

Hallituksen esitys Eduskunnalle
valtion tulo- ja menoarvioksi
vuodelle 1982

HELSINKI 1981

ISSN 0356-3707

Helsinki 1981. Valtion painatuskeskus

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivut
Yleisperustelut	Y 5
1. Talouspolitiikan linja	Y 5
2. Tulo- ja menoarvioesityksen talouspoliittiset tavoitteet	Y 8
3. Menoarvioesityksen päälinjat	Y 9
4. Valtion henkilöstöhallinto ja -politiikka	Y 34
5. Veropolitiikan suuntaviivat ja valtion menojen rahoitus	Y 40
Taulukko-osa ja yksityiskohtaiset perustelut	1 73
Tulot	1 79
11. Verot ja veronluonteiset tulot	1 79
12. Sekalaiset tulot	2 85
13. Korko- ja osinkotulot sekä osuus valtion rahalaitosten voitosta	6 109
14. Valtion liikeyritykset	7 112
15. Lainat	10 120
Menot	11 122
21. Tasavallan Presidentti	11 122
22. Eduskunta	11 124
23. Valtioneuvosto	12 130
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	13 136
25. Oikeusministeriön hallinnonala	14 146
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala	17 170
27. Puolustusministeriön hallinnonala	21 205
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	23 226
29. Opetusministeriön hallinnonala	29 268
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	42 395
31. Liikenneministeriön hallinnonala	51 469
32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	55 526
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	61 574
34. Työvoimaministeriön hallinnonala	70 622
35. Valtionvelka	72 631
Liitteet	
Taloudellinen katsaus	I
Katsaus kansantalouden ja valtiontalouden kehitysnäkymiin vuoteen 1986 ..	II
Alueellisen kehityksen näkymiä	III
Katsaus hallinnon kehittämiseen	IV
Hakemisto	

Hallituksen esitys Eduskunnalle valtion tulo- ja menoarvioksi
vuodelle 1982

YLEISPERUSTELUT

Tulo- ja menoarvioesityksen yleisperusteluina hallitus esittää seuraavaa:

1. Talouspolitiikan linja

Maamme taloudellinen kasvu jatkui voimakkaana v. 1980, vaikka korkeasuhdannetta ryhdyttiin asteittain hillitsemään jo vuoden 1979 syksystä lähtien. Finanssi- ja rahapolitiikkaa kiristettiin, minkä lisäksi vuoden 1980 keväällä toteutettiin suhdannepoliittisen lainsäädännön mukaisia erityistoimenpiteitä. Korkeasuhtanteen jälkivaiheeseen yleensä liittyvät ylikuumenemisilmiöt jäivätkin verrattain vähäisiksi. Huolenaiheena on inflaatio, joka viime vuoden syksystä lähtien on ylittänyt kilpailijamaiden tason sekä korkeasuhtanteenkin aikana korkeana pysynyt työttömyys.

Talouden nousuvaihe on heikosta kansainvälisestä talouskehityksestä huolimatta kestänyt pitkään, mutta selvä käänne on meilläkin jo tapahtunut. Viennin kasvu jää tänä vuonna vaatimattomaksi, ja myös yksityinen kulutus kasvaa vain vähän heikon reaalityulokehityksen vuoksi. Investointien kasvu, joka viime vuonna oli ripeää yritysten tyydyttävän tuloeräilyksen ansiosta, hidastuu tämän vuoden aikana tuntuvasti. Työttömyys on kausivaihtelusta puhdistettuna alkanut viime kuukausina kasvaa.

Valtioneuvoston 5. 5. 1981 eduskunnalle lähiajan talouspolitiikasta antamassa selonteossa todettiin talouspolitiikan ongelmien v. 1982 muodostuvan vaikeiksi: kokonaistuotannon kasvuvauhti uhkaa jäädä pienemmäksi kuin työllisyyden ylläpitäminen edellyttäisi, inflaatiopaineet pysyvät suurina ja valtiontaloudessa on

ongelmana korkeasuhtanteessakin suurena pysynyt budjettialijäämäisyys ja sen aiheuttama velanhoitomenojen lisäys. Hallitus pitää tärkeänä talouspolitiikan kokonaisuuden muodostumista sellaiseksi, että työllisyyden heikentyminen voidaan torjua mahdollisimman hyvin. Ensisijainen edellytys tälle on inflaation selvä ja kestävä hidastuminen. Vuosi sitten annetussa kuluvan vuoden tulo- ja menoarvioesityksessä hallitus asetti lähiajan talouspolitiikan keskeisimmäksi tehtäväksi inflaation nopeutumisen katkaisemisen ja hintojen nousuvauhdin rajoittamisen hitaammaksi kuin OECD-maissa keskimäärin. Hinta- ja kustannustason nousu onkin hidastunut, mutta vain lievästi. Inflaatiomme ylittää tällä hetkellä ja ennusteiden mukaan helposti lähivuosinakin kansainvälisen keskiarvon, mikä heikentää yritysten kilpailukykyä. Tästä syystä hallitus katsoo, että hintojen nousuvauhdin hidastaminen on edelleen talouspolitiikan keskeinen tavoite työllisyyden ylläpitämisen ohella. Valtion tulo- ja menoarvioesitys on laadittu tukemaan tätä pyrkimystä.

Vaikka itse budjettiesitys ei olekaan kysyntävaikutuksiltaan erityisen elvyttävä, kokonaisuudessaan talouspolitiikka on ensi vuonna kokonaistuotannon kasvua tukevaa. Rahapolitiikkaa on asteittain kevennetty ja yrityksiltä kerätyt vienti-, suhdanne- ja investointitalletukset on päätetty purkaa. Tässä vaiheessa suhteellisen varovaisesti elvyttävää suhdannepoliittikkaa on pidettävä perusteltuna, kun otetaan

huomioon talouspolitiikan ajankohtaisten vaatimusten kaksijakoisuus: pyrkimykset yhtäältä inflaation hidastamiseen ja toisaalta työllisyyden tukemiseen. Budjettiesityksen sisältämä finanssipolitiikan linja vastaa hallituksen keväässä selonteossaan hyväksymää talouspolitiikan lyhyen ja keskipitkän aikavälin tavoiteasettelua.

1.1. *Taloudelliset näkymät vuosina 1981 ja 1982*

Kokonaistuotannon kasvu on melkein pysähtynyt viimeisen puolen vuoden aikana. Keskimäärin kokonaistuotannon määrä nousee kuitenkin noin 2 % korkeammaksi kuin viime vuonna. Vientinäkömät ovat heikentyneet merkittävästi. Tänä vuonna länsivientimme arvioidaan supistuvan määrältään. Itävientimme sen sijaan kasvaa runsaan neljänneksen; varsinkin metalliteollisuuden tuotteiden vienti lisääntyy. Investointien määrä nousee vielä edellisvuotisesta, mutta tämä perustuu paljolti useiden suurhankkeiden pitkään rakennusaikaan. Niiden valmistuttua tehdasteollisuuden investoinnit alkanevat supistua jo kuluvan vuoden lopulla. Vaihrotaseen alijäämää lisää erityisesti nettokorkomenojen nopea kasvu, mutta vajaus jää jonkin verran edellisvuotista pienemmäksi. Ulkomaisen nettovelan bruttokansantuoteosuus säilyy noin 16 prosentissa. Työllisten määrä lisääntyy koko vuonna hieman, mutta kun työvoiman tarjonta kasvaa edelleen, keskimääräisen työttömyysasteen arvioidaan nousevan lievästi viimevuotisesta. Kustannukset ja hinnat ovat nousseet varsin nopeasti. Kuluttajahintaindeksi kohoilee tänä vuonna keskimäärin 12 % viimevuotisesta. Yksityiskohtaisemmin taloudellista tilannetta on tarkasteltu tulo- ja menoarvioesityksen liitteessä n:o 1.

Useimmissa läntisissä teollisuusmaissa kokonaistuotannon kasvu jää tänä vuonna vähäiseksi ja se saattaa jopa supistua eräissä oman kehityksemme kannalta tärkeissä maissa, kuten Isossa-Britanniassa, Saksan liittotasavallassa ja Ruotsissa. Viime vuosikymmenen puoliväliin verrattuna tilanne on nyt vaikeampi, sillä kasvua tukevalle talouspolitiikalle OECD:n piirissä ei ole nähty olevan edellytyksiä nopean inflaation, erittäin vajauksellisten vaihtotaseiden ja julkisen talouden suurten alijäämien takia. Nykyinen kansainvälinen taantuma ei ole ollut yhtä jyrkkä kuin vuosina 1974—1975. Sen sijaan taantuma on muodostunut pitkäksi ja

elpyminen näyttää muodostuvan hitaaksi. Eriytyisesti yritysten investointitoiminta pysynee laimeana yleisen epävarmuuden vuoksi.

Useimmissa maissa talouspolitiikan tavoitteena on inflaation olennainen hidastaminen. Kireän rahapolitiikan seurauksena korkotaso on noussut ensin Yhdysvalloissa ja sittemmin Länsi-Euroopassa, mikä osaltaan kaventaa talouspoliittista liikkumatilaa ja suoranaisesti estää kasvun edellytyksenä olevan investointitoiminnan vilkastumisen. Korkeaan korkotasoon ovat liittyneet valuuttakurssien suuret vaihtelut, mikä osaltaan vaikeuttaa kehityksen ennakoitavuutta ja yritysuunnittelua. Finanssipolitiikan yleisenä pyrkimyksenä on julkisen talouden mittavien alijäämien supistaminen, mikä ei myöskään ole omiaan tukemaan kasvua. Painee talouspolitiikan muuttamiseksi kasvuhakuisemmaksi ovat taantumien pitkittyessä kuitenkin voimistuneet. Onkin mahdollista, että taantumien syvin kohta on useimmissa markkinatalousmaissa jo sivuutettu tai sivuutetaan kuluvan syksyn aikana. Tällöin OECD-maiden yhteenlasketun kokonaistuotannon kasvuvauhti saattaa nousta ensi vuonna 3 prosenttiin. Kansainvälistä suhdannenousua on siten pidettävä varsin lievästä ottaen huomioon tuotannollisten voimavarojen suuren vajaakäyttöisyyden.

Suomen vienti läntisille markkinoille alkaneen kasvaa jälleen v. 1982. Itäviennissä ei kuitenkaan näytä mahdolliselta säilyttää kuluvana vuonna saavutettavaa tasoa ilman erityisiä ponnisteluja. Yksityiset investoinnit jäänevät ensi vuonna tämänvuotisia matalammiksi, mikä johtuu lähinnä yritysten tulokehityksen heikentymisestä ja kapasiteetin käyttöasteen alenemisesta. Kotitalouksien käytävissä olevien reaalityulojen hidaskasvu ei luo edellytyksiä kulutuksen suotuisalle kehitykselle.

Vielä kuluvana vuonna vilkkaana pysyvä investointitoiminta sekä myös muiden kysyntäerien heikentyneenäkin jatkuva kasvu säilyttävät tämän vuoden ajan kokonaistuotannon tason korkeana. Tästä seuraa, että tuotantokapasiteetin käyttöaste on monilla teollisuudenaloilla vielä hyvä, mikä pitää kustannus- ja hintakehityksemme jokseenkin epävakaana. Vaikka solmitut tulosopimukset tarjoavat edellytykset inflaation hidastumiselle, niihin liittyvät indeksisidonnaisuudet yhdessä muun kustannuskehityksen kanssa vaarantavat kilpailukykyämme säilymisen, ellei hintojen ja kustannusten nousua saada hillityksi.

1.2. Keskipitkän aikavälin näkymät ja talouspoliittinen tavoiteasettelu

Kansainvälisen talouden näkymät viittaavat vähitellen käyntiin lähtevän kasvun jäävän keskipitkällä aikavälillä varsin vähäiseksi. Kansantalouksien keskinäisen riippuvuuden lisääntyä myös häiriöiden välittyminen on nopeutunut. Teollistuneiden markkinatalousmaiden riippuvuus ulkoa tuoduista raaka-aineista ja energiasta on suuri. Näiden tuotteiden lisääntyneet niukkuus ja toimitushäiriöt johtavat suuriin hintavaihteluihin ja ehkä ajoittaiseen saannin riittämättömyyteen. Energia- ja raaka-aineongelmat ylläpitävät korkeaa inflaatiovauhtia ja suuria vaihtotasealijäämiä. Näiden vuoksi taloudellista kasvua tukevaan finanssi- ja rahapolitiikkaan ei juuri nähdä mahdollisuuksia. Taloudellisten ongelmien lisääntymisen myötä protektionistiset virtaukset ovat yleistyneet pyrittäessä sopeuttamaan ja vahvistamaan tuotantorakennetta vastaamaan paremmin muuttuneita kysyntä- ja tarjontamahdollisuuksia. Muutosprosessi on väistämättä hidaskas. Lisäksi investointitoiminta pysyy laimeana epävarmojen tuottonäkymien ja yleisesti korkean korkotason vuoksi. Protektionismin leviäminen hidastaa vähäisen taloudellisen kasvun takia jo muutoinkin heikoksi jäävän kansainvälisen kaupan kehitystä.

Ulkomaankaupasta olennaisesti riippuvaisena maana Suomen on talouspolitiikassaan otettava huomioon epäsuotuisa kansainvälinen ympäristö. Muita maita alhaisemman inflaatiovauhdin merkitys korostuu pyrittäessä saavuttamaan sellainen viennin ja tuotannon taso, joka turvaa työllisyyden kestäväen paranemisen. Kansantalouden voimavarojen on suuntauduttava lisääntyvässä määrin avoimeen, ulkomaisen tuotannon kanssa kilpailevaan sektoriin. Tämä merkitsee toisaalta sitä, että yhteiskunnalliselle uudistuspolitiikalle jää varsin vähän aineellista perustaa. Talouspolitiikan tavoitteiden ja yhteiskuntapoliittisten kehittämisspyrkimysten yhteensovittamiseen onkin kiinnitettävä suurta huomiota. Julkinen talous joutuu toimimaan alkavalla vuosikymmenellä olennaisesti ahtaamissa puitteissa kuin 1970-luvulla. Julkisten varojen uudelleen kohdentaminen sekä hallinnon tuottavuuden ja tehokkuuden lisääminen nousevat tärkeiksi kehittämiskohteiksi.

Kotimaiset edellytyksemme saavuttaa tyydyttävä tuotannon kasvu eivät sinänsä ole huonot. Tuotanto perustuu paljolti kotimaisiin

uudistuviin raaka-aineisiin, vaikka toisaalta tuotantomme energiavaltaisuus onkin korkeahko. Työvoiman saanti tuskin muodostuu ongelmaksi, mikäli työvoiman tarpeellinen liikkuvuus pystytään turvaamaan. Talouspolitiikan peruspyrkimyksenä tuleekin olla näiden kasvu-edellytysten täysimääräinen hyödyntäminen. Tuotannon kotimainen raaka-ainepohja on melko yksipuolinen, mikä tekee kansantalouden alttiiksi kansainvälisen kysynnän vaihteluille. Tuotantorakenteen jatkuvaan kehittämiseen, sen monipuolistamiseen ja jalostusasteen nostamiseen onkin kiinnitettävä edelleen suurta huomiota. Reaalisen kilpailukykyyn turvaaminen sekä ilmeisesti edelleen heikkenevän vaihtosuhteen aiheuttaman vientitarpeen kasvu edellyttävät, että tuotannollisten investointien taso säilyy korkeana ja että ne kohdentuvat aloille, joilla kilpailuedellytykset ovat pitkällä aikavälillä hyvät ilman julkisen vallan tukea. Teknologisen kehityksen mukana pysyminen edellyttää kasvavaa panostusta tutkimus- ja kehitystoimintaan, mutta keskeisiä kysymyksiä ovat myös markkinoinnin ja liikkeenjohdollisen tason korkeus.

Reaaliseen kilpailukykyyn perustuvien tuotantoedellytysten, mutta myös työllisyyskehityksen kannalta on nähtävissä oleva investointikehitys ongelmallinen. Investointien taso riippuu viime kädessä kysyntä- ja tuotto-odotuksista, joille kansainvälisellä taloudellisella kehityksellä on keskeinen merkitys. Näissä suhteissa näkymät viittaavat varsin epävarmaan kehitykseen. Tämän vuoksi teollisuuden investointien riittävän tason turvaamisessa korostuu hyvän hinta- ja reaalisen kilpailukykyyn ja riittävän tulorahoituksen merkitys.

Hidas taloudellinen kasvu pitää työttömyyden talouspolitiikan vaikeimpana ongelmana keskipitkällä aikavälillä. Työttömyyden pysyminen edes nykytasollaan edellyttää jo noin 3 prosentin keskimääräistä kokonaistuotannon kasvuvauhtia. Kasvun tuntuva voimistaminen tästä kotimaisin toimin ei näytä lähivuosina mahdolliselta ilman samanaikaista inflaatiovauhdin nopeutumista ja ulkoisen tasapainon järkkymistä. Työttömyyden alentaminen valikoivin erityistoimin onkin edelleen välttämätöntä. Erittäin tärkeää on lisäksi huolehtia siitä, etteivät tuotannontekijöiden hintasuhteet muutu työn kannalta siten epäedullisiksi, että se entistään heikentäisi työvoiman kysyntää. Työllistämistoimissa on kiinnitettävä jatkuvaa huo-

miota siihen, että tuottavuuskehitys ja sen myötä kilpailukyky eivät kärsi, mikä korostaa avoimeen sektoriin suunnattavien toimenpiteiden ensisijaisuutta.

Olellaisen tärkeätä on, että inflaatiokehityksen kurissapitämiseen ja siten kilpailukyvyyn säilyttämiseen ja kestävien työllistämismahdollisuuksien luomiseen tähtäävä talouspolitiikka muodostaa kaikilta osiltaan johdonmukaisen kokonaisuuden, jossa niin tulo-, finanssi-, rahan kuin valuuttakurssipolitiikallakin pyritään yllä mainittujen pyrkimysten toteuttamiseen. Tämän saavuttaminen edellyttää hallituksen mielestä laaja-alaista yhteisymmärrystä talouspolitiikan pitkän tähtäyksen tavoiteasetteluista sekä käytettävästä keinovalikoimasta.

2. Tulo- ja menoarvioesityksen talouspoliittiset tavoitteet

Korkeasuhdanteeseen yleensä liittyvän ylikuumenemisen välttäminen on ollut viimeaikaisen talouspolitiikan keskeisiä pyrkimyksiä. Tässä tarkoituksessa rahapolitiikka on pidetty kuluun vuoden alkupuolelle saakka kireänä ja finanssipolitiikassa on toteutettu valtiontalouden säästö- ja menojen lykkäystoimia; myös suhdannepoliittisen erityislainsäädännön sallima välineistö on ollut käytössä vientimaksuja lukuun ottamatta kokonaisuudessaan.

Taloudellisen kasvun hidastumisen ja heikentyvien työllisyyden näkemien myötä talouspolitiikkaa on viime keväästä lähtien asteittain kevennetty. Hallituksen 5. 5. 1981 eduskunnalle antamassa selonteossa lähiajan talouspolitiikasta todetaankin, että suhdannepoliittikan olisi oltava ensi vuonna yleislinjaltaan elvyttävää ja sillä olisi voitava torjua työttömyyden nousua. Suhdannepoliittikan kokonaisuus muodostuu valtion finanssipolitiikasta, Suomen Pankin raha- ja pääomantuontipolitiikasta, kysynnäsäätelyn erityistoimista ja kunnallistalouden kehityksestä. Kuten aiemmin todettiin, näistä politiikkalohkoista ensi vuoteen kohdistuvat kysyntävaikutukset ovat lievästi elvyttäviä.

Jos taantuma osoittautuu oletettua pitemmäksi, hallitus harkitsee lisäelvytystoimia inflaatiokehityksen sallimissa puitteissa.

Työttömyys on alentumisestaan huolimatta jäänyt selvästi korkeammalle tasolle kuin aiem-

missä korkeasuhdanteissa. Voimakkaasti elvyttävä talouspolitiikka olisi kuitenkin omiaan nopeuttamaan taloudessa olevien inflaatiopaiden purkautumista. Työttömyyden alentamiseksi käytetäänkin myös ensi vuonna laajassa mitassa työttömien erityisryhmiin kohdistuvia valikoivia toimia. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan välisen tasapainon parantamisella pyritään samanaikaisesti sekä inflaation hillitsemiseen että työllisyyden edistämiseen.

Korkeasuhdannevaiheessa kerättyjen vienti-, suhdanne- ja investointitalletusten purkamisen aikataulusta tehtiin jo viime toukokuussa päätökset ja investointiveron päättymisen odotetaan lisäävän talonrakennustoimintaa merkittävästi jo tänä syksynä. Erityistalletusten purkamisella tähdätään investointien tukemiseen ja työllisyyden lisäämiseen vuosina 1982—83. Tuotannollisten kone-, laite- ja rakennusinvestointien liikevaihtovero- ja huojennusta esitetään jatkettavaksi vuodelle.

Kustannuspaineita pienentääkseen hallitus esittää työeläkemaksua alennettavaksi ensi vuoden alusta 0,9 prosenttiyksiköllä 12,4 prosenttiin.

Tulo- ja varallisuusveroasteikoissa ja eräissä keskeisissä vähennyksissä esitetään suoritettavaksi inflaatiotarkistuksia, jotka estävät tulo- ja varallisuusverotuksen reaalin kiristymisen ensi vuonna.

Tarvittavan elvytyspolitiikan rakentaminen valtion menojen lisäyksille merkitsisi — pyryttäessä veroasteelle asetettujen tavoitteiden puitteissa — velkaantumisen lisääntymistä ja vastaisten velanhoitomaksujen kasvua. Valtionvelan hoitomenot ylittävät viime vuosien suuruisen lainanoton jo v. 1983. Jotta myöhemmin, seuraavassa taantumavaiheessa, finanssipoliittinen liikkumavara olisi nykyistä suurempi, valtion lainanottoa on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan supistamaan seuraavassa noususuhdanteessa.

Hallituksen budjettiesitykseen on sisällytetty määrärahat monien yhteiskunnallisten uudistusten jatkamiseksi. Reaalin kilpailukyvyyn parantamiseen tähtäviä määrärahoja lisätään edelleen. Etenkin energiatalouden sekä teknillisen ja kaupallisen tutkimuksen tukemisen määrärahat lisääntyvät tulo- ja menoarvioesityksessä reaalisesti selvästi tämänvuotisista. Valtionavut ja lainat viennin edistämiseen kasvavat nekin hieman hintojen nousua enemmän.

Kokonaistaloudellisen kehityksen arvioidaan (ks. liite n:o 1) muodostuvan maassamme v. 1982 seuraavaksi edellyttäen, että kansainvälisestä kehityksestä tehdyt ennusteet osoittautuvat oikeiksi, finanssipolitiikka toteutuu tulo- ja menoarvioesityksessä ehdotetun kaltaisena ja että olettamukset muusta talouspolitiikasta pitävät paikkansa.

Tavaroiden ja palvelusten viennin määrä kasvaa lievästi (4 %) länsimarkkinoiden vähitaisen elpymisen myötä. Kotimainen kysyntä sen sijaan vähenee hieman ($- \frac{1}{2} \%$), mikä johtuu ensisijaisesti investointien supistumisesta ($-3 \frac{1}{2} \%$) menekki- ja kannattavuusnäkömiä heikentyessä. Kotitalouksien käytävissä olevien tulojen lisääntyminen jää sekään vähäiseksi ja yksityinen kulutus kasvaa vain lievästi (1 %). Kokonaistuotannon määrän arvioidaan lisääntyvän 2 % kuluvasta vuodesta. Kun tavaroiden ja palvelusten tuonnin arvioidaan supistuvan, vaihtotase on suunnilleen tasapainossa.

Työttömyysasteen arvioidaan nousevan v. 1982 keskimäärin 5,7 prosenttiin. Edellytykset kuluttajahintaindeksin nousun hidastumiselle ovat olemassa. Kuluttajahintaindeksin arvioidaan olevan ensi vuonna keskimäärin n. $9 \frac{1}{2} \%$ korkeampi kuin tänä vuonna. Vuosikeskiarvosta laskettuna inflaatio siten hidastuu tämänvuotisesta, mutta vuoden sisällä hintojen nousuvauhti on vielä lähes sama kuin kuluvana vuonna. Inflaationvastaisella politiikalla tulisi helpottaa niitä paineita, joita vuoden 1982 hinta- ja kustannuskehitys aiheuttaa vuodelle 1983.

3. Menoarvioesityksen päälinjat

3.1. Yhteenvedo menoarvioesityksen sisällöstä

Inflaatiopaineiden vähentämiseksi, bruttovoeroasteen nousun estämiseksi ja valtionvelan kasvun rajoittamiseksi tulo- ja menoarvioesitys on laadittu suhteellisen tiukaksi. Menojen kasvuvauhtia on pyritty hidastamaan erilaisin sääntötoimenpitein. Esimerkiksi lasten päivähoitoon ja kansanterveytyksen kehittämiseen on kuitenkin ehdotettu huomattavasti lisävaroja. Myös energiapolitiikan sekä tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan määrärahojen kasvu jatkuu. Sama koskee aluepoliittista tukea.

Menoarvioesityksen loppusumma on 64 820 milj. mk, mikä on 16 % enemmän kuin vuoden 1981 varsinaisen tulo- ja menoarvion loppusumma. Vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa on menoihin hyväksytty lisäyksiä yhteensä 1 155 milj. mk, joten vuodelle 1981 budjetoidut menot ovat yhteensä 57 228 milj. mk.

Tulo- ja menoarvioesityksen menot on esitetty pääluokittain taulukossa 1 ja taloudellisen laadun mukaan ryhmiteltyinä taulukossa 2.

Kulutuserämenoista on 58 % palkkaus- ja eläkemenoja. Loppuosaa koostuu yleisten teiden kunnossapitomenoista, puolustuslaitoksen kalustohankinnoista sekä erilaisista muista kulutusmenojen ja palvelusten hankinnoista. Kulutusmenoihin ehdotetaan 17 743 milj. mk, mikä on 14 % enemmän kuin vuoden 1981 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa. Kulutusmenojen osuus tulo- ja menoarvioesityksen loppusummasta on 27 %.

Palkkausmenoihin on tehty ne lisäykset, jotka johtuvat voimassa olevista työ- ja virkaehtosopimuksista. Valtion palveluksessa olevan henkilöstön kasvu on vähäistä ja johtuu mm. sovitusta työajan lyhentämisestä kolmivuorotyössä.

Valtion eläkemenoihin ehdotetaan 2 753 milj. mk, mikä on 13 % enemmän kuin vuoden 1981 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa. Ehdotuksiin sisältyy varaus v. 1982 tehtäviä indeksitarkistuksia varten. Valtion palveluksessa olevan henkilöstön määrän sekä palkkaus- ja eläkemenojen kehitystä selvitetään tarkemmin yleisperustelujen kohdassa 4.

Puolustusvoimien kalustohankintoihin ehdotetaan lisäksi 51 milj. mk.

Kulutusmenoja kasvattavat lisäksi kunnossapitotöiden lisääntyminen ja työllisyysammattikurssitoiminnan laajentaminen.

Siirtomenoihin luetaan valtionavut kunnille, kuntainliitoille ja Ahvenanmaan maakunnalle, siirrot elinkeinoelämälle, kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille sekä budjetin ulkopuolisille valtion tileille, erittelemättömät siirrot kotimaahan sekä siirrot ulkomaille. Siirtomenoihin ehdotetaan 35 328 milj. mk, mikä on 16 % enemmän kuin vuoden 1981 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa. Siirtomenojen osuus tulo- ja menoarvioesityksen loppusummasta on 55 %.

Taulukko 1. Menot pääluokittain vuosina 1980—82

Numero-tunnus	Pääloukka	V. 1980 tilinpäätös milj. mk	V. 1981 menoarvio milj. mk	V. 1982 esitys milj. mk	Muutos 1981—82	
					milj. mk	%
21. Tasavallan Presidentti		4	5	6	+ 1	+13
22. Eduskunta		73	86	91	+ 5	+ 6
23. Valtioneuvosto		65	74	83	+ 9	+13
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala ..		707	900	1 092	+ 191	+21
25. Oikeusministeriön hallinnonala		678	751	875	+ 124	+16
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala		3 979	4 470	4 867	+ 397	+ 9
27. Puolustusministeriön hallinnonala ..		2 803	2 911	3 321	+ 410	+14
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala ..		6 136	6 037	6 865	+ 828	+14
29. Opetusministeriön hallinnonala		8 709	9 827	10 981	+1 154	+12
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallin- nonala		5 137	5 396	6 368	+ 971	+18
31. Liikenneministeriön hallinnonala		5 121	5 355	5 900	+ 545	+10
32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallin- nonala		2 530	2 306	2 907	+ 600	+26
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallin- nonala		10 432	12 412	14 838	+2 426	+20
34. Työvoimaministeriön hallinnonala ¹⁾ ..		1 797	1 997	2 122	+ 125	+ 6
35. Valtionvelka		2 641	3 544	4 504	+ 960	+27
Menot yhteensä		50 812	56 072	64 820	+8 747	+16

¹⁾ Työvoimaministeriön pääluokasta ehdotetaan v. 1982 siirrettäväksi yhteensä 243 milj mk muihin pääluokkiin.

Taulukossa menot on esitetty pääluokittain jäljempänä olevan tulo- ja menoarvioesityksen taulukko-osan mukaisesti. Taulukossa jokainen luku on pyöristetty erikseen tarkasta arvosta, joten laskutoimitukset eivät kaikilta osin täsmää. Valtion likeyritysten käyttömenot eivät sisälly lukuihin.

Kuntien ja kuntainliittojen valtionaputehtäviä mitoitettaessa on eräänä lähtökohtana ollut vuosia 1981—82 koskeva valtion ja kuntien välinen järjestelyasiakirja. Pyrkimyksenä on ollut myös sovittaa kuntien kulutusmenojen kasvu lähivuosiksi arvioidun kansantuotteen kasvun puitteisiin. Vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna kuntien ja kuntainliittojen valtionavut kasvavat 16 %. Lasten päivähoiton, kansanterveystyön, sairaanhoitolaitoksen ja kehitysvammahuollon valtionapumenojen kasvu jatkuu nopeana. Kodinhoitaja- ja kotiavustajatoimintaan myönnettävien valtionapujen suuri lisäys johtuu siitä, että valtionavun piiriin hyväksytään yhteensä 430 uutta virkaa ja tointa sekä siitä, että kotiavustajatoiminnassa lisätään valtion rahoitusosuutta.

Yhteistyössä kuntien keskusjärjestöjen kanssa pyritään peruskoulun ja lukion oppilaskohtaisissa menoissa ja kirjastojen menoissa saavuttamaan yhden prosentin säästö verrattuna muuten

toteutuviin menoihin. Peruskoulun valtionosuusmenojen kasvua hidastaa osaltaan oppilasmäärän vähentyminen.

Palo- ja pelastustoimen menojen nopean kasvun hidastamiseksi esitetään valtionosuusjärjestelmän voimaantulon hidastamista.

Kunnallistalouden kehitykseen vaikuttaa myös v. 1982 toteutuva sairausvakuutuksen, liikennevakuutuksen ja tapaturmavakuutuksen etuuksien saattaminen veronalaiseksi tuloksi. Uudistus lisää kuntien verotuloja, mutta toisaalta lisätään kuntien osuutta kansaneläkkeiden tukiosakustannuksista ja supistetaan Kansaneläkelaitoksen kunnille maksamia terveyskeskuskorvauksia. Kokonaisuutena kunnallistalouden rahoitusasema vahvistuu n. 70 milj. mk tämän ns. SOVE-uudistuksen johdosta.

Elinkeinoelämälle myönnettäviä valtionapuja rahoitetaan suoraan budjettivaroista sekä mm. vientitakuurahaston ja maatilatalouden kehittämisrahaston varoista budjettitalouden ulkopuolelta. Huomattavimpia menokohteita

Taulukko 2. Menot taloudellisen laadun mukaan vuosina 1980—82

Numero- tunnus	Menolaji	V. 1980 tilinpäätös milj. mk	V. 1981 menoarvio milj. mk	V. 1982 esitys milj. mk	Muutos 1980 TMA—82 TMAE	
					milj. mk	%
01—02	Palkkaukset	5 763	6 630	7 585	+ 956	+14
05—07	Eläkkeet	2 124	2 428	2 753	+ 325	+13
08—09	Komiteat sekä neuvottelu- ja toi- mikunnat	44	51	54	+ 2	+ 4
01—09	Palkkaukset ja palk- kauksen luonteiset me- not	7 931	9 110	10 392	+1 283	+14
11, 12	Koneiden, laitteiden ja kaluston korjaus ja kunnossapito	0	1	1	+ 0	+10
13	Talonrakennusten korjaus ja kun- nossapito	91	111	130	+ 19	+17
14—15	Maa- ja vesirakennusten korjaus ja kunnossapito	890	992	1 179	+ 187	+19
16—18	Puolustusvoimien kaluston hank- kiminen	854	811	861	+ 51	+ 6
10—12, 19—29	Muut kulutusmenot	3 907	4 475	5 179	+ 705	+16
10—29	Muut kulutusmenot	5 742	6 389	7 350	+ 962	+15
01—29	Kulutusmenot	13 673	15 498	17 743	+2 245	+14
30—39	Valtionavut kunnille yms.	10 165	11 948	13 829	+1 881	+16
40—49	Valtionavut elinkeinoelämälle ...	6 892	6 732	8 156	+1 424	+21
50—59	Valtionavut kotitalouksille ja yleis- hyödyllisille yhteisöille	6 363	7 554	8 598	+1 044	+14
60	Siirrot budjetin ulkopuolisille val- tion tileille	2 209	1 768	2 231	+ 462	+26
61—65	Erittelemättömät siirrot kotimaa- han	1 546	1 739	1 746	+ 7	+ 0
66—69	Siirrot ulkomaille	456	613	769	+ 155	+25
30—69	Siirtomenot	27 630	30 355	35 328	+4 973	+16
70—73	Koneiden, laitteiden ja kaluston hankkiminen	1 257	1 248	1 226	— 22	— 2
74—76	Talonrakennukset	866	803	1 000	+ 197	+25
77—79	Maa- ja vesirakennukset	1 833	1 773	1 975	+ 202	+11
70—79	Reaalisijoitukset	3 956	3 824	4 200	+ 376	+10
80—82	Lainat kunnille yms.	26	52	39	— 13	—26
83—86	Lainat yksityisille	2 404	2 502	2 769	+ 268	+11
87	Muut ja erittelemättömät lainat ..	—	—	—	—	—
88—89	Muut finanssisijoitukset	552	432	379	— 53	—12
80—89	Lainat ja muut finanssi- sijoitukset	2 982	2 986	3 187	+ 201	+ 7
70—89	Sijoitusmenot	6 938	6 810	7 387	+ 578	+ 8
90—94	Valtionvelan korot ja kuoletukset sekä indeksikorotukset	2 554	3 399	4 348	+ 949	+28
95—99	Muut ja erittelemättömät menot ..	17	10	14	+ 3	+32
90—99	Muut menot	2 571	3 409	4 362	+ 953	+28
Menot yhteensä		50 812	56 072	64 820	+8 747	+ 16

Kukin momentti on tulo- ja menoarvioesityksessä varustettu menon laatua osoittavalla numerotunnuksella. Näiden numerotunnusten perusteella menot on koottu laadun mukaisesti ryhmiin. Taulukossa jokainen luku on pyöristetty erikseen tarkasta arvosta, joten laskutoimitukset eivät kaikilta osin täsmää. Valtion liikeyritysten käyttömenot eivät sisälly lukuihin.

ovat maatalouden hintapoliittinen tuki, maataloustuotteiden ylijäämien vientituki, metalliteollisuuden ja rakennusalan kustannustakuukorvaukset, yritysten aluepoliittinen tuki, vientimarkkinoinnin ja tuotekehittelyn tukeminen, metsänparannusavustukset sekä lehdistön kuljetus- ja muu tuki. Maatalouden hintatukeen ehdotetaan 3 825 milj. mk, mikä on 21 % enemmän kuin vuoden 1981 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa. Metalliteollisuuden ja rakennusalan kustannustakuumenojen nopean kasvun vuoksi ehdotetaan vientitakuurahastoon siirrettäväksi 230 milj. mk. Vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa vastaava siirto on 50 milj. mk. Myös kehitysalueiden tuotannon tukemiseen, teollisuutta edistävään tutkimustoimintaan, viennin edistämiseen ja kotimaisten polttoainekäytön edistämiseen esitetään lisävaroja.

Siirrot kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille koostuvat lähinnä sosiaalisista tulonsiirroista, valtionavuista yksityisille oppilaitoksille ja sosiaalisia tehtäviä hoitaville yksityisille yhteisöille sekä eräistä yhteiskunnallisen sivistystyön, tieteen ja taiteen edistämisen sekä opintotuen menoista. Huomattava osa sosiaalisista tulonsiirroista on sidottu TEL-indeksiin.

Siirrot kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille lisääntyvät 14 % verrattuna vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon.

Lapsilisää ehdotetaan korotettavaksi 14 % 1.10.1982 lukien. Myös äitiysavustusta korotetaan. Lasten kotona tapahtuvan hoidon tukemiseen ehdotetaan 102 milj. mk, mikä on 42 milj. mk enemmän kuin vuoden 1981 menoarvio. Työttömyyskorvauksiin ja valtionapuun työttömyyskassamenoihin ehdotetaan 665 milj. mk. Valtionosuutta työttömyyskassojen menoista ehdotetaan supistettavaksi. Maatalousyrittäjäläkkeistä ja yrittäjäläkkeistä valtiolle aiheutuvat menot lisääntyvät tuntuvasti. Menoja lisää myös tulopoliittisen kokonaisratkaisun mukainen maatalouden tapaturmavakuutusjärjestelmän toteuttaminen. Opintorahaetuksiin ehdotetaan tehtäväksi suurin piirtein inflaatiota vastaavat tarkistukset.

Siirrot budjetin ulkopuolisille valtion tileille lisääntyvät 26 %. Kasvu johtuu mm. siirroista vientitakuurahastoon ja varmuusvarastorahastoon sekä siitä, että eräiden sosiaalietuuksien veronalaiseksi tuloksi saattamiseen liittyvänä toimenpiteenä valtion osuus sairausvakuutusrahaston menoista kasvaa 357 milj. markalla

v. 1982. Valtionrautateiden sekä posti- ja telelaitoksen uudistusrahastoon ehdotetaan siirrettäväksi vähemmän varoja kuin v. 1981. Maatilatalouden kehittämisrahastoon ehdotetaan siirrettäväksi 620 milj. mk eli 40 milj. mk enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa tulo- ja menoarviossa. Vuoden 1981 määrärahasta käytetään kuitenkin 32 milj. mk rahoitamaan maatalouden osuutta ylijäämien vientikustannuksista. Valtion investointirahastoon ehdotetaan siirrettäväksi 30 milj. mk.

Erittelemättömiin siirtoihin kotimaahan luetaan mm. valtionrautateiden käyttötalouden lisärahoitustarpeen kattamiseksi siirrettävät budjettivarat, jotka lisääntyvät vuoden 1981 varsinaisen tulo- ja menoarvion 817 milj. markasta 861 milj. markkaan. Muita menokohteita ovat työvoimaministeriön myöntämät valtionavut työttömyyden lieventämiseen ja asuntojen energiataloudellisiin peruskorjauksiin myönnettävät määrärahat.

Valtion tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä päätetään eräiden korkotukilainojen osalta lainan saajalta perittävästä korosta sekä vuosittain eri tarkoituksiin annettavien korkotukilainojen enimmäismääristä. Korkotukijärjestelmän piiriin hyväksytyissä lainoissa luottolaitoksen perimän ja velallisen maksaman koron välinen korkoero on useimmissa tapauksissa 3,5 %. Korkotukilainojen lainaajat ovat useimmiten varsin pitkiä. Tämän vuoksi pääoman reaaliarvon alentumisesta lainansaajalle tuleva etu muodostuu useissa tapauksissa huomattavan suureksi. Edellä sanotun perusteella ja valtion korkotukimenojen kasvun hillitsemiseksi hallitus pitää perusteltuna, että korkotukijärjestelmää tarkistetaan. Valtion varoista suoritettavan korkotuen maksamista on tarkoitus rajoittaa siten, että korkotukea suoritetaan enintään laina-ajan kahdeksalta ensimmäiseltä vuodelta. Neljältä ensimmäiseltä lainavuodelta suoritetaan valtion varoista täysi korkotuki. Tätä seuraavalta neljältä vuodelta suoritetaan korkotukea, joka on noin puolet täydestä korkotuesta. Edellä olevaa periaatetta sovelletaan myös jo aikaisemmin hyväksytyihin korkotukilainoihin. Jos korkotukea on jo suoritettu kahdeksalta vuodelta, korkotuen suorittaminen lakkaa. Jos korkotukea on tähän mennessä suoritettu vähintään neljältä vuodelta mutta ei vielä kahdeksalta vuodelta, alennetaan korkotuki noin puoleksi tähän asti maksetun korkotuen määrästä.

Ilmansuojeluinvestointeihin, yleisten jätteen käsittelypaikkojen perustamis- ja kunnostamisinvestointeihin, vesihuoltolaitteiden rakentamiseen, teollisuuden vesiensuojeluinvestointeihin ja teollisuuden energian säästöinvestointeihin tarkoitettujen korkotukilainojen korkotukea on tarkoitus lisätä nykyisestään suhdannepoliittisista syistä siten, että velallisen maksamaa korkoa alennetaan vuonna 1982 myönnettävien lainojen osalta laina-ajan neljältä ensimmäiseltä vuodelta kahdella prosenttiyksiköllä vuodelle 1981 vahvistettujen perusteiden mukaiselta tasolta. Korkotuki on näissäkin lainoissa tarkoitus puolittaa 5—8. lainavuotena ja poistaa kokonaan kahdeksannen lainavuoden jälkeen.

Sijoitusmenoihin ehdotetaan 7 387 milj. mk, mikä on 8 % enemmän kuin vuoden 1981 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa. Sijoitusmenojen osuus tulo- ja menoarvioesityksen loppusummasta on 11 %. Sijoitusmenoista on 57 % reaalisisjoituksia ja loppuosa lainoja ja muita finanssisijoituksia. Talonrakennusten volyymi nousee selvästi vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna. Myös maa- ja vesirakennusten volyymi nousee hieman, mutta kone-, laite- ja kalustoinvestointien volyymi supistuu.

Talonrakennustöistä lisääntyvät mm. korkeakoulujen ja katsastusasemien rakentaminen sekä posti- ja telelaitoksen, ilmailuhallituksen sekä tie- ja vesirakennuslaitoksen rakennustyöt. Maa- ja vesirakennustöistä lisääntyvät yleisten teiden tekemiseen ja vesiteiden rakentamiseen ehdotetut määrärahat.

Valtion lainananto ja muut finanssisijoitukset koostuvat lähinnä asuntolainoista, valtionyhtiöiden osakepääomien korotuksista ja lainoista sekä kiinteistöjen ja maomaisuuden hankintoihin tarkoitetuista määrärahoista.

Asuntolainojen myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan 2 465 milj. mk ja maksatukseen 2 230 milj. mk. Vuonna 1982 arvioidaan aloitettavan noin 48 000 uutta asuntoa. Peruskorjaustoiminnan osuus lisääntyy edelleen v. 1982.

Valtionyhtiöiden osakepääomien korotuksiin ehdotetaan 64 milj. mk. Kehitysaluerahasto Oy:lle ehdotetaan myönnettäväksi 170 milj. markan laina.

Muihin menoihin luetaan valtionvelan korot, kuoletukset ja muut hoitomenot sekä eräitä

muita sekalaisia menoja. Muihin menoihin ehdotetaan yhteensä 4 362 milj. mk, missä on vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna lisäystä 28 %. Suuri lisäys johtuu valtion kasvaneesta lainanotosta. Valtionvelan hoitomenot lisääntyvät yhteensä 949 milj. mk eli 28 %.

3.2. Työllisyyden hoito

Työllisyystilanteen arvioidaan edelleen jonkin verran heikkenevän v. 1982. Vuonna 1981 työttömyysasteen ennakoidaan olevan keskimäärin 5,1 % ja kohoavan 5,7 prosenttiin v. 1982. Myös nuorisotyöttömyyden arvioidaan nousevan hieman ilman erityistoimenpiteitä, mutta se jäänee kuitenkin selvästi viime vuosikymmenen lopun tason alapuolelle.

Vuoden 1980 aikana ja vuoden 1981 alussa työllisyystilanne parani. Tämä johtui harjoitetun talous- ja työllisyyspolitiikan lisäksi taloudellisen toiminnan vilkastumisen viivästyneestä vaikutuksesta työmarkkinoilla. Samaan suuntaan lienevät vaikuttaneet arviot laskusuhdanteen lyhydestä.

Suhdannesyistä on vuodelle 1981 varattujen työllisyysvarojen käyttöä pyritty painottamaan syksyyn 1981 ja siirtämään niitä vuoteen 1982. Esimerkiksi talonrakennustöissä on vuodelle 1982 siirtyviä määrärahoja noin 320 milj. mk. Työvoimaministeriön toimialaan kuuluvat työllisyyden hoidon erityistoimenpiteet ovat toteutuneet 35 200 henkilön tasolla eli noin 10 800 henkilöä alempana kuin vuoden 1981 menoarvion mukaan olisi ollut mahdollista. Myöskään koulutuspoliittiset toimenpiteet eivät ole kaikilta osin toteutuneet vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa hyväksytyin laajuisina.

Vuoden 1982 työllisyyden hoidossa on pääpaino finanssi- ja talouspolitiikan yleisessä, kestäväällä tavalla työllisyyttä edistävässä mitoituksessa. Nyt esitettävien työmäärärahoihin voidaan työllistää n. 1 500 henkilöä enemmän kuin vastaavien vuoden 1981 varsinaisen tulo- ja menoarvion määrärahoihin. Tarkoituksena on myös toteuttaa työllisyyden hoidon erityistoimenpiteet aiemmin vuodelle 1981 suunnitellulla, mutta lähinnä suhdannesyistä toteuttamatta jätetyllä varsin korkealla tasolla. Samalla pyritään lisäämään oppisopimuskoulutuksessa olevien määrää. Työvoiman liikkuvuusavustuksia korotetaan. Työllisyyspolitiikan päätaavoitteena

v. 1982 on estää työttömyyden nousu yli 5 ½ prosentin ja estää kokonaan nuorisotyöttömyyden nousu.

Työllisyyttä edistävien määrärahojen suunnitelmallisen käytön parantamiseksi esitetään tässä tulo- ja menoarvioesityksessä eräitä muutoksia näiden määrärahojen budjetointiin. Eräät aikaisemmin työvoimaministeriön määrärahoista rahoitetut kohteet on budjetoitu suoraan ao. toimenpiteiden suorittamisesta vastaavien ministeriöiden pääluokkiin.

Työllisyyteen välittömästi vaikuttavia määrärahoja ovat reaalisiijoituksiin ja kunnossapitotöihin sekä investointeihin myönnettäviin lainoihin ja avustuksiin esitetyt määrärahat. Myös monien korkotukilainojen myöntämisvaltuudet vaikuttavat työllisyyteen.

Varsinaisiin työmäärärahoihin ehdotetaan varoja seuraavasti:

Varsinaiset työmäärärahat

Investointikohde:	1981 menoarvio milj. mk	1982 esitys milj. mk
Talonrakennustyöt	803	996
Maa- ja vesirakennustyöt	1 773	1 975
Kunnossapitotyöt ja metsien hoito	1 557	1 816
Siirrot VR:n ja PTL:n uudistusrahastoihin ..	346	326
Yhteensä	4 479	5 113

Työmäärärahat on budjetoitu pääasiassa asianomaisten työvirastojen momenteille. Työvoimaministeriön hallinnonalalla on 349 milj. mk sijoitusmenoihin työllisyyden turvaamiseksi. Tämän määrärahan lasku aiheutuu siitä, että investointien suunnitelmallisuuden parantamiseksi on 100 milj. mk budjetoitu suoraan liikenneministeriön pääluokkaan. Lisäksi on tässä menoarviossa siirretty eräitä pienempiä eräitä (yhteensä noin 91 milj. mk) maa- ja metsätalousministeriön sekä kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokkiin. Huomioon ottaen nämä siirrot on työvoimaministeriön investointimomentilta aikaisemmin toteutettujen hankkeiden rahoitus tässä menoarviossa noussut 400 milj. markasta 540 milj. markkaan.

Investointeja varten myönnettäviä valtionavustuksia ja -lainoja, jotka tukevat työllisyyttä, ehdotetaan seuraavasti:

Investointeja varten myönnettävät valtionavustukset ja -lainat

	1981 menoarvio milj. mk	1982 esitys milj. mk
Asuntolainat ja energiataloudelliset korjausavustukset .	2 257	2 350
Sairaalat ja terveyskeskukset	299	328
Peruskoulut	142	123
Muut oppilaitokset	57	66
Muut talonrakennustyöt ...	126	146
Maan- ja metsänparannustyöt	262	266
Muut maa- ja vesirakennukset	148	153
Muut sekalaiset investoinnit	28	28
Yhteensä	3 319	3 460

Työllisyyttä edistävien korkotukilainojen myöntämisvaltuuksien taso nousee 563 milj. markasta 642 milj. markkaan. Kuntien rahoitustilanteen arvioidaan säilyvän hyvänä vuonna 1982, mikä osaltaan vähentää valtionavustusten ja -lainojen tarvetta.

Kuntien ja kuntainliittojen valtionapuhenkilöstön lisäykseksi ehdotetaan noin 4 300 henkilöä. Valtion henkilöstön lisäys on 1 020 henkilöä. Valtion rahoittaman tutkimustoiminnan tutkimusvuosien määrä lisääntyy noin 1 000:lla.

Tuotannollisia investointeja tuetaan mm. eri rahastojen kautta ja kehitysalueiden tuotantotoiminnan tukemiseen tarkoitetuilla avustuksilla. Kehitysalue rahasto Oy:lle ehdotetaan myönnettäväksi yhteensä 207 milj. mk 530 milj. markan suuruisen sijoitussuunnitelman toteuttamiseksi. Uuden kehitysalue lainsäädännön mukaisen kehitysalueiden tuotantotukijärjestelmän myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan 445 milj. mk. Valtion investointirahastoon ehdotetaan siirrettäväksi 30 milj. mk. Maatilatalouden kehittämisrahastoon ehdotetaan siirrettäväksi 620 milj. mk, mikä osaltaan tukee myös rakennusalan työllisyyttä. Valtionyhtiöiden osakepääomiin ehdotetaan 64 milj. mk. Työvoimaministeriön momentilta Valtionapu työttömyyden lieventämiseen ehdotetaan siirrettäväksi 40 milj. mk kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokkaan.

Työllisyytilanteen vaikeuduttua 1970-luvun loppupuolella laajennettiin voimakkaasti ns. työllisyyden hoidon erityistoimenpiteitä. Näiden toimenpiteiden arvioitu toteutuminen vuonna 1981 ja vuoden 1982 menoarvioesityksen mukainen tavoitetaso ovat seuraavat:

	Henkilöä	
	1981 tot.arvio	1982 TMAE
Valtion työtehtävät	5 000	7 500
Kuntien työllistämistuki . . .	16 500	18 500
Nuorten työllistämistuki (op- pisopimuskoulutus)	3 800	5 100
Erityiskoulutettujen työllistä- minen	250	540
Työrajoitteisten työllistämi- nen	2 000	3 200
Opiskelijoiden kesätyöpaikat	2 500	2 500
Ammatillisen koulutuksen väliaikainen laajentaminen	13 500	15 000
Työllisyyskoulutus	26 000	33 500
Kokeiluluonteinen tilapäinen peruskoulun lisäkoulutus .	2 000	2 000
Yhteensä	71 550	87 840

Esitettävät määrärahat on mitoitettu siten, että kokoaikaisten työntekijöiden osuus valtion työtehtävissä ja kunnallisen työllistämisen piirissä olevissa töissä nousee. Tarkoituksena on, että ammattiin harjaannuttamista varten maksettavien nuorten työllistämistukien myöntäminen lopetetaan.

Erityisesti koulutuksen erityistoimenpiteiden tavoitetasoa saavuttaminen edellyttää ko. hallinnonaloilta ja työvoimahallinnolta tehokasta yhteistoimintaa. Erityistoimenpiteillä pyritään vaikuttamaan lähinnä nuorisotyöttömyyteen. Esitettävän rahoituksen mukaisen tavoitetasoa saavuttaminen merkinnee nuorisotyöttömyyden kasvun estymistä tai nuorisotyöttömyyden alenemista.

Työllisyystilanteen parantumisesta ja avoimien työpaikkojen lisäämisestä huolimatta työvoiman kysynnän ja tarjonnan epätasapaino on edelleen huomattava. Siten työvoiman kysynnän ja tarjonnan ammatillista yhteensopivuutta tulisi parantaa. Alueellisia työttömyyseroja pyritään supistamaan alueellisin erityisprojektein sekä mitoitettaessa tulo- ja menoarvion määrärahojen työohjelmia ja käyttösuunnitelmia. Hallitus pyrkii siihen, että valtion töissä ja valtion tukemissa investoinneissa ei tapahdu vähennystä työvoimavahvuudessa vaikeimmilla työttömyysalueilla.

Työllisyystoimenpiteistä ja työllisyysvaroista päättäessään ja vastaavia ohjeita antaessaan hallitus kiinnittää erityistä huomiota maastamuuton torjumiseen sekä paluumuuttajien asemaan.

Viime vuosina on toiminut useita alueellisia erityisprojekteja, joiden avulla on pyritty pahimpien työttömyysalueiden työllisyyden parantamiseen. Näitä alueita ovat Lappi, Kainuu, Iijokilaakso, Pohjois-Karjala sekä Suomenselän ja Ylä-Savon alueet. Tähän tulo- ja menoarvioesitykseen sisältyy useita toimenpiteitä, jotka kohdentuvat näille alueille.

Hallitus ryhtyy myös toimenpiteisiin saaristolain edellyttämien tavoitteiden edistämiseksi.

3.3. Menoarvioesityksen pääkohtia ja eräitä kannanottoja lähivuosien yhteiskuntapolitiikkaan

Budjettivuotta 1982 koskevien tietojen lisäksi on seuraavassa tehtäväalueittaisessa tarkastelussa esitetty hallituksen kannanottoja myös budjettivuoden jälkeiseen kehitykseen. Nämä kannanotot on tarkoitettu tausta-aineistoksi vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesitykselle. Ne ilmaisevat hallituksen tämänhetkisiä käsityksiä eräiden valtion tehtävien kehittämistarpeista ja niistä rajoituksista, joita lähivuosien taloudellinen kehitys asettaa valtiovaltan toimenpiteille. Kannanotot eivät kuitenkaan ole luonteeltaan hallituksen ehdotuksia eduskunnalle, ja niiden sisältöä tarkistetaan tarpeen mukaan olosuhteiden muuttuessa.

Vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesityksen menot tehtäväalueittain ja -ryhmittäin on esitetty taulukossa 3.

3.3.1. Yleinen hallinto

Tehtäväalue koostuu ylimmän päätöksenteon menoista, valtiovarainhallinnosta, ulkoasiainhoidosta, kansainvälisestä kehitysyhteistyöstä ja muusta yleisestä hallinnosta, johon kuuluvat sisäasiainministeriö, lääninhallitukset, rakennushallinto sekä eräät muut lähinnä valtion omaa toimintaa palvelevat hallintoyksiköt. Yleisen hallinnon menot lisääntyvät 15 % vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Ulkoasiainhallinnon tehtävänä on luoda mahdollisimman hyvät edellytykset ja puitteet maan ulkopoliittikan hoidolle. Keskeisenä päämääränä on maan riippumattomuuden turvaaminen sekä muiden kansallisten etujen edistäminen. Päämäärään pyritään harjoittamalla aktiivista ja rauhantahtoista puolueettomuuspoli-

Taulukko 3. Menot valtion tehtävien mukaan vuosina 1980—82

Numero- tunnus	Tehtäväryhmä	V. 1980 tilinpäätös milj. mk	V. 1981 menoarvio milj. mk	V. 1982 esitys milj. mk	Muutos 1981—82	
					milj. mk	%
Yleinen hallinto						
010	Ylin päätöksenteko	122	140	149	+ 9	+ 7
020	Valtiovarainhallinto	844	903	1 037	+ 134	+15
030	Ulkoasiainhoito	377	394	451	+ 57	+14
040	Kansainvälinen kehitysyhteistyö	429	584	731	+ 147	+25
050	Muu yleinen hallinto	892	1 018	1 129	+ 111	+11
	Yhteensä	2 665	3 038	3 497	+ 459	+15
Yleinen järjestys ja turvallisuus						
070	Hallinto	34	38	46	+ 8	+21
080	Poliisitoimi	797	911	1 018	+ 108	+12
090	Oikeudenkäyttö	306	347	391	+ 43	+13
100	Vankeinhoito	337	366	438	+ 73	+20
110	Palo- ja pelastustoimi sekä väestön- suojelu	77	111	138	+ 27	+24
120	Rajojen vartiointi	273	308	353	+ 46	+15
	Yhteensä	1 823	2 080	2 384	+ 304	+15
Maanpuolustus						
150	Hallinto	32	36	47	+ 11	+32
160	Sotilaallinen maanpuolustus	2 737	2 874	3 272	+ 398	+14
170	Taloudellinen maanpuolustus	107	183	253	+ 70	+39
	Yhteensä	2 876	3 092	3 571	+ 480	+16
Opetus, tiede ja kulttuuri						
210	Hallinto ja muut yhteiset tehtävät ..	113	118	132	+ 15	+13
220	Yleissivistävä opetus	3 763	4 116	4 555	+ 438	+11
230	Ammattiopetus	1 596	1 931	2 156	+ 225	+12
240	Korkeakouluopetus	1 177	1 290	1 481	+ 191	+15
250	Aikuiskoulutus	829	958	1 049	+ 91	+10
260	Opintotuki	394	478	523	+ 45	+ 9
270	Yleinen tutkimus	104	134	166	+ 32	+23
280	Kirjastot, arkistot ja museot	295	305	357	+ 51	+17
290	Taide	185	207	241	+ 33	+16
300	Urheilu- ja nuorisotoiminta	203	231	255	+ 24	+10
310	Kirkollishallinto	9	10	11	+ 2	+16
	Yhteensä	8 669	9 778	10 926	+1 147	+12
Terveystenhoito						
330	Hallinto	20	22	25	+ 3	+12
340	Terveystenhoiton tutkimuslaitokset .	62	74	86	+ 12	+17
350	Kansanterveysyö	1 636	1 977	2 446	+ 469	+24
360	Erikoissairaanhoido	2 548	3 035	3 559	+ 524	+17
	Yhteensä	4 265	5 108	6 116	+1 008	+20
Sosiaaliturva						
400	Hallinto	57	66	78	+ 12	+17
410	Toimeentuloturva	4 691	5 580	6 545	+ 965	+17
420	Sosiaalipalvelukset	1 733	1 995	2 526	+ 531	+27
430	Työsuojaelu	85	96	106	+ 10	+11
	Yhteensä	6 565	7 737	9 255	+1 518	+20
Asuminen ja yhdyskunnat						
510	Asunto-olojen kehittäminen	2 552	2 785	2 970	+ 185	+ 7
520	Alueiden käytön suunnittelu ja raken- tamisen valvonta	35	38	42	+ 4	+ 9
530	Maanmittaus	170	191	212	+ 22	+11
540	Vesitalous	213	231	251	+ 20	+ 9
	Yhteensä	2 970	3 245	3 475	+ 230	+ 7

Numero-tunnus	Tehtäväryhmä	V. 1980 tilinpäätös milj. mk	V. 1981 menoarvio milj. mk	V. 1982 esitys milj. mk	Muutos 1981-82	
					milj. mk	%
Työvoima						
610	Hallinto	37	46	51	+ 5	+12
620	Työvoiman ohjaus	163	200	246	+ 46	+23
630	Erittelemättömät työllisyysmenot ...	1 183	1 302	1 275	- 26	- 2
	Yhteensä	1 383	1 547	1 572	+ 25	+ 2
Maa- ja metsätalous						
650	Hallinto	37	53	61	+ 7	+14
660	Maa- ja metsätalouden tutkimus- ja tarkastustoiminta	153	163	186	+ 23	+14
670	Maatalous	5 647	5 781	6 892	+1 111	+19
680	Metsätalous	441	447	484	+ 37	+ 8
690	Kalastus, metsästys ja porotalous	84	101	121	+ 20	+20
	Yhteensä	6 362	6 544	7 744	+1 199	+18
Liikenne						
710	Hallinto	15	21	37	+ 16	+76
720	Tieliikenne	2 269	2 462	2 894	+ 432	+18
730	Vesiliikenne	341	375	433	+ 57	+15
740	Ilmaliikenne	186	193	252	+ 58	+30
750	Rautatieliikenne	1 508	1 516	1 542	+ 26	+ 2
760	Tietoliikenne	996	1 005	995	- 10	- 1
	Yhteensä	5 315	5 572	6 152	+ 580	+10
Teollisuus ja muut elinkeinot						
810	Hallinto	41	42	51	+ 10	+23
820	Teollisuuden ja muiden elinkeinojen valvonta ja tarkastus	62	75	89	+ 14	+18
830	Teollisuutta ja muita elinkeinoja edistävä tutkimustoiminta	421	511	616	+ 105	+20
840	Teollisuutta ja muita elinkeinoja palvelevat luottolaitokset	178	220	252	+ 32	+15
850	Teollisuuden edistäminen	713	469	531	+ 62	+13
860	Energiahuolto	226	282	378	+ 96	+34
870	Muiden elinkeinojen edistäminen	35	39	45	+ 6	+16
880	Ulkomaankaupan edistäminen	515	255	394	+ 139	+54
	Yhteensä	2 192	1 893	2 356	+ 463	+24
Muut menot						
910	Valtionvelka	2 641	3 544	4 504	+ 960	+27
920	Siirto valtion suhdannerahastoon ...	500	—	—	—	—
950	Valtion maksamat eläkkeet ja korvaukset	2 124	2 428	2 753	+ 325	+13
960	Yleisavustukset kunnille yms.	342	378	412	+ 34	+ 9
990	Muut erittelemättömät menot	120	87	102	+ 16	+18
	Yhteensä	5 728	6 437	7 772	+1 335	+21
Menot yhteensä		50 812	56 072	64 820	+8 747	+ 16

Budjettitalouden menot on taulukossa ryhmitelty valtion tehtävien mukaan. Tulo- ja menoarvioesityksen jäljempänä olevan taulukko-osan menupuolen kunkin luvun oikealle puolelle on merkitty sulkeisiin kolminumeroinen tunnus, joka osoittaa sen tehtäväryhmän, johon kyseisen luvun menot pääasiallisesti liittyvät. Vastaavat tunnuksot on esitetty yllä olevassa taulukossa. Taulukossa jokainen luku on pyöristetty erikseen tarkasta arvosta, joten laskutoimitukset eivät kaikilta osin täsmää. Valtion liikeyritysten käyttömenot eivät sisälly lukuihin.

tiikkaa, jonka peruslähtökohtana on huolehtia hyvistä ja luottamuksellisista suhteista kaikkiin valtioihin, erityisesti naapurimaihin Neuvostoliittoon ja Pohjoismaihin, ja pyrkiä edistämään kansainvälistä yhteistyötä sekä rauhan ja turvallisuuden lujittamista.

Ulkopolitiikan keskeisiä tavoitteita ovat YYA-sopimukseen pohjautuvien ystävällisten ja luottamuksellisten suhteiden kehittäminen ja lujittaminen Suomen ja Neuvostoliiton välillä, perinteisten pohjoismaisten suhteiden ja yhteistyön kaikinpuolinen kehittäminen sekä Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöprosessin ja aseidenriisunnan edistäminen. Suomi pyrkii pysyttyymään suurvaltaristiriitojen ulkopuolella, ylläpitämään hyviä suhteita kaikkiin kansoihin, kehittämään monenkeskistä yhteistyötä sekä lisäämään Suomen osuutta kehitysmaiden sosiaalisen ja taloudellisen aseman parantamiseksi. Suomen taloudellisen kehityksen edellyttämät ulkomaiset yhteydet ja kansainväliset järjestelyt pyritään turvaamaan.

Hallitus pyrkii edistämään Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin hyväksymien päämäärien toteuttamista osallistumalla aktiivisesti ETYK:in seurantaan. Suomi tukee Yhdistyneiden Kansakuntien päämääriä ja toimintaa sekä pyrkii erityisesti edistämään yleismaailmallisia ja alueellisia asevalvonta- ja ase-riisuntaponnisteluja.

Hallitus kehittää aktiivisesti ulkomaankauppaa perinteisillä ja uusilla markkinoilla. Kaupallis-taloudellista, teollista ja tieteellis-teknistä yhteistyötä Neuvostoliiton kanssa lisätään käyttäen täysimääräisesti hyväksi 15-vuotisen yhteistyöohjelman mahdollisuuksia. Länsi-Euroopassa saavutettu vapaakauppa pyritään turvaamaan ja sitä edelleen kehittämään. Suomi tukee myös YK:n hyväksymän uuden kansainvälisen talousjärjestyksen toteuttamista ja yhteistyön kehittämistä teollisuus- ja kehitysmaiden kesken.

Suomen ja sen kansalaisten etuja ja oikeuksia valvotaan ja edistetään tekemällä kansainvälisiä sopimuksia ja käyttämällä muita oikeudellisia menettelytapoja. Kansainvälisen oikeuden kehittämiseen vaikutetaan osallistumalla aktiivisesti alan konferenssiin ja kokouksiin sekä kehittämällä suhteita oikeudellisuontisiin kansainvälisiin järjestöihin ja laitoksiin.

Ulkoasiainhallinnon organisaation, virkakenteen sekä henkilöstön aseman kehittämistyötä jatketaan lähivuosien aikana.

Kansainväliseen kehitysyhteistyöhön Suomi osallistuu ulkopoliitikassa yleisesti hyväksytyjen päämäärien mukaisesti. Kehitysyhteistyöpolitiikkaa määriteltäessä otetaan huomioon sisäisesti asetetut tavoitteet, kansainväliset suositukset, yhteistyömaiden tilanne ja Suomen taloudelliset voimavarat.

Hallituksen tavoitteena on ohjata 0,7 %:n bruttokansantuoteosuutta vastaava määrä julkiseen kehitysapuun 1980-luvun loppupuolella. Tämän tulo- ja menoarvioesityksen määrärahoilla arvioidaan saavutettavan välitavoitteena ollut 0,32 %:n bruttokansantuoteosuus v. 1982.

Kehitysyhteistyöstä aiheutuviin menoihin, hallintomenot ja elintarviketoimitusten vientituki poislukien, ehdotetaan yhteensä 720 milj. mk, mikä on 29 % enemmän kuin kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa.

Sisäasiainministeriön hallinnonalalla jatketaan väliportaan hallinnon osauudistusten valmistelua. Ministeriöiltä ja keskusvirastoilta pyritään tätä ennenkin siirtämään tehtäviä lääninhallituksille ja kunnille. Kuntien valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistuksen valmistelua on tarkoitettu jatkua.

Lääninhallitusten toimintoja kehitetään kiinnittäen erityistä huomiota niiden sisäiseen kehittämistyöhön. Lääninoikeuksien verovalitusasioiden ruuhkia pyritään vähentämään.

3.3.2. Yleinen järjestys ja turvallisuus

Tehtäväalueeseen luetaan oikeushallinto, poliisitoimi, oikeudenkäyttö, vankeinhoito, palo- ja pelastustoimi sekä väestönsuojelu ja rajojen vartiointi. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden menot lisääntyvät 15 % vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Oikeushallinto. Oikeuslaitoksen organisaation ja hallinnon kehittämismahdollisuuksien selvittämistä jatketaan. Tämä koskee myös oikeusministeriön omaa organisaatiota. Atk:n hyväksikäyttöön perustuvien tietojärjestelmien suunnittelua ja osittaista käyttöönottoa jatketaan toimintojen rationalisoimiseksi ja nopeuttamiseksi oikeuslaitoksessa.

Lainsäädännön valmistelussa pääpaino on oikeuslaitosuudistusten ohella yhteisöläinsäädännön uudistamisessa, kuluttajapalveluja koskevan

säännösten kehittämässä, perhe- ja perintölainsäädännön tarkistamisessa, rikoslain uudistamisessa sekä hallintotoiminnan kehittämässä. Kansalaisten perusoikeuksia koskevan säännösten valmistelua jatketaan.

Poliisitoimessa kehitetään poliisipiirien välisiä yhteistoimintaa koko maan kattavan keskeytymättömän päivystys-, vartiointi- ja hälytyspalvelun aikaansaamiseksi. Samalla tarkistetaan nykyistä poliisipiirijakoa tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Tavoitteena on turvata riittävien poliisipalvelujen saanti koko maassa.

Erityistä huomiota kiinnitetään poliisin ennaltaehkäisevään toimintaan lisäämällä poliisin lähtötoimintaa ja muutakin näkyvää valvontaa kansalaisten turvallisuuden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi. Lisäksi kehitetään tiedotusta ja omaisuuden suojausneuvontaa rikollisuuden torjumiseksi. Rikostutkinnassa tehostetaan etenkin vero- ja muiden taloudellisten rikosten selvittämistä. Myös poliisin kansainvälistä yhteistyötä pyritään tehostamaan.

Poliisin henkilöstövoimavaroja ehdotetaan lisättäväksi mm. työaikalaain alaisten virkamiesten työajan lyhentämisen ja lähtötoiminnan kehittämisen vuoksi. Perustettavaksi ehdotetaan yhteensä 110 vanhemman konstaapelin ja vanhemman rikoskonstaapelin virkaa. Poliisin muita toimintaedellytyksiä ehdotetaan paranttavaksi uudistamalla ja täydentämällä kalustoa ja välineistöä sekä kehittämällä edelleen atk-toimintaa. Lähivuosina saadaan päätökseen poliisin lähiradioverkon uusiminen.

Oikeudenkäytössä keskeisenä tavoitteena on alioikeusorganisaation yhtenäistäminen, oikeudenkäyntimenettelyn yksinkertaistaminen ja nopeuttaminen sekä samalla kansalaisten oikeusturvan parantaminen ja oikeuspalvelujen saatuuden turvaaminen. Jutturuuhkien poistamista tuomioistuimista jatketaan erityistoimenpitein.

Tuomiokuntien siirtämistä kokonaispalkkausjärjestelmään jatketaan. Myös raastuvanoikeuksien palkkausjärjestelmän muutosta jatketaan. Yhtenäinen palkkausjärjestelmä parantaa edellytyksiä alioikeuksien yhtenäistämiseksi ja laajamittaisille menettelyuudistuksille.

Eduskunnalle annetaan esitys laiksi yleisestä oikeusaputoiminnasta annetun lain muuttamisesta. Tarkoituksena on mm. tarkistaa valtionosuusasteikkoa sekä lisätä ja yhdenmukaistaa asiakkaiden osuutta kustannusten korvauksista.

Vankeinhoidon toimintaedellytyksiä parannetaan rakentamalla uusia, vanhoja korvaavia toimitiloja ja peruskorjaamalla heikkokuntoisia toimitiloja. Vankeinhoidon peruskoulutus pyritään asteittain saattamaan keskiasteen ammatillisen koulutuksen vaatimuksia vastaavaksi. Edellytysten luomiseksi vapaudessa täytäntöön pantavien seuraamusten nykyistä runsaammalle käyttämiselle ehdottomien vapausrangaistusten asemesta sekä vankilasta vapautuneiden itseenäisten selviytymismahdollisuuksien edistämiseksi on tarkoituksena edelleenkin kehittää vapaudessa tapahtuvaa asiakaskohtaista ja alueellista kriminaalihuoltotyötä.

Palo- ja pelastustoimessa sekä väestönsuojelussa voimistetaan alan tutkimustoimintaa ja kiinnitetään erityistä huomiota aluehälytyskeskusten perustamisen loppuunsaattamiseen sekä säteilymittaustoiminnan kehittämiseen. Palo- ja pelastustoimen valtionapulainsäädännön voimaantuloa ehdotetaan valtionaloudellisista syistä lykättäväksi ja valtionosuusprosentteja alennettäväksi kantokykyluokkiin 4—10 kuuluvien kuntien osalta. Pelastuspalvelussa tarkistetaan ohjeita viranomaisten yhteistoiminnan tehostamiseksi.

Rajavartiolaitoksen henkilöstö- ja kalustovoimavaroja lisätään meripelastusvalmiuden kohottamiseksi.

3.3.3. Maanpuolustus

Tehtäväalueeseen kuuluvat puolustushallinto, sotilaallinen maanpuolustus ja taloudellinen maanpuolustus. Tehtäväalueen menot lisääntyvät 16 % vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Sotilaallisen maanpuolustuksen keskeisiä tavoitteita ovat lähivuosina maavoimien varustuksen parantaminen, henkilöstövajeen pienentäminen, asevelvollisten etuuksien ja koulutusolosuhteiden parantaminen sekä reserviläisten kertausharjoitusten lisääminen valtionalouden rahoitusmahdollisuuksien sallimissa rajoissa. Maavoimien tärkein kehittämiskohde on suojausjoukkojen operaatiokyvyn parantaminen.

Perushankintoja ja varustuksen uusintaa varten ehdotetaan vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesityksessä myönnettäväksi yhteensä 832 milj. mk. Ehdotetuista menoista 715,7 milj. mk aiheutuu aikaisemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien maksuosuuksista sekä sopi-

musindeksien ja valuuttakurssien muutosten edellyttämistä maksuista. Uusien tilausvaltuuksien vuoden 1982 rahoitusta varten ehdotetaan 72 milj. mk. Uusina hankintaohjelmina ehdotetaan tilausvaltuuksia teknillisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan jatkamiseksi, kotimaisen teollisuuden kriisiajan tuotantovalmiuden parantamiseksi, maavoimien joukkojen maastoliikkuvuuden parantamiseksi, rannikko-puolustuksen ajanmukaistamisen jatkamiseksi, taisteluveneiden hankkimiseksi sekä lennonvarmennus- ja tukikohtamateriaalin ja kuljetuskoneiden uusimiseksi. Aloitettavaksi ehdotettujen hankintaohjelmien kotimaisuusaste on suuri.

Varustuksen käyttö- ja kunnossapitomenoja ehdotetaan lisättäväksi 460 milj. markasta 550 milj. markkaan kustannustason nousun sekä hankitun ja varainhoitovuonna hankittavan kaluston käyttöönnoton johdosta.

Ensi vuonna palvelukseen astuvien varusmiesten määrä on noin 38 000, joka on noin 2 000 enemmän kuin edellisellä vuonna. Lisäys mahdollistaa sen, että vapaaehtoisia voidaan ottaa varusmiespalvelusta suorittamaan erityisesti vaikeilla työttömyysalueilla. Kertausharjoituksia ehdotetaan lisättäväksi 3 000 miehellä.

Asevelvollisten päivärahaa ehdotetaan korotettavaksi markalla ja varusmiesten ilmaismatkoja lisättäväksi yhdellä matkalla. Varusmiesten loma- ja varuskuntapuku-uudistus ehdotetaan aloitettavaksi.

Puolustusvoimien henkilöstön määrää ehdotetaan lisättäväksi lähinnä uuden kaluston käyttöönoton, kolmivuorotyötä tekevien työajan lyhentämisen sekä ylityökorvausten määrän rajoittamisen johdosta. Samanaikaisesti pyritään rationalisointi- ja kehittämishankkeiden avulla lisäämään työn tuottavuutta ja suuntaamaan käytettävissä olevat henkilöstövoimavarat mahdollisimman tehokkaasti.

Taloudelliseen maanpuolustukseen liittyvässä varmuusvarastoinnissa on keskeisellä sijalla nestemäisten poltto- ja voiteluaineiden varmuusvarastointi, jota kehitetään edelleen huoltovarmuuden parantamiseksi ottaen huomioon muun muassa hallituksen hyväksymässä energiapolitiisessa ohjelmassa esitetyt suuntaviivat.

Muiden tuonnin varassa olevien raaka-aineiden ja tarvikkeiden varastotilanne edellyttäisi lähivuosina varastojen lisäämistä. Hankintaohjelman toteuttamismahdollisuudet ovat selvitetävinä siltä pohjalta, että teollisuus osallistuisi

hankintojen suorittamiseen yhteisesti sovittavalla tavalla.

Vuodeksi 1982 varmuusvarastoinnin menoihin ehdotetaan yhteensä 251 milj. mk, josta nestemäisten poltto- ja voiteluaineiden osuus 250 milj. mk katetaan öljytuotteista kannettavan varmuusvarastointimaksun tuotolla.

3.3.4. Opetus, tiede ja kulttuuri

Tehtävälueeseen luetaan koulutus eri muodoissaan, opintotuki, yleinen tutkimus sekä taidetta, kirjastolaitosta, arkistoja ja museota, urheilu- ja nuorisotoimintaa ja kirkollishallintoa koskevat tehtävät. Tehtävälueen menot ovat tässä tulo- ja menoarvioesityksessä 10 926 milj. mk, joten lisäys vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna on 12 %.

Hallinnon ja muiden yhteisten tehtävien menoihin luetaan opetusministeriön, kouluhallituksen, ammattikasvatushallituksen, koulutoimen piirihallinnon sekä eräät hallinnonalan yhteiset menot.

Ammattikasvatushallituksen v. 1979 aloitettua organisaatiouudistusta on jatkettu v. 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyin päätösin siten, että entiset oppilaitosryhmäkohtaisesti organisoidut kuusi osastoa ja kaksi erillistä toimistoa on järjestetty uudelleen neljäksi opetusasioita käsitteleväksi osastoksi. Toimenpiteellä on pyritty parantamaan keskiasteen koulun uudistuksen toimeenpanon edellytyksiä tehostamalla eri oppilaitosryhmien yhteistoimintaa. Tässä tulo- ja menoarvioesityksessä ehdotetaan ammattikasvatushallituksen perustettavaksi kotitalousopetuksen toimisto ja oppilaisasiain toimisto.

Yleissivistävän opetuksen menoihin luetaan peruskoulujen ja lukioiden menot.

Peruskasteen oppilasmäärä on v. 1981 keskimäärin 592 000. Sen arvioidaan laskevan vuoteen 1982 mennessä noin 580 000:een ja v. 1986 mennessä noin 560 000:een. Peruskoulussa annettavaan tilapäiseen lisäkoulutukseen osallistuu v. 1982 noin 2 000 oppilasta. Peruskoulun päätoimisia opettajia on v. 1981 noin 35 000 ja muuta kuin opetushenkilökuntaa noin 21 000. Näiden määrän arvioidaan laskevan oppilasmäärän suhteellista vähenemistä huomattavasti hitaammin. Syksystä 1981 lukien toteutetaan peruskoulun viidettä luokkaa koskevia ryhmäjakosäännösten muutoksia, joi-

den tarkoituksena on parantaa ala-asteen oppilaiden valmiuksia äidinkielessä, vieraissa kielissä ja matematiikassa. Vastaavat järjestelyt on tarkoitettu syyslukukaudesta 1982 alkaen toteuttaa myös kuudennella luokalla.

Peruskoulun yläasteen opetuksen nykyiseen eriyttämisjärjestelmään liittyvien epäkohtien poistamiseksi tavoitteena on sellaisten opetussellisten ratkaisujen löytäminen, jotka eivät perustu oppilaiden suoritusasteen mukaisiin pysyviin ryhmittelyihin ja joihin ei liity jatko-opintomahdollisuuksia rajaavia valikoivia piirteitä. Valtioneuvoston antamien peruskoulun kehittämishojien mukaan vuosina 1980—83 toimeenpantavan kokeilun aikana pyritään löytämään ne oppilaiden ryhmitystä ja muuta opetuksen järjestelyä koskevat menettelytavat, joiden avulla mainittu kehittämistavoite voidaan saavuttaa.

Peruskoulun käyttökustannuksiin myönnettävään valtionosuuteen ehdotetaan 3 728 milj. mk eli 406 milj. mk enemmän kuin vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa. Uusien peruskoulurakennusten rakentamistarvetta on vielä asutuskeskuksissa ja erityisesti pääkaupunkiseudulla kuntien ja maan eri alueiden sisäisen muuttoliikkeen johdosta. Varainkäyttöä pyritään lähivuosina ohjaamaan lisääntyvässä määrin myös vanhojen koulurakennusten muutosten ja peruskorjaustöiden suorittamiseen. Eduskunnalle on tarkoitus antaa esitys laiksi kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain (1112/78) muuttamiseksi. Esityksen tarkoituksena on muuttaa rakentamisen valtionrahoitusta koskevia säännöksiä siten, että rakentamiseen liittyviä menettelytapoja yksinkertaistetaan ja siirretään tehtäviä valtion keskushallinnosta lääninhallituksille ja kunnille.

Aikaisemmin tapahtuneen lukion ensimmäisen luokan aloittaneiden lukumäärän kasvun seurauksena oppilasmäärän arvioidaan kohoavan v. 1981 keskimäärin 109 200:een ja v. 1982 kääntyvän laskuun ja olevan keskimäärin 108 500. Tarkoituksena on jatkaa lukion aloituspaikkojen säätelyä siten, että lääneitään aloituspaikkojen määrät pidetään aluksi enintään lukuvuoden 1978—79 määriä vastaavina ja että niitä vähennetään asteittain lukioon siirtyvän ikäluokan pienentyessä. Keskiasteen koulutuksen kehittämistä annetun lain 3 §:n 3 kohdan mukaan lukion oppilasmäärä mitoitetaan vuoteen 1988 mennessä lukionkäyn-

timahdollisuuksien alueellisesti tasapuolisesta saavutettavuudesta huolehtien asteittain siten, että ammatillisesti eriytyvään koulutukseen siirtyvien ylioppilaiden määrä vastaa likimäärin ylioppilaspoikaisten aloituspaikkojen määrää ammatillisissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Lukioiden käyttökustannuksiin myönnettäviin valtionosuuksiin ehdotetaan yhteensä 534 milj. mk eli 44 milj. mk enemmän kuin vuoden 1981 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa.

Tarkoituksena on järjestelyjen taloudellisuutta koskevia ohjeita antamalla pyrkiä nykyisiä valtionosuussäännöksiä muuttamatta yhteistyössä kuntien keskusjärjestöjen kanssa siihen, että peruskoulun, lukion ja kirjastojen yksikkökustannusten kasvu vuonna 1982 jäisi keskimäärin yhden prosenttiyksikön vähäisemmäksi kuin muutoin tapahtuisi.

Ammatillista koulutusta kehitetään sisällöllisesti, rakenteellisesti ja määrällisesti keskiasteen koulutuksen kehittämistä annetun lain ja sen nojalla v. 1980 laaditun opetusministeriön toimeenpanosuunnitelman sekä uudistuksen toimeenpanon ajoituksesta annetun asetuksen mukaisesti. Toimeenpanosuunnitelma ja mainittu asetus muodostavat pohjan keskiasteen koulutuksen kehittämisohjelmille, joissa otetaan yksityiskohtaisemmin kantaa keskiasteen koulunuudistuksen toteuttamiseen ja keskiasteen koulutuksen muuhun kehittämiseen. Ensimmäinen kehittämisohjelma laaditaan vuosiksi 1982—83. Vuonna 1982 ammattikasvatustalouden alaisten oppilaitosten vakinaisia oppilaspaikkoja ehdotetaan lisättäväksi noin 900:lla. Koulutuksen laajentamisessa painopisteenä on lähivuosina etenkin maa- ja metsätalousopetuksen sekä yleisten ammattikoulujen oppilaspaikkojen lisääminen.

Aikaisempina vuosina ammatillista koulutusta vaille jääneiden suuren määrän takia ammatillisen koulutuksen kysyntä ylittää vielä lähivuosina vakinaisten koulutuspaikkojen tarjonnan. Tämän takia on väliaikaista ammatillista koulutusta tarkoitus jatkaa vuoden 1985 loppuun saakka voimassa olevien säännösten mukaan siten, että keskimääräinen oppilasmäärä väliaikaisessa koulutuksessa kohoaisi noin 15 000:een v. 1982, jonka jälkeen sitä on tarkoitus ryhtyä asteittain supistamaan koulutuksen kysynnän väheneminen ja vakinaisen koulutuksen lisääntyvä tarjonta huomioon ottaen.

Ammatillisen koulutuksen menoihin ehdotetaan v. 1982 kaikkiaan 2 156 milj. mk, jolloin lisäys on 12 %. Ammatillisten oppilaitosten oppilaspaikkojen lisäämiseen sekä tarpeellisten muutos- ja peruskorjaustöiden suorittamiseen ehdotetaan 142 milj. mk. Lisäksi ehdotetaan väliaikaisen koulutuksen järjestämiseksi tarvittavien majoitus- ja opetustilojen hankkimiseen 13 milj. mk.

Korkeakoulujen kehittäminen perustuu lakiin korkeakoululaitoksen kehittämisestä vuosina 1967—86 (505/78) sekä lain perusteella annettuun asetukseen (93/79).

Lainsäädännön perusteella valtioneuvosto on 26. 2. 1981 vahvistanut korkeakoululaitoksen kehittämissuunnitelman vuosiksi 1981—86. Suunnitelma sisältää suosituksen korkeakoulujen aloituspaikoiksi koulutusaloittain vuosiksi 1981—82 ja suunnitelman aloituspaikoista vuosille 1983—89 sekä näiden pohjalta laaditun laskelman korkeakoulujen opiskelijajapaikoista v. 1986. Suunnitelmaan sisältyy myös laskelma kehittämissäädännön edellyttämistä opettajavoimista, tiloista ja muista voimavaroista sekä korkeakouluneuvoston laatima suunnitelma korkeakoulujen voimavarojen kehittämisestä.

Korkeakoululaitoksen kehittämissäädännön piiriin kuuluu 17 korkeakoulua. Lainsäädännön piiriin kuuluvassa opetuksessa oli kirjoissa olevia opiskelijoita syksyllä 1980 noin 78 000. Lainsäädännön ulkopuolella olevassa opetuksessa opiskelijoita oli taidekorkeakoulu ja Svenska social- och kommunalhögskolan mukaanlukien noin 4 700.

Opiskelijajapaikkoja tulee lainsäädännön mukaan olla vuoden 1986 lopussa vähintään 60 000. Valtioneuvoston vahvistaman suunnitelman mukaan tavoite ylitetään 700 opiskelijajapaikalla. Opettajavoimia tulee vastaavasti olla valtioneuvoston vahvistaman korkeakoululaitoksen kehittämissuunnitelman mukaan noin 6 300. Korkeakoululaitoksen kehittämisestä annetun lain yleisperustelujen mukaan tulee korkeakoulujen opetushenkilöstöä lisätä vuosina 1979—82 noin 70—120 opettajalla vuodessa ja muuta henkilökuntaa 50—90 hengellä vuodessa. Vuonna 1982 korkeakoulujen henkilöstöä ehdotetaan lisääväksi 126:lla.

Korkeakoulujen opettajavoimien lisäys vuosina 1979—82 on yhteensä noin 390, mikä toteuttaa kehittämissäädännön asettaman välitavoitteen koko korkeakoululaitoksen osalta.

Korkeakoulujen tiloja tulee kehittämissäädännön mukaan lisätä vuosina 1981—86 yhteensä noin 165 000 m², jotta lainsäädännön mukaiset vähimmäistavoitteet voitaisiin pääpiirteissään saavuttaa myös korkeakoulukohtaisesti ja käytöstä poistettavat vuokratilat korvata pääosin omilla tiloilla.

Korkeakoululaitosta kehitetään alueellisesti siten, että opiskelijamäärien kasvu suunnataan Itä-, Keski- ja Pohjois-Suomen korkeakouluihin. Valtioneuvoston v. 1974 korkeakoulujen perustutkintojen uudistamisesta tekemän periaatepäätöksen mukainen koulutus on alkanut viimeisissä koulutusyksiköissä syyslukukaudella 1980. Perustutkintojen uudistamisen jälkeen on aloitettu jatkotutkintoja koskeva selvitys- ja kokeilutyö. Korkeakouluopetuksen menoihin ehdotetaan 1 481 milj. mk, jolloin lisäys on 15 %.

Aikuis-koulutuksen kehittämistä valmistellaan valtioneuvoston v. 1978 tekemän periaatepäätöksen mukaisesti tavoitteena jatkuvaan koulutukseen perustuva kokonaisuus, jossa eri koulutusasteet kiinteästi niveltävät toisiinsa ja joustava opiskelu on mahdollista kaikkina ikäkausina. Periaatepäätöksen nojalla asetettu aikuis-koulutuksen kehittämisorganisaatio on valmistellut yleissuunnitelman aikuis-koulutuksen kehittämisessä noudatettavista periaatteista.

Ammattikurssitoiminnan laajuus on tarkoitus pysyttää työllisyystilanteen ennakoitun heikkenemisen vuoksi v. 1982 edelleen korkeana. Tavanomaista työllisyyskoulutusta pyritään myös v. 1982 järjestämään 25 000 henkilölle. Vuonna 1978 aloitettua jatko- ja täydennyskoulutuksen antamista yrityksissä vaihtoehtona henkilökunnan irtisanomiselle tai lomautuksille on tarkoitus jatkaa siten, että koulutettavien määrä keskimäärin kahden kuukauden koulutuksessa on noin 3 500. Työttömiksi jääneille ammattikoulutuksen saaneille nuorille varataan lisäksi noin 5 000 jatkokoulutuspaikkaa, jolloin koulutettavien kokonaismäärä v. 1982 saattaa nousta noin 33 500:aan. Ammattikurssitoiminnan menoihin ehdotetaan yhteensä 723 milj. mk, jolloin lisäys on 7 %.

Opintotukea ehdotetaan kehitettäväksi korottamalla opintorahan enimmäismääriä suunnitteen kustannusten nousua vastaavasti. Opintotukimenoihin ehdotetaan 523 milj. mk eli lisäystä 9 %.

Yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin saavat kunnat valtioneuvoiston erityyppisiä kuntia varten asukasta kohden vahvistamasta markkamäärästä lasketun kuntien kantokykyluokituksen mukaisesti porrastetun 51—86 prosentin suuruisen valtionosuuden. Käyttökustannusten arvioidaan v. 1981 olevan koko maassa keskimäärin 69 mk asukasta kohden. Yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin myönnettäviin valtionosuuksiin ehdotetaan yhteensä 255 milj. mk. Hallitus pyrkii yhteistyössä kuntien keskusjärjestöjen kanssa yhden prosentin säästöihin kirjastojen menoissa verrattuna muutoin toteutuviin menoihin. Edellä peruskoulun yhteydessä käsitelty esitys rakentamisen valtionrahoitukseen liittyvien menettelytapojen muuttamiseksi on tarkoitus saattaa koskemaan myös kirjastorakentamista.

Yleinen tutkimus ja tuotekehittely ovat hallituksen keväällä 1981 eduskunnalle antaman selonteon mukaisesti valtion menojen kasvun painopistealueita. Keskeisimpiin tutkimus- ja tuotekehitysmenoihin ehdotetaan eri hallinnonaloille yhteensä 1 260 milj. mk, missä on lisäystä 233 milj. mk eli 22 %. Perustutkimuksen edellytyksiä parannetaan muun muassa lisäämällä tuntuvasti Suomen Akatemian tutkimusmäärärahoja ja korkeakoulujen määrärahoja.

Taiteen edistämiseksi ja taiteilijoiden aseman järjestämiseksi eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain (734/69, muut. 1044/80) muuttamiseksi. Tarkoituksena on jakaa nykyisten taiteilija-apurahojen lisäksi myös viisitoistavuotisia valtion taiteilija-apurahoja, joihin liittyy myös eläketurva.

Kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain (1045/80) mukaisesti v. 1982 kuntien kulttuuritoimen virkojen palkkausmenoihin suoritettavat valtionosuudet tulevat lain mukaisen rahoituksen piiriin. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtionosuuteen oikeuttavan henkilöstön määrä vahvistetaan vuosittain valtion tulo- ja menoarviossa. Vuonna 1982 valtionosuuden piiriin ehdotetaan hyväksyttäväksi 60 henkilöä.

Veikkaus- ja raha-arpajaistoiminnasta valtiolle kertyvään tuottoon perustuvan *tieteen, taiteen, urheilun ja nuorisonkasvatustyön* tukemiseen käytettävän rahoituksen arvioidaan kohoavan kuluvan vuoden menoarvion 415 milj. markasta

470 milj. markkaan v. 1982. Jokeripelin ja Ässä-arpajaisten tuoton jakosuhdetta on tarkoitus muuttaa siten, että tuotosta käytettäisiin urheilun edistämiseen 35 %, (nyt 45 %) sekä tieteen ja taiteen edistämiseen 65 % (nyt 55 %). Tuottoarvioon sisältyy uutena eränä 7 milj. mk V-5 pelin tuottona, joka ehdotetaan vuoden 1982 alusta lukien käytettäväksi taiteen tukemiseen. Lisääntyvää tuottoa ehdotetaan käytettäväksi v. 1980 voimaan tulleen liikuntalain toteuttamiseen, nuorisotilojen rakentamiseen sekä tieteen, taiteen sekä liikunta- ja nuorisonkasvatustyön tuen kehittämiseen.

3.3.5. Terveys- ja huolto

Terveys- ja huollon tehtäväalue käsittää terveys- ja huollon hallinnon, terveys- ja huollon tutkimuslaitokset, kansanterveystyön sekä erikoissairaanhoidon. Terveys- ja huollon menot lisääntyvät tulo- ja menoarvioesityksen mukaan 20 % vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Terveys- ja huollon valtionosuuteen oikeuttava henkilöstölisäys on v. 1982 yhteensä 1 862 virkaa ja tointa, joista kansanterveystyöhön 1 162 ja sairaalalaitokseen 700 virkaa ja tointa. Terveys- ja huollon eräitä maksuja esitetään tarkistettavaksi. Pysyväishoidon maksujen tason tarkistamiseksi vastaamaan nykyistä paremmin alkuperäistä maksukertymää, kustannusten nousua ja pitkäaikaishoidossa olevien tulotason nousua, on tarkoituksena korottaa pitkäaikaishoitomaksun enimmäismäärä nykyisestä 60 markasta 100 markkaan. Lisäksi on tarkoituksena korottaa 1. 1. 1982 lukien hoitopäivämaksuja neljällä markalla. Valtion ja kuntien osuuksia eräiden terveys- ja huollon maksujen tuotosta muutetaan valtion eduksi.

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys sosiaali- ja terveys- ja huollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Uudistuksella pyritään yksinkertaistamaan ja yhtenäistämään hallinnonalan valtionosuus- ja suunnittelujärjestelmiä. Esityksen mukaan uudistus tulisi voimaan vuoden 1984 alusta lukien.

Kansanterveystyössä ohjataan käytettävissä olevaa henkilökuntaa ja taloudellisia voimavaroja pääasiallisesti alueille, joilla kansanterveystyön toimintaedellytykset ovat vähäisimmät. Terveyskeskusten palvelusten kehittämisessä

kiinnitetään erityistä huomiota vanhuksiin kohdistuvan terveydenhoidon sekä mielenterveys-työn tehostamiseen. Niin ikään tehostetaan toimenpiteitä, joilla voidaan edistää potilaan hoitosuhteen jatkumista sekä perhekeskisyttä lääkäreiden ja terveydenhoitajien toiminnassa ja muussa terveyskeskuksen asiakaspalvelussa. Terveyskeskusten ja sairaaloiden välistä yhteistyötä pyritään edelleen parantamaan.

Erikoissairaanhoidossa päähuomio kiinnitetään toiminnan sisällön kehittämiseen. Sairaaloiden välistä yhteistyötä erikoishoitoa vaativissa sairaustapauksissa tehostetaan. Palvelujen alueellisia eroja pyritään edelleen tasoittamaan kehittämällä jälkeen jääneitä erikoisaloja ja polikliinista toimintaa. Sairaalainvestointien mitoittamisessa pyritään noudattamaan valtioneuvoston tammikuussa 1979 vahvistamaa sairaanhoitolaitosten rakennusohjelmaa vuosille 1979—1988.

Kansanterveys-työn menot kasvavat vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna 24 % ja erikoissairaanhoidon menot 17 %.

Elinympäristöstä johtuvien terveyshaittojen torjunta edellyttää entistä kiinteämpää yhteistyötä terveydenhuoltoviranomaisten ja muusta yhteiskuntapolitiikasta vastaavien viranomaisten välillä. Tarpeellista on tehostaa toimintaa terveysvaarojen tiedostamiseksi, niitä koskevan tiedon entistä paremmaksi välittämiseksi, ympäristöhaittoja koskevien normien laatimiseksi ja niiden valvontaa sekä toimenpiteitä haittojen korjaamiseksi. Tähän liittyen tulo- ja menoarvioesitykseen sisältyy kansanterveyslaboratorion organisaatiouudistus.

3.3.6. Sosiaaliturva

Sosiaaliturvan tehtäväalueeseen kuuluvat sosiaaliturvan hallinto, toimeentuloturva, sosiaalipalvelut ja työsuojelu. Tehtäväalueen menot lisääntyvät 20 % vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Eduskunnalle on annettu sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskevan lainsäädännön uudistamista koskevan esityksen lisäksi hallituksen esitys sosiaalihuoltolaiksi. Näillä uudistuksilla pyritään yksinkertaistamaan ja yhtenäistämään hallinnonalan valtionosuus- ja suunnittelujärjestelmiä sekä tasapainottamaan sosiaalihuollon palvelukokonai-

suuden kehittämistä. Uudistus on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1984 alusta.

Toimeentuloturvan osalta pyritään edelleen parantamaan perheturvaa. Äitiysavustusta korotetaan vuoden 1982 alusta lukien noin 10 prosentilla, lapsilisiä korotetaan 1.10.1982 lukien 14 prosentilla, lasten kotihoidon tukijärjestelmää laajennetaan ja lasten päivähoitopalveluja lisätään.

Eduskunnalle annetun selonteon mukaisesti hallitus ryhtyy toimenpiteisiin pientä lasta kotona hoitavan vanhemman työsuhdeturvan kehittämiseksi. Edelleen selvitetään, miten parhaiten lisätään 16—17 -vuotiaiden ikäluokkien tukea, sairaan lapsen hoitokorvauksia, vanhempainlomia sekä lasta hoitavan eläke- ja muuta sosiaaliturvaa.

Tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyvän sosiaalietuuksien korottamista ja verotusta koskevan lainsäädännön vaikutukset on otettu huomioon asianomaisten määrärahojen kohdalla. Uudistus parantaa erityisesti sairauspäiväraha- ja äitiysrahaetuksia.

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta siten, että työttömyysavustusten 500 päivän enimmäisrajan voimassaoloaikaa jatketaan vuoden 1982 loppuun. Samalla esitetään lain muuttamista 1.1.—31.12.1982 väliseksi ajaksi siten, että valtionapurahaa alennetaan 17 prosenttiyksiköllä 23 prosenttiin ja työttömyyskassojen keskuskassan tukimaksun suuruutta korotetaan vastaavasti.

Työnantajan sairausvakuutusmaksu on 2,35 % ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Vakuutetun sairausvakuutusmaksu ja kansaneläkevakuutusmaksu sekä työnantajan kansaneläkemaksu ehdotetaan pidettäväksi kulu- luvan vuoden tasolla.

Kansaneläkevakuutuksen toteuttamista jatketaan. Tämän johdosta eduskunnalle on annettu hallituksen esitys laiksi kansaneläkelain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laiksi. Ehdotuksen mukaan kansaneläkevakuutuksen II—III vaiheiden toteuttaminen aloitetaan vuoden 1983 alusta.

Työvoimakustannusten ja hintojen nousun hillitsemiseksi eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaisen vakuutusmaksun väliaikaisesta alentamisesta v. 1982. Esityksen mukaan

TEL:n maksutasoksi muodostuu 12,4 prosenttia.

Vuodelta 1982 perittävän maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen vakuutusmaksun perusprosentin ja yrittäjien eläkelain mukaisen vakuutusmaksuprosentin sosiaali- ja terveystministeriö tulee vahvistamaan 12,6 prosentiksi. Valtionosuutena yrittäjä- ja maatalousyrittäjäeläkkeiden menoihin ehdotetaan yhteensä 857 milj. mk, mikä on 33 % enemmän kuin vuoden 1981 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa. Hallitus selvittää, miten maatalousyrittäjien eläkelainsäädäntöä olisi muutettava, jotta emännät tulisivat tasa-arvoiseen asemaan isäntien kanssa MYEL-työtuloa jaettaessa.

Sotilasvammakorvauksien ja sotaeläkkeiden menot on tässä tulo- ja menoarvioesityksessä arvioitu yhteensä n. 1 568 milj. markaksi, mikä on 17 % enemmän kuin vuoden 1981 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa. Uutena erillisenä määrärahana tulo- ja menoarvioesitykseen sisältyy 1,1 milj. mk käytettäväksi sotainvalidien puolisoitten kuntoutustoimintaan.

Rintamaveteraanien varhaiseläkejärjestelmä on tarkoitus saattaa voimaan 1. 10. 1982.

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaiksi. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1. 7. 1982 lukien. Esityksen mukaan valtion osuus järjestelmän kokonaiskustannuksista on 25 %. Tässä tulo- ja menoarvioesityksessä on tarkoitukseen varattu 9 milj. mk.

Sosiaalipalveluksista lasten päivähoidon määrärahat on mitoitettu siten, että vuoden 1982 lopussa olisi hyväksytyjä päivähoitopaikkoja 94 500 ja perhepäivähoitopaikkoja 52 100. Päiväkoteihin voidaan palkata v. 1982 enintään 1 070 uutta henkilöä ja ohjattuun perhepäivähoitoon enintään 880 uutta henkilöä.

Invalidihuollon menoihin ehdotetaan 256 milj. mk, jolloin lisäys on 51 milj. mk. Vanhusten ja vammaisten kotona tapahtuvan hoidon tukemista koskevaa kokeilutoimintaa on tarkoitus jatkaa myös v. 1982. Määräraha on tarkoitus kohdistaa henkilöille, jotka tarvitsevat kotona asumisen turvaamiseksi jatkuvaa hoitoapua.

Kehitysvammaisten huollon kehittämistä jatketaan. Erityishuoltoa kehitettäessä tulee pääpaino olemaan avohuollon palvelujen lisäämisessä ja tehostamisessa. Täällä tulo- ja menoarvioesityksessä ehdotetaan palkattavaksi kun-

nallisen kehitysvammaisten erityishuollon tehtäviin enintään 100 uutta henkilöä.

Päihdehuollon lainsäädäntö on tarkoitus uudistaa kokonaisuudessaan lähivuosien aikana. Alkoholivalvontaa pyritään tehostamaan lähivuosina. Raittiusjärjestöille myönnettävää valtionapua ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 1,50 markasta 1,70 markkaan asukasta kohti. Sosiaalisesti työrajoitteisten työllistämiseen tähtävään kuntoutustoimintaan ehdotetaan uutena määrärahana 1 milj. mk.

Kunnallisesta kodinhoitoavusta annetun lain 15 §:n muuttamisella kotiaivustajatoimintaan myönnetään vuoden 1982 alusta valtionosuutta 12—18 prosenttia palkoista ja matkoista aiheutuvista kustannuksista. Tämän lisäksi on tarkoitus lisätä kotiaivustajien lukumäärää 220:lla sekä kodinhoitajien lukumäärää 210:llä.

Kunnalliskotien ja kunnallisten vanhainkotien rakentamiseen ja peruskorjaamiseen on kolmena edellisenä vuotena myönnetty valtionavustusta. Usein paloturvallisuudeltaan heikkojen ja toiminnallisesti epätarkoituksenmukaisten vanhustenhuoltolaitosten uusiminen ja parantaminen sekä tähän tähtäävä suunnittelu on alkanut kunnissa. Toimintaan ehdotetaan valtionavustusta 5,5 milj. mk.

Lomatoiminnan osalta on tarkoitus säilyttää maatalousyrittäjien vuosiloman pituus nykyisellään eli ensisijaiseen lomaan oikeutetulla 15 päivänä ja toissijaiseen lomaan oikeutetulla 13 päivänä. Maatalousyrittäjien viikkovapaatoiminnan kokeilua jatketaan.

Työsuojelussa pyritään työstä johtuvien terveys- ja turvallisuusvaarojen vähentämiseen alaa koskevaa säännöstöä kehittämällä. Työturvallisuuslainsäädännön uudistuksen valmistelua jatketaan. Työsuhdeturvaa kehitetään ja työaikalainsäädäntöä uudistetaan.

Raha-automaattiyhdistyksen jaettavana olevan tuoton arvioidaan kasvavan 19,1 milj. markalla. Tuotto on tarkoitus jakaa eri toimialoille jokseenkin samassa suhteessa kuin v. 1981. Tuoton kasvun jatkuminen tekee mahdolliseksi varojen käyttötarkoituksen laajentamisen lähivuosina.

3.3.7. Asuminen ja yhdyskunnat

Tehtävälueeseen luetaan alueiden käytön suunnittelu ja rakentamisen valvonta, asuntoalojen kehittäminen, maanmittaus ja vesitalous.

Tehtäväalueen menot lisääntyvät 7 % vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Kaavoitus- ja rakennustoimessa asetetaan pääpaino pienimuotoiseen ja eheyttävään rakentamiseen sekä asuin-, työ-, liikenne- ja vapaa-ajan ympäristön ja palveluvarustuksen parantamiseen. Kuntien vastuuta ja itsenäisyyttä kaavoitus- ja rakennustoimen hoidossa lisätään siirtämällä niille tehtäviä ja toimivaltaa. Vanhentuneet ja ylimitoitettut kaavasuunnitelmat pyritään tarkistamaan muuttuneita väestösuunnitteita ja kuntien taloudellisia voimavaroja vastaaviksi. Niin ikään ryhdytään toimiin maaseudun kyläasutuksen säilyttämisen esteinä olevien säännösten muuttamiseksi ja kyläsuunnittelun edistämiseksi. Rakentamisen energiataloudellisten määräysten, ohjeiden ja selvitysten laatimista jatketaan ottaen erityisesti huomioon kotimaisen energian käytön lisäämiseen liittyvät toimenpiteet.

Seutukaavoituksen valtionosuusjärjestelmä ehdotetaan uudistettavaksi vuoden 1982 alusta lukien.

Asunto-olojen kehittämässä pyritään lisäämään toimenpiteiden tarveharkintaisuutta ja kohdentamaan erimuotoinen asumisen tukeminen entistä tarkoituksenmukaisemmin. Asuntolainsäädäntöä tarkistetaan ja samalla uudistetaan asuntolainoitusjärjestelmä.

Asuntojen keskipinta-ala on tällä hetkellä 25 m² henkilöä kohden. Asuntojen määrällinen vajaus on suureksi osaksi tyydytetty eräitä alueittaisia ja väestöryhmittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Ahtaasti asuminen on vähentynyt.

Tärkeä keino asuntokannan laatu- ja varustetason parantamiseksi on peruskorjaus- ja parannustoiminnan tehostaminen sekä niiden tukeminen neuvonta- ja ohjaustyöllä. Olemassa olevan asuntokannan kohentamisen edellytyksenä on myös epätarkoituksenmukaisen poistuman rajoittaminen muun muassa kaavamääräyksiä tarkistamalla.

Asuntojen uustuotannon määrällinen tarve laskee. Vuoden 1982 uustuotannon tavoitteeksi on asetettu 48 000 asunnon rakentamisen aloittaminen. Siitä on asuntotuotantolain mukaista tuotantoa 24 500 asuntoa ja muuta tuotantoa 23 500 asuntoa. Peruskorjausta pyritään edelleen tehostamaan, ja vuoden 1982

tavoitteeksi on asetettu yhteensä 6 000 asunnon korjaaminen asuntotuotantolain mukaisen lainoituksen ja perusrannuslainoituksen turvin.

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitykset asuntotuotantolain muuttamisesta lainoitusjärjestelmän uudistamiseksi, asuntosäästöpalkkiojärjestelmään kytkettyvästä korkotukijärjestelmästä sekä laiksi lämmityslaitosinvestointien korkotuesta.

Asumistuen menojen lisäys johtuu mm. tuen laajentumisesta tulopoliittisen kokonaisratkaisun mukaisesti yhden hengen ruokakuntiin ja peruskorjattuihin asuntoihin.

Maanmittaustoiminnan kehittämässä pyritään ensisijaisesti maanmittaustehtävien ruuhkien purkamiseen erityisesti Vaasan läänissä. Kartastotehtävien hoidon ja kiinteistörekisterin kehittämistä jatketaan valtiontalouden sallimissa puitteissa.

Vesitalouden tehtävien painopiste on edelleen keskeneräisissä vesistöissä sekä vesihuolto- ja vesiensuojelutehtävissä. Suunnittelutoiminnassa päähuomio on siirtynyt vesistöjen kokonaissuunnittelusta yksityiskohtaisempaan alueelliseen ja hankekohtaiseen suunnitteluun. Hallitus selvittää mahdollisuuden suojella Säskylän Pyhäjärvi erityissäätelyin. Hallitus asettaa toimikunnan selvittämään maatilatalouden vesiensuojelun tehostamista rahoitusjärjestelyineen.

Vesistöiden vaikutuksia muun muassa luonnon- ja kalatalouteen selvitetään edelleen. Vesihallinnon henkilöstön määrää ja rakennetta suunniteltaessa otetaan huomioon vesihallinnon rakentamistehtävien supistuminen ja muu laitoksen tehtävien muuttuminen.

Ympäristönsuojelun tehostamiseksi ehdotetaan lääninhallitukseen perustettavaksi ympäristönsuojelutoimistot. Ympäristönsuojelun tutkimus- ja selvitystyöhön ehdotetaan huomattavia määrärahojen lisäyksiä. Kunnille ehdotetaan rahoitusta ilmansuojelulain mukaisena valtionosuutena ilmansuojelututkimuksiin ja -selvityksiin sekä ilman laadun seurantaan. Teollisuuden ilmansuojeluinvestointien korkotukilainojen myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan 50 milj. mk ja jätteiden käsittelypaikkojen perustamisen ja kunnostamisen korkotukilainojen myöntämisvaltuudeksi 30 milj. mk.

Hallitus pyrkii nopeuttamaan ympäristöhallinnon tehostamiseen ja yhtenäistämiseen täh-

täviä toimenpiteitä. Hallituksessa selvitetään kiireellisesti erillisen ministeriön perustamista.

3.3.8. Työvoima

Tehtäväalueeseen kuuluvat työvoimahallinto, työvoiman ohjaus ja eräät erittelemättömät työllisyysmenot. Tehtäväalueen menot lisääntyvät 2 % vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna. Vähäinen kasvu johdetaan lähinnä eräiden tälle tehtäväalueelle aikaisemmin kuuluneiden menojen siirtämisestä muille tehtäväalueille. Siirron avulla on pyritty edistämään ko. määrärahojen suunnitelmallista käyttöä. Tulo- ja menoarvioesityksen työllisyyspolitiikkaa on selostettu yksityiskohtaisesti yleisperustelujen kohdassa 3.2.

Työvoimahallinnon ja työvoiman ohjauksen voimavaroja on lisätty korkean työttömyyden kautena. Henkilöstön määrän kasvun lisäksi työvoimaministeriössä ja sen piirihallinnossa on otettu käyttöön automaattinen tietojenkäsittely, mikä osaltaan lisää edellytyksiä tehokkaan toimintaan. Työllisyystilanteen helpottua vuosina 1980 ja 1981 työvoimahallinnon voimavarat ovat jatkuvasti jonkin verran lisääntyneet. Näistä syistä hallinnonalan henkilöstöä ei ole tarpeen lisätä kovin paljon, vaikka työttömyys hieman nousisikin v. 1982.

Osa-aikaisen työn kokeilemiseksi valtionhallinnossa esitetään työvoimaministeriölle määrärahaa kymmenen osa-aikaisen toimen perustamiseen, jolloin puolet ko. toimiin tulevasta olisi ministeriössä nyt kokoaikaisina työskenteleviä. Työvoimaministeriö aloittaa yhdessä opetusministeriön kanssa Teknologiakomitean ehdottaman työllisyys ja teknologia -tutkimusprojektin. Työnvälitystoimintaa tehostetaan. Nuorten työelämään perehdyttämiskokeilua ja nuorten yhteiskuntatutkimuskokeilua jatketaan vuoden 1982 loppuun.

Erittelemättömiin työllisyysmenoihin luetaan työvoimaministeriön työvoimapolittiset määrärahat. Määrärahat suunnitellaan erityisesti työttömien nuorten, pitkäaikaistyöttömien sekä työttömien toimihenkilöiden työllistämiseen. Henkisen alan työttömille tarkoitettu virastotyöjärjestelmä sekä muiden kuin henkisten alojen työllistämiseen tarkoitettu "virastotyöjärjestelmään kuulumattomien" työllistäminen yhdis-

tetään hallinnollisesti yhtenäiseksi valtion työtehtäviksi. Samoin yhdistetään kuntien virastotyöt ja kuntien työllistämistuki.

Alueellisten työttömyyserojen supistamiseen sekä maastamuutosta tai muuttotappiosta kärsivien kuntien työllisyyden hoitoon kiinnitetään erityistä huomiota.

Työllisyyttä edistävien määrärahojen suunnitelmallisen ja tehokkaan käytön edistämiseksi ehdotetaan eräitä muutoksia määrärahojen rakenteessa ja kohdentumisessa. Uuden aluepoliittisen lainsäädännön vuoksi kuntien teollisuushallien rakentamiseen budjetoitu määräraha, 40 milj. mk, siirretään kauppa- ja teollisuusministeriön päaluokkaan. Aikaisemmin työvoimaministeriön momentilta Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi rahoitettujen kohteiden rahoitusta siirretään yhteensä 191 milj. mk maa- ja metsätalousministeriön, liikenneministeriön sekä kauppa- ja teollisuusministeriön päaluokkiin. Näiden siirtojen jälkeen valtion-apuihin työttömyyden lieventämiseen ehdotetaan 604 milj. mk ja sijoitusmenoihin työllisyyden turvaamiseksi 349 milj. mk.

3.3.9. Maa- ja metsätalous

Maa- ja metsätalouden tehtäväalue koostuu hallintotehtävistä, maa- ja metsätalouden tutkimus- ja tarkastustoiminnasta, maataloudesta, metsätaloudesta sekä kalastus-, metsästys- ja porotaloustehtävistä. Tehtäväalueen menot lisääntyvät 18 % vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Maa- ja metsätalouden tutkimus- ja tarkastustoimintaa tehostetaan muun muassa energia-tutkimuksen osalta. Valtion hevosjalostuslaitoksen toimintaedellytyksiä pyritään parantamaan aloittamalla tallien peruskorjaus ja laajentaminen. Maataloustutkimuksessa kiinnitetään erityistä huomiota maatalouden energiankäyttöön liittyvään tutkimukseen. Metsäntutkimuslaitoksen toiminnan yhtenä painopisteenä on edelleen puun käyttöä energialähteenä edistävä tutkimus. Luonnon- ja ympäristönsuojeluun liittyvää tutkimustoimintaa tehostetaan.

Maataloustuotannon keskeisenä tavoitteena on kotimaista kulutusta vastaavan elintarvikehuollon turvaaminen. Monien maataloustuotteiden omavaraisuutta vastaava tuotanto on vii-

me vuosina ylitetty. Maataloustuotteiden tuotanto- ja kulutusennusteiden perusteella arvioidaan v. 1982 maataloustuotteiden vientitukeen tarvittavan varoja 1 637 milj. mk eli 31 % enemmän kuin vuoden 1981 varsinaisessa tulo- ja menoarviossa. Maataloustulolain voimassaoloa on jatkettu yhdellä vuodella ja lain 15 §:ssä säädetty maataloustuotteiden tuotanto- ja vientimäärät, joiden perusteella maatalouden osuus vientikustannuksista määräytyy, vuodelle 1982 samoiksi kuin ne olivat vuosina 1980 ja 1981. Maataloustuotteiden vientitarpeen arvioidaan kehittyvän siten, että maatalouden osuudeksi vientikustannuksista v. 1982 muodostuu noin 210 milj. mk. Kun maataloudelta perittävän osuuden maataloustuotteiden vientikustannuksista arvioidaan v. 1981 jäävän noin 70 milj. mk pienemmäksi kuin maataloustulolaki edellyttää, on maataloudelta tarkoitus periä v. 1982 yhteensä 280 milj. mk. Maatalouden osuus esitetään perittäväksi maidon ja sianlihan markkinoimismaksuina, suurilta sika- ja kanatalousyrityksiltä perittävinä markkinoimismaksuina sekä lannoitteiden valmisteverona. Lisäksi ehdotetaan perittäväksi maatalouden osuuden kattamiseksi uutena verona rehuseosveroa.

Maataloustuotannon tasapainottamistoimenpiteitä jatketaan edelleen vuonna 1982. Pitkän aikavälin maatalouspolitiikkaa ja elintarvikehuoltoa koskevan ohjelman valmistelua jatketaan edelleen maatalouspoliittisessa neuvottelukunnassa.

Maatilatalouden rakenteen kehittämiseksi tarjovat perustan maatilalaki ja laki oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata. Maatilatalouden rakenteen kehittämiseksi ehdotetaan maatilatalouden kehittämisrahastoon siirrettäväksi 620 milj. mk. Kehittämisrahastolla on näiden varojen lisäksi käytettävissä rahastoon kertyvät lainojen korot ja lyhennykset. Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja on tarkoitus käyttää tuotantopoliittiset näkökohdat huomioon ottaen työllisyyttä ja nuorten viljelijöiden asemaa turvaavalla tavalla. Maatalouden korkotukilainojen myöntämisvaltuus ehdotetaan korotettavaksi 30 milj. markalla 400 milj. markkaan.

Leipä- ja siemenviljavarastoja pyritään v. 1982 lisäämään n. 100 milj. kilolla, minkä johdosta viljavarastorahastoon ehdotetaan siirrettäväksi 15 milj. mk.

Rukiin, rehuksi käytettävän kuoritun maidon ja rehumaitojauheen hinnanalennuskorvauksia ehdotetaan valtiontaloudellisista syistä supistettavaksi.

Metsätalouden keskeisinä tavoitteina ovat puuntuotannon lisääminen, puunkäytön tehostaminen ja teollisuuden raakapuun saannin jatkuva turvaaminen ottaen huomioon vuosille 1982—86 laadittu valtakunnallinen puuntuotannon kehittämisohjelma. Metsätalouden työllisyyden ylläpitämiseksi ehdotetaan yksityismetsien parannustöihin avustuksina ja lainoina yhteensä 250 milj. mk.

Hallituksen tarkoituksena on vuoden 1982 aikana ryhtyä metsätalouskomitean ehdotusten pohjalta valmistelemaan toimenpiteitä metsähallinnon toiminnan tehostamiseksi sekä metsälainsäädännön uudistamiseksi.

Kalatalouden kehittämisen tavoitteena on kotimaisen kalan hyväksikäytön lisääminen ja kalantuonnin vähentäminen. Kalastuslainsäädännön uudistaminen on jo vireillä. Hallitus valmistelee edelleen toimenpiteitä kalatalouden kehittämiseksi myös kalatalouden tavoitekomitean mietinnön pohjalta. Valtion kalanviljelytoiminnan kehittämistä ja kalanviljelylaitosten rakentamista jatketaan. Itämeren kalastussopimuksen edellyttämää merilohen viljelyä kehitetään edelleen. Kalastusnehoitomaksu korotetaan 18 markkaan ja riistanhoitomaksu 55 markkaan.

Turkiseläintutkimukseen suunnataan lisää varoja mm. saattamalla loppuun Kannuksen turkiseläintutkimuksen koaseaman rakentaminen v. 1982.

3.3.10. Liikenne

Tehtäväalueeseen luetaan hallinnon lisäksi tie-, rautatie-, vesi-, ilma- ja tietoliikenne. Liikenteen menot kasvavat 10 % vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Liikennepoliitikan yleistavoitteena on kehittää liikennettä ja liikenneolosuhteita taloudellisesti ja tehokkaasti siten, että väestön hyvinvointi ja elinkeinoelämän toimintaedellytykset paranevat. Samalla pyritään huolehtimaan väestöryhmittäisten ja alueellisten tasapuolisuustavoitteiden toteuttamisesta.

Henkilöliikenteessä pyrkimyksenä on tarjota väestölle riittävät liikkumismahdollisuudet, parantaa liikenneturvallisuuksia ja liikenteen palvelutasoa, pienentää henkilöliikenteen kustannuksia ja liikenteen aiheuttamia ympäristöhaittoja sekä parantaa joukkoliikennevälineiden toimintaedellytyksiä mm. lisäämällä henkilöliikenteen suunnittelua.

Tavaraliikenteessä pyritään pitkällä tähtäyksellä eri kuljetusmuotojen samojen periaatteiden mukaisesti määritellyn kustannusvastaavuuden edellyttämään hinnoitteluun. Käytännön hinnoittelutoimissa otetaan lisäksi huomioon pyrkimykset olemassaolevan kapasiteetin käytön tehostamiseen sekä energiapoliittiset tavoitteet. Kuljetusmuotojen välistä yhteistyötä pyritään tehostamaan sekä korostamaan kunkin kuljetusmuodon luontaisia käyttöedellytyksiä.

Tietoliikenteessä postinkulun toimintavarmuus vakiinnutetaan hyväksyttävälle tasolle ja postinjakelun saatavuutta parannetaan edelleen saattamalla uusia talouksia säännöllisen jakelun piiriin. Postitoimen markkinointia tehostetaan tarkoituksena parantaa liikennelajien kannattavuutta ja toiminnan tuottavuutta.

Teleliikenteen kysynnän kasvun edellyttämät televerkon laajennukset turvataan siten, ettei palvelutaso laske nykyisestä. Samalla pyritään edelleen kohottamaan telehankintojen kotimaisuusastetta. Lisäksi uudistetaan sekä yleisradio- että posti- ja teletoimintaa koskevaa lainsäädäntöä. Posti- ja teletoimen välistä yhteistyötä palvelujen tuotannossa jatketaan ja kehitetään. Posti- ja telelaitoksen organisaation v. 1981 aloitettua uudistamista jatketaan.

Tieliikenteessä edistetään henkilö- ja tavaraliikenteen tehokkuutta ja taloudellisuutta. Joukkoliikenteen käytön edistämiseksi kehitetään mm. henkilöliikenteen suunnittelua. Henkilöliikennesuunnittelu lääneissä vakinaistuu. Kuntien henkilöliikennesuunnittelutyötä ja liikennekokeiluja jatketaan. Tavaraliikenteen suunnittelujärjestelmän kehittämistarpeet selvitetään ja suunnittelu alkaneen lähivuosina.

Liikenneturvallisuuden edelleen kehittämiseksi tehostetaan kuljettajaopetusta sekä muuta liikenneturvallisuusalan koulutusta ja valistusta. Uuden tieliikennelainsäädännön käyttöönoton vaikutuksia seurataan. Liikenneympäristön parantamistoimenpiteitä jatketaan.

Tienpidossa toimenpiteet kohdistetaan ensisijaisesti nykyisen tiestön kunnostukseen ja muuhun ylläpitoon, seudullisen ja paikallisen tieverkon kehittämiseen, taajamien liikenneongelmien lieventämiseen ja tieliikenteen turvallisuuden parantamiseen.

Tässä tulo- ja menoarvioesityksessä ehdotetaan yleisten teiden tekemiseen 1 033 milj. mk, kunnossapitoon 1 086 milj. mk ja tieliikenteen erilaisiin avustuksiin 125 milj. mk.

Vesiliikenteessä keskitytään nykyisen vesitie-verkon kunnan säilyttämiseen sekä vesiteiden käytön edistämiseen. Vienti-, kalastus- ja pien-satamien osalta pyritään tarkoituksenmukaisen satamaverkon aikaansaamiseen.

Vesiliikenteen investoinneissa on pääpaino turvalaite- ja väylätöissä sekä alushankinnoissa.

Lähinnä hiilen kaukotuontimahdollisuuksien lisäämiseksi eräiden väylien kulkusyvyyttä suurennetaan. Myös ympäristönsuojelun asettamiin vaatimuksiin kiinnitetään huomiota mm. öljyntorjuntakalustoa lisäämällä. Merikuljetusten sujuuminen talviaikana turvataan jäänmurtajakaluston avulla.

Sisäisen vesiliikenteen edellytyksiä parannetaan kehittämällä väyläverkostoa erityisesti uiton ja proomuliikenteen tarpeita varten. Sisävesiväylien käyttöä pyritään tehostamaan edistämällä rannikko- ja sisävesiliikenteeseen soveltuvan vesikuljetuskaluston hankintoja.

Ilmailiikenteessä pyritään ilmailiikenteen ja muun ilmailutoiminnan palvelutason säilyttämiseen ottaen huomioon palvelusten kysynnän kasvun sekä alan kansainvälisen kehityksen ilmailulle asettamat tekniset, toiminnalliset, taloudelliset ja oikeudelliset vaatimukset.

Ilmailiikenteen menoihin ehdotetaan vuodelle 1982 yhteensä 252 milj. mk, mistä sijoitusmenoihin 84 milj. mk. Sijoitusmenojen suuri lisäys edellisvuodesta johtuu lähinnä Vantaan lentoaseman laajennustöiden loppurahoituksesta ja kalustohankintojen lisäyksestä.

Rautatieliikenteen käyttötoiminnassa keskitytään tuottavuuden kohottamiseen ja erityisesti sellaisten kuljetusten kehittämiseen, jotka rautateille taloudellisesti ja teknisesti parhaiten soveltuvat. Rautateiden tariffijärjestelmää kehitetään siten, että nykyistä suurempi osuus menoista voidaan kattaa liikennetuloilla. Lisäksi toteutetaan joukko toimenpiteitä, joiden tavoit-

teena on valtionrautateiden liikekirjanpidon mukaisen tappion asteittainen supistaminen.

Rautateiden investoinnit säilyvät lähivuosina suunnilleen nykyisellä tasolla. Investointien pääpaino on radan perusparannuksessa, sähköistyksessä ja kuljetuskaluston uusimisessa. Tämän ohella painopiste suunnataan liikenneturvallisuuden ja erityisesti tuottavuuden parantamisen edellyttämiin kohteisiin.

Rautatieliikenteeseen ehdotetaan vuodelle 1982 yhteensä 1 542 milj. mk, josta valtionrautateiden käyttötalouden lisärahoitustarve on 861 milj. mk ja investointimenot uudistusrahastosiirto huomioon ottaen 612 milj. mk. Valtionrautateiden liikekirjanpidon mukainen tuoslaskelma on 692 milj. mk alijäämäinen.

Tietoliikenteessä posti- ja telelaitos huolehtii siitä, että yhteiskunnalla on käytettävissään tarpeitaan vastaavat, ajanmukaiset posti- ja telepalvelut. Telepalvelujen tuottaminen tapahtuu yhteistyössä toimilupalaitosten kanssa.

Postitoimen tavoitteena on parantaa postipalvelujen saatavuutta, toimintavarmuutta ja alueellista tasapuolisuutta sekä toiminnan taloudellisuutta. Tämä edellyttää postitoimipaikkojen perustamista uusille asutusalueille, kiinteää toimipaikkaverkkoa täydentävän postipalveluautotoiminnan laajentamista sekä postinkuljetusjärjestelmän ja postinjakelun kehittämistä. Tämän seurauksena postitoimen henkilökunta jonkin verran lisääntyy.

Teletoisessa on tavoitteena säilyttää saavutettu palvelutaso, minkä lisäksi palveluvalikoimaa laajennetaan kysyntää vastaavasti. Tietoliikenteen sijoitusmenoista pääosa kohdistuu televerkon laajentamiseen ja korvausinvestointeihin. Investointien määrä alenee kuitenkin jonkin verran edellisvuosista. Posti- ja telelaitoksen investointeihin uudistusrahastosiirto huomioon ottaen ehdotetaan vuodelle 1982 618 milj. mk. Liikekirjanpidon mukainen posti- ja telelaitoksen tuoslaskelma osoittaa 165 milj. markan ylijäämää.

Hallitus jatkaa yhteistyössä Oy Yleisradio Ab:n kanssa toimenpiteitään kolmannen television jakeluverkoston, nk. rannikkokanavan, toteuttamiseksi.

Avustuksena Oy Yleisradio Ab:lle Porin radioaseman suunnittelun aloittamista varten ehdotetaan 3 milj. mk.

3.3.11. Teollisuus ja muut elinkeinot

Tehtäväalueeseen kuuluvat hallintotehtävien lisäksi teollisuuden ja eräiden muiden elinkeinonjen valvonta ja tarkkailu, teollisuutta ja muita elinkeinoja edistävä tutkimustoiminta, eräät teollisuutta ja muita elinkeinoja palvelevat luottolaitokset, teollisuuden edistäminen, energiahuolto, muiden elinkeinonjen edistäminen ja ulkomaankaupan edistäminen. Tehtäväalueeseen kuuluvien tehtävien hoidosta vastaavat lähinnä kauppa- ja teollisuusministeriö ja sen hallinnonalaan kuuluvat virastot ja laitokset. Tehtäväalueen menot lisääntyvät tulo- ja menoarvioesityksen mukaan 24 % vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Teollisuuspoliittista tavoitteenasettelua ja ohjelmatyötä varten kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä toimii neuvoa-antavana elimenä teollisuusneuvottelukunta, jonka toimesta laaditussa teollisuuspoliittisessa yleisohjelmassa on hahmoteltu teollisuuspolitiikan suuntaviivoja 1980-luvulle. Neuvottelukunnan piirissä on lisäksi laadittu arvioita muun muassa teknologian kehityksestä ja sen Suomen teollisuudelle avaamista mahdollisuuksista. Teollisuuspoliittisen yleisohjelman mukaisesti valtion teollisuuspoliittisen rahoituksen ja muiden toimenpiteiden painopistealueita ovat erityisesti tutkimus ja tuotekehitys, markkinointi ja koulutus. Tärkeitä toimenpiteiden kohdealueita ovat myös raaka-aine- ja energiapolitiikka, yleinen tuotantorakenteen kehittäminen, rahoitus- ja investointikysymykset, liikkeenjohtotaidon kehittäminen, työvoimakysymykset sekä teollisuuden alueellinen kehittäminen.

Yrityksille myönnettävän valtion rahoituksen tehokkuuden parantamiseksi sekä valtiontaloudellisista syistä ehdotetaan lisättäväksi lainamuotoisen rahoituksen osuutta etenkin tutkimuksen ja tuotekehityksen sekä vientimarkkinoinnin edistämiseksi samoin kuin kotimaisien polttoaineiden käytön edistämiseksi. Avustusmuotoista rahoitusta ehdotetaan edelleen myönnettäväksi lähinnä pienille ja keskisuurille yrityksille. Lainamuotoinen rahoitus olisi huomattavalta osalta luonteeltaan riskirahoitusta siten, että lainat voitaisiin tietyin edellytyksin jättää valtiolle takaisin perimättä.

Kauppa- ja teollisuushallinnon organisaation uudistamistarvetta selvittämään on asetettu ko-

mitea, jonka on määrä tarkastella kauppa- ja teollisuusministeriön ja sen organisaatioiden mahdollisuuksia suorittaa ja ohjata teollisuuspoliittista suunnittelua, teknologian kehittämistä ja tuotekehitystä sekä teollisuudelle suunnatun rahoituksen ohjausta ja energiahallintoa. Hallitus ryhtyy komitean työn valmistuttua tarvittaviin toimenpiteisiin kauppa- ja teollisuushallinnon kehittämiseksi. Vuonna 1982 ehdotetaan jatkettavaksi teollisuuspiirien toimintaedellytysten kehittämistä siten, että niillä olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet hoitaa toimialueellaan lähinnä pienen ja keskisuuren yritystoiminnan edistämiseen liittyvät tehtävänsä. Valtion rahoitustukitoimenpiteitä koskevien hakemusten käsittelyä nopeutetaan sekä kauppa- ja teollisuusministeriössä että teollisuuspiireissä.

Teollisuuden ja muiden elinkeinojen valvonnan ja tarkkailun tehtäväryhmässä jatketaan ruuhkien purkamista ja kehitetään edelleen ruuhkien syntyminen estämiseen tähtäviä toimenpiteitä patentti- ja rekisterihallituksessa, teknillisessä tarkastuslaitoksessa ja kuluttajavalituslautakunnassa. Lähinnä ruuhkien purkamiseksi ehdotetaan mainittuihin virastoihin ja laitoihin eräitä henkilöstölisäyksiä.

Teollisuutta ja muita elinkeinoja edistävä tutkimustoiminta ja etenkin teknologian kehittäminen on keskeisessä asemassa kotimaisen tuotannon kilpailukyvyn kannalta. Tähän tehtäväryhmään kuuluvat ilmatieteen laitos, merentutkimuslaitos, geologinen tutkimuslaitos, valtion teknillinen tutkimuskeskus sekä teknisen ja kaupallisen tutkimuksen tukeminen ja teollisuussuhteitoiminta. Tehtäväryhmään kohdistettavat valtion toimenpiteet painotetaan erityisesti uuden sovelluskelpoisen teknologian sekä uusien tuotteiden ja tuotantomenetelmien kehittämiseen. Pyrkimyksenä on koko kansantalouden tutkimus- ja tuotekehityspanoksen nostaminen. Tämä edellyttää myös yrityksiltä entistä suurempaa omaa tutkimuspanosta. Yrityksille myönnettävän valtion rahoituksen tehokkuutta parannetaan muun muassa kehittämällä rahoitusmuotoja sekä kiinnittämällä entistä enemmän huomiota rahoituksen vaikutuksiin. Avustusmuotoinen tuki kohdistetaan erityisesti pienen ja keskisuuren teollisuuden tuotekehityshankkeisiin.

Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen toimintaedellytyksiä kehitetään edelleen kasvavan tutkimustarpeen mukaisesti.

Malmivarojen vähenemisen vuoksi malminetsintää ja sitä palvelevaa geologista tutkimusta jatketaan tehostettuna.

Tehtäväryhmän menoihin ehdotetaan vuodelle 1982 yhteensä 616 milj. mk, missä on lisäystä vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna 20 %.

Teollisuutta ja muita elinkeinoja palvelevien luottolaitosten tehtäväryhmään kuuluvat valtion investointirahasto, Kehitysalue-rahasto Oy ja Pohjoismaiden investointipankki. Kehitysalue-rahasto Oy:tä koskevaa lakia on esitetty muutettavaksi siten, että rahasto voi myöntää takauksia yritysten käyttömaisuusinvestointeja ja käyttöpääomaa varten ottamille lainoille. Kehitysalue-rahasto Oy:n luotonannon turvaamiseksi ehdotetaan rahastolle myönnettäväksi yhteensä 207 milj. markan määrärahat. Lainojen ja osakepääomasijoitusten myöntämisvaltuudeksi rahastolle ehdotetaan 530 milj. mk.

Valtion investointirahastoon ehdotetaan siirrettäväksi 30 milj. mk rahaston markkamääräisen lainanannon jatkamiseksi.

Teollisuuden rahoitusorganisaation yksinkertaistamiseen ja työnjaon selkeyttämiseen tähtäävää kehitystyötä jatketaan.

Teollisuuden edistämisen tehtäväryhmään kuuluvat kehitysalueiden teollisuuden edistäminen, muu teollisuuden edistäminen sekä valtionenemmistöisten teollisuusyhtiöiden toiminnan kehittäminen.

Kehitysalueiden teollisuuden edistämiseen tarkoitettuja varoja suunnataan yritysten investointeihin ja muuhun toimintaan vuoden 1982 alusta lukien uuden aluepoliittisen lainsäädännön mukaisesti. Uutena avustusmuotona tuotanto toiminnan alueellisesta tukemisesta annettuun lakiin sisältyy kehittämisavustus, jota on tarkoitettu myöntää kaikilla perusvyöhykkeillä. Tällä uudella avustuksella tuetaan yritysten kehittämishankkeita. Lisäksi valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen uudella IV perusvyöhykkeellä toimivan teollisuuden kehittämisen ja rahoituksen turvaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä.

Hallitus nimeää kuluvan vuoden aikana uuden aluepoliittisen lainsäädännön mukaiset

erityisalueet ja päättää niillä sovellettavista tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämisestä annetun lain 8 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä. Tarvittavasta rahoituksesta hallitus päättää vuoden 1982 aikana.

Hallitus päättää kuluvan vuoden aikana maaseudun kehittämistoimikunnan ehdotusten pohjalta maaseudulle kohdistuvista erityistoimenpiteistä. Näiden toimenpiteiden rahoituksesta hallitus päättää vuoden 1982 aikana.

Investointi-, käynnistys- ja kehittämisavustusten myöntämisvaltuudeksi ehdotetaan 445 milj. mk. Osa tästä aiheutuu kuntien teollisuushalkeille ja teollisuuskylille aiemmin työvoimaministeriön ja Kehitysaluerahasto Oy:n kautta myönnetyn tuen siirrosta tapahtuvaksi investointiavustuksina. Avustusten maksamiseen ehdotetaan 285 milj. mk.

Kuljetusten alueellista tukemista koskevan lakiesityksen mukaisesti saatetaan vuoden 1982 alusta lukien kuorma-autokuljetukset nykyistä tasavertaisemmin rautatiekuljetusten kanssa tuen piiriin. Samoin turpeesta ja siihen rinnastettavista raaka-aineista jalostetut tuotteet tulevat tuen piiriin. Nämä muutokset lisäävät kuljetustuen tarvetta.

Kehitysalueiden teollisuuden edistämiseen ehdotetaan yhteensä 424 milj. mk, missä on lisäystä 42 % verrattuna vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon.

Taantuvien teollisuus- ja kaivospaikkakuntien kehityksen turvaamiseen pyritään edistämällä uusien korvaavien työpaikkojen muodostumista näille alueille, tehostamalla malminetsintää ehtyvien kaivosten lähistöllä sekä seuraamalla ns. kriittisten kaivospaikkakuntien tilannetta.

Valtionyhtiöiden osakepääomien korottamiseksi ehdotetaan vuodelle 1982 yhteensä 64 milj. mk. Näihin sisältyvät aikaisemmin hyväksytyihin suunnitelmiin perustuvat määrärahat Imatran Voima Oy:n, Outokumpu Oy:n, Valmet Oy:n ja Kemijoki Oy:n osakepääomien korotuksia varten. Lisäksi Valvulla Oy:n osakepääoman korottamiseen ehdotetaan 8 milj. mk yhtiön kehittämis- ja uudistamisohjelmaan liittyvän modaalilankojen kehräämön investoinnin osittaiseksi rahoittamiseksi.

Soklin malmialueella suoritetusta koerikas-tustoiminnasta saatujen tulosten perusteella on voitu todeta, että alueen fosfaattimalmin hyödyntäminen on teknisesti toteutettavissa myös

teollisessa mittakaavassa. Hankkeen kannattavuudesta tehdyt selvitykset kuitenkin osoittavat, ettei hanke ole vielä liiketaloudellisesti kannattava ja kaivostoiminnan aloittamista tulisi vielä siirtää. Valtioneuvoston yhteydessä toimiva investointivaliokunta, joka on jo useaan otteeseen käsitellyt hanketta, seuraa jatkuvasti hankkeen kannattavuuskehitystä. Tarkoituksena on, että kaivoshankkeen toteuttaminen otetaan päätettäväksi sen jälkeen, kun hankkeella on riittävät kannattavuusedellytykset.

Energiapolitiikan päämääräksi on voimassa olevassa energiapolitiikassa ohjelmassa asetettu energiahuollon turvaaminen kansalliselle hyvinvoinnille ja taloudelliselle toiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Tämän perusteella energiapolitiikan tavoitteiksi on asetettu energian nykyistä tehokkaampi ja tarkoituksenmukaisempi käyttö sekä kotimaisen energian tuannon ja käytön lisääminen. Asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi on edelleen tarpeen tehostaa energiatutkimusta ja koetoimintaa sekä edistää kotimaisten polttoaineiden tuotantoa ja käyttöä lisääviä investointeja. Energian hintojen nousu ja polttoainemarkkinoiden häiriöalttiuden lisääntyminen ovat korostaneet entisestään aktiivisen energiapolitiikan välttämättömyyttä.

Kotimaisten polttoaineiden käytön edistämiseksi ehdotetaan lähinnä valtiontaloudellisista syistä siirryttäväksi osittain lainamuotoiseen rahoitukseen.

Tehtävryhmän menoihin ehdotetaan yhteensä 378 milj. mk, mistä 55 milj. mk energiatutkimukseen, yhteensä 128 milj. mk avustuksina ja lainoina kotimaisten polttoaineiden käytön edistämiseen, 12 milj. mk energiataloudellisen koetoiminnan edistämiseen, 10 milj. mk kotimaisten polttoaineiden tuotannon edistämiseen sekä 138 milj. mk valtion polttoainekeskuksen investointeihin. Tehtävryhmän menot lisääntyvät 34 % vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Muiden elinkeinojen edistämisen tehtävryhmään kuuluvat kotimaankaupan ja matkailun edistämistoimenpiteet. Hallitus antaa eduskunnalle esityksen uudeksi laiksi haja-asutusalueiden vähittäiskauppapalvelujen saavutettavuuden turvaamisesta. Siihen sisältyvien toimenpiteiden avulla pyritään kiinteiden myymälöiden ja myy-

mäläautojen poistumaa haja-asutusalueilla hidastamaan.

Sekä Suomeen suuntautuva että kotimaanmatkailu ovat viime vuosina kehittyneet myönteisesti. Matkailun edistämiseksi painotetaan matkailulinkeihin kapasiteetin käyttöasteen nostamiseen tähtäviä toimenpiteitä. Palvelujen kehittämistä tukemalla pyritään luomaan uusia markkinointikelpoisia kokonaisuuksia. Markkinoinnissa pääpaino on edelleen yhteistyössä matkailulinkeihin kanssa toteutettavissa toimenpiteissä.

Tehtävryhmän menoihin ehdotetaan yhteensä 45 milj. mk, mistä 5 milj. mk kotimaan-kaupan edistämiseen ja 39 milj. mk matkailun edistämiseen.

Ulkomaankaupan edistämisen painopiste kohdistetaan yritysten vientimenestyksen kannalta keskeisimpien toimintamuotojen tukemiseen. Tavoitteena on viennin markkinaosuuksien säilyttäminen ja laajentaminen. Tavaraviennin ohella ulkomaankaupan edistämistoimintaa kohdistetaan myös hanke- ja rakennusviennin sekä palvelujen ja suunnittelutyön vientiin.

Viennin edistämiseen myönnettävän valtion rahoituksen tehokkuutta parannetaan muun muassa tarkistamalla myöntämisperusteet. Samalla ehdotetaan rahoituksen rakennetta lähinnä valtiontaloudellisista syistä muutettavaksi siten, että yritysten vientituotteiden markkinoinnin edistämiseksi siirrytään osittain lainamuotoiseen rahoitukseen. Avustusmuotoista tukea myönnettäisiin edelleen lähinnä pienille ja keskisuurille yrityksille. Vienninedistämisyksiköihin ja -lainoihin ehdotetaan yhteensä 135 milj. mk.

Vientitakuurahastoon ehdotetaan siirrettäväksi 230 milj. mk, missä on lisäystä kuluvaan vuodesta 180 milj. mk. Lisäys aiheutuu lähinnä metalliteollisuuden ja rakennusviennin kustannustakuukorvausten nopeasta kasvusta.

Tehtävryhmän menoihin ehdotetaan yhteensä 394 milj. mk, missä on lisäystä kuluvan vuoden tulo- ja menoarvioon verrattuna 139 milj. mk eli 54 %.

3.3.12. Muut menot

Muihin menoihin luetaan valtionvelasta aiheutuvat menot, valtion maksamat eläkkeet, yleisavustukset kunnille ja Ahvenanmaan maa-

kunnalle sekä eräät sekalaiset menot. Tehtävälueen menot lisääntyvät 21 % vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon verrattuna.

Valtionvelasta aiheutuvat menot lisääntyvät 960 milj. markalla ja ovat v. 1982 yhteensä 4 504 milj. mk. Kotimaisen velan kuoletukset ja korot ovat yhteensä 2 808 milj. mk ja ulkomaisen velan kuoletukset ja korot 1 510 milj. mk. Menojen lisäys aiheutuu siitä, että valtio on lisännyt tuntuvasti lainanottoaan vuodesta 1978 lähtien ja että lainanotto on pysynyt edelleen huomattavan korkeana.

Valtion maksamien eläkkeiden kehitystä selostetaan yleisperusteluiden luvussa 4.

3.4. Organisaatiomuutokset

YK:n kanssa on tarkoitus tehdä sopimus YK:n yhteydessä toimivan *Helsingin kriminaalipoliittisen instituutin* perustamisesta. Instituutti olisi ainakin aluksi toiminnallisesti kytketty oikeuspoliittiseen tutkimuslaitokseen.

Lisääntyneiden ympäristönsuojelutehtävien vuoksi ehdotetaan *lääninhallituksiin* perustettavaksi *ympäristönsuojelutoimistot*.

Suojelupoliisin osasto- ja toimistojakoon ehdotetaan eräitä tarkistuksia.

Valtion rakennuskannan ylläpitotoiminnan tehostamiseksi ehdotetaan *rakennushallitukseen* perustettavaksi *ylläpito-osasto*. Samalla suoritetaan eräitä muita järjestelyjä. Edellä mainitut organisaatiomuutokset voidaan pääosin toteuttaa henkilöstön määrää lisäämättä.

Ammattikasvatushallitukseen ehdotetaan perustettavaksi *kotitalousopetuksen toimisto* ja *oppilaslaitoksen toimisto*.

Posti- ja telelaitoksen organisaatioon ehdotetaan tässä tulo- ja menoarvioesityksessä vain vähäisiä tarkistuksia. Tarvittavien selvitysten valmistuttua organisaatiouudistusta on tarkoitus jatkaa.

Teknillisen tarkastuslaitoksen toiminnan tehostamiseksi ehdotetaan sen organisaatiota tarkistettavaksi siten, että nykyisistä erillisistä toi-

mistoista, vakaustoimistosta ja jalometallitoimistosta, ja hallinto-osastoon kuuluvasta mitauspalvelutoimistosta muodostetaan *mittausteknillinen osasto*. Pohjois-Suomen tarkastustoiminnan tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi *Lapin tarkastuspiiri*.

Houstoniin Yhdysvaltoihin ehdotetaan perustettavaksi *teollisuussihteeritoimisto*.

Kansanterveyslaboratoriossa on tarkoitus suorittaa 1. 3. 1982 lukien organisaatiomuutos, jonka mukaan kansanterveyslaboratorion nimi muutetaan *kansanterveyslaitokseksi*, erikoislaboratoriot osastoiksi ja aluelaboratoriot aluelaitoksiksi. Lisäksi kansanterveyslaitokseen perustetaan ympäristöhygienian ja -toksikologian osasto, hallintotoimisto ja tekninen toimisto.

4. Valtion henkilöstöhallinto ja -politiikka

4.1. Valtion henkilöstön sekä virkojen ja toimien määrän kehitys vuosina 1976—82

Valtion palveluksessa olevan henkilöstön määrä on vuosina 1976—80 kehittynyt taulukossa 4 esitetyllä tavalla. Vuonna 1980 *valtion henkilöstön kokonaismäärä* oli 198 680 henkilöä, joista naisia lähes 77 000 ja miehiä lähes 122 000. Virkasuhteessa tai siihen verrattavassa palvelussuhteessa valtioon olevia palkansaajia oli kaikkiaan runsaat 124 000 ja työsuhteessa valtioon olevia runsaat 74 000. Virkasuhteisten osuus oli siten noin 63 % koko henkilöstöstä. Virkasuhteisista naisten osuus oli noin 40 % ja työsuhteisista noin 36 %.

Taulukko 4. Valtion palveluksessa olleen henkilöstön lukumäärä vuosina 1976—80¹⁾

	1976	1977	1978	1979	1980	Keskimääräinen vuotuinen muutos %
Virkasuhteiset,	118 497	117 411	119 376	121 749	124 308	+ 1.2
joista						
— perus- ja sopimuspalkkaiset	59 889	60 114	61 721	62 529	62 581	+ 1.1
— ylimääräiset	41 608	42 484	43 851	45 132	45 659	+ 2.3
— tilapäiset	5 787	4 738	4 269	4 229	5 004	— 3.7
— muut ²⁾	11 213	10 075	9 535	9 859	11 064	— 0.3
Työsuhteiset,	71 086	68 978	69 340	74 858	74 372	+ 1.1
joista						
— kuukausipalkkaiset ³⁾	36 886	37 278	39 340	46 258	50 272	+ 8.0
— tuntipalkkaiset	34 200	31 700	30 000	28 600	24 100	— 9.1
Kaikki yhteensä	189 583	186 389	188 716	196 607	198 680	+ 1.2

¹⁾ Tiedot perustuvat valtiovarainministeriön suorittamaan henkilötiedusteluun. Virkasuhteisista ne ovat vuosien 1976 ja 1980 osalta marraskuulta ja vuosien 1977—79 osalta lokakuulta ja kuukausipalkkaisista työsuhteisista lokakuulta. Tuntipalkkaisten työsuhteisten lukumäärä on ao. vuoden keskiarvo. Tilastoinnin ulkopuolella on lisäksi keskimäärin n. 2 000 työntekijää.

²⁾ Värätyt, rajavartijat, postin satunnaiset ja tilapäiset virkamiehet, postin erillisryhmät, päätoimiset tuntiopettajat.

³⁾ Kuukausipalkkaisiin työsuhteisiin sisältyy n. 9 100 osa-aikatyöntekijää.

Virkasuhteisen henkilöstön kokonaismäärä on tarkastelukautena kasvanut vuosittain keskimäärin 1.2 %. Perus- ja sopimuspalkkaisten virkamiesten määrä on kasvanut keskimäärin 1.1

prosentilla vuodessa ja ylimääräisten virkamiesten 2.3 prosentilla. Muun virkasuhteisen tai siihen verrattavan henkilöstön määrä sen sijaan on supistunut.

Työsopimussuhteessa valtioon olevan henkilöstön kokonaismäärä on kasvanut vuosittain keskimäärin 1.1 %. Kuukausipalkkaisen henkilöstön määrä on kasvanut ja tuntipalkkaisen henkilöstön määrä vähentynyt pääosin palkkaustapojen välisen rakenteellisen muutoksen johdosta, kun erässä virastoissa ja laitoksissa on työehtosopimuksin tuntipalkkaus muutettu kuukausipalkkaukseksi. Työmäärärahoilla on lisäksi kasvavassa määrin palkattu henkilöstöä pysyväisluonteisiin tehtäviin. Työmäärärahoilla palkatun henkilöstön asemaa on myös vakiinnutettu siirtämällä heitä virastojen varsinaisilta palkkausmomenteilta palkattavaksi.

Valtion perus- ja sopimuspalkkaisten virkojen ja ylimääräisten toimien lukumäärä on vuosina 1976—81 lisääntynyt vuosittain keskimäärin 1.3 % (taulukko 5). Vertailtaessa taulukon 5 lukuja taulukossa 4 esitettyihin lukuihin on otettava huomioon, että osa viroista tai toimista on eri syistä vailla hoitajaa.

Taulukko 5. Valtion perus- ja sopimuspalkkaiset virat ja ylimääräiset toimet vuosina 1976—81

Vuosi	Lukumäärä	Muutos %
1976	107 501	+ 1.7
1977	108 466	+ 0.9
1978	111 370	+ 2.7
1979	112 699	+ 1.2
1980	113 576	+ 0.8
1981	114 770	+ 1.1
Keskimäärin vuosittain		+ 1.3

Vuonna 1980 perustettiin virkajärjestelyvaltuuslain nojalla 343 virkaa tai tointa ja lakkautettiin 417 virkaa tai tointa.

Henkilöstön määrän lisäyksiä rajoitetaan etenkin valtion keskushallintotason tehtävissä. Vähäiset lisäykset kohdistetaan ensisijaisesti valtionhallinnon palvelutehtäviin ja muuhun toteutettavaan hallintoon.

Valtion palveluksessa olevan henkilöstön määrä riippuu osittain työllisyystilanteesta. Vuonna 1980 työmäärärahoilla palkattuja henkilöitä oli valtion palveluksessa keskimäärin 34 100. Henkilöstömäärään vaikuttaa myös se, hoidetaanko tehtävät osa-aikaisella vai koko-

aikaisella henkilöstöllä. Osa-aikatyövoiman käyttö voi olla perusteltua työtehtävien tarkoitukseenmukaisen hoidon kannalta ja se voi lisätä viraston tai laitoksen palvelukykyä ja tuottavuutta. Osa-aikatyön tarve ja tarkoituksenmukaisuus arvioidaan virasto- ja laitoskohtaisesti osana hallinnon kehittämistä sekä toiminnan ja talouden suunnittelua. Osa-aikatyövoiman käytön yhteydessä on otettava huomioon henkilöstöpolitiikan vaatimukset sekä osa-aikatyöhön halukkaan henkilöstön määrä.

Vuoden 1982 menoarvioesityksessä on ehdotettu perustettavaksi 3 247 virkaa tai tointa. Kun tästä lukumäärästä vähennetään lakkautettavaksi ehdotetut 2 008 virkaa tai tointa, tilapäisten ja satunnaisten toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi perustettavaksi ehdotetut 389 tointa, lisääntyvät valtion virat ja toimet 850:llä. Kun pysyväisluonteisen työsopimussuhteisen henkilöstön ja tilapäisten toimihenkilöiden määrän arvioidaan lisääntyvän 298:llä, on pysyväisluonteisessa virka- tai työsuhteessa olevan henkilöstön lisäys tulo- ja menoarvioesityksen mukaan 1 148. Lisäyksestä 128 johtuu posti- ja telelaitoksen satunnaisen henkilöstön vakinaistamisesta, ilman tätä vakinaistamista on valtion henkilöstön lisäys 1 020.

Tiedot virastojen ja laitosten virkojen ja toimien määrästä sekä tilapäisen ja palkkausmomentilta palkattavan työsopimussuhteisen henkilöstön määrästä v. 1981 on esitetty asianomaisen palkkausmomentin yhteydessä samoin kuin virkojen ja toimien tai henkilöstön määrän muutokset, jotka aiheutuvat vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesityksestä. Henkilöstön määrän muutosta koskeviin lukuihin sisältyvät myös mahdolliset henkilöstön siirrot palkkausmomentille muilta momenteilta sekä vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa hyväksytyt muutokset.

4.2. Henkilöstömenot sekä palvelussuhteen ehdot ja eläkkeet

4.2.1. Henkilöstömenot ja palvelussuhteen ehdot

Valtion palkkausmenot, valtionavut palkkauksiin, sosiaaliturvamaksut ja valtion makamat eläkkeet vuosina 1976—80 on esitetty taulukossa 6.

Taulukko 6. Valtion palkkausten, valtionavut palkkauksiin, sosiaaliturvamaksut ja eläkkeet vuosina 1976—80 milj. mk

Vuosi	Virka- suhteinen henkilöstö	Työ- suhteinen henkilöstö	Valtionavut palkkauksiin ¹⁾		Palkk.mom. sos.turva- maksu	Eläkkeet ²⁾		Yhteensä
			kunnat	muut		Yhteensä	josta valtion palveluksen perusteella	
1976	4 718	2 220	3 400	700	469	1 822	1 449	13 329
1977	4 965	2 346	4 090	758	508	2 175	1 735	14 842
1978	5 327	2 498	4 910	782	531	2 410	1 927	16 458
1979	5 925	2 896	5 293	821	505	2 674	2 134	18 114
1980	6 760	3 308	5 858	930	538	3 005	2 402	20 399
Keskimääräinen vuotuinen muutos, % ...	9.4	10.5	14.6	7.4	3.5	13.3	13.5	11.2

¹⁾ Kaikilla valtionapumomenteilla ei ole erittelyä palkkausten menoihin ja muihin menoihin, joten luvut on osittain arvioitu.

²⁾ Eläkemenoihin sisältyvät luvun 28.07 eläkkeet sekä valtion liikelaitosten momenteille merkityt eläkkeet.

Keskimäärin taulukon mukaiset menot ovat kasvaneet vuosittain noin 11 prosentilla. Keskimääräistä nopeammin on lisääntynyt kunnallisiin palkkauksiin myönnettävien valtionapujen määrä. Myös eläkemenot ovat lisääntyneet valtion palkkausten kasvua nopeammin.

Valtion palveluksessa olevan henkilöstön palkkausten tarkistukset ja muiden sopimustenvaraisten palvelussuhteen ehtojen tarkistukset vuonna 1981 toteutettiin 21.1.1981 ja 19.3.1981 tehdyillä virkaehtosopimuksilla. Ensin mainittu virkaehtosopimus koskee valtion virkamiesten kuoltua suoritettavaa, ryhmähenkivakuutusta vastaavaa etua. Jälkimmäinen kaksivuotinen virkaehtosopimus perustuu 9.3.1981 allekirjoitettuun tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun. Samassa yhteydessä sovittiin edelliseen sopimuskautteen liittyen työaikalain 6 §:n alaisten virkamiesten työajasta sekä ikälisäjäjestelmän tarkistamisesta.

Kokonaisratkaisuun perustuen 1.3.1981 lukien toteutettiin palkkojen yleiskorotus, jonka suuruus oli 96 markkaa kuukaudessa, kuitenkin vähintään 2,4 prosenttia. Tämän lisäksi toteutettiin samasta ajankohdasta lukien eräitä ns. tekstitarkistuksia. Syyskuun alusta lukien yleiskorotuksen suuruus oli 60 markkaa kuukaudessa lisättynä 0,9 prosentilla, kuitenkin vähintään 2,5 prosenttia. Vuoden 1982 maaliskuun alusta lukien on sovittu toteutettavaksi yleiskorotus, jonka suuruus on 53 markkaa

kuukaudessa lisättynä 0,8 prosentilla kuitenkin vähintään 2,45 prosenttia tai 80 markkaa. Tämän korotuksen yhteydessä käytetään myös kokonaisratkaisun mukainen matalapalkkaerä, jonka suuruus on 0,1 prosenttia. Lokakuun alusta v. 1982 lukien toteutetaan 3,05 prosentin yleiskorotus.

Valtion työsopimussuhteista henkilöstöä koskevat virasto- ja laitoskohtaiset työehtosopimukset uudistettiin tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa edellytetyin tavoin valtiovarainministeriön antamien neuvottelu- ja sopimusohjeiden mukaisesti. Sen palkanmaksukauden alusta lukien, joka alkoi lähinnä 1.3.1981, korotettiin voimassa olevia ohjetuntipalkkoja 56 pennillä ja ohjekuukausipalkkoja ja palkkarajoja 96 markalla, kuitenkin vähintään 2,4 prosentilla. Lähinnä 1.9.1981 alkavan palkanmaksukauden alusta lukien korotettiin voimassa olevia ohjetuntipalkkoja 48 pennillä ja ohjekuukausipalkkoja ja palkkarajoja vähintään 60 markalla ja sen lisäksi 0,9 prosentilla, kuitenkin vähintään 2,5 prosentilla. Sen palkanmaksukauden alusta, joka alkaa lähinnä 1.3.1982, sovittiin voimassa olevia ohjetuntipalkkoja korotettavaksi 44 pennillä ja ohjekuukausipalkkoja ja palkkarajoja 53 markalla ja sen lisäksi 0,8 prosentilla, kuitenkin vähintään 2,45 prosentilla. Sen palkanmaksukauden alusta, joka alkaa lähinnä 1.10.1982, sovittiin voimassa olevia ohjepalkkoja ja palkkarajoja korotettavaksi 3,0 prosentilla.

Alakohtaisia pennimääräisiä vuorotyölisistä korotettiin työehtosopimuksessa maaliskuun 1981 alusta lukien iltavuoron osalta 10 pennillä ja yövuoron osalta 20 pennillä tunnilta taikka kustannusvaikutukseltaan vastaavalla määrällä sekä maaliskuun 1982 alusta lukien vastaavasti iltavuoron osalta 10 pennillä ja yövuoron osalta 20 pennillä tunnilta. Matalapalkkaratkaisun toteuttamisesta sovittiin tulopoliittisen kokonaisratkaisun mukaisesti.

Valtion työsopimussuhteisen henkilöstön työsuhdeturva, matkakustannusten korvausta, vuosilomaa, koulutusta ja eräitä muita sosiaalisia kysymyksiä koskevia määräyksiä tarkistettiin työmarkkinain yleistä kehitystä sekä valtion virkamiesten osalta voimassa olevia järjestyjä vastaavasti.

Ikälisäjärjestelmän tarkistamista koskeva virkaehtosopimus syntyi uutta sopimuskautta koskeneiden neuvottelujen yhteydessä. Sopimuksen mukaan vuoden 1981 helmikuun alusta lukien nopeutui ikälisien saaminen kaikissa palkkausasteikoissa kaikkien ikälisien kohdalla yhdellä vuodella. Vuoden 1982 lokakuun alusta lukien 15 vuotta palvelleet saavat erillisen 3,5 prosentin suuruisen määrävuosikorotuksen. Samasta ajankohdasta lukien alennetaan ensimmäisen, toisen ja kolmannen ikälisän prosenttimääriä yhdellä prosenttiyksiköllä sekä B-, S- ja vastaavien C-palkkausluokkien kolmen ensimmäisen määrävuosikorotuksen prosenttimääriä yhdellä prosenttiyksiköllä ja korotetaan vastaavasti peruspalkkoja. Vuoden 1983 maaliskuun alusta lukien ikälisien laskentaperuste muutetaan aikaisempien ikälisien suhteen kertautuvaksi.

Valtion työsopimussuhteisten palvelusvuosijärjestelmää sovittiin kehitettäväksi siten, että vuosisidonnaisten palvelusvuosilisten saaminen nopeutuu kahden ensimmäisen palvelusvuosilisen osalta yhdellä vuodella helmikuun 1981 alusta lukien ja muiden palvelusvuosilisten osalta lokakuun 1982 alusta lukien. Viimeksi mainitusta ajankohdasta lukien palvelusvuosilisiin oikeuttavaa palvelusaikaa laajennetaan ja otetaan käyttöön yhdentoista palvelusvuoden perusteella maksettava viides palvelusvuosilinen yhden prosentin suuruisena. Vuoden 1983 maaliskuun alusta lukien palvelusvuosilisten laskentaperuste muutetaan aikaisempien palvelusvuosilisten suhteen kertautuvaksi. Palvelusvuosilisen harkinnanvaraisen osuuden enimmäismäärää alennetaan vuosisidonnaisten osuuksien enim-

mäismäärän kehittämistä vastaavasti. Eräillä sopimusaloilla vuosisidonnaisten palvelusvuosilisten kertymää alennetaan ohjepalkkojen korotusta vastaavasti 1. 10. 1982 lukien.

Edelliseen sopimuskautteen liittyen virka- ja työehtosopimuksissa sovittiin 1. 3. 1981 lukien eräiden kolmivuorotyötä ja kolmivuorotyöhön rinnastettavaa periodityötä tekevien työaikalain 6 §:n alaisten virkamiesten ja työntekijöiden työajan lyhentämisestä 114 tuntiin kolmiviikkoisjaksossa. Työntekijöiden osalta sovittiin lisäksi tietyin edellytyksin työaikalain 5 §:n alaisten keskeytymätöntä kolmivuorotyötä tekevien työajan lyhentämisestä 36 tuntiin viikossa ja keskeytyvää kolmivuorotyötä tekevien osalta 38 tuntiin viikossa.

Työajan lyhentäminen edellyttää henkilöstön lisäämistä. Suurimmat henkilöstön lisäystarpeet ovat poliisihallinnossa, valtionrautateilla sekä posti- ja telelaitoksessa. Kaikkiaan on tulo- ja menoarvioesityksessä ehdotettu 304 vakanssin perustamista tällä perusteella siten kuin asianomaisten virastojen ja laitosten kohdilla on sanottu. Eräissä virastoissa ja laitoksissa lisäys kuitenkin ilmenee avoimena olevien vakanssien lukumäärän pienenemisenä ja eräiltä osin lisäys sisältyy sijaisuusmäärärahojen tarkistusesityksiin.

Edellä mainitut palvelussuhteen ehtojen tarkistukset lisäävät valtion palkkausmenoja v. 1981 runsaalla 500 milj. mk:lla verrattuna vuoteen 1980 ja v. 1982 noin 700 milj. mk:lla verrattuna vuoteen 1981. Tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyvät mahdolliset indeksitarkistukset, ansiokehitysjärjestely ja käytettävissä oleva ja erikseen sovittava julkisen sektorin järjestelyvara eivät sisälly näihin palkkausmenojen lisäyksiin.

Voimassa olevien säännösten ja vakiintuneen käytännön perusteella ehdotetaan v. 1982 tarkistettavaksi julkisia tehtäviä hoitavien ja muussa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa kuin virkasuhteessa valtioon olevien henkilöiden, kuten kansanedustajien, eduskunnan virka- ja palvelusmiesten ja valtioneuvoston jäsenten palkkaukset sekä sosiaaliturvamaksu soveltuvin osin ja enintään samoja perusteita noudattaen kuin virkamiespalkkaukset.

4.2.2. Eläkkeet

Vuoden 1980 joulukuussa valtio maksoi taulukossa 6 mainituilta momenteilta noin 140 600

eläkettä, joista valtion palvelukseen perustuvia oli noin 118 300, kunnan ja yksityisen valtion-apulaitoksen palvelukseen perustuvia noin 16 700 ja ylimääräisiä eläkkeitä noin 5 600.

Vuosina 1976—80 valtion palvelukseen perustuvista eläkkeistä aiheutuneet eläkemenot ovat kasvaneet vuosittain keskimäärin 13,5 prosenttia ylittäen siten palkkausten kasvuvauhdin, joka vastaavana aikana oli keskimäärin noin 10 prosenttia vuodessa. Eläkeindeksi on noussut keskimäärin noin 10 prosenttia vuodessa, joten eläkkeiden määrän kasvun sekä rakenteellisten tekijöiden vaikutus on ollut keskimäärin yli 3 prosenttia vuodessa.

Hallitus pyrkii eläkepoliittisesti perustelluilla toimenpiteillä eläkemenojen kasvun hidastamiseen. Eräitä tällaisia toimenpiteitä on ehdotettu toteutettavaksi v. 1982. Eläkeikäkomitea jätti mietintönsä v. 1981. Eläketoimikunnalle on annettu tehtäväksi mm. selvittää degressiivisen asteikon pohjalta kokonaiseläkeasteikon kehittämismahdollisuudet.

Valtion ylimääräiset eläkkeet ehdotetaan tarkistettavaksi samalla tavalla kuin valtion eläkelainsäädännön mukaiset vakinaiset eläkkeet.

4.3. Virkamieslainsäädäntö ja virka- ja toimiehtosopimusjärjestelmät

Valtion palveluksessa olevan henkilöstön oikeudellisen aseman kehittämiseksi ja virkamieslainsäädännön selkiyttämiseksi on valmisteltu laaja ehdotus julkishenkilöstön oikeusasemakomitean ensimmäisessä osamietinnössä. Asiaa valmistellaan valtiovarainministeriössä. Vuonna 1981 on lisäksi valmistunut julkishenkilöstön oikeusasemakomitean toinen osamietintö, jossa käsitellään peruskoulun viranhaltijoiden aseman kehittämistä. Asiaa valmistellaan opetusministeriössä.

Toimikunta, jonka tehtävänä oli tutkia ja selvittää valtion ja kunnallisen virkaehtosopimusjärjestelmän kehittämistä ottaen huomioon niiden soveltamisesta saadut kokemukset sekä työmarkkinoilla yleisesti tapahtuneen kehityksen, jätti mietintönsä v. 1980. Virkaehtosopimusjärjestelmän kehittämistä valmistellaan toimikunnan ehdotusten pohjalta. Hallituksen esitys pyritään saamaan eduskunnalle vuoden 1981 aikana. Vastaavasti selvitetään vuoden 1981 aikana, onko tarvetta toimiehtosopimuslainsäädännön muuttamiseen.

Valtioneuvosto asetti 13.5.1981 komitean selvittämään henkilöstön oikeudellista asemaa valtion virastojen *bajasijoitus*siirtojen yhteydessä. Komitean tulee tehdä ehdotuksensa sitä koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi 31.5.1982 mennessä.

4.4. Muu valtion henkilöstöhallinto ja -politiikka

4.4.1. Työturvallisuus ja -terveys, työpaikkaruokailu

Valtionhallinnon *työsuojelun* edistämistä jatketaan työsuojelurahastolaisissa (407/79) säädettyä työsuojelutoimintaa vastaavin järjestelyin. Keskeistä toiminnassa on jatko- ja täydennyskoulutuksen sekä tiedotuksen tehostaminen ja työsuojelun painopistealueiden määrittäminen. Työsuojelun yhteistoiminnan kehittämismahdollisuuksia selvitetään.

Valtion *työterveyshuollon* kehittämistä ja toimeenpanoa jatketaan valtion työterveyshuollon periaateohjelman ja työterveyshuoltolain edellyttämällä tavalla. Vuoden 1981 aikana perustettavien uusien alueyksiköiden ja jo aikaisemmin perustettujen kymmenen alueyksikön toimintaa laajennetaan ja tehostetaan. Vuoden 1982 aikana pyritään perustamaan ainakin kuusi uutta alueyksikköä.

Työterveyshuoltolain mukaan työnantajan on aloitettava ehkäisevän työterveyshuollon palvelujen järjestäminen 31.3.1983 mennessä. Asianmukaisen toimintavalmiuden takaamiseksi hallitus pitää tärkeänä, että kaikista tarvittavista valtion alueellisista työterveysyksiköistä tehdään perustamispäätös vuoden 1982 loppuun mennessä. Selvitysten perusteella näyttää tarkoituksenmukaiselta perustaa 24 valtion alueellista työterveysyksikköä, jotka pystyvät huolehtimaan noin 90 000 valtion palveluksessa olevan työterveyshuollosta. Muilta osin työterveyshuollon palvelut järjestetään joko valtion virastojen ja laitosten omilla työterveysasemilla tai kunnallisissa terveyskeskuksissa. Työterveyshuoltolain voimaantuloon liittyen ryhdytään myös selvittämään, millaisin menetelmin voidaan järjestää ehkäisevä työterveyshuolto valtion eri työaloilla ja hallintoyksiköissä.

Yksipuolisista työasunnoista ja toistotyöstä johtuvia terveysvaaroja pyritään ehkäisemään *eläpymisliikunnalla*. Eläpymisliikuntatarpeen ar-

viointi ja toteutus aloitetaan asteittain lakisääteisen työterveyshuollon voimaantulon yhteydessä.

Valtion virkamiesten palvelussuhteen ehtojen tarkistamisesta tehdyn ratkaisun perusteella maksuttomia yleislääkäritasoisia *sairaanhoitopalveluja* ryhdytään järjestämään valtion henkilöstölle palvelussuhteen laadusta riippumatta. Vuoden 1981 aikana aloitettua sairaanhoitopalvelujen järjestämistä eräissä valtion alueellisissa työterveysyksiköissä jatketaan sekä selvitetään mahdollisuudet laajentaa toimintaa muihinkin alueyksiköihin.

Vuonna 1981 aloitettua *varhaiskuntoutuskokeilua* jatketaan valtiovarainministeriön antamien ohjeiden mukaisesti eräissä virastoissa ja laitoksissa. Varhaiskuntoutuksen jälkeisen uudelleensijoituksen edellytysten parantamiseksi ehdotetaan, että valtion virkamiesten ja virkasuhteeseen verrattavassa palvelussuhteessa valtion olevien henkilöiden palkkauksiin palkkauskäytännöllä varatuista määrärahoista voidaan niissä tapauksissa, jolloin uudelleensijoittaminen aiheuttaisi ansioiden alenemista, maksaa valtiovarainministeriön määräämien perusteiden mukaista uudelleensijoitusrahaa Helsingin yliopistossa, posti- ja telelaitoksessa ja tullilaitoksessa siltä osin, kuin ne kuuluvat kuntoutuksen kokeilutoiminnan piiriin.

Valtion henkilöstön *työpaikkaruokailun* kehittämistä jatketaan. Työpaikkaruokailun laajentamisessa käytetään hyväksi julkisen ruokahuollon palveluja sekä ostetaan tarvittaessa palveluja yksityisiltä ravitsemisliikkeiltä. Vuoden 1982 lopussa n. 90 % valtion henkilöstöstä arvoidaan olevan työpaikkaruokailun piirissä.

4.4.2. Henkilöstöpoliittiset ohjelmat, virastodemokratia, koulutus ja muu henkilöstöpolitiikka

Useimmat valtion virastot ja laitokset ovat vuoden 1982 loppuun mennessä vahvistaneet valtioneuvoston edellyttämän virastokohtaisen *henkilöstöpoliittisen ohjelman*, jossa on määritetty virastojen ja laitosten henkilöstöasiain hoidossa noudatettavat toimintalinjat ja periaatteet. Valtiovarainministeriö on edellyttänyt, että virastojen ja laitosten henkilöstöpoliittisiin ohjelmiin sisällytettäisiin myös *sukupuolten tasa-arvon edistämistä* koskevat henkilöstöpoliit-

tiset tavoitteet ja periaatteet. Valtioneuvosto on 5.2.1981 asettanut komitean, jonka tehtävänä on *virastodemokratian* kehittäminen ja sen vakiinnuttaminen valtionhallintoon. Komitean tulee valmistella ehdotus valtion henkilöstön osallistumisesta koskevaksi lainsäädännöksi 31.5.1982 mennessä.

Vuodesta 1980 lukien on virastoille ja laitoksille myönnetty henkilöstön *virkestys- ja lomatoimintaa* varten määräraha. Virkestys- ja lomatoiminnan sisältöä sekä mainitun toiminnan kehittämisen ja tukemisen periaatteita on selvittänyt valtiovarainministeriön asettama toimikunta.

Valtion *henkilöstön kouluttamisessa* kiinnitetään erityistä huomiota tieteellisen ja teknisen kehityksen sekä yhteiskunnan ja hallinnon muutosten edellyttämän lisäkoulutuksen tehostamiseen. Valtion virastojen ja laitosten antama ammatillinen peruskoulutus sopeutetaan asteittain keskiasteen koulunuudistukseen. Johdon ja toimistohenkilöstön koulutusta tehostetaan. Lisäksi järjestetään valtion henkilöstölle suunniteltua korkean asteen täydennyskoulutusta.

4.5. Valtionapuhenkilöstö

Valtio osallistuu laajasti kuntien, kuntainliittojen ja yksityisten yleishyödyllisten yhteisöjen ja laitosten henkilöstömenoihin. Näihin menoihin myönnettyjen valtionapujen määrä oli v. 1980 noin 6,8 miljardia mk, josta kuntasektorin valtionapujen osuus oli noin 5,9 miljardia mk.

Julkisen rahoituksen piirissä olevan työmarkkinalohkon voidaan katsoa olevan kokonaisuus, jonka puitteissa tulee tavoitteeksi asettaa yhtenäinen henkilöstöpolitiikka, jotta palvelussuhteen ehtojen tasainen, mahdollisimman yhdenmukainen ja häiriötön kehitys voitaisiin turvata. Tähän tavoitteeseen on pyritty valtiovarainministeriön palkkaosaston ja Kunnallisen sopimusvaltuuskunnan ja sen toimiston sekä yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnan välisellä yhteistyöllä. Yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnan valmistelu-, neuvottelu- ja täytäntöönpanoelimenä toimii valtiovarainministeriön palkkaosasto, joten edellytykset henkilöstöpoliittisten tavoitteiden yhteensopeuttamiselle valtion- ja toimiehtosopimussektorin osalta ovat hyvät.

Voimassa olevien säännösten ja eduskunnan palkkavaltuuskunnan päätösten mukaisesti ehdotetaan v. 1982 tarkistettavaksi seuraavat henkilöstöstä aiheutuviin menoihin kohdistuvat valtionavut:

a) Lakisääteisen valtionavun piirissä olevasta kunnallisesta henkilöstöstä aiheutuviin kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain (35/73) 5 §:n 4-kohdan mukaisiin tai vastaaviin käyttökustannuksiin myönnettävät valtionosuudet tarkistetaan eduskunnan palkkavaltuuskunnan päätösten mukaisesti kunnallisten virka- ja työehtosopimusten edellyttämällä tavalla.

b) Lakisääteisen valtionavun piirissä olevien yksityisten yhteisöjen ja laitosten henkilöstöstä aiheutuviin menoihin asianomaisten valtionapusaännösten mukaan myönnettävät valtionavut tarkistetaan eduskunnan palkkavaltuuskunnan päätösten mukaisesti toimiehtosopimusten edellyttämällä tavalla.

c) Harkinnanvaraisen valtionavun piirissä olevien toimiehtosopimusjärjestelmään kuuluvien yhteisöjen ja laitosten henkilöstöstä aiheutuviin menoihin myönnettävät valtionavut tarkistetaan eduskunnan palkkavaltuuskunnan päätösten mukaisesti toimiehtosopimusten edellyttämällä tavalla.

d) Toimiehtosopimusjärjestelmän ulkopuolisten harkinnanvaraista valtionapua saavien yhteisöjen ja laitosten osalta ehdotetaan valtionavut tarkistettavaksi enintään yleistä kustannustason nousua vastaavasti tai eräissä tapauksissa valtiovarainministeriön tai sen antaman lausunnon nojalla asianomaisten muun viranomaisen vahvistamien valtionavun myöntämisperusteiden tarkistusten mukaisesti.

Käytännössä on esiintynyt tapauksia, joissa viranomaisen vahvistamista valtionavun myöntämisen perusteista on henkilöstön määrän, rakenteen, pätevyysvaatimusten tai palvelussuhteen ehtojen osalta poikettu. Tällaiset poikkeamat ovat aiheuttaneet tarvetta valtionavun lisäyksiin yli sen, mitä omaksuttujen henkilöstöpoliittisten tavoitteiden soveltaminen valtionapuperusteisiin olisi edellyttänyt. Tämän välttämiseksi ehdotetaan, että valtionavun myöntävä viranomainen voi, ottaen huomioon asianomaiset valtionapusaännökset ja eduskunnan palkkavaltuuskunnan päätökset, myöntää valtionavun vain ehdolla, että palvelussuhteen ehtojen osalta kunnallisia virka- ja työehtosopimuksia taik-

ka toimiehtosopimuksia sekä henkilöstön määrän, rakenteen ja kelpoisuusehtojen osalta asianomaisten viranomaisten vahvistamia perusteita on noudatettu.

Lisäksi ehdotetaan, että tapauksissa, joissa edellä tarkoitettuja poikkeamia esiintyy, valtionavun myöntävän viranomaisen tulee, ottaen huomioon asianomaiset valtionapusaännökset ja saatuaan asiasta valtiovarainministeriön lausunnon, ryhtyä asiantilan oikaisemiseen ja tarvittaessa valtionavun eväämiseen kokonaan tai osittain ja sen takaisin perimiseen.

5. Veropoliitiikan suuntaviivat ja valtion menojen rahoitus

Hallituksen tarkoituksena on edelleen jatkaa noudattamaansa veropoliittista linjaa, jonka mukaan bruttoveroaste ei nousisi. Eräät sosiaalietuudet tulevat veronalaisiksi vuoden 1982 alusta lukien. Uudistuksen veroastetta laskennallisesti nostava vaikutus on arvioitu noin puoleksi prosenttiyksiköksi, minkä johdosta bruttoveroasteen arvioidaan nousevan 35,8 prosentista v. 1981 36,3 prosenttiin v. 1982. Tulo- ja menoarvioesitys ei sisällä muita merkittäviä veropoliittisia uudistuksia. Hallituksen selvittävänä on useita eri uudistushankkeita, jotka tähtäävät mm. yritysverotuksen ja verotuksen rakenteen kehittämiseen sekä verotuksen yksinkertaistamiseen. Hallituksen tarkoituksena on antaa näistä esitykset eduskunnalle viipymättä sitä mukaa, kun tarvittavat ratkaisut on voitu tehdä. Eräitä yritysverotustoimikunnan ja maatalousverokomitean ehdotuksiin perustuvia esityksiä annetaan jo tämän tulo- ja menoarvioesityksen yhteydessä. Harkintaverotustoimikunnan ehdottamasta uudistuksesta on lausuntojen perusteella tehty lisäselvityksiä ja esitysten antamisesta voitaneen päättää lähitulevaisuudessa. Hallitus selvittää lisäksi mahdollisuudet yhdenmukaistaa asuntona käytettävien kiinteistöjen ja asunto-osakkeiden hankinnan yhteydessä suoritettavan leimaveron määrä veron tuottoa alentamatta. Lisäksi on tarkoituksena toteuttaa toimenpiteitä veronkannon ja -perinnän tehostamiseksi.

Valtion suhdannerahastossa arvioidaan olevan varoja n. 590 milj. mk. Tässä tulo- ja menoarvioesityksessä ehdotetaan suhdannerahastosta tuloutettavaksi 390 milj. mk käytettäväksi

asuntolainoihin, kehitysalueiden tuotantotoiminnan tukemiseen, valtionyhtiöiden osakepääomien korotukseen, lainaan Kehitysaluerahasto Oy:lle ja siirtoon valtion investointirahastoon. Tarkoituksena on, että loppuosa valtion suhdannerahaston varoista tuloutetaan kuluvan vuoden toisessa lisämenoarvioesityksessä käytettäväksi työllisyyttä edistäviin tarkoituksiin.

Tulo- ja varallisuusverotuksessa ehdotetaan luonnollisten henkilöiden tuloveroasteikkoa ja varallisuusveroasteikkoa alennettavaksi 12 prosentin hintatason nousua vastaavasti. Myös keskeisissä vähennyksissä toteutetaan tarkistuksia. Työtulovähennyksen enimmäismäärä ehdotetaan korotettavaksi 8 500 markasta 9 000 markkaan ja omaisuustulovähennys 1 800 markasta 2 500 markkaan. Valtionverotuksessa tehtävää huoltajavähennystä korotetaan inflaatiota enemmän. Kunnallisverotuksessa inflaatiotarkistus ehdotetaan toteutettavaksi täysimääräisenä. Tarkistukset merkitsevät sitä, että luonnollisten henkilöiden tulo- ja varallisuusverotus kevenee noin 1 800 milj. markalla vuonna 1981 voimassa olevien veroperusteiden mukaiseen tuottoon verrattuna. Valtionverotuksen osuus tästä on noin 1 700 milj. mk lopun kohdistuessa kunnallis- ja kirkollisverotukseen sekä vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuihin. Kun muutokset on tarkoitettu ottaa huomioon ennakonpidätyksissä 1.3.1982 lukien, on lievennysten vaikutus vuoden 1982 kassakertymään noin 1 280 milj. mk.

Yritysverotuksen toimintavarauksjärjestelmää ehdotetaan laajennettavaksi. Myös eräitä muita pienen ja keskisuuren yritystoiminnan edellytyksiä parantavia uudistuksia on tarkoitettu toteuttaa.

Tulo- ja varallisuusveromomentille v. 1982 kertyvän tuoton arvioidaan edellä esitettyjen veroperusteiden sekä taloudellista kasvua ja tulonmuodostusta koskevien ennusteiden perusteella olevan 17 930 milj. mk eli 2 730 milj. mk enemmän kuin vuoden 1981 tuloarviossa on esitetty. Kuluvan vuoden kassa-arvioon verrattuna tulo- ja varallisuusveron tuoton arvioidaan lisääntyvän 2 180 milj. mk eli noin 14 %.

Apteekkimaksuun ehdotetaan tehtäväksi inflaatiotarkistus. Tarkistus on ehdotettu toteutettavaksi muuta suurempana liikevaihdoltaan pienten apteekkien osalta. Toimenpiteen arvioi-

daan vähentävän valtion verotuloja noin 10 milj. mk.

Liikevaihtoverotuksen veroprosentti pidetään ennallaan. Teollisuuden talonrakennusinvestointien sekä kone- ja laiteinvestointien voimassa olevia verohuojennuksia ehdotetaan jatkettavaksi vuoden 1982 loppuun saakka. Huojennukset vähentävät veron tuottoa n. 560 milj. mk v. 1982.

Tuonnin perusteella kannettavien verojen ja maksujen tuottoa pienentää vuoden 1982 alussa suoritettava GATT:in ns. Tokion tullinalennuskierroksen kolmannen vaiheen toteutuminen. Alennuksen tullituloja supistavan vaikutuksen arvioidaan v. 1982 olevan noin 10 milj. mk.

Eräiden *valmisteverojen* perusteita on tarpeen tarkistaa v. 1982.

Tupakkavalmisteen vähittäishintoja on tarkoitus korottaa keskimäärin 12 %. Korotuksen arvioidaan lisäävän valtion tuloja noin 140 milj. mk.

Alkoholitulojen tuottoarviossa on oletettu, että alkoholijuomien vähittäishintoja korotetaan niin ikään keskimäärin 12 %. Korotuksen arvioidaan lisäävän valtion alkoholituloja noin 290 milj. mk.

Öljytuotteista kannettavaa *polttoainevero* on tarkoitus korottaa siten, että valtion tulot lisääntyvät 130 milj. mk. Lisäksi ehdotetaan, että ydinvoima-aine-elementit saatetaan polttoaineverotuksen piiriin. Ydinvoima-aine-elementit ovat tuontipolttaineena rinnastettavissa käyttötarkoitukseltaan lähinnä raskaaseen polttoöljyyn, minkä vuoksi veron määrä ehdotetaan säädettäväksi suhteellisesti saman suuriseksi kuin raskaan polttoöljyn polttoainevero on. Toimenpiteen arvioidaan lisäävän polttoaineverotuloja noin 15 milj. mk.

Rehuseosverolla on tarkoitus korvata v. 1982 osan vuotta 1981 voimassa ollut valkuaisrehuvero. Veron arvioidaan tuottavan 28 milj. mk.

Auto- ja moottoripyörävero ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että takseille ja invalideille myönnettävien veronpalautusten enimmäismääriä korotetaan hintatason nousua vastaavasti. Toimenpiteen arvioidaan vähentävän veron tuottoa 17 milj. mk.

Moottoriajoneuvoveron määrää ehdotetaan tarkistettavaksi tapahtuneen hinta- ja kustannuskehityksen johdosta muiden ajoneuvoryhmien kuin linja-autojen osalta. Toimenpiteen arvioidaan lisäävän veron tuottoa noin 60 milj. mk.

Työvoimakustannusten nousun hillitsemiseksi hallitus ehdottaa, että *työnantajan lapsilisämaksua* ei kanneta lainkaan v. 1982.

Varmuusvarastoinnista aiheutuvien menojen rahoittamiseksi ehdotetaan *nestemäisten polttoaineiden varmuusvarastointimaksua* korotettavaksi. Toimenpiteen arvioidaan lisäävän varmuusvarastointimaksun tuottoa noin 90 milj. mk.

Sekalaiset tulot koostuvat pääosin erilaisista valtion viranomaisten palveluksista perittävistä maksuista. Maksuperustelain (980/73) soveltamisohjeiden mukaan tarkkaillaan lain soveltamisalaan kuuluvien maksujen suuruutta säännöllisesti tulo- ja menoarvioesityksen valmistelun yhteydessä.

Maksuperustelain edellyttämällä tavalla on tarkoitus tarkistaa valtion viranomaisten perimiä maksuja lähinnä niissä tapauksissa, joissa siihen on kustannusten nousun johdosta aihetta. Valtion suoritteista perittävien maksujen ja muiden sekalaisien maksujen korotuksista arvioidaan kertyvän v. 1982 lisätuloja yhteensä noin 70 milj. mk.

Markkamääräiseltä vaikutukseltaan huomattavimmat korotukset on tarkoitus suorittaa lentoliikenteen maksuissa, katsastus- ja kuljettajatuokintamaksuissa ja väylämaksussa.

Valtionrautateiden kohonneen kustannustason vuoksi ja laitoksen käyttötalouden lisärahoitustarpeen kasvun rajoittamiseksi *henkilöliikenteen tariffeja* on edellytetty korotettavaksi 1. 1. 1982 lukien keskimäärin 12 % ja *tavara-liikenteen tariffeja* keskimäärin 10 %. Eräitä *postimaksuja* on edellytetty korotettavaksi 1. 1. 1982 lukien keskimäärin 12 % ja *teletariffeja* keskimäärin noin 9 %. *Lehtiliikenteen* maksuja on edellytetty korotettavan v. 1982 siten, että korotukset vastaavat lehtiliikenteestä posti- ja telelaitokselle aiheutuvaa kustannusten kasvua. Tariffikorotusten on arvioitu lisäävän valtionrautateiden tuloja noin 204 milj. mk ja posti- ja telelaitoksen tuloja noin 320 milj. mk.

Vuonna 1982 arvioidaan *budjettitalouden tulojen ilman pitkäaikaista lainanottoa* nousevan 58 271 milj. markkaan eli 7 593 milj. mk suuremmiksi kuin vuoden 1981 tuloarvio. Tulojen kasvu ilman lainanottoa on siten arvioitu noin 15 prosentiksi.

Esitykseen sisältyvien menojen rahoittamiseksi arvioidaan edellä todettujen budjettitalouden tulojen lisäksi tarvittavan v. 1982 *pitkäaikaisia lainoja* 6 550 milj. mk. Tästä määrästä tuloutetaan momentille aikaisempina vuosina myönnettyjen lainanottovaltuuksien nojalla päätettynä lainanottona ulkomaista lainaa 60 milj. mk. Näin ollen uusiin lainanottovaltuuksiin perustuvan lainanoton määräksi ehdotetaan 6 490 milj. mk.

Vuoden 1981 varsinaiseen tulo- ja menoarvioon on merkitty lainoja yhteensä 5 400 milj. mk. Vuoden 1982 lainanotto olisi siten 1 150 milj. mk suurempi. Ehdotettu lainamäärä on mahdollista ottaa koti- ja ulkomaisilta rahamarkkinoilta. On kuitenkin huomattava, että ulkomaisten lainojen korkotaso on pysynyt edelleen huomattavan korkeana, mikä osaltaan lisää valtionvelan hoitomenoja tulevina vuosina. Kun v. 1982 valtionvelkaa kuoletetaan 2 401 milj. mk, kasvaa valtion velkakanta noin 4 150 milj. markalla. Kun budjettitalouden velan arvioidaan olevan vuoden 1981 päättyessä noin 20 miljardia mk, kasvaisi se ehdotetulla lainanotolla vuoden 1982 loppuun mennessä noin 24 miljardiin markkaan.

Kansaneläkelaitoksen tuloperusteista ehdotetaan vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksu pidettäväksi edelleen 2 penninä maksuunpannulta veroäyryiltä ja sairausvakuutusmaksu 1 penninä maksuunpannulta veroäyryiltä. Myös työnantajan kansaneläkemaksu ehdotetaan pidettäväksi ennallaan. Eräiden sosiaalietuuksien veronalaiseksi tuloksi saattamiseen liittyvänä toimenpiteenä nousee työnantajan sairausvakuutusmaksu 1,75 prosentista 2,35 prosenttiin. Koska uudistus kuitenkin samalla vähentää eräitä palkka- ja eläkekustannuksia, jää työnantajille koitua työvoimakustannusten nousu huomattavasti sairausvakuutusmaksun noususta aiheutuvia lisäkustannuksia pienemmäksi.

Edellä esitetyn perusteella sekä viitaten tulomomenttien yksityiskohtaisiin perusteluihin valtion budjettitalouden kokonaistulot arvioidaan seuraaviksi:

Taulukko 7. Tulot osastoittain vuosina 1980—82, milj. mk

	V. 1980 tilinpäätös	V. 1981 tuloarvio	V. 1982 esitys	Muutos 1981—82	
				milj. mk	%
11. Verot ja veronluonteiset tulot	39 384	45 779	51 677	+ 5 898	+ 13
12. Sekalaiset tulot	2 929	2 863	3 765	+ 902	+ 32
13. Korko- ja osinkotulot sekä osuus valtion rahalaitosten voitosta	839	709	1 210	+ 502	+ 71
14. Valtion liikeyritykset ¹⁾	934	816	996	+ 179	+ 22
15. Lainat	4 830	5 910	7 173	+ 1 262	+ 21
Yhteensä	48 916	56 077	64 821	+ 8 743	+ 16

¹⁾ Osastossa 14 sarakkeen ulkopuolelle merkityt valtion liikeyritysten käyttötulot eivät sisälly lukuihin.

Tässä tulo- ja menoarvioesityksessä ehdotetaan menojen ja tulojen tasapainoa osoittava asetelma:

	mk
Menojen kokonaismäärä	64 819 755 400
Tulot ilman lainanottoa	58 270 641 100
<hr/>	
Erotus	6 549 114 300
Ehdotettu lainanotto	6 550 000 000
Tulo- ja menoarvion ylijäämä	885 700

Sen perusteella, mitä edellä on esitetty ja viitaten tämän esityksen yksityiskohtaisiin perusteluihin ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä oheen liitetyn ehdotuksen Suomen tasavallan tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1982.

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 1981

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Abti Pekkala*

Suomen tasavallan tulo- ja menoarvio vuodelle 1982

TULOT

Osasto 11

mk

11. VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT	51 677 000 000
01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	18 364 000 000
01. Tulo- ja varallisuusvero	17 930 000 000
02. Merimiesvero	164 000 000
03. Perintö- ja lahjavero	190 000 000
04. Arpajaisvero	80 000 000
04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut	15 775 000 000
01. Liikevaihtovero	15 240 000 000
02. Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero	420 000 000
03. Apteekkimaksut	115 000 000
06. Tuonnin perusteella kannettavat verot ja maksut	1 570 000 000
01. Tuontitulli	840 000 000
02. Tuontimaksut	30 000 000
09. Tasausvero	700 000 000
08. Valmisteverot	11 647 000 000
01. Tupakkavero	1 480 000 000
02. Makeisvero	170 000 000
03. Olutvero	940 000 000

Osastot 11 ja 12

04. Alkoholijuomavero	2 575 000 000
05. Virvoitusjuomavero	150 000 000
06. Elintarviketuotteiden valmistevero	1 600 000 000
07. Polttoainevero	3 750 000 000
08. Ravintorasvavero	150 000 000
09. Sokerivero	105 000 000
10. Sähkövero	550 000 000
11. Lannoitevero	140 000 000
12. Öljyväkirehuvero	9 000 000
13. Rehuseosvero	28 000 000
10. Muut verot	3 282 500 000
01. Leimavero	1 220 000 000
02. Elokuvavero	2 500 000
03. Auto- ja moottoripyörävero	1 780 000 000
04. Moottoriajoneuvovero	280 000 000
12. Maksut sosiaaliturvaa varten	2 000 000
01. Työnantajan lapsilisämaksu	2 000 000
19. Muut veronluonteiset tulot	1 036 500 000
01. Oy Alko Ab:n ylijäämä	615 000 000
02. Lästimaksut	2 500 000
03. Voin hinnanalennusmaksut	16 000 000
04. Eräiden maataloustuotteiden markkinoimismaksut	103 000 000
05. Nestemäisten polttoaineiden varmuusvarastointimaksu	250 000 000
06. Eräistä maataloustuotteista kannettavat tasausmaksut	50 000 000

Osasto 12

12. SEKALAISET TULOT	3 765 394 500
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	7 110 000
99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot	7 110 000
25. Oikeusministeriön hallinnonala	151 291 000
30. Kaupunkien osallistuminen oikeudenhoidon ylläpitomenoihin	54 900 000
31. Yksityisoikeudellisista tiedoksiannoista kertyvät tulot	2 591 000
50. Vankeinhoitolaitoksen tulot	91 500 000
99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot	2 300 000

26. Sisäasiainministeriön hallinnonala	113 949 000
06. Väestökirjanpidon tulot	6 900 000
32. Tulot asuntolainoitettujen vuokra-asuntojen omaksilunastamisesta	8 000 000
50. Kaupunkien osuudet poliisilaitosten ylläpitomenoista	64 437 000
62. Tulot poliisivarikkojen maksullisesta palvelutoiminnasta	9 302 000
90. Rajavartiolaitoksen tulot	13 000 000
99. Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut tulot	12 310 000
27. Puolustusministeriön hallinnonala	98 432 000
14. Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta	7 282 000
20. Tulot puolustusvoimien irtaimiston myynnistä	1 000 000
27. Vuokratulot	41 000 000
99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot	49 150 000
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	881 848 500
28. Kuntien osuudet verotuskustannuksista	205 000 000
29. Kansaneläkelaitoksen osuus verotuskustannuksista	53 000 000
30. Evankelisluterilaisten seurakuntien osuudet verotuskustannuksista	30 000 000
31. Valtiolle suhdannetalletuksista maksettava korko	6 000 000
38. Siirto valtion suhdannerahastosta	390 000 000
49. Tullilaitoksen tulot	22 500 000
50. Rahapajan tulot	87 417 500
52. Tilastokeskuksen tulot	3 737 000
54. Pankkitarkastusviraston tulot	4 684 000
60. Rakennushallinnon tulot	50 000 000
65. Otaniemen valtionalueen tulot	14 990 000
70. Valtion koulutuskeskuksen tulot	20 000
99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot	14 500 000
29. Opetusministeriön hallinnonala	747 613 000
06. Valtion audiovisuaalisen keskuksen tulot	1 600 000
07. Suomen elokuva-arkiston tulot	705 000
12. Helsingin yliopiston tulot	36 280 000
13. Åbo Akademin tulot	2 754 000
14. Lapin korkeakoulun tulot	73 000
17. Jyväskylän yliopiston tulot	4 665 000
18. Oulun yliopiston tulot	8 625 000
19. Joensuun korkeakoulun tulot	4 424 000
20. Kuopion korkeakoulun tulot	3 050 000
21. Turun yliopiston tulot	13 930 000
24. Tampereen yliopiston tulot	7 650 000
25. Eläinlääketieteellisen korkeakoulun tulot	2 320 000
26. Teknillisen korkeakoulun tulot	5 850 000
27. Tampereen teknillisen korkeakoulun tulot	3 400 000
28. Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun tulot	740 000
29. Helsingin kauppakorkeakoulun tulot	1 460 000

30. Svenska handelshögskolanin tulot	210 000
32. Turun kauppakorkeakoulun tulot	165 000
33. Vaasan korkeakoulun tulot	244 000
34. Svenska social- och kommunalhögskolanin tulot	58 000
35. Taideteollisen korkeakoulun tulot	270 000
36. Sibelius-Akatemian tulot	260 000
42. Eräiden valtion oppilaitosten tulot	3 498 000
44. Ylioppilastutkintolautakunnan tulot	4 800 000
50. Heinolan kurssikeskuksen tulot	80 000
55. Kuurojen- ja sokeainkoulujen tulot	700 000
61. Valtion hotelli- ja ravintola-alan oppilaitosten tulot	15 235 000
63. Maatalousoppilaitosten tulot	5 800 000
65. Koulutilojen tulot	40 000 000
67. Ammattikoulujen opettajaopistojen tulot	760 000
68. Valtion keskusammattikoulujen tulot	11 100 000
69. Kuulovammaisten ja näkövammaisten ammattikoulujen tulot	450 000
72. Valtion metsäopetuksen tulot	6 000 000
74. Valtion merenkulkualan oppilaitosten tulot	1 450 000
75. Ammattikasvatushallituksen metsien tulot	6 600 000
76. Valtion teknillisten oppilaitosten tulot	1 300 000
79. Valtion kotitalousoppilaitosten tulot	5 500 000
80. Valtion kotiteollisuusoppilaitosten tulot	1 050 000
83. Terveystieteiden oppilaitosten tulot	4 450 000
89. Valtion osuus raha-arpajaisten voittovaroista	113 000 000
91. Valtion osuus veikkausvoittovaroista	372 000 000
92. Suomenlinnan tulot	1 881 000
93. Valtionarkiston tulot	300 000
94. Maakunta-arkistojen tulot	126 000
95. Museoviraston tulot	2 200 000
96. Tulot elokuvien tarkastuksesta	600 000
99. Opetusministeriön hallinnonalan muut tulot	50 000 000
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	208 895 000
08. Maataloushallinnon tulot	2 400 000
10. Valtion maatalouskemian laitoksen tulot	5 038 000
12. Valtion siementarkastuslaitoksen tulot	4 220 000
14. Valtion maatalouskoneiden tutkimuslaitoksen tulot	1 465 000
15. Valtion maitovalmisteiden tarkastuslaitoksen tulot	4 220 000
16. Valtion maitotalouden tutkimuslaitoksen tulot	6 800 000
17. Valtion hevosjalostuslaitoksen tulot	645 000
30. Valtion osuus vedonlyönnistä hevoskilpailuissa saadusta tulosta	40 300 000
32. Kasvinjalostusmaksut	2 460 000
35. Hirvieläinten metsästysmaksut	22 000 000
37. Maksut kalatalouden edistämiseksi	10 887 000
38. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tulot	1 000 000
39. Riistanhoitomaksut	14 310 000
40. Vesihallinnon tulot	3 120 000
50. Metsähallituksen sekalaiset tulot	1 500 000
60. Tulot maanmittaushallinnon maksullisesta palvelutoiminnasta	61 100 000
70. Maatalouden tutkimuskeskuksen tulot	10 200 000
76. Metsäntutkimuslaitoksen tulot	640 000

80.	Lihantarkastustoiminnan maksutulot	7 860 000
84.	Valtion eläinlääketieteellisen laitoksen tulot	7 230 000
99.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot	1 500 000
31.	Liikenneministeriön hallinnonala	399 450 000
22.	Kuntien osuus paikallisteiden kunnossapitomenoista	49 000 000
23.	Kuntien osuus paikallisteiden tekemisestä	22 000 000
24.	Tie- ja vesirakennuslaitoksen sekalaiset tulot	20 000 000
26.	Tulot tie- ja vesirakennuslaitoksen maksullisesta palvelutoiminnasta	66 000 000
40.	Autorekisterikeskuksen tulot	88 500 000
47.	Lentoliikenteen ja lentoasemien kiinteistöjen tulot	152 500 000
50.	Ilmatieteen laitoksen tulot	1 450 000
32.	Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	471 877 000
12.	Merenkululaitoksen tulot	244 830 000
28.	Elinkeinohallituksen tulot	540 000
32.	Patentti- ja rekisterihallituksen maksullisen palvelutoiminnan tulot	23 787 000
34.	Lisenssiviraston tulot	2 500 000
39.	Tulot teknillisen tarkastuslaitoksen maksullisesta palvelutoiminnasta	20 000 000
40.	Geologisen tutkimuslaitoksen tulot	570 000
42.	Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen tulot	150 600 000
99.	Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan muut tulot	29 050 000
33.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	327 729 000
01.	Sosiaali- ja terveysministeriön tulot	3 111 000
24.	Tapaturmavakuutustoimintaa harjoittavien yhtiöiden vakuutusmaksuosuus	5 451 000
40.	Valtion koulukotien tulot	13 143 000
43.	Valtion erityiskoulujen tulot	78 000
45.	Valtion kehitysvammalaitosten tulot	11 770 000
53.	Valtion päihdehuoltoloiden tulot	6 364 000
63.	Valtion sairaaloiden tulot	20 948 000
65.	Kansanterveyslaitoksen tulot	39 450 000
66.	Lääkelaboratorion tulot	1 100 000
67.	Farmaseuttisten erikoisvalmisteiden myyntilupatulot	5 500 000
68.	Säteilyturvallisuuslaitoksen tulot	10 614 000
72.	Kuntien osuudet keskussairaaloiden perustamisesta aiheutuvista menoista	800 000
92.	Raha-automaattiyhdistyksen tuotto	169 100 000
99.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot	40 300 000
34.	Työvoimaministeriön hallinnonala	31 200 000
50.	Korvaukset kesäkauden ylityölistämisestä	200 000
70.	Palkkaturvamaksujen palautukset	30 000 000
99.	Työvoimaministeriön hallinnonalan muut tulot	1 000 000

39. Muut sekalaiset tulot	326 000 000
01. Sakkorahat	80 000 000
02. Valtiolle tilittävät viivästyskorot, jäämämaksut ja veronlisäykset veronmaksun laiminlyömisestä määräaikana	140 000 000
03. Oikaisurahat	1 000 000
04. Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset	80 000 000
05. Valtion maaomaisuuden ja tuloa tuottavien oikeuksien myynti ..	1 000 000
06. Valtion maaomaisuuden luovutuksesta saadut tulot, joita voidaan käyttää maiden ostamiseen valtion metsätaloutta varten	500 000
07. Valtionapulaitosten omavastuuosuus eläkkeistä	19 000 000
08. Pysäköintivirhemaksut	500 000
10. Muut sekalaiset tulot	4 000 000

Osasto 13

13. KORKO- JA OSINKOTULOT SEKÄ OSUUS VALTION RAHALAITOSTEN VOITOSTA	1 210 200 000
01. Korkotulot	950 000 000
01. Korot asuntolainoista	542 000 000
03. Korot vientimaksulainoista	3 000 000
05. Korot muista lainoista	185 000 000
07. Korot talletuksista	200 000 000
08. Korot obligaatioista	20 000 000
02. Indeksi- ja kurssihyvitykset	3 800 000
01. Indeksihyvitykset	1 400 000
02. Kurssihyvitykset	2 400 000
03. Osinkotulot	71 400 000
01. Osinkotulot valtionenemmistöisistä osakeyhtiöistä	71 000 000
02. Muut osinkotulot	400 000
04. Osuus valtion rahalaitosten voitosta	185 000 000
01. Osuus Suomen Pankin voitosta	180 000 000
02. Osuus Postipankin voitosta	5 000 000

Osasto 14

14. VALTION LIIKEYRITYKSET 995 546 600

01. Valtionrautatiet

01. Henkilöliikenteen tulot	574 200 000
02. Tavaraliikenteen tulot	1 570 000 000
03. Postinkuljetustulot	15 700 000
04. Vuokra-, myynti- ja sekalaiset tulot	96 500 000
05. Korvaus alennuskuljetuksista	54 100 000
06. Eräät rautatieliikennekorvaukset	14 000 000
Käyttötulot yhteensä	2 324 500 000
Käyttömenot (31.90.01—29)	3 185 606 000
Käyttötalouden lisärahoitustarve	861 106 000

04. Posti- ja telelaitos

01. Postitoimen liikennetulot	1 595 000 000
02. Valtiolta postitoimen palveluksista saatavat korvaukset	95 500 000
03. Muilta postitoimen palveluksista saatavat korvaukset	194 000 000
04. Teletoimen liikennetulot	2 137 000 000
05. Valtiolta teletoimen palveluksista saatavat korvaukset	1 430 000
06. Autoliikenteen tulot	44 000 000
07. Sekalaiset tulot	74 000 000
Käyttötulot yhteensä	4 140 930 000
Käyttömenot (31.94.01—29)	3 307 832 000
Käyttötalouden rahoituskate	833 098 000

05. Posti- ja telelaitoksen konepajat

02. Turun Asennuspajan tulot	22 900 000
03. Keskusautokorjaamon tulot	8 300 000
Käyttötulot yhteensä	31 200 000
Käyttömenot (31.95.22—23)	30 550 000
Käyttötalouden rahoituskate	650 000

07. Valtion ravitsemiskeskus

01. Ravitsemiskeskuksen käyttötulot	150 100 000
Käyttömenot (28.94.01—29)	139 635 000
Käyttötalouden rahoituskate	10 465 000

10. Valtion painatuskeskus

01. Painatuskeskuksen käyttötulot	124 600 000	
Käyttömenot (28.90.01—29)	114 237 400	
	<u> </u>	
	Käyttötalouden	
	rahoituskate	10 362 600

16. Valtion tietokonekeskus

01. Tietokonekeskuksen käyttötulot	157 491 000	
Käyttömenot (28.92.01—29)	133 629 000	
	<u> </u>	
	Käyttötalouden	
	rahoituskate	23 862 000

20. Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta

01. Pukutehtaan tulot	32 250 000	
02. Vammaskosken tehtaan tulot	56 011 000	
03. Patruunatehtaan tulot	66 600 000	
04. Metsätaloustoiminnan tulot	7 800 000	
	<u> </u>	
Käyttötulot yhteensä	162 661 000	
Käyttömenot (27.90.05—24)	156 261 000	
	<u> </u>	
	Käyttötalouden	
	rahoituskate	6 400 000

30. Valtion hankintakeskus

01. Hankintakeskuksen käyttötulot	35 427 200	
Käyttömenot (32.90.01—29)	30 970 200	
	<u> </u>	
	Käyttötalouden	
	rahoituskate	4 457 000

32. Valtion polttoainekeskus

01. Polttoainekeskuksen käyttötulot	761 440 000	
Käyttömenot (32.92.01—29)	706 965 000	
	<u> </u>	
	Käyttötalouden	
	rahoituskate	54 475 000

40. Valtion margariinitehdas

01. Valtion margariinitehtaan käyttötulot	31 141 000	
Käyttömenot (30.90.05—22)	30 781 000	
	<u> </u>	
	Käyttötalouden	
	rahoituskate	360 000

43. Maanmittaushallituksen karttapaino

01. Karttapainon käyttötulot	20 500 000	
Käyttömenot (30.92.01—29)	18 461 000	
		Käyttötalouden rahoituskate
		2 039 000

45. Metsähallituksen metsät

01. Puun pystymyynnitulot	9 000 000	
02. Puutavaran hankintatulot	660 000 000	
03. Sekalaiset tulot	30 000 000	
Käyttötulot yhteensä	699 000 000	
Käyttömenot (30.95.01—29)	653 172 000	
		Käyttötalouden rahoituskate
		45 828 000

46. Metsäntutkimuslaitoksen metsät

01. Kokeilualueiden käyttötulot	9 705 000	
Käyttömenot (30.96.01—29)	9 688 000	
		Käyttötalouden rahoituskate
		17 000

47. Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta

01. Jokioisten siemenkeskuksen tulot	8 458 000	
02. Jokioisten kartanoiden sahan tulot	9 700 000	
03. Siemenperunakeskuksen tuotantotoiminnan tulot ..	7 486 000	
04. Tervetäimiaseman tuotantotoiminnan tulot	197 000	
Käyttötulot yhteensä	25 841 000	
Käyttömenot (30.98.05—25)	25 608 000	
		Käyttötalouden rahoituskate
		233 000

60. Tulot liikeyritysten hallinnassa olevan valtion omaisuuden myynnistä 3 300 000

01. Sekalaiset myyntitulot	800 000
02. Metsähallituksen hallinnassa olevien maa-alueiden ja rakennusten myyntitulot	2 000 000
03. Korvaukset metsähallitukselle maatilalain mukaisista aluevaihdoista	500 000

Osasto 14:

Rahoituskatteet ja omaisuuden myyntitulot (tulot sarakkeessa)	995 546 600
Käyttötulot (tulot sarakkeen ulkopuolella)	8 674 536 200

Osasto 15

15. LAINAT	7 172 500 000
01. Takaisin maksetut lainat	622 500 000
01. Asuntolainojen takaisinmaksut	407 000 000
03. Vientimaksulainojen lyhennykset	10 000 000
04. Muiden lainojen lyhennykset	195 000 000
05. Maatila-, maankäyttö- ja maanhankintalain mukaan muodostettujen tilojen kaupp- ja lunastushintojen lyhennykset	10 500 000
 02. Lainanotto	 6 550 000 000
01. Uudet valtionlainat	6 550 000 000

Tulojen kokonaismäärä:

64 820 641 100

MENOT

Pääluokka 21

mk

21. TASAVALLAN PRESIDENTTI	5 725 000
01. Tasavallan Presidentti	485 000
01. Presidentin palkkio ja edustusrahat	430 000
21. Presidentin käyttövarat	55 000
02. Tasavallan Presidentin kanslia	5 240 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	3 525 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	1 645 000
70. Kaluston hankkiminen	70 000

Pääluokka 22

22. EDUSKUNTA	91 083 500
01. Kansanedustajat	33 101 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	23 411 000
02. Edustajien päivärahat (arviomääräraha)	5 590 000
20. Matkat (arviomääräraha)	4 100 000
02. Eduskunnan kanslia	25 706 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	13 996 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	11 710 000
05. Eduskuntatalo	14 341 000
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha)	1 991 000
71. Peruskorjaukseen liittyvien sisusteiden suunnittelu ja hankinta (siertomääräraha)	1 350 000
75. Eduskuntatalon peruskorjaus (siirtomääräraha)	11 000 000

09. Valtiontilintarkastajat	(010)	1 666 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		1 356 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		310 000
14. Eduskunnan oikeusasiamies	(010)	2 430 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		2 194 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		236 000
19. Eduskunnan kirjasto	(280)	4 405 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		2 760 000
21. Kirjallisuuden hankinta ja sidonta (siirtomääräraha)		1 196 000
29. Muut kulutusmenot (kertamenoa 30 000)		449 000
25. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta	(030)	3 850 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		776 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		3 074 500
99. Eduskunnan muut menot	(010)	5 584 000
21. Käyttövarat eduskuntaryhmille ryhmäkanslioita varten		5 184 000
22. Parlamenttien välisen liiton Suomen ryhmän käytettäväksi		400 000

Pääloukka 23

23. VALTIONEUVOSTO		82 937 100
01. Valtioneuvosto	(010)	8 314 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		5 414 000
20. Matkat (arviomääräraha)		300 000
21. Käyttövarat		2 600 000
02. Valtioneuvoston kanslia	(050)	14 411 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		11 143 000
22. Tutkimus- ja kehittämistoiminta (siirtomääräraha)		550 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		2 588 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		130 000

03. Oikeuskanslerinvirasto	(010)	3 483 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		3 179 000
29. Muut kulutusmenot (kertamenoa 25 000)		274 000
70. Kaluston hankkiminen		30 000
05. Tulopoliittinen sovittelu	(050)	417 100
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		374 000
29. Muut kulutusmenot		43 100
25. Valtioneuvoston edustus- ja virkahuoneistot	(050)	7 136 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		1 206 000
21. Valtioneuvoston edustustilojen hankinta- ja muut käyttömenot (arviomääräraha)		120 000
23. Säätytalon väliaikainen hallinto		100 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		110 000
74. Pääministerin virka-asunnon peruskorjaustyöt (siirtomääräraha) ..		5 100 000
75. Säätytalon peruskorjaustyöt (siirtomääräraha)		500 000
27. Poliittisen toiminnan avustaminen	(010)	47 370 000
50. Puoluetoiminnan tukeminen		47 370 000
99. Valtioneuvoston muut menot	(050)	1 806 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		112 000
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)		300 000
09. Neuvottelukunnat		1 294 000
27. Presidentti Kyösti Kallion elämäkerta (siirtomääräraha)		100 000

Pääluokka 24

24. ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	1 091 795 000
01. Ulkoasiainministeriö	(030) 26 450 000
22. Tiedotustoiminta (siirtomääräraha)	6 750 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 602 000)	18 800 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	900 000

10. Edustustot	(030)	90 880 000
10. Kiinteistöjen käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha)		30 200 000
20. Matkat ja muutot (arviomääräraha)		18 650 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		21 400 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		4 350 000
71. Kaluston uusinta käytöstä poistetun tilalle		760 000
88. Kiinteistöjen ja huoneistojen hankkiminen (siirtomääräraha)		15 520 000
20. Ulkoasiainhallinnon virat ja toimet	(030)	195 668 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		195 668 000
30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö	(040)	706 650 000
66. Kansainvälisten järjestöjen kautta ohjattava kehitysapu (siirtomääräraha)		267 300 000
67. Kahdenvälinen lahjatuotoinen kehitysapu (siirtomääräraha)		321 500 000
68. Kehitysluotot (arviomääräraha)		70 000 000
69. Humanitaarinen apu kehitysmaille (siirtomääräraha)		29 850 000
88. Osuus Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy:n peruspääomasta (siirtomääräraha)		18 000 000
99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot	(030)	72 147 000
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha) (kertamenoa 79 000)		269 000
09. Pysyvät toimikunnat		150 000
21. Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa (arviomääräraha)		16 400 000
24. Osallistuminen kansainvälisiin kokouksiin (siirtomääräraha)		1 000 000
27. Kansainväliseen yhteistyöhön Suomessa liittyvät menot (arviomääräraha)		6 033 000
28. Aseidenriisuntaan liittyvä tutkimustoiminta		480 000
50. Eräät valtionavut		5 170 000
51. Hädänalaisten Suomen kansalaisten avustaminen (arviomääräraha)		300 000
66. Eräät jäsenmaksut ja maksuosuudet (arviomääräraha)		41 345 000
90. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)		1 000 000

Pääluokka 25

25. OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	874 778 500	
01. Oikeusministeriö	(070)	28 186 300
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 186 900)		22 500 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 100 000) ..		5 486 300
70. Kaluston hankkiminen		200 000

10. Ylimmät tuomioistuimet	(090)	28 524 600
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 4 595 600)		24 940 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 400 000) ..		3 084 600
70. Kaluston hankkiminen		500 000
20. Hovioikeudet	(090)	54 055 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 964 700)		48 777 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 150 000)		5 038 500
70. Kaluston hankkiminen		240 000
30. Tuomiokunnat	(090)	69 516 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		55 004 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		13 812 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		700 000
31. Raastuvanoikeudet ja maistraatit	(090)	82 990 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		63 941 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 275 000)		16 549 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		2 500 000
40. Erityistuomioistuimet	(090)	25 639 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 974 600)		21 938 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 550 000)		3 461 000
70. Kaluston hankkiminen		240 000
45. Eräät oikeudenhoitomenot	(090)	69 320 000
22. Eräät oikeudenkäyntimenot (arviomääräraha)		8 100 000
23. Eräät oikeudenkäyntimenot asunto-oikeuksissa (arviomääräraha) .		550 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		2 940 000
30. Yleinen oikeusaputoiminta (arviomääräraha)		21 730 000
50. Maksuton oikeudenkäynti (arviomääräraha)		36 000 000
46. Syyttäjänvirastot	(090)	12 065 700
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		10 566 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		1 349 700
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		150 000
47. Ulosottovirastot	(090)	47 001 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		38 382 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 550 000) ..		7 919 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		700 000

50. Vankeinhoitolaitos	(100)	438 192 600
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		166 729 000
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)		25 000 000
13. Vuosikorjaukset (siirtomääräraha)		5 000 000
21. Vankien huolto ja koulutus (arviomääräraha)		34 100 000
23. Työtoiminta (arviomääräraha)		58 000 000
24. Työ- ja käyttörahat sekä avolaitospalkat (arviomääräraha)		20 800 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		8 988 000
50. Valtionapu Kriminaalihuoltoyhdistykselle lainsäädäntöön perustuviin tehtäviin (arviomääräraha)		7 881 300
51. Valtionapu Kriminaalihuoltoyhdistykselle muun kriminaalihuolto-työn suorittamiseen		4 804 300
52. Valtionapu Kriminaalihuoltoyhdistykselle toimitilojen perustamis- ja peruskorjausmenoihin		300 000
53. Valtionapu muuhun kriminaalihuoltotyöhön		240 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		11 550 000
74. Uudisrakennukset ja peruskorjaukset (siirtomääräraha)		26 500 000
75. Uudisrakennukset ja peruskorjaukset avolaitostyönä (siirtomääräraha)		31 100 000
77. Työsiirtoloille järjestettävät työt (siirtomääräraha)		33 200 000
78. Työleireille järjestettävät työt (siirtomääräraha)		4 000 000
60. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos	(070)	1 546 300
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		1 096 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		440 300
70. Kaluston hankkiminen		10 000
61. Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimiva kriminaalipoliittinen instituutti	(070)	437 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		160 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 60 000)		237 000
70. Kaluston hankkiminen		40 000
70. Vaalit	(010)	1 500 000
21. Vaaleista aiheutuvat menot (arviomääräraha)		1 500 000
99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut menot	(070)	15 804 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		2 642 000
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)		600 000
09. Neuvottelu- ja toimikunnat (arviomääräraha)		423 000
26. Kansainvälinen yhteistyö (arviomääräraha)		470 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely (arviomääräraha) (kertamenoa 60 000)		11 146 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		47 500
50. Eräät avustukset (kertamenoa 330 000)		476 000

Pääloukka 26

26. SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	4 867 074 100
01. Sisäasiainministeriö	(050) 28 883 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	23 216 000
09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat	2 296 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	3 281 000
70. Kaluston hankkiminen	90 000
05. Lääninhallitukset	(050) 127 653 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	107 741 000
09. Pysyvät neuvottelukunnat	400 000
25. Eräät hallintomenot (arviomääräraha)	350 000
26. Eräät lääninsuunnittelun menot	210 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	17 952 000
70. Kaluston hankkiminen	1 000 000
06. Väestörekisterikeskus	(050) 29 769 300
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	7 569 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely	17 100 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 600 000) ..	5 040 300
70. Kaluston hankkiminen	60 000
07. Väestökirjanpidon paikallishallinto	(050) 25 538 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	21 533 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 210 000)	3 625 000
70. Kaluston hankkiminen	380 000
10. Asuntohallitus	(510) 21 913 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	15 712 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely	1 680 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 45 000)	4 431 000
70. Kaluston hankkiminen	90 000
12. Asunto-olojen parantaminen	(510) 2 371 900 000
30. Kuntien maanostolainojen korkotuki (arviomääräraha)	3 500 000
32. Avustukset kunnille vuokra-asuntojen hankkimista varten tai muu- hun asuntotuotantolain 5 §:ssä tarkoitettujen henkilöiden asunto- olojen parantamiseen	8 000 000

34. Valtionavustukset kunnille energianeuvojien palkkaamiseen	11 000 000
50. Asuntotutkimus (siirtomääräraha)	1 600 000
51. Valtionavustus opiskelija-asuntojen omapääomaosuuteen (siirtomääräraha)	5 000 000
61. Avustukset energiataloudelliseen korjaustoimintaan (siirtomääräraha)	90 000 000
62. Lämmityslaitosinvestointilainojen korkotuki (arviomääräraha) ...	1 800 000
63. Asuntolainojen korkotuki (arviomääräraha)	8 000 000
64. Avustukset vuokratalojen ensisijaislainojen koron maksuun (arviomääräraha)	2 000 000
83. Asuntolainat (arviomääräraha)	2 230 000 000
84. Asuntolainat asuntolainoitettujen vuokra- ja asunto-osuuskunta-asuntojen omaksilunastamista varten (siirtomääräraha)	11 000 000
14. Asumistuki	(510) 575 800 000
34. Korvaukset kunnille asumistukiasiain hoitamisesta (arviomääräraha)	10 800 000
54. Asumistuki (arviomääräraha)	565 000 000
53. Paikallispoliisi	(080) 780 859 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	711 649 000
09. Poliisipiirien neuvottelukunnat	480 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 200 000) ...	68 730 000
54. Keskusrikospoliisi	(080) 25 630 300
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	20 653 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	4 977 300
56. Suojelupoliisi	(080) 12 105 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	9 993 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	2 112 000
58. Liikkuva poliisi	(080) 64 727 300
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	59 982 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	4 745 300
60. Poliisikoulutus	(080) 11 973 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	5 685 000
21. Oppilaiden huolto	4 117 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	2 171 000

62. Poliisivarikot	(080)	15 899 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		3 857 000
22. Varusteet ja tarvikkeet (arviomääräraha)		2 800 000
23. Tuotantomenuot (arviomääräraha)		3 630 000
24. Poliisiradiot (arviomääräraha)		3 843 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		1 769 000
69. Muut poliisimenot	(080)	106 910 700
21. Vankien ja pidätettyjen kuljetus ja huolto (arviomääräraha)		2 482 000
23. Oikeuslääkeoppilliset tutkimukset (arviomääräraha)		11 330 000
24. Päihtyneiden selviämisasemat		871 700
25. Moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha) ..		36 465 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely		7 050 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenua 60 000)		4 492 000
70. Kaluston ja välineiden hankkiminen (siirtomääräraha)		27 580 000
71. Ajoneuvojen hankkiminen (siirtomääräraha)		15 500 000
74. Eräät rakennustyöt (siirtomääräraha)		1 140 000
70. Kaavoitus- ja rakennustoimi	(520)	41 920 000
21. Alueiden käytön suunnittelua koskeva tutkimus- ja kehittämistoiminta		1 240 000
22. Rakentamismääräysten ja -ohjeiden kehittäminen		1 270 000
23. Kiinteistö tietorekisterijärjestelmän suunnitelmaosan kehittäminen .		460 000
30. Valtionosuus rakennustarkastajien palkkaamiseen (arviomääräraha)		13 350 000
31. Valtionosuus rakennuskaavoitukseen (arviomääräraha)		5 500 000
33. Valtionosuus seutukaavoituksen kustannuksiin		17 900 000
61. Kaavoitus- ja rakennustutkimustoiminnan tukeminen		200 000
62. Rakennusten energiataloudelliseen tutkimukseen liittyvän koerakentamisen tukeminen (siirtomääräraha)		2 000 000
73. Ympäristönsuojelu	(050)	7 050 000
25. Ympäristötutkimukset ja -selvitykset (siirtomääräraha)		1 900 000
31. Valtionavustus ulkoilureittien perustamiseen		400 000
37. Valtionosuus kunnille ilmansuojelun toimenpiteisiin		400 000
42. Teollisuuden ilmansuojeluinvestointien korkotuki (arviomääräraha)		1 800 000
50. Valtionavustukset valtakunnallisille luonnonsuojelujärjestöille		800 000
61. Saaristo- ja tunturialueiden jätehuollon tukeminen		350 000
62. Saariston ympäristöhoitoavustukset		200 000
65. Yleisten jätteen käsittelypaikkojen perustamis- ja kunnostamisinvestointien korkotuki (arviomääräraha)		1 200 000
80. Palo- ja pelastustoimi, väestönsuojelu sekä pelastuspalvelu	(110)	128 215 000
11. Laitteiden ja kaluston korjaus ja kunnossapito		1 080 000
21. Eräät palo- ja pelastustoimen menot		750 000

22.	Sammutusapu sekä eräät pelastuspalvelumenot (arviomääräraha)	600 000
23.	Erinäiset tutkimukset (siirtomääräraha)	400 000
30.	Valtionosuus aluehälytyskeskusten perustamiskustannuksiin	5 200 000
31.	Valtionosuus aluehälytyskeskusten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	18 000 000
32.	Valtionosuus kunnan muun palo- ja pelastustoimen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	98 100 000
34.	Väestönsuojelulain mukainen valtionapu	985 000
35.	Korvaukset kunnille satamien ja linja-autoasemien väestönsuojien rakentamisesta (siirtomääräraha)	1 000 000
70.	Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	400 000
72.	Viestiyhteyksien rakentaminen (siirtomääräraha)	650 000
74.	Eräiden suojatilojen rakentaminen (siirtomääräraha)	700 000
80.	Lainat kunnille väestönsuojien rakentamista sekä erityiskaluston ja -välineistön hankkimista varten (siirtomääräraha)	350 000
81.	Palo-, pelastus- ja väestönsuojelukoulutus (110)	8 163 500
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	3 070 000
21.	Oppilaiden huolto ja matkat (arviomääräraha)	1 962 000
24.	Siviilipalvelusmiesten ylläpito (arviomääräraha)	395 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 400 000)	1 811 500
70.	Kaluston ja opetusvälineiden hankinta (siirtomääräraha)	340 000
71.	Moottoriajoneuvojen hankinta (siirtomääräraha)	585 000
90.	Rajavartiolaitos (120)	353 317 000
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	239 203 000
10.	Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)	27 109 000
13.	Korjaus- ja kunnossapitomenot	2 180 000
21.	Kuljetus- ja kulkuvälineiden käyttö ja kunnossapito	23 368 000
23.	Huoltomenot (arviomääräraha) (kertamenoa 300 000)	13 600 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	8 662 000
70.	Kaluston ja välineiden hankkiminen (siirtomääräraha)	22 690 000
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha)	12 570 000
77.	Laiturit, ampumaradat ja muut rakenteet (siirtomääräraha)	3 685 000
88.	Maa-alueiden, rakennusten yms. hankkiminen (arviomääräraha)	250 000
97.	Avustukset kunnille ja erälle keskusjärjestöille (960)	126 830 000
30.	Kuntien yleiset rahoitusavustukset	115 000 000
32.	Kuntien yhdistymisavustukset	1 150 000
33.	Valtionavustus Maakuntaliittojen Keskusliitolle	50 000
34.	Valtionavustus kuntien keskusjärjestöille	630 000
35.	Valtionavustus eräisiin kunnallisiin rakennushankkeisiin (siirtomääräraha)	10 000 000

99. Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut menot	(050)	2 018 000
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)		700 000
28. Koulutustoiminta		106 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		350 000
52. Valtionavustus Suomalaisuuden Liitolle		60 000
54. Valtionavustukset eräille asuntoalan järjestöille		802 000

Pääloukka 27

27. PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA 3 320 989 200

01. Puolustusministeriö	(150)	17 047 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		13 543 000
09. Pysyvät toimikunnat		418 000
21. Tieteellinen tutkimus (siirtomääräraha)		1 500 000
29. Muut kulutusmenot (kertamenoa 85 000)		1 586 000
10. Pääesikunta	(160)	55 334 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		51 149 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 70 000)		4 185 000
12. Puolustusvoimien muut palkkausmenot	(160)	918 741 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		918 741 000
14. Asevelvollisten ylläpitomenot	(160)	372 825 000
02. Päivärahat ja reserviläispalkat (arviomääräraha)		96 000 000
16. Irtaimiston ja kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		7 500 000
20. Kuljetukset (arviomääräraha)		25 374 000
21. Muonitus (arviomääräraha)		146 000 000
22. Vaatetus ja puhtaanapito (arviomääräraha) (kertamenoa 5 000 000)		86 373 000
23. Terveystenhoito (arviomääräraha)		9 773 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 200 000) ..		1 805 000
16. Koulutuksen erityismenot	(160)	29 506 600
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 50 000)		2 283 900
20. Koulutuspäivärahat ja -matkat (arviomääräraha) (kertamenoa 100 000)		20 801 700
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 569 000) ..		6 421 000

20. Perushankintamenot	(160)	367 200 000
18. Perushankinnat, kokeilu- ja kehittämistyöt (siirtomääräraha)	367 200 000
25. Varustuksen uusinta- ja käyttömenot	(160)	1 032 650 000
16. Uusinta (siirtomääräraha)	465 000 000
17. Uusinta käytöstä poistetun tilalle (arviomääräraha)	1 000 000
18. Telakkateollisuuden työllisyyttä tukevat hankinnat (siirtomääräraha)	16 650 000
24. Varustuksen käyttö ja kunnossapito (siirtomääräraha)	550 000 000
27. Kiinteistömenot	(160)	436 994 000
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)	235 594 000
13. Rakennusten, sotilasalueiden ja -laitteiden korjaus ja kunnossapito (siirtomääräraha)	47 000 000
16. Uusien varuskunta-alueiden viestikeskusten ja kaapelien hankkiminen	4 000 000
74. Uudisrakennukset ja peruskorjaukset (siirtomääräraha)	108 800 000
77. Sotilasalueiden ja -laitteiden rakennustyöt (siirtomääräraha)	32 500 000
88. Kiinteistöjen osto ja pakkolunastus (siirtomääräraha)	9 100 000
29. Puolustusvoimien muut menot	(160)	58 470 600
20. Matkat (arviomääräraha) (kertamenoa 600 000)	10 697 000
25. Joukkojen ja tavarankuljetukset (arviomääräraha) (kertamenoa 100 000)	24 035 000
26. Palvelutoiminta (arviomääräraha)	3 671 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely (arviomääräraha) (kertamenoa 515 000)	6 402 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 483 700)	13 665 600
30. Kansainvälinen rauhanturvaamistyö	(030)	2 470 000
21. Suomalainen valmiusjoukko (siirtomääräraha)	2 470 000
90. Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta	(150)	
05. Eläkkeet (arviomääräraha)	6 800 000
21. Pukutehdas (arviomääräraha)	29 617 000
22. Vammaskosken tehdas (arviomääräraha)	50 880 000
23. Patruunatehdas (arviomääräraha)	62 359 000
24. Metsätalous (arviomääräraha)	6 605 000

Käyttömenot (05—24): 156 261 000

70. Teollisuuslaitosten konehankinnat (siirtomääräraha)	13 168 000
74. Teollisuuslaitosten rakennustyöt (siirtomääräraha)	13 150 000
78. Puolustusministeriön metsien perusparannukset (siirtomääräraha)	180 000
Sijoitusmenot (70—78): 26 498 000	
99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut menot (150)	3 253 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	2 067 000
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)	721 000
40. Lapuan patruunatehtaalle keväällä 1976 sattuneen onnettomuuden johdosta maksettavat tapaturmavakuutuslain mukaiset korvaukset (arviomääräraha)	360 000
90. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	105 000

Pääloukka 28

28. VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	6 865 240 100
01. Valtiovarainministeriö (020)	40 358 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 189 300)	30 286 000
09. Pysyvät neuvottelukunnat	597 000
21. Palkkausten tarkistusmenettelystä aiheutuvat menot (arviomääräraha)	105 000
22. Yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimusjärjestelmästä aiheutuvat menot (arviomääräraha)	162 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely (arviomääräraha)	1 630 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 2 223 500) ..	7 278 000
70. Kaluston hankkiminen	300 000
05. Valtiokonttori (020)	65 936 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 83 300)	22 877 000
25. Työkirjatietojen rekisteröinti (siirtomääräraha)	967 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely (arviomääräraha)	13 030 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	4 862 500
52. Korkopalkkiot (arviomääräraha)	17 000 000
53. Asuntosäästö-palkkiot (arviomääräraha)	7 000 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	200 000
07. Eläkkeet (950)	2 753 293 000
05. Vakinaiset eläkkeet sekä perhe-eläkkeet ja hautausavut (arviomääräraha)	2 674 800 000
06. Ylimääräiset eläkkeet (arviomääräraha)	50 333 000
07. Muut eläkemenot (arviomääräraha)	28 160 000

10. Valtiontalouden tarkastusvirasto	(020)	7 339 800
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 146 700)		6 857 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		382 800
70. Kaluston hankkiminen		100 000
18. Verohallitus	(020)	78 457 700
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 394 100)		23 766 000
09. Pysyvät neuvottelu- ja lautakunnat (arviomääräraha)		240 000
22. Veroluokitus (siirtomääräraha)		4 320 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely (arviomääräraha)		40 250 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 40 000)		6 511 700
70. Kaluston, koneiden ja välineiden hankkiminen (siirtomääräraha)		3 370 000
24. Liikevaihtoverotoimistot	(020)	39 389 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		32 769 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		6 400 000
70. Kaluston hankkiminen		220 000
26. Lääninverovirastot	(020)	146 894 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		90 814 000
08. Verotus- ja tarkastusasiamiesten palkkiot (arviomääräraha)		500 000
09. Lääninverolautakunnat (arviomääräraha)		300 000
21. Veronkantopalkkiot (arviomääräraha)		35 000 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		18 780 000
70. Kaluston sekä puhelimien hankkiminen (siirtomääräraha)		1 500 000
28. Verotoimistot	(020)	351 547 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 3 500 000)		278 974 000
08. Valtionasiamiesten palkkiot (arviomääräraha)		2 473 000
09. Vero-, perintövero- ja tutkijalautakunnat (arviomääräraha)		16 000 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		52 600 000
70. Kaluston sekä puhelimien hankkiminen (siirtomääräraha)		1 500 000
36. Muut verotusmenot	(020)	59 320 000
21. Palautettavien verojen korko sekä oikeudenkäyntikulut veroasioissa (arviomääräraha)		45 000 000
22. Korvaukset posti- ja telelaitokselle (arviomääräraha)		13 000 000
24. Leimamerkkien valmistus (arviomääräraha)		1 320 000

37. Eräät hinnanerokorvaukset	(670)	1 840 000 000
40. Eräiden valmisteverolakien mukaiset hinnanerokorvaukset (arviomääräraha)		1 840 000 000
39. Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle	(960)	271 000 000
30. Ahvenanmaan maakunnalle myönnettävä verotaloudellinen tasoitus (arviomääräraha)		260 000 000
31. Ahvenanmaan maakunnalle myönnettävät ylimääräiset määrärahat (arviomääräraha)		8 000 000
32. Kunnallisveron saamatta jäämisen korvaus eräissä tapauksissa (arviomääräraha)		3 000 000
40. Tullilaitos	(020)	201 687 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		166 937 000
27. Tietojen koneellinen käsittely (arviomääräraha)		4 180 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 30 000)		22 890 000
70. Kulkuneuvojen hankkiminen (siirtomääräraha)		1 850 000
71. Kaluston, puhelimien ja muiden välineiden hankkiminen (siirtomääräraha)		3 000 000
74. Tullitalojen rakentaminen (siirtomääräraha)		2 830 000
50. Rahapaja	(020)	33 868 300
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		4 057 000
22. Raaka-aineet (arviomääräraha) (kertamenoa 11 200 000)		25 910 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 272 500) ..		2 901 300
70. Koneiden hankkiminen (siirtomääräraha)		300 000
95. Vanhan vaihtorahan lunastaminen Suomen Pankilta (arviomääräraha)		700 000
52. Tilastokeskus	(050)	65 458 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 84 000)		35 650 000
09. Tilastoneuvosto		30 000
21. Kansainvälinen vertailuprojekti (siirtomääräraha)		112 000
23. Väestö- ja asuntolaskennat (siirtomääräraha) (kertamenoa 830 000) ..		6 756 000
25. Kotitaloustiedustelut (siirtomääräraha)		3 000 000
27. Tietojen koneellinen käsittely (arviomääräraha) (kertamenoa 500 000)		5 900 000
28. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)		2 500 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		10 710 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		800 000

54. Pankkitarkastusvirasto	(820)	3 986 600
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		2 733 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		1 223 600
70. Kaluston hankkiminen		30 000
56. Taloudellinen suunnittelukeskus	(050)	3 335 800
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		2 323 000
09. Talousneuvosto		100 000
29. Muut kulutusmenot		902 800
70. Kaluston hankkiminen		10 000
60. Rakennushallinto	(050)	172 969 600
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		160 584 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		11 905 600
70. Kaluston hankkiminen		480 000
64. Eräiden valtion kiinteistöjen menot	(050)	463 595 000
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)		150 000 000
13. Korjaus ja kunnossapito (siirtomääräraha)		69 000 000
70. Kiinteistöjen työkalujen ja kaluston hankkiminen (siirtomäärä- raha)		3 000 000
74. Valtion talonrakennusten suunnittelu ja koerakennustoiminta (siirtomääräraha)		4 000 000
75. Perusparannukset (siirtomääräraha)		56 000 000
76. Virastotalojen rakentaminen (siirtomääräraha)		121 595 000
88. Kiinteistöjen ja huoneisto-osakkeiden hankkiminen valtion tarpeisiin (siirtomääräraha)		60 000 000
65. Otaniemen valtionalue	(050)	57 610 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		17 005 000
09. Otaniemen hoitokunta		65 000
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)		2 300 000
13. Rakennusten kunnossapito (siirtomääräraha)		2 500 000
21. Lämpö- ja sähkölaitos (arviomääräraha)		22 800 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		330 000
70. Laitteiden ja kaluston hankkiminen		400 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		12 210 000
70. Valtion koulutuskeskus	(050)	5 921 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		3 374 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		2 462 500
70. Kaluston ja laitteiden hankinta (siirtomääräraha)		85 000

80. Eräät hallinnonaloittain jakamattomat menot	(990)	102 483 300
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		2 675 000
02. Eräät muut palkat ja palkkiot (arviomääräraha)		6 188 300
03. Ryhmähenkivakuutusta vastaava järjestely (arviomääräraha)		13 000 000
19. Hallinnon rationalisoinnin edistäminen (siirtomääräraha)		300 000
20. Kuntoutuksen kokeilutoiminnan järjestäminen (siirtomääräraha)		1 500 000
21. Valtion virastojen ja laitosten puolesta postisiirtoliikkeestä suori-		
tettavat maksut (arviomääräraha)		19 500 000
22. Työsuojelun edistäminen (siirtomääräraha)		2 350 000
23. Työterveyshuollon kehittäminen (siirtomääräraha)		14 000 000
24. Työpaikkaruokailun kehittäminen (siirtomääräraha)		14 700 000
25. Eräät työterveyshuollon menot		200 000
26. Eräät koulutuksen menot		1 090 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely		950 000
28. Valtion henkilöstön työhön liittyvien keksintöjen ja parannusten		
käsittely ja korvaaminen erinäisissä tapauksissa (arviomääräraha)		100 000
29. Virastojen siirtojen suunnittelu ja toimeenpano		680 000
60. Valtion osuus eroraharahastosta johtuvista menoista (arviomäärä-		
raha)		850 000
70. Moottoriajoneuvojen hankkiminen erälle valtion virastoille ja		
laitoksille (siirtomääräraha)		7 500 000
71. Atk-laitteiden hankinta (siirtomääräraha)		4 000 000
74. Virastojen siirtojen edellyttämien talonrakennusten suunnittelu		
(siirtomääräraha)		500 000
95. Lakiin tai asetukseen perustuvat menot, joita varten menoarvioon		
ei ole erikseen merkitty määrärahaa (arviomääräraha)		5 000 000
96. Valtioneuvoston käytettäväksi edeltä arvaamattomiin menoihin ..		1 200 000
97. Tileistä poistot (arviomääräraha)		5 000 000
98. Valtioneuvoston käytettäväksi virastojen hoitomenoihin		1 100 000
99. Valtion henkilöstölle aiheutuvien eräiden kustannusten ja vahinko-		
jen korvaaminen (arviomääräraha)		100 000
82. Valtion investointirahasto	(840)	45 000 000
60. Siirto valtion investointirahastoon		30 000 000
61. Korvaus valtion investointirahastolle (arviomääräraha)		15 000 000
83. Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki	(040)	12 580 000
66. Osuus Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin osakepääoman korot-		
tamisesta (arviomääräraha)		12 580 000
85. Kansainväliset rahoitusyhteisöt	(040)	11 760 000
67. Osuus Latinalaisen Amerikan kehityspankin alueen ulkopuolisten		
maiden pääoman ja erityisrahaston varojen korottamisesta (arvio-		
määräraha)		6 900 000

68.	Suomen osuus Kansainvälisen Rahoitusyhtiön osakepääoman korottamisesta (arviomääräraha)	3 020 000
69.	Osuus perushyödykkeiden yhteisrahaston osakemerkinnästä (arviomääräraha)	1 840 000
90.	Valtion painatuskeskus (050)	
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	36 760 000
05.	Eläkkeet (arviomääräraha)	7 203 000
21.	Tarveaineet (arviomääräraha)	28 400 000
29.	Muut käyttömenot (arviomääräraha)	41 874 400
	Käyttömenot (01—29): 114 237 400	
70.	Koneiden ja kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	5 750 000
	Sijoitusmenot (70): 5 750 000	
92.	Valtion tietokonekeskus (050)	
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	62 770 000
29.	Muut käyttömenot (arviomääräraha)	70 859 000
	Käyttömenot (01—29): 133 629 000	
70.	Koneiden ja välineiden hankkiminen (siirtomääräraha)	11 000 000
	Sijoitusmenot (70): 11 000 000	
94.	Valtion ravitsemiskeskus (050)	
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	115 000
29.	Käyttömenot (arviomääräraha)	139 520 000
	Käyttömenot (01—29): 139 635 000	
70.	Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	2 750 000
71.	Rakennusten kunnostaminen (siirtomääräraha)	10 000
	Sijoitusmenot (70—71): 2 760 000	
99.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut menot (020)	11 940 000
08.	Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)	600 000
44.	Korvaus Imatran Voima Oy:n ulkomaisen lainan kurssitappioista (arviomääräraha)	3 100 000
50.	Sotainvalidien keräysviljan yleisen luovutushinnan ja liikevaihtoverolain säännöksistä johtuvan alemman hinnan välisen hinnaneron korvaaminen	140 000
61.	Verosta vapautuksen johdosta takaisin maksetut verot (arviomääräraha)	8 000 000
62.	Palautettavien suhdannetalletusten korko	100 000

Pääloukka 29

29. OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	10 981 087 100	
01. Opetusministeriö	(210) 21 987 000	
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	18 544 000	
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	3 353 000	
70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen	90 000	
02. Luterilainen kirkko	(310) 7 549 000	
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	4 508 000	
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 177 500) ..	1 643 000	
50. Eräät valtionavut	198 000	
51. Valtionavustus raamatunkäännösyksikön työskentelyyn	400 000	
53. Valtionavustus Turun tuomiokirkon korjaustöihin (siirtomääräraha)	800 000	
05. Ortodoksinen kirkko	(310) 3 798 500	
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	2 182 000	
29. Muut kulutusmenot (kertamenoa 73 000)	598 500	
50. Eräät valtionavut	218 000	
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	800 000	
06. Valtion audiovisuaalinen keskus	(210) 3 418 000	
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	883 000	
28. Myytäväksi tarkoitetun aineiston hankkiminen (arviomääräraha)	1 100 000	
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	1 400 000	
70. Laitteiden hankkiminen	35 000	
10. Valtion korkeakoulut	(240) 1 396 534 000	
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	901 802 000	
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)	94 555 000	
21. Muut opetus- ja tutkimusmenot (siirtomääräraha)	105 000 000	
25. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)	62 821 000	
29. Muut kulutusmenot (kertamenoa 80 000)	33 269 000	
50. Apurahat	3 300 000	
70. Tutkimus- ja opetusvälineiden sekä kaluston hankkiminen (siirto-	määräraha)	83 600 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	100 842 000	
75. Perusparannukset (siirtomääräraha)	7 380 000	
88. Kiinteistöjen hankkiminen (siirtomääräraha)	3 965 000	

11. Valtion harjoittelukoulu	(220)	98 175 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		65 585 000
21. Oppilashuolto (arviomääräraha) (kertamenoa 320 000)		6 910 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		6 550 000
70. Opetusvälineiden ja kaluston hankkiminen (siirtomääräraha) ..		2 100 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		11 570 000
88. Kiinteistöjen hankkiminen (siirtomääräraha)		5 460 000
34. Teatterikorkeakoulu	(240)	7 422 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		5 924 000
29. Muut kulutusmenot		1 398 000
70. Kalusto- ja välinehankinnat (siirtomääräraha)		100 000
35. Taideteollinen korkeakoulu	(240)	24 468 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		12 283 000
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)		4 547 000
28. Maksullinen palvelu- ja työtoiminta (arviomääräraha)		230 000
29. Muut kulutusmenot (kertamenoa 65 000)		1 683 000
50. Apurahat		25 000
70. Kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha) ..		500 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		5 200 000
36. Sibelius-Akatemia	(240)	24 029 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		15 860 000
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)		866 000
28. Konsertti- ja oopperatoiminta sekä maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)		160 000
29. Muut kulutusmenot (kertamenoa 20 000)		623 500
55. Apurahat		20 000
70. Kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha) ..		500 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		6 000 000
37. Muut korkeakoulumenot	(240)	28 723 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		1 333 000
08. Kieli-instituuttien valvontalautakunta		40 000
09. Korkeakouluneuvosto		450 000
21. Korkeakoululaitosta koskeva tutkimus- ja kehittämistoiminta		800 000
22. Täydennyskoulutuksen ja avoimen korkeakoulun kehittäminen ..		1 100 000
23. Tutkintojen ja opetuksen kehittäminen		1 600 000
26. Opettajien poikkeuskoulutus ja opettajankoulutusyksiköiden opet- tajien jatko- ja täydennyskoulutus		700 000
27. Korkeakoulujen yhteinen atk-toiminta		6 200 000
28. Tieteellisten kirjastojen atk-toiminta		1 200 000

50. Oppimateriaalin tuotannon edistäminen	700 000
51. Kesäyliopistojen valtionapu	2 300 000
52. Valtionavustus korkeakouluopiskelijoiden ruokailukustannusten alentamiseen (arviomääräraha)	8 000 000
53. Valtionapu Ylioppilasterveys r.y:lle (siirtomääräraha)	800 000
72. Tietokonelaitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)	3 500 000
39. Valtion opintotukikeskus (260)	522 805 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	2 060 000
09. Opintotukilautakunnat	35 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	2 014 000
51. Lääkärien ja hammaslääkärien ulkomailta tapahtuvan kouluttamisen korkotuki (arviomääräraha)	380 000
52. Opintolainojen valtiontakaus ja korkotuki (arviomääräraha)	177 100 000
55. Opintoraha (arviomääräraha)	341 200 000
70. Kaluston hankkiminen	16 000
40. Koulutoimen piirihallinto (210)	15 690 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	15 590 000
09. Keskiasteen koulunuudistuksen suunnittelulautakunnat (arviomääräraha)	100 000
41. Kouluhallitus (210)	24 919 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 225 000)	19 268 000
22. Suunnittelutoiminta (siirtomääräraha)	2 100 000
23. Oppimateriaalien kehittäminen	1 050 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	2 251 000
50. Kodin ja koulun yhteistyö	200 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	50 000
42. Eräät valtion oppilaitokset (220)	14 689 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 10 000)	10 827 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	3 742 000
70. Opetusvälineiden ja -kaluston hankkiminen (siirtomääräraha) ..	120 000
43. Kunnalliset ja yksityiset oppikoulut (220)	536 783 000
30. Valtionosuus kunnallisten ja yksityisten oppikoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	534 383 000
32. Kunnallisten ja yksityisten oppikoulujen rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)	800 000
33. Valtionavustus kunnille lukiolaisten koulunkäytikustannuksiin ..	300 000
51. Vieraskielisten koulujen valtionapu	1 300 000

44. Oppikoulujen yhteiset menot	(220)	6 895 000
08. Kouluneuvostot		1 350 000
09. Ylioppilastutkintolautakunnan menot (arviomääräraha)		4 800 000
29. Muut kulutusmenot		640 000
52. Kesälukiotoiminnan tukeminen		105 000
46. Peruskoulujen valtionapu	(220)	3 876 958 000
30. Valtionosuus peruskoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		3 728 418 000
34. Valtionosuus peruskoulujen perustamiskustannuksiin (arviomääräraha)		90 000 000
35. Lisäavustus peruskoulujen ylläpitomenoihin (arviomääräraha) ..		9 000 000
37. Valtionapu yksityisoppikoulujen muuttamiseksi kunnallisiksi kouluiksi (arviomääräraha)		5 000 000
38. Kesäsiirtoloiden valtionapu		640 000
51. Valtionapu Steiner-kouluille (arviomääräraha)		10 190 000
53. Valtionapu peruskoulua korvaavan yksityisen koulun rakentamiseen (kertameno)		210 000
81. Rakennuslainat peruskouluille (arviomääräraha)		28 500 000
82. Lainat yksityisoppikoulujen muuttamiseksi kunnallisiksi kouluiksi (arviomääräraha)		5 000 000
50. Eräät opettajankoulutuksen menot	(230)	12 346 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		2 466 000
28. Kouluhenkilöstön täydennyskoulutus (siirtomääräraha)		6 800 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		2 550 000
50. Stipendit ja apurahat		330 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		200 000
51. Lastentarhanopettajaopistot	(230)	10 267 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		6 979 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		2 387 000
50. Korvaus käytännön harjoittelun ohjauksesta päiväkodeille (arviomääräraha)		511 000
51. Lasten päivähoidon henkilöstön täydennyskoulutus		90 000
70. Kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha) ..		300 000
54. Valtion askartelunohjaajaopisto	(230)	756 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		456 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		280 000
70. Kaluston hankkiminen		20 000

55. Kuurojen- ja sokeainkoulut	(220)	21 437 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		16 381 000
20. Oppilaiden huolto (arviomääräraha)		3 512 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		1 099 000
50. Stipendit ja apurahat		45 000
70. Kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen		400 000
56. Kirjastotoimi	(280)	286 193 500
28. Kirjastokurssit		11 500
30. Valtionosuus yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		255 000 000
31. Valtionosuus kirjastojen perustamiskustannuksiin (arviomääräraha)		25 500 000
32. Kirjallisuuden ostotukikokeilu		600 000
50. Valtionapu yksityiseen kirjastotoimintaan		82 000
80. Rakennuslainat kirjastoille (arviomääräraha)		5 000 000
57. Yhteiskunnallinen sivistystyö	(250)	326 140 300
50. Kansanopistojen valtionapu (arviomääräraha)		111 822 300
51. Valtionosuus ja -avustus kansalais- ja työväenopistojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		168 206 000
52. Eräät rakennusavustukset (siirtomääräraha)		6 900 000
54. Valtionapu järjestöjen vapaata sivistystyötä varten		8 971 000
55. Opintokeskusten valtionapu (arviomääräraha)		28 266 000
56. Sivistystyön järjestäminen eräillä työmailla		600 000
57. Kansanopistojen sekä kansalais- ja työväenopistojen rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)		550 000
59. Valtionapu sokeain lehtipalvelun järjestämiseen		825 000
58. Näkövammaisten kirjasto	(280)	4 797 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		2 097 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		2 300 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		400 000
59. Ammattikasvatushallitus	(210)	20 829 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		18 808 000
09. Rehtorien ja muun henkilökunnan kokoukset		170 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		1 761 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		90 000

61. Valtion hotelli- ja ravintola-alan oppilaitokset	(230)	31 209 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		8 414 000
21. Oppilashuolto (arviomääräraha)		1 395 000
28. Hotelli- ja ravintolapalvelutoiminta (arviomääräraha)		14 700 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		2 800 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		400 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		3 500 000
63. Valtion maatalousoppilaitokset	(230)	104 853 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		55 523 000
21. Oppilashuolto (arviomääräraha)		8 230 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		17 000 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		2 200 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		21 900 000
64. Kunnalliset ja yksityiset maatalousoppilaitokset	(230)	20 930 000
30. Valtionosuus kunnallisten maatalousoppilaitosten opettajien palkkausmenoihin (arviomääräraha)		1 694 000
31. Valtionosuus kunnallisten maatalousoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		1 598 000
32. Lisävastus kehitysalueiden kunnallisille maatalousoppilaitoksille		36 000
33. Valtionavustus kunnallisten maatalousoppilaitosten koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		60 000
50. Valtionosuus yksityisten maatalousoppilaitosten opettajien palkkausmenoihin (arviomääräraha)		7 007 000
51. Valtionosuus yksityisten maatalousoppilaitosten muihin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		5 895 000
52. Lisävastus kehitysalueiden yksityisille maatalousoppilaitoksille		55 000
53. Valtionavustus yksityisten maatalousoppilaitosten koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		500 000
54. Valtionavustus kunnallisille ja yksityisille maatalousoppilaitoksille huoneistojen hankkimiseen (siirtomääräraha)		3 670 000
55. Kunnallisten ja yksityisten maatalousoppilaitosten rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)		240 000
56. Erityisavustus Kiipulan puutarhaoppilaitoksen oppilashuolto- menoihin		175 000
65. Ammattikasvatustahallituksen koulutilat	(230)	62 288 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		19 588 000
24. Maatilatalouden menot (arviomääräraha)		25 000 000
29. Muut kulutusmenot		100 000
70. Irtaimiston hankkiminen (siirtomääräraha)		3 250 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		13 500 000
77. Perusparannustyöt (siirtomääräraha)		550 000
88. Maa-alueiden hankkiminen (siirtomääräraha)		300 000

66.	Saamelaisalueen ammatillinen koulutuskeskus	(230)	2 045 000
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)		845 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		600 000
70.	Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		600 000
67.	Ammattikoulujen opettajaopistot	(230)	19 335 000
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)		8 035 000
21.	Oppilashuolto (arviomääräraha)		450 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		2 200 000
70.	Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		650 000
88.	Kiinteistön hankkiminen (siirtomääräraha)		8 000 000
68.	Valtion keskusammattikoulut	(230)	120 476 000
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)		59 746 000
21.	Oppilashuolto (arviomääräraha)		13 250 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		18 480 000
70.	Kaluston ja työkonoiden hankkiminen (siirtomääräraha)		7 500 000
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha)		21 500 000
69.	Kuulovammaisten ja näkövammaisten ammattikoulut	(230)	13 478 000
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)		7 548 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		2 630 000
70.	Kaluston ja koneistojen hankkiminen (siirtomääräraha)		300 000
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha)		3 000 000
71.	Kunnalliset ja yksityiset ammattioppilaitokset	(230)	630 757 000
30.	Valtionosuus kunnallisten ammattikoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		475 910 000
33.	Valtionavustus kunnallisten ammattioppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		33 000 000
35.	Kunnallisten ja yksityisten ammattioppilaitosten rakentamisen korotus (arviomääräraha)		4 000 000
36.	Valtionapu yleisen ammattikoulun perustamiseen ja laajentamiseen kehitysalueen ensimmäisellä ja osittain toisella vyöhykkeellä		2 300 000
37.	Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille ammattikouluille		7 200 000
38.	Ylimääräinen avustus Porvoon matkailualan oppilaitokselle		353 000
50.	Valtionosuus yksityisten ammattikoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		49 242 000
51.	Lisäavustus kehitysalueiden yksityisille ammattioppilaitoksille		190 000
53.	Valtionapu invalidien ammattioppilaitoksille (arviomääräraha)		46 959 000
54.	Valtionavustus yksityisten ammattioppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		8 428 000
55.	Ylimääräinen valtionavustus erälle ammattioppilaitoksille		3 175 000

72. Valtion metsäopetus	(230)	76 872 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		34 733 000
21. Oppilashuolto (arviomääräraha)		11 480 000
26. Opettajien valmistus		750 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		14 560 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		7 600 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		7 610 000
88. Kiinteistöjen hankkiminen (siirtomääräraha)		139 000
73. Yksityinen metsäopetus	(230)	1 394 000
50. Valtionapu yksityisten metsäoppilaitosten opettajien palkkaukseen (arviomääräraha)		828 000
52. Valtionapu yksityisten metsäoppilaitosten muihin ylläpitomenoihin (arviomääräraha)		476 000
54. Valtionapu yksityisten metsäoppilaitosten kaluston hankkimiseen (siirtomääräraha)		90 000
74. Valtion merenkulkualan oppilaitokset	(230)	25 328 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		14 168 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		5 160 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		2 800 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		3 200 000
75. Ammattikasvatustahallituksen metsät	(230)	3 710 000
21. Metsien hoito (arviomääräraha)		500 000
22. Puutavaran hankinta ja myynti (arviomääräraha)		1 600 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		830 000
77. Metsien perusparannukset (siirtomääräraha)		380 000
88. Maan hankkiminen (siirtomääräraha)		400 000
76. Valtion teknilliset oppilaitokset	(230)	143 067 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		105 823 000
21. Oppilashuolto (arviomääräraha)		13 270 000
25. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)		500 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		6 350 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		7 500 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		7 950 000
88. Kiinteistöjen hankkiminen		1 674 000

77. Kunnalliset ja yksityiset teknilliset oppilaitokset (230)	38 415 000
30. Valtionosuus kunnallisten teknillisten oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	31 272 000
32. Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille teknillisille oppilaitoksille	800 000
33. Valtionavustus kunnallisten teknillisten oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)	870 000
50. Valtionosuus yksityisten teknillisten oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	4 647 000
51. Lisäavustus kehitysalueiden yksityisille teknillisille oppilaitoksille	65 000
54. Valtionavustus yksityisten teknillisten oppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)	550 000
55. Kunnallisten ja yksityisten teknillisten oppilaitosten rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)	211 000
78. Kunnalliset ja yksityiset kauppaoppilaitokset (230)	199 850 000
30. Valtionosuus kunnallisten kauppaoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha) (kertamenoa 500 000)	138 092 000
31. Valtionavustus kunnallisten kauppaoppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)	4 215 000
32. Kunnallisten ja yksityisten kauppaoppilaitosten rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)	2 000 000
33. Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille kauppaoppilaitoksille	6 100 000
35. Ylimääräinen avustus Kouvolan Liiketalouden ja Ulkomaankaupan Instituutille	38 000
50. Valtionosuus yksityisten kauppaoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha) (kertamenoa 200 000)	44 791 000
51. Valtionavustus yksityisten kauppaoppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)	4 100 000
52. Lisäavustus kehitysalueiden yksityisille kauppaoppilaitoksille	514 000
79. Valtion kotitalousoppilaitokset (230)	46 753 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	22 618 000
21. Ravintomenot (arviomääräraha)	5 750 000
25. Oppilaiden matkakustannukset (arviomääräraha)	120 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	6 565 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	1 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	10 700 000
80. Valtion kotiteollisuusoppilaitokset (230)	18 389 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	8 616 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	4 423 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	450 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	1 000 000
89. Jurvan kotiteollisuuskoulun ottaminen valtion haltuun (arviomääräraha)	3 900 000

81. Kunnalliset ja yksityiset kotitalousoppilaitokset	(230)	31 886 000
30. Valtionosuus kunnallisten kotitalousoppilaitosten opettajien palkkausmenoihin (arviomääräraha)		3 751 000
31. Valtionosuus kunnallisten kotitalousoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		3 638 000
32. Lisävustus kehitysalueiden kunnallisille kotitalousoppilaitoksille		60 000
33. Valtionavustus kunnallisten kotitalousoppilaitosten koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		550 000
50. Valtionosuus yksityisten kotitalousoppilaitosten opettajien palkkausmenoihin (arviomääräraha)		12 927 000
51. Lisävustus kehitysalueiden yksityisille kotitalousoppilaitoksille		320 000
52. Valtionosuus yksityisten kotitalousoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		8 007 000
53. Valtionavustus yksityisten kotitalousoppilaitosten koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		430 000
54. Valtionavustus kunnallisten ja yksityisten kotitalousoppilaitosten huoneistojen hankkimiseen (siirtomääräraha)		1 930 000
55. Kunnallisten ja yksityisten kotitalousoppilaitosten rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)		273 000
82. Kunnalliset ja yksityiset kotiteollisuusoppilaitokset	(230)	49 371 000
30. Valtionosuus kunnallisten kotiteollisuusoppilaitosten opettajien palkkausmenoihin (arviomääräraha)		17 298 000
31. Valtionosuus kunnallisten kotiteollisuusoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		14 187 000
32. Lisävustus kehitysalueiden kunnallisille kotiteollisuusoppilaitoksille		600 000
33. Valtionavustus kunnallisten kotiteollisuusoppilaitosten koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		1 200 000
50. Valtionosuus yksityisten kotiteollisuusoppilaitosten opettajien palkkausmenoihin (arviomääräraha)		5 909 000
51. Lisävustus kehitysalueiden yksityisille kotiteollisuusoppilaitoksille		200 000
52. Valtionosuus yksityisten kotiteollisuusoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		3 777 000
53. Valtionavustus yksityisten kotiteollisuusoppilaitosten koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		300 000
54. Valtionavustus kunnallisille ja yksityisille kotiteollisuusoppilaitoksille huoneistojen hankkimiseen (siirtomääräraha)		5 500 000
55. Kunnallisten ja yksityisten kotiteollisuusoppilaitosten rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)		400 000
83. Terveydenhuoltoalan oppilaitokset	(230)	175 078 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		87 921 000
21. Oppilashuolto (arviomääräraha)		23 040 000
28. Ylimääräiset kurssit		13 300 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		24 220 000
50. Valtionapu sairaanhoitohenkilöstön koulutukseen		6 997 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		5 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		14 600 000

84. Oppisopimukseen perustuva ammattikoulutus (230)	28 810 000
08. Keskustoimikunnat (arviomääräraha)	470 000
27. Kurssitoiminta (arviomääräraha)	13 250 000
30. Valtionosuus kunnille ja kuntainliitoille (arviomääräraha)	2 090 000
40. Valtionapu oppisopimuksen tehneille työntantajille (arviomääräraha)	13 000 000
85. Ammattikurssit (250)	723 102 000
27. Työllisyyskoulutus (arviomääräraha)	679 530 000
28. Muut ammattikurssit	20 950 000
30. Ammatillisten kurssikeskusten huoneistojen hankkimisen korkotuki (arviomääräraha)	700 000
31. Valtion korvaus ammatillisten kurssikeskusten omien rakennusten rakennuskustannuksiin	4 000 000
70. Kone- ja kalustohankinnat (siirtomääräraha)	11 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	5 560 000
88. Kiinteistöjen hankkiminen (siirtomääräraha)	1 362 000
86. Ammattikasvatuksen muut menot (230)	287 997 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	2 841 000
08. Oppilaitosneuvostot ja oppilaitoslautakunnat	300 000
09. Ammattikasvatusneuvosto	110 000
21. Ammatillisen koulutuksen väliaikainen laajentaminen	237 150 000
22. Harjoittelutoiminnan uudistaminen	1 500 000
23. Laskentatoimen kehittäminen ja ylläpito	117 000
24. Oppilasvalinta	4 200 000
25. Oppimateriaalin valmistaminen sekä opetusväline- ja kalustosuunnittelu (siirtomääräraha)	2 100 000
26. Liikenneopettajien tutkinnon järjestäminen	727 000
27. Ammatilliset pätevyystutkinnot (arviomääräraha)	1 335 000
28. Opettajien ja oppilaitosten muun henkilökunnan jatko- ja täydennyskoulutus	6 200 000
29. Muut kulutusmenot (kertamenoa 210 000)	3 080 000
50. Kotitalouden edistäminen (kertamenoa 98 000)	12 735 000
51. Kotiteollisuuden edistäminen	7 667 000
52. Valtionapu kodinhoitajien koulutukseen (arviomääräraha)	2 490 000
53. Eräät valtionavut	1 265 000
54. Apurahat eräiden opettajien teollisuuteen tutustumista varten	180 000
55. Valtionapu kirjeopiskelua varten	4 000 000
87. Rauhan- ja konfliktitutkimuslaitos (270)	1 025 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	589 000
09. Johtokunta	6 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	365 000
50. Tutkimusapurahat	55 000
70. Kaluston hankkiminen	10 000

88. Suomen Akatemia ja tieteen tukeminen	(270)	160 742 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		42 330 000
09. Valtion tiedoneuvosto		45 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		2 119 000
50. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (siirtomääräraha)		73 511 000
52. Suomen Akatemian apurahat (arviomääräraha)		4 842 000
53. Raha-arpajaisten voittovarot tieteen tukemiseen (arviomääräraha)		19 875 000
54. Veikkausvoittovarot tieteen tukemiseen (arviomääräraha)		18 000 000
70. Kaluston hankkiminen		20 000
89. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus	(270)	4 136 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		2 558 000
09. Johtokunta ja lautakunnat		22 000
27. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)		310 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		1 206 000
70. Kaluston ja laitteiden hankkiminen		40 000
90. Taiteen tukeminen	(290)	236 735 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		1 287 000
09. Valtion taidetoimikunnat		200 000
30. Kuntien kulttuuritoiminnan tukeminen (arviomääräraha)		9 900 000
51. Valtion taiteilija-apurahat (arviomääräraha)		12 248 000
52. Raha-arpajaisten voittovarot taiteen tukemiseen (arviomääräraha)		74 750 000
53. Veikkausvoittovarot taiteen tukemiseen (arviomääräraha)		118 000 000
54. Musiikkioppilaitosten valtionapu		3 000 000
55. Kirjailijoille ja kääntäjille jaettavat apurahat ja avustukset (arviomääräraha)		7 500 000
57. Elokvataiteen tukeminen		1 050 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		8 800 000
91. Urheilun ja nuorisonkasvatustyön tukeminen	(300)	255 075 000
50. Veikkausvoittovarot urheilun ja liikuntakasvatustyön tukemiseen (arviomääräraha)		172 500 000
51. Veikkausvoittovarot nuorisonkasvatustyön tukemiseen (arviomääräraha)		63 500 000
52. Urheiluopistojen valtionapu		700 000
55. Raha-arpajaisten voittovarot urheilun ja liikuntakasvatustyön tukemiseen (arviomääräraha)		18 375 000
92. Suomenlinnan hoitomenot	(280)	11 288 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		3 673 000
09. Suomenlinnan hoitokunta		100 000
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)		2 373 000

000 13.	Rakennusten korjaus ja kunnossapito (siirtomääräraha)	1 800 000
000 29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	172 500
000 40.	Valtion avustus Suomenlinnan Liikenne Oy:lle (arviomääräraha)	470 000
000 70.	Laitteiden ja kaluston hankinta (siirtomääräraha)	300 000
000 74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha)	2 400 000
000 93.	Arkistolaitos (280)	20 017 000
000 01.	Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 61 700)	9 149 000
000 27.	Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)	200 000
000 29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 70 000)	3 318 000
000 70.	Kaluston ja laitteiden hankkiminen	350 000
000 74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha)	7 000 000
000 94.	Museovirasto (280)	29 889 300
000 01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	15 463 000
000 10.	Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)	2 500 000
000 13.	Rakennusten korjaus (siirtomääräraha)	430 000
000 21.	Tutkimus- ja valvontatoiminta	950 000
000 23.	Museotoiminta	695 000
000 28.	Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)	400 000
000 29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 70 000)	1 041 300
000 50.	Rakennusten entistämisyavustukset (siirtomääräraha)	700 000
000 70.	Kaluston ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)	500 000
000 74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha)	5 510 000
000 75.	Perusparannukset (siirtomääräraha)	1 250 000
000 95.	Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	450 000
000 95.	Suomen elokuva-arkisto (290)	3 833 000
000 01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	1 617 000
000 28.	Esitystoiminnan menot (arviomääräraha)	570 000
000 29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 400 000)	1 481 000
000 70.	Kaluston ja laitteiden hankkiminen	165 000
000 96.	Elokvien tarkastus (820)	679 200
000 01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	608 000
000 09.	Elokuvalautakunta	23 200
000 29.	Muut kulutusmenot	28 000
000 70.	Kaluston ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)	20 000
000 97.	Neuvostoliittoinstituutti (030)	1 592 000
000 01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	1 284 000
000 29.	Muut kulutusmenot	308 000

98. Kansainvälinen yhteistyö	(030)	57 631 300
23. Kansainvälisistä järjestöistä aiheutuvat menot (kertamenoa 85 000)		6 460 000
24. Suomen osuus pohjoismaisesta kulttuuriyhteistyöstä aiheutuvista menoista (kertamenoa 2 450 000)		21 194 000
25. Kulttuurisopimusten ja vaihto-ohjelmien toimeenpanosta aiheutuvat menot ja kansainvälisen kulttuuriyhteistyön yleismenot (siirtomääräraha)		11 900 000
26. Suomen kielen ja kulttuurin tuntemuksen edistäminen ulkomailla		2 500 000
27. Ulkomaalaisten koulutus- ja sivistysolojen edistäminen		3 000 000
50. Eräät valtionavut (arviomääräraha) (kertamenoa 500 000)		9 927 300
88. Suomen osuus suomalais-tanskalaisen kulttuurirahaston peruspääomasta		2 650 000
 99. Opetusministeriön hallinnonalan muut menot	(210)	45 442 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		256 000
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)		2 000 000
09. Neuvottelu- ja toimikunnat (arviomääräraha)		730 000
21. Koulunuudistuksen toimeenpanokustannukset		3 350 000
22. Koulutuksen suunnittelu		2 950 000
24. Automaattisen tietojenkäsittelyn kehittäminen		350 000
25. Eräiden teosten laatiminen (siirtomääräraha)		245 000
26. Eräät kopiointikorvaukset		4 150 000
28. Lastentarhanopettajien väliaikaisen koulutuksen järjestäminen		5 800 000
50. Eräät valtionavut		1 566 000
51. Valtionavustus työväentalojen ja nuorisoseurantalojen korjaukseen (siirtomääräraha)		5 200 000
53. Kouluradiotoiminnan kehittäminen		370 000
55. Karjalatalon rakentamisen korkotuki ja ylimääräinen avustus lainojen lyhentämiseen (arviomääräraha)		475 000
56. Uskonnollisten lehtien tukeminen		1 400 000
57. Mieli-pidelehtien tukeminen		1 200 000
66. Valtionapu ulkomailla toimiville peruskoulua vastaaville kouluille		2 400 000
71. Tutkimus- ja opetusvälineiden hankkiminen Neuvostoliitosta (siirtomääräraha)		13 000 000

Pääluokka 30

30. MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNON-ALA		6 367 520 400
01. Maa- ja metsätalousministeriö	(650)	20 690 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		10 368 000
09. Neuvottelukunnat		400 000
26. Kansainvälinen yhteistyö (arviomääräraha) (kertamenoa 350 000)		7 962 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 50 000)		1 860 000
70. Kaluston hankkiminen		100 000

02. Luonnonsuojelu	(650)	19 520 000
21. Luonnonsuojelun yleismenot (arviomääräraha)		220 000
22. Luonnon- ja ympäristönsuojeluun liittyvät tutkimukset (siirtomääräraha)		500 000
41. Korvaukset suojelualueiden perustamisesta (siirtomääräraha)		750 000
42. Rauhoitettujen harvinaisten eläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen		50 000
88. Maan hankkiminen luonnonsuojelutarkoituksiin (siirtomääräraha)		18 000 000
08. Maataloushallinto	(670)	75 595 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		46 320 000
21. Valtiolle hankituista alueista aiheutuvat menot (arviomääräraha)		540 000
22. Suunnittelutoimikuntien erillismenot (arviomääräraha)		1 070 000
23. Maatilatilasto		2 500 000
24. Kasvintarkastustoiminta (arviomääräraha) (kertamenoa 20 000)		355 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 50 000)		6 335 000
30. Valtionapu maatalouslautakuntien menoihin sekä korvaukset maataloustuen jako- ja valvontatehtävistä Ahvenanmaalla (arviomääräraha)		17 335 000
41. Eräät korvaukset ja maksut (arviomääräraha)		940 000
70. Kaluston hankkiminen		200 000
10. Valtion maatalouskemian laitos	(660)	9 091 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		4 639 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 50 000)		632 000
70. Kaluston hankkiminen		220 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		3 600 000
12. Valtion siementarkastuslaitos	(660)	5 351 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		4 511 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 20 000)		305 000
70. Kaluston hankkiminen		35 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		500 000
14. Valtion maatalouskoneiden tutkimuslaitos	(660)	4 910 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		3 156 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		1 364 000
70. Kaluston ja koneiden hankkiminen		380 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		10 000
15. Valtion maitovalmisteiden tarkastuslaitos	(660)	4 885 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		3 653 000

27.	Asiakkaitten puolesta suoritettavat takaisin perittävät menot (arviomääräraha)	30 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	1 017 000
70.	Kaluston hankkiminen	185 000
16.	Valtion maitotalouden tutkimuslaitos (660)	11 296 000
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	2 107 000
21.	Maidon hankinta (arviomääräraha)	6 100 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	989 000
70.	Kaluston hankkiminen	300 000
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha)	1 800 000
17.	Valtion hevosjalostuslaitos (660)	5 078 000
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	1 118 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 90 000)	766 000
70.	Kaluston hankkiminen	194 000
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha)	3 000 000
29.	Valtion viljavarasto (670)	29 000 000
60.	Siirto viljavarastorahastoon	15 000 000
61.	Siirto siementuotannon edistämisvaroihin (arviomääräraha)	1 000 000
64.	Viljan ja nurmikasvien siementen varmuusvarastoinnista aiheutuvien kustannusten korvaaminen (arviomääräraha)	13 000 000
30.	Maatalouden neuvontatyön tukeminen (670)	97 336 000
40.	Maanviljelyn, maatalouden rakennustoiminnan ja karjatalouden tukeminen	36 297 000
41.	Karjanjalostuksen ja sikatalouden tukeminen	4 706 000
42.	Lampaanjalostuksen tukeminen	508 000
43.	Siipikarjatalouden tukeminen (kertamenoa 275 000)	762 000
44.	Turkiseläintalouden tukeminen	350 000
45.	Hevostalouden edistäminen vedonlyönnistä hevoskilpailuissa kertyvillä varoilla (arviomääräraha)	35 222 000
46.	Kerhotoiminnan tukeminen	15 706 000
47.	Puutarhatalouden tukeminen	2 079 000
48.	Salaojituksen tukeminen	320 000
49.	Muu neuvontatyön tukeminen	1 386 000
31.	Maatalouden hintatuki (670)	3 824 547 300
41.	Maataloustuotteiden markkinoinnin edistäminen sekä markkinoinnin ja maatalouden hintatason vakaannuttaminen (arviomääräraha)	1 926 500 000
42.	Viljelmäkoon mukaan maksettava hintapoliittinen tuki (siirtomääräraha)	472 242 900
43.	Muu maatalouden hintapoliittinen tuki (siirtomääräraha)	1 249 004 400

44.	Sokerintuotannon tukeminen (arviomääräraha)	90 000 000
45.	Kananmunien alkutuotevähennysoikeuden muuttamiseen liittyvät korvaukset (arviomääräraha)	37 000 000
46.	Maataloustarvikkeiden sekä syömäviljan ja muiden elintarvikkeiden rahtiavustukset (arviomääräraha)	6 100 000
47.	Maidon kuljetusavustukset (siirtomääräraha)	42 000 000
48.	Lammastalouden tukeminen	1 700 000
32.	Muu maatalouden tukeminen ja rationalisointi (670)	780 821 000
40.	Valtionapu kuivatustöihin (siirtomääräraha)	7 500 000
42.	Maatalouden korkotukilainojen menot (arviomääräraha)	60 000 000
43.	Herneenviljelyn tukeminen (siirtomääräraha)	500 000
44.	Valtionapu pienviljelijäin karjantarkkailuyhdistyksille ja sonninpitoyhtymille (arviomääräraha)	14 397 000
45.	Maataloustuotteiden varastotilojen rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)	3 500 000
46.	Satovahinkojen johdosta myönnettävien korkotukilainojen menot (arviomääräraha)	12 000 000
47.	Tuottaja-alennusvoin hinnanalennuskorvaukset (arviomääräraha)	16 000 000
48.	Valtion osuus luopumiseläkelain aiheuttamista menoista (arviomääräraha)	37 500 000
49.	Hukkakauran torjunnasta aiheutuvat korvaukset (arviomääräraha)	2 384 000
60.	Siirto maatilatalouden kehittämisrahastoon	620 000 000
83.	Lainat kuivatustöihin (siirtomääräraha)	7 000 000
84.	Vuokra-alueiden lunastushinnat (arviomääräraha)	40 000
33.	Eräät ylituotannon supistamista tarkoittavat menot (670)	188 500 000
42.	Tuotannonmuutoskorvaukset (siirtomääräraha)	90 000 000
44.	Pellonvarauslain mukaiset korvaukset (arviomääräraha)	43 500 000
45.	Naudanlihan tuotantosopimuspalkkiot (siirtomääräraha)	12 000 000
47.	Maidontuotannon vähentämiskorvaukset (arviomääräraha)	35 000 000
49.	Kananmunatuotannon rajoittamisesta aiheutuvat menot (siirtomääräraha)	8 000 000
35.	Metsästys ja porotalous (690)	43 674 000
26.	Suomen, Neuvostoliiton, Norjan ja Ruotsin välisistä porosopimuksista aiheutuvat menot (arviomääräraha)	5 000
40.	Riistanhoitomaksut riistanhoidon edistämiseen (arviomääräraha)	14 310 000
41.	Luonnonvaraisten eläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (arviomääräraha)	24 800 000
45.	Porotalouden tukeminen	458 000
46.	Paliskuntain yhdistys (arviomääräraha)	1 294 000
47.	Poroaitojen kunnossapito (arviomääräraha)	2 057 000
48.	Valtionapu eräiden poronhoidosta aiheutuvien kustannusten alentamiseksi	750 000

37. Kalatalous	(690)	40 290 100
23. Alueellinen kalataloussuunnittelu (siirtomääräraha)		450 000
24. Vesioikeudelliset kalatalousselvitykset (siirtomääräraha)		551 800
25. Kalakannan hoitovelvoitteet (arviomääräraha)		2 060 000
26. Kalastuslupamaksut Tenojoen kalastuksen valvontaan ja kalakantojen kehittämiseen (arviomääräraha)		300 000
28. Vuolijoen kalastusteknisen koegaseman käyttömenot		600 000
29. Muut valtion kalastusmenot		247 000
32. Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kalastuskuntien osuudet kalastuslupamaksuista (arviomääräraha)		125 000
40. Lapin, Kainuun ja Iijokilaakson kalatalouden kehittäminen		650 000
41. Kalastuksenhoitomaksut kalatalouden edistämiseen (arviomääräraha)		8 587 000
42. Kalastuksesta saatavan tulon vakaannuttaminen ja kalansaaliin käytön edistäminen (siirtomääräraha)		15 600 000
44. Kalastusvakuutustoiminta (arviomääräraha)		2 800 000
47. Kalatalouden korkotukilainojen menot (arviomääräraha)		1 559 500
48. Korvausten maksaminen ammattikalastajille eräistä vesien saastumisesta aiheutuneista kalavahingoista		400 000
49. Kalastusalan järjestöjen toiminnan tukeminen		6 239 800
70. Kaluston hankkiminen		120 000
38. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos	(690)	37 054 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		9 006 000
23. Valtion kalanviljelytoiminta		3 260 000
24. Itämeren kalastussopimuksen edellyttämä lohenviljelytoiminta (siirtomääräraha)		950 000
25. Kalataloustutkimus		1 000 000
26. Riistantutkimus		612 000
27. Maksullisten tilaustöiden erillismenot (arviomääräraha)		200 000
28. Turkiseläintutkimus		450 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		2 076 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		1 000 000
74. Kalanviljelylaitosten rakennustyöt (siirtomääräraha)		14 100 000
75. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		4 400 000
40. Vesihallinto	(540)	251 220 100
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		88 890 000
09. Neuvottelukunnat		50 000
14. Vesistöjen hoito (siirtomääräraha) (kertamenoa 100 000)		2 760 000
15. Vesioikeuden lupapäätöksillä määrätyt vesistöjen hoitovelvoitteet (siirtomääräraha) (kertamenoa 200 000)		3 080 000
22. Katselmustoimitukset (arviomääräraha)		1 580 100
23. Vesien tutkimus, suunnittelu ja valvonta (arviomääräraha)		9 158 000
25. Maksullisten tilaustöiden erillismenot (arviomääräraha)		300 000
26. Kansainvälinen yhteistyö (kertamenoa 477 000)		617 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		29 325 000
30. Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki (arviomääräraha) ..		26 000 000

31. Avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin (siirtomääräraha)	24 200 000
40. Teollisuuden vesiensuojeluinvestointien korkotuki (arviomääräraha)	3 100 000
70. Kaluston hankkiminen	1 700 000
72. Työkoneiden ja kuljetuskaluston hankkiminen	3 000 000
73. Siirrettävien työmaarakennusten hankkiminen	100 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	3 660 000
77. Vesistötyöt (siirtomääräraha)	44 700 000
83. Vesiensuojelulainat teollisuudelle vientimaksulainojen kuoletuksina kertyvistä varoista (siirtomääräraha)	9 000 000
50. Metsähallitus (680)	16 311 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	5 680 000
21. Luonnon suojeleminen ja hoito (kertamenoa 20 000)	2 819 000
23. Metsien palovartiointi (arviomääräraha)	800 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	1 087 500
70. Luonnonsuojelualueiden kalustohankinnat (siirtomääräraha)	225 000
74. Luonnonsuojelualueiden talonrakennustyöt (siirtomääräraha)	650 000
75. Autiotupien rakentaminen (siirtomääräraha)	50 000
77. Yleiset uittoväylätyöt (siirtomääräraha)	5 000 000
58. Yksityismetsätalous (680)	373 691 000
40. Valtionapu metsänparannustöiden yleismenoihin	37 757 000
41. Valtionapu keskusmetsälautakunnille (kertamenoa 120 000)	9 906 000
42. Valtionapu piirimetsälautakunnille	74 528 000
44. Valtionapu metsänparannustöihin (siirtomääräraha)	130 000 000
83. Metsänparannuslainat (siirtomääräraha)	120 000 000
84. Metsänparannustöiden ennakkorahoitus (siirtomääräraha)	1 500 000
59. Metsätalouden muut menot (680)	8 133 000
40. Valtionapu Työtehosuralle metsätalouden rationalisoimistyön tukemiseen (kertamenoa 640 000)	1 949 000
41. Valtionapu Metsänjalostussäätölle metsäpuiden jalostustoimintaan	4 999 000
42. Valtionavut erälle muille yhdistyksille (kertamenoa 30 000) ..	140 000
50. Metsätyömiestöiden valtionapu	1 045 000
60. Maanmittaushallinto (530)	205 256 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	139 646 000
09. Neuvottelukunnat	40 000
21. Kartastotyöt (arviomääräraha)	12 670 000
22. Kiinteistötoimitukset (arviomääräraha)	10 900 000
24. Kiinteistörekisterin muodostaminen	2 000 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 100 000) ..	28 425 000
40. Rajakuntien tilusjärjestelylain mukaiset menot (siirtomääräraha)	175 000

41. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	4 400 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	7 000 000
65. Geodeettinen laitos (530)	4 802 600
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	1 745 000
21. Mittaus- ja tutkimustyöt	990 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	802 600
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	550 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	715 000
70. Maatalouden tutkimuskeskus (660)	63 870 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	32 430 000
21. Tutkimuksen yleiskustannukset (arviomääräraha)	3 120 000
22. Tarkastustoiminta (arviomääräraha)	1 250 000
23. Koeasemien menot (arviomääräraha)	3 290 000
24. Kasvinjalostustoiminta (arviomääräraha)	700 000
25. Maksullisten tilaustöiden erillismenot (arviomääräraha)	210 000
27. Maataloudelliset yhteistutkimukset (siirtomääräraha)	3 000 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 450 000)	7 935 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	6 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	5 835 000
77. Maa- ja vesirakennustyöt (siirtomääräraha)	100 000
72. Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos (660)	4 321 200
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	2 381 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	540 200
40. Maatalouskirjanpito toiminnan avustaminen	1 350 000
70. Kaluston hankkiminen	50 000
76. Metsäntutkimuslaitos (660)	67 533 100
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	14 945 000
20. Maksullisten tilaustöiden erillismenot (arviomääräraha)	150 000
21. Koeasemien ja luonnonsuojelualueiden hoito	250 000
22. Metsien inventointi-, puunkäyttö- ja metsäekonomiset sekä metsätyön tutkimukset (siirtomääräraha) (kertamenoa 550 000)	6 200 000
23. Metsien tuoton kohottamistutkimukset (siirtomääräraha)	13 545 300
25. Koe- ja tutkimusasemilla suoritettavat tutkimukset	6 489 000
26. Muu koe-, tutkimus- ja tarkastustoiminta (kertamenoa 150 000)	843 000
27. Kansainvälinen tutkimusyhteistyö	200 000
28. Metsätaloudelliset yhteistutkimukset (siirtomääräraha)	5 500 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	6 140 800
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	2 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	11 270 000

80. Eläinlääkintätoimi	(670)	42 299 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		8 163 000
25. Eläintautien ehkäiseminen ja muu eläinlääkintähuolto (arviomääräraha)		1 690 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		80 000
30. Valtionosuus kunnan- ja kaupungineläinlääkärien palkkaamiseen (arviomääräraha)		22 801 000
31. Valtionosuus kunnan- ja kaupungineläinlääkärien matkakulujen korvaamiseen (arviomääräraha)		1 375 000
33. Valtionapu kunnille maidosta otettujen näytteiden tutkimisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen (arviomääräraha)		8 190 000
84. Valtion eläinlääketieteellinen laitos	(670)	14 114 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		6 112 000
24. Ulkomaiset seerumit ja rokotusaineet (arviomääräraha)		4 600 000
27. Maksullisten tilaustöiden erillismenot (arviomääräraha)		20 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		1 782 000
70. Kaluston ja tutkimusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha) ..		600 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		1 000 000
90. Valtion margariinitehdas	(850)	
05. Eläkkeet (arviomääräraha)		630 000
22. Käyttömenot (arviomääräraha)		30 151 000
Käyttömenot (05—22):		30 781 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		400 000
Sijoitusmenot (70):		400 000
92. Maanmittaushallituksen karttapaino	(530)	
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		9 231 000
05. Eläkkeet (arviomääräraha)		730 000
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)		8 500 000
Käyttömenot (01—29):		18 461 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		2 300 000
Sijoitusmenot (70):		2 300 000
95. Metsähallituksen metsät	(680)	
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		55 973 000
05. Eläkkeet (arviomääräraha)		48 400 000
13. Kiinteistöjen korjaus ja kunnossapito		2 600 000
14. Teiden ja tieosuuksien kunnossapito (arviomääräraha)		3 700 000

21. Puutavaran hankinta ja myynti (arviomääräraha)	395 000 000
22. Metsien hoito (siirtomääräraha)	80 000 000
23. Kalavesien ja riistan hoito	3 000 000
24. Verot ja metsänhoitomaksut (arviomääräraha)	47 000 000
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)	17 499 000

Käyttömenot (01—29): 653 172 000

70. Työkoneiden ja autojen hankkiminen (siirtomääräraha)	12 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	1 500 000
75. Asuntojen hankkiminen metsätyöväelle (siirtomääräraha)	1 700 000
77. Valtionmaiden kulku- ja kuljetusteiden rakentaminen (siirtomääräraha)	22 000 000
78. Peruskuivatukset ja perusmetsitykset (siirtomääräraha)	32 000 000
79. Metsänjalostus (siirtomääräraha)	6 000 000
88. Maan hankkiminen (siirtomääräraha)	7 000 000
89. Maan hankkiminen myytyjen maa-alueiden ja rakennusten tilalle (arviomääräraha)	2 000 000

Sijoitusmenot (70—89): 84 200 000

96. Metsäntutkimuslaitoksen metsät (680)

01. Palkkaukset (arviomääräraha)	2 453 000
05. Eläkkeet (arviomääräraha)	1 015 000
21. Metsien hoito (siirtomääräraha)	1 650 000
22. Puutavaran myynti ja hankinta (arviomääräraha)	3 248 000
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)	1 322 000

Käyttömenot (01—29): 9 688 000

77. Metsien perusparannukset (siirtomääräraha)	1 088 000
88. Maan hankkiminen (siirtomääräraha)	600 000

Sijoitusmenot (77—88): 1 688 000

98. Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta .. (660)

05. Eläkkeet (arviomääräraha)	150 000
22. Jokioisten siemenkeskus (arviomääräraha)	8 245 000
23. Jokioisten kartanoiden saha (arviomääräraha)	8 650 000
24. Siemenperunakeskuksen tuotantotoiminnan menot (arviomääräraha)	8 071 000
25. Tervetaimiasema (arviomääräraha)	492 000

Käyttömenot (05—25): 25 608 000

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	860 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	8 460 000

Sijoitusmenot (70—74): 9 320 000

99. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut menot (650)	20 422 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	749 000
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)	1 400 000
09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat	413 500
40. Maatalouden eräiden tuotantotarvikkeiden varmuusvarastointi . .	600 000
43. Avustukset maatilakiinteistöjen ja kasvihuoneviljelmien kotimaista energiaa käyttävien lämmitysjärjestelmien rakentamiseen ja uusi- miseen (siirtomääräraha)	15 000 000
44. Metsämarjojen ja sienien varastoinnin tukeminen	500 000
46. Kasvinjalostustoiminnan edistäminen (arviomääräraha)	1 760 000

Pääloukka 31

31. LIIKENNEMINISTERIÖN HALLINNONALA	5 900 215 800
01. Liikenneministeriö (710)	11 295 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	7 776 000
09. Neuvottelu- ja toimikunnat	135 000
24. Kansainvälinen yhteistyö (arviomääräraha)	320 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 1 500 000) . .	3 014 500
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	50 000
20. Tie- ja vesirakennushallinto (720)	280 879 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	234 222 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely	3 800 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	37 857 000
71. Toimistokaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomäärä- raha)	5 000 000
24. Tiet (720)	2 526 620 000
13. Rakennusten kunnossapito (arviomääräraha)	1 950 000
14. Yleisten teiden kunnossapito (siirtomääräraha) (kertamenoa 5 000 000)	1 086 000 000
31. Valtionapu kunnille paikallisteiden aiheuttamista menoista	1 300 000
33. Rakennuslain mukaiset korvaukset katujen kestopäällystämisestä (arviomääräraha)	3 500 000
34. Rakennuslain mukaiset harkinnanvaraiset valtionavut (siirtomäärä- raha)	24 000 000
35. Kunnille suoritettavasta katumaksusta annetun lain mukaiset korvaukset (arviomääräraha)	35 000 000
50. Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon (arviomääräraha) . .	49 000 000
51. Valtionapu yksityisten teiden tekemiseen (siirtomääräraha)	12 000 000
52. Yleisistä teistä annetun lain mukainen korkotuki	70 000

70.	Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	91 000 000
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha)	28 800 000
77.	Yleisten teiden tekeminen (siirtomääräraha)	1 033 000 000
78.	Tie- ja vesirakennuslaitoksen toimesta ulkopuolisille suoritettavat työt (arviomääräraha)	65 000 000
88.	Maa-alueiden hankinta ja tielain mukaiset korvaukset (arviomääräraha)	96 000 000
27.	Vesitiet	(730)
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	11 451 000
09.	Saimaan kanavan hoitokunta (arviomääräraha)	385 000
14.	Käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha)	13 050 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	3 200 000
40.	Keskuskalasetamien rakentamisen valtionapu (siirtomääräraha) ..	1 000 000
41.	Veneilysatamien rakentamisen valtionapu (siirtomääräraha)	1 100 000
42.	Kauppa- ja teollisuussatamien rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)	650 000
70.	Kaluston ja koneiden hankkiminen (siirtomääräraha)	2 000 000
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha)	1 500 000
77.	Vesitietyöt (siirtomääräraha)	21 045 000
88.	Vesitiealueiden hankintaan liittyvät korvaukset (siirtomääräraha)	300 000
40.	Autorekisterikeskus	(720)
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	48 305 000
22.	Tunnusmerkkikilpien hankinnat (arviomääräraha)	3 300 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 7 500)	12 962 500
70.	Kaluston ja puhelimien hankkiminen (siirtomääräraha)	1 350 000
74.	Katsastusasemien rakentaminen (siirtomääräraha)	20 300 000
88.	Maa-alueiden hankkiminen (siirtomääräraha)	500 000
45.	Korvaus eräistä rautatieliikennepalveluista	(750)
40.	Korvaus valtionrautateille matkalipuista myönnettävien alennusten aiheuttamasta tulojen menetyksestä (arviomääräraha)	28 500 000
41.	Korvaus valtionrautateille tavarakuljetusten rahdeista myönnettävien alennusten aiheuttamasta tulojen menetyksestä	25 600 000
50.	Eräät valtionrautateille maksettavat korvaukset	14 000 000
77.	Höyryvetureiden varastoimisesta aiheutuvat menot (siirtomääräraha)	200 000
47.	Ilmailuhallinto	(740)
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	77 687 000
14.	Kunnossapito- ja käyttömenot (siirtomääräraha)	74 000 000
21.	Ilmailuhallinnon toimesta ulkopuolisille suoritettavat työt (arviomääräraha)	5 660 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 70 000) ..	6 247 000

41. Valtionapu eräiden lentokenttien rakentamiseen ja ylläpitoon ..	4 150 000
50. Eräät valtionavut ilmailutoiminnan ylläpitämiseen	380 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	20 850 000
74. Lentokenttien talonrakennustyöt (siirtomääräraha)	44 300 000
77. Lentokenttien rakentaminen (siirtomääräraha)	7 250 000
88. Lentokenttien maanlunastukset (siirtomääräraha)	3 000 000
89. Tampere—Pirkkalan lentokentän rakentaminen sekä Savonlinnan ja Varkauden lentopaikkojen lunastaminen (siirtomääräraha)	8 182 000
50. Ilmatieteen laitos	(830) 42 224 200
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	27 947 000
21. Eräät tutkimustoiminnan ja sääpalvelun menot (kertamenoa 880 000)	7 750 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 6 000)	4 427 200
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	2 100 000
55. Eräät tietoliikennekorvaukset ja -avustukset	(760) 376 430 000
21. Korvaus posti- ja telelaitokselle merenkulun viestintäpalvelusten tuottamisesta	1 200 000
22. Korvaus posti- ja telelaitokselle radiotoiminnan valvonnasta (arviomääräraha)	230 000
41. Sanomalehdistön tukeminen	83 000 000
42. Lehdistön yleinen kuljetustuki	288 000 000
44. Sanomalehtien yhteisjakelun tukeminen (siirtomääräraha)	4 000 000
56. Korvaukset posti- ja telelaitokselle valtion virkalähetyksistä ..	(050) 83 000 000
23. Korvaus posti- ja telelaitokselle virkalähetysoikeuden käytöstä postiliikenteessä (arviomääräraha)	65 500 000
24. Korvaus posti- ja telelaitokselle valtion viranomaisten lähettämistä erityispalveluina toimitettavista virkalähetyksistä ja postienennakkolähetyksistä (arviomääräraha)	17 500 000
90. Valtionrautatiet	(750)
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	1 639 799 000
05. Eläkkeet (arviomääräraha)	782 182 000
11. Kaluston, työkonien ja koneellisten laitteiden kunnossapito (arviomääräraha)	161 600 000
13. Radan, rakennusten ja rakenteiden kunnossapito (arviomääräraha)	109 200 000
22. Liikenteen hoito (arviomääräraha)	375 000 000
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)	117 825 000
Käyttömenot (01—29): 3 185 606 000	
Käyttötulot (14.01.01—06): 2 324 500 000	
	Käyttötalouden lisärahoitustarve
	861 106 000

60. Siirto valtionrautateiden uudistusrahastoon	163 150 000
70. Työkoneiden, autojen yms. kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	14 100 000
72. Sähkölaitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)	117 400 000
73. Vetokaluston ja vaunuston hankkiminen ja valmistus (siirtomääräraha)	132 600 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	17 900 000
77. Uusien ratojen rakentaminen (siirtomääräraha)	29 000 000
78. Ratojen parantaminen ja teollisuusraiteiden rakentaminen (siirtomääräraha)	132 000 000
88. Maa-alueiden, rakennusten yms. ostot (siirtomääräraha)	6 000 000

Sijoitusmenot ja siirto uudistusrahastoon
(60—88): 612 150 000

94. Posti- ja telelaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 266 800)	2 104 107 000
05. Eläkkeet (arviomääräraha) (kertamenoa 1 500 000)	295 000 000
10. Rakennusten ja huoneistojen käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha)	216 300 000
11. Televerkoston käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha) (kertamenoa 11 000 000)	284 000 000
12. Moottoriajoneuvojen ja postivaunujen käyttö ja kunnossapito sekä autovarikkotoiminta (arviomääräraha)	105 500 000
22. Korvaukset postinkuljetuksista (arviomääräraha)	99 000 000
23. Automaattinen tietojenkäsittely (arviomääräraha)	14 000 000
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha) (kertamenoa 100 000)	189 925 000

Käyttömenot (01—29): 3 307 832 000

60. Siirto posti- ja telelaitoksen uudistusrahastoon	162 520 600
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	15 500 000
71. Televerkon kehittäminen (siirtomääräraha)	282 500 000
72. Radioasemat ja -laitteet (siirtomääräraha)	26 000 000
73. Muiden koneiden ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha) ..	33 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	83 673 000
88. Tonttien sekä huoneisto-osakkeiden hankinta (siirtomääräraha) ..	15 000 000

Sijoitusmenot ja siirto uudistusrahastoon
(60—88): 618 193 600

95. Posti- ja telelaitoksen konepajat

22. Turun Asennuspaja (arviomääräraha)	22 600 000
23. Keskusautokorjaamo (arviomääräraha)	7 950 000

Käyttömenot (22—23): 30 550 000

70. Työkoneiden, kaluston ja kuljetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha)	100 000
---	---------

Sijoitusmenot (70): 100 000

99. Liikenneministeriön hallinnonalan muut menot	(710)	25 813 000
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)		300 000
22. Tutkimus ja suunnittelu (siirtomääräraha)		1 250 000
30. Avustus joukkoliikenteen kehittämiseen (siirtomääräraha)		7 800 000
31. Valtionavustus tasoristeysten poistamisjärjestelyihin (siirtomääräraha)		4 500 000
41. Tahkoluodon radan rakentamisen korkotuki (siirtomääräraha) ..		210 000
50. Rannikkokanavan jakeluverkoston suunnittelu (siirtomääräraha) ..		200 000
51. Avustus Oy Yleisradio Ab:lle Porin radioaseman suunnittelua ja rakentamista varten (siirtomääräraha)		3 000 000
61. Eräät valtionavut (kertamenoa 103 000)		153 000
71. Euronet-tiedonsiirtojärjestelmään liittyminen (siirtomääräraha) ..		8 400 000

Pääloukka 32

32. KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNON- ALA		2 906 732 500
01. Kauppa- ja teollisuusministeriö	(810)	25 813 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		21 386 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		4 262 000
70. Kaluston hankkiminen		165 000
02. Teollisuuspiirit	(810)	15 523 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		9 438 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		5 800 000
70. Kaluston hankkiminen		285 000
04. Puolustustaloudellinen suunnittelukunta	(170)	1 655 700
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		1 154 000
09. Suunnittelukunta (arviomääräraha)		110 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		391 700
06. Varmuusvarastointi	(170)	251 200 000
60. Siirto varmuusvarastorahastoon		180 000 000
61. Korvaukset varmuusvarastorahastolle (arviomääräraha)		37 200 000
77. Varastojen rakentaminen nestemäisiä poltto- ja voiteluaineita varten (siirtomääräraha)		34 000 000

10. Merenkululaitos	(730)	376 966 300
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 47 800)		164 886 000
09. Neuvottelu- ja toimikunnat		73 000
28. Talviliikennetekniikan perustutkimukset (siirtomääräraha)		500 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 411 000) ..		116 009 300
40. Saaristoliikenteen avustaminen		800 000
41. Korkotuki saaristolaisten kulkuyhteyksiä hoitaville liikennöitsijöille myönnettävistä lainoista (arviomääräraha)		25 000
42. Vesikuljetuskaluston hankintojen korkotuki (arviomääräraha) ..		2 000 000
50. Lästimaksuista suoritettavat valtionavut (arviomääräraha)		2 500 000
70. Kaluston ja teknillisten laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)		9 650 000
71. Alusten ja muiden kulkuvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha)		35 323 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		7 200 000
77. Turvalaitteiden rakentaminen ja väylätyöt (siirtomääräraha) ..		35 000 000
79. Muut maa- ja vesirakennustyöt (siirtomääräraha)		3 000 000
26. Merentutkimuslaitos	(830)	10 681 800
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		4 280 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 30 000) ..		5 901 800
70. Kaluston ja tutkimusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha) ..		500 000
28. Elinkeinohallitus	(820)	16 342 200
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		11 659 200
09. Neuvottelukunnat		169 000
21. Eräät elintarvikevalvonnan ja kuluttaja-asiain menot		2 500 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		1 399 000
30. Valtionapu kunnallisille elintarvikelaboratorioille		250 000
50. Valtionapu kuluttajajärjestöjen tukemiseen		315 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		50 000
29. Elinkeinovalvonnan aluehallinto	(820)	4 952 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		4 252 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		680 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		20 000
30. Kilpailuasiamiehen toimisto	(820)	494 300
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		457 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		35 300
70. Kaluston hankkiminen		2 000

31. Kuluttajansuoja	(820)	4 970 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 271 200)		2 356 000
09. Kuluttajavalituslautakunta		220 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		974 500
31. Valtionosuus kuluttajaneuvonnan järjestämiseen kunnissa (arviomääräraha)		1 400 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		20 000
32. Patentti- ja rekisterihallitus	(820)	26 880 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha) (kertamenoa 1 202 000)		21 523 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 360 000) ...		5 107 500
70. Kaluston hankkiminen		250 000
34. Lisenssivirasto	(820)	2 426 200
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		1 964 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		452 200
70. Kaluston hankkiminen		10 000
39. Teknillinen tarkastuslaitos	(820)	27 973 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		17 457 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		4 066 000
70. Kaluston, koneiden ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)		900 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		5 550 000
40. Geologinen tutkimuslaitos	(830)	99 502 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		56 581 000
09. Valtuuskunta (arviomääräraha)		10 000
21. Eräät tutkimustoiminnan menot (siirtomääräraha)		30 160 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		4 251 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		7 500 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		1 000 000
42. Valtion teknillinen tutkimuskeskus	(830)	122 130 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		65 981 000
09. Valtuuskunta (arviomääräraha)		10 000
21. Eräät tutkimustoiminnan menot (siirtomääräraha)		6 100 000
28. Tuotekehitys- ja markkinointiyksiköt (arviomääräraha)		1 625 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		17 814 000
70. Koneiden ja kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		13 500 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		17 100 000

43. Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen ulkopuolisille suorittamat tehtävät	(830)	133 357 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		99 557 000
21. Eräät tutkimustoiminnan menot (siirtomääräraha)		30 000 000
70. Koneiden ja kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		3 800 000
44. Energiatalous	(860)	241 268 000
09. Neuvottelukunnat		168 000
21. Eräät energiahuollon tutkimus-, suunnittelu- ja valvontatoiminnan menot (siirtomääräraha)		55 000 000
27. Energiatiedotus ja neuvontatoiminta		5 500 000
40. Kotimaisten polttoaineiden käytön edistäminen (arviomääräraha)		77 500 000
41. Maaseudun sähköistämisen tukeminen (siirtomääräraha)		28 000 000
42. Energiataloudellisen koetoiminnan edistäminen (siirtomääräraha)		12 000 000
45. Teollisuuden energiansäästöinvestointien korkotuki (arviomääräraha)		1 500 000
46. Turveraaka-ainevarojen hyväksikäytön edistäminen		1 100 000
78. Valtakunnallisen hiilisataman suunnittelu (siirtomääräraha)		500 000
83. Lainat kotimaisten polttoaineiden käytön edistämiseen (siirtomääräraha)		50 000 000
84. Lainat kotimaisten polttoaineiden tuotannon edistämiseen (siirtomääräraha)		10 000 000
46. Teknisen ja kaupallisen tutkimuksen tukeminen	(830)	197 950 000
21. Ulko- ja kotimaankauppaan liittyvä tutkimustoiminta (siirtomääräraha)		2 400 000
22. Kansainvälinen tekninen yhteistyö (siirtomääräraha)		4 600 000
23. Tavoitetutkimustoiminta (siirtomääräraha)		30 000 000
40. Avustukset teollisuutta edistävään tutkimustoimintaan (siirtomääräraha)		50 000 000
41. Valtionapu teknistä tutkimusta harjoittaville järjestöille sekä liikkeenjohdolliselle ja teknilliselle täydennyskoulutustoiminnalle		8 450 000
83. Teollisuuden tuotekehityslainat (siirtomääräraha)		92 500 000
84. Lainat vientituotteiden parantamiseen (siirtomääräraha)		10 000 000
49. Teollisuussihteerit	(830)	10 130 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		7 304 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		2 776 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		50 000
50. Teollisuuden edistäminen	(850)	105 646 000
09. Neuvottelukunnat		800 000
23. Teollistamistutkimukset (siirtomääräraha)		1 000 000
30. Valtionosuus ja -avustus kuntien elinkeinoasiamiesten palkkaukseen (arviomääräraha)		9 759 000
40. Valtionapu pienen ja keskisuuren teollisuuden edistämisyksiköille		4 670 000

41. Kaivannaisteollisuuden edistäminen	16 410 000
42. Valtionavustus Kotimaisen Työn Liitto ry:lle	2 000 000
44. Eräiden kurssitappioiden korvaaminen (arviomääräraha)	800 000
45. Eräät teollisuuden korkotuet (arviomääräraha)	875 000
47. Valtionavustus eräisiin pienen ja keskisuuren teollisuuden neuvonta- ja koulutushankkeisiin	500 000
49. Eräät Kemijoki Oy:lle suoritettavat korvaukset (siirtomääräraha)	832 000
60. Siirto valtion takausrahastoon (arviomääräraha)	4 000 000
88. Osakepääomien korotukset (siirtomääräraha)	64 000 000
60. Ulkomaankaupan edistäminen (880)	394 040 000
29. Muut kulutusmenot	500 000
40. Valtionapu viennin edistämiseen (siirtomääräraha)	95 000 000
41. Ulkomaankauppaa edistävien järjestöjen valtionapu	7 040 000
45. Valtionavustus Suomen Ulkomaankauppaliitto r.y:lle	8 000 000
46. Valtionapu pienille ja keskisuurille yrityksille uuden vientihenkilöiden palkkaamiseen	2 500 000
47. Korkotuki Suomen Vientiluotto Oy:lle (arviomääräraha)	9 000 000
60. Siirrot rahastoihin (arviomääräraha)	232 000 000
84. Lainat viennin edistämiseen (siirtomääräraha)	40 000 000
61. Kotimaankaupan edistäminen (870)	5 300 000
40. Haja-asutusalueiden vähittäiskaupan korkotuki (arviomääräraha)	1 600 000
41. Haja-asutusalueiden vähittäiskaupan investointiavustus (arviomääräraha)	2 000 000
42. Valtionapu haja-asutusalueiden kauppapalvelujen saavutettavuuden turvaamiseksi	1 700 000
70. Kehitysalueiden teollisuuden edistäminen (850)	424 220 000
21. Malminetsinnän ja sitä palvelevan geologisen tutkimuksen edistäminen kehitysalueilla	2 200 000
41. Kehitysalueottojen korkotuki (arviomääräraha)	3 200 000
45. Eräiden kehitysalueilla sijaitsevien hankkeiden korkotuki (arviomääräraha)	42 740 000
48. Alueellinen kuljetustuki (arviomääräraha)	75 080 000
49. Kehitysalueiden tuotantotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)	285 000 000
86. Laina Outokumpu Oy:lle Sotkamon Talvivaaran malmitutkimusten kustannuksia varten (siirtomääräraha)	16 000 000
71. Kehitysalueerahasto Oy (840)	207 300 000
42. Kehitysalueerahasto Oy:lle maksettava korkotuki (arviomääräraha)	4 500 000
43. Luotto- ja kurssitappioiden korvaaminen (arviomääräraha)	24 300 000
44. Avustus Kehitysalueerahasto Oy:lle kehitysyhtiön perustamista varten	1 000 000
45. Tutkimustoiminnan tukeminen (siirtomääräraha)	7 500 000
83. Laina Kehitysalueerahasto Oy:lle (siirtomääräraha)	170 000 000

80. Matkailun edistämiskeskus	(870)	39 422 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		9 352 000
09. Matkailuasiain neuvottelukunta (arviomääräraha)		20 000
21. Eräät matkailun edistämistoiminnan menot		14 300 000
27. Matkailutoimistojen muut kulutusmenot (arviomääräraha)		5 223 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		3 217 500
40. Valtionapu matkailun edistämistoimintaan		3 200 000
70. Kaluston hankkiminen		110 000
74. Valtion omistamien matkailukiinteistöjen peruskorjaus ja laajennus (siirtomääräraha)		4 000 000
90. Valtion hankintakeskus	(050)	
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	18 656 000	
05. Eläkkeet (arviomääräraha)	1 036 700	
21. Hankinnan ja myynnin sekä varastotoiminnan menot (arviomääräraha)	5 175 000	
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)	6 102 500	
Käyttömenot (01—29):	30 970 200	
70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha) ..		1 300 000
75. Keskusvaraston laajennus (siirtomääräraha)		1 000 000
88. Pitäjänmäen toimintakeskus (siirtomääräraha)		11 000 000
Sijoitusmenot (70—88):	13 300 000	
92. Valtion polttoainekeskus	(860)	
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	16 911 000	
05. Eläkkeet (arviomääräraha)	14 000 000	
21. Hankinta- ja jakelutoiminta (arviomääräraha) ..	646 014 000	
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)	30 040 000	
Käyttömenot (01—29):	706 965 000	
70. Koneiden, laitteiden ja muun kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		37 500 000
76. Jalostuslaitokset (siirtomääräraha)		4 000 000
78. Polttoturvetuotannon valmistelu (siirtomääräraha)		80 000 000
88. Maan hankkiminen (siirtomääräraha)		16 000 000
Sijoitusmenot (70—88):	137 500 000	
99. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan muut menot ..	(810)	9 788 500
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		53 500
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)		750 000
09. Neuvottelu- ja toimikunnat		772 000
26. Kansainvälinen yhteistyö (arviomääräraha)		7 574 000
40. Ahvenanmaan ja mantereen välisten tavarakuljetusten kuljetuskustannusten alentaminen		600 000
95. Maanomistajien osuus puolustusmaksuista (arviomääräraha)		39 000

Pääloukka 33

33. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNON- ALA	14 838 263 400
01. Sosiaali- ja terveystministeriö	(400) 23 554 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	17 928 000
09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat	1 100 000
21. Tutkimustoiminta	460 000
22. Kehittämistoiminta	360 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	3 630 000
70. Kaluston hankkiminen	76 000
02. Lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastot	(400) 13 613 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	13 328 000
09. Pysyvät neuvottelukunnat	200 000
28. Koulutustoiminta	85 000
03. Työsuojeluhallinto	(430) 34 847 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	26 267 000
09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat	242 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	7 752 000
66. Kansainvälinen yhteistyö	336 000
70. Kaluston hankkiminen	250 000
05. Kunnallinen työsuojelutarkastus	(430) 9 124 000
30. Valtionosuus kunnille työsuojelutarkastajien toiminnasta aiheutu- viin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	9 124 000
06. Työterveyslaitos	(430) 61 200 000
50. Valtionapu työterveyslaitoksen menoihin	61 200 000
07. Työsuojelun muut menot	(430) 815 000
22. Työturvallisuustoimenpiteiden laiminlyömisestä johtuvat toimen- piteet (arviomääräraha)	15 000
51. Avustus työsuojelun tiedotustoimintaa varten	100 000
56. Valtionapu työsuojelukoulutukseen	700 000
11. Tarkastuslautakunta	(090) 1 814 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	1 629 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	185 000

12. Työneuvosto	(430)	482 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		429 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		53 000
14. Tapaturmavirasto	(410)	25 383 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		20 090 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		5 123 000
70. Kaluston hankkiminen		170 000
15. Perhekustannusten tasaus	(410)	2 077 636 000
31. Valtionosuus kunnille elatustuesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)		132 936 000
32. Kotona tapahtuvan hoidon tukeminen (siirtomääräraha)		102 000 000
51. Äitiysavustus (arviomääräraha)		29 700 000
52. Lapsilisät (arviomääräraha)		1 813 000 000
17. Yleinen perhe-eläke	(410)	220 000 000
50. Yleinen perhe-eläke (arviomääräraha)		220 000 000
18. Työttömyysvakuutus	(410)	145 000 000
50. Valtionapu työttömyyskassoille (arviomääräraha)		145 000 000
19. Sairausvakuutus	(410)	358 000 000
60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)		358 000 000
20. Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus	(410)	1 361 600 000
50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha) ..		39 300 000
51. Valtion osuus maatalousyrittäjien eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)		597 800 000
52. Valtion osuus yrittäjien eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)		259 500 000
60. Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)		465 000 000
21. Sotilasvammakorvaukset ja sotaeläkkeet	(410)	1 568 381 000
50. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)		950 000 000
51. Sotaeläkkeet (arviomääräraha)		7 800 000

52.	Rintamasotilaseläkkeet ja asumistuki (arviomääräraha)	546 000 000
53.	Rintamaveteraanien varhaiseläke (arviomääräraha)	10 000 000
55.	Valtion korvaus sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten käyttö- kustannuksiin (arviomääräraha)	53 481 000
56.	Valtionapu sotainvalidien puolisojen kuntoutustoimintaan	1 100 000
23.	Asevelvollisten ja heidän omaistensa avustaminen (410)	29 343 000
50.	Sotilasavustukset (arviomääräraha)	21 743 000
56.	Asevelvollisten kotiuttamisraha (arviomääräraha)	7 600 000
24.	Eräät vahingonkorvaukset (410)	54 380 000
50.	Tapaturmakorvaukset (arviomääräraha)	36 780 000
51.	Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustan- nuksista (arviomääräraha)	9 000 000
53.	Liikennevakuutuskorvaukset (arviomääräraha)	5 600 000
55.	Rikosvahinkokorvaukset (arviomääräraha)	3 000 000
26.	Muu toimeentuloturva (410)	155 329 000
30.	Valtionosuus kunnille huoltoapulain mukaisiin kustannuksiin (arviomääräraha)	47 560 000
31.	Valtion korvaus kunnille mustalaisväestön huollon kustannuksiin (arviomääräraha)	9 000 000
35.	Vanhusten ja vammaisten kotona tapahtuvan hoidon tukemista koskeva kokeilutoiminta (siirtomääräraha) (kertameno)	2 000 000
51.	Invalidiraha (arviomääräraha)	96 544 000
53.	Valtionavustus erälle veteraanijärjestöille	225 000
29.	Yleisavustus kunnille alkoholivaroista (960)	14 245 200
30.	Valtionosuus ja -avustus kunnille alkoholivaroista kuntien yleisiin tarpeisiin (arviomääräraha)	14 245 200
30.	Sosiaalhallitus (400)	19 841 000
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	13 065 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	6 471 000
66.	Kansainvälinen yhteistyö	245 000
70.	Kaluston hankkiminen	60 000
38.	Lasten päivähoito (420)	862 370 000
30.	Valtionosuus kunnille lasten päiväkotien käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	490 069 000
31.	Valtionosuus kunnille ohjatusta perhepäivähoidosta aiheutuviin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	308 984 000

32. Valtionavustus kunnille lasten leikin ja toiminnan ohjaukseen ..	4 500 000
33. Valtionapu kunnille lasten päiväkotien kuljetuskustannuksia koskevaan kokeilutoimintaan	1 000 000
35. Valtionavustus kunnille lasten päiväkotien perustamiskustannuksiin	17 000 000
50. Valtionosuus yksityisten lasten päivähoitolaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	40 817 000
39. Kasvatusneuvolatoiminta	(420) 36 106 000
38. Valtionosuus kunnille kasvatusneuvoloiden kustannuksiin (arviomääräraha)	36 106 000
40. Valtion koulukodit	(420) 28 080 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	17 471 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	7 780 000
70. Kaluston hankkiminen	550 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	2 279 000
41. Lasten ja nuorten kasvatus ja huolto	(420) 49 223 000
30. Valtionavustus kunnille lastenkotien käyttökustannuksiin	17 800 000
31. Valtionavustus kunnille lastenkotien perustamiskustannuksiin ..	350 000
32. Valtionavustus lasten ja nuorison avohuollon kehittämistoimintaan	4 000 000
33. Valtion korvaus kunnille kasvatuskorvauksiin (arviomääräraha) ..	11 233 000
34. Valtion korvaus kunnille ammattiopetuskorvauksiin (arviomääräraha)	436 000
37. Valtion korvaus sotaorpojen työhuollon kustannuksiin (arviomääräraha)	250 000
51. Valtionapu yksityisten lastenkotien käyttökustannuksiin	5 750 000
53. Valtionapu yksityisten koulukotien käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	8 579 000
54. Valtionavustus yksityisten koulukotien rakentamiseen (siirtomääräraha)	825 000
42. Siirtoväen huolto	(420) 14 700 000
30. Valtion korvaus siirtoväen huoltoon (arviomääräraha)	14 700 000
43. Valtion erityiskoulut	(420) 9 983 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	6 708 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	2 170 000
70. Kaluston hankkiminen	545 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)	560 000

44. Invalidihuolto	(420)	255 841 000
32. Valtionavustus kunnille asumispalvelujen käyttökustannuksiin ..		2 750 000
33. Valtionosuus kunnille suojatyötoiminnan käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		11 232 000
50. Valtion korvaus erityishuoltolaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		63 209 000
51. Valtionosuus yksityisen suojatyötoiminnan käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		14 587 000
52. Valtionavustus yksityisten asumispalvelujen käyttökustannuksiin ..		15 001 000
53. Valtion korvaus muihin invalidihuollon toimintoihin (arviomääräraha)		19 902 000
54. Valtion korvaus yksilöllisen invalidihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)		120 000 000
58. Valtionavustus suojatyötoiminnan perustamiskustannuksiin		800 000
59. Valtionavustus erityishuoltolaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		5 900 000
83. Valtion lainat invalideille opinto- ja työhuoltoon (arviomääräraha)		1 360 000
84. Valtion lainat suojatyötoiminnan perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		1 100 000
45. Valtion kehitysvammalaitokset	(420)	23 627 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		11 067 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		3 600 000
70. Kaluston hankkiminen		760 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		7 700 000
88. Huoneisto-osakkeiden hankkiminen valtion kehitysvammalaitosten tarpeisiin (siirtomääräraha)		500 000
46. Kunnallinen kehitysvammaisten erityishuolto	(420)	342 076 000
30. Valtionosuus kunnallisen kehitysvammaisten erityishuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		329 186 000
32. Valtionosuus kunnallisen kehitysvammaisten erityishuollon toimintayksiköiden perustamiskustannuksiin		12 200 000
34. Valtionosuus kunnille kehitysvammaisten erityishuollon kustannuksiin (arviomääräraha)		90 000
35. Valtion korvaus erityishuoltopiirien kuntainliitoille eräisiin kehitysvammaisten erityishuollon kustannuksiin (arviomääräraha) ..		600 000
47. Yksityinen kehitysvammaisten erityishuolto	(420)	22 817 000
50. Valtionosuus yksityisen kehitysvammaisten erityishuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		22 225 000
53. Valtion korvaus yksityisille toimintayksiköille eräisiin kehitysvammaisten erityishuollon kustannuksiin		592 000
50. Kunnallinen alkoholitarkastus	(420)	4 268 000
30. Valtionosuus kunnille alkoholitarkastajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		4 268 000

51. Raittiustyö	(420)	22 624 200
30. Valtionosuus ja -avustus kunnille alkoholivaroista raittiustyöhön ja päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoon (arviomääräraha)		14 245 200
50. Valtionapu raittiustyöhön sekä alkoholijuomista aiheutuvien haittojen ehkäisemiseen		8 379 000
53. Valtion päihdehuoltolat	(420)	18 491 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		10 141 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		6 950 000
70. Kaluston hankkiminen		200 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		1 200 000
54. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien kunnallinen huolto	(420)	45 118 000
31. Valtionosuus kunnille päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		39 518 000
32. Valtionavustus kunnille päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoloiden ja toimintayksiköiden perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)		4 000 000
36. Ylimääräinen valtionavustus kunnille huoltoloiden ja toimintayksiköiden käyttökustannuksiin		600 000
37. Valtionavustus kunnille sosiaalisesti työrajoitteisten kuntoutusta koskevaan kokeilutoimintaan		1 000 000
55. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien yksityinen huolto	(420)	16 819 000
50. Valtionapu yksityisen päihdehuollon käyttökustannuksiin		13 873 000
51. Valtionapu yksityisten päihdehuollon toimintayksiköiden perustamiskustannuksiin		600 000
55. Valtion korvaus yksityisten huoltoloiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		2 346 000
56. Kodinhoitotoiminta	(420)	170 988 000
30. Valtionosuus kunnille kodinhoitajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		128 007 000
31. Valtionavustus kunnille kotiaavustajatoiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin		6 430 000
32. Valtionosuus kunnille kotiaavustajatoiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		36 551 000
57. Lomatoiminta	(420)	483 520 000
30. Valtion korvaus kunnille maatalous- ja pienyrittäjien vuosilomajärjestelmän sekä maatalousyrittäjien sijaisaputoiminnan hallinnon käyttökustannuksiin		13 620 000
40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien vuosilomajärjestelmän kustannuksiin (arviomääräraha)		370 000 000

41.	Valtion korvaus maatalousyrittäjien sijaisavun kustannuksiin (arviomääräraha)	64 000 000
42.	Valtion korvaus pienyrittäjien vuosilomajärjestelmän kustannuksiin (siirtomääräraha)	14 000 000
51.	Valtionapu sosiaaliseen lomatoimintaan	200 000
52.	Valtion korvaus maatalousyrittäjien viikkovapaatoiminnan kokeilukustannuksiin (siirtomääräraha)	5 000 000
57.	Valtionapu ammattiyhdistysliikkeen lomajärjestöjen lomatoimintaa varten (siirtomääräraha)	14 000 000
58.	Valtionapu maatalous- ja pienyrittäjäväestön lomajärjestöjen lomatoimintaa varten	2 700 000
58.	Muu sosiaaliturva (420)	8 092 000
31.	Valtion korvaus kunnallisille työlaitoksille irtolaisten huollon kustannuksiin (arviomääräraha)	92 000
33.	Valtionavustus kunnille kunnalliskotien ja kunnallisten vanhainkotien rakentamiseen ja peruskorjauksiin (siirtomääräraha)	5 500 000
51.	Valtionapu eläkeläisten järjestöille	1 500 000
52.	Pakolaishuollon avustaminen (arviomääräraha)	1 000 000
60.	Lääkintöhallitus (330)	24 900 000
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	15 174 000
09.	Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat	505 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	7 981 000
66.	Kansainvälinen yhteistyö (kertamenoa 360 000)	1 180 000
70.	Kaluston hankkiminen	60 000
63.	Valtion sairaalat (360)	108 059 000
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	79 859 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	22 550 000
70.	Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	2 150 000
74.	Talorakennukset (siirtomääräraha)	3 500 000
65.	Kansanterveyslaitos (340)	54 091 000
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	29 602 000
22.	Eräät tutkimustoiminnan menot (arviomääräraha)	1 350 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	13 839 000
70.	Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	2 700 000
74.	Talorakennukset (siirtomääräraha)	6 600 000
66.	Lääkelaboratorio (340)	3 766 000
01.	Palkkaukset (arviomääräraha)	2 109 000
29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	830 000
70.	Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)	327 000
74.	Talorakennukset (siirtomääräraha)	500 000

68. Säteilysuojeluvirasto	(340)	28 371 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		16 842 000
21. Eräät valvonta- ja tutkimustoiminnan menot (siirtomääräraha) ..		1 600 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha) (kertamenoa 50 000)		7 629 000
70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)		2 000 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)		300 000
69. Terveydenhuollon jatkokoulutus	(350)	3 353 000
28. Terveydenhuoltoalan jatko- ja täydennyskoulutus		1 760 000
35. Valtion korvaus eräiden erikoislääkäreiden koulutuksen henkilöstö-		
menoihin (arviomääräraha)		677 900
50. Opintoapurahat terveydenhuoltoalan ulkomaista jatko- ja täyden-		
nyskoulutusta varten		436 000
54. Ulkomailla lääkäreiksi ja hammaslääkäreiksi valmistuneiden lisä-		
koulutus Suomessa		110 000
58. Valtion korvaus Huuli- ja suulakihalkiokeskuksessa järjestettävän		
erikoislääkäreiden koulutuksen henkilöstömenoihin (arviomäärä-		
raha)		369 100
73. Terveyskasvatus ja -valvonta	(350)	6 110 000
21. Terveyskasvatus		430 000
22. Tupakoinnin vähentäminen		5 180 000
23. Terveysvalvonta		500 000
74. Kunnallinen terveysvalvonta	(350)	24 105 000
30. Valtionosuus kunnille terveystarkastajien toiminnasta aiheutuviin		
käyttökustannuksiin (arviomääräraha)		24 105 000
75. Kunnallinen kansanterveystyö	(350)	2 332 702 000
30. Valtionosuus kunnille terveyskeskusten käyttökustannuksiin (arvio-		
määräraha)		2 117 602 000
31. Valtionosuus kunnille terveyskeskusten perustamiskustannuksiin ..		190 000 000
35. Valtion korvaus terveyskeskuksille eräiden potilaiden hoitoon (ar-		
viomääräraha)		1 800 000
37. Valtion korvaus eräiden tautien vastustamisesta ja hoidosta aiheu-		
tuviin kustannuksiin (arviomääräraha)		23 300 000
76. Kunnallinen erikoissairaanhoito	(360)	3 418 788 000
30. Valtionosuus kunnille erikoissairaanhoitolaitosten käyttökustannuk-		
siin (arviomääräraha)		3 256 907 000
31. Valtionosuus kunnille erikoissairaanhoitolaitosten perustamiskustan-		
nuksiin		110 000 000

32. Valtion korvaus erikoissairaanhoidolaitoksille eräiden potilaiden hoitoon (arviomääräraha)	24 000 000
34. Valtion maksuosuus yliopistollisten keskussairaaloiden perustamiskustannuksiin (arviomääräraha)	23 000 000
36. Mielisairaanhoidolaitosten valtionosuuden korko	100 000
38. Valtionavustus Lastenlinnan sairaalan käyttökustannuksiin	4 350 000
39. Valtion korvaus myrkytystietokeskuksen henkilöstömenoihin (arviomääräraha)	431 000
80. Yksityinen erikoissairaanhoido (360)	32 118 000
50. Valtionapu Huuli- ja suulakihalkiokeskuksen käyttökustannuksiin	600 000
51. Valtionapu kaatumatautisten hoitolaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	5 506 000
52. Valtionapu kaatumatautisten hoitolaitosten perustamiskustannuksiin	50 000
53. Valtionapu Pitäjänmäen työklinikan kustannuksiin	450 000
54. Valtionapu reumatautisten hoitolaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	13 267 000
55. Valtion korvaus Reumasäätien sairaalan käyttökustannuksiin valtiolle varattujen sairaansijojen osalta (arviomääräraha)	8 425 000
57. Valtionapu reumatautisten hoitolaitosten perustamiskustannuksiin	2 900 000
58. Valtion maksuosuus Reumasäätien sairaalan perustamiskustannuksiin valtiolle varattujen sairaansijojen osalta	920 000
85. Terveydenhuollon muut menot (350)	22 633 000
26. Farmakopea	133 000
50. Terveydenhoitolain mukaiset korvaukset (arviomääräraha)	500 000
56. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan	22 000 000
92. Kansanterveyden edistäminen (350)	57 000 000
50. Avustus yksityisille yhteisöille kansanterveystyön kustannuksiin (arviomääräraha)	57 000 000
93. Lasten ja nuorten kasvatuksen ja huollon edistäminen (420)	21 500 000
50. Avustus yksityisille yhteisöille lasten ja nuorten huollon kustannuksiin (arviomääräraha)	21 500 000
94. Vanhusten huollon edistäminen (420)	31 000 000
50. Avustus yksityisille yhteisöille vanhusten huollon kustannuksiin (arviomääräraha)	31 000 000

95. Vammaisten huollon edistäminen	(420)	37 300 000
50. Avustus yksityisille yhteisöille vammaisten huollon kustannuksiin (arviomääräraha)		37 300 000
96. Suuronnettomuuksiin varautuminen	(110)	1 200 000
50. Avustus yksityisille yhteisöille suuronnettomuuksiin varautumisesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)		1 200 000
97. Lomanviettomahdollisuuksien edistäminen	(420)	21 100 000
50. Avustus yksityisille yhteisöille lomatoiminnan kustannuksiin (arvio- määräraha)		21 100 000
99. Sosiaali- ja terveystieteiden hallinnon muut menot	(400)	20 837 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		440 000
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)		965 000
40. Käsi- ja opaskirjojen laatiminen (siirtomääräraha)		32 000
51. Valtion osuus merimiespalvelutoimiston menoista (arviomääräraha)		1 540 000
52. Valtion osuus työnantajille eräisiin merimiesten matkakustannuk- siin (arviomääräraha)		2 200 000
53. Valtionavustus Punkaharjun Kuntoutussairaalan peruskorjaukseen (siirtomääräraha)		1 000 000
54. Valtionapu Kuntoutussäätiölle		127 000
55. Valtionavustus Urho Kekkosen Kuntoinstituuttisäätiön tutkimus- laitoksen rakentamiseen (siirtomääräraha)		4 500 000
66. Kansainvälinen yhteistyö (kertamenoa 50 000)		10 033 000

Pääloukka 34

34. TYÖVOIMAMINISTERIÖN HALLINNONALA	2 122 396 800
01. Työvoimaministeriö	(610) 46 245 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)	19 084 000
09. Neuvottelu- ja toimikunnat	320 000
22. Työvoimapolitiittiset tutkimukset (siirtomääräraha)	1 500 000
23. Julkaisu- ja tiedotustoiminta	7 650 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely	4 569 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	11 953 000
51. Kansainvälisestä asiantuntija- ja harjoittelijainvaihdosta aiheutuvat menot	1 005 000
70. Kaluston hankkiminen	164 000

06. Työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinto	(620)	138 099 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		106 063 000
09. Neuvottelu- ja toimikunnat (arviomääräraha)		3 995 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)		26 406 000
70. Kaluston hankkiminen		1 635 000
08. Työvoimaopisto	(610)	1 255 900
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		342 000
29. Muut kulutusmenot		893 900
70. Kaluston hankkiminen		20 000
20. Työvoiman liikkuvuuden edistäminen	(620)	5 900 000
50. Työvoiman alueellisen liikkuvuuden edistäminen (arviomääräraha)		5 900 000
30. Työrajoitteisten työvoimapalvelu	(620)	102 067 900
61. Työrajoitteisten ammatinvalinnanohjaus erityislaitoksissa (arviomääräraha)		2 067 900
62. Työrajoitteisten työhön sijoittaminen		100 000 000
50. Työllisyyden hoito	(630)	1 275 475 000
02. Palkkaukset (arviomääräraha)		302 275 000
28. Nuorten työelämään perehdyttämiskokeilu ja nuorten yhteiskuntatakuukokeilu (siirtomääräraha)		20 000 000
61. Valtionapu työttömyyden lieventämiseen (arviomääräraha)		604 000 000
77. Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi (arviomääräraha)		349 200 000
60. Työttömyyskorvaukset	(410)	520 000 000
50. Työttömyyskorvaukset (arviomääräraha)		520 000 000
89. Palkkaturva	(410)	30 000 000
50. Palkkaturva (arviomääräraha)		30 000 000
99. Työvoimaministeriön hallinnonalan muut menot	(610)	3 354 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha)		1 440 000
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)		120 000
23. Siviilipalvelusmiesten työllistäminen (siirtomääräraha)		600 000
25. Kansainvälinen yhteistyö		294 000
50. Korvaus liikennöitsijöille siviilipalvelusmiesten lomamatkalipuista (arviomääräraha)		900 000

Pääluokka 35

35. VALTIONVELKA		4 503 916 900
01. Kotimaisen velan korko	(910)	939 915 500
90. Kotimaisen pitkäaikaisen velan korko (arviomääräraha)		914 915 500
92. Kotimaisen lyhytaikaisen velan korko (arviomääräraha)		25 000 000
03. Ulkomaisen velan korko	(910)	977 736 400
90. Ulkomaisen pitkäaikaisen velan korko (arviomääräraha)		977 736 400
05. Kotimaisen velan kuoletus	(910)	1 868 238 500
90. Kotimaisen pitkäaikaisen velan kuoletus (arviomääräraha)		1 868 238 500
07. Ulkomaisen velan kuoletus	(910)	532 620 300
90. Ulkomaisen pitkäaikaisen velan kuoletus (arviomääräraha)		476 620 300
91. Ulkomaisen lyhytaikaisen velan kuoletus (arviomääräraha)		56 000 000
09. Muut menot valtionvelasta	(910)	185 406 200
21. Palkkiot ja muut menot valtionvelasta (arviomääräraha)		157 000 000
90. Kotimaisen pitkäaikaisen velan indeksikorotus (arviomääräraha) ..		28 406 200

Menojen kokonaismäärä:

64 819 755 400

Yksityiskohtaiset perustelut

SELVITYKSIÄ

1. Mikäli näissä yksityiskohtaisissa perusteissa ei ehdoteta muutoksia, sisältyvät vuoden 1981 menoarvion

— kulutusmenomomentit, joiden numerotunnus on 01—15 tai 19—29;

— siirtomenomomentit, joiden numerotunnus on 30—69; sekä

— muut menomomentit, joiden numerotunnus on 90—99, vuoden 1982 menoarvioesitykseen sekä perusteluiltaan että loppusummaltaan samanlaisina kuin ne ovat vuoden 1981 menoarviossa.

2. Vaikka muutosta ei esitettäisikään, perustellaan vuosittain uudelleen

— kaikki tulomomentit;

— sijoitusmenomomentit, joiden numerotunnus on 70—89; sekä

— kulutusmenomomenteista puolustusvoimien hankintamenomomentit, joiden numerotunnus on 16—18.

3. Ne kohdassa 2 mainittuihin ryhmiin kuuluvat vuoden 1981 tulo- ja menoarvion momentit, joita ei uudelleen perustella, eivät sisälly vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesitykseen.

Menomomenttien asiasisältö

Kulutusmenot (01—29)

Palkkaukset ja palkkauksen luonteiset menot (01—09)

01—02. Palkkaukset

Palkkausmomentille merkitään yleensä vain sellaisia palkkausmenoja, joista on suoritettava sosiaaliturvamaksu. Ulkomaisissa edustustoissa palvelevien ja sotilasasiemiesten paikalliskorotukset sekä kurssi- ja hintavaihtelukorvaukset sekä eräät muut vastaavanlaiset palkkausmenot merkitään kuitenkin palkkausmomentille huolimatta siitä, että näistä palkkausmenoista ei suoriteta sosiaaliturvamaksua.

Palkkausmomentin alamomenttijako on seuraava:

1. Perus- ja sopimuspalkkaisen sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset. Alamomentille merkitään viran tai toimen sijoituspalkkausluo-

kan mukainen palkkaus (peruspalkka) sekä näissä viroissa tai toimissa maksettavat ikä-, kalliinpaikan-, syrjäseutu-, kielitaito-, konekirjoitus-, pätevyys-, vuosiloma- ja palkkausluokkien eroina määräytyvät tehtäväkohtaiset lisät, määrävuosikorotukset, lomaraha ja muut palkanlisät ja lisäpalkkiot sekä sopimuspalkkaisen viran kokonaispalkkaus.

2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat. Alamomentille merkitään päätoimisten tilapäisten toimihenkilöiden palkkaus kaikkine lisineen, työsuhhteessa olevalle henkilökunnalle maksettavat palkat kaikkine lisineen sekä puolustuslaitoksen ja rajavartiolaitoksen värvätyn henkilökunnan ja virastotyöntekijöiden palkkaukset kaikkine lisineen.

Työsuhhteessa olevalle henkilökunnalla tarkoitetaan sellaista henkilökuntaa, joka pysyväisluonteisesti työskentelee lähinnä samanlaatuisissa tehtävissä kuin virkasuhhteessa olevat ja jonka tehtävät liittyvät oleellisesti viraston tai laitoksen työhön. Työsuhdepalkkoja sisältyy

myös työmäärärahoihin sekä sellaisiin työmäärärahan luonteisiin toimintakokonaisuutta osoittaviin määrärahoihin, joiden perusteluissa on tästä nimenomaan mainittu.

3. Muut palkat ja palkkiot. Alamomentille merkitään kaikki alamomentteille 1 ja 2 kuulumattomat palkkausmenot.

4. Sosiaaliturvamaksu. Alamomentille merkitään valtion työnantajana suorittama sosiaaliturvamaksu. Muiden kuin palkkausmomentilta 01 maksettavien palkkojen osalta sosiaaliturvamaksu sisällytetään samalle momentille, jolta palkat maksetaan.

05—07. Eläkkeet

Momenteille merkitään vakinaiset eläkkeet, perhe-eläkkeet, ylimääräiset eläkkeet sekä eräät lähinnä eläkkeen luonteiset avustukset kuten hautausavut.

Eläkkeet merkitään pääluokkaan 28 lukuunottamatta valtion liikeyrityksiä, joiden eläkemenoit merkitään ao. liikeyrityksen lukuun.

08—09. Komitealaitos

Ministeriön esittelystä asetettujen tilapäisten komiteoiden ja toimikuntien menot merkitään kunkin pääluokan viimeiseen lukuun momentille 08 (Komiteat ja asiantuntijat), joka merkitään arviomäärärahaksi. Neuvottelukuntien, neuvostojen, lautakuntien ja muiden pysyvien toimielinten menot merkitään ministeriön lukuun momentille 09 (Neuvottelukunnat).

Jos pysyvä toimielin on asetettu nimenomaisesti jonkin viraston yhteyteen, sen menot voidaan merkitä asianomaiseen lukuun momentille 09.

Komiteamomenteille ei merkitä virastojen johtokuntien tai vastaavien linjaorganisaatioon kuuluvien toimielinten menoja.

Momenteilta 08—09 voidaan maksaa erilaisia kulutusmenoja. Momenttien käyttö huoneisto-, kalusto- ja laitehankintoihin edellyttää mainintaa perusteluissa. Yleensä on lähdettävä siitä, että ministeriö tai virasto huolehtii sellaisista hankinnoista komitean puolesta ja käyttää siihen omia määrärahojaan.

Henkilöstön palkkaamisessa on noudatettava valtioneuvoston komiteoista antaman päätöksen mukaista menettelyä. Henkilöstön palkkaamista rajoittavat lisäksi määrärahan suuruus ja

momentin perusteluihin mahdollisesti otettu maininta henkilöstön enimmäismäärästä.

Suurehkot (yli 20 000 mk) pysyvät komiteat tulee eritellä momentin käyttösuunnitelmassa.

Muut kulutusmenot (10—29)

10. Rakennusten käyttö

Rakennusten käyttömenot merkitään yleensä momentille 29. Vain silloin kun nämä menot ovat suuria, voidaan käyttää momenttia 10. Rakennusten käyttömenoja ovat mm. vuokrasta, vedestä, kaasusta, lämmityksestä, valaistuksesta ja voimavirrasta aiheutuvat menot. Momentille merkitään myös siivous- ja puhdistusvälineiden ja -aineiden hankinnat, hissien sekä muiden laitteiden huoltomenot. Myös muut kiinteistöstä aiheutuvat menot, kuten esimerkiksi ulkopuolisten suorittamista siivoustehtävistä ja lumitöistä aiheutuvat menot, merkitään tälle momentille. Mikäli rakennuksiin liittyy laajoja piha- tai puistoalueita ja näistä aiheutuvien menojen osuus momentin markkamäärästä on huomattava, momentin nimikkeeksi merkitään "Kiinteistöjen käyttö". Momentille ei sitävastoin ole edellytetty merkittäväksi palkkausmenoja eikä korjaus- ja kunnossapitomenoja.

11—12. Koneiden, laitteiden ja kaluston korjaus ja kunnossapito

Liikelaitosten koneiden, laitteiden ja kaluston korjaus- ja kunnossapitomenot merkitään momenteille 11—12. Muiden (virastojen ja laitosten) ao. menot merkitään momentille 29.

13. Talonrakennusten korjaus ja kunnossapito

Momentille merkitään rakennusten korjauksesta ja kunnossapidosta aiheutuvat menot. Mikäli rakennuksen arvo nousee korjauksen johdosta siinä määrin, että korjausta on pidettävä perusparannuksena, merkitään meno sijoitusmenoksi (vrt. momentit 74—76).

14—15. Maa- ja vesirakennusten korjaus ja kunnossapito

Momenteille merkitään maa- ja vesirakennusten ja -rakenteiden korjauksesta ja kunnossapidosta aiheutuvat menot (vrt. momentit 77—79).

16—18. *Puolustusvoimien kaluston hankkiminen*

Momenteille merkitään puolustuslaitoksen sotavarustuksen sekä muun kaluston ja välineiden, mm. huonekalujen ja konttorikoneiden hankkimisesta aiheutuvat menot (vrt. momentit 70—73).

21—29. *Muut kulutusmenot*

Momenteille 21—28 voidaan ehdottaa sellaisia tavaroiden ja palvelusten ostoon tarkoitettuja selvästi rajattavan kokonaisuuden muodostavia määrärahoja, jotka määrärahan suuruuden tms. syyn perusteella on tarkoituksenmukaista merkitä omalle momentilleen. Tällaisia mahdollisesti omille momenteilleen merkittäviä menokokonaisuuksia ovat mm. moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito, automaattinen tietojenkäsittely, raaka-aineiden tai tarveaineiden hankinta sekä eräät poikkeuksellisen merkittävät ravinto-, vaatetus- tai huoltomenot. Menolajierittelyä noudattavat momenttien 21—28 määrärahat voidaan tarvittaessa eritellä käyttösuunnitelmassa käyttökohteittain tai muulla sopivaksi katsottavalla tavalla.

Poikkeuksellisesti voidaan omalle menomomentille 21—28 ehdottaa sellaisia toimintakokonaisuusmäärärahoja, kuten selvästi määrä-

aikaiset erillisprojektit ja maksullisen palvelutoiminnan menot. Tällaisissa tapauksissa on määrärahan käyttösuunnitelmaerittelyssä noudatettava soveltuvien osin jäljempänä momentin 29 kohdalla esitettyä käyttösuunnitelmaerittelyä.

Momenteille 21—28 ehdotettaviin määrärahoihin ei saa pääsääntöisesti sisällyttää määrärahoja valtion työ- tai virkasuhteessa olevan henkilöstön palkkaamiseksi. Työsuhteisen henkilöstön palkkaaminen määräaikaista projekteja varten on kuitenkin mahdollista siinä poikkeustapauksessa, että momentin perusteluissa on nimenomaan mainittu määrärahan olevan käytettävissä henkilöstön palkkaamiseen.

Maksullisen palvelutoiminnan menomomentille voidaan ehdottaa vain sellaisia kulutusmenoeria, jotka selvästi ovat kohdistettavissa maksullisen palvelutoiminnan menoksi. Maksullisen palvelutoiminnan menojen perustelujen tulee kiinteästi liittyä laadintaohjeen kohdassa 10. esitettyyn laskelmaan.

Momentilta 29 ”Muut kulutusmenot” ei saa palkata henkilöstöä. Momentin 29 määrarahasta tulee mahdolliset käyttövarat erottaa omaksi alamomentikseen. Muilta osin määräraha tulee tarvittaessa eritellä käyttösuunnitelmassa soveltuvien osin seuraavaa ohjeellista erittelyä noudattaen:

Muiden kulutusmenojen ohjeellinen käyttösuunnitelmaerittely

Päeerittely	Alaerittely	Selite
(0. Palkkaukset)		Erittely kuten palkkausmomentin alamomenteilla 2 ja 4.
1. Matkat	Kotimaan matkat/ Ulkomaan matkat	Matkat Päivärahat Hotellikorvaukset Valtion korvattavat henkilöstön muutot
2. Muut henkilöstömenot	Koulutus Työpaikkaterveydenhuolto Virkistystoiminta (enintään) Lomatoiminta (enintään) Muut	Kurssi- ja konferenssimaksut Koulutustarvikkeet Terveysten- ja sairaanhoitomaksut Lääkkeet ja hoitotarvikkeet Virkistystoiminnan tarvikkeet ja palvelukset Lomatoiminnan tarvikkeet ja palvelukset Työpaikkaruokailun tarvikkeet ja palvelukset Suojavaatetus Muut

Päeerittely

3. Rakennusten käyttö

Alaerittely

Vuokrat

Sähkö, kaasu ja vesi

Lämmitys

Puhtaanapito

Puistojen ym. alueiden ylläpito

Muut

Selite

Vuokrat valtion laitoksille

Vuokrat muille

Sähköt

Kaasut

Vesi- ja jätevesimaksut

Kaukolämpö

Lämmitysöljyt

Siivoustarvikkeet ja -palvelukset

Alueiden puhtaanapidon (ml. lumityöt)

edellyttämät tarvikkeet ja palvelukset

Jätehuoltopalvelukset ja -maksut

Puistojen ym. laajojen alueiden ylläpidon

ja puhtaanpidon edellyttämät tarvikkeet ja palvelukset

Hissien ym. laitteiden huolto

Edellä mainitsemattomat tarvikkeet ja

palvelukset

4. Toimistomenot

Painatus, monistus ja kopiointi

Automaattinen tietojenkäsittely

Posti-, lennätin- ja puhelinmaksut

Toimistotarvikkeet ja -palvelukset

Muut

Painatus- ja monistuspalvelukset

Asiakirjojen sidontapalvelukset

Kopiointikoneiden vuokra- ja huoltomaksut

Monistus- ja kopiointitarvikkeet

Atk-palvelusten ostot

Atk-laittevuokra- ja huoltomaksut

Atk-tarvikkeet

Postimaksut

Puhelin-, lennätin- ja telexmaksut

Toimistotarvikkeet

Painotuotteet

Konttorikoneiden vuokrat ja huoltopalvelukset

Edellä mainitsemattomat tarvikkeet ja

palvelukset

(5—7. Toiminnan erityismenot)

Toiminnan erityismenoiksi voidaan luokitella edellä mainitsemattomia toiminnalle tyypillisiä aineiden, tarvikkeiden ja ulkopuolisten palvelusten ostoja, joiden markkamääräinen osuus momentin menoista on huomattava

Esimerkkejä toiminnan erityismenoista ovat

— moottorikulkuneuvojen käytöstä,

— viestivälineiden käytöstä,

— opetustoiminnasta,

— potilaiden hoidosta,

— oppilaiden, potilaiden ym. ylläpidosta ja huollosta aiheutuvat aineiden ja tarvikkeiden sekä ulkopuolisten palvelusten ostot sekä raaka-aineiden ostot

Toiminnan erityismenojen erittelyt on pyrittävä yhtenäistämään hallinnonalojen puitteissa samantyyppistä toimintaa suorittavien hallinto- yksiköiden kesken

Päeerittely	Alaerittely	Selite
8. Muut menot	Aineet ja tarvikkeet	Ryhmiin 1—7 kuulumattomat — raaka- ja apuaineet — poltto- ja voiteluaineet — lääkkeet ja hoitotarvikkeet — tekstiilit ja vaatteet — puhdistusaineet ja siivousvälineet — elintarvikkeet — työvälineet — muut aineet ja tarvikkeet
	Koneiden ja laitteiden korjaus ja kunnossapito	Ryhmiin 1—7 kuulumattomat — korjaus- ja kunnossapitotarvikkeet — varaosat — korjaus- ja kunnossapitopalvelukset
	Talorakennusten korjaus ja kunnossapito	Rakennusten ja huoneistojen korjauksen ja kunnossapidon tarvikkeet ja palvelukset (erää ei normaalitapauksessa esiinny)
	Maa- ja vesirakenteiden korjaus ja kunnossapito	Ryhmiin 1—7 kuulumattomat — korjaus- ja kunnossapitotarvikkeet — varaosat — korjaus- ja kunnossapitopalvelukset
	Konsulttipalvelukset	Konsulttipalvelusten ostot
	Muut palvelukset	Edellisiin ryhmiin kuulumattomien palvelusten ostot
	Muut	Valtion varoista maksettavat korvaukset Kokous- ja konferenssimenot Jäsenmaksut Muut edellisiin ryhmiin kuulumattomat menot

Käyttösuunnitelmassa noudatetaan pääsääntöisesti päeerittelyn mukaista jaottelua. Mikäli jokin alaerittelysarakeeseen sisältyvä menokonaisuus (esim. ulkomaan matkat tai atk) on määrärahan kokonaismarkkamäärään verrattuna huomattava tai sitä sen poikkeuksellisen luonteen tms. syyn vuoksi halutaan seurata erityisesti, voidaan se ottaa omaksi käyttösuunnitelmaeräkseen. Käyttösuunnitelmaan voidaan ottaa myös ohjelliseen erittelyyn sisällyttämättömiä eräitä. Viraston tulee voida tilinpidossaan seurata käyttösuunnitelmaerittelyn toteutumista ja tarvittaessa esittää, mitä menoeräitä viraston tilinpidossa luetaan kuuluvaksi kuhunkin käyttösuunnitelman erään.

Konsulttimenojen budjetointi

a) Hallintoyksikön oman toiminnan kehittämiseen liittyvät konsultointitehtävät (mm. hallinnon kehittäminen) budjetoidaan momentille 29 ”Muut kulutusmenot”. Tällöin konsulttimääräraha yleensä merkitään omaksi kohdak-

seen momentin käyttösuunnitelmaan, tarvittaessa ”enintään” tekstillä varustettuna.

b) Eräissä tapauksissa valtio osallistuu myös sellaisen konsultointitoiminnan menoihin, joka ei kohdistu valtion omiin hallintoyksiköihin. Tällöin kyseiset menot voidaan budjetoida omalle momentilleen, elleivät ne ole määrältään vähäisiä.

c) Talon- ja maa- sekä vesirakennuksiin liittyvät konsultointimenot kuten investointisuunnitelmien laadinta yms. budjetoidaan samoille momenteille kuin muutkin kyseessä olevasta projektista aiheutuvat reaalisijoitusmenot. Tässä tarkoitettujen konsultointimenojen tulee liittyä välittömästi suoritettaviin investointeihin.

Siirtomenot (30—69)

Siirtomenoja ovat kunnille ja kuntainliitoille, elinkeinoelämälle ja yleishyödyllisille yhteisöille maksettavat valtionavut, siirrot kotitalouksille sekä siirrot budjetin ulkopuolisille valtion tileil-

le ja ulkomaille. Luonteenomaista siirtomenoille on se, että valtio ei saa välitöntä vastiketta, tavaraa tai palvelusta siirron saajalta. Välillisesti siirtomenot yleensä edistävät myös valtion tehtävien toteutusta.

Siirtomenot on luokiteltu saajan mukaan. Valtionavut rakennustoimintaan sekä koneiden ja kaluston hankintaan on pyrittävä mahdollisuuksien mukaan merkitsemään eri momenteille kuin kulutukseen menevät valtionavut.

30—39. *Valtionavut kunnille ja kuntainliitoille ym.*

Momenteille merkitään kunnille ja kuntainliitoille suoritettavat valtionavut.

40—49. *Valtionavut elinkeinoelämälle*

Momenteille merkitään elinkeinoelämän edistämiseksi tarkoitettut valtionavut yksityisille yrityksille ja elinkeinonharjoittajille sekä yrittäjien ja elinkeinonharjoittajien ym. etuja edistävälle keskusjärjestöille, yhdistyksille ym.

50—59. *Valtionavut kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille*

Momenteille merkitään siirrot yksityisille kulluttajille sekä valtionavut yleishyödyllisille järjestöille, laitoksille, yhdistyksille, seuroille jne. Tällaisia ovat esimerkiksi urheilujärjestöt, yksityiset oppilaitokset, yksityiset sairaalat ja sellaiset yksityiset tutkimuslaitokset, jotka eivät välittömästi palvele liike- tai elinkeinoelämää.

60. *Siirrot budjetin ulkopuolisille valtion tileille*

Momentille merkitään siirrot tulo- ja menovarojen ulkopuolisiin rahastoihin sekä siirrot kansaneläkelaitokselle.

61—65. *Erittelemättömät siirrot kotimaahan*

Momenteille merkitään sellaiset erittelemättömät siirrot, joiden jakamista kuntien, elinkeinoelämän ja kotitaloussektorin kesken ei voida edeltäkään suorittaa. Menojen laadun mukaan ryhmiteltäessä on valtion liikeyritysten lisärahoitustarve luettu tähän ryhmään.

66—69. *Siirrot ulkomaille*

Momenteille merkitään sellaiset ulkomaille siirrettävät varat, joista ei saada välitöntä vasti-

ketta tai joiden vastike on vähäinen suhteessa menon suuruuteen. Tällaisia ovat esim. kehitysyhteistyötoiminnan puitteissa myönnettävät avustukset sekä kansainvälisten rahoitusyhteisöjen jäsenmaksut.

Sijoitusmenot (70—89)

Reaalisijoitukset (70—79)

70—73. *Koneiden, laitteiden ja kaluston hankekiminen*

Momenteille merkitään työkoneiden ja -laitteiden, kuljetusvälineiden ja -kaluston, konttorikoneiden, huonekalujen, laboratorio- ja tutkimusvälineiden, radio- ja puhelinlaitteiden sekä muut suurten tai suurehkojen tavaroiden hankinnat. Mikäli virastolla tai laitoksella on tällaisia hankintoja vain vähän eikä ole tarkoituksenmukaista merkitä näitä hankintoja omalle momentille, tulee ne merkitä muihin kulutusmenoihin. Tavarat, joiden arvo on vähäinen tai pitoaika lyhyt, kuten esimerkiksi toimistotarvikkeet ja työkalut, merkitään myös muihin kulutusmenoihin.

74—76. *Talonrakennukset*

Momenteille merkitään valtion uudisrakennustöistä ja rakennusten perusparannustöistä aiheutuvat menot. Perusparannuksiksi katsotaan muutos- tai korjaustyöt, joiden johdosta rakennuksen arvo lisääntyy oleellisesti. Momenteille merkitään myös rakennusten suunnittelusta aiheutuvat menot lukuunottamatta sitä suunnittelutyötä, jota vastaava palkka merkitään palkkausmomentille 01. Talonrakennusten korjaus ja kunnossapito merkitään momentille 13.

77—79. *Maa- ja vesirakennukset*

Momenteille merkitään muista valtion rakennustöistä kuin talonrakennuksista aiheutuvat menot, kuten yleisten teiden, rautateiden, sattamien, kanavien ja siltojen rakentaminen, maankuivaustyöt, vesi- ja viemärijohtotyöt, koskien ja vesiväylien perkaaminen, uittoväylien rakentaminen sekä pengerrys- ja patoamistyöt. Momenteille merkitään myös maa- ja vesirakennusten suunnittelusta aiheutuvat menot lukuunottamatta sitä suunnittelutyötä, jota vastaava palkka merkitään palkkausmomentille 01. Maa-

ja vesirakennusten korjaus ja kunnossapito merkitään momenteille 14—15.

Lainat ja muut finanssijoitukset (80—89)

80—82. *Lainat kunnille ja kuntainliitoille ym.*

Momenteille merkitään kunnille ja kuntainliitoille myönnettävät lainat.

83—86. *Lainat yksityisille*

Momenteille merkitään elinkeinoelämälle, kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille myönnettävät lainat. Myös valtionenemmistöisille osakeyhtiöille annettavat lainat sisällytetään tähän ryhmään.

87. *Muut ja erittelemättömät lainat*

Momenteille merkitään sellaiset erittelemättömät lainat, joita ei voida edeltäkäsien jakaa kuntien ja yksityisten kesken. Momenteille merkitään myös ulkomaille myönnettävät lainat.

88—89. *Muut finanssijoitukset*

Momenteille merkitään maa-alueiden, rakennusten, asunto-osakkeiden ja arvopapereiden ostot, sijoitukset valtionenemmistöisiin osakeyhtiöihin ym. finanssijoitukset.

Muut menot (90—99)

90—94. *Valtionvelan korot ja kuoletukset sekä indeksikorotukset*

Momenteille merkitään kotimaisen ja ulkomaisen velan korot ja kuoletukset sekä indeksikorotukset.

95—99. *Muut ja erittelemättömät menot*

Momenteille merkitään edellä luetelluille momenteille 01—94 kuulumattomat menot. Tällaisia menoja ovat esimerkiksi tileistä poistot ja eräät muut laskennalliset erät sekä eräät valtioneuvoston käytettäväksi edeltä arvaamattomiin menoihin tarkoitetut määrärahat.

TULOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. *Tulo- ja varallisuusvero*

Momenteille arvioidaan kertyvän 17 930 000 000 mk.

Hallitus on tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyen todennut, että se pyrkii omalta osaltaan toteuttamaan tuloverotuksen inflaatiotarkistuksen vuonna 1982 siten, että asteikkotarkistuksessa sovelletaan edellisellä kerralla noudatettua käytäntöä. Keskeisten vähennysten tarkistamiseen ei hallitus tässä yhteydessä ottanut kantaa. Hallitus ehdottaa veroasteikkoja tulo- ja varallisuusverotuksessa tarkistettavaksi kaikkien verovelvollisten osalta 12 prosentin hintatason nousua vastaavasti. Lisäksi ehdotetaan perhepoliittisiin vähennyksiin, työtulovähennykseen sekä omaisuustulovähennykseen tehtä-

väksi tarkistuksia. Tarkistusten johdosta tulo- ja varallisuusveron tuotto vuodelta 1982 toimitettavassa verotuksessa alenee noin 1 700 milj. markalla vuonna 1981 voimassa olevien veroperusteiden mukaiseen tuottoon verrattuna. Ennakkoperinnän muutosten ajoittumisen johdosta tarkistusten vaikutus vuoden 1982 kassakertymään on noin 1 280 milj. mk. Eduskunnalle annetaan edellä sanotun sisältöiset tulo- ja varallisuusverotuksen lievennystä tarkoittavat lakiesitykset.

Hallitus pitää tärkeänä, että luontaisetujen verotusarvoihin voidaan tehdä hinta- ja kustannustason nousun edellyttämät korjaukset.

Hallitus ehdottaa lisäksi tehtäväksi yritysverotustoimikunnan ja maatalousverokomitean ehdotusten pohjalta eräitä tarkistuksia. Li-

säksi ehdotetaan eräitä muita pienten ja keski-suurten yritysten verotusta keventäviä tarkistuksia. Ehdotusten veron tuottoa vähentävä vaikutus on otettu huomioon momentin tuottoarviossa.

Hallitus ehdottaa myös veronkantoa ja perintää tehostavia toimenpiteitä, joilla pyritään hillitsemään verojäämien kasvua.

Momentin 11.01.04 perusteluihin viitaten hallitus antaa eduskunnalle esityksen tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta siten, että totalisaattorivoitot siirretään tuloverotuksen alaisuudesta arpajaisveron piiriin.

Kun tulo- ja varallisuusveron tuoton arvioidaan lähinnä oletettua nopeamman nimellisasioiden nousun johdosta kohoavan vuonna 1981 15 750 milj. markkaan, veron tuoton lisäys vuonna 1982 on vuodelle 1981 arvioidun kassakertymään verrattuna 2 180 milj. mk. Lisäys aiheutuu lähinnä palkkasumman, yksityisten elinkeinonharjoittajien tulojen ja yhteisöjen voittojen arvioidusta kasvusta, eräiden sosiaalietuuksien saattamisesta veronalaisiksi vuoden 1982 alusta lukien sekä verojäämien kasvun arvioidusta hidastumisesta. Veron tuottoa vähentää mainittujen inflaatiotarkistusta koskevien esitysten ohella edellä todetut tarkistukset yritysten ja maatalousverotuksessa sekä totalisaattorivoittojen siirtäminen arpajaisverotuksen piiriin.

Vuoden 1981 tuloarvioon verrattuna tulo- ja varallisuusveron tuoton lisäys on 2 730 000 000 mk.

1982 esitys	17 930 000 000
1981 tuloarvio	15 200 000 000
1980 tilinpäätös	12 212 697 467

02. Merimiesvero

Momentille arvioidaan kertyvän 164 000 000 mk. Lisäys on 14 000 000 mk.

1982 esitys	164 000 000
1981 tuloarvio	150 000 000
1980 tilinpäätös	131 756 496

03. Perintö- ja lahjavero

Momentille arvioidaan kertyvän 190 000 000 mk. Lisäys on 20 000 000 mk.

1982 esitys	190 000 000
1981 tuloarvio	170 000 000
1980 tilinpäätös	152 770 935

04. Arpajaisvero

Viitaten hallituksen esitykseen arpajaisverosta annetun lain (259/70) muuttamisesta momentille arvioidaan kertyvän 80 000 000 mk. Lisäys 30 000 000 mk aiheutuu siitä, että totalisaattorivoitot ehdotetaan siirrettäväksi tuloverotuksen alaisuudesta arpajaisveron alaisiksi ja siitä, että valtion osuutta arpajaisveron tuotosta ehdotetaan korotettavaksi 50 prosentista 60 prosenttiin.

1982 esitys	80 000 000
1981 tuloarvio	50 000 000
1980 tilinpäätös	42 475 568

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Liikevaihtovero

Momentille arvioidaan kertyvän 15 240 000 000 mk. Teollisuuden talonrakennusinvestointien sekä kone- ja laiteinvestointien vuonna 1981 voimassa olevia liikevaihtovero-huojennuksia on tarkoitus jatkaa vuoden 1982 loppuun saakka. Eduskunnalle annetaan tätä tarkoittava lakiesitys. Veronhuojennusten veron tuottoa vähentävä vaikutus on otettu huomioon momentin tuottoarviossa. Veron tuoton lisäys 1 340 000 000 mk aiheutuu arvioidusta kotimaisen kysynnän arvon kasvusta.

1982 esitys	15 240 000 000
1981 tuloarvio	13 900 000 000
1980 tilinpäätös	12 261 991 135

02. Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero

Momentille arvioidaan kertyvän 420 000 000 mk. Lisäys 50 000 000 mk aiheutuu vakuutusmaksu- lisäntymisestä, vakuutusmäärien kasvusta ja vakuutettujen omaisuusarvojen noususta.

1982 esitys	420 000 000
1981 tuloarvio	370 000 000
1980 tilinpäätös	343 554 749

03. Apteekkimaksut

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi apteekkimaksusta annetun lain (148/46) muuttamisesta siten, että lähinnä pienten ap-

teekkien apteekkimaksurasitusta pyritään vähentämään, momentille arvioidaan kertyvän 115 000 000 mk. Lisäys 10 000 000 mk aiheutuu apteekkien liikevaihdon arvioidusta kasvusta. Apteekkimaksulain muutoksen on arvioitu vähentävän apteekkimaksun tuottoa

10 000 000 mk, mikä on otettu huomioon momentin tuottoarviossa.

1982 esitys	115 000 000
1981 tuloarvio	105 000 000
1980 tilinpäätös	93 666 521

06. Tuonnin perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Tuontitulli

Momentille arvioidaan kertyvän 840 000 000 mk. Lisäys 120 000 000 mk aiheutuu tuonnin arvon arvioidusta kasvusta sekä siitä, että vuoden 1981 tuloarvio on osoittautunut liian pieneksi.

1982 esitys	840 000 000
1981 tuloarvio	720 000 000
1980 tilinpäätös	751 120 176

02. Tuontimaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 30 000 000 mk. Lisäys 10 000 000 mk aiheutuu tuonnin arvon arvioidusta kasvusta sekä siitä, että vuoden 1981 tuloarvio on osoittautunut liian pieneksi.

1982 esitys	30 000 000
1981 tuloarvio	20 000 000
1980 tilinpäätös	32 891 317

09. Tasausvero

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi tasausverolain (922/71) muuttamisesta siten, että tasausveroa kannetaan edelleen vuonna 1982, momentille arvioidaan kertyvän 700 000 000 mk. Lisäys 80 000 000 mk aiheutuu tasausveron alaisten tavaroiden tuonnin arvon arvioidusta kasvusta.

1982 esitys	700 000 000
1981 tuloarvio	620 000 000
1980 tilinpäätös	597 141 456

08. Valmisteverot

01. Tupakkaverot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 480 000 000 mk. Lisäys 225 000 000 mk aiheutuu tupakkavalmisteiden vähittäishintojen korottamisesta sekä siitä, että vuoden 1981 tuloarvio on osoittautunut lähinnä kulutuksen arvioitua vähäisemmän supistumisen johdosta liian pieneksi.

1982 esitys	1 480 000 000
1981 tuloarvio	1 255 000 000
1980 tilinpäätös	1 223 810 358

02. Makeisvero

Momentille arvioidaan kertyvän 170 000 000 mk. Lisäys 10 000 000 mk aiheutuu makeisten kulutuksen arvioidusta kasvusta.

1982 esitys	170 000 000
1981 tuloarvio	160 000 000
1980 tilinpäätös	138 354 230

03. Olutvero

Momentille arvioidaan kertyvän 940 000 000 mk. Lisäys 135 000 000 mk aiheutuu oluen vähittäishintojen korottamisesta sekä siitä, että vuoden 1981 tuloarvio on osoittautunut liian pieneksi oluiden vuonna 1981 toteutetun vähittäishintojen korotuksen johdosta.

1982 esitys	940 000 000
1981 tuloarvio	805 000 000
1980 tilinpäätös	648 791 053

04. Alkoholijuomaverot

Momentille arvioidaan kertyvän 2 575 000 000 mk. Lisäys 175 000 000 mk aiheutuu alkoholijuomien vähittäishintojen korottamisesta.

1982 esitys	2 575 000 000
1981 tuloarvio	2 400 000 000
1980 tilinpäätös	2 097 160 543

05. Virvoitusjuomavero

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain (870/79) muuttamisesta siten, että nykyiset veromäärät ovat voimassa myös vuonna 1982, momentille arvioidaan kertyvän 150 000 000 mk. Lisäys 6 000 000 mk aiheutuu virvoitusjuomien kulutuksen arvioidusta kasvusta.

1982 esitys	150 000 000
1981 tuloarvio	144 000 000
1980 tilinpäätös	101 467 390

06. Elintarviketuotteiden valmistevero

Momentille arvioidaan kertyvän 1 600 000 000 mk. Lisäys 100 000 000 mk aiheutuu elintarviketuotteisiin käytettävien raaka-aineiden kotimaisten hintojen ja maailmanmarkkinahintojen välisten hinnanerojen kasvusta.

1982 esitys	1 600 000 000
1981 tuloarvio	1 500 000 000
1980 tilinpäätös	1 293 925 546

07. Polttoainevero

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi polttoaineverosta momentille arvioidaan kertyvän 3 750 000 000 mk. Lailla on tarkoitus korottaa eräiden polttoaineiden valmisteveroja vuoden 1982 alusta lukien. Lakiesitykseen sisältyy lisäksi ehdotus ydinvoima-aine-elementtien saattamisesta polttoaineverotuksen piiriin. Toimenpide on tarpeen eri tuontipolttoaineiden verotuskohtelun yhdenmukaistamiseksi. Lisäys 340 000 000 mk aiheutuu lähinnä polttoaine-
veron korottamisesta sekä ydinvoima-aine-elementtien saattamisesta veronalaisiksi ja siitä, että nestemäisten polttoaineiden valmistajan suorittaman polttoaine-
veron maksuaika lyhenee vuoden 1982 alusta lukien yhdellä kuukaudella.

1982 esitys	3 750 000 000
1981 tuloarvio	3 410 000 000
1980 tilinpäätös	2 994 172 321

08. Ravintorasvavero

Momentille arvioidaan kertyvän 150 000 000 mk. Lisäys 28 000 000 mk aiheutuu lähinnä

vuonna 1981 toteutetuista ravintorasvaveron korotuksista, joilla voim ja margariinin hintasuhteet on säilytetty ennallaan.

1982 esitys	150 000 000
1981 tuloarvio	122 000 000
1981 I lisämenoarvio	3 000 000
1980 tilinpäätös	107 961 123

09. Sokerivero

Momentille arvioidaan kertyvän 105 000 000 mk. Lisäys on 5 000 000 mk.

Veron tuotolla on tarkoitus kattaa momentilta 30.31.44 vuonna 1982 suoritettavia ja osittain sitä aikaisempina vuosina suoritettuja korvauksia.

1982 esitys	105 000 000
1981 tuloarvio	100 000 000
1980 tilinpäätös	108 308 901

10. Sähkövero

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi sähköverosta annetun lain (652/76) muuttamisesta siten, että vuodeksi 1981 väliaikaisesti korotetun sähköveron voimassaoloa jatketaan, momentille arvioidaan kertyvän 550 000 000 mk. Lisäys 20 000 000 mk aiheutuu sähköenergian kulutuksen arvioidusta kasvusta.

1982 esitys	550 000 000
1981 tuloarvio	530 000 000
1980 tilinpäätös	386 974 379

11. Lannoitevero

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi lannoiteverosta momentille arvioidaan kertyvän 140 000 000 mk. Lisäys on 5 000 000 mk.

1982 esitys	140 000 000
1981 tuloarvio	135 000 000
1980 tilinpäätös	125 580 637

12. Öljyvähennysovero

Momentille arvioidaan kertyvän 9 000 000 mk. Vähennys on 1 000 000 mk.

1982 esitys	9 000 000
1981 tuloarvio	10 000 000
1980 tilinpäätös	6 594 822

13. *Rehuseosvero*

1982 esitys 28 000 000

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi rehuseosverosta momentille arvioidaan kertyvän 28 000 000 mk.

10. Muut verot

01. *Leimavero*

Momentille arvioidaan kertyvän 1 220 000 000 mk. Lisäys 105 000 000 mk aiheutuu toiminnan vilkastumisesta ja hintatason arvioidusta noususta.

1982 esitys 1 220 000 000
1981 tuloarvio 1 115 000 000
1980 tilinpäätös 1 040 416 149

02. *Elokuvavero*

Momentille arvioidaan kertyvän 2 500 000 mk. Lisäys on 300 000 mk.

1982 esitys 2 500 000
1981 tuloarvio 2 200 000
1980 tilinpäätös 2 257 536

03. *Auto- ja moottoripyörävero*

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain (482/67) muuttamisesta siten, että takseille ja invalideille myönnettävien veronpalau-

tusten enimmäismääriä korotetaan inflaatiota vastaavasti, momentille arvioidaan kertyvän 1 780 000 000 mk. Lisäys 110 000 000 mk aiheutuu henkilöautojen hintojen noususta ja myynnin arvioidusta kasvusta. Veron tuottoa vähentävänä tekijänä on otettu huomioon edellä ehdotetun lainmuutoksen vaikutus.

1982 esitys 1 780 000 000
1981 tuloarvio 1 670 000 000
1980 tilinpäätös 1 418 044 971

04. *Moottoriajoneuvovero*

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain (722/66) muuttamisesta momentille arvioidaan kertyvän 280 000 000 mk. Lisäys 60 000 000 mk aiheutuu lähinnä siitä, että markkamääräisiä veromääriä ehdotetaan korotettavaksi tapahtuneen hinta- ja kustannustason nousun johdosta.

1982 esitys 280 000 000
1981 tuloarvio 220 000 000
1980 tilinpäätös 201 834 664

12. Maksut sosiaaliturvaa varten

01. *Työnantajan lapsilisämaksu*

Hallitus ehdottaa, ettei työnantajan lapsilisämaksua hintojen nousun hillitsemiseksi ja kansainvälisen kilpailukyvyyn säilyttämiseksi kanneta myöskään vuonna 1982. Eduskunnalle annetaan tätä tarkoittava lakiesitys. Momentille

arvioidaan kertyvän aikaisemmilta vuosilta maksuunpantuina työnantajan lapsilisämaksuina 2 000 000 mk. Vähennys on 43 000 000 mk.

1982 esitys 2 000 000
1981 tuloarvio 45 000 000
1980 tilinpäätös 127 676 197

19. Muut veronluonteiset tulot

01. *Oy Alko Ab:n ylijäämä*

Momentille arvioidaan kertyvän 615 000 000 mk. Lisäys 90 000 000 mk aiheutuu alkoholi-juomien vähittäishintojen korottamisesta sekä siitä, että vuoden 1981 tuloarvio on osoittau-

tunut vuonna 1981 toteutetun oluen vähittäishintojen korotuksen johdosta liian pieneksi.

1982 esitys 615 000 000
1981 tuloarvio 525 000 000
1980 tilinpäätös 510 878 866

02. *Lästimaksut*

Momentille arvioidaan kertyvän 2 500 000 mk. Lisäys on 150 000 mk.

1982 esitys	2 500 000
1981 tuloarvio	2 350 000
1980 tilinpäätös	2 499 660

03. *Voin hinnanalennusmaksut*

Voin hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta annetun lain (428/69) ja lain muuttamisesta annettujen lakien (491/73 ja 1144/76) mukaisesti perittävinä voin hinnanalennusmaksuina momentille arvioidaan kertyvän 16 000 000 mk. Vähennys on 2 000 000 mk. Vastaava meno on merkitty momentille 30.32.47 käytettäväksi tuottajille myytävän voin hinnan alentamiseen.

1982 esitys	16 000 000
1981 tuloarvio	18 000 000
1980 tilinpäätös	16 024 660

04. *Eräiden maataloustuotteiden markkinointimaksut*

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi sianlihan ja maidon markkinointimaksuista sekä esitykseen laiksi suurilta kana- ja sikatalousyrityksiltä kannettavista markkinointimaksuista momentille arvioidaan kertyvän maataloustuotteista perittävinä markkinointimaksuina 103 000 000 mk. Lisäys on 28 000 000 mk.

1982 esitys	103 000 000
1981 tuloarvio	75 000 000

1981 I lisämenoarvio	29 000 000
1980 tilinpäätös	70 326 671

05. *Nestemäisten polttoaineiden varmuusvarastointimaksu*

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi nestemäisten polttoaineiden varmuusvarastointimaksusta momentille arvioidaan kertyvän 250 000 000 mk. Nestemäisten polttoaineiden varmuusvarastointimaksua ehdotetaan korotettavaksi. Korotuksen arvioidaan tuottavan 90 000 000 mk. Nestemäisten polttoaineiden kulutuksen supistumisen johdosta varmuusvarastointimaksua arvioidaan kertyvän vuonna 1981 tuloarvioon merkittyä vähemmän, joten lisäys tuloarvioon verrattuna on 70 000 000 mk. Varmuusvarastointimaksun tuotto ehdotetaan tässä menoarvioesityksessä käytettäväksi varmuusvarastoinnista aiheutuviin menoihin.

1982 esitys	250 000 000
1981 tuloarvio	180 000 000
1980 tilinpäätös	90 447 802

06. *Eräistä maataloustuotteista kannettavat tasausmaksut*

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi kerman ja vähärasvaisen maidon tasausmaksusta annetun lain (583/76, muut. 787/79) muuttamisesta momentille arvioidaan kertyvän edelleen 50 000 000 mk.

1982 esitys	50 000 000
1981 tuloarvio	50 000 000
1980 tilinpäätös	49 927 457

Osaston 11 tulot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös v. 1980 1 000 mk	Tuloarvio v. 1981 1 000 mk	Ehdotus v. 1982 1 000 mk	Muutos 1981—1982 ± 1 000 mk ± %	
01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	12 539 700	15 570 000	18 364 000	+ 2 794 000	+ 18
04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut	12 699 212	14 375 000	15 775 000	+ 1 400 000	+ 10
06. Tuonnin perusteella kannettavat verot ja maksut	1 381 153	1 360 000	1 570 000	+ 210 000	+ 15
08. Valmisteverot	9 233 101	10 571 000	11 647 000	+ 1 076 000	+ 10
10. Muut verot	2 662 553	3 007 200	3 282 500	+ 275 300	+ 9
12. Maksut sosiaaliturvaa varten	127 676	45 000	2 000	— 43 000	— 96
19. Muut veronluonteiset tulot	740 105	850 350	1 036 500	+ 186 150	+ 22
Yhteensä	39 383 502	45 778 550	51 677 000	+ 5 898 450	+ 13

Osasto 12

SEKALAISET TULOT

24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala

99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 7 110 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 3 250 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 3 860 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 610 000 mk, mistä 150 000 mk aiheutuu palvelutoiminnan kasvusta, 360 000 mk käytettyjen ajoneuvojen myyntituloista, joilla katetaan momentille 24.10.71 merkityt menot ajoneuvojen uusimisesta ja 100 000 mk lähinnä kuriiritulojen lisääntymisestä.

1982 esitys	7 110 000
1981 tuloarvio	6 500 000
1980 tilinpäätös	6 541 846

25. Oikeusministeriön hallinnonala

30. Kaupunkien osallistuminen oikeudenhoidon ylläpitomenoihin

Momentille arvioidaan kertyvän 54 900 000 mk. Vähennys 6 850 000 mk aiheutuu kaupunkien maksuosuuksien vuosittaisesta alenemisesta.

1982 esitys	54 900 000
1981 tuloarvio	61 750 000
1980 tilinpäätös	68 671 440

31. Yksityisoikeudellisista tiedoksiannoista kertyvät tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 2 591 000 raastuvanoikeuksissa ja maistraateissa uuteen tiedoksiantojärjestelmään siirtymisen johdosta haastemiesten suorittamista haasteiden ja muiden asiakirjojen tiedoksiannoista perittävinä maksuina sekä postitusmaksuina 1.3.1982 lukien.

1982 esitys	2 591 000
-------------------	-----------

50. Vankeinhoitolaitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 91 500 000 mk eli lisäystä 13 000 000 mk seuraavasti:

1. *Työtoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 80 000 000 mk. Lisäys on 12 000 000 mk.

oitaan kertyvän 80 000 000 mk. Lisäys on 12 000 000 mk.

Vankeinhoitolaitoksen työtoiminnan ennakoitu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1982:

<i>Tulot</i>	<i>mk</i>	
Työtoiminnassa tuotettavien suoritteiden myyntitulot	80 000 000	mk
<i>Kustannukset</i>		
Henkilökunnan palkat	11 200 000	mk
Vankien työrahat ja avolaitospalkat	9 000 000	
Sosiaaliturvamaksut	1 200 000	
Aineet ja tarvikkeet	54 300 000	
Vieraat palvelukset	3 200 000	
Muut	500 000	79 400 000
Laskennalliset erät		
Eläkekustannukset	2 800 000	
Pääomakustannukset	11 500 000	
Hallintokustannukset	1 200 000	15 500 000
Yhteensä	94 900 000	

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 11 500 000 mk. Lisäys on 1 000 000 mk, mikä johtuu maksujen tarkistamisesta.

1982 esitys	91 500 000
1981 tuloarvio	78 500 000
1980 tilinpäätös	76 596 081

99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot	1982 esitys	2 300 000
Momentille arvioidaan kertyvän 2 300 000 mk. Lisäys on 500 000 mk.	1981 tuloarvio	1 800 000
	1980 tilinpäätös	2 513 847

26. Sisäasiainministeriön hallinnonala

06. Väestökirjanpidon tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 6 900 000 mk eli lisäystä 1 200 000 mk seuraavasti:

1. Tulot väestörekisterikeskuksen maksullisesta palvelutoiminnasta. Alamomentin nimike on muutettu. Alamomentille arvioidaan kertyvän 6 700 000 mk. Lisäys 1 200 000 mk aiheutuu tietojen kysynnän kasvusta. Tietojen luovuttamisesta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 26.06.27.

2. Muut tulot. Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 200 000 mk.

1982 esitys	6 900 000
1981 tuloarvio	5 700 000
1980 tilinpäätös	7 475 913

32. Tulot asuntolainoitettujen vuokra-asuntojen omaksilunastamisesta

Momentille arvioidaan kertyvän 8 000 000 mk asuntotuotantolain muuttamisesta annetun lain (459/79) nojalla omaksilunastettujen asuntolainoitettujen vuokra-asuntojen lunastushinnan ja luovutuskorvauksen välisenä erotuksena valtiolle tilitettävinä tuloina. Vähennys on 12 500 000 mk.

1982 esitys	8 000 000
1981 tuloarvio	20 500 000
1980 tilinpäätös	—

50. Kaupunkien osuudet poliisilaitosten ylläpitomenoista

Momentille arvioidaan kertyvän 64 437 000 mk. Vähennys 9 163 000 mk aiheutuu kaupunkien osuuksien pienenemisestä.

1982 esitys	64 437 000
1981 tuloarvio	73 600 000
1980 tilinpäätös	82 847 506

(51.) Tulot poliisin antamasta virka-avusta
Momentin tuloarvio on otettu huomioon momentin 12.26.99 kohdalla.

62. Tulot poliisivarikkojen maksullisesta palvelutoiminnasta

Momentin nimike on muutettu.

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 9 302 000 mk seuraavasti:

1. Poliisiautovarikon tulot. Alamomentille arvioidaan kertyvän 5 782 000 mk.

2. Poliisivarusvarikon tulot. Alamomentille arvioidaan kertyvän 3 520 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 702 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	9 302 000
1981 tuloarvio	8 600 000
1980 tilinpäätös	6 945 092

(69.) Tulot selviämisasemien hoitomaksuista
Momentin tuloarvio on otettu huomioon momentin 12.26.99 kohdalla.

(70.) Tulot rakennusalan tyyppihyväksyntätoiminnasta

Momentin tuloarvio on otettu huomioon momentin 12.26.99 kohdalla.

90. Rajavartiolaitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 13 000 000 mk. Lisäys 1 150 000 mk aiheutuu rajavartiolaitoksen asunnoista perittävien vuokrien tarkistamisesta ja rajavartiolaitoksen suoritteiden maksujen korotuksista.

1982 esitys	13 000 000
1981 tuloarvio	11 850 000
1980 tilinpäätös	11 036 384

99. (12.26.51, 69, 70 ja 99) Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 12 310 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot poliisin maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 500 000 mk.

2. *Tulot rakennusalan tyyppihyväksyntätoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 250 000 mk.

3. *Selviämisaseman maksutulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 60 000 mk. Selviämisasemamaksua on tarkoitus alentaa.

4. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 11 500 000 mk.

Momentin loppusumma vähenee 1 340 000 mk.

1982 esitys	12 310 000
1981 tuloarvio	13 650 000
1980 tilinpäätös	11 556 325

27. Puolustusministeriön hallinnonala

14. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta* Momentin nimike on muuutettu.

Momentille ehdotetaan lisättäväksi uusi alamomentti 3. Momentille arvioidaan kertyvän 7 282 000 mk eli lisäystä 6 442 000 mk seuraavasti:

1. *Lääkärintodistuksista ja -lausunnoista perittävät palkkiot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 157 000 mk. Lisäys 17 000 mk aiheutuu arvioidusta palkkioiden noususta. Palkkioita vastaava meno on merkitty alamomentille 27.99.01.3.

2. *Muut terveydenhuollon tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 651 000 mk. Vähennys 49 000 mk aiheutuu toiminnan vähennyksestä.

3. *Muut maksullisen palvelutoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 6 474 000 mk, mistä 5 347 000 mk aiheutuu siirrosta momentilta 12.27.99 ja 1 127 000 mk hintojen noususta ja toiminnan lisääntymisestä.

1982 esitys	7 282 000
1981 tuloarvio	840 000
1980 tilinpäätös	668 027

20. *Tulot puolustusvoimien irtaimiston myynnistä*

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen

1 000 000 mk. Tulo vastaa momentin 27.25.17 menoja.

1982 esitys	1 000 000
1981 tuloarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	4 487 794

27. Vuokratulot

Momentille arvioidaan kertyvän 41 000 000 mk. Lisäys 2 000 000 mk aiheutuu valtion virkamiesasuntojen vuokrien ja luontaisetujen korvausten noususta.

1982 esitys	41 000 000
1981 tuloarvio	39 000 000
1980 tilinpäätös	36 732 142

99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille arvioidaan kertyvän 49 150 000 mk. Lisäys 15 320 000 mk aiheutuu pääasiassa YK:n suomalaisen valvontajoukon toiminnasta saatavien korvausten kasvusta. Kun momentilta vähennetään palvelutoiminnan tuloina 5 347 000 mk siirtona alamomentille 12.27.14.3, lisäys on 9 973 000 mk.

1982 esitys	49 150 000
1981 tuloarvio	39 177 000
1980 tilinpäätös	37 825 694

28. Valtiovarainministeriön hallinnonala

28. *Kuntien osuudet verotuskustannuksista* Momentille arvioidaan kertyvän 205 000 000 mk. Lisäys on 45 000 000 mk.

1982 esitys	205 000 000
1981 tuloarvio	160 000 000
1980 tilinpäätös	148 357 528

29. Kansaneläkelaitoksen osuus verotuskustannuksista

Momentille arvioidaan kertyvän 53 000 000 mk. Lisäys on 9 000 000 mk.

1982 esitys	53 000 000
1981 tuloarvio	44 000 000
1980 tilinpäätös	38 100 752

30. Evankelisluterilaisten seurakuntien osuudet verotuskustannuksista

Momentille arvioidaan kertyvän 30 000 000 mk. Lisäys on 6 000 000 mk.

1982 esitys	30 000 000
1981 tuloarvio	24 000 000
1980 tilinpäätös	21 163 275

31. Valtiolle subdannelletuksista maksettava korko

Momentille arvioidaan kertyvän 6 000 000 mk.

1982 esitys	6 000 000
-------------------	-----------

38. Siirto valtion subdannerahastosta

Tulo- ja menoarvioesityksen yleisperusteluihin ja momenttien 26.12.83, 28.82.60, 32.50.88, 32.70.49 ja 32.71.83 perusteluihin viitaten momentille merkitään 390 000 000 mk.

1982 esitys	390 000 000
1981 II lisämenoarvioesitys	200 100 000
1980 tilinpäätös	234 786

49. Tullilaitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 22 500 000 mk eli lisäystä 4 500 000 mk seuraavasti:

1. Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta. Alamomentille arvioidaan kertyvän 17 500 000 mk. Lisäys 4 500 000 mk aiheutuu maksujen tarkistamisesta ja toiminnan laajentumisesta.

2. Muut tulot. Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 5 000 000 mk.

1982 esitys	22 500 000
1981 tuloarvio	18 000 000
1980 tilinpäätös	17 110 674

50. Rahapajan tulot

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 87 417 500 mk seuraavasti:

1. Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta. Alamomentille arvioidaan kertyvän 87 415 000

mk, mistä rahanlyöntimaksuina ja koteloihin pakattujen rahasarjojen myyntituloina 87 175 000 mk sekä siviilitöiden (mitalit, ansiomerkit ym.) myyntituloina 240 000 mk.

Rahapajan maksullisen palvelutoiminnan ennakointu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1982:

Tulot	mk	
Rahanlyöntimaksut	86 650 000	
Koteloihin pakatut rahasarjat	525 000	
Siviilityöt	240 000	
	<u>Yhteensä</u>	87 415 000

Kustannukset	mk	mk
Palkat	2 560 000	
Sosiaaliturvamaksut	190 000	
Aineet ja tarvikkeet	27 000 000	
Vieraat palvelukset	440 000	
Muut	630 000	30 820 000

Laskennalliset erät		
Eläkekustannukset	948 000	
Pääomakustannukset	1 100 000	
Hallintokustannukset	2 911 000	
Vaihtorahan lunastus	700 000	5 659 000
	<u>Yhteensä</u>	36 479 000

2. Muut tulot. Alamomentille arvioidaan kertyvän 2 500 mk lähinnä luontaisetutuloina.

Momentin loppusumma lisääntyy 34 917 500 mk.

1982 esitys	87 417 500
1981 tuloarvio	52 500 000
1981 I lisämenoarvio	25 000 000
1980 tilinpäätös	34 480 829

52. Tilastokeskuksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 3 737 000 mk, mistä 1 265 000 mk tilastokeskuksen ulkopuolisille tilaajille suoritettavista haastattelututkimuksista ja 2 472 000 mk muista maksullisista tietopalvelusuoritteista. Lisäys 737 000 mk aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja maksujen tarkistamisesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 28.52.28.

1982 esitys	3 737 000
1981 tuloarvio	3 000 000
1980 tilinpäätös	1 717 914

54. Pankkitarkastusviraston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän pankkitarkastuslain muuttamisesta annetun lain (685/78) mukaisesti 4 684 000 mk. Lisäys on 459 000 mk. Tulo vastaa luvun 28.54 meno-

ja lisättynä pankkitarkastusviraston toiminnasta johtuvien kustannusten perimisestä annetun asetuksen (1050/78) 2 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla eläkekustannuksilla.

1982 esitys	4 684 000
1981 tuloarvio	4 225 000
1980 tilinpäätös	3 487 342

60. Rakennushallinnon tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 50 000 000 mk. Lisäys 9 000 000 mk aiheutuu vuokrien ja kiinteistöjen hoidosta perittävien maksujen korotuksista.

1982 esitys	50 000 000
1981 tuloarvio	41 000 000
1980 tilinpäätös	37 411 464

65. Otaniemen valtionalueen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 14 990 000 mk eli lisäystä 2 540 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentin nimike on muutettu. Alamomentille arvioidaan kertyvän 12 600 000 mk. Lisäys 1 900 000 mk aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja maksujen korottamisesta.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 2 390 000 mk. Lisäys 640 000 mk aiheutuu vuokrien ja maksujen tarkistamisesta.

1982 esitys	14 990 000
1981 tuloarvio	12 450 000
1980 tilinpäätös	10 947 603

70. Valtion koulutuskeskuksen tulot

Valtion koulutuskeskuksen majoituspalveluita ja toimitiloista perittävistä maksuista annetun asetuksen (218/78) johdosta momentille arvioidaan kertyvän 20 000 mk. Lisäys 5 000 mk aiheutuu hintojen noususta.

1982 esitys	20 000
1981 tuloarvio	15 000
1980 tilinpäätös	16 095

99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi valtion tulo- ja menoarvion ja tilinpäätöksen perusteista annetun lain (136/31) muuttamisesta momentille arvioidaan kertyvän 14 500 000 mk. Lisäys on 7 500 000 mk, mistä 6 500 000 mk aiheutuu lähinnä valtion takauksista perittävän takausmaksun käyttöön ottamisesta.

1982 esitys	14 500 000
1981 tuloarvio	7 000 000
1980 tilinpäätös	48 827 465

29. Opetusministeriön hallinnonala

06. Valtion audiovisuaalisen keskuksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän audiovisuaalisen aineiston myynnistä ja muista tehtävistä edelleen 1 600 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.06.28.

1982 esitys	1 600 000
1981 tuloarvio	1 600 000
1980 tilinpäätös	1 096 969

07. Suomen elokuva-arkiston tulot

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 705 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 670 000 mk elokuvien esittämisestä aiheutuvina tuloina maksujen tarkistamisen johdosta.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 35 000 mk lähinnä valokopio- ja esityskorvaustuloina.

Momentin loppusumma lisääntyy 55 000 mk.

1982 esitys	705 000
1981 tuloarvio	650 000
1980 tilinpäätös	486 748

12. Helsingin yliopiston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 36 280 000 mk eli lisäystä 5 580 000 mk seuraavasti:

1. *Lääketieteellisen ja hammaslääketieteellisen maksullisen palvelutoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 20 677 000 mk toiminnan laajeneminen ja maksujen korottaminen huomioon ottaen. Lisäys on 3 808 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Opetus- ja koetilojen tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 2 950 000 mk. Lisäys on 150 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

3. *Tulot muusta maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 4 653 000 mk. Lisäys on 222 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

4. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 8 000 000 mk lähinnä opettajankoulutuslain 9 §:n 2 ja 3 momentin perusteella kuntien suoritettaviksi kuuluvista harjoittelukoulujen perusasteen menojen maksuosuuksista sekä lukion oppilaiden lukukausi- ja ruokailumaksuista. Lisäys on 1 400 000 mk.

1982 esitys	36 280 000
1981 tuloarvio	30 700 000
1980 tilinpäätös	36 762 282

13. Åbo Akademin tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 2 754 000 mk eli lisäystä 2 554 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 2 600 000 mk maksullisten tutkimustehtävien, jäljennepalvelun ja muun palvelutoiminnan tuloina. Lisäys 2 430 000 mk aiheutuu toiminnan kokovuotiseksi muuttumisesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 154 000 mk, mistä 74 000 mk Vasa övningsskolanin tuloina. Lisäys on 124 000 mk.

1982 esitys	2 754 000
1981 tuloarvio	200 000

14. Lapin korkeakoulun tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 73 000 mk eli lisäystä 33 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän jäljennepalvelutoiminnasta aiheutuvina ja muina tuloina 53 000 mk. Lisäys on 33 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 20 000 mk sairausvakuutus-

toimiston suorittamina päivärahoina, vuokratuloina ja muina tuloina.

1982 esitys	73 000
1981 tuloarvio	40 000

17. Jyväskylän yliopiston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 4 665 000 mk eli lisäystä 755 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 2 780 000 mk jäljenne- ja muun palvelun sekä moniste- ja muun julkaisutoiminnan tuloina. Lisäys on 230 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 885 000 mk lähinnä lukion lukukausi- ja ruokailumaksuina sekä kuntien osuuksina peruskouluasteen menoista. Lisäys on 525 000 mk.

1982 esitys	4 665 000
1981 tuloarvio	3 910 000
1980 tilinpäätös	3 707 927

18. Oulun yliopiston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 8 625 000 mk eli lisäystä 3 155 000 mk seuraavasti:

1. *Lääketehteen ja hammaslääketehteen maksullisen palvelutoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 4 505 000 mk maksujen korottaminen huomioon ottaen. Lisäys on 1 655 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Tulot muusta maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 050 000 mk teknillisen tiedekunnan maksullisen palvelutoiminnan sekä monistus-, kopiopalvelu- ja julkaisutoiminnan tuloina. Lisäys on 350 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

3. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 3 070 000 mk, mistä 1 920 000 mk lähinnä opettajankoulutuslain 9 §:n 2 momentin perusteella valtiolle maksettavina korvauksina ja 1 150 000 mk Kajaanin kaupungin lahjoituksena Kajaanin opettajankoulutuslaitoksessa järjestettävää opettajien täydennyskoulutusta varten. Lisäys 1 150 000 mk vastaa osaa mo-

menteille 29.10.01, 21, 29 ja 70 ehdotetuista menoista.

1982 esitys	8 625 000
1981 tuloarvio	5 470 000
1981 I lisämenoarvio	500 000
1980 tilinpäätös	7 198 320

19. Joensuun korkeakoulun tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 4 424 000 mk eli lisäystä 2 284 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 222 000 mk maksullisen palvelutoiminnan tuloina. Lisäys on 52 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 4 202 000 mk, mistä 1 440 000 mk Savonlinnan kaupungin osuutena liikuntahallin rakennuskustannuksista sekä 2 762 000 mk kuntien suorittamina osuuksina harjoittelukoulujen menoista, lukion ruokailu- ja lukukausimaksuina sekä muina tuloina. Lisäys on 2 232 000 mk.

1982 esitys	4 424 000
1981 tuloarvio	2 140 000
1980 tilinpäätös	2 393 522

20. Kuopion korkeakoulun tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 3 050 000 mk eli lisäystä 400 000 mk seuraavasti:

1. *Lääketieteellisen ja hammaslääketieteellisen maksullisen palvelutoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 850 000 mk maksujen korottaminen huomioon ottaen. Vähennys on 190 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Tulot muusta maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 070 000 mk korkeakoulun kirjaston informaatiopalvelutoiminnasta, korkeakoulun maksullista tutkimustehtävistä, monistepalvelusta, lastentakeskuksen tutkimuspalvelutehtävistä, täydennyskoulutustoiminnasta ja koe-eläinten myynnistä aiheutuvina tuloina. Lisäys on 660 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

3. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 130 000 mk. Vähennys on 70 000 mk.

1982 esitys	3 050 000
1981 tuloarvio	2 650 000
1980 tilinpäätös	2 235 984

21. Turun yliopiston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 13 930 000 mk eli lisäystä 3 530 000 mk seuraavasti:

1. *Lääketieteellisen ja hammaslääketieteellisen maksullisen palvelutoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 9 700 000 mk maksujen korottaminen huomioon ottaen. Lisäys on 2 700 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Tulot muusta maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 300 000 mk monistus-, kopiopalvelu- ja julkaisutuloina. Vähennys on 200 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

3. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 2 930 000 mk, mistä 2 090 000 mk aiheutuu opettajankoulutuslain perusteella kuntien suoritettavaksi kuuluvista harjoittelukoulujen perusasteen menojen maksuosuuksista, 227 000 mk Turun normaalikoulun lukukausi- ja ruokailumaksuista sekä 613 000 mk vuokra- ja muista sekalaisista tuloista. Lisäys on 1 030 000 mk.

1982 esitys	13 930 000
1981 tuloarvio	10 400 000
1980 tilinpäätös	12 062 287

24. Tampereen yliopiston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 7 650 000 mk eli lisäystä 3 910 000 mk seuraavasti:

1. *Lääketieteellisen maksullisen palvelutoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 460 000 mk maksujen korottaminen huomioon ottaen. Lisäys on 210 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Tulot muusta maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 596 000 mk maksullisten tutkimustehtävien tuloina, täydennyskoulutuskeskuksen kurssitu-

loina, jäljenne- ja muun palvelun tuloina sekä moniste- ja muun julkaisutoiminnan tuloina. Lisäys on 306 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

3. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 4 594 000 mk, mistä 750 000 mk opettajankoulutuslain perusteella kuntien suoritettavaksi kuuluvista harjoittelukoulujen perusasteen menojen maksuosuuksista ja lukio-laisten ruokailumaksuista sekä 1 452 600 mk Tampereen kaupungin osuutena ja 885 300 mk Hämeenlinnan kaupungin osuutena opettajankoulutuslain 9 §:n mukaisina korvauksina normaalikoulun laajennustöistä. Lisäys on 3 394 000 mk.

1982 esitys	7 650 000
1981 tuloarvio	3 740 000
1980 tilinpäätös	4 131 298

25. *Eläinlääketieteellisen korkeakoulun tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 2 320 000 mk eli lisäystä 154 000 mk seuraavasti:

1. *Eläinlääketieteellisen maksullisen palvelutoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän, maksujen korottaminen huomioon ottaen, hoito- ja tutkimusmaksuina 2 025 000 mk. Lisäys on 115 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Tulot muusta maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän lähinnä jäljennepalvelutuloina 25 000 mk. Lisäys on 5 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

3. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 270 000 mk. Lisäys on 34 000 mk.

1982 esitys	2 320 000
1981 tuloarvio	2 166 000
1980 tilinpäätös	2 523 220

26. *Teknillisen korkeakoulun tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 5 850 000 mk eli lisäystä 850 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentin nimike on muutettu. Maksuista annetun asetuksen (955/75) mukaisina palvelutoiminnan tuloina alamomentille arvioidaan

kertyvän 5 570 000 mk. Lisäys on 820 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän kirjaamismaksuina, sairausvakuutuskorvauksina ja muina tuloina 280 000 mk. Lisäys on 30 000 mk.

1982 esitys	5 850 000
1981 tuloarvio	5 000 000
1980 tilinpäätös	2 776 432

27. *Tampereen teknillisen korkeakoulun tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 3 400 000 mk eli lisäystä 300 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentin nimike on muutettu. Korkeakoulun kirjaston, laskentakeskuksen ja laitosten suorittamista tehtävistä arvioidaan alamomentille kertyvän 3 340 000 mk. Lisäys on 290 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 60 000 mk. Lisäys on 10 000 mk.

1982 esitys	3 400 000
1981 tuloarvio	3 100 000
1980 tilinpäätös	3 569 848

28. *Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 740 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Korkeakoulun suorittamasta maksullisesta palvelutoiminnasta arvioidaan alamomentille kertyvän edelleen 670 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 70 000 mk.

1982 esitys	740 000
1981 tuloarvio	740 000
1980 tilinpäätös	273 074

29. *Helsingin kauppakorkeakoulun tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 1 460 000 mk eli lisäystä 600 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Johtamiskoulutusohjelman osallistumismaksuina, jäljennepalvelun, atk-palvelujen, kirjastopalvelujen ja julkaisu-toiminnan tuloina arvioidaan alamomentille kertyvän 1 300 000 mk. Lisäys on 600 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 160 000 mk. Tulo vastaa osaa momentille 29.10.10 merkityistä menoista.

1982 esitys	1 460 000
1981 tuloarvio	860 000
1980 tilinpäätös	1 075 880

30. *Svenska handelsbögskolanin tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 210 000 mk eli lisäystä 20 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Täydennyskoulutusohjelman osallistumismaksuina sekä jäljenne- ja muun palvelutoiminnan tuloina arvioidaan alamomentille kertyvän 170 000 mk. Lisäys on 20 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 40 000 mk.

1982 esitys	210 000
1981 tuloarvio	190 000
1980 tilinpäätös	265 509

32. *Turun kauppakorkeakoulun tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 165 000 mk eli lisäystä 81 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentin nimike on muutettu. Alamomentille arvioidaan kertyvän täydennys- ja jatkokoulutuksen, kesäopetuskurssien, julkaisu- ja monistustoiminnan sekä maksullisen tutkimustoiminnan tuloina 140 000 mk. Lisäys 70 000 mk aiheutuu toiminnan laajenemisesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän vuokra- ja muina tuloina 25 000 mk. Lisäys on 11 000 mk.

1982 esitys	165 000
1981 tuloarvio	84 000
1980 tilinpäätös	135 802

33. *Vaasan korkeakoulun tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 244 000 mk eli lisäystä 149 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän tutkimus-, jäljenne- ja muun maksullisen palvelutoiminnan tuloina 200 000 mk. Lisäys on 145 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän Vaasan korkeakoulun ylioppilaskunnan käytössä olevien tilojen, talonmiehen asunnon ja luentosalien vuokratuloina, sairausvakuutustoimiston suorittamina päivärahoina ja muina tuloina 44 000 mk. Lisäys on 4 000 mk.

1982 esitys	244 000
1981 tuloarvio	95 000
1980 tilinpäätös	64 649

34. *Svenska social- och kommunalhögskolanin tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 58 000 mk eli lisäystä 4 800 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 50 000 mk kopiointi- ja kurssimaksutuloina. Lisäys on 4 800 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.10.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 8 000 mk.

1982 esitys	58 000
1981 tuloarvio	53 200

35. *Taideteollisen korkeakoulun tulot*

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 270 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 250 000 mk maksullisen palvelu- ja työtoiminnan tuloina. Maksullisesta palvelu- ja työtoiminnasta aiheutuvat kustannukset on merkitty momentille 29.35.28.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän lähinnä sairausvakuutuskorvauksina 20 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 20 000 mk.

1982 esitys	270 000
1981 tuloarvio	250 000
1980 tilinpäätös	81 179

36. Sibelius-Akatemian tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 260 000 mk eli lisäystä 55 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot konserttitoiminnasta ja maksullisesta palvelutoiminnasta.* Konserttituloina ja kurssimaksuina sekä julkaisu- ja jäljennetoiminnan ja kirjastopalvelujen tuloina alamomentille arvioidaan kertyvän 160 000 mk. Lisäys 80 000 mk aiheutuu toiminnan muuttumisesta kokovuotiseksi. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.36.28.

2. *Muut tulot.* Lähinnä vuokratuloina ja sairausvakuutuskorvauksina alamomentille arvioidaan kertyvän 100 000 mk. Vähennys on 25 000 mk.

1982 esitys	260 000
1981 tuloarvio	205 000
1980 tilinpäätös	159 155

42. Eräiden valtion oppilaitosten tulot

Momentille, jonka alamomenttijako ehdotetaan muutettavaksi, arvioidaan kertyvän Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun ja Suomalais-venäläisen koulun tuloina lähinnä kuntien peruskoulujen menoja koskevinä korvausosuuksina 3 498 000 mk eli vähennystä 74 000 mk seuraavasti:

1. *Kuntien osuus peruskoulun menoista.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 3 270 000 mk kuntien osuuksina valtion oppilaitosten peruskoulumenoista.

2. (12.29.42.1 ja 3) *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 228 000 mk valtion oppikouluissa suoritettavasta lukukausi-maksusta annetun asetuksen (786/75) mukaisina lukion tuloina, ruokailu- ja päiväkotimaksuina sekä vuokra- ja muina tuloina. Vähennys 74 000 mk aiheutuu Vasa övningsskolanin siirtämisestä Åbo Akademin opettajankoulutusyksikköön kuuluvaksi.

1982 esitys	3 498 000
1981 tuloarvio	3 572 000
1980 tilinpäätös	3 469 629

44. *Ylioppilastutkintolautakunnan tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 4 800 000 mk. Lisäys 700 000 mk aiheutuu koesuoritusten määrän kasvusta.

1982 esitys	4 800 000
1981 tuloarvio	4 100 000
1980 tilinpäätös	4 444 987

50. Heinolan kurssikeskuksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 80 000 mk. Lisäys 16 000 mk aiheutuu kurssitoiminnan laajentumisesta sekä ruokamaksujen ja vuokrien tarkistuksesta.

1982 esitys	80 000
1981 tuloarvio	64 000
1980 tilinpäätös	72 987

55. Kuurojen- ja sokeainkoulujen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 700 000 mk. Lisäys 200 000 mk aiheutuu ruokamaksujen ja vuokrien tarkistuksesta.

1982 esitys	700 000
1981 tuloarvio	500 000
1980 tilinpäätös	674 265

61. Valtion hotelli- ja ravintola-alan oppilaitosten tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 15 235 000 mk eli lisäystä 2 230 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentin nimike on muutettu. Alamomentille arvioidaan kertyvän 14 700 000 mk. Lisäys 2 200 000 mk aiheutuu toiminnan kasvusta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.61.28.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 535 000 mk. Lisäys on 45 000 mk. Kun alamomentilta vähennetään 15 000 mk oppilaiden osavuotisina oppilas- ja asuntolamaksuina, lisäys on 30 000 mk.

1982 esitys	15 235 000
1981 tuloarvio	13 005 000
1980 tilinpäätös	10 762 084

63. Maatalousoppilaitosten tulot

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 5 800 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 2 850 000 mk, mistä 1 180 000 mk työtoiminnan tuloina ja 1 670 000 mk ruokailutuloina.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 2 950 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 600 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä vuokratulojen kasvusta. Kun momentilta vähennetään 100 000 mk oppilaiden osavuotisina oppilas- ja asuntolamaksuina, lisäys on 500 000 mk.

1982 esitys	5 800 000
1981 tuloarvio	5 300 000
1980 tilinpäätös	5 465 744

65. *Koulutilojen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 40 000 000 mk koulutilojen tuloina. Lisäys 6 000 000 mk aiheutuu tuotantotoiminnan laajenemisesta ja tuotteiden hintojen noususta.

1982 esitys	40 000 000
1981 tuloarvio	34 000 000
1980 tilinpäätös	35 225 293

(66.) *Saamelaisalueen ammatillisen koulutuskeseuksen tulot*

Momentin tuloarvio on otettu huomioon momentin 12.29.99 kohdalla.

67. *Ammattikoulujen opettajaopistojen tulot*

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 760 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 590 000 mk, mistä 310 000 mk työtoiminnan tuloina, 210 000 mk ruokailutuloina ja 70 000 mk suuritteiden myyntituloina.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 170 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 100 000 mk.

1982 esitys	760 000
1981 tuloarvio	660 000
1980 tilinpäätös	718 323

68. *Valtion keskusammattikoulujen tulot*

Momentille, jonka alamomenttijako ehdotetaan muutettavaksi, arvioidaan kertyvän 11 100 000 mk seuraavasti:

1. *Kuntien osuus valtion keskusammattikoulujen ylläpitomenoista.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 400 000 mk.

2. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 8 200 000 mk, mistä 6 600 000 mk työtoiminnan tuloina ja 1 600 000 mk ruokailutuloina.

3. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 500 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 440 000 mk. Kun momentilta vähennetään 70 000 mk oppilaiden osavuotisina oppilasmaksuina, lisäys on 370 000 mk.

1982 esitys	11 100 000
1981 tuloarvio	10 730 000
1980 tilinpäätös	10 253 164

69. *Kuulovammaisten ja näkövammaisten ammattikoulujen tulot*

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 450 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 350 000 mk, mistä 250 000 mk työtoiminnan tuloina ja 100 000 mk ruokailutuloina.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 100 000 mk.

Momentin loppusumma ei edellä olevan johdosta muutu.

1982 esitys	450 000
1981 tuloarvio	450 000
1980 tilinpäätös	370 656

72. *Valtion metsäopetuksen tulot*

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 6 000 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 4 600 000 mk. Työkorvauksista ja metsätyökoneiden käytämisestä työtoiminnassa aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.72.29.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 400 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 1 350 000 mk. Lisäyksestä 260 000 mk kertyy oppilastyökorvauksina, 140 000 mk metsätyökoneiden

käyttömaksuina työnopetuksessa ja 300 000 mk ruokalan tuloina.

1982 esitys	6 000 000
1981 tuloarvio	4 650 000
1980 tilinpäätös	5 552 467

74. Valtion merenkulkualan oppilaitosten tulot

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 1 450 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 350 000 mk, mistä 650 000 mk työtoiminnan tuloina ja 700 000 mk ruokailutuloina.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 100 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 10 000 mk. Kun momentilta vähennetään 100 000 mk osavuotisia oppilaiden asuntolamaksuina ja opistojen oppilaiden yhden päiväaterian maksuina, vähennys on 90 000 mk.

1982 esitys	1 450 000
1981 tuloarvio	1 540 000
1980 tilinpäätös	1 439 094

75. Ammattikasvatushallituksen metsien tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 6 600 000 mk lähinnä puun myyntituloina. Lisäys on 1 100 000 mk.

1982 esitys	6 600 000
1981 tuloarvio	5 500 000
1980 tilinpäätös	6 313 649

76. Valtion teknillisten oppilaitosten tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 300 000 mk eli vähennystä 200 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän maksullisen palvelutoiminnan tuloina 500 000 mk. Lisäys on 300 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.76.25.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 800 000 mk. Lisäys on 150 000 mk. Kun alamomentilta vähennetään 650 000 mk oppilaiden osavuotisia oppilasmaksuina, vähennys on 500 000 mk.

1982 esitys	1 300 000
1981 tuloarvio	1 500 000
1980 tilinpäätös	2 119 075

79. Valtion kotitalousoppilaitosten tulot

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 5 500 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 4 770 000 mk, mistä 390 000 mk lasten päiväkotimaksuina, 3 580 000 mk ruokailutuloina ja 800 000 mk työtoiminnan tuloina.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 730 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 1 100 000 mk. Kun momentilta vähennetään 100 000 mk oppilaiden osavuotisia oppilas- ja asuntolamaksuina, lisäys on 1 000 000 mk.

1982 esitys	5 500 000
1981 tuloarvio	4 500 000
1980 tilinpäätös	4 793 739

80. Valtion kotiteollisuusoppilaitosten tulot

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 1 050 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 800 000 mk työtoiminnan tuloina.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 250 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 340 000 mk. Kun momentilta vähennetään 20 000 mk oppilaiden osavuotisia oppilas- ja asuntolamaksuina, lisäys on 320 000 mk.

1982 esitys	1 050 000
1981 tuloarvio	730 000
1980 tilinpäätös	646 059

83. Terveystieteiden oppilaitosten tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 4 450 000 mk, mistä ruokailutuloina 1 600 000 mk, muina oppilasmaksuina 2 250 000 mk ja muina tuloina 600 000 mk. Lisäys on 350 000 mk. Kun momentilta vähennetään 2 100 000 mk oppilaiden yhden päiväaterian maksuina, vähennys on 1 750 000 mk.

1982 esitys	4 450 000
1981 tuloarvio	6 200 000
1980 tilinpäätös	7 812 281

(85.) *Tulot ammattikursseista*

Momentin tuloarvio on otettu huomioon momentin 12.29.99 kohdalla.

(86.) *Tulot ammattillisista pätevyystutkinnoista*

Momentin tuloarvio on otettu huomioon momentin 12.29.99 kohdalla.

89. *Valtion osuus raba-arpajaisten voittovaroista*

Momentille arvioidaan kertyvän 113 000 000 mk. Lisäys 18 000 000 mk aiheutuu arpajais-toiminnan liikevaihdon kasvusta.

1982 esitys	113 000 000
1981 tuloarvio	95 000 000
1980 tilinpäätös	80 692 876

91. *Valtion osuus veikkausvoittovaroista*

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys laiksi arpajaislain 3 §:n muuttamisesta. Esityksen mukaan V-5 peli siirtyy Suomen Hippos ry:ltä Oy Veikkaus Ab:n toimeenpantavaksi. Valtiolle tuleva tuotto tuloutetaan esityksen mukaan opetusministeriölle käytettäväksi taitteen tukemiseen. Aikaisemmin tuotto on tuloutettu momentille 12.30.30 ja käytetty hevostalouden edistämiseen.

Momentille arvioidaan kertyvän 372 000 000 mk, mistä 15 000 000 mk urheilulaitosten rakentamiseen myönnettyjen lainojen kuoletuksina ja korkoina sekä 7 000 000 mk V-5 pelin tuottona. Lisäys on 40 000 000 mk, mikä aiheutuu veikkaustoiminnan liikevaihdon kasvusta ja V-5 pelin tuotosta.

1982 esitys	372 000 000
1981 tuloarvio	332 000 000
1980 tilinpäätös	315 745 976

92. *Suomenlinnan tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 1 881 000 mk. Lisäys 271 000 mk aiheutuu vuokrien, lämmitysainesten myyntihintojen ja palveluksista perittävien korvausten korotuksista.

1982 esitys	1 881 000
1981 tuloarvio	1 610 000
1980 tilinpäätös	1 244 813

93. *Valtionarkiston tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 300 000 mk eli lisäystä 15 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän maksullisen palvelutoiminnan tuloina 219 000 mk. Lisäys 20 000 mk aiheutuu toiminnan laajenemisesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.93.27.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 81 000 mk virkamiesasuntojen vuokrina ja muina sekalaisina tuloina. Vähennys 5 000 mk aiheutuu julkaisuvaraston kirjojen myynnin siirtymisestä valtion painatuskeskuk-selle.

1982 esitys	300 000
1981 tuloarvio	285 000
1980 tilinpäätös	272 840

94. *Maakunta-arkistojen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 126 000 mk eli lisäystä 14 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän maksullisen palvelutoiminnan tuloina 57 000 mk. Lisäys 9 500 mk aiheutuu toiminnan laajenemisesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 29.93.27.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 69 000 mk virkamiesasuntojen vuokrina ja muina sekalaisina tuloina. Lisäys on 4 500 mk.

1982 esitys	126 000
1981 tuloarvio	112 000
1980 tilinpäätös	108 862

95. *Museoviraston tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 2 200 000 mk eli lisäystä 100 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot museoviraston suoritteista perittävistä maksuista.* Alamomentille arvioidaan kertyvän museoviraston suoritteista perittävinä maksuina 1 900 000 mk. Lisäys 100 000 mk aiheutuu pääsymaksutulojen lisääntymisestä sekä toiminnan laajentumisesta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momenteille 29.94.23 ja 28.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 300 000 mk vuokrina ja muina tuloina.

1982 esitys 2 200 000
1981 tuloarvio 2 100 000
1980 tilinpäätös 1 493 351

96. *Tulot elokuvien tarkastuksesta*
Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 600 000 mk.

1982 esitys 600 000
1981 tuloarvio 600 000
1980 tilinpäätös 460 591

99. (12.29.66, 85, 86 ja 99) *Opetusministeriön hallinnonalan muut tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 50 000 000 mk. Vähennys on 730 000 mk.

1982 esitys 50 000 000
1981 tuloarvio 50 730 000
1980 tilinpäätös 43 250 400

30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

08. *Maataloushallinnon tulot*

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 2 400 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 810 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 590 000 mk.
Momentin loppusumma lisääntyy 600 000 mk.

1982 esitys 2 400 000
1981 tuloarvio 1 800 000
1980 tilinpäätös 1 799 581

10. *Valtion maatalouskemian laitoksen tulot*
Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 5 038 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 5 008 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 30 000 mk.
Momentin loppusumma lisääntyy 838 000 mk.

1982 esitys 5 038 000
1981 tuloarvio 4 200 000
1980 tilinpäätös 3 733 301

12. *Valtion siementarkastuslaitoksen tulot*
Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 4 220 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 4 200 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 20 000 mk.
Momentin loppusumma lisääntyy 720 000 mk.

1982 esitys 4 220 000
1981 tuloarvio 3 500 000
1980 tilinpäätös 3 672 593

14. *Valtion maatalouskoneiden tutkimuslaitoksen tulot*

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 1 465 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 500 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 965 000 mk, josta puun myyntituloina 460 000 mk.
Momentin loppusumma lisääntyy 515 000 mk.

1982 esitys 1 465 000
1981 tuloarvio 950 000
1980 tilinpäätös 710 758

15. *Valtion maitovalmisteiden tarkastuslaitoksen tulot*

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 4 220 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 4 200 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 20 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 420 000 mk.

1982 esitys	4 220 000
1981 tuloarvio	3 800 000
1980 tilinpäätös	3 720 973

16. *Valtion maitotalouden tutkimuslaitoksen tulot*

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 6 800 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 6 670 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 130 000 mk.

Momentin loppusumma ei edellä olevan johdosta muutu.

1982 esitys	6 800 000
1981 tuloarvio	6 800 000
1980 tilinpäätös	6 172 927

17. *Valtion hevostalostuslaitoksen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 645 000 mk. Lisäys 72 000 mk aiheutuu lähinnä toiminnan laajentumisesta.

1982 esitys	645 000
1981 tuloarvio	573 000
1980 tilinpäätös	552 767

30. *Valtion osuus vedonlyönnistä hevostalostuslaitoksen saadusta tulosta*

Momentille arvioidaan kertyvän 40 300 000 mk. Lisäys 10 300 000 mk aiheutuu vedonlyönnin lisääntymisestä. Momentin 12.29.91 perusteluihin viitaten kertymässä on otettu huomioon V-5 pelin tuoton siirtyminen opetusministeriön hallinnonalalle.

1982 esitys	40 300 000
1981 tuloarvio	30 000 000
1980 tilinpäätös	32 288 514

32. *Kasvinjalostusmaksut*

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen

2 460 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momenteille 30.70.24 ja 30.99.46.

1982 esitys	2 460 000
1981 tuloarvio	2 460 000
1980 tilinpäätös	2 771 174

35. *Hirvieläinten metsästysmaksut*

Momentille arvioidaan kertyvän hirvieläinten metsästämisestä perittävänä maksuina sekä valtion lukuun myytävistä hirvieläimistä saatavina tuloina edelleen 22 000 000 mk.

1982 esitys	22 000 000
1981 tuloarvio	22 000 000
1980 tilinpäätös	21 948 158

37. *Maksut kalatalouden edistämiseksi*

Momentille arvioidaan kertyvän 10 887 000 mk eli lisäystä 1 839 400 mk seuraavasti:

1. *Kalastuksenhoitomaksut.* Alamomentille arvioidaan kertyvän kalastuksenhoitomaksuina 8 587 000 mk. Lisäys on 1 519 400 mk. Vastaava meno on merkitty momentille 30.37.41.

2. *Vesioikeudelliset velvoite- ja vesiensuojelumaksut.* Alamomentille arvioidaan kertyvän vesilain (264/61) 12 luvun 11 §:ssä ja 10 luvun 27 §:ssä tarkoitettuja kalakannan säilyttämiseen käytettäviä velvoite- ja vesiensuojelumaksuja sekä näihin verrattavia vapaaehtoisia maksuja 2 000 000 mk. Lisäys on 300 000 mk. Vastaava meno on merkitty alamomentille 30.37.25.1.

3. *Tenojoen kalastuslupamaksut.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 300 000 mk. Lisäys on 20 000 mk. Vastaava meno on merkitty momentille 30.37.26.

1982 esitys	10 887 000
1981 tuloarvio	9 047 600
1980 tilinpäätös	9 770 475

38. *Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tulot*

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 1 000 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 200 000 mk kalamerkkien myynnistä ja maksullisista tutki-

mus- ja palvelutehtävistä. Näistä toiminnoista aiheutuvat erillismenot on merkitty momentille 30.38.27.

2. *Valtion kalanviljelytoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 450 000 mk valtion kalanviljelytuotteiden vastikkeellisista luovutuksista velvoiteviljelyyn liittyvään poikaskasvatukseen. Toiminnasta aiheutuvat erillismenot on merkitty momentille 30.38.23.

3. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 350 000 mk. Vastaavat tulot on aikaisemmin merkitty momentille 12.30.99.

Momentin loppusumma lisääntyy 250 000 mk.

1982 esitys	1 000 000
1981 tuloarvio	750 000
1980 tilinpäätös	518 143

39. *Riistanhoitomaksut*

Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi metsästyslain muuttamisesta momentille arvioidaan kertyvän 14 310 000 mk. Lisäys on 1 699 100 mk.

1982 esitys	14 310 000
1981 tuloarvio	12 610 900
1980 tilinpäätös	13 336 025

40. *Vesihallinnon tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 3 120 000 mk eli lisäystä 650 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentin nimike ja numerotunnus on muutettu. Alamomentille arvioidaan kertyvän vesihallinnon yksityisille henkilöille, yhteisöille tai yhtymille näiden tilauksesta suorittamien tutkimusten, selvitysten ja muiden niihin verrattavien tehtävien sekä vesistötoiden korvauksina 800 000 mk. Toiminnasta aiheutuvista erillismenoista 300 000 mk on merkitty momentille 30.40.25 ja 250 000 mk alamomentille 30.40.77.3. Lisäys on 100 000 mk.

2. *Vesiensuojelumaksut.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Alamomentille arvioidaan kertyvän vesilain (264/61) 10 luvun 27 §:ssä tarkoitettuja vesiensuojelumaksuja 630 000 mk. Vastaava meno merkitty alamomentille 30.40.23.1. Lisäys on 50 000 mk.

3. *Muut tulot.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Alamomentille arvioidaan ker-

tyvän vesihallinnon sekalaisina tuloina 1 690 000 mk. Lisäys on 500 000 mk.

1982 esitys	3 120 000
1981 tuloarvio	2 470 000
1981 I lisämenoarvio	1 800 000
1980 tilinpäätös	2 486 520

50. *Metsähallituksen sekalaiset tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 1 500 000 mk eli lisäystä 500 000 mk.

1982 esitys	1 500 000
1981 tuloarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	1 729 734

60. *Tulot maanmittaushallinnon maksullisesta palvelutoiminnasta*

Momentin nimike on muutettu.

Momentille arvioidaan kertyvän 61 100 000 mk. Lisäys 9 969 500 mk aiheutuu maksujen korottamisesta ja toiminnan laajenemisesta.

Maanmittaushallinnon maksullisen palvelutoiminnan ennakoitu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1982:

<i>Tulot</i>	mk	
Maanmittausmaksut	53 810 000	
Kartta-aineiston käyttökorvaukset	3 470 000	
Maksut ilmakuva- ym. palveluista	1 720 000	
Maksut otteista ja jäljennöksistä	2 100 000	
	<u>Yhteensä</u>	61 100 000

<i>Kustannukset</i>	mk	mk
Palkat	54 400 000	
Sosiaaliturvamaksut	3 400 000	
Matkat	6 000 000	
Aineet ja tarvikkeet	1 600 000	
Vieraat palvelut	7 000 000	
Sisäiset suoritteet	1 500 000	
Muut	300 000	74 200 000
Laskennalliset erät:		
Eläkekustannukset	13 500 000	
Pääomakustannukset	1 100 000	14 600 000
	<u>Yhteensä</u>	88 800 000

1982 esitys	61 100 000
1981 tuloarvio	51 130 500
1980 tilinpäätös	50 528 170

70. *Maatalouden tutkimuskeskuksen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 10 200 000 mk eli lisäystä 1 400 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentin nimike on muutettu. Alamo-

mentille arvioidaan kertyvän 1 100 000 mk, mistä 1 000 000 mk torjunta-ainelain (327/69) mukaisista tarkastustehtävistä ja 100 000 mk tilaustutkimuksista. Toiminnoista aiheutuvat erillismenot on merkitty momenteille 30.70.22 ja 30.70.25. Lisäys on 1 000 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 9 100 000 mk. Lisäys 400 000 mk aiheutuu tuotteiden hintojen noususta.

1982 esitys	10 200 000
1981 tuloarvio	8 800 000
1980 tilinpäätös	9 581 178

76. *Metsäntutkimuslaitoksen tulot*

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 640 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 150 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erillismenot on merkitty momentille 30.76.20.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 490 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 190 000 mk.

1982 esitys	640 000
1981 tuloarvio	450 000
1980 tilinpäätös	426 644

80. *Lihantarkastustoiminnan maksutulot*

Momentin nimike on muutettu.

Momentille arvioidaan kertyvän 7 860 000 mk teurastamoilta perittävänä lihantarkastusmaksuina. Lisäys 1 850 000 mk aiheutuu mak-

sujen perusteena olevien palkkojen noususta ja maksujen korotuksista. Näillä tuloilla katetaan pääasiassa momentille 30.80.01 merkityt lihan-tarkastustoiminnasta aiheutuvat menot.

1982 esitys	7 860 000
1981 tuloarvio	6 010 000
1980 tilinpäätös	5 710 011

84. *Valtion eläinlääketieteellisen laitoksen tulot*

Momentille, jonka alamomenttijako ehdotetaan muutettavaksi, arvioidaan kertyvän 7 230 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän maksujen korotukset huomioon ottaen 7 150 000 mk. Toiminnasta aiheutuvat erillismenot on merkitty momentille 30.84.27.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 80 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 608 000 mk.

1982 esitys	7 230 000
1981 tuloarvio	6 622 000
1980 tilinpäätös	6 319 854

99. *Maa- ja metsätalousministeriön ballinonalan muut tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 1 500 000 mk.

1982 esitys	1 500 000
1981 tuloarvio	1 500 000
1980 tilinpäätös	1 402 011

31. Liikenneministeriön hallinnonala

22. *Kuntien osuus paikallisteiden kunnossapitomenoista*

Yleisistä teistä annetun lain nojalla perittävänä korvauksina momentille arvioidaan kertyvän 49 000 000 mk. Kustannustason nousun aiheuttama lisäys on 5 000 000 mk. Kun momentilta vähennetään tieläin muutoksen aiheuttama 1 000 000 mk, lisäys on 4 000 000 mk.

1982 esitys	49 000 000
1981 tuloarvio	45 000 000
1980 tilinpäätös	42 597 962

23. *Kuntien osuus paikallisteiden tekemisestä*

Yleisistä teistä annetun lain nojalla perittävänä korvauksina arvioidaan momentille ker-

tyvän 22 000 000 mk. Vähennys 1 000 000 mk aiheutuu tielain muutoksesta.

1982 esitys	22 000 000
1981 tuloarvio	23 000 000
1980 tilinpäätös	21 889 365

24. Tie- ja vesirakennuslaitoksen sekalaiset tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 20 000 000 mk. Lisäys 3 340 000 mk aiheutuu kustannustason noususta ja Saimaan kanavan tulojen kasvusta.

1982 esitys	20 000 000
1981 tuloarvio	16 660 000
1980 tilinpäätös	19 405 550

26. Tulot tie- ja vesirakennuslaitoksen maksullisesta palvelutoiminnasta

Momentin nimike on muutettu.

Momentille arvioidaan kertyvän 66 000 000 mk ulkopuolisille suoritettavista pienehköistä teiden ja vesiteiden rakennus-, kunnossapito- ja korjaustöistä sekä Neuvostoliiton puolella Saimaan kanavan alueella tehtävistä metsätöistä. Lisäys 15 000 000 mk aiheutuu hankkeiden lisääntymisestä sekä kustannustason noususta. Töistä aiheutuvat menot on merkitty momentille 31.24.78.

1982 esitys	66 000 000
1981 tuloarvio	51 000 000
1980 tilinpäätös	58 503 492

40. Autorekisterikeskuksen tulot

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 88 500 000 mk seuraavasti:

1. *Moottoriajoneuvojen katsastus- ja kuljetajantutkimomaksut sekä korvaukset moottoriajoneuvojen tunnusmerkeistä.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 88 250 000 mk, mistä 10 730 000 mk aiheutuu maksujen korottamisesta keskimäärin 15 prosentilla 1. 1. 1982 lukien.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 250 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 16 730 000 mk.

1982 esitys	88 500 000
1981 tuloarvio	71 770 000
1981 I lisämenoarvio	2 000 000
1980 tilinpäätös	72 047 657

47. Lentoliikenteen ja lentoasemien kiinteistöjen tulot

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 152 500 000 mk seuraavasti:

1. *Liikennöimismaksut.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 102 300 000 mk, mistä 8 000 000 mk aiheutuu maksujen korottamisesta keskimäärin 16 prosentilla 1. 1. 1982 lukien.

2. *Lentoasemien kiinteistöjen ja muut ilma-luballinnon tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 42 500 000 mk, mistä 6 000 000 mk aiheutuu maksujen korottamisesta keskimäärin 16 prosentilla 1. 1. 1982 lukien.

3. *Ulkopuolisille suoritetuista töistä perittävät tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 7 700 000 mk. Töistä aiheutuvat kustannukset on merkitty momentille 31.47.21.

Momentin loppusumma lisääntyy 17 500 000 mk.

1982 esitys	152 500 000
1981 tuloarvio	135 000 000
1980 tilinpäätös	107 953 188

50. Ilmatieteen laitoksen tulot

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 1 450 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 1 300 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 150 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 150 000 mk.

1982 esitys	1 450 000
1981 tuloarvio	1 300 000
1980 tilinpäätös	1 039 537

32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala

12. (12.32.12, 13, 15, 16 ja 19) *Merenkululaitoksen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 244 830 000 mk eli lisäystä 33 130 000 mk seuraavasti:

1. *Väylämaksut.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 201 250 000 mk. Lisäys 26 250 000 mk aiheutuu väylämaksujen korottamisesta 15 prosentilla 1. 3. 1982 lukien.

Merenkululaitoksen väylätoiminnan ennakoitu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1982:

<i>Tulot</i>	mk	mk
Väylämaksut	201 250 000	
<i>Kustannukset</i>		mk
Palkat	67 500 000	
Sosiaaliturvamaksut	4 100 000	
Matkat	940 000	
Aineet ja tarvikkeet	59 050 000	
Vieraat palvelukset	20 500 000	
Muut	6 200 000	158 290 000
<i>Laskennalliset erät</i>		
Eläkekustannukset	16 873 000	
Pääomakustannukset	96 100 000	
Hallintokustannukset	8 037 000	121 010 000
Yhteensä	279 300 000	

2. *Luotsausmaksut.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 30 500 000 mk. Lisäys 5 100 000 mk aiheutuu liikenteen kasvusta ja luotsausmaksujen korottamisesta 15 prosentilla 1. 3. 1982 lukien.

Luotsaustoiminnan ennakoitu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1982:

<i>Tulot</i>	mk	mk
Luotsausmaksut	30 500 000	
<i>Kustannukset</i>		mk
Palkat	58 830 000	
Sosiaaliturvamaksut	3 800 000	
Matkat	1 260 000	
Aineet ja tarvikkeet	3 785 000	
Vieraat palvelukset	3 620 000	
Muut	670 000	71 965 000
<i>Laskennalliset erät</i>		
Eläkekustannukset	14 710 000	
Pääomakustannukset	12 880 000	
Hallintokustannukset	4 335 000	31 925 000
Yhteensä	103 890 000	

3. *Merentutkimusalan Arandan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 3 330 000 mk. Lisäys 330 000 mk aiheutuu kustannusten noususta. Toiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 32.26.29.

4. *Hinausmaksut.* Alamomentille arvioidaan kertyvän hinausmaksuina 5 110 000 mk. Lisäys on 110 000 mk.

5. *Karttapainon tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 2 000 000 mk. Lisäys 500 000 mk aiheutuu merikarttojen hintojen korottamisesta kustannusten nousun vuoksi.

6. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 2 640 000 mk. Lisäys on 840 000 mk.

1982 esitys	244 830 000
1981 tuloarvio	211 700 000
1980 tilinpäätös	164 475 396

(26.) *Merentutkimuslaitoksen tulot*

Momentin tuloarvio on otettu huomioon momentin 12.32.99 kohdalla.

28. *Elinkeinohallituksen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 540 000 mk. Lisäys on 40 000 mk.

1982 esitys	540 000
1981 tuloarvio	500 000
1980 tilinpäätös	3 959 792

32. *Patentti- ja rekisterihallituksen maksullisen palvelutoiminnan tulot*

Momentin nimike on muutettu.

Momentille arvioidaan kertyvän 23 787 000 mk. Lisäys 4 787 000 mk aiheutuu suoritustannon lisääntymisestä, palvelusten kysynnän määrän kasvusta sekä maksujen korottamisesta.

Patentti- ja rekisterihallituksen ennakoitu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1982:

<i>Tulot</i>	mk	mk
Patenttimaksut	17 810 000	
Tavaramerkki- ja mallioikeusmaksut	4 877 000	
Kaupparekisterin maksut	1 100 000	
Yhteensä	23 787 000	

<i>Kustannukset</i>	mk	mk
Palkat	12 526 900	
Sosiaaliturvamaksut	798 300	
Matkat	60 000	
Aineet ja tarvikkeet	155 000	
Vieraat palvelukset	1 977 000	
Muut	1 093 400	16 610 600

Laskennalliset erät	mk	mk
Eläkekustannukset	3 130 800	
Pääomakustannukset	115 950	
Hallintokustannukset	2 581 000	
Muut	1 020 000	6 847 750
	Yhteensä	23 458 350

1982 esitys	23 787 000
1981 tuloarvio	19 000 000
1980 tilinpäätös	16 517 681

34. Lisenssiviraston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 2 500 000 mk. Lisäys 600 000 mk aiheutuu lisenssimaksujen korottamisesta.

1982 esitys	2 500 000
1981 tuloarvio	1 900 000
1980 tilinpäätös	2 040 676

39. Tulot teknillisen tarkastuslaitoksen maksullisesta palvelutoiminnasta

Momentin nimi on muutettu.

Momentille arvioidaan kertyvän 20 000 000 mk. Lisäys 4 300 000 mk aiheutuu suoritteiden kysynnän lisääntymisestä sekä maksujen tarkistuksesta.

Teknillisen tarkastuslaitoksen maksullisen palvelutoiminnan ennakoitu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1982:

Tulot	mk	
Paineasti tarkastus	12 700 000	
Yleisen tarkastusosaston toimialaan kuuluva tarkastus	1 900 000	
Vakaus	4 100 000	
Jalometallituotteiden tarkastus	1 200 000	
Mittauspalvelu	50 000	
Muut tulot	50 000	
	Yhteensä	20 000 000

Kustannukset	mk	mk
Palkat	13 050 000	
Sosiaaliturvamaksut	900 000	
Matkat	1 300 000	
Aineet ja tarvikkeet	350 000	
Vieraat palvelukset	1 000 000	
Muut	480 000	17 080 000
Laskennalliset erät		
Eläkekustannukset	3 260 000	
Pääomakustannukset	590 000	
Muut laskennalliset erät	570 000	4 420 000
	Yhteensä	21 500 000

1982 esitys	20 000 000
1981 tuloarvio	15 700 000
1981 I lisämenoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	16 818 822

40. *Geologisen tutkimuslaitoksen tulot*
Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, arvioidaan kertyvän 570 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän maksullisen palvelutoiminnan tuloina 390 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 180 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 20 000 mk.

1982 esitys	570 000
1981 tuloarvio	550 000
1980 tilinpäätös	254 750

42. (12.32.42 ja 43) Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 150 600 000 mk eli lisäystä 42 000 000 mk seuraavasti:

1. *Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 150 000 000 mk. Lisäys 42 000 000 mk aiheutuu tehtävien lisääntymisestä ja maksujen korottamisesta. Toiminnasta aiheutuvat kulutusmenot on merkitty momentille 32.43.01 ja 32.43.21.

Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen maksullisen palvelutoiminnan ennakoitu tulojen ja kustannusten laskelma vuodelle 1982:

Tulot	mk
Tulot yksityiselle sektorille suoritettavista tehtävistä	84 000 000
Tulot valtion viranomaisille suoritettavista tehtävistä	60 000 000
Tulot ulkomaisista toimeksiannoista	6 000 000
	Yhteensä
	150 000 000

Kustannukset	mk	mk
Palkat	93 044 100	
Sosiaaliturvamaksut	6 512 900	
Matkat	3 500 000	
Tarvikkeet ja muut kulutusmenot	26 500 000	129 557 000
Laskennalliset erät		
Eläkekustannukset	23 261 000	
Pääomakustannukset	12 000 000	
Hallintokustannukset ja muut laskennalliset erät	1 500 000	36 761 000
	Yhteensä	166 318 000

Tulojen alijäämäisyys aiheutuu siitä, että valtion virastojen ja laitosten tilaamista tutkimustehtävistä voidaan valtion teknillisen tutkimuskeskuksen suoritteista perittävästä maksuis-

ta annetun asetuksen (262/77) mukaan perii omakustannusarvoa alemmat maksut.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 600 000 mk.

1982 esitys	150 600 000
1981 tuloarvio	108 600 000
1981 I lisämenoarvio	12 059 000
1980 tilinpäätös	96 184 095

99. (12.32.26, 80 ja 99) *Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan muut tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 29 050 000 mk eli lisäystä 13 005 000 mk seuraavasti:

1. *Merentutkimuslaitoksen tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 290 000 mk. Lisäys 45 000 mk aiheutuu lähinnä konsultointitoiminnan lisääntymisestä ja maksujen tarkistamisesta.

2. *Matkailun edistämiskeskuksen tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän edelleen 300 000 mk Look at Finland-lehden tilaus- ja ilmoitustuloina sekä sekalaisina tuloina.

3. *Teollisuussihteeritoiminnan tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 550 000 mk teollisuussihteerien maksullisen palvelutoiminnan tuloina. Lisäys on 50 000 mk.

4. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän 27 910 000 mk seuraavasti:

	mk
Tulot yrittäjäkoulutuksesta	2 500 000
Imatran Voima Oy:n korvaukset Kemijoki Oy:n sähköosuudesta	15 000 000
Valtausmaksut	100 000
Työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat	110 000
Ydinvoimalaitosten turvallisuusvalvonnan lupamaksut	200 000
Muut tulot	10 000 000
Yhteensä	27 910 000

Alamomentin	loppusumma	lisääntyä
12 910 000 mk.		

1982 esitys	29 050 000
1981 tuloarvio	16 045 000
1981 I lisämenoarvio	250 000
1980 tilinpäätös	34 855 533

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

01. *Sosiaali- ja terveysministeriön tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän 3 111 000 mk vakuutustarkastusmaksuina. Lisäys on 1 011 000 mk.

1982 esitys	3 111 000
1981 tuloarvio	2 100 000
1980 tilinpäätös	2 020 241

(07.) *Työturvallisuustoimenpiteet laiminlyöneiltä työnantajilta perittävät korvaukset*

Momentin tuloarvio on otettu huomioon momentin 12.33.99 kohdalla.

24. *Tapaturmavakuutustoimintaa harjoittavien yhtiöiden vakuutusmaksuosuus*

Momentille arvioidaan kertyvän tapaturmavakuutustoimintaa harjoittavien yhtiöiden vakuutusmaksuosuutena 5 451 000 mk. Lisäys on 230 000 mk. Tulo vastaa momentille 33.24.50 sisältyvien yksityisen työnantajan työssä ja vakuutusvelvollisuutensa laiminlyöneiden työnan-

tajien työssä sattuvista tapaturmista maksettavia menoja.

1982 esitys	5 451 000
1981 tuloarvio	5 221 000
1980 tilinpäätös	4 562 138

40. *Valtion koulukotien tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 13 143 000 mk, mistä työtoiminnan tuloina 43 000 mk, hoitomaksuina 10 920 000 mk, henkilökunnan luontaisetuina 660 000 mk, muina tuloina 220 000 mk sekä maatilojen käyttötuloina 1 300 000 mk. Lisäys 1 567 000 mk aiheutuu lähinnä hoitomaksujen korottamisesta.

1982 esitys	13 143 000
1981 tuloarvio	11 576 000
1980 tilinpäätös	9 723 362

43. *Valtion erityiskoulujen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 78 000 mk,

mistä henkilökunnan luontaisetuina 66 000 mk ja muina tuloina 12 000 mk. Lisäys 34 300 mk aiheutuu lähinnä Kuopion erityiskoulun ensimmäisestä kokovuotisesta toimikaudesta.

1982 esitys	78 000
1981 tuloarvio	43 700
1980 tilinpäätös	28 863

45. Valtion kehitysvammalaitosten tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 11 770 000 mk, mistä työtoiminnan tuloina 30 000 mk, kuntien korvausosuuksina 10 400 000 mk, henkilökunnan luontaisetuina 290 000 mk, kehitysvammaisilta perittävinä ylläpitomaksuina 250 000 mk, muina tuloina 200 000 mk sekä maatilojen käyttötuloina 600 000 mk. Lisäys 1 213 000 mk aiheutuu lähinnä kuntien korvausosuuksien lisääntymisestä.

1982 esitys	11 770 000
1981 tuloarvio	10 557 000
1980 tilinpäätös	8 962 813

53. Valtion päihdehuoltoloiden tulot

Momentin nimike on muutettu.

Momentille arvioidaan kertyvän 6 364 000 mk, mistä työtoiminnan tuloina 76 000 mk, hoitomaksuina 3 774 000 mk, henkilökunnan luontaisetuina 468 000 mk, muina tuloina 185 000 mk sekä maatilojen käyttötuloina 1 861 000 mk. Lisäys 2 167 000 mk aiheutuu lähinnä hoitomaksujen korotuksesta ja maatilojen käyttötulojen kasvusta.

1982 esitys	6 364 000
1981 tuloarvio	4 197 000
1980 tilinpäätös	3 946 951

63. (12.33.63 ja 64) Valtion sairaaloiden tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 20 948 000 mk, mistä kuntien osuutena ylläpitomenoista 13 760 000 mk, sairaala- ja poliklinikkamaksuina 2 630 000 mk, lääkäreiden todistus-, lausunto- ja toimenpidepalkkioina 304 000 mk, vuokrina ja korvauksina luontaiseduista 1 960 000 mk, potilastyötoiminnan tuloina 195 000 mk, maatilojen käyttötuloina 587 000 mk ja muina tuloina 1 512 000 mk. Lisäys on 1 153 000 mk.

1982 esitys	20 948 000
1981 tuloarvio	19 795 000
1980 tilinpäätös	18 729 760

65. Kansanterveyslaitoksen tulot

Momentin nimike on muutettu.

Momentille arvioidaan kertyvän 39 450 000 mk, mistä 38 000 000 mk tutkimusten suorittamisesta ja rokotteiden valmistamisesta sekä 1 450 000 mk ulkopuolisella rahoituksella tehtävistä tutkimuksista saatavina tuloina. Lisäys on 1 450 000 mk. Ulkopuolisella rahoituksella tehtävien tutkimusten erilliskustannukset on merkitty momentille 33.65.22.

1982 esitys	39 450 000
1981 tuloarvio	38 000 000
1981 I lisämenoarvio	1 557 200
1980 tilinpäätös	31 582 020

66. Lääkelaboratorion tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 100 000 mk lääkelaboratorion suorittamasta valvonnasta perittävinä maksuina. Lisäys on 163 000 mk.

1982 esitys	1 100 000
1981 tuloarvio	937 000
1980 tilinpäätös	981 287

67. Farmaseuttisten erikoisvalmisteiden myyntilupatulot

Momentille arvioidaan kertyvän 5 500 000 mk. Lisäys on 1 168 000 mk.

1982 esitys	5 500 000
1981 tuloarvio	4 332 000
1981 I lisämenoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	5 151 900

68. Säteilyturvallisuuslaitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 10 614 000 mk. Lisäys 2 154 000 mk aiheutuu maksullisten valvontatoimenpiteiden määrän kasvusta sekä momentilta 33.68.21 maksettavan projektityön tuloista.

1982 esitys	10 614 000
1981 tuloarvio	8 460 000
1980 tilinpäätös	9 014 333

72. Kuntien osuudet keskussairaaloiden perustamisesta aiheutuvista menoista

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 800 000 mk.

1982 esitys	800 000
1981 tuloarvio	800 000
1980 tilinpäätös	1 341 277

(85.) Lääkintölaitoksen muut tulot

Momentin tuloarvio on otettu huomioon momentin 12.33.99 kohdalla.

92. Raha-automaattiyhdistyksen tuotto

Momentille arvioidaan kertyvän 169 100 000 mk. Lisäys on 19 100 000 mk. Tulot on otettu huomioon lukujen 33.92 — 97 menoissa.

1982 esitys	169 100 000
1981 tuloarvio	150 000 000
1980 tilinpäätös	132 760 207

99. (12.33.07, 85 ja 99) Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 40 300 000 mk. Lisäys 5 161 000 mk aiheutuu lähinnä palautuvista valtionavuista.

1982 esitys	40 300 000
1981 tuloarvio	35 139 000
1980 tilinpäätös	73 804 357

34. Työvoimaministeriön hallinnonala**50. Korvaukset kesäkauden ylityöllistämisestä**

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 200 000 mk.

1982 esitys	200 000
1981 tuloarvio	200 000
1980 tilinpäätös	429 414

70. Palkkaturvamaksujen palautukset

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 30 000 000 mk. Tulo vastaa momentin 34.89. 50 menoja.

1982 esitys	30 000 000
1981 tuloarvio	30 000 000
1980 tilinpäätös	16 495 519

99. Työvoimaministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 1 000 000 mk.

1982 esitys	1 000 000
1981 tuloarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	4 248 122

39. Muut sekalaiset tulot**01. Sakkorahat**

Momentille arvioidaan kertyvän 80 000 000 mk. Lisäys on 15 000 000 mk.

1982 esitys	80 000 000
1981 tuloarvio	65 000 000
1980 tilinpäätös	79 301 496

02. Valtiolle tilitettävät viivästyskorot, jäämämaksut ja veronlisäykset veronmaksun laiminlyömisestä määräaikana

Momentille arvioidaan kertyvän 140 000 000 mk. Lisäys on 10 000 000 mk.

1982 esitys	140 000 000
1981 tuloarvio	130 000 000
1980 tilinpäätös	120 557 714

03. Oikaisurahat

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 1 000 000 mk.

1982 esitys	1 000 000
1981 tuloarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	899 213

04. Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset

Momentille arvioidaan kertyvän 80 000 000 mk. Lisäys on 30 000 000 mk.

1982 esitys	80 000 000
1981 tuloarvio	50 000 000
1980 tilinpäätös	192 195 431

05. Valtion maaomaisuuden ja tuloa tuottavien oikeuksien myynti

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 1 000 000 mk.

1982 esitys	1 000 000
1981 tuloarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	11 909 139

06. Valtion maaomaisuuden luovutuksesta saadut tulot, joita voidaan käyttää maiden osittamiseen valtion metsätaloutta varten

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 500 000 mk.

1982 esitys	500 000
1981 tuloarvio	500 000
1980 tilinpäätös	143 412

07. Valtionapulaitosten omavastuuosuus eläkkeistä

Momentille arvioidaan kertyvän 19 000 000 mk. Lisäys on 6 500 000 mk.

1982 esitys	19 000 000
1981 tuloarvio	12 500 000
1980 tilinpäätös	17 021 973

08. Pysäköintivirhemaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 500 000 mk. Vähennys on 100 000 mk.

1982 esitys	500 000
1981 tuloarvio	600 000
1980 tilinpäätös	490 047

10. Muut sekalaiset tulot

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 4 000 000 mk.

1982 esitys	4 000 000
1981 tuloarvio	4 000 000
1980 tilinpäätös	4 381 483

Osaston 12 tulot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Tuloarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala .	6 542	6 500	7 110	+ 610	+ 9
25. Oikeusministeriön hallinnonala	147 781	142 050	151 291	+ 9 241	+ 7
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala ..	119 861	133 900	113 949	— 19 951	— 15
27. Puolustusministeriön hallinnonala ..	79 714	80 017	98 432	+ 18 415	+ 23
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala .	361 855	366 190	881 849	+ 515 659	+ 141
29. Opetusministeriön hallinnonala	624 539	653 681	747 613	+ 93 932	+ 14
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	179 220	176 474	208 895	+ 32 421	+ 18
31. Liikenneministeriön hallinnonala ..	323 437	343 730	399 450	+ 55 720	+ 16
32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	335 107	373 995	471 877	+ 97 882	+ 26
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	302 610	291 158	327 729	+ 36 571	+ 13
34. Työvoimaministeriön hallinnonala ..	21 173	31 200	31 200	—	—
39. Muut sekalaiset tulot	426 900	264 600	326 000	+ 61 400	+ 23
Yhteensä	2 928 738	2 863 495	3 765 395	+ 901 900	+ 32

Osasto 13

KORKO- JA OSINKOTULOT SEKÄ OSUUS VALTION
RAHALAITOSTEN VOITOSTA

01. Korkotulot

01. *Korot asuntolainoista*
Momentille arvioidaan kertyvän 542 000 000 mk. Korkotulojen nettolisäys 222 000 000 mk aiheutuu lainapääoman lisääntymisestä, vanhempien asuntolainojen koron korottamisesta ja vastaavasti eräiden uusimpien lainojen koron alentamisesta sekä lainojen korkomaksujen lykkäämisestä seuraavasti:

Korkojen lisäykset:

— lainapääoman lisäyksestä 90 milj. mk
— lainojen koron korotuksesta 160 milj. mk

Korkotulojen vähennykset:

— lainojen koron alentamisesta 20 milj. mk
— korkomaksujen lykkäämisestä 8 milj. mk

Laki asuntotuotantolain väliaikaisesta muuttamisesta, jonka mukaan valtioneuvostolle on annettu valtuus eräiden asuntolainojen koron alentamiseen, on voimassa 31.3.1982 saakka. Alentamisvaltuutta on tarkoitus jatkaa 31.3.1983 saakka vuosina 1980 ja 1981 vuokra- ja osuuskuntataloille myönnettyjen asuntolainojen korkojen osalta. Eduskunnalle annetaan edellä esitetyn johdosta esitys laiksi asuntotuotantolain väliaikaisesta muuttamisesta.

Asuntotuotantolain 12 §:n nojalla ehdotetaan, että vuoden 1982 aikana saataisiin myöntää aravavuokrien alentamiseksi siltä osin kuin ne ylittävät valtioneuvoston antaman tasoyleisohjeen mukaisen tason, asuntolainojen korkojen, lyhennysmaksujen taikka molempien suorittamisesta lykkäystä enintään 450 000 000 markkaan nousevan lainamäärän osalta ja siten, että tästä aiheutuva valtion korko- ja lyhennystulojen väheneminen on yhteensä enintään 12 000 000 mk. Tämän johdosta momentille arvioidaan aiheutuvan vähennystä 8 000 000 mk, mikä on otettu huomioon momentin tuotoarviossa.

1982 esitys	542 000 000
1981 tuloarvio	320 000 000
1980 tilinpäätös	260 954 655

03. *Korot vientimaksulainoista*
Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 3 000 000 mk.

1982 esitys	3 000 000
1981 tuloarvio	3 000 000
1980 tilinpäätös	2 911 810

05. *Korot muista lainoista*
Momentille arvioidaan kertyvän 185 000 000 mk. Lisäys 35 000 000 mk aiheutuu lainapääoman lisääntymisestä sekä siitä, että vuoden 1981 tuottoarvio on osoittautunut liian pieneksi.

1982 esitys	185 000 000
1981 tuloarvio	150 000 000
1980 tilinpäätös	171 168 427

07. *Korot talletuksista*
Momentille arvioidaan kertyvän valtion yli päivittäisen tarpeen olevien kassareservien sijoittamisesta 200 000 000 mk. Lisäys on 50 000 000 mk.

1982 esitys	200 000 000
1981 tuloarvio	150 000 000
1980 tilinpäätös	293 966 783

08. *Korot obligaatioista*
Momentille arvioidaan kertyvän 20 000 000 mk. Lisäys on 10 000 000 mk.

1982 esitys	20 000 000
1981 tuloarvio	10 000 000
1980 tilinpäätös	40 792 165

02. **Indeksi- ja kurssihyvitykset**

01. *Indeksihyvitykset*
 Momentille arvioidaan kertyvän edelleen
 1 400 000 mk.

1982 esitys	1 400 000
1981 tuloarvio	1 400 000
1980 tilinpäätös	1 451 948

mk. Lisäys 1 000 000 mk aiheutuu siitä, että Kemijoki Oy:n Sveitsin frangin määräisen lainan lyhentäminen alkoi vuonna 1980 ja kursseroa kertyy koron lisäksi myös lyhennyksen osalta.

1982 esitys	2 400 000
1981 tuloarvio	1 400 000
1980 tilinpäätös	2 686 983

02. *Kurssihyvitykset*
 Momentille arvioidaan kertyvän 2 400 000

03. **Osinkotulot**

01. *Osinkotulot valtionenemmistöisistä osakeyhtiöistä*
 Momentille arvioidaan kertyvän 71 000 000 mk seuraavasti:

	Valtionosuus osakepääomasta mk	Osinkoarvio v. 1982 mk
Oy Alko Ab	9 599 980	671 998
Enso-Gutzeit Oy	283 382 830	22 670 626
Finnair Oy	82 296 950	317 817
Imatran Voima Oy	601 743 460	—
Kehitysaluerahasto Oy	285 000 000	—
Kemijoki Oy	113 340 000	5 706 872
Kemira Oy	182 987 200	12 318 976
Neste Oy	199 070 000	19 088 400
Outokumpu Oy	298 958 180	6 316 800
Rautaruukki Oy	522 315 000	—
Oy Suomen Autoteollisuus Ab	23 926 240	1 997 841
Suomen Vientiluotto Oy	20 000 000	1 600 000
Valmet Oy	494 999 800	—
Valvilla Oy	50 000 000	—
Veitsiluoto Oy	149 395 430	—
Muut valtionenemmistöiset osakeyhtiöt	83 103 566	310 670
Yhteensä	3 400 118 636	71 000 000

Momentin loppusumma vähenee 500 000 mk.

1982 esitys	71 000 000
1981 tuloarvio	71 500 000
1980 tilinpäätös	64 147 268

02. *Muut osinkotulot*
 Momentille arvioidaan kertyvän edelleen
 400 000 mk.

1982 esitys	400 000
1981 tuloarvio	400 000
1980 tilinpäätös	628 256

04. **Osuus valtion rahalaitosten voitosta**

01. *Osuus Suomen Pankin voitosta*
 Momentille arvioidaan kertyvän 180 000 000 mk.

1982 esitys	180 000 000
1980 tilinpäätös	—

02. *Osuus Postipankin voitosta*
 Momentille arvioidaan kertyvän 5 000 000 mk. Lisäys on 4 000 000 mk.

1982 esitys	5 000 000
1981 tuloarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	517 122

Osaston 13 tulot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Tuloarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980	v. 1981	v. 1982	± 1 000 mk	± %
	1 000 mk	1 000 mk	1 000 mk		
01. Korkotulot	769 794	633 000	950 000	+ 317 000	+ 50
02. Indeksi- ja kurssihyvitykset	4 139	2 800	3 800	+ 1 000	+ 36
03. Osinkotulot	64 776	71 900	71 400	— 500	— 1
04. Osuus valtion rahalaitosten voitosta	517	1 000	185 000	+ 184 000	+ 18 400
Yhteensä	839 225	708 700	1 210 200	+ 501 500	+ 71

Osasto 14

VALTION LIIKEYRITYKSET

01. Valtionrautatiet

01. Henkilöliikenteen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 574 200 000 mk. Lisäys on 81 200 000 mk, mistä 19 700 000 mk aiheutuu lisääntyvästä liikenteestä ja 61 500 000 mk henkilöliikenteen tariffien korottamisesta. Tariffeja on edellytetty korotettavaksi 1. 1. 1982 lukien keskimäärin 12 prosentilla.

1982 esitys	574 200 000
1981 tuloarvio	493 000 000
1980 tilinpäätös	409 309 026

02. Tavari liikenteen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 570 000 000 mk. Lisäys on 179 700 000 mk, mistä 37 000 000 mk aiheutuu lisääntyvästä liikenteestä ja 142 700 000 mk tavaraliikenteen tariffien korottamisesta. Tariffeja on edellytetty korotettavaksi 1. 1. 1982 lukien keskimäärin 10 prosentilla.

1982 esitys	1 570 000 000
1981 tuloarvio	1 390 300 000
1980 tilinpäätös	1 264 875 804

03. Postinkuljetustulot

Momentille arvioidaan kertyvän 15 700 000 mk. Lisäys 2 900 000 mk aiheutuu postinkuljetusten lisääntymisestä ja maksujen tarkistamisesta.

1982 esitys	15 700 000
1981 tuloarvio	12 800 000
1980 tilinpäätös	11 200 000

04. Vuokra-, myynti- ja sekalaiset tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 96 500 000 mk. Lisäys 23 500 000 mk aiheutuu vuokra- ja myyntitoiminnan maksujen tarkistuksista.

1982 esitys	96 500 000
1981 tuloarvio	73 000 000
1980 tilinpäätös	79 738 653

05. Korvaus alennuskuljetuksista

Viitaten momenttien 31.45.40 ja 31.45.41 perusteluihin momentille merkitään 54 100 000 mk. Lisäys on 8 600 000 mk.

1982 esitys	54 100 000
1981 tuloarvio	45 500 000
1980 tilinpäätös	41 497 587

06. Eräät rautatieliikennekorvaukset

Viitaten momentin 31.45.50 perusteluihin momentille merkitään 14 000 000 mk. Vähennys on 1 000 000 mk.

1982 esitys	14 000 000
1981 tuloarvio	15 000 000
1980 tilinpäätös	13 300 000

Käyttötulot yhteensä	2 324 500 000
Käyttömenot (31.90.01—29)	3 185 606 000
Käyttötalouden lisärahoitustarve	861 106 000

1981 tuloarvio, lisärahoitustarve	816 885 000
1980 tilinpäätös, lisärahoitustarve	739 701 490

04. Posti- ja telelaitos

01. *Postitoimen liikennetulot*
Momentille arvioidaan kertyvän
1 595 000 000 mk seuraavasti:

	mk
Postimaksumerkeistä	640 000 000
Joukkolähetysistä	137 000 000
Lehtien kuljetusmaksuista, lehtien tilaus- ten välitysmaksuista ja sanomalehtien sunnuntaikantomaksuista	579 000 000
Erinäisistä postimaksuista	88 000 000
Ulkomailla tulleista postilähetysistä ...	13 000 000
Postipankin postilähetysistä	42 000 000
Yhteensä	1 499 000 000

Eräiden postimaksujen, paitsi lehtien
kuljetusmaksujen, korotuksista 96 000 000
Yhteensä 1 595 000 000

Lisäys on 264 000 000 mk, mistä
109 000 000 mk aiheutuu lähinnä liikenteen
lisääntymisen aiheuttamasta tulojen kasvusta ja
59 000 000 mk yleisen kuljetustuen ja lehti-
maksujen korottamisesta sekä 96 000 000 mk
muiden postimaksujen korottamisesta keski-
määrin 12 prosentilla 1.1.1982 lukien. Tar-
koitus on myös kehittää postiliikenteen mak-
surakennetta.

1982 esitys	1 595 000 000
1981 tuloarvio	1 331 000 000
1981 I lisämenoarvio	20 000 000
1980 tilinpäätös	1 226 399 293

02. *Valtiolta postitoimen palveluksista saa-
tavat korvaukset*

Momentille arvioidaan kertyvän 95 500 000
mk seuraavasti:

	mk
Korvaus virkalähetysoikeuden käytöstä postiliikenteessä	65 000 000
Korvaus virastojen lähettämistä erityispal- veluksina toimitettavista virkalähetysis- tä ja valtion julkaisuista	17 500 000
Korvaus leimamerkkien, leimaveroarvokort- tien ja elokuvaverolippujen myynnistä sekä ennakonperintään liittyvien paino- tuotteiden saatavana pitämisestä posti- toimipaikoissa ja veroilmoitusten posti- maksutta tapahtuvasta palauttamisesta .	13 000 000
Yhteensä	95 500 000

Lisäys 8 800 000 mk aiheutuu virkalähetys-
määrän kasvusta ja korvauserusteiden tarkis-
tuksesta, leimamerkkien ja leimaveroarvokort-
tien myynnin lisääntymisestä sekä ennakonpe-

rintään liittyvien painotuotteiden saatavana pi-
tämisen korvaamisesta posti- ja telelaitokselle.

1982 esitys	95 500 000
1981 tuloarvio	86 700 000
1980 tilinpäätös	77 992 217

03. *Muilta postitoimen palveluksista saata-
vat korvaukset*

Momentille arvioidaan kertyvän 194 000 000
mk seuraavasti:

	mk
Postipankin tehtävien hoitamisesta	191 000 000
Televioliupien perinnästä	3 000 000
Yhteensä	194 000 000

Lisäys 15 000 000 mk aiheutuu Postipankin
tehtävien hoidosta maksettavan korvauksen li-
säyksestä kustannusten nousua vastaavasti.

1982 esitys	194 000 000
1981 tuloarvio	179 000 000
1980 tilinpäätös	149 284 911

04. *Telettoimen liikennetulot*

Momentille arvioidaan kertyvän
2 137 000 000 mk seuraavasti:

	mk
Paikallispuhelintoiminnasta	462 000 000
Kaukopuhelintoiminnasta	1 430 000 000
Telextoiminnasta	92 000 000
Sähkösanomatoiminnasta	21 000 000
Datatoiminnasta	60 000 000
Radiotoiminnasta	68 000 000
Muusta telettoiminnasta	4 000 000
Yhteensä	2 137 000 000

Lisäys on 221 000 000 mk, mistä 54 000 000
mk aiheutuu liikenteen lisääntymisen aiheutta-
masta tulojen kasvusta ja 167 000 000 mk te-
lemaksujen korottamisesta. Maksujen tarkistus-
ten vaikutus kokonaistariffiin on keskimäärin
noin 9 prosenttia.

1982 esitys	2 137 000 000
1981 tuloarvio	1 916 000 000
1980 tilinpäätös	1 765 570 160

05. *Valtiolta telettoimen palveluksista saata-
vat korvaukset*

Momentille arvioidaan kertyvän 1 430 000
mk seuraavasti:

	mk
Korvaus merenkulun viestintäpalvelusten tuottamisesta	1 200 000
Korvaus radiotoiminnan valvonnasta	230 000
Yhteensä	1 430 000

Lisäys 130 000 mk aiheutuu kustannustason noususta ja radiolaitteiden määrän lisääntymisestä.

1982 esitys	1 430 000
1981 tuloarvio	1 300 000
1980 tilinpäätös	1 160 000

06. Autoliikenteen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 44 000 000 mk. Lisäys 6 000 000 mk aiheutuu maksujen korotuksista.

1982 esitys	44 000 000
1981 tuloarvio	38 000 000
1981 I lisämenoarvio	5 000 000
1980 tilinpäätös	43 834 165

07. Sekalaiset tulot
Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 74 000 000 mk seuraavasti:

	mk
Vuokrat	4 000 000
Radiolaitteiden käyttö- ja tarkastusmaksut	11 900 000
Ulkopuolisista johtuvat työt	16 000 000
Muut sekalaiset tulot	42 100 000
Yhteensä	74 000 000

1982 esitys	74 000 000
1981 tuloarvio	74 000 000
1980 tilinpäätös	64 668 476

Käyttötulot yhteensä	4 140 930 000
Käyttömenot (31.94.01—29)	3 307 832 000
Käyttötalouden rahoituskate ..	833 098 000

1981 tuloarvio	683 110 200
1981 I lisämenoarvio	708 110 200
1980 tilinpäätös	770 497 475

05. Posti- ja telelaitoksen konepajat

02. Turun Asennuspajan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 22 900 000 mk. Lisäys 1 800 000 mk aiheutuu liikevaihdon lisääntymisestä.

1982 esitys	22 900 000
1981 tuloarvio	21 100 000
1980 tilinpäätös	18 018 135

1982 esitys	8 300 000
1981 tuloarvio	7 600 000
1980 tilinpäätös	7 490 025

Käyttötulot yhteensä	31 200 000
Käyttömenot (31.95.22—23)	30 550 000
Käyttötalouden rahoituskate	650 000

03. Keskusautokorjaamon tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 8 300 000 mk. Lisäys 700 000 mk aiheutuu liikevaihdon lisääntymisestä.

1981 tuloarvio	550 000
1980 tilinpäätös, lisärahoitustarve ..	523 690

07. Valtion ravitsemiskeskus

01. Ravitsemiskeskuksen käyttötulot

Momentille arvioidaan kertyvän 150 100 000 mk. Lisäys 31 540 000 mk aiheutuu uusien ruokaloiden perustamisesta sekä toiminnassa olevien ruokaloiden tulojen lisäyksistä ja hintojen tarkistuksista.

1982 esitys	150 100 000
1981 tuloarvio	118 560 000
1980 tilinpäätös	103 283 294

Käyttötulot	150 100 000	1981 tuloarvio	6 202 900
Käyttömenot (28.94.01—29) ..	<u>139 635 000</u>	1980 tilinpäätös	<u>7 679 656</u>
Käyttötalouden rahoituskate	10 465 000		

10. Valtion painatuskeskus

01. <i>Painatuskeskuksen käyttötulot</i>		Käyttötulot	124 600 000
Momentille arvioidaan kertyvän 124 600 000 mk. Lisäys 29 800 000 mk aiheutuu painotöiden hintojen korotuksesta ja valtion painotuetarpeen kasvusta.		Käyttömenot (28.90.01—29) ..	<u>114 237 400</u>
		Käyttötalouden rahoituskate	10 362 600
1982 esitys	124 600 000	1981 tuloarvio	3 548 500
1981 tuloarvio	94 800 000	1980 tilinpäätös	<u>2 326 754</u>
1980 tilinpäätös	94 020 403		

16. Valtion tietokonekeskus

01. <i>Tietokonekeskuksen käyttötulot</i>		Käyttötulot	157 491 000
Momentille arvioidaan kertyvän 157 491 000 mk. Lisäys on 29 091 000 mk, mistä 2 300 000 mk aiheutuu hintojen korotuksesta vuonna 1982, 4 200 000 mk hintojen korotuksesta vuonna 1981 ja loppuosa 22 591 000 mk tietojenkäsittelypalvelusten kysynnän kasvusta johduttavasta myynnin lisäyksestä.		Käyttömenot (28.92.01—29) ..	<u>133 629 000</u>
		Käyttötalouden rahoituskate ...	23 862 000
1982 esitys	157 491 000	1981 tuloarvio	17 925 800
1981 tuloarvio	128 400 000	1980 tilinpäätös	<u>22 111 838</u>
1980 tilinpäätös	107 053 784		

20. Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta

01. <i>Pukutehtaan tulot</i>		02. <i>Vammaskosken tehtaan tulot</i>	
Momentille arvioidaan kertyvän 32 250 000 mk. Lisäys 2 475 000 mk aiheutuu arvioidusta tilausten kasvusta ja tuotteiden hintojen tarkistamisesta.		Momentille arvioidaan kertyvän 56 011 000 mk. Lisäys 10 967 000 mk aiheutuu arvioidusta tilausten lisääntymisestä ja hintojen noususta.	
1982 esitys	32 250 000	1982 esitys	56 011 000
1981 tuloarvio	29 775 000	1981 tuloarvio	45 044 000
1980 tilinpäätös	27 335 010	1980 tilinpäätös	<u>40 293 947</u>

03. Patruunatehtaan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 66 600 000 mk. Lisäys 1 192 000 mk aiheutuu hintojen noususta ja tuotannon lisääntymisestä.

1982 esitys 66 600 000
 1981 tuloarvio 65 408 000
 1980 tilinpäätös 55 850 952

1982 esitys 7 800 000
 1981 tuloarvio 6 698 000
 1980 tilinpäätös 9 156 401

Käyttötulot yhteensä 162 661 000
 Käyttömenot (27.90.05—24) .. 156 261 000
 Käyttötalouden rahoituskate ... 6 400 000

04. Metsätaloustoiminnan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 7 800 000 mk. Lisäys 1 102 000 mk aiheutuu raakapuun hintatason noususta.

1981 tuloarvio 6 783 000
 1980 tilinpäätös 2 867 509

30. Valtion hankintakeskus**01. Hankintakeskuksen käyttötulot**

Momentille arvioidaan kertyvän 35 427 200 mk. Lisäys 5 022 700 mk aiheutuu lähinnä varastomyyntin kasvusta.

1982 esitys 35 427 200
 1981 tuloarvio 30 404 500
 1980 tilinpäätös 27 138 716

Käyttötulot 35 427 200
 Käyttömenot (32.90.01—29) .. 30 970 200
 Käyttötalouden rahoituskate 4 457 000

1981 tuloarvio 2 340 600
 1980 tilinpäätös 3 796 263

32. Valtion polttoainekeskus**01. Polttoainekeskkuksen käyttötulot**

Momentille arvioidaan kertyvän 761 440 000 mk. Lisäys 232 540 000 mk aiheutuu lähinnä turvetuotteiden myynnin kasvusta.

1982 esitys 761 440 000
 1981 tuloarvio 528 900 000
 1980 tilinpäätös 431 918 369

Käyttötulot 761 440 000
 Käyttömenot (32.92.01—29) .. 706 965 000
 Käyttötalouden rahoituskate 54 475 000

1981 tuloarvio 34 845 600
 1980 tilinpäätös, lisärahoitustarve 20 260 834

40. Valtion margariinitehdas**01. Valtion margariinitehtaan käyttötulot**

Momentille arvioidaan kertyvän 31 141 000 mk. Lisäys 3 057 400 mk aiheutuu myynnin kasvusta sekä myyntihintojen noususta.

1982 esitys 31 141 000
 1981 tuloarvio 28 083 600
 1980 tilinpäätös 22 849 833

Käyttötulot 31 141 000
 Käyttömenot (30.90.05—22) .. 30 781 000
 Käyttötalouden rahoituskate 360 000

1981 tuloarvio 210 700
 1980 tilinpäätös 505 764

43. Maanmittaushallituksen karttapaino

01. <i>Karttapainon käyttötulot</i>		Käyttötulot	20 500 000
Momentille arvioidaan kertyvän 20 500 000 mk. Lisäys 4 100 000 mk aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja karttojen hintojen korottamisesta.		Käyttömenot (30.92.01—29) ...	18 461 000
		Käyttötalouden rahoituskate	2 039 000
1982 esitys	20 500 000	1981 tuloarvio	31 900
1981 tuloarvio	16 400 000	1980 tilinpäätös	1 676 483
1980 tilinpäätös	15 542 639		

45. Metsähallituksen metsät

01. <i>Puun pystymyyntitulot</i>		03. <i>Sekalaiset tulot</i>	
Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 9 000 000 mk.		Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 30 000 000 mk, mistä metsästys- ja kalastuslupatuloina 3 200 000 mk.	
1982 esitys	9 000 000	1982 esitys	30 000 000
1981 tuloarvio	9 000 000	1981 tuloarvio	30 000 000
1980 tilinpäätös	8 054 543	1980 tilinpäätös	22 148 222
02. <i>Puutavaran bankintatulot</i>		Käyttötulot yhteensä	
Momentille arvioidaan kertyvän 660 000 000 mk. Lisäys 50 000 000 mk aiheutuu lähinnä puutavaran hintojen noususta.		Käyttömenot (30.95.01—29) ..	
1982 esitys	660 000 000	Käyttötalouden rahoituskate	
1981 tuloarvio	610 000 000	1981 tuloarvio	57 342 500
1980 tilinpäätös	636 024 803	1980 tilinpäätös	110 519 596

46. Metsäntutkimuslaitoksen metsät

01. <i>Kokeilualueiden käyttötulot</i>		Käyttötulot	9 705 000
Momentille arvioidaan kertyvän 9 705 000 mk. Lisäys 823 000 mk aiheutuu puutavaran hintojen noususta.		Käyttömenot (30.96.01—29) ...	9 688 000
		Käyttötalouden rahoituskate	17 000
1982 esitys	9 705 000	1981 tuloarvio	245 000
1981 tuloarvio	8 882 000	1980 tilinpäätös, lisärahoitustarve ..	759 656
1980 tilinpäätös	7 435 879		

47. Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta

01. <i>Jokioisten siemenkeskuksen tulot</i>		1982 esitys	8 458 000
Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 8 458 000 mk.		1981 tuloarvio	8 458 000
		1980 tilinpäätös	5 139 087

02. *Jokioisten kartanoiden sahan tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 9 700 000 mk. Lisäys 106 000 mk aiheutuu lähinnä satahavaran hintojen noususta.

1982 esitys	9 700 000
1981 tuloarvio	9 594 000
1980 tilinpäätös	5 675 194

03. *Siemenperunakeskuksen tuotantotoiminnan tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 7 486 000 mk. Lisäys 2 893 000 mk aiheutuu lähinnä siemenperunan myynnin kasvusta ja hintojen noususta. Tulot on arvioitu pitäen perusteena siemenperunan hintaa, jossa on otettu vähenyksenä huomioon liikevaihtoverolaissa tarkoitettu alkutuotevähenys. Tuotantotoiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 30.98.24.

1982 esitys	7 486 000
1981 tuloarvio	4 593 000
1980 tilinpäätös	3 388 547

04. *Tervetaimiaseman tuotantotoiminnan tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 197 000 mk. Lisäys 74 000 mk aiheutuu taimituotannon myynnin lisääntymisestä ja hintojen noususta. Tuotantotoiminnasta aiheutuvat erilliskustannukset on merkitty momentille 30.98.25.

1982 esitys	197 000
1981 tuloarvio	123 000
1980 tilinpäätös	37 616

Käyttötulot yhteensä	25 841 000
Käyttömenot (30.98.05—25)	25 608 000

Käyttötalouden rahoituskate	233 000
-----------------------------	---------

1981 tuloarvio	—
1980 tilinpäätös	2 864 665

60. Tulot liikeyritysten hallinnassa olevan valtion omaisuuden myynnistä

01. *Sekalaiset myyntitulot*

Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 800 000 mk.

1982 esitys	800 000
1981 tuloarvio	800 000
1980 tilinpäätös	10 673 646

02. *Metsähallituksen hallinnassa olevien maa-alueiden ja rakennusten myyntitulot*

Momentille merkitään metsähallituksen hallinnassa olevien ja valtiolle tarpeettomien maa- ja vesialueiden sekä rakennusten myynnistä kertyväksi arvioituina tuloina edelleen 2 000 000 mk. Momentille 30.95.89 on ehdotettu maa-alueiden ostamista varten arviomääräraha, jon-

ka suuruus on enintään tälle momentille kertyviä tuloja vastaava.

1982 esitys	2 000 000
1981 tuloarvio	2 000 000
1980 tilinpäätös	1 244 962

03. *Korvaukset metsähallitukselle maatalain mukaisista aluevaihtoista*

Maatalain (188/77) 13 §:n mukaisina aluevaihtokorvauksina momentille arvioidaan kertyvän edelleen 500 000 mk.

1982 esitys	500 000
1981 tuloarvio	500 000
1980 tilinpäätös	—

Osaston 14 tulot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Tuloarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
Käyttötalouden rahoituskate					
04. Posti- ja telelaitos	770 497	683 110	833 098	+ 149 988	+ 22
05. Posti- ja telelaitoksen konepajat ..	—	550	650	+ 100	+ 18
07. Valtion ravitsemiskeskus	7 680	6 203	10 465	+ 4 262	+ 69
10. Valtion painatuskeskus	2 327	3 549	10 363	+ 6 814	+ 192
16. Valtion tietokonekeskus	22 112	17 926	23 862	+ 5 936	+ 33
20. Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta	2 868	6 783	6 400	— 383	— 6
30. Valtion hankintakeskus	3 796	2 341	4 457	+ 2 116	+ 90
32. Valtion polttoainekeskus	—	34 846	54 475	+ 19 629	+ 56
40. Valtion margariinitehdas	506	211	360	+ 149	+ 71
43. Maanmittaushallituksen karttapaino	1 676	32	2 039	+ 2 007	+ 6 292
45. Metsähallituksen metsät	110 520	57 343	45 828	— 11 515	— 20
46. Metsäntutkimuslaitoksen metsät ...	—	245	17	— 228	— 93
47. Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta	—	—	233	+ 233	—
	921 982	813 137	992 247	+ 179 110	+ 22
Muut tulot					
60. Tulot liikeyritysten hallinnassa olevan valtion omaisuuden myynnistä .	11 919	3 300	3 300	—	—
Yhteensä	933 900	816 437	995 547	+ 179 110	+ 22

Osaston 14 käyttötulot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Tuloarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Valtionrautatiet	1 819 921	2 029 600	2 324 500	+ 294 900	+ 15
04. Posti- ja telelaitos	3 328 909	3 626 000	4 140 930	+ 514 930	+ 14
05. Posti- ja telelaitoksen konepajat ...	25 508	28 700	31 200	+ 2 500	+ 9
07. Valtion ravitsemiskeskus	103 283	118 560	150 100	+ 31 540	+ 27
10. Valtion painatuskeskus	94 020	94 800	124 600	+ 29 800	+ 31
16. Valtion tietokonekeskus	107 054	128 400	157 491	+ 29 091	+ 23
20. Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta	132 636	146 925	162 661	+ 15 736	+ 11
30. Valtion hankintakeskus	27 139	30 405	35 427	+ 5 023	+ 17
32. Valtion polttoainekeskus	431 918	528 900	761 440	+ 232 540	+ 44
40. Valtion margariinitehdas	22 850	28 084	31 141	+ 3 057	+ 11
43. Maanmittaushallituksen karttapaino .	15 543	16 400	20 500	+ 4 100	+ 25
45. Metsähallituksen metsät	666 228	649 000	699 000	+ 50 000	+ 8
46. Metsäntutkimuslaitoksen metsät ...	7 436	8 882	9 705	+ 823	+ 9
47. Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta	14 240	22 768	25 841	+ 3 073	+ 13
Yhteensä	6 796 686	7 457 423	8 674 536	+ 1 217 113	+ 16

Osasto 15

LAINAT

01. Takaisin maksetut lainat

01. *Asuntolainojen takaisinmaksut*
Momentille arvioidaan kertyvän 407 000 000 mk eli lisäystä 86 000 000 mk seuraavasti:

1982 esitys	10 000 000
1981 tuloarvio	10 000 000
1980 tilinpäätös	9 546 628

1. *Asuntolainojen lyhennykset.* Alamomentille arvioidaan kertyvän lisäystä 86 000 000 mk, mikä aiheutuu lainapääoman lisääntymisestä. Kun alamomentilta vähennetään 4 000 000 mk momentin 13.01.01 perusteluihin viitaten, lisäys on 82 000 000 mk. Alamomentin loppusumma on 396 000 000 mk.

04. *Muiden lainojen lyhennykset*

Momentille arvioidaan kertyvän 195 000 000 mk. Lisäys 25 000 000 mk aiheutuu lainapääoman lisääntymisestä.

1982 esitys	195 000 000
1981 tuloarvio	170 000 000
1980 tilinpäätös	155 812 991

2. *Omaksilunastettujen asuntojen asuntolainojen takaisinmaksut.* Viitaten asuntotuotantolain muuttamisesta annettuun lakiin (459/79) alamomentille arvioidaan kertyvän 11 000 000 mk vuokrataloja varten myönnettyjen asuntolainojen omaksilunastettujen asuntojen osuutta vastaavan osan sekä asunto-osuuskuntataloja varten myönnettyjen asuntolainojen takaisinmaksamisen johdosta. Lisäys on 4 000 000 mk.

05. *Maatila-, maankäyttö- ja maanbankintalain mukaan muodostettujen tilojen kauppa- ja lunastushintojen lyhennykset*

Momentille arvioidaan kertyvän 10 500 000 mk. Lisäys 1 300 000 mk aiheutuu lähinnä maankäyttö- ja maatilalain mukaisten lainojen kuoletusten kasvusta.

1982 esitys	407 000 000
1981 tuloarvio	321 000 000
1980 tilinpäätös	303 514 320

1982 esitys	10 500 000
1981 tuloarvio	9 200 000
1980 tilinpäätös	11 927 542

03. *Vientimaksulainojen lyhennykset*
Momentille arvioidaan kertyvän edelleen 10 000 000 mk.

02. Lainanotto

01. *Uudet valtionlainat*
Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys valtioneuvostolle myönnettävistä yhteismäärältään 6 490 000 000 markan lainanottovaltuuksista. Kun lisäksi momentille tuloutetaan vuonna 1982 aikaisempina vuosina myönnettyjen lainanottovaltuuksien nojalla otettavia ulkomaisia

lainoja 60 000 000 mk, momentille merkitään 6 550 000 000 mk. Lisäys on 1 150 000 000 mk.

1982 esitys	6 550 000 000
1981 tuloarvio	5 400 000 000
1980 tilinpäätös	4 349 603 039

Osaston 15 tulot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Tuloarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980	v. 1981	v. 1982	± 1 000 mk	± %
	1 000 mk	1 000 mk	1 000 mk		
01. Takaisin maksetut lainat	480 801	510 200	622 500	+ 112 300	+ 22
02. Lainanotto	4 349 603	5 400 000	6 550 000	+ 1 150 000	+ 21
Yhteensä	4 830 405	5 910 200	7 172 500	+ 1 262 300	+ 21

MENOT

Pääluokka 21

TASAVALLAN PRESIDENTTI

02. Tasavallan Presidentin kanslia

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 525 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	1 677 500	+ 164 100	27	—
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i> ..	1 190 200	+ 147 500	20	+ 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	315 600	+ 21 400	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	230 300	+ 20 800	—	—
	Varaus 1981	— 142 500	—	—
	Varaus 1982	+ 111 400	—	—
	Yhteensä	3 525 000	47	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 300 900 mk, mistä 294 200 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

c) Työsuhdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä 39 100 mk apulaisvahtimestarin palkkaamista varten. Toimen palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 28.80.02.

Tilapäisten palkkioista vähennetään vuoden 1981 aikana ylimääräistetyin toimen palkkiona 7 000 mk.

Lisäys on 32 100 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 21 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	3 525 000
1981 menoarvio	3 202 300
1980 tilinpäätös	2 692 589

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 323 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kiinteistöjen käyttö	700 000
Ajoneuvojen käyttö ja kunnossapito	230 000
Matkat ja päivärahat	50 000
Kultarannan erät menot	135 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 000
Sekalaiset kulutusmenot	529 000
Yhteensä	1 645 000

1982 esitys	1 645 000	1982 esitys	70 000
1981 menoarvio	1 322 000	1981 menoarvio	70 000
1980 tilinpäätös	1 143 625	1980 tilinpäätös	54 988

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 70 000 mk Tasavallan Presidentin linnaan, Tamminiemeen ja Kultarantaan hankittavaa irtaimistoa sekä konttori- ja työkoneita varten.

Päälukon 21 menot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Tasavallan Presidentti (010)	460	485	485	—	—
02. Tasavallan Presidentin kanslia (010)	3 891	4 594	5 240	+ 646	+ 14
Yhteensä	4 352	5 079	5 725	+ 646	+ 13

Pääloukka 22

EDUSKUNTA

01. Kansanedustajat

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 1 622 300 mk seuraavasti:

2. *Edustajien palkkiot ja korvaukset.* Alamomentille merkitään lisäystä 2 484 700 mk, mistä 1 745 600 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 739 100 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 968 800 mk vuodelle 1981, lisäys on 1 515 900 mk. Alamomentin loppusumma on 21 880 500 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 106 400 mk. Alamomentin loppusumma on 1 530 500 mk.

1982 esitys	23 411 000
1981 menoarvio	21 788 700
1980 tilinpäätös	18 967 086

02. *Edustajien päivärahat* (arviomääräraha)
Valtion matkustussäännön päivärahojen tarkistuksen johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 477 900 mk.

1982 esitys	5 590 000
1981 menoarvio	5 112 100
1980 tilinpäätös	3 853 667

20. *Matkat* (arviomääräraha)
Matkojen lisääntymisen ja matkakustannusten nousun johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 800 000 mk.

1982 esitys	4 100 000
1981 menoarvio	3 300 000
1980 tilinpäätös	2 903 876

02. Eduskunnan kanslia

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan 13 996 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
2. <i>Virkamiesten palkkiot</i>	11 208 300	+ 1 145 200	188	+ 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	1 430 000	+ 380 000	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	915 400	+ 98 600	—	—
Varaus 1981		— 555 700	—	—
Varaus 1982	442 300	+ 442 300	—	—
Yhteensä	13 996 000	+ 1 510 400	188	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 386 300 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Eduskuntatalon turvallisuusjärjestelyjen tehostamisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi turvallisuuspäällikön toimi. Pöytäkirjatoimistoon ehdotetaan perustettavaksi yksi konekirjoittajan toimi. Samalla ehdotetaan lakkautettavaksi yksi konekirjoittajan osapäivätoimi. Nimikkeiden muuttamiseksi tehtäviä vastaaviksi ehdotetaan yksi osastosihteerin toimi muutettavaksi apulaissihteerin viraksi, yksi vanhemman kanslia-avustajan toimi apulaissyli-
virastomestarin toimeksi ja yksi kanslia-avustajan toimi virastomestarin toimeksi sekä yksi ylimääräinen kerrosavustajan toimi virastoavustajan toimeksi. Samalla ehdotetaan vaki-
naistettaviksi kahden virastoavustajan ylimääräiset toimet. Lisäys on virkamiesten palkkioina 138 900 mk. Alamomentilta 2 saadaan

palkata enintään 189 pysyväisluonteista päätöistä henkilöä.

1982 esitys	13 996 000
1981 menoarvio	12 485 600
1980 tilinpäätös	10 863 959

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Toimistomenojen kasvun ja hintojen nousun johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 1 550 000 mk. Kun momentilta vähennetään kertameno 1 250 000 mk, lisäys on 300 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Toimisto- ja painatusmenot	6 110 000
Matkat	2 000 000
Muut menot	3 600 000
Yhteensä	11 710 000

1982 esitys	11 710 000
1981 menoarvio	11 410 000
1980 tilinpäätös	9 751 492

05. Eduskuntatalo

Keväällä 1979 aloitettu eduskuntatalon peruskorjaus jatkuu hyväksytyjen suunnitelmien mukaisesti ja vuoden 1982 aikana on tarkoitus kunnostaa mm. itäsivun 4., 5. ja 6. kerros, suorittaa eräitä vesikatton muutoksia ja käynnistää stukkotyöt. Uusittujen tilojen sisustustyöt ja kalusteiden kunnostaminen suoritetaan valmistumisaikataulun mukaisesti.

10. *Rakennusten käyttö* (arviomääräraha)
Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 189 000 mk.

1982 esitys	1 991 000
1981 menoarvio	2 180 000
1980 tilinpäätös	1 656 135

(13.) *Korjaukset* (siirtomääräraha)

Kun aikaisemmilta vuosilta siirtyneiden määrärahojen katsotaan kattavan vuoden 1982 tarpeen, momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 300 000 mk.

1981 menoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	300 000

71. *Peruskorjaukseen liittyvien sisusteiden suunnittelu ja hankinta* (siirtomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan 1 350 000 mk peruskorjauksen yhteydessä tehtäviä sisustus- ja kaluston kunnostamistöitä varten.

1982 esitys	1 350 000
1981 menoarvio	2 300 000
1981 I lisämenoarvio	650 000
1980 tilinpäätös	2 650 000

75. *Eduskuntatalon peruskorjaus* (siirtomääräraha)

Tarkistettujen suunnitelmien mukaan eduskuntatalon peruskorjauksen kustannusarvio on 62 600 000 mk. Hankkeeseen on tähän mennessä myönnetty 41 200 000 mk. Vuonna 1982 suoritettavia rakennustöitä varten momentille ehdotetaan 11 000 000 mk.

1982 esitys	11 000 000
1981 menoarvio	12 000 000
1981 I lisämenoarvio	4 900 000
1980 tilinpäätös	9 300 000

09. Valtiontilintarkastajat

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 356 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
2. <i>Virkamiesten palkkiot</i>	1 068 300	+ 219 000	9	+ 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	155 700	+ 22 000	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	89 200	+ 16 900	—	—
	Varaus 1981	— 49 200	—	—
	Varaus 1982	+ 42 800	—	—
	Yhteensä	1 356 000	9	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 92 700 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Valtiontilintarkastajain kanslian toiminnan kehittämisen ja tehostamisen sekä kanslian organisaatiouudistuksen loppuunsaattamiseksi ehdotetaan valtiontilintarkastajain kansliaan perustettavaksi kanslian esimiehenä toimivan tarkastusneuvoksen (B7) pysyväinen toimi. Lisäys on virkamiesten palkkioina 138 300 mk. Alamentilta 2 saadaan palkata enintään kymmenen pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Asiantuntijoiden ja tilapäisen työvoiman käytön lisääntymisen johdosta muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 10 000 mk.

1982 esitys 1 356 000
1981 menoarvio 1 104 500
1980 tilinpäätös 716 128

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 42 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamentille ehdotetaan lisäystä 2 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamentin loppusumma on enintään 10 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamentille ehdotetaan lisäystä 40 000 mk, mistä 15 000 mk aiheutuu painatus- ja toimistomenojen kustannusten noususta sekä 25 000 mk matka- ym. kustannusten lisääntymisestä ja kustannustason noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Toimisto- ja painatusmenot	175 000
Matkat	125 000
Yhteensä	300 000

1982 esitys 310 000
1981 menoarvio 268 000
1980 tilinpäätös 181 478

14. Eduskunnan oikeusasiamies

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 194 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
2. <i>Virkamiesten palkkiot</i>	1 902 000	+ 165 000	21	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	79 300	+ 34 000	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	143 400	+ 12 400	—	—
	Varaus 1981	— 89 100	—	—
	Varaus 1982	+ 69 300	—	—
	Yhteensä	2 194 000	21	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 169 300 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 21 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 29 700 mk lisääntyneiden käännöstehtävien ja tilapäisen esittelijätyövoiman tarpeen lisääntymisen johdosta.

1982 esitys	2 194 000
1981 menoarvio	2 002 400
1980 tilinpäätös	1 925 893

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 27 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 000 mk hintojen nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 16 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 25 000 mk, mistä 15 000 mk aiheutuu toimisto- ja painatusmenojen kustannusten noususta sekä 10 000 mk matkakustannusten lisääntymisestä.

Käyttösuunnitelma:		mk
Toimisto- ja painatusmenot		150 000
Matkat		70 000
	Yhteensä	220 000

1982 esitys	236 000
1981 menoarvio	209 000
1980 tilinpäätös	175 288

19. Eduskunnan kirjasto

Suomen lainopillisen kirjallisuus-bibliografian on tähän asti toimittanut suomalainen lakimiesyhdistys opetusministeriön myöntämien avustusten turvin. Vuodesta 1982 lähtien on tarkoituksena siirtää tehtävä eduskunnan kirjaston hoidettavaksi, mikä aiheuttaa kirjastossa henkilöstön lisätarvetta. Lisäksi eräiden tähän saakka satunnaisella työvoimalla hoidettujen muun muassa sidontaan liittyvien tehtävien hoitamiseen tarvitaan pysyviä toimenhaltijoita.

ton hoidettavaksi, mikä aiheuttaa kirjastossa henkilöstön lisätarvetta. Lisäksi eräiden tähän saakka satunnaisella työvoimalla hoidettujen muun muassa sidontaan liittyvien tehtävien hoitamiseen tarvitaan pysyviä toimenhaltijoita.

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 760 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
2. <i>Virkamiesten palkkiot</i>	2 275 300	+ 421 000	34	+ 4
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	217 300	+ 12 800	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	180 200	+ 28 900	—	—
	Varaus 1981	— 102 900	—	—
	Varaus 1982	87 200	—	—
	Yhteensä	2 760 000	34	+ 4

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 226 400 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi yksi vanhemman apulaiskirjastonhoitajan virka (V 28) ja konekirjoittajan toimi (V 16) sekä kaksi kirjastoapulaisen ylimääräistä tointa (V 15). Samalla ehdotetaan

vakinaistettavaksi yksi ylimääräinen konekirjoittajan toimi. Lisäys on virkamiesten palkkioina 217 100 mk. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 38 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä atk-järjestelmän käyttöönottoon liittyvää suunnittelutyötä ja eräiden hakemistojen laatimista varten 55 500 mk. Kun muista palkkoista ja palkkioista voidaan vähentää 65 200 mk c-kohdassa mainittujen kirjastoapulaisten tehtävien hoitamisesta aiheutuneina palkkioina, vähennys on 9 700 mk.

1982 esitys	2 760 000
1981 menoarvio	2 313 000
1980 tilinpäätös	1 929 843

21. Kirjallisuuden hankinta ja sidonta (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 156 000 mk, mikä aiheutuu kirjallisuuden hintojen noususta.

1982 esitys	1 196 000
1981 menoarvio	1 040 000
1980 tilinpäätös	850 000

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä kertamenona 5 000 mk kirjaston 110-vuotisjuhlaa varten. Alamomentin loppusumma on 8 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 145 000 mk, mistä 25 000 mk aiheutuu kertamenosta mikrofiliinien kopiointilaitteen hankkimista varten, 64 000 mk atk-järjestelmän käyttöönotosta aiheutuvista vuokra- ja huoltokuluista sekä 56 000 mk kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:		mk
Toimisto- ja painatusmenot	331 000
Matkat	26 000
Muut menot (kertamenoa 25 000)	84 000
Yhteensä		441 000

1982 esitys	449 000
1981 menoarvio	299 000
1980 tilinpäätös	311 297

25. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 776 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
2. <i>Virkamiesten palkkiot</i>	663 200	+ 74 700	9	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	37 700	+ 3 400	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	50 600	+ 4 800	—	—
	Varaus 1981	— 31 100	—	—
	Varaus 1982	+ 24 500	—	—
	Yhteensä	776 000	+ 76 300	9

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 62 300 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Valtuuskunnan kielenkääntäjän tehtäväkentän laajentumisen ja henkilöstörakenteen yhtenäistämisen johdosta ehdotetaan kielenkääntäjän toimi (V 29) muutettavaksi apulais-

sihteerin toimeksi (B 1). Lisäys on virkamiesten palkkioina 15 800 mk. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yhdeksän pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	776 000
1981 menoarvio	699 700
1980 tilinpäätös	619 204

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 774 500 mk lisääntyneiden yhteispuhjoismaisten kulujen ja Tukholmassa toimivan yhteisen puheenjohtajiston sihteeristön toiminnan laajentumisen sekä kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:		mk
Toimisto- ja painatusmenot		200 000
Matkat		450 000
Muut menot		2 424 500
	Yhteensä	3 074 500
1982 esitys		3 074 500
1981 menoarvio		2 300 000
1980 tilinpäätös		2 046 127

99. Eduskunnan muut menot

21. *Käyttövarat eduskuntaryhmille ryhmäkanslioita varten*

Momentille ehdotetaan lisäystä 864 000 mk ryhmäkanslioiden toiminnan tehostamisen ja kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	5 184 000
1981 menoarvio	4 320 000
1980 tilinpäätös	3 600 000

22. *Parlamenttienvälisen liiton Suomen ryhmän käytettäväksi*

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk toiminnan monipuolistamisen ja matkakustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	400 000
1981 menoarvio	350 000
1980 tilinpäätös	290 000

Päälukon 22 menot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Kansanedustajat (010)	25 725	30 201	33 101	+ 2 900	+ 10
02. Eduskunnan kanslia (010)	20 615	23 896	25 706	+ 1 810	+ 8
05. Eduskuntatalo (010)	13 906	16 780	14 341	— 2 439	— 15
09. Valtiontilintarkastajat (010)	898	1 373	1 666	+ 294	+ 21
14. Eduskunnan oikeusasiamies (C10)	2 101	2 211	2 430	+ 219	+ 10
19. Eduskunnan kirjasto (280)	3 091	3 652	4 405	+ 753	+ 21
25. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta (030)	2 665	3 000	3 851	+ 851	+ 28
99. Eduskunnan muut menot (010) ..	3 890	4 670	5 584	+ 914	+ 20
Yhteensä	72 891	85 782	91 084	+ 5 302	+ 6

Pääloukka 23

VALTIONEUVOSTO

01. Valtioneuvosto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille merkitään lisäystä 328 200 mk seuraavasti:

1982 esitys	5 414 000
1981 menoarvio	5 085 800
1980 tilinpäätös	4 977 793

2. *Pääministerin ja häntä välittömästi avustavien henkilöiden sekä ministerien ja heidän poliittisten sihteeriensä palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 533 200 mk, mistä 362 100 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 171 100 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 226 300 mk vuodelle 1981, lisäys on 306 900 mk. Alamomentin loppusumma on 5 060 000 mk.

20. *Matkat* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk.

1982 esitys	300 000
1981 menoarvio	250 000
1980 tilinpäätös	330 265

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 21 300 mk. Alamomentin loppusumma on 354 000 mk.

21. *Käyttövarat*
Momentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk.

1982 esitys	2 600 000
1981 menoarvio	2 100 000
1980 tilinpäätös	2 267 800

02. Valtioneuvoston kanslia

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan 11 143 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	6 646 700	+ 734 400	99	+ 2
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat . .</i>	3 136 600	+ 325 300	47	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	278 200	+ 55 700	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	729 300	+ 71 800	—	—
Varaus 1981		— 447 300	—	—
Varaus 1982	352 200	+ 352 200	—	—
Yhteensä	11 143 000	+ 1 092 100	146	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 961 300 mk, mistä 938 500 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Yleiselle osastolle ehdotetaan perustettavaksi 1. 3. 1982 lukien nuoremman hallitussihteerin virka (B 1). Vastaavasti ehdotetaan samasta ajankohdasta lukien lakkautettavaksi ylimääräinen esittelijän toimi (V 29).

Ministeriöiden yhteistä arkistoa varten ehdotetaan perustettavaksi yleiselle osastolle ylimääräinen arkistopaluisen toimi (V 13) ja ylimääräinen arkistovalokuvaajan toimi (V 14).

Virkojen saamiseksi paremmin vastaamaan niihin liittyviä tehtäviä ehdotetaan perustettavaksi kanslian suunnitteluosastolle 1. 3. 1982 lukien peruspalkkainen toimistosihteerin toimi (V 17). Vastaavasti ehdotetaan samasta ajankohdasta lukien lakkautettavaksi peruspalkkainen kanslistin toimi (V 15).

Lisäys on 102 600 mk.

c) Työsuuhdepalkkoihin ehdotetaan autonkuljettajien ylityökorvauksia varten lisäystä 22 200 mk.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 15 700 mk vuoden 1981 aikana lakkautettujen toimien palkkioina.

Lisäys on 6 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 47 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 45 000 mk, mistä 10 000 mk aiheutuu ylityökorvauksista, 5 000 mk vuosilomakorvauksista, 10 000 mk virkapukuavustuksista ja 20 000 mk lisääntyneistä käännöstehtävistä johtuvista sivutoimisille kielenkääntäjille maksettavista palkkioista.

1982 esitys	11 143 000
1981 menoarvio	10 050 900
1980 tilinpäätös	8 592 140

22. *Tutkimus- ja kehittämistoiminta* (siirtomääräraha)

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi siirtomäärärahaksi.

Valtioneuvoston kanslian suunnitteluosaston tutkimus-, selvitys- ja kehittämistoimintaa varten momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään neljä pysyväisluonteista henkilöä.

1982 esitys	550 000
1981 menoarvio	500 000
1980 tilinpäätös	497 357

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 255 000 mk, mistä 30 000 mk aiheutuu lisääntyneistä painatustöistä, 100 000 mk vuokratuista toimitiloista johtuvien kustannusten noususta, 55 000 mk lisääntyneistä virkamatkoista, 40 000 mk autojen käyttömenojen kasvusta sekä 30 000 mk muihin menoihin vaikuttavasta kustannusten noususta. Kun alamomentilta voidaan vähentää 10 000 mk vähentyneestä kopiokoneiden käytöstä johtuen, lisäys on 245 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Painatus	350 000
Kunniamerkkien ja virka-ansiomerkkien korvaaminen sekä toimikuntien menot	375 000
Vuokrattujen toimitilojen käyttö	870 000
Virkamatkoista aiheutuvat kulut	130 000
Kopiokoneiden käyttö	150 000
Autojen käyttö ja kunnossapito	360 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 500
Muut menot	348 500
Yhteensä	2 585 000

1982 esitys	2 588 000
1981 menoarvio	2 343 000
1980 tilinpäätös	2 259 138

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 130 000 mk valtioneuvoston kansliaan ja valtioneuvoston istuntosaleihin tarvittavan kaluston ja konttorikoneiden hankkimista ja uusimista varten.

1982 esitys	130 000
1981 menoarvio	525 000
1980 tilinpäätös	100 000

03. Oikeuskanslerinvirasto

Oikeuskanslerinviraston käsiteltäväksi tulleiden uusien yksityisten kantelujen määrän ei arvioida enää kasvavan. Huomattavaa työmää-

rän lisäystä on sitävastoin tapahtunut rangastuspäätösten lainmukaisuuden tarkastamista koskevissa tehtävissä.

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 179 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	2 805 600	+ 300 200	30	+ 1
2. <i>Tilapäisten palkkiot</i>	25 300	+ 2 500	1	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	40 000	+ 3 000	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	207 600	+ 19 100	—	—
	Varaus 1981	— 128 300	—	—
	Varaus 1982	+ 100 500	—	—
	Yhteensä	+ 297 000	31	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 248 500 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan oikeuskanslerinvirastoon perustettavaksi ylimääräinen osastosihteerin toimi (V 22). Lisäys on 57 200 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yksi pysyväisluonteinen päätoiminen henkilö.

1982 esitys	3 179 000
1981 menoarvio	2 882 000
1980 tilinpäätös	2 501 911

29. *Muut kulutusmenot*

Momentille ehdotetaan lisäystä 31 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk hintojen nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on 10 000 mk.

2. *Sekalaiset menot*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk, mistä 5 000 mk aiheutuu hintojen noususta ja 25 000 mk kertamenosta muuttokustannuksia varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Painatus	100 000
Sekalaiset menot (kertamenoa 25 000) ..	108 000
Koulutus	56 000
Yhteensä	264 000

1982 esitys	274 000
1981 menoarvio	243 000
1980 tilinpäätös	144 164

70. *Kaluston hankkiminen*

Momentille ehdotetaan 30 000 mk kaluston ja konttorikoneiden uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	30 000
1981 menoarvio	25 000
1980 tilinpäätös	17 642

05. Tulopoliittinen sovittelu

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 374 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i> ..	59 800	+ 5 500	1	—
2. <i>Tilapäisten palkkiot</i>	260 600	+ 23 700	2	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	17 000	+ 500	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	24 800	+ 2 200	—	—
	Varaus 1981	— 15 400	—	—
	Varaus 1982	+ 11 800	—	—
	Yhteensä	+ 28 300	3	—

Muutosten perustelut:
 a) Momentille merkitään lisäystä 29 700 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.
 c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kaksi pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	374 000
1981 menoarvio	345 700
1980 tilinpäätös	60 100

25. Valtioneuvoston edustus- ja virkahuoneistot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 206 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
2. Työsubdepalkat	600 700	+ 63 400	13	—
3. Muut palkat ja palkkiot	488 800	+ 14 200	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	78 400	+ 4 000	—	—
Varaus 1981		— 50 600	—	—
Varaus 1982	38 100	+ 38 100	—	—
Yhteensä	1 206 000	+ 69 100	13	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 77 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.
 c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 13 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	1 206 000
1981 menoarvio	1 136 900
1980 tilinpäätös	948 685

23. Säätytalon väliaikainen hallinto

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk säätytalon käyttöön liittyvien asioiden hoitamista ja muita sen hallinnosta vuonna 1982 johtuvia kustannuksia varten. Momentilta saadaan palkata enintään kaksi pysyväisluonteista henkilöä.

1982 esitys	100 000
1981 menoarvio	90 000
1980 tilinpäätös	62 452

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 110 000 mk valtioneuvoston juhlahuoneistoon, Königstedtin kartanoon ja pääministerin virka-asuntoon tarvit-

tavan kaluston ja irtaimiston hankkimista ja uusimista varten.

1982 esitys	110 000
1981 menoarvio	700 000
1981 I lisämenoarvio	250 000
1980 tilinpäätös	100 000

74. Pääministerin virka-asunnon peruskorjaustyöt (siirtomääräraha)

Pääministerin virka-asunnon peruskorjaustyötä varten momentille ehdotetaan loppurahoituksena 5 100 000 mk. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 8 165 000 mk.

1982 esitys	5 100 000
1981 menoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	1 000 000

75. Säätytalon peruskorjaustyöt (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 500 000 mk säätytalon peruskorjaustöiden jatkosuunnittelua varten.

1982 esitys	500 000
1981 menoarvio	800 000
1980 tilinpäätös	400 000

27. Poliittisen toiminnan avustaminen

50. <i>Puoluetoiminnan tukeminen</i>	1982 esitys	47 370 000
Momentille ehdotetaan 47 370 000 mk, mistä 3 850 000 mk jaetaan avustuksina puolueille naisten poliittiseen toimintaan samojen perusteiden mukaisesti kuin puoluetuki. Lisäys 4 370 000 mk aiheutuu kustannusten noususta.	1981 menoarvio	43 000 000
	1980 tilinpäätös	38 000 000

(90). Hallinnonaloittain jakamattomat menot

Luku on siirretty pääluokkaan 28 ja sen momenttien määrärahat on huomioitu luvun 28.80 laskelmissa.

99. Valtioneuvoston muut menot

01. *Palkkaukset (arviomääräraha)*
Momentille ehdotetaan lisäystä 26 400 mk seuraavasti:

3. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä viransijaisten palkkioina 25 000 mk, mikä aiheutuu palkkausten tarkistuksista sekä äitiyslomasijaisuuksien lisääntymisestä. Alamomentin loppusumma on 105 000 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 1 400 mk. Alamomentin loppusumma on 7 000 mk.

1982 esitys	112 000
1981 menoarvio	85 600
1980 tilinpäätös	98 432

09. *Neuvottelukunnat*

Momentille ehdotetaan lisäystä 173 000 mk, mistä 16 000 mk aluepoliittista neuvottelukuntaa, 12 000 mk tasa-arvoasiain neuvottelukuntaa, 50 000 mk saamelaisvaltuuskuntaa, 18 000 mk saaristoasiain neuvottelukuntaa, 10 000 mk saamelaisasiain neuvottelukuntaa, 17 000 mk saamelais- ja poronhoitoasiain pohjoismaisen yhteistyöelimen Suomen valtuuskuntaa ja 50 000 mk Kainuu-neuvottelukuntaa varten.

<i>Käyttösuunnitelma:</i>	mk
Aluepoliittinen neuvottelukunta	125 000
Tasa-arvoasiain neuvottelukunta	92 000
Saamelaisvaltuuskunta	390 000
Saaristoasiain neuvottelukunta	125 000
Saamelaisasiain neuvottelukunta	75 000
Saamelais- ja poronhoitoasiain pohjoismaisen yhteistyöelimen Suomen valtuuskunta	47 000
Kainuu-neuvottelukunta	440 000
Yhteensä	1 294 000

1982 esitys	1 294 000
1981 menoarvio	1 121 000
1980 tilinpäätös	1 066 905

(25.) *J. V. Snellmanin juhlavuosi 1981* (siirtomääräraha)

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 600 000 mk.

1981 menoarvio	600 000
----------------------	---------

27. *Presidentti Kyösti Kallion elämäkerta* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 100 000 mk presidentti Kyösti Kallion elämäkerran kirjoittamisesta vuonna 1982 aiheutuvia kustannuksia varten. Teos on tarkoitus saada valmiiksi vuo-

den 1983 loppuun mennessä ja sen kokonaiskustannukset ovat 375 000 mk. Lisäys on 10 000 mk.

1982 esitys	100 000
1981 menoarvio	90 000
1980 tilinpäätös	90 000

(28.) WCIP:n yleiskokous

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 90 000 mk.

1981 menoarvio	90 000
----------------------	--------

Pääloukan 23 menot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Valtioneuvosto (010)	7 576	7 436	8 314	+ 878	+ 12
02. Valtioneuvoston kanslia (050)	11 449	13 419	14 411	+ 992	+ 7
03. Oikeuskanslerinvirasto (010)	2 664	3 150	3 483	+ 333	+ 11
05. Tulopoliittinen sovittelu (050)	92	389	417	+ 28	+ 7
25. Valtioneuvoston edustus- ja virka- huoneistot (050)	2 601	3 847	7 136	+ 3 289	+ 86
27. Poliittisen toiminnan avustaminen (010)	38 000	43 000	47 370	+ 4 370	+ 10
99. Valtioneuvoston muut menot (050)	2 386	2 287	1 806	— 481	— 21
Yhteensä	64 767	73 527	82 937	+ 9 410	+ 13

Pääluku 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainministeriö

22. *Tiedotustoiminta* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 6 750 000 mk, mistä 600 000 mk kehitysyhteistyön tiedotustoimintaan. Lisäys 550 000 mk aiheutuu painatus-, rahti- ja filmikopiohintojen sekä muiden kustannusten noususta.

1982 esitys	6 750 000
1981 menoarvio	6 200 000
1980 tilinpäätös	5 500 000

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 2 430 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 330 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 3 330 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 685 000 mk. Lisäys aiheutuu hintojen ja vuokrien noususta, atk-toiminnan laajenemisesta, sähkö-, posti- ja puhelinmaksujen korotuksista sekä 602 000 markan kertamenosta. Kertamenosta 147 000 mk aiheutuu atk-systeemien valmistelu- ja käyttöönottokustannuksista, 60 000 mk ulkoasiainhallinnon historian kirjoittamisesta, 275 000 mk asetekno-

logiatutkimuksesta ja 120 000 mk Merikasarin sisustussuunnittelusta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 585 000 mk, lisäys on 2 100 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	60 000
Virkistystoiminta (enintään)	15 000
Muut henkilöstömenot	495 000
Rakennusten käyttö	4 500 000
Toimistomenot (kertamenoa 147 000) ..	4 300 000
Kuriiri- ja postimenot	3 400 000
Viestintä- ja puhelinmenot	1 600 000
Muut menot (kertamenoa 455 000)	1 100 000
Yhteensä	15 470 000

1982 esitys	18 800 000
1981 menoarvio	16 370 000
1980 tilinpäätös	15 614 077

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 900 000 mk, mistä 450 000 mk konttorikalusteiden ja -koneiden hankintoja ja 450 000 mk viestitys- ja turvalaitteiden hankkimista ja uusimista varten.

1982 esitys	900 000
1981 menoarvio	760 000
1980 tilinpäätös	650 000

10. Edustustot

10. *Kiinteistöjen käyttö ja kunnossapito* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 550 000 mk, mikä aiheutuu vuokrien ja muiden rakennusten käyttömenojen hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vuokrat	19 600 000
Muut käyttömenot	6 500 000
Korjaus ja kunnossapito	3 200 000
Edustustojen turvarakenteet	900 000
Yhteensä	30 200 000

1982 esitys	30 200 000
1981 menoarvio	24 650 000
1980 tilinpäätös	26 104 532

20. Matkat ja muutot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 440 000 mk matkustuskustannusten ja muuttorahtien hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	6 500 000
Kotilomamatkat	2 500 000
Kaupallisten sihteerien neuvottelupäivät	650 000
Muutot	9 000 000
Yhteensä	18 650 000

1982 esitys	18 650 000
1981 menoarvio	15 210 000
1980 tilinpäätös	17 957 220

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 600 000 mk kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta voidaan vähentää toimistomenoina 50 000 mk siirtona momentille 33.01.29, liisäys on 3 550 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Muut henkilöstömenot	1 200 000
Toimistomenot	9 950 000
Avustukset kunniakonsulien virastoille ..	850 000
Varustautumiskorvaukset	3 000 000
Asettautumiskustannusten korvaukset ...	2 400 000
Muut menot	4 000 000
Yhteensä	21 400 000

1982 esitys	21 400 000
1981 menoarvio	17 850 000
1980 tilinpäätös	17 810 766

70. *Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)*
Momentille ehdotetaan 4 350 000 mk, mistä 3 250 000 mk edustustokanslioiden, virka-asuntojen ja henkilökunnan asuntojen irtaimistohankintoja sekä 1 100 000 mk viestitys- ja turvakalusteiden hankintoja varten.

1982 esitys	4 350 000
1981 menoarvio	4 000 000
1980 tilinpäätös	3 805 000

71. *Kaluston uusinta käytöstä poistetun tilalle*

Momentille ehdotetaan 760 000 mk edustustojen vanhentuneen autokaluston uusimista varten. Uutta autokalustoa saadaan hankkia momentin määrärahalla enintään niin paljon kuin vanhentuneen autokaluston myynnistä kertyy tuloja. Vastaava tulo on merkitty momentille 12.24.99.

1982 esitys	760 000
1981 menoarvio	400 000
1980 tilinpäätös	418 426

88. *Kiinteistöjen ja huoneistojen hankkiminen (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 15 520 000 mk edustustorakennusten sekä virka-asuntojen rakentamista ja peruskorjaamista, rakennusten, huoneistojen ja tonttien ostamista, suunnittelusta ja hankkeiden toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten sekä kiinteistölainojen korkojen ja kuoletusten maksamista varten. Uudisrakennushankkeiden laajuus- ja kustannustietoja on suunnittelun edistytessä tarkistettu.

Käyttösuunnitelma:

	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Uudisrakennushankkeet					
New Delhi	2 708 (16 480)	15 700 000	5 798 (953)	3 500 000	5 500 000
Budapest	1 762 (8 700)	12 000 000	6 810 (1 379)	1 300 000	700 000
Riad	1 960 (9 150)	12 500 000	6 377 (1 366)	800 000	3 000 000
2. Peruskorjaushankkeet					3 200 000
3. Rakennusten, huoneistojen ja tonttien ostot					2 040 000
4. Suunnittelu ja eräät muut hankkeiden toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset					600 000
5. Korot ja kuoletukset					480 000
Yhteensä					15 520 000

Uudisrakennushankkeiden lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

1. New Delhin suurlähetystön rakennushanke tulee toteuttaa paikallisten viranomaisten edellyttämässä aikataulussa. Hankkeen laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu vahvistetun esisuunnitelman perusteella.

2. Budapestin suurlähetystön rakennushankkeen laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu vahvistetun esisuunnitelman perusteella.

3. Riadin suurlähetystön rakennushankkeen aikataulu perustuu uuden pääkaupungin edustokaupunginosan rakentamisaikatauluun, jota paikalliset viranomaiset edellyttävät noudatettavan.

1982 esitys	15 520 000
1981 menoarvio	11 200 000
1980 tilinpäätös	9 500 000

20. Ulkoasiainhallinnon virat ja toimet

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 195 668 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkeista sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	67 284 600	+ 7 566 200	1 115	+ 9
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i> ..	33 031 000	+ 2 903 600	699	— 3
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	81 452 800	+ 8 553 300	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	7 537 700	+ 614 700	—	—
Varaus 1981		— 8 133 300	—	—
Varaus 1982	6 361 900	+ 6 361 900	—	—
Yhteensä	195 668 000	+ 17 866 400	1 814	+ 6

Henkilöstön määrän lisäyksestä kaksi aiheutuu vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 17 638 100 mk, mistä 17 194 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Ulkoasiainhallinnon tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi seuraavat virat ja toimet:

Yhtenäisvirkajärjestelmän virat ja toimet:

Peruspalkkaiset:	Palkkausluokka
1 ulkoasiainneuvos (Bogota)	B 5
1 lähetystöneuvos (oikeudellinen osasto) ..	B 3
1 ulkoasiainsihteri (Bogota)	V 29
2 toimistosihteriä (Bogota)	V 17

Yhtenäisvirkajärjestelmän lehdistöuran virka:

Peruspalkkainen:	
1 lehdistöneuvos	B 2

Yhtenäisvirkajärjestelmän kehitysyhteistyöuran toimet:

Ylimääräiset:

1 kehitysyhteistyösihteri (taloussuunnittelu)	B 1
1 kehitysyhteistyösihteri (tarkastus)	V 27

Yhtenäisvirkajärjestelmän kaupallisen uran toimet:

Ylimääräiset:

1 kaupallinen sihteeri (Houston)	V 26
1 kaupallinen avustaja (Milano)	V 24
1 toimistos sihteeri (Houston)	V 17

Ehdotetaan 1.3.1982 lukien lakkautettavaksi avoinna olevat peruspalkkainen avustajan toimi (V 25), kolme ylimääräistä avustajan tointa (V 25) ja ylimääräinen lehdistöavustajan toimi (V 25).

Virka- ja toimirakenteen kehittämiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi ja

lakkautettavaksi seuraavat virat ja toimet sekä ylimääräiset toimet:

Perustetaan

Yhtenäisvirkejärjestelmän virat ja toimet:

	Palkkaus- luokka
Peruspalkkaiset:	
2 ulkoasiainneuvosta	B 5
6 ulkoasiainneuvosta	B 4
3 lähetystöneuvosta	B 2
2 ulkoasiainsihteerii	B 1
1 ulkoasiainsihteerii	V 29
Ylimääräiset:	
1 hallinnollinen ulkoasiainsihteerii	V 28
1 hallinnollinen avustaja	V 25
1 osastosihteerii	V 22
2 osastosihteerii	V 21
2 osastosihteerii	V 20
5 toimistosihteerii	V 17
10 toimistosihteerii	V 16
5 toimistosihteerii	V 15
1 virastomestari	V 14
1 virastomestari	V 13
10 kanslistia	V 13
5 apulaiskanslistia	V 11

Lakkautetaan

Yhtenäisvirkejärjestelmän virat ja toimet:

Peruspalkkaiset:	
2 ulkoasiainneuvosta	B 4
2 lähetystöneuvosta	B 3
4 lähetystöneuvosta	B 2
5 ulkoasiainsihteerii	V 26
Ylimääräiset:	
1 avustaja	V 25
2 vahtimestaria	V 11
8 apulaiskanslistia	V 11
7 apulaiskanslistia	V 10
22 toimistoapulaista	V 9
5 toimistoapulaista	V 8

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Ulkoasiainministeriön erityistoimet:

2 laskentasihteerii	Palkkaus- luokka V 22
---------------------------	-----------------------------

Yhtenäisvirkejärjestelmän toimet:

1 hallinnollinen ulkoasiainsihteerii	V 26
1 virastomestari	V 14

*Yhtenäisvirkejärjestelmän lehdistö-
uran toimit:*

1 lehdistösihteerii	V 26
---------------------------	------

*Yhtenäisvirkejärjestelmän kehitys-
yhteistyöuran toimit:*

1 kehitysyhteistyösihteerii	Palkkaus- luokka V 27
-----------------------------------	-----------------------------

Viitaten momentin 33.01.01 kohdan b perusteluihin ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien lakkautettavaksi kaksi ylimääräistä sosiaaliavustajan tointa (V 25) (Tukholma ja Kööpenhamina).

Lisäys on 1 030 800 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 94 800 mk vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun tilapäisen lähetystöneuvoksen (B 2) edelleen palkkaamista varten.

Työsuhdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä 188 900 mk, mistä 135 600 mk vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun kahden asemamaalaisen työntekijän edelleen palkkaamista varten sekä 53 300 mk Tampereen kauppaoppilaitoksen ulkomaankaupan vientisihteerikurssilta palkattavan uuden harjoittelijan palkkana.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 279 100 mk kuuden ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Viitaten momentin 33.01.01 kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 1. 3. 1982 lukien 36 000 mk toimistoapulaisten palkkana.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 245 700 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Työsuhdepalkkioista vähennetään 22 000 mk vuoden 1981 aikana siirrettyjen tointen palkkioina.

Vähennys on 299 100 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 696 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 839 800 mk, mistä 606 800 mk aiheutuu uusien virkojen ja toimien paikalliskorotuksista ja 233 000 mk vuonna 1981 osaksi vuotta myönnettyistä paikalliskorotuksista. Kun alamomentilta voidaan vähentää 186 500 mk momentin 33.01.01 kohdan d perusteluihin viitaten, lisäys on 653 300 mk.

1982 esitys	195 668 000
1981 menoarvio	177 801 600
1981 I lisämenoarvio	67 600
1980 tilinpäätös	147 333 581

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Suomen kehitysyhteistyöpolitiikka on osa Suomen ulkopolitiikkaa. Siten sen tavoitteet määräytyvät ensisijaisesti ulkopolitiikkamme yleisistä päämääristä. Kehitysyhteistyöllä voidaan käytännön toimin edistää valtioiden ja kansojen välistä yhteistyötä sekä rauhan säilymistä. Kasvava kehitysapupanos lisää mahdollisuuksia aktiiviseen ja tarkoituksenmukaiseen toimintaan teollisuusmaiden ja kehitysmaiden yhä tärkeämmiksi tulevien taloudellis-poliittisten suhteiden alalla. Suomen osallistumisella kansainväliseen kehitysyhteistyöhön voidaan lisäksi tukea kansakuntien sisäistä kehitystä kohti suurempaa yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta.

Suomi tukee YK:n kehitysstrategian pohjalta kehitysmaiden kansojen pyrkimystä kohti hyvinvointia ja suurempaa taloudellista riippumattomuutta kiinnittäen erityistä huomiota maatalous- ja energiatuotannon lisäämiseen, ekologisen tasapainon ylläpitämiseen ja naisten aseman parantamiseen.

Vuoden 1978 tulo- ja menoarvioesityksessä hallitus asetti kehitysyhteistyöhön käytettävien varojen lisäämisessä keskipitkän aikavälin välitavoitteen, jonka mukaan kehitysyhteistyön osuus bruttokansantuotteesta kaksinkertaistetaan. Vaikka valtionalouden heikentyneet rahoitusmahdollisuudet ovat vaikeuttaneet kehitysyhteistyövarojen lisäämistä, on tässä tulo- ja menoarvioesityksessä ehdotettu riittävät määrähäät asetetun 0,32 prosentin bruttokansantuoteosuuden saavuttamiseksi. Hallituksen tarkoituksena on taloudellisten mahdollisuuksien puitteissa lisätä kehitysyhteistyövaroja siten, että 1980-luvun jälkipuoliskolla voitaisiin kehitysyhteistyöhön käyttää 0,7 prosenttia bruttokansantuotteesta.

Monenkeskisessä kehitysyhteistyössä Suomi osallistuu kansainväliseen toimintaan ja antaa eri järjestöille tukea Suomen YK-politiikan päämäärien mukaisesti.

Kahdensivuläisessä kehitysyhteistyössä toiminnan lähtökohtana ovat yhteistyömaiden tarpeet. Suomen kehitysapu kohdistetaan maihin, jotka omilla kehitysuunnitelmissaan pyrkivät taloudellisen riippumattomuutensa vahvistamiseen sekä taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen edistämiseen. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että yhteistyömaat pyrkivät tur-

vaamaan kaikille yhteiskunnan jäsenille yhtäläiset poliittiset, taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet. Lisäksi hallitus kiinnittää huomiota yhteistyömaita valittaessa maan taloudelliseen asemaan. Suomen tuki kaikille yhteistyömaille annetaan niiden itse esittämien hankkeiden pohjalta maamme voimavarojen puitteissa.

Tässä luvussa kansainväliseen kehitysyhteistyöhön ehdotetaan myönnettäväksi vuonna 1982 noin 706,7 milj. mk. Lisäksi valtiovarainministeriön pääluokassa ehdotettavat osuudet Latinalaisen Amerikan kehityspankin alueen ulkopuolisten maiden pääomasta ja erityisrahastosta, yhteensä noin 6,9 milj. mk, Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin osakepääoman korottamisesta, 12,6 milj. mk ja Suomen osuus Kansainvälisen Rahoitusyhtiön osakepääoman korottamisesta, 3,0 milj. mk sekä tässä pääluokassa valtionapu Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy:n tutkimustoimintaan 2 milj. mk luetaan julkiseen kehitysapuun. Vuonna 1982 ehdotetaan varattavaksi kehitysyhteistyöhön siten yhteensä noin 731,2 milj. mk, josta elintarvikeohjelmien vientituki 11,2 milj. mk vähennettynä kansainvälisen tilastokäytännön mukaan kehitysavuksi luetaan 720 milj. mk.

66. Kansainvälisten järjestöjen kautta ohjattava kehitysapu (siirtomääräraha)

Suomen monenkeskisen kehitysyhteistyön oleellisena piirteenä on YK:n aseman korostaminen ja tuki sen piiriin kuuluville järjestöille. YK:n kehitysohjelma UNDP on YK-järjestelmän keskeinen kehitysapuelin. Sen tukeminen muodostaa tärkeän osan Suomen monenkeskisessä kehitysyhteistyössä.

Sosiaalisen kehityksen ohjelmissa pääpaino on UNICEF:in ja kansainvälisten väestöohjelmien tukemisessa. Tältä momentilta esitetään maksettavaksi tukea YK:n asuinyhdyskuntarahastolle, jota on vuosina 1980—1981 tuettu momentilta 24.99.66 käyttösuunnitelman kohdasta 7. (Maksuusuuus YK:n asuinyhteisöko-missiolle.)

Kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten toimintaa Suomi tukee ensisijaisesti osallistumalla Maailmanpankkiryhmään kuuluvan Kansainvälisen kehitysjärjestön IDA:n kuudenteen lisärahoitukseen, josta Suomen osuus vuosina

1981—1983 on yhteensä arviolta 270 milj. mk. Tukea esitetään lisättäväksi YK-järjestelmän ainoalle pääoma-apua antavalle elimelle, pääomakehitysrahasto UNCDF:ille, jonka toiminta on huomattavasti laajentunut. Rahasto keskittyy köyhimpien kehitysmaiden auttamiseen. Afrikan kehitysrahaston toinen yleinen lisärahoituskausi päättyi vuonna 1981. Kolmannen lisärahoituksen neuvottelut on tarkoitus saattaa päätökseen vuoden 1981 kuluessa. Rahaston toiminnan tukeminen entisellä suhteellisella osuudella merkitsee arviolta 70 milj. markan osuutta, joka suoritetaan vuosina 1982—1984. Afrikan kehitys pankin peruspääoman korotukseen vuosina 1981—1985 maksettava osuus on arviolta 27 milj. mk.

Kansainvälisen valuuttarahaston lisäluottojärjestelmän yhteyteen on kehitysmaiden toivomuksesta perustettu korkotukijärjestelmä, joka auttaa erityisesti köyhimpien maiden maksutaserahoitusta. Suomen osuudeksi vuosina 1982—1984 on arvioitu 6,5 milj. mk. Lisäksi suoritettaviksi tulevat maksusuudet maatalouden kansainvälisen kehittämisrahaston IFAD:in varojen täydennykseen vuosina 1981—1983, arviolta 24 milj. mk, sekä YK:n kauppa- ja kehityskonferenssin perushyödykeohjelman yhteisrahastoon arviolta 8 milj. mk. Rahaston perustamissopimuksen voimaantuminen lykkäytynee vuodesta 1981 vuoteen 1982.

Uutena avustuskohteena on Elintarvikkeiden kansainvälinen hätäapuväestö (IEFR), jonka jäseneksi Suomi ilmoittautui YK:n yleiskokouksessa syksyllä 1980.

Toimintaa kansainvälisten järjestöjen hankintojen suuntaamiseksi Suomeen tullaan edelleen tehostamaan yhteistyössä viranomaisten, elinkeinoelämän järjestöjen ja yritysten kesken.

Momentille ehdotetaan 267 300 000 mk eli lisäystä 24 780 000 mk seuraavasti:

1. *YK:n kehitysohjelmat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 4 700 000 mk, mikä aiheutuu UNDP:lle annettavan tuen korottamisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
YK:n kehitysohjelma (UNDP)	38 500 000
Tieteen ja teknologian väliaikainen YK-rahasto	4 000 000
Yhteensä	42 500 000

2. *Sosiaalisen kehityksen ohjelmat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 4 900 000 mk, mistä 300 000 mk on siirtoa momentilta

24.99.66. Huomattava osa lisäyksestä aiheutuu Suomen avustusosuuksien lisäämisestä sekä kansainvälisille väestöohjelmille että muille kansainvälisille kehitysohjelmille. Sosiaalisen kehityksen ohjelmilla on keskeinen merkitys pyrittäessä painottamaan sosiaalisia näkökohtia yleisessä kehitysprosessissa. Alamomentilta käyttösuunnitelman kohdasta "Muut ohjelmat ja laitokset" on tarkoitus osoittaa mm. 500 000 mk sekä YK:n naisten kehitysrahastolle että YK:n asuinyhdyskuntarahastolle.

Käyttösuunnitelma:	mk
YK:n lastenrahasto (UNICEF)	10 000 000
Kansainväliset väestöohjelmat	5 400 000
Muut ohjelmat ja laitokset	3 000 000
Yhteensä	18 400 000

3. *Kansainväliset kehitysrahoituslaitokset ja -ohjelmat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 9 980 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä Suomen osallistumisesta Afrikan kehitysrahaston kolmanteen yleiseen lisärahoitukseen sekä Kansainvälisen valuuttarahaston lisäluottojärjestelyyn liittyvän korkotukitilin rahoitukseen. Alamomentin maksut voidaan osittain suorittaa korottomina vaadittaessa lunastettavina velkakirjoina laitosten sääntöjen mukaisesti.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kansainvälinen kehitysjärjestö (IDA) ..	89 500 000
YK:n pääomakehitysrahasto (UNCDF) ..	3 000 000
Kansainvälinen maatalouden kehittämisrahasto (IFAD)	8 000 000
Aasian kehitysrahasto	15 000 000
Afrikan kehitys pankki	5 500 000
Afrikan kehitysrahasto	23 000 000
YK:n kauppa- ja kehityskonferenssin perushyödykeohjelman yhteisrahasto	8 000 000
Kansainvälisen valuuttarahaston lisäluottojärjestelmän korkotukitili	2 200 000
Yhteensä	154 200 000

4. *Elintarvikeohjelmat.* Elintarvikesopimukseen (FAC) perustuvan Suomen sitoumuksen sekä Maailman elintarvikeohjelmalle (WFP) ja Elintarvikkeiden kansainväliselle hätäapujärjestelmälle (IEFR) annettujen lupauksen täyttämiseen alamomentille ehdotetaan 52 200 000 mk eli lisäystä 5 200 000 mk. Apu pyritään toimittamaan pääasiassa elintarvikkeina, lähinnä viljana ja juustona. Kotimaisen satotilanteen vuoksi elintarvikeapu toimitetaan pääosin rahanavustuksena. Momentilta suoritetaan maataloustuotteiden vientitukea arviolta 11 200 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Maailman elintarvikeohjelma (WFP) ..	43 000 000
Elintarvikkeiden kansainvälinen hätäapujärjestelmä (IEFR)	9 200 000
Yhteensä	52 200 000
1982 esitys	267 300 000
1981 menoarvio	242 520 000
1980 tilinpäätös	162 040 000

67. Kahdenvälinen lahjaluotoinen kehitysapu (siirtomääräraha)

Momentin määrärahoja käytetään hankkeisiin, joista sovitaan joko kahdenvälisesti tai yhteispohjoisaisesti suoraan kunkin yhteistyömaan hallituksen kanssa sekä hankkeisiin, jotka toteutetaan yhteistyössä kansainvälisten järjestöjen kanssa. Lähtökohtana yksittäistä hanketta valittaessa on, että sillä on tärkeä sija maan kehityssuunnitelmissa, että se edistää YK:ssa määriteltyjä yhteiskunnallisia tavoitteita ja että Suomella on hankkeen toteuttamiseen tarvittavat määrälliset ja laadulliset edellytykset.

Kunkin hankkeen tai laajemman ohjelman puitteissa voidaan rahoittaa koulutusta, neuvonantajia, hallinto- ja toimeenpanohenkilökuntaa, tutkimus- ja suunnittelupalveluja, liikkeenjohdon ja hallinnonkehittämisneuvontaa, rakennustoimintaa, investointitavaroiden toimituksia sekä muita kehityshankkeiden kannalta tärkeitä menoeriä. Yhteistyömaiden omien elinten apuna käytetään hankkeiden toimeenpanijoina, toimittajina ja alihankkijoina pääsääntöisesti suomalaisia asiantuntijoita, opetuslaitoksia, hallintoelimiä, tutkimuslaitoksia, suunnittelu- ja konsulttitoimistoja, rakennusurakoitsijoita ja teollisuuslaitoksia.

Kansainvälisten järjestöjen kanssa toteutettavat hankkeet ovat yksilöityjä projekteja, joita YK:n erityisjärjestöt tai kansainväliset kehitysrahoituslaitokset toimeenpanevat Suomen rahoituksella. Paino pannaan useita maita kattaville hankkeille, kehitysmaiden keskinäisen yhteistyön edistämiseen, esi- ja soveltuvuustutkimuksiin sekä henkilöapuun.

Vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa myönnettiin valtuus tehdä kahdenvälisiä ja kansainvälisten järjestöjen kanssa yhteistyössä toteutettavia hankkeita koskevia sopimuksia siten, että niiden ja aiempien vuosien vastaavista toimenpiteistä aiheutuu menoja 250 000 000 mk vuonna 1982 ja 320 000 000 mk vuonna 1983.

Ehdotetaan, että vuoden 1982 aikana saataisiin tehdä käyttösuunnitelman kohtia 1, 2 ja 4 koskevia uusia sopimuksia ja valmistella uusia hankkeita siten, että näistä sekä aiempien vuosien sopimuksista johtuvista toimenpiteistä aiheutuu kassamenoja 390 000 000 mk vuonna 1983 ja 450 000 000 mk vuonna 1984.

Momentille ehdotetaan 321 500 000 mk. Lisäys on 83 300 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
1. Ohjelmamaat	189 000 000
Egypti	15 000 000
Kenia	24 000 000
Sambia	41 000 000
Sri Lanka	25 000 000
Tansania	54 000 000
Vietnam	30 000 000
2. Maittain jakamaton	70 000 000
3. Yhteispohjoisaiset hankkeet	25 000 000
4. Kansainvälisten järjestöjen kanssa yhteistyössä toteutettavat hankkeet	30 000 000
5. Kehitysyhteistyön suunnittelu, valmistelu ja arviointi	500 000
6. Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön tukeminen	1 500 000
7. Lähetysjärjestöjen kehitysyhteistyön tukeminen	5 000 000
8. Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötä koskevan tiedotustoiminnan tukeminen	500 000
Yhteensä	321 500 000
1982 esitys	321 500 000
1981 menoarvio	238 200 000
1980 tilinpäätös	183 300 000

68. Kehitysluotot (arviomääräraha)

Momentin määrärahaa käytetään Suomen ja kunkin yhteistyömaan hallituksen kesken kahdenvälisin luottosopimuksin sovittujen lainojen nostoihin. Luottoja käytetään rahoitusapuna lainansaajan valitsemien kohteiden rahoittamiseen. Luotot on sidottu vähintään 80-prosenttisesti Suomesta tehtäviin hankintoihin. Luottoehtoinen kehitysapu on tarkoitettu rahoittamaan lähinnä pääomahyödykkeiden tuontia kehitysmaihin. Sitomaton osuus luotoista on tarkoitettu lähinnä rakennuskustannusten ja muiden ns. paikalliskustannusten kattamiseen niissä hankkeissa, joihin investointivarat toimitetaan Suomesta.

Uusia luottosopimuksia tehdään pääsääntöisesti niiden yhteistyömaiden kanssa, joita ei lueta kuuluviksi vähiten kehittyneiden ja vastaavassa taloudellisessa asemassa olevien maiden ryhmään.

Kehitysluottoina annetun rahoitusavun takaisinmaksuehdot määräytyvät periaatteessa lainansaajaan kehitysasteen ja maksukyvyn mukaan. Viime vuosina kehitysluotot on myönnetty pääsääntöisesti 0,75 prosentin korolla ja 25 vuoden laina-ajalla, joista seitsemän ensimmäistä vuotta ovat kuoletusvapaita.

Vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa myönnettiin valtuus tehdä kehitysluottosopimuksia 130 000 000 markalla siten, että niistä ja aiemmin solmituista kehitysluottosopimuksista aiheutuu kassamenoja vuonna 1981 45 000 000 mk, vuonna 1982 50 000 000 mk ja vuonna 1983 80 000 000 mk. Ehdotetaan, että vuoden 1982 aikana saataisiin yhteistyömaiden kanssa tehdä uusia kehitysluottosopimuksia 130 000 000 markalla siten, että niistä ja aiempina vuosina myönnettyistä nostamatta olevista luotoista aiheutuu kassamenoja vuonna 1982 70 000 000 mk, vuonna 1983 80 000 000 mk ja vuonna 1984 90 000 000 mk.

Edellä olevan johdosta momentille ehdotetaan 70 000 000 mk. Lisäys on 25 000 000 mk.

1982 esitys	70 000 000
1981 menoarvio	45 000 000
1980 tilinpäätös	31 979 577

69. Humanitaarinen apu kehitysmaille (siirtomääräraha)

Laajan humanitaarisen avun tarve on nopeasti lisääntynyt erityisesti Afrikassa ja Aasiassa. Pahimpana ongelmana on joukkopakolaisuus Afrikan sarven ympäristöineen, Afrikan etulinjan valtioiden, Pakistanin ja Intian ollessa vakavimmat esimerkit siitä. Tehtyjen ennusteiden mukaan joukkopakolaisuus tulee lähi-vuosina entisestään lisääntymään. Hallitus esittää kiireellisten avustusten lisäämistä 9 500 000 markalla pakolaistilanteen vakavoitumisen ja muun kiireellisen avun tarpeen kasvamisen takia. YK:n pakolaisasiain pääkomissaarin virasto UNHCR on joutunut päävastuuseen räjähdyksenomaisesti kasvaneitten pakolaisten ongelmien hoidosta. Avustustamme UNHCR:n sääntömääräiseen toimintaan esitetään tästä syystä lisättäväksi 300 000 markalla.

Lähi-Idän pakolaisten huolto on nopeasti vaikeutunut, mitä nopea väestönkasvu entisestään lisää. YK:n Lähi-Idässä olevien pakolaisten avustus- ja työelin (UNRWA) on ajautunut erittäin vakavaan rahoituskriisiin, jonka

seurauksena suuri osa sen toiminnasta uhkaa joutua lopetettavaksi ja esim. sen ylläpitämät koulut suurelta osin suljetuksi. YK:n pääsihteeri esitti alkuvuodesta 1981 kiireellisen avustusvetoomuksen jäsenvaltioille toiminnan pelasttamiseksi. Hallitus esittää UNRWA:lle annettavaa avustusta korotettavaksi 150 000 markalla.

Eteläisen Afrikan humanitaarisen avustamisen tarvetta on entisestään korostettu YK:ssa mm. aseellisen toiminnan ennakoitavasti kiihtyessä alueella. On poliittisesti tärkeää korostaa YK:ssa ajamaamme yhteispohjoismaista politiikkaa tehostamalla apua Afrikan vapautusliikkeille ja erityisesti Namibian vapautusta tukevaa toimintaa. Hallitus esittää avustusta vapautusliikkeille korotettavaksi 200 000 markalla, YK:n Namibia-rahastolle 50 000 markalla, ja YK:n Namibia-instituutille 100 000 markalla.

Muiden järjestöjen ja rahastojen tukea esitetään myös lisättäväksi 50 000 markalla lähinnä em. syistä ja Etelä-Afrikan kirkkojen neuvoston (SACC) tullessa avustusten pariin.

Momentin alamomenttijako ehdotetaan muutettavaksi.

1. *Varaus kiireellisiin avustuksiin.* Momentin perusteluihin viitaten alamomentille ehdotetaan 21 600 000 mk.

2. *Kansallisten vapautusliikkeiden kautta annettava tuki.* Momentin perusteluihin viitaten alamomentille ehdotetaan 1 700 000 mk.

3. *Muut humanitaariset järjestöt ja rahastot.* Momentin perusteluihin viitaten alamomentille ehdotetaan 6 550 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
YK:n pakolaisasiain pääkomissaari (UNHCR)	2 500 000
YK:n lähi-Idässä olevien pakolaisten avustus ja työelin (UNRWA)	1 350 000
Etelä-Afrikan apartheidpolitiikan uhrien avustusrahasto	400 000
YK:n eteläisen Afrikan yhdistetty harjoitusohjelma	400 000
YK:n Namibia-rahasto	250 000
YK:n Namibia-instituutti	800 000
Afrikan yhtenäisyysjärjestön (OAU) avustusrahasto	200 000
Punaisen Ristin Kansainvälinen Komitea	250 000
Muut järjestöt ja rahastot	400 000
Yhteensä	6 550 000

Momentin loppusumma lisääntyy 10 350 000 mk.

1982 esitys	29 850 000
1981 menoarvio	19 500 000
1981 I lisämenoarvio	6 000 000
1980 tilinpäätös	18 800 000

88. *Osuus Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy:n peruspääomasta* (siirtomääräraha)
Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy:n (TEKERA) päätarkoituksena on osallistua kehitysmaihin perustettavien tai niissä toimivien

suomalaisten ja kehitysmaiden yhteisten yritysten rahoittamiseen sekä kustantaa yhteisyrityksiin kohdistuvia projektitutkimuksia. Rahaston toiminta on muotoiltu sellaiseksi, että se täyttää kehitysyhteistyölle määritellyt kansainväliset ehdot. Vuonna 1982 osakepääoman korotus on 20 000 000 mk, mistä valtio merkitsee 90 prosenttia. Momentille ehdotetaan 18 000 000 mk valtion neljännen vuoden osuutena rahaston osakepääomasta.

1982 esitys	18 000 000
1981 menoarvio	18 000 000
1980 tilinpäätös	13 500 000

99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot

08. *Komiteat ja asiantuntijat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä kertamenona 79 000 mk Suomen ja Ruotsin välisen valtakunnanrajan rajankäyntivaltuuskunnan työn loppuunsaattamiseksi. Kun momentilta vähennetään kertameno 95 000 mk, vähennys on 16 000 mk.

1982 esitys	269 000
1981 menoarvio	285 000
1980 tilinpäätös	150 174

21. *Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 800 000 mk, mikä aiheutuu matkalippujen hintojen ja muiden matkustuskustannusten noususta.

1982 esitys	16 400 000
1981 menoarvio	14 600 000
1980 tilinpäätös	13 300 954

24. *Osallistuminen kansainvälisiin kokouksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk ETYK:n seurantaan liittyvien konferenssien ja asiantuntijakokousten aiheuttamia kuluja varten. Lisäys on 190 000 mk.

1982 esitys	1 000 000
1981 menoarvio	810 000
1980 tilinpäätös	1 800 000

27. *Kansainväliseen yhteistyöhön Suomessa liittyvät menot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 033 000 mk, mistä 2 082 000 mk palkkausmenoja varten. Lisäys 649 000 mk aiheutuu palkkojen sekä hintojen noususta. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 23 henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Suomen ja Neuvostoliiton välinen tieteellisteknillinen yhteistoimintakomitea ..	2 250 000
Suomalais-neuvostoliittolainen taloudellinen yhteistyökomissio	1 100 000
Suomalais-neuvostoliittolainen rajavesistöjen käyttökomissio	53 000
SEV-yhteistyökomissio	1 900 000
SEV-yhteistyöprojektit	300 000
Itämeren ympäristönsuojelukomissio	430 000
Yhteensä	6 033 000

1982 esitys	6 033 000
1981 menoarvio	5 384 000
1981 I lisämenoarvio	640 000
1980 tilinpäätös	4 537 290

28. *Aseidenriisuntaan liittyvä tutkimustoiminta*

Momentille ehdotetaan 480 000 mk, mistä 217 000 mk palkkausmenoja varten. Lisäys 50 000 mk aiheutuu palkkojen ja hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty määräraha 150 000 mk, vähennys on 100 000 mk. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään kolme henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kemiallisen aseiden valvontakapasiteetin luominen	450 000
Muu alan tutkimustoiminta	30 000
Yhteensä	480 000
1982 esitys	480 000
1981 menoarvio	580 000
1980 tilinpäätös	380 000

50. Eräät valtionavut

Momentille, jonka alamomenttijako ehdotetaan muutettavaksi, ehdotetaan lisäystä 2 538 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu Teollisen Kehitysyhteistyön Rabasto Oy:n hallintomenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 400 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja toiminnan laajenemisesta. Alamomentin loppusumma on 1 700 000 mk.

2. *Valtionapu Teollisen Kehitysyhteistyön Rabasto Oy:lle tutkimustoiminnan rahoittamiseen.* Alamomentille ehdotetaan 2 000 000 mk sellaisien tutkimusten rahoittamiseen, jotka tähtäävät teollisten yhteisyritysten perustamiseen kehitysmaissa.

3. *Muut valtionavut.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 188 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 50 000 mk, lisäys on 138 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kouluasuntolasäätio rs.	390 000
Suomen YK-liitto ry.	800 000
Suomen Pakolaisapu ry.	100 000
Suomen toimikunta Euroopan turvallisuuden edistämiseksi	100 000
Suomen YK:n lastenapu UNICEF ry. ...	80 000
Yhteensä	1 470 000

1982 esitys	5 170 000
1981 menoarvio	2 632 000
1981 I lisämenoarvio	2 021 000
1980 tilinpäätös	2 085 000

66. Eräät jäsenmaksut ja maksusuudet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 715 000 mk kustannusten nousun ja valuuttakurssien muutosten johdosta. Kun momentilta vähennetään YK:n asuinyhteisökomission maksuosuus 300 000 mk siirtona momentille 24.30.66, lisäys on 4 415 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Maksuosuus Pohjoismaiden ministerineuvoston talousarvioon	15 000 000
Maksuosuus YK:n talousarvioon	13 000 000
Maksuosuus YK:n rauhanturvajoukoille .	5 500 000
EFTA:n jäsenmaksu	2 500 000
OECD:n jäsenmaksut	2 800 000
Maksuosuus YK:n ympäristönsuojelurahastoon	1 450 000
GATT:n jäsenmaksu	800 000
Muut jäsenmaksut	295 000
Yhteensä	41 345 000

1982 esitys	41 345 000
1981 menoarvio	36 930 000
1981 I lisämenoarvio	200 000
1980 tilinpäätös	30 026 830

Pääluokan 24 menot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös v. 1980 1 000 mk	Menoarvio v. 1981 1 000 mk	Ehdotus v. 1982 1 000 mk	Muutos 1981—1982 ± 1 000 mk ± %	
01. Ulkoasiainministeriö (030)	21 839	23 330	26 450	+ 3 120	+ 13
10. Edustustot (030)	75 596	73 310	90 880	+ 17 570	+ 24
20. Ulkoasiainhallinnon virat ja toimet (030)	147 334	177 802	195 668	+ 17 866	+ 10
30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö (040)	409 620	563 220	706 650	+ 143 430	+ 25
99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot (030)	52 966	62 671	72 147	+ 9 476	+ 15
Yhteensä	707 354	900 333	1 091 795	+ 191 462	+ 21

Pääluokka 25
OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Oikeusministeriö

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 22 500 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	14 065 600	+ 2 306 600	212	+ 4
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	5 969 200	+ 1 188 600	62	—
3. Muut palkat ja palkkiot	282 600	+ 23 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 471 500	+ 238 200	—	—
	Varaus 1981	— 839 000	—	—
	Varaus 1982	+ 711 100	—	—
Yhteensä	22 500 000	+ 3 628 600	274	+ 4

Henkilöstön määrän lisäyksestä kaksi aiheutuu siirroista momenteilta 25.01.29 ja 25.50.74.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 662 000 mk, mistä 1 637 600 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet, joista yhden palkkaus on aiemmin suoritettu momentilta 25.01.29 olleesta kertamenosta:

	Palkkaus- luokka
1 kielenkääntäjä (1. 1. 1982) (oikeushallinto-os.)	V 29
1 tiedotussihteeri (1. 1. 1982) (oikeushallinto-os.)	V 29
1 kurssisihteeri (1. 3. 1982) (oikeushallinto-os.)	V 23
1 toimistosihteeri (1. 1. 1982) (vankeinhoito-os.)	V 18

Edellyttäen, että ylimääräinen kurssisihteerin toimi perustetaan, ehdotetaan samasta ajankohdasta lukien lakkautettavaksi ylimääräinen koulutussihteerin toimi (V 27).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi oikeushallinto-osastolle ylimääräinen toimistoapulaisen toimi (V 9).

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 850 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 1 082 800 mk.

c) Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 31 400 mk ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 9 900 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Työsubdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä 77 700 mk tutkijan palkkaamiseksi vankeinhoito-osastolle. Toimen palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 25.50.74.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 186 900 mk vuoden 1981 tulo- ja menoarvion perusteella palkatun neljän toimihenkilön edelleen palkkaamiseksi yhdistysrekisteritoimistoon enintään 30. 11. 1982 saak-

ka. Kun vähennetään kertameno 159 800 mk, lisäys on 27 100 mk.

Alamomentille ehdotetaan määrärahan oikaisun johdosta lisäystä 700 000 mk, mistä 250 000 mk tilapäisten palkkioihin ja 450 000 mk työsuhdepalkkioihin.

Lisäys on 763 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 62 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 10 000 mk ylityö- ja vuosilomakorvauksia varten.

1982 esitys	22 500 000
1981 menoarvio	18 871 400
1981 I lisämenoarvio	1 550 000
1980 tilinpäätös	17 189 719

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 295 300 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 500 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 28 500 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 467 800 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta, lainvalmisteluosaston uusien toimitilojen 750 000 markan vuokrasta ja eräiden muiden yksiköitten lisätoimitiloista johtuvista vuokrannousuista, matkustus- ja jatko-

koulutustarpeiden laajenemisesta sekä 100 000 markan kertamenosta alioikeuksien yhtenäistämisen valmistelemisesta aiheutuvia menoja varten. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 175 000 mk, lisäys on 1 292 800 mk. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää keskimäärin enintään kolmen henkilön palkkaamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	2 600 000
Painatus	550 000
Matkat	400 000
Virkistystoiminta (enintään)	2 800
Muut henkilöstömenot	15 000
Jatkokoulutus	400 000
Lainvalmistelua palveleva tutkimustyö ..	140 000
Yhdistysrekisteritoimiston mikrofilmaus ..	50 000
Muut menot (kertamenoa 100 000)	1 300 000
Yhteensä	5 457 800

1982 esitys	5 486 300
1981 menoarvio	4 191 000
1980 tilinpäätös	4 088 045

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 200 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankintaa varten.

1982 esitys	200 000
1981 menoarvio	150 000
1981 I lisämenoarvio	75 000
1980 tilinpäätös	309 601

10. Ylimmät tuomioistuimet

Korkeimmassa oikeudessa ratkaisemattomien asioiden määrä väheni vuonna 1980 yli 1 000 asialla, mikä johtui olennaisesti siitä, että muutoksenhakua korkeimpaan oikeuteen koskeva uusi lainsäädäntö (104—113/79) tuli voimaan 1.1.1980. Ruuhka on kuitenkin edelleen vaikea, sillä vuodelle 1981 siirtyi 5 654 (6 663) asiaa. Kertyneiden ratkaisemattomien asioiden käsitteleminen vaatii edelleen poikkeustoimpiteiden jatkamista. Tämän vuoksi ehdotetaan vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa kertamenoina osoitettujen määrärahojen pysyttämistä vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa, jotta täysilukuinen ylimääräinen neljäs jaosto voi toimia koko vuoden 1982. Jutturuuhka saataneen yli-

määräisen jaoston avulla puretuksi vuoden 1983 loppuun mennessä.

Korkeimpaan ballinto-oikeuteen saapuvien asioiden määrä on edelleen lisääntynyt. Vuoden 1980 päättyessä oli ratkaisematta 5 072 (4 976) asiaa. Tämän vuoksi ehdotetaan vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa kertamenoina osoitettujen määrärahojen pysyttämistä vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa, jotta neljäs ylimääräinen jaosto voi toimia täysilukuisena vuonna 1982. Eduskunnalle annetaan esitys korkeimman hallinto-oikeuden tuomiovoivan jäsenmäärän väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimassaoloajan jatkamisesta.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 24 940 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	18 525 500	+ 2 519 800	168	+ 5
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	3 254 200	— 114 400	56	— 6
3. Muut palkat ja palkkiot	740 400	+ 506 800	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 631 700	+ 190 500	—	—
Varaus 1981		— 980 400	—	—
Varaus 1982	788 200	+ 788 200	—	—
Yhteensä	24 940 000	+ 2 910 500	224	— 1

Henkilöstön määrässä on otettu huomioon vähennyksenä kahden henkilön palkkausta vastaavan määrärahan siirto alamomentilta 1 alamomentille 3.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 197 700 mk, mistä 1 182 600 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan seitsemän ylimääräisen oikeusneuvoksen (B 8) palkkaamiseksi korkeimpaan oikeuteen kertamenona 1 069 900 mk. Kun vähennetään kertameno 894 900 mk, lisäys on 175 000 mk.

Korkeimpaan oikeuteen ehdotetaan perustettavaksi nuoremman oikeussihteerin virka (B 1) ja ylimääräinen toimistosihteerin toimi (V 18).

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan seitsemän ylimääräisen hallintoneuvoksen (B 8) palkkaamiseksi korkeimpaan hallinto-oikeuteen kertamenona 1 069 900 mk. Kun vähennetään kertameno 894 900 mk, lisäys on 175 000 mk.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen ehdotetaan perustettavaksi nuoremman hallintosihteerin virka (B 1), ylimääräinen esittelijän toimi (V 29) ja ylimääräinen kanslistin toimi (V 14).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi korkeimpaan hallinto-oikeuteen ylimääräinen osastosihteerin toimi (V 21) ja ylimääräinen vahtimestarin toimi (V 10).

Ylimpien tuomioistuinten jäsenten sairaustapauksista ja muista syistä aiheutuvien poissaolojen ajaksi nimitettävien ylimääräisten oikeusneuvosten ja hallintoneuvosten palkkauksiin alamomentille 1 osoitettu määräraha

277 500 mk ehdotetaan siirrettäväksi alamomentille 3.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 900 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 1 410 100 mk.

c) Luvun perusteluihin viitaten ja edellyttäen, että kohdassa b ehdotettu nuoremman oikeussihteerin virka ja toimistosihteerin toimi perustetaan, ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä kertamenona 1 286 000 mk viiden esittelijän (V 29), kymmenen esittelijän (V 28) ja kolmen toimistohenkilökuntaan kuuluvan henkilön palkkaamiseksi korkeimpaan oikeuteen. Kun vähennetään kertameno 1 374 400 mk, vähennys on 88 400 mk.

Jotta täysin tai puolin esittelyvelvollisuuskin korkeimmassa oikeudessa toimiville tilapäisille esittelijöille (V 28) voitaisiin edelleen maksaa palkkio, ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä kertamenona 205 000 mk. Kun vähennetään kertameno 143 600 mk, lisäys on 61 400 mk.

Luvun perusteluihin viitaten ja edellyttäen, että kohdassa b ehdotettu nuoremman hallintosihteerin virka ja kanslistin toimi perustetaan, ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä kertamenona 964 800 mk kahden esittelijän (V 29) ja seitsemän esittelijän (V 28) sekä kuuden toimistohenkilökuntaan kuuluvan henkilön palkkaamiseksi korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Kun vähennetään kertameno 1 098 300 mk, vähennys on 133 500 mk.

Edellyttäen, että kohdassa b ehdotettu esittelijän toimi (V 29) perustetaan, voidaan esittelymääräyksen perusteella esittelevien henkilöiden palkkioista vähentää 38 400 mk.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 74 100 mk kahden ylimääräistety toimen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 14 400 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Vähennys on 187 400 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 50 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 37 000 mk, mistä 25 000 mk viransijaisten palkkioita, 5 000 mk yli-insinööri-neuvosten kuukausipalkkioita, 5 000 mk yli-insinööri-neuvosten istuntopalkkioita ja 2 000 mk sotilasjäsenten palkkioita varten.

Kohdan b perusteluihin viitaten ehdotetaan muihin palkkioihin ja palkkioihin lisäystä ylimääräisten oikeusneuvosten ja hallintoneuvosten palkkauksina 454 800 mk (3×B 8), mistä 277 500 mk siirtana alamomentilta 1.

Lisäys on 491 800 mk.

1982 esitys	24 940 000
1981 menoarvio	22 029 500
1981 I lisämenoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	19 617 975

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 547 400 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 800 mk. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 15 000 mk, vähennys on 13 200 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 19 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 640 600 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta sekä 400 000 markan kertamenosta ylimääräisten jaostojen toiminnasta sekä virastojen muutoista uusittuihin toimitiloihin aiheutuvia menoja varten. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 80 000 mk, lisäys on 560 600 mk. Uusien toimitilojen järjestelyyn ehdotettua määrärahaa saadaan käyttää enintään kahden henkilön palkkaamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	1 500 000
Painatus	320 000
Matkat	65 000
Virkistystoiminta (enintään)	2 600
Muut henkilöstömenot	8 000
Uusien toimitilojen järjestely (kertameno)	300 000
Muut menot (kertamenoa 100 000)	870 000
Yhteensä	3 065 600

1982 esitys	3 084 600
1981 menoarvio	2 537 200
1981 I lisämenoarvio	200 000
1980 tilinpäätös	2 023 206

70. *Kaluston hankkiminen*

Momentille ehdotetaan 500 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankintaa varten. Lisäksi ehdotetaan, että virastoille vuosina 1983—84 valmistuvien toimitilojen kalusteiden ja muun sisustuksen hankkimiseksi saadaan vuoden 1982 aikana tehdä tilauksia ja sitoumuksia 1 500 000 mk arvosta. Tilausvaltuudesta ei aiheudu maksuja vuonna 1982.

1982 esitys	500 000
1981 menoarvio	110 000
1980 tilinpäätös	149 765

20. Hovioikeudet

Hovioikeuksiin saapuvien asioiden määrä on toistaiseksi vakiintunut. Aikaisempina vuosina syntynyttä jutturuuhkaa on suunnitelmien mukaisesti voitu myös vuonna 1980 purkaa siten, että vuodelle 1981 siirtyi enää 17 674 (19 484) asiaa. Jutturuuhkien purkamiseen on olennaisesti vaikuttanut Kouvolan ja Rovaniemen hovioikeuksien perustaminen.

Juutturuuhka jakautuu epätasaisesti hovioikeuksien kesken. Vaikein tilanne on Vaasan ja Itä-Suomen hovioikeuksissa. Vuoden 1981 tulo- ja menoarvion luvun 25.20 perusteluiden mukaisesti Vaasan hovioikeudessa toimivan ylimääräisen jaoston toiminta lakkaa 31. 10. 1981. Eduskunnan edellä mainittua tulo- ja menoarviota käsitellessään hyväksymän lausuman

mukaisesti on erityisesti Vaasan hovioikeuden työtilannetta seurattu. Jutturuuhkan purkamisen kohtuullisessa ajassa edellyttää ylimääräi-

sen jaoston pysyttämistä toiminnassa tosin erikoisjärjestelyin supistetulla henkilöstöllä 30. 11. 1982 saakka.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 48 777 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	39 835 000	+ 4 344 100	487	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	3 716 600	+ 159 400	41	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	493 200	+ 316 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	3 190 600	+ 307 600	—	—
Varaus 1981		— 1 961 200	—	—
Varaus 1982	1 541 600	+ 1 541 600	—	—
Yhteensä	48 777 000	+ 4 707 900	528	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 3 930 500 mk, mistä 3 721 500 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan lisäystä kertamenona 185 800 mk yhden ylimääräisen hovioikeudenneuvoksen yp. (B 4) ja yhden ylimääräisen hovioikeudenneuvoksen ap. (B 3) palkkaamiseksi Vaasan hovioikeuteen 30. 11. 1982 asti. Samalla ehdotetaan Helsingin hovioikeudessa kiinteistötietorekisterijärjestelmän toteuttamisen valvontaa varten vuoden 1980 ensimmäisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun ylimääräisen hovioikeudenneuvoksen yp. (B 4) palkkauksena vähennystä 107 800 mk. Kun alamomentille ehdotetaan lisäystä 650 000 mk määrärahan oikaisun johdosta, lisäys on 728 000 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 712 000 mk viskaalin (V 29), viskaalin (V 28), neljän viskaalin (V 27) ja kuuden kansliahenkilön edelleen palkkaamista varten vesiylöikeuteen. Kun vähennetään kertameno 643 600 mk, lisäys on 68 400 mk.

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä kertamenona 66 900 mk viskaalin (V 28) palkkaamiseksi Vaasan hovioikeuteen 30. 11. 1982 asti.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 278 900 mk vuoden 1981 aikana lakkautettujen tointen palkkioina.

Vähennys on 143 600 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 42 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 305 000 mk, mistä 5 000 mk sotilasjäsenten palkkioita varten ja viransijainten palkkioita varten 300 000 mk, mistä 172 500 mk on siirtoa alamomentilta 25.99.01.3.

1982 esitys	48 777 000
1981 menoarvio	44 069 100
1980 tilinpäätös	38 145 024

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 431 500 mk seuraavasti:

1. Käyttövarat. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 500 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 27 500 mk.

2. Sekalaiset menot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 579 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta ja 150 000 markan kertamenosta vesiylöikeuden ylimääräisten jaostojen toiminnasta aiheutuvia menoja varten.

Kun alamomentilta vähennetään kertameno
150 000 mk, lisäys on 429 000 mk.

Käyttösuunnitelma	mk
Rakennusten käyttö	2 700 000
Painatus	175 000
Matkat (kertamenoa 50 000)	185 000
Virkistystoiminta (enintään)	6 000
Muut henkilöstömenot	15 000
Muut menot (kertamenoa 100 000)	1 930 000
Yhteensä	5 011 000

1982 esitys	5 038 500
1981 menoarvio	4 607 000
1980 tilinpäätös	3 695 981

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 240 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankintaa varten.

1982 esitys	240 000
1981 menoarvio	220 000
1980 tilinpäätös	268 226

30. Tuomiokunnat

Tuomiokuntien siirtäminen kokonaispalkkausjärjestelmään aloitettiin vuonna 1972. Vuoden 1981 loppuun mennessä on uuden järjestelmän piiriin siirretty 57 maamme 71 tuomiokunnasta. Vuonna 1982 kokonaispalkkausjärjestelmään on tarkoitus siirtää 5 tuomiokuntaa, joista yksi liittyy jäljempänä luvun 25.31 pe-

rusteluissa mainittuun raastuvanoikeuksien uudelleenjärjestelyyn.

Kaskisten, Kristiinankaupungin ja Uudenkaarlepyyn raastuvanoikeuksien lakkauttamisen johdosta ehdotetaan Korsholman, Närpiön ja Pietarsaaren tuomiokuntiin 1.10.1982 lukien henkilöstölisäyksiä osin siirtona luvusta 25.31.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 55 004 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	22 354 300	+ 2 889 000	215	+ 14
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	27 119 000	+ 4 474 700	548	+ 17
3. Muut palkat ja palkkiot	199 900	+ 12 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	3 594 200	+ 485 400	—	—
Varaus 1981		— 2 114 800	—	—
Varaus 1982	1 736 600	+ 1 736 600	—	—
Yhteensä	55 004 000	+ 7 483 500	763	+ 31

Henkilöstön määrän lisäyksestä yksi aiheutuu vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä sekä yhdeksän siirrostä momentilta 25.31.01.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 4 481 600 mk, mistä 4 318 100 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi seuraavat peruspalkkaiset virat ja toimet:

	Palkkaus- luokka
4 kihlakunnantuomaria (1. 1. 1982)	B 5
1 kihlakunnantuomari (1. 10. 1982)	B 5
1 käräjätuomari (1. 1. 1982)	B 3
4 käräjätuomaria (1. 1. 1982)	B 2
1 käräjätuomari (1. 10. 1982)	B 2
1 käräjätuomari (1. 10. 1982)	B 1
1 kanslianhoitaja (1. 10. 1982)	V 17
2 kanslistia (1. 10. 1982)	V 13
1 kanslisti (1. 10. 1982)	V 12

Lisäys on 1 037 400 mk. Kun tähän mennessä lakkautettujen kolmen kihlakunnantuomarin viran (V 26) peruspalkkoina vähennetään 200 000 mk, lisäys on 837 400 mk.

c) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan työsuhdepalkkioihin lisäystä 756 600 mk neljän kanslianhoitajan, seitsemän toimistosihteerin ja neljän kanslistin palkkaamista varten.

Luvun sekä momentin 25.31.01 perusteluihin viitaten ehdotetaan työsuhdepalkkioihin lisäystä 25 500 mk toimistosihteerin palkkaamiseksi Korsholman tuomiokuntaan sekä kanslistin palkkaamiseksi Pietarsaaren tuomiokuntaan 1. 10. 1982 lukien.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 200 000 mk, mistä 1 100 000 mk määrärahan oikaisemiseksi sen jälkeensäänteisyyden johdosta sekä 100 000 mk käytettäväksi tuomiokuntain kansliahenkilökunnan lomien aikana välttämättömästi tarvittavien sijaisten palkkaamiseen.

Työsuhdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä 85 200 mk vuonna 1981 osaksi vuotta palkattujen henkilöiden palkkoina.

Työsuhdepalkkoista vähennetään 10 000 mk vuoden 1981 aikana siirrettyjen tointen palkkoina.

Lisäys on 2 057 300 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 565 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	55 004 000
1981 menoarvio	47 520 500
1981 I lisämenoarvio	1 146 800
1980 tilinpäätös	41 460 164

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 1 872 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 8 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 88 000 mk.

2. *Sekalaiset menot*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 864 000 mk hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	8 700 000
Painatus	950 000
Matkat	500 000
Virkistystoiminta (enintään)	9 000
Muut henkilöstömenot	65 000
Kopiointi	1 400 000
Muut menot	2 100 000
Yhteensä	13 724 000

1982 esitys	13 812 000
1981 menoarvio	11 940 000
1980 tilinpäätös	10 822 720

70. *Kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 700 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankintaa varten.

1982 esitys	700 000
1981 menoarvio	800 000
1980 tilinpäätös	1 200 000

31. Raastuvanoikeudet ja maistraatit

Kaskisten ja Kristiinankaupungin raastuvanoikeudet ehdotetaan lakkautettavaksi 1. 10. 1982 lukien ja kaupungit siirrettäväksi oikeudenhoidollisesti Närpiön tuomiokunnan tuomiopiiriin. Uudenkaarlepyyn raastuvanoikeus

ehdotetaan myös lakkautettavaksi 1. 10. 1982 lukien ja kaupunki siirrettäväksi Pietarsaaren tuomiokunnan tuomiopiiriin.

Järjestelyistä aiheutuu henkilöstösiirtoja lukuihin 25.30 ja 26.53.

Vuoden 1980 tulo- ja menoarvion yhteydessä Eduskunnan lausuman toivomuksen (21. 12. 1977/123 §/1977 vp) mukaisesti aloitettua kansliahenkilökunnan ja haastemiesten virkanimikkeiden ja -palkkausten yhtenäistämistä valtion haltuun 1. 4. 1978 siirrettyissä ns. vanhojen kaupunkien oikeuslaitosyksiköissä ehdotetaan jatkettavaksi. Tähän liittyen raastuvanoikeuksien ja maistraattien haastemiehet ehdotetaan siirrettäväksi 1. 3. 1982 lukien uuteen palkkausjärjestelmään, jolloin heidän oikeutensa perii asianosaisilta toimituskirja-asetuksen sekä postitusasetuksen mukaisia maksuja lakkaa. Tä-

män johdosta nykyiset haastemiesten esimiesten ja haastemiesten toimet ja ylimääräiset toimet ehdotetaan lakkautettaviksi ja niiden sijaan perustettavaksi uudet kokonaispalkkauksen mukaiset toimet ja ylimääräiset toimet.

Lisäksi ehdotetaan, että valtio suorittaisi haastemiehille haasteiden ja muiden asiakirjojen tiedoksiantamisesta erillisen toimenpidepalkkion. Asianosaisilta perittävistä maksuista säädettäisiin erikseen ja maksut tuloutettaisiin valtiolle siten kuin momentin 12.25.31 perusteluista ilmenee.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 63 941 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	49 171 600	+ 5 716 800	797	— 8
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	1 286 600	+ 103 900	32	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	7 278 500	+ 2 443 800	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	4 183 500	+ 546 900	—	—
	Varaus 1981	— 2 473 900	—	—
	Varaus 1982	+ 2 020 800	—	—
	Yhteensä	+ 8 358 300	829	— 7

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 4 947 400 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 5 104 100 mk.

b) Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan raastuvanoikeuksiin perustettavaksi kaksi ylimääräistä apulaiskanslistin tointa (V 11).

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan virkanimikkeiden ja -palkkausten yhtenäistämiseksi 1. 3. 1982 lukien muutettavaksi seuraavat virat ja toimet sekä ylimääräiset toimet:

Raastuvanoikeudet

Nykyinen nimike ja palkkausluokka

Peruspalkkaiset:

1 kanslisti	V 13
3 apulaiskanslistia	V 11
8 apulaiskanslistia	V 11
2 konekirjoittajaa	V 10
1 toimistoapulainen	V 9

Ylimääräinen:

1 kanslisti	V 12
-------------------	------

Uusi nimike ja palkkausluokka

Peruspalkkaiset:

1 toimistosihiteeri	V 15
13 kanslistia	V 13
1 apulaiskanslisti	V 11

Ylimääräinen:

1 toimistosihiteeri	V 14
---------------------------	------

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan raastuvanoikeuksista lakkautettavaksi 1. 10. 1982 lukien seuraavat peruspalkkaiset virat ja toimet:

	Palkkaus- luokka (kokonais- palkkaus- luokka)	Virkasivuo- tuloon oikeutetun palkkaus- luokka
<i>Kaskinen</i>		
1 pormestari	B 1	V 22
1 kanslisti	V 13	

	Palkkaus- luokka (kokonais- palkkaus- luokka)	Virkasivu- tuloon oikeutetun palkkaus- luokka
Kristiinankaupunki		
1 pormestari	B 3	B 1
1 kanslianhoitaja	V 17	
1 kanslisti	V 13	
1 kanslisti	V 12	

Uusikaarlepyy

1 pormestari	B 3	B 1
1 haastemies	V 15	V 12
2 kanslistia	V 13	

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan raastuvanoikeuksien ja maistraattien haastemiesten esimiesten toimet ja ylimääräiset toimet lakkautettavaksi ja niiden sijaan perustettavaksi uudet toimet ja ylimääräiset toimet 1. 3. 1982 lukien seuraavasti:

Lakkautetaan:

	Palkkaus- luokka (kokonais- palkkaus- luokka)	Virkasivu- tuloon oikeutetun palkkaus- luokka
Peruspalkkaiset:		
2 haastemiesten esimiestä	V 19	V 18
2 haastemiesten esimiestä	V 19	V 16
2 haastemiestä	V 17	V 14
8 haastemiestä	V 17	V 13
17 haastemiestä	V 16	V 15
18 haastemiestä	V 16	V 14
15 haastemiestä	V 16	V 13
5 haastemiestä	V 16	V 12
38 haastemiestä	V 15	V 15
21 haastemiestä	V 15	V 14
24 haastemiestä	V 15	V 13
7 haastemiestä	V 15	V 12

Ylimääräiset:

1 haastemies	V 17	V 13
8 haastemiestä	V 16	V 15
1 haastemies	V 16	V 13
13 haastemiestä	V 15	V 15
1 haastemies	V 15	V 12

Perustetaan:

Peruspalkkaiset:		
1 haastemiesten esimies ..	V 24	
1 haastemiesten esimies ..	V 22	
6 haastemiesten esimiestä ..	V 21	
2 haastemiesten esimiestä ..	V 19	
7 haastemiestä	V 19	
81 haastemiestä	V 18	
19 haastemiestä	V 17	
18 haastemiestä	V 16	
17 haastemiestä	V 15	
7 haastemiestä	V 14	

Ylimääräiset:

1 haastemies	V 19
21 haastemiestä	V 18
2 haastemiestä	V 14

Haastemiesten palkkausjärjestelmän muuttamiseen liittyen ehdotetaan nykyisen ansiotason turvaamiseksi alamomentille lisäystä 64 000 mk henkilökohtaisten palkanlisien maksamista varten.

Haastemiesten palkkausjärjestelmän muuttamiseen edelleen liittyen ehdotetaan, että haastemiehelle, joka on palvellut mainitussa toimessa tai vastaavassa tilapäisessä tehtävässä julkisessa hallinnossa yhteensä vähintään 15 vuotta, saadaan palkkaus suorittaa yhtä palkkaukluokkaa korkeampana kuin mitä hänelle muuten suoritettaisiin. Tämän johdosta alamomentille ehdotetaan lisäystä 80 000 mk.

Alamomentille ehdotetaan määrärahan oikaisun johdosta lisäystä 500 000 mk.

Lisäys on 1 223 800 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 86 400 mk Porin uuden oikeustalon puheluvälittäjän- ym. tehtävien hoitamiseksi tarvittavan apulaiskanslistin (V 11) ja Tampereen uuden oikeustalon vahtimestarin (V 14) palkkaamista varten.

Tilapäisten palkkioista ehdotetaan vähennettäväksi 1 800 mk 1. 10. 1982 lukien Kaskisten raastuvanoikeuden sivutoimisen haastemiehen palkkioina.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkoista vähennettäväksi 40 000 mk siivoajan palkkana.

Työsuhdepalkoista vähennetään 17 900 mk vuoden 1981 aikana siirrettyjen tointen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 41 600 mk vuoden 1981 aikana lakkautettujen tointen palkkioina.

Vähennys on 14 900 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 33 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan viransijaisten palkkioita varten lisäystä 1 000 000 mk.

Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 26 600 mk sivutoimisen kunnallisneuvosmiehen palkkaamiseksi Kotkan raastuvanoikeuteen.

Muista palkoista ja palkkioista ehdotetaan vähennettäväksi 1.10.1982 lukien 21 100 mk Kaskisten raastuvanoikeuden kahden sivutoimisen kunnallisneuvosmiehen, Kristiinankaupungin raastuvanoikeuden kahden sivutoimisen kunnallisneuvosmiehen ja Uudenkaarlepyyn raastuvanoikeuden kahden sivutoimisen kunnallisneuvosmiehen palkkioina.

Muista palkoista ja palkkioista vähennetään 56 300 mk vuoden 1981 aikana lakkautetun kahden sivutoimisen kunnallisneuvosmiehen palkkioina.

Haastemiesten uuteen palkkausjärjestelmään liittyvien toimenpidepalkkioiden, rikoshaasteista ja muista julkisoikeudellisista tiedoksiannoista maksettavan 5 markan sekä yksityisoikeudellisista tiedoksiannoista maksettavan 15 markan, suorittamista varten ehdotetaan muihin palkkioihin ja palkkioihin lisäystä 1 159 000 mk.

Lisäys on 2 108 200 mk.

1982 esitys	63 941 000
1981 menoarvio	55 582 700
1981 I lisämenoarvio	750 000
1980 tilinpäätös	51 152 178

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 1 249 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 8 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 98 000 mk.

2. *Sekalaiset menot*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 241 000 mk, mistä 801 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta, 175 000 mk kertamenosta kaupparekisteritiedoston hankintaa varten maistraateille, 165 000 mk kaupparekisteritiedoston ylläpitotietojen hankkimisesta ja 100 000 mk kertamenosta uusien oikeustalojen valmistumista varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	11 500 000
Painatus	850 000
Matkat	635 000
Virkistystoiminta (enintään)	10 000
Muut henkilöstömenot	16 000
Kopiointi	1 100 000
Kaupparekisteritiedosto (kertamenoa 175 000)	340 000
Muut menot (kertamenoa 100 000)	2 000 000
Yhteensä	16 451 000

1982 esitys	16 549 000
1981 menoarvio	15 300 000
1980 tilinpäätös	12 906 080

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan kaluston ja konttorikoneiden hankintaa varten 2 500 000 mk, mistä Helsingin oikeustalon kalustoa ja konttorikoneita varten 1 500 000 mk sekä maistraattien tarvitsemia mikrofilmiä katselu- ja kopiointilaitteita varten 150 000 mk.

1982 esitys	2 500 000
1981 menoarvio	1 500 000
1981 I lisämenoarvio	200 000
1980 tilinpäätös	700 000

40. Erityistuomioistuimet

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 21 938 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	12 773 200	+ 1 335 500	167	+ 2
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	6 019 000	+ 850 500	63	+ 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	1 017 700	+ 94 700	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 434 800	+ 146 400	—	—
	Varaus 1981	—	—	—
	Varaus 1982	693 300	—	—
	Yhteensä	21 938 000	230	+ 3

Henkilöstön määrän lisäyksestä kaksi aiheutuu vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 816 400 mk, mistä 1 693 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien vakuutusoikeyteen perustettavaksi ylimääräinen apulaiskirjaajan toimi (V 10) ja ylimääräinen apulaiskanslistin toimi (V 10). Lisäys on 68 300 mk.

c) Vesioikeuksissa edelleen toimivien ylimääräisten jaostojen täydentämiseksi ehdotetaan alamomentille lisäystä kertamenona 714 200 mk määrääjäksi nimitettävien kahden vesioikeustuomarin (B 5) ja kahden vesioikeusinsinöörin (B 5) sekä kahden sihteerin (V 27) ja kahden konekirjoittajan (V 10) palkkaamista varten. Edelleen ehdotetaan, että vesioikeuksien ylimääräisten jaostojen sihteerien palkkaamiseen osoitettuja määrärahoja saataisiin tarvittaessa käyttää määrääjäksi nimitettävien vesioikeustuomarien (B 5) ja vesioikeusinsinöörin (B 5) palkkaamiseen, jolloin vastaavasti sihteerien toimet jätettäisiin täyttämättä. Tämän johdosta tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 260 400 mk. Lisäys on 974 600 mk. Kun vähennetään kertameno 741 100 mk, lisäys on 233 500 mk.

Tehtävien lisääntymisen johdosta sekä vuoden 1981 ensimmäiseen lisämenoarvioon viitaten ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä 174 800 mk tilapäisen sihteerin (B 1) ja tilapäisen konekirjoittajan (V 10) palkkaamiseksi työtuomioistuimeen sekä tilapäisen konekirjoittajan (V 10) palkkaamiseksi markkinatuomioistuimeen.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 62 300 mk kahden ylimääräistetyin toimen palkkioina.

Lisäys on 346 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 64 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 50 000 mk sivutoimisten esittelijöiden palkkaamista varten markkinatuomioistuimeen.

1982 esitys	21 938 000
1981 menoarvio	19 694 100
1981 I lisämenoarvio	67 000
1980 tilinpäätös	15 088 582

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 303 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 500 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 27 500 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 650 500 mk, mistä 100 500 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta, 450 000 mk kertamenosta vakuutusoikeyden ylimääräisen jaoston toimintaa, atk-järjestelmien suunnittelua ja käyttöönottoa varten sekä 100 000 mk kertamenosta vesioikeuksien mikrofilmauksen ja atk-järjestelmien suunnittelua sekä koekielua varten. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 350 000 mk, lisäys on 300 500 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	1 400 000
Painatus	240 000
Matkat	437 000
Virkistystoiminta (enintään)	3 500
Muut henkilöstömenot	3 000
Muut menot (kertamenoa 550 000)	1 350 000
Yhteensä	3 433 500

1982 esitys	3 461 000
1981 menoarvio	3 158 000
1980 tilinpäätös	2 173 031

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 240 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankintaa varten.

1982 esitys	240 000
1981 menoarvio	220 000
1980 tilinpäätös	103 119

45. Eräät oikeudenhoitomenot

Eduskunnalle annetaan esitys laiksi yleisestä oikeusaputoiminnasta annetun lain muuttamisesta. Esityksen tarkoituksena on tehostaa yleisen oikeusaputoiminnan hallinnollista suunnittelua ja ohjausta sekä mahdollistaa toiminnan laajentaminen koko maan kattavaksi lisäämättä valtion menoja. Yleisen oikeusaputoiminnan harjoittaminen perustuisi edelleen kuntien vapaaehtoisuuteen. Lakiin otetaan sitova toimialueen vähimmäiskokoa koskeva säännös. Toiminnan laajentaminen ja uuden henkilöstön palkkaaminen olisi mahdollista vain valtion tulo- ja menoarvion rajoissa. Valtionavustusprosentit tarkistetaan siten, että valtionavustus on 30—75 prosenttia kunnan kantokykyluokasta riippuen. Yleiset perusteet valtionapuun oikeuttavan henkilöstön palkkaamiseen vahvistettaisiin valtioneuvoston päätöksellä. Asiakkaiden osuutta kustannusten korvaamiseen lisättäisiin ja yhdenmukaistettaisiin. Tätä varten vahvistettaisiin kaikissa toimistoissa noudatettavaksi erityinen palkkiotaksa sekä tulo- ja varallisuustaulukko, jonka soveltaminen tulisi ohjeelliseksi myös harkittaessa maksuttoman oikeudenkäynnin myöntämistä.

22. Eräät oikeudenkäyntimenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 800 000 mk, mistä 600 000 mk kustannusten nousun ja 2 200 000 mk todistajainpalkkioiden tarkistamisen johdosta.

Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahaa saadaan käyttää eräiden keskinäistä oikeusapua koskevien lakien ja kansainvälisten sopimusten soveltamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Tämän vuoksi momentille ei ehdoteta lisäystä.

1982 esitys	8 100 000
1981 menoarvio	5 300 000
1980 tilinpäätös	4 686 634

23. Eräät oikeudenkäyntimenot asunto-oikeuksissa (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 190 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan laajentamisen johdosta.

1982 esitys	550 000
1981 menoarvio	360 000
1980 tilinpäätös	498 092

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 490 000 mk, mikä aiheutuu oikeuslaitoksessa tarvittavien lomakkeiden käytön lisääntymisestä sekä hintojen noususta.

1982 esitys	2 940 000
1981 menoarvio	2 450 000
1980 tilinpäätös	2 109 880

30. Yleinen oikeusaputoiminta (arviomääräraha)

Toukokuun 1 päivään 1981 mennessä on aloittanut toimintansa 160 yleistä oikeusaputoimistoa, joissa on kaikkiaan 388 valtionavustukseen oikeutettua virkaa. Toiminnan ulkopuolella on enää 137 kuntaa ja 580 000 asukasta eli 12 % maan väestöstä. Yleisten oikeusaputoimistojen palvelujen laajentamiseksi ehdotetaan valtionapuun oikeuttavaa henkilöstöä lisättäväksi vuonna 1982.

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan yleisestä oikeusaputoiminnasta annetun lain 22 ja 24 §:ssä tarkoitettuihin käytömenoihin suoritettavaa valtionavustusta varten 21 730 000 mk, mistä 5 000 000 mk vuoden 1981 ja sitä edeltäneiden vuosien valtionavustusten ennakkojen ja loppuerien suorittamista varten sekä 16 730 000 mk vuoden 1982 valtionavustusten ennakkojen maksamiseen. Lisäys 930 000 mk aiheutuu uuden henkilöstön palkkaamisesta ja palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta. Ehdotetaan, että vuonna 1982 valtionavun piiriin saadaan hyväksyä uusina toimina enintään neljä uutta oikeusavustajaa ja neljä uutta toimistohenkilöä.

1982 esitys	21 730 000
1981 menoarvio	20 800 000
1980 tilinpäätös	19 282 483

50. Maksuton oikeudenkäynti (arviomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk kohonneiden kustannusten johdosta.

1982 esitys	36 000 000
1981 menoarvio	35 000 000
1980 tilinpäätös	31 565 593

46. Syyttäjänvirastot

Kaskisten, Kristiinankaupungin ja Uudenkaarlepyyn kaupunkien oikeushallinnon uudelleenjärjestelyn johdosta ehdotetaan Kaskisten,

Kristiinankaupungin ja Uudenkaarlepyyn kaupunginviskaalinvirastot lakkautettavaksi 1. 10. 1982 lukien.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 566 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	8 058 200	+ 1 120 700	105	+ 2
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	169 700	+ 13 600	1	—
3. Muut palkat ja palkkiot	1 313 100	+ 157 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	691 100	+ 84 800	—	—
Varaus 1981		— 412 500	—	—
Varaus 1982	333 900	+ 333 900	—	—
Yhteensä	10 566 000	+ 1 297 600	106	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 616 900 mk, mistä 615 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi kaupunginviskaalin virka (Helsinki) (B 2) ja ylimääräinen toimistosihteerin toimi (V 16).

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 450 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 592 900 mk.

c) Työsuhdepalkoista vähennetään 1 700 mk vuoden 1981 aikana siirretyn toimen palkkana. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yksi pysyväisluonteinen päätoiminen henkilö.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 100 000 mk viransijaisten palkkioina. Kun luvun perusteluihin viitaten Kaskisten, Kristiinankaupungin ja Uudenkaarlepyyn sivutoimisten kaupunginviskaalien virkojen lakkauttamisen johdosta 1. 10. 1982 lukien muista palkoista ja palkkioista ehdotetaan vähennettäväksi 16 700 mk, lisäys on 83 300 mk.

1982 esitys	10 566 000
1981 menoarvio	9 268 400
1981 I lisämenoarvio	850 000
1980 tilinpäätös	8 909 619

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 123 700 mk seuraavasti:

1. Käyttövarat. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 500 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 28 500 mk.

2. Sekalaiset menot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 121 200 mk hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	850 000
Matkat	70 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 200
Muut henkilöstömenot	2 000
Kopiointi	68 000
Muut menot	330 000
Yhteensä	1 321 200

1982 esitys	1 349 700
1981 menoarvio	1 226 000
1980 tilinpäätös	1 017 723

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 150 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankintaa varten.

1982 esitys	150 000
1981 menoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	170 000

47. Ulosottovirastot

Kaskisten, Kristiinankaupungin ja Uudenkaarlepyyn kaupunkien oikeushallinnan uudelleen järjestelyjen johdosta ehdotetaan Kaskisten ja Kristiinankaupungin kaupunginvoudin-

virastot sekä Uudenkaarlepyyn maistraatille kuuluvien ulosottotehtävien hoito lakkauttavaksi 1.10.1982 lukien. Järjestelyt edellyttävät henkilöstösiirtoja lukuun 26.53.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 38 382 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	31 767 300	+ 4 155 000	664	— 5
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	1 061 400	+ 139 800	19	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	1 829 000	+ 192 500	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	2 511 300	+ 293 800	—	—
Varaus 1981		— 1 508 500	—	—
Varaus 1982	1 213 000	+ 1 213 000	—	—
Yhteensä	38 382 000	+ 4 485 600	683	— 4

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 663 300 mk, mistä 2 649 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun 25.31 perusteluihin viitaten ehdotetaan virkanimikkeiden ja -palkkausten yhtenäistämiseksi 1.3.1982 lukien muutettavaksi seuraavat virat ja toimet:

Nykyinen nimike ja palkkausluokka	
Peruspalkkaiset:	
7 kanslistia	V 13
Ylimääräinen:	
1 apulaiskanslisti	V 11
Uusi nimike ja palkkausluokka	
Peruspalkkaiset:	
7 toimistosihteerää	V 15
Ylimääräinen:	
1 kanslisti	V 13

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan Kristiinankaupungin kaupunginvoudinvirastosta lakkauttavaksi 1.10.1982 lukien seuraavat peruspalkkaiset virat ja toimet:

	Palkkausluokka (kokonaispalkkausluokka)	Virkasivutuloon oikeutetun palkkausluokka
1 kaupunginvouti	B 2	V 21
1 kanslianhoitaja	V 17	
3 ulosottoapulaista	V 12	

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 800 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 1 755 700 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 42 900 mk Tampereen kaupunginvoudinviraston oman puhelinvaihteen hankkimisen johdosta puhelunvälittäjäksi tarvittavan apulaiskanslistin (V 11) palkkaamista varten.

Tilapäisten palkkioista ehdotetaan vähennettäväksi 7 400 mk 1.10.1982 lukien Kaskisten kaupunginvoudinviraston sivutoimisen ulosottoapulaisen ja sivutoimisen apulaiskanslistin palkkioina.

Työsuhdepalkoista vähennetään 11 400 mk vuoden 1981 aikana siirrettyjen tointen palkkioina.

Lisäys on 24 100 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 20 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 50 000 mk kausiapulaisten palkkioita varten. Kun alamomentilta ehdotetaan vähennettäväksi 5 800 mk Kaskisten sivutoimisen kaupunginvoudin palkkiona, lisäys on 44 200 mk.

1982 esitys	38 382 000
1981 menoarvio	33 896 400
1981 I lisämenoarvio	1 800 000
1980 tilinpäätös	30 467 995

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 729 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 4 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 54 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 275 000 mk, mistä 725 000 mk aiheutuu hintojen noususta, uusien toimitilojen vuokrista ja koulutusmatkojen lisääntymisestä sekä 550 000 mk kertamenosta Helsingin ulosottoviraston atk-järjestelmien suunnittelun jatkamista ja asteittaista käyttöönottoa varten

ottaen huomioon koko maata käsittävän ulosoton atk-järjestelmän kehittäminen. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 550 000 mk, lisäys on 725 000 mk. Kertamenoa saadaan käyttää yhden henkilön palkkaamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	4 350 000
Matkat	840 000
Virkistystoiminta (enintään)	8 000
Muut henkilöstömenot	7 000
Kopiointi	160 000
Atk-menot (kertameno)	550 000
Muut menot	1 950 000
Yhteensä	7 865 000

1982 esitys	7 919 000
1981 menoarvio	7 190 000
1980 tilinpäätös	5 887 725

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 700 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankintaa varten.

1982 esitys	700 000
1981 menoarvio	700 000
1980 tilinpäätös	500 000

50. Vankeinhoitolaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 166 729 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet Muutos ±	
			1981	1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalikkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	120 449 900	+ 14 809 500	2 221	+ 54
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i> ..	7 395 700	+ 357 400	120	— 10
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	22 706 400	+ 2 477 600	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	10 907 700	+ 1 139 000	—	—
	Varaus 1981	— 6 645 400	—	—
	Varaus 1982	+ 5 269 300	—	—
Yhteensä	166 729 000	+ 17 407 400	2 341	+ 44

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 15 093 600 mk, mistä 14 692 800 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Kolmivuorotyötä tekevän henkilökunnan työajan lyhenemisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
6 ylivartijaa (vankeinhoitolaitos)	V 18
5 työsiirtolan apulaispäällikköä (vankeinhoitolaitos)	V 18
6 vanhempaa vartijaa (vankeinhoitolaitos)	V 15
15 nuorempaa vartijaa (vankeinhoitolaitos)	V 14

Vankiruokailun järjestämisen parantamiseksi ehdotetaan perustettavaksi kaksi ylimääräistä keittiömestarin tointa (V 17).

Ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen ammattiaineiden opettajan toimi (C 45), ylimääräinen sosiaaliohjaajan toimi (V 20) ja ylimääräinen työnohtajan toimi (V 19).

Vankiloiden teollisen toiminnan ja maksuliikkeen laajenemisen ja monipuolistumisen edellyttämien vankiloiden taloushallinnon organisaatiomuutosten jatkamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat virat ja toimet:

Perustetaan	Palkkaus- luokka
Peruspalkkaiset:	
2 apulaiskamreeria (Riihimäen keskusvankila, Helsingin lääninvankila)	V 21
Ylimääräiset:	
3 apulaiskamreeria (Keravan nuorisovankila sekä Pelson ja Naarajärven varavankilat)	V 21
Lakkautetaan	
Peruspalkkaiset:	
2 kirjanpitäjää (Riihimäen keskusvankila ja Helsingin lääninvankila)	V 19
Ylimääräiset:	
3 kirjanpitäjää (Keravan nuorisovankila sekä Pelson ja Naarajärven varavankilat)	V 19

Vankiloiden täytäntöönpanotehtäviä hoitavan henkilöstön virka- ja toimirakenteen muuttamiseksi tehtäviä vastaavaksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat peruspalkkaiset virat ja toimet:

Perustetaan	Palkkaus- luokka
6 notaaria (Helsingin, Turun, Konnunsuon, Sukevan ja Riihimäen keskusvankilat sekä Helsingin lääninvankila)	V 21
Lakkautetaan	
6 kanslistia (Helsingin, Turun, Konnunsuon, Sukevan ja Riihimäen keskusvankilat sekä Helsingin lääninvankila)	V 19

Vankiloiden vartiohenkilökunnan rakenteen edelleen kehittämiseksi lisääntyneitä ja monipuolistuneita tehtäviä vastaavaksi ehdotetaan

1. 3. 1982 lukien perustettavaksi 15 peruspalkkaista vanhemman vartijan tointa (V 15) ja 5 ylimääräistä vanhemman vartijan tointa (V 15). Samalla ehdotetaan samasta ajankohdasta lukien lakkautettavaksi 15 peruspalkkaista nuoremman vartijan tointa (V 14) ja 5 ylimääräistä nuoremman vartijan tointa (V 14).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi vankeinhoitolaitokseen seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
1 apulaisjohtaja	V 23
2 työnjohtajaa	V 19
2 ylivartijaa	V 18
8 työmestaria	V 17
1 alikonemestari	V 17
2 nuorempaa vartijaa	V 13
1 apulaiskanslisti	V 11

Lisäys on 2 471 300 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 622 700 mk 17 ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Haminan työsiirtolan käynnistämiseksi ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä 300 000 mk työsiirtolan päällikön ja viiden työsiirtolan apulaispäällikön palkkaamiseksi vankeinhoitolaitokseen.

Vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa palkatun koulutus suunnittelijan edelleen palkkaamiseksi ehdotetaan työsuuhdepalkkioihin lisäystä 55 500 mk.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 153 200 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Vähennys on 420 400 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 110 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 500 000 mk viransijaistardeen kasvun johdosta.

1982 esitys	166 729 000
1981 menoarvio	149 321 600
1981 I lisämenoarvio	7 400
1980 tilinpäätös	129 619 501

10. *Kiinteistöjen käyttö* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 6 000 000 mk, mistä 5 000 000 mk aiheutuu energian hinnan noususta ja 1 000 000 mk muiden hintojen noususta sekä hoidettavien kiinteistöjen määrän kasvusta.

1982 esitys	25 000 000
1981 menoarvio	19 000 000
1980 tilinpäätös	17 627 821

13. Vuosikorjaukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk hintojen nousun johdosta.

1982 esitys	5 000 000
1981 menoarvio	4 500 000
1980 tilinpäätös	4 000 000

21. Vankien huolto ja koulutus (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 200 000 mk hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Ravintomenot	23 600 000
Vaatetus	4 500 000
Terveystenhoito	5 000 000
Koulutus ja avustaminen (enintään) ..	1 000 000
Yhteensä	34 100 000

1982 esitys	34 100 000
1981 menoarvio	30 900 000
1980 tilinpäätös	29 108 776

23. Työtoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan vankilateollisuuden, vankiloiden maa- ja metsätalouden ja muun työtoiminnan käyttömenoihin 58 000 000 mk, mistä enintään 100 000 mk työtoiminnan tuotteiden markkinointimenoihin käyttövaroina. Lisäys on 12 000 000 mk, mistä 7 000 000 mk aiheutuu määrärahan oikaisemisesta toiminnan laajenemista vastaavasti ja 5 000 000 mk raaka-aineiden ja tarvikkeiden hintojen noususta.

1982 esitys	58 000 000
1981 menoarvio	46 000 000
1980 tilinpäätös	48 591 555

24. Työ- ja käyttörahat sekä avolaitospalkat (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 550 000 mk työ- ja käyttörahojen tarkistamiseksi kustannustason nousun johdosta sekä avolaitospalkkojen tarkistamiseksi yleisen palkkatason muutosten johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Työ- ja käyttörahat	8 400 000
Avolaitospalkat	12 400 000
Yhteensä	20 800 000

1982 esitys	20 800 000
1981 menoarvio	19 250 000
1980 tilinpäätös	16 479 282

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 778 000 mk hintojen nousun ja toiminnan laajenemisen johdosta. Kun momentilta vähennetään kertameno 70 000 mk, lisäys on 1 708 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vankilavirkailijain koulutus (enintään) ..	350 000
Virkistystoiminta (enintään)	28 000
Muut henkilöstömenot	200 000
Eräät tutkimustehtävät	80 000
Vankeinhoitolaitoksen atk-menot	200 000
Matkat ja kuljetukset	4 800 000
Siviilipalvelusmiesten ylläpito	330 000
Muut menot	3 000 000
Yhteensä	8 988 000

1982 esitys	8 988 000
1981 menoarvio	7 280 000
1980 tilinpäätös	7 237 799

50. Valtionapu Kriminaalihuoltoyhdistykselle lainsäädäntöön perustuviin tehtäviin (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 881 300 mk eli lisäystä 1 319 300 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamentille ehdotetaan lisäystä 1 408 000 mk, mistä 577 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 555 200 mk osaksi vuotta 1981 perustettujen tointen palkkausmenoista, 60 000 mk puolipäivätoimien muuttamisesta kokopäivätoimiksi ja 215 800 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 248 700 mk vuodelle 1981, lisäys on 1 159 300 mk. Alamomentin loppusumma on 6 381 300 mk. Ehdotetaan, että vuonna 1982 saadaan neljä valtionavun piiriin kuuluvaa puolipäivätoimista apulaiskanslistin tointa muuttaa kokopäivätoimiksi.

2. *Valtionapu muihin menoihin.* Alamentille ehdotetaan lisäystä 160 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on 1 500 000 mk.

1982 esitys	7 881 300
1981 menoarvio	6 562 000
1981 I lisämenoarvio	996 800
1980 tilinpäätös	6 250 120

51. *Valtionapu Kriminaalihuoltoyhdistykselle muun kriminaalihuoltotyön suorittamiseen*

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi sekä momentille ehdotetaan harkinnanvaraisten valtionavustusten myöntämiseksi Kriminaalihuoltoyhdistykselle muuhun kuin lainsäädäntöön perustuvaan kriminaalihuoltotyöhön 4 804 300 mk eli lisäystä 654 200 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 597 600 mk, mistä 359 600 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 35 000 mk toiminnan tehostamisesta johtuvasta uuden henkilökunnan palkkaamisesta, 77 700 mk uuden henkilöstön palkkaamisesta perustettavaan Vaasan asuntokotiin ja 125 300 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 155 300 mk vuodelle 1981, lisäys on 442 300 mk. Alamomentin loppusumma on 3 704 300 mk. Ehdotetaan, että vuonna 1982 valtionavun piiriin saadaan uusina toimina hyväksyä enintään yksi asuntolatyöntekijän toimi sekä Vaasan asuntokotia varten yksi asuntolanhoitajan ja yksi asuntolatyöntekijän toimi.

2. *Valtionapu muihin menoihin.* Alamomentille ehdotetaan 1 100 000 mk, mistä 862 800 mk kulutusmenoihin ja enintään 237 200 mk lyhennyksiin ja muihin luotoista aiheutuviin menoihin. Lisäys 211 900 mk aiheutuu hintojen noususta, toiminnan tehostamisesta ja henkilöstön lisäämisestä johtuvasta kulutusmenojen kasvusta.

1982 esitys	4 804 300
1981 menoarvio	4 150 100
1981 I lisämenoarvio	599 400
1980 tilinpäätös	4 171 800

52. *Valtionapu Kriminaalihuoltoyhdistykselle toimitilojen perustamis- ja peruskorjausmenoihin*

Momentille ehdotetaan 300 000 mk kiinteistöjen peruskorjauksia varten. Vähennys on 650 000 mk.

1982 esitys	300 000
1981 menoarvio	950 000
1980 tilinpäätös	650 000

53. *Valtionapu muuhun kriminaalihuoltotyöhön*

Momentille ehdotetaan 240 000 mk harkinnanvaraisten valtioavustusten myöntämiseksi kriminaalihuoltotyöhön valtionavusta annetun lain (31/75) 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuille yhteisöille ja säätiöille sekä kokeilutoimintaan. Lisäys on 20 000 mk.

1982 esitys	240 000
1981 menoarvio	220 000
1980 tilinpäätös	200 000

70. *Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 11 550 000 mk vankeiden työtoiminnan kone- ja laitehankintoja, palo- ym. vankilaturvallisuutta lisääviä hankintoja, vanginkuljetuskaluston uusintahankintoja, opetus- ja sosiaalityötoiminnan sekä terveydenhuollon edellyttämiä hankintoja sekä muita koneiden, laitteiden ja kaluston uusinta- ja uudishankintoja varten.

Momentin määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi vuonna 1981 myönnetyn tilausvalluuden perusteella vanginkuljetusta varten hankittavista rautatievaunuista aiheutuviin maksuihin ja sopimusindeksien muutoksista aiheutuviin maksuihin 6 500 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Työtoiminnan ja ammattikoulutuksen konehankinnat	2 500 000
Selli-, konttori- yms. kaluston hankinnat	800 000
Vuosikorjaustöiden yhteydessä uusittavien keittiö-, pesula-, puhelin-, keskusradio- yms. laitteiden hankinnat	350 000
Kalustohankinnat rakennustöihin	400 000
Palontorjunnan ja muun vankilaturvallisuuden sekä vanginkuljetuksen ja viestinnän kalusto- ja laitehankinnat	1 000 000
Rautatievaunujen hankkiminen vanginkuljetukseen	6 500 000
Yhteensä	11 550 000

1982 esitys	11 550 000
1981 menoarvio	4 000 000
1980 tilinpäätös	2 797 000

74. *Uudisrakennukset ja peruskorjaukset (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 26 500 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan keskeneräisten töiden jatkamiseen 18 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Helsingin keskusvankilan kilpi-, rekisteri- kilpi- ja metallityöosastot		9 600 000		5 400 000	1 000 000
— lisärakennus	1 200 (6 700)	5 100 000	4 250 (761)		
— muutostyöt	1 980 (9 900)	4 500 000	2 270 (455)		
2. Sukevan keskusvankilan sauna- ja talous- osaston perusparannus ja lisärakennus		17 600 000		2 000 000	6 000 000
— lisärakennus	2 693 (16 400)	14 900 000	5 532 (909)		
— perusparannus	813 (5 600)	2 700 000	3 321 (482)		
3. Sukevan keskusvankilan lämpökeskuksen uusiminen		2 500 000		1 000 000	1 500 000
4. Hämeenlinnan keskus- ja lääninvankilan vankisairasosasto	3 252 (22 500)	20 500 000	6 304 (911)	3 000 000	1 000 000
5. Riihimäen keskusvankilan selliosaston pe- rusparannus		3 000 000		2 000 000	1 000 000
6. Pelson varavankilan III rakennusvaihe ja lämpökeskustyöt		19 000 000		4 000 000	5 000 000
— III rakennusvaihe	3 343 (18 000)	17 400 000	5 205 (967)		
— lämpökeskuksen laajennus	(1 000)	1 600 000	(1 600)		
7. Köyliön varavankilan teollisuushalli	1 340 (6 934)	3 500 000	2 611 (505)	1 000 000	2 500 000
				Yhteensä	18 000 000

Lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

1. Helsingin keskusvankilan metalliteollisuustilojen lisärakennus- ja korjaustöiden kustannusarvio ja laajuustiedot on tarkistettu suunnittelun edistyessä.

2. Sukevan keskusvankilan sauna- ja talousosaston perusparannuksen ja lisärakennuksen kustannus- ja laajuustiedot on tarkistettu suunnittelun edistyessä.

3. Sukevan keskusvankilan lämpökeskuksen kustannusarviota on tarkistettu kustannustason nousun johdosta.

4. Hämeenlinnan keskus- ja lääninvankilan alaisuuteen tulevan 120-paikkaisen vankisai-

rasosaston kustannusarvio ja laajuustiedot on tarkistettu suunnittelun edistyessä.

5. Riihimäen keskusvankilan peruskorjauksen kustannusarviota on tarkistettu kustannustason nousun johdosta.

6. Pelson varavankilan III rakennusvaiheen ja lämpökeskuksen kustannusarvio ja laajuustiedot on tarkistettu suunnittelun edistyessä.

7. Köyliön varavankilan teollisuushallin kustannusarvio ja laajuustiedot on tarkistettu uusittua perustamis- ja esisuunnitelmaa vastaaviksi.

2. *Uudet työt.* Alamomentille ehdotetaan 7 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Ehdotetaan mk
1. Konnunsuon keskusvankilan karjarakennuksen peruskorjaus	(20 400)	2 500 000	(123)	1 000 000
2. Turun keskusvankilan länsiselliosaston perusparannus	3 570 (26 100)	9 000 000	2 520 (344)	2 000 000
3. Konnunsuon keskusvankilan jäteveden puhdistamo		1 500 000		1 500 000
4. Pienehköt nimeämättömät talonrakennus- ja peruskorjaustyöt		2 500 000		2 500 000
				Yhteensä 7 000 000

Lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

1. Konnunsuon keskusvankilan karjarakennuksen perusparannuksella kohennetaan karjalatouden hygienian tasoa ja karjanhoidon edellytyksiä.

2. Turun keskusvankilan länsiselliosaston peruskorjauksella parannetaan asumiseen soveltumattomien sellitilojen lämmöneristystä ja hygienian tasoa sekä vankilan paloturvallisuutta.

3. Konnunsuon keskusvankilan jäteveden puhdistamo korvaa nykyisen heikkotehoisen ja kapasiteetiltaan riittämättömän suopuhdistamon.

4. Pienehköihin talonrakennus- ja peruskorjaustoihin sisältyy lähinnä asuinrakennusten lämpötaloudellisia korjaustöitä.

3. *Talonrakennusten suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 1 500 000 mk Helsingin lääninvankilan sekä muiden talonrakennusten suunnittelua varten. Alamomentin määrärahaa saadaan käyttää keskimäärin enintään kolmen henkilön palkkaamiseen.

1982 esitys	26 500 000
1981 menoarvio	13 700 000
1980 tilinpäätös	10 970 000

75. *Uudisrakennukset ja peruskorjaukset avolaitostyönä (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 31 100 000 mk seuraavasti:

a) Suomenlinnan entisöinti- ja peruskorjaustoihin on vuosina 1971—81 myönnetty

53 400 000 mk. Entisöimis- ja muiden rakennustöiden jatkamiseen keskimäärin 100 vangin vahvuudella ehdotetaan 8 600 000 mk.

b) Hämeen vanhan linnan entisöintitöihin on vuosina 1974—81 myönnetty 22 400 000 mk. Töiden jatkamiseen keskimäärin 60 vangin vahvuudella ehdotetaan 4 200 000 mk.

c) Parolan kasarmialueen rakentamiseen on vuosina 1977—81 myönnetty 18 800 000 mk. Töiden jatkamiseen keskimäärin 50 vangin vahvuudella ehdotetaan 4 800 000 mk.

d) Turun linnan korjaustöihin vankityövoimalla on vuosina 1977—81 myönnetty 8 500 000 mk. Töiden jatkamiseen keskimäärin 30 vangin vahvuudella ehdotetaan 2 200 000 mk.

e) Kastelholman linnan entisöimis- ja muihin rakennustöihin vankityövoimalla on vuosina 1978—81 myönnetty 7 000 000 mk. Töiden jatkamiseen keskimäärin 30 vangin vahvuudella ehdotetaan 2 800 000 mk.

f) Tampere-Pirkkalan lentotukikohdan rakennustöihin vankityövoimalla on vuosina 1978—81 myönnetty 15 000 000 mk. Töiden jatkamiseen keskimäärin 50 vangin vahvuudella ehdotetaan 6 500 000 mk.

g) Haminan linnoitusten entisöinti- ja korjaustöiden käynnistämiseen keskimäärin 30 vangin vahvuudella ehdotetaan 2 000 000 mk.

1982 esitys	31 100 000
1981 menoarvio	26 850 000
1980 tilinpäätös	26 600 000

77. *Työsiirtoloille järjestettävät työt (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 33 200 000 mk työtilaisuuksien järjestämiseksi työsiirtoloissa. Määrärahasta 1 200 000 mk on tarkoitus käyttää rakennustöiden käynnistämiseen Tampere-Pirkalan lentoasemalla.

1982 esitys	33 200 000
1981 menoarvio	30 000 000
1980 tilinpäätös	30 000 000

78. Työleireille järjestettävät työt (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 000 000 mk kahden 40-paikkaisen työleirin toiminnan jatkamiseen. Pääosa rakennuskohteiden kustannuksiin tarvittavista varoista osoitetaan luvun 31.24 määrärahoista.

1982 esitys	4 000 000
1981 menoarvio	3 000 000
1980 tilinpäätös	2 800 000

60. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 096 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	719 500	+ 65 400	11	—
2. Tilapäisten palkeiot ja työsubdepalkat	254 900	+ 27 600	2	—
3. Muut palkat ja palkeiot	15 600	+ 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	71 300	+ 5 400	—	—
	Varaus 1981	—	—	—
	Varaus 1982	+ 34 700	—	—
	Yhteensä	+ 88 900	13	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 93 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kaksi pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	1 096 000
1981 menoarvio	1 007 100
1980 tilinpäätös	878 936

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 44 900 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 200 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 2 600 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 44 700 mk lähinnä hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Rakennusten käyttö	230 000
Painatus ja kopiointi	60 000
Matkat	20 000
Virkistystoiminta (enintään)	200
Muut henkilöstömenot	2 500
Tutkimustoiminta	30 000
Automaattinen tietojenkäsittely	40 000
Muut menot	55 000
Yhteensä	437 700

1982 esitys	440 300
1981 menoarvio	395 400
1980 tilinpäätös	341 699

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 10 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankintaa varten.

1982 esitys	10 000
1981 menoarvio	7 000
1980 tilinpäätös	5 984

61. Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimiva kriminaalipoliittinen instituutti

Yhdistyneiden Kansakuntien kanssa on tar-
koitus tehdä sopimus YK:n yhteydessä toimi-
van Helsingin kriminaalipoliittisen instituutin
(The United Nations affiliated Institute for
Crime Prevention and Control, Helsinki)
perustamisesta. Instituutin menoista vastaisivat
Suomen lisäksi toiset pohjoismaat ja Yhdisty-
neet Kansakunnat. Käytännössä instituutti olisi
toiminnallisesti kytketty ainakin aluksi oikeus-
poliittiseen tutkimuslaitokseen.

Sen varalta, että sopimus instituutin perusta-
misesta tehdään siten, että instituutin toiminta
alkaisi jo vuonna 1982, ehdotetaan menoar-
vioon otettavaksi määrärahat instituutin toi-
minnasta aiheutuviin menoihin. Instituutin toi-
minta on suunniteltu aloitettavaksi 1.9.1982
Mikäli sopimus tehdään, eduskunnalle annetaan
esitys eduskunnan suostumusta vaativien sopi-
muksen määräysten hyväksymisestä.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 160 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Virat ja toimet
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	94 900	4
3. Muut palkat ja palkkiot	50 000	—
4. Sosiaaliturvamaksu	10 000	—
Varaus 1982	5 100	—
Yhteensä	160 000	4

Perustelut:

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan
1.9.1982 lukien perustettavaksi seuraavat yli-
määräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
1 erikoistutkija	B 2
1 suunnittelija	V 27
1 suunnittelija	V 26
1 toimistos sihteeri	V 18

Ylimääräisten virkamiesten palkkauksiin eh-
dotetaan 94 900 mk.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdo-
tetaan 50 000 mk sivutoimisen johtajan ja neu-
vottelukunnan jäsenten palkkioita sekä asian-
tuntijapalkkioita varten.

1982 esitys 160 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan 237 000 mk seuraa-
vasti:

1. Käyttövarat. Alamomentille ehdotetaan
enintään 7 000 mk.

2. Sekalaiset menot. Alamomentille ehdote-
taan 230 000 mk, mistä 60 000 mk aiheutuu
kertamenosta instituutin toiminnan käynnistä-
mistä varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	30 000
Painatus	10 000
Matkat	30 000
Tutkimustoiminta	20 000
Seminaarit, konferenssit ja apurahat	40 000
Muut menot (kertamenoa 60 000)	100 000
Yhteensä	230 000

1982 esitys 237 000

70. Kaluston hankkiminen
Momentille ehdotetaan 40 000 mk kaluston
ja konttorikoneiden hankkimista varten.

1982 esitys 40 000

70. Vaalit

21. *Vaaleista aiheutuvat menot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan edelleen 1 500 000 mk yleisistä vaaleista aiheutuvia menoja varten.

1982 esitys	1 500 000
1981 menoarvio	1 500 000
1980 tilinpäätös	2 215 606

99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut menot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 29 400 mk seuraavasti:

3. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 316 500 mk, mistä 233 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta ja 83 500 mk varauksena vuodelle 1982. Kun viitaten momentin 25.20.01 perusteluihin alamomentilta ehdotetaan vähennettäväksi 172 500 mk sekä varaus 116 300 mk vuodelle 1981, lisäys on 27 700 mk. Alamomentin loppusumma on 2 469 400 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 1 700 mk. Alamomentin loppusumma on 172 600 mk.

1982 esitys	2 642 000
1981 menoarvio	2 612 600
1980 tilinpäätös	2 340 635

09. *Neuvottelu- ja toimikunnat* (arviomääräraha)

2. *Muut toimielimet.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 28 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Ahvenanmaan valtuuskunta	125 000
Asevelvollisten tutkijalautakunta	150 000
Epäsiiveellisten julkaisujen valvontalautakunta	4 000
Ulosottoasiain neuvottelukunta	137 000
Vankeinhoitoasiain neuvottelukunta	5 000
Yhteensä	421 000

1982 esitys	423 000
1981 menoarvio	395 000
1980 tilinpäätös	313 021

26. *Kansainvälinen yhteistyö* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:

Jäsenmaksut	130 000
Pohjoismainen yhteistyö	200 000
Suomalais-neuvostoliittolainen yhteistyö ..	50 000
Muu kansainvälinen yhteistyö	80 000
Muut menot	10 000
Yhteensä	470 000

1982 esitys	470 000
1981 menoarvio	460 000
1980 tilinpäätös	451 909

27. *Automaattinen tietojenkäsittely* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 009 000 mk, mistä 80 000 mk aiheutuu palkanlaskennan ja sisäisen laskentatoimen kustannusten noususta sekä 1 929 000 mk oikeushallinnon tietojärjestelmien jatkosuunnittelusta ja atk-vaiheen käyttöönoton laajentumisesta sekä kustannusten noususta.

Lisäyksestä 876 000 mk aiheutuu oikeushallinnon tietojärjestelmien käyttötehtävien kasvusta ja kustannusten noususta, 40 000 mk rangaistusmääräysmenettelystä tuomittujen sakojen pakkoperintävaiheen käyttötehtävien henkilölisäyksestä, 103 000 mk tuomioistuinten ja täytäntöönpanon tietojärjestelmien kustannusten noususta, 400 000 mk rikesakon perinnän atk-järjestelmän suunnittelusta ja käyttötehtävistä, 200 000 mk oikeudellisen aineiston järjestelmän kustannusten noususta sekä käytön jatkamisesta koko vuoden työtuomioistuimessa ja korkeimmassa oikeudessa sekä lääninhallituksissa, 120 000 mk yhdistysrekisterijärjestelmän atk-kustannusten noususta ja käytön lisääntymisestä, 50 000 mk kirjaamisjärjestelmän kehittämisestä sekä 60 000 mk kertamenosta yhdistysrekisterin kehittämistä varten. Muiden hankkeiden osalta kustannusten lisäys on 80 000 mk. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 62 henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkanlaskenta ja sisäinen laskentatoimi	800 000
Oikeushallinnon tietojärjestelmäyksikkö	
— käyttötehtävät	5 367 000
— tuomioistuinten tietojärjestelmien kehittäminen	676 000
— täytäntöönpanon tietojärjestelmien kehittäminen	794 000
— rikesakkojärjestelmän toteuttaminen	790 000
— oikeudellisen aineiston järjestelmän käyttö	494 000
— kirjaamisjärjestelmä	1 390 000
— yhdistysrekisterijärjestelmän käyttö (kertamenoa 60 000)	470 000
— muu oikeushallinnon tietojärjestelmien kehittäminen	365 000
Yhteensä	11 146 000

1982 esitys	11 146 000
1981 menoarvio	9 137 000
1981 I lisämenoarvio	35 000
1980 tilinpäätös	6 985 318

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 40 000 mk eräitä henkilöstömenoja varten työnantajan osuutena henkilöstön kuulumisesta sairauskassan jäsenyyteen.

1982 esitys	47 500
1981 menoarvio	7 500
1979 tilinpäätös	4 455

50. Eräät avustukset

Momentille ehdotetaan 476 000 mk, mistä 116 000 mk valtionapuna Julkisen Sanan Neuvoston toiminnan tukemiseen, 30 000 mk käytettäväksi Suomen oikeusjärjestyksen tunnetuksi tekemiseksi, 180 000 mk kertamenona Suomen Lakimiesliitolle ruotsinkielisestä lakikirjasta vuonna 1982 otettavan uuden painoksen toimitustyön loppuunsaattamiseen sekä 150 000 mk kertamenona käytettäväksi valtionavustuksena niille maakuntaliitoille, jotka toimialueellaan keskitetysti huolehtivat lainopillisen asiantuntija-avun ja neuvonnan hankkimisesta kalatalousyhteisöille eräisiin laajoihin vesiasioihin liittyvissä korvaus- ja kalanhoitovelvoitekysymyksissä. Viimeksi mainittu avustus myönnetäisiin harkinnan perusteella maakuntaliiton hakemuksesta jako- ja kalastuskuntien sekä kalastuksenhoitoyhtymien hyväksi tapahtuvasta toiminnasta aiheutuneiden kustannusten osittaiseen korvaamiseen. Lisäys on 342 000 mk. Kun momentilta vähennetään kertameno 120 000 mk, lisäys on 222 000 mk.

1982 esitys	476 000
1981 menoarvio	254 000
1981 I lisämenoarvio	210 000
1980 tilinpäätös	222 000

Päälukon 25 menot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Oikeusministeriö (070)	21 587	23 212	28 186	+ 4 974	+ 21
10. Ylimmät tuomioistuimet (090)	21 791	24 677	28 525	+ 3 848	+ 16
20. Hovioikeudet (090)	42 109	48 896	54 056	+ 5 159	+ 11
30. Tuomiokunnat (090)	53 483	60 261	69 516	+ 9 256	+ 15
31. Raastuvanoikeudet ja maistraatit (090)	64 758	72 383	82 990	+ 10 607	+ 15
40. Erityistuomioistuimet (090)	17 365	23 072	25 639	+ 2 567	+ 11
45. Eräät oikeudenhoidomenot (090)	58 143	63 910	69 320	+ 5 410	+ 8
46. Syyttäjänvirastot (090)	10 097	10 794	12 066	+ 1 271	+ 12
47. Ülosottovirastot (090)	36 856	41 786	47 001	+ 5 215	+ 12
50. Vankeinhoitolaitos (100)	337 294	365 684	438 193	+ 72 509	+ 20
60. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos (070)	1 227	1 410	1 546	+ 137	+ 10
61. Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimiva kriminaalipoliittinen instituutti (070)	—	—	437	+ 437	—
70. Vaalit (010)	2 216	1 500	1 500	—	—
99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut menot (070)	10 735	13 466	15 805	+ 2 338	+ 17
Yhteensä	677 660	751 051	874 779	123 728	+ 16

Pääluokka 26
SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Sisäasiainministeriö

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 23 216 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	17 554 600	+ 2 105 700	241	+ 8
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	3 229 100	— 40 200	66	— 7
3. Muut palkat ja palkkiot	181 600	+ 7 500	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 517 500	+ 128 900	—	—
Varaus 1981		— 944 600	—	—
Varaus 1982	733 200	+ 733 200	—	—
Yhteensä	23 216 000	+ 1 990 500	307	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 058 500 mk, mistä 1 936 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
1 ylitarkastaja	B 3
2 ylitarkastajaa	B 1
1 osastosihteeri	V 19
1 toimistosihteeri	V 17
1 vahtimestari	V 11
1 konekirjoittaja	V 10

Poliisiosaston ulkomaalaistoimiston henkilökunnan toimirakenteen muuttamiseksi tehtäviä vastaavaksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat toimet:

Perustetaan:		Palkkaus- luokka
Peruspalkkainen:		
1 toimistosihteeri		V 14

Ylimääräiset:

2 kanslistia	Palkkaus- luokka V 13
2 kanslistia	V 12

Lakkautetaan:

Peruspalkkainen:	
1 toimistoapulainen	V 8
Ylimääräiset:	
4 toimistoapulaista	V 8

Lisäys on 408 300 mk.

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään 42 600 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää seitsemän ylimääräistetyyn toimen palkkiona 351 200 mk.

Alamomentin 28.80.02.5 perusteluihin viitaten virkojen ja tointen uudelleenjärjestelyn johdosta tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 90 500 mk erikoissuunnittelijan (B 1) palkkaamista varten. Samalla on momentilta 26.05.01 lakkautettu tointen uudelleenjärjestelyn edellyttämät toimet.

Vuoden 1981 ensimmäiseen lisämenoarvioon viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 90 500 mk suunnittelijan palkkioina.

Vähennys on 393 800 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 59 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	23 216 000
1981 menoarvio	21 225 500
1980 tilinpäätös	19 139 889

09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 306 000 mk, mistä 70 000 mk aiheutuu perustettavan ilmansuojelun neuvottelukunnan menoista ja 236 000 mk lähinnä kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Asuntoneuvosto	426 000
Rahankeräys- ja tavara-arpajaislautakunta	50 000
Kantokyykyluokitustoimikunta	65 000
Kunnallistalouden neuvottelukunta	460 000
Ympäristönsuojeluneuvosto	400 000
Jätehuollon neuvottelukunta	120 000
Meriympäristöneuvottelukunta	130 000
Ympäristönsuojelukysymysten pohjoismaisten virkamieskomitea	95 000
Ilmansuojelun neuvottelukunta	50 000
Poliisiasiain neuvottelukunta	130 000
Kaavoitus- ja rakennusneuvosto	125 000
Rakennusteknillinen neuvottelukunta	30 000
Rakennusalan laadunvalvontaneuvottelukunta	30 000
Kaavoitus- ja rakennustutkimuksen neuvottelukunta	85 000
Palo- ja pelastustoimen neuvottelukunta	35 000
Väestönsuojeluneuvottelukunta	30 000
Pelastuspalvelun valtakunnallinen neuvottelukunta	35 000
Yhteensä	2 296 000

1982 esitys	2 296 000
1981 menoarvio	1 990 000
1980 tilinpäätös	1 564 232

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 548 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 15 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 646 000 mk, mistä 125 000 mk aiheutuu painatusmenojen lisääntymisestä, 125 000 mk matkamenojen lisääntymisestä ja 70 000 mk atk-toiminnan laajenemisesta, 96 000 mk tekstin- ja tietojen käsittelylaitteiston vuokraamisesta sekä 230 000 mk kustannusten noususta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 100 000 mk, lisäys on 546 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	1 420 000
Painatus	446 000
Matkat	450 000
Muut menot	950 000
Yhteensä	3 266 000

1982 esitys	3 281 000
1981 menoarvio	2 733 000
1980 tilinpäätös	2 940 788

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 90 000 mk kalusto-, konttorikone- ja muita hankintoja varten.

1982 esitys	90 000
1981 menoarvio	1 000 000
1981 I lisämenoarvio	550 000
1980 tilinpäätös	62 954

05. Lääninhallitukset

Lisääntyneiden ympäristönsuojelutehtävien hoidon tehostamiseksi ehdotetaan lääninhallitukseen perustettavaksi ympäristönsuojelutoimistot.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 107 741 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	91 134 700	+ 11 401 800	1 457	+ 42
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	4 867 100	— 278 000	124	— 13
3. Muut palkat ja palkkiot	1 289 800	+ 250 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	7 045 600	+ 732 400	—	—
Varaus 1981		— 4 294 700	—	—
Varaus 1982	3 403 800	+ 3 403 800	—	—
Yhteensä	107 741 000	+ 11 215 700	1 581	+ 29

Henkilöstön määrän lisäyksessä on otettu huomioon vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä aiheutuvat 8 henkilöä sekä momenteilta 26.05.09 ja 26.05.26 siirretyt 11 henkilöä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 9 691 500 mk, mistä 9 053 100 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan lääninhallitukseen (pl. Ahvenanmaa) perustettavaksi 11 sopimuspalkkaista toimistopäällikön virkaa (S 15). Vastaavasti vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa 1.11.1981 lukien perustettavaksi hyväksytyt 11 ylimääräisen ylitarkastajan tointa (B 3) on jätetty perustamatta.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
2 konekirjoittajaa (Keski-Suomen lääninhallitus)	V 8
1 puhelunvälittäjä (Uudenmaan lääninhallitus)	V 8

Viitaten momentin 26.01.01 kohdan c perusteluihin ehdotetaan lakkautettavaksi ylimääräinen toimistoapulaisen toimi (V 9) ja ylimääräinen toimistoapulaisen toimi (V 8) (Ahvenanmaan lääninhallitus).

Ehdotetaan perustettavaksi 11 ylimääräistä tutkimussihteerin tointa (V 26) (lääninhallitukset pl Ahvenanmaa). Tointen palkkaus on aikaisemmin suoritettu momenteilta 26.05.09 ja 26.05.26.

Lisäys on 2 311 700 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 40 000 mk puhelunvälittäjän (V 8) palkkaamiseksi Kuopion lääninhallitukseen.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 536 000 mk 14 ylimääräistetyt toimen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista ja työsuhdelpalkoista vähennetään 151 600 mk vuoden 1981 aikana siirrettyjen ja lakkautettujen tointen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 131 400 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Vähennys on 779 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 111 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 150 000 mk lähinnä pidentynei-

	Palkkaus- luokka
5 esittelijää (Uudenmaan lääninhallitus kolme, Mikkelin ja Hämeen lääninhallitukset kumpikin yksi)	V 26
2 toimistosihteerii (Uudenmaan ja Pohjois-Karjalan lääninhallitukset)	V 14
1 toimistosihteerii (Oulun lääninhallitus) ..	V 13
2 apulaiskanslistia (Uudenmaan lääninhallitus)	V 11
1 konekirjoittaja (Pohjois-Karjalan lääninhallitus)	V 10

den sairas- ja äitiyslomien vuoksi kasvaneisiin viransijaisten palkkioihin.

1982 esitys	107 741 000
1981 menoarvio	96 525 300
1981 I lisämenoarvio	303 200
1980 tilinpäätös	82 512 022

09. Pysyvät neuvottelukunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 36 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Kun momentilta vähennetään momentin 26.05.01 kohdan b perusteluihin viitaten 190 000 mk työsuhdepalkkoina, vähennys on 154 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Läänin- ja piirihallintoviranomaisten neuvottelukunnat	260 000
Järjestys- ja turvallisuusasiain neuvottelukunnat	50 000
Ympäristönsuojeluneuvottelukunnat	80 000
Muut neuvottelu- ja lautakunnat	10 000
Yhteensä	400 000

1982 esitys	400 000
1981 menoarvio	554 000
1980 tilinpäätös	468 160

25. Eräät hallintomenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk. Momentilta ehdotetaan maksettavaksi myös aikaisemmin momentilta 23.90.95 suoritettujen valtion maksettavaksi vahingonkorvauslain nojalla määrätyt korvaukset.

1982 esitys	350 000
1981 menoarvio	300 000

26. Eräät lääninsuunnittelun menot

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk kustannusten nousun ja tehtävien lisääntymisen johdosta. Kun momentilta vähennetään momentin 26.05.01 kohdan b perusteluihin viitaten 385 000 mk työsuhdepalkkoina, vähennys on 365 000 mk.

1982 esitys	210 000
1981 menoarvio	575 000
1980 tilinpäätös	522 097

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 2 248 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 60 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 620 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 438 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä tehtävien ja henkilöstön lisääntymisestä, painatustoiminnan laajentamisesta ja kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	4 820 000
Painatus	950 000
Matkat	3 150 000
Autojen käyttö ja kunnossapito	400 000
Puhelinmenot	2 300 000
Työterveysasemat	100 000
Virkistystoiminta (enintään)	20 000
Muut henkilöstömenot	142 000
Muut sekalaiset menot	2 700 000
Yhteensä	14 582 000

3. *Automaattinen tietojenkäsittely.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 750 000 mk, mikä aiheutuu lääninhallitusten nykyisten tietojenkäsittelyjärjestelmien tehostamisesta ja uusien hankkeiden käynnistymisestä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Tietojenkäsittelyn kehittäminen	400 000
Atk-palkanlaskenta	1 300 000
Muut atk-käyttömenot	550 000
Laitteistovuokrat	500 000
Yhteensä	2 750 000

1982 esitys	17 952 000
1981 menoarvio	15 704 000
1980 tilinpäätös	13 359 414

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk puutteellisen kaluston täydentämistä, vanhojen kalusteiden uusimista ja toiminnan tehostamisesta aiheutuvia kalusto- ja konttorikonehankintoja varten.

1982 esitys	1 000 000
1981 menoarvio	900 000
1980 tilinpäätös	1 089 154

06. Väestörekisterikeskus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 569 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalikkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	1 558 400	+ 159 500	29	—
2. Työsubdepalkat	5 254 900	+ 430 000	127	— 7
3. Muut palkat ja palkkiot	21 700	+ 2 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	494 800	+ 35 900	—	—
Varaus 1981		— 312 200	—	—
Varaus 1982	239 200	+ 239 200	—	—
Yhteensä	7 569 000	+ 554 500	156	— 7

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 731 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Vuoden 1981 tulo- ja menoarvioon viitaten voidaan työsuhdepalkoista vähentää 140 000 mk seitsemän rekisteriselvittäjän palkkoina. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 120 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	7 569 000
1981 menoarvio	7 014 500
1980 tilinpäätös	6 138 119

27. Automaattinen tietojenkäsittely

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 300 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta, vaalijärjestelmän uudistamisesta sekä tietojen luovutuksen lisääntymisen aiheuttamista menoista. Momentin määrärahasta saadaan käyttää 70 000 mk suunnittelijan palkkaamiseen. Tulot tietojen luovuttamisesta on merkitty momentille 12.26.06.

1982 esitys	17 100 000
1981 menoarvio	15 800 000
1980 tilinpäätös	11 212 591

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 95 700 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 300 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 2 300 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 223 000 mk, mistä 600 000 mk aiheutuu kertamenosta tallennuspalvelusten ostoa varten rakennus- ja huoneistotietojen tarkistuksen johdosta ja 623 000 mk lähinnä painatusmenojen lisäyksestä sekä hintojen ja vuokrien noususta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 1 319 000 mk, vähennys on 96 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	1 155 000
Painatus	2 100 000
Matkat	23 000
Virkistystoiminta (enintään)	3 000
Muut henkilöstömenot	157 000
Tallennuspalvelukset (kertamenoa 600 000)	1 000 000
Muut menot	600 000
Yhteensä	5 038 000

1982 esitys	5 040 300
1981 menoarvio	5 136 000
1980 tilinpäätös	4 606 352

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 60 000 mk, mistä 30 000 mk aiheutuu konttorikoneiden ja kaluston täydennys Hankinnoista ja 30 000 mk automaattisen leimauskoneen ja kirjekuorien avajan hankkimisesta.

1982 esitys	60 000
1981 menoarvio	60 000
1980 tilinpäätös	75 000

07. Väestökirjanpidon paikallishallinto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 21 533 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	13 019 800	+ 2 382 300	222	+ 6
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdelpalkat	5 142 700	+ 1 002 900	115	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	1 285 900	+ 96 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 405 400	+ 231 900	—	—
Varaus 1981		— 798 300	—	—
Varaus 1982	679 200	+ 679 200	—	—
Yhteensä	21 533 000	+ 3 594 700	337	+ 7

Henkilöstön määrän lisäys aiheutuu siirrosta momentilta 26.53.01.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 808 100 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Luvun 25.31 perusteluihin viitaten ehdotetaan tarkoituksenmukaisen organisaatorakenteen aikaansaamiseksi Vaasan poliisilaitoksen väestökirjatoimisto yhdistettäväksi Korsholman kihlakunnan henkikirjoittajan toimistoon. Tämän johdosta ehdotetaan 1.10.1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen toimistosihiteerin toimi (V 15), ylimääräinen apulaiskanslistin toimi (V 10) ja ylimääräinen toimistoapulaisen toimi (V 9). Samalla voidaan momentilta 26.53.01 lakkauttaa poliisilaitoksen ylimääräinen väestökirjatoimiston johtajan toimi, kaksi ylimääräistä kirjurin tointa ja ylimääräinen toimistoapulaisen toimi.

Luvun 25.31 perusteluihin viitaten ehdotetaan muodostettavaksi Uudenkaarlepyyn kihlakunta ja perustettavaksi sinne henkikirjoittajan toimisto. Tämän johdosta ehdotetaan 1.10.1982 lukien perustettavaksi peruspalkkainen henkikirjoittajan virka (V 29), ylimääräinen kanslistin toimi (V 13) ja ylimääräinen apulaiskanslistin toimi (V 11).

Väestökirjanpidon paikallishallinnon toimistohenkilöstön toimirakenteen muuttamiseksi tehtäviä vastaavaksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi neljä ylimääräistä toimistosihiteerin tointa (V 15) ja 11 ylimääräistä kanslistin tointa (V 13). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa viisi ylimääräistä apulaiskanslistin tointa (V 10) ja 10 ylimääräistä toimistoapulaisen tointa (V 8).

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 1 127 100 mk.

c) Viitaten luvun 25.31 perusteluihin ehdotetaan työsuhdelpalkkoihin lisäystä 9 500 mk siirtona momentilta 26.53.01 toimistoapulaisen palkkaamiseksi Korsholman kihlakunnan henkikirjoittajan toimistoon 1.10.1982 lukien.

Työsuhdelpalkkoista vähennetään 2 800 mk vuoden 1981 aikana siirrettyjen tointen palkkoina.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 506 700 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 116 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 40 000 mk, mistä 20 000 mk viransijaisten palkkioihin ja 20 000 mk henkikirjoituksen piirimiesten palkkioihin.

1982 esitys	21 533 000
1981 menoarvio	17 938 300
1980 tilinpäätös	16 036 845

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 885 000 mk, mistä 210 000 mk aiheutuu kertamenosta kaupparekisteritiedoston hankintaa varten, 260 000 mk kaupparekisteritiedoston ylläpitotietojen hankinnasta ja 415 000 mk kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	1 855 000
Matkat	170 000
Puhelinmenot	400 000
Kaupparekisteritiedosto (kertamenoa 210 000)	470 000
Muut menot	730 000
Yhteensä	3 625 000

1982 esitys	3 625 000
1981 menoarvio	2 740 000
1980 tilinpäätös	2 435 892

varten tarvittavien mikrofilmien katselu- ja kopiolaitteiden hankkimisesta ja 100 000 mk konttorikoneiden ja kalusteiden täydennyshankinnoista.

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 380 000 mk, mistä 280 000 mk aiheutuu kaupparekisteritiedostoa

1982 esitys	380 000
1981 menoarvio	430 000
1980 tilinpäätös	132 282

10. Asuntohallitus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 15 712 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	12 348 400	+ 1 115 300	174	—
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhddepalkat	1 696 100	+ 20 500	30	—
3. Muut palkat ja palkkiot	143 000	+ 24 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 027 900	+ 68 600	—	—
	Varaus 1981	— 652 600	—	—
	Varaus 1982	496 600	—	—
	Yhteensä	15 712 000	204	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 314 500 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 1 367 400 mk.

c) Tilapäisten palkkioista ja työsuhddepalkkoista vähennetään 166 000 mk vuoden 1981 aikana lakkautettujen ja ylimääräistettyjen tointen palkkioina. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 30 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 12 000 mk, mistä 4 000 mk viransijaisten palkkauksia, 6 000 mk ylityö- ja työaikakorvauksia ja 2 000 mk vuosilomakorvauksia varten.

1982 esitys	15 712 000
1981 menoarvio	14 638 900
1980 tilinpäätös	12 763 628

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk hintojen nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 11 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 404 900 mk, mistä 359 900 mk aiheutuu toimitilojen vuokramenojen kasvusta ja hintojen noususta sekä 45 000 mk kertamenosta Suomessa järjestettävien pohjoismaisten asuntoviranomaisten yhteistyökokousten kokouskustannuksia varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	2 340 000
Painatus	750 000
Matkat	210 000
Koulutus	250 000
Asuntojen peruskorjaus- ja energiataloudellinen tiedotustoiminta	70 000
Virkistystoiminta (enintään)	2 500
Muut menot (kertamenoa 45 000)	797 500
Yhteensä	4 420 000

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 405 900 mk seuraavasti:

1982 esitys	4 431 000
1981 menoarvio	4 025 100
1980 tilinpäätös	3 783 978

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan kaluston ja konttori-koneiden uusimista ja hankkimista varten 90 000 mk, mistä 60 000 mk sanojenkäsittely-laitteiston hankintaa varten.

1982 esitys	90 000
1981 menoarvio	75 000
1980 tilinpäätös	54 988

12. Asunto-olojen parantaminen

Asunto-olojen parantamiseen tähtävien toimenpiteiden tarveharkintaisuutta pyritään kehittämään ja kohdentamaan erimuotoinen asumisen tukeminen entistä paremmin ja tarkoituksenmukaisemmin. Asuntolainsäädännön rakennetta tarkistetaan ja selkeytetään uudistaen samalla asuntolainoitusjärjestelmää.

Talorakennustoiminnan arvioidaan supistuvan vuonna 1982 jossain määrin, minkä johdosta rakennusalan työllisyystilanne heikentyy. Toisaalta rahamarkkinoiden keventyminen ja omarahoitusosuuksien alentaminen luovat edellytyksiä vapaarahoitteisen asuntotuotannon säilymiselle verrattain korkealla tasolla. Myös asuntosäästöpalkkiojärjestelmä tulee lisäämään asuntojen kysyntää vuoden 1982 syksystä alkaen. Koska rakentamisen aktiivisuuden arvioidaan säilyvän suhteellisen vilkkaana vielä talvikaudella 1981—82, pyritään asuntolainoitettujen asuntotuotannon aloituksia painottamaan varsinkin talvikauteen 1982—83.

Ottaen huomioon asuntotuotannon määrällisen tarpeen vähentymisen tulevaisuudessa, kuten asuntopoliittikan tavoitelakitoimikunta on esittänyt, aloitettavien uusien asuntohallituksen lainoittamien asuntojen määrä vuonna 1982 pitäisi olla noin 24 500 asuntoa. Kun vapaarahoitteisten asuntojen aloitusten määräksi arvioidaan vastaavasti 22 500 asuntoa ja maatilahallituksenlainoittamien asuntojen määräksi noin 1 000 asuntoa, muodostuisi aloitettavien uusien asuntojen määräksi vuonna 1982 yhteensä 48 000 asuntoa.

Taulukko 1. Uusien asuntojen aloitukset

Vuosi	Kokonaistuotanto		Aravatuotanto asuntoja	Muu tuotanto ¹⁾ asuntoja
	Asuntoja	Kokonais- pinta- ala ³⁾ 1 000 m ²		
1977	52 100	4 208	32 400	19 700
1978	50 500	4 122	31 200	19 300
1979	51 500	4 282	30 900	20 600
1980	49 800	4 245	24 000	25 800
1981 ²⁾	48 500	4 150	25 000	23 500
1982 ²⁾	48 000	4 125	24 500	23 500

¹⁾ Sisältää maatilahallituksen lainoittamat asunnot, joita v. 1977—1980 on ollut noin 1 000 asuntoa/v.

²⁾ Arvio

³⁾ Sisältää myös lisähuoneet ja asuntola-asunnot

Asuntohallituksen lainoittamien asuntojen keskipinta-ala oli vuonna 1980 noin 75 m². Pientalojen osuus kaikista lainoitetuista asunnoista oli samana vuonna noin 54 %.

Valtion tuella pyritään peruskorjaamaan vuonna 1982 noin 7 700 asuntoa, josta 6 000 olisi asuntohallituksen lainoittamia ja loput maatilahallituksen tuella peruskorjattuja asuntoja. Peruskorjaustoiminnan tukemisen lisäksi jatketaan asuntojen lämpötaloudellisten korjaustoimenpiteiden avustamista. Korjaustoiminnan ajoittamisessa pyritään siihen, että korjaustointa osaltaan vähentäisi kausivaihteluita.

Taulukko 2. Asuntohallituksen peruskorjauslainoilla lainoitettavat asunnot, myönnettävät energiataloudelliset avustukset sekä avustusten kohteena olevat asunnot

Vuosi	Peruskorjattavat asunnot asuntoja	Energiataloudelliset korjausavustukset	
		Avustukset ³⁾ milj. mk	Asunnot asuntoja
1977	2 870	—	—
1978	2 820	40	50 000
1979	3 440	131	131 000
1980 ¹⁾	3 850	108	95 000
1981	6 000 ²⁾	100	..
1982	6 000 ³⁾	140	..

¹⁾ Ennakotieto

²⁾ Arvio

³⁾ Jaetut määrärahat

Keväällä 1981 solmittuun kaksivuotiseen tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyy valtion osalta eräitä toimenpiteitä asumiskustannusten alentamiseksi ja ensiasunnon hankkijoiden asunnonhankinnan helpottamiseksi. Nämä toimenpiteet käsittävät vuokra- ja omistusasuntojen lainoitusjärjestelmän uudistamisen, aikaisemmin lainoitettujen vuokralalojen pääomarakenteen korjaamisen siltä osin kuin vuokrat ylittävät tasoyleisohjeen, asuntosäästöpalkkiojärjestelmään kytkeytyvän korkotuen käyttöönoton asumiskustannusten huojentamiseksi sekä asumiskustannusten laajentamisen. Näitä kehittämistoimenpiteitä koskevat määrärahatarpeet ja tulojen vähennykset on sisällytetty tähän tulo- ja menoarvioesitykseen.

Asumiskustannusten alentamiseksi uusien vuokralolainojen lyhennysehtoja muutetaan siten, että asumiskustannukset jakautuvat nykyistä tasaisemmin. Omistusasuntojen lainoituksessa luovutaan erillisestä asunto- ja lisälainasta korvaamalla nämä yhteisellä asuntolainalla, jonka suuruus on 30, 40, 50 tai 60 % lainoitusarvosta. Kun valtion asuntolainaa on myönnetty täysimääräisenä omistusasunnon hankkijoille noin 80 %:lle kaikista lainan saajista, on tästä aiheutunut valtion tuen suuntautuminen suhteellisen pienelle väestöryhmälle. Tarkoituksena on selvittää, miten valtion asuntolainoja voitaisiin erisuuruisina lainoina jakaa nykyistä tasaisemmin tulo- ja varallisuustason mukaan porrastettuna. Myös omistusasuntojen lainahtoihin on tarkoitus tehdä asumiskustannuksia tasaavia muutoksia. Eduskun-

nalle annetaan hallituksen esitys asuntolainajärjestelmän uudistamisesta. Lainoitettavien kohteiden asukasrakenteen monipuolistamiseksi tullaan lainsäädäntöä kehittämään siten, että lainaa voidaan myöntää myös sellaiselle talolle, jossa on sekä vuokra- että omistusasuntoja.

Varsinaisen asuntolainoituksen ohella tullaan asuntojen korkotukilainoitusjärjestelmää edelleenkin kehittämään. Eduskunnalle annetaan esitys asuntosäästöpalkkiojärjestelmään kytkeytyvästä korkotukijärjestelmästä. Korkotuella on mahdollista alentaa erityisesti alkuvuosien korkeita asumiskustannuksia. Omaksi lunastamisjärjestelmän toimivuutta pyritään kehittämään.

Aikaisemmin lainoitettujen vuokralalojen osalta niillä vuokraloilla, joilla epäedulliset lainaehdot ovat aiheuttaneet vuokrien kohoamisen yli tasoyleisohjeiden, valtion lainahtoja muutetaan lykkäämällä lyhennyksiä ja korkoja. Lisäksi maksetaan tarvittaessa korkotukea. Toimenpiteillä pyritään siihen, että vuokrat eivät ylittäisi tasoyleisohjeen mukaisia vuokria.

Kallistunut energia on viime vuosina merkittävästi lisännyt asumiskustannuksia. Toisaalta perherakenteen arvioidaan tulevaisuudessa kehittyvän siten, että keskimääräinen perhekoko edelleen pienenee ja suurten asuntojen tarve suhteellisesti vähenee. Asumisen käyttökustannusten nousun rajoittamiseksi on tarpeellista alentaa lainoitettavien asuntojen keskipinta-alaa. Tämän johdosta valtioneuvosto on jo päättänyt, että asuntolainoitettavaksi hyväksyttävien huoneistotyyppien enimmäispinta-aloja alennetaan ja omakotitalojen lainoitettavien huoneistoneliömetrien määrää alennetaan vuoden 1982 lainoituksessa keskimäärin 5 m²:llä. Samaan aikaan tarkistetaan omakotitalojen lainoitusarvoja.

Parhaillaan on valmisteltavana toimenpiteitä, joilla kuntien päätösvaltaa asuntoasioissa edelleen lisätään.

30. Kuntien maanostolainojen korkotuki (arviomääräraha)

Kunnille asuntoalueiden hankkimiseksi myönnettävästä korkotuesta annetun lain (65/72) nojalla momentille ehdotetaan vuonna 1982 hyväksyttävistä yhteensä 40 000 000

markkaan nousevista korkotukiluotoista luottolaitoksille suoritettavia korkohyvityksiä varten 3 500 000 mk, mihin sisältyvät myös vuosina 1972—1981 myönnetyt ja vuonna 1982 maksuun tulevat korkohyvitykset. Vähennys on 1 500 000 mk.

Yleisperusteluihin viitaten korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7 ¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 ¾ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1982 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjojen mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1982 esitys	3 500 000
1981 menoarvio	5 000 000
1980 tilinpäätös	2 440 137

32. *Avustukset kunnille vuokra-asuntojen bankkimista varten tai muuhun asuntotuotantolain 5 §:ssä tarkoitettujen henkilöiden asunto-olojen parantamiseen*

Viitaten asuntotuotantolain (459/79) 15 a §:n 4 momenttiin momentille ehdotetaan myönnettäväksi enintään 8 000 000 mk kunnille vuokra-asuntojen hankkimista varten tai muuhun sanotun lain 5 §:ssä tarkoitettujen henkilöiden asunto-olojen parantamiseen myönnettäviä avustuksia varten. Avustusten yhteismäärä ei kuitenkaan saa ylittää momentille 12.26.32 kertyneiden tulojen määrää eikä toisaalta yhdessä momentin 26.12.84 määrärahas- ta myönnettävien asuntolainojen kanssa momentille 12.26.32 ja alamomentille 15.01.01.2 kertyneiden tulojen yhteismäärää. Vähennys on 4 500 000 mk.

Mikäli vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa avustuksiin jaettavissa olevasta, enintään

12 500 000 markasta on osa jakamatta vuoden 1981 lopussa, ehdotetaan, että se voidaan käyttää vuoden 1982 aikana avustuksiin nyt osoitetun määrärahan lisäksi.

1982 esitys	8 000 000
1981 menoarvio	12 500 000
1980 tilinpäätös	—

34. *Valtionavustukset kunnille energianeuvojien palkkaamiseen*

Momentille ehdotetaan 11 000 000 mk myönnettäväksi avustuksina kunnille asuntojen korjaustöiden energiataloudellisessa suunnittelussa ja neuvonnassa sekä, siinä määrin kuin se voi tapahtua edellä mainittuja tehtäviä haittaamatta, kuntien hallintorakennusten energiataloudellisten toimenpiteiden suunnittelussa avustavien enintään 220 henkilön palkkaamiseen sisäasiainministeriön määräämien perusteiden mukaisesti. Energianeuvojien palkkausavustukset on aikaisemmin myönnetty energiataloudellisiin korjausavustuksiin momentille 26.12.61 varatusta määrärahas- ta.

1982 esitys	11 000 000
-------------	------------

50. *Asuntotutkimus (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 1 600 000 mk, mistä enintään 250 000 mk käytettäväksi asuntohallituksessa suoritettavaan tutkimus-, selvitys- ja kehittämistyöhön. Lisäys on 300 000 mk.

1982 esitys	1 600 000
1981 menoarvio	1 300 000
1980 tilinpäätös	1 000 000

51. *Valtionavustus opiskelija-asuntojen oma-
pääomaosuuteen (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan edelleen 5 000 000 mk käytettäväksi opiskelija-asuntojen oma-
pääomaosuuden kattamiseksi valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein.

1982 esitys	5 000 000
1981 menoarvio	5 000 000
1980 tilinpäätös	5 000 000

61. *Avustukset energiataloudelliseen korjaustoimintaan* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 90 000 000 mk käytettäväksi avustuksina valtioneuvoston päätettävien perusteiden mukaan ja sen määrämällä tavalla sellaiseen lämpötaloutta edistävään ja energiaa säästävään asuntojen korjaustoimintaan, joka on tarpeellista myös työllisyyden kannalta. Vuoden 1981 määrärahasta on 40 milj. markan käyttö siirretty vuoteen 1982, joten vuonna 1982 on energia-avustuksiin käytettävissä 130 milj. mk. Vuonna 1981 on avustuksiin käytettävissä n. 100 milj. mk. Määrärahasta saadaan käyttää 300 000 mk asuntohallituksen toimesta korjaustoiminnan vaikutusten selvittämiseen. Lisäys on 1 000 000 mk. Kun momentilta vähennetään energianeuvojen palkkaamiseen varattu 11 000 000 markan määräraha viitaten momentin 26.12.34 perusteluihin, vähennys on 10 000 000 mk.

1982 esitys	90 000 000
1981 menoarvio	100 000 000
1980 tilinpäätös	170 000 000

62. *Lämmityslaitosinvestointilainojen korkotuki* (arviomääräraha)

Luottolaitosten vuosina 1978—1980 myöntämistä korkotukilainoista suoritettavaa korkohyvitystä varten momentille ehdotetaan edelleen 1 800 000 mk.

Yleisperusteluihin viitaten korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7 prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8¾ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 3 prosentin suuruinen korko.

1982 esitys	1 800 000
1981 menoarvio	1 800 000
1980 tilinpäätös	382 042

63. *Asuntolainojen korkotuki* (arviomääräraha)

Vuonna 1981 voidaan korkotukea myöntää paitsi valtion asuntolainojen sijasta otettuihin lainoihin myös olemassa olevasta asuntokannasta kunnalliseksi vuokra-asunnoiksi ja opiskelijasuunnoksi hankittujen asuntojen rahoittamiseksi otettuihin lainoihin. Tätä varten ehdotetaan, että vuonna 1982 luottolaitokset saisivat myöntää korkotukilainoissa (867/80) tarkoitettuja korkotukilainoja enintään 200 000 000 mk. Edellä mainitun korkotukilainoituksen piiriin arvioidaan vuonna 1982 tulevan noin 1 200 asuntoa. Lisäksi ehdotetaan, että lämmityslaitoslainojen asemesta myönnettäviä korkotukilainoja saataisiin myöntää enintään 50 000 000 mk.

Maksettavia korkohyvityksiä varten momentille ehdotetaan yhteensä 8 000 000 mk. Momentille hyväksytystä määrärahasta maksetaan myös niiden lainojen korkotuet, jotka on hyväksytty korkotukilainoituksen piiriin vuonna 1981. Lisäys on 3 500 000 mk.

Asuntojen hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain (867/80) mukaista korkohyvitystä maksetaan enintään kahdeksalta lainavuodelta muutoin korkohyvityksen osalta noudatetaan vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa vahvistettuja perusteita.

1982 esitys	8 000 000
1981 menoarvio	4 500 000
1980 tilinpäätös	—

64. *Avustukset vuokratalojen ensisijaislainojen koron maksuun* (arviomääräraha)

Vuokrataloissa, joissa ensisijaislainojen korkomenot ovat poikkeuksellisen suuret valtion asuntolainan määrän suhteellisen osuuden vähäisyydestä johtuen, ehdotetaan ensisijaislainoille myönnettäväksi valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan valtion varoista avustusta koron maksuun silloin, kun tasoyleisohjeen mukainen vuokrataso ylittettäisiin, vaikka vuokratalojen valtion lainojen korkojen ja lyhennysten maksamista jo on lykätty. Koronmaksuavustukseen oikeuttavia lainoja saadaan hyväksyä enintään 40 000 000 mk. Maksettavan avustuksen määrä on ensisijaislainasta perityn koron ja enintään 5 %:n koron erotus.

Edellä mainitun johdosta momentille ehdotetaan 2 000 000 mk.

1982 esitys 2 000 000

83. Asuntolainat (arviomääräraha)

Vuonna 1982 tavoitteena on aloittaa yhteensä 24 500 asunnon rakentaminen, johon sisältyy aikaisempien vuosien lainoituksesta vuodelle 1982 aloitettavaksi siirtyvät asunnot. Mainittujen uusien asuntojen lisäksi on tarkoitus lainoittaa asuntohallituksen toimesta noin 6 000 asunnon peruskorjaus. Vuoden 1982 asuntolainojen myöntämisvaltuuksiksi ehdotetaan uustuotannon lainoittamiseen 2 115 milj. mk, peruskorjausten lainoittamiseen 300 milj. mk, lämmityslaitosten rakentamiseen ja peruskorjaukseen 50 milj. mk eli yhteensä 2 465 milj. mk. Uustuotannon myöntämisvaltuudesta on 150 milj. mk tarkoitus jakaa työllisyysperusteisesti. Asuntolainojen myöntämisvaltuuden käyttösunnitelmia vahvistettaessa erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että asuntolainojen maksatukset voidaan rajoittaa määrärahan puitteisiin mm. kohteiden suunnitelmallisella ajoituksella. Lisäksi pyritään hidastamaan lainoitusarvojen nousua.

Asuntotuotannon suunnitelmallisuuden lisäämiseksi ehdotetaan, että vuonna 1982 saataisiin tehdä ennakkopäätöksiä valtioneuvoston tarkemmin määräämien perusteiden mukaisesti vuosina 1983—1986 myönnettävistä rakennusaikaisista asunto-osakeyhtiötalolainoista, vuokratololainoista sekä henkilökohtaisista osakelainoista ja asuntojen perusparantamisesta annetun lain nojalla lainoitettavista alueittaisen perusparantamisohjelman mukaisista vuosina 1983—1985 myönnettävistä perusparannuslainoista asianomaisten vuosien asuntolainojen myöntämisvaltuuden nojalla ja maksatusmäärärahan puitteissa. Edellä tarkoitettujen ehdollisten ennakkopäätösten mukaisesti myönnettävien lainojen määrä saa kysymykseen tulevien vuosien osalta olla kunakin mainittuna vuonna enintään 200 000 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että valtioneuvoston tarkemmin määräämien

perusteiden mukaisesti voidaan hyväksyä ehdollisesti asunto-osakeyhtiöaloja henkilökohtaisen asuntolainoituksen kohteiksi siten, että näiden kohteiden rahoitus tapahtuu aikaisintaan vuoden 1983 tulo- ja menoarvion asuntolainojen myöntämisvaltuuden nojalla ja maksatusvaltuuden puitteissa.

Edellä mainittujen ja aikaisempina vuosina myönnettujen lainojen maksatukseen arvioidaan vuonna 1982 tarvittavan momentille 2 230 000 000 mk, mistä noin 780 000 000 mk vuonna 1982 myönnettävien lainojen maksatukseen.

Momentin menojen rahoittamiseen käytetään tässä menoarvioesityksessä ja vuoden 1981 toisessa lisämenoarviossa ehdotettujen siirtojen jälkeen valtion suhdannerahaston jäljelle jäävä pääoma sille kertyvine korkoineen, joiden arvioidaan olevan yhteensä 110 000 000 mk.

1982 esitys 2 230 000 000
1981 menoarvio 2 130 000 000
1981 II lisämenoarvioesitys .. 5 000 000
1980 tilinpäätös 1 935 378 070

84. Asuntolainat asuntolainoitettujen vuokra- ja asunto-osuuskunta-asuntojen omaksilunastamista varten (siirtomääräraha)

Viitaten asuntotuotantolain muuttamisesta annettuun lakiin (459/79) ehdotetaan, että noin 100 asuntolainoitettujen vuokra-asunnon ja noin 200 osuuskunta-asunnon omaksilunastamista varten voitaisiin myöntää asuntolainaa yhteensä enintään 11 000 000 mk. Omaksilunastamista varten myönnettävien asuntolainojen yhteismäärä ei kuitenkaan saa yhdessä kunnille momentin 26.12.32 määrärahasta myönnettävien avustusten kanssa ylittää momentille 12.26.32 ja alamomentille 15.01.01.2 kertyneiden tulojen yhteismäärää. Edellä mainitun johdosta momentille ehdotetaan 11 000 000 mk.

1982 esitys 11 000 000
1981 menoarvio 15 000 000
1980 tilinpäätös —

14. Asumistuki

Asumistukijärjestelmää on viime vuosina voimakkaasti kehitetty asumiskustannusten huo-

jentamiseksi. Asumistuen saajia oli vuoden 1980 lopussa vajaa 120 000 ruokakuntaa. Kes-

kimääräinen tuki ruokakuntaa kohti arvioidaan vuonna 1981 noin 370 markaksi kuukaudessa.

Asumistuen saajien lukumäärän, asumistukimäärärahan sekä keskimääräisen tuen kehitys v. 1977—82.

Vuosi	Tuensaajaruokakuntia vuoden lopussa ¹⁾ ruokakuntia	Asumistukimääräraha milj. mk	Keskimääräinen tuki mk/kk/ruokakunta
1977	78 346	246	263
1978	94 714	312	269
1979	98 061	336	276
1980	105 151	410	340 ⁵⁾
1981 ²⁾	105 000	480 ³⁾	375
1982 ²⁾	110 000 ⁴⁾	565 ⁴⁾	400 ⁴⁾

¹⁾ Maksatuksessa olevat tuet. Tuensaajien määrä on todellisuudessa maksatusviiveen vuoksi noin 12 000 suurempi.

²⁾ Arvio.

³⁾ TMA 1981

⁴⁾ TMAE 1982

⁵⁾ Asumistukien ylimääräisestä tarkistamisesta annetun lain mukaisesti 5,4 %:lla korotettuna

⁶⁾ Ei sisällä yksinäisiä ruokakuntia

Asumistukijärjestelmää kehitettäessä huomiota kiinnitetään edelleen tuen kohtaannon parantamiseen siten, että asumismeno-osuudet säilyisivät tuensaajilla kohtuullisina ja toisiinsa nähden tarkoituksenmukaisina. Tarkoituksena on säilyttää asumistukijärjestelmä ennen kaikkea pienituloisten asunnontarvitsijoiden tukimuotona sekä rajoittaa järjestelmän laajennukset koskemaan ryhmiä, joilla tuen tarve on ilmeinen tuloihin ja kohtuullisiin asumiskustannuksiin nähden. Kohtuullisia asumiskustannuksia harkittaessa huomiota kiinnitetään siihen,

että asumiskustannukset ovat nousseet selvästi myös koko kansantaloudessa. Keskituloisten perheiden osalta tavoitteena pidetään sitä, että valtion muilla asuntopoliittisilla toimenpiteillä kuten asuntolainajärjestelmällä voidaan riittävästi tukea asunnontarvitsijoita ilman pysyväisluonteista asumiskulutuksen tukea.

34. Korvaukset kunnille asumistukiasainhoitamisesta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 600 000 mk, mikä aiheutuu asumistukilain (408/75) 17 §:n nojalla kunnille asumistukipäätösten tekemisestä suoritettavien korvausten perusteena olevien tehtyjen myönteisten päätösten lukumäärän kasvusta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös edellisen vuoden korvausten maksamiseen.

1982 esitys	10 800 000
1981 menoarvio	9 200 000
1982 tilinpäätös	9 800 000

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 85 000 000 mk, mikä aiheutuu asumiskustannusten noususta ja tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyvästä asumistukijärjestelmän laajentamisesta yhden hengen ruokakuntiin ja peruskorjattuihin asuntoihin.

1982 esitys	565 000 000
1981 menoarvio	480 000 000
1981 I lisämenoarvio	15 000 000
1980 tilinpäätös	409 661 007

53. Paikallispoliisi

Viitaten luvun 25.31 perusteluihin ehdotetaan tuomioistuinlaitoksen uudelleenjärjestelyjen johdosta Kaskisten ja Närpiön poliisipiirit

yhdistettäväksi sekä Kristiinankaupungin ja Uudenkaarlepyyn poliisilaitokset muutettavaksi nimismiespiireiksi.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 711 649 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	502 863 600	+ 60 495 500	8 990	+ 176
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	39 348 300	+ 1 944 000	1 025	— 54
3. Muut palkat ja palkkiot	100 389 500	+ 10 006 800	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	46 556 600	+ 4 668 800	—	—
Varaus 1981		— 28 523 000	—	—
Varaus 1982	22 491 000	+ 22 491 000	—	—
Yhteensä	711 649 000	+ 71 083 100	10 015	+ 122

Henkilöstön määrän lisäyksestä seitsemän aiheutuu oikeushallinnon uudistamisesta.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 66 788 100 mk, mistä 64 898 900 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Työaikalain 6 §:n alaisten virkamiesten työajan lyhentymisen johdosta sekä poliisin lähi-toiminnan ja rikostutkinnan tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi 55 ylimääräistä vanhemman rikoskonstaapelin tointa (V 16) ja 55 ylimääräistä vanhemman konstaapelin tointa (V 15).

Ulosottoitoimen tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi 12 ylimääräistä ulosottoapulaisen tointa (V 12).

Viitaten luvun sekä momentin 25.47.01 perusteluihin ehdotetaan Närpiön, Kristiinankaupungin ja Uudenkaarlepyyn poliisipiireihin 1.10.1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
1 toimistos sihteeri	V 17
1 ulosottoapulainen	V 15
4 ulosottoapulaista	V 12
1 kanslisti	V 12

Viitaten luvun perusteluihin tuomioistuinaikojen uudelleenjärjestelyistä ehdotetaan 1.10.1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat peruspalkkaiset toimet:

	Palkkaus- luokka
Perustetaan:	
1 nimismies (Närpiö)	B 2
2 nimismiestä (Kristiinankaupunki, Uusikaarlepyy)	B 1
1 komisario (Kaskinen)	V 22
Lakkautetaan:	
1 nimismies (Närpiö)	B 1
3 poliisimestaria (Kristiinankaupunki, Uusikaarlepyy, Kaskinen)	V 29

Tarkoituksenmukaisen toimirakenteen aikaansaamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi 50 peruspalkkaista rikosylikonstaapelin tointa (V 19). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa 50 peruspalkkaista nuoremman konstaapelin tointa (V 12).

Vammalan nimismiespiirin asukasluvun lisääntyttä Äetsän kunnan perustamisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi peruspalkkainen nimismiehen toimi (B 3). Vastaavasti voidaan lakkauttaa peruspalkkainen nimismiehen toimi (B 2).

Viitaten momentin 26.07.01 perusteluihin ehdotetaan väestökirjanpidon paikallishallinnon uudelleenjärjestelyn johdosta 1.10.1982 lukien Vaasan poliisilaitoksen väestökirjatoimistossa lakkautettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
1 väestökirjatoimiston johtaja	V 27
2 kirjuria	V 9
1 toimistoapulainen	V 9

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
6 ulosottoapulaista	V 12
1 haastemies	V 11
1 konekirjoittaja	V 10
1 puhelunvälittäjä	V 9

Tarkoituksenmukaisen toimirakenteen aikaansaamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi 33 ylimääräistä vartijavahtimestarin tointa (V 14) ja yhdeksän ylimääräistä haastemiehen tointa (V 12). Vastaavasti työsuhdepalkoista voidaan vähentää henkilöiden palkkaamiseen varattu määräraha.

Lisäys on 8 176 300 mk.

c) Tilapäisten palkkioista ja työsuhdepalkoista vähennetään 593 000 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista ja työsuhdepalkoista vähentää 1 800 400 mk yhdeksän ylimääräistetyin ja 42 ylimääräisenä perustettavaksi ehdotetun toimen palkkioina.

Viitaten momentin 26.07.01 perusteluihin väestökirjanpidon paikallishallinnon uudelleenjärjestelyistä ehdotetaan työsuhdepalkoista vähennettäväksi 9 500 mk työsopimussuhteisen toimistoapulaisen palkkana 1.10.1982 lukien.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkoista vähennettäväksi 100 000 mk kuuden siivoojan palkkioina, joista neljä henkilöä on osa-aikaisia.

Työsuhdepalkoista vähennetään 15 200 mk vuoden 1981 aikana siirrettyjen tointen palkkioina.

Vähennys on 2 518 100 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 971 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	711 649 000
1981 menoarvio	640 565 900
1980 tilinpäätös	562 353 899

09. Poliisipiirien neuvottelukunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk neuvottelukuntien jäsenmäärän ja kokouspalkkioiden nousun johdosta.

1982 esitys	480 000
1981 menoarvio	430 000
1980 tilinpäätös	218 254

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 6 781 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk kustannusten nousun johdosta. Kun alamomentilta vähennetään 3 596 000 mk kulunkikorvausten siirtona alamomentille 2, vähennys on 3 595 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 4 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 10 936 000 mk, mistä enintään 3 596 000 mk aiheutuu siirrosta alamomentilta 1, 2 000 000 mk Helsingin uuden poliisitalon vuokramenoista, 400 000 mk uusista atk-linjavuokrista, 100 000 mk rikostutkinnan tehostamisesta, 84 000 mk koneiden ja kaluston korjaus- ja huoltotarpeen lisääntymisestä, 200 000 mk kertamenoista Helsingin uuteen poliisitaloon muuttoa varten ja 4 556 000 mk kustannusten noususta. Kun alamomentilta ehdotetaan vähennettäväksi 560 000 mk kiinteistöjen hoitomenojen rakennushallintoon keskittämisen johdosta, lisäys on 10 376 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Matkat	5 100 000
Kulunkikorvaus (enintään)	3 596 000
Terveystoimien menot	750 000
Vuokrat	34 900 000
Muut rakennusten käyttömenot	8 400 000
Puhelinmenot	10 500 000
Rikostutkimusaineet ja tarvikkeet	500 000
Koneiden ja kaluston korjaus ja huolto ..	700 000
Virkistystoiminta (enintään)	30 000
Muut menot (kertamenoa 200 000)	4 250 000

Yhteensä 68 726 000

1982 esitys	68 730 000
1981 menoarvio	61 949 000
1980 tilinpäätös	58 753 494

54. Keskusrikospoliisi

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 20 653 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalikkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	15 788 600	+ 1 552 400	253	+ 2
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	899 500	+ 88 300	22	—
3. Muut palkat ja palkkiot	1 963 700	+ 264 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 349 200	+ 118 300	—	—
Varaus 1981		— 837 300	—	—
Varaus 1982	652 000	+ 652 000	—	—
Yhteensä	20 653 000	+ 1 838 400	275	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 734 700 mk, mistä 1 726 600 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Atk-järjestelmien käyttötehtävien lisääntymisen vuoksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi kaksi ylimääräistä toimistosihteerin tointa (V 16). Lisäys on 78 000 mk.

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään 7 300 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistetyn toimen palkkiona. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 22 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 100 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

1982 esitys 20 653 000
1981 menoarvio 18 814 600
1980 tilinpäätös 16 735 169

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 596 300 mk seuraavasti:

1. Käyttövarat. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 300 mk kustannusten nousun johdos-

ta. Kun alamomentilta vähennetään 160 000 mk kulunkikorvausten siirtona alamomentille 2, vähennys on 159 700 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 3 300 mk.

2. Sekalaiset menot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 756 000 mk, mistä enintään 160 000 mk aiheutuu siirrosta alamomentilta 1, 12 000 mk atk-linjavuokrista, 18 000 mk painatustarpeen lisääntymisestä ja siirtymisestä valoladontaan, 178 000 mk määrärahan oikaisusta ja 388 000 mk kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	1 423 000
Kulunkikorvaus (enintään)	160 000
Vuokrat	1 160 000
Muut rakennusten käyttömenot	289 000
Puhelinmenot	531 000
Painatus	610 000
Rikostutkimustarvikkeet ja palvelut	429 000
Muut menot	372 000
Yhteensä	4 974 000

1982 esitys 4 977 300
1981 menoarvio 4 381 000
1980 tilinpäätös 4 274 317

56. Suojelupoliisi

Toiminnallisesti tarkoituksenmukaisen organisaatorakenteen aikaansaamiseksi ehdotetaan

suojelupoliisiin pääosaston nykyinen toimistojako muutettavaksi osastojaoksi. Lisäksi pe-

rustettaisiin osastoihin rinnastettava ylimmän johdon alaisuudessa toimiva sihteeristö.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 9 993 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimää- räisten virkamiesten palkkaukset	7 388 300	+ 1 051 200	113	+ 4
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	594 500	— 75 200	19	— 2
3. Muut palkat ja palkkiot	1 040 500	+ 184 000	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	653 900	+ 75 900	—	—
	Varaus 1981	— 393 200	—	—
	Varaus 1982	+ 315 800	—	—
	Yhteensä	9 993 000	132	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 823 700 mk, mistä 813 700 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat virat ja toimet:

Perustetaan:

	Palkkaus- luokka
Sopimuspalkkaiset:	
2 apulaispäällikkö	S 15
4 osastopäällikkö	S 14

Peruspalkkaiset:

11 ylitarkastajaa V 27

Ylimääräinen:

1 ylitarkastaja V 27

Lakkautetaan:

Peruspalkkaiset:

1 apulaispäällikkö B 1
3 toimistopäällikkö V 28
3 toimistopäällikkö V 27
6 tarkastajaa V 25

Ylimääräinen:

1 tarkastaja V 25

Lisäys on 369 500 mk.

c) Luvun perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 133 200 mk 1.3.1982 lukien kahden tarkastajan toimen palk-

kiolina. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 17 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 100 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

1982 esitys	9 993 000
1981 menoarvio	8 834 500
1980 tilinpäätös	7 814 031

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 647 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 28 000 mk kustannusten nousun johdosta. Kun alamomentilta vähennetään 76 000 mk kulunkikorvausten siirtona alamomentille 2, vähennys on 48 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 308 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 695 000 mk, mistä 13 000 mk aiheutuu koulutusmatkojen lisääntymisestä, enintään 76 000 mk siirrosta alamomentilta 1, 71 000 mk tarvittavista uusista vuokratiloista, 215 000 mk uusista atk-linjavuokrista, 50 000 mk siirrosta momentilta 26.69.29, 5 000 mk työterveyshuollon laajentamisesta, 12 000 mk muiden sekalaisien menojen lisääntymisestä ja 253 000 mk kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk	1982 esitys	2 112 000
Matkat	425 000	1981 menoarvio	1 465 000
Kulunkikorvaus (enintään)	79 000	1980 tilinpäätös	1 517 490
Vuokrat	426 000		
Muut rakennusten käyttömenot	26 000		
Puhelinmenot	523 000		
Ulkopuolisilta tilattavat tutkimukset (enintään)	50 000		
Muut menot	275 000		
Yhteensä	1 804 000		

58. Liikkuva poliisi

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 59 982 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkeista sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	42 569 900	+ 5 062 500	747	—
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	956 800	+ 143 300	25	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	10 635 700	+ 1 428 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	3 923 900	+ 430 600	—	—
Varaus 1981		— 2 376 400	—	—
Varaus 1982	1 895 700	+ 1 895 700	—	—
Yhteensä	59 982 000	+ 6 584 400	772	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 6 105 700 mk, mistä 5 251 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Tarkoituksenmukaisen toimirakenteen aikaansaamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat toimet:

Perustetaan:	
Peruspalkkaiset:	Palkkausluokka
3 kanslistia	V 13
Ylimääräiset:	
30 vanhempaa konstaapelia	V 15
Lakkautetaan:	
Peruspalkkaiset:	
1 apulaiskanslisti	V 11
2 toimistoapulaista	V 9
Ylimääräiset:	
30 nuorempaa konstaapelia	V 12

Lisäys on 82 000 mk.

c) Työsuhdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä 50 000 mk autonhuoltajan palkkaamista varten poliisimiehen siirtämiseksi poliisitehtäviin.

Työsuhdepalkkoista vähennetään 3 200 mk vuoden 1981 aikana siirrettyjen tointen palkkoina.

Lisäys on 46 800 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 26 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 400 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

1982 esitys	59 982 000
1981 menoarvio	53 397 600
1980 tilinpäätös	48 142 844

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 476 200 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 300 mk kustannusten nousun johdosta. Kun alamomentilta vähennetään kulunkikorvauksina 6 100 mk, mistä 4 000 mk siirtana alamomentille 2, vähennys on 5 800 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 3 300 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 557 000 mk, mistä 165 000 mk aiheutuu matkamenoina liikennevalvonnan tehostamiseksi, enintään 4 000 mk siirrosta alamomentilta 1, 18 000 mk atk-linjavuokrista ja 370 000 mk kustannusten noususta. Kun alamomentilta voidaan vähentää 75 000 mk vuokramenoina, lisäys on 482 000 mk.

Käyttösuunnitelma:		mk
Matkat	3 400 000
Kulunkikorvaus (enintään)	4 000
Vuokrat	420 000
Muut rakennusten käyttömenot	275 000
Puhelinmenot	340 000
Varustusmenot	50 000
Muut menot	253 000
Yhteensä		4 742 000
1982 esitys	4 745 300
1981 menoarvio	4 269 100
1980 tilinpäätös	3 937 835

60. Poliisikoulutus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 685 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	3 966 500	+ 367 100	60	—
2. <i>Työsubdepalkat</i>	98 400	+ 10 400	2	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	1 068 400	+ 187 900	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	372 000	+ 36 300	—	—
	Varaus 1981	— 228 400	—	—
	Varaus 1982	+ 179 700	—	—
	Yhteensä	+ 553 000	62	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 465 400 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kaksi pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 100 000 mk luentopalkkioiden korotusten johdosta.

1982 esitys	5 685 000
1981 menoarvio	5 132 000
1981 I lisämenoarvio	240 000
1980 tilinpäätös	4 524 000

21. Oppilaiden huolto

Momentille ehdotetaan lisäystä 742 000 mk, mistä 387 000 mk aiheutuu koulutuksen lisäämisestä ja 355 000 mk kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:		mk
Muonitus	2 810 000
Terveystenhoito	149 000
Majoitus	660 000
Matkat ja päivärahat	400 000
Muut huoltomenot	98 000
Yhteensä		4 117 000

1982 esitys	4 117 000
1981 menoarvio	3 375 000
1981 I lisämenoarvio	370 000
1980 tilinpäätös	3 361 431

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 566 000 mk, mistä 75 000 mk aiheutuu kurssikeskuksen lisätiloista, 3 000 mk matkamenojen lisätarpeesta, 62 000 mk poliisiurheilun edistämisestä, 60 000 mk uuden lainsäädännön aiheuttaman opetusmateriaalin valmistamisesta ja 366 000 mk kustannusten noususta. Kun momentilta ehdotetaan poliisikoirien hoitomenoina vähennettäväksi 25 000 mk siirtona momentille 26.69.29, lisäys on 541 000 mk.

Käyttösuunnitelma:		mk
Matkat		55 000
Rakennusten käyttö		906 000
Poliisiurheilun edistäminen		90 000
Jatko- ja erikoiskoulutus		500 000
Muut menot		620 000
	Yhteensä	2 171 000

1982 esitys	2 171 000
1981 menoarvio	1 630 000
1980 tilinpäätös	1 594 467

62. Poliisivarikot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 857 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	718 700	+ 73 000	14	—
2. Työsubdepalkat	2 763 200	+ 471 000	54	—
3. Muut palkat ja palkkiot	800	—	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	252 400	+ 36 400	—	—
	Varaus 1981	— 146 900	—	—
	Varaus 1982	+ 121 900	—	—
	Yhteensä	+ 555 400	68	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 344 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 200 000 mk määrärahan oikaisun johdosta. Alamomentille 2 saadaan palkata enintään 54 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	3 857 000
1981 menoarvio	3 301 600
1980 tilinpäätös	3 065 412

22. Varusteet ja tarvikkeet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	2 800 000
1981 menoarvio	2 650 000
1980 tilinpäätös	2 490 305

23. Tuotantomenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 330 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	3 630 000
1981 menoarvio	3 300 000
1980 tilinpäätös	3 063 780

24. Poliisiradiot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 803 000 mk, mistä 1 441 000 mk aiheutuu uuden 160 MHz lähiradioverkon osittaisesta käyttöönotosta ja 362 000 mk kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:		mt
Varaosat ja tarvikkeet		1 100 000
Käsiradioiden akut		120 000
Linjavuokrat		910 000
Tukiasemien vuokrat		370 000
Käyttömaksut PTH:lle		565 000
Kunnossapitomenot PTH:lle		550 000
Muut vieraat palvelut		150 000
Muut menot		78 000
	Yhteensä	3 843 000

1982 esitys	3 843 000
1981 menoarvio	2 040 000
1980 tilinpäätös	1 266 459

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 287 000 mk, mistä 43 000 mk aiheutuu poliisiviestivarikon matkamenojen lisääntymisestä 160 MHz lähi-radioverkon aiheuttamien asennustöiden ja ajoneuvojen radiolaitteiden tarkastusten vuoksi, 44 000 mk patruunatarpeen lisääntymisestä, 1 000 mk henkilökunnan virkistystoiminnasta ja 199 000 mk kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	55 000
Rakennusten käyttö	810 000
Puhelinmenot	39 000
Patruunoiden ja kaasusumuttimien hankinta	700 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 000
Muut menot	164 000
Yhteensä	1 769 000

1982 esitys	1 769 000
1981 menoarvio	1 482 000
1981 I lisämenoarvio	40 000
1980 tilinpäätös	1 276 395

69. Muut poliisimenot

21. *Vankien ja pidätettyjen kuljetus ja huolto* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 252 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	2 482 000
1981 menoarvio	2 230 000
1980 tilinpäätös	2 322 671

23. *Oikeuslääkeopilliset tutkimukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 830 000 mk, mistä 800 000 mk aiheutuu tutkimusten lisääntymisestä ja 1 030 000 mk kustannusten noususta.

1982 esitys	11 330 000
1981 menoarvio	9 500 000
1980 tilinpäätös	9 413 843

24. *Päihtyneiden selviämisasemat*

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamenttijako, ehdotetaan 871 700 mk seuraavasti:

1. *Labden selviämisasema.* Alamomentille ehdotetaan 734 000 mk nykyisten momentti-perustelujen mukaisia käyttötarkoituksia varten. Alamomentin määrärahalla saadaan palkata enintään seitsemän pysyväisluonteista henkilöä.

2. *Helsingin selviämisasema.* Alamomentille ehdotetaan 137 700 mk Helsingin kaupungin aloittamaa selviämisasemakokeilua varten 1.1.

1982—30. 11. 1986 väliseksi ajaksi palkattavan kolmen vartijavahtimestarin palkkoina. Oy Alko Ab korvaa valtiolle palkkauksista aiheutuvat menot, jotka tuloutetaan momentille 12.26.99.

Momentin loppusumma lisääntyy 201 700 mk, mistä 30 500 mk aiheutuu Lahden selviämisaseman palkkausten ja 33 500 mk kustannusten noususta.

1982 esitys	871 700
1981 menoarvio	670 000
1980 tilinpäätös	294 988

25. *Moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 7 838 000 mk, mistä 234 000 mk aiheutuu hälytyslaitteistojen uusimisesta, 28 000 mk kulkuvälineiden vuokraamisen lisäämisestä, 4 341 000 mk polttoaineen hinnan noususta ja 3 235 000 mk muiden kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Polttoainekustannukset	25 172 000
Korjaus, huolto ja renkaat	8 335 000
Ajoneuvojen varustelumenot	2 600 000
Maakulkuneuvojen pysyväisluonteinen vuokraaminen	165 000
Kulkuvälineiden tilapäinen vuokraaminen	193 000
Yhteensä	36 465 000

1982 esitys	36 465 000
1981 menoarvio	28 627 000
1981 I lisämenoarvio	1 640 000
1980 tilinpäätös	27 054 426

27. *Automaattinen tietojenkäsittely*

Momentille ehdotetaan lisäystä 910 000 mk, mikä aiheutuu poliisirekisterien käytön lisääntymisestä, palkanlaskenta- ja kirjanpitojärjestelmien uudistusten lisäkustannuksista, henkilötietojärjestelmän käyttöönotosta, atk-laitteiden lisäyksestä ja huoltomaksujen noususta sekä muiden kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Poliisirekisterin käyttö	3 540 000
Virkatodistusjärjestelmän käyttö sekä mikrofilmikortistojen hankinta	139 000
Henkilöstö- ja laskentajärjestelmät	820 000
Poliisin tietojärjestelmien kehittäminen ..	340 000
Atk-laitteiden vuokrat ja huolto	2 089 000
Atk-tallennuspalvelut	122 000
Yhteensä	7 050 000

1982 esitys	7 050 000
1981 menoarvio	6 140 000
1980 tilinpäätös	4 213 563

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 104 000 mk. Lisäyksestä 55 000 mk aiheutuu kansainvälisen yhteistyön lisääntymisestä, 10 000 mk kertamenoista kansainvälistä kokousta varten Suomessa, 20 000 mk eräiden teknillisten välineiden käyttö- ja huoltomenojen lisääntymisestä, 18 000 mk poliisikoirien määrän lisääntymisestä, 25 000 mk siirrosta momentilta 26.60.29, 250 000 mk rikollisuutta ennaltaestävän toiminnan kehittämisestä, 359 000 mk kustannusten noususta sekä painatusmenojen kasvusta 367 000 mk, mistä 50 000 mk on kertamenoa. Kun momentilta vähennetään kertameno 400 000 mk ja 50 000 mk ulkopuolisilta tilattavien tutkimusten siirtona alamomentille 26.56.29.2, lisäys on 654 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Painatus (kertamenoa 50 000)	2 112 000
Hengen ja omaisuuden pelastaminen	157 000
Poliisin kansainvälinen yhteistyö (kertamenoa 10 000)	260 000
Eräiden teknillisten välineiden huolto ja käyttö	500 000
Poliisikoirien hoitomenot	607 000
Matka-apurahat (enintään)	28 000
Rikollisuutta ennaltaehkäisevä toiminta ..	500 000
Poliisin suhdetoiminta (enintään)	27 000
Pysäköintivirhemaksujen kantopalkkiot pankeille	1 000
Sekalaiset menot	300 000
Yhteensä	4 492 000

1982 esitys	4 492 000
1981 menoarvio	3 838 000
1980 tilinpäätös	2 888 304

70. *Kaluston ja välineiden bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 27 580 000 mk 160 MHz lähiradioverkon suunnittelua ja rakentamisen jatkamista sekä aseiden, suojavälineiden, rikostutkimusvälineiden, konttorikoneiden ja -kalusteiden, liikenteenvalvontavälineiden ja muiden välineiden hankkimista varten. Momentin määrärahaa ehdotetaan käytettäväksi myös radioverkon suunnittelu- ja valvontatehtäviä varten palkattavan työsuhteessa olevan insinöörin palkkausmenoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Konttorikalusteet ja -koneet	2 000 000
Rikostutkimus- ym erityisvälineet	1 720 000
Aseet ja suojavälineet	1 850 000
Liikenteenvalvontavälineet ja autohuoltamolaitteet	600 000
160 MHz radioverkon rakentaminen	16 500 000
Atk-laitteet	350 000
Muut viesti- ja elektroniset välineet	1 200 000
Muut välineet	360 000
Helsingin uuden poliisitalon varustaminen ..	3 000 000
Yhteensä	27 580 000

1982 esitys	27 580 000
1981 menoarvio	27 560 000
1980 tilinpäätös	13 000 000

71. *Ajoneuvojen bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 15 500 000 mk poliisin käytössä olevan heikkokuntoisen ja epätaloudellisen ajoneuvokaluston uusimista sekä välttämättömiä täydennys Hankintoja varten.

1982 esitys	15 500 000
1981 menoarvio	14 300 000
1980 tilinpäätös	13 000 000

74. *Eräät rakennustyöt* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 140 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan 940 000 mk keskeneräisten töiden jatkamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Latokarin hanke		520 000		180 000	140 000
— tukikohta	41	260 000	6 341		
	(300)		(1 733)		
— satama		260 000			
2. Poliisikoiralaitoksen koiratalli ja harjoittelu- rakennus	590	1 100 000	1 864	300 000	800 000
	(1 950)		(564)		
				<u>Yhteensä</u>	<u>940 000</u>

2. *Sekalaiset rakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 200 000 mk radioverkkojen tukiasema- ja laitetilojen, antennirakenteiden, eräiden varasto-, autotalli- ja muiden vähäisten rakennusten suunnittelua, rakentamista ja hankintaa sekä vähäisiä rakennusten korjaustöitä varten.

1982 esitys	1 140 000
1981 menoarvio	630 000
1980 tilinpäätös	120 000

70. Kaavoitus- ja rakennustoimi

Seutukaavoituksen valtionosuusjärjestelmä ehdotetaan uudistettavaksi vuoden 1982 alusta lukien. Tavoitteena on seutukaavoituksen valtionosuusjärjestelmän yksinkertaistaminen. Seutukaavaliittojen kustannusarvioiden hyväksymisestä luovuttaisiin. Sen sijaan sisäasiainministeriö vahvistaisi edelleen seutukaavaliittojen toimintasuunnitelmat. Valtionosuuden maksatus nopeutuisi ja ennakkomenettelystä luovuttaisiin kokonaan. Valtionosuus määrättäisiin vuosittain etukäteen ja se maksettaisiin kokonaisuudessaan asianomaisena toimintavuonna.

21. Alueiden käytön suunnittelua koskeva tutkimus- ja kehittämistoiminta

Momentille ehdotetaan lisäystä 360 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa ehdotetaan käytettäväksi 90 000 mk enintään viiden lyhytaikaisessa työsopimussuhteessa olevan henkilön palkkaamiseen sisäasiainministeriön välitöntä johtoa ja valvontaa edellyttävien tutkimusten ja selvitysten suorittamista varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 300 000 mk, lisäys on 60 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Asema- ja rakennuskaavoitus	210 000
Yksityiskohtaisen kaavoituksen ulkopuolel- le jäävien alueiden maankäytön suunnit- telu	50 000
Yleiskaavoitus	290 000
Seudullinen alueiden käytön suunnittelu	50 000
Valtakunnallinen alueiden käytön suunnit- telu	160 000
Kaavoitukseen liittyvä liikennesuunnittelu	90 000
Kaavoitusohjeiden taloudellisten vaikutus- ten selvitystoiminta	200 000
Kansainvälinen yhteistyö	190 000
<u>Yhteensä</u>	<u>1 240 000</u>

1982 esitys	1 240 000
1981 menoarvio	1 180 000
1980 tilinpäätös	864 969

22. Rakentamismääräysten ja ohjeiden kehittäminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 110 000 mk lähinnä yleisen kustannustason nousun johdosta. Momentin määrärahaa ehdotetaan käytettäväksi 80 000 mk enintään kolmen lyhytaikaisessa työsopimussuhteessa olevan henkilön

palkkaamiseen sisäasiainministeriön välitöntä johtoa ja valvontaa edellyttävien tutkimusten ja selvitysten suorittamista varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakentamismääräysten ja -ohjeiden valmisteluun liittyvä tutkimus-, kehittämis-, tiedotus- ja julkaisutoiminta	630 000
Pohjoismainen ja muu kansainvälinen yhteistyö rakentamismääräysten yhtenäistämiseksi	280 000
Rakentamismääräysten ja -ohjeiden taloudellisten vaikutusten selvitystoiminta ..	180 000
Rakennusalan tyyppihyväksyntä- ja laadunvalvontatoiminnan kehittäminen	180 000
Yhteensä	1 270 000

1982 esitys	1 270 000
1981 menoarvio	1 160 000
1980 tilinpäätös	1 072 592

23. Kiinteistöietokisterijärjestelmän suunnitelmaosan kehittäminen

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 220 000 mk. Momentin määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi 170 000 mk työsopimussuhteessa olevan projektisihteerin sekä enintään kahden lyhytaikaisessa työsopimussuhteessa olevan henkilön palkkaamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Työsopimussuhteessa olevan henkilöstön palkkaus	170 000
Systeemi- ja atk-suunnittelupalvelut ym. konsulttipalvelut	200 000
Koneiden ja laitteiden vuokrat	80 000
Matkat	10 000
Yhteensä	460 000

1982 esitys	460 000
1981 menoarvio	680 000
1980 tilinpäätös	543 768

30. Valtionosuus rakennustarkastajien palkkaamiseen (arviomääräraha)

Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi rakennuslain pysyvistä muuttamisesta siten, että valtionosuuteen oikeutetun uuden henkilökunnan palkkaaminen tapahtuu edelleen tulo- ja menoarvion rajoissa, ehdotetaan, ettei valtionosuuden piiriin vuonna 1982 hyväksyttyä uutta henkilökuntaa. Momentille ehdotetaan 13 350 000 mk lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta ja sen ennakkoa varten. Lisäys 1 100 000 mk aiheutuu palvelus-

suhteen ehtojen tarkistuksesta ja kustannusten noususta.

1982 esitys	13 350 000
1981 menoarvio	12 250 000
1980 tilinpäätös	10 990 145

31. Valtionosuus rakennuskaavoitukseen (arviomääräraha)

Momentille merkitään rakennuskaavoituksen kustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta ja sen ennakkoa varten 5 500 000 mk, mistä 3 500 000 mk aiheutuu aikaisempiin vuosiin kohdistuvista korvauksista. Lisäys on 500 000 mk.

1982 esitys	5 500 000
1981 menoarvio	5 000 000
1980 tilinpäätös	4 999 997

33. Valtionosuus seutukaavoituksen kustannuksiin

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi rakennuslain muuttamisesta siten, että seutukaavoituksen valtionosuusjärjestelmä uudistetaan 1. 1. 1982 alkaen, ehdotetaan momentille seutukaavoituksen kustannuksiin lain nojalla myönnettävää valtionosuutta varten 17 900 000 mk. Lisäys on 2 500 000 mk, mistä 1 000 000 mk aiheutuu valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta siten, että valtionosuus kokonaisuudessaan suoritetaan toimintavuonna, ja 1 500 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja kustannusten noususta.

1. *Valtionosuuden loppuerät.* Alamomentille ehdotetaan 1 100 000 mk vuoden 1981 ja sitä aikaisempien vuosien kustannuksiin suoritettavan valtionosuuden loppuerien suorittamista varten. Vähennys on 770 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus palkkausmenoihin	820 000
Valtionosuus hankintoihin	20 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	260 000
Yhteensä	1 100 000

2. *Valtionosuus toimintavuoden kustannuksiin.* Alamomentin nimike on muutettu. Seutukaavoituksen valtionosuusjärjestelmää ehdotetaan uudistettavaksi siten, että valtionosuuden ennakkoiden suorittamisesta luovutaan ja seutu-

kaavaliitoille suoritetaan jo toimintavuonna koko valtionosuus. Uudistuksesta johtuen alamomentille ehdotetaan 16 800 000 mk vuoden 1982 kustannuksiin suoritettavaa valtionosuutta varten. Sisäasiainministeriö vahvistaa valtionosuuden perusteena olevan työyksikön hinnan siten, että valtionosuuksien yhteismäärä ei ylitä alamomentin loppusummaa. Lisäys on 3 270 000 mk.

1982 esitys	17 900 000
1981 menoarvio	15 400 000
1980 tilinpäätös	13 999 906

(35.) Valtionavustus seutukaavaliitoille

Seutukaavoituksen valtionosuusjärjestelmän uudistamisen jälkeen ei ole tarvetta rakennuslain 24 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin harkinnanvaraisiin avustuksiin seutukaavaliitoille. Tämän johdosta momentti ja sen mää-

räraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 420 000 mk.

1981 menoarvio	420 000
1980 tilinpäätös	420 000

61. Kaavoitus- ja rakennustutkimustoiminnan tukeminen

Momentille ehdotetaan 200 000 mk, mistä 100 000 mk sisäasiainministeriön käytettäväksi kaavoitus- ja rakennustutkimustoiminnan koordinoinnin kannalta keskeisten tutkimusten tukemiseen ja tiedonvälitystoiminnan kehittämiseen sekä 100 000 mk kunnallistekniikan tutkimuksen tukemiseen. Vähennys on 10 000 mk.

1982 esitys	200 000
1981 menoarvio	210 000
1980 tilinpäätös	309 936

73. Ympäristönsuojelu

Sisäasiainministeriölle kuuluvat ympäristönsuojelun yleissuunnittelu ja -valvonta, näihin kuuluvien tehtävien koordinointi sekä eräitä ympäristönsuojelun erityisaloja kuten jätehuoltoa, ilmansuojelua, meriympäristön suojelua, meluntorjuntaa, ulkoilua sekä haitallisten aineiden ympäristövaikutuksia koskevat asiat. Jätehuoltolain (673/78) toimeenpano edellyttää muun muassa jätehuollon tutkimustoiminnan lisäämistä, ongelmajätehuollon järjestämistä sekä korkotuen myöntämistä yleisten jätteiden käsittelypaikkojen rakentamislainoihin. Erityisesti jätteiden hyötykäytön edistämiseen kiinnitetään huomiota.

Ilmansuojelussa on keskitytty lainsäädännön kehittämiseen sekä sen täytäntöönpanoon lähivuosina. Myös ilmansuojelussa tarvitaan rahoitusjärjestelyjä. Meluntorjuntaa koskevan lainsäädännön valmistelu on käynnistynyt. Ulkoilu ja muu luonnon virkistyskäyttö sekä niihin liittyvät tehtävät edellyttävät suunnittelun ja rahoituksen lisäämistä.

Ympäristönsuojelun tutkimustoimintaa sekä tiedotus- ja valistustoimintaa tehostetaan.

25. Ympäristötutkimukset ja -selvitykset (siirtomääräraha)

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi siirtomäärärahaksi.

Momentille ehdotetaan 1 900 000 mk ympäristönsuojelun eri osa-alueita koskevien tutkimusten ja selvitysten suorittamista varten. Lisäys on 1 000 000 mk. Momentin määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi enintään 100 000 mk lyhytaikaisessa työsuhteessa olevan henkilökunnan palkkaamiseen sisäasiainministeriön välitöntä johtoa ja ohjausta edellyttävien tehtävien suorittamista varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Ympäristön tilaa ja muutoksia selvittävä tutkimus	100 000
Ilmansuojelua koskeva tutkimus	500 000
Jätteiden tutkimus	800 000
Melun vaikutuksia ja torjuntaa koskeva tutkimus	30 000
Ulkoilua ja luonnon virkistyskäyttöä koskeva tutkimus	20 000
Haitallisia aineita ja niiden ympäristövaikutuksia koskeva tutkimus	150 000
Muut tutkimukset	200 000
Kansainvälinen yhteistyö	100 000
Yhteensä	1 900 000

1982 esitys	1 900 000
1981 menoarvio	900 000
1980 tilinpäätös	414 374

31. Valtionavustus ulkoilureittien perustamiseen

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk avustuksena valtakunnallista tai seudullista merkitystä omaavien ulkoilureittien perustamista varten.

1982 esitys	400 000
1981 menoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	200 000

37. Valtionosuus kunnille ilmansuojelun toimenpiteisiin

Momentille ehdotetaan 400 000 mk valtionosuutena kunnille ilmansuojelulain mukaisten ilmansuojelututkimuksien ja -selvityksien sekä ilman laadun seurannan kustannuksiin.

1982 esitys	400 000
-------------	---------

42. Teollisuuden ilmansuojeluinvestointien korkotuki (arviomääräraha)

Viitaten luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain 2 ja 5 §:n muuttamisesta annettuun lakiin (173/79) ehdotetaan, että luottolaitokset saisivat vuonna 1982 myöntää teollisuuden ilmansuojeluinvestointien suorittamiseen korkotukilainoja enintään 50 000 000 mk.

Yleisperusteluihin viitaten ennen vuotta 1982 myönnettyjen korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8¾ prosentin koron erotusta. Suhdannepoliittisista syistä vuonna 1982 myönnettyjen korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 5¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7¾ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

Maksettavia korkohyvityksiä varten momentille ehdotetaan 1 800 000 mk eli lisäystä 900 000 mk.

1982 esitys	1 800 000
1981 menoarvio	900 000
1980 tilinpäätös	459

50. Valtionavustukset valtakunnallisille luonnonsuojelujärjestöille

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 260 000 mk valtionavun piiriin kuuluvien järjestöjen toimintaedellytysten turvaamiseksi.

1982 esitys	800 000
1981 menoarvio	540 000
1981 I lisämenoarvio	200 000
1980 tilinpäätös	440 000

61. Saaristo- ja tunturialueiden jätehuollon tukeminen

Momentin numerotunnus on muutettu.

Momentille ehdotetaan 350 000 mk, mistä 200 000 mk saaristoalueiden ja 150 000 mk tunturialueiden jätehuollon tukemiseen. Lisäys on 100 000 mk.

1982 esitys	350 000
1981 menoarvio	250 000

62. Saariston ympäristönhoitoavustukset

Momentille ehdotetaan 200 000 mk saariston kehityksen edistämisestä annetun lain 12 §:n mukaisesti ympäristönhoitoavustuksiin.

1982 esitys	200 000
-------------	---------

65. Yleisten jätteiden käsittelypaikkojen perustamis- ja kunnostamisinvestointien korkotuki (arviomääräraha)

Momentin numerotunnus on muutettu.

Viitaten luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain 2 ja 5 §:n muuttamisesta annettuun lakiin (173/79) ehdotetaan, että luottolaitokset saisivat vuonna 1982 myöntää yleisten jätteiden käsittelypaikkojen perustamiseen ja kunnostamiseen korkotukilainoja enintään 30 000 000 mk.

Yleisperusteluihin viitaten ennen vuotta 1982 myönnettyjen korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän

lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8¾ prosentin koron erotusta. Suhdannepoliittisista syistä vuonna 1982 myönnettyjen korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 5¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7¾ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeinen korkotukea ei makseta. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia,

joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

Maksettavia korkohyvityksiä varten momentille ehdotetaan 1 200 000 mk eli lisäystä 400 000 mk.

1982 esitys	1 200 000
1981 menoarvio	800 000
1980 tilinpäätös	1 318

80. Palo- ja pelastustoimi, väestönsuojelu sekä pelastuspalvelu

11. Laitteiden ja kaluston korjaus ja kunnossapito

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk läänien radioverkkojen ja säteilymittauskaluston huolto- ja korjauskulujen nousun johdosta.

1982 esitys	1 080 000
1981 menoarvio	980 000
1980 tilinpäätös	256 418

21. Eräät palo- ja pelastustoimen menot

Momentille ehdotetaan 750 000 mk palo- ja pelastustoimesta annetun lain (559/75) 5 §:n 2 momentin, 7 §:n 2 momentin, 17 §:n, 26 §:n 1 momentin, 29 §:n 2 momentin, 37 §:n 2 momentin ja 39 §:n mukaisia kustannuksia ja korvauksia varten. Lisäys on 120 000 mk.

1982 esitys	750 000
1981 menoarvio	630 000
1980 tilinpäätös	524 698

22. Sammutusapu sekä eräät pelastuspalvelumenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 600 000 mk palo- ja pelastustoimesta annetun lain (559/75) 18 §:n 2 momentin ja 37 §:n 2 momentin nojalla valtion suoritettavia kustannuksia sekä pelastuspalvelun menoja varten. Lisäys on 140 000 mk.

1982 esitys	600 000
1981 menoarvio	460 000
1980 tilinpäätös	499 725

23. Erinäiset tutkimukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 400 000 mk palo- ja pelastustoiminta, väestönsuojelua ja pelastuspalvelua koskevien tutkimusten suorittamista varten. Lisäys on 200 000 mk.

1982 esitys	400 000
1981 menoarvio	200 000
1980 tilinpäätös	200 000

30. Valtionosuus aluehälytyskeskusten perustamiskustannuksiin

Kunnille aluehälytyskeskusten perustamiskustannuksiin lain nojalla suoritettavaa, jo tehtyjen ja vuoden 1982 aikana tehtävien valtionosuuden suorittamispäätösten edellyttämää valtionosuutta varten momentille ehdotetaan 5 200 000 mk eli lisäystä 200 000 mk.

Samalla ehdotetaan, että vuonna 1982 saataisiin hyväksyä perustamissuunnitelmia enintään sellainen määrä, että valtionosuus niiden kustannusarvioista vastaa 4 000 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että toteuttamishojelmia saataisiin hyväksyä enintään sellainen määrä, että valtionosuus niiden kustannusarvioista vastaa 5 000 000 mk.

1982 esitys	5 200 000
1981 menoarvio	5 000 000
1980 tilinpäätös	2 972 985

31. Valtionosuus aluehälytyskeskusten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään 18 000 000 mk lain nojalla kunnille aluehälytyskeskusten käyttökustannuksiin suoritettavia valtionosuuksia ja niiden ennakoita varten seuraavasti:

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin.* Alamomentille merkitään 14 000 000 mk, mistä 3 000 000 mk aikaisempiin vuosiin kohdistuvien valtionosuuksien loppueriin ja 11 000 000 mk vuoden 1982 valtionosuuden ennakoihin. Lisäys on 6 200 000 mk. Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan vuonna 1982 hyväksyä yhteensä enintään 60 uutta aluehälytyskeskuksen päätoimista virkaa. Aluehälytyskeskusten valtionapuhenkilöstö käsittää tällöin yhteensä 433 päätoimista henkilöä.

2. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään 4 000 000 mk, mistä 940 000 mk aikaisempiin vuosiin kohdistuvien valtionosuuksien loppueriin ja 3 060 000 mk vuoden 1982 valtionosuuden ennakoihin. Lisäys on 700 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 6 900 000 mk, mikä aiheutuu uusien aluehälytyskeskusten toiminnan aloittamisesta, kustannusten noususta sekä eräiden keskusten kaluston uusimisesta.

1982 esitys	18 000 000
1981 menoarvio	11 100 000
1980 tilinpäätös	3 375 005

32. *Valtionosuus kunnan muun palo- ja pelastustoimen käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi kunnille palo- ja pelastustoimen kustannuksiin suoritettavista valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain (560/75) muuttamisesta niin, että valtionosuusjärjestelmän voimaantulo siirtyy 5 kantokyluokkaan kuuluvien kuntien osalta vuodesta 1982 vuoteen 1983, 6—7 kantokyluokkiin kuuluvien kuntien osalta vuodesta 1983 vuoteen 1984 ja kantokyluokkiin 8—10 kuuluvien kuntien osalta vuodesta 1984 vuoteen 1985 sekä että valtionosuusprosentteja ko. vuodesta alkaen 4—10 kantokyluokissa alennetaan 5 prosenttiyksiköllä, momentille merkitään 98 100 000 mk 1—4 kantokyluokkiin kuuluville kunnille palo- ja pelastustoimen käyttökustannuksiin suoritettavia valtionosuuksia ja niiden ennakoita varten. Lisäys on 22 300 000 mk, mikä aiheutuu pääasiassa siitä, että

kantokyluokkaan 4 kuuluvat kunnat saavat ensimmäisen kerran valtionosuutta vuoden 1982 käyttökustannuksiinsa.

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin.* Alamomentille merkitään 58 100 000 mk, mistä 8 000 000 mk aikaisempiin vuosiin kohdistuviin loppueriin ja 50 100 000 mk vuoden 1982 valtionosuuden ennakoihin. Lisäys on 19 300 000 mk. Vuonna 1982 ehdotetaan hyväksyttäväksi valtionosuuden piiriin enintään 45 uutta palo- ja pelastustoimen päätoimista virkaa. Kantokyluokkiin 1—4 kuuluvissa kunnissa oleva palo- ja pelastustoimen henkilöstö käsittää tällöin yhteensä 1 433 henkilöä, joista 363 on sivutoimisia.

2. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään 40 000 000 mk, mistä 7 000 000 mk lähinnä aikaisempiin vuosiin kohdistuvien valtionosuuksien loppueriin, 11 000 000 mk vuoden 1982 hankintoja varten suoritettaviin ennakoihin ja 22 000 000 mk muihin kustannuksiin suoritettaviin ennakoihin. Lisäys on 3 000 000 mk.

1982 esitys	98 100 000
1981 menoarvio	75 800 000
1980 tilinpäätös	54 531 299

34. *Väestönsuojelulain mukainen valtionapu*

Momentille ehdotetaan 985 000 mk väestönsuojelulain (438/58) 8 ja 25 §:n nojalla suoritettavien korvausten ja valtionavustusten maksamista varten. Lisäys on 165 000 mk, mistä 60 000 mk aiheutuu avustuksesta Suomen Väestönsuojelujärjestölle koulutus suunnittelijan palkkaamiseksi ja 105 000 mk kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään 850 000 mk siirtona momentille 26.80.35, vähennys on 685 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Korvaus vapaaehtoisille järjestöille:	
Opetus- ja valistustoiminnan kustannuksiin	330 000
Palkkauksiin	415 000
Korvaus kunnille, muille yhteisöille ja yksityisille:	
Väestönsuojelulain 25 §:n mukaiset korvaukset	240 000
Yhteensä	985 000

1982 esitys	985 000
1981 menoarvio	1 670 000
1980 tilinpäätös	1 511 941

35. *Korvaukset kunnille satamien ja linja-autoasemien väestönsuojien rakentamisesta* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk väestönsuojelulain 22 §:n mukaisten korvausten maksamista varten kunnille korvauksena väestönsuojien rakentamisesta. Määrärahasta 850 000 mk on siirtoa momentilta 26.80.34.

1982 esitys 1 000 000

70. *Kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 400 000 mk hälytystoiminnasta vastaavien johtokeskusten tiedon-siirto- ja esitysjärjestelmän edellyttämien laitteiden hankinta- ja asennuskustannuksiin sekä johtokeskusten materiaalihankintoja ja säteilymittauskaluston hankintaa varten.

1982 esitys 400 000
1981 menoarvio 350 000
1980 tilinpäätös 320 000

72. *Viestiyhteyksien rakentaminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 650 000 mk palo- ja pelastustointia, poliisia ja väestönsuojelua palvelevan läänin radioverkkojärjestelmän sekä eräiden väestönsuojelun edellyttämien viestiyhteyksien rakentamisen loppuunsaattamista ja yleisen hätäilmoitusjärjestelmän vaatimia laitehankintoja ja asennustöitä varten.

1982 esitys 650 000
1981 menoarvio 1 200 000
1980 tilinpäätös 1 726 000

74. *Eräiden suojatilojen rakentaminen* (siirtomääräraha)

Läänien johtokeskusten rakentamista ja suunnittelua varten momentille ehdotetaan 700 000 mk seuraavasti:

1. *Uudet talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 600 000 mk Lapin läänin johtokeskuksen rakennustöiden aloittamista varten. Johtokeskuksen painesuojattu osuus laitesuojan pinta-alasta on 1 120 m², kustannusarvio 5 700 000 mk ja yksikkökustannus 5 090 mk/m².

2. *Rakennusten suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 100 000 mk läänien johtokeskusten suunnittelun jatkamista varten.

1982 esitys 700 000
1981 menoarvio 2 650 000
1980 tilinpäätös 2 750 000

80. *Lainat kunnille väestönsuojien rakentamista sekä erityiskaluston ja -välineistön hankkimista varten* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 350 000 mk väestönsuojelulain (438/58) 24 §:ssä edellytettyjä lainoja varten.

1982 esitys 350 000
1981 menoarvio 350 000
1980 tilinpäätös 315 000

81. Palo-, pelastus- ja väestönsuojelukoulutus

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 070 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	2 199 900	+ 218 100	37	—
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	313 500	+ 34 100	10	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	258 600	+ 22 600	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	201 000	+ 17 500	—	—
Varaus 1981		— 124 900	—	—
Varaus 1982	97 000	+ 97 000	—	—
Yhteensä	3 070 000	+ 264 400	47	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 274 800 mk, mistä 264 800 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kymmenen pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	3 070 000
1981 menoarvio	2 805 600
1980 tilinpäätös	2 358 355

21. *Oppilaiden huolto ja matkat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 273 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Huolto	1 030 000
Varustus	196 000
Matkat ja korvaukset	736 000
Yhteensä	1 962 000

1982 esitys	1 962 000
1981 menoarvio	1 689 000
1980 tilinpäätös	1 449 227

24. *Siviilipalvelusmiesten ylläpito* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	395 000
1981 menoarvio	365 000
1980 tilinpäätös	307 527

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 635 500 mk,

mistä 400 000 mk aiheutuu kertamenosta alueellista palomieskoulutusta varten ja 235 500 mk kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 370 000 mk, lisäys on 265 500 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	676 500
Matkat	65 000
Autojen käyttö	200 000
Puhelinmenot	100 000
Alueellinen palomieskoulutus (kertameno)	400 000
Virkistystoiminta (enintään)	2 000
Muut menot	368 000
Yhteensä	1 811 500

1982 esitys	1 811 500
1981 menoarvio	1 546 000
1980 tilinpäätös	981 443

70. *Kaluston ja opetusvälineiden hankinta* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 340 000 mk kaluston ja opetusvälineiden hankintoja varten.

1982 esitys	340 000
1981 menoarvio	310 000
1980 tilinpäätös	280 000

71. *Moottoriajoneuvojen hankinta* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 585 000 mk sammuksauton ja sen varustuksen hankkimista varten.

1982 esitys	585 000
1981 menoarvio	100 000
1980 tilinpäätös	462 500

90. *Rajavartiolaitos*

Meripelastusvalmiuden kohottamisen jatkamiseksi kohti tyydyttävää tasoa ehdotetaan rajavartiolaitoksen organisaatiota vahvistettavaksi

ja sen toimintaedellytyksiä parannettavaksi lisäämällä henkilöstö-, kalusto- ym. voimavaroja.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 239 203 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	102 896 000	+ 10 353 900	1 614	+ 13
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	108 184 100	+ 12 401 000	1 908	+ 5
3. Muut palkat ja palkkiot	4 918 500	+ 479 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	15 645 900	+ 1 477 700	—	—
	Varaus 1981	— 9 638 200	—	—
	Varaus 1982	7 558 500 + 7 558 500	—	—
	Yhteensä	239 203 000 + 22 632 300	3 522	+ 18

Henkilöstön määrän lisäyksestä kahdeksan aiheutuu vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 22 337 700 mk, mistä 22 060 600 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

Peruspalkkainen:	Palkkausluokka
1 kapteeni tai kapteeniluutnantti	V 23
1 sotilasylieteknikko	V 23
1 toimiupseeri 2 I	V 20
Ylimääräiset:	
1 suunnittelija	V 28
5 merivartijaa	V 12

Lisäksi luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi 1. 3. 1982 lukien everstin tai kommodorin virka (B 5). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa everstiluutnantin tai komentajan virka (B 2).

Yhtenäispäällystysjärjestelmän kehittämisen jatkamiseksi yhdenmukaisesti puolustusvoimien kanssa ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat peruspalkkaiset virat ja toimet:

Perustetaan:	Palkkausluokka
2 majuria tai komentajakapteenia	V 28
3 toimiupseeria E 1	V 23
Lakkautetaan:	
2 kapteenia tai kapteeniluutnanttia	V 23
3 toimiupseeria 6 I	V 13

Lisäys on 545 000 mk.

c) Lisääntyneen radiokaluston huollon vaatimia tehtäviä varten ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 43 000 mk radioasentajan palkkaamiseksi.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 170 600 mk vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun neljän viestittäjän (V 12) edelleen palkkaamista varten.

Tilapäisten palkkioihin ja työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 68 000 mk, mikä aiheutuu rajavartijain virkapukuavustusten kustannusten noususta.

Lisäys on 281 600 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 1 913 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 70 000 mk virkapukuavustuksina kustannustason nousun ja henkilömäärän lisääntymisen johdosta.

1982 esitys	239 203 000
1981 menoarvio	216 570 700
1981 I lisämenoarvio	195 000
1980 tilinpäätös	186 375 458

10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 7 666 000 mk, mistä 6 646 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 871 600 mk kiinteistöjen määrän kasvusta ja 148 400 mk uusista katu- ja vesimaksuista. Kun momentilta vähennetään kertameno 300 000 mk, lisäys on 7 366 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vuokrat	436 000
Lämmitys	16 181 000
Sähkö ja valaistus	6 440 000
Siivous	448 000
Muut menot	3 604 000
Yhteensä	27 109 000

1982 esitys	27 109 000
1981 menoarvio	19 743 000
1981 I lisämenoarvio	3 907 000
1980 tilinpäätös	17 446 784

13. Korjaus- ja kunnossapitomenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 440 000 mk, mistä 380 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 60 000 mk kiinteistöjen lisääntymisestä.

1982 esitys	2 180 000
1981 menoarvio	1 740 000
1980 tilinpäätös	1 550 827

21. Kuljetus- ja kulkuvälineiden käyttö ja kunnossapito

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 004 000 mk, mistä 2 857 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 1 147 000 mk kaluston määrän ja tehon kasvusta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Poltto- ja voiteluaineet	10 136 000
Vartioalusten kausi- ja vuosikorjaukset ..	4 964 000
Moottoriajoneuvojen sekä muiden kuljetus- ja kulkuvälineiden käyttö ja kunnossapito	1 567 000
Mi-8 helikopterien poltto- ja voiteluaineet sekä korjaus ja kunnossapito	4 471 000
Muiden ilma-alusten korjaus ja kunnossapito	2 230 000
Yhteensä	23 368 000

1982 esitys	23 368 000
1981 menoarvio	19 364 000
1980 tilinpäätös	16 388 934

23. Huoltomenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 460 000 mk, mistä 1 160 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja työpaikkakohtaisen suojavaate-tuksen kehittämistä sekä 300 000 mk kertamenosta perustetun vartiolentueen henkilöstön aseistuksen ja tähytys- ja mittausvälineiden hankkimista varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Taloushuolto	9 850 000
Taisteluväline-, pioneeri- ja suojeluhoolto (kertamenoa 300 000)	2 900 000
Terveys- ja huolto	850 000
Yhteensä	13 600 000

1982 esitys	13 600 000
1981 menoarvio	12 140 000
1980 tilinpäätös	11 105 290

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 601 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 12 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 650 000 mk, mistä 250 000 mk aiheutuu koulutustoiminnan laajentumisesta, 350 000 mk atk-toiminnan laajentumisesta sekä 1 050 000 mk lähinnä kustannusten noususta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 50 000 mk, lisäys on 1 600 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Virkamatkat (ulkomaan virkamatkot enintään 150 000)	1 700 000
Rajasta ja rajatehtävistä aiheutuvat menot	440 000
Koulutusmenot	2 700 000
Rajakoirien ylläpito	70 000
Viesti- ja sähköteknillisten laitteiden käyttö ja kunnossapito	2 170 000
Ilma-alusten vuokraus	100 000
Atk-menot	800 000
Tiedotusmenot	50 000
Muut menot	620 000
Yhteensä	8 650 000

1982 esitys	8 662 000
1981 menoarvio	7 061 000
1980 tilinpäätös	6 151 868

70. Kaluston ja välineiden bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 22 690 000 mk kaluston uudistamista ja täydentämistä varten.

Käyttösuunnitelma:		mk	1982 esitys	22 690 000
Aikaisemman hankinta- ja tilausvaltuuden puitteissa toteutettavan rannikkovartiolaivan loppurahoitus	1 140 000		1981 menoarvio	21 816 000
Venekaluston hankinta, alusten peruskorjaus ja suunnittelu, alusten valvontalaitteet sekä telakoiden ja aluskorjaamoiden erikoislaitteet	3 700 000		1981 I lisämenoarvio	4 948 000
Meripelastusvälineistö	300 000		1980 tilinpäätös	23 880 000
Aikaisemman hankinta- ja tilausvaltuuden puitteissa toteutettavan kolmannen keskiraskaan helikopterin ja sen varaosien hankinta	11 300 000		74. <i>Talonrakennukset</i> (siirtomääräraha)	
Moottoriajoneuvot	3 000 000		Momentille ehdotetaan 12 570 000 mk seuraavasti:	
Viesti- ja sähkötekniilliset laitteet	1 800 000		1. <i>Keskeneräiset työt.</i> Alamomentille ehdotetaan rakennustöiden jatkamista varten 7 350 000 mk seuraavasti:	
Kasarmi- ja toimistokalusto, keittiökoneet ja -laitteet, opetusvälineet sekä yleisradio- ja televisiovastaanottimet	950 000			
Valaistusaggregaatit, palokalusto, puu- ja metallityöstökoneet, perämoottorit, veneet ja liikuntavälineet	500 000			
Yhteensä	22 690 000			

Käyttösuunnitelma:

Kohde	Hyötypinta-ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
Latokarin satama ja tukikohta (Yht. hanke) ..	1 179 (7 000)	6 560 000	5 564 (937)	3 400 000	600 000
Turun vartiolentueen tukikohta	4 122 (3 400)	15 000 000	3 882 (471)	1 600 000	6 500 000
Hangon mv-aseman peruskorjaus ja laajennus ..		1 400 000		1 150 000	250 000
— peruskorjaus	325 (765)	610 000	1 877 (797)		
— laajennus	152 (660)	790 000	5 197 (1 197)		
Yhteensä				7 350 000	

2. *Uudet talonrakennushankkeet.* Alamomentille ehdotetaan 5 020 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Kohde	Hyötypinta-ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Ehdotetaan mk
Maarianhaminan asuinrakennus	1 457 (5 700)	4 000 000	2 745 (702)	800 000
Immolan koiratarha		660 000		660 000
Fagerholman mv-aseman peruskorjaus ja laajennus ..		970 000		970 000
— peruskorjaus	311 (920)	120 000	386 (130)	
— laajennus	295 (900)	850 000	2 881 (944)	
Fagerholman venehalli ja telakka		1 620 000		1 120 000
Valasaarten mv-asema	400 (1 200)	1 725 000	4 313 (1 438)	1 000 000
Piennhöt talonrakennushankkeet				470 000
Yhteensä				5 020 000

3. *Suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 200 000 mk uusien talonrakennuskohteiden suunnittelua varten.

1982 esitys	12 570 000
1981 menoarvio	6 050 000
1981 I lisämenoarvio	1 240 000
1980 tilinpäätös	7 714 000

77. *Laiturit, ampumaradat ja muut rakenteet* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 685 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Kohde	Kustannusarvio mk	Ehdotetaan mk
Storklubbin mv-satama	3 600 000	1 875 000
Immolan alueen vesihuolto ..	1 380 000	690 000
Jukajärven leirialueen rakenteet	350 000	350 000
Immolan ampumarata	120 000	120 000
Valvontatornien rakentaminen .		150 000
Muut pienehköt työt		500 000
	<hr/>	<hr/>
Yhteensä		3 685 000

1982 esitys	3 685 000
1981 menoarvio	2 800 000
1980 tilinpäätös	1 900 000

88. *Maa-alueiden, rakennusten yms. bankkiminen* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 250 000 mk rajavartiolaitoksen tarvitsemien maa-alueiden, rakennusten yms. ostamista ja lunastamista varten.

1982 esitys	250 000
1981 menoarvio	250 000
1980 tilinpäätös	198 000

97. Avustukset kunnille ja erälle keskusjärjestöille

Luvun nimike on muutettu.

30. *Kuntien yleiset rahoitusavustukset*

Kuntien yleisistä rahoitusavustuksista annettussa laissa (1077/77, muut. 870/80) tarkoitettua verotulojen täydennystä ja harkinnanvaraisia rahoitusavustuksia varten momentille ehdotetaan lisäystä 15 000 000 mk. Määrärahassa on otettu huomioon ne valtionosuudet ja -avustukset, jotka em. lain 7 §:n nojalla on vähennetty eri hallinnonalojen pääluokista.

1982 esitys	115 000 000
1981 menoarvio	100 000 000
1980 tilinpäätös	78 996 533

32. *Kuntien yhdistymisavustukset*

Momentin nimike on muutettu ja momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Kuntien yhdistymisavustuksista annettussa laissa (560/78) tarkoitettuja avustuksia varten momentille ehdotetaan 1 150 000 mk. Vähennys 1 250 000 mk aiheutuu siitä, että lain mukaiset yhdistymiskorvaukset on maksettu.

1982 esitys	1 150 000
1981 menoarvio	2 400 000
1980 tilinpäätös	1 992 996

33. *Valtionavustus Maakuntaliittojen Keskusliitolle*

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	50 000
1981 menoarvio	45 000
1980 tilinpäätös	40 000

34. *Valtionavustus kuntien keskusjärjestöille*

Momentille ehdotetaan lisäystä 60 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	630 000
1981 menoarvio	570 000
1980 tilinpäätös	655 000

35. *Valtionavustus eräisiin kunnallisiin rakennuspankkeisiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 000 000 mk käytettäväksi lisäavustuksena sellaisiin kuntien ja kuntainliittojen rakennushankkeisiin, joiden kustannuksiin ei muutoin myönnetä valtion tukea ja joiden aloittaminen on siirretty vuodesta 1980 vuoden 1981 syksyyn tai vuoteen 1982. Vähennys on 10 000 000 mk.

1982 esitys	10 000 000
1981 menoarvio	20 000 000

99. Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut menot

08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 130 000 mk uusien komiteoiden ja toimikuntien perustamisen sekä kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	700 000
1981 menoarvio	570 000
1980 tilinpäätös	814 633

28. Koulutustoiminta

Momentille ehdotetaan lisäystä 18 000 mk erikoiskoulutuksen ja ministeriön järjestämän koulutuksen lisäämisen johdosta.

1982 esitys	106 000
1981 menoarvio	88 000
1980 tilinpäätös	78 188

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk, mistä 35 000 mk aiheutuu yhteistyössä Yhdistyneiden Kansakuntien Asuinyhdyskuntakeskuksen kanssa toteutettavan kehitysmaiden asunto-ohjelmointia koskevan kolmivuotispro-

jektin asiantuntijapalkkioiden ja muiden menojen lisääntymisestä, 80 000 mk Suomen rahoitusosuudesta ilman epäpuhtauksien kaukokulkeutumisen Euroopan tarkkailu- ja arviointiohjelmaan (EMEP), 20 000 mk jatkorahoituksen Turun ja Porin lääninhallinnon historian kirjoittamista varten sekä 15 000 mk kustannusten noususta. Kun momentilta voidaan vähentää 100 000 mk rakennustarkastajien täydennyskoulutusväylien järjestämismenoista, lii- säys on 50 000 mk.

1982 esitys	350 000
1981 menoarvio	300 000
1981 I lisämenoarvio	140 000
1980 tilinpäätös	319 091

52. Valtionavustus Suomalaisuuden Liitolle

Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk lisääntyneiden nimivalitusasioiden ja kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	60 000
1981 menoarvio	30 000
1980 tilinpäätös	25 000

Pääluokan 26 menot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös v. 1980 1 000 mk	Menoarvio v. 1981 1 000 mk	Ehdotus v. 1982 1 000 mk	Muutos 1981—1982 ± 1 000 mk ± %	
01. Sisäasiainministeriö (050)	23 708	26 949	28 883	+ 1 935	+ 7
05. Lääninhallitukset (050)	97 951	114 558	127 653	+ 13 095	+ 11
06. Väestörekisterikeskus (050)	22 032	28 011	29 769	+ 1 759	+ 6
07. Väestökirjanpidon paikallishallinto (050)	18 605	21 108	25 538	+ 4 430	+ 21
10. Asuntohallitus (510)	17 882	20 419	21 913	+ 1 494	+ 7
12. Asunto-olojen parantaminen (510)	2 114 200	2 275 100	2 371 900	+ 96 800	+ 4
14. Asumistuki (510)	419 461	489 200	575 800	+ 86 600	+ 18
53. Paikallispoliisi (080)	621 326	702 945	780 859	+ 77 914	+ 11
54. Keskusrikospoliisi (080)	21 009	23 196	25 630	+ 2 435	+ 10
56. Suojelupoliisi (080)	9 332	10 300	12 105	+ 1 806	+ 18
58. Liikkuva poliisi (080)	52 081	57 667	64 727	+ 7 061	+ 12
60. Poliisikoulutus (080)	9 476	10 137	11 973	+ 1 836	+ 18
62. Poliisivarikot (080)	11 162	12 774	15 899	+ 3 125	+ 24
69. Muut poliisimenot (080)	72 308	93 495	106 911	+ 13 416	+ 14
70. Kaavoitus- ja rakennustoimi (520)	35 201	38 300	41 920	+ 3 620	+ 9
73. Ympäristönsuojelu (050)	1 056	3 690	7 050	+ 3 360	+ 91
80. Palo- ja pelastustoimi, väestönsuojelu sekä pelastuspalvelu (110)	68 983	100 390	128 215	+ 27 825	+ 28
81. Palo-, pelastus- ja väestönsuojelukou- lutus (110)	6 539	9 386	8 164	— 1 222	— 13
90. Rajavartiolaitys (120)	272 711	307 535	353 317	+ 45 782	+ 15
97. Korvaukset ja avustukset kunnille ja eräille keskusjärjestöille (960)	81 685	123 015	126 830	+ 3 815	+ 3
99. Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut menot (050)	1 862	1 790	2 018	+ 228	+ 13
Yhteensä	3 978 570	4 469 962	4 867 074	+ 397 112	+ 9

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Puolustusministeriö

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 13 543 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	9 858 600	+ 862 300	144	— 3
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	2 288 800	+ 283 300	27	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	81 900	+ 5 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	885 700	+ 71 500	—	—
Varaus 1981		— 553 900	—	—
Varaus 1982	428 000	+ 428 000	—	—
Yhteensä	13 543 000	+ 1 096 800	171	— 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 165 500 mk, mistä 1 155 200 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Ministeriön ja puolustushallinnon organisaation muuttamiseksi paremmin vastaamaan hallinnonalan muuttuneiden tehtävien vaatimuksia ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat virat ja toimet:

Perustetaan:

Peruspalkkaiset:	Palkkausluokka
1 vanhempi toimistoiesupseeri	B 5
1 vanhempi hallitussihteeri	B 3
1 ylitarkastaja	B 2
1 tarkastaja	V 26

Ylimääräinen:

1 ylitarkastaja	B 3
-----------------------	-----

Lakkautetaan:

Peruspalkkaiset:	Palkkausluokka
1 vanhempi toimistoiesupseeri	B 2
1 nuorempi hallitussihteeri	B 1
1 vanhempi revisori	V 24
1 tarkastaja	V 24

Ylimääräinen:

1 toimistosihteeri	V 23
--------------------------	------

Viitaten momentin 27.10.01 kohdan b perusteluihin ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien lakkautettavaksi ylimääräinen esittelijän toimi (V 28) ja peruspalkkainen suunnittelijan toimi (V 25).

Viitaten momentin 27.12.01 kohdan b perusteluihin ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien lakkautettavaksi ylimääräinen siivoojan toimi (V 8).

Vähennys on 65 000 mk.

c) Työsubdepalkkoihin ehdotetaan sisustusarkkitehdin palkkaamiseksi 1. 3. 1982 lukien lisäystä 57 200 mk siirtona momentilta 27.10.01.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 6 500 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Lisäys on 50 700 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 28 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	13 543 000
1981 menoarvio	12 446 200
1980 tilinpäätös	11 066 134

09. Pysyvät toimikunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 77 000 mk, mistä 48 000 mk aiheutuu kustannusten nou-

susta ja toimikuntien tehtävien kasvusta ja 29 000 mk eräiden toimikuntien menojen siir-
rosta momentilta 27.99.08.

Käyttösuunnitelma:	mk
Puolustusneuvosto	27 000
Maanpuolustuksen tieteellinen neuvottelu- kunta	100 000
Maanpuolustustiedotuksen suunnittelu- kunta	160 000
Puolustusministeriön kaupallinen toimi- kunta	24 000
Sotilasilmailun lento-onnettomuuksien tar- kastuslautakunta	32 000
Yleinen ohjesääntötoimikunta	33 000
Muut toimikunnat	42 000
Yhteensä	418 000

1982 esitys	418 000
1982 menoarvio	341 000
1980 tilinpäätös	252 641

21. Tieteellinen tutkimus (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 250 000 mk,
mikä aiheutuu kustannusten noususta ja tutki-
musten lisääntymisestä.

1982 esitys	1 500 000
1981 menoarvio	1 250 000
1980 tilinpäätös	950 000

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 230 000 mk
seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan
lisäystä 70 000 mk kustannusten nousun joh-
dosta. Alamomentin loppusumma on 735 000
mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdote-
taan lisäystä 245 000 mk, mistä 60 000 mk
aiheutuu kustannusten noususta, 25 000 mk
kertamenosta postinkäsittelykoneen hankkimi-
seksi, 50 000 mk kertamenosta valtion mate-
riaalinimikkeistöprojektin kuluja varten, 10 000
mk kertamenosta henkilöstöhallinnon ja muun
hallinnon kehittämistä varten, 70 000 mk hen-
kilöstökoulutuksen lisääntymisestä ja toimisto-
työn kasvusta sekä 30 000 mk työturvallisuus-
määrärahan lisätarpeesta. Kun alamomentilta
vähennetään kertameno 85 000 mk, lisäys on
160 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	328 000
Toimistokalusto (kertamenoa 25 000)	101 000
Virkistys- ja lomatoiminta (enintään)	2 200
Muut menot (kertamenoa 60 000)	419 800
Yhteensä	851 000

1982 esitys	1 586 000
1981 menoarvio	1 356 000
1981 I lisämenoarvio	100 000
1980 tilinpäätös	1 239 721

Puolustusvoimat

Sotilaallista maanpuolustusta ylläpidetään
puolustusvoimista annetun lain määrittämien
tehtävien täyttämiseksi. Puolustusvoimia kehi-
tetään kolmannen parlamentaarisen puolustus-
komitean esittämien suositusten pohjalta ot-
taen huomioon valtiontalouden kulloisetkin ra-
hoitusmahdollisuudet ja hallituksen talouspoliit-
tiset tavoitteet.

Puolustusvoimien kehittämisen keskeisimpinä
tavoitteina komitea piti maavoimien varustuk-
sen parantamista suojajoukkojen modernisoin-
nin aloittamisella, henkilöstövajeen pienentä-
mistä, asevelvollisten etuuskien ja koulutusolo-
suhteiden parantamista sekä reserviläisten ker-
tausharjoitusten lisäämistä.

Palvelukseen astuvien varusmiesten määrä
on 38 000 eli 2 000 enemmän kuin edellisenä
vuonna. Vapaaehtoisia pyritään ottamaan va-
rusmiespalvelusta suorittamaan erityisesti sel-
laisilla alueilla, joilla näin voidaan lieventää
nuorisotyöttömyyttä. Kertausharjoituksia ehdo-
tetaan lisättäväksi 3 000 miehellä.

Asevelvollisten päivärahaa ehdotetaan koro-
tettavaksi 1.10.1982 lukien yhdellä markalla.
Päiväraha kohoaa tuolloin 240 päivän palve-
luajalta 7,75 markkaan sekä mainitun ajan ylit-
täväältä ajalta sekä reserviläisten päivärahan
osalta 8,25 markkaan. Varusmiesten ilmais-
matkoja ehdotetaan lisättäväksi 1.7.1982 lu-
kien yhdellä matkalla. Myös kadettien vapaa-

matkoja ehdotetaan lisättäväksi. Varusmiesten loma- ja varuskuntapuku-uudistus ehdotetaan aloitettavaksi.

Perushankintoihin ja varustuksen uusintamisiin ehdotetaan yhteensä 832,2 milj. mk. Menoista 715,7 milj. mk aiheutuu aikaisemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien maksu-osuuksista sekä sopimusindeksien ja valuuttakurssien muutosten edellyttämistä maksuista. Uusien tilausvaltuuksien vuoden 1982 rahoitusta varten ehdotetaan 72 milj. mk. Uusina hankintaohjelmina ehdotetaan aloitettavaksi tilausvaltuudet teknillisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan jatkamiseksi, kotimaisen teollisuuden kriisiajan tuotantovalmiuden parantamiseksi, maavoimien joukkojen maastoliikkuvuuden parantamiseksi, rannikkopuolustuksen ajanmukaistamisen jatkamiseksi, taisteluveneiden hankkimiseksi sekä lennonvar-

mennus- ja tukikohtamateriaalin ja kuljetuskojen uusimiseksi. Ehdotettavilla hankintaohjelmilla on tarkoitus lähinnä jatkaa päättyviä hankintaohjelmia sekä korvata vanhentuvaa välineistöä.

Puolustusvoimien hankinnoissa otetaan huomioon suoritevaatimusten asettamat tarpeet ja mahdollisuuksien mukaan teollisuus-, työllisyys- ja aluepoliittiset tavoitteet. Aloitettavaksi ehdotettujen hankintaohjelmien kotimaisuusaste on huomattavan suuri.

Varustuksen käyttö- ja kunnossapitomenoja ehdotetaan lisättäväksi kustannustason nousun, hankitun sekä varainhoitovuonna hankittavan kaluston käyttöönoton, kaluston käyttö- ja huoltomahdollisuuksien ylläpitämisen sekä asevelvollisten koulutusedellytysten parantamisen johdosta 460 milj. markasta 550 milj. markaan.

10. Pääesikunta

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 51 149 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	38 491 600	+ 3 902 700	518	+ 7
2. Työsuhtepalkat	3 258 800	+ 292 800	39	— 1
3. Muut palkat ja palkkiot	4 436 100	+ 532 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	3 346 000	+ 298 800	—	—
Varaus 1981		— 2 072 900	—	—
Varaus 1982	1 616 500	+ 1 616 500	—	—
Yhteensä	51 149 000	+ 4 570 000	557	+ 6

Henkilöstön määrän lisäyksestä neljä aiheutuu siirrosta momenteilta 27.01.01 ja 27.12.01. Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 3 805 200 mk, mistä 3 780 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Tehtävien lisääntymisen ja organisaatiouudistuksen johdosta sekä virkarakenteen parantamiseksi ehdotetaan perustettavaksi peruspalkkainen toimistopäällikön toimi (B 2) sekä everstiluutnantin (B 2) ja majurin (V 28) virat.

Ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen sotilaslakimiehen toimi (V 28) ja peruspalkkainen suunnittelijan toimi (V 25). Vastaavasti voidaan momentilta 27.01.01 lakkauttaa ylimääräinen esittelijän toimi ja peruspalkkainen suunnittelijan toimi.

Ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi everstiluutnantin virka (B 2). Vastaavasti voidaan momentilta 27.12.01 lakkauttaa everstiluutnantin virka.

Nuorempien upseerien urakehityksen turvaamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 perustettavaksi

viisi majurin virkaa (V 28). Samalla voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa viisi kapteenin virkaa (V 23).

Ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi peruspalkkainen sotilaseläinlääkärin toimi (V 29). Vastaavasti voidaan momentilta 27.12.01 lakkauttaa peruspalkkainen sotilaseläinlääkärin I lk toimi.

Lisäys on 591 600 mk.

c) Viitaten momentin 27.01.01 kohdan c perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkoista vähennettäväksi 57 200 mk sisustusarkkitehdin palkkana 1. 3. 1982 lukien. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 38 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 388 000 mk, mistä 45 000 mk aiheutuu virkapukujen hintojen noususta, 2 000 mk virkapukunimikkeiden lisääntymisestä ja 341 000 mk sotilasasiamiesten paikalliskorotusten noususta.

1982 esitys	51 149 000
1981 menoarvio	46 579 000
1980 tilinpäätös	42 398 280

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 645 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta sekä koti- ja ulkomaisen kanssakäymisen kasvun aiheuttamasta lisätarpeesta. Alamomentin loppusumma on enintään 63 000 mk.

2. *Sekalaiset menot*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 665 000 mk, mistä 595 000 mk aiheutuu kustannusten noususta sekä 70 000 mk kertamenosta toimistokaluston ja -koneiden korjauksia ja hankintoja varten. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 40 000 mk, lisäys on 625 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	1 800 000
Toimistokalusto (kertamenoa 70 000) ..	210 000
Muut kulutusmenot	2 112 000
Yhteensä	4 122 000

1982 esitys	4 185 000
1981 menoarvio	3 540 000
1980 tilinpäätös	3 302 717

12. Puolustusvoimien muut palkkausmenot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 918 741 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	624 026 200	+ 80 440 000	11 591	+ 246
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i>	105 230 600	+ 9 331 000	2 287	— 98
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	100 344 100	+ 37 635 600	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	60 104 100	+ 8 492 800	—	—
Varaus 1981		— 35 109 700	—	—
Varaus 1982	29 036 000	+ 29 036 000	—	—
Yhteensä	918 741 000	+129 825 700	13 878	+ 148

Henkilöstön määrän lisäyksestä 22 aiheutuu vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä sekä yksi siirrosta momentilta 27.01.01.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 78 964 200 mk, mistä 77 950 000 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Elektronisen puolustusjärjestelmän ylläpidon vaatimia tehtäviä varten ehdotetaan pe-

rustettavaksi peruspalkkainen sotilasteknikon toimi (V 20), peruspalkkainen vanhemman asentajan toimi (V 16) sekä ylimääräinen tutkijan toimi (V 27).

Merivalvontajärjestelmän huollon ja tarkistusten sekä ohjelmisto-opetuksen vaatimia tehtäviä varten ehdotetaan perustettavaksi peruspalkkainen sotilasinsinöörin toimi (B 2) sekä peruspalkkainen sotilasyliteknikon toimi (V 23).

Matalavalvontatutkaprojektin vaatimia tehtäviä varten ehdotetaan perustettavaksi peruspalkkainen sotilasinsinöörin toimi (B 2) sekä peruspalkkainen sotilasinsinöörin toimi (V 28).

Neuvostoliitosta hankitun lentokonekaluston käyttöönoton johdosta ehdotetaan perustettavaksi peruspalkkainen sotilasinsinöörin toimi (B 2) sekä peruspalkkainen toimiupseerin, erikoisluokka toimi (V 23).

Ohjuskaluston käyttöä ja huoltotehtäviä varten ehdotetaan perustettavaksi majurin virka (V 28) ja kaksi peruspalkkaista sotilasteknikon tointa (V 22).

Turvallisuuspoliittisen tutkimustoiminnan tehostamiseksi Sotatieteen laitokseen ehdotetaan perustettavaksi sopimuspalkkainen tutkimusjohtajan virka (S 18).

Hankitun kelirikkoaluksen käyttöönoton johdosta ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi peruspalkkainen sotilasyliteknikon toimi (V 23) ja peruspalkkainen sotilasteknikon toimi (V 21).

Sotilasasiamestotoiminnan vaatimia toimistotehtäviä varten ehdotetaan perustettavaksi kaksi ylimääräistä kanslistin tointa (V 13).

Urheilukoulun valmennustoiminnan koordinointi- ja kehittämistehtäviä sekä puolustusvoimien kantahenkilökunnan liikunnan koulutustehtäviä varten ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi peruspalkkainen valmennuspäällikön toimi (V 28).

Päällystöjärjestelmän kehittämiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat peruspalkkaiset toimet:

Perustetaan:	Palkkausluokka
15 toimiupseeria, erikoisluokka	V 23

Lakkautetaan:	Palkkausluokka
8 toimiupseeria 4 lk	V 17
7 toimiupseeria 5 lk	V 15

Upseerien urakehityksen turvaamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat virat:

Perustetaan:	Palkkausluokka
5 everstiluutnanttia	B 2
10 majuria	V 28
Lakkautetaan:	Palkkausluokka
15 kapteenia	V 23

Yleisperusteluihin viitaten kolmivuorotyötä tai siihen rinnastettavaa periodityötä tekevien virkamiesten työajan lyhentämisen johdosta ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi seuraavat toimet:

Peruspalkkaiset:	Palkkausluokka
2 osastonhoitajaa	V 19
1 apulaisosastonhoitaja	V 17
1 erikoissairaanhoitaja	V 17

Ylimääräiset:	Palkkausluokka
1 laboratorionhoitaja	V 16
1 koneenhoitaja	V 15
2 emäntää	V 15
4 sairaanhoitajaa	V 15
1 palomies	V 14
4 talonmies-lämmittäjää	V 12
3 lämmittäjää	V 12
2 apuhoitajaa	V 11
6 keittäjäartä	V 10
12 viestittäjää	V 10
4 sairaala-apulaista	V 8
13 ruokala-apulaista	V 8

Työsuhteiset:	Palkkausluokka
7 värvättyä	V 8

Rasitussietotutkimuksen aloittamiseksi ja erikoislääkärijohtoisten sairaaloiden uudelleenjärjestelyn jatkamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat peruspalkkaiset virat ja toimet:

Perustetaan:	Palkkausluokka
1 sotilassairaalan ylilääkäri 1 lk	B 3
Lakkautetaan:	Palkkausluokka
1 osastonlääkäri	V 26
1 erikoissairaanhoitaja	V 17

Kiinteistönhoidon organisaatiojärjestelyn johdosta ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat toimet:

Perustetaan:		
Peruspalkkaiset:		Palkkaus-
		tuokka
2 sähköyliasentajaa	V 17	
9 toimistonhoitajaa	V 15	
Ylimääräiset:		
2 asentajaa	V 15	
4 lämmittäjää	V 12	
2 apulaiskanslistia	V 11	
Lakkautetaan:		
Peruspalkkaiset:		
1 konemestari	V 18	
8 kanslistia	V 13	
Ylimääräiset:		
1 alikonemestari	V 17	
3 koneenhoitajaa	V 15	
8 talonmies-lämmittäjää	V 12	

Ylityökorvausten vähentämiseksi ehdotetaan perustettavaksi neljä peruspalkkaista sotilasteknikon tointa (V 21) ja kaksi peruspalkkaista sotilasteknikon tointa (V 20). Vastaavasti ehdotetaan kohdassa d ylityökorvausten vähennystä.

Ehdotetaan perustettavaksi 1. 3. 1982 lukien ylimääräinen siivoojan toimi (V 8). Vastaavasti voidaan momentilta 27.01.01 lakkauttaa ylimääräinen siivoojan toimi.

Viitaten momentin 27.10.01 kohdan b perusteluihin ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien lakkautettavaksi everstiluutnantin virka (B 2).

Viitaten momentin 27.10.01 kohdan b perusteluihin ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien lakkautettavaksi peruspalkkainen sotilaseläinlääkärin I lk toimi (V 29).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi 152 ylimääräistä viestittäjän tointa (V 10) ja yksi ylimääräinen toimistoapulaisen toimi (V 9).

Lisäksi ehdotetaan 745 000 mk lennonvarmistusvastuulisien nousun johdosta ja lennonvarmistusvastuulisiin oikeutetun henkilöstön määrän lisääntymisestä, 4 930 000 mk lentoteknillisten vastuu- ja vaaralisien nousun johdosta ja vastuu- ja vaaralisiin oikeutetun henkilöstön määrän lisääntymisestä, 2 712 000 mk lentolisien nousun johdosta ja lentolisiin oikeutetun henkilöstön määrän lisääntymisestä, 50 000 mk harjoituspäivärahoja varten kertausharjoitusten lisäämisen johdosta sekä 1 685 000 mk linna-kerahan aiheuttamasta lisätarpeesta eli yhteensä 10 122 000 mk.

Lisäys on 19 631 300 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 950 000 mk 20 värvätyn palkkaamiseksi lähinnä puolustusvoimien uuden kaluston käyttötehtäviin sekä vartiotehtäviin.

Kohdan b perusteluissa 1. 3. 1982 lukien palkattavaksi ehdotetun seitsemän värvätyn työsuhdepalkkoina ehdotetaan lisäystä 229 600 mk.

Ylityökorvausten vähentämiseksi ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 902 500 mk, mistä 37 500 mk aiheutuu asentajan palkkaamisesta elektroniikka-alan tehtäviin, 45 000 mk mekaanikon palkkaamisesta tutka-aseman käyttö- ja huoltotehtäviin sekä 820 000 mk 20 värvätyn palkkaamisesta. Vastaavasti ehdotetaan kohdassa d ylityökorvausten vähennystä.

Lisäksi työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 510 000 mk määrävuosikorotuksiin ja ikälisiin oikeutetun henkilöstön lisääntymisen johdosta sekä 266 300 mk järjestelyalan sovellutustyön jatkamisen johdosta vuonna 1982 eli yhteensä 776 300 mk.

Vuoden 1981 ensimmäiseen lisämenoarvioon viitaten tilapäisten palkkioihin ja työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 300 000 mk kuuden värvätyn edelleen palkkaamista varten.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 18 000 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Kohdan b perusteluihin viitaten tilapäisten palkkioista voidaan vähentää 5 434 000 mk 153 ylimääräistetyin toimen palkkioina.

Työsuhdepalkkoista vähennetään 237 300 mk vain vuodeksi 1981 palkattujen toimihenkilöiden palkkoina.

Vähennys on 2 530 900 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 2 189 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 33 128 000 mk, mistä 100 000 mk aiheutuu sivutoimipalkkioiden tarkistamisesta, 3 900 000 mk vapaamuotoisen varallolon korvausten lisääntymisestä, 3 000 000 mk valmiuslisän lisätarpeesta, 13 680 000 mk sotaharjoitusten erityisistä lisätyökorvauksista, 6 750 000 mk meripalvelun erityisistä lisätyökorvauksista, 5 360 000 mk päivystyksen erityisistä lisätyökorvauksista sekä 338 000 mk virkapukuavustusten lisätarpeesta kustannusten nousun ja virkapukumuutosten johdosta. Kun alamomentilta ehdotetaan vähennettäväksi koh-

dan b ja c perusteluihin viitaten 1 688 000 mk ylityökorvausten määrän vähentymisen johdosta sekä 98 000 mk kutsuntalääkärien sivutoimipalkkioiden lakkaamisen johdosta, lisäys on 31 342 000 mk.

1982 esitys	918 741 000
1981 menoarvio	788 915 300
1981 I lisämenoarvio	545 700
1980 tilinpäätös	759 425 641

14. Asevelvollisten ylläpitomenot

02. *Päivärahat ja reserviläispalkat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 16 620 000 mk, mistä 2 600 000 mk aiheutuu päivärahan korottamisesta 1. 10. 1982 lukien yhdellä markalla, 3 900 000 mk varusmiesten määrän lisääntymisestä 2 000 miehellä, 1 500 000 mk kertausharjoitusten lisäämisestä 3 000 miehellä sekä 8 620 000 mk päivärahojen ja reserviläispalkkojen korotuksesta vuonna 1981.

1982 esitys	96 000 000
1981 menoarvio	79 380 000
1980 tilinpäätös	69 858 680

16. *Irtaimiston ja kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 500 000 mk sisustusirtaimiston, toimistokoneiden, ruokalakoneiden ja -laitteiden, vaatetuskorjaamoiden ja -pesuloiden koneiden ja laitteiden sekä sairaalalukuston hankintaa varten.

1982 esitys	7 500 000
1981 menoarvio	6 400 000
1980 tilinpäätös	10 665 000

20. *Kuljetukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 6 785 000 mk, mistä 3 400 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 860 000 mk yhden ilmaisen kotilomamatkan lisäämisestä varusmiehille 1. 7. 1982 lukien, 1 118 000 mk asevelvollisten määrän lisäämisestä, 320 000 mk kertausharjoitusten lisäämisestä, 74 000 mk kadettien vapaiden lomamatkojen lisäämisestä kolmella matkalla, 13 000 mk varusmiesten määrän ja kertausharjoitusten lisäämisen aiheuttamasta lisätarpeesta muonakorvauksiin ja 1 000 000 mk varusmiesten palvelukseenastumis- ja kotiutta-

mismatkojen sekä lomamatkojen käyttöasteen lisääntymisestä.

1982 esitys	25 374 000
1981 menoarvio	18 589 000
1980 tilinpäätös	17 591 054

21. *Muonitus* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 710 000 mk, mistä 15 380 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 4 300 000 mk asevelvollisten määrän ja kertausharjoitusten lisäämisestä, 1 000 000 mk muonituksen käyttövaraprosentin tarkistamisesta sekä 30 000 mk asevelvollisten ja kadettien ruokarahan lisätarpeesta ja perusteiden tarkistamisesta. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 230 henkilöä.

1982 esitys	146 000 000
1981 menoarvio	125 290 000
1980 tilinpäätös	114 855 606

22. *Vaatetus ja puhtaanapito* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 18 000 000 mk seuraavasti:

a) Varusmiesten loma- ja varuskuntavaatetuksen uusinnan aloittamiseksi eräissä joukko-osastoissa momentille ehdotetaan myönnettäväksi 6 000 000 markan tilausvaltuus, josta aiheutuisi maksuja vuonna 1982 2 000 000 mk, vuonna 1983 2 000 000 mk ja vuonna 1984 2 000 000 mk. Vuoden 1982 rahoitusta varten momentille ehdotetaan lisäystä 2 000 000 mk.

b) Momentille ehdotetaan lisäystä 16 000 000 mk, mistä 4 000 000 mk aiheutuu varusmiesten ja kertausharjoitusten määrän lisäämisestä, 5 000 000 mk kertamenosta Pohjois-Suomen joukkojen varustamiseksi sääolosuhteiden ja toiminnan kannalta asianmukaisella vaatetus- ja

taloushuollon materiaalilla ja 7 000 000 mk kustannustason noususta.

Momentin määrärahalta saadaan palkata pysyväisluonteisiin tehtäviin enintään 388 henkilöä.

1982 esitys	86 373 000
1981 menoarvio	68 373 000
1980 tilinpäätös	60 735 784

23. *Terveydenhuolto* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 953 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	9 773 000
1981 menoarvio	8 820 000
1980 tilinpäätös	8 178 247

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 345 000 mk, mistä 110 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 20 000 mk asevelvollisten majoitusrahan korottamisesta, 15 000 mk asevelvollisten vaararahojen korottamisesta ja 200 000 mk kertamenosta kuulosuojainten hankinnan jatkamista varten. Kun momentilta vähennetään 30 000 mk eräiden menoerien vähenemisen johdosta sekä kertameno 240 000 mk, lisäys on 75 000 mk.

1982 esitys	1 805 000
1981 menoarvio	1 730 000
1980 tilinpäätös	1 244 624

16. Koulutuksen erityismenot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 919 100 mk seuraavasti:

3. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 909 000 mk, mistä 650 000 mk aiheutuu opetus- ja luentopalkkioiden tarkistamisesta, 150 000 mk ohjesääntöjen laatimispalkkioiden lisääntymisestä, 50 000 mk kertamenosta ohjesääntöjen kääntämiseksi ruotsin kielelle ja 59 000 mk liikenneopettajien palkkaamisesta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 50 000 mk, lisäys on 859 000 mk. Alamomentin loppusumma on 2 134 500 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 60 100 mk. Alamomentin loppusumma on 149 400 mk.

1982 esitys	2 283 900
1981 menoarvio	1 364 800
1980 tilinpäätös	1 390 187

20. *Koulutuspäivärahat ja -matkat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 051 000 mk, mistä 2 300 000 mk aiheutuu virkaehtosopimuksen tarkistamisesta ja liikennemaksujen korotuksesta, 130 000 mk harjoitusten lisääntymisestä, 149 000 mk kadettipäivien lisääntymisestä, 65 000 mk kolmannen vuosikurssin

kadetin päivärahain korottamisesta vuonna 1981, 200 000 mk kurssien lisääntymisestä, 15 000 mk kadettien laskuvarjohyppylisien lisääntymisestä, 22 000 mk kadettien ulkomaan päivärahoista, jotka olisivat 30 prosenttia asianomaisen maan toisen matkustusluokan ulkomaanpäivärahasta, 100 000 mk kertamenosta vuonna 1982 Suomessa järjestettävän kansainvälisen sotilasurheilukilpailun aiheuttamia järjestelymenoja varten sekä 70 000 mk Sotakorkeakoulun oppilaille maksettavien majoitusrahojen siirtona alamomentilta 27.29.29.2. Kun momentilta vähennetään 318 000 mk soittopöytäpäivien vähenemisen johdosta, lisäys on 2 733 000 mk.

1982 esitys	20 801 700
1981 menoarvio	18 068 700
1980 tilinpäätös	15 587 112

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 237 000 mk seuraavasti:

1. *Opintomatkat ulkomaille.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 122 000 mk, mistä 58 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 64 000 mk kertamenosta ulkomaille tehtävää opintomatkaa varten. Alamomentin loppusumma on enintään 513 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 305 000 mk, mistä 500 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 200 000 mk asevelvollisten muistiinpanovälineistä, 100 000 mk sotaharjoituksissa käytettävien tarvikkeiden hankkimisesta, 250 000 mk kertamenosta tuhoutumassa olevan vanhan filmimateriaalin kopioimista varten, 55 000 mk kertamenosta Suomessa järjestettäviä kansainvälisiä sotilasurheilukilpailuja varten ja 200 000 mk

kertamenosta koulutuksessa tarvittavien opetusvälineiden hankkimista varten. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 1 190 000 mk, lisäys on 115 000 mk. Alamomentin loppusumma on 5 908 000 mk.

1982 esitys	6 421 000
1981 menoarvio	6 184 000
1980 tilinpäätös	5 089 945

20. Perushankintamenot

18. *Perushankinnat, kokeilu- ja kehittämistyöt* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 367 200 000 mk alla olevan käyttösuunnitelman mukaisesti:

a) Vuosina 1977—81 myönnettyjen tilausvaltuuksien perusteella suoritettavista jalkaväkiaseiden sekä niiden ampumatarvikkeiden, huoltoalojen materiaalin, kenttäradioiden sekä muun viesti- ja johtamisvälineistön, matalalavontatutkajärjestelmän, valvontavälineiden ja suojeluvälineiden hankinnoista, rannikkopuolustuksen ja merivalvonnan ajanmukaistamisesta, Pohjois-Suomen joukkojen varustamisesta alueen erikoisolosuhteiden vaatimalla välineistöllä sekä bilateriaalikaupasta aiheutuviin menoihin arvioidaan tarvittavan 333 200 000 mk. Summaan sisältyy vuodelta 1981 siirretty 21 000 000 mk.

Sen johdosta, että näiden aikaisemmissa tulo- ja menoarvioissa hyväksytyjen tilausvaltuuksien perusteella ei kaikilta osin ole ollut mahdollista tehdä tilauksia ja sopimuksia, ehdotetaan, että vuoden 1982 aikana saadaan tehdä tilauksia ja sopimuksia sanottujen tilausvaltuuksien sitomatta olevasta määrästä edellyttäen, että näistä tilauksista ja sopimuksista aiheutuvat vuotuiset maksut eivät ylitä kyseisten tilausvaltuuksien rahoitussuunnitelmissa esitettyjä maksuja.

b) Puolustusvoimien teknisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan jatkamiseksi mm. sotavarustehankintojen kotimaisuusasteen lisäämiseksi ehdotetaan, että vuonna 1982 saataisiin aikai-

semmin myönnetyn tilausvaltuuden päättyessä tehdä erilaisia materiaallisen valmiuden ja menetelmien kehittämiseen liittyviä tutkimus-, tuotekehittely- sekä kokeilumateriaalien ja tutkimuslaitteiden hankintasopimuksia yhteensä 39 000 000 markan arvosta. Tästä tilausvaltuudesta aiheutuisi maksuja vuonna 1982 6 000 000 mk, vuonna 1983 6 500 000 mk, vuonna 1984 7 500 000 mk, vuonna 1985 9 000 000 mk ja vuonna 1986 10 000 000 mk. Tutkimus- ja kehittämistyössä pyritään kiinnittämään huomiota myös yleisiin työllisyys- ja teollisuuspoliittisiin näkökohtiin. Vuoden 1982 rahoitusta varten momentille ehdotetaan 6 000 000 mk.

c) Puolustusvoimien hankintojen kotimaisten tuotantoedellytysten lisäämiseksi on tarkoitus jatkaa teollisuuslaitoksilta suoritettavia tilauksia sekä erikoislaite- ja raaka-ainehankintoja. Hankinnoissa otetaan huomioon työllisyyspoliittiset ja puolustustaloudelliset näkökohdat. Ehdotetaan, että vuonna 1982 saataisiin tehdä näitä hankintoja koskevia tilauksia ja sopimuksia 13 000 000 markan arvosta. Hankinnoista aiheutuisi maksuja vuonna 1982 3 000 000 mk, vuonna 1983 5 000 000 mk ja vuonna 1984 5 000 000 mk. Vuoden 1982 rahoitusta varten momentille ehdotetaan 3 000 000 mk.

d) Maavoimien maastoliikkuvuuden parantamiseksi sekä alan kotimaisen teollisuuden työllisyvden tukemiseksi ehdotetaan, että vuonna 1982 saataisiin tehdä maasto- ja erikoisajoneuvojen hankintaohjelman aloittamisen edel-

lyttämiä tilauksia ja sopimuksia enintään 130 000 000 markan arvosta. Hankintaohjelmasta aiheutuisi maksuja vuonna 1982 10 000 000 mk, vuonna 1983 20 000 000 mk, vuonna 1984 25 000 000 mk, vuonna 1985 35 000 000 mk ja vuonna 1986 40 000 000 mk. Näiden lisäksi on tarpeen ottaa kyseisten vuosien tulo- ja menoarvioihin määräraha indeksien ja valuuttakurssien muutoksista mahdollisesti aiheutuvia, hankintasopimusten edellyttämiä maksuja varten. Vuoden 1982 rahoitusosuutta varten momentille ehdotetaan 10 000 000 mk.

e) Eri puolustushaarojen ja aselajien kalustoa täydentäviä kertahankintoja varten momentille ehdotetaan 15 000 000 mk.

1982 esitys	367 200 000
1981 menoarvio	301 500 000
1981 I lisämenoarvio	5 500 000
1980 tilinpäätös	520 900 000

25. Varustuksen uusinta- ja käyttömenot

16. Uusinta (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 465 000 000 mk seuraavan käyttösuunnitelman mukaisesti:

a) Vuosina 1977—81 myönnettyjen tilausvaltuuksien perusteella suoritettavia suihkuharjoituskoneen, merivoimien erikoisvälineistön, ajoneuvojen, ilmamaalinhinaus- ja kartoituskäyttövaltuuksien, pioneerikaluston, ilmatorjuntakaluston, ruutien ja räjähdysaineiden sekä ruutitoimituksiin liittyviä maksuja varten momentille ehdotetaan 275 000 000 mk.

Sen johdosta, että näiden aikaisemmissa tulo- ja menoarvioissa hyväksytyjen hankinta- ja tilausoikeuksien perusteella ei ole kaikilta osin ollut mahdollista tehdä tilauksia ja sopimuksia, ehdotetaan, että vuoden 1982 aikana saadaan tehdä tilauksia ja sopimuksia sanottujen hankinta- ja tilausoikeuksien sitomatta olevasta määrästä edellyttäen, että näistä tilauksista ja sopimuksista aiheutuvat vuotuiset maksut eivät ylitä kyseisten tilausvaltuuksien rahoitussuunnitelmissa esitettyjä maksuja.

b) Momentille ehdotetaan indeksien, valuuttakurssien ja liikevaihtoverolain muutoksen johdosta aiempien hankintasopimusten maksuja varten 107 500 000 mk.

c) Ehdotetaan, että merivalvonnan ja rannikopuolustuksen ajanmukaistamisen jatkamiseksi saadaan vuonna 1982 tehdä sopimuksia

ja tilauksia yhteensä 300 000 000 markan arvosta. Tästä tilausvaltuudesta aiheutuisi maksuja vuonna 1982 20 000 000 mk, vuonna 1983 62 000 000 mk, vuonna 1984 68 000 000 mk, vuonna 1985 75 000 000 mk ja vuonna 1986 75 000 000 mk. Näiden lisäksi on tarpeen ottaa kyseisten vuosien tulo- ja menoarvioihin määräraha indeksien sekä valuuttakurssien muutoksista mahdollisesti aiheutuvia, hankintasopimusten edellyttämiä maksuja varten. Vuoden 1982 rahoitusosuutta varten momentille ehdotetaan 20 000 000 mk.

d) Merivoimien miinalaivaksi muutettu saattaja "Hämeenmaa" sekä moottoritykkiveneet joudutaan tällä vuosikymmenellä poistamaan käytöstä niiden vanhentuneisuuden vuoksi. Alusten korvaamiseksi on kotimaassa suunniteltu ja rakennettu taisteluvälineprototyyppi. Merivoimien toimintakyvyn säilyttämisen, alusrakentamisen ja varustuksen pitkän tilausajan vuoksi taisteluvälineitä koskeva hankinta tulisi tehdä vuoden 1982 aikana. Tämän johdosta ehdotetaan, että taisteluvälinealuvuen hankkimiseksi ja varustamiseksi saadaan tehdä vuonna 1982 sopimuksia ja tilauksia yhteensä 540 000 000 markan arvosta. Tästä tilausvaltuudesta aiheutuisi maksuja vuonna 1982 10 000 000 mk, vuonna 1983 90 000 000 mk, vuonna 1984 132 000 000 mk, vuonna 1985

150 000 000 mk ja vuonna 1986 158 000 000 mk. Näiden lisäksi on tarpeen ottaa kyseisten vuosien menoarvioihin määräraha indeksien ja valuuttakurssien muutoksista mahdollisesti aiheutuvia hankintasopimusten edellyttämiä maksuja varten. Vuoden 1982 rahoitusosuutta varten momentille ehdotetaan 10 000 000 mk.

e) Ehdotetaan, että ilmavoimien lentotukikohtien lennonvarmennus- ja tukikohtamateriaalin uusimiseksi sekä täydentämiseksi uuden kaluston vaatimusten mukaisesti saadaan tehdä vuonna 1982 sopimuksia ja tilauksia 71 000 000 markan arvosta. Tästä tilausvaltuudesta aiheutuisi maksuja vuonna 1982 10 000 000 mk, vuonna 1983 25 000 000 mk, vuonna 1984 18 000 000 mk ja vuonna 1985 18 000 000 mk. Vuoden 1982 rahoitusta varten momentille ehdotetaan 10 000 000 mk.

f) Ehdotetaan, että vanhentuneina käytöstä poistettavien DC-3-kuljetuslentokoneiden tilalle tarvittavan kuljetuslentokonekaluston hankkimiseksi ja varustamiseksi saadaan tehdä vuonna 1982 sopimuksia ja tilauksia 71 000 000 markan arvosta. Tästä tilausvaltuudesta aiheutuisi maksuja vuonna 1982 13 000 000 mk, vuonna 1983 31 000 000 mk ja vuonna 1984 27 000 000 mk. Näiden lisäksi on tarpeen ottaa kyseisten vuosien menoarvioihin määräraha indeksien ja valuuttakurssien muutoksista mahdollisesti aiheutuvia, hankintasopimusten edellyttämiä maksuja varten. Vuoden 1982 rahoitusosuutta varten momentille ehdotetaan 13 000 000 mk.

g) Ammuslaboratorion tuotantomenoja varten momentille ehdotetaan 7 500 000 mk.

h) Muun käytössä olevan varustuksen kuten kaluston, koneiden ja laitteiden uusintaa sekä siihen liittyvää kehitystyötä varten momentille ehdotetaan 22 000 000 mk.

1982 esitys	465 000 000
1981 menoarvio	483 000 000
1981 I lisämenoarvio	18 000 000
1980 tilinpäätös	303 170 000

17. *Uusinta käytöstä poistetun tilalle (arvionmääräraha)*

Käytöstä poistetun tai myydyin irtaimen omaisuuden tilalle tarvittavan varustuksen hankintaa ja korjauksia, myynnistä aiheutuvia kuluja sekä vuokratun omaisuuden korjauksia varten, enintään siinä määrin kuin myynnistä

ja vuokrauksesta kertyy tuloja, momentille ehdotetaan 1 000 000 mk.

Vastaava tulo on merkitty momentille 12.27.20.

1982 esitys	1 000 000
1981 menoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	4 398 985

18. *Telakkateollisuuden työllisyyttä tukevat bankinnat (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 16 650 000 mk vuoden 1978 ensimmäisessä lisämenoarviossa myönnetystä tilausvaltuudesta aiheutuvia maksuja ja rahoituskuluja varten.

1982 esitys	16 650 000
1981 menoarvio	15 908 000
1980 tilinpäätös	11 785 000

24. *Varustuksen käyttö ja kunnossapito (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 550 000 000 mk, mistä 85 000 000 mk aiheutuu vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa varustuksen käyttöön ja kunnossapitoon tarvittavia hankintoja ja korjauspalvelujen ostoja varten myönnetystä tilausvaltuudesta, 15 000 000 mk bilateriaalikaupan puiteissa hankitun ilmapuolustuskaluston käyttöönottoa ja modifiointia varten vuoden 1980 tulo- ja menoarviossa myönnetyn tilausvaltuuden maksuista, 30 200 000 mk vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa myönnettyjen tilausvaltuuksien maksuista sekä 419 800 000 mk varustuksen käyttöön ja kunnossapitoon tarvittavista palkkaus-, polttoaine-, materiaali-hankinta- yms. menoista.

Uuden teknillisen kaluston hankkimisen, uusien tilojen käyttöönoton sekä varikkojen, suurehkojen korjaamoiden ja varuskuntakoriaamoiden henkilöstöpulan johdosta on henkilöstön lisätarve kasvanut. Toiminnan turvaamiseksi ehdotetaan, että pysyväisluonteisiin tehtäviin palkatun työsopimussuhteisen henkilöstön määrää saadaan lisätä 30 henkilöllä eli enintään 1 520 henkilöön.

Jotta varustuksen käyttöön ja kunnossapitoon tarvittavissa hankinnoissa ja korjauspalvelusten ostoissa voitaisiin edelleen tehdä huolto- ja korjaustoiminnan sekä valtiontalouden kannalta tarkoituksenmukaisia, yhtä varainhoitovuotta pitempiä tilaussopimuksia, ehdotetaan,

että vuonna 1982 saadaan tehdä tässä tarkoitettuja tilauksia ja sopimuksia enintään 85 000 000 markan arvosta. Näistä sopimuksista aiheutuvat maksut suoritettaisiin aikaisintaan vuonna 1983.

Lisäys on 90 000 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä polttoaineiden hintojen ja muiden kus-

tannusten noususta sekä uuden kaluston käyttöönotosta ja modifioinnista.

1982 esitys	550 000 000
1981 menoarvio	460 000 000
1981 I lisämenoarvio	17 600 000
1980 tilinpäätös	386 650 000

27. Kiinteistömenot

10. *Kiinteistöjen käyttö* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 21 977 600 mk seuraavasti:

1. *Kiinteistöjen ylläpito.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 25 000 600 mk, mistä 18 000 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 4 000 000 mk ylläpidettävän rakennustilavuuden lisääntymisestä ja 3 000 600 mk ulkopuolisille myytävien kiinteistöpalveluiden lisääntymisestä. Kun kiinteistönhoidon tehostamistoimien johdosta alamomentilta vähennetään 4 000 000 mk, lisäys on 21 000 600 mk. Alamomentin loppusumma on 226 552 000 mk. Pysyväisluonteisiin tehtäviin palkatun työsopimussuhteisen henkilöstön määrä on enintään 1 059 henkilöä.

2. *Kiinteistövuokrat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 677 000 mk, mistä 160 000 mk aiheutuu kunnallisverojen kasvusta ja 517 000 mk vuokrien noususta sekä vuokratun tilan lisääntymisestä. Alamomentin loppusumma on 7 442 000 mk.

3. *Kiinteistönhoitovälineiden hankkiminen.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk kustannusten nousun, siivottavien pinta-alojen lisääntymisen sekä kiinteistönhoitotoiminnan rationalisoinnin johdosta. Alamomentin loppusumma on 1 600 000 mk.

1982 esitys	235 594 000
1981 menoarvio	213 616 400
1980 tilinpäätös	186 596 525

13. *Rakennusten, sotilasalueiden ja -laitteiden korjaus ja kunnossapito* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 8 500 000 mk, mikä aiheutuu pääosin korjaushuollettavan rakennuskannan kasvusta, kustannustason noususta sekä lämpötaloudellisten korjausten tarpeesta. Pysyväisluonteisiin tehtäviin palkatun työsopimussuhteisen henkilöstön määrä on enintään 61 henkilöä.

1982 esitys	47 000 000
1981 menoarvio	38 500 000
1980 tilinpäätös	27 000 000

16. *Uusien varuskunta-alueiden viestikeskusten ja kaapelien hankkiminen*

Momentille ehdotetaan 4 000 000 mk uusien varuskunta-alueiden, viestikeskusten ja kaapelien hankintaa sekä kasarmialueiden puhelin-kaapelointia varten.

1982 esitys	4 000 000
1981 menoarvio	3 000 000
1980 tilinpäätös	2 700 000

74. *Uudisrakennukset ja peruskorjaukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 108 800 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan 52 800 000 mk keskeneräisten töiden jatkamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennustyö	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Varuskunnan rakennustyöt Hattula ja Hämeenlinna				28 560 000	8 000 000
1. Luolasto	9 500 (60 000)	21 000 000	2 211 (350)		
2. Kasarmirakennus	6 000 (27 300)	20 800 000	3 467 (762)		
3. Koulutus- ja varastotilat	2 500 (12 500)	5 000 000	2 000 (400)		
4. Aluetyöt		650 000			
2. Varuskunnan rakennustyöt Helsinki				3 100 000	5 000 000
1. Kasarmirakennuksen peruskorjaus toimistotiloiksi	2 610 (19 900)	12 800 000	4 904 (643)		
2. Kaartin korttelin turvallisuusjärjestelmä		2 500 000			
3. Varuskunnan rakennustyöt Keuruu				2 190 000	3 500 000
1. Ajoneuvohalli ja päävartio	1 400 (9 200)	3 800 000	2 714 (413)		
2. Ajoneuvo- ja varastokatokset	1 600 (5 600)	1 050 000	656 (188)		
3. Aluetyöt		2 950 000			
4. Varuskunnan rakennustyöt Kotka				1 000 000	500 000
1. Satamaterminaali	460 (2 000)	1 200 000	2 609 (600)		
2. Aluetyöt		300 000			
5. Varuskunnan rakennustyöt Kouvola				2 500 000	1 000 000
1. Rakennuksen (N:o 40) perusparannus pioneerikoulun asuntolaksi	645 (4 760)	3 140 000	4 868 (660)		
2. Aluetyöt		1 100 000			
6. Varuskunnan rakennustyöt Kuopio				1 000 000	2 000 000
1. Asuinrakennuksen perusparannus esikunnaksi	1 695 (6 650)	4 730 000	2 791 (711)		
7. Varuskunnan rakennustyöt Kuorevesi, Juupajoki ja Orivesi				14 450 000	2 500 000
1. Asekorjaamo	4 550 (34 000)	17 045 000	3 746 (501)		
2. Esikuntarakennus	599 (3 040)	3 200 000	5 342 (1 053)		
3. Aluetyöt		4 245 000			
8. Varuskunnan rakennustyöt Lahti				3 540 000	2 500 000
1. Luokkarakennuksen peruskorjaus	700 (4 400)	3 040 000	4 343 (691)		
2. Varasto	4 000 (30 000)	5 800 000	1 450 (193)		
3. Rakennustoimiston työ- ja varastotilat	1 035 (3 990)	1 900 000	1 836 (476)		
4. Aluetyöt		1 700 000			
9. Varuskunnan rakennustyöt Lappeenranta				5 500 000	3 000 000
1. Majoitusrakennuksen peruskorjaus	4 210 (24 000)	5 900 000	1 401 (246)		
2. Rakennuksen (N:o 20) perusparannus muonavarastoksi	970 (6 120)	3 400 000	3 505 (556)		
3. Aluetyöt		900 000			

Rakennustyö	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myyntö mk	Ehdotetaan mk
10. Varuskunnan rakennustyöt Oulu				6 040 000	2 500 000
1. Kasarmirakennuksen peruskorjaus	3 100 (18 500)	5 700 000	1 839 (308)		
2. Ajoneuvohuoltamo ja -katos	4 070 (21 485)	5 200 000	1 278 (242)		
3. Aluetyöt		2 100 000			
11. Varuskunnan rakennustyöt Rovaniemi				4 100 000	2 000 000
1. Koulutushalli	1 650 (15 900)	5 200 000	3 152 (327)		
2. Lekohalli	2 190 (15 700)	9 800 000	4 475 (624)		
3. Toimintataso	24 000	3 800 000	158		
4. Aluetyöt		9 600 000			
12. Varuskunnan rakennustyöt Sodankylä				18 053 000	6 000 000
1. Huoltorakennukset	2 875 (13 400)	5 180 000	1 802 (387)		
2. Asuinrakennukset	3 300 (13 106)	12 850 000	3 894 (980)		
3. Kasarmirakennukset	8 340 (41 900)	26 500 000	3 177 (632)		
4. Aluetyöt		2 627 000			
13. Varuskunnan rakennustyöt Tampere, Ylö- järvi ja Pirkkala				23 237 000	6 000 000
1. Lämpökeskus	1 160 (10 000)	6 350 000	5 474 (635)		
2. Lentotukikohdan rakennukset	7 400 (42 200)	21 000 000	2 838 (498)		
3. Lentotukikohdan aluetyöt		38 000 000			
4. Aluetyöt		4 150 000			
14. Varuskunnan rakennustyöt Turku				17 741 000	2 300 000
1. Luolasto	11 000 (86 000)	26 903 000	2 446 (313)		
2. Aluetyöt		953 000			
15. Varuskunnan rakennustyöt Vaasa				1 000 000	4 000 000
1. Ruokalan laajennus ja perusparannus ..	1 170 (6 900)	5 200 000	4 444 (754)		
16. Varuskunnan rakennustyöt Valkeala				13 200 000	2 000 000
1. Huoltorakennukset	2 940 (15 000)	14 500 000	4 932 (960)		
2. Kasarmi	5 140 (24 600)	14 900 000	2 899 (606)		
3. Aluetyöt		4 700 000			
				<u>Yhteensä</u>	<u>52 800 000</u>

2. *Uudet rakennushankeet.* Alamomentille ehdotetaan 21 500 000 mk uusien rakennustöiden suunnittelua ja rakennustöiden aloittamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennustyö	Hyötöpinta-ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Ehdotetaan mk
1. Varuskunnan rakennustyöt Hanko				1 000 000
1. Kasarmin laajennus ja perusparannus	2 850 (14 025)	8 600 000	3 018 (613)	
2. Aluetyöt		600 000		
2. Varuskunnan rakennustyöt Hattula ja Hämeenlinna				5 000 000
1. Ajoneuvosuoja	3 100 (16 400)	2 100 000	677 (128)	
2. Rakennustoimiston tukikohta	505 (1 955)	1 260 000	2 495 (645)	
3. Varistorakennukset	887 (4 565)	900 000	1 015 (197)	
4. Aluetyöt		4 600 000		
3. Varuskunnan rakennustyöt Helsinki				1 000 000
1. Merivoimien esikunnan muutostyöt	2 600 (10 490)	1 500 000	577 (143)	
2. Sotamuseo	3 340 (18 940)	10 900 000	3 263 (576)	
3. Santahaminan viemäriverkoston rakentaminen kaupungin verkostoon		1 000 000		
4. Varuskunnan rakennustyöt Kauhava				1 000 000
1. Rakennustoimiston tukikohta	1 095 (4 215)	2 250 000	2 055 (534)	
5. Varuskunnan rakennustyöt Kouvola				1 700 000
1. Rakennuksen n:o 37 perusparannus	625 (4 930)	1 700 000	2 720 (345)	
6. Varuskunnan rakennustyöt Kuorevesi, Juupajoki ja Orivesi				1 000 000
1. Asuinrakennus	483 (1 890)	1 600 000	3 313 (847)	
2. Aluetyöt		250 000		
7. Varuskunnan rakennustyöt Lappeenranta				1 000 000
1. Ruokalan laajennus ja perusparannus	1 115 (6 350)	3 300 000	2 960 (520)	
8. Varuskunnan rakennustyöt Rauma				2 500 000
1. Virasto- ja asuinrakennus	2 305 (9 800)	6 900 000	2 993 (704)	
9. Varuskunnan rakennustyöt Tampere, Ylöjärvi ja Pirkkala				3 000 000
1. Lentotukikohdan rakennukset	13 775 (67 100)	38 000 000	2 759 (566)	
10. Varuskunnan rakennustyöt Turku				2 000 000
1. Ruokalan perusparannus	1 505 (8 080)	4 400 000	2 924 (545)	
2. Laiturit		5 000 000		
11. Uusien rakennuskohteiden suunnittelu				2 300 000
			<u>Yhteensä</u>	<u>21 500 000</u>

Edellä esitettyjen rakennushankkeiden lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

1. Hanko
Kasarmin laajennus ja perusparannus: Russa-

rön linnakkeen majoitustilat ovat riittämättömät ja heikkokuntoiset.

2. Hattula ja Hämeenlinna

Ajoneuvosuoja: Lisääntyneelle ajoneuvokalustolle esitetään rakennettavaksi ajoneuvosuoja.

Rakennustoimiston tukikohta: Parolan karmialueelle esitetään rakennettavaksi rakennustoimiston työ-, sosiaali- ja varastotilat. Nykyiset tilat ovat puutteelliset ja osittain tilat puuttuvat kokonaan.

Varastorakennukset: Korjaamoluolan käyttöön saattamiseksi tulisi rakentaa toiminnan kannalta välttämättömät varastot.

3. Helsinki

Merivoimien esikunnan muutostyöt: Merivoimien esikunta tullaan siirtämään valtiolle vuonna 1980 hankittuun kiinteistöön Lauttasaareen. Määräraha esitetään välttämättömien muutostöiden suorittamiseksi.

Sotamuseo: Sotamuseo esitetään sijoitettavaksi Suomenlinnaan nykyisiin rt-museon tiloihin sekä rakennuksiin C74 ja C77. Määrärahalta on tarkoitus liittää rt-museo alueelliseen kunnallistekniikkaan sekä käynnistää rakennusten mittaus- ja tutkimustyöt.

Santahamina: Viemäriverkoston rakentaminen kaupungin verkostoon. Vesiensuojeluviranomaiset ovat vaatineet Santahaminan jätevesien johtamista Helsingin kaupungin Laajasalon puhdistamolle 30. 6. 1982 mennessä.

4. Kauhava

Rakennustoimiston tukikohta: Kauhavan varuskuntaan esitetään rakennettavaksi rakennustoimiston työ-, sosiaali- ja varastotilat. Nykyiset tilat ovat heikkokuntoisissa parakeissa.

5. Kouvola

Rakennuksen n:o 37 perusparannus: Kouvolaan siirtyvälle pioneerikoululle esitetään peruskorjattavaksi rakennus n:o 37 esikunta- ja luokkatiloiksi.

6. Kuorevesi, Juupajoki ja Orivesi

Asuinrakennus: Asekorjaamo siirtyy vuonna 1982 Hämeenlinnasta Orivedelle. Asunnot tulisivat rakennettavaksi siirtovelvolliselle henkilökunnalle.

7. Lappeenranta

Ruokalan laajennus ja perusparannus: Keittiöhenkilökunnan sosiaalitalat sekä keittiön työ- ja kylmäsäilytystilat ovat riittämättömät eivätkä täytä työsuojeluviranomaisten määräyksiä.

8. Rauma

Virasto- ja asuinrakennus: Raumalle esitetään rakennettavaksi virasto- ja asuinrakennus. Ra-

kennukseen tullaan sijoittamaan asuntoja ja patteriston esikunta sekä tullikamarin tilat.

9. Tampere, Ylöjärvi ja Pirkkala

Lentotukikohdan rakennukset: Satakunnan Lennoston toiminta tullaan siirtämään Porista Pirkkalaan. Varsinaisen lentotukikohdan työt ovat käynnissä. Määräraha esitetään asuntojen ja miehistötilojen rakentamiseen.

10. Turku

Ruokalan perusparannus: Nykyiset varasto- ja kylmäsäilytystilat sekä henkilökunnan sosiaalitalat ovat riittämättömät ja puutteelliset.

Laiturit: Lisääntynyttä aluskalustoa varten esitetään rakennettavaksi laituri.

3. Rakentamiseen ja rakennusten varustamiseen liittyvät erityismenot. Alamomentille ehdotetaan 34 500 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
1. Ampumaleirien rakennusmateriaalin hankkiminen	500 000
2. Lämpö-, sähkö-, vesihuolto- ja kevyt- vaahtolaitteiden sekä hissien ja nostu- rien hankkiminen	8 200 000
3. Lämpö-, vesi- ja viemäriverkoston peruskorjaukset eri varuskunnissa ..	4 400 000
4. Sähkölaitteiden ja kojeiden sekä säh- köverkoston peruskorjaus ja uusimi- nen eri varuskunnissa	400 000
5. Lämpö-, sähkö- ja vesihuolto liittymi- maksut	5 300 000
6. Vuoden varrella esiintyvät kiireelliset rakennustyöt	1 500 000
7. Lämpökeskusten muuttamiseen hake- ja turvepolttoainekäyttöisiksi	1 400 000
8. Pohjavesialueilla olevien vanhojen öljy- säiliöiden suojaustyöt	600 000
9. Työturvallisuuden vaatimat rakennus- ten muutostyöt ja laitteiden hankinta ..	1 800 000
10. Rakennusten suojaaminen hälytyslait- teilla	400 000
11. Keskeneräisten töiden suunnittelu- ja valvontakustannukset	10 000 000
	<u>Yhteensä 34 500 000</u>

1982 esitys	108 800 000
1981 menoarvio	99 758 000
1981 I lisämenoarvio	5 900 000
1980 tilinpäätös	97 220 000

77. Sotilasalueiden ja -laitteiden rakennustyöt (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 32 500 000 mk lähinnä keskeneräisten töiden jatkamista varten.

1982 esitys	32 500 000
1981 menoarvio	27 500 000
1981 I lisämenoarvio	5 000 000
1980 tilinpäätös	31 500 000

88. *Künsteistöjen osto ja pakkolunastus* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 9 100 000 mk maa- ja vesialueiden ostamiseksi ja pakkolunastamiseksi puolustusvoimille.

1982 esitys	9 100 000
1981 menoarvio	8 700 000
1980 tilinpäätös	11 100 000

29. Puolustusvoimien muut menot

20. *Matkat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 400 000 mk, mistä 2 500 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 300 000 mk ilmavoimien virkamatkojen lisääntymisestä ja 600 000 mk kertamenosta Pohjanmaan Tykistörykmentin siirtoa varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 16 000 mk, lisäys on 3 384 000 mk.

1982 esitys	10 697 000
1981 menoarvio	7 313 000
1980 tilinpäätös	8 052 187

25. *Joukkojen ja tavaran kuljetukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 6 120 000 mk, mistä 3 000 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 120 000 mk kertausharjoitusten lisäämisestä, 500 000 mk kokeilutoiminnassa ja henkilöstön koulutuksessa tarvittavien harjoitusten järjestämisestä, 2 400 000 mk ilmavoimien polttoainekuljetusten kasvusta sekä 100 000 mk kertamenosta Pohjanmaan Tykistörykmentin siirtoa varten. Kun momentilta vähennetään 1 900 000 mk vuonna 1981 toteutetun pääsotaharjoituksen johdosta, 376 000 mk ajoneuvojen pitkäaikaisten vuokraussopimusten päättymisen johdosta sekä kertameno 168 000 mk, lisäys on 3 676 000 mk.

1982 esitys	24 035 000
1981 menoarvio	20 359 000
1980 tilinpäätös	18 413 019

26. *Palvelutoiminta* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 769 000 mk seuraavasti:

1. *Palvelutoiminta*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 724 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta ja toiminnan laajentumisesta.

Palvelutoiminnasta aiheutuvat tulot merkitään alamomentille 12.27.14.3. Alamomentin loppusumma on 2 951 000 mk.

2. *Karttasopimus*. Maanmittaushallituksen ja Topografikunnan yhteistoimintasopimuksesta aiheutuvia menoja varten alamomentille ehdotetaan lisäystä 45 000 mk hintojen nousun johdosta. Karttasopimuksen perusteella kertyvät tulot merkitään alamomentille 12.27.14.3. Alamomentin loppusumma on 720 000 mk.

1982 esitys	3 671 000
1981 menoarvio	2 902 000
1980 tilinpäätös	2 409 275

27. *Automaattinen tietojenkäsittely* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 179 000 mk, mistä 504 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 160 000 mk hankittujen ja tilattujen atk-laitteiden huoltotarpeen, kulutusmateriaalin tarpeen sekä muiden atk-menojen kasvusta, 335 000 mk kertamenosta pienoistietokoneiden ja tietojärjestelmien atk-laitteiden hankintaa varten sekä 180 000 mk kertamenosta materiaalinimikkeistöprojektin atk-menoja varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 430 000 mk, lisäys on 749 000 mk.

1982 esitys	6 402 000
1981 menoarvio	5 653 000
1980 tilinpäätös	4 742 000

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 953 700 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 133 700 mk, mistä 50 000 mk aiheutuu hintojen noususta ja 83 700 mk kertamenosta kansainvälisten sotilaskilpailujen järjestämistä

varten. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 50 000 mk, lisäys on 83 700 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 630 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 970 000 mk, mistä 1 170 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 400 000 mk Sähköteknillisen tutkimuslaitoksen tutkimusmenoista, 100 000 mk kertamenosta soittimistojen hankintaa varten, 200 000 mk kertamenosta Topografikunnan muutto- ja kaluston

hankintakuluja varten sekä 100 000 mk kertamenosta Tykistökoulun ja Satakunnan Tykistörykmentin historiikkien painatusta varten. Kun alamomentilta vähennetään 70 000 mk majotuskorvausten siirtona momentille 27.16.20 ja kertameno 30 000 mk, lisäys on 1 870 000 mk. Alamomentin loppusumma on 13 035 600 mk.

1982 esitys	13 665 600
1981 menoarvio	11 711 900
1980 tilinpäätös	9 719 350

30. Kansainvälinen rauhanturvaamistyö

21. *Suomalainen valmiusjoukko* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 340 000 mk, mikä aiheutuu hintojen ja palkkojen noususta sekä yhteispohjoismaisen YK-kurssitoiminnan uudelleenjärjestelyistä.

1982 esitys	2 470 000
1981 menoarvio	2 130 000
1980 tilinpäätös	2 050 000

90. Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta

Valtion pukutehtaan tuotannon pääosan muodostavat virkapukineet, erilaiset työ- ja suojavaatteet sekä metsästysasut.

Valtion pukutehtaan ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1982:

	mk
Liikevaihto	32 250 000
Kulut	
Palkat	12 800 000
Muut henkilökulut	2 816 000
Aineet ja tarvikkeet	14 628 000
Muut kulut	1 075 000
	31 319 000
Käyttökate	931 000
Poistot	450 000
Ylijäämä	481 000

Vammaskosken tehtaan tuotannon pääosan muodostavat ammuksot, tiehöylät, traktorikavurit sekä aseiden korjaus- ja muutostyöt.

Vammaskosken tehtaan ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1982:

	mk
Liikevaihto	56 011 000
Kulut	
Palkat	17 900 000
Muut henkilökulut	3 400 000
Aineet ja tarvikkeet	28 000 000
Vuokrat	80 000
Muut kulut	3 000 000
Valmistus omaan käyttöön	— 250 000
Varastojen vähennys	+ 881 000
	53 011 000
Käyttökate	3 000 000
Poistot	2 600 000
Liikelylijäämä	400 000
Muut tuotot ja kulut	
Korkotuotot	+ 80 000
Muut tuotot	+ 420 000
Muut kulut	— 350 000
	150 000
Ylijäämä	550 000

Lapuan patruunatehtaan tuotannon pääosan muodostavat patruunat ja niiden osat, ketjut, pohjanallit, sytyttimet sekä pintäkäsittely- ja alihankintatyöt.

Lapua patrunatehtaan ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1982:

	mk
Liikevaihto	63 900 000
Kulut	
Palkat	26 400 000
Muut henkilökulut	5 260 000
Aineet ja tarvikkeet	30 060 000
Muut kulut	4 150 000
Valmistus omaan käyttöön —	3 700 000
Varastojen muutos	- 3 000 000
	59 170 000
Käyttökate	4 730 000
Poistot	4 300 000
Verot	500
Ylijäämä	429 500

Metsätaloustoiminta käsittää puolustusministeriön hallinnassa olevien metsien hoidon.

Metsätaloustoiminnan ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1982:

	mk
Tuotot	7 800 000
Kulut	
Palkat	916 000
Muut henkilökulut	232 000
Puun korjuukulut	3 570 000
Metsien hoidon kulut	1 400 000
Muut kulut	660 000
	6 778 000
Ylijäämä	1 022 000

05. Eläkkeet (arviomääräraha)

1. *Vakinaiset ja ennen myönnetyt ylimääräiset eläkkeet.* Eläkkeiden tarkistuksen ja uusien eläkkeiden johdosta alamomentille ehdotetaan lisäystä 600 000 mk. Alamomentin loppusumma on 6 790 000 mk.

1982 esitys	6 800 000
1981 menoarvio	6 200 000
1980 tilinpäätös	5 677 656

21. Pukutehdas (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 027 000 mk kustannusten nousun johdosta.

	mk
Käyttösuunnitelma:	
Palkat	12 800 000
Raaka- ja tarveaineet	14 628 000
Muut kulut	2 189 000
	Yhteensä 29 617 000
1982 esitys	29 617 000
1981 menoarvio	27 590 000
1980 tilinpäätös	26 035 584

22. *Vammaskosken tehdas* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 9 565 000 mk toiminnan laajentumisen ja kustannusten nousun johdosta.

	mk
Käyttösuunnitelma:	
Palkat	17 900 000
Raaka- ja tarveaineet	28 000 000
Muut kulut	4 980 000
	Yhteensä 50 880 000
1982 esitys	50 880 000
1981 menoarvio	41 315 000
1980 tilinpäätös	41 426 963

23. Patruunatehdas (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 059 000 mk palkkojen ja hintojen nousun sekä tuotannon lisääntymisen johdosta.

	mk
Käyttösuunnitelma:	
Palkat	26 400 000
Raaka- ja tarveaineet	30 060 000
Muut kulut	5 899 000
	Yhteensä 62 359 000
1982 esitys	62 359 000
1981 menoarvio	59 300 000
1980 tilinpäätös	51 126 156

24. Metsätalous (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 868 000 mk seuraavasti:

a) Palkkauksiin merkitään lisäystä 108 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Muihin metsätalouden käyttömenoihin ehdotetaan lisäystä 760 000 mk, mistä 200 000 mk aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja 560 000 mk metsätöiden kustannusten noususta.

	mk
Käyttösuunnitelma:	
Hallintohenkilöstön palkat	975 000
Puun korjuu	3 570 000
Metsien hoito	1 400 000
Maa-alueiden hoito	60 000
Muut menot	600 000
	Yhteensä 6 605 000
1982 esitys	6 605 000
1981 menoarvio	5 737 000
1980 tilinpäätös	5 502 442

70. *Teollisuuslaitosten konebankinnat* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan puolustusministeriön alaisten teollisuuslaitosten koneiden ja laitteiden uusintaa ja täydentämistä varten 13 168 000 mk, mistä 1 500 000 mk aiheutuu vuoden 1980 tulo- ja menoarviossa Vammaskosken tehtaan ampumatarviketuotannossa tarvittavien koneiden ja laitteiden hankkimiseksi myönnetyn tilausvaltuuden rahoitusosuudesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion pukutehdas	665 000
Vammaskosken tehdas	4 100 000
Lapuan patruunatehdas	8 403 000
Yhteensä	13 168 000

1982 esitys	13 168 000
1981 menoarvio	11 275 000
1981 I lisämenoarvio	162 000
1980 tilinpäätös	12 367 000

74. *Teollisuuslaitosten rakennustyöt* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 13 150 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennustyö	Hyöty-pinta-ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
Lapuan patruunatehdas					
1. Patruunaelementtien tuotantotilat varasto- ja apu-tiloihin	9 215 (68 500)	33 420 000	3 627 (488)	6 600 000	10 000 000
2. Pyroteknisen osaston täydentäminen					150 000
3. Asunto- ja tehdasrakennusten korjaus					500 000
Vammaskosken tehdas					
1. Levyosaston laajentaminen	1 340 (11 850)	4 580 000	3 418 (386)		2 000 000
2. Ammuspuristuslinjan uusimisen suunnitteluun					500 000
				Yhteensä	13 150 000

1982 esitys	13 150 000
1981 menoarvio	6 600 000
1981 I lisämenoarvio	480 000
1980 tilinpäätös	3 480 000

78. *Puolustusministeriön metsien perusrannukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 180 000 mk uudisojituksiin ja metsäteiden rakentamiseen.

1982 esitys	180 000
1981 menoarvio	170 000
1980 tilinpäätös	160 000

99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut menot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 820 400 mk seuraavasti:

3. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 767 000 mk, mistä 350 000 mk aiheutuu viransijaisten palkkioiden noususta ja sijaisuspäivien lisääntymisestä, 400 000

mk sijaisuuslisäpalkkioiden maksuperusteiden tarkistamisesta ja 17 000 mk lääkärintodistus-palkkioiden noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Viransijaisten palkkiot	1 775 000
Lääkärintodistus-palkkiot	157 000
Yhteensä	1 932 000

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 53 400 mk. Alamomentin loppusumma on 135 000 mk.

1982 esitys 2 067 000
1981 menoarvio 1 246 600
1980 tilinpäätös 858 921

08. *Komiteat ja asiantuntijat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 325 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä veteraanitunnuslautakunnan toiminnan lisääntymisestä. Kun momentilta vähennetään 29 000 mk eräiden pysyväisluonteisten toimikuntien menojen siirtona momentille 27.01.09, lisäys on 296 000 mk.

1982 esitys 721 000
1981 menoarvio 425 000
1981 I lisämenoarvio 210 000
1980 tilinpäätös 553 504

40. *Lapuan patruunatehtaalle keväällä 1976 sattuneen onnettomuuden johdosta maksettavat*

tapaturmavakuutuslain mukaiset korvaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 360 000 mk tapaturmavakuutuslain nojalla maksettavia korvauksia varten.

1982 esitys 360 000
1981 menoarvio 360 000
1980 tilinpäätös 283 330

90. *Kurssivaihtelut* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 105 000 mk, mistä 5 000 mk aiheutuu sotilasasiainministeriön vahvistamien tilikurssien tappiollisista kursieroista ja 100 000 mk Yhdistyneiltä Kansakunnilta rauhanturvaamistehtäviin osallistumisesta aiheutuneita korvauksia perittäessä syntyneistä tappiollisista kursieroista.

1982 esitys 105 000
1981 menoarvio 105 000
1980 tilinpäätös 558 057

Pääluokan 27 menot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Puolustusministeriö (150)	13 508	15 393	17 047	+ 1 654	+ 11
10. Pääesikunta (160)	45 701	50 119	55 334	+ 5 215	+ 10
12. Puolustusvoimien muut palkkausmenot (160)	759 426	788 915	918 741	+ 129 826	+ 16
14. Asevelvollisten ylläpitomenot (160)	283 129	308 582	372 825	+ 64 243	+ 21
16. Koulutuksen erityismenot (160)	22 067	25 618	29 507	+ 3 889	+ 15
20. Perushankintamenot (160)	520 900	301 500	367 200	+ 65 700	+ 22
25. Varustuksen uusinta- ja käyttömenot (160)	706 004	959 908	1 032 650	+ 72 742	+ 8
27. Kiinteistömenot (160)	356 117	391 074	436 994	+ 45 920	+ 12
29. Puolustusvoimien muut menot (160)	43 336	47 939	58 471	+ 10 532	+ 22
30. Kansainvälinen rauhanturvaamistyö (030)	34 655	2 130	2 470	+ 340	+ 16
90. Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta (150)	16 007	18 045	26 498	+ 8 453	+ 47
99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut menot (150)	2 254	2 137	3 253	+ 1 116	+ 52
Yhteensä	2 803 104	2 911 360	3 320 989	+ 409 629	+ 14

Pääluokan 27 liikeyritysten käyttömenot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
90. Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta (150)	129 769	140 142	156 261	+ 16 119	+ 12
Yhteensä	129 769	140 142	156 261	+ 16 119	+ 12

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Valtiovarainministeriö

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 30 286 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	21 163 300	+ 2 681 300	248	+ 6
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ...	6 031 300	+ 520 800	90	— 4
3. Muut palkat ja palkkiot	152 700	— 32 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 981 500	+ 204 400	—	—
Varaus 1981		— 1 208 900	—	—
Varaus 1982	957 200	+ 957 200	—	—
Yhteensä	30 286 000	+ 3 122 400	338	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 540 000 mk, mistä 2 484 900 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Ministeriön virkarakenteen kehittämiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi kansantalousosastolle sopimuspalkkainen finanssineuvoksen, apulaisosastopäällikkönä, virka (S 19). Samalla voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa kansantalousosastolta sopimuspalkkainen apulaisosastopäällikön virka (S 18).

Verolainsäädännön valmistelutoiminnan tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi sopimuspalkkainen lainsäädäntöneuvoksen virka (S 17) ja sopimuspalkkainen neuvottelevan virkamiehen virka (S 17). Lainsäädäntöneuvoksen palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 28.80.02.

Valtion lainanottoon ja takaustoimintaan liittyviä tehtäviä hoitavan henkilöstön vakanssarakenteen muuttamiseksi tehtäviä vastaavaksi ehdotetaan yleiselle osastolle 1.3.1982 lukien perustettavaksi vanhemman hallitussihteerin

virka (B 3). Samalla voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa yleiseltä osastolta nuoremman hallitussihteerin virka (B 1).

Suunnittelusihteeristön henkilöstön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen erikoistutkijan toimi (B 1). Vastaavasti työsubdepalkoista vähennetään yhden henkilön palkkauseen varattu määräraha.

Toimistohenkilöstön vakanssarakenteen muuttamiseksi tehtäviä vastaavaksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi apulaistarkastajan virka (V 21) ja kansantalousosastolle ylimääräinen kanslistin toimi (V 13). Samalla voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa palkkaosastolta ylimääräinen vahtimestarin toimi (V 12) ja kansantalousosastolta ylimääräinen apulaiskanslistin toimi (V 11).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi järjestelyosastolle ylimääräinen hallintotarkastajan toimi (V 29) ja ylimääräinen tarkastajan toimi (V 22) sekä tulo- ja menoarvio-osastolle ylimääräinen toimistosihteerin toimi (V 16).

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 796 500 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkoista vähennettäväksi 75 400 mk erikoistutkijan palkkana sekä tilapäisten palkkioista 140 000 mk kolmen ylimääräistetyin toimen palkkioina eli yhteensä 215 400 mk.

Tilapäisten palkkioista ja työsuhdepalkoista vähennetään 45 700 mk vuoden 1981 aikana lakkautetun kolmen toimen palkkana.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 144 300 mk talouspolitiikkaan ja kansainvälisiin taloudellisiin kysymyksiin perehtyneen henkilön Suomen pysyvään edustustoon Yhdistyneissä Kansakunnissa lähettämisestä aiheutuvia kuluja varten.

Vähennys on 116 800 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 86 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 45 000 mk ulkomaiseen jatkokoulutukseen osallistuvien virkamiesten viransijaisten palkkioina. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 95 000 mk, vähennys on 50 000 mk.

1982 esitys	30 286 000
1981 menoarvio	27 163 600
1980 tilinpäätös	24 414 868

09. Pysyvät neuvottelukunnat

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 15 000 mk. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään kaksi päätoimista sihteeriä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion rakennusasiain neuvottelukunta ..	22 000
Kunnallisten virkaehtosopimusasiain neuvottelukunta	130 000
Valtion työehtosopimusasiain neuvottelukunta	40 000
Valtion työsuhdeasiain neuvottelukunta ..	7 000
Valtion työterveys- ja työturvallisuusasiain neuvottelukunta	120 000
Valtion henkilöstöpolitiikan neuvottelukunta	30 000
Valtion eläkeneuvottelukunta	10 000
Atk-alan neuvottelukunta	80 000
Yleishyödyllisten yhteisöjen verovapauslautakunta	38 000
Metalli- ja rakennusteollisuuden veronhuojennusneuvottelukunta	50 000
Muut neuvottelukunnat	70 000
Yhteensä	597 000

1982 esitys	597 000
1981 menoarvio	612 000
1980 tilinpäätös	450 647

27. Automaattinen tietojenkäsittely (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 270 000 mk, mikä aiheutuu tehinnä olemassa olevien atk-järjestelmien tehostetusta hyödyntämisestä, tulosiirtoselvitysten ja laskentamallien lisääntyneestä tarpeesta, tulo- ja menoarvion atk-pohjaisen laadinnan aloittamiseen liittyvistä selvityksistä sekä kokonaistaloudellisen suunnittelun sovellutusten laajentamisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Tulosiirtoselvitykset ja laskentamallit ..	260 000
Tulo- ja menoarvion ja taloussuunnittelun sovellutukset	300 000
Henkilörekistereiden ja palkkatilastojen sovellutukset	740 000
Kokonaistaloudellisen suunnittelun sovellutukset	230 000
Muut sovellutukset	100 000
Yhteensä	1 630 000

1982 esitys	1 630 000
1981 menoarvio	1 360 000
1980 tilinpäätös	1 193 501

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 408 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 3 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 31 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 801 000 mk, mistä 577 500 mk aiheutuu matka- ja painatusmenojen sekä hintojen ja luentopalkkioiden noususta sekä säästökassojen tarkastustoiminnasta aiheutuvista menoista, 2 000 000 mk kertamenosta Kansainvälisen Valuuttarahaston väliaikaiskomitean ja Maailmanpankin yhteisen kehityskomitean kokouksen järjestelymenoja varten, 55 000 mk kertamenosta kahden osaston muutttoa varten valtioneuvoston linnan korjauksen johdosta, 80 000 mk kertamenosta ulkomaiseen jatkokoulutukseen lähetettävien henkilöiden opiskelustannuksia varten, 52 500 mk kertamenosta valtiovarainministeriön mitalin hankkimista varten sekä 36 000 mk kertamenosta momentin 28.01.01 perusteluissa mainitun Suomen pysyvään edustustoon Yhdistyneissä Kansakunnissa

lähetettävästä henkilöstä aiheutuvia kuluja varten. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 60 000 mk ja ulkopuolisilla teetettäviin tutkimuksiin varatusta määrärahasta 186 000 mk sekä 150 000 mk siirtona momentille 28.80.19, lisäys on 2 405 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat (kertamenoa 70 000)	800 000
Virkistystoiminta (enintään)	4 000
Muut henkilöstömenot	136 000
Rakennusten käyttö	590 000
Toimisto- ja painatusmenot	2 875 000
Pohjoismainen verotieteellinen tutkimusneuvosto	75 000
Ulkopuolisilla teetettävät tutkimukset ..	247 000
Muut menot (kertamenoa 2 153 500) ..	2 520 000
Yhteensä	7 247 000

1982 esitys	7 278 000
1981 menoarvio	4 870 000
1981 I lisämenoarvio	35 000
1980 tilinpäätös	4 500 406

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 300 000 mk, mistä 150 000 mk peruskorjattavien tilojen kalustamista sekä 150 000 mk muun kaluston ja konttorikoneiden uusimista varten.

1982 esitys	300 000
1981 menoarvio	165 000
1980 tilinpäätös	154 307

05. Valtiokonttori

Valtion eläkeasioiden käsittelynopeutta kehitetään edelleen eläkkeenmaksatuksen, eläkkeen laskennan, eläketietorekisterin samoin kuin muidenkin toimintojen atk-järjestelmiä uusimalla ja kehittämällä. Myös valtionvelka-

ja lainananto-osastolla kehitetään atk-järjestelmiä nykyistä paremman tiedon saamiseksi velka- ja lainakantojen vaikutuksista valtiontalouden suunnittelua varten.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 22 877 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	17 168 500	+ 1 902 000	295	+ 3
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	2 438 100	+ 216 000	35	— 2
3. Muut palkat ja palkkiot	1 053 300	+ 137 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 495 000	+ 142 600	—	—
Varaus 1981		— 920 000	—	—
Varaus 1982	722 100	+ 722 100	—	—
Yhteensä	22 877 000	+ 2 199 800	330	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 065 300 mk, mistä 2 046 400 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan eläkeosastolle perustettavaksi suunnittelupäällikön virka (B 2).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi henkilöstöhallinto-osastoon ylimääräinen toimistosihteerin toimi (V 19) ja valtionvelka- ja lainanto-osastoon ylimääräinen konekirjoittajan toimi (V 10).

Lisäys on 173 300 mk.

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään 8 000 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 71 600 mk kahden ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä kertamena 83 300 mk suunnittelijan edelleen palkkaamiseksi henkilöstöhallinto-osastolle kuukausipalkkasysteemin neuvontatehtäviä varten.

Valtion virkamiesrekisterin ja valtion kuukausipalkkaisten työsuhteisten henkilörekisterin ylläpitoon liittyvien tehtävien siirron johdosta tilastokeskuksesta valtiokonttoriin ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 21 000 mk kausiluonteisen henkilöstön palkkaamista varten. Vastaavasti momentin 28.52.01 kohdalla ehdotetaan lakkautettavaksi tilastoapulaisen toimi.

Lisäys on 24 700 mk. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 70 000 mk, vähennys on 45 300 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 33 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 89 000 mk, mistä 10 000 mk aiheutuu vuosilomakorvauksista, 45 000 mk viransijaisten palkkioista, 6 000 mk eläkelautakunnan palkkioista, 10 000 mk oikaisulautakunnan palkkioista sekä 10 000 mk valtion ryhmähenkivakuutuksen neuvottelukunnan palkkioista sekä 8 000 mk erittelemättömistä muista palkkoista ja palkkioista. Kun muista palkkoista ja palkkioista ehdotetaan vähennettäväksi 27 200 mk ylityökorvauksina, lisäys on 61 800 mk.

1982 esitys	22 877 000
1981 menoarvio	20 677 200
1980 tilinpäätös	16 998 095

25. *Työkirjatietojen rekisteröinti* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 967 000 mk. Määräraha käytetään työkirjoissa olevien eläkeoikeuteen vaikuttavien tietojen atk-rekisteröinnistä aiheutuviin kustannuksiin. Rekisteröintityö tehtäisiin vuosina 1981—1985 ja sen kokonaiskustannuksiksi arvioidaan noin 6 milj. mk. Rekisteröinnin tarkoituksena on eläkehämmäskäsittelyn tehostamisen lisäksi mahdollistaa ennakkotietojen antaminen tulevasta eläkeoikeudesta. Määrärahasta on tarkoitettu suorittaa kaikki rekisteröintityöstä aiheutuvat kustannukset samoin kuin palkata enintään kymmenen henkilöä.

1982 esitys	967 000
1981 I lisämenoarvio	576 000

27. *Automaattinen tietojenkäsittely* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 590 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Maksuliike ja keskuskirjanpito	7 200 000
Valtionvelka- ja lainanantotehtävät	1 500 000
Valtion eläkkeiden käsittely	2 600 000
Valtion henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä	1 600 000
Muu automaattinen tietojenkäsittely	130 000
Yhteensä	13 030 000

1982 esitys	13 030 000
1981 menoarvio	11 440 000
1980 tilinpäätös	9 983 702

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 400 900 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä pääjohtajan käyttövaroihin 900 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 8 500 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 400 000 mk, mikä aiheutuu vuokrien ja hintojen noususta sekä toiminnan laajentumisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	2 944 000
Painatus	560 000
Matkat	120 000
Valtion laina- ja takuusaatavien sekä perintöomaisuuden turvaamisesta aiheutuvat menot	30 000
Virkistystoiminta (enintään)	5 000
Muut menot	1 195 000
Yhteensä	4 854 000

1982 esitys	4 862 500
1981 menoarvio	4 461 600
1980 tilinpäätös	2 840 045

52. Korkopalkkiot (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 000 000 mk, mikä aiheutuu talletusvuonna 1980 avattujen uusien palkkiotalletustilien kasvusta.

1982 esitys	17 000 000
1981 menoarvio	13 000 000
1980 tilinpäätös	14 494 058

53. *Asuntosäästö-palkkiot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan 7 000 000 mk asuntosäästö-palkkioiden maksamista varten.

1982 esitys	7 000 000
-------------------	-----------

70. *Kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 200 000 mk konttorikoneiden ja kaluston hankkimista varten.

1982 esitys	200 000
1981 menoarvio	200 000
1980 tilinpäätös	331 976

07. Eläkkeet

05. Vakinaiset eläkkeet sekä perhe-eläkkeet ja hautausavut (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 317 867 000 mk eläkkeiden tarkistuksen ja eläkkeiden lukumäärän kasvun johdosta.

Valtion eläkejärjestelmää viime vuosina kehitettäessä on samalla säännösten eräissä yksityiskohdissa muodostunut kansaneläkejärjestelmän kanssa päällekkäisiä etuuksia, joita ei voida pitää tarkoituksenmukaisina. Eläkejärjestelmien yhteensovittamiseksi hallitus antaa eduskunnalle esitykset lisäeläketurvaan sisältyvän työkyvyttömyyseläkkeen täydennysosan maksamisen lakkaamiseksi silloin kun eläkkeensaajalle ryhdytään maksamaan kansaneläkettä, ulkomailla asuvan ulkomaan kansalaisen eläketurvan rajoittamiseksi valtion eläketurvan ulkopuolelle sekä peruseläketurvan lapsikorotuksen poistamiseksi.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion palveluksen perusteella myönnettyt eläkkeet	1 406 600 000
Kunnan, seurakunnan ja yksityisen palveluksen perusteella myönnettyt eläkkeet	532 700 000
Valtionapulaitosten eläkkeet	48 200 000
Kansanedustajain eläkkeet ja perhe-eläkkeet	14 000 000
Toisen korvauslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettut eläkkeet	500 000
Perhe-eläkkeet ja hautausavut valtion palveluksen perusteella	327 100 000
Perhe-eläkkeet ja hautausavut kunnan ja yksityisen palveluksen perusteella ..	58 000 000
Vuonna 1982 suoritettavaa eläkkeiden tarkistusta varten varauksena	287 700 000
Yhteensä	2 674 800 000

1982 esitys	2 674 800 000
1981 menoarvio	2 356 933 000
1980 tilinpäätös	2 065 913 649

06. *Ylimääräiset eläkkeet* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 4 311 000 mk seuraavasti:

1. Ennen myönnettyt ylimääräiset eläkkeet. Vuoden 1981 aikana myönnettäviä eläkkeitä varten alamomentille merkitään lisäystä 4 431 000 mk. Kun eläkkeiden lakkaamisen johdosta alamomentilta voidaan vähentää 200 000 mk, lisäys on 4 231 000 mk. Alamomentin loppusumma on 46 892 000 mk.

3. Vuoden kuluessa kansanedustajille myönnettyt ylimääräiset eläkkeet. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 80 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 150 000 mk.

1982 esitys	50 333 000
1981 menoarvio	46 022 000
1980 tilinpäätös	38 129 638

07. Muut eläkemenot (arviomääräraha)

1. Korvaus kunnalliselle eläkelaitokselle eräistä eläkkeistä ja perhe-eläkkeistä. Alamomentille merkitään lisäystä 2 800 000 mk eläkkeiden tarkistuksen johdosta. Alamomentin loppusumma on 26 800 000 mk.

1982 esitys	28 160 000
1981 menoarvio	25 360 000
1980 tilinpäätös	20 209 580

10. Valtiontalouden tarkastusvirasto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 857 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	5 968 400	+ 522 800	74	—
2. Tilapäisten palkkiot	192 400	+ 89 600	1	—
3. Muut palkat ja palkkiot	31 200	+ 13 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	448 300	+ 39 200	—	—
	Varaus 1981	— 278 300	—	—
	Varaus 1982	+ 216 700	—	—
	Yhteensä	6 857 000	75	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 534 400 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Tarkastusviraston virkarakenteen kehittämiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat virat:

Perustetaan:	Palkkausluokka
1 pääjohtaja	S 20
3 osastopäällikköä, tarkastusneuvosta	S 17
Lakkautetaan:	
1 pääjohtaja	B 8
3 osastopäällikköä, tarkastusneuvosta	B 5

Alamomentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisäystä.

c) Viitaten vuoden 1981 tulo- ja menoarvion tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 146 700 mk ylitarkastajan (V 29) ja tarkastajan (V 26) edelleen palkkaamiseksi vuodeksi 1982. Kun tilapäisten palkkioista vähennetään kertameno 67 100 mk, lisäys on 79 600 mk. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yksi pysyväisluonteinen päätoiminen henkilö.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 12 000 mk, mistä 2 000 mk ylityökorvauksia, 5 000 mk vuosilomakorvauksia,

sia ja 5 000 mk viransijaisten palkkioita varten.

1982 esitys	6 857 000
1981 menoarvio	6 253 400
1981 I lisämenoarvio	64 400
1980 tilinpäätös	5 239 366

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 79 800 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 800 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 8 800 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 79 000 mk, mistä 29 000 mk aiheutuu hintojen noususta ja 50 000 mk vuoden 1982 aikana aloitettavaa tarkastustoimintaa avustavien atk-menetelmien suunnittelusta.

Käyttösuunnitelma:		mk
Matkat (ulkomaan matkat 45 000)		165 000
Automaattinen tietojenkäsittely		50 000
Virkistystoiminta (enintään)		1 000
Muut menot		158 000
	Yhteensä	374 000

1982 esitys	382 800
1981 menoarvio	303 000
1980 tilinpäätös	239 191

70. *Kaluston bankkiminen*
Momentille ehdotetaan 100 000 mk, mistä 80 000 mk aiheutuu saatavien lisätilojen kalustamisesta.

1982 esitys	100 000
1981 menoarvio	35 000
1980 tilinpäätös	29 429

18. Verohallitus

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 23 766 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalikkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	9 480 700	+ 971 400	121	+ 2
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	11 327 700	+ 1 593 900	178	+ 7
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	651 600	+ 83 800	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 554 900	+ 172 300	—	—
Varaus 1981		— 940 500	—	—
Varaus 1982	751 100	+ 751 100	—	—
Yhteensä	23 766 000	+ 2 632 000	299	+ 9

Henkilöstön määrän lisäyksestä seitsemän aiheutuu vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 971 600 mk, mistä 1 953 800 mk aiheutuu palvelusenteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Sisäiseen tarkastukseen liittyviä tehtäviä varten ehdotetaan perustettavaksi ylimää-

räinen tarkastajan toimi (V 24) ja ylimääräinen toimistosihhterin toimi (V 17). Lisäys on 111 200 mk.

c) Merimiesverotuksen toimittamiseen liittyviä toimistotehtäviä varten tarvittavan kausityövoiman palkkaamiseksi ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä kertamenona 272 000 mk. Kun tilapäisten palkkioista vähennetään kertameno 225 000 mk, lisäys on 47 000 mk.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 484 200 mk vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa palkatun ylitarkastajan, tarkastajan, pääsuunnittelijan, vanhemman suunnittelijan, suunnittelijan ja kahden vanhemman ohjelmoijan edelleen palkkaamiseksi.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 122 100 mk kahden toimihenkilön edelleen palkkaamiseksi. Kun työsuhdepalkkoista vähennetään kertameno 110 000 mk, lisäys on 12 100 mk.

Henkilöstörakenteen saattamiseksi vastamaan muuttuvia tehtäviä työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 90 000 mk.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 160 500 mk vuoden 1981 aikana palkatun kolmen henkilön palkkoina.

Työsuhdepalkkoista vähennetään 257 500 mk vuoden 1981 aikana lakkautettujen tointen palkkoina.

Lisäys on 536 300 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 185 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 30 000 mk, mistä 10 000 mk vuosilomakorvauksia, 10 000 mk viransijaisten palkkioita ja 10 000 mk erittelemättömiä muita palkkoja ja palkkioita varten.

1982 esitys	23 766 000
1981 menoarvio	21 134 000
1981 I lisämenoarvio	218 100
1980 tilinpäätös	18 461 082

09. *Pysyvät neuvottelu- ja lautakunnat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk keskusverolautakunnassa käsiteltävien asioiden lisääntymisen johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Keskusverolautakunta	160 000
Merimiesverolautakunta	30 000
Verosopimusneuvottelukunta	20 000
Verolomakeneuvottelukunta	30 000
Yhteensä	240 000

1982 esitys	240 000
1981 menoarvio	220 000
1980 tilinpäätös	132 300

22. *Veroluokitus* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 320 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	4 320 000
1981 menoarvio	4 000 000
1980 tilinpäätös	3 500 000

27. *Automaattinen tietojenkäsittely* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 7 250 000 mk seuraavasti:

1. *Korvaukset atk-käyttötehtävistä.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 5 150 000 mk verotuksen tietojenkäsittelytehtävien lisääntymisen johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Verohallitus	2 680 000
Liikevaihtoverotoimistot	700 000
Läsinverovirastot	3 420 000
Verotoimistot	18 800 000
Muut käyttötehtävät	1 400 000
Yhteensä	27 000 000

2. *Korvaukset systeemyötehtävistä.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 100 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Verohallitus	1 250 000
Liikevaihtoverotoimistot	400 000
Läsinverovirastot	2 450 000
Verotoimistot	4 200 000
Muut systeemyötehtävät	400 000
Yhteensä	8 700 000

3. *Tietojenkäsittelylaitteiden vuokra- ja huoltomaksut.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk, mikä aiheutuu atk-laitteistojen laajenuksista ja kustannusten noususta. Alamomentin loppusumma on 4 550 000 mk.

1982 esitys	40 250 000
1981 menoarvio	33 000 000
1980 tilinpäätös	29 129 637

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 220 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 3 000 mk, mistä pääjohtajan käyttövaroina 2 000 mk ja verohallinnon eri neuvottelupäivien käyttövaroina 1 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 31 700 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 537 000 mk, mistä kertamenona 40 000 mk. Lisäys aiheutuu kustannusten noususta sekä koulutuksen ja matkakustannusten lisääntymisestä, metsäverotustutkimuksen sekä luontaiseturjen verotusarvojen määräytymispe-

rusteita koskevan tutkimuksen jatkamisesta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 760 000 mk, vähennys on 223 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	750 000
Koulutus	410 000
Virkistys- ja lomatoiminta (enintään)	70 000
Muut henkilöstömenot	95 000
Rakennusten käyttö	1 950 000
Toimistomenot	1 100 000
Painatusmenot	1 100 000
Tiedotustoiminta	210 000
Kansainvälinen yhteistyö (ulkomaan matkat enintään 90 000)	110 000
Muut menot (kertamenoa 40 000)	685 000
Yhteensä	6 480 000

1982 esitys	6 511 700
1981 menoarvio	6 731 700
1980 tilinpäätös	5 793 330

70. *Kaluston, koneiden ja välineiden hankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 3 370 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Tietovälineiden hankinta	170 000
Kalusteet ja konttorikoneet	300 000
Atk-laitteistojen hankinta	2 900 000
Yhteensä	3 370 000

1982 esitys	3 370 000
1981 menoarvio	4 650 000
1980 tilinpäätös	4 200 000

24. Liikevaihtoverotoimistot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 32 769 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	28 455 900	+ 2 709 800	472	—
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i> ..	988 800	+ 84 200	40	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	145 400	+ 13 200	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	2 143 200	+ 174 700	—	—
	Varaus 1981	— 1 339 100	—	—
	Varaus 1982	+ 1 035 700	—	—
Yhteensä	32 769 000	+ 2 678 500	512	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 836 200 mk, mistä 2 804 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään 29 000 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 40 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	32 769 000
1981 menoarvio	30 090 500
1980 tilinpäätös	26 897 595

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä toimisto- ja painatuskustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	1 250 000
Rakennusten käyttö	3 400 000
Toimistomenot	700 000
Painatusmenot	800 000
Muut menot	250 000
Yhteensä	6 400 000

1982 esitys	6 400 000
1981 menoarvio	6 300 000
1980 tilinpäätös	5 019 733

70. *Kaluston hankkiminen*
 Momentille ehdotetaan 220 000 mk konttorikaluston ja -koneiden uusimista varten.

1982 esitys	220 000
1981 menoarvio	200 000
1980 tilinpäätös	142 083

26. Lääninverovirastot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 90 814 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	77 627 100	+ 8 628 000	1 333	+ 29
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhddepalkat</i> ..	3 123 400	+ 643 600	43	— 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	1 252 000	+ 386 400	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	5 941 400	+ 624 100	—	—
	Varaus 1981	— 3 617 200	—	—
	Varaus 1982	+ 2 870 100	—	—
	Yhteensä	90 814 000	1 376	+ 28

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 7 807 400 mk, mistä 7 695 300 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Toiminnan tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi 26 ylimääräistä toimistoapulaisen tointa (V 9).

Sisäisen tarkastuksen kehittämiseksi ehdotetaan perustettavaksi kaksi ylimääräistä tarkastajan tointa (V 24).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen toimistosihteerin toimi (V 13).

Lisäys on 1 202 000 mk.

c) Työsuhddepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 400 000 mk kausiapulaisten palkkaamista varten lähinnä veronkanto-osastojen ruuhkien purkamiseen ja uuden kuukausipalkkasysteemin aiheuttamiin lisätehtäviin.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 33 200 mk ylimääräistetyt toimen palkkiona.

Työsuhddepalkkoista vähennetään 18 200 mk vuoden 1981 aikana siirrettyjen tointen palkkoina.

Lisäys on 348 600 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 42 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 300 000 mk, mistä ylityökorvauksiin 200 000 mk, vuosilomakorvauksiin 30 000 mk ja viransijaisten palkkioihin 70 000 mk.

1982 esitys	90 814 000
1981 menoarvio	81 279 000
1981 I lisämenoarvio	2 200 000
1980 tilinpäätös	73 994 091

21. *Veronkantopalkkiot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 7 000 000 mk palkkioiden nousun johdosta seuraavasti:

1. *Liikevaihtoverovelvollisille suoritettavat kantopalkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 5 000 000 mk. Alamomentin loppusumma on 25 000 000 mk.

2. *Veronkantopalkkiot*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 000 000 mk. Alamomentin loppusumma on 10 000 000 mk.

1982 esitys	35 000 000
1981 menoarvio	28 000 000
1980 tilinpäätös	26 671 046

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 1 630 000 mk matka-, toimisto- ja painatuskustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	3 000 000
Rakennusten käyttö	10 200 000
Toimistomenot	3 600 000
Painatusmenot	1 200 000
Moottorijoneuvojen käyttö ja kunnossapito	230 000
Pakkohuutokauppalut	50 000
Muut menot	500 000
Yhteensä	18 780 000

1982 esitys	18 780 000
1981 menoarvio	17 150 000
1980 tilinpäätös	15 337 349

70. *Kaluston sekä puhelimien hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 500 000 mk konttorikoneiden ja -kaluston sekä puhelimien hankkimista ja uusimista varten.

1982 esitys	1 500 000
1981 menoarvio	1 500 000
1980 tilinpäätös	1 300 000

28. Verotoimistot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 278 974 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	201 902 000	+ 22 204 400	3 738	+ 31
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	43 365 800	+ 7 162 900	632	— 3
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	6 638 900	+ 696 600	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	18 250 600	+ 1 945 200	—	—
	Varaus 1981	— 11 092 100	—	—
	Varaus 1982	+ 8 816 700	—	—
Yhteensä	278 974 000	+ 29 733 700	4 370	+ 28

Henkilöstön määrän lisäyksestä 10 aiheutuu vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 26 398 800 mk, mistä 25 825 500 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Ehdotetaan perustettavaksi 1. 3. 1982 lukien 20 ylimääräistä verovalmistelijan tointa

(V 13) toiminnan tehostamiseksi niissä vero-
piireissä, joissa tehtävien lisääntyminen henkilö-
löstön määrään nähden on ollut huomattavan
suuri.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimi-
henkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdote-
taan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ylimää-
räinen toimistoapulaisen toimi (V 8).

Lisäys on 786 200 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 2 500 000 mk siirtymäkauden henkilöjärjestelyjä varten.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk kausiapulaisten palkkaamista varten.

Kiinteistöjen uusien verotusarvoperusteiden käyttöönotosta ja elinkeinoverotuksen laskenta- ja seurantarjestelmän koeverotuksesta vero- toimistoille aiheutuvien tehtävien johdosta ehdotetaan lisäystä kertamenona 1 000 000 mk työsuhteisen henkilökunnan palkkaamista var- ten.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 29 900 mk ylimääräistetyn toimen palkkiona.

Tilapäisten palkkioista ja työsuhdepalkoista vähennetään vuoden 1981 aikana ylimääräis- tettyjen ja siirrettyjen tointen palkkioina 89 500 mk.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdote- taan työsuhdepalkoista vähennettäväksi 51 700 mk kolmen siivoojan palkkiona, joista yksi henkilö on osa-aikainen.

Lisäys on 4 328 900 mk. Kun työsuhdepalk- koista vähennetään kertameno 1 500 000 mk, lisäys on 2 828 900 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 629 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdote- taan lisäystä 50 000 mk viransijaisten palk- kioiden lisääntymisen johdosta.

1982 esitys	278 974 000
1981 menoarvio	249 240 300
1981 I lisämenoarvio	2 848 600
1980 tilinpäätös	216 730 573

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 5 800 000 mk, mikä aiheutuu vuokrien noususta, puhelin- kulujen lisääntymisestä sekä painatuskustannus- ten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	1 800 000
Rakennusten käyttö	24 500 000
Toimistomenot	10 000 000
Painatusmenot	15 000 000
Muut menot	1 300 000
Yhteensä	52 600 000

1982 esitys	52 600 000
1981 menoarvio	46 800 000
1980 tilinpäätös	40 753 650

70. *Kaluston sekä puhelimien hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 500 000 mk vero- toimistojen konttorikaluston ja -koneiden sekä puhelimien hankkimista sekä konttorikoneiden uusimista varten.

1982 esitys	1 500 000
1981 menoarvio	1 200 000
1980 tilinpäätös	1 200 000

36. Muut verotusmenot

21. *Palautettavien verojen korko sekä oi- keudenkäyntikulut veroasioissa* (arviomäärä- raha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 15 000 000 mk.

1982 esitys	45 000 000
1981 menoarvio	30 000 000
1980 tilinpäätös	43 272 323

22. *Korvaukset posti- ja telelaitokselle* (ar- viomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 300 000 mk seuraavasti:

1. *Korvaus leimamerkkien, leimaveroarvo- korttien ja elokuvaverolippujen myynnistä.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 800 000 mk. Alamomentin loppusumma on 8 500 000 mk.

2. *Korvaus veroilmoitusten postimaksutta tapahtuvasta palauttamisesta.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk. Alamomentin loppusumma on 4 500 000 mk.

1982 esitys	13 000 000
1981 menoarvio	11 700 000
1980 tilinpäätös	11 244 678

37. Eräät hinnanerokorvaukset

40. Eräiden valmisteverolakien mukaiset hinnanerokorvaukset (arviomääräraha)

Hinnanerokorvaukset rahoitetaan pääosiltaan järjestelmän piiriin kuuluvista tuotteista kannettavien valmisteverojen tuotolla. Suurin osa tuloista kertyy elintarviketuotteiden valmisteverosta, jonka tuotoksi on momentille 11.08.06 arvioitu 1 600 000 000 mk.

Momentille ehdotetaan lisäystä 270 000 000 mk raaka-aineiden kotimaisten hintojen ja maailmanmarkkinahintojen erotuksen kasvun johdosta.

Hallituksen tarkoituksena on antaa helmi-

kuun 1982 loppuun mennessä ohjeet siitä, kuinka suurta viljelyalaa vastaava määrä kotimaisesta raaka-aineesta valmistettuja maltaita saadaan viedä maasta. Tarkoituksena on valtiontaloudellisista ja tuotantopoliittisista syistä rajoittaa vuonna 1982 vientimaltaan valmistukseen tarkoitettua kotimaisen mallasohran viljelystä.

1982 esitys	1 840 000 000
1981 menoarvio	1 570 000 000
1980 tilinpäätös	1 608 506 897

39. Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

Ahvenanmaan itsehallintolain (670/51) mukaan varat, jotka Ahvenanmaan maakunta tarvitsee itsehallinnon toteuttamiseksi ja ylläpitämiseksi, on valtakunnan ja maakunnan välistä verotaloudellista säännöllistä tasoitusta odotettaessa itsehallintolain säännösten mukaisesti osoitettava valtion tulo- ja menoarviossa vuotuisina ennakkomaksuina. Nämä ennakot otetaan huomioon lopullisessa tasoituksessa. Koska säännöllinen tasoitus itsehallintolain mukaan toimitetaan jälkikäteen ja koska tällöin vielä vahvistamattomien tasoitusten määrät saattavat nousta ennakkomaksuja suuremmiksi, ehdotetaan, että Ahvenanmaan maakunnalle verotaloudellista säännöllistä tasoitusta varten myönnettävästä määrärahadista saadaan tarpeen mukaan myöntää ennen lopullisen tasoituksen valmistamista lisäennakkoa varainhoitovuotta edeltävien vuosien menoihin.

Varainhoitovuonna 1982 tarvittavien varojen suuruus riippuu itsehallinnon säännöllisistä tarpeista maakunnalle varainhoitovuotena aiheutuneiden menojen ja maakunnalle samana aikana kertyneiden tulojen suuruudesta. Menojen kasvukehitys on yleensä sama kuin valtakunnassa. Menojen lisäksi vaikuttavat toisaalta myös maakunnan erillinen asema, erikoisolot ja väestön erikoiset ehtoedot. Menojen kasvu perustuu siten lähinnä työllisyyden ylläpitämistä edistäviin toimenpiteisiin, valtion ja maakunnan välistä taloudellista tehtäväjako koskevan lainsäädännön toteuttamiseen, erilaisiin taloudellisiin tukitoimenpiteisiin, kansanterveyslainsäädännön toteuttamiseen, lasten päivähoitopaikkojen lisäämiseen ja niiden kehittä-

miseen, peruskoulujärjestelmästä siirtymisestä aiheutuviin kustannuksiin, saariston liikennelytehtävien ja saaristoväestön elinolojen parantamiseen, asuntotuotantoon tarkoitettujen luottojen lisäämiseen, kehitysalue-lainsäädäntöön sekä sellaisten investointien rahoittamiseen, joita valtakunnassa rahoitetaan valtion investointirahastosta myönnettävillä luotoilla.

Valtion tulo- ja menoarviossa osoitettu ylimääräinen määräraha käytetään Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan sellaisten laitosten tai yritysten kustantamiseksi tai avustamiseksi, joiden suunnittelu- ja kustannuslaskelmat vaativat erityistä, perusteellista käsittelyä ja joihin tarvittavien varojen osoittaminen ei kuulu varsinaisen menoarvion järjestelyyn. Määrärahan myöntämisen edellytyksenä on, että määräraha tarkoittaa itsehallinnon alalle kuuluvan tehtävän toteuttamista ja että vastaavaan tarkoitukseen yleensä myönnetään varoja valtakunnan muissa osissa. Ahvenanmaalla vallitsevat hintasuhteet, maakunnan erikoisolot ja erillinen asema sekä väestön erikoiset ehtoedot saattavat aiheuttaa sen, että määräraha on eräissä tapauksissa suurempi kuin valtakunnassa yleensä.

Ahvenanmaan valtuuskunta päättää ylimääräisen määrärahan myöntämisestä maakuntapäivien esityksestä. Tasavallan Presidentin on vahvistettava valtuuskunnan tekemä päätös ylimääräisen määrärahan myöntämisestä, jotta se tulisi voimaan.

Varainhoitovuodeksi 1982 osoitettavasta ylimääräisestä määrärahadista käytetään 4 milj. mk aikaisemmin hyväksytyjen investointikoh-

teiden rahoittamiseen. Nämä investointikohteet ovat maakuntamuseo ja teknillinen oppilaitos. Ahvenanmaan maakunnan energia- ja sähköhuollon turvaamiseen ja kehittämiseen käytetään vuonna 1982 yhteensä 4 milj. mk.

30. *Ahvenanmaan maakunnalle myönnettävä verotaloudellinen tasoitus* (arviomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan lisäystä 25 000 000 mk.

1982 esitys	260 000 000
1981 menoarvio	235 000 000
1980 tilinpäätös	220 400 000

31. *Ahvenanmaan maakunnalle myönnettävät ylimääräiset määrärahat* (arviomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan lisäystä 4 500 000 mk.

1982 esitys	8 000 000
1981 menoarvio	3 500 000
1980 tilinpäätös	24 450 870

32. *Kunnallisveron saamatta jäämisen korvaus eräissä tapauksissa* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 150 000 mk.

1982 esitys	3 000 000
1981 menoarvio	1 850 000
1980 tilinpäätös	1 600 000

40. Tullilaitos

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 166 937 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	131 221 800	+ 17 640 900	2 353	+ 39
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	5 709 400	+ 457 100	98	— 2
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	13 814 000	+ 1 378 800	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	10 917 500	+ 1 269 300	—	—
	Varaus 1981	— 6 563 400	—	—
	Varaus 1982	+ 5 274 300	—	—
	Yhteensä	166 937 000	2 451	+ 37

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 14 473 800 mk, mistä 14 440 300 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Ulkomaankaupan yhtenäistetyn tietojärjestelmän edelleen kehittämistä sekä valmisteverotukseen liittyvien tehtävien tehostamista varten ehdotetaan tullihallitukseen perustettavaksi kolme ylimääräistä tullisihteerin tointa (V 27).

Yritystarkastuksen ja siihen liittyvän tullirikostutkinnan tehostamista varten sekä lisääntyneitä tullivalvonta- ja verovalmistelutehtäviä varten ehdotetaan aluehallintoon perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkausluokka
4 tulliverotarkastajaa	V 25
1 tullipäällysmies	V 19
2 ylitullivartijaa	V 17
4 tullikirjuria	V 15
6 tullivartijaa	V 13

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi aluehallintoon kaksi ylimääräistä tullitarkastajan tointa (V 23).

Työajan lyhennyksen johdosta ehdotetaan aluehallintoon perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
3 tullipäälyysmiestä	V 19
2 ylitullivartijaa	V 17
12 tullivartijaa	V 13

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 3 100 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 5 113 500 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 87 600 mk kahden ylimääräistetyt toimen palkkioina.

Työsuhdepalkoista vähennetään 22 900 mk vuoden 1981 aikana lakkautettujen toimen palkkioina.

Vähennys on 110 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 96 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	166 937 000
1981 menoarvio	147 480 000
1980 tilinpäätös	130 348 671

27. Tietojen koneellinen käsittely (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 365 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä tarkastustoimeen, luovutustoimeen ja kotimaiseen valmisteverotukseen liittyvän tietojenkäsittelyn kehittämisestä, tekstinkäsittelystä sekä huoltokustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Ulkomaankauppatilasto	1 300 000
Tullilaskutus, tililaskenta, maksutarkkailu	650 000
Palkkalaskenta	200 000
Atk-laitteiden huolto	1 000 000
Tullilaboratorion tietojenkäsittelyjärjestelmä	400 000
Tarkastustoimi	200 000
Luovutusjärjestelmä	150 000
Valmisteverotus	100 000
Tekstinkäsittely	30 000
Muut atk-kustannukset	150 000
Yhteensä	4 180 000

1982 esitys	4 180 000
1981 menoarvio	3 815 000
1980 tilinpäätös	3 598 070

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 2 217 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 4 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 40 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Pääjohtajan käyttövarat	25 500
Tullihallinnon neuvottelu-, opinto- ja koulutustoiminnan käyttövarat	14 500
Yhteensä	40 000

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 233 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä yleisestä kustannus- ja hintatason noususta sekä 30 000 markan kertamenosta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 20 000 mk, lisäys on 2 213 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	1 750 000
Virkistys- ja lomatoiminta (enintään) ..	60 000
Muut henkilöstömenot	380 000
Rakennusten käyttö	9 660 000
Rakennusten korjaus ja kunnossapito ..	400 000
Painatus	1 750 000
Telekustannukset	2 300 000
Moottoriajoneuvojen sekä muiden kuluvälineiden käyttö ja kunnossapito	3 100 000
Kansainvälinen tulli yhteistyö	300 000
Tullilaboratorion kulutusmenot	750 000
Muut menot (kertamenoa 30 000)	2 400 000
Yhteensä	22 850 000

1982 esitys	22 890 000
1981 menoarvio	20 673 000
1980 tilinpäätös	17 995 520

70. Kulkuneuvojen hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 850 000 mk, mistä 1 000 000 mk autojen hankkimiseksi sekä 850 000 mk vesi- ja lumikulkuneuvojen hankkimiseksi ja niiden varusteiden, kuten tutkalaitteiden ja pelastusvälineiden uudistamista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	1 850 000
1981 menoarvio	1 800 000
1980 tilinpäätös	2 000 000

71. Kaluston, puhelinten ja muiden välineiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kaluston, konttorikoneiden ja muiden välineiden hankkiminen	1 067 000
Puhelinten ja radiopuhelinten hankkiminen	340 000
Tullilaboratorion koneiden ja välineiden hankkiminen	315 000
Atk-laitteistojen hankkiminen	1 278 000
Yhteensä	3 000 000

1982 esitys	3 000 000
1981 menoarvio	2 937 000
1980 tilinpäätös	3 040 000

74. Tullitalojen rakentaminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 830 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan 530 000 mk rakennusten suunnittelua ja rakennustöiden jatkamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötyypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Naantalin tullikamarin autotarkastussuoja	60 (260)	270 000	4 500 (1 038)	230 000	40 000
2. Turun autotarkastussuoja	60 (260)	270 000	4 500 (1 038)	230 000	40 000
3. Latokarin satama- ja tukikohta	130 (750)	1 150 000	6 846 (1 187)	250 000	450 000
				Yhteensä	530 000

Hankkeiden 1. ja 2. aloituksen lykkääntyä on kustannusarviota korjattu kustannustason nousua vastaavaksi.

Latokarin satama- ja tukikohta on yhteishanke, jonka kokonaiskustannukset ovat 25 000 000 mk, josta tullilaitoksen osuus on 1 150 000 mk. Kustannusarvioon sisältyvän sa-

taman osuus kokonaiskustannuksista on 5 200 000 mk, josta tullilaitoksen osuus on 260 000 mk.

2. *Uudet rakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 2 300 000 mk tullitalojen suunnittelua ja rakennustöiden aloittamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötyypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Ehdotetaan mk	
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Karesuvannon tullitalo	445 (1 700)	1 700 000	3 820 (1 000)	800 000	
2. Tullikoirakoulu	340 (1 500)	1 500 000	4 412 (1 000)	300 000	
3. Rauman tullikamari	476 (2 200)	2 100 000	4 412 (955)	500 000	
4. Nuijamaan raja-asema ja autotarkastussuoja	379 (2 060)	2 200 000	3 958 (728)	700 000	
				Yhteensä	2 300 000

Edellä lueteltujen töiden lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

1. Karesuvannon sillan ja uuden tulliaseman valmistuttua on aseman henkilökunnalle rakennettava uusia asuntoja.

2. Tullikoirakoulu on toiminut Haminan Vilniemessä vuokratiloissa, joista se on sanottu irti. Uudet tilat tarvitaan käyttöön keväällä 1983, joten rakennustyöt tulisi aloittaa syksyllä 1982.

3. Rauman tullikamari toimii satamassa kaupungin omistamassa rakennuksessa, joka kaupungin ilmoituksen mukaan puretaan ensi tilassa. Tullikamari saa uudet toimitilat Kuuskajaskarin etappirakennuksen yhteyteen.

4. Nuijamaan tulliasemarakennus on väliaikainen työmaaparaki, jonka korjaaminen on taloudellisesti kannattamatonta. Uuden aseman rakennustyö on tarkoitus toteuttaa poliisin, tulin ja rajavartioston yhteishankkeena.

1982 esitys	2 830 000
1981 menoarvio	1 610 000
1981 I lisämenoarvio	195 000
1980 tilinpäätös	2 269 400

50. Rahapaja

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 057 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkaukset	196 600	+ 16 700	2	—
2. Työsubdepalkat	3 436 600	+ 362 700	65	—
3. Muut palkat ja palkeiot	30 000	+ 30 000	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	265 600	+ 26 400	—	—
	Varaus 1981	— 162 700	—	—
	Varaus 1982	+ 128 200	—	—
	Yhteensä	4 057 000	67	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 379 400 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 65 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan 30 000 mk viitaten vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvioesityksen perusteluihin.

1982 esitys	4 057 000
1981 menoarvio	3 655 700
1981 I lisämenoarvio	27 800
1980 tilinpäätös	3 269 693

22. Raaka-aineet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 11 360 000 mk, mistä 160 000 mk aiheutuu hintojen noususta ja 11 200 000 mk kertamenosta jääkiek-

koilun vuoden 1982 MM-kisojen juhlarahaa varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 10 600 000 mk, lisäys on 760 000 mk.

1982 esitys	25 910 000
1981 menoarvio	25 150 000
1981 I lisämenoarvio	5 200 000
1980 tilinpäätös	10 058 248

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 197 500 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvioesityksen perusteluihin viitaten alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 2 200 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 456 500 mk, mistä 154 000 mk aiheutuu hintojen noususta, 200 000 mk kerta-

menosta jääkiekkoilun MM-kisojen juhlarahan pakkaustarvikkeita ja markkinointia varten, 38 000 mk kertamenosta yleisurheilun MM-juhlarahan suunnittelua varten, 10 000 mk kertamenosta valtiovarainministeriön mitalin suunnittelua ja 24 500 mk kertamenosta mitalin koteloiden hankkimista varten sekä 30 000 mk rahapajan johdon ja johtokunnan matkakustannuksista. Kun alamomentilta voidaan vähentää työsuojelumenoina 30 000 mk, terveydenhoitomenoina 30 000 mk sekä kertameno 200 000 mk, lisäys on 196 500 mk. Virkistystoimintaan ehdotetaan alamomentin määrärahasta käytettäväksi enintään 1 200 mk. Alamomentin loppusumma on 2 899 100 mk.

1982 esitys	2 901 300
1981 menoarvio	2 703 800
1981 I lisämenoarvio	1 000
1980 tilinpäätös	2 010 164

70. *Koneiden hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 300 000 mk konekannan täydentämistä ja uusimista varten.

1982 esitys	300 000
1981 menoarvio	266 000
1980 tilinpäätös	600 000

95. *Vanhan vaihtorahan lunastaminen Suomen Pankilta* (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 800 000 mk vanhan vaihtorahan palautuksen vähentymisen johdosta.

1982 esitys	700 000
1981 menoarvio	1 500 000
1980 tilinpäätös	1 804 532

52. Tilastokeskus

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 35 650 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	18 696 300	+ 1 903 500	317	— 1
2. <i>Työsubdepalkat</i>	11 449 900	+ 1 578 200	201	+ 3
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	2 043 000	+ 507 600	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	2 333 300	+ 260 600	—	—
Varaus 1981		— 1 410 000	—	—
Varaus 1982	1 127 500	+ 1 127 500	—	—
Yhteensä	35 650 000	+ 3 967 400	518	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 997 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Viraston päällikön viran nimen muuttamiseksi vastaamaan Tilastokeskuksen tehtävien luonnetta ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi sopimuspalkkainen pääjohtajan virka (S 20). Vastaavasti ehdotetaan samasta ajan-

kohdasta lukien lakkautettavaksi ylijohdajan virka (B 8).

Toimirakenteen saattamiseksi vastaamaan muuttuneita tehtäviä ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat virat ja toimet:

Perustetaan:		
Sopimuspalkkaiset:		
2 yliaktuaaria		S 12
Ylimääräiset:		
2 yliaktuaaria		V 29
2 yliaktuaaria		V 28
Lakkautetaan:		
Peruspalkkainen:		
1 aktuaari		V 25
3 tilastoapulaista		V 10
1 tilastoapulainen		V 8
Ylimääräiset:		
1 kirjastoamanuessi		V 23

Momentin 28.05.01 kohdan c perusteluihin viitaten ehdotetaan 1.7.1982 lukien lakkautettavaksi peruspalkkainen tilastoapulaisen toimi (V 9).

Lisäys on 140 300 mk.

c) Työvoimatiedustelun uudistuksen toteuttamiseksi ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 217 000 mk, mistä 133 000 mk aiheutuu kahden aktuaarin ja yhden tilastonlaatijan palkkaamisesta haastattelutoimistoon sekä 84 000 mk kertamenosta erikoistutkijan palkkaamista varten.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 272 000 mk kausiapulaisten palkkaamista varten.

Lisäys on 489 000 mk. Kun työsuhdepalkkoista vähennetään kertameno 82 000 mk, lisäys on 407 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 204 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä, mistä yksi on vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa esitetyn lukumäärän oikaisua.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 445 000 mk työvoimatiedustelun aiheuttaman haastattelutoiminnan lisääntymisen johdosta.

1982 esitys	35 650 000
1981 menoarvio	31 682 600
1980 tilinpäätös	28 640 268

21. *Kansainvälinen vertailuprojekti* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 112 000 mk YK:n alaiseen kansantaloutta koskevien tietojen kansainvälistä vertailua edistävään projektiin osallistumisen edellyttämää henkilöstön palkkausmenoja ja ulkomaan matkakustannuksia varten. Vähennys on 58 000 mk. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään kaksi henkilöä.

1982 esitys	112 000
1981 menoarvio	170 000

23. *Väestö- ja asuntolaskennat* (siirtomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan 6 756 000 mk, mistä 2 926 000 mk vuoden 1980 väestölaskennan toteuttamiseen sekä vuosien 1985 ja 1990 laskentojen suunnitteluun tarvittavan henkilöstön palkkausmenoja varten, 3 000 000 mk matkakustannuksia, tietojenkäsittely-, painatus-, perustietojen mikrofilmaus-, toimitilojen vuokra- ja muita kulutusmenoja varten sekä 830 000 mk kertamenona kuntien kalleusluokitustutkimuksen palkkaus-, tietojenkäsittely-, painatus- ym. menoja varten. Vähennys on 15 364 000 mk. Kun momentilta vähennetään kertameno 505 000 mk, vähennys on 15 869 000 mk. Momentin määrärahalla saadaan palkata keskimäärin enintään 55 henkilöä, joista 46 väestö- ja asuntolaskentojen tehtäviin ja 9 kuntien kalleusluokitustutkimuksen tehtäviin.

1982 esitys	6 756 000
1981 menoarvio	22 625 000
1980 tilinpäätös	28 238 000

25. *Kotitaloustiedustelut* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 000 000 mk, mistä 2 515 000 mk vuoden 1981 kotitaloustiedustelun toteutukseen tarvittavan henkilöstön palkkausmenoja varten sekä 485 000 mk tietojenkäsittely-, painatus-, matka- ja muita kulutusmenoja varten. Vähennys on 600 000 mk. Momentin määrärahalla saadaan palkata keskimäärin enintään 19 henkilöä.

1982 esitys	3 000 000
1981 menoarvio	3 600 000
1980 tilinpäätös	750 000

27. *Tietojen koneellinen käsittely* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk, mistä 500 000 mk aiheutuu lisääntyvästä atk-toiminnasta ja ostettavien atk-palvelusten hintojen ja laitevuokrien noususta sekä 500 000 mk kertamenosta tuotantomenetelmien kehittämiprojektia varten. Momentin määrärahalta saadaan palkata keskimäärin enintään kaksi henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Varsinainen atk-toiminta	5 400 000
Tuotantomenetelmien kehittäminen (kertameno)	500 000
Yhteensä	5 900 000

1982 esitys	5 900 000
1981 menoarvio	4 900 000
1980 tilinpäätös	5 057 067

28. *Maksullinen palvelutoiminta* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 500 000 mk, mistä 1 650 000 mk aiheutuu henkilöstön palkkausmenoista sekä 850 000 mk tietojenkäsittely- ja muista kulutusmenoista. Lisäys on 350 000 mk. Momentin määrärahalta saadaan palkata keskimäärin enintään 20 henkilöä.

1982 esitys	2 500 000
1981 menoarvio	2 150 000
1981 I lisämenoarvio	49 500
1980 tilinpäätös	1 409 044

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 915 500 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 500 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 5 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 915 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja työvoimatiedustelun uudistamisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	1 100 000
Virkistystoiminta (enintään)	7 000
Muut henkilöstömenot	280 000
Rakennusten käyttö	3 498 000
Toimistomenot	2 096 000
Painatus	3 115 000
Kirjahankinnat	190 000
Kansainvälinen yhteistoiminta	50 000
Muut menot	369 000
Yhteensä	10 705 000

1982 esitys	10 710 000
1981 menoarvio	9 794 500
1980 tilinpäätös	8 182 777

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 800 000 mk, mistä 500 000 mk aiheutuu uusien tietojenkäsittely- ym. koneiden ja kaluston hankkimisesta sekä 300 000 mk lisähenkilöstön edellyttämistä ja muista kalustohankinnoista.

1982 esitys	800 000
1981 menoarvio	900 000
1980 tilinpäätös	1 262 000

54. Pankkitarkastusvirasto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 733 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	2 096 600	+ 195 800	31	—
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	367 500	+ 33 400	5	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	4 500	—	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	178 000	+ 13 400	—	—
Varaus 1981		— 112 000	—	—
Varaus 1982	86 400	+ 86 400	—	—
Yhteensä	2 733 000	+ 217 000	36	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 229 200 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään viisi pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	2 733 000
1981 menoarvio	2 516 000
1980 tilinpäätös	2 246 899

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha) Momentille ehdotetaan lisäystä 168 600 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 600 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 6 600 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 168 000 mk, mikä aiheutuu matkakustannusten ja koulutuksen lisääntymi-

sestä, tarvittavien lisätilojen vuokraamisesta sekä vuokra-, atk- ja toimistokustannusten nousta.

Käyttösuunnitelma:		mk
Matkat	115 000
Virkistys- ja lomatoiminta (enintään) ..		500
Muut henkilöstömenot	12 500
Rakennusten käyttö	610 000
Atk-menot	240 000
Toimistomenot	230 000
Muut menot	9 000
Yhteensä		1 217 000

1982 esitys	1 223 600
1981 menoarvio	1 055 000
1980 tilinpäätös	967 165

70. *Kaluston hankkiminen*

Momentille ehdotetaan 30 000 mk konttorikaluston uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	30 000
1981 menoarvio	25 000
1980 tilinpäätös	29 867

56. Taloudellinen suunnittelukeskus

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 323 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	1 402 200	+ 141 500	17	—
2. <i>Työsuhdepalkat</i>	658 800	+ 262 500	8	+ 2
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	36 700	+ 4 000	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	151 900	+ 27 700	—	—
	Varaus 1981	— 84 500	—	—
	Varaus 1982	+ 73 400	—	—
	Yhteensä	2 323 000	+ 424 600	25 + 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 172 300 mk, mistä 171 300 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Alamomentille ehdotetaan lisäystä 17 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 165 700 mk kahden suunnittelijan palkkaamista varten. Toinen palkkaus on aikaisemmin

suoritettu momentilta 32.46.21. Kun alamomentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk määrärahan oikaisun johdosta, lisäys on 215 700 mk. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kymmenen pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 3 000 mk lisääntyvien koulutusmenojen johdosta.

1982 esitys	2 323 000
1981 menoarvio	1 898 400
1980 tilinpäätös	1 689 771

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 80 300 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 300 mk. Alamomentin loppusumma on 2 800 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 80 000 mk, mikä aiheutuu hin-

tojen noususta. Alamomentin loppusumma on 900 000 mk.

1982 esitys	902 800
1981 menoarvio	822 500
1980 tilinpäätös	639 705

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 10 000 mk kaluston ja konttorikoneiden uusimista varten.

1982 esitys	10 000
1981 menoarvio	10 000
1980 tilinpäätös	9 401

60. Rakennushallinto

Rakennushallinnon organisaatio perustuu vuonna 1971 suoritettuun organisaatiouudistukseen. Viraston toiminnassa on tämän jälkeen tapahtunut jatkuvaa kasvua erityisesti ylläpito- ja kiinteistötoiminnassa (kiinteistöhoito ja käytön ohjaus, siivous ja korjaustoimi) ja kasvun ennakoidaan edelleen jatkuvan. Ylläpito- ja kiinteistötoiminnan, jota pääasiallisesti toteuttaa piirihallinto, taloudellista merkitystä lisäävät myös energiataloudelliset näkökohdat. Tämän johdosta on rakennushallituksessa selvitetty mahdollisuuksia resurssien kohdentamiseksi ja organisaation kehittämiseksi. Suoritettuihin selvityksiin perustuen ja ylläpito- ja kiinteistötoiminnan ohjauksen tehostamiseksi rakennushallitukseen ehdotetaan perustettavaksi ylläpito-osasto 1.3.1982 lukien.

Ehdotetun osaston perustaminen merkitsee tehtävien ja henkilöstön siirtoa muilta osastoilta sekä lisäyksenä yhden sopimuspalkkaisen viran ja kahden ylimääräisen toimen perustamista.

Ylläpito-osaston perustamisen yhteydessä ehdotetaan keskusviraston organisaatiossa suunnitteluosastolle perustettavaksi hankesuunnittelutoimisto, uudisrakennusten suunnittelutoimisto ja korjaustöiden suunnittelutoimisto, rakennusosastolle perustettavaksi laskenta- ja valvontatoimisto, kiinteistöosastolle perustettavaksi kiinteistötoimisto ja huonetilatoimisto. Hallinto-osaston isännöitsijätoimisto ehdotetaan lakkautettavaksi ja toimistossa olevat virat ja toimet, ylimääräiset toimet ja työsuhteinen henkilöstö siirrettäväksi kiinteis-

töosaston huonetilatoimistoon ja ylläpito-osastoon. Teknillis-taloudellinen ryhmä esitetään lakkautettavaksi ja sen sijaan perustettavaksi hallinto-osastolle kehittämistoimisto. Järjestely voidaan toteuttaa ilman henkilöstölisäyksiä. Samalla ehdotetaan kaikki virat ja toimet muutettavaksi rakennushallintokohtaisiksi.

Koska rakennushallinnosta ei nykyisin ole säädetty lailla ja säännökset muutoinkin perustuvat vuonna 1971 suoritettuun järjestykseen, ehdotetaan organisaatiouudistuksen yhteydessä rakennushallinnosta säädettäväksi laki ja sen nojalla muutettavaksi vastaavaa hallintoasetusta.

Valtion talonrakennusten suunnitteluun ja rakentamiseen ehdotetaan tässä tulo- ja menoarviossa yhteensä n. 1 000 milj. mk. Rakennushallitus tulee toteuttamaan näistä töistä noin 80 % ja suurimpia sektoreita ovat virastotalot (122 milj. mk) ja korkeakoulurakennukset (108 milj. mk). Kiinteistöjen ja huoneisto-osakkeiden ostoa varten ehdotetaan rakennushallitukselle tässä tulo- ja menoarviossa 60 milj. mk.

Kiinteistöhoito- ja siivoustoiminnan keskittämistä rakennushallinnolle jatketaan myös vuonna 1982. Kiinteistöhoito- ja siivoustoiminnan liittäminen rakennushallinnon alaisuuteen on 163 henkeä, josta 40 siirtoa muilta hallinnonaloilta. Keskittämistoimenpiteistä rakennushallinnolle aiheutuvia henkilöstö- ja hoitomenoja vastaavat säästöt toteutetaan muilla hallinnonaloilla.

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan 160 584 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	27 956 700	+ 3 316 500	490	+ 13
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i>	115 499 900	+ 21 200 100	2 642	+ 165
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	1 546 500	+ 338 200	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	10 505 800	+ 1 674 900	—	—
	Varaus 1981	—	6 007 400	—
	Varaus 1982	5 075 100	+ 5 075 100	—
Yhteensä	160 584 000	+ 25 597 400	3 132	+ 178

Henkilöstön määrän lisäyksestä 40 on lakkautettu tai vähennetty muilla hallinnonaloilla. Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 14 948 100 mk, mistä 14 907 000 mk aiheutuu palvelus-suhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan ylläpito-osaston perustamisen johdosta 1.3.1982 lukien perustettavaksi sopimuspalkkainen osastopäällikön virka (S 18), ylimääräinen osastosihteerin toimi (V 18) ja ylimääräinen toimistosihteerin toimi (V 15).

Keskusviraston organisaatiojärjestelyinä ehdotetaan luvun perusteluihin viitaten 1.3.1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat virat ja toimet:

Perustetaan:	
Peruspalkkaiset:	Palkkausluokka
6 toimistopäällikköä	B 3
Lakkautetaan:	
Peruspalkkaiset:	
3 yliarkkitehtia	B 3
2 yli-insinööriä	B 3
Ylimääräinen:	
1 tutkimuspäällikkö	B 3

Palkkausrakenteen yhtenäistämiseksi rakennushallituksessa ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi kolme toimistopäällikön virkaa (B 3). Vastaavasti ehdotetaan samasta ajankohdasta lukien lakkautettavaksi kolme sopimuspalkkaista toimistopäällikön virkaa (S 15).

Henkilöstörakenteen oikaisemiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Perustetaan:		Palkkausluokka
1 ylitarkastaja		B 1
2 osastosihteerää		V 18
2 toimistosihteerää		V 15
Lakkautetaan:		
1 rakennuslakimies		V 28
1 kanslisti		V 13
2 toimistoapulaista		V 8
1 toimistoapulainen		V 7

Kiinteistöhallinnon keskittämistä ja kiinteistörekisterin ylläpitämistä varten ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen tarkastajan toimi (V 24).

Kiinteistönhoidon ja siivoustoiminnan keskittämisen johdosta ehdotetaan rakennuspiireihin perustettavaksi 1.3.1982 lukien seuraavat toimet, jotka samasta ajankohdasta lukien voidaan lakkauttaa muilla hallinnonaloilla:

Peruspalkkaiset:		Palkkausluokka
2 puhelinkeskuksenhoitajaa		V 9
Ylimääräiset:		
1 koneenhoitaja		V 14
1 talonmies		V 11
2 toimistoapulaista		V 9
1 puhelinkeskuksenhoitaja		V 9
1 puhelunvälittäjä		V 8
1 toimistoapulainen		V 7

Lisäys on 589 600 mk.

c) Energiatalouden parantamiseksi ja käytönohjauksen sekä kotimaisten polttoaineiden käytön tehostamiseksi ja laajentamiseksi ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 209 000 mk kolmen teknikon palkkaamiseksi piirihallintoon.

Kiinteistörekisterin ylläpitotehtävien ja maa-kauppa-asioiden lisääntymisen johdosta ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 55 500 mk maanmittausteknikon palkkaamiseksi rakennushallitukseen.

Ylläpitotoiminnan kasvusta johtuen ehdotetaan piirirakennustoimistojen työsuhdepalkkoihin lisäystä 340 800 mk kolmen toimistohenkilön, kolmen siivoustyönjohtajan sekä yhden teknisen toimihenkilön palkkaamista varten.

Vuoden aikana valmistuvien uudis- ja lisärakennusten johdosta ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 5 222 800 mk 123 kiinteistönhoitohenkilön palkkaamista varten.

Keskittettävien kiinteistöjen yhteydessä rakennushallinnon palvelukseen siirtyvien 33 kiinteistönhoitohenkilön palkkaamiseksi 1.3.1982 lukien ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 1 100 000 mk. Vastaava palkkausmenojen säästö syntyy muilla hallinnonaloilla.

Vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa keskitämiseen kuuluneiden kiinteistöjen osaksi vuotta palkatun henkilöstön työsuhdepalkkoina ehdotetaan lisäystä 408 100 mk, mitä vastaava säästö syntyy muilla hallinnonaloilla.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 465 200 mk kiinteistönhoitohenkilökunnan viikkolepo- ja lomasijaisten ja kesäloma-apulaisten palkkaamista varten.

Kiinteistönhoidon ja siivoustoimen järjestelyjen johdosta ehdotetaan työsuhdepalkkoista vähennettäväksi 1.3.1982 lukien 80 000 mk siirtona momentille 33.65.01 kahden talonmiehen palkkoina.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 27 800 mk vuonna 1981 osaksi vuotta palkatun vahtimestarin palkkana.

Työsuhdepalkkoista vähennetään 32 100 mk vuoden 1981 aikana siirrettyjen tointen palkkoina.

Alamomentille 2 ehdotetaan työsuhdepalkkoina lisäystä 400 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 9 117 100 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 2 807 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 200 000 mk sunnuntaityö-, varallaolo- ja ylityökorvauksia varten.

1982 esitys	160 584 000
1981 menoarvio	134 986 600
1980 tilinpäätös	112 489 467

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 1 966 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 10 600 mk.

2. *Sekalaiset menot*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 965 000 mk, mikä aiheutuu piirihallinnon toiminnan laajenemisesta, lisääntyvistä atk:n käyttöönotosta ja kustannusten noususta. Alamomentin määrärahalla voidaan palkata enintään kolme henkilöä tutkimus- ja kehittämisprojekteja varten määräaikaiseen työsuhteeseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	3 000 000
Automaattinen tietojenkäsittely	1 500 000
Toimistomenot	2 500 000
Matkat	3 100 000
Kiinteistörekisteri ja kiinteistötoimen muut sekalaiset menot	300 000
Autojen käyttö ja kunnossapito	360 000
Henkilöstökoulutus	450 000
Kehittämistoiminta ja kansainvälinen yhteistyö	380 000
Tiedotustoiminta	80 000
Virkistystoiminta (enintään)	35 000
Muut menot	190 000
Yhteensä	11 895 000

1982 esitys	11 905 600
1981 menoarvio	9 939 600
1981 I lisämenoarvio	130 000
1980 tilinpäätös	8 480 350

70. *Kaluston bankkiminen*
Momentille ehdotetaan 480 000 mk rakennushallituksen ja piirirakennustoimistojen konttorikoneiden ja kaluston uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	480 000
1981 menoarvio	450 000
1980 tilinpäätös	378 939

64. Eräiden valtion kiinteistöjen menot

10. *Kiinteistöjen käyttö* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 000 mk, mistä 14 000 000 mk aiheutuu kustannustason noususta ja 16 000 000 mk uusien ja keskitettävien kiinteistöjen lämmitys- ja hoitokustannuksista.

1982 esitys	150 000 000
1981 menoarvio	120 000 000
1980 tilinpäätös	93 786 644

13. *Korjaus ja kunnossapito* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 9 000 000 mk, mikä aiheutuu kustannustason noususta, korjaushuollettavan rakennuskannan kasvusta sekä energiataloudellisten selvitysten ja korjaustöiden tekemisestä.

1982 esitys	69 000 000
1981 menoarvio	60 000 000
1980 tilinpäätös	53 000 000

70. *Kiinteistöjen työkonoiden ja kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 000 000 mk hoidon, siivouksen, laite- ja korjaushuollon sekä yhteistilojen kaluston ja koneiden hankkimista varten.

1982 esitys	3 000 000
1981 menoarvio	5 400 000
1980 tilinpäätös	2 300 000

74. *Valtion talonrakennusten suunnittelu ja koerakennustoiminta* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 000 000 mk seuraavasti:

1. *Suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 3 000 000 mk perustamis- ja esisuunnitelmien sekä yhdistettyjen perustamis- ja esisuunnitel-

mien laatimista ja niitä edeltävien maankäyttösuunnitelmien ja tutkimusten hankkimista varten sekä kiireellisten uudisrakennushankkeiden, peruskorjaus- ja muutostöiden sekä kotimaisiin polttoaineisiin siirtymisen suunnittelua ja niiden alku- ja täydennysrahoitusta, käyttäjä- ja huonetilapäätösten valmistelua ja muita suunnitteluun liittyviä menoja varten.

2. *Koerakennustoiminta.* Alamomentille ehdotetaan 1 000 000 mk valtion rakennustöiden yhteydessä suoritettavan koerakentamisen jatkamiseen rakennusten lähinnä energiataloudellisten ja tilankäyttöä koskevien ominaisuuksien selvittämiseksi ja kehittämiseksi sekä kotimaisia polttoaineita käyttävien lämpökeskusten kehittämiseksi. Määrärahaa saadaan käyttää koerakentamiskohteiden suunnittelusta, rakentamisesta ja seurannasta aiheutuviin menoihin.

1982 esitys	4 000 000
1981 menoarvio	5 500 000
1980 tilinpäätös	5 500 000

75. *Perusparannukset* (siirtomääräraha)

Kiinteistöjen perusparannustöitä ja energiataloudellisia korjauksia ja muutoksia varten momentille ehdotetaan 56 000 000 mk.

1982 esitys	56 000 000
1981 menoarvio	50 000 000
1980 tilinpäätös	45 000 000

76. *Virastotalojen rakentaminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 121 595 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan 116 325 000 mk virastotalojen suunnittelun ja rakennustöiden jatkamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Pasilan virastokeskus	72 190 (432 000)	283 000 000	3 920 (655)	275 822 000	7 000 000
2. Lappeenrannan virastotalo					
— uudisrakennus	13 979 (74 800)	37 900 000	2 711 (507)	42 655 000	50 000
— muutos- ja korjaustyöt	1 920 (9 500)	4 950 000	2 578 (521)		
3. Rovaniemen virastotalo					
— uudisrakennus	10 584 (56 300)	29 500 000	2 787 (524)	36 000 000	1 975 000
— muutos- ja korjaustyöt	6 300 (29 400)	8 700 000	1 381 (296)		
4. Vaasan virastotalo, I-vaihe	13 219 (71 900)	68 400 000	5 174 (951)	11 000 000	28 000 000
5. Karkkilan virastotalo	1 900 (9 850)	9 500 000	5 000 (964)	8 000 000	1 500 000
6. Merikasarmi					
I-vaihe					
— peruskorjaus	4 850 (36 600)	36 700 000	7 567 (1 003)	5 400 000	3 000 000
II-vaihe					
— uudisrakennus	8 300 (52 500)	55 000 000	6 626 (1 048)	4 300 000	6 000 000
— peruskorjaus	844 (6 300)	5 600 000	6 335 (889)		
— suoja	1 056 (8 000)	8 000 000	7 576 (1 000)		
7. Maarianhaminan virastotalo	3 310 (17 200)	15 500 000	4 683 (901)	4 000 000	7 500 000
8. Kemin virastotalo					
— uudisrakennus	6 916 (40 150)	32 500 000	4 699 (809)	2 000 000	500 000
— muutos- ja korjaustyöt	1 421 (7 000)	3 500 000	2 463 (500)		
9. Iisalmen virastotalo	4 339 (23 400)	20 000 000	4 609 (855)	10 500 000	3 500 000
10. Turun poliisitalo	13 250 (74 500)	63 000 000	4 755 (846)	10 000 000	5 000 000
11. Savonlinnan virastotalo	6 200 (31 500)	26 500 000	4 274 (841)	5 000 000	500 000
12. Kajaanin virastotalo					
— uudisrakennus	7 300 (36 500)	32 700 000	4 479 (896)	5 000 000	1 000 000
— muutos- ja korjaustyöt	4 174 (21 000)	4 500 000	1 078 (214)		
13. Virastotalo Eteläesplanadi 4, peruskorjaus ..	5 200 (35 000)	23 000 000	4 423 (657)	2 400 000	11 000 000
14. Virastotalo Kirkkokatu 3, peruskorjaus ...	2 760 (16 600)	14 900 000	5 399 (898)	1 200 000	7 000 000
15. Virastotalo Eteläesplanadi 10, peruskorjaus	5 200 (29 500)	16 500 000	3 173 (559)	1 500 000	7 000 000

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
16. Virastotalot Fabianinkatu 15 — Unionin- katu 16, peruskorjaus	4 366 (35 000)	30 000 000	6 917 (857)	4 500 000	13 000 000
17. Joensuun virastotalon laajennus	3 500 (18 000)	14 500 000	4 143 (806)	500 000	500 000
18. Hämeenlinnan virastotalo, I-vaihe — uudisrakennus	2 200 (11 500)	10 000 000	4 545 (870)	500 000	3 000 000
— muutos- ja korjaustyö	1 350 (8 400)	4 300 000	3 185 (512)		
19. Valtioneuvoston linna, peruskorjaus	11 500 (82 750)	58 500 000	5 071 (699)	1 900 000	9 000 000
20. Virastotalo Pohjoisesplanadi 3, peruskorjaus (12 500)		7 500 000	(600)	300 000	300 000
				Yhteensä	116 325 000

Edellä lueteltujen töiden lisäperusteluna esitetään seuraavaa:

1. Pasilan virastokeskuksen kustannusarvio on tarkistettu ennakoitua suuremman kustannustason nousun ja pitkästä rakennusajasta aiheutuvien lukuisten muutostarpeitten johdosta. Suunnitteluun on momentilla myönnettyjen määrärahojen lisäksi saatu 178 743 mk momenteilta 31.24.74 ja 28.64.74.

2. Lappeenrannan virastotalon kustannusarvio on tarkistettu suoritettuna uudisrakennustyön sekä muutos- ja korjaustöiden suunnitelmien perusteella. Suunnitteluun on momentilla myönnettyjen määrärahojen lisäksi käytetty 155 783 mk momentilta 28.64.74.

3. Rovaniemen virastotalon kustannusarvio on tarkistettu suoritettuna uudisrakennustyön sekä muutos- ja korjaustöiden urakkatarjousten perusteella. Momentilla myönnettyjen määrärahojen lisäksi on suunnitteluun käytetty 224 969 mk momentilta 28.64.74.

4. Vaasan virastotaloon sisältyy johtokeskustiloja n. 14 % rakennuksen hyötyalasta. Johtokeskusten osuus kustannuksista on n. 11 450 000 mk. Suunnitteluun on momentilla myönnettyjen määrärahojen lisäksi käytetty 40 164 mk momentilta 28.64.74.

5. Karkkilan virastotalon kustannusarvio on tarkistettu valmiitten suunnitelmien perusteella.

6. Merikasarmin kustannusarviot ja laajuustiedot on tarkistettu alustavien luonnossuunnitelmien perusteella. Momentilla myönnettyistä I-vaiheen määrärahoista on peruuntunut 988 066 mk. Momentilla myönnettyjen määrärahojen lisäksi on I-vaiheen suunnitteluun käytetty 275 359 mk momentilta 28.64.74. Hanke on tarkoitus toteuttaa ja ottaa käyttöön vaiheittain.

7. Maarianhaminan virastotalon kustannusarvio ja laajuustiedot on tarkistettu hyväksytyjen suunnitelmien perusteella. Momentilla myönnettyjen määrärahojen lisäksi on suunnitteluun käytetty 181 454 mk momentilta 28.64.74.

8. Kemin virastotalon laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu luonnossuunnitelmien perusteella.

9. Iisalmen virastotalon kustannusarvio ja laajuustiedot on tarkistettu alustavien luonnossuunnitelmien perusteella.

10. Turun poliisitalon kustannusarvio ja laajuustiedot on tarkistettu hyväksytyjen suunnitelmien perusteella.

11. Savonlinnan virastotalon laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu esisuunnitelman perusteella.

12. Kajaanin virastotalon laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu esisuunnitelman perusteella.

13. Virastotalon Eteläesplanadi 4 peruskorjauksen laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu luonnossuunnitelmien perusteella.

14. Virastotalon Kirkkokatu 3 peruskorjauksen laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu luonnossuunnitelmien perusteella.

15. Virastotalon Eteläesplanadi 10 peruskorjauksen laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu alustavien luonnossuunnitelmien perusteella.

16. Virastotalojen Fabianinkatu 15 — Unioninkatu 16 peruskorjauksen suunnitteluun on momentilla myönnettyjen määrärahojen lisäksi käytetty 3 372 mk momentilta 28.64.74.

Laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu hyväksytyjen suunnitelmien perusteella. ja kustannusarvio on tarkistettu esisuunnitelman perusteella.

17. Joensuun virastotalon kustannusarvio on tarkistettu kustannustason nousua vastaavasti.

18. Hämeenlinnan virastotalon laajuustiedot ja kustannusarvio on tarkistettu alustavan esisuunnitelman perusteella.

19. Valtioneuvoston linnan peruskorjauksen kustannusarvio on tarkistettu yhdistetyn perustamis- ja esisuunnitelman perusteella. Suunnitteluun on momentilla myönnettyjen määrärahojen lisäksi käytetty 167 889 mk momentilta 28.64.74.

20. Virastotalon Pohjoisesplanadi 3 peruskorjauksen suunnittelun jatkamista varten esitetään määrärahaa.

2. *Uudet talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 5 270 000 mk virastotalojen suunnittelua ja rakennustöiden aloittamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötyypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)	
1. Oulun oikeus- ja poliisitalo	12 000 (60 000)	56 000 000	4 667 (933)	1 000 000
2. Virastotalo Rauhankatu 4, peruskorjaus	2 200 (15 000)	10 600 000	4 818 (707)	800 000
3. Virastotalo Bulevardi 21, muutos- ja korjaustyöt ..	9 000 (51 000)	4 900 000	544 (96)	2 470 000
4. Nurmeksens virastotalo	2 000 (10 000)	8 300 000	4 150 (830)	500 000
5. Varkauden virastotalo	2 300 (11 500)	9 500 000	4 130 (826)	500 000
				Yhteensä 5 270 000

Edellä lueteltujen töiden lisäperusteluna esitetään seuraavaa:

1. Oulussa vuokratiloissa toimivien oikeuslaitos- ja poliisiyksiköiden tilantarpeiden vuoksi esitetään määrärahaa Oulun oikeus- ja poliisitaloa varten.

2. Virastotalo Rauhankatu 4 peruskorjataan opetusministeriön käyttöön. Määräraha esitetään peruskorjauksen suunnitteluun.

3. Virastotalossa Bulevardi 21 suoritetaan muutos- ja korjaustöitä Pasilan virastokeskukseen valmistuttua.

4. Nurmeksessa vallitsevien valtion virastotilarpeiden vuoksi esitetään määrärahaa uuden virastotalon suunnitteluun.

5. Varkaudessa vallitsevien valtion virastotilarpeiden vuoksi esitetään määrärahaa uuden virastotalon suunnitteluun.

1982 esitys	121 595 000
1981 menoarvio	120 157 000
1981 I lisämenoarvio	100 000
1980 tilinpäätös	117 444 000

88. *Kiinteistöjen ja huoneisto-osakkeiden hankkiminen valtion tarpeisiin (siirtomääräraha)*

Rakennushankkeiden ja valtion rakennusmaan tarkoituksenmukaisen käytön edellyttämiä kiinteistöhankintoja sekä huoneisto-osakkeiden hankkimista varten valtion virastojen laitosten tarpeisiin momentille ehdotetaan 60 000 000 mk.

1982 esitys	60 000 000
1981 menoarvio	70 000 000
1980 tilinpäätös	70 000 000

65. Otaniemen valtionalue

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 17 005 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i> ..	425 300	+ 10 900	11	— 1
2. <i>Työsuhteipalkat</i>	14 917 700	+ 1 623 700	344	+ 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	11 800	+ 900	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 112 800	+ 104 400	—	—
Varaus 1981		— 686 000	—	—
Varaus 1982	537 400	+ 537 400	—	—
Yhteensä	17 005 000	+ 1 591 300	355	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 621 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Otaniemen hoitokunnasta ehdotetaan lakautettavaksi ylimääräinen siivoojan toimi (V 8). Vähennys on 40 500 mk.

c) Työsuhteipalkkoihin ehdotetaan lisäystä 55 000 mk työnjohtajan palkkaamiseksi korjaustoimen laajenemisen johdosta ja energiasäästötoimenpiteiden tarkkailun tehostamiseksi. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 345 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	17 005 000
1981 menoarvio	15 413 700
1980 tilinpäätös	14 061 056

09. Otaniemen hoitokunta

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä kustannusten noususta.

1982 esitys	65 000
1981 menoarvio	55 000
1980 tilinpäätös	46 572

10. *Kiinteistöjen käyttö* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 350 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä huolto- ja siivoustoimen laajenemisesta sekä kustannusten noususta.

1982 esitys	2 300 000
1981 menoarvio	1 950 000
1980 tilinpäätös	1 799 893

13. *Rakennusten kunnossapito* (siirtomääräraha)

1. *Rakennusten korjaus- ja kunnossapitotyöt.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 700 000 mk, mistä 500 000 mk aiheutuu teknillisen korkeakoulun päärakennukseen kohdistuvista energiasäästötoimenpiteistä ja 200 000 mk kustannusten noususta. Alamomentin loppusumma on 2 300 000 mk.

1982 esitys	2 500 000
1981 menoarvio	1 800 000
1980 tilinpäätös	1 490 000

21. *Lämpö- ja sähkölaitos* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 3 800 000 mk hintojen nousun ja toiminnan laajenemisen johdosta.

1982 esitys	22 800 000
1981 menoarvio	19 000 000
1980 tilinpäätös	15 099 907

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä kustannusten noususta. Henkilöstön virkistystoimintaan ehdotetaan momentin määrärahasta käytettäväksi enintään 3 000 mk.

1982 esitys	330 000
1981 menoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	309 333

70. *Laitteiden ja kaluston hankkiminen*
Momentille ehdotetaan 400 000 mk uuden varastotilan kalustamista, uuden traktorin hankkimista, vanhojen siivouskoneiden uusimista, laite-, työkalu-, kalusto- ym. hankintoja varten.

1982 esitys	400 000
1981 menoarvio	250 000
1980 tilinpäätös	477 171

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 12 210 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan 10 010 000 mk rakennustöiden jatkamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Lämmönvaihtimien asennus		3 175 000		2 465 000	510 000
2. Huoltohenkilökunnan asuinrakennus	2 406 (10 500)	8 400 000	3 491 (800)	6 000 000	4 000 000
3. Korjaamon 2. vaihe					
— lisärakennus	433 (2 010)	1 450 000	3 349 (721)	1 600 000	500 000
— kylmä varastotila	412	650 000	1 578		
4. Keskusväestönsuoja 2	5 700	13 000 000	2 281	3 500 000	5 000 000
		(OH:n osuus)		Yhteensä	10 010 000

Edellä lueteltujen töiden lisäperusteluna esitetään seuraavaa:

1. Lämmönvaihtintöiden kustannusarvio on tarkistettu hyväksytyjen suunnitelmien perusteella.

2. Huoltohenkilökunnan asuinrakennuksen rakentamiseen myönnetystä määrärahasta arvioidaan peruuntuvan 5 600 000 mk. Kustannusarvio on tarkistettu kustannustason nousua vastaavasti.

3. Korjaamon 2. vaiheen kustannusarvio on tarkistettu kustannustason nousua vastaavaksi.

4. Keskusväestönsuoja on yhteishanke VTT:n tutkimushalli 1:n kanssa. Kustannusarvio on tarkistettu kustannustason nousua vastaavasti.

2. *Kunnallisteknilliset työt.* Alamomentille ehdotetaan 2 200 000 mk Otaniemen ja Keilaniemen valtionalueen viemäri-, tie-, kaukolämpö-, sähkö- ja puhelinverkostojen täydentämistä ja muita yleisiä töitä varten. Hankkeeseen on aikaisemmin myönnetty 29 000 000 mk.

1982 esitys	12 210 000
1981 menoarvio	2 600 000
1980 tilinpäätös	6 970 000

70. Valtion koulutuskeskus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 374 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkaukset	134 800	+ 11 200	1	—
2. Työsuhteipalkat	2 878 900	+ 462 200	42	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	32 600	—	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	220 700	+ 31 600	—	—
Varaus 1981		— 128 600	—	—
Varaus 1982	107 000	+ 107 000	—	—
Yhteensä	3 374 000	+ 483 400	43	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 296 400 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsuhteipalkkoihin ehdotetaan lisäystä 77 000 mk erikoissuunnittelijan palkkaamiseksi toimistohenkilöstön koulutusta varten. Kun alamomentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk määrärahan oikaisun johdosta, lisäys on 177 000 mk. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 43 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	3 374 000
1981 menoarvio	2 890 600
1980 tilinpäätös	3 335 910

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

2. Sekalaiset menot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 522 000 mk, mikä aiheutuu asiantuntija- ja luentopalkkioiden korotuksesta, sosiaaliturvamaksujen lisääntymisestä sekä kustannusten noususta. Kun alamomentilta vähen-

netään kertameno 7 000 mk, lisäys on 515 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Matkat	65 000
Toimistomenot	600 000
Toiminnan erityismenot	1 710 000
Virkistystoiminta (enintään)	500
Muut menot	82 000
Yhteensä	2 457 500

1982 esitys	2 462 500
1981 menoarvio	1 947 500
1980 tilinpäätös	720 094

70. Kaluston ja laitteiden hankinta (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 85 000 mk laitteiden uusimista ja väestönsuojeluvälineistön hankkimista varten.

1982 esitys	85 000
1981 menoarvio	45 000
1980 tilinpäätös	100 000

80. Eräät hallinnonaloittain jakamattomat menot

02. Eräät muut palkat ja palkkiot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 121 000 mk seuraavasti:

2. Virkamiesharjoittelijoiden palkkiot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk virkamiesharjoittelijoiden määrän lisääntymisen sekä palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen joh-

dosta. Alamomentin loppusumma on 1 300 000 mk.

4. *Virkamiehille maksettavat erorahat.* Alamomentilta ehdotetaan vähennettäväksi 200 000 mk, mikä aiheutuu erorahaan oikeutettujen määrän arvioidusta vähentymisestä. Alamomentin loppusumma on 100 000 mk.

5. *Virkojen ja toimien uudelleenjärjestely virastojen ja laitosten kesken.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 1 000 000 mk. Lisäksi alamomentin perusteluja ehdotetaan muutettavaksi siten, että määrärahan käyttämisen edellytyksenä on, että vastaava säästö syntyy kyseisen hallinnonalan palkkausmenoissa.

9. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 21 000 mk. Alamomentin loppusumma on 398 300 mk.

1982 esitys	6 188 300
1981 menoarvio	6 067 300
1980 tilinpäätös	20 684 945

03. *Ryhmähenkivakuutusta vastaava järjestely* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk, mikä aiheutuu ryhmähenkivakuutussummien korottamisesta.

1982 esitys	13 000 000
1981 menoarvio	12 000 000
1980 tilinpäätös	7 995 208

19. *Hallinnon rationalisoinnin edistäminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 300 000 mk käytettäväksi valtionapusektoriin kohdistuviin rationalisointiselvityksiin sekä valtionhallinnon tutkimus-, kehittämis- ja rationalisointitehtäviin. Määrärahasta 150 000 mk on siirtoa momentilta 28.01.29.

1982 esitys	300 000
-------------	---------

20. *Kuntoutuksen kokeilutoiminnan järjestäminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 1 500 000 mk valtiovarainministeriön ohjeiden mukaisesti eräissä virastoissa ja laitoksissa järjestettävää kuntoutuksen kokeilutoimintaa varten valtion palveluksessa olevien työkyvyltään alentuneiden henkilöiden työkyvyn säilyttämiseksi, parantamiseksi ja palauttamiseksi.

Määrärahaa käytetään kuntoutusajalta suoritettavan kuntoutusrahan maksamiseen ja kuntoutuksesta ja sen edellyttämistä järjestelyistä aiheutuviin menoihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään kaksi henkilöä suunnittelu-, ohjaus- ja seurantatehtäviin.

1982 esitys	1 500 000
1981 menoarvio	1 500 000

21. *Valtion virastojen ja laitosten puolesta postisiirtoliikkeestä suoritettavat maksut* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 500 000 mk postisiirtoliikkeestä suoritettavien maksujen nousun johdosta.

1982 esitys	19 500 000
1981 menoarvio	15 000 000
1980 tilinpäätös	18 474 520

22. *Työsuojelun edistäminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 350 000 mk eli lisäystä 322 000 mk työsuojelurahastoa vastaavan järjestelyn toteuttamiseksi valtionhallinnossa.

Määrärahaa käytetään työsuojelututkimukseen, työsuojelukoulutukseen, työsuojelutietojen keräämiseen ja työsuojelua koskevaan tiedottamiseen sekä muuhun työsuojelun edistämiseen. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään kaksi henkilöä työsuojelutehtäviin.

1982 esitys	2 350 000
1981 menoarvio	2 028 000
1980 tilinpäätös	1 850 000

23. *Työterveyshuollon kehittäminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 14 000 000 mk eli lisäystä 3 500 000 mk, mikä aiheutuu valtion alueellisten työterveysyksiköiden toiminnan tehostamisesta, uusien työterveysyksiköiden perustamisesta sekä vuonna 1981 aloitetun yleislääkäritasoisien sairaanhoidon järjestämisestä näissä yksiköissä.

Määrärahalla rahoitetaan työterveyshuoltolain ja valtion työterveyshuollon periaateohjelman toteuttamiseksi tähtävää toimintaa. Määrärahaa käytetään ehkäisevän työterveyshuollon ja yleislääkäritasoisien avosairanhoidon järjestämiseksi tarvittavien tilojen, laitteistojen ja

palvelujen hankkimiseen, valtion omien alueellisten työterveysasemien palkkaus- ja muihin kulutusmenoihin sekä työterveyshuollon kehittämistä koskeviin tutkimus- ja suunnittelukustannuksiin. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 90 henkilöä, joista aiheutuu palkkamenoja noin 7 713 000 mk.

1982 esitys	14 000 000
1981 menoarvio	10 500 000
1980 tilinpäätös	3 170 000

24. Työpaikkaruokailun kehittäminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 14 700 000 mk eli lisäystä 2 700 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta ja toiminnan laajentumisesta.

Momentin määrärahasta ehdotetaan suoritettavaksi työpaikkaruokailun kehittämiseen liittyviä tutkimus- ja suunnittelukustannuksia, työpaikkaruokaloiden rakentamisen sekä muutos- ja korjaustöiden kustannuksia ja työpaikkaruokalojen koneiden, laitteiden ja välineiden hankintakustannuksia. Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahaa voidaan käyttää työpaikkaruokailupalvelujen hankkimiseen ja ruoan kuljetuksiin sekä työpaikkaruokailun käytön edistämiseen tähtäävään tiedotus- ja valistustoimintaan. Momentin määrärahalla voidaan palkata enintään neljä henkilöä suunnittelutehtäviin.

1982 esitys	14 700 000
1981 menoarvio	12 000 000
1980 tilinpäätös	5 000 000

26. (28.80.26 ja 28) Eräät koulutuksen menot

Momentille ehdotetaan 1 090 000 mk seuraavasti:

1. *Henkilöstökoulutuksen edistäminen.* Alamentille ehdotetaan 200 000 mk.

2. *Talouspolitiikan johtamiskoulutus.* Alamentille ehdotetaan 890 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 290 000 mk.

1982 esitys	1 090 000
1981 menoarvio	800 000
1980 tilinpäätös	690 482

27. Automaattinen tietojenkäsittely
Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta.

1982 esitys	950 000
1981 menoarvio	900 000
1980 tilinpäätös	858 676

28. Valtion henkilöstön työhön liittyvien keksintöjen ja parannusten käsittely ja korvaaminen erinäisissä tapauksissa (arviomääräraha)

Valtion virastot ja laitokset valvovat ja hallitsevat lakiin (656/67) perustuvia valtion oikeuksia henkilöstönsä tekemiin keksintöihin ja ovat oikeutettuja määrättyjä ehtoja noudattaen luovuttamaan niitä korvausta vastaan myös valtionhallinnon ulkopuolelle. Momentille ehdotetaan 100 000 mk käytettäväksi kyseisten työhön liittyvien keksintöjen ja parannusten arvioinnista, edelleenkehittämisestä, patenttioikeuksien hankinnasta ja voimassapidosta sekä tekijälle maksettavista korvauksista ja palkkioista aiheutuviin menoihin niissä tapauksissa, joissa asianomaisella virastolla tai laitoksella ei ole joko toimenpiteisiin tarvittavaa asiantuntemusta tai varoja.

1982 esitys	100 000
-------------	---------

29. Virastojen siirtojen suunnittelu ja toimeenpano

Momentin nimike on muutettu.

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 1 170 000 mk.

Momentin määrärahaa saadaan käyttää virastojen ja laitosten siirtojen taikka niiden toimivallan tai tehtävien hajauttamisen suunnitteluun ja toimeenpanoon. Määrärahaa saadaan käyttää myös siirtojen tai hajauttamisen valmistelu- ja toimeenpanovaiheessa väliaikaisesti tarvittavan henkilöstön palkkausmenoihin sekä työpaikkojen järjestämiseen sellaisille henkilöille, jotka eivät voi siirtyä viraston uudelle sijaintipaikkakunnalle. Viimeksi sanotussa tarkoituksessa momentin määrärahalla saadaan palkata enintään 10 henkilöä.

1982 esitys	680 000
1981 menoarvio	1 850 000
1980 tilinpäätös	—

60. Valtion osuus eroraharabastosta johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 850 000 mk erorahastolle maksettavana valtion osuutena. Vähennys on 250 000 mk.

1982 esitys	850 000
1981 menoarvio	1 100 000
1980 tilinpäätös	991 364

70. *Moottoriajoneuvojen hankkiminen eräille valtion virastoille ja laitoksille (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 7 500 000 mk moottoriajoneuvokaluston uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	7 500 000
1981 menoarvio	7 000 000
1980 tilinpäätös	5 500 000

71. *Atk-laitteiden hankinta (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 4 000 000 mk tietokonepäätteiden, tallentimien, pientietokone-laitteistojen sekä laitteistoihin tarvittavien ohjelmistojen hankkimista varten.

1982 esitys	4 000 000
1981 menoarvio	4 000 000
1980 tilinpäätös	7 000 000

74. *Virastojen siirtojen edellyttämien talonrakennusten suunnittelu (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 500 000 mk käytettäväksi virastojen ja laitosten siirtojen taikka niiden toimivallan tai tehtävien hajauttamisen edellyttämien talonrakennusten suunnittelua varten.

1982 esitys	500 000
1981 menoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	—

95. (23.90.95) *Lakiin tai asetukseen perustuvat menot, joita varten menoarvioon ei ole erikseen merkitty määrärahaa (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 000 000 mk.

1982 esitys	5 000 000
1981 menoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	2 583 376

96. (23.90.96) *Valtioneuvoston käytettäväksi edeltä arvaamattomiin menoihin*

Momentille ehdotetaan edelleen 1 200 000 mk.

1982 esitys	1 200 000
1981 menoarvio	1 200 000
1980 tilinpäätös	1 129 157

97. (23.90.97) *Tileistä poistot (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan edelleen 5 000 000 mk.

1982 esitys	5 000 000
1981 menoarvio	5 000 000
1980 tilinpäätös	2 602 930

98. (23.90.98) *Valtioneuvoston käytettäväksi virastojen hoitomenoihin*

Momentille ehdotetaan edelleen 1 100 000 mk.

1982 esitys	1 100 000
1981 menoarvio	1 100 000
1980 tilinpäätös	501 447

99. *Valtion henkilöstölle aiheutuvien eräiden kustannusten ja vahinkojen korvaaminen (arviomääräraha)*

Momentin numerotunnus on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk, mikä aiheutuu odotettua suuremmasta hakeusmäärästä.

1982 esitys	100 000
1981 menoarvio	50 000

82. Valtion investointirahasto

60. *Siirto valtion investointirahastoon*

Valtion investointirahaston lainoitus toiminnan turvaamiseksi erityisesti pienen ja keski-suuren teollisuuden osalta momentille ehdote-

taan siirtona valtion investointirahastoon 30 000 000 mk, joka rahoitetaan valtion suhdannerahaston varoista. Vähennys on 20 000 000 mk.

1982 esitys	30 000 000
1981 menoarvio	50 000 000
1981 II lisämenoarvioesitys	20 000 000
1980 tilinpäätös	15 000 000

61. Korvaus valtion investointirahastolle (arvionääräraha)

Valtion investointirahastosta annetun lain (74/75) 7 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston niin päättäessä suoritetaan investointirahastolle tulo- ja menoarvioon otettavasta määrärahasta kohtuullinen korvaus siltä ajalta, jona investointirahaston lainaksi ottamat varat ovat olleet valtion käytettävissä. Valtion investointirahaston varoista myönnettävien lainojen yleisistä ehdoista annetun valtioneuvoston päätöksen (567/79) 8 a §:n mukaan suoritetaan rahastolle mainittujen lainavarojen

osalta sille aiheutunutta todellista korkokustannusta ja sanottuna aikana mahdollisesti syntyntä kurssitappiota vastaava korvaus. Rahaston varoista myönnettyjen lainojen lyhenyksinä kertyvien varojen, jotka on väliaikaisesti sijoitettu korkoa tuottavalla tavalla, osalta maksetaan kuitenkin rahastolle korvaus, joka vastaa sanottua korkotuottoa. Mainitulla tavalla määräytyvä korvaus arvioidaan vuoden 1981 osalta 15 000 000 markaksi. Edellä mainitun johdosta momentille ehdotetaan edelleen 15 000 000 mk. Rahaston varojen väliaikaisesta sijoittamisesta saatava korkotuotto tuloutetaan momentille 13.01.07.

1982 esitys	15 000 000
1981 menoarvio	15 000 000
1980 tilinpäätös	14 835 462

83. Kansainvälinen Jälleentakennuspankki

66. Osuus Kansainvälisen Jälleentakennuspankin osakepääoman korottamisesta (arvionääräraha)

Kansainvälisen Jälleentakennuspankin hallintoneuvoston tekemän päätöksen mukaisesti on Suomella oikeus merkitä 30.9.1981—1.7.1986 välisenä aikana pankin uusia osakkeita 200,3 milj. vuoden 1944 Yhdysvaltain dollarin arvosta. Nykydollareiksi muutettuna osakemerkinnän korotuksen vasta-arvo on noin 990,2 milj. mk. Osakemerkinnästä on suoritettava 0,75 % kultana tai Yhdysvaltain dollareina ja 6,75 % markkoina Kansainvälisen Jälleentakennuspankin tilille Suomen Pank-

kiin. Osakemerkinnän jäljelle jäävää 92,5 % osaa ei tarvitse maksaa, vaan se jää pankin takuupohjan laajentamiseen. Korotuksen maksettavaksi tuleva osuus 15 022 500 dollaria vasta-arvoltaan nykydollareiksi muutettuna noin 75,5 milj. mk suoritetaan kuutena yhtä suurena eränä vuosina 1981—1986. Vuonna 1982 maksettavaa erää varten momentille ehdotetaan 12 580 000 mk. Lisäys on 1 140 000 mk.

1982 esitys	12 580 000
1981 menoarvio	11 440 000
1980 tilinpäätös	8 300 000

85. Kansainväliset rahoitusyhteisöt

67. Osuus Latinalaisen Amerikan kehitys-pankin alueen ulkopuolisten maiden pääoman ja erityisrahaston varojen korottamisesta (arvionääräraha)

Suomen osuus lisärahoituksesta jakautuu osuuteen osakepääomasta ja erityisrahastosta. Osakepääomaa on Suomella oikeus merkitä 816 osaketta, joista 60 osaketta vastaa maksettavaa pääomaa ja 756 osaketta takuupää-

omaa. Osakkeiden arvo, 10 000 dollaria kappale, on sidottu vuoden 1959 Yhdysvaltain dollarin arvoon, joten niiden hinta on noin 12 063 nykydollaria kappale. Maksettava osuus osakepääomasta on siis 723 804 dollaria, eli noin 3,0 milj. mk, ja takuupääomaksi jäävä osuus 9 119 956 dollaria, eli noin 38,0 milj. mk. Suomen osuus erityisrahaston varojen korotuksesta on 5,9 milj. dollaria eli noin 24,6

milj. mk, joka on kokonaisuudessaan maksettava. Lisärahoitusjärjestelyn edellyttämät maksut, yhteensä noin 27,6 milj. mk, on maksettava neljässä vuotuiserässä vuosina 1980—1983 eli noin 6,9 milj. mk vuodessa. Vuonna 1982 maksettavaa kolmatta erää varten momentille ehdotetaan 6 900 000 mk. Lisäys on 725 000 mk.

1982 esitys	6 900 000
1981 menoarvio	6 175 000
1980 tilinpäätös	6 151 429

68. Suomen osuus Kansainvälisen Rahoitusyhtiön osakepääoman korottamisesta (arviomääräraha)

Suomi on päättänyt merkitä Kansainvälisen Rahoitusyhtiön osakepääoman korotuksesta 3 622 osaketta 3 622 000 Yhdysvaltain dollarin arvosta. Osakkeista on vuosina 1978—1980 maksettu yhteensä 60 %. Vuosina 1981—1982 on tarkoitus maksaa osakkeista 20 % kumpanakin vuonna. Vuonna 1982 maksettavaa erää varten momentille ehdotetaan 3 020 000 mk. Lisäys on 220 000 mk.

1982 esitys	3 020 000
1981 menoarvio	2 800 000
1980 tilinpäätös	5 319 309

69. Osuus perushyödykkeiden yhteisrahaston osakemerkinnästä (arviomääräraha)

Perushyödykkeiden yhteisrahaston perustamissopimuksen valmistelu saatiin päätökseen vuoden 1980 kesäkuussa. Yhteisrahaston tehtävänä on rahoittaa Yhdistyneiden Kansakuntien kauppa- ja kehityskonferenssin, UNCTADin, kokonaisvaltaista perushyödykeohjelmaa.

Yhteisrahaston toiminta tapahtuu kahden tilin välityksellä. Rahaston ns. ensimmäisen tilin tehtävänä on rahoittaa kansainvälisiä raaka-aineiden puskurivarastoja hintavaihtelujen hillitsemiseksi. Ensimmäiselle tilille suunnattavien osakemerkintöjen maksatukset hoidetaan tulo- ja menoarviossa valtiovarainministeriön kautta. Suomen osuus ensimmäisen tilin maksettavista osakkeista on arviolta 1,46 milj. Yhdysvaltain dollaria ja takuupääomasta eli vaadittaessa maksettavista osakkeista 0,46 milj. Yhdysvaltain dollaria.

Olettaen, että rahaston toiminta käynnistyy vuonna 1982, momentille ehdotetaan 1 840 000 mk.

1982 esitys	1 840 000
-------------	-----------

90. Valtion painatuskeskus

Painatuskeskuksen liikevaihdon arvioidaan kasvavan 31 prosenttia edellisen vuoden tulo- ja menoarvioon verrattuna. Kasvusta viisi prosenttia aiheutuu valtion painotuotetarpeen arvioidusta kasvusta, kymmenen prosenttia painotöiden hintojen korotuksesta sekä kuusitoista prosenttia oikaisusta edellisen vuoden tulo- ja menoarvioon. Oman tuotannon volyymin on arvioitu kasvavan seitsemän prosenttia vuonna 1982. Tämä tavoite on arvioitu saavutettavan tuotannon uusinwestoinneilla, vähäisellä työvoimalisäyksellä sekä ennenkaikkea tuottavuuden kohottamiseen tähtäävillä erityistoimenpiteillä. Kannattavuuden on arvioitu selvästi paranevan käyttökateprosentin noustessa 6,4 % vuonna 1982.

Painatuskeskuksen liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1982:

	mk	
Liikevaihto		124 000 000
Kulut		
Aineet ja tarvikkeet	63 140 000	
Valmistuspalkat	27 180 000	
Muut palkat	9 170 000	
Vuokrat	1 820 000	
Muut kulut	15 440 000	
Varastojen muutos	— 700 000	— 116 050 000
Käyttökate		7 950 000
Poistot		
Tuotantolaitoksesta	2 100 000	
Koneista ja kalustosta	4 300 000	— 6 400 000
Liikelijäämä		1 550 000
Muut tuotot ja kulut		
Korkotuotot	50 000	
Muut tuotot	550 000	
Muut kulut	— 34 800	+ 565 200
Varausten lisäys		— 1 050 000
Tilikauden ylijäämä		1 065 200

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 36 760 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			Muutos ± 1981	1982/81
1. Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkaukset	153 100	+ 12 800	1	—
2. Työsuhdepalkat	33 040 400	+ 3 666 200	597	—
4. Sosiaaliturvamaksu	2 404 700	+ 235 400	—	—
Varaus 1981		— 1 475 700	—	—
Varaus 1982	1 161 800	+ 1 161 800	—	—
Yhteensä	36 760 000	+ 3 600 500	598	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 3 479 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 200 000 mk määrärahan oikaisun johdosta. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 597 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	36 760 000
1981 menoarvio	33 159 500
1980 tilinpäätös	29 184 794

05. Eläkkeet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 580 000 mk seuraavasti:

1. Vakinaiset eläkkeet sekä ennen myönnettyt ylimääräiset eläkkeet. Alamomentille merkitään lisäystä 580 000 mk, mikä aiheutuu eläkekustannusten noususta. Alamomentin loppusumma on 7 200 000 mk.

2. Vuoden kuluessa myönnettyt ylimääräiset eläkkeet. Alamomentille merkitään edelleen enintään 3 000 mk.

1982 esitys	7 203 000
1981 menoarvio	6 623 000
1980 tilinpäätös	5 794 382

21. Tarveaineet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 600 000 mk, mistä 2 700 000 mk aiheutuu hintojen noususta sekä 1 900 000 mk kirjapaino- ja monistustoiminnan kasvusta.

1982 esitys	28 400 000
1981 menoarvio	23 800 000
1980 tilinpäätös	20 799 223

29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 14 205 400 mk seuraavasti:

1. Käyttövarat. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 400 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 4 400 mk.

2. Sekalaiset käyttömenot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 14 205 000 mk, mistä 10 800 000 mk aiheutuu määrärahan oikaisusta alihankintatöiden lisääntymisen johdosta vuonna 1980, 100 000 mk atk-palveluiden ostojen lisääntymisestä sekä 3 305 000 mk kustannusten noususta ja tuotannon volyymin kasvusta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	50 000
Virkistys- ja lomatoiminta (enintään) ..	35 000
Muut henkilöstömenot	550 000
Rakennusten käyttö	3 645 000
Atk-menot	1 500 000
Muut toimitusmenot	290 000
Alihankinnat	33 200 000
Muut menot	2 600 000
Yhteensä	41 870 000

1982 esitys	41 874 400
1981 menoarvio	27 669 000
1981 I lisämenoarvio	21 000
1980 tilinpäätös	35 915 250

70. *Koneiden ja kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 750 000 mk, mistä 1 650 000 mk aiheutuu ladontajärjestelmien laajennuksesta ja varmistuksesta, 2 200 000 mk rullarotaatiokoneen hankinnasta, 900 000 mk Hakaniemen monistuskeskuksen kone- ja kalustohankinnoista sekä 1 000 000 mk ladonta- ja

jälkikäsitteilylaitteiston sekä konttorikoneiden ja kaluston uusimisesta.

1982 esitys	5 750 000
1981 menoarvio	2 905 000
1981 I lisämenoarvio	2 300 000
1980 tilinpäätös	1 100 000

92. Valtion tietokonekeskus

Tietokonekeskuksen liikevaihdon arvioidaan kasvavan 23 prosenttia edellisen vuoden tulo- ja menoarvioon verrattuna. Tästä noin 18 prosenttiyksikköä aiheutuu tietojenkäsittelypalvelusten myynnin määrän arvioidusta lisääntymisestä ja loppuosa työaikaperusteisten hintojen korotuksesta, joka on tarkoitus toteuttaa palkkatason nousun vuoksi keskimäärin noin 10 prosentin suuruisena 1.7.1982 lukien.

Valtion tietokonekeskuksen ennakoitu liikekirjanpidon mukainen tuloslaskelma vuodelle 1982:

	mk
Tuotot	157 000 000
Kulut	
Aineet	8 223 000
Palkat	58 044 000
Muut henkilökulut	15 398 000
Tietojenkäsittelyvuokrat ..	30 273 000
Muut vuokrat	2 769 000
Muut tietojenkäsittelykulut	19 900 000
Muut kulut	6 788 000
Yleisohjelmistojen valmistamiskulut (aktivoitu) .	— 3 100 000
Käyttökate	18 705 000
Poistot	13 437 000
Liikelylijäämä	5 268 000
Korkokulut	62 000
Muut tuotot	491 000
Ylijäämä	5 697 000

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 62 770 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkaukset</i>	123 000	+ 10 300	1	—
2. <i>Työsubdepalkat</i>	56 557 200	+ 8 052 000	733	+ 20
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	4 106 000	+ 532 600	—	—
Varaus 1981		— 2 430 900	—	—
Varaus 1982	1 983 800	+ 1 983 800	—	—
Yhteensä	62 770 000	+ 8 147 800	734	+ 20

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 4 618 300 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 1 402 000 mk 20 henkilön ja määräaikaisten

harjoittelijoiden palkkaamista varten tehtävien lisääntymisen johdosta sekä 1 100 000 mk tehtävärakenteen muuttumisen johdosta eli yhteensä 2 502 000 mk.

Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 942 000 mk, mistä 100 000 mk aika- ja vuo-

rotyölisinä, 300 000 mk ylityöpalkkoina ja 542 000 mk lomarahana.

Lisäys on 3 444 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 753 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	62 770 000
1981 menoarvio	54 622 200
1980 tilinpäätös	43 030 827

29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 15 007 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 3 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 33 000 mk.

2. *Sekalaiset käyttömenot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 15 004 000 mk, mistä 3 900 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 1 000 000 mk vuoden 1981 aikana tehdystä tietojenkäsittelykapasiteetin laajentamisesta ja kehittämisestä, 4 800 000 mk oman tietojenkäsittelykapasiteetin lisäämistarpeesta, 2 400 000 mk tietoliikennemenojen ja tietokoneiden käyttöön liittyvien aineiden ja tarvikkeiden lisäyksestä, 1 400 000 mk asiakkaiden laitteiden lisäämistarpeesta sekä 1 504 000 mk matkakustannusten, toimitilojen vuokrien ja kunnossapidon sekä muiden menojen lisäyksestä. Henkilöstön virkistys- ja lomatoimintaan ehdotetaan alamomentin määrärahasta käytettäväksi enintään 35 000 mk. Alamomentin loppusumma on 70 826 000 mk.

1982 esitys	70 859 000
1981 menoarvio	55 852 000
1980 tilinpäätös	41 911 119

70. Koneiden ja välineiden bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 11 000 000 mk, mistä 2 748 000 mk aiheutuu vuoden 1978 neljännessä lisämenoarviossa ostettavaksi hyväksytyyn keskustietokoneen vuonna 1982 suoritettavasta viimeisestä osamaksuerästä, 4 532 000 mk muusta oman tietojenkäsittelykapasiteetin lisäyksestä ja kehittämisestä, 2 620 000 mk pääasiassa asiakkaille toimitettavien pien- ja mikrotietokoneiden, päätteiden sekä lisälaitteiden hankinnoista sekä 1 100 000 mk jälkikäsitely- ja kuljetuskaluston, konttorikoneiden, kalusteiden sekä muiden laitteiden lisäyksestä ja korvaamisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Jatkokäsittely- ja apukoneiden, kuljetus- ja muiden välineiden sekä käytön erityiskalusteiden hankinnat	600 000
Tietokoneiden, päätteiden sekä ohje- ja lisälaitteiden hankinta- ja asennuskustannukset	9 900 000
Kalusteiden, konttorikoneiden, muiden laitteiden ja välineiden sekä puhelin-osakkeiden ja osuustodistusten hankinnat	500 000
Yhteensä	11 000 000

1982 esitys	11 000 000
1981 menoarvio	13 500 000
1980 tilinpäätös	7 700 000

94. Valtion ravitsemiskeskus

Valtion virkaehtosopimuksiin perustuva työpaikkaruokailun kehittäminen vaikuttaa vuonna 1982 edelleen ravitsemiskeskuksen toimintaa lisäävästi. Valtion rakennushankkeisiin liittyviä työpaikkaruokaloita valmistuu rakentavien virastojen ja laitosten suunnitelmien mukaan 31, jolloin budjettivuoden lopussa ruokaloita on yhteensä 359. Erityisjärjestelyillä huolehditaan myös sellaisten valtion henkilöstöryhmien ruokailusta, jotka eivät työolojensa vuoksi voi käyttää ruokaloiden tavanmukaisia palveluja. Lisäksi ravitsemiskeskus tekee sopimuksia val-

tion henkilöstön työpaikkaruokailusta kuntien, muiden työnantajien sekä ravitsemisliikkeiden kanssa. Toimenpiteillä arvioidaan saatavan järjestetyn työpaikkaruokailun piiriin lisää kaikkiaan noin 13 400 valtion työntekijää ja virkamiestä. Valtion palveluksessa olevista on tällöin lähes 90 % järjestetyn työpaikkaruokailun piirissä. Ravitsemiskeskuksen liikevaihdon arvioidaan kasvavan toiminnan laajentumisen ja ruokailijamäärien lisääntymisen seurauksena edellisvuoteen verrattuna noin 25 % ja olevan noin 150,1 mmk.

Valtion ravitsemiskeskuksen liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1982:

	mk
Liikevaihto	150 100 000
Kulut	
Aineet	77 750 000
Tarvikkeet	5 300 000
Palkat	52 350 000
Muut henkilökulut	12 000 000
Muut kulut	2 200 000
	149 600 000
Käyttökate	500 000
Poistot	500 000
Liikelyijäämä	—
Ylijäämä	—

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 7 900 mk seuraavasti:

1. *Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkaukset.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 12 200 mk, mistä 8 600 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 3 600 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 4 800 mk vuodelle 1981, lisäys on 7 400 mk. Alamomentin loppusumma on 107 500 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 500 mk. Alamomentin loppusumma on 7 500 mk.

1982 esitys	115 000
1981 menoarvio	107 100
1980 tilinpäätös	105 663

29. Käyttömenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 27 270 000 mk, mikä aiheutuu uusien ruokaloiden avaamisesta ja toiminnassa olevien ruokaloiden ja ruokailujärjestelyjen laajentumisesta. Momentin määrärahalta saadaan palkata keskimäärin enintään 1 413 henkilöä, jossa on lisäystä 169 henkilöä.

1982 esitys	139 520 000
1981 menoarvio	112 250 000
1980 tilinpäätös	95 497 975

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 750 000 mk ruokaloiden keittiö- ja tarjoilu- sekä jakelukaluston hankkimista varten.

1982 esitys	2 750 000
1981 menoarvio	1 750 000
1980 tilinpäätös	1 600 000

71. Rakennusten kunnostaminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 000 mk Vilppulassa, Rovaniemellä ja Kankaanpäässä sijaitsevien rakennusten vuosikorjauksia varten.

1982 esitys	10 000
1981 menoarvio	10 000
1980 tilinpäätös	30 000

99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut menot

44. Korvaus Imatran Voima Oy:n ulkomaisen lainan kurssitappioista (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 100 000 mk sen kurssitappion korvaamiseksi, joka Imatran Voima Oy:lle vuonna 1981 aiheutuu yhtiön ydinvoimalaitoshanketta varten Sosialististen Neuvototasavaltain Liitosta saamasta lainasta.

1982 esitys	3 100 000
1981 I lisämenoarvio	3 060 000
1980 tilinpäätös	9 209 023

50. Sotainvalidien keräysviljan yleisen luovutushinnan ja liikevaihtoverolain säännöksistä johtuvan alemman hinnan välisen hinnaneron korvaaminen

Sotainvalidien Veljesliiton jäsenyhdistysten työnsä tukemiseksi keräämästä viljasta suoritettavan liikevaihtoveron hyvittämiseksi momentille ehdotetaan 140 000 mk, mikä on vuoden 1980 keräysviljan yleisten luovutus hintojen yhteismäärästä 14 prosentin liikevaihtoveron mukaan laskettua veromäärää vastaava määrä. Lisäys on 28 000 mk.

1982 esitys	140 000
1981 menoarvio	112 000
1980 tilinpäätös	84 133

61. Verosta vapautuksen johdosta takaisin maksetut verot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 000 000 mk odotettavissa olevan veronhuojennushakemusten lukumäärän lisääntymisen johdosta.

1982 esitys	8 000 000
1981 menoarvio	6 000 000
1980 tilinpäätös	11 651 574

62. Palautettavien subdannetalletusten korko Momentille ehdotetaan 100 000 mk talletusvelvollisille ennen säännönmukaista palauttamista palautettujen suhdannetalletusten korkojen maksamista varten.

1982 esitys	100 000
1981 I lisämenoarvio	100 000

Päälukuan 28 menot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Valtiovarainministeriö (020)	30 991	34 438	40 358	+ 5 920	+ 17
05. Valtiokonttori (020)	44 911	49 779	65 937	+ 16 158	+ 32
07. Eläkkeet (950)	2 124 253	2 428 315	2 753 293	+ 324 978	+ 13
10. Valtiontalouden tarkastusvirasto (020)	5 508	6 591	7 340	+ 748	+ 11
18. Verohallitus (020)	61 216	69 736	78 458	+ 8 722	+ 13
24. Liikevaihtoverotoimistot (020)	32 059	36 591	39 389	+ 2 799	+ 8
26. Lääninverovirastot (020)	117 891	128 729	146 894	+ 18 165	+ 14
28. Verotoimistot (020)	276 443	315 713	351 547	+ 35 834	+ 11
36. Muut verotusmenot (020)	76 969	43 020	59 320	+ 16 300	+ 38
37. Eräät hinnanerokorvaukset (670)	1 608 507	1 570 000	1 840 000	+ 270 000	+ 17
(38). Suhdannevaraukset (920)	500 000	—	—	—	—
39. Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle (960)	246 451	240 350	271 000	+ 30 650	+ 13
40. Tullilaitos (020)	159 252	178 315	201 687	+ 23 372	+ 11
50. Rahapaja (020)	17 743	33 276	33 868	+ 593	+ 2
52. Tilastokeskus (050)	73 561	75 852	65 458	— 10 394	— 14
54. Pankkitarkastusvirasto (820)	3 244	3 596	3 987	+ 391	+ 11
56. Taloudellinen suunnittelukeskus (050)	2 365	2 831	3 336	+ 505	+ 18
60. Rakennushallinto (050)	121 549	145 376	172 970	+ 27 593	+ 19
64. Eräiden valtion kiinteistöjen menot (050)	387 031	431 057	463 595	+ 32 538	+ 8
65. Oraniemen valtionalue (050)	40 254	41 369	57 610	+ 16 241	+ 39
70. Valtion koulutuskeskus (050)	4 156	4 883	5 922	+ 1 038	+ 21
80. Eräät hallinnonaloittain jakamattomat menot (990)	79 974	86 970	102 483	+ 15 513	+ 18
(81.) Valtiontakaukseen perustuvat suoritusmenot (990)	40 000	—	—	—	—
82. Valtion investointirahasto (840)	29 835	65 000	45 000	— 20 000	— 31
83. Kansainvälinen jälleerakennuspankki (040)	8 300	11 440	12 580	+ 1 140	+ 10
85. Kansainväliset rahoitusyhteisöt (040)	11 471	8 975	11 760	+ 2 785	+ 31
90. Valtion painatuskeskus (050)	1 100	2 905	5 750	+ 2 845	+ 98
92. Valtion tietokonekeskus (050)	7 700	13 500	11 000	— 2 500	— 19
94. Valtion ravitsemiskeskus (050)	1 630	1 760	2 760	+ 1 000	+ 57
99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut menot (020)	21 267	6 712	11 940	+ 5 228	+ 78
Yhteensä	6 135 630	6 037 078	6 865 240	+ 828 162	+ 14

Pääluokan 28 liikeyritysten käyttömenot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös v. 1980 1 000 mk	Menoarvio v. 1981 1 000 mk	Ehdotus v. 1982 1 000 mk	Muutos 1981—1982 ± 1 000 mk	± %
90. Valtion painatuskeskus (050)	91 694	91 252	114 237	+ 22 986	+ 25
92. Valtion tietokonekeskus (050)	84 942	110 474	133 629	+ 23 155	+ 21
94. Valtion ravitsemiskeskus (050) ..	95 604	112 357	139 635	+ 27 278	+ 24
Yhteensä	272 239	314 083	387 501	+ 73 419	+ 23

Liiketoimintatiedot

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot	1980	1981	1982
Liiketoimintatiedot	272 239	314 083	387 501
Liiketoimintatiedot	272 239	314 083	387 501
Liiketoimintatiedot	272 239	314 083	387 501
Liiketoimintatiedot	272 239	314 083	387 501
Liiketoimintatiedot	272 239	314 083	387 501
Liiketoimintatiedot	272 239	314 083	387 501
Liiketoimintatiedot	272 239	314 083	387 501
Liiketoimintatiedot	272 239	314 083	387 501
Liiketoimintatiedot	272 239	314 083	387 501
Liiketoimintatiedot	272 239	314 083	387 501

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Liiketoimintatiedot 1980—1982

Pääluokka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Opetusministeriö

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 18 544 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	15 305 700	+ 2 160 200	193	+ 4
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhddepalkat	1 387 400	+ 79 500	26	— 2
3. Muut palkat ja palkkiot	51 400	+ 8 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 213 400	+ 147 900	—	—
Varaus 1981		— 724 800	—	—
Varaus 1982	586 100	+ 586 100	—	—
Yhteensä	18 544 000	+ 2 257 200	219	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 516 700 mk, mistä 1 472 300 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Henkilöstörakenteen kehittämiseksi ehdotetaan perustettavaksi 1. 3. 1982 lukien hallitusneuvoksen virka (B 5). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa nuoremman hallitussihteerin virka (B 1).

Kirjastohallinnon kehittämiseksi ehdotetaan kouluosastoon perustettavaksi kirjastoasiain neuvoksen virka (B 3). Samalla on tarkoitus kehittää kouluhallituksen ja lääninhallitusten kouluosastojen välistä työnjakoa kirjastoasiain hallinnossa.

Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen kielenkääntäjän toimi (V 25).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi kansainvälisten asiain osastoon ylimääräinen kulttuurisihteerin toimi (B 1) ja ylimääräinen kanslistin toimi (V 14).

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 801 300 mk.

c) Työsuhddepalkoista voidaan vähentää

14 000 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistetyin toimen palkkana.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 40 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 102 000 mk kahden ylimääräistetyin toimen palkkioina.

Vähennys on 76 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 24 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 6 000 mk ylityökorvauksia varten.

1982 esitys

1981 menoarvio

1980 tilinpäätös

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 418 000 mk seuraavasti:

1. Käyttövarat. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 17 000 mk.

2. Sekalaiset menot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 416 000 mk vuokrien korotusten ja kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	1 535 000
Painatus	275 000
Matkat (ulkomaanmatkat 80 000)	326 000
Muut menot	1 197 500
Virkistystoiminta (enintään)	2 500
Yhteensä	3 336 000

1982 esitys	3 353 000
1981 menoarvio	2 935 000
1980 tilinpäätös	2 814 106

70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen

Momentille ehdotetaan 90 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankkimista sekä toimitilajärjestelyihin liittyvien kalustohankintojen suunnittelua varten.

1982 esitys	90 000
1981 menoarvio	80 000
1980 tilinpäätös	74 963

02. Luterilainen kirkko

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 508 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	3 568 500	+ 324 400	47	—
2. Työsubdepalkat	125 800	+ 14 500	3	—
3. Muut palkat ja palkkiot	376 300	+ 170 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	294 900	+ 33 200	—	—
Varaus 1981		— 178 100	—	—
Varaus 1982	142 500	+ 142 500	—	—
Yhteensä	4 508 000	+ 507 100	50	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 347 500 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kolme pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 162 000 mk lääninrovastien palkkioiden tarkistamista varten.

1982 esitys	4 508 000
1981 menoarvio	4 000 900
1980 tilinpäätös	3 521 915

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 478 900 mk, mistä 301 400 mk aiheutuu vuokrien korotuksista, myönnettyistä vuokratuloista, kuurojen pappien erityis- ja jatkokoulutusmenojen, matka- ja muiden sekalaisen menojen kasvusta

kustannusten nousun johdosta. Lisäyksestä 177 500 mk on kertamenoa, mistä 65 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankkimista ja korjaamista varten ja 112 500 mk Porvoon tuomiokapitulin talon peruskorjauksen johdosta tarvittavia muutto-, vuokra- ja muita menoja varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 65 000 mk, lisäys on 413 900 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	671 500
Matkat	440 000
Muut menot (kertamenoa 177 500)	531 500
Yhteensä	1 643 000

1982 esitys	1 643 000
1981 menoarvio	1 229 100
1980 tilinpäätös	1 284 444

50. Eräät valtionavut

Momentille ehdotetaan lisäystä 15 600 mk kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Turun ja Tampereen tuomiokirkkojen ylläpito	13 000
Suomen Merimieslähetysseuran valtionapu	175 000
Kirkon keskusrahaston valtionapu	10 000
Yhteensä	198 000
1982 esitys	198 000
1981 menoarvio	182 400
1980 tilinpäätös	162 400

53. Valtionavustus Turun tuomiokirkon korjauksiin (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan Turun tuomiokirkon viivästyneiden korjauksien loppuunsaattamiseksi kustannusten nousun johdosta valtionavustuksena 800 000 mk.

1982 esitys	800 000
1980 tilinpäätös	1 880 000

05. Ortodoksinen kirkko

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 182 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			Muutos ± 1981	1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	1 730 100	+ 168 600	32	—
2. Työsuhteipalkat	129 900	+ 14 200	3	—
3. Muut palkat ja palkkiot	110 500	+ 5 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	142 500	+ 11 500	—	—
Varaus 1981	—	— 89 100	—	—
Varaus 1982	69 000	+ 69 000	—	—
Yhteensä	2 182 000	+ 179 800	35	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 188 400 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kolme pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	2 182 000
1981 menoarvio	2 002 200
1980 tilinpäätös	1 625 571

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 36 200 mk seuraavasti:

1. Käyttövarat. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 500 mk. Alamomentin loppusumma on 4 500 mk.

2. Sekalaiset menot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 168 000 mk, mistä 95 000 mk aiheutuu rakennusten käytön, matkakulujen ja muiden menojen kasvusta lähinnä kustannusten nousun johdosta sekä 73 000 mk kertamenosta kanttorikurssin järjestämistä varten. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 132 300 mk, lisäys on 35 700 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	72 000
Matkat	200 000
Muut menot (kertamenoa 73 000)	322 000
Yhteensä	594 000

1982 esitys	598 500
1981 menoarvio	562 300
1980 tilinpäätös	526 477

50. Eräät valtionavut

Momentille ehdotetaan lisäystä 38 300 mk ortodoksisille seurakunnille suoritettavan verohyvityksen ja Lapin ortodoksisen seurakunnan valtionavun tarkistamista varten sekä ortodoksisen kirkkomuseon valtionapuun kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Ortodoksisille seurakunnille suoritettava verohyvitys	75 000
Suomen Ortodoksisen kirkkomuseon valtionapu	125 000
Lapin ortodoksisen seurakunnan valtionapu	18 000
Yhteensä	218 000
1982 esitys	218 000
1981 menoarvio	179 700
1980 tilinpäätös	145 000

(51.) Valtionapu Haminan ortodoksisen seurakunnan kirkon korjaustyötä varten

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 288 000 mk.

1981 menoarvio 288 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 800 000 mk Valamon luostarin yhteyteen rakennettavan konservointilaitoksen ja kirjaston sekä aluelämpökukun rakennustöiden jatkamista varten. Konservointilaitoksen ja kirjaston laajuus on 1 267 m² ja 6 000 m³ sekä kustannusarvio 6 070 000 mk, jolloin vastaavat yksikkökustannukset ovat 4 791 mk/m² ja 1 012 mk/m³. Aluelämpökukun kustannusarvio on 930 000 mk. Hanketta varten on aikaisemmin myönnetty 1 250 000 mk.

1982 esitys 800 000
1981 menoarvio 900 000

06. Valtion audiovisuaalinen keskus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 883 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	140 800	+ 12 900	2	—
2. Työsubdepalkat	465 900	+ 49 200	10	—
3. Muut palkat ja palkkiot	190 600	+ 39 500	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	57 800	+ 6 700	—	—
Varaus 1981		— 34 800	—	—
Varaus 1982	27 900	+ 27 900	—	—
Yhteensä	883 000	+ 101 400	12	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 76 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kymmenen pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 25 000 mk lisääntyvien tehtävien johdosta.

1982 esitys 883 000
1981 menoarvio 781 600
1980 tilinpäätös 668 140

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk
kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Julkaisu- ja koulutustoiminta	330 000
Av-aineiston hankkiminen	900 000
Muut menot	170 000
Yhteensä	1 400 000

1982 esitys	1 400 000
1981 menoarvio	1 300 000
1980 tilinpäätös	831 655

70. *Laitteiden hankkiminen*
Momentille ehdotetaan 35 000 mk laitteiden
uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	35 000
1980 tilinpäätös	50 000

Korkeakoululaitos

(Luvut 29.10 ja 37)

Korkeakoululaitoksen yleisiä määrällisiä kehittämistavoitteita säätelee laki korkeakoululaitoksen kehittämisestä vuosina 1979—86 (505/78) ja siitä annettu asetus (93/79). Asetuksen nojalla on valtioneuvosto 26. 2. 1981 vahvistanut korkeakoululaitoksen kehittämissuunnitelman vuosille 1981—86.

Korkeakoululaitoksen kehittämislainsäädännön piiriin kuuluu 17 korkeakoulua. Lainsäädännön ulkopuolelle jäävät korkeakoulut ovat Svenska social- och kommunalhögskolan, teatterikorkeakoulu, taideteollinen korkeakoulu ja Sibelius-Akatemia. Kehittämislain piiriin kuuluvissa korkeakouluissa oli opiskelijoita ja opettajavoimia seuraavasti:

	varsinaisia opiskelijoita kaikkiaan 1980	uusia opiskelijoita 1980	opettaja- voimat 1981
Helsingin yliopisto	22 817	2 630	1 617
Jyväskylän yliopisto	5 760	961	434
Oulun yliopisto	7 025	1 046	669
Joensuun korkeakoulu	2 597	330	234
Kuopion korkeakoulu	1 349	316	200
Turun yliopisto	8 618	1 194	726
Tampereen yliopisto	6 586	909	387
Åbo Akademi	3 796	642	265
Lapin korkeakoulu	385	127	38
Eläinlääketieteellinen korkeakoulu	252	42	52
Teknillinen korkeakoulu	7 396	863	525
Tampereen teknillinen korkeakoulu	2 621	401	186
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu	981	239	97
Helsingin kauppakorkeakoulu	3 721	411	140
Svenska handelshögskolan	1 608	261	81
Turun kauppakorkeakoulu	1 270	195	55
Vaasan korkeakoulu	1 254	268	65
Yhteensä	78 036	10 835	5 771

Tampereen yliopiston opetusjaostoissa oli syksyllä 1980 lisäksi 1916 opiskelijaa sekä lastentarhanopettajakoulutuksessa yhteensä 631 opiskelijaa. Lukuun 29.10 sisältyvässä Svenska

social- och kommunalhögskolan-nimisessä korkeakoulussa oli 355 opiskelijaa. Taidekorkeakouluissa oli opiskelijoita seuraavasti: teatteri- korkeakoulu 100, taideteollinen korkeakoulu

946 ja Sibelius-Akatemia 769 opiskelijaa. Taidekorkeakoulujen määrärahat sisältyvät lukuihin 29.34, 35 ja 36.

Korkeakoululaitoksen opettajavoimien kokonaismäärä vuoden 1981 lopussa on vajaa 5 800. Korkeakoululaitoksen kehittämislainsäädännön mukaan korkeakoululaitoksessa tulisi vuonna 1986 olla kaikkiaan noin 6 300 opettajaa. Lainsäädännön vähimmäistavoitteiden saavuttamiseksi tieteen pääaloittain opettajavoimia tulee lisätä vuosina 1982—86 yhteensä ainakin 520 opettajalla.

Kehittämislainsäädännön perustelujen mukaan lain edellyttämät vähimmäistavoitteet pyritään saavuttamaan paitsi tieteen pääaloittain, myös korkeakouluittain. Lisäyosuunnitelma toteuttaa vähimmäistavoitteet ainoastaan tieteen pääaloittain. Korkeakoulukohtaisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää virkojen uudelleen järjestelyjä.

Åbo Akademi on otettu valtion haltuun ja kieli-instituutit on liitetty korkeakouluihin 1. 8. 1981.

Valtion korkeakouluna toimivan Åbo Akademin ja korkeakoulujen yhteydessä toimivien kääntäjänkoulutuslaitosten menojen muuttuminen kokovuotiseksi on otettu huomioon momenteilla 29.10.01, 10, 21, 25, 29 ja 50.

Vuonna 1982 korkeakoulujen opetushenkilöstöä ehdotetaan lisättäväksi 67 opettajalla ja korkeakoulujen muuta henkilökuntaa 50 hengellä. Lisäksi ehdotetaan toteutettavaksi virkajärjestelyjä, joiden tavoitteena on tehostaa korkeakoulujen opetusta ja tutkimustoimintaa. Tämän lisäksi ehdotetaan perustettavaksi lahjoitusvaroin 7 virkaa ja 2 tointa. Lahjoitusten vastaanottamisessa noudatetaan seuraavaa menettelyä:

Perustettaessa lahjoitusvirkoja korkeakouluhin tulee lahjoitusvaroin perustettavan viran olla kyseisen korkeakoulun opetuksen ja tutkimuksen kannalta tarpeellinen sekä sisältyä korkeakoulun ja opetusministeriön toiminta- ja ta-

loussuunnitelmiin. Lahjoitusvirkaa perustettaessa tulee ottaa huomioon, missä määrin vastaanottavassa yksikössä on saavutettu korkeakoululaitoksen kehittämislainsäädännön mukaiset resurssit sekä yksikön resurssien kehittämisen erityistarpeet. Lahjoitusvirkojen sijoittaminen tulee suunnitella ottamalla tasapuolisesti huomioon eri korkeakoulujen kehittäminen. Kehittämissuunnitelmiin kuulumattomia lahjoitusvirkoja voidaan erityisistä syistä perustaa vain, mikäli lahjoitettavan viran yhteiskunnallinen ja taloudellinen merkitys on poikkeuksellisen suuri. Lahjoitettavan pääoman on katettava lahjoitusviran palkkaus- ja muut henkilöstökustannukset vähintään viiden vuoden ajalta sekä lahjoitusviran perustamisesta samalta ajalta aiheutuvat liitännäiskustannukset, joita ovat tarvittavan muun henkilökunnan palkkaukset, välttämättömät laite- ja välinehankinnat sekä mahdolliset toimiltilojen vuokrat.

Korkeakoululaitoksen menoihin ehdotetaan 1 425 milj. mk, mikä merkitsee lisäystä vuoden 1981 menoarvioon 178 milj. mk eli 14 %.

Suomen valtion ja Kajaanin kaupungin välillä tehdyn sopimuksen perusteella Kajaanin opettajankoulutuslaitoksessa annettavassa täydennyskoulutuksessa tarvittavat virat ja toimet on otettu huomioon momentilla 29.10.01 sekä tarvittavat määrärahat momenteilla 29.10.21, 29 ja 70. Vastaavat tulot on merkitty momentille 12.29.18.

Korkeakoulurakennusten suunnitteluun ja rakentamiseen sekä peruskorjauksiin ja -parannuksiin ehdotetaan yhteensä 108 milj. mk. Määräraha koostuu pääosin keskeneräisten työkohteiden vaatimasta jatkorahoituksesta. Suurimmat käynnissä olevat hankkeet ovat Jyväskylässä (menetelmätieteiden tilat), Oulussa (luonnontieteellinen tiedekunta), Joensuussa (pääkirjasto), Turussa (lääketieteellinen tiedekunta) ja Tampereella (pääkirjasto ja rakennustekniikanosasto).

10. Valtion korkeakoulut

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 901 802 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	588 886 200	+ 77 776 200	8 062	+ 121
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	122 795 700	+ 18 142 700	2 463	+ 31
3. Muut palkat ja palkkiot	102 649 500	+ 17 300 000	6	— 6
4. Sosiaaliturvamaksu	58 978 700	+ 7 446 900	—	—
Varaus 1981	—	— 35 055 600	—	—
Varaus 1982	28 491 900	+ 28 491 900	—	—
Yhteensä	901 802 000	+ 114 102 100	10 531	+ 146

Henkilöstön määrän lisäyksestä kahdeksan aiheutuu vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä, yksi siirrosta momentilta 29.10.21, seitsemän siirrosta momentilta 29.10.74, neljä siirrosta momentilta 29.37.23 sekä yhdeksän lahjoitusvaroilla perustettavista viroista.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 93 890 700 mk, mistä 70 493 200 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Korkeakoululaitosta koskeviin lukuryhmäperusteluihin viitaten korkeakouluihin ehdotetaan toiminnan tehostamisen ja laajentamisen johdosta perustettavaksi, mikäli perustamisajankohdaksi ei jäljempänä ole muuta osoitettu, 1.9.1982 lukien seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

*Helsingin yliopisto**Historiallis-kielitieteellinen osasto*

	Palkkaus- luokka
Peruspalkkainen:	
1 apulaisprofessori (venäjän kieli, Kouvolan kääntäjänkoulutuslaitos)	B 3

Yliopiston kirjasto

Ylimääräinen:	
1 kirjastoamanuenssi	V 20

Edellyttäen, että apulaisprofessorin (venäjän kieli) virka (B 3) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa opettajan (venäjän kieli) virka (V 29).

*Jyväskylän yliopisto**Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta*

	Palkkaus- luokka
Peruspalkkainen:	
1 apulaisprofessori (hydrobiologia, erityisesti kalabiologia ja kalatalous)	B 3

Liikuntatieteellinen tiedekunta

Ylimääräiset:	
1 lehtori (liikuntabiologia)	V 29
1 amanuenssi (AV-toiminta)	V 24

Humanistinen tiedekunta

Ylimääräiset:	
3 lehtoria (puheoppi; puheviestintä, englannin kieli, saksan kieli)	V 29
2 yliassistenttia (suomen historia, yleinen historia)	V 28

Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

Peruspalkkaiset:	
1 apulaisprofessori (tietojenkäsittelyoppi) ..	B 3
1 lehtori (filosofia)	V 29

Kielikeskus

Peruspalkkainen:	
1 lehtori (suomen kieli)	V 26

Edellyttäen, että kaksi lehtorin (englannin kieli, saksan kieli) ylimääräistä tointa (V 29) ja kaksi yliassistentin (suomen historia, yleinen historia) ylimääräistä tointa (V 28) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta

lukien lakkauttaa kaksi lehtorin (englannin kieli, saksan kieli) virkaa (V 26) ja kaksi assistentin (suomen historia, yleinen historia) ylimääräistä tointa (V 24).

Oulun yliopisto

Kasvatustieteiden tiedekunta

Käyttätymistieteiden laitos

Peruspalkkainen:

1 professori (kasvatuspsykologia) B 5

Palkkaus-
luokka

Oulun opettajankoulutuslaitos

Ylimääräinen:

1 assistentti (didaktiikka) V 24

Humanistinen tiedekunta

Peruspalkkainen:

1 professori (saamen kieli ja saamelaiskulttuuri) B 5

Luonnontieteellinen tiedekunta

Ylimääräiset:

1 yliassistentti (matematiikka) V 28
1 laboratorioteknikko (biofysiikka) V 18

Teknillinen tiedekunta

Ylimääräiset:

1 lehtori (tietojenkäsittelyoppi) V 29
1 laboratorioinsinööri (rakentamistekniikan osasto) V 28
2 yliassistenttia (rakennustaiteen historia, asemakaavaoppi) V 28
1 assistentti (konetekniikka) V 24
1 kanslisti (työtieteiden laitos) V 12

Lääketieteellinen tiedekunta

Ylimääräinen:

1 apulaisopettaja (neurokirurgia) V 28

Kielikeskus

Ylimääräinen:

1 lehtori (ruotsin kieli) V 26

1982 saakka lahjoittamalla varoilla perustetun ranskan kielen lehtorin viran (V 26) palkkauksen edelleen suorittamista varten 1. 9. 1982 lukien ehdotetaan alamomentille lisäystä 27 800 mk.

Edellyttäen, että professorin (saamen kieli ja saamelaiskulttuuri) virka (B 5) ja kaksi yliassistentin (rakennustaiteen historia, asemakaavaoppi) ylimääräistä tointa (V 28) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa apulaisprofessorin (B 3) virka ja kaksi assistentin ylimääräistä tointa (V 24) sekä vähentää luento- ja tunti-opetusmäärärahoista 15 000 mk.

Joensuun korkeakoulu

Kielten osasto

Ylimääräinen:

1 lehtori (venäjän kieli) V 29

Palkkaus-
luokka

Historian, maantieteen ja muiden aluetieteiden osasto

Mekrijärven tutkimusasema

Ylimääräinen:

1 laboratorioteknikko V 17

Kemian ja biotieteen osasto

Ylimääräiset:

1 ylipuutarhuri V 21
1 toimistos sihteeri V 17

Kasvatustieteiden osasto

Käyttätymistieteiden laitos

Peruspalkkainen:

1 apulaisprofessori (psykologia, erityisesti kasvatuksen ja koulutuksen psykologia) B 3

Metsäopetus

Peruspalkkaiset:

2 apulaisprofessoria (metsänarvioimistiede, metsäpatologia) B 3

Ylimääräiset:

1 lehtori (metsämaantiede) V 29
1 assistentti (metsänhoitotiede) V 24

Vuoden 1979 toisen lisämenoarvion mukaisesti Ranskan valtion 1. 9. 1979 lukien 31. 8.

Laskentakeskus

Sopimuspalkkainen:		Palkkaus-
1 johtaja		luokka
		S 14

Kirjasto

Ylimääräinen:		
1 kirjastoamanuenssi		V 20

*Kuopion korkeakoulu**Hallinto*

Ylimääräinen:		
1 pääkirjanpitäjä		V 19

Yleisen biologian osasto

Peruspalkkainen:		
1 professori (soveltava eläintiede)		B 5
Ylimääräinen:		
1 laboratoriomestari (instrumenttilaboratorio)		V 17

Kliinisen lääketieteen osasto

Peruspalkkainen:		
1 apulaisprofessori (synnytys- ja naisten- taudit)		B 3
Ylimääräiset:		
1 lehtori (terveyden- ja sairaanhoito)		V 29
1 assistentti (terveyden- ja sairaanhoito) ..		V 24
1 opetushoitaja (röntgendiagnostiikka) ...		V 19

Farmasian osasto

Ylimääräinen:		
1 assistentti (farmasian teknologia)		V 24

Matematiikan, fysiikan ja kemian osasto

Ylimääräiset:		
1 laboratorioinsinööri (fysiikka)		V 28
1 ylipuutarhuri		V 21
1 kenttämestari (ekologinen ympäristöhy- gienia)		V 17

Kirjasto

Ylimääräinen:		
1 kirjastonhoitaja		V 27

Lisäksi ehdotetaan, että lahjoitusvaroin saadaan Kuopion korkeakouluun perustaa 1.1. 1982 lukien apulaisprofessorin (neurologia) virka (B 3). Lahjoittajat ovat sitoutuneet osoittamaan apulaisprofessorin palkkaamiseen tarvittavat varat 31.12.1986 saakka. Alamomentille ei tämän johdosta ehdoteta lisäystä.

Lisäksi ehdotetaan, että lahjoitusvaroin saadaan Kuopion korkeakouluun perustaa 1.1. 1982 lukien apulaisprofessorin (toksikologia) virka (B 3). Lahjoittaja on sitoutunut osoittamaan apulaisprofessorin palkkaamiseen tarvittavat varat 31.12.1986 saakka. Alamomentille ei tämän johdosta ehdoteta lisäystä.

*Turun yliopisto**Kasvatustieteiden tiedekunta**Rauman opettajankoulutuslaitos*

Peruspalkkainen:		Palkkaus-
1 professori (kasvatustiede)		luokka
		B 5
Ylimääräinen:		
1 assistentti (kasvatustiede)		V 24

Turun opettajankoulutuslaitos

Ylimääräinen:		
1 amanuenssi		V 24

Oikeustieteellinen tiedekunta

Ylimääräinen:		
1 yliassistentti (julkisoikeus, varanotaari- koulutus)		V 28

Humanistinen tiedekunta

Ylimääräinen:		
1 lehtori (ranskan kieli, kielenkääntäjän- koulutus), 1/1 v.		V 26

Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta

Peruspalkkainen:		
1 apulaisprofessori (tietojenkäsittelyoppi) ..		B 3
Ylimääräinen:		
1 laboratorioinsinööri (kemian ja bioke- mian laitos, massaspektrometri)		V 28

Lääketieteellinen tiedekunta

Peruspalkkainen:		
1 apulaisprofessori (anatomia)		B 3

Edellyttäen, että apulaisprofessorin (anatomia) virka (B 3) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa kaksi assistentin (anatomia) ylimääräistä tointa (V 24).

Tampereen yliopisto

Hallinto

Ylimääräiset:	Palkkausluokka
1 ylikamreeri	V 29
1 vahtimestari (kirjasto)	V 11

Humanistinen tiedekunta

Ylimääräiset:	
2 yliassistenttia (suomen historia, yleinen historia)	V 28
1 assistentti (kansanperinne, erityisesti kansanmusiikki)	V 24
1 kanslisti	V 12

Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

Peruspalkkaiset:	
2 apulaisprofessoria (sosiaalipolitiikka, erityisesti työpolitiikka, kirjastotiede ja informatiikka, opetusalan kirjastotiede) ..	B 3
Ylimääräinen:	
1 lehtori (kirjastotiede ja informatiikka) ..	V 29

Taloudellis-ballinnollinen tiedekunta

Peruspalkkainen:	
1 apulaisprofessori (yrityksen taloustiede) ..	B 3

Kasvatustieteiden tiedekunta

Aikuis- ja nuorisokasvatuksen laitos

Peruspalkkainen:	
1 apulaisprofessori (aikuiskasvatus)	B 3
Ylimääräinen:	
1 lehtori (aikuiskasvatus)	V 29

Läketieteellinen tiedekunta

Ylimääräiset:	
1 lehtori (kansanterveystiede, erityisesti terveyden- ja sairaanhoito), 1/1 v.	V 29
1 yliassistentti (terveydenhuolto), 1/1 v. ..	V 28

Lisäksi ehdotetaan, että lahjoitusvaroin saadaan Tampereen yliopiston Hämeenlinnan

opettajankoulutuslaitokseen perustaa 1.9.1982 lukien professorin (kasvatustiede, erityisesti ammattikasvatus) virka (B 5). Lahjoittaja on sitoutunut osoittamaan palkkaukseen tarvittavat varat 31.8.1987 saakka. Alamomentille ei tämän johdosta ehdoteta lisäystä.

Edellyttäen, että kaksi yliassistentin (suomen historia, yleinen historia) ylimääräistä tointa (V 28) ja kaksi lehtorin (kirjastotiede ja informatiikka, aikuiskasvatus) ylimääräistä tointa (V 29) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa kaksi assistentin (suomen historia, yleinen historia) ylimääräistä tointa (V 24) ja kaksi lehtorin (kirjastotiede ja informatiikka, aikuiskasvatus) virkaa (V 26).

Edellyttäen, että lehtorin (kansanterveystiede, erityisesti terveyden- ja sairaanhoito) ylimääräinen toimi (V 29) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa momentin 29.83.01 kohdalla Tampereen sairaanhoito-opiston ylimääräinen opettajan toimi (C 42).

Lapin korkeakoulu

Hallinto

Ylimääräinen:	Palkkausluokka
1 toimistos sihteeri	V 15

Oikeustieteiden osasto

Peruspalkkaiset:	
2 professoria (oikeustiede; rikosoikeus, yksityisoikeus; ympäristö), 1/1 v.	B 5
1 apulaisprofessori (oikeustiede; kansainväliset suhteet)	B 3

Ylimääräiset:

2 assistenttia (oikeustiede)	V 24
------------------------------------	------

Kasvatustieteiden osasto

Peruspalkkainen:	
1 apulaisprofessori (kasvatuspsykologia) ..	B 3

Yhteiskuntatieteiden osasto

Peruspalkkaiset:	
1 professori (sosiaalipolitiikka), 5/6 v. ..	B 5
1 apulaisprofessori (sosiologia ja sosiaalipsykologia)	B 3

Ylimääräinen:

1 lehtori (sosiaalityö)	V 29
-------------------------------	------

Kirjasto

	Palkkaus- luokka
Peruspalkkainen:	
1 kirjastonjohtaja	B 2

	Palkkaus- luokka
1 tutkija (tuotantotalouden laitos)	V 27
2 assistenttia (koneoppi, kemian laitetekniikka)	V 24
1 kanslisti	V 12

Eläinlääketieteellinen korkeakoulu

Peruspalkkainen:	
1 apulaisprofessori (koti-eläingenetiikka) ..	B 3

Kirjasto

Ylimääräinen:	
1 kirjastonhoitaja	V 26

Edellyttäen, että apulaisprofessorin (koti-eläingenetiikka) virka (B 3) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa yliassistentin (koti-eläingenetiikka) virka (V 28).

Lisäksi ehdotetaan, että Lappeenrannan teknilliseen korkeakouluun saadaan 1. 3. 1982 lukien lahjoitusvaroin perustaa professorin (teollisuusyritysten kansainväliset toiminnot) virka (B 5) ja assistentin (teollisuusyritysten kansainväliset toiminnot) ylimääräinen toimi (V 24). Lahjoittajat ovat sitoutuneet osoittamaan palkkauksiin tarvittavat varat 28. 2. 1987 saakka. Alamomentille ei tämän johdosta ehdoteta lisäystä.

Teknillinen korkeakoulu

	Palkkaus- luokka
Peruspalkkainen:	
1 apulaisprofessori (graafinen tekniikka) ..	B 3
Ylimääräiset:	
1 lehtori (ruotsi)	V 26
1 laboratorionsinööri (vesihuoltotekniikka) ..	V 29
5 yliassistenttia	V 28

Helsingin kauppakorkeakoulu

	Palkkaus- luokka
Peruspalkkainen:	
1 professori (liiketaloustiede; hallinto) ..	B 5
Ylimääräinen:	
1 lehtori (talousmatematiikka ja tilastotiede)	V 29

Edellyttäen, että viisi yliassistentin ylimääräistä tointa (V 28) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa viisi assistentin ylimääräistä tointa (V 24).

Lisäksi ehdotetaan, että teknilliseen korkeakouluun saadaan 1. 8. 1982 lukien lahjoitusvaroin perustaa professorin (betonitekniikka) virka (B 5) ja apulaisprofessorin (geofysiikka) virka (B 3). Lahjoittajat ovat sitoutuneet osoittamaan palkkauksiin tarvittavat varat 31. 7. 1987 saakka. Alamomentille ei tämän johdosta ehdoteta lisäystä.

Edellyttäen, että lehtorin (talousmatematiikka ja tilastotiede) ylimääräinen toimi (V 29) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa lehtorin (talousmatematiikka ja tilastotiede) virka (V 26).

Lisäksi ehdotetaan, että lahjoitusvaroin saadaan 1. 8. 1982 lukien Helsingin kauppakorkeakouluun perustaa professorin (liiketaloustiede, yrittäjäyys ja pienyritysten johtaminen) virka (B 5) ja assistentin (yrittäjäyys ja pienyritysten johtaminen) ylimääräinen toimi (V 24). Lahjoittajat ovat sitoutuneet osoittamaan palkkauksiin tarvittavat varat 31. 7. 1987 saakka. Alamomentille ei tämän johdosta ehdoteta lisäystä.

Tampereen teknillinen korkeakoulu

	Palkkaus- luokka
Peruspalkkaiset:	
2 apulaisprofessoria (sähkötekniikka, materiaalioppi)	B 3
Ylimääräiset:	
1 lehtori (englannin kieli)	V 26
1 yliassistentti	V 28
1 assistentti	V 24

Turun kauppakorkeakoulu

	Palkkaus- luokka
Peruspalkkainen:	
1 professori (liiketaloustiede; hallinto) ..	B 5
Ylimääräinen:	
1 yliassistentti (liiketaloustiede; hallinto) ..	V 28

Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu

Ylimääräiset:	
1 lehtori (fysiikka)	V 29
1 yliassistentti (lujuusoppi)	V 28

Edellyttäen, että yliassistentin (liiketaloustiede; hallinto) ylimääräinen toimi (V 28) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa lehtorin (liiketaloustiede; hallinto) virka (V 26).

Svenska handelshögskolan

	Palkkausluokka
Peruspalkkaiset:	
2 apulaisprofessoria (markkinointi, Vaasa, rahoitus ja investointi, Vaasa), 1/1 v.	B 3
Ylimääräinen:	
1 amanuenssi, 1/1 v.	V 24

Vaasan korkeakoulu

Kauppatieteet

Peruspalkkaiset:	
2 apulaisprofessoria (liiketaloustiede; markkinointi, liiketaloustiede; hallinto ja organisaatio)	B 3

Kielet

Ylimääräiset:	
2 lehtoria (saksan kieli, englannin kieli), 1/1 v.	V 29

Åbo Akademi

Talous- ja valtiotieteellinen tiedekunta

Peruspalkkainen:	
1 professori (kirjastotiede)	B 5

Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta

Ylimääräinen:	
1 lehtori (farmasian teknologia)	V 29

Kemiallis-tekniinen tiedekunta

Ylimääräinen:	
1 laboratorioinsinööri (analyttinen kemia)	V 29

Kasvatustieteiden tiedekunta

Ylimääräinen:	
1 tiedekuntasihteeri	V 28

Svenska social- och kommunalhögskolan

Peruspalkkaiset:	
2 apulaisprofessoria (kunnallishallinto, suunnittelu)	B 3

Ylimääräinen:	Palkkausluokka
1 assistentti (sosiaalipolitiikka, erityisesti sosiaalityö)	V 24

Edellyttäen, että apulaisprofessorin (kunnallishallinto) virka (B 3) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa yliopettajan (kirjasto-oppi ja informaatiikka) virka (V 29). Lisäksi hallituksen tarkoituksena on samalla selvittää, millä edellytyksillä Svenska social- och kommunalhögskolan voitaisiin liittää Helsingin yliopiston valtiotieteelliseen tiedekuntaan erillisenä ruotsinkielisenä yksikkönä.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Helsingin yliopisto

2 siivoojaa	Palkkausluokka V 8
-----------------------	--------------------

Oulun yliopisto

1 preparaattori	V 13
1 kanslisti	V 12
2 apulaiskanslistia	V 10
1 välinehoitaja	V 7

Vaasan korkeakoulu

3 lehtoria (suomi, ruotsi, englanti)	V 26
--	------

Åbo Akademi

1 assistentti (kirjastotiede)	V 24
---	------

Lisäys on 3 956 900 mk.

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään vuoden 1981 aikana ylimääräistetyin toimen palkkiona 7 800 mk.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 419 200 mk 11 ylimääräistetyin toimen palkkioina.

Työsuhdepalkkoista vähennetään 40 000 mk vuonna 1981 siirrettyjen tointen palkkioina.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 467 300 mk Åbo Akademin vuonna 1981 osaksi vuotta palkattujen 16 tilapäisen assistentin palkkioita varten.

Työsuhdepalkkioihin ehdotetaan vuonna 1981 osaksi vuotta palkatun henkilökunnan palkkoja varten lisäystä 589 200 mk, mistä

26 600 mk Helsingin yliopistoa, 90 500 mk Oulun yliopistoa, 169 500 mk Joensuun korkeakoulua, 82 600 mk Kuopion korkeakoulua, 49 500 mk Turun yliopistoa, 66 500 mk teknillistä korkeakoulua, 58 300 mk Tampereen teknillistä korkeakoulua sekä 45 700 mk Lappeenrannan teknillistä korkeakoulua varten.

Åbo Akademin valtion haltuun ottamisen johdosta vuonna 1981 osaksi vuotta palkatun henkilökunnan palkkoja varten työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 1 791 800 mk.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 177 600 mk Stiftelsen för Åbo Akademi -nimisen säätiön palveluksesta vuonna 1981 valtion palvelukseen siirretyn henkilöstön palkkoja varten.

Kääntäjänkoulutuslaitosten toiminnan kokovuotiseksi muuttumisen johdosta vuonna 1981 osaksi vuotta palkatun henkilökunnan palkkoja varten työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 73 800 mk, mistä 46 100 mk Helsingin yliopistoa, 16 600 mk Joensuun korkeakoulua ja 11 100 mk Turun yliopistoa varten.

Tilapäisten palkkioihin ja työsuhdepalkkoihin ehdotetaan vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvion mukaisesti palkattujen viiden henkilön palkkoja varten lisäystä 266 500 mk, mistä 40 000 mk tilapäisten palkkioina Kuopion korkeakoulua, 119 900 mk työsuhdepalkkoina Åbo Akademia sekä 106 600 mk työsuhdepalkkoina Oulun yliopistoa varten.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan päätoimisten tuntiopettajien aseman vakiinnuttamiseksi lisäystä 139 000 mk seuraavan henkilöstön palkkaamiseksi 1. 9. 1982 lukien:

<i>Helsingin yliopisto</i>	Palkkaus-
2 lehtoria (kielikeskus)	luokka
	V 26

<i>Jyväskylän yliopisto</i>	
1 yliassistentti (psykologia)	V 28
1 lehtori (romaaninen filologia)	V 26
1 lehtori (soitto)	V 24

<i>Turun kauppar korkeakoulu</i>	
1 lehtori (laskentatoimi)	V 29

Kuopion korkeakouluun aikaisemmin ostettuina palveluksina hoidettuja huoltotehtäviä varten ehdotetaan työsuhdepalkkoihin huolto-

teknikon palkkaamista varten lisäystä 48 800 mk, mistä 44 000 mk on siirtoa momentilta 29.10.21.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 556 300 mk aikaisemmin momentin 29.10.74 määrärahalla palkattujen rakentamisen neuvotelukuntien sihteerien palkkaamiseksi palkkausmomentilta. Määrärahasta on 250 000 mk kolmen henkilön palkkoina Helsingin yliopistoa varten, 156 900 mk kahden henkilön palkkoina Tampereen teknillistä korkeakoulua varten sekä 149 400 mk kahden henkilön palkkoina Lappeenrannan teknillistä korkeakoulua varten.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan toiminnan laajentamisen ja tehostamisen johdosta lisäystä 466 000 mk lisähenkilökunnan palkkaamiseksi, mikäli perustamisajankohdaksi ei jäljempänä ole muuta osoitettu, 1. 9. 1982 lukien seuraavasti:

Oulun yliopisto

- 1 pääoperaattori
- 1 koe-eläinhoitaja, 1/1 v.

Kuopion korkeakoulu

- 1 koe-eläinteknikko
- 1 vanhempi operaattori

Turun yliopisto

- 1 huoltoinsinööri
- 1 erikoistutkija (syklotronilaboratorio)
- 1 vanhempi suunnittelija (laskentakeskus)

Lapin korkeakoulu

- 1 vahtimestari

Teknillinen korkeakoulu

- 1 vanhempi suunnittelija (laskentakeskus)
- 1 laboratoriotutkija (Metsähovin tutkimusasema)
- 1 laboratorioteknikko (Metsähovin tutkimusasema)
- 1 toimistosihtööri

Tampereen teknillinen korkeakoulu

- 1 laboratoriomestari
- 1 suunnittelija (täydennyskoulutus- ja palvelututkimus)
- 1 kirjastoapulainen

Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu

- 1 suunnittelija (täydennyskoulutus- ja palvelututkimus)
- 1 laboratoriomekaanikko

Vaasan korkeakoulu

- 1 tutkija (yhteiskuntatieteet)
1 laboratoriomestari

Åbo Akademi

- 1 suunnittelija (laskentakeskus), 1/1 v.
1 pääoperaattori

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 27 800 mk osapäivätoimisen johtajan palkkaamiseksi Tampereen yliopiston teatterikoulutusta varten.

Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen Jyväskylän yliopiston pysyväisluonteisia tutkimus- ja selvitystehtäviä suorittavan neljän tutkijan palkkaamista varten työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 278 000 mk, mistä 250 000 mk on siirtoa momentilta 29.37.23.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk henkilöstön palkkaamiseksi määrääkäänsä tutkimustyötä avustaviin tehtäviin.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 300 000 mk väliaikaisesti lyhytaikaisiin tehtäviin palkattavan lähinnä puutarhatöissä, opiskelijavalinnoissa sekä kirjastojen ruuhkatöissä tarvittavan henkilöstön palkkaamista varten. Määräraha on tarkoitettu 50 000 mk Jyväskylän yliopistolle opettajankoulutuksen yhteisvalintojen järjestämistä varten.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkkoista vähennettäväksi 48 800 mk kahden siivoojan palkkoina.

Lisäys on 5 666 300 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 2 494 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lukuryhmäperusteluihin viitaten Åbo Akademien menojen kokovuotisiksi muuttumisen johdosta lisäystä 1 710 000 mk, mistä 980 000 mk luento- ja tuntiopetuspalkkioita varten.

Kääntäjänkoulutuslaitosten menojen kokovuotisiksi muuttumisen johdosta muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lukuryhmäperusteluihin viitaten lisäystä 2 011 000 mk, mistä 288 000 mk Helsingin yliopiston, 160 000 mk Joensuun korkeakoulun, 180 000 mk Turun yliopiston ja 200 000 mk Tampereen yliopiston luento- ja tuntiopetuspalkkioita varten sekä 1 183 000 mk näiden korkeakoulujen työaikakorvauksia, ylituntipalkkioita, vuosilomakorvauksia, viransijaisten palkkioita sekä erittelemättömiä muita palkkoja ja palkkioita varten.

Luento- ja tuntiopetuksen laajentamista var-

ten muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 3 855 000 mk seuraavasti:

	mk
Käyttösuunnitelma:	
Helsingin yliopisto	325 000
Jyväskylän yliopisto	180 000
Oulun yliopisto	380 000
Joensuun korkeakoulu	150 000
Kuopion korkeakoulu	300 000
Tampereen yliopisto	530 000
Åbo Akademi	500 000
Teknillinen korkeakoulu	130 000
Tampereen teknillinen korkeakoulu	180 000
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu	120 000
Svenska handelshögskolan	20 000
Vaasan korkeakoulu	120 000
Svenska social- och kommunalhögskolan	20 000
Opetusministeriön käytettäväksi	900 000
Yhteensä	3 855 000

Lisäyksestä on tarkoitettu 185 000 mk Helsingin yliopistolle Helsingin seudun pienten korkeakoulujen kielten opetuksen laajentamista varten, 140 000 mk Helsingin yliopistolle ja 140 000 mk Kuopion korkeakoululle farmasian poikkeuskoulutusta varten, 220 000 mk Tampereen yliopistolle näyttelijäkoulutuksen järjestämistä varten sekä 900 000 mk opetusministeriön käytettäväksi täydennyskoulutuksen ja avoimen korkeakoulun kokeilun opetuspalkkioita varten. Määräraha on tarkoitettu käyttä edelleen oppimateriaalien laadintaan.

Laitos- ja korjaustehtäväpalkkioita varten muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 239 000 mk lähinnä luento- ja tuntiopetuksen laajenemisen johdosta.

Toiminnan laajentumisen, henkilöstön lisääntymisen, opettajankoulutuslain 11 §:n mukaisen jatko-opiskelun aiheuttamien viransijaisuuksien lisääntymisen sekä äitiyslomien pidentymisen johdosta muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 1 350 000 mk työaikakorvauksia, vuosilomakorvauksia, viransijaisten palkkioita, opetusharjoittelun ohjauspalkkioita, valintakoepalkkioita, henkilöstökoulutuksen palkkioita sekä muita erittelemättömiä palkkoja ja palkkioita varten.

Momenttijaottelun oikaisemiseksi erittelemättömiin muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan ulkomaisten opettajien palkkausmenoina lisäystä 138 000 mk siirtana alamomentilta 29.10.29.2.

Luento- ja tuntiopetuspalkkioista voidaan vähentää 571 000 mk, mistä 83 000 mk vuonna 1981 osaksi vuotta perustettujen virkojen ja toimien johdosta, 15 000 mk kohdan b perusteluihin viitaten, 233 000 mk kohdan c perusteluihin viitaten päätoimisten tuntiopettajien

aseman vakiinnuttamisen johdosta, 140 000 mk Helsingin yliopiston opiskelijamäärien supistumisen johdosta sekä 100 000 mk momenttijaottelun oikaisuna Lapin korkeakoulun luokanopettajakoulutuksen opetusharjoittelun ohjauspalkkioiden siirtämiseksi momentille 29.11.01.

Lisäys on 8 732 000 mk. Kun alamomentille ehdotetaan määrärahan oikaisuna luento- ja tuntiopetuspalkkioihin lisäystä 973 000 mk virkaehtosopimuksella lehtorin työvelvollisuuden piiristä korvattaviksi tunneiksi siirretyn opetusharjoittelun ohjauksen johdosta, lisäys on 9 705 000 mk.

1982 esitys	901 802 000
1981 menoarvio	787 699 900
1981 I lisämenoarvio	315 500
1980 tilinpäätös	676 340 391

10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 16 895 300 mk, mistä 2 460 000 mk aiheutuu lukuryhmäperusteluihin viitaten Åbo Akademin ja 777 000 mk kääntäjänkoulutuslaitosten toiminnan kokovuotiseksi muuttumisesta, 1 170 000 mk Turun ja Vaasan terveydenhoitoasemien vuokrista sekä 12 488 300 mk kustannusten noususta ja vuokrien korotuksista sekä uusien tilojen aiheuttamasta vuokra- ja käyttökustannusten kasvusta. Kun momentilta vähennetään 590 000 mk kiinteistöjen hoidon rakennushallintoon keskittämisen ja väliaikaisista vuokratiloista luopumisen johdosta, lisäys on 16 305 300 mk. Momentin määrärahasta on tarkoitus käyttää enintään 7 180 000 mk rakennusten vuotuisiin korjausmenoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopisto	47 000 000
Jyväskylän yliopisto	6 400 000
Oulun yliopisto	5 800 000
Joensuun korkeakoulu	1 026 000
Kuopion korkeakoulu	500 000
Turun yliopisto	8 480 000
Tampereen yliopisto	10 900 000
Åbo Akademi	4 100 000
Lapin korkeakoulu	1 170 000
Eläinlääketieteellinen korkeakoulu	620 000
Teknillinen korkeakoulu	1 500 000
Tampereen teknillinen korkeakoulu	3 800 000
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu ..	20 000
Helsingin kauppakorkeakoulu	1 100 000
Svenska handelshögskolan	1 180 000
Turun kauppakorkeakoulu	540 000
Vaasan korkeakoulu	224 000
Svenska social- och kommunalhögskolan ..	195 000
Yhteensä	94 555 000

1982 esitys	94 555 000
1981 menoarvio	78 249 700
1980 tilinpäätös	74 711 072

21. Muut opetus- ja tutkimusmenot (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan laitosmäärärahoja, kirjallisuuden hankintoja ja automaattista tietojenkäsittelyä varten lisäystä 14 517 000 mk, mistä lukuryhmäperusteluihin viitaten 2 700 000 mk Åbo Akademin ja 295 000 mk kääntäjänkoulutuslaitosten toiminnan kokovuotiseksi muuttumisen johdosta. Kun momentilta vähennetään 44 000 mk momentin 29.10.01 kohdan c perusteluun viitaten Kuopion korkeakoulun huoltoteknikon palkkana, lisäys on 14 473 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopisto	24 600 000
Jyväskylän yliopisto	8 200 000
Oulun yliopisto	12 800 000
Joensuun korkeakoulu	3 900 000
Kuopion korkeakoulu	5 400 000
Turun yliopisto	10 000 000
Tampereen yliopisto	9 400 000
Åbo Akademi	5 150 000
Lapin korkeakoulu	850 000
Eläinlääketieteellinen korkeakoulu	1 600 000
Teknillinen korkeakoulu	11 300 000
Tampereen teknillinen korkeakoulu	5 000 000
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu ..	2 400 000
Helsingin kauppakorkeakoulu	2 250 000
Svenska handelshögskolan	610 000
Turun kauppakorkeakoulu	680 000
Vaasan korkeakoulu	770 000
Svenska social- och kommunalhögskolan ..	90 000
Yhteensä	105 000 000

1982 esitys	105 000 000
1981 menoarvio	90 527 000
1981 I lisämenoarvio	500 000
1980 tilinpäätös	73 401 000

25. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 12 262 000 mk, mistä 10 502 000 mk aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja kustannusten noususta ja 1 760 000 mk jäljempänä selostettavasta budjetointimenettelyn muuttamisesta.

Momentin perustelujen mukaan määrärahaa on voitu tietyin edellytyksin käyttää maksullisen palvelutoiminnan lisäksi opetus- ja tutkimustoimintaan. Momentin perustelut ehdotetaan tältä osin muutettavaksi siten, että momentille budjetoidaan opetus- ja tutkimustoi-

mintaan, mukaan lukien niiden vaatimat opetus- ja tutkimusvälineiden hankinnat, käytettäväksi määräraha, jonka arvioidaan vastaavan korkeakoulujen edellisen vuoden maksullisen palvelutoiminnan, lukuunottamatta lääketieteellistä, hammaslääketieteellistä ja eläinlääketieteellistä palvelutoimintaa, tulojen ja maksullisen palvelutoiminnan momentin määrärahasta suoritettujen vastaavien menojen erotusta vähennettynä maksullisen palvelutoiminnan laskennallisilla eläkekustannuksilla. Vuoden 1981 osalta tämän ns. tuloylijäämän arvioidaan olevan 1 760 000 mk. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momenteille 12.29.12—34 ja 12.29.99.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopisto	23 463 000
Jyväskylän yliopisto	2 436 000
Oulun yliopisto	5 255 000
Joensuun korkeakoulu	196 000
Kuopion korkeakoulu	2 664 000
Turun yliopisto	10 005 000
Tampereen yliopisto	2 859 000
Åbo Akademi	2 453 000
Lapin korkeakoulu	48 000
Eläinlääketieteellinen korkeakoulu	1 214 000
Teknillinen korkeakoulu	5 220 000
Tampereen teknillinen korkeakoulu	2 800 000
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu ..	557 000
Helsingin kauppakorkeakoulu	1 183 000
Svenska handelshögskolan	143 000
Turun kauppakorkeakoulu	122 000
Vaasan korkeakoulu	183 000
Svenska social- och kommunalhögskolan ..	48 000
Helsingin yliopiston opetus- ja koetilojen maatalousmenot	1 972 000
Yhteensä	62 821 000
1982 esitys	62 821 000
1981 menoarvio	50 559 000
1980 tilinpäätös	50 044 797

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 528 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan kustannusten nousun ja Åbo Akademin valtion korkeakouluksi siirtymisen johdosta lisäystä 30 000 mk. Alamomentin loppusumma on 269 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 4 821 000 mk, mistä 1 010 000 mk lukuryhmäperusteluihin viitaten Åbo Akademin ja 371 000 mk kääntäjänkoulutuslaitosten toiminnan kokovuotiseksi muuttumisen

johdosta, 80 000 mk kertamenona Jyväskylän yliopistossa järjestettävän liikunnanopettajan koulutuksen 100-vuotisjuhlan menoja varten sekä 3 360 000 mk kustannusten nousun, toiminnan laajentumisen, painatusten, hallinnon atk-menojen, opetuksesta aiheutuvien matkojen ja laitteistojen huollon lisääntymisen johdosta. Määrärahasta on tarkoitettu 130 000 mk kauppakorkeakouluille liikkeenjohdon opettajien ja tutkijoiden European Institute for Advanced Studies in Management -toimintaan osallistumista varten, 150 000 mk opetusministeriön käytettäväksi myöhemmin ilmeneviä välttämättömiä menoja varten sekä enintään 130 000 mk henkilöstön virkistystoimintaan. Kun alamomentilta vähennetään 138 000 mk momentin 29.10.01 kohdan d perusteluihin viitaten ulkomaisten opettajien palkkausmenoina sekä kertameno 185 000 mk, lisäys on 4 498 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopisto	8 390 000
Jyväskylän yliopisto (kertamenoa 80 000) ..	2 640 000
Oulun yliopisto	3 530 000
Joensuun korkeakoulu	1 480 000
Kuopion korkeakoulu	1 810 000
Turun yliopisto	2 830 000
Tampereen yliopisto	3 045 000
Åbo Akademi	1 900 000
Lapin korkeakoulu	520 000
Eläinlääketieteellinen korkeakoulu	460 000
Teknillinen korkeakoulu	2 195 000
Tampereen teknillinen korkeakoulu	1 110 000
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu ..	620 000
Helsingin kauppakorkeakoulu	1 100 000
Svenska handelshögskolan	410 000
Turun kauppakorkeakoulu	280 000
Vaasan korkeakoulu	340 000
Svenska social- och kommunalhögskolan ..	190 000
Opetusministeriön käytettäväksi	150 000
Yhteensä	33 000 000

1982 esitys	33 269 000
1981 menoarvio	28 741 000
1981 I lisämenoarvio	60 000
1980 tilinpäätös	24 772 136

50. Apurahat

Momentille ehdotetaan lisäystä 288 000 mk, mistä 92 000 mk aiheutuu lukuryhmäperusteluihin viitaten Åbo Akademin ja kääntäjänkoulutuslaitosten toiminnan kokovuotiseksi muuttumisen johdosta. Momentin määrärahaa on tarkoitus käyttää korkeakoulujen ja tutkijoiden sekä opiskelijoiden tutkimusta ja koulutusta edistäviin apurahoihin. Määrärahasta

on 250 000 mk tarkoitettu opiskelijoiden kieliharjoittelua varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopisto	610 000
Jyväskylän yliopisto	285 000
Oulun yliopisto	345 000
Joensuun korkeakoulu	160 000
Kuopion korkeakoulu	205 000
Turun yliopisto	385 000
Tampereen yliopisto	285 000
Åbo Akademi	160 000
Lapin korkeakoulu	40 000
Eläinlääketieteellinen korkeakoulu	35 000
Teknillinen korkeakoulu	330 000
Tampereen teknillinen korkeakoulu	180 000
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu ..	75 000
Helsingin kauppakorkeakoulu	75 000
Svenska handelshögskolan	40 000
Turun kauppakorkeakoulu	35 000
Vaasan korkeakoulu	40 000
Svenska social- och kommunalhögskolan	15 000
Yhteensä	3 300 000

1982 esitys	3 300 000
1981 menoarvio	3 012 000
1980 tilinpäätös	2 330 160

70. Tutkimus- ja opetusvälineiden sekä kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 83 600 000 mk opetus- ja tutkimusvälineiden ja kaluston hankkimiseen sekä laitteiston ja kaluston uusimista ja täydentämistä varten. Määräraha on tarkoitus käyttää enintään 1 000 000 mk palkkausmenoina erikoislaitteiden ja -koneiden suunnitteluun ja valmistamiseen, mistä enintään 80 000 mk korkeakoulujen laitteistohankintojen selvittämistyötä varten, 940 000 mk Helsingin yliopiston kiihdytinlaboratorion varustamiseen, 600 000 mk Jyväskylän yliopiston massaspektrometrin III maksuerää varten, 800 000 mk Oulun yliopiston massaspektrometrin hankkimiseen, 1 000 000 mk Turun yliopiston heliumnesteyttimen hankintaan, 400 000 mk teknillisen korkeakoulun kylmälaboratoriota varten, 900 000 mk teknillisen korkeakoulun datakaapeliverkoston rakentamista varten, 1 000 000 mk Helsingin kauppakorkeakoulun

puhelinkeskuksen hankintaan sekä 190 000 mk ylioppilaiden terveydenhoitoasemien varustamiseen. Määrärahaista ehdotetaan lisäksi käytettäväksi 800 000 mk Turun yliopiston elektronimikroskoopin ja siihen liittyvien analysointilaitteiden tilaamista ja I maksuerää varten. Hankinnan kokonaiskustannukset ovat 1 400 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että vuonna 1982 saatisiin tehdä sopimus 400 000 Yhdysvaltain dollarin hintaisen API/MS/MS-laitteistosysteemin hankinnasta. Tilausvaltuudesta aiheutuu maksuja vuonna 1982 800 000 mk ja vuonna 1983 800 000 mk. Vuoden 1982 rahoitusta varten momentille ehdotetaan 800 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopisto	12 200 000
Jyväskylän yliopisto	4 600 000
Oulun yliopisto	11 550 000
Joensuun korkeakoulu	6 850 000
Kuopion korkeakoulu	5 750 000
Turun yliopisto	9 750 000
Tampereen yliopisto	4 600 000
Åbo Akademi	4 500 000
Lapin korkeakoulu	290 000
Eläinlääketieteellinen korkeakoulu	540 000
Teknillinen korkeakoulu	12 750 000
Tampereen teknillinen korkeakoulu	5 250 000
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu ..	2 650 000
Helsingin kauppakorkeakoulu	1 280 000
Svenska handelshögskolan	360 000
Turun kauppakorkeakoulu	200 000
Vaasan korkeakoulu	350 000
Svenska social- och kommunalhögskolan	50 000
Opetusministeriön käytettäväksi	80 000
Yhteensä	83 600 000

1982 esitys	83 600 000
1981 menoarvio	73 000 000
1981 I lisämenoarvio	200 000
1980 tilinpäätös	56 330 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 100 842 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan 89 970 000 mk korkeakoulujen talonrakennustöiden jatkamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Helsingin yliopisto, Suintian asuntola- ja keittiörakennus	460 (1 900)	1 750 000	3 804 (921)	1 000 000	750 000
2. Helsingin yliopisto, Mariankatu 11, peruskorjaus	1 100 (11 500)	6 100 000	5 545 (530)	2 000 000	4 100 000
3. Helsingin yliopisto, Vironkatu 1, muutos ja peruskorjaus	2 800 (18 500)	12 300 000	4 393 (665)	2 000 000	4 000 000
4. Jyväskylän yliopisto, Mattilanniemen II rakennusvaihe	6 137 (38 000)	29 500 000	4 807 (776)	2 100 000	4 000 000
5. Oulun yliopisto, biologisen opintosuunnan rakennukset	9 200 (60 870)	66 000 000	7 174 (1 084)	16 450 000	16 000 000
6. Oulun yliopisto, huoltohenkilökunnan asuinrakennusten III vaihe	221 (800)	770 000	3 484 (963)	350 000	420 000
7. Joensuun korkeakoulu, III rakennusvaihe	7 800 (50 000)	40 000 000	5 128 (800)	4 050 000	3 000 000
8. Joensuun korkeakoulu, Savonlinnan opettajankoulutuslaitoksen liikuntahalli	2 027 (17 400)	9 300 000	4 588 (535)	3 100 000	6 200 000
9. Kuopion korkeakoulu, kasvitieteellisen puutarhan rakennukset					
— huoltorakennus ja kasvihuoneet	1 070 (5 900)	5 400 000	5 047 (915)	500 000	5 300 000
— asuinrakennuksen peruskorjaus	177 (800)	400 000	2 260 (500)		
10. Turun yliopisto, lääketieteen laitosrakennuksen lisärakennus	3 437 (21 500)	26 600 000	7 739 (1 237)	11 101 047 (peruuntunut 41 537)	11 000 000
11. Turun yliopisto, lääketieteen laitosrakennuksen peruskorjaus	9 162 (50 100)	37 000 000	4 038 (739)	2 050 000	1 300 000
12. Turun yliopisto, työpajarakennuksen muutos ja peruskorjaus	640 (3 240)	1 950 000	3 047 (602)	1 650 000	300 000
13. Turun yliopisto, kasvitieteellisen puutarhan lisärakennus	249 (1 114)	570 000	2 289 (512)	470 000	100 000
14. Tampereen yliopisto, Pyynikintie 2, muutos- ja peruskorjaustyön II vaihe	4 491 (31 500)	16 400 000	3 653 (521)	5 020 000 (peruuntunut 616 528)	12 000 000
15. Teknillinen korkeakoulu, lujusopin laboratorio	343 (3 100)	1 800 000	5 248 (581)	300 000	1 500 000
16. Tampereen teknillinen korkeakoulu, III rakennusvaihe	10 029 (66 900)	51 500 000	5 135 (770)	10 100 000 (peruuntunut 196 383)	18 000 000
17. Vaasassa toimivan Åbo Akademin opettajankoulutusyksikön lisärakennus	2 615 (14 000)	11 100 000	4 245 (793)	2 300 000	2 000 000
— muutostyöt		800 000			
				Yhteensä	89 970 000

2. *Uudet rakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 2 650 000 mk korkeakoulujen talonrakennustöiden aloittamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk (mk/m ²) (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Helsingin yliopisto, Suihtian koetilán talousrakennuksen täydennys- ja muutustyöt sekä kasteluvesijärjestelmä	1 080	1 050 000	972	—
2. Jyväskylän yliopisto, huoltorakennus	1 576 (8 400)	4 200 000	2 665 (500)	100 000
				Yhteensä
				2 650 000

3. *Suunnittelu.* Korkeakoulujen talonrakennushankkeiden suunnittelua varten alamomentille ehdotetaan 2 500 000 mk, mistä 200 000 mk teknillisen korkeakoulun sähköteknillisen osaston lisätilojen toteuttamiseksi yhteishankkeena valtion teknillisen tutkimuskeskuksen kanssa.

Käyttösuunnitelma:	mk
Oulun yliopisto	500 000
Joensuun korkeakoulu	200 000
Kuopion korkeakoulu	200 000
Lapin korkeakoulu	500 000
Turun yliopisto	
— oikeustieteellisen tiedekunnan laitosrakennus	200 000
Tampereen yliopisto	500 000
Teknillinen korkeakoulu	200 000
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu ..	200 000
Yhteensä	2 500 000

4. *Kunnallistekniset korvaukset ja liitännäistyöt.* Alamomentille ehdotetaan 2 832 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Oulun yliopisto	
— kasvitieteellinen avopuutarha	800 000
— kunnallistekniset korvaukset	450 000
— maisemanhoito	100 000
Joensuun korkeakoulu	
— kasvitieteellinen avopuutarha	500 000
Kuopion korkeakoulu	
— kasvitieteellinen avopuutarha	400 000
Turun yliopiston aluetyöt	100 000
Tampereen teknillisen korkeakoulun kunnallistekniset korvaukset	370 000
Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun kunnallistekniset korvaukset	112 000
Yhteensä	2 832 000

5. *Yleissuunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 2 890 000 mk korkeakoulujen rakennushankkeiden perustamis- ja esisuunnittelua, maankäytön suunnittelua ja rakentamisen neuvottelukuntien menoja varten. Alamomentin määrärahasta on tarkoitus käyttää 100 000 mk Vaasassa sijaitsevia korkeakouluja varten perustettavan rakentamisen neuvottelukunnan menoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopisto	150 000
Jyväskylän yliopisto	400 000
Oulun yliopisto	500 000
Joensuun korkeakoulu	400 000
Kuopion korkeakoulu	400 000
Turun yliopisto	300 000
Tampereen yliopisto	300 000
Lapin korkeakoulu	200 000
Tampereen teknillinen korkeakoulu	20 000
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu ..	20 000
Vaasan korkeakoulu	100 000
Opetusministeriön käytettäväksi	100 000
Yhteensä	2 890 000

1982 esitys	100 842 000
1981 menoarvio	64 992 000
1981 I lisämenoarvio	1 700 000
1980 tilinpäätös	103 202 000

75. *Perusparannukset (siirtomääräraha)*
Momentille ehdotetaan 7 380 000 mk korkeakoulukiinteistöjen perusparannustöitä varten. Määrärahaa on tarkoitus käyttää muun muassa Helsingin yliopiston opiskelijaruokaloiden parannustöihin ja energiansäästöinvestointeihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopiston perusparannustyöt ..	5 500 000
Jyväskylän yliopiston urheilukentän perusparannus	780 000
Kuopion korkeakoulualueen vanhojen rakennusten käyttöönotto	400 000
Turun yliopiston käyttöön tulevien tilojen kunnostus	400 000
Teknillisen korkeakoulun tilojen muutostyöt	300 000
Yhteensä	7 380 000
1982 esitys	7 380 000
1981 menoarvio	8 200 000
1980 tilinpäätös	8 377 000

88. Kiinteistöjen bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 965 000 mk, mistä 3 115 000 mk Tampereen yliopiston vuonna 1979 valmistuneen kansanterveystieteen laitoksen

rakennuksen kolmatta maksuerää ja korkoa varten ja 850 000 mk Oulun yliopiston Kajaanin opettajankoulutuslaitoksen liikuntatilojen toteuttamiseen Kajaanin kaupungin ja valtion yhteishankkeena. Kansanterveystieteen laitoksen rakennuksen kaappasumma on 7 662 724 mk. Tampereen yliopiston klinisen lääketieteen laitoksen, biolääketieteen laitoksen ja kansanterveystieteen laitoksen kaappasummaa ja korkoja varten on aikaisemmin myönnetty yhteensä 48 426 600 mk. Kajaanin opettajankoulutuslaitoksen osuudeksi liikuntahallin rakennuskustannuksista on arvioitu 1 850 000 mk. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 1 000 000 mk.

1982 esitys	3 965 000
1981 menoarvio	3 200 000
1980 tilinpäätös	3 700 000

11. Valtion harjoittelukoulut

Harjoittelukouluissa on vuonna 1982 keskimäärin 7 630 oppilasta, joista peruskouluasteella 5 700 ja lukioasteella 1 930 oppilasta. Harjoittelukouluissa järjestetään noin 2 000 opiskelijan opetusharjoittelu. Peruskoulun ja lukion käyttömenojen lisäksi harjoittelukoulujen määrärahoihin sisältyy eräiltä osin myös opettajankoulutuksesta aiheutuvia kustannuksia.

Opettajankoulutuslain nojalla kunnat ovat velvollisia suorittamaan osan harjoittelukoulun peruskouluasteen käyttömenoista sekä koulurakennusten hankinta- ja perusparannuskustannuksista. Eräät harjoittelukoulujen sijaintikunnat ovat sopimusten nojalla kustantaneet suoraan joitakin harjoittelukoulujen menoja, lähinnä kunnan koulu kiinteistöistä ja kunnan järjestämästä kouluruokailusta aiheutuvia kustannuksia. Koska menettelyä on pidettävä tarkoituksenmukaisena, sitä esitetään jatkettavaksi. Kunnan suoraan kustantamat menot otetaan tällöin vähennyksenä huomioon opettajankoulutuslain nojalla kunnan maksettavaksi tulevaa osuutta määrättäessä.

Harjoittelukouluihin vuonna 1982 ehdotettu henkilöstön lisäys aiheutuu uusien koulutilojen käyttöönotosta sekä erityisopetuksen tehostamisesta. Pysyviä tehtäviä hoitavien päätoimisten tuntiopettajien aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan perustettavaksi kuusi ylimääräistä lehtorin tointa, joita vastaavasti voidaan vähentää tuntiopetusta.

Harjoittelukoulujen rakentamista varten ehdotetaan 11 570 000 mk ja kiinteistöjen hankkimista varten 5 460 000 mk. Opetusväline- ja kalustohankintoihin ehdotetaan 2 100 000 mk. Kulutusmäärärahojen lisäykset aiheutuvat kustannusten noususta, peruskouluasteen oppilasmäärän lisääntymisestä, uusien koulutilojen käyttöönotosta ja Lapin korkeakoulun harjoittelukoulun toiminnan muuttumisesta kokovuotiseksi.

Kuntien maksuosuudet, ruokamaksut, lukukausimaksut ja muut harjoittelukouluista aiheutuvat tulot on merkitty momenteille 12.29.12—24.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 65 585 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	40 597 900	+ 5 909 500	535	+ 13
2. Työsubdepalkat	2 196 200	+ 355 700	53	+ 3
3. Muut palkat ja palkkiot	16 427 600	+ 2 185 500	67	— 6
4. Sosiaaliturvamaksu	4 290 500	+ 558 800	—	—
Varaus 1981		— 2 538 500	—	—
Varaus 1982	2 072 800	+ 2 072 800	—	—
Yhteensä	65 585 000	+ 8 543 800	655	+ 10

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 5 650 100 mk, mistä 4 633 300 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan 1.8.1982 lukien perustettavaksi seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

Helsingin II normaalikoulu

Ylimääräinen:

Palkkaus-
luokka

1 lehtori (puhe-, luku- ja kirjoitushäiriöisten opetus) C 44

Oulun normaalikoulu

Ylimääräiset:

1 lehtori (luokanopettaja) C 44
1 vanhempi vahtimestari V 13

Joensuun normaalikoulu

Ylimääräinen:

1 lehtori (luokanopettaja) C 44

Savonlinnan normaalikoulu

Ylimääräinen:

1 lehtori (luokanopettaja) C 44

Rauman normaalikoulu

Ylimääräinen:

1 lehtori (puhe-, luku- ja kirjoitushäiriöisten opetus) C 44

Tampereen normaalikoulu

Peruspalkkainen:

1 rehtori C 59

Hämeenlinnan normaalikoulu

Ylimääräinen:

1 lehtori (puhe-, luku- ja kirjoitushäiriöisten opetus) C 44

Edellyttäen, että Tampereen normaalikouluun ehdotettu rehtorin virka (C 59) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa sopimuspalkkainen rehtorin virka, minkä palkkaus on suoritettu virkaehtosopimuksen perusteella palkkausluokan C 59 mukaisesti.

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan päätoimisten tuntiopettajien aseman vakiinnuttamiseksi 1.8.1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

*Jyväskylän normaalikoulu*Palkkaus-
luokka

2 lehtoria (1 matematiikka, fysiikka ja ke-
mia, 1 saksan ja ruotsin kieli) C 48
1 lehtori (luokanopettaja) C 44

Oulun normaalikoulu

1 lehtori (englannin kieli) C 48

Tampereen normaalikoulu

2 lehtoria (1 matematiikka, fysiikka ja ke-
mia, 1 suomen kieli) C 48

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 274 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 1 644 400 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 33 300 mk, mistä 23 300 mk vuonna 1981 osaksi vuotta palkatun Tampereen normaalikoulun siivoojan palkkana ja 10 000 mk Turun normaalikoulun neljän keittiöapulaisen palkkaamiseksi kokopäivätoimisina 1. 8. 1982 lukien.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 43 800 mk keittiöapulaisen palkkaamiseksi Turun normaalikouluun, vahtimestarin palkkaamiseksi Helsingin II normaalikouluun ja vahtimestarin palkkaamiseksi Lapin korkeakoulun harjoittelukouluun 1. 8. 1982 lukien.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 52 500 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 129 600 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 56 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muista palkoista ja palkkioista voidaan päätoimisten tuntiopettajien aseman vakiinnuttamisen johdosta vähentää tuntiopetuspalkkioina 247 900 mk, mistä 116 800 mk vuonna 1981 osaksi vuotta perustettujen toimien johdosta ja 131 100 mk kohdan b perusteluihin viitaten.

Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 1 274 500 mk, mistä 1 102 000 mk ylitunti- ja tuntiopetuspalkkioina opetuksen lisääntymisen johdosta, 139 000 mk viransijaisen palkkioina lehtoreiden täydennyskoulutuksen ja opettajankoulutuslain edellyttämän jatko-opiskelun johdosta sekä 33 500 mk muina eritelemättöminä palkkioina ja palkkioina.

Lisäys on 1 026 600 mk, mistä 100 000 mk on siirtoa momentin 29.10.01 kohdan d perusteluihin viitaten.

1982 esitys	65 585 000
1981 menoarvio	57 041 200
1980 tilinpäätös	49 182 084

21. Oppilashuolto (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 485 000 mk, mistä 320 000 mk aiheutuu kertamenosta Helsingin II normaalikoulun ala-asteen koulutilojen peruskorjauksen aikana käytettävien vuokratilojen aiheuttamia oppilaskuljetuksia varten ja 1 165 000 mk peruskouluasteen oppilasmäärän lisääntymisestä, kustannusten noususta sekä Lapin korkeakoulun harjoittelukoulun toiminnan kokovuotiseksi muuttumisesta. Lukioasteen oppilaiden, opetusharjoittelijoiden ja henkilökunnan ruokamaksuista aiheutuvat tulot on merkitty momenteille 12.29.12—24.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopiston harjoittelukoulut (kertamenoa 320 000)	1 800 000
Jyväskylän yliopiston harjoittelukoulu ...	1 000 000
Oulun yliopiston harjoittelukoulut	1 250 000
Joensuun korkeakoulun harjoittelukoulut	990 000
Turun yliopiston harjoittelukoulut	950 000
Tampereen yliopiston harjoittelukoulut ..	540 000
Lapin korkeakoulun harjoittelukoulu ...	380 000
Yhteensä	6 910 000

1982 esitys	6 910 000
1981 menoarvio	5 425 000
1980 tilinpäätös	4 668 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 010 000 mk uusien toimitilojen käyttöönoton, peruskouluasteen oppilasmäärän lisääntymisen, Lapin korkeakoulun harjoittelukoulun toiminnan kokovuotiseksi muuttumisen ja kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta voidaan vähentää 100 000 mk Rauman normaalikoulun rakennusten käyttömenoina kiinteistöjen hoidon rakennushallintoon keskittämisen johdosta, lisäys on 910 000 mk.

Lisäksi luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan, että momentin määrärahaa saadaan tarvittaessa käyttää kuntien maksettavaksi opettajankoulutuslain 9 §:n 2 momentin nojalla tulevien osuuksien tarkistuksesta tai näiden osuuksien ja kuntien suoraan kustantamien menojen erotuksesta aiheutuvien palautusten suorittamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Helsingin yliopiston harjoittelukoulut ...	1 090 000
Jyväskylän yliopiston harjoittelukoulu ...	580 000
Oulun yliopiston harjoittelukoulut	870 000
Joensuun korkeakoulun harjoittelukoulut	760 000
Turun yliopiston harjoittelukoulut	860 000
Tampereen yliopiston harjoittelukoulut ..	1 030 000
Lapin korkeakoulun harjoittelukoulu ...	740 000
Abo Akademin harjoittelukoulu	620 000
Yhteensä	6 550 000

1982 esitys	6 550 000
1981 menoarvio	5 640 000
1980 tilinpäätös	5 164 253

70. Opetusvälineiden ja kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 100 000 mk opetusvälineiden ja kaluston uusintahankintoja ja täydentämistä sekä uusien tilojen varustamista varten.

Käyttösuunnitelma:	mk	1982 esitys	2 100 000
Helsingin yliopiston harjoittelukoulu ...	150 000	1981 menoarvio	2 850 000
Jyväskylän yliopiston harjoittelukoulu ..	80 000	1980 tilinpäätös	6 100 000
Oulun yliopiston harjoittelukoulu	1 000 000		
Joensuun korkeakoulun harjoittelukoulu	100 000		
Turun yliopiston harjoittelukoulu	100 000		
Tampereen yliopiston harjoittelukoulu ..	200 000		
Lapin korkeakoulun harjoittelukoulu	50 000		
Åbo Akademin harjoittelukoulu	420 000		
Yhteensä	2 100 000		

74. *Talorakennukset* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 11 570 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt*. Alamomentille ehdotetaan 11 070 000 mk harjoittelukoulujen talorakennustöiden jatkamista varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta-ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk (peruuntunut 323 473)	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Oulun normaalikoulun ala-aste	4 150 (27 200)	18 740 000	4 516 (689)	12 450 000	6 620 000
2. Tampereen normaalikoulu					
— laajennus	1 070 (6 850)	5 550 000	5 187 (810)	6 400 000 (peruuntunut 200 000)	950 000
— muutos- ja pihatyöt		1 600 000			
3. Hämeenlinnan normaalikoulu					
— laajennus	2 180 (11 500)	9 900 000	4 541 (861)	1 000 000	3 500 000
— muutostyöt	649	1 800 000			
				Yhteensä	11 070 000

2. *Suunnittelu*. Alamomentille ehdotetaan 500 000 mk, josta 300 000 mk Jyväskylän normaalikoulun suunnittelua ja 200 000 mk Savonlinnan normaalikoulun laajennus- ja muutostyön suunnittelua varten. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty vastaavasti 200 000 mk ja 600 000 mk.

1982 esitys	11 570 000
1981 menoarvio	13 000 000
1980 tilinpäätös	17 400 000

88. *Kiinteistöjen bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 460 000 mk lain (538/80) nojalla valtion ja Oulun kaupungin välillä Oulun normaalikoulun yläasteen ja lukion rakentamisesta tehdyn kiinteistönvaihtosopimuksen 30. 6. 1982 erääntyvää välirahaa ja korkoa varten. Väliraha on 5 076 000 mk. Sille luetaan 7 prosentin vuotuinen korko. Korkoa varten on aikaisemmin myönnetty 300 000 mk.

1982 esitys	5 460 000
1981 menoarvio	300 000

(15.) Yksityiset korkeakoulut

Åbo Akademi -nimisestä yliopistosta annetun lain (1057/80) mukaisesti korkeakoulu on otettu valtion haltuun 1. 8. 1981 lukien, jolloin tarvittavat määrärahat on 1. 8. 1981 lukien

budjetoitu luvun 29.10 asianomaisille momenteille. Tämän johdosta Åbo Akademin valtionapuun ajalle 1. 1.—31. 7. 1981 vuoden 1981 menoarviossa tarkoitettut momentit 29.15.50,

51 ja 52 ja luku 29.15 voidaan poistaa menoarviosta.

(50.) *Valtionapu palkkausmenoihin* (arviomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 14 727 600 mk.

1981 menoarvio 14 727 600
1980 tilinpäätös 23 231 000

(51.) *Valtionapu muihin kulutusmenoihin* (arviomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 6 307 100 mk.

1981 menoarvio 6 307 100
1980 tilinpäätös 10 045 397

(52.) *Valtionapu perushankintamenoihin* (siirtomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 1 050 000 mk.

1981 menoarvio 1 050 000
1980 tilinpäätös 2 000 000

34. Teatterikorkeakoulu

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 924 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	2 079 000	+ 251 600	30	—
2. <i>Työsubdepalkat</i>	804 700	+ 245 400	14	+ 4
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	2 465 900	+ 308 600	4	— 4
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	387 200	+ 53 200	—	—
	Varaus 1981	— 227 200	—	—
	Varaus 1982	+ 187 200	—	—
	Yhteensä	+ 818 800	48	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 458 000 mk, mistä 385 500 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

c) Työsubdepalkkoihin ehdotetaan pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavan tuntipalkkaisen henkilöstön aseman vakiinnuttamiseksi lisäystä 177 600 mk, sihteerin, kirjastoapulaisen, kas-sanhoitajan ja siivoojan palkkaamista varten. Lisäyksestä 160 000 mk on siirtoa alamomentilta 3. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 18 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan oppilasmäärän kasvun johdosta lisäystä 330 000 mk, mistä luento- ja tuntiopetuspalkkioihin 50 000 mk, jatko- ja täydennyskoulutuspalkkioihin 200 000 mk, valintakoepalkkioihin 10 000 mk sekä erittelemättömiin muihin palkkoihin ja palkkioihin 70 000 mk. Kun alamomentilta kohdan c perusteluihin viitaten voidaan tuntipalkkaisen henkilöstön palkkoina vähentää 160 000 mk, lisäys on 170 000 mk.

1982 esitys 5 924 000
1981 menoarvio 5 105 200
1980 tilinpäätös 4 183 875

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 196 500 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 500 mk. Alamomentin loppusumma on 2 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 196 000 mk korkeakoulun toiminnan laajenemisen ja hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	740 000
Opetusteatterikulut	190 000
Matkat	33 000
Kirjahankinnat	33 000
Muut menot	400 000
Yhteensä	1 396 000

1982 esitys	1 398 000
1981 menoarvio	1 201 500
1980 tilinpäätös	953 729

70. *Kalusto- ja välinebankinnat* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 100 000 mk opetusvälineiden ja erityisesti opetusteatterin vanhentuneen kaluston sekä muun kaluston täydentämistä ja uusimista varten.

1982 esitys	100 000
1981 menoarvio	60 000
1980 tilinpäätös	50 000

35. Taideteollinen korkeakoulu

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 12 283 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	3 729 100	+ 378 000	57	—
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i> ...	1 807 100	+ 525 400	28	+ 10
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	5 554 900	+ 288 800	13	— 10
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	803 700	+ 76 100	—	—
Varaus 1981		— 494 900	—	—
Varaus 1982	388 200	+ 388 200	—	—
Yhteensä	12 283 000	+ 1 161 600	98	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 959 700 mk, mistä 923 500 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 99 200 mk vuonna 1981 osaksi vuotta perustettujen tointen palkkioina.

Tuntiopettajien aseman vakiinnuttamiseksi tilapäisten palkkioihin ehdotetaan kymmenen

tilapäisen lehtorin (V 26) palkkaamiseksi 1. 8. 1982 lukien lisäystä 295 300 mk, mistä 266 000 mk on siirtoa alamomentilta 3.

Lisäys on 394 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 38 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 150 000 mk täydennyskoulutuksen palkkioina. Kun alamomentilta voidaan vähentää 1. 8. 1982 lukien 266 000 mk kohdan

c perusteluihin viitaten sekä 46 000 mk vuonna 1981 osaksi vuotta perustettujen toimien johdosta, vähennys on 162 000 mk.

1982 esitys	12 283 000
1981 menoarvio	11 121 400
1980 tilinpäätös	9 572 893

10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 950 000 mk, mistä 650 000 mk vuokrien ja käyttökustannusten nousun johdosta sekä 1 300 000 mk uusien toimitilojen vuokraamiseksi Ateneum-rakennuksen korjaustöiden johdosta.

1982 esitys	4 547 000
1981 menoarvio	2 597 000
1980 tilinpäätös	2 520 746

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 175 500 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 500 mk. Alamomentin loppusumma on 3 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 175 000 mk, mistä 110 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 65 000 mk kertamenosta muuttokustannuksia varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kaluston korjaus ja kunnossapito	90 000
Matkat	80 000
Kirjahankinnat	110 000
Laitosmäärärahat	1 050 000
Muut menot (kertamenoa 65 000)	350 000
Yhteensä	1 680 000

1982 esitys	1 683 000
1981 menoarvio	1 507 500
1980 tilinpäätös	1 189 924

50. Apurabat

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 000 mk alan julkaisutoiminnan tukemisesta, kotimaisis-

ta opintomatkoista sekä ulkomaisista opinto- ja tutustumismatkoista aiheutuvia menoja varten.

1982 esitys	25 000
1981 menoarvio	20 000

70. Kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 500 000 mk kaluston ja opetusvälineiden uusimista ja täydentämistä sekä uusien väliainekalustojen kalustamista varten.

1982 esitys	500 000
1981 menoarvio	400 000
1980 tilinpäätös	400 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 200 000 mk seuraavasti:

1. *Uudet rakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 5 000 000 mk taideteollisen korkeakoulun, teatterikorkeakoulun ja Suomen elokuva-arkiston käyttöön Itä-Pasilaan rakennettavan uudisrakennuksen suunnittelun jatkamista ja rakennustöiden aloittamista varten. Rakennushankkeen kustannusarvio on 156 000 000 mk, höytypinta-ala 22 800 m² ja tilavuus 180 000 m³, jolloin vastaavat yksikkökustannukset ovat 6 842 mk/h-m² ja 867 mk/m³. Hankkeen suunnitteluun on aikaisemmin myönnetty 7 300 000 mk, mistä on peruuntunut 3 355 000 mk.

2. *Yleissuunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 200 000 mk Itä-Pasilan taidelaitosten rakentamisen neuvottelukunnan menoja varten.

1982 esitys	5 200 000
1981 menoarvio	1 500 000
1980 tilinpäätös	1 630 000

36. Sibelius-Akatemia

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 15 860 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	7 325 300	+ 641 600	101	—
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ...	1 931 900	+ 857 700	31	+ 10
3. Muut palkat ja palkkiot	5 063 700	+ 2 565 300	41	— 10
4. Sosiaaliturvamaksu	1 037 900	+ 284 100	—	—
	Varaus 1981	— 512 800	—	—
	Varaus 1982	+ 501 200	—	—
	Yhteensä	15 860 000	173	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 955 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 436 300 mk vuonna 1981 osaksi vuotta palkattujen tilapäisten lehtorien edelleen palkkaamiseksi.

Päätöimisten tuntiopettajien aseman vakiinnuttamiseksi tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 314 700 mk kymmenen tilapäisen lehtorin (V 26) palkkaamiseksi 1. 8. 1982 lukien. Lisäyksestä on 283 500 mk siirtoa alamomentilta 3.

Lisäys on 751 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 41 pysyväisluonteista päätöimistä henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 3 000 000 mk, mistä 300 000 mk luento- ja tuntiopetuksen lisääntymisen johdosta, 200 000 mk täydennyskoulutuksen ja konserttitoiminnan palkkioita ja valintakoe-palkkioita sekä erittelemättömiä muita palkkoja ja palkkioita varten sekä 2 500 000 mk määrärahan oikaisun johdosta. Kun alamomentilta voidaan vähentää 1. 8. 1982 lukien 283 500 mk kohdan c perusteluihin viitaten sekä 358 500 mk vuonna 1981 osaksi vuotta palkattujen kymmenen tilapäisen lehtorin palkkioina, lisäys on 2 358 000 mk.

1982 esitys	15 860 000
1981 menoarvio	11 522 900
1981 I lisämenoarvio	2 300 000
1980 tilinpäätös	5 191 261

10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 144 000 mk lähinnä lisätilojen vuokramenojen johdosta.

1982 esitys	866 000
1981 menoarvio	722 000
1980 tilinpäätös	154 946

28. Konsertti- ja oopperatoiminta sekä maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 49 000 mk toiminnan laajentumisen johdosta. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.36.

1982 esitys	160 000
1981 menoarvio	111 000
1980 tilinpäätös	43 490

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 132 500 mk seuraavasti:

1. Käyttövarat. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 500 mk. Alamomentin loppusumma on 3 500 mk.

2. Sekalaiset menot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 132 000 mk, mistä 20 000 mk on kertamenoa 100-vuotisjuhlija varten sekä 112 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan lisääntymisen johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten korjaus	20 000
Kirjallisuuden, nuottien ja äänitteiden hankinta	200 000
Matkat	40 000
Muut menot (kertamenoa 20 000)	360 000
Yhteensä	620 000

1982 esitys	623 500
1981 menoarvio	491 000
1981 I lisämenoarvio	30 000
1980 tilinpäätös	221 750

70. Kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 500 000 mk kaluston ja opetusvälineiden hankintaa varten.

1982 esitys	500 000
1981 menoarvio	2 000 000
1980 tilinpäätös	80 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 000 000 mk Helsingissä Töölönkatu 28:ssa sijaitsevan Sibelius-Akatemialle luovutetun rakennuksen korjaustöiden jatkamista varten. Hankkeen kustannusarvio on 16 600 000 mk, hyötypinta-ala 4 100 m² ja tilavuus 32 000 m³ ja vastaavat yksikkökustannukset ovat 4 049 mk/h-m² ja 519 mk/m³. Hankkeeseen on aikaisemmin myönnetty 4 400 000 mk.

1982 esitys	6 000 000
1981 menoarvio	4 200 000
1980 tilinpäätös	400 000

37. Muut korkeakoulumenot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä kulttuuri-vaihtosopimuksen perusteella palkattavien opettajien menoja varten 598 800 mk seuraavasti:

2. Työsubdepalkat. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 592 300 mk, mistä 205 900 mk aiheutuu osaksi vuotta 1981 palkattujen opettajien edelleen palkkaamisesta, 110 000 mk unkarilaisen unkarin kielen ja kulttuurin apulaisprofessorin sekä Suomen ja DDR:n väliseen kulttuurisopimukseen liittyvän saksan kielen lehtorin palkkaamisesta 1.3.1982 lukien, 15 000 mk lyhytaikaisista opettajanvierailuista, 76 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistamisesta, 40 400 mk varauksesta vuodelle 1982 sekä 145 000 mk määrärahan oikaisusta. Kun alamomentilta vähennetään varaus 32 700 mk vuodelle 1981, lisäys on 559 600 mk. Alamomentin loppusumma on 1 245 800 mk. Alamomentilta saadaan palkata enintään 18 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

4. Sosiaaliturvamaksu. Alamomentille merkitään lisäystä 39 200 mk. Alamomentin loppusumma on 87 200 mk.

1982 esitys	1 333 000
1981 menoarvio	734 200
1980 tilinpäätös	699 228

08. (29.38.09) Kieli-instituuttien valvontalautakunta

Momentille ehdotetaan 40 000 mk kieli-instituuteissa aikaisemmin opintonsa aloittaneiden loppukokeiden toimeenpanoa varten tarvittavan valvontalautakunnan menoja varten. Vähennys on 20 000 mk.

1982 esitys	40 000
1981 menoarvio	60 000
1980 tilinpäätös	25 937

09. Korkeakouluneuvosto

Momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan laajenemisen johdosta. Momentilta saadaan palkata enintään kaksi pysyväisluonteista henkilöä.

1982 esitys	450 000
1981 menoarvio	300 000
1981 I lisämenoarvio	80 000
1980 tilinpäätös	288 520

21. (29.37.21, osa) *Korkeakoululaitosta koskeva tutkimus- ja kehittämistoiminta*

Momentille ehdotetaan 800 000 mk koulutuksen suunnittelua ja alueellista kehittämistä, opiskelijavalintojen järjestämistä, koulutuksen mitoitusta ja työvoimatarpeen kehitystä sekä muuta suunnittelu-, kokeilu- ja selvitystoimintaa varten. Lisäys on 100 000 mk. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään kahdeksan henkilöä määräaikaisiin tehtäviin.

1982 esitys	800 000
1981 menoarvio	700 000
1980 tilinpäätös	680 957

22. (29.37.21, osa) *Täydennyskoulutuksen ja avoimen korkeakoulun kehittäminen*

Momentille ehdotetaan 1 100 000 mk avoimen korkeakoulun suunnittelu- ja kokeilutoimintaan, korkeakoulujen täydennyskoulutuksen kehittämiseen sekä Ruotsissa korkeakoulututkimuksen suorittaneiden suomalaisten täydennyskoulutuksen järjestämiseen korkeakouluissa. Lisäys on 800 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä Ruotsissa korkeakoulututkimuksen suorittaneiden täydennyskoulutuksesta. Momentin määrärahalta saadaan palkata henkilöstöä määräaikaisiin tehtäviin.

1982 esitys	1 100 000
1981 menoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	241 518

23. (29.37.23 ja 24) *Tutkintojen ja opetuksen kehittäminen*

Momentille ehdotetaan 1 600 000 mk korkeakoulututkintojen ja -opetuksen kehittämistä varten. Vähennys on 250 000 mk, mikä aiheutuu neljän henkilön palkkausmäärärahojen siirrosta momentille 29.10.01. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 18 henkilöä määräaikaisiin tehtäviin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Terveystieteiden koulutuksen kehittäminen	400 000
Muiden alojen peruskoulutuksen kehittäminen	250 000
Muiden alojen jatkokoulutuksen kehittäminen	250 000
Korkeakouluhenkilöstön pedagoginen ja hallinnollinen koulutus	200 000
Opettajankoulutuksen kehittäminen ja tiedotustoiminta	200 000
Korkeakouluopintoihin liittyvän harjoittelun kehittäminen	150 000
Korkeakouluopintoja koskeva tiedotustoiminta	150 000
Yhteensä	1 600 000

1982 esitys	1 600 000
1981 menoarvio	1 850 000
1980 tilinpäätös	1 645 197

26. (29.37.26 ja 28) *Opettajien poikkeuskoulutus ja opettajankoulutusyksiköiden opettajien jatko- ja täydennyskoulutus*

Momentille ehdotetaan 700 000 mk, mistä 450 000 mk peruskoulun ja lukion eräiden opettajaryhmien vajauksen poistamiseksi tai työllisyystilanteen parantamiseksi tarvittavaa poikkeuskoulutusta, ruotsinsuomalaisten opettajiksi koulutettavien ja opettajina toimivien Suomessa toteutettavaa täydennyskoulutusta sekä opetusharjoittelun ohjaajina toimivien peruskoulun ja lukion opettajien koulutusta varten sekä 250 000 mk käytettäväksi opettajankoulutuslain 11 §:n mukaiseen jatko-opiskeluun, opintomatkoihin, kursseihin, apurahoihin sekä julkaisutoimintaan. Lisäys on 50 000 mk. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään kolme henkilöä määräaikaisiin tehtäviin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Opettajien poikkeuskoulutus	450 000
Opettajankoulutusyksiköiden opettajien jatko- ja täydennyskoulutus	250 000
Yhteensä	700 000

1982 esitys	700 000
1981 menoarvio	650 000
1980 tilinpäätös	390 071

27. (29.37.27, osa) *Korkeakoulujen yhteinen atk-toiminta*

Momentille ehdotetaan lisäystä 320 000 mk, mistä 100 000 mk aiheutuu suurtietokoneen käytön kokeilusta ja siihen liittyvästä selvitystyöstä sekä 220 000 mk lähinnä keskustietokoneen kasvaneista ylläpitokustannuksista.

Käyttösuunnitelma:	mk
Keskustietokoneen ylläpito	5 100 000
Tietokonelaitteiden vuokrat ja käyttökulut	550 000
Suurtietokonekokeilu ja -selvitys	100 000
Tietoliikennepalvelujen kehittäminen	400 000
Sekalaiset kulutusmenot	50 000
Yhteensä	6 200 000

1982 esitys	6 200 000
1981 menoarvio	5 880 000
1980 tilinpäätös	5 365 961

28. (29.37.27, osa) *Tieteellisten kirjastojen atk-toiminta*

Momentille ehdotetaan 1 200 000 mk. Lisäys 100 000 mk aiheutuu kustannusten noususta. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään seitsemän henkilöä määräaikaisiin tehtäviin. Valtionhallinnon ulkopuolisille myytävistä järjestelmän palveluista aiheutuvat tulot on merkitty momentille 12.29.99.

1982 esitys	1 200 000
1981 menoarvio	1 100 000
1980 tilinpäätös	699 178

50. *Oppimateriaalin tuotannon edistäminen*

Momentille ehdotetaan 700 000 mk käytettäväksi valtionavustuksina oppimateriaalin laajituille maksettaviin palkkioihin ja muuhun oppimateriaalituotannon edistämiseen. Lisäys 50 000 mk aiheutuu kustannusten noususta.

1982 esitys	700 000
1981 menoarvio	650 000
1980 tilinpäätös	530 000

51. *Kesäyliopistojen valtionapu*

Momentille ehdotetaan lisäystä 650 000 mk palkkausten, opetuspalkkioiden ja muiden kustannusten nousun sekä toiminnan laajenemisen johdosta. Kesäyliopistojen yhteisen tiedotus- ja tutkimustoiminnan osuus momentin määrärahasta on 30 000 mk.

1982 esitys	2 300 000
1981 menoarvio	1 650 000
1980 tilinpäätös	1 500 000

52. *Valtionavustus korkeakouluopiskelijoiden ruokailukustannusten alentamiseen (arvio määräraha)*

Momentille ehdotetaan 8 000 000 mk käytettäväksi valtionavustuksena korkeakouluopiskelijoiden ruokailukustannusten alentamiseen kahdella ja puolella markalla aterialaisten kevätlukukauden 1982 alusta lukien. Vähennys on 2 500 000 mk.

Momentin määrärahasta on ylimääräistä ateriakohtaista tukea enintään 850 000 mk muissa kuin korkeakoulujen tiloissa toimivien teknillisen korkeakoulun, Turun yliopiston ja Åbo Akademin opiskelijaruokaloiden energia-, siivous- ja muita ylläpitokorvauksia varten.

1982 esitys	8 000 000
1981 menoarvio	10 500 000
1980 tilinpäätös	4 014 508

53. *Valtionapu Ylioppilasterveys r.y:lle (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 800 000 mk Ylioppilasterveys r.y:n Turkuun vuonna 1981 valmistuneen terveydenhoitoaseman ja sen yhteydessä toimivan ruokalan varustamisen loppuunsaattamista varten. Hankintojen kokonaiskustannukset ovat 1 400 000 mk. Lisäys on 200 000 mk.

1982 esitys	800 000
1981 menoarvio	600 000

72. *Tietokonelaitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 3 500 000 mk korkeakoulujen laskentakeskusten tietokonelaitteiden ja tietoliikennelaitteiden hankintaa varten.

1982 esitys	3 500 000
1981 menoarvio	5 200 000
1980 tilinpäätös	7 700 000

(38.) Kieli-instituutit

Kieli-instituuttien ottamisesta valtion haltuun annetun lain (1059/80) ja Helsingin yliopiston Kouvolan kääntäjänkoulutuslaitoksesta annetun lain (1060/80) nojalla Tampereen, Turun, Savonlinnan ja Kouvolan kieli-instituutit on otettu valtion haltuun 1. 8. 1981 lukien. Tämän johdosta kieli-instituuttien valtionapuun

ajalle 1. 1.—31. 7. vuoden 1981 menoarviossa tarkoitetut momentit 29.38.50 ja 51 ja luku 29.38 voidaan poistaa menoarviosta.

(09.) *Kieli-instituuttien valvontalautakunta*

Momentti on siirretty lukuun 29.37 momentiksi 08.

(50.) *Kieli-instituuttien valtionapu* (arvio-
määräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 6 072 000 mk.

1981 menoarvio	6 072 000
1980 tilinpäätös	7 641 863

(51.) *Kieli-instituuttien ylimääräinen val-
tionapu*

Luvun perusteluihin viitaten momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 238 000 mk.

1981 menoarvio	238 000
1980 tilinpäätös	300 650

39. *Valtion opintotukikeskus*

Peruskoulun jälkeen tapahtuvien opintojen tukemiseen tarkoitettu opintotukilain (28/72) mukainen opintotuki käsittää valtion varoista maksettavan opintorahan (perusosan ja asumis-

lisän) sekä valtion takaaman korkotukilainan. Opintotukea myönnettiin opintovuonna 1980—81 seuraavasti:

	opintorahat				opintolainat			
	saajien lukum. (opisk.)	% opisk. määrästä	määrä yht. milj. mk	keskim. saajaa kohden mk	saajien lukum. (opisk.)	% opisk. määrästä	takausten määrä yht. (milj. mk)	keskim. saajaa kohden mk
lukiot	32 000	31	16	500	2 700	3	7	2 600
kansanopistot	5 000	83	8	1 600	3 800	63	16	4 200
ammattilliset oppilaitokset	104 800	86	164	1 560	61 300	50	294	4 800
korkeakoulut	39 000	54	77	1 970	39 800	55	298	7 500
ulkomaiset oppilaitokset	2 200	—	5	2 270	2 400	—	20	8 300
Yhteensä	183 000	60	270	1 500	110 000	36	635	5 800

Vuoden 1980 syksystä lähtien valtion varoista on voitu maksaa tutkinnon suorittaneen, työttömäksi jääneen henkilön opintolainakorot. Näitä korkeavastuksensaajia on ollut puolivuositain noin 1 000 henkilöä, avustuksen suuruuden ollessa keskimäärin 550 mk.

Valtion takausvastuun perusteella on pankeille maksettu vuosittain 1 500—1 700 henkilön opintolainat lainansaajien kokonaismäärän ollessa 350 000. Takausvastuun otot ovat olleet noin 12 milj. mk vuodessa eli 0,3 prosenttia koko opintolainakannasta. Takausvastuun nojalla maksettuja lainoja on peritty valtiolle vuonna 1980 noin 5 milj. mk.

Vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesityksessä opintotukietuuksia ehdotetaan tarkistettavaksi

siten, että opintotuen reaalin taso voitaisiin säilyttää. Tämän johdosta eri oppilaitosryhmien opiskelijoille myönnettäviä opintorahoja ehdotetaan korotettavaksi elinkustannusten nousua vastaavasti. Opintorahan asumislisää tarkistettaessa otetaan huomioon opiskelijoiden asumiskustannusten nousu.

Opiskelijoille myönnettävien valtiontakauksen ja korkotukeen oikeuttavien opintolainojen enimmäismääriä on tarkoitus myöskin korottaa rahalaitosten kanssa käytävät neuvottelut huomioon ottaen keskimäärin elinkustannusten nousua vastaavasti. Opintotukioikeutta sääteleviä tulo- ja varallisuuskriteerejä on tarkoitus muuttaa tulo- ja varallisuuskehitystä vastaavasti.

01. *Palkkaukset (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 2 060 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	1 466 800	+ 179 500	27	+ 1
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i>	336 600	+ 90 300	5	— 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	56 500	+ 2 700	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	135 000	+ 18 300	—	—
	Varaus 1981	— 79 400	—	—
	Varaus 1982	+ 65 100	—	—
	Yhteensä	2 060 000	32	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 173 900 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavan toimihenkilön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen kanslistin toimi (V 12). Lisäys on 36 600 mk.

c) Opintotukihakemusten määrän kasvun johdosta työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 17 100 mk kanslistin palkkaamiseksi viiden kuukauden ajaksi hakemusten perustietojen tallentamista varten.

Määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseksi tähän asti virastotyöjärjestelmän puitteissa palkatun henkilöstön sijaan ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 78 700 mk. Määrärahalta on tarkoitus palkata seitsemän kuukauden ajaksi kaksi toimistoapulaista ja kaksi apulaiskanslistia.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 33 800 mk ylimääräistetyin toimen palkkioina.

Lisäys on 62 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään neljä pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	2 060 000
1981 menoarvio	1 783 500
1980 tilinpäätös	1 429 865

29. *Muut kulutusmenot (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 195 000 mk, mikä aiheutuu painatusmenojen kasvusta infor-

maation lisäämisen johdosta, atk-palvelujen käytön lisäämisestä ja arkistotilojen lisätarpeesta 1.1.1982 lukien sekä hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	523 000
Toimistomenot	510 000
Atk-menot	867 000
Matkat	47 000
Muut menot	66 600
Virkistystoiminta (enintään)	400
Yhteensä	2 014 000

1982 esitys	2 014 000
1981 menoarvio	1 819 000
1980 tilinpäätös	1 501 782

51. *Lääkärien ja hammaslääkärien ulko-
mailla tapahtuvan kouluttamisen korkotuki
(arviomääräraha)*

Korkotukilainoista annetun lain (761/68) nojalla Postipankille suoritettavia korkohyvytyksiä varten momentille ehdotetaan 380 000 mk. Vähennys 20 000 mk aiheutuu tutkintonsa suorittaneiden lukumäärän kasvusta sekä siitä, että uusia lainaeria voivat nostaa ainoastaan ennen 1.1.1975 opintonsa aloittaneet opiskelijat.

1982 esitys	380 000
1981 menoarvio	400 000
1980 tilinpäätös	512 618

52. *Opintolainojen valtiontakaus ja korkotuki (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 700 000 mk korkotuen piiriin kuuluvan opintolainakan-
nan kasvun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Korkotukimienot	148 000 000
Hoitokorvaus	12 100 000
Takausvastuusuoritukset	15 000 000
Työttömien korkoavustukset	2 000 000
Yhteensä	177 100 000

1982 esitys	177 100 000
1981 menoarvio	174 400 000
1980 tilinpäätös	146 804 645

(53.) *Ylioppilaiden ja ylioppilaskuntien opintolainarahastojen myöntämien lainojen koron alentaminen*

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta, koska ylioppilaiden ja ylioppilaskuntien opintolainarahastojen myöntämiä lainoja ei enää ole rahalaitosten hoidettavina. Vähennys on 400 mk.

1981 menoarvio	400
1980 tilinpäätös	—

55. *Opintoraha (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 41 450 000 mk seuraavasti:

a) Opintorahaan ehdotetaan lisäystä 24 250 000 mk, mikä aiheutuu 1. 7. 1981 lukien opintorahaan tehdyistä korotuksista sekä saajamäärän kasvusta opintovuonna 1981—82.

b) Lukiolaisten opintorahan perusosan enimmäismäärää ehdotetaan 1. 7. 1982 lukien korotettavaksi 100 markalla opintovuotta kohti eli 900 markkaan kustannusten nousun johdosta. Lisäys on 1 500 000 mk.

c) Kansanopistossa opiskelevien opintorahan perusosan enimmäismäärää ehdotetaan kustannusten nousun johdosta 1. 7. 1982 lukien koro-

tettavaksi 150 markalla opintovuotta kohti eli 1 550 markkaan. Lisäys on 400 000 mk.

d) Ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden opintorahan perusosan enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi 1. 7. 1982 lukien kustannusten nousun johdosta 150 markalla opintovuotta kohti eli 1 550 markkaan. Lisäys on 6 600 000 mk.

e) Korkeakouluopiskelijoiden opintorahan perusosan enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi kustannusten nousun johdosta 1. 7. 1982 lukien 150 markalla opintovuotta kohti eli 1 150 markkaan. Lisäys on 2 700 000 mk.

f) Opintorahan asumislisään ehdotetaan lisäystä 1. 7. 1982 lukien asumiskustannusten nousun johdosta enintään 6 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Lukiolaisten opintorahan perusosa	24 750 000
Kansanopistossa opiskelevien opintorahan perusosa	7 700 000
Ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden opintorahan perusosa	130 000 000
Korkeakouluopiskelijoiden opintorahan perusosa	41 250 000
Opintorahan asumislisä	130 000 000
Opintorahan huoltajalisä	7 500 000
Yhteensä	341 200 000

1982 esitys	341 200 000
1981 menoarvio	299 750 000
1980 tilinpäätös	243 300 000

70. *Kaluston bankkiminen*

Momentille ehdotetaan 16 000 mk.

1982 esitys	16 000
1981 menoarvio	90 000
1980 tilinpäätös	14 957

40. *Koulutoimen piirihallinto*

01. *Palkkaukset (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 15 590 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	12 554 700	+ 1 290 400	135	+ 3
2. <i>Tilapäisten palkkiot</i>	855 700	+ 6 700	9	— 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	666 700	+ 21 700	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 020 200	+ 82 500	—	—
Varaus 1981		— 637 900	—	—
Varaus 1982	492 700	+ 492 700	—	—
Yhteensä	15 590 000	+ 1 256 100	144	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 179 700 mk, mistä 1 154 200 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Kymen lääninhallituksen kouluosastoon ehdotetaan perustettavaksi koulutoimentarkastajan virka (B 1) sekä Lapin lääninhallitukseen ylimääräinen suunnittelijan (saamenkieli) toimi (V 27).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien Vaasan lääninhallitukseen perustettavaksi ylimääräinen suunnittelijan toimi (V 27).

Lisäys on 217 300 mk.

c) Tilapäisten palkkioista voidaan vähentää 18 000 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 60 200 mk ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Vähennys on 78 200 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kahdeksan pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	15 590 000
1981 menoarvio	14 333 900
1980 tilinpäätös	12 373 946

41. Kouluhallitus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 19 268 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	14 383 300	+ 1 758 800	198	+ 8
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ...	1 521 300	— 345 300	28	— 5
3. Muut palkat ja palkkiot	1 493 600	+ 188 000	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 260 900	+ 99 800	—	—
Varaus 1981		— 789 800	—	—
Varaus 1982	608 900	+ 608 900	—	—
Yhteensä	19 268 000	+ 1 520 400	226	+ 3

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 568 900 mk, mistä 1 548 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkausluokka
1 ylitarkastaja (opettajanvalmistustoimisto)	S 13
2 ylitarkastajaa (suunnittelutoimisto, valtionaputoimisto)	V 28
1 ylitarkastaja (tarkastustoimisto)	V 27
1 suunnittelija (opettajanvalmistustoimisto)	V 26
1 tarkastaja (tarkastustoimisto)	V 24
1 tutkimussihiteeri (ruotsinkielinen opetus-toimisto)	V 23
1 toimistoapulainen (kansliatoimisto)	V 8

Lisäys on 451 100 mk.

c) Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 414 000 mk kahdeksan ylimääräistetyin toimen palkkioina.

Tilapäisten palkkioihin ja työsubdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 225 000 mk arkkitehdin ja kahden rakennusinsinöörin palkkaamista varten. Kun vähennetään kertameno 307 500 mk, vähennys on 82 500 mk.

Vähennys on 496 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 23 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 78 000 mk, mistä 5 000 mk arvostelevalle kirjaluettelon arvostelupalkkioina, 3 000 mk pääjohtajan sijaisen palkkioon ja 30 000 mk tilapäisten tarkastajien palkkioina lukion atk-opetuksen kehittämistehtä-

vien hoitamiseksi sekä 40 000 mk saksan ja ranskan kielten opetuksen tarkastustehtävien tehostamiseksi.

1982 esitys	19 268 000
1981 menoarvio	17 747 600
1980 tilinpäätös	14 955 059

22. Suunnittelutoiminta (siirtomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi atk-kuluina 500 000 mk siirtona momentille 29.41.29. Momentin määrärahaa saadaan käyttää enintään neljän henkilön palkkaamiseen.

1982 esitys	2 100 000
1981 menoarvio	2 600 000
1980 tilinpäätös	2 600 000

23. Oppimateriaalien kehittäminen

Momentille ehdotetaan oppimateriaalien kehittämisen, tuottamisen ja tarkastamisen laajentumisen ja kustannusten nousun johdosta lisäystä 50 000 mk.

1982 esitys	1 050 000
1981 menoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	706 690

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 771 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 11 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 770 000 mk, mistä 100 000 mk aiheutuu atk-systeemien käyttökustannuksista ja 500 000 mk atk-menojen siirrosta momentilta 29.41.22 sekä 170 000 mk lähinnä kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	420 000
Atk-menot	600 000
Toimisto- ja painatusmenot	1 100 000
Muut menot	120 000
Yhteensä	2 240 000

1982 esitys	2 251 000
1981 menoarvio	1 480 000
1980 tilinpäätös	1 333 178

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 50 000 mk konttorikoneiden ja kaluston hankkimista sekä konekannan uusimista varten.

1982 esitys	50 000
1981 menoarvio	50 000
1980 tilinpäätös	50 000

42. Erät valtion oppilaitokset

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 827 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	5 106 800	+ 504 400	93	—
2. <i>Työsubdepalkat</i>	2 740 900	+ 299 300	39	+ 1
3. <i>Muut palkat ja palkeiot</i>	1 928 600	+ 189 300	13	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	708 500	+ 62 900	—	—
Varaus 1981		— 439 200	—	—
Varaus 1982	342 200	+ 342 200	—	—
Yhteensä	10 827 000	+ 958 900	145	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 952 000 mk, mistä 917 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

c) Työsuhdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä 6 000 mk Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun työsopimussuhteisen osa-aikaisen siivoojan toimen muuttamiseksi päätoimiseksi keittiöapulaisen toimeksi. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 40 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 60 000 mk, mistä 10 000 mk kertamena Suomalaisten venäläistä koulua koskevan peruskouluosan opetussuunnitelman kääntämiseksi venäjän kielelle ja 50 000 mk Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukion luento- ja tuntiopetuspalkkioita varten. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 25 000 mk, lisäys on 35 000 mk.

1982 esitys	10 827 000
1981 menoarvio	9 868 100
1980 tilinpäätös	7 455 932

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdote-

taan lisäystä 420 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	1 327 000
Kirjahankinnat	394 000
Opetusvälineet ja tarvikkeet	325 000
Oppimateriaalin valmistaminen	310 000
Oppilaiden ruokailu	1 079 000
Muut menot	313 000
Yhteensä	3 739 000

1982 esitys	3 742 000
1981 menoarvio	3 322 000
1980 tilinpäätös	2 495 289

70. *Opetusvälineiden ja -kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 120 000 mk opetusvälineiden ja -kaluston sekä neuvostoliittolaisten vieraillevien opettajien asuntojen kalusteiden hankkimista varten.

1982 esitys	120 000
1981 menoarvio	400 000
1980 tilinpäätös	100 000

43. Kunnalliset ja yksityiset oppikoulut

Lukioiden ensimmäisen luokan oppilasmäärä yli syksyllä 1979 noin 39 700, josta se syksyllä 1980 laski noin 39 300:aan. Lukion koko oppilasmäärä on kasvanut edelleen, joskin kasvuvauhti on hidastunut edellisistä vuosista. Syksyllä 1980 oli lukioiden oppilasmäärä 107 900, mikä on 2 % suurempi kuin edellisenä syksynä. Lukioiden oppilasmäärän arvioidaan vuonna 1981 nousevan noin 109 200:aan ja vuonna 1982 olevan noin 108 500. Vuoden 1980 syksyllä oli toiminnassa 463 lukioasteen koulua.

Tarkoituksena on, että päiväkouluina toimivien lukioiden aloituspaikkojen määrää säädelään pitkällä aikavälillä siten, että niiden osuus 16-vuotiaiden ikäluokasta säilyy enintään nykyisellä tasolla. Tällöin aloituspaikkojen ja op-

pilaiden määrä asteittain tulee laskemaan seuraten ikäluokan pientymistä.

Valtionosuuteen oikeuttavat käyttökustannukset olivat vuonna 1980 noin 5 520 mk, vuonna 1981 niiden arvioidaan olevan noin 6 080 mk ja vuonna 1982 noin 6 610 mk oppilasta kohti. Luvun 29.46 perusteluihin viitaten tarkoituksena on antaa erityiset ohjeet lukion taloudellisesta järjestämisestä.

Valtionosuuden keskimääräinen suuruus valtionosuuteen oikeuttavista menoista on noin 69 %.

30. *Valtionosuus kunnallisten ja yksityisten oppikoulujen käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 43 856 300 mk kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain (1112/78), yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain (493/50) sekä kunnallisten ja yksityisten oppikoulujen valtionavusta annetun lain (468/68) mukaisena valtionapuna seuraavasti:

1. *Lakisidonnainen valtionosuus.* Alamomentille ehdotetaan kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain 5—6 §:n, yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain 1—6 §:n sekä kunnallisten ja yksityisten oppikoulujen valtionavusta annetun lain 1—4 §:n mukaiseen valtionosuuteen ja -avustukseen lisäystä 60 059 000 mk, mistä 37 124 000 mk aiheutuu opettajien palvelusuhteen ehtojen tarkistamisesta, 3 000 000 mk atk-opetuksen aloittamisesta koulukohtaisina kursseina, 12 935 000 mk varauksesta vuodelle 1982 sekä 7 000 000 mk kustannusten noususta. Kun alamomentilta vähennetään varaus 16 472 700 mk vuodelle 1981, lisäys on 43 586 300 mk. Iltalinjan oppilaskohtaisen valtionosuuden ennakoiden osuus on 12 250 000 mk. Loppuerien osuus on 33 700 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus opettajien palkkakustannuksiin	382 513 000
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin .	151 000 000
Yhteensä	533 513 000

2. *Ylimääräinen valtionapu.* Alamomentille ehdotetaan 870 000 mk edellä mainitun lain (1112/78) 5 §:n mukaiseen valtionapuuun. Lisäys 270 000 mk aiheutuu määrärahan käytön oikaisemisesta.

1982 esitys	534 383 000
1981 menoarvio	490 526 700
1980 tilinpäätös	449 474 727

32. *Kunnallisten ja yksityisten oppikoulujen rakentamisen korkotuki* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 800 000 mk luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/77) säännösten mukaan suoritettavia korkohyvityksiä varten. Vähennys on 224 000 mk, missä on huomioitu 40 000 markan vähennys lainojen takaisinmaksun johdosta. Korkohyvyitys käytetään vuosina 1969—81 myönnettyjen ja vuonna 1982 myönnettävien enintään 2 000 000 markkaan nousevien rakennuslainoitusten korkohyvityksiin.

Yleisperusteluihin viitaten korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7 ¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 9 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1982 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtojen mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävissä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1982 esitys	800 000
1981 menoarvio	1 024 000
1980 tilinpäätös	581 652

51. *Vieraskielisten koulujen valtionapu*

Momentille ehdotetaan 1 300 000 mk Englantilaisen koulun valtionapua varten. Lisäys 150 000 mk aiheutuu kustannusten noususta.

1982 esitys	1 300 000
1981 menoarvio	1 150 000
1980 tilinpäätös	1 000 000

44. Oppikoulujen yhteiset menot

09. *Ylioppilastutkintolautakunnan menot*
(arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 684 000 mk palkkojen ja kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään kertameno 250 000 mk, lisäys on 434 000 mk.

1982 esitys	4 800 000
1981 menoarvio	4 366 000
1980 tilinpäätös	4 849 696

29. *Muut kulutusmenot*

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	640 000
1981 menoarvio	590 000
1980 tilinpäätös	500 918

52. *Kesälukio toiminnan tukeminen*

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	105 000
1981 menoarvio	95 000
1980 tilinpäätös	75 000

46. Peruskoulujen valtionapu

Peruskoulun oppilasmäärä oli syksyllä 1980 noin 598 600. Näistä oli peruskoulun ala-asteella noin 373 300 ja yläasteella noin 225 300. Vuonna 1981 oppilasmäärän arvioidaan olevan noin 591 900 ja vuonna 1982 noin 580 300. Vuoden 1980 syksyllä peruskouluja oli yhteensä 4 865, joista ala-asteen kouluja 3 951, yläasteen kouluja 589, apukouluja ja muita erityiskouluja 294 ja muita kouluja 31.

Kyydittäviä oppilaita oli vuonna 1980 noin 143 800. Vuonna 1981 kyydittäviä oppilaita arvioidaan olevan noin 140 400 ja vuonna 1982 noin 138 000.

Peruskoulunopettajien ja asuntolanhoitajien palkkausmenot, majoitus- ja kyyditysmenot sekä muut oppilaskohtaiset käyttömenot ovat vuonna 1980 oppilasta kohti noin 7 360 mk. Kustannusten nousun johdosta vastaavien käyttömenojen arvioidaan olevan vuonna 1981 noin 8 100 mk ja vuonna 1982 noin 8 900 mk, mihin kunnat saavat valtionosuutta keskimäärin 72 %.

Vuonna 1981 arvioidaan tarvittavan valtionapua peruskoulujen käyttömenoihin noin 3 322 milj. mk. Vuodeksi 1982 tätä tarkoitusta varten ehdotetaan 3 728 milj. mk. Peruskoulujen perustamiskustannuksiin ehdotetaan vastaavasti 90 milj. mk.

Tarkoituksena on järjestelyjen taloudellisuutta koskevia ohjeita antamalla pyrkiä nykyisiä valtionosuussäännöksiä muuttamatta yhteistyössä kuntien keskusjärjestöjen kanssa siihen, että peruskoulun, lukion ja kirjastojen yksikkökustannusten kasvu vuonna 1982 jäisi keskimäärin yhden prosenttiyksikön vähäisemmäksi kuin muutoin tapahtuisi.

30. *Valtionosuus peruskoulujen käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 406 186 000 mk seuraavasti:

1. *Lakisidonnainen valtionosuus.* Kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain (1112/78) 4 §:n mukaiseen valtionosuuteen alamomentille merkitään lisäystä 406 086 000 mk seuraavasti:

a) Palkkausmenoihin ehdotetaan lisäystä 286 445 500 mk, mistä 211 920 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistamisesta, 6 000 000 mk ryhmäjakosäännösten muuttamisesta viidennellä ja kuudennella luokalla ja 68 525 500 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 86 997 500 mk vuodelle 1981, lisäys on

199 448 000 mk. Loppuerien osuus on 42 000 000 mk.

b) Kyyditys- ja majoituskustannusten valtionosuuteen ehdotetaan kustannusten nousun johdosta lisäystä 7 638 000 mk. Loppuerien osuus on 4 820 000 mk.

c) Muiden käyttömenojen valtionosuuteen ehdotetaan kustannusten nousun johdosta lisäystä 210 000 000 mk. Kun muiden käyttömenojen valtionosuudesta voidaan vähentää momentin 29.46.34 perusteluihin viitaten 11 000 000 mk, lisäys on 199 000 000 mk. Loppuerien osuus on 41 120 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus opettajien palkkauskustannuksiin	2 026 395 000
Valtionosuus kyyditys- ja majoituskustannuksiin	256 720 000
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	1 444 003 000
Yhteensä	3 727 118 000

2. *Ylimääräinen valtionapu.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä ulkomailta palanneiden oppilaiden ja pakolaislasten opetuksen erityisjärjestelyistä. Alamomentin loppusumma on enintään 1 300 000 mk.

1982 esitys	3 728 418 000
1981 menoarvio	3 322 232 000
1980 tilinpäätös	3 094 205 424

34. *Valtionosuus peruskoulujen perustamiskustannuksiin (arviomääräraha)*

Kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain (1112/78) 2, 3 ja 24 §:n ja kunnallisista kuulovammaisten kouluista annetun lain (476/72) 4 §:n nojalla peruskoulurakennusten perustamiskustannuksia varten myönnettävänä valtionosuuksina ja -avustuksina momentille ehdotetaan 90 000 000 mk käytettäväksi vuonna 1981 ja sitä ennen annettujen rakentamislupien edellyttämiin sekä muihin lakisääteisiin valtionosuuksiin samoin kuin vuonna 1982 myönnettävien rakentamislupien edellyttämiin valtionosuuksiin. Ehdotetaan, että vuonna 1982 saataisiin myöntää rakentamislupia uudistus- ja lisärakennustöihin sekä muutoksen ja perusparannustöihin samoin kuin myöntää valtionosuutta peruskoulurakennuksissa ilman

rakentamislupaa suoritettavia lisärakennushankkeita sekä muutos- ja perusparannustöitä varten siten, että valtionosuus on niiden määrästä yhteensä enintään 67 000 000 mk. Määrärahan käytön on arvioitu jakautuvan siten, että rakentamisluvan saaville rakennuskohteille tarvittava valtionosuus olisi noin 51 000 000 mk ja ilman rakentamislupaa suoritettaviin rakennushankkeisiin myönnettävä valtionosuus olisi noin 16 000 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että edellä mainitun lain (1112/78) 24 §:ssä tarkoitettuja rakentamislupia, joiden valtionosuus suoritetaan vuotuisen arvovähennyksen perusteella 15 vuoden kuluessa, saadaan myöntää vuonna 1982 siten, että niiden normaalihinta vastaa yhteensä enintään 50 000 000 mk. Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain (1112/78) muuttamisesta. Esitys tähtää rakentamisen menettelytapojen yksinkertaistamiseen siten, että muutos- ja perusparannustöiden yhteydessä tehtävien kunnossapitotöiden kustannukset luetaan perustamiskustannuksiksi ja toisaalta kustannusarvioltaan 100 000 mk alittavat työt luetaan käyttökustannusten valtionosuuden piiriin. Näihin tarkoituksiin ehdotetaan momentin määrärahasta käytettäväksi 8 000 000 mk. Järjestelystä aiheutuva vähennys on otettu huomioon momentin 29.46.30 määrärahaossa. Vähennys on 5 000 000 mk.

1982 esitys	90 000 000
1981 menoarvio	95 000 000
1981 II lisämenoarvioesitys	6 000 000
1980 tilinpäätös	58 677 913

37. *Valtionapu yksityisoppikoulujen muuttamiseksi kunnallisiksi kouluiksi (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 5 000 000 mk kunnan koululaitokseen liitettyjen yksityisten oppikoulujen velkojen maksamiseksi kunnille myönnettäviä avustuksia varten vuonna 1982. Avustukset on tarkoitus suorittaa koulujärjestelmän perusteista annetun lain (428/73) 25 §:n 4 momentissa tarkoitettuina valtion obligaatioina ja osittain rahana. Vähennys 9 000 000 mk aiheutuu käsittelemättä olevien hakemusten määrän pienentymisestä.

1982 esitys	5 000 000
1981 menoarvio	14 000 000
1980 tilinpäätös	5 676 460

38. Kesäsiirtoloiden valtionapu

Kustannusten nousun johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk.

1982 esitys	640 000
1981 menoarvio	590 000
1980 tilinpäätös	550 000

(50.) Valtionapu yksityisten kansakoulujen ylläpitämiseen (arviomääräraha)

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 500 000 mk.

1981 menoarvio	500 000
1980 tilinpäätös	14 524

51. Valtionapu Steiner-kouluille (arviomääräraha)

Vuonna 1980 oli Helsingin, Lahden ja Tampereen Steiner-kouluissa yhteensä keskimäärin 1 750 oppilasta. Vuonna 1981 oppilasmäärän arvioidaan nousevan 1 815:een ja vuonna 1982 1 850:een.

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi ja momentille merkitään 10 190 000 mk Steiner-koulusta annetun lain (417/77) 5 §:n mukaisen valtionavun suorittamista varten. Loppuerien osuus on 200 000 mk. Lisäys on 2 690 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	5 274 000
Valtionapu muihin käyttömenoihin	4 916 000
Yhteensä	10 190 000

1982 esitys	10 190 000
1981 menoarvio	7 500 000
1981 I lisämenoarvio	700 000
1980 tilinpäätös	6 702 796

(52.) Rakennusavustus Rudolf Steiner-koululle

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 3 000 000 mk.

1981 menoarvio	3 000 000
----------------	-----------

53. Valtionapu peruskoulua korvaavan yksityisen koulun rakentamiseen (kertameno)

Momentille ehdotetaan Tampereella toimivan peruskoulua korvaavan ruotsinkielisen Svenska samskolan i Tammerfors -nimisen yksityisen koulun perusparannustöiden suorittamiseen valtionapua kertamenona 210 000 mk.

1982 esitys	210 000
-------------	---------

81. Rakennuslainat peruskouluille (arviomääräraha)

Viitaten momentin 29.46.34 perusteluihin momentille ehdotetaan 28 500 000 mk peruskoulurakennuksia varten myönnettäviin rakennuslainoihin huomioon ottaen uusien peruskoulurakennusten rakentaminen sekä vanhoissa koulurakennuksissa suoritettavat perusparannus- ja muutostyöt.

1982 esitys	28 500 000
1981 menoarvio	32 000 000
1980 tilinpäätös	17 802 240

82. Lainat yksityisoppikoulujen muuttamiseksi kunnallisiksi kouluiksi (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 000 000 mk yksityisoppikoulujen velkojen maksamiseksi myönnettäviä lainoja varten.

1982 esitys	5 000 000
1981 menoarvio	15 000 000
1980 tilinpäätös	4 001 840

50. Eräät opettajankoulutuksen menot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 466 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	1 155 500	+ 122 000	17	—
2. Työsubdepalkat	568 100	+ 60 000	13	—
3. Muut palkat ja palkkiot	503 500	+ 73 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	161 000	+ 16 100	—	—
Varaus 1981		— 98 600	—	—
Varaus 1982	77 900	+ 77 900	—	—
Yhteensä	2 466 000	+ 250 700	30	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 225 300 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 13 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 30 000 mk luento- ja tuntiopetuspalkkioina kurssitoiminnan laajentumisen johdosta.

1982 esitys	2 466 000
1981 menoarvio	2 215 300
1980 tilinpäätös	1 526 000

28. Koulubenkilöstön täydennyskoulutus (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan kustannusten nousun johdosta lisäystä 495 500 mk. Momentin määrärahalla saadaan palkata henkilökuntaa määräraikaisesti tehtäviin.

1982 esitys	6 800 000
1981 menoarvio	6 304 500
1980 tilinpäätös	4 876 663

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 331 000 mk, mikä aiheutuu Heinolan kurssikeskuksen lisätilojen valmistumisesta johtuvasta toiminnan laajentumisesta sekä kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Rakennusten käyttö	797 000
Ravintomenot	570 000
Matkat	900 000
Muut menot	283 000

Yhteensä 2 550 000

1982 esitys	2 550 000
1981 menoarvio	2 219 000
1980 tilinpäätös	1 744 578

50. Stipendit ja apurahat

Momentille ehdotetaan opettajille jaettavia stipendejä ja apurahoja varten 330 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että momentille varattua määrärahaa saataisiin käyttää eräiden valtion oppilaitosten ja lastentarhanopettajaopistojen opettajille aiheutuviin menoihin heidän osallistuessaan vapaaehtoiseen täydennyskoulutukseen. Lisäys 30 000 mk aiheutuu avustustoiminnan laajentumisesta ja kustannusten noususta.

1982 esitys	330 000
1981 menoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	295 190

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 200 000 mk opetusvälineiden ja konttorikoneiden hankkimista varten.

1982 esitys	200 000
1981 menoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	250 000

51. Lastentarhanopettajaopistot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 979 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkeistaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	4 299 200	+ 375 900	65	—
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	702 400	+ 237 100	16	+ 6
3. Muut palkat ja palkkiot	1 300 700	+ 160 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	456 100	+ 49 700	—	—
Varaus 1981		— 276 400	—	—
Varaus 1982	220 600	+ 220 600	—	—
Yhteensä	6 979 000	+ 767 500	81	+ 6

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 549 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Toiminnan kehittämiseksi ehdotetaan 1. 8. 1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen opettajan toimi (C 39) Oulun lastentarhanopettajaopistoon. Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa Helsingin lastentarhaopettajaopistosta ylimääräinen lehtorin toimi (C 46). Vähennys on 4 700 mk.

c) Työsuuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 25 500 mk vuonna 1981 osaksi vuotta palkatun vahtimestarin edelleen palkkaamiseksi.

Työsuuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 153 200 mk, mistä 83 300 mk kahden siivoojan palkkaamiseksi barnträdgårdsinstitutet i Jakobstad -nimiseen oppilaitokseen uusien opetustilojen käyttöönoton johdosta 1. 1. 1982 lukien sekä 69 900 mk vahtimestarin ja siivoojan palkkaamiseksi sekä Tampereen että Oulun lastentarhanopettajaopistoon 1. 8. 1982 lukien.

Lisäys on 178 700 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 22 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 50 000 mk luento- ja tuntiopetus-palkkioina toiminnan laajenemisen johdosta.

1982 esitys	6 979 000
1981 menoarvio	6 211 500
1980 tilinpäätös	5 624 155

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 310 000 mk, mistä 78 000 mk aiheutuu uusien opetustilojen vuokrauksesta, 11 000 mk kaukana opistoista sijaitseviin harjoittelupisteisiin suoritettavien matkojen kustannuksista sekä 221 000 mk kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	2 049 000
Matkat	105 000
Kirjahankinnat	60 000
Muut menot	173 000
Yhteensä	2 387 000

1982 esitys	2 387 000
1981 menoarvio	2 077 000
1980 tilinpäätös	1 657 876

70. Kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 300 000 mk Pietarsaaren lastentarhanopettajaopiston uusien tilojen varustamiseksi tarpeellisin opetusvälinein sekä muiden oppilaitosten kaluston ja opetusvälineiden hankkimiseen.

1982 esitys	300 000
1981 menoarvio	600 000
1980 tilinpäätös	60 000

54. Valtion askartelunohjaajaopisto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 456 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	256 800	+ 24 800	4	—
3. Muut palkat ja palkkiot	154 700	+ 26 300	1	—
4. Sosiaaliturvamaksu	30 100	+ 3 600	—	—
Varaus 1981		— 18 000	—	—
Varaus 1982	14 400	+ 14 400	—	—
Yhteensä	456 000	+ 51 100	5	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 37 100 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 14 000 mk luento- ja tuntiopetuspalkkioina.

1982 esitys	456 000
1981 menoarvio	404 900
1980 tilinpäätös	348 132

Käyttösuunnitelma:

	mk
Rakennusten käyttö	210 000
Työtoiminta	30 000
Muut menot	40 000
Yhteensä	280 000

1982 esitys	280 000
1981 menoarvio	250 000
1980 tilinpäätös	225 000

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 20 000 mk opetuskaluston, -laitteiden ja -koneiden hankintaa sekä kirjaston täydentämistä varten.

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)	1982 esitys	20 000
Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk	1981 menoarvio	20 000
vuokrien nousun johdosta.	1980 tilinpäätös	20 000

55. Kuurojen- ja sokeainkoulut

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 16 381 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	9 843 700	+ 1 597 400	179	+ 2
2. Työsubdepalkat	3 494 200	+ 429 200	73	+ 2
3. Muut palkat ja palkkiot	1 454 100	+ 162 700	8	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 071 600	+ 145 300	—	—
Varaus 1981		— 630 100	—	—
Varaus 1982	517 400	+ 517 400	—	—
Yhteensä	16 381 000	+ 2 221 900	260	+ 4

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 442 600 mk, mistä 1 372 700 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Toiminnan tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi, mikäli perustamisajankohdaksi ei ole jäljempänä muuta osoitettu, 1. 8. 1982 lukien seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
1 puheterapeutti (Jyväskylän kuulovikaisen koulu)	V 20
1 apuopettaja (Jyväskylän kuulovikaisen koulu)	C 19
5 hoitopulaista (1 Jyväskylän kuulovikaisen koulu ja 4 Jyväskylän näkövammaisten koulu), 5/6 v.	V 9
6 laitosapulaista (1 Jyväskylän kuulovikaisen koulu, 1 Mikkelin kuurojenkoulu, 2 Oulun kuurojenkoulu, 1 Dövskolan i Borgå, 1 Svenska blindskolan), 5/6 v.	V 9

Edellyttäen, että edellä ehdotetut hoito- ja laitosapulaisen toimet perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
11 siivoojaa (2 Jyväskylän kuulovikaisen koulu, 1 Mikkelin kuurojenkoulu, 2 Oulun kuurojenkoulu, 1 Dövskolan i Borgå, 4 Jyväskylän näkövammaisten koulu, 1 Svenska blindskolan)	V 8

Määrärahan oikaisun johdosta alamomentille ehdotetaan lisäystä 600 000 mk.

Lisäys on 645 100 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 66 600 mk oppimateriaalisihteerin palkkaamiseksi 1. 1. 1982 lukien Jyväskylän näkövammaisten kouluun sekä lastenhoitajan palkkaamiseksi 1. 8. 1982 lukien Svenska blindskolan-nimiseen oppilaitokseen. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 75 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 35 000 mk lukien suorittamista helpottavaa opetusta varten oppilasmäärän lisääntymisen ja kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	16 381 000
1981 menoarvio	14 159 100
1980 tilinpäätös	13 192 506

20. Oppilaiden huolto (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 634 000 mk, mistä 200 000 mk aiheutuu ravinto- ja majoitusmenojen kasvusta, 400 000 mk oppilaiden kuljetuskustannusten lisääntymisestä ja 34 000 mk terveydenhoitomenojen kasvusta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Ravinto- ja majoitusmenot	1 474 000
Oppilaiden kuljetukset	1 788 000
Oppilaiden terveydenhuolto	250 000
Yhteensä	3 512 000

1982 esitys	3 512 000
1981 menoarvio	2 878 000
1980 tilinpäätös	2 663 587

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 162 000 mk, mistä 15 000 mk aiheutuu normaaliluokilla opiskelevien kuulo- ja näkövammaisten oppilaiden opettajille järjestettävästä koulutuksesta ja matkoista, 90 000 mk muiden menojen kasvusta sekä 57 000 mk lähinnä rakennusten käyttökustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	231 000
Opettajien valmistus ja jatkokoulutus ..	100 000
Muut menot	768 000
Yhteensä	1 099 000

1982 esitys	1 099 000
1981 menoarvio	937 000
1980 tilinpäätös	843 262

50. Stipendit ja apurahat

Momentille ehdotetaan 45 000 mk jaettavaksi stipendeinä ja apurahoina. Vähennys on 46 000 mk.

1982 esitys	45 000
1981 menoarvio	91 000
1980 tilinpäätös	16 220

70. Kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen

Momentille ehdotetaan kaluston ja teknisten kuuntelulaitteiden sekä muiden opetus- ja apuvälineiden uudis- ja täydennys Hankintoja varten

400 000 mk, mistä 200 000 mk Oulun kuu- rojenkoulun ja Döyskolan i Borgå -nimisen op- pilaitoksen saneerattujen tilojen kalustamiseksi.	1982 esitys	400 000
	1981 menoarvio	150 000
	1980 tilinpäätös	148 947

56. Kirjastotoimi

Vuonna 1979 kouluhallituksen valvontaan kuului valtionapuhakemusten perusteella laskettuna 1 609 kirjastoa, joista pääkirjastoja oli 448 sekä sivu- ja laitoskirjastoja 1 161. Vuoteen 1982 mennessä ei kirjastojen lukumäärissä ole odotettavissa suuria muutoksia. Vuonna 1979 kirjastoissa kävi lainaajia noin 1 878 700 henkilöä ja kotilainoja otettiin noin 69 milj. kappaletta. Samana vuonna kirjastoissa arvioitiin olevan kirjoja noin 20 500 000 nidettä.

Vuonna 1981 kirjastoissa työskenteli kirjastoammatillisia henkilöitä noin 2 700, joista päätoimisia oli noin 1 300 ja sivutoimisia noin 1 400 henkilöä. Kirjastoteknistä henkilökuntaa työskenteli kirjastoissa viime vuonna 1 100 henkilöä, joista päätoimisia oli 850 ja sivutoimisia 250 henkilöä.

Kunnat saavat kirjastojensa käyttökustannuksiin valtioneuvoston eri tyyppisiä kuntia varten asukasta kohden vahvistamasta markkamäärästä lasketun ja kuntien kantokykyluokituksen mukaisesti porrastetun 51—86 prosentin suuruisen valtionosuuden. Vuonna 1980 yleisten kirjastojen käyttökustannukset olivat koko maassa keskimäärin 62 mk asukasta kohden. Käyttökustannusten arvioidaan olevan vuonna 1981 koko maassa keskimäärin 68 mk ja vuonna 1982 keskimäärin 74 mk asukasta kohden.

Luvun 29.46 perusteluihin viitaten tarkoituksena on antaa erityiset ohjeet kirjastotoimen taloudellisesta järjestämisestä.

30. Valtionosuus yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Kunnan peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain (1112/78) 7—10 §:n mukaisesti merkitään kirjastojen valtionosuuteen lisäystä 36 700 000 mk, mistä 18 630 000 mk aiheutuu vuosien 1980—81 aikana tapahtuneesta ja 17 700 000 mk vuoden 1982 arvioidusta kustannusten noususta sekä 370 000 mk valtakunnallisen keskuskirjaston valtionavusta. Loppuerien osuus on 18 930 000 mk. Vuoden 1977 lisäavustusten osuus on enintään 2 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuudet pääkirjastojen, sivukirjastojen ja maakuntakirjastojen käyttökustannuksiin	242 864 000
Valtionosuudet laitoskirjastojen käyttökustannuksiin	9 766 000
Vuoden 1977 lisäavustuksiin (enintään) .	2 000 000
Valtionosuudet valtakunnallisen keskuskirjaston käyttökustannuksiin	370 000
Yhteensä	255 000 000

1982 esitys	255 000 000
1981 menoarvio	218 300 000
1980 tilinpäätös	207 375 498

31. Valtionosuus kirjastojen perustamiskustannuksiin (arviomääräraha)

Peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista sekä lainoista annetun lain (1112/78) 7 §:n nojalla kirjastorakennusten ja -huoneistojen hankkimisesta ja perusparannuksista aiheutuviin perustamiskustannuksiin myönnettäviä valtionosuuksia ja -avustuksia varten momentille ehdotetaan 25 500 000 mk.

Ehdotetaan, että vuonna 1982 saataisiin myöntää rakentamislupa uudis- ja lisärakennustöihin sekä muutos- ja perusparannustöihin samoin kuin myöntää valtionosuutta ilman rakentamislupaa suoritettavia lisärakennushankkeita sekä muutos- ja perusparannustöitä varten siten, että valtionosuus yhteensä näihin hankkeisiin olisi enintään 18 000 000 mk. Rakennuslupaa edellyttävien hankkeiden osuuden edellä mainitusta summasta arvioidaan olevan noin 16 000 000 mk.

Lisäksi ehdotetaan, että vuonna 1982 saataisiin käyttää enintään 4 500 000 mk kirjastoauton ja -veneen hankkimisesta ja niiden ensikertaisesta varustamisesta aiheutuviin perustamiskustannuksiin myönnettäviä valtionosuuksia varten. Lisäys on 4 500 000 mk.

1982 esitys	25 500 000
1981 menoarvio	21 000 000
1980 tilinpäätös	19 966 156

80. *Rakennuslainat kirjastoille* (arviomääräraha)

Momentin 29.56.31 perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan 5 000 000 mk lainojen myöntämistä varten.

1982 esitys	5 000 000
1981 menoarvio	5 000 000
1980 tilinpäätös	3 686 050

57. Yhteiskunnallinen sivistystyö

Kansanopistoja on kaikkiaan 88, joista varsinaisia kansanopistoja 49, kansankorkeakouluja 11 sekä opistoja, joissa on varsinainen kansanopisto ja kansankorkeakoulu 28. Työvuonna 1979—80 opiskeli perusoppijaksoilla yhteensä 6 507 ja lyhytkursseilla 25 509 opiskelijaa. Työvuonna 1980—81 perusoppijaksojen opiskelijamäärä on 6 615. Lisäksi järjestetään lyhytkursseja, joiden opiskelijamäärä arvioiden mukaan tulee olemaan noin 26 500. Vuonna 1981 arvioidaan tarvittavan valtionapua kansanopistojen menoihin noin 107,3 milj. mk. Vuodeksi 1982 tätä tarkoitusta varten ehdotetaan 111,8 milj. mk.

Työvuonna 1980—81 on toiminnassa kaikkiaan 273 kansalais- ja työväenopistoa. Opiskelijoita työvuonna 1979—80 oli kaikkiaan 540 957. Opiskelijoiden määrässä tapahtuu edelleen lievää kasvua, joten työvuonna 1980—81 määrä lienee noin 550 000 opiskelijaa. Opetustuntien määrä oli työvuonna 1979—80 yhteensä 1 606 376 tuntia. Opetustuntien määrän arvioidaan työvuonna 1980—81 kasvavan 1 680 000 tuntiin. Vuonna 1981 arvioidaan tarvittavan valtionapua kansalais- ja työväenopistojen menoihin noin 160,0 milj. mk. Vuodeksi 1982 tätä tarkoitusta varten ehdotetaan 168,2 milj. mk.

Vuonna 1981 opintokeskuksia on toiminnassa yhdeksän. Vuonna 1980 oli valtionapua saaneiden opintokerhojen määrä 20 800 ja niissä jäseniä noin 191 000. Opintokerhojen opinto-ohjaajien koulutusta järjestettiin noin 6 500 tuntia ja tähän koulutukseen osallistui noin 14 000 opinto-ohjaajaa. Valtionapuun oikeuttavia kursseja oli vuonna 1980 noin 6 300 ja niillä osallistujia noin 177 000. Vuonna 1980 toimeenpantiin noin 1 200 luentotilaisuutta ja niissä oli kuulijoita noin 69 000. Vuonna 1981 arvioidaan tarvittavan valtionapua opintokeskusten menoihin noin 28,9 milj. mk. Vuodeksi

1982 tätä tarkoitusta varten ehdotetaan 28,2 milj. mk.

Kansalaisten Opintokeskus ehdotetaan hyväksyttäväksi 1.7.1982 lukien valtionapuun oikeuttavaksi uudeksi opintokeskukseksi.

50. *Kansanopistojen valtionapu* (arviomääräraha)

1. *Lakisidonnainen valtionapu.* Kansanopistojen valtionavusta annetun lain (556/69) 3—6 §:n mukaiseen valtionapuun merkitään alamomentille lisäystä 11 402 100 mk seuraavasti:

a) Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta merkitään 8 084 000 mk, 388 500 mk vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun 14 henkilön edelleen palkkauksen johdosta sekä 2 426 400 mk varauksena vuodelle 1982, eli lisäystä yhteensä 10 898 900 mk. Kun vähennetään varaus 3 042 600 mk vuodelle 1981, lisäys on 7 856 300 mk. Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys kansanopistojen valtionavusta annetun lain muuttamiseksi siten, että uuden henkilöstön hyväksyminen valtionapuun oikeuttavaksi tapahtuu valtion tulo- ja menoarvion rajoissa. Ehdotetaan, että valtionavun piiriin hyväksytään vuonna 1982 vain vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvioesityksen mukaisesti hyväksytyt henkilöt.

b) Opettajien ja luennonhoitajien matkakustannuksiin ja päivärahoihin, opetuksesta aiheutuviin kalusto-, opetusväline- ja ilmoitusmenoihin, kirjastohankintoihin sekä lämmitys- ja valaistuskuluihin ehdotetaan kustannusten nousun johdosta lisäystä 2 000 000 mk.

c) Uusien rakennusten rakentamisesta ja vanhojen rakennusten peruskorjauksista arvioidaan aiheutuvan vuokra-arvojen perusteella maksettavana valtionapuna lisäystä 1 530 800 mk.

d) Opintorahoihin ehdotetaan edelleen 400 000 mk.

e) Rehtorien ja opettajien kelpoisuuden edellyttämän harjoittelun järjestämiseen arvioidaan tarvittavan lisäystä 5 000 mk.

f) Opettajien täydennyskoulutukseen kansanopistolain mukaisesti ehdotetaan lisäystä 10 000 mk.

Kansanopistojen valtionavusta annetun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun lisäavustuksen osuus on enintään 1 700 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	70 750 800
Valtionapu opintorahoihin	400 000
Valtionapu muihin menoihin	38 136 500
Opettajien harjoittelu	35 000
Opettajien täydennyskoulutus	85 000
Lisäavustuksia varten (enintään)	1 700 000
Yhteensä	111 107 300

1982 esitys	111 822 300
1981 menoarvio	100 420 200
1981 I lisämenoarvio	6 350 000
1980 tilinpäätös	95 341 628

51. *Valtionosuus ja -avustus kansalais- ja työväenopistojen käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään ja ehdotetaan kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain (35/73) 5 §:n mukaisesti kansalais- ja työväenopistojen valtionavusta annetun lain (1078/75) 2 ja 3 §:n nojalla suoritettavia käyttökustannuksia varten 168 206 000 mk eli lisäystä 33 829 500 mk seuraavasti:

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin.* Alamomentille merkitään lisäystä 28 936 000 mk, mistä 13 000 000 mk aiheutuu valtionosuuksien maksatuksessa vuonna 1981 tapahtuneesta oikaisusta, 11 558 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 4 378 000 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 5 026 500 mk vuodelle 1981, lisäys on 23 909 500 mk. Alamomentin loppusumma on 129 466 000 mk. Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys kansalais- ja työväenopistojen valtionosuudesta ja -avustuksesta annetun lain muuttamiseksi siten, että uuden henkilöstön hyväksyminen valtionapuun oikeuttavaksi tapahtuu valtion tulo- ja menoar-

vion rajoissa. Ehdotetaan, ettei vuonna 1982 hyväksytä uutta henkilöstöä valtionapuun oikeuttavaksi.

2. *Valtionosuus ja -avustus muihin käyttö-kustannuksiin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 9 920 000 mk, mistä 5 000 000 mk aiheutuu valtionosuuksien maksatuksessa vuonna 1981 tapahtuneesta oikaisusta ja 4 920 000 mk hintojen nousun, uusien rakennusten rakentamisesta johtuvien vuokra-arvojen, rehtorien ja opettajien kelpoisuuden edellyttämän harjoittelun järjestämisen sekä opettajien täydennyskoulutuksen johdosta. Alamomentin loppusumma on 38 740 000 mk.

Kansalais- ja työväenopistojen valtionavusta annetun lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun valtionavustuksen osuus momentin määräraha on enintään 5 000 000 mk.

1982 esitys	168 206 000
1981 menoarvio	134 376 500
1981 I lisämenoarvio	23 800 000
1980 tilinpäätös	126 416 717

52. *Eräät rakennusavustukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 900 000 mk eli vähennystä 3 650 000 mk seuraavasti:

1. *Rakennusavustus Varsinais-Suomen kansanopistolle.* Varsinais-Suomen kansanopistolla on meneillään uudisrakennus- ja saneerausvaihe, jonka ensimmäinen osa toteutettiin vuonna 1980 ja jonka kustannukset olivat 1 300 000 mk. Ohjelman toinen vaihe on kustannuksiltaan noin 3 860 000 mk. Hankkeen rahoittamista varten on vuoden 1980 tulo- ja menoarviossa myönnetty rakennusavustusta 600 000 mk ja vuonna 1981 800 000 mk. Tarkoitusta varten alamomentille ehdotetaan valtionavustuksena 400 000 mk. Vähennys on 400 000 mk.

2. *Rakennusavustus Pohjois-Savon kansanopistolle.* Pohjois-Savon kansanopiston rakennusohjelman lopulliset kustannukset ovat noin 10 500 000 mk. Hankkeen toteuttamiseen on vuoden 1980 tulo- ja menoarviossa myönnetty 600 000 mk ja vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa 800 000 mk. Lisäksi on hanketta varten myönnetty työllisyysmäärärahoja 2 273 100 mk sekä veikkausvoittovaroja 88 000 mk. Tarkoitusta varten alamomentille ehdotetaan val-

tionavustuksena 400 000 mk. Vähennys on 400 000 mk.

3. *Rakennusavustus Etelä-Pohjanmaan opistolle.* Etelä-Pohjanmaan opiston lisärakennuksen toteuttamiseen on vuoden 1980 tulo- ja menoarviossa myönnetty rakennusavustusta 600 000 mk ja vuonna 1981 800 000 mk. Lisärakennushanketta varten, jonka kustannukset ovat 3 273 000 mk, alamomentille ehdotetaan valtionavustuksena 300 000 mk. Vähennys on 500 000 mk.

4. *Rakennusavustus Limingan kansanopistolle.* Limingan kansanopisto toimii vuosisadan vaihteessa rakennetuissa tiloissa, jotka eivät täytä opetuksen eivätkä majoituksen osalta opiston toiminnan jatkamisen edellytyksiä. Vahvistetun rakennusohjelman mukaan Limingan kansanopiston tarkoituksena on rakentaa kaksi erillistä uudisrakennusta, pinta-alaltaan noin 1 500 m². Näihin on tarkoitus sijoittaa opetus-, hallinto-, ruokailu- ja muut tarpeelliset tilat sekä opiskelija-asunnot. Vanhoissa rakennuksissa on tarkoitus suorittaa tarpeelliset saneeraus- ja muutostyöt. Koko hankkeen kustannusarvio on 6 190 000 mk, mistä uudisrakennuksen osuus on 5 200 000 mk. Opistolle on vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa myönnetty rakennusavustusta 1 000 000 mk. Tarkoitusta varten alamomentille ehdotetaan valtionavustuksena 400 000 mk. Vähennys on 600 000 mk.

5. *Rakennusavustus Finns folkhögskola-folkakademille.* Opiston rakennuksista vanhimmat on rakennettu viime vuosisadalla eivätkä ne enää vastaa nykyajan vaatimuksia. Opetus-, talous- ja hallintotilat sekä opiskelija-asuntolan käsittävän rakennushankkeen kustannusarvio on noin 6 150 000 mk. Hankkeen rahoittamista varten on vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa myönnetty 600 000 mk. Tarkoitusta varten alamomentille ehdotetaan valtionavustuksena 400 000 mk. Vähennys on 200 000 mk.

6. *Rakennusavustus Kainuun opistolle.* Opiston uudisrakennus- ja saneeraustyöt on tarkoitus suorittaa vuosina 1981—82. Uudisrakennuksen ja lämpökeskuksen kustannusarvio on noin 6 000 000 mk. Tarkoitusta varten on vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa myönnetty 600 000 mk. Töiden jatkamiseksi alamomentille ehdotetaan valtionavustuksena 500 000 mk. Vähennys on 100 000 mk.

(7.) *Rakennusavustus Kuntokallio-opistolle.* Alamomentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 400 000 mk.

7. *Rakennusavustus Keski-Suomen opistolle.* Keski-Suomen opistolle vahvistetun rakennusohjelman mukaan on ensimmäisessä vaiheessa rakennettu uusi opiskelijoiden asuntola tarpeellisine lisätiloineen. Toisessa vaiheessa on tarkoitus aloittaa kirjaston ja neljän opetustilan rakentaminen, jonka kustannusarvio on noin 2 100 000 mk. Tarkoitusta varten alamomentille ehdotetaan valtionavustuksena 400 000 mk.

8. *Rakennusavustus Otavan kansanopistolle.* Otavan kansanopisto rakentaa toimisto- ja ruokailutilat käsittävän rakennuksen, jonka kustannusarvio on 1 840 000 mk. Rakennusohjelmaan sisältyy myös vuonna 1927 rakennetun päärakennuksen käyttötarkoituksen muutos- ja saneeraustyöt, joiden kustannusarvio on 1 830 000 mk. Hankkeen rahoittamista varten on vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa myönnetty 400 000 mk. Tarkoitusta varten alamomentille ehdotetaan valtionavustuksena edelleen 400 000 mk.

9. *Rakennusavustus Työväen Akatemialle.* Alamomentille ehdotetaan 500 000 mk Työväen Akatemiaa varten aikaisempien rakennushankkeiden aiheuttamien lainojen lyhentämiseen ja korkojen maksamiseen sekä uusien rakennushankkeiden rahoitukseen. Vähennys on 500 000 mk.

10. *Rakennusavustus Paasikiviopistolle.* Alamomentille ehdotetaan 500 000 mk Paasikiviopistoa varten aikaisempien rakennushankkeiden aiheuttamien lainojen lyhentämiseen ja korkojen maksamiseen sekä uusien rakennushankkeiden rahoitukseen. Vähennys on 500 000 mk.

11. *Rakennusavustus Alkio-opistolle.* Alamomentille ehdotetaan 500 000 mk Alkioopistoa varten aikaisempien rakennushankkeiden aiheuttamien lainojen lyhentämiseen ja korkojen maksamiseen sekä uusien rakennushankkeiden rahoitukseen. Vähennys on 500 000 mk.

12. *Rakennusavustus Sirola-opistolle.* Alamomentille ehdotetaan 500 000 mk Sirolaopistoa varten aikaisempien rakennushankkeiden aiheuttamien lainojen lyhentämiseen ja korkojen maksamiseen sekä uusien rakennushank-

keiden rahoitukseen. Vähennys on 500 000 mk.

13. *Rakennusavustus Lärkulla folkakademille.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 500 000 mk Lärkulla folkakademi -nimistä kansanopistoa varten aikaisempien rakennushankkeiden aiheuttamien lainojen lyhentämiseen ja korkojen maksamiseen sekä uusien rakennushankkeiden rahoitukseen.

14. *Rakennusavustus Keski-Pohjanmaan opistolle.* Keski-Pohjanmaan opiston rakenteilla oleva opiskelija-asuntola valmistuu vuoden 1981 aikana. Rakennushankkeen kustannusarvio on 1 400 000 mk. Tarkoitusta varten alamomentille ehdotetaan valtionavustuksena 400 000 mk.

15. *Rakennusavustus Karstulan evankeliselle kansanopistolle.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Karstulan evankelisen kansanopiston tarkoituksena on rakentaa lisärakennus. Uudisrakennuksen kustannukset ovat noin 2 100 000 mk. Tarkoitusta varten ehdotetaan alamomentille 500 000 mk, missä on otettu huomioon vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 200 000 markan määräraha. Lisäys on 300 000 mk.

16. *Rakennusavustus Peräpohjolan opistolle.* Peräpohjolan opisto rakentaa opiskelija-asuntolan lisärakennusta vuonna 1904 valmistuneen puurakennuksen toisessa kerroksessa olevien paloturvallisuudeltaan puutteellisten 30 majoituspaikan korvaamiseksi. Töiden kustannusarvio on noin 3 100 000 mk. Tarkoitusta varten alamomentille ehdotetaan valtionavustuksena 300 000 mk.

(14.) *Rakennusavustus Houtskärs kyrkliga folkhögskolalle.* Alamomentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 150 000 mk.

(15.) *Rakennusavustus Pohjolan Opistolle.* Alamomentti ja sille vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 200 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 200 000 mk.

(17.) *Rakennusavustus Kristliga folkhögskolan i Nykarleby -nimiselle kansanopistolle.* Alamomentti ja sille vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 100 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 100 000 mk.

1982 esitys	6 900 000
1981 menoarvio	10 550 000
1980 tilinpäätös	8 400 000

(53.) *Avustus Helsingin Kulttuuritalo Oy:lle* Momentti ja sille vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 1 000 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 1 000 000 mk.

1981 menoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	900 000

54. *Valtionapu järjestöjen vapaata sivistystyötä varten*

Momentille, jonka alamomenttijako ehdotetaan muutettavaksi, ehdotetaan valtioneuvoston käytettäväksi 8 971 000 mk eli lisäystä 227 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu opintokeskusta ylläpitävien järjestöjen sivistystyöhön.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 900 000 mk valtionavun lisäämisen ja kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on 6 010 000 mk.

2. *Laitosmuotoisen sivistystyön keskusjärjestöjen valtionapu.* Alamomentille ehdotetaan edelleen vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 150 000 markan määräraha sekä lisäystä 50 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on 1 236 000 mk.

3. (29.57.54.3 ja 4) *Eräiden sivistysjärjestöjen valtionapu.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 250 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on 1 330 000 mk.

4. *Mustalaisten aikuiskoulutuksen tukeminen.* Alamomentille, jonka numerotunnus on muutettu, ehdotetaan lisäystä 7 000 mk. Alamomentin loppusumma on 95 000 mk.

5. *Valtionapu Karjalan Liitto ry:lle.* Alamomentille, jonka numerotunnus on muutettu, ehdotetaan lisäystä 120 000 mk toiminnan laajentumisen ja kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on 300 000 mk.

(7.) *Erityisavustus Työväen Sivistysliitto ry:lle.* Alamomentti ja sille vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 500 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta alamomentin 1 perusteluihin viitaten. Vähennys on 500 000 mk.

(8.) *Valtionapu Kulttuurityön Keskus ry:lle.* Alamomentti ja sille vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 300 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta alamomentin 1 perusteluihin viitaten. Vähennys on 300 000 mk.

(9.) *Valtionapu Maaseudun Sivistysliitto ry:lle.* Alamomentti ja sille vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 300 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta alamomentin 1 perusteluihin viitaten. Vähennys on 300 000 mk.

1982 esitys	8 971 000
1981 menoarvio	8 744 000
1980 tilinpäätös	6 666 083

55. *Opintokeskusten valtionapu (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan opintokeskusten valtionavusta annetun lain (398/75) 2 §:n nojalla 28 266 000 mk eli lisäystä 4 017 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu opintokeskusten yleismenoihin.* Opintokeskusten valtionavusta annetun lain 2 §:n 1 kohdan mukaisena valtionapuna alamomentille merkitään 12 546 000 mk. Lisäys on 2 600 000 mk, mistä 2 500 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistamisesta ja kustannusten noususta sekä 100 000 mk luvun perusteluissa mainitun uuden opintokeskuksen neljän uuden toimihenkilön palkkaamisesta. Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys opintokeskusten valtionavusta annetun lain muuttamiseksi siten, että uuden henkilöstön hyväksyminen valtionapuun oikeuttavaksi tapahtuu valtion tulo- ja menoarvion rajoissa. Ehdotetaan, että vuonna 1982 hyväksytään neljä uutta henkilöä valtionapuun oikeuttavaksi.

2. *Valtionapu opintokerhojen opinto-ohjaajien koulutukseen.* Opintokeskusten valtionavusta annetun lain 2 §:n 2 kohdan mukaisena opintokerhojen opinto-ohjaajakoulutuksen valtionapuna alamomentille merkitään 1 420 000 mk. Lisäys 100 000 mk aiheutuu kustannusten noususta.

3. *Valtionapu luentotoimintaa varten.* Opintokeskusten valtionavusta annetun lain 2 §:n 4 kohdan mukaisena valtionapuna alamomentille merkitään 300 000 mk. Lisäys 80 000 mk

aiheutuu luentotoiminnan laajentumisesta ja kustannusten noususta.

4. *Valtionapu kurssitoimintaa varten.* Opintokeskusten valtionavusta annetun lain 2 §:n 5 kohdan mukaisena valtionapuna alamomentille merkitään 8 300 000 mk. Lisäys 800 000 mk aiheutuu kurssitoiminnan laajentumisesta ja kustannusten noususta.

5. *Valtionapu opintokerhoja varten.* Opintokeskusten valtionavusta annetun lain 2 §:n 3 kohdan mukaisena opintokerhojen valtionapuna alamomentille merkitään 5 700 000 mk. Lisäys 437 000 mk aiheutuu kerhokohtaisen valtionavun enimmäismäärän nostamisesta kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	28 266 000
1981 menoarvio	24 249 000
1980 tilinpäätös	20 399 334

56. *Sivistystyön järjestäminen erällä työmailla*

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	600 000
1981 menoarvio	550 000
1980 tilinpäätös	500 000

57. *Kansanopistojen sekä kansalais- ja työväenopistojen rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)*

Luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/77) mukaista korkohyvitystä varten momentille ehdotetaan edelleen 550 000 mk. Korkohyvitystä maksetaan Postipankin vuosina 1969—77 ja luottolaitosten vuosina 1979—81 myöntämistä sekä vuoden 1982 aikana myönnettävistä enintään 6 000 000 markkaan nousevista pitkäaikaisista lainoista kansanopistojen tai kansalais- ja työväenopistojen rakentamiseen ja rakentamisesta aiheutuneiden lyhytaikaisten lainojen vakauttamiseen.

Yleisperusteluihin viitaten korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7 ¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 9 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1982 myönnettujen vastaavien korkotuki-

lainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtojen mukaan on mahdollista. Mikäli korkotuessa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1982 esitys	550 000
1981 menoarvio	550 000
1980 tilinpäätös	440 091

59. Valtionapu sokeain lehtipalvelun järjestämiseen

Momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk kustannusten nousun johdosta näkövammaisten ääni- ja pistekirjoituslehtien julkaisemista varten. Momentin määrärahasta 140 000 mk on tarkoitettu ruotsinkielisen äänilehden toimittamista varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 450 000 mk, vähennys on 300 000 mk.

1982 esitys	825 000
1981 menoarvio	1 125 000
1980 tilinpäätös	440 000

58. Näkövammaisten kirjasto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 097 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	111 200	+ 10 900	2	—
2. Työsubdepalkat	1 173 000	+ 193 100	26	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	609 300	+ 114 800	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	137 200	+ 21 500	—	—
Varaus 1981		— 78 700	—	—
Varaus 1982	66 300	+ 66 300	—	—
Yhteensä	2 097 000	+ 327 900	28	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 141 300 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 69 600 mk, mistä 48 200 mk jäljentäjä-oikolukijan palkkaamiseksi tuotanto-osastolle ja 21 400 mk osa-aikaisen taloudenhoitajan palkkaamiseksi kokopäivätoimisena.

Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 7 900 mk vuonna 1981 osaksi vuotta palkatun amanuenssin palkkana.

Lisäys on 77 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 27 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 100 000 mk näkövammaisten peruskoulun ja muiden oppikirjojen jäljennystyön palkkoihin sekä ruuhka-apulaisten palkkaamista varten.

1982 esitys	2 097 000
1981 menoarvio	1 769 100
1980 tilinpäätös	1 557 269

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 196 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään kertameno 30 000 mk, lisäys on 166 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	550 000
Piste- ja äänikirjatuotanto	1 470 000
Muut menot	280 000
Yhteensä	2 300 000

1982 esitys	2 300 000
1981 menoarvio	2 134 000
1980 tilinpäätös	1 830 120

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 400 000 mk kaluston, koneiden ja kasettinauhureiden hankkimista varten.

1982 esitys	400 000
1981 menoarvio	400 000
1980 tilinpäätös	300 000

59. Ammattikasvatushallitus

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 18 808 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	14 916 500	+ 1 706 000	221	+ 3
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i>	1 821 500	+ 44 800	29	— 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	254 500	+ 6 700	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 224 300	+ 104 500	—	—
Varaus 1981		— 761 800	—	—
Varaus 1982	591 200	+ 591 200	—	—
Yhteensä	18 808 000	+ 1 691 400	250	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 609 100 mk, mistä 1 546 100 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Toiminnan kehittämiseksi ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen yli-insinöörin toimi (B 2). Vastaavasti tilapäisten palkkioista vähennetään toimen palkkaamiseen varattu määräraha.

Vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa perustetun majoitus-, ravitsemis- ja kotitalousopetuksen toimiston nimi ehdotetaan muutettavaksi majoitus- ja ravitsemisopetuksen toimistoksi sekä ehdotetaan perustettavaksi kotitalousopetuksen toimisto. Tämän johdosta ehdotetaan perustettavaksi sopimuspalkkainen toimistopäällikön (kotitalousopetus) virka (S 15).

Organisaation kehittämiseksi ehdotetaan perustettavaksi oppilasasiaintoimisto ja siihen perustettavaksi sopimuspalkkainen toimistopäällikön virka (S 15).

Lisäys on 295 500 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 90 300 mk yli-insinöörin palkkiona.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 56 800 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen toimen palkkioina.

Vähennys on 147 100 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 28 pysyväisluonteista päätoimista toimihenkilöä.

1982 esitys	18 808 000
1981 menoarvio	17 116 600
1980 tilinpäätös	14 001 746

09. *Rehtorien ja muun henkilökunnan kokoukset*

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	170 000
1981 menoarvio	150 000
1980 tilinpäätös	90 400

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 156 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 11 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 155 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta sekä keskiasteen kouluuudistuksen toimeenpanon ja valmistelun aiheuttamasta painatuksen, matkojen ja tiedotustoiminnan lisääntymisestä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	110 000
Painatus	400 000
Matkat	400 000
Tiedotus	50 000
Koulutustoiminta	30 000
Virkistystoiminta (enintään)	5 000
Muut menot	755 000
Yhteensä	1 750 000

1982 esitys	1 761 000
1981 menoarvio	1 605 000
1980 tilinpäätös	1 394 957

70. *Kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 90 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankkimista varten.

1982 esitys	90 000
1981 menoarvio	80 000
1980 tilinpäätös	80 000

Ammatilliset oppilaitokset

(luvut 29.61—64, 66—83)

Ammatillisia oppilaitoksia on vuonna 1982 toiminnassa 501, joista 170 on valtion ja 331 kuntien, kuntainliittojen ja yksityisten yhteisöjen ylläpitämää. Näissä oppilaitoksissa arvioi-

daan vuonna 1982 olevan keskimäärin 128 679 opiskelijaa, jolloin lisäys vuoteen 1981 verrattuna on noin 900 opiskelijaa.

Luku	Oppilaitosten lukumäärä 1982	Opiskelijoiden lukumäärä 1982	Opiskelijamäärän muutos 1982/81
61. Valtion hotelli- ja ravintola-alan oppilaitokset	4	924	+ 34
63. Valtion maatalousoppilaitokset	45	3 670	+ 20
64. Kunnalliset ja yksityiset maatalousoppilaitokset ..	15	715	—
66. Saamelaisalueen ammatillinen koulutuskeskus ..	1	65	+ 25
67. Ammattikoulujen opettajaopistot	2	480	+ 8
68. Valtion keskusammattikoulut	7	6 770	— 30
69. Kuulovammaisten ja näkövammaisten ammatti- koulut	2	240	+ 5
71. Kunnalliset ja yksityiset ammattioppilaitokset ..	158	43 730	+ 230
72. Valtion metsäopetus	29	1 800	+ 210
73. Yksityinen metsäopetus	1	25	—
74. Valtion merenkulkualan oppilaitokset	5	1 050	+ 50
76. Valtion teknilliset oppilaitokset	19	14 500	— 200
77. Kunnalliset ja yksityiset teknilliset oppilaitokset	11	4 150	— 150
78. Kunnalliset ja yksityiset kauppaoppilaitokset	67	27 800	— 50
79. Valtion kotitalousoppilaitokset	23	2 300	+ 80
80. Valtion kotiteollisuusoppilaitokset	5	740	+ 150
81. Kunnalliset ja yksityiset kotitalousoppilaitokset ..	31	3 150	+ 100
82. Kunnalliset ja yksityiset kotiteollisuusoppilaitokset	39	3 320	+ 320
83. Terveystieteiden oppilaitokset	37	13 250	+ 100
	501	128 679	+ 902

Väliaikaiseen koulutukseen pyritään vuoden 1982 aikana ottamaan noin 9 500 uutta opiskelijaa, jolloin väliaikaisessa ammatillisessa koulutuksessa olisi vuoden 1981 aikana keskimäärin lähes 15 000 opiskelijaa. Ammatillisen koulutuksen laajentamisessa on painopisteinä maatalousopetuksen, metsäopetuksen sekä yleisten ammattioppilaitosten oppilaspaikkojen lisääminen.

Vakinaisen ammatillisen koulutuksen oppilaspaikkojen lisäämisestä johtuen ehdotetaan valtion oppilaitosten henkilökuntaa lisääväksi nettomääräisesti 160 henkilöllä. Valtionosuiden piiriin ehdotetaan vuonna 1981 hyväksyttäväksi nettomääräisesti 82 uutta henkilöä.

Oppilasta kohden lasketut käyttökustannukset olivat vuonna 1980 suurimmissa oppilaitosryhmissä, yleisissä ammattikouluissa 15 100 mk, teknillisissä oppilaitoksissa 7 400 mk, kauppaoppilaitoksissa 7 250 mk ja sairaanhoito-oppilaitoksissa 10 850 mk.

Ammatillisten oppilaitosten oppilaspaikkojen lisäämiseksi sekä tarpeellisten muutos- ja peruskorjaustöiden suorittamiseksi valtion ammatillisten oppilaitosten rakennusinvestointeihin ehdotetaan vuonna 1982 käytettäväksi 95 milj. mk. Lisäksi väliaikaisen koulutuksen järjestämiseksi tarvittavien majoitus- ja opetustilojen hankkimiseen ehdotetaan 13 milj. mk. Valtionosuuksiin ja -avustuksiin kunnallisten ja yksityisten ammatillisten oppilaitosten talonrakennusten perustamiskustannuksiin ehdotetaan yhteensä 47 milj. mk. Rakennushankkeiden rahoituksessa on tarkoitus lähivuosina asettaa etusijalle oppilaspaikkojen lisäämiseksi tarkoitettut kohteet.

Keskiasteen koulutuksen kehittämistä annetun lain (474/78) mukaan ammatillisen koulutuksen kehittämisen tavoitteena on ammattitaidon saavuttaminen ja laaja-alaisesti, ammatillisen koulutuksen järjestäminen koko sille osalle ikäluokasta, joka ei siirry lukion kautta korkeakouluihin, sekä ammatillis-

ten koulutusväylien avaaminen opistoasteelle ja siltä korkeakouluasteelle. Mainitun lain mukaan uudistus on toteutettava vuoden 1988 loppuun mennessä. Lain edellyttämä suunnitelma uudistuksen toimeenpanosta on valmistunut ja sen pohjalta on annettu asetus uudistuksen toimeenpanon ajoittamisesta 4.7.1980.

Toimeenpanosuunnitelman mukaan ammatillinen koulutus jakautuu 24 peruslinjaan ja ne edelleen 223 erikoistumislinjaan, joista 122 sijoittuu kouluasteelle ja 101 opistoasteelle. Tämän lisäksi peruslinjajoon ulkopuolelle tulee jäämään 21 opintolinjaa.

Keskiasteen koulunuudistuksen määrällisen tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että vuonna 1988 on käytettävissä noin 55 800 aloituspaikkaa ammattikasvatustalouden alaisissa oppilaitoksissa. Vaikka mainittu luku on noin 10 % nykyistä aloituspaikkamäärää pienempi, koulutusaikojen pidentyminen aiheuttaa oppilaspaikkojen määrän lisäämistarvetta noin 15 000—18 000:lla. Kun väliaikaista ammatillista koulutusta koskevien säännösten perusteella järjestetyssä ammatillisessa koulutuksessa tulee vuonna 1982 olemaan keskimäärin lähes 15 000 oppilasta, pyritään nämä oppilaspaikat mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon uusia vakinaisia oppilaspaikkoja perustettaessa.

Hallituksen tarkoituksena on selvittää ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamista. Tarkoitus on yhtenäistää valtionosuuden määrätymisperusteita, yksinkertaistaa käytettäviä menettelytapoja sekä kehittää järjestelmästä kuntien kannalta mahdollisimman oikeudenmukainen ja johdonmukaisesti niiden taloudellinen kantokyky huomioon ottaen. Tässä yhteydessä on tarkoitus pyrkiä yhtenäistämään myös oppilaille annettavia opintososiaalisia etuuksia. Tähän liittyen eduskunnalle annetaan hallituksen esitys kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta annetun vuoden 1981 loppuun saakka voimassa olevan lain jatkamisesta tässä vaiheessa yhdellä vuodella.

61. Valtion hotelli- ja ravintola-alan oppilaitokset

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 8 414 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	5 513 500	+ 701 500	100	+ 6
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	428 700	+ 45 700	15	—
3. Muut palkat ja palkkiot	1 655 700	+ 278 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	550 200	+ 67 100	—	—
Varaus 1981		— 328 600	—	—
Varaus 1982	265 900	+ 265 900	—	—
Yhteensä	8 414 000	+ 1 029 900	115	+ 6

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 735 500 mk, mistä 669 600 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Oppilasmäärän kasvuun ja opetuksen tehostamisen johdosta ehdotetaan 1.8.1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Jyväskylän hotelli- ja ravintolakoulu

2 opettajaa C 35

Vaasan hotelli- ja ravintolakoulu

1 lehtori C 43

2 opettajaa C 35

1 taloudenhoitaja V 20

Lisäys on 140 000 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 15 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 150 000 mk luento- ja tuntiopetuspalkkioina.

1982 esitys	8 414 000
1981 menoarvio	7 384 100
1980 tilinpäätös	6 167 239

21. Oppilashuolto (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 195 000 mk kustannusten nousun ja kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisten matkojen lisääntymisen johdosta.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Kouluruokailu	1 000 000
Oppilaiden matkakustannukset	395 000
Yhteensä	1 395 000

1982 esitys	1 395 000
1981 menoarvio	1 200 000
1980 tilinpäätös	1 132 226

28. Hotelli- ja ravintolapalvelutoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 14 700 000 mk, mistä 5 294 000 mk henkilökunnan palkkoja ja 9 406 000 mk muita toiminnasta aiheutuvia menoja varten. Lisäys 2 700 000 mk aiheutuu toiminnan laajenemisesta ja kustannusten noususta. Toiminnasta aiheutuvat tulot on merkitty momentille 12.29.61.

1982 esitys	14 700 000
1981 menoarvio	12 000 000
1980 tilinpäätös	10 049 764

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 220 000 mk toiminnan laajenemisen ja kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Rakennusten käyttö	531 000
Työtoiminta	1 622 000
Oppimateriaali	125 000
Matkat	27 000
Muut menot	495 000
Yhteensä	2 800 000

1982 esitys	2 800 000
1981 menoarvio	2 580 000
1980 tilinpäätös	2 141 095

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 400 000 mk oppilaitosten kaluston, koneiden ja laitteiden täydennys Hankintoja varten.

1982 esitys	400 000
1981 menoarvio	700 000
1980 tilinpäätös	980 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 3 500 000 mk seuraavasti:

1. *Uudet talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 2 500 000 mk Kuopion hotelli- ja ravintolakoulun lisärakennus- ja muutostöitä varten. Lisärakennuksen kustannusarvio on 5 150 000 mk ja muutostöiden 700 000 mk. Lisärakennushankkeen pinta-ala on 1 238 m² ja tilavuus 6 400 m³ sekä yksikkökustannukset 4 160 mk/m² ja 805 mk/m³. Tarkoituksiin on aikaisemmin myönnetty 400 000 mk.

2. *Talonrakennusten suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 1 000 000 mk Rovaniemen hotelli- ja ravintolakoulun suunnittelua varten.

1982 esitys	3 500 000
1981 menoarvio	600 000
1980 tilinpäätös	780 000

63. Valtion maatalousoppilaitokset

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 55 523 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	31 427 000	+ 6 319 800	461	+ 28
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i>	13 530 100	+ 1 767 200	382	+ 8
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	5 178 200	+ 924 400	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	3 632 900	+ 610 300	—	—
	Varaus 1981	— 2 056 200	—	—
	Varaus 1982	+ 1 754 800	—	—
	Yhteensä	55 523 000	843	+ 36

Henkilöstön määrän lisäyksestä yksi aiheutuu vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 7 622 100 mk, mistä 4 519 400 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Opetuksen tehostamisen sekä oppilasmäärän ja tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi, mikäli perustamisajankohdaksi ei ole jäljempänä muuta osoitettu, 1. 9. 1982 lukien seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
Peruspalkkaiset:	
<i>Ilmajoen maatalousoppilaitos</i>	
2 lehtoria	C 46
<i>Lepaan puutarhaoppilaitos</i>	
1 lehtori	C 46
Ylimääräiset:	
<i>Alajärven maatalousoppilaitos</i>	
1 opettaja	C 43
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13

	Palkkaus- luokka		Palkkaus- luokka
<i>Haapajärven maatalousoppilaitos</i>		<i>Suonenjoen maatalousoppilaitos</i>	
1 opettaja	C 43	1 asuntolanhoitaja	V 11
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13		
<i>Jokioisten maatalousoppilaitos</i>		<i>Sääksmäen maatalousoppilaitos</i>	
1 ammattiopettaja	C 35	1 kanslisti, 5/6 v.	V 13
<i>Kempeleen maatalousoppilaitos</i>		<i>Tervolan maatalousoppilaitos</i>	
1 puutarhaopettaja	C 35	1 ammattiopettaja	C 35
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13		
1 talonmies-lämmittäjä	V 12	<i>Tuorlan maatalousoppilaitos</i>	
<i>Kiteen maatalousoppilaitos</i>		1 talonmies-lämmittäjä	V 12
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13	<i>Valtion kalatalousoppilaitos</i>	
<i>Kittilän maatalousoppilaitos</i>		1 opettaja	C 35
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13		
<i>Korsbolms lantbruksskolor</i>			
1 asuntolanhoitaja	V 11		
<i>Lappeen maatalousoppilaitos</i>			
1 opettaja	C 43		
<i>Muuruveden maatalousoppilaitos</i>			
1 talonmies-lämmittäjä	V 12		
<i>Osaran maatalousoppilaitos</i>			
1 opettaja	C 43		
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13		
<i>Otavan maatalousoppilaitos</i>			
1 opettaja	C 43		
1 opettaja	C 35		
1 puutarhaopettaja	C 35		
1 ammattiopettaja	C 35		
<i>Parikkalan maatalousoppilaitos</i>			
1 opettaja	C 43		
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13		
<i>Peltosalmen maatalousoppilaitos</i>			
1 kanslisti, 5/6 v.	V 13		
<i>Rovaniemen maatalousoppilaitos</i>			
1 opettaja	C 43		
<i>Ruukin maatalousoppilaitos</i>			
1 ammattiopettaja	C 35		
<i>Seppälän maatalousoppilaitos</i>			
1 puutarhaopettaja	C 35		
<i>Siikasalmen maatalousoppilaitos</i>			
1 ammattiopettaja	C 35		
1 talonmies-lämmittäjä	V 12		

Edellyttäen, että edellä mainitut yhdeksän kanslistin tointa (V 13) perustetaan, voidaan vastaavasti samasta ajankohdasta lukien lakauttaa seuraavat ylimääräiset toimet:

9 toimistoapulaista (1 Alajärven maatalousoppilaitos, 1 Haapajärven maatalousoppilaitos, 1 Kempeleen maatalousoppilaitos, 1 Kiteen maatalousoppilaitos, 1 Kittilän maatalousoppilaitos, 1 Osaran maatalousoppilaitos, 1 Parikkalan maatalousoppilaitos, 1 Peltosalmen maatalousoppilaitos, 1 Sääksmäen maatalousoppilaitos) V 9

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan Anjalan maatalousoppilaitokseen perustettavaksi 1.3.1982 lukien ylimääräinen talousopettajan toimi (C 35).

Lisäys on 555 700 mk.

c) Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 113 800 mk kolmen siivoojan, kahden pesijän, kolmen keittiöapulaisen ja yhden työmestarin palkkaamiseksi 1.9.1982 lukien.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 43 000 mk ylimääräistetyn toimen palkkiona.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 262 800 mk vuonna 1981 osaksi vuotta palkatun henkilökunnan palkkoina, mistä 25 900 mk on siirtoa momentilta 29.64.51.

Lisäys on 333 600 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 390 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Rehtorin ja johtajien 1.8.1981 kokonaispalkkaukseen ja kokonaistyöaikaan siirtämisen johdosta osaksi vuotta 1981 palkattujen tuntiopettajien edelleen palkkaamiseksi ehdotetaan muihin palkkoihin ja palkkioihin lisäystä 500 000 mk.

1982 esitys	55 523 000
1981 menoarvio	46 202 700
1981 I lisämenoarvio	31 000
1980 tilinpäätös	40 153 193

21. Oppilashuolto (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 630 000 mk, mistä 613 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 17 000 mk oppilasmäärän kasvusta.

Käyttösuunnitelma:		mk
Kouluruokailu	8 180 000	
Oppilaiden matkakustannukset	50 000	
	<u>Yhteensä</u>	8 230 000

1982 esitys	8 230 000
1981 menoarvio	7 600 000
1980 tilinpäätös	6 669 152

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 280 000 mk lähinnä energiakustannusten nousun ja työtoiminnan tehostamisen johdosta.

Käyttösuunnitelma:

	mk	
Rakennusten käyttö	13 300 000	
Työtoiminta	1 850 000	
Rakennusten korjaus	250 000	
Matkat	200 000	
Oppimateriaali	400 000	
Muut menot	1 000 000	
	<u>Yhteensä</u>	17 000 000

1982 esitys	17 000 000
1981 menoarvio	12 720 000
1980 tilinpäätös	14 086 871

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 200 000 mk maatalousalan oppilaitosten kaluston, koneiden ja opetusvälineiden hankkimista sekä Maatalousnormaalikoulun uuden koulurakennuksen kalustamista varten.

1982 esitys	2 200 000
1981 menoarvio	1 800 000
1981 I lisämenoarvio	200 000
1980 tilinpäätös	2 550 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 21 900 000 mk seuraavasti:

1. Keskeneneräiset talonrakennustyöt. Alamentille ehdotetaan 16 500 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Korsholms lantbruksskolor					
— koulu- ja oppilasasuntolarakennukset ..	5 279 (28 500)	21 000 000	3 978 (737)	7 140 000	8 000 000
— vanhojen koulurakennusten muutos- ja peruskorjaus	2 453 (15 340)	3 550 000	1 447 (231)		
2. Maatalousnormaalikoulu, Järvenpää					
— lisärakennukset	2 035 (11 600)	8 000 000	3 931 (690)	4 500 000	3 500 000
3. Valtion kalatalousoppilaitos, Parainen					
— uudisrakennukset	6 717 (33 000)	30 200 000	4 496 (915)	4 000 000	5 000 000
— tie ja satama		3 500 000			
				<u>Yhteensä</u>	16 500 000

2. *Uudet talonrakennustyöt. Alamomentille*
ehdotetaan 3 900 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Tuorlan maatalousoppilaitos					
— koulu- ja asuntolarakennus	3 627 (21 500)	19 700 000	5 431 (916)		1 000 000
— peruskorjaus	250 (1 000)	300 000	1 200 (300)		
2. Muuruveden maatalousoppilaitos					
— koulu- ja oppilasarakennus	1 514 (8 000)	6 200 000	4 095 (775)	500 000	2 500 000
— koulurakennuksen peruskorjaus	850 (4 000)	3 100 000	3 647 (775)		
3. Jäteveden puhdistamojen viemärien sekä eräiden vesijohtojen rakentaminen					400 000
				<u>Yhteensä</u>	<u>3 900 000</u>

3. *Talonrakennusten suunnittelu.* Maatalousoppilaitosten uudis- ja lisärakennusten suunnittelua sekä keskeneräisten suunnitelmien loppuunsaattamista varten alamomentille ehdotetaan 1 500 000 mk, mistä 500 000 mk Tuorlan maatalousoppilaitoksen suunnittelua varten.

1982 esitys	21 900 000
1981 menoarvio	13 310 000
1980 tilinpäätös	13 670 000

64. Kunnalliset ja yksityiset maatalousoppilaitokset

30. *Valtionosuus kunnallisten maatalousoppilaitosten opettajien palkkausmenoihin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 20 §:n nojalla suoritettavia opettajien palkkausmenoja varten lisäystä 306 900 mk seuraavasti:

a) Momentille merkitään lisäystä 354 900 mk, mistä 153 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 125 000 mk vuonna 1981 osaksi vuotta perustettujen toimien palkkauksesta, 20 000 mk osaksi vuotta palkattujen tuntiohjeiden palkoista ja 56 900 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun momentilta vähen-

netään varaus 66 100 mk vuodelle 1981, lisäys on 288 800 mk.

b) Opetustoiminnan tehostamiseksi ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan 1.9.1982 lukien perustaa ammattiopettajan toimi (C 35). Lisäys on 18 100 mk.

1982 esitys	1 694 000
1981 menoarvio	1 387 100
1980 tilinpäätös	1 102 000

31. *Valtionosuus kunnallisten maatalousoppilaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista

sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 20 §:n nojalla suoritettavia käyttökustannuksia varten lisäystä 180 600 mk seuraavasti:

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin.* Alamentille merkitään lisäystä 94 000 mk, mistä 70 100 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 23 900 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun momentilta vähennetään varaus 30 200 mk vuodelle 1981, lisäys on 63 800 mk. Alamentin loppusumma on 698 000 mk. Ehdotetaan, ettei valtiosuuden piiriin vuonna 1982 hyväksytä uutta henkilöä.

2. *Valtiosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamentille merkitään lisäystä 116 800 mk, mistä 63 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 53 800 mk tarpeellisten kalustohankintojen valtiosuuden suorittamisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtiosuus kone- ja kalustohankintoihin	75 000
Valtiosuus muihin kustannuksiin	772 000
Yhteensä	847 000

1982 esitys	1 598 000
1981 menoarvio	1 417 400
1980 tilinpäätös	844 512

32. *Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille maatalousoppilaitoksille*

Momentille ehdotetaan kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen lisäavustuksen suorittamista varten 36 000 mk, mistä palkkojen osuus on 9 000 mk ja muiden menojen osuus 27 000 mk. Lisäys on 3 000 mk.

1982 esitys	36 000
1981 menoarvio	33 000
1980 tilinpäätös	30 000

33. *Valtionavustus kunnallisten maatalousoppilaitosten koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 60 000 mk eräiden ammatillisten oppilaitosten valtiosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 19 §:n nojalla suoritettaviin perustamiskustannuksiin Överby trädgårds- och lantbruksskolor -nimisen oppilaitoksen kone- ja kalustohankintoja varten. Vähennys on 120 000 mk.

1982 esitys	60 000
1981 menoarvio	180 000

50. *Valtionosuus yksityisten maatalousoppilaitosten opettajien palkkausmenoihin* (arvio-määräraha)

Momentille merkitään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtiosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 20 §:n nojalla suoritettavia opettajien palkkausmenoja varten lisäystä 1 132 100 mk seuraavasti:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 452 000 mk, mistä 649 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 566 000 mk vuonna 1981 osaksi vuotta perustettujen toimien palkoista ja 237 000 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun momentilta vähennetään vuonna 1981 osaksi vuotta lakkautettujen toimien palkkoina 63 200 mk ja varaus 279 800 mk vuodelle 1981, lisäys on 1 109 000 mk.

b) Opetustoiminnan tehostamiseksi ehdotetaan, että valtiosuuden piiriin saadaan 1.9.1982 lukien perustaa Högre svenska lantbruksläroverket -nimistä oppilaitosta varten lehtorin toimi (C 46). Lisäys on 23 100 mk.

1982 esitys	7 007 000
1981 menoarvio	5 874 900
1980 tilinpäätös	4 691 426

51. *Valtionosuus yksityisten maatalousoppilaitosten muihin käyttökustannuksiin* (arvio-määräraha)

Momentille merkitään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtiosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 20 §:n nojalla suoritettavia käyttökustannuksia varten lisäystä 627 900 mk seuraavasti:

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin.* Alamentille merkitään lisäystä 285 100 mk, mistä 34 400 mk aiheutuu yhden uuden lisähenkilön palkkaamisesta, 186 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 64 700 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamentilta vähennetään varaus 82 200 mk vuodelle 1981 ja Kokemäen maatalousoppilaitoksen osuutena 29 000 mk, lisäys on 173 900 mk. Alamentin loppusumma on 1 900 800 mk. Ehdotetaan, että valtiosuuden piiriin saadaan vuonna 1982 hyväksyä yksi uusi toimihenkilö.

2. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään lisäystä 507 000 mk, mistä 301 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 206 000 mk tarpeellisten kalustohankintojen valtionosuuden suorittamisesta. Kun momentilta vähennetään Kokemäen maatalousoppilaitoksen osuutena 53 000 mk, lisäys on 454 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	340 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	3 654 200
Yhteensä	3 994 200

1982 esitys	5 895 000
1981 menoarvio	5 267 100
1980 tilinpäätös	4 993 924

53. *Valtionavustus yksityisten maatalousoppilaitosten koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 500 000 mk eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 19 §:n nojalla suoritettaviin perustamiskustannuksiin Päijät-Hämeen maatalousoppilaitoksen hankintoja varten. Lisäys on 400 000 mk.

1982 esitys	500 000
1981 menoarvio	100 000
1980 tilinpäätös	—

54. *Valtionavustus kunnallisille ja yksityisille maatalousoppilaitoksille huoneistojen bankkimiseen* (siirtomääräraha)

Eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 19 §:n nojalla myönnettävää valtionavustusta varten momentille ehdotetaan 3 670 000 mk. Lisäys on 470 000 mk.

1982 esitys	3 670 000
1981 menoarvio	3 200 000
1980 tilinpäätös	680 000

55. *Kunnallisten ja yksityisten maatalousoppilaitosten rakentamisen korkotuki* (arviomääräraha)

Korkotukilainoista annetun lain (1015/77) nojalla luottolaitoksille suoritettavia korkohyvytyksiä varten momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk. Korkohyvytystä maksetaan Postipankin ja luottolaitosten vuosina 1969—81 myöntämistä sekä vuonna 1982 myönnettäväksi ehdotuista, enintään 3 670 000 markkaan nousvista pitkäaikaisista halpakorkoisista lainoista.

Yleisperusteluihin viitaten korkohyvytyksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 9 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1982 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtoien mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1982 esitys	240 000
1981 menoarvio	140 000
1980 tilinpäätös	47 913

56. *Erytisavustus Kiipulan puutarhaoppilaitoksen oppilashuoltomenoihin*

Momentille ehdotetaan lisäystä 14 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	175 000
1981 menoarvio	161 000
1980 tilinpäätös	148 800

65. Ammattikasvatushallituksen koulutilat

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 240 000 mk seuraavasti:

2. *Työsubdepalkat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 866 000 mk, mistä 1 822 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta,

296 400 mk kolmen maataloustyönjohtajan, kolmen puutarhurin, yhden puutarhatyöntekijän ja kahden karjanhoitajan palkkaamisesta koulu-tiloille 1.3.1982 lukien töiden ja oppilaiden ohjaustarpeen lisääntymisen johdosta ja 128 800 mk vuonna 1981 osaksi vuotta palkattujen henkilöiden palkoista sekä 618 800 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 772 100 mk vuodelle 1981, lisäys on 2 093 900 mk. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 292 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä. Alamomentin loppusumma on 18 307 000 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 146 100 mk. Alamomentin loppusumma on 1 281 000 mk.

1982 esitys	19 588 000
1981 menoarvio	17 348 000
1980 tilinpäätös	14 779 434

24. *Maatilatalouden menot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 25 000 000 mk lämmityspolttoaineita, koneiden poltto- ja voiteluaineita, koneiden ja rakennusten korjausta ja huoltoa, lannoitteita, ostorehujia, kunnallisveroja, katumaksuja ja muita maatilatalouden menoja varten. Lisäys on 5 500 000 mk, mistä 4 000 000 mk aiheutuu lähinnä kustannusten

noususta ja 1 500 000 mk tuotantotoiminnan laajenemisesta ja hankituista lisämaista.

1982 esitys	25 000 000
1981 menoarvio	19 500 000
1980 tilinpäätös	19 793 604

29. *Muut kulutusmenot*

Momentille ehdotetaan 100 000 mk koulutilojen kanslia-, lomake-, painatus- ja sekalaisia menoja varten. Vähennys on 20 000 mk.

1982 esitys	100 000
1981 menoarvio	120 000
1980 tilinpäätös	49 858

70. *Irtaimiston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 250 000 mk koneiden ja kaluston hankkimista varten.

1982 esitys	3 250 000
1981 menoarvio	3 000 000
1980 tilinpäätös	2 700 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 13 500 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 8 800 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Tuorlan koulutilan maatilarakennukset, Kaarina	3 340 (15 570)	7 500 000	2 246 (482)	3 200 000	3 000 000
— kotieläinrakennus	2 500 (13 070)	5 500 000	2 200 (421)		
— asuinrakennus	840 (2 500)	2 000 000	2 381 (800)		
2. Mäntsälän koulutilan kasvihuonelaite, Mäntsälä	5 060 (25 000)	6 000 000	1 186 (240)	2 000 000	3 000 000
3. Loimaan koulutilan maataloustuotantorakennukset, Loimaa	1 975 (8 900)	4 400 000	2 228 (494)	500 000	2 000 000
4. Peruskorjaukset					800 000
				Yhteensä	8 800 000

2. *Uudet talonrakennustyöt.* Alamentille ehdotetaan 4 500 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta-ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Ehdotetaan mk
1. Jokioisten koulutilan maatilarakennukset, Jokioinen	1 600 (6 700)	4 000 000	2 500 (597)	500 000
2. Vehmaan koulutilan maatilarakennukset, Vehmaa	1 800 (8 950)	4 700 000	2 611 (525)	1 000 000
3. Kotimaista polttoainetta käyttävien lämpökeskusten rakentaminen ja rakentamisen edellyttämien lämpöaloudellisten korjausten suorittaminen				3 000 000
				<hr/> Yhteensä 4 500 000

3. *Talonrakennusten suunnittelu.* Alamentille ehdotetaan 200 000 mk koulutilojen rakennusten suunnittelua varten.

1982 esitys	13 500 000
1981 menoarvio	11 100 000
1981 I lisämenoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	6 180 000

77. *Perusparannustyöt* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 550 000 mk koulutilojen pellon- ja metsänparannus- sekä muita perusparannustöitä varten.

1982 esitys	550 000
1981 menoarvio	500 000
1980 tilinpäätös	450 000

88. *Maa-alueiden hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 300 000 mk koulutilojen opetustarkoituksiin käyttämisen ja tilojen kannattavan käytön vuoksi sopivan tilusjaon aikaansaamiseksi sekä toiminnan kannalta muutoin tarpeellisten lisämaiden hankkimista varten.

1982 esitys	300 000
1981 menoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	250 000

66. *Saamelaisalueen ammatillinen koulutuskeskus*

Saamelaisalueen ammatillisen koulutuskeskuksen väliaikaisen ammatillisen koulutuksen määrärahoihin aikaisemmin toiminut metsäopetus ehdotetaan vakinaistettavaksi 1. 1. 1982 lukien ja

perustettavaksi tarpeelliset toimet sekä varattavaksi toimintaa varten tarvittavat määrärahat tähän lukuun.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 845 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	390 100	+ 196 300	4	+ 3
2. Työsubdepalkat	239 000	+ 182 500	5	+ 3
3. Muut palkat ja palkkiot	133 600	+ 30 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	55 600	+ 29 600	—	—
	Varaus 1981	— 17 700	—	—
	Varaus 1982	26 700	—	—
	Yhteensä	845 000	9	+ 6

Henkilöstön määrän lisäyksestä neljä on aikaisemmin palkattu momentin 29.86.21 määrärahalta.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 37 200 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet, jotka on aikaisemmin palkattu momentin 29.86.21 määrärahalta:

	Palkkaus- luokka
1 metsäteknikko	C 41
1 työnopettaja	C 36
1 opettaja	C 36

Lisäys on 176 300 mk.

c) Työsuhtepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 73 300 mk, mistä 40 400 mk asuntolanvalvojatalonmiehen palkkaamiseksi 1. 1. 1982 lukien ja 32 900 mk asuntolanhoitajan sekä siivoojan palkkaamiseksi 1. 8. 1982 lukien. Edellä mainituista yhden toimen palkkaus on suoritettu aikaisemmin momentilta 29.86.21.

Työsuhtepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 102 100 mk vuonna 1981 osaksi vuotta palkatun henkilökunnan palkkoina.

Lisäys on 175 400 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kahdeksan pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 20 000 mk luento- ja tuntiopetuspalkkioina.

1982 esitys	845 000
1981 menoarvio	397 500
1980 tilinpäätös	177 012

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 420 000 mk toiminnan vakinaistamisen ja syksyllä valmistuvien uusien tilojen johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	200 000
Matkat	30 000
Ravintomenot	160 000
Työtoiminta	50 000
Muut menot	160 000
Yhteensä	600 000

1982 esitys	600 000
1981 menoarvio	180 000

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 600 000 mk kaluston täydennyshankintoja ja syksyllä valmistuvan uudisrakennuksen kalustamista varten.

1982 esitys	600 000
1981 menoarvio	26 000

67. Ammattikoulujen opettajaopistot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 8 035 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	3 937 700	+ 619 700	53	+ 4
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	660 700	+ 69 400	13	—
3. Muut palkat ja palkkiot	2 657 300	+ 266 500	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	525 400	+ 62 300	—	—
Varaus 1981		— 315 000	—	—
Varaus 1982	253 900	+ 253 900	—	—
Yhteensä	8 035 000	+ 956 800	66	+ 4

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 788 600 mk, mistä 607 700 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan 1. 8. 1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Ammattikoulujen Hämeenlinnan opettajaopisto

	Palkkausluokka
2 lehtoria	C 47
1 vanhempi vahtimestari	V 13

Ammattikoulujen Jyväskylän opettajaopisto

1 yliopettaja	C 55
---------------------	------

Lisäys on 117 000 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 13 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 50 000 mk luento- ja tuntiopetus-palkkioina.

1982 esitys	8 035 000
1981 menoarvio	7 078 200
1980 tilinpäätös	5 580 407

21. Oppilashuolto (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 65 000 mk kustannusten nousun ja kehitysalueiden ammattillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisten matkojen lisääntymisen johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kouluruokailu	420 000
Oppilaiden matkakustannukset	30 000
Yhteensä	450 000

1982 esitys	450 000
1981 menoarvio	385 000
1980 tilinpäätös	400 183

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 325 000 mk, mikä aiheutuu uusien tilojen vuokrista, toiminnan laajenemisesta ja hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	1 120 000
Matkat	60 000
Työtoiminta	560 000
Muut menot	460 000
Yhteensä	2 200 000

1982 esitys	2 200 000
1981 menoarvio	1 875 000
1980 tilinpäätös	1 497 865

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 650 000 mk uusien tilojen kalustamista sekä kalustojen, koneistojen ja opetusvälineiden täydennyshankintoja varten.

1982 esitys	650 000
1981 menoarvio	600 000
1980 tilinpäätös	525 000

88. Kiinteistön hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 8 000 000 mk vuoden 1982 maksuusuutena Jyväskylän opettajain ja Keski-Suomen keskusammattikoulun tarpeisiin ostetun ns. Hongikon koulukiinteistön kauppahinnasta.

1982 esitys	8 000 000
1981 menoarvio	6 000 000

68. Valtion keskusammattikoulut

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 59 746 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	35 610 800	+ 3 714 200	601	+ 5
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuohdepalkat ..	7 191 600	+ 862 200	208	+ 2
3. Muut palkat ja palkkiot	11 147 100	+ 989 800	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	3 908 300	+ 352 100	—	—
	Varaus 1981	— 2 419 200	—	—
	Varaus 1982	+ 1 888 200	—	—
	Yhteensä	+ 5 387 300	809	+ 7

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 5 273 800 mk, mistä 4 936 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Oppilasmäärän ja tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan 1. 8. 1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Palkkaus-
luokka

<i>Keski-Suomen keskusammattikoulu</i>	
1 yleisaineiden opettaja	C 35
<i>Pohjois-Karjalan keskusammattikoulu</i>	
1 ammattiaineiden opettaja	C 43
1 ammatinopettaja	C 35
<i>Pohjois-Pohjanmaan keskusammattikoulu</i>	
1 ammattiaineiden opettaja	C 43
1 työnopettaja	C 33

Lisäys on 123 800 mk.

c) Työsuohdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 33 900 mk emännän ja keittäjän palkkaamista varten 1. 8. 1982 lukien.

Työsuohdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 67 700 mk vuonna 1981 osaksi vuotta palkatun henkilökunnan palkkoina.

Lisäys on 101 600 mk.

Alamomentilta saadaan palkata enintään 210 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 67 000 mk ylitunti- sekä luento- ja tuntiopetuspalkkioina.

1982 esitys	59 746 000
1981 menoarvio	54 358 700
1980 tilinpäätös	47 457 827

21. Oppilashuolto (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 280 000 mk matkakustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kouluuokailu	9 200 000
Oppilaiden matkakustannukset	3 680 000
Oppilaskodit	330 000
Oppilaiden terveydenhuolto	40 000
Yhteensä	13 250 000

1982 esitys	13 250 000
1981 menoarvio	12 970 000
1980 tilinpäätös	9 942 943

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 780 000 mk lähinnä kustannusten nousun sekä opettajien lisääntyneen kurssitarpeen johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	5 800 000
Työtoiminta	10 000 000
Oppimateriaali	900 000
Matkat	70 000
Muut menot	1 710 000
Yhteensä	18 480 000

1982 esitys	18 480 000
1981 menoarvio	16 700 000
1980 tilinpäätös	14 731 757

70. Kaluston ja työkonoiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 500 000 mk uusien

tilojen perushankintoja sekä vanhan kaluston ja koneiston uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	7 500 000
1981 menoarvio	7 000 000
1980 tilinpäätös	6 000 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 21 500 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset talonrakennustyöt.* Alomomentille ehdotetaan 20 000 000 mk Kainuun keskusammattikoulun lisärakennus-, peruskorjaus- ja muutostyötä varten. Lisärakennushankkeen tarkistettu kustannusarvio on 53 450 000 mk, hyötypinta-ala 13 430 m², tilavuus 83 650 m³ sekä yksikkökustannukset 3 980 mk/m² ja 639 mk/m³. Perusparannushankkeen tarkistettu kustannusarvio on 8 900 000 mk, hyötypinta-ala 6 782 m², tilavuus 35 600 m³ sekä yksikkökustannukset 1 312 mk/m² ja 250 mk/m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 27 570 000 mk.

2. *Talonrakennusten suunnittelu.* Alomomentille ehdotetaan talonrakennus- ja perusparannustöiden suunnittelua varten 1 500 000 mk, mistä 1 000 000 mk Pohjois-Karjalan keskusammattikoulun Ilomantsin sivukouluu varten.

1982 esitys	21 500 000
1981 menoarvio	19 000 000
1980 tilinpäätös	13 119 000

69. Kuulovammaisten ja näkövammaisten ammattikoulut

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 548 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	3 532 800	+ 525 300	60	+ 3
2. Työsuhdepalkat	1 385 000	+ 237 700	35	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	1 898 200	+ 252 900	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	493 400	+ 67 100	—	—
Varaus 1981		— 290 000	—	—
Varaus 1982	238 600	+ 238 600	—	—
Yhteensä	7 548 000	+ 1 031 600	95	+ 4

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 752 600 mk, mistä 610 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan 1. 8. 1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
<i>Kuulovammaisten ammattikoulu</i>	
1 taloudenhoitaja	V 19
<i>Näkövammaisten ammattikoulu</i>	
2 yleisaineiden opettajaa	C 37

Lisäys on 67 800 mk

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 22 200 mk vuonna 1981 osaksi vuotta palkatun henkilön palkkana.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 73 300 mk oppimateriaalisuunnittelijan edelleen palkkaamista varten. Toimen palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentin 28.80.02 määrärahalta.

Lisäys on 95 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 36 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 100 000 mk ylitunti- ja tuntiopeuspalkkioina.

1982 esitys	7 548 000
1981 menoarvio	6 516 400
1980 tilinpäätös	5 518 402

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	700 000
Kaluston ja koneiden korjaus ja kunnossapito	55 000
Matkat	15 000
Ravintomenot	810 000
Työtoiminta	180 000
Oppilaiden viikkorahat, työvaatetus ja matkakulut sekä perheenhuoltorahat ..	280 000
Oppilaiden vapaa-aikatoiminta	30 000
Muut menot	560 000
Yhteensä	2 630 000

1982 esitys	2 630 000
1981 menoarvio	2 330 000
1980 tilinpäätös	2 029 314

70. *Kaluston ja koneistojen hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 300 000 mk kaluston, koneistojen ja laitteiden uusimista ja täydennys-hankintoja varten.

1982 esitys	300 000
1981 menoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	250 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 000 000 mk uusia talonrakennustöitä varten seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myyntetty mk	Ehdotetaan mk
1. <i>Näkövammaisten ammattikoulu</i>					
— koulurakennuksen laajennus	2 515 (17 000)	11 500 000	4 572 (677)	3 000 000	1 500 000
— koulurakennuksen peruskorjaus	1 772 (11 250)	5 500 000	3 100 (489)		
2. <i>Kuulovammaisten ammattikoulu</i>					
— peruskorjaus	4 245 (21 900)	2 800 000	660 (128)	100 000	1 500 000
				Yhteensä	3 000 000

1982 esitys	3 000 000
1981 menoarvio	100 000
1980 tilinpäätös	2 700 000

71. Kunnalliset ja yksityiset ammattioppilaitokset

30. *Valtionosuus kunnallisten ammattikoulujen käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 11 §:n nojalla suoritettavia käyttökustannuksia ja kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen valtionosuuden suorittamista varten momentille merkitään 475 910 000 mk eli lisäystä 32 182 600 mk seuraavasti:

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin*. Alamomentille merkitään lisäystä 27 313 400 mk seuraavasti:

a) Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saataisiin vuonna 1982 hyväksyä 25 uutta opettajaa ja 30 uutta tarpeellista muuta henkilöä. Alamomentille merkitään lisäystä 46 068 000 mk, mistä 2 253 300 mk aiheutuu edellä mainitun henkilöstön lisäyksistä, 32 839 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 10 975 700 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 14 154 600 mk vuodelle 1981 sekä alamomentin määrärahan oikaisun johdosta 5 000 000 mk, lisäys on 26 913 400 mk.

b) Kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisesti merkitään lisäystä 400 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

Alamomentin loppusumma on 324 560 000 mk.

2. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin*. Alamomentille merkitään lisäystä 4 369 200 mk seuraavasti:

a) Alamomentille merkitään lisäystä 3 850 000 mk kustannusten nousun johdosta.

b) Kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisesti alamomentille merkitään lisäystä 519 200 mk kustannusten nousun vuoksi.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	35 500 000
Valtionosuus muihin menoihin	106 350 000
Yhteensä	141 850 000

3. *Valtionosuus kehitysalueiden kunnallisille ammattikouluille oppilaiden matkakustannuk-*

siin. Alamomentille merkitään kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen valtionosuuden suorittamista varten 9 500 000 mk. Lisäys on 500 000 mk.

1982 esitys	475 910 000
1981 menoarvio	443 727 400
1980 tilinpäätös	347 279 849

33. *Valtionavustus kunnallisten ammattioppilaitosten perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionavustuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 10 §:n 1 momentin 1 kohdan ja 2 momentin nojalla suoritettavia perustamiskustannuksia varten 33 000 000 mk eli lisäystä 8 588 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionavustus huoneistojen bankkimiseen*. Alamomentille ehdotetaan 24 000 000 mk vuonna 1982 maksettavia rakennusavustuksia varten. Lisäys on 5 388 000 mk. Ehdotetaan, että vuonna 1982 saataisiin hyväksyä perustamissuunnitelmia enintään sellainen määrä, että valtionavustusten osuus niiden kustannusarvioista vastaa 27 000 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että toteuttamisohjelmia saataisiin hyväksyä enintään sellainen määrä, että valtionavustusten osuus niiden kustannusarvioista vastaa 27 000 000 mk.

2. *Valtionosuus koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin*. Alamomentille merkitään lisäystä 3 200 000 mk valmistuvien uusien tilojen varustamista varten. Alamomentin loppusumma on 9 000 000 mk.

1982 esitys	33 000 000
1981 menoarvio	24 412 000
1980 tilinpäätös	17 415 000

35. *Kunnallisten ja yksityisten ammattioppilaitosten rakentamisen korkotuki* (arviomääräraha)

Korkotukilainoista annetun lain (1015/77) nojalla luottolaitoksille suoritettavia korkohyvityksiä varten momentille ehdotetaan edelleen 4 000 000 mk. Korkohyvitystä maksetaan Postipankin ja luottolaitosten vuosina 1969—

81 myöntämistä sekä vuonna 1982 myönnettäviksi ehdotetuista, enintään 26 000 000 markkaan nousevista pitkäaikaisista halpakorkeoisista lainoista.

Yleisperusteluihin viitaten korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 9 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1982 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtoien mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1982 esitys	4 000 000
1981 menoarvio	4 000 000
1980 tilinpäätös	2 825 689

36. *Valtionapu yleisen ammattikoulun perustamiseen ja laajentamiseen kehitysalueen ensimmäisellä ja osittain toisella vyöhykkeellä*

Momentille ehdotetaan kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen ennakkorahoituksen suorittamiseksi yleisten ammattikoulujen rakennus- ja perushankintakustannuksiin 2 300 000 mk eli lisäystä 144 000 mk.

1982 esitys	2 300 000
1981 menoarvio	2 156 000
1980 tilinpäätös	1 226 000

37. *Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille ammattikouluille*

Momentille ehdotetaan kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen lisäavustuksen suorittamista varten 7 200 000 mk, mistä palkkojen osuus on 4 780 000 mk ja muiden menojen osuus 2 420 000 mk. Lisäys on 600 000 mk.

1982 esitys	7 200 000
1981 menoarvio	6 600 000
1980 tilinpäätös	6 150 000

38. *Ylimääräinen avustus Porvoon matkailualan oppilaitokselle*

Momentille ehdotetaan 353 000 mk ylimääräisenä avustuksena Porvoon matkailualan oppilaitoksen toiminnan turvaamiseksi. Lisäys on 28 000 mk.

1982 esitys	353 000
1981 menoarvio	325 000
1980 tilinpäätös	300 000

50. *Valtionosuus yksityisten ammattikoulujen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)*

Eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 11 §:n nojalla suoritettavia käyttökustannuksia varten momentille merkitään 49 242 000 mk eli lisäystä 4 625 200 mk seuraavasti:

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin.* Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saataisiin vuonna 1982 hyväksyä kahdeksan opettajaa ja kuusi uutta tarpeellista muuta henkilöä. Alamomentille merkitään lisäystä 4 913 800 mk, mistä 582 800 mk aiheutuu edellä mainitun henkilöstön lisäyksistä, 3 224 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 1 107 000 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 1 391 400 mk vuodelle 1981, lisäys on 3 522 400 mk. Alamomentin loppusumma on 32 742 000 mk.

2. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään lisäystä 1 102 800 mk kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	4 400 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	12 100 000
Yhteensä 16 500 000	

1982 esitys	49 242 000
1981 menoarvio	44 616 800
1980 tilinpäätös	33 114 826

51. *Lisäavustus kehitysalueiden yksityisille ammattioppilaitoksille*

Momentille ehdotetaan 190 000 mk kehitys-

alueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen lisäavustuksen suorittamista varten. Lisäys on 15 000 mk.

1982 esitys	190 000
1981 menoarvio	175 000
1980 tilinpäätös	160 000

53. Valtionapu invalidien ammattioppilaitoksille (arviomääräraha)

1. *Valtionapu palkekausmenoihin.* Ehdotetaan, että valtionavun piiriin saataisiin vuonna 1982 hyväksyä neljä uutta opettajaa ja kaksi uutta muuta henkilöä. Alamomentille merkitään lisäystä 3 274 200 mk, mistä 346 300 mk aiheutuu edellä mainitun henkilöstön lisäyksestä, 2 181 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 746 900 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 940 300 mk vuodelle 1981, lisäys on 2 333 900 mk. Alamomentin loppusumma on 22 079 600 mk.

1982 esitys	46 959 000
1981 menoarvio	44 625 100
1980 tilinpäätös	32 990 000

54. Valtionavustus yksityisten ammattioppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 10 §:n 1 momentin 2—3 kohdan ja 2 momentin nojalla suoritettavia perustamiskustannuksia varten 8 428 000 mk eli lisäystä 1 948 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionavustus huoneistojen hankkimiseen.* Alamomentille ehdotetaan 5 828 000 mk seuraavasti:

a) Ammattienedistämislaitoksen uudisrakennuksen kustannusarvio on 57 000 000 mk. Edellyttäen, että aikaisemman käytännön mukaisesti yksityiselle ammattioppilaitokselle myönnetään rakennusavustusta 25 %, on avustuksen suuruus 14 250 000 mk, mistä vuoden 1975 toisessa lisämenoarviossa on myönnetty 100 000 mk, vuoden 1978 menoarviossa 1 000 000 mk, vuoden 1979 menoarviossa 2 700 000 mk, vuoden 1980 menoarviossa

2 750 000 mk ja vuoden 1981 menoarviossa 3 572 000 mk. Alamomentille ehdotetaan vuoden 1982 rakennusavustukseksi 4 128 000 mk.

b) Ammattienedistämislaitoksen oppilasasuntolahanketta varten, jonka kustannusarvio on 6 800 000 mk, ehdotetaan avustuksena 1 700 000 mk.

Alamomentin loppusumma lisääntyä 1 448 000 mk.

2. *Valtionosuus koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin.* Alamomentille merkitään lisäystä 500 000 mk uusien tilojen kalustamista varten. Alamomentin loppusumma on 2 600 000 mk.

1982 esitys	8 428 000
1981 menoarvio	6 480 000
1980 tilinpäätös	5 543 000

55. Ylimääräinen valtionavustus erälle ammattioppilaitoksille

Momentille, jonka alamomenttijako ehdotetaan muutettavaksi, ehdotetaan valtionavustuksena 3 175 000 mk eli lisäystä 1 307 500 mk kustannusten nousun johdosta seuraavasti:

1. (29.71.55.1 ja 5) *Ylimääräinen avustus Ammattienedistämislaitokselle.* Ammattienedistämislaitoksen ja siihen liitetyn Leikkuuopiston toiminnan turvaamiseksi alamomentille ehdotetaan lisäavustuksena 2 200 000 mk, mistä Leikkuuopiston osuus on 100 000 mk. Lisäys on 1 120 000 mk.

2. *Ylimääräinen avustus Helsingin Maalariammattikoululle.* Helsingin Maalariammattikoulun toiminnan turvaamiseksi alamomentille ehdotetaan ylimääräisenä avustuksena 160 000 mk. Lisäys on 80 000 mk.

3. *Ylimääräinen avustus Finnairin Ilmailuopistolle.* Finnairin Ilmailuopistolle Kuopiossa tapahtuvaa ammattilentäjien peruskoulutusta varten alamomentille ehdotetaan ylimääräisenä avustuksena 325 000 mk. Lisäys on 25 000 mk.

4. *Ylimääräinen avustus Kelloseppäkoululle.* Kelloseppäkoulun toiminnan turvaamiseksi alamomentille ehdotetaan ylimääräisenä avustuksena 90 000 mk. Lisäys on 7 500 mk.

5. *Ylimääräinen avustus Pohjois-Suomen Teollisuusopistolle.* Alamomentin numerotunnus

on muutettu. Pohjois-Suomen Teollisuusopiston toiminnan turvaamiseksi alamomentille ehdotetaan ylimääräisenä avustuksena 400 000 mk. Lisäys on 75 000 mk.

1982 esitys	3 175 000
1981 menoarvio	1 867 500
1981 I lisämenoarvio	700 000
1980 tilinpäätös	1 460 000

72. Valtion metsäopetus

Pohjois-Savon metsäkoulun ja Valtimon metsäkonekoulun toimintaan on nykyisin osittain käytetty väliaikaiseen ammatilliseen koulutukseen varattuja määrärahoja. Samoin 1.7.1978 toimintansa aloittaneen Joensuun metsä- ja puutalousopiston toimintaan on tähän saakka käytetty väliaikaisen ammatillisen koulutuksen määrärahoja. Näiden oppilaitosten toiminnan vakinaistamiseksi ehdotetaan 1.1.1982 alkaen tarkoitusta varten tarpeelliset määrärahat sekä perustettavaksi virkoja ja toimia ja palkattavaksi työsuhteista henkilökuntaa.

Paimion maatalouskerho-opiston kiinteistö on siirretty metsäalan ammattiopetuksen hallintaan ja käyttöön. Koulutus aloitettiin vuoden 1981 alusta väliaikaisen koulutuksen varoilla yksityisen Lounais-Suomen metsäkoulun alaise-

na. Lounais-Suomen Metsänhoitoyhdistysten Säätiö on kuitenkin päättänyt lopettaa Lounais-Suomen metsäkoulun toiminnan 31.12.1981. Lounais-Suomen metsäkoulun toiminnan aloittamiseksi valtion oppilaitoksena Paimiossa, Paimion maatalouskerho-opiston entisissä tiloissa 1.1.1982 lukien, ehdotetaan perustettavaksi virka ja toimia ja palkattavaksi työsuhteista henkilökuntaa. Vastaavasti ehdotetaan Lounais-Suomen metsäkoulun nykyiset toimet lakkautettavaksi momenttien 29.73.50 ja 52 kohdalla. Lounais-Suomen metsäkoulun valtionavulla hankkima kalusto siirretään samalla toimintansa aloittavalle valtion oppilaitokselle korvauksetta. Muutoin oppilaitoksen toimintaan on tarkoitus käyttää vuoden 1982 ajan väliaikaisen ammatillisen koulutuksen määrärahoja.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 34 733 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	14 092 500	+ 3 541 500	175	+ 33
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ..	15 504 900	+ 2 033 400	324	+ 14
3. Muut palkat ja palkkiot	1 765 500	+ 384 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	2 272 400	+ 405 200	—	—
Varaus 1981		— 1 270 200	—	—
Varaus 1982	1 097 700	+ 1 097 700	—	—
Yhteensä	34 733 000	+ 6 192 200	499	+ 47

Henkilöstön määrän lisäyksestä kahdeksan aiheutuu siirrosta momenteilta 29.73.50 ja 52 ja 23 on aikaisemmin palkattu momentin 29.86.21 määrärahalta.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 3 552 400 mk, mistä 2 842 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluun viitaten, aikaisemmin väliaikaisena annettun koulutuksen vakiinnuttamisen ja tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi, mikäli perustamisajankohdaksi ei ole jäljempänä muuta osoitettu, 1. 8. 1982 lukien seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

Peruspalkkaiset:	Palkkausluokka
<i>Joensuun metsä- ja puutalousopisto</i>	
4 lehtoria, 1/1 v.	C 48
<i>Kotkan puutalousopisto</i>	
1 lehtori	C 48
<i>Kurun normaalimetsäopisto</i>	
1 lehtori	C 48
<i>Lounais-Suomen metsäkoulu</i>	
1 johtaja, 1/1 v.	C 58
<i>Nikkarilan metsäopisto</i>	
1 metsänhoitaja	C 48
<i>Pohjois-Savon metsäkoulu</i>	
2 metsänhoitajaa, 1/1 v.	C 48
<i>Rovaniemen metsäopisto</i>	
1 lehtori	C 48
<i>Vallinkorvan metsäkoulu</i>	
1 metsänhoitaja	C 48
<i>Valtimon metsäkonekoulu</i>	
1 metsänhoitaja, 1/1 v.	C 48
Ylimääräiset:	
<i>Joensuun metsä- ja puutalousopisto</i>	
1 lehtori, 1/1 v.	C 48
1 metsäteknikko, 1/1 v.	C 41
1 toimistosihiteeri, 1/1 v.	V 15
1 kanslisti, 1/1 v.	V 13
<i>Kotkan puutalousopisto</i>	
1 vahtimestari	V 12
<i>Lounais-Suomen metsäkoulu</i>	
1 metsäteknikko, 1/1 v.	C 41
1 työnopettaja, 1/1 v.	C 36

Palkkausluokka

Pohjois-Savon metsäkoulu

2 metsäteknikka, 1/1 v.	C 41
2 työnopettajaa, 1/1 v.	C 36

Taivalkosken metsäkonekoulu

1 insinööri	C 46
1 metsäteknikko	C 41
1 työnopettaja	C 36

Vallinkorvan metsäkoulu

1 metsäteknikko	C 41
1 työnopettaja	C 36

Valtimon metsäkonekoulu

2 metsäteknikka, 1/1 v.	C 41
2 työnopettajaa, 1/1 v.	C 36

Lisäys on 1 712 700 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 444 400 mk, mistä 80 600 mk kahden asuntolanhoitajan, kahden siivoojan ja yhden huoltovarastomiehen palkkaamiseksi 1. 8. 1982 lukien, 168 900 mk aikaisemmin väliaikaisena annettun koulutuksen vakinaistamisen johdosta apulaiskanslistin, kahden talousapulaisen, yhden siivoojan ja yhden osa-aikaisen siivoojan palkkaamiseksi 1. 1. 1982 lukien ja 194 900 mk luvun perusteluun viitaten viiden henkilön palkkoina, mistä 136 000 mk on siirtoa momentilta 29.73.52.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 338 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 250 000 mk luento- ja tuntiopetuspalkkioina.

1982 esitys	34 733 000
1981 menoarvio	28 540 800
1980 tilinpäätös	25 737 338

21. *Oppilashuolto* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 530 000 mk, mistä 610 000 mk aiheutuu kouluruokailun kustannusten noususta ja 920 000 mk oppilaiden määrän kasvusta luvun perusteluihin viitaten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kouluruokailu	7 280 000
Opinto- ja perheavustukset	4 200 000
Yhteensä	11 480 000

1982 esitys	11 480 000
1981 menoarvio	9 950 000
1980 tilinpäätös	7 111 826

26. Opettajien valmistus

Metsäoppilaitoksista annetun lain (141/64) ja normaalimetsäopistosta annetun asetuksen (398/65) mukaista opettajainvalmistusta varten momentille ehdotetaan 750 000 mk. Lisäys 130 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja koulutuksen laajentumisesta. Asetuksen 11 §:ään viitaten ehdotetaan, että määrärahasta voidaan käyttää enintään 500 000 mk opettajakokelaille myönnettävinä apurahoina.

1982 esitys	750 000
1981 menoarvio	620 000
1980 tilinpäätös	479 020

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 060 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 8 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 3 059 000 mk, mistä 1 400 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 1 659 000 mk toiminnan laajenemisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	6 350 000
Työkorvaukset oppilaille	1 210 000
Metsäkoneiden käyttö työopetuksessa ..	740 000
Matkat	1 100 000
Muut menot	5 152 000
Yhteensä	14 552 000

1982 esitys	14 560 000
1981 menoarvio	11 500 000
1980 tilinpäätös	9 989 500

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan metsä- ja puutalousoppilaitosten kaluston, koneiden ja opetusvälineiden sekä uusien oppilasasuntoloiden kalustojen hankkimiseksi 7 600 000 mk, mistä 3 000 000 mk Kotkan puutalousopiston uudisrakennusten kalustamista varten.

1982 esitys	7 600 000
1981 menoarvio	9 000 000
1980 tilinpäätös	6 300 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 610 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 2 110 000 mk Hirvaan metsäkonekoulun uudisrakennus- ja peruskorjaustöitä varten. Uudisrakennushankkeen kustannusarvio on 15 100 000 mk, pinta-ala 3 495 m² ja tilavuus 22 300 m³ sekä yksikkökustannukset 4 320 mk/m² ja 677 mk/m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 14 650 000 mk, mistä on peruuntunut 150 000 mk. Peruskorjaushankkeen kustannusarvio on 1 510 000 mk, pinta-ala 602 m² ja tilavuus 3 050 m³ sekä yksikkökustannukset 2 508 mk/m² ja 495 mk/m³.

2. *Uudet talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 3 500 000 mk seuraavasti:

a) Kurun normaalimetsäopiston peruskorjausta varten ehdotetaan 2 000 000 mk ja 500 000 mk oppilaitosten pienehköjä korjaustöitä varten eli yhteensä 2 500 000 mk. Kurun normaalimetsäopiston peruskorjaushankkeen kustannusarvio on 3 200 000 mk, pinta-ala 2 278 m² ja tilavuus 8 000 m³ sekä yksikkökustannukset 1 405 mk/m² ja 400 mk/m³.

b) Jämsänkosken metsäkonekoulun uudisrakennusta varten ehdotetaan 1 000 000 mk. Hankkeen kustannusarvio on 22 000 000 mk, pinta-ala 5 100 m² ja tilavuus 34 500 m³ sekä yksikkökustannukset 4 314 mk/m² ja 638 mk/m³.

3. *Talonrakennusten suunnittelu.* Metsä- ja puutalousoppilaitosten uudisrakennus- ja korjaushankkeiden sekä maankäytön suunnittelua varten alamomentille ehdotetaan 3 000 000 mk, mistä 900 000 mk Joensuun metsä- ja puutalousopiston uudisrakennuksen suunnittelua varten, 500 000 mk Jämsänkosken metsäkonekoulun uudisrakennuksen suunnittelua varten ja 100 000 mk Sotkamon metsäopiston uudisrakennuksen suunnittelua varten.

1982 esitys	7 610 000
1981 menoarvio	35 030 000
1981 I lisämenoarvio	850 000
1980 tilinpäätös	27 800 000

88. *Kiinteistöjen hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 139 000 mk Kiuruveden kunnan ja valtion yhteishankkeena toteutettavasta liikuntahallista Pohjois-Savon metsäkoulun käyttöön tulevien tilojen ensimmäistä maksuerää varten. Pohjois-Savon metsä-

koulun osuus rakennuskustannuksista on ennakkoarvion mukaan 416 000 mk.

1982 esitys 139 000

73. Yksityinen metsäopetus

50. *Valtionapu yksityisten metsäoppilaitosten opettajien palkkaukseen* (arviomääräraha)

Momentille merkitään metsäoppilaitoksista annetun lain (141/64) 11 §:n nojalla suoritettavia opettajien palkkausmenoja varten vähennystä 127 700 mk seuraavasti:

a) Momentille merkitään lisäystä 133 700 mk, mistä 105 500 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 28 200 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun momentilta vähennetään varaus 45 500 mk vuodelle 1981, lisäys on 88 200 mk.

b) Valtionavun piiristä ehdotetaan lakkauttavaksi toimintansa lopettavan Lounais-Suomen metsäkoulun johtajan (C 58), metsäteknikon (C 41) ja metsätyönohjeuttajan (C 36) toimet. Vähennys on 215 900 mk.

1982 esitys 828 000
1981 menoarvio 955 700
1980 tilinpäätös 458 500

52. *Valtionapu yksityisten metsäoppilaitosten muihin ylläpitomenoihin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään metsäoppilaitoksista annetun lain (141/64) 11 §:n nojalla suoritettavia ylläpitomenoja varten vähennystä 294 300 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin*. Alamomentille merkitään lisäystä 35 500 mk, mistä 30 100 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 5 400 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 12 800 mk vuodelle 1981 ja Lounais-

Suomen metsäkoulun lakkauttamisen johdosta viiden henkilön palkkana 136 000 mk siirtona momentille 29.72.01, vähennys on 113 300 mk. Alamomentin loppusumma on 156 000 mk.

2. *Valtionapu muihin ylläpitomenoihin*. Alamomentille merkitään lisäystä 42 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Kun alamomentilta ehdotetaan vähennettäväksi toimintansa lopettavan Lounais-Suomen metsäkoulun osuutena 223 000 mk, vähennys on 181 000 mk.

Käyttösuunnitelma:		mk
Ravintomenot		70 000
Ylläpitomenot		220 000
Opettajien jatko-opinnot		3 000
Kurssit		20 000
Opinto- ja perheavustukset		4 000
Matkat ja kokouspalkkiot		3 000
	Yhteensä	320 000

1982 esitys 476 000
1981 menoarvio 770 300
1980 tilinpäätös 635 500

54. *Valtionapu yksityisten metsäoppilaitosten kaluston hankkimiseen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 90 000 mk metsäoppilaitoksista annetun lain (141/64) 14 §:n nojalla suoritettavia kaluston, työvälineiden ja koneiden perushankintoja varten. Vähennys on 50 000 mk.

1982 esitys 90 000
1981 menoarvio 140 000
1980 tilinpäätös 130 000

74. Valtion merenkulkualan oppilaitokset

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 14 168 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	6 836 200	+ 707 500	113	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	1 054 000	+ 165 100	22	—
3. Muut palkat ja palkkiot	4 903 000	+ 469 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	927 000	+ 87 900	—	—
	Varaus 1981	— 570 800	—	—
	Varaus 1982	+ 447 800	—	—
	Yhteensä	+ 1 306 800	135	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 204 600 mk, mistä 1 143 500 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Opetustehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan Kotkan merenkulkuoppilaitokseen perustettavaksi 1.8.1982 lukien ylimääräinen lehtorin toimi (C 44). Lisäys on 27 400 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 59 900 mk vuonna 1981 osaksi vuotta palkatun henkilön palkkana. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 22 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 50 000 mk ylitunti- ja tuntiopetuspalkkioina.

1982 esitys	14 168 000
1981 menoarvio	12 861 200
1980 tilinpäätös	10 884 444

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 730 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta ja opistojen oppilaille ilmaisen aterian aiheuttamasta ravintomenojen kasvusta. Kun momentilta vähennetään kertameno 170 000 mk, lisäys on 560 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Rakennusten käyttö	360 000
Alusten kunnossapito	184 000
Matkat	36 000
Ravintomenot	2 435 000
Työtoiminta	1 090 000
Oppilasasuntola	220 000
Muut menot	835 000
Yhteensä	5 160 000

1982 esitys	5 160 000
1981 menoarvio	4 600 000
1980 tilinpäätös	4 282 791

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 800 000 mk, mistä 320 000 mk uusien tilojen kalustamiseen, 480 000 mk kaluston uusimiseen ja täydentämiseen sekä 2 000 000 mk aluksen käsittelysimulaattorin hankintaan vuoden 1980 tulo- ja menoarvion perusteluiden mukaisesti.

1982 esitys	2 800 000
1981 menoarvio	2 370 000
1980 tilinpäätös	470 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 200 000 mk seuraavasti:

a) Momentille ehdotetaan 2 700 000 mk Helsingin merenkulkuoppilaitoksen lisärakennusta varten. Hankkeen tarkistettu kustannusarvio on 3 300 000 mk, pinta-ala 771 m² ja tilavuus 3 800 m³ sekä yksikkökustannukset 4 280 mk/m² ja 868 mk/m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 600 000 mk.

b) Kotkan merenkulkuoppilaitoksen lisärakennuksen suunnittelua varten ehdotetaan 500 000 mk.

1982 esitys	3 200 000
1981 menoarvio	800 000
1980 tilinpäätös	100 000

75. Ammattikasvatushallituksen metsät

21. Metsien hoito (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 500 000 mk havaintometsien käyttösuunnitelmien mukaisten metsänhoitotöiden suorittamista varten. Lisäys on 50 000 mk, mistä 30 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 20 000 mk uudistusalan lisääntymisestä.

1982 esitys	500 000
1981 menoarvio	450 000
1980 tilinpäätös	379 507

22. Puutavaran hankinta ja myynti (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk kustannusten nousun johdosta havaintometsien käyttösuunnitelmien mukaisten hankinta- ja myyntitöiden suorittamista varten. Toiminnasta aiheutuvat tulot on merkitty momentille 12.29.75.

1982 esitys	1 600 000
1981 menoarvio	1 500 000
1980 tilinpäätös	903 654

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 40 000 mk

lähinnä havaintometsäalueilla olevien majoitusrakennusten kunnossapitoa varten.

1982 esitys	830 000
1981 menoarvio	790 000
1980 tilinpäätös	680 111

77. Metsien perusparannukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 380 000 mk havaintometsien kulku- ja kuljetusteiden rakentamista, peruskuivatusta ja -metsitystä sekä metsälannoituksia ja muita perusparannuksia varten.

1982 esitys	380 000
1981 menoarvio	350 000
1980 tilinpäätös	320 000

88. Maan bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 400 000 mk maan hankkimiseen metsä- ja puutalousoppilaitoksille havaintometsien opetuskäytön parantamiseksi vähäisin ostoin ja tilusvaihdoin.

1982 esitys	400 000
1981 menoarvio	400 000
1980 tilinpäätös	300 000

76. Valtion teknilliset oppilaitokset

Kemin teknillisen koulun siirtämiseksi Kemin teknillisenä oppilaitoksena 1. 8. 1982 lukien valtion haltuun ehdotetaan perustettavaksi vir-

koja ja ylimääräinen toimi. Vastaavasti ehdotetaan Kemin teknillisen koulun nykyiset toimet lakkautettavaksi momentin 29.77.30 kohdalla.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 105 823 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	51 107 800	+ 5 615 400	663	+ 14
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	2 482 400	+ 282 300	84	+ 2
3. Muut palkat ja palkkiot	41 965 300	+ 3 534 000	4	- 4
4. Sosiaaliturvamaksu	6 923 100	+ 593 000	—	—
Varaus 1981		- 4 306 200	—	—
Varaus 1982	3 344 400	+ 3 344 400	—	—
Yhteensä	105 823 000	+ 9 062 900	751	+ 12

Henkilöstön määrän lisäyksestä neljä aiheutuu Kemlin teknillisen koulun valtiollistamisesta.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 9 080 400 mk, mistä 8 218 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Toiminnan laajentamiseksi, tuntiopettajien osuuden vähentämiseksi sekä luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi 1.8.1982 lukien seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
Peruspalkkaiset:	
<i>Helsingin teknillinen oppilaitos</i>	
1 yliopettaja	C 56
<i>Jyväskylän teknillinen oppilaitos</i>	
1 yliopettaja	C 56
2 lehtoria	C 47
<i>Kemlin teknillinen oppilaitos</i>	
3 lehtoria	C 47
<i>Mikkelin teknillinen oppilaitos</i>	
1 lehtori	C 47
<i>Raahen tietokonealan oppilaitos</i>	
1 lehtori	C 47
<i>Ylivieskan teknillinen koulu</i>	
1 lehtori	C 47
Ylimääräiset:	
<i>Helsingin teknillinen oppilaitos</i>	
1 assistentti	C 43

	Palkkaus- luokka
<i>Jyväskylän teknillinen oppilaitos</i>	
1 vahtimestari	V 13
<i>Kajaanin teknillinen koulu</i>	
1 vahtimestari	V 13
<i>Kemlin teknillinen oppilaitos</i>	
1 kanslisti	V 13
<i>Mikkelin teknillinen oppilaitos</i>	
1 assistentti	C 43

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan 1.3.1982 lukien lakkautettavaksi Tampereen teknillisestä oppilaitoksesta ylimääräinen koneenhoitajan toimi (V 14).

Lisäys on 386 600 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 40 700 mk kahden osa-aikaisen kanslistin palkkaamiseksi kokopäivätoimisina.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 6 700 mk vuonna 1981 osaksi vuotta palkatun henkilökunnan palkkoina.

Työsuhdepalkkoista vähennetään 37 700 mk vuonna 1981 siirrettyjen toimien palkkoina.

Lisäys on 9 700 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 86 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 250 000 mk ylitunti- sekä luento- ja tuntiopetuspalkkioina.

Edellyttäen, että kohdassa b ehdotetut kaksi yliopettajan virkaa (C 56) (Helsinki, Jyväskylä) ja kaksi lehtorin virkaa (C 47) (Mikkeli,

Raahen perustetaan, voidaan tuntiopetuspalkkioista vastaavasti vähentää 123 000 mk.

Muista palkkoista ja palkkioista vähennetään 172 000 mk vuonna 1981 osaksi vuotta vähennettyinä tuntiopetuspalkkioina.

Vähennys on 45 000 mk.

1982 esitys	105 823 000
1981 menoarvio	96 760 100
1980 tilinpäätös	87 439 202

21. Oppilashuolto (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 470 000 mk vuoden 1981 tulo- ja menoarvion perusteluiden mukaisesti kouluruokailun järjestämiseksi kokovuotuisena.

Käyttösuunnitelma:	mk
Oppilaiden matkakustannukset	1 250 000
Oppilaiden lääkärintarkastukset	20 000
Kouluruokailu	12 000 000
Yhteensä	13 270 000

1982 esitys	13 270 000
1981 menoarvio	7 800 000
1980 tilinpäätös	3 586 221

25. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk oppilaitosten opetusta tukevan maksullisen palvelutoiminnan laajentamisen aiheuttamia menoja varten. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.76. Momentin määrärahaa on tarkoitus käyttää palvelutoimintaan liittyviin raaka-aineiden ja tarvikkeiden hankintaan sekä palkkaus-, vuokra- ja matkamenoihin.

1982 esitys	500 000
1981 menoarvio	200 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 900 000 mk kustannusten nousun ja kehittyvän teknologian edellyttämän laboratorio-, tietokonekäyttö- ja oppimateriaalimäärärahojen tarpeen lisääntymisen johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	1 450 000
Matkat	50 000
Laboratoriot	1 050 000
Tietokoneen käyttö opetuksessa	800 000
Oppimateriaali ja kirjallisuus	1 050 000
Muut menot	1 950 000
Yhteensä	6 350 000

1982 esitys	6 350 000
1981 menoarvio	5 450 000
1980 tilinpäätös	5 312 659

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 500 000 mk uusien koulu- ja laboratoriotilojen koneiden, laitteiden ja kaluston hankkimista ja muiden tilojen kalusteiden uusimista ja täydentämistä varten. Määrärahasta on tarkoitus käyttää 2 500 000 mk uusimman teknologian opettamiseksi tarvittaviin perushankintoihin.

1982 esitys	7 500 000
1981 menoarvio	7 000 000
1980 tilinpäätös	6 500 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 950 000 mk seuraavasti:

1. Keskeneneräiset työt. Alamomentille ehdotetaan 7 450 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötöpinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Kemlin teknillinen oppilaitos					
— uudisrakennus	6 342 (36 900)	28 700 000	4 525 (778)	2 000 000	5 000 000
2. Mikkelin teknillinen oppilaitos					
— ruokalan laajennus ja muutostyöt	600 (3 135)	3 100 000	5 167 (827)	650 000	2 450 000
Yhteensä					7 450 000

2. *Talonrakennusten suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 500 000 mk lähinnä nykyisten rakennusten laajennusten, peruskorjausten ja muutostöiden suunnittelua varten.

1982 esitys	7 950 000
1981 menoarvio	11 905 000
1981 I lisämenoarvio	280 000
1980 tilinpäätös	15 600 000

88. *Kiinteistöjen hankkiminen*

Momentille ehdotetaan 1 674 000 mk, mistä

216 000 mk Ylivieskan teknilliselle koululle ostetun kiinteistön kauppahinnan neljättä erää ja vuotuista korkoa varten sekä 1 458 000 mk Lappeenrannan teknillisen oppilaitoksen liikunnan opetusta varten Lappeenrannan kaupungille rakennettavasta urheilutalosta valtiolle ostettava osuutena. Urheilutalon kokonaiskustannusarvio on 21 200 000 mk.

1982 esitys	1 674 000
1981 menoarvio	229 000
1980 tilinpäätös	234 000

77. Kunnalliset ja yksityiset teknilliset oppilaitokset

30. *Valtionosuus kunnallisten teknillisten oppilaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 14 §:n nojalla suoritettavia käyttökustannuksia ja kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen valtionosuuden suorittamista varten momentille merkitään lisäystä 1 512 800 mk. Kun momentilta luvun 29.76 perusteluihin viitaten ehdotetaan vähennettäväksi Kemlin teknillisen koulun osuutena 359 700 mk, lisäys on 1 153 100 mk.

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin.* Alamomentille merkitään lisäystä 3 583 700 mk, mistä 2 714 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 869 700 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 1 170 900 mk vuodelle 1981 ja Kemlin teknillisen koulun kahden opettajan ja tuntiopettajien osuutena 299 700 mk sekä alamomentin määrärahan oikaisun johdosta 1 000 000 mk, lisäys on 1 113 100 mk. Alamomentin loppusumma on 25 702 000 mk.

2. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään lisäystä 100 000 mk kustannusten nousun johdosta. Kun alamomentilta vähennetään Kemlin teknillisen koulun osuutena 60 000 mk, lisäys on 40 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	750 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	4 680 000
Yhteensä	5 430 000

1982 esitys	31 272 000
1981 menoarvio	30 118 900
1980 tilinpäätös	20 139 886

32. *Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille teknillisille oppilaitoksille*

Momentille ehdotetaan 800 000 mk kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen lisäavustuksen suorittamista varten. Lisäys on 55 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Lisäavustus palkkausmenoihin	616 000
Lisäavustus muihin menoihin	184 000
Yhteensä	800 000

1982 esitys	800 000
1981 menoarvio	745 000
1980 tilinpäätös	700 000

33. *Valtionavustus kunnallisten teknillisten oppilaitosten perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/

75) 13 §:n nojalla suoritettavia perustamiskustannuksia varten 870 000 mk eli lisäystä 70 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionavustus huoneistojen hankkimiseen.* Alamomentille ehdotetaan 370 000 mk eli lisäystä 70 000 mk seuraavasti:

a) Wärtsilän teknillisen oppilaitoksen peruskorjaus- ja muutostöiden tarkistettu kustannusarvio on 2 200 000 mk. Edellyttäen, että aikaisemman käytännön mukaisesti kunnalliselle teknilliselle oppilaitokselle myönnetään rakennusavustusta 25 prosenttia, avustuksen suuruus on 550 000 mk, mistä aikaisemmin on myönnetty 300 000 mk. Loppuosaa varten ehdotetaan 250 000 mk.

b) Porin teknillisen oppilaitoksen vanhan osan peruskorjaushankkeen kustannusarvio on 480 000 mk, mistä ehdotetaan edellä mainituin perustein rakennusavustuksena 25 prosenttia eli 120 000 mk.

2. *Valtionosuus koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin.* Alamomentin nimike on muutettu. Alamomentille ehdotetaan edelleen 500 000 mk edellä tarkoitettujen hankkeiden koneiden ja kaluston valtionavustusta varten.

1982 esitys	870 000
1981 menoarvio	800 000
1980 tilinpäätös	525 000

50. *Valtionosuus yksityisten teknillisten oppilaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 14 §:n nojalla suoritettavia käyttökustannuksia varten momentille merkitään lisäystä 399 800 mk seuraavasti:

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin.* Alamomentille merkitään lisäystä 451 100 mk, mistä 336 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 115 100 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 147 300 mk vuodelle 1981, lisäys on 303 800 mk. Alamomentin loppusumma on 3 397 000 mk.

2. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään lisäystä 96 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	162 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	1 088 000
Yhteensä	1 250 000

1982 esitys	4 647 000
1981 menoarvio	4 247 200
1980 tilinpäätös	2 090 000

51. *Lisäavustus kehitysalueiden yksityisille teknillisille oppilaitoksille*

Momentille ehdotetaan 65 000 mk kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen lisäavustuksen suorittamista varten. Lisäys on 5 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Lisäavustus palkkausmenoihin	52 000
Lisäavustus muihin menoihin	13 000
Yhteensä	65 000

1982 esitys	65 000
1981 menoarvio	60 000

54. *Valtionavustus yksityisten teknillisten oppilaitosten perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 13 §:n nojalla suoritettavia perustamiskustannuksia varten 550 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionavustus huoneistojen hankkimiseen.* Walter Ahlströmin teknillisen koulun peruskorjaus- ja muutostöiden kustannusarvio on 3 800 000 mk. Edellyttäen, että aikaisemman käytännön mukaisesti yksityiselle teknilliselle oppilaitokselle myönnetään rakennusavustusta 25 prosenttia, on avustuksen suuruus 950 000 mk. Alamomentille ehdotetaan vuoden 1982 rakennusavustukseksi 450 000 mk.

2. *Valtionavustus koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin.* Alamomentille ehdotetaan 100 000 mk edellä tarkoitettujen hankkeiden koneiden ja kaluston valtionavustusta varten.

1982 esitys	550 000
-------------	---------

55. *Kunnallisten ja yksityisten teknillisten oppilaitosten rakentamisen korkotuki* (arviomääräraha)

Korkotukilainoista annetun lain (1015/77) nojalla luottolaitoksille suoritettavia korkohyviksiä varten momentille ehdotetaan edelleen 211 000 mk. Korkohyvitystä maksetaan luottolaitosten vuosina 1969—81 myöntämistä sekä vuonna 1982 myönnettäviksi ehdotetuista enintään 750 000 markan pitkäaikaisista, halpakkorkoisista lainoista.

Yleisperusteluihin viitaten korkohyviksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7 ¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 9 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko

määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1982 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtoien mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1982 esitys	211 000
1981 menoarvio	211 000
1980 tilinpäätös	108 268

78. Kunnalliset ja yksityiset kauppaoppilaitokset

30. Valtionosuus kunnallisten kauppaoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 17 §:n nojalla suoritettavia käyttökustannuksia varten ja kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen valtionosuuden suorittamista varten lisäystä 9 677 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionosuus palikkausmenoihin.* Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saataisiin vuonna 1982 hyväksyä kaksi uutta kurssiosaston johtajaa ja viisi uutta opettajaa tuntiopetuksena annetun opetuksen vakinaistamiseksi. Alamomentille merkitään lisäystä 15 902 000 mk, mistä 11 136 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 150 000 mk edellä mainitun henkilöstön lisäyksestä, 754 800 mk momentin 29.78.50 perusteluihin viitaten kunnallistetun kauppaoppilaitoksen henkilöstön palkkausmenoina, 3 679 200 mk varauksesta vuodelle 1982 sekä 182 000 mk vuoteen 1981 kohdistuvista loppusuorituksista. Kun alamomentilta vähennetään varaus 4 800 000 mk vuodelle 1981 sekä alamomentin määrärahan oikaisun johdosta 3 000 000 mk, lisäys on 8 102 000 mk. Alamomentin loppusumma on 108 901 000 mk.

2. Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.

Alamomentille merkitään lisäystä 1 080 000 mk, mistä 500 000 mk aiheutuu kertamenosta uusien atk-laitteistojen hankintoja varten, 280 000 mk momentin 29.78.50 perusteluihin viitaten yksityisen kauppaoppilaitoksen kunnallistamisesta sekä 300 000 mk kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin (kertamenoa 500 000)	4 800 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	17 296 000
Yhteensä	22 096 000

3. *Valtionosuus kehitysalueiden kunnallisille kauppaoppilaitoksille oppilaiden matkakustannuksiin.* Alamomentille merkitään 7 095 000 mk kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen valtionosuuden suorittamista varten. Lisäys on 495 000 mk.

1982 esitys	138 092 000
1981 menoarvio	128 415 000
1980 tilinpäätös	98 049 795

31. *Valtionavustus kunnallisten kauppaoppilaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 16 §:n nojalla suoritettavia perustamiskustannuksia varten edelleen 4 215 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionavustus huoneistojen hankkimiseen.* Alamomentille ehdotetaan 2 700 000 mk eli lisäystä 500 000 mk. Ehdotetaan, että vuonna 1982 saataisiin hyväksyä perustamissuunnitelmia enintään sellainen määrä, että valtionavustusten osuus niiden kustannusarvioista vastaa 2 000 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että toteuttamisohjelmia saataisiin hyväksyä enintään sellainen määrä, että valtionavustusten osuus niiden kustannusarvioista vastaa 2 000 000 mk.

2. *Valtionavustus koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin.* Alamomentille ehdotetaan 1 515 000 mk edellä tarkoitettujen hankkeiden koneiden ja kalusteiden valtionavustusta varten. Vähennys on 500 000 mk.

1982 esitys	4 215 000
1981 menoarvio	4 215 000
1980 tilinpäätös	2 860 000

32. *Kunnallisten ja yksityisten kauppaoppilaitosten rakentamisen korkotuki* (arviomääräraha)

Korkotukilainoista annetun lain (1015/77) nojalla luottolaitoksille suoritettavia korkohyvityksiä varten momentille ehdotetaan edelleen 2 000 000 mk. Korkohyvitystä maksetaan luottolaitosten vuosina 1969—81 myöntämistä sekä vuonna 1982 myönnettäviksi ehdotetuista, enintään 5 400 000 mk nousevista pitkäaikaisista, halpakorkoisista lainoista.

Yleisperusteluihin viitaten korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 9 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1982 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtojen mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sel-

laisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1982 esitys	2 000 000
1981 menoarvio	2 000 000
1980 tilinpäätös	1 092 092

33. *Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille kauppaoppilaitoksille*

Momentille ehdotetaan kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen lisäavustuksen suorittamista varten lisäystä 600 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja yksityisen oppilaitoksen kunnallistamisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Lisäavustus palkkausmenoihin	4 000 000
Lisäavustus muihin menoihin	2 100 000
Yhteensä	6 100 000

1982 esitys	6 100 000
1981 menoarvio	5 500 000
1980 tilinpäätös	4 736 978

35. *Ylimääräinen avustus Kouvolan Liiketalouden ja Ulkomaankaupan Instituutille*

Momentille ehdotetaan 38 000 mk lisäavustuksena Kouvolan Liiketalouden ja Ulkomaankaupan Instituutille idänkaupan erikoisluokan oppilaiden ulkomaanharjoittelun järjestämiseen sekä koti- ja ulkomaisten asiantuntijoiden käyttöön opetuksessa. Lisäys on 3 000 mk.

1982 esitys	38 000
1981 menoarvio	35 000
1980 tilinpäätös	28 817

50. *Valtionosuus yksityisten kauppaoppilaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 17 §:n nojalla suoritettavia käyttökustannuksia varten lisäystä 373 200 mk seuraavasti:

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin.* Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saataisiin vuonna 1982 hyväksyä yksi uusi kurssiosaston

johtaja. Alamomentille merkitään lisäystä 5 441 800 mk, mistä 20 000 mk aiheutuu edellä sanotun henkilön palkkausmenoista, 4 141 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 1 280 800 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 1 783 800 mk vuodelle 1981 ja 754 800 mk siirtona momentille 29.78.30 yksityisen kauppapilaitoksen kunnallistamisen johdosta sekä 2 500 000 mk alamomentin määrärahan oikaisun johdosta, lisäys on 403 200 mk. Alamomentin loppusumma on 37 862 000 mk.

2. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään lisäystä 250 000 mk, mistä 200 000 mk aiheutuu kertamenosta uusien atk-laitteistojen hankintoja varten ja 50 000 mk kustannusten noususta. Kun alamomentilta vähennetään 280 000 mk siirtona momentille 29.78.30, vähennys on 30 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin (kertamenoa 200 000)	1 800 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	5 129 000
Yhteensä	6 929 000
1982 esitys	44 791 000
1981 menoarvio	44 417 800
1980 tilinpäätös	32 408 348

51. *Valtionavustus yksityisten kauppapilaitosten perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 16 §:n nojalla suoritettavia perustamiskustannuksia varten edelleen 4 100 000 mk.

1. *Valtionavustus huoneistojen hankkimiseen.* Alamomentille ehdotetaan 2 500 000 mk rakennusavustusta varten, jota myönnetään enintään 25 prosenttia hyväksyttävistä rakennuskustannuksista. Lisäys on 400 000 mk.

2. *Valtionavustus koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin.* Alamomentille ehdotetaan 1 600 000 mk edellä tarkoitettujen hankkeiden kalusteiden valtionavustusta varten. Vähennys on 400 000 mk.

1982 esitys	4 100 000
1981 menoarvio	4 100 000
1980 tilinpäätös	2 800 000

52. *Lisäavustus kehitysalueiden yksityisille kauppapilaitoksille*

Momentille ehdotetaan edelleen 514 000 mk kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen lisäavustuksen suorittamista varten.

1982 esitys	514 000
1981 menoarvio	514 000
1980 tilinpäätös	300 000

79. Valtion kotitalousoppilaitokset

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 22 618 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	15 272 300	+ 2 992 600	237	+ 5
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	2 183 000	+ 354 400	54	+ 3
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	2 968 300	+ 448 500	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 479 600	+ 257 400	—	—
Varaus 1981		— 831 400	—	—
Varaus 1982	714 800	+ 714 800	—	—
Yhteensä	22 618 000	+ 3 936 300	291	+ 8

Henkilöstön määrän lisäyksestä kaksi aiheutuu vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 3 354 700 mk, mistä 1 745 900 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi 1.8.1982 lukien seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
<i>Haapaveden emäntäkoulu</i>	
1 terveydenhoidon opettaja	C 35
<i>Limingan emäntäkoulu</i>	
1 terveydenhoidon opettaja	C 35
<i>Pohjois-Hämeen emäntäkoulu</i>	
1 terveydenhoidon opettaja	C 35
<i>Suonenjoen emäntäkoulu</i>	
1 yhteiskunta-aineiden opettaja	C 43

Lisäys on 94 400 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 44 400 mk tehtävien lisääntymisen johdosta kahden oppilaitoksen puolipäivätoimisen toimistohenkilön palkkaamiseksi kokopäivätoimisine apulaiskanslisteina.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 42 000 mk vuonna 1981 osaksi vuotta palkatun henkilökunnan palkkoina.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 50 000 mk vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun henkilön edelleen palkkaamiseksi.

Lisäys on 136 400 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 57 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 210 000 mk luento- ja tuntiopetus-palkkioina, mistä 60 000 mk opetussuunnitelma-kokeiluun liittyvien yleissivistävien aineiden opetusta varten ja 150 000 mk osaksi vuotta 1981 palkattujen tuntiopettajien edelleen palkkaamiseksi.

1982 esitys	22 618 000
1981 menoarvio	18 681 700
1981 I lisämenoarvio	84 200
1980 tilinpäätös	14 896 536

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 1 465 000

mk toiminnan laajenemisen ja kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	5 570 000
Matkat	75 000
Kaluston korjaus ja kunnossapito	90 000
Kotitalouden neuvontapalvelu	30 000
Muut menot	800 000
Yhteensä	6 565 000

1982 esitys	6 565 000
1981 menoarvio	5 100 000
1980 tilinpäätös	5 019 155

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk kotitalousoppilaitosten kaluston, koneiden ja opetusvälineiden perus- ja täydennyshankintoja varten.

1982 esitys	1 000 000
1981 menoarvio	800 000
1980 tilinpäätös	500 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 10 700 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 6 000 000 mk Järvenpään kotitalousopettajaopiston muutos- ja perusparannustöitä varten. Hankkeen tarkistettu kustannusarvio on 15 500 000 mk, pinta-ala 4 454 m², tilavuus 32 404 m³ ja yksikkökustannukset 3 480 mk/m² ja 478 mk/m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 4 200 000 mk, mistä 300 000 mk on työllisyysvaroja.

2. *Uudet talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 3 700 000 mk Rovaniemen kotitalousopiston lisärakennus- ja perusparannustöitä varten. Hankkeen kustannusarvio on 8 500 000 mk, mistä muutostyön osuus on 200 000 mk, pinta-ala 2 008 m² ja tilavuus 8 850 m³ ja yksikkökustannukset 4 233 mk/m² ja 960 mk/m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 300 000 mk.

3. *Talonrakennusten suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 1 000 000 mk uudisrakennusten, perusparannustöiden ja maankäytön suunnittelua varten.

1982 esitys	10 700 000
1981 menoarvio	3 400 000
1980 tilinpäätös	1 000 000

80. Valtion kotiteollisuusoppilaitokset

Jurvan kotiteollisuuskoulun kehittämiseksi myös valtakunnalliseksi opistoasteen koulutusta antavaksi oppilaitokseksi ja sen taloudellisten toimintaedellytysten turvaamiseksi ehdotetaan oppilaitos siirrettäväksi varoineen ja velkoineen 1.8.1982 lukien valtion haltuun. Tämän johdosta ehdotetaan perustettavaksi virkoja ja toimia sekä palkattavaksi työsuhteista henkilökuntaa. Vastaavasti ehdotetaan Jurvan

kotiteollisuuskoulun nykyiset toimet lakkautettavaksi momenttien 29.82.30 ja 31 kohdalla. Lisäksi ehdotetaan oppilaitokselle rakentamista varten myönnetty valtion laina, jota on jäljellä 997 477 mk, kuitattavaksi valtion haltuun siirtymisen yhteydessä sekä rahalaitoksilta ja vakuutusyhtiöiltä saadut lainat 3 885 844 mk otettavaksi valtion vastattavaksi.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 8 616 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	4 975 300	+ 1 135 400	77	+ 17
2. Työsubdepalkat	810 900	+ 136 700	22	+ 3
3. Muut palkat ja palkkiot	1 993 700	+ 488 900	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	563 800	+ 121 400	—	—
Varaus 1981		— 300 900	—	—
Varaus 1982	272 300	+ 272 300	—	—
Yhteensä	8 616 000	+ 1 853 800	99	+ 20

Henkilöstön määrän lisäyksestä 16 aiheutuu Jurvan kotiteollisuuskoulun valtiollistamisesta.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 947 700 mk, mistä 619 100 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ja opistoasteen koulutuksen aloittamiseksi Rovaniemellä sekä opetuksen tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi 1.8.1982 lukien seuraava virka ja ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
Ylimääräiset:	
<i>Fredrika Wetterhoffin kotiteollisuusopetta- jaopisto</i>	
1 yliopettaja	C 46
1 lehtori	C 46

Palkkaus-
luokka

Lahden taide- ja käsiteollisuusoppilaitos
1 lehtori

Rovaniemen taide- ja käsiteollisuusoppilaitos
1 lehtori

Jurvan kotiteollisuuskoulu
Peruspalkkainen:
1 rehtori

Ylimääräiset:
10 ammattiopettajaa

Lisäys on 415 100 mk.

c) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan työsubdepalkkoihin lisäystä 60 000 mk emännän, kutojan, talonmiehen ja kolmen osapäivä-

toimisen siivoojan palkkaamiseksi Jurvan kotiteollisuuskouluun siirtona momentilta 29.82.31 sekä 13 000 mk työehtosopimusten mukaisina valvonta-, päivystys- ja varallaolokorvauksina eli lisäystä yhteensä 73 000 mk.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 20 000 mk puolipäivätoimisen siivoojan palkkaamiseksi kokopäivätoimisena 1.1.1982 lukien.

Työsuhdepalkoista ehdotetaan vähennettäväksi 39 800 mk vuoden 1981 aikana siirrettyjen tointen palkkoina.

Lisäys on 53 200 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 25 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 345 000 mk, mistä ylitunti- sekä luento- ja tuntiopetuspalkkioina 340 000 mk. Lisäyksestä 35 000 mk aiheutuu vuonna 1981 palkattujen tuntiopettajien edelleen palkkaamisesta ja 60 000 mk Jurvan kotiteollisuuskoulun osuudesta.

1982 esitys	8 616 000
1981 menoarvio	6 762 200
1980 tilinpäätös	5 821 884

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 101 000 mk, mistä 255 000 mk aiheutuu toiminnan laajenemisesta ja 388 000 mk kustannusten noususta sekä 458 000 mk Jurvan kotiteollisuuskoulun valtiollistamisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	1 779 000
Matkat	23 000
Kaluston korjaus ja kunnossapito	140 000
Ravintomenot	873 000
Työtoiminta	1 052 000
Muut menot	556 000
Yhteensä	4 423 000

1982 esitys	4 423 000
1981 menoarvio	3 322 000
1980 tilinpäätös	3 007 058

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan kaluston, koneiden ja opetusvälineiden uusimista ja täydentämistä sekä uusien tilojen kalustamista varten 450 000 mk, mistä 40 000 mk valtiollistettavaa Jurvan kotiteollisuuskoulua varten.

1982 esitys	450 000
1981 menoarvio	400 000
1980 tilinpäätös	220 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk Lahden taide- ja käsiteollisuusoppilaitoksen lisärakennuksen ja muiden talonrakennushankkeiden suunnitteluun.

1982 esitys	1 000 000
1981 menoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	200 000

89. Jurvan kotiteollisuuskoulun ottaminen valtion haltuun (arviomääräraha)

Jurvan kotiteollisuuskoulun valtion haltuun ottamisen johdosta valtion varoista suoritettavien enintään 3 885 844 markan määräraisten velkojen ja niiden korkojen maksamiseksi momentille ehdotetaan 3 900 000 mk. Lisäksi ehdotetaan oppilaitokselle rakentamista varten myönnetty valtion laina, jota on jäljellä 997 477 mk, kuitattavaksi valtion haltuun siirtymisen yhteydessä.

1982 esitys	3 900 000
-------------------	-----------

81. Kunnalliset ja yksityiset kotitalousoppilaitokset

30. Valtionosuus kunnallisten kotitalousoppilaitosten opettajien palikkausmenoihin (arviomääräraha)

Momentille merkitään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/

75) 20 §:n nojalla suoritettavia opettajien palkkausmenoja varten lisäystä 1 147 900 mk seuraavasti:

a) Momentille merkitään lisäystä 919 900 mk, mistä 290 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 502 800 mk vuonna 1981 osaksi vuotta perustettujen toimien palkkauksesta ja 127 100 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun momentilta vähennetään varaus 124 000 mk vuodelle 1981, lisäys on 795 900 mk.

b) Oppilasmäärän lisääntymisen ja uusien opintolinjojen aloittamisen johdosta ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan vuonna 1982 perustaa Mikkelin talouskoulua ja Seinäjoen talouskoulua varten kumpaankin talousopettajan toimi (C 35), sekä Oulaisten talouskoulua varten kaksi talousopettajan tointa (C 35), sekä uusien opetus suunnitelmien käyttöönoton edellyttämää tuntiopetustarvetta ja ylituntipalkkioita varten määrärahat. Lisäys on 352 000 mk.

1982 esitys	3 751 000
1981 menoarvio	2 603 100
1980 tilinpäätös	2 227 000

31. *Valtionosuus kunnallisten kotitalousoppilaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 20 §:n nojalla suoritettavia käyttökustannuksia varten lisäystä 1 077 900 mk seuraavasti:

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin*. Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan vuonna 1982 hyväksyä viisi uutta toimihenkilöä, joista kolme on aikaisemmin palkattu osa-aikaisina. Alamomentille merkitään lisäystä 270 900 mk, mistä 161 000 mk aiheutuu edellä mainittujen henkilöiden palkkaamisesta, 62 000 mk vuoteen 1981 kohdistuvista osasuorituksista, 30 100 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 17 800 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 13 000 mk vuodelle 1981, lisäys on 257 900 mk. Alamomentin loppusumma on 531 000 mk.

2. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin*. Alamomentille merkitään lisäystä 697 000

mk, mistä 162 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 352 000 mk uusien koulurakennusten käyttöönotosta ja oppilasmäärän lisääntymisestä ja 183 000 mk vuoteen 1981 kohdistuvista osasuorituksista.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	268 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	2 538 000
Yhteensä	2 806 000

3. *Valtionosuus kehitysalueiden kunnallisille kotitalousoppilaitoksille oppilaiden matkakustannuksiin*. Alamomentille merkitään kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen valtionosuuden suorittamista varten lisäystä 123 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja oppilasmäärän lisääntymisestä. Alamomentin loppusumma on 301 000 mk.

1982 esitys	3 638 000
1981 menoarvio	2 560 100
1980 tilinpäätös	2 331 446

32. *Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille kotitalousoppilaitoksille*

Momentille ehdotetaan kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen lisäavustuksen suorittamista varten 60 000 mk, mistä palkkojen osuus on 7 000 mk ja muiden menojen osuus 53 000 mk. Lisäys on 5 000 mk.

1982 esitys	60 000
1981 menoarvio	55 000
1980 tilinpäätös	40 000

33. *Valtionavustus kunnallisten kotitalousoppilaitosten koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 19 §:n nojalla suoritettaviin perustamiskustannuksiin edelleen 550 000 mk.

1982 esitys	550 000
1981 menoarvio	550 000
1980 tilinpäätös	400 000

50. *Valtionosuus yksityisten kotitalousoppilaitosten opettajien palkkausmenoihin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 20 §:n nojalla suoritettavia opettajien palkkausmenoja varten lisäystä 2 578 800 mk seuraavasti:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 903 300 mk, mistä 1 148 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 1 318 000 mk osaksi vuotta perustettujen toimien palkkauksesta ja 437 300 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun momentilta vähennetään varaus 492 800 mk vuodelle 1981, lisäys on 2 410 500 mk.

b) Oppilasmäärän lisääntymisen ja opetuksen vakiinnuttamisen johdosta ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan vuonna 1982 perustaa Varsinais-Suomen emäntäkoulua varten terveydenhoidonopettajan toimi (C 35) ja Lappeenrannan talouskoulua varten tietopuolisten aineiden opettajan toimi (C 35). Lisäys on 108 300 mk.

c) Uusien opetus suunnitelmien käyttöönoton edellyttämää tuntiopetustarvetta varten ehdotetaan lisäystä 60 000 mk.

1982 esitys	12 927 000
1981 menoarvio	10 348 200
1980 tilinpäätös	8 583 674

51. Lisäavustus kehitysalueiden yksityisille kotitalousoppilaitoksille

Momentille ehdotetaan kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen lisäavustuksen suorittamista varten 320 000 mk, mistä palkkojen osuus on 74 000 mk ja muiden menojen osuus 246 000 mk. Lisäys on 25 000 mk.

1982 esitys	320 000
1981 menoarvio	295 000
1980 tilinpäätös	234 000

52. Valtionosuus yksityisten kotitalousoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 20 §:n nojalla suoritettavia käyttökustannuksia varten lisäystä 1 144 300 mk seuraavasti:

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin.* Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan vuonna 1982 hyväksyä yksi uusi toimihenkilö. Alamomentille merkitään lisäystä 266 900 mk, mistä 34 400 mk aiheutuu edellä mainitun lisähenkilön palkkaamisesta, 174 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 58 500 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 73 600 mk vuodelle 1981, lisäys on 193 300 mk. Alamomentin loppusumma on 1 739 200 mk.

2. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään lisäystä 951 000 mk, mistä 451 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 500 000 mk uusien koulurakennusten käyttöönotosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	507 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	5 760 800
Yhteensä	6 267 800

1982 esitys	8 007 000
1981 menoarvio	6 862 700
1980 tilinpäätös	6 393 807

53. Valtionavustus yksityisten kotitalousoppilaitosten koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)

Eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 19 §:n nojalla suoritettavia perustamiskustannuksia varten momentille ehdotetaan 430 000 mk. Lisäys on 30 000 mk.

1982 esitys	430 000
1981 menoarvio	400 000
1980 tilinpäätös	200 000

54. Valtionavustus kunnallisten ja yksityisten kotitalousoppilaitosten huoneistojen bankkimiseen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 19 §:n mukaisena valtionavustuksena edelleen 1 930 000 mk kotitalousoppilaitosten rakennuskustannuksiin.

1982 esitys	1 930 000
1981 menoarvio	1 930 000
1980 tilinpäätös	1 000 000

55. *Kunnallisten ja yksityisten kotitalousoppilaitosten rakentamisen korkotuki* (arvio-määräraha)

Korkotukilainoista annetun lain (1015/77) nojalla luottolaitoksille suoritettavia korkohyvityksiä varten momentille ehdotetaan edelleen 273 000 mk. Korkohyvitystä maksetaan luottolaitosten vuosina 1969—81 myöntämistä sekä vuonna 1982 myönnettäviksi ehdotetuista enintään 1 930 000 markkaan nousevista pitkäaikaisista halpakorkoisista lainoista.

Yleisperusteluihin viitaten korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 9 prosentin koron erotusta.

Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1982 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkikirjaehtojen mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1982 esitys	273 000
1981 menoarvio	273 000
1980 tilinpäätös	125 166

82. Kunnalliset ja yksityiset kotiteollisuusoppilaitokset

30. *Valtionosuus kunnallisten kotiteollisuusoppilaitosten opettajien palkkausmenoihin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 20 §:n nojalla suoritettavia opettajien palkkausmenoja varten lisäystä 2 963 600 mk seuraavasti:

a) Momentille merkitään lisäystä 4 108 000 mk, mistä 1 577 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 1 756 000 mk vuonna 1981 osaksi vuotta perustettujen toimien palkkauksesta, 190 000 mk osaksi vuotta palkattujen tuntiopettajien palkkioista ja 585 000 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun momentilta vähennetään varaus 682 600 mk vuodelle 1981 sekä alamomentin määrärahan oikaisun johdosta 1 000 000 mk, lisäys on 2 425 400 mk.

b) Opetustoiminnan tehostamiseksi, kaksi vuotisen koulutuksen vakiinnuttamiseksi ja väliaikaisina toimineiden opintolinjojen vakinaistamiseksi ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan perustaa seuraavat toimet:

	Palkkausluokka
<i>Kajaanin kotiteollisuuskoulu</i>	
1 opettaja	C 39
<i>Mynämäen kotiteollisuuskoulu</i>	
1 opettaja	C 39
<i>Ekenäs hemslöjdsskola</i>	
1 ammattiopettaja	C 35
<i>Loimaan kotiteollisuuskoulu</i>	
1 ammattiopettaja (1. 8. 1982 lukien)	C 35
<i>Toholammin kotiteollisuuskoulu</i>	
1 ammattiopettaja	C 35
<i>Ylitornion kotiteollisuuskoulu</i>	
3 ammattiopettajaa	C 35

Lisäys on 410 200 mk.

Ilmajoen ja Kajaanin kotiteollisuuskoulujen väliaikaisina toimineiden opintolinjojen vakinaistamisen edellyttämää tuntiopetustarvetta varten ehdotetaan lisäystä 80 000 mk.

Luvun 29.80 perusteluihin viitaten ehdotetaan Jurvan kotiteollisuuskoulun valtiollistamisen johdosta lakkautettavaksi 1. 8. 1982 lukien

yksi rehtorin toimi (C 55) ja 10 ammattiopettajan tointa (C 35) sekä vähennettäväksi tuntiopetuspalkkioita. Vähennys on 334 000 mk.

Lisäys on 156 200 mk.

c) Oulun kotiteollisuuskoulun kunnallistamisen johdosta momentille merkitään lisäystä 382 000 mk siirtona momentilta 29.82.50.

1982 esitys	17 298 000
1981 menoarvio	14 334 400
1980 tilinpäätös	11 676 517

31. *Valtionosuus kunnallisten kotiteollisuusoppilaitosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 20 §:n nojalla suoritettavia käyttökustannuksia varten lisäystä 1 928 400 mk seuraavasti:

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin*. Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan vuonna 1982 hyväksyä yksi uusi toimihenkilö. Alamomentille merkitään lisäystä 642 500 mk, mistä 25 500 mk aiheutuu edellä mainitun lisähenkilön palkkaamisesta, 267 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 98 200 mk varauksesta vuodelle 1982 ja 173 000 mk vuoden 1981 osasuorituksista sekä 78 800 mk siirrosta momentilta 29.82.52 Oulun kotiteollisuuskoulun kunnallistamisen johdosta. Kun alamomentilta vähennetään varaus 114 300 mk vuodelle 1981 ja 34 400 mk Jurvan kotiteollisuuskoulun valtiollistamisen johdosta kuuden henkilön palkkana, lisäys on 493 800 mk. Alamomentin loppusumma on 2 894 000 mk.

2. *Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin*. Alamomentille merkitään lisäystä 1 528 600 mk, mistä 631 600 mk aiheutuu kustannusten noususta, 234 000 mk vuoden 1981 osasuorituksista, 253 000 mk siirrosta momentilta 29.82.52 Oulun kotiteollisuuskoulun kunnallistamisen johdosta, 90 000 mk perustyöpajojen materiaalihankinnoista ja 320 000 mk tarpeellisten kalustohankintojen valtionosuuden suorittamisesta. Kun alamomentilta vähennetään 119 000 mk Jurvan kotiteollisuuskoulun valtiollistamisen johdosta, lisäys on 1 409 600 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	826 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	10 092 000
Yhteensä	10 918 000

3. *Valtionosuus kehitysalueiden kunnallisille kotiteollisuusoppilaitoksille oppilaiden matkakustannuksiin*. Alamomentille merkitään kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen valtionosuuden suorittamista varten lisäystä 25 000 mk. Alamomentin loppusumma on 375 000 mk.

1982 esitys	14 187 000
1981 menoarvio	12 258 600
1980 tilinpäätös	11 058 973

32. *Lisäavustus kehitysalueiden kunnallisille kotiteollisuusoppilaitoksille*

Momentille ehdotetaan 600 000 mk kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen lisäavustuksen suorittamista varten. Lisäys on 50 000 mk.

1982 esitys	600 000
1981 menoarvio	550 000
1980 tilinpäätös	500 000

33. *Valtionavustus kunnallisten kotiteollisuusoppilaitosten koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha)

Eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 19 §:n nojalla suoritettavia perustamiskustannuksia varten momentille ehdotetaan lisäystä 200 000 mk.

1982 esitys	1 200 000
1981 menoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	600 000

50. *Valtionosuus yksityisten kotiteollisuusoppilaitosten opettajien palkkausmenoihin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 20 §:n nojalla suoritettavia opettajien palkkausmenoja varten lisäystä 737 400 mk seuraavasti:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 243 200 mk, mistä 568 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 425 000 mk vuonna 1981 osaksi vuotta perustettujen toimien palkkauksesta, 50 000 mk osaksi vuotta palkatun apulaisrehtorin ja tuntiopettajan palkoista ja 200 200 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun momentilta vähennetään varaus 246 300 mk vuodelle 1981, lisäys on 996 900 mk.

b) Opetustoiminnan tehostamiseksi ja kaksi-vuotisen koulutuksen vakiinnuttamiseksi ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saadaan perustaa Nivalan ja Lybeckerin kotiteollisuuskouluun kumpaankin ammattiopettajan toimi (C 35) sekä opistoasteen opetuksen vakiinnuttamiseksi Kuopion koti- ja taideteollisuusoppilaitokseen lehtorin toimi (C 46). Vastaavasti voidaan Kuopion koti- ja taideteollisuusoppilaitoksesta lakkauttaa ammattiopettajan toimi (C 36). Lisäys on 122 500 mk.

c) Oulun kotiteollisuuskouluun kunnallistamisen johdosta ehdotetaan momentilta vähennettäväksi 382 000 mk siirtona momentille 29.82.30.

1982 esitys	5 909 000
1981 menoarvio	5 171 600
1980 tilinpäätös	4 947 000

51. Lisävastus kehitysalueiden yksityisille kotiteollisuusoppilaitoksille

Momentille ehdotetaan 200 000 mk kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen lisävastuksen suorittamista varten. Vähennys on 50 000 mk.

1982 esitys	200 000
1981 menoarvio	250 000
1980 tilinpäätös	232 000

52. Valtionosuus yksityisten kotiteollisuusoppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 20 §:n nojalla suoritettavia käyttökustannuksia varten lisäystä 36 600 mk seuraavasti:

1. Valtionosuus palkkausmenoihin. Alamomentille merkitään lisäystä 128 900 mk, mistä

98 600 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 30 300 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 42 500 mk vuodelle 1981 ja Oulun kotiteollisuuskouluun kunnallistamisen johdosta 78 800 mk siirtona alamomentille 29.82.31.1, lisäys on 7 600 mk. Alamomentin loppusumma on 901 000 mk.

2. Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin. Alamomentille merkitään lisäystä 282 000 mk, mistä 242 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 25 000 mk perustyöpajojen materiaali- ja hankintoista ja 15 000 mk tarpeellisten kalustohankintojen valtionosuuden suorittamisesta. Kun alamomentilta vähennetään 253 000 mk Oulun kotiteollisuuskouluun kunnallistamisen johdosta siirtona alamomentille 29.82.31.2, lisäys on 29 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus kone- ja kalustohankintoihin	270 000
Valtionosuus muihin kustannuksiin	2 606 000
Yhteensä	2 876 000

1982 esitys	3 777 000
1981 menoarvio	3 740 400
1980 tilinpäätös	3 558 184

53. Valtionavustus yksityisten kotiteollisuusoppilaitosten koneiden ja kaluston perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 300 000 mk eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 19 §:n nojalla suoritettavia perustamiskustannuksia varten.

1982 esitys	300 000
1981 menoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	240 000

54. Valtionavustus kunnallisille ja yksityisille kotiteollisuusoppilaitoksille huoneistojen hankkimiseen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 19 §:n mukaisena valtionavustuksena 5 500 000 mk rakennettavien ja peruskorjattavien koulurakennusten kustannuksia varten. Lisäys on 1 990 000 mk.

1982 esitys	5 500 000
1981 menoarvio	3 510 000
1980 tilinpäätös	2 800 000

55. *Kunnallisten ja yksityisten kotiteollisuusoppilaitosten rakentamisen korkotuki* (arviomääräraha)

Korkotukilainoista annetun lain (1015/77) nojalla luottolaitoksille suoritettavia korkohyvityksiä varten momentille ehdotetaan edelleen 400 000 mk. Korkohyvitystä maksetaan luottolaitosten vuosina 1969—81 myöntämistä sekä vuonna 1982 myönnettäviksi ehdotetuista 5 500 000 markan pitkäaikaisista halpakorkoista lainoista.

Yleisperusteluihin viitaten korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7 ¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8

lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 9 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1982 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännösten estämättä ja velkakirjaehtojen mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1982 esitys	400 000
1981 menoarvio	400 000
1980 tilinpäätös	288 845

83. Terveystenhoitoalan oppilaitokset

Väliaikaisena annetun terveydenhuoltohenkilöstön koulutuksen vakinaistamiseksi Kemissä ehdotetaan perustettavaksi 1.8.1982 lukien

Kemin sairaanhoito-oppilaitos, johon ehdotetaan perustettavaksi tarpeelliset ylimääräiset toimet.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 87 921 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	63 597 500	+ 7 056 800	1 125	+ 12
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhteipalkat</i>	1 970 400	+ 206 500	45	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	13 822 400	+ 1 603 400	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	5 752 000	+ 568 500	—	—
	Varaus 1981	— 3 526 200	—	—
	Varaus 1982	2 778 700	—	—
	Yhteensä	87 921 000	1 170	+ 12

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 8 133 300 mk, mistä 7 416 300 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Erikoiskoulutuksen lisääntymisen ja toiminnan laajenemisen johdosta ehdotetaan 1.8.1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Helsingfors svenska sjukvårdsinstitut

1 opettaja C 42

Keski-Pohjanmaan sairaanhoito-oppilaitos

1 opettaja C 38

Palkkausluokka

	Palkkaus-
	luokka
<i>Kotkan sairaanhoito-oppilaitos</i>	
1 opettaja	C 38
<i>Kuopion sairaanhoito-oppilaitos</i>	
1 opettaja	C 39
<i>Lahden sairaanhoito-oppilaitos</i>	
1 talonmies	V 12
<i>Lappeenrannan sairaanhoito-oppilaitos</i>	
1 opettaja	C 39
<i>Seinäjoen sairaanhoito-oppilaitos</i>	
1 opettaja	C 39
<i>Tampereen sairaanhoito-opisto</i>	
1 opettaja	C 39
<i>Kemin sairaanhoito-oppilaitos</i>	
1 rehtori	C 50
3 opettajaa	C 38
1 kanslisti	V 13
1 sairaala-apulainen	V 8

Momentin 29.10.01 kohdan b perusteluihin viitaten Tampereen sairaanhoito-opistosta voidaan lakkauttaa ylimääräinen opettajan toimi (C 42).

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan 1.3.1982 lukien lakkauttavaksi ylimääräinen talonmiehen toimi (V 11).

Lisäys on 233 400 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 45 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 500 000 mk luento- ja tuntiopetuspalkkioina.

1982 esitys	87 921 000
1981 menoarvio	79 233 300
1980 tilinpäätös	69 699 852

21. Oppilashuolto (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 400 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä kustannusten noususta ja kouluruokailijoiden määrän lisääntymisestä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kouluruokailu	21 000 000
Oppilaiden matkakustannukset	1 600 000
Oppilaiden terveydenhuolto	400 000
Oppilaiden vuokra-avut	40 000
Yhteensä	23 040 000

1982 esitys	23 040 000
1981 menoarvio	20 640 000
1980 tilinpäätös	19 836 027

28. Ylimääräiset kurssit

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 000 000 mk tilapäisten opettajien palkkauksia varten täydennyskoulutuksen ja erikoiskoulutuksen sekä kustannusten nousun johdosta. Lisäyksestä 800 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta. Momentin määräraha on tarkoitettu käyttämään enintään 800 000 mk ammattissa toimivan terveydenhuoltohenkilöstön täydennyskoulutukseen.

1982 esitys	13 300 000
1981 menoarvio	9 300 000
1981 I lisämenoarvio	3 530 000
1980 tilinpäätös	10 143 780

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 870 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	14 000 000
Rakennusten kunnossapito	200 000
Matkat	1 100 000
Toimintaterapeuttien koulutus ulkomailla	120 000
Muut menot	8 800 000
Yhteensä	24 220 000

1982 esitys	24 220 000
1981 menoarvio	22 350 000
1980 tilinpäätös	18 030 507

50. Valtionapu sairaanhoitohenkilöstön koulutukseen

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi sekä momentille ehdotetaan eräiden ammatillisten oppilaitosten valtionosuuksista ja -avustuksista sekä korkotukilainoista annetun lain (1075/75) 24 §:ssä tarkoitettuja valtionavustuksia varten 6 997 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 325 000 mk, mistä 244 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 81 000 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 104 100 mk vuodelle 1981, lisäys on 220 900 mk. Alamomentin loppusumma on 2 407 000 mk.

2. *Valtionapu muihin palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 242 000 mk, mikä aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta. Alamomentin loppusumma on 2 200 000 mk.

3. *Valtionapu muihin menoihin.* Alamomentille ehdotetaan 2 390 000 mk eli lisäystä 200 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Momentin loppusumma lisääntyy 662 900 mk.

1982 esitys	6 997 000
1981 menoarvio	6 334 100
1980 tilinpäätös	5 330 000

70. *Kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha) Momentille ehdotetaan 5 000 000 mk oppilaitosten uusien tilojen perushankintoja sekä täydennys- ja uusimishankintoja varten.

1982 esitys	5 000 000
1981 menoarvio	5 800 000
1980 tilinpäätös	5 600 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha) Momentille ehdotetaan 14 600 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset talonrakennustyöt.* Alamomentille ehdotetaan 12 900 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Lahden sairaanhoito-oppilaitos	3 519 (22 900)	13 900 000	3 950 (607)	5 600 000	8 300 000
2. Kuopion sairaanhoito-oppilaitos — talousrakennuksen peruskorjaus	(9 440)	4 400 000	(466)	5 050 000	4 600 000
— päärakennuksen peruskorjaus	1 590 (12 200)	5 250 000	3 302 (430)		
				Yhteensä	12 900 000

2. *Talonrakennusten suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 1 700 000 mk talonrakennusten suunnittelua varten, josta 1 200 000 mk Mikkelin sairaanhoito-oppilaitoksen suunnittelua varten.

1982 esitys	14 600 000
1981 menoarvio	2 762 000
1981 I lisämenoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	15 755 000

84. Oppisopimukseen perustuva ammattikoulutus

08. *Keskustoimikunnat* (arviomääräraha) Oppisopimuslain (422/67) 25 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen menojen suorittamista varten momentille ehdotetaan edelleen 470 000 mk. Keskustoimikuntien tehtävänä on oppiohjelmien laatiminen ja uudistaminen sekä lisääntyvässä määrin myös ammatillisten pätevyystutkintojen järjestäminen.

1982 esitys	470 000
1981 menoarvio	470 000
1980 tilinpäätös	303 422

27. *Kurssitoiminta* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 13 250 000 mk eli lisäystä 3 500 000 mk seuraavasti:

1. *Kurssitoiminta.* Alamomentille ehdotetaan 13 200 000 mk käytettäväksi oppisopimuslaissa (422/67) edellytettujen tietopuolisten kurssien järjestämistä varten. Lisäys 3 500 000 mk aiheutuu lähinnä oppisopimuskoulutuksen oppilasmäärän kasvusta ja kustannusten noususta.

2. *Kaluston, opetusvälineiden ja työkonoiden hankkiminen.* Tietopuolisten kurssien järjestämistä varten tarvittavien kaluston, opetusvälineiden ja työkonoiden hankkimiseksi alamomentille ehdotetaan edelleen enintään 50 000 mk.

1982 esitys	13 250 000
1981 menoarvio	9 750 000
1980 tilinpäätös	10 791 503

30. *Valtionosuus kunnille ja kuntainliitoille* (arviomääräraha)

Momentille merkitään oppisopimuslain (422/67) 22 ja 27 §:n (1140/78) nojalla suoritettavia käyttökustannuksia ja kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen mukaisen lisätyn valtionosuuden suorittamista varten 2 090 000 mk eli lisäystä 500 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionosuus kunnille ja kuntainliitoille.* Alamomentille merkitään lisäystä 450 000 mk, mistä 370 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 80 000 mk päätoimisen koulutustarkastajaverkoston laajentamisesta. Alamomentin loppusumma on 1 800 000 mk.

2. *Lisätty valtionosuus kehitysalueella oleville kunnille.* Alamomentille merkitään lisäystä 50 000 mk kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annetta-

van lakiesityksen mukaisen lisätyn valtionosuuden suorittamista varten. Alamomentin loppusumma on 290 000 mk.

1982 esitys	2 090 000
1981 menoarvio	1 590 000
1980 tilinpäätös	1 656 505

40. *Valtionapu oppisopimuksen tehneille työnantajille* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 13 000 000 mk eli lisäystä 4 330 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu oppisopimuksen tehneille työnantajille.* Alamomentille ehdotetaan 12 000 000 mk oppisopimuslain (422/67) 28 §:n mukaisia työnantajille suoritettavia korvauksia varten. Lisäys 4 000 000 mk aiheutuu oppisopimusten lukumäärän kasvusta ja koulutuskorvausten tarkistamisesta.

2. *Lisävavustus kehitysalueella työnantajan korvauksiin.* Kehitysalueiden ammatillisen koulutuksen tukemisesta eduskunnalle annettavan lakiesityksen perusteella alamomentille ehdotetaan 1 000 000 mk lisävavutuksena oppisopimuslain 28 §:ssä tarkoitettuihin työnantajan korvauksiin. Lisäys on 330 000 mk.

1982 esitys	13 000 000
1981 menoarvio	8 670 000
1980 tilinpäätös	9 896 400

85. Ammattikurssit

Ammattikurssitoiminta käsittää työllisyyskoulutuslainsäädännön perusteella järjestettävän työllisyyskoulutuksen sekä ammatillisten oppilaitosten toimesta järjestettävän muun ammattikurssitoiminnan.

Työllisyyskoulutuksen tavoitteena on pidetty sitä, että kursseilla voitaisiin vuosittain kouluttaa vähintään 1 % työllisestä työvoimasta eli noin 22 000 henkilöä. Vuoden 1981 tavoitteena oli kouluttaa noin 25 000 henkilöä. Työllisyysilanteen johdosta on tarkoituksenmukais-

ta, että myös vuonna 1982 tavanomaista työllisyyskoulutusta järjestetään 25 000 henkilölle. Vuodesta 1978 lähtien on lisäksi järjestetty jatko- ja täydennyskoulutusta yrityksissä vaihtoehtona henkilökunnan irtisanomisille tai lomautuksille. Näiden koulutettavien määrä keskimäärin kahden kuukauden koulutuksessa on noin 3 500. Lisäksi tarkoituksena on varata työttömiksi jääneille ammattikoulutuksen saaneille nuorille jatkokoulutuspaikka noin 7—8 kuukaudeksi noin 5 000 nuorelle, jolloin kou-

luttavien kokonaismäärä vuonna 1982 olisi enintään noin 33 500. Työllisyyskoulutettavien kokonaismäärään sisältyy myös noin 2 000 työvoimatoimistojen oppisopimuskoulutukseen osoittamaa ammatillisen peruskoulutuksen keskeyttänyttä tai ulkopuolelle jäänyttä nuorta työtöntä. Tarkoituksena on järjestää ammatillisissa kurssikeskuksissa oppisopimuskoulutukseen halukkaille nuorille 4—6 kuukauden pituisia pääasiassa työnopetusta sisältäviä ammatikkursseja, minkä jälkeen vasta varsinainen oppisopimuslainsäädännön mukainen koulutus alkaa.

Ammatillisten oppilaitosten toimesta järjestettävät muut ammatikkurssit ovat yleensä lyhytaikaisia täydennys- ja jatkokursseja.

27. Työllisyyskoulutus (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 37 921 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Momentin määrärahasta ehdotetaan työvoimaministeriön käyttöön myönnettäväksi enintään 2 500 000 mk Ruotsissa toimivassa Pohjois-Kalotin ammatikkurssikeskuksessa koulutusta saavien suomalaisten oppilaiden menoja varten. Momentin määrärahaa ehdotetaan käytettäväksi myös korkeakoulujen järjestämää noin 800 aloituspaikkaa vuonna 1982 käsittävää työllisyyskoulutusta varten. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 5 000 000 mk aikaisemmin vuokratun kaluston vuokrana, lisäys on 32 921 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Korvaukset ammatillisille kurssikeskuksille ja muille työllisyyskursien järjestäjille	444 866 000
Korvaukset palkkamenoista	
— opettajat	154 303 000
— muu henkilökunta	33 796 000
	188 099 000
Korvaus muista käyttömenoista 256 767 000	
Koulutus- ja erityistuki sekä kurssiaikaiset matkakorvaukset	221 914 000
Oppilaiksi pyrkivien lääkärintarkastukset ja matkakorvaukset sekä muut oppilasvalintaan liittyvät menot, ilmoitus- ja tiedotuskustannukset sekä yhteispohjoismaisen kurssitoiminnan kustannukset työvoimaministeriön käytettäväksi	9 450 000
Suunnittelu- ja tarkastustyövoiman matkamenoit sekä opetusohjelmien painatus ja atk-menot	300 000
Koulutusmenetelmien kehittäminen ja opettajien koulutus	1 500 000
Rehtoreiden ja opettajien osallistumisesta käytännön työelämään aiheutuvien kustannusten korvaus	1 500 000
	<u>679 530 000</u>

1982 esitys	679 530 000
1981 menoarvio	646 609 000
1980 tilinpäätös	531 111 619

28. Muut ammatikkurssit

1. Muut ammatikkurssit. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 950 000 mk ammatikkurssitoiminnan laajentumisen, kehittymisen ja lisääntyneen koulutustarpeen sekä kohonneiden kustannusten johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kotitalousoppilaitosten ammatikkurssitoiminta	1 000 000
Kotiteollisuusoppilaitosten ammatikkurssitoiminta	1 800 000
Maatalousoppilaitosten ammatikkurssitoiminta	3 500 000
Kauppaoppilaitosten ammatikkurssitoiminta	1 500 000
Metsäopetuksen ammatikkurssitoiminta	4 800 000
Teknillisten oppilaitosten ammatikkurssitoiminta	2 200 000
Merenkulkualan ammatikkurssitoiminta	350 000
Ammattioppilaitosten ammatikkurssitoiminta	4 000 000
Muut ammatikkurssit	1 300 000
Teknillisten alojen opiskelijoiden harjoittelukurssit	100 000
	<u>20 550 000</u>

1982 esitys	20 950 000
1981 menoarvio	19 000 000
1980 tilinpäätös	15 230 988

30. Ammatillisten kurssikeskusten huoneistojen hankkimisen korkotuki (arviomääräraha)

Ammatikkurssikeskusten korkotukiluotoista annetun lain ja valtioneuvoston päätösten nojalla luottolaitoksille suoritettavia korkohyvytyksiä varten momentille ehdotetaan edelleen 700 000 mk. Korkotukea maksetaan luottolaitosten vuosina 1971—81 myöntämistä ja vuonna 1982 myönnettäväksi ehdotetuista, enintään 1 000 000 markkaan nousevista, kurssikeskusten omien huoneistojen hankkimiseen ja niiden hankkimisesta aiheutuneiden velkojen vakauttamiseen tarkoitetuista pitkäaikaisista halpakorkeisista lainoista.

Yleisperusteluihin viitaten korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7 ¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 9 prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea

ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1982 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luotolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1982 esitys	700 000
1981 menoarvio	700 000
1980 tilinpäätös	278 076

31. Valtion korvaus ammatillisten kurssikeskusten omien rakennusten rakennuskustannuksiin

Momentille ehdotetaan 4 000 000 mk työllisyyskoulutuksesta annetun lain (31/76) 6 §:n 2 momentissa tarkoitetun harkinnanvaraisen korvauksen myöntämiseksi kunnallisten ja yksityisten ammatillisten kurssikeskusten omien rakennusten rakennuskustannuksiin. Korvaus voi olla enintään 25 prosenttia rakennuksen hyväk-

syttävistä rakennuskustannuksista. Sen myöntämisen edellytyksenä on, että ammatillinen kurssikeskus suorittaa omalla pääomallaan, ellei painavista syistä yksittäistapauksessa toisin päätetä, vähintään 25 prosenttia rakennuskustannuksista.

1982 esitys	4 000 000
1981 I lisämenoarvio	4 000 000

70. Kone- ja kalustobankinnat (siirtomääräraha)

Työllisyyskoulutuksen järjestämiseen tarvittavien koneiden ja kaluston hankintaa varten momentille ehdotetaan 11 000 000 mk, mistä 5 000 000 mk aiheutuu momentin 29.85.27 perusteluihin viitaten aikaisemmin vuokratun kaluston hankkimisesta.

1982 esitys	11 000 000
1981 menoarvio	10 000 000
1980 tilinpäätös	23 000 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan uusia talonrakennustöitä varten 5 560 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Rovaniemen ammatillinen kurssikeskus					
— kotimaisen polttoaineen lämpökeskus ..	350	2 260 000	6 457	900 000	1 960 000
— verkosto	(2 000)	600 000	(1 130)		
2. Iisalmen ammatillinen kurssikeskus					
— asuntolan laajennus	511	1 800 000	3 522		1 800 000
	(2 150)		(837)		
3. Kajaanin ammatillinen kurssikeskus					
— palvelusosaston laajennus	200	1 000 000	5 000		
	(1 100)		(909)		
— muutostyöt	300	600 000	2 000		700 000
	(1 800)		(333)		
4. Rovaniemen ammatillinen kurssikeskus					
— laajennus, Kemijärvi	1 180	3 900 000	3 305		1 100 000
	(6 200)		(629)		
				Yhteensä	5 560 000

1982 esitys	5 560 000
-------------------	-----------

88. Kiinteistöjen bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 362 000 mk valtion osuutena yhteishankkeina toteutettavien ammatillisten kurssikeskusten liikuntatilojen kustannuksiin seuraavasti:

a) Kajaanin ammatillisen kurssikeskuksen osuutena Kajaanin kaupungin ja valtion yhteishankkeena toteutettavan liikuntahallin rakennuskustannuksista 1 150 000 mk.

b) Iisalmen ammatillisen kurssikeskuksen osuuden ensimmäistä maksuerää varten Kiuruvedelle Kiuruveden kunnan ja valtion yhteis-

hankkeena toteutettavan liikuntahallin rakennuskustannuksista 212 000 mk. Iisalmen ammatillisen kurssikeskuksen osuus on ennakkorvion mukaan 636 000 mk.

1982 esitys 1 362 000

86. Ammattikasvatuksen muut menot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 537 800 mk seuraavasti:

3. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 605 000 mk, mistä 195 500 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 20 000 mk vuosilomakorvausten lisääntymisestä, 300 000 mk viransijaisuuksien lukumäärän kasvusta ja 89 500 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 102 500 mk vuodelle 1981, lisäys on 502 500 mk. Alamomentin loppusumma on 2 655 000 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 35 300 mk. Alamomentin loppusumma on 186 000 mk.

1982 esitys	2 841 000
1981 menoarvio	2 303 200
1980 tilinpäätös	1 834 485

08. Oppilaitosneuvostot ja oppilaitoslautakunnat

Momentille ehdotetaan 300 000 mk. Vähennys on 500 000 mk.

1982 esitys	300 000
1981 menoarvio	800 000
1980 tilinpäätös	273 661

21. Ammatillisen koulutuksen väliaikainen laajentaminen

Väliaikaisen ammatillisen koulutuksen aloituspaikoilla aloitti vuonna 1980 opiskelunsa 9 587 oppilasta. Aikaisempina vuosina aloittaneet huomioon ottaen oli väliaikaisessa koulu-

tuksessa vuoden 1980 lopussa yhteensä 12 672 oppilasta. Vuonna 1981 on väliaikaisessa koulutuksessa aloittanut opiskelunsa noin 9 500 opiskelijaa ja aikaisemmin aloittaneet huomioon ottaen on koulutuksessa keskimäärin vuodessa noin 14 500 oppilasta. Vuoden 1982 väliaikaisen ammatillisen koulutuksen tavoiteohjelmassa on tarkoitus varautua edelleen noin 9 500 aloituspaikkaan. Vuonna 1982 väliaikaisessa ammatillisessa koulutuksessa on siten aikaisemmin aloittaneet huomioon ottaen keskimäärin vuodessa vajaa 15 000 oppilasta.

Väliaikaisesta ammatillisesta koulutuksesta annettujen säädösten perusteella korvataan ammatillista koulutusta väliaikaisesti järjestävän oppilaitoksen kaikki tästä koulutuksesta aiheutuvat valtionosuuteen oikeuttavat kustannukset täysimääräisesti. Valtion oppilaitoksissa noudatetaan samoja menettelytapoja ja etuuksia.

Väliaikaisesta ammatillisesta koulutuksesta aiheutuvia valtionosuuksia ja -avustuksia varten sekä valtion oppilaitosten käyttö- ja kalustomenoja varten ehdotetaan momentille 237 150 000 mk. Lisäys 22 150 000 mk aiheutuu lähinnä kustannusten noususta. Samalla ehdotetaan, että momentin määrärahaa saataisiin käyttää enintään 13 000 000 mk pysyviksi tarkoitettujen myös valtionapuun oikeuttavien majoitus- ja opetustilojen rakentamiseen ammatillisten oppilaitosten käyttöön. Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahaa saataisiin käyttää valtioneuvoston luvalla väliaikaisen ammatillisen koulutuksen toimeenpanosta aiheutuviin välttämättömiin hallinto- ja opettajankoulutusmenoihin.

1982 esitys	237 150 000
1981 menoarvio	215 000 000
1980 tilinpäätös	188 999 802

22. Harjoittelutoiminnan uudistaminen

Momentille ehdotetaan 1 500 000 mk harjoittelutoiminnasta aiheutuvia kustannuksia varten. Vähennys on 500 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahalla voidaan palkata henkilöstöä määräaikaisiin tehtäviin.

1982 esitys	1 500 000
1981 menoarvio	2 000 000
1980 tilinpäätös	555 059

23. Laskentatoimen kehittämisen ja ylläpito

Momentille ehdotetaan lisäystä 9 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	117 000
1981 menoarvio	108 000
1980 tilinpäätös	133 783

24. Oppilasvalinta

Momentille ehdotetaan lisäystä 208 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä kustannusten noususta. Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahaa saadaan käyttää enintään neljän toimihenkilön ja satunnaisen työsuhteisen henkilöstön palkkaamiseksi.

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkkaukset ja palkkiot	770 000
Painatusmenot	330 000
Matkat	150 000
Tiedotus	400 000
Julkaisu- ja tiedotustoiminta	1 100 000
Automaattinen tietojenkäsittely	1 400 000
Muut menot	50 000
Yhteensä	4 200 000

1982 esitys	4 200 000
1981 menoarvio	3 992 000
1980 tilinpäätös	4 449 988

25. Oppimateriaalin valmistaminen sekä opetusväline- ja kalustus suunnittelu (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta, oppimateriaalin valmistustarpeesta, opetusväline- ja kalustoselvityksistä, oppimateriaalien kääntämisestä ruotsiksi sekä oppimateriaalitutkimuksesta. Määrärahaa on tarkoitus käyttää myös yh-

den henkilön palkkaamiseksi ammattikurssien oppimateriaalien tarkastustehtäviä varten.

1982 esitys	2 100 000
1981 menoarvio	1 800 000
1980 tilinpäätös	1 101 491

26. Liikenneopettajien tutkinnon järjestäminen

Momentille ehdotetaan liikenneopettajien tutkinnosta Ammattienedistämislaitokselle aiheutuvia palkkaus- ja muita käyttömenoja varten lisäystä 57 000 mk, mistä pakollisen soveltuvuustutkimuksen osuus on 45 000 mk. Hämeenlinnan opettajaopiston osuus on huomioitu luvun 29.67 kohdalla.

1982 esitys	727 000
1981 menoarvio	670 000
1980 tilinpäätös	500 000

27. Ammatilliset pätevyystutkinnot (arvio määräraha)

Ammatillisista pätevyystutkinnoista annetun lain (32/72) mukaisten pätevyystutkintojen tutkittavien määrän lisääntymisen ja kustannusten nousun vuoksi ehdotetaan momentille lisäystä 105 000 mk.

1982 esitys	1 335 000
1981 menoarvio	1 230 000
1980 tilinpäätös	1 237 433

28. Opettajien ja oppilaitosten muun henkilökunnan jatko- ja täydennyskoulutus

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 900 000 mk, mistä 200 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 200 000 mk kokeiluun liittyvästä täydennyskoulutuksesta ja 1 500 000 mk koulun uudistuksen toimeenpanokoulutuksen järjestämisestä. Ulkomailla tapahtuvan koulutuksen osuudeksi ehdotetaan enintään 150 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahalla saadaan palkata enintään kuusi henkilöä määräaikaisiin kehittämistehtäviin.

1982 esitys	6 200 000
1981 menoarvio	4 300 000
1980 tilinpäätös	2 569 808

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 865 000 mk, mistä 205 000 mk aiheutuu kustannusten nou-

susta, 10 000 mk kertamenoista Pohjoismaiden merenkulkualan opetusviranomaisten kokousta varten, 100 000 mk peruslinjojen opetussuunnitelmien valmistelusta, 200 000 mk kertamenoista uusien opetussuunnitelmien kääntämistä varten ruotsin kielelle, 200 000 mk automaattisen tietojenkäsittelyn menojen lisääntymisestä, 50 000 mk oppilaisiin kohdistuvan tiedotustoiminnan laajentamisesta ja 100 000 mk ammatillista koulutusta koskevan tutkimuksen lisääntymisestä. Kun momentilta vähennetään kertameno 600 000 mk sekä vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 20 000 markan määräraha, lisäys on 245 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Opintoretkeilyt	25 000
Kansainvälinen yhteistyö (kertamenoa 10 000)	80 000
Opetussuunnitelmien uusinta ja kokeilutoiminta (kertamenoa 200 000)	1 400 000
Automaattinen tietojenkäsittely	1 005 000
Tiedotustoiminta	200 000
Ammatillista koulutusta koskeva tutkimustyö	200 000
Muut menot	170 000
Yhteensä	3 080 000

1982 esitys	3 080 000
1981 menoarvio	2 835 000
1980 tilinpäätös	1 887 732

50. Kotitalouden edistäminen

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi sekä momentille ehdotetaan lisäystä 1 442 700 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu kotitalousneuvontajärjestöjen ja kotitalouden tutkimuslaitosten palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 955 400 mk, mistä 939 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 331 400 mk varauksesta vuodelle 1982, 300 000 mk valtionapuosuuden korottamisesta ja 385 000 mk siirrosta alamomentilta 2 toimiehtosopimusjärjestelmän piiriin kuuluvan Kotitalous- ja kuluttaja-asiain tutkimuskeskuksen toimihenkilöiden palkkausten osuutena. Kun alamomentilta vähennetään varaus 391 700 mk vuodelle 1981, lisäys on 1 563 700 mk. Alamomentin loppusumma on 9 790 000 mk.

2. *Valtionapu muihin palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 8 000 mk

palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta. Kun alamomentilta vähennetään 385 000 mk alamomentin 1 perusteluihin viitaten, vähennys on 377 000 mk. Alamomentin loppusumma on 88 000 mk.

3. *Valtionapu kotitalousneuvontajärjestöjen ja tutkimuslaitosten muihin menoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 307 000 mk, mistä 98 000 mk on kertamenoa tutkimusvälineiden hankkimiseksi. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 75 000 mk, lisäys on 232 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläkemaksuihin	760 000
Valtionapu matkakustannuksiin	695 000
Valtionapu muihin menoihin	987 000
Valtionapu Kuluttajaneuvontaliitolle	130 000
Valtionapu Kunnallisten kotitalouslautakuntien keskukselle	87 000
Valtionapu kotitalouden tutkimuslaitoksille (kertameno)	98 000
Yhteensä	2 757 000

4. *Kotitalouden neuvontapalvelu.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 24 000 mk, mistä 7 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 17 000 mk toiminnan tehostamisesta. Alamomentin loppusumma on 100 000 mk.

1982 esitys	12 735 000
1981 menoarvio	11 292 300
1980 tilinpäätös	9 759 402

51. Kotiteollisuuden edistäminen

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi sekä momentille ehdotetaan lisäystä 756 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu kotiteollisuusneuvontajärjestöjen palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 940 400 mk, mistä 673 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 225 400 mk varauksesta vuodelle 1982 sekä 42 000 mk yhden lisähenkilön palkkaamisesta. Kun alamomentilta vähennetään varaus 288 400 mk vuodelle 1981, lisäys on 652 000 mk. Alamomentin loppusumma on 6 708 000 mk.

2. *Valtionapu muihin menoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 104 000 mk, mistä 74 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 30 000 mk Sabmelas Duoddjarat -nimisen yhdistyksen toiminnan turvaamisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläkemaksuihin	429 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	183 000
Valtionapu muihin menoihin	317 000
Valtionapu Sabmelas Duoddjarat -nimiselle yhdistykselle	30 000
Yhteensä	959 000

1982 esitys	7 667 000
1981 menoarvio	6 911 000
1980 tilinpäätös	5 913 000

52. Valtionapu kodinhoitajien koulutukseen (arvionääräraha)

Momentille merkitään kunnallisesta kodinhoitovasta annetun lain (270/66) 18 §:ssä tarkoitettujen kodinhoitajia kouluttavien oppilaitosten valtionapua varten lisäystä 325 300 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille merkitään lisäystä 293 000 mk, mistä 151 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 53 000 mk varauksesta vuodelle 1982, 64 000 mk rehtorien ja johtajien siirtämisestä kokonaispalkkaukseen ja kokonaisyöaikaan sekä 25 000 mk sosiaalikasvattajain koulutuksen aloittamisesta Mannerheimin Lastensuojeluliiton ylläpitämässä Tampereen Kodinhoitajaopistossa. Kun alamomentilta vähennetään varaus 63 700 mk vuodelle 1981, lisäys on 229 300 mk. Alamomentin loppusumma on 1 566 000 mk.

2. *Valtionapu muihin menoihin.* Alamomentille merkitään lisäystä 96 000 mk, mistä 80 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 16 000 mk sosiaalikasvattajain koulutuksen kehittämistä. Alamomentin loppusumma on 924 000 mk.

1982 esitys	2 490 000
1981 menoarvio	2 164 700
1981 I lisämenoarvio	30 000
1980 tilinpäätös	1 365 060

53. Eräät valtionavut

Momentille ehdotetaan valtionapuna lisäystä 372 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu lastenkodin johtajien koulutukseen.* Alamomentille ehdotetaan Suomen Kirkon Sisälähetysesseuran Kasvattajaopiston val-

tionavustuksena 575 000 mk. Lisäys 150 000 mk aiheutuu palkkausten ja muiden kustannusten noususta sekä opiskelijamaksujen alentamisesta.

2. *Valtionapu Pernå skärgårdsskola -nimiselle oppilaitokselle.* Alamomentille ehdotetaan valtionapuna 160 000 mk. Lisäys 12 000 mk aiheutuu kustannusten noususta.

4. *Valtionapu S. ja A. Bovalliuksen säätiölle.* Alamomentille ehdotetaan 400 000 mk valtionapuna säätiön ylläpitämän ja sen omistaman tilan rakennuksissa Pieksämäellä toimivan kuurojen tyttöjen ammattikoulun toiminnan tukemiseen. Lisäys 200 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja säätiön omarahoituksen vaikeutumisesta.

5. *Valtionapu Folktingets utbildningsdelegationille.* Alamomentille ehdotetaan valtionapuna 110 000 mk. Lisäys 10 000 mk aiheutuu kustannusten noususta.

1982 esitys	1 265 000
1981 menoarvio	893 000
1980 tilinpäätös	555 187

54. Apurahat eräiden opettajien teollisuuden tutustumista varten

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako ja momentille ehdotetaan 180 000 mk seuraavasti:

1. *Apurahat eräiden opettajien teollisuuteen tutustumista varten vapaa-aikana.* Alamomentille ehdotetaan 150 000 mk opetuksen ajan tasalla pitämiseksi teknillisten ja ammattioppilaitosten opettajien vapaa-aikana ilman palkkaa tapahtuvasta teollisuuteen tutustumisesta aiheutuviin matka- ja päivärahoihin myönnettäviä apurahoja varten.

2. *Apurahat teollisuusalojen opettajien kouluaikana tapahtuvaa teollisuusharjoittelua varten.* Alamomentille ehdotetaan 30 000 mk oppilaitoksille kouluaikana tapahtuvasta teollisuusharjoittelusta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Momentin loppusumma lisääntyy 30 000 mk.

1982 esitys	180 000
1981 menoarvio	150 000

55. *Valtionapu kirjeopiskelua varten*

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille, jonka alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi, ehdotetaan ammatillisen kirjeopiskelun ja -opetuksen valtionavusta annetun lain (1079/79) muuttamisesta annetun lakiesityksen perusteella 4 000 000 mk, mistä

esityksen 4 §:n mukaisena valtionapuna 3 900 000 mk sekä 7 §:n mukaisena valtionapuna enintään 100 000 mk. Lisäys on 1 900 000 mk.

1982 esitys	4 000 000
1981 menoarvio	2 100 000
1980 tilinpäätös	51 000

87. Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 589 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			Muutos ± 1981	1982/81
1. <i>Sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	496 600	+ 128 100	6	+ 1
2. <i>Työsubdepalkat</i>	34 300	+ 3 600	1	—
3. <i>Muut palkat ja palkeiot</i>	2 300	+ 200	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	37 100	+ 7 600	—	—
	Varaus 1981	— 20 100	—	—
	Varaus 1982	+ 18 700	—	—
	Yhteensä	589 000	7	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 41 400 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Tutkimustoiminnan tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi erikoistutkijan toimi (B 1). Lisäys on 90 500 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yksi pysyväisluonteinen päätoiminen henkilö.

1982 esitys	589 000
1981 menoarvio	450 900
1980 tilinpäätös	389 484

09. *Johtokunta*

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk kohonneiden matkakustannusten johdosta.

1982 esitys	6 000
1981 menoarvio	5 000
1980 tilinpäätös	3 599

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako, ehdotetaan lisäystä 33 400 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan enintään 2 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan kustannusten nousun johdosta lisäystä 31 400 mk. Maksullisesta tutkimus- ja julkaisutoiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.99.

Käyttösuunnitelma:	mk
Maksullinen tutkimus- ja julkaisutoiminta	25 000
Rakennusten käyttö	150 000
Atk-kustannukset	20 000
Matkat	6 000
Siviilipalvelusmiehet	27 000
Muu julkaisutoiminta	60 000
Virkistystoiminta (enintään)	200
Muut menot	74 800
Yhteensä	363 000

1982 esitys	365 000
1981 menoarvio	331 600
1980 tilinpäätös	266 316

50. Tutkimusapurahat

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 000 mk tutkimustarpeen kasvun sekä kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	55 000
1981 menoarvio	52 000
1980 tilinpäätös	47 000

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 10 000 mk kaluston hankkimista ja konttorikoneiden uusimista varten.

1982 esitys	10 000
1981 menoarvio	10 000
1980 tilinpäätös	19 996

88. Suomen Akatemia ja tieteen tukeminen

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 42 330 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	36 365 200	+ 5 958 300	448	+ 36
2. Työsuhdepalkat	894 500	+ 134 200	20	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	963 400	+ 110 500	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	2 769 100	+ 415 600	—	—
Varaus 1981		— 1 601 000	—	—
Varaus 1982	1 337 800	+ 1 337 800	—	—
Yhteensä	42 330 000	+ 6 355 400	468	+ 37

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 3 039 300 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Suomen Akatemian rahoittaman tieteellisen tutkimuksen tehostamiseksi sekä tutkijakoulutuksen kehittämiseksi ehdotetaan perustettavaksi seuraavat virat ja toimet:

Sopimuspalkkainen:	Palkkausluokka
1 tutkijaprofessori	S 18
Ylimääräiset:	
17 vanhempaa tutkijaa	B 3
11 nuorempaa tutkijaa	V 27
7 tutkimusassistenttia	V 23

Lisäys on 3 039 200 mk.

c) Lisäätynneiden hakemusten käsittelyn

nopeuttamiseksi ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 44 500 mk konekirjoittajan palkkaamista varten. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 21 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 80 000 mk vuosilomakorvausten, viransijaisten palkkioiden sekä erittelemättömien muiden palkkojen ja palkkioiden lisääntymisen johdosta.

1982 esitys	42 330 000
1981 menoarvio	35 974 600
1980 tilinpäätös	29 413 682

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan kustannusten nousun johdosta lisäystä 175 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	1 121 000
Julkaisu-toiminta	100 000
Matkat	40 000
Tieteellisten toimikuntien matkat (enintään)	300 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 000
Muut menot	557 000
Yhteensä	2 119 000

1982 esitys	2 119 000
1981 menoarvio	1 944 000
1980 tilinpäätös	1 794 609

50. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 73 511 000 mk eli lisäystä 18 955 000 mk seuraavasti:

1. *Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat ja tutkimussopimukset.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 17 015 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen ja kustannusten nousun johdosta sekä tieteellisen tutkimustyön ja tutkijakoulutuksen edistämiseksi. Lisäyksestä 9 395 000 mk ehdotetaan perustutkimuksen ja tutkijakoulutuksen rahoituksen kehittämiseen, 5 420 000 mk tutkimussopimuksiin ja tieteellisten toimikuntien tutkimusmäärärahoiksi tutkimuksen painoalueille sekä yhteiskuntapolitiikkaan ja palveluihin liittyvään tutkimukseen ja 2 200 000 mk kotimaista tuotantoa edistävää ja kansantalouden kehittämistä palvelevaa tutkimustoimintaa varten. Alamomentin määrärahaa on tarkoitus käyttää eräiden pitkäaikaista rahoitusta vaativien perustutkimus- ja soveltavan tutkimuksen hankkeiden rahoittamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion tieteellisille toimikunnille tieteellisen tutkimustyön ja tutkijakoulutuksen edistämiseen	28 055 000
Tutkimussopimuksiin ja tieteellisten toimikuntien tutkimusmäärärahoiksi painoalueiden tutkimukseen, yhteiskuntapalveluihin liittyvään tutkimukseen sekä tutkimuksen erityisrahoitukseen	21 960 000
Kotimaista tuotantoa sekä kotimaisen energian hyväksikäyttöä edistävään ja kansantalouden kehittämistä palvelemaan tutkimustoimintaan ja tutkimussopimuksiin	15 480 000
Yhteensä	65 495 000

2. *Kansainväliset tutkijainvaihto-ohjelmat sekä osallistuminen kansainvälisiin tutkimusohjelmiin ja tutkimusyhteistyöhön.* Alamomentin

nimike on muutettu. Tutkijainvaihdon sekä tutkimusyhteistyön jatkamiseksi ja kehittämiseksi alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 800 000 mk kansainvälisten yhteistyö- ja tutkijainvaihtosopimusten sekä eräiden kansainvälisten tutkimusorganisaatioiden jäsenosuuksien ja kansainvälisten tutkimushankkeiden aiheuttamia kustannuksia varten. Alamomentin loppusumma on 6 276 000 mk.

3. *Pohjoismaisen yhteistyön menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 140 000 mk kustannusten nousun ja jäsenosuusmaksujen tarkistuksen johdosta. Alamomentin loppusumma on 1 740 000 mk.

1982 esitys	73 511 000
1981 menoarvio	54 556 000
1980 tilinpäätös	35 346 000

52. Suomen Akatemian apurajat (arvio määräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille merkitään 4 842 000 mk tieteellisen tutkimuksen järjestelystä annetun lain (760/69) 5 §:n mukaisia apurahoja ja Suomen Akatemiasta ja valtion apurahoista korkeimman hengenviljelyn edistämiseksi annetun lain (10/62) 6 ja 9 §:n mukaisia apurahoja varten. Lisäys on 329 100 mk.

1982 esitys	4 842 000
1981 menoarvio	4 512 900
1980 tilinpäätös	4 652 496

53. Raha-arpajaisten voittovarot tieteen tukemiseen (arviomääräraha)

Raha-arpajaisten voittovaroista, joita arvioidaan vuonna 1982 kertyvän 113 000 000 mk, ehdotetaan tieteen tukemiseen 19 875 000 mk. Lisäys on 4 525 000 mk. Jokeripelin ja Ässä-arpajaisten tuoton jakoa koskevaa raha-arpajaisista annettua asetusta on muutettu siten, että tuotosta käytetään, sen jälkeen kun tuotosta on vähennetty Suomen Kansallisoopperan Säätöille ja Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiölle ja Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiölle asetuksen mukaan tuleva yhteensä 30 prosentin osuus, urheilun edistämiseen 35 prosenttia sekä tieteen ja taiteen edistämiseen 65 prosenttia.

Käyttösuunnitelma:	mk
Suomalaiselle Tiedekatemialle Sodankylän observatoriota varten	2 400 000
Suomen Museoliitolle	510 000
Kotiseutulitolle	360 000
Suomenkielisen tieteellisen kirjallisuuden edistämiseen	180 000
Ruotsinkielisen tieteellisen kirjallisuuden edistämiseen	150 000
Suomenkielisen tieteellisen ja ammattikirjallisuuden kääntämiseen ruotsinkielelle ja painattamiseen	90 000
Työväen taloudellista tutkimuslaitosta varten	450 000
Pellervon taloudellista tutkimuslaitosta varten	450 000
Suomen osuus eräiden Pohjoismaisten tieteellisten yhteistyöhankkeiden menoista	600 000
Suomen ja eräiden muiden maiden välisen stipendien vaihdon menot	700 000
Eräiden kansainvälisten tieteellisten konferenssien järjestämiseen	1 300 000
Yksityisluontoisten arkistojen valtionavusta annetun lain (998/74) mukaisiin menoihin	3 000 000
Kotimaisten kielten tutkimusprojekteihin ja sanakirjoihin	3 600 000
Tieteellisten seurain valtuuskunnalle	1 250 000
Väestöliiton väestöpoliittista tutkimuslaitosta varten	450 000
Kriittiselle korkeakoululle	300 000
Jyväskylän Talvi -nimiselle kulttuuritapah- tumalle	150 000
Institutum Romanum Finlandiae -säätöille	770 000
Ulkopolitiikan tutkimuksen säätöille, mistä kirjaston kehittämiseen 70 000	550 000
Suomalaisen kirjallisuuden seuralle kirjas- totoimintaan	870 000
Tieteellisille yleisseuroille kansainväliseen yhteistyöhön sekä yleisseurojen kansalli- sen yhteistoiminnan järjestämiseen	420 000
V. I. Leninin oleskelua ja toimintaa Suo- messa koskevan teoksen laatiminen ..	245 000
Eräät sanakirjatytöt	170 000
Suomen Kotiteollisuusmuseo	300 000
Opetusministeriön käytettäväksi	610 000
Yhteensä	19 875 000
1982 esitys	19 875 000
1981 menoarvio	15 350 000
1980 tilinpäätös	13 344 345

54. Veikkausvoittovarot tieteen tukemiseen (arviomääräraha)

Veikkausvoittovaroista, joita arvioidaan ker- tyvän vuonna 1982 arpajaislain (491/65) 3 §:n 2 momentin mukaisiin tarkoituksiin 357 000 000 mk, ehdotetaan tieteen tukemi- seen 18 000 000 mk. Lisäys on 400 000 mk. Lisäyksestä on 150 000 mk tarkoitettu kansain- välisen tieteellisen yhteistyön menoihin käytet- täväksi nuorten suomalaisten tutkijoiden Iso- Britannian korkeakouluissa ja tutkimuslaitok- sissa tapahtuvien jatko-opintojen tukemiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Suomen Akatemian käytettäväksi julkaisu- toiminnan ja tieteellisten seurojen toi- minnan tukemiseen sekä matka-apu- rahoihin	8 500 000
Lisäavustus yksityisluontoisten arkistojen valtionavusta annetun lain (998/74) mukaisiin menoihin	2 500 000
Tiedonjulkistamisen edistämiseen	370 000
Eräisiin tutkimus-, selvitys- ja julkaisu- projekteihin	500 000
Museoviraston käytettäväksi museoiden avustamiseen	2 750 000
Eräät kansainvälisen tieteellisen yhteistyön menot	2 650 000
Opetusministeriön käytettäväksi	730 000
Yhteensä	18 000 000

1982 esitys	18 000 000
1981 menoarvio	17 600 000
1980 tilinpäätös	16 167 920

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 20 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankkimista varten.

1982 esitys	20 000
1981 menoarvio	20 000
1980 tilinpäätös	28 530

89. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 558 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	2 195 700	+ 197 800	32	—
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	60 900	+ 6 800	1	—
3. Muut palkat ja palkkiot	53 000	+ 21 500	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	167 600	+ 14 500	—	—
Varaus 1981		— 104 200	—	—
Varaus 1982	80 800	+ 80 800	—	—
Yhteensä	2 558 000	+ 217 200	33	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 207 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yksi pysyväisluonteinen päätoiminen henkilö.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 18 500 mk viransijaisten palkkioita varten.

1982 esitys	2 558 000
1981 menoarvio	2 340 800
1980 tilinpäätös	2 108 007

09. Jobtokunta ja lautakunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	22 000
1981 menoarvio	20 000
1980 tilinpäätös	10 357

27. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 140 000 mk karttanimien tarkistamisesta ja kielentarkastustyöstä aiheutuvia kustannuksia ja ulkopuolisilta tutkijaryhmiltä, korkeakouluilta ja kunnilta las-
kutettavia tieteellisten kokoelmien kopiointimenoja sekä koulutustoimintaa varten. Toimin-

nasta aiheutuvat tulot on merkitty momentille 12.29.99. Määrärahalla on tarkoitus palkata henkilökuntaa lyhytaikaiseen työsuhteeseen.

1982 esitys	310 000
1981 menoarvio	170 000
1980 tilinpäätös	97 203

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

2. Sekalaiset menot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 264 100 mk lisätilojen vuokrauksen ja kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	843 000
Painatus	45 000
Atk-menot	170 000
Virkistystoiminta (enintään)	500
Muut menot	144 500
Yhteensä	1 203 000

1982 esitys	1 206 000
1981 menoarvio	941 900
1980 tilinpäätös	777 185

70. Kaluston ja laitteiden hankkiminen

Momentille ehdotetaan 40 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankkimista ja kopiokoneen uusimista varten.

1982 esitys	40 000
1981 menoarvio	20 000
1980 tilinpäätös	19 950

90. Taiteen tukeminen

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 287 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	1 157 000	+ 98 400	13	—
3. Muut palkat ja palkkiot	4 800	+ 500	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	84 500	+ 6 400	—	—
Varaus 1981		— 53 100	—	—
Varaus 1982	40 700	+ 40 700	—	—
Yhteensä	1 287 000	+ 92 900	13	—

Muutokset aiheutuvat palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

1982 esitys	1 287 000
1981 menoarvio	1 194 100
1980 tilinpäätös	894 860

09. Valtion taidetoimikunnat

Taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain (328/67) 5 §:ssä tarkoitettuihin valtion taide-toimikuntien, taiteen keskustoimikunnan ja läänien taidetoimikuntien hallintomenoihin arvioidaan vuonna 1982 tarvittavan 3 200 000 mk. Kun näihin menoihin on tarkoitus käyttää momentille 29.90.53 myönnettyistä varoista 3 000 000 mk, ehdotetaan momentille edelleen 200 000 mk.

1982 esitys	200 000
1981 menoarvio	200 000
1980 tilinpäätös	200 000

30. Kuntien kulttuuritoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi arviomäärärahasiksi.

Momentille, jolle ehdotetaan lisättäväksi alamenttijako, ehdotetaan 9 900 000 mk seuraavasti:

1. Valtionosuus palkkauskustannuksiin. Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain (1045/80) muuttamisesta siten, että valtionosuuteen oikeuttavan uuden henkilöstön enimmäismäärä vahvistetaan valtion tulo- ja menoarviossa. Eh-

dotetaan, että valtionosuuden piiriin voidaan hyväksyä enintään 60 henkilöä. Tarkoitusta varten alamomentille merkitään 1 500 000 mk.

2. Valtionosuus paikallisen kulttuuritoiminnan järjestämisestä ja tukemisesta aiheutuviin kustannuksiin. Alamomentille ehdotetaan 8 400 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 1 500 000 mk.

1982 esitys	9 900 000
1981 menoarvio	8 400 000

51. Valtion taiteilija-apurahat (arviomääräraha)

Taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain (734/69, muut. 1044/80) mukaan jaetaan vuosittain 104 kappaletta yksi-, 41 kolmi- ja 19 viisivuotista taiteilija-apurahaa ja varataan sen ohessa vähintään 40 taiteilija-apurahaa vastaava määräraha jaettavaksi kohdeapurahoina. Taiteilijoiden työskentelyedellytysten ja eläketurvan kehittämiseksi eduskunnalle annetaan hallituksen esitys edellä mainitun lain muuttamisesta siten, että nykyisten apurahojen lisäksi jaetaan 10 kappaletta viisitoistavuotista taiteilija-apurahaa. Lakiesitykseen sisältyy myös ehdotukset näihin apurahiin liittyvästä eläketurvasta. Kun vuonna 1982 kohdeapurahoina ehdotetaan jaettavaksi 50 taiteilija-apurahaa vastaava määräraha, momentille merkitään 12 248 000 mk. Lisäys 2 354 400 mk aiheutuu apurahojen korotuksesta ja lukumäärän lisäyksestä.

Käyttösuunnitelma:	mk
104 yksivuotista apurahaa	3 598 000
115 kolmivuotista apurahaa	3 979 000
75 viisivuotista apurahaa	2 595 000
10 viisitoistavuotista apurahaa	346 000
50 taiteilija-apurahaa vastaava määräraha kohdeapurahoihin	1 730 000
Yhteensä	12 248 000

1982 esitys	12 248 000
1981 menoarvio	9 893 600
1980 tilinpäätös	8 818 548

52. Raha-arpajaisten voittovarat taiteen tukemiseen (arviomääräraha)

Raha-arpajaisten voittovaroista, joita arvioidaan vuonna 1982 kertyvän 113 000 000 mk, ehdotetaan momentin 29.88.53 perusteluun viitaten taiteen tukemiseen 74 750 000 mk. Lisäys on 10 850 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Suomenkielisen kaunokirjallisuuden edistämiseen	80 000
Ruotsinkielisen kaunokirjallisuuden edistämiseen	50 000
Kirjailijoiden valtionpalkintoihin	60 000
Nuorisokirjailijoiden valtionpalkintoihin ..	30 000
Kääntäjien valtionpalkintoihin	30 000
Kuvataiteilijoiden valtionpalkintoihin	80 000
Valtion taideteollisuuspalkintoihin	80 000
Elokuvataiteilijoiden valtionpalkintoihin ..	60 000
Kotimaisen elokuvan tuotantotukeen, mistä laatu-tukeen 1 000 000	12 300 000
Äänitetuotannon tukemiseen	200 000
Valokuvataiteilijoiden valtionpalkintoihin .	50 000
Säveltaiteilijoiden valtionpalkintoihin	30 000
Rakennus- ja yhdyskuntasuunnittelun valtionpalkintoihin	30 000
Suomen taideteollisuusyhdistykselle, mistä taideteollisuusmuseota varten 2 050 000	2 550 000
Taideteollisuusnäyttelyihin ja ulkomaan tiedotustoimintaan	400 000
Teollisuustaitteen liitto Ornamolle	560 000
Suomen rakennustaiteen museon säätiölle	1 530 000
Arkkitehtuurinäyttelyihin	750 000
Taideteosten hankkiminen julkisiin rakennuksiin	1 600 000
Lyhytaikaisia ammattiteatterikokeiluja varten	300 000
Säveltaiteen harrastustoimintaan	1 030 000
Elokuvatarjonnan kehittämiseen kunnissa .	800 000
Valokuvataiteen laatu-tukeen	100 000
Suomen Kansallisoopperan Säätiölle raha- arpajaisista annetun asetuksen mukaiseen avustukseen	20 340 000
Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiölle raha-arpajaisista annetun asetuksen mukaiseen avustukseen	13 560 000
Suomen Kansallisoopperan Säätiön lisä- avustus	18 000 000
Opetusministeriön käytettäväksi	150 000
Yhteensä	74 750 000

1982 esitys	74 750 000
1981 menoarvio	63 900 000
1980 tilinpäätös	53 476 946

53. Veikkausvoittovarat taiteen tukemiseen (arviomääräraha)

Veikkausvoittovaroista, joita arvioidaan kertyvän vuonna 1982 käytettäväksi arpajaislain 3 §:n 2 momentin mukaisesti tarkoituksiin 357 000 000 mk, ehdotetaan momentin 12.29.91 perusteluihin viitaten taiteen tukemiseen 118 000 000 mk. Lisäys on 18 000 000 mk, mistä 11 000 000 mk aiheutuu veikkaustoiminnan liikevaihdon kasvusta ja 7 000 000 mk siirrosta momentilta 30.30.45 V-5 pelin valtion osuutena.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kongressit, kulttuuripäivät, seminaarit ym.	2 600 000
Jyväskylän Talvi -nimiselle kulttuuritapahtumalle	220 000
Jyväskylän Kesä -nimiselle kulttuuritapahtumalle	220 000
Oopperajuhlia varten	1 600 000
Teattereiden valtionapu	16 200 000
Alueteatteritoimintaa varten	10 700 000
Teatteriryhmien sekä musiikki-, tanssi- ja lapsiteattereiden tukemiseen, mistä lastenteattereille 1 350 000	3 800 000
Teatteriryhmien kiertotukeen ja laitehankintoihin	725 000
Harrastajateattereille	660 000
Näyttämötaiteellista harrastustoimintaa varten	1 815 000
Näyttämötaiteiden järjestöille	1 150 000
Näytelmäkirjallisuuden edistämiseen	560 000
Ohjaaja- ja lavastajavierailuja varten	90 000
Konserttitoiminnan edistämiseen	450 000
Svenska teatern i Helsingfors -nimiselle teatterille	3 600 000
Teatterien teknillisiä laitteita ja perushankintoja varten	400 000
Orkestereille	1 760 000
Orkestereiden ja yhtyeiden aluetoimintaa	800 000
Musiikkiopilaitosten valtionavustuksiin, mistä harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin 3 000 000 (enintään)	31 000 000
Säveltaidejärjestöille	420 000
Luovan säveltaiteen edistämissäätiölle ..	90 000
Musiikkileirejä varten	670 000
Musiikki-instituuteille	670 000
Oopperayhdistyksille	740 000
Säveltilauksiin ja musiikkikilpailuihin ..	400 000
Musiikin tiedotuskeskukselle	220 000
Lastenkulttuurin edistämiseen	150 000
Kirjailijajärjestöille	530 000
Suomen maakuntakirjailijat ry:lle	130 000
Suomen Nuorisokirjallisuuden Instituutille	110 000
Kirjailija- ja kirjoittajakoulutukseen	160 000
Lukemisharrastuksen edistämiseen	270 000
Suomalaisen kirjallisuuden kääntämiseen ja julkaisemiseen	160 000

	mk
Kuvataidejärjestöille	1 050 000
Taidemuseoille	1 200 000
Taidekouluille	550 000
Suomen taideakatemia säätiölle	7 300 000
Suomen taideakatemia säätiön hallinnassa olevien valtion taidekokoelmien täydentämiseen	700 000
Ainolasäätöille	130 000
Suomen Lasimuseolle	300 000
Kuvataidenäyttelytoimintaan	950 000
Elokuva-alan teknisiä laitteita varten Suomen Elokuvasäätiön käytettäväksi	400 000
Elokuvakopioiden tarjonnan lisäämiseen	250 000
Elokuvajärjestöille	275 000
Suomen valokuvataiteen museon säätiölle	550 000
Valokuvajärjestöille	220 000
Valokuvanäyttelyihin	100 000
Läänien taidetoimikuntien käytettäväksi taiteen edistämiseen	10 500 000
Taiteenalan selvitys- ja tutkimustoimintaan	150 000
Lisämääräraha taiteen keskustoimikunnan, valtion taidetoimikuntien ja läänien taidetoimikuntien hallintomenoihin	3 000 000
Pohjoismaisia taiteen alan yhteishankkeita varten	100 000
Kansainvälistä taiteen alan yhteistoimintaa varten	150 000
Taidelaitosten rakentamisavustuksia varten	7 000 000
Opetusministeriön käytettäväksi	55 000
Yhteensä	118 000 000

1982 esitys	118 000 000
1981 menoarvio	100 000 000
1980 tilinpäätös	100 711 882

54. Musiikkioppilaitosten valtionapu

Musiikkioppilaitosten valtionavusta annettun lain (147/68) mukaisesti avustuksiin arvioidaan vuonna 1982 tarvittavan 34 000 000 mk. Kun näihin avustuksiin on tarkoitus käyttää momentille 29.90.53 musiikkioppilaitosten toi-

mintaan osoitetuista veikkausvoittovaroista 31 000 000 mk, momentille ehdotetaan edelleen 3 000 000 mk.

1982 esitys	3 000 000
1981 menoarvio	3 000 000
1980 tilinpäätös	2 460 000

55. Kirjailijoille ja kääntäjille jaettavat apurahat ja avustukset (arviomääräraha)

Kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain (236/61) ja sanotun lain muuttamisesta annetun lain (1117/78) mukaisesti apurahoihin ja avustuksiin arvioidaan tarvittavan 7 500 000 mk. Lisäys on 2 500 000 mk.

1982 esitys	7 500 000
1981 menoarvio	5 000 000
1980 tilinpäätös	7 491 728

(58.) Eräät lisäavustukset taiteen tukemiseen (kertameno)

Momentti ja sille kertamenona myönnetty 1 500 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 1 500 000 mk. Vähennyksessä on otettu huomioon vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 690 000 markan määräraha.

1981 menoarvio	1 500 000
----------------------	-----------

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 8 800 000 mk seuraavasti:

1. Keskeneneräiset työt. Alamomentille ehdotetaan 6 300 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Abrahaminkatu 1—5	1 812 (12 700)	9 100 000	5 022 (717)	5 300 000	1 800 000
2. Yrjönkatu 18	2 364 (20 400)	11 000 000	4 653 (539)	5 000 000	4 500 000
				Yhteensä	6 300 000

2. *Suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 2 500 000 mk Ateneum-rakennuksen peruskorjaus- ja laajennustöiden suunnittelun jatkamista varten.

1982 esitys	8 800 000
1981 menoarvio	9 690 000
1980 tilinpäätös	7 375 000

91. Urheilun ja nuorisonkasvatustyön tukeminen

50. Veikkausvoittovarot urheilun ja liikuntakasvatustyön tukemiseen (arviomääräraha)

Veikkausvoittovaroista, joita arvioidaan kertyvän vuonna 1982 käytettäväksi arpa-jaislain (491/65) 3 §:n 2 momentin mukaisesti tarkoituksiin 357 000 000 mk, ehdotetaan urheilun ja liikuntakasvatustyön tukemiseen 157 500 000 mk. Kun momentin määrärahaa aikaisemmin myönnettyjen lainojen kuoletuksia ja korkoja arvioidaan kertyvän 15 000 000 mk, ehdotetaan momentille yhteensä 172 500 000 mk. Lisäys on 16 500 000 mk.

Momentilta myönnettävät valtionosuudet ja -avustukset perustuvat vuoden 1980 alussa voimaan tulleeseen liikuntalakiin (984/79) sekä urheiluopistojen valtionavustusta annettuun lakiin (946/78).

Momentin määrärahaa on tarkoitus käyttää Liikunnan ja Kansanterveyden edistämissäätiön tutkimuslaitoksen tiloja varten myönnettävään avustukseen 510 000 mk ja halpakorkoiseen lainaan 620 000 mk sekä Stadionsäätiölle Suomen urheilumuseon lisätilojen rakentamista varten myönnettävään avustukseen 1,4 milj. mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen valtionavustus	52 500 000
Määrärahaa myönnetään 2 900 000 mk urheiluvallmentajien palkkaamiseen	
Avustusten myöntämiseen liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-aikatoimien perustamiskustannuksiin	31 000 000
Halpakorkoisten pikäaikaisten lainojen myöntämiseen liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-aikatoimien perustamiskustannuksiin	30 000 000
Avustusten myöntämiseen urheiluopistojen valtionavustusta annettun lain piiriin kuuluvien urheiluopistojen omien huoneistojen ja harjoituspaikkojen hankkimiseen, laajentamiseen ja perusparannuksiin	7 000 000
Valtionosuuksiin kunnille urheiluseurojen toimintaan sekä liikuntatoimen yleiseen kehittämiseen ja kuljetuskustannuksiin, jolloin valtionosuuteen oikeuttavaksi menoksi vahvistettaisiin 7 mk asukasta kohti (enintään)	18 000 000
Valtionosuuksiin kunnille viranhaltijain palkkauksiin	12 000 000
Olympiavalmennukseen, mistä 960 000 mk olympiavalmentajien palkkaamiseen	4 800 000
Liikuntatieteelliseen suunnittelu- ja tutkimustyöhön sekä toimintaan	4 100 000
Suunnistuskarttojen valmistukseen ja urheiluvälineiden hankintaan	400 000
Lisämääräraha urheiluopistojen toimintaan, mistä 800 000 mk harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin	9 450 000
Läänien urheilulautakuntien menoihin, mistä 800 000 mk sihteerien palkkaukseen	1 500 000
Valtion urheiluneuvoston, valtion liikuntatieteellisen toimikunnan, läänien urheilulautakuntien menoihin sekä muihin urheilua ja liikuntakasvatusta edistäviin tarkoituksiin opetusministeriön käytettäväksi	1 750 000
Yhteensä	172 500 000

1982 esitys	172 500 000
1981 menoarvio	156 000 000
1980 tilinpäätös	134 563 188

51. Veikkausvoittovarot nuorisonkasvatustyön tukemiseen (arviomääräraha)

Veikkausvoittovaroista, joita arvioidaan kertyvän vuonna 1982 käytettäväksi arpajaislain (491/65) 3 §:n 2 momentin mukaisiin tarkoituksiin 357 000 000 mk, ehdotetaan momentille nuorisotyön tukemiseen 63 500 000 mk. Lisäys on 5 100 000 mk.

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi kuntien nuorisolautakunnista ja kuntien nuorisotyöhön annettavasta valtionavusta annetun lain (117/72) muuttamiseksi siten, että valtionapuun oikeutetun uuden henkilökunnan palkkaus tapahtuu vuotuisen tulo- ja menoarvion rajoissa. Ehdotetaan, ettei valtionavun piiriin vuonna 1982 hyväksyttyä uutta henkilöstöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtakunnallisen nuorisotyön valtionavusta annetun lain (1035/73) 3 §:n mukaisiin menoihin	27 000 000
Kuntien nuorisolautakunnista ja kuntien nuorisotyöhön annettavasta valtionavusta annetun lain (117/72) 5 §:n mukaisiin valtionosuuksiin	27 500 000
Valtionapu kunnille nuorisotilojen rakentamiseen	4 500 000
Kansainväliseen nuorisotoimintaan ja nuorisoyöntekijäin sekä tutkijain ulkomaisiin opintomatkoihin	1 300 000
Nuorison taideharrastuksen tukemiseen ..	650 000
Avustus lasten ja nuorten taidekeskuksen toimintaan	150 000
Nuorisotyötä käsittelevään tutkimustoimintaan	220 000
Valtion nuorisoneuvoston ja läänien nuorisolautakuntien menoihin sekä muihin nuorisotoimintaa edistäviin tarkoituksiin opetusministeriön käytettäväksi, mistä 800 000 mk nuorisolautakuntien sihteerien palkkaukseen	2 180 000
Yhteensä	63 500 000

1982 esitys	63 500 000
1981 menoarvio	58 400 000
1980 tilinpäätös	50 194 078

52. Urheiluopistojen valtionapu

Urheiluopistojen valtionavusta annetun lain (946/78) mukaisiin sekä muiden urheiluopistojen avustuksiin arvioidaan vuonna 1982 tarvittavan 28 000 000 mk. Kun näihin avustuksiin on tarkoitus käyttää momentille 29.91.55 urheiluopistojen toimintaan osoitetuista raharpajaisten voittovaroista 17 850 000 mk sekä momentille 29.91.50 osoitetuista varoista 9 450 000 mk, ehdotetaan momentille edelleen 700 000 mk. Urheiluopistojen valtionavusta annetun lain 4 §:n 2 momenttiin viitaten ehdotetaan, ettei valtionavun piiriin vuonna 1982 hyväksyttyä uutta henkilöstöä.

1982 esitys	700 000
1981 menoarvio	700 000
1980 tilinpäätös	688 639

55. Raha-arpajaisten voittovarat urheilun ja liikuntakasvatustyön tukemiseen (arviomääräraha)

Raha-arpajaisten voittovaroista, joita arvioidaan vuonna 1982 kertyvän 113 000 000 mk, ehdotetaan momentin 29.88.53 perusteluun viitaten urheilun ja liikuntakasvatustyön tukemiseen 18 375 000 mk. Lisäys on 2 625 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Urheiluopistojen toimintaan	17 850 000
Urheilijoiden ammattienedistämistä ..	450 000
Urheilun ja liikunnan opettajien, valmentajien, ohjaajien sekä tutkijain ulkomaisiin opintomatkoihin	75 000
Yhteensä	18 375 000

1982 esitys	18 375 000
1981 menoarvio	15 750 000
1980 tilinpäätös	13 529 720

92. Suomenlinnan hoitomenot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 673 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	168 700	+ 15 900	2	—
2. Työsubdepalkat	3 140 100	+ 670 200	63	—
3. Muut palkat ja palkkiot	7 500	+ 200	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	240 600	+ 47 300	—	—
	Varaus 1981	— 131 500	—	—
	Varaus 1982	116 100	—	—
	Yhteensä	3 673 000	65	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 309 300 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentille ehdotetaan lisäystä 377 000 mk määrärahan oikaisun johdosta. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 63 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	3 673 000
1981 menoarvio	2 954 800
1980 tilinpäätös	2 757 205

10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 513 000 mk energian, jätevesien, jätehuollon ja vartiointin kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään kertameno 500 000 mk, lisäys on 13 000 mk.

1982 esitys	2 373 000
1981 menoarvio	2 360 000
1980 tilinpäätös	1 854 451

13. Rakennusten korjaus ja kunnossapito (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 800 000 mk huonuntoisten rakennusten, vapautuvien asuntojen sekä sähkö- ja LVI-verkoston kunnostamiseksi. Lisäys 170 000 mk aiheutuu rakennusten liittämistä kaukolämpöön ja kustannusten noususta.

1982 esitys	1 800 000
1981 menoarvio	1 630 000
1980 tilinpäätös	1 600 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 15 300 mk seuraavasti:

1. Käyttövarat. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 300 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 2 500 mk.

2. Sekalaiset menot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 15 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on 170 000 mk.

1982 esitys	172 500
1981 menoarvio	157 200
1980 tilinpäätös	142 623

40. Valtionavustus Suomenlinnan Liikenne Oy:lle (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.
Valtion ja Helsingin kaupungin kesken 27. 2. 1978 solmitun Suomenlinnan liikenteen hoitoa koskevan sopimuksen mukaisesti momentille ehdotetaan 470 000 mk tavaraliikenteen alijäämän valtion osuuden suorittamista varten. Lisäys 95 000 mk aiheutuu lähinnä polttoainekustannusten noususta.

1982 esitys	470 000
1981 menoarvio	375 000
1980 tilinpäätös	322 500

70. *Laitteiden ja kaluston bankinta* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 300 000 mk traktorien lisälaitteiden, muiden ulkoalueen hoitolaiteiden, korjaushuollon koneiden sekä kalusteiden hankkimista varten. Määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi 250 000 mk lämmönjakuhuoneiden ja museoiden automaattisen valvonta- ja hälytysjärjestelmän jatkotoita varten.

1982 esitys	300 000
1981 menoarvio	286 000
1980 tilinpäätös	104 148

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 400 000 mk seuraavasti:

1. *Kunnallistekniset ja liitännäistyöt*. Alamomentille ehdotetaan 700 000 mk Suomenlinnan rakennusten kunnallistekniikan liittymismaksuja ja liitännäistöitä varten.

2. *Suunnittelu*. Alamomentille ehdotetaan 1 700 000 mk Suomenlinnan käyttösuunnitelman mukaisten kunnostustöiden suorittamista sekä perustamis- ja esisuunnittelua, yleissuunnittelua, rakennushankkeiden suunnittelua, selvitysten ja tutkimusten hankkimista, rakennustöiden valvontaa ja muita rakennuttajan kuluja varten.

1982 esitys	2 400 000
1981 menoarvio	2 350 000
1981 I lisämenoarvio	600 000
1980 tilinpäätös	7 900 000

93. Arkistolaitos

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 9 149 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	6 100 200	+ 599 600	108	—
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	1 549 100	+ 222 100	43	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	611 600	+ 24 100	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	599 000	+ 54 000	—	—
Varaus 1981		— 370 800	—	—
Varaus 1982	289 100	+ 289 100	—	—
Yhteensä	9 149 000	+ 818 100	151	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 784 100 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Yksityisarkistojen järjestelytehtäviä varten ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä kertamenona 61 700 mk tutkijan (V 24) palkkaamiseksi. Toimen palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 28.80.02. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 43 pysyväs- luonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	9 149 000
1981 menoarvio	8 330 900
1980 tilinpäätös	7 566 460

27. *Maksullinen palvelutoiminta* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 7 500 mk tutkimuspalvelutoiminnan kasvun johdosta. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momenteille 12.29.93 ja 12.29.94. Momentin määrärahalla on tarkoitus palkata enintään yksi henkilö osa-aikaisiin tehtäviin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionarkisto	150 000
Maakunta-arkisto	50 000
Yhteensä	200 000

1982 esitys	200 000
1981 menoarvio	192 500
1980 tilinpäätös	158 001

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 671 300 mk, mistä 381 300 mk aiheutuu rakennusten käyttömenojen kasvusta, 70 000 mk kertamenosta atk-hakujärjestelmän luomiseen sekä 220 000 mk tehtävien lisääntymisestä ja kustannusten noususta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 30 000 mk, lisäys on 641 300 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionarkisto (kertamenoa 70 000)	1 786 000
Valtionarkiston virkistystoiminta (enintään)	1 000
Maakunta-arkistot	1 527 000
Maakunta-arkistojen virkistystoiminta (enintään)	1 000
Yhteensä	3 315 000

1982 esitys	3 318 000
1981 menoarvio	2 676 700
1980 tilinpäätös	2 376 039

70. *Kaluston ja laitteiden hankkiminen*
Momentille ehdotetaan 350 000 mk arkistohyllyjen, mikrofilmilaitteiden sekä kaluston hankintaa varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionarkisto	180 000
Maakunta-arkistot	170 000
Yhteensä	350 000

1982 esitys	350 000
1981 menoarvio	220 000
1980 tilinpäätös	109 800

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 000 000 mk Oulun maakunta-arkiston peruskorjaus- ja muutostöitä varten. Hankkeen kustannusarvio on 9 400 000 mk, pinta-ala 3 916 m², tilavuus 18 400 m³ sekä vastaavat yksikkökustannukset ovat 2 400 mk/m² ja 511 mk/m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 1 300 000 mk.

1982 esitys	7 000 000
1981 menoarvio	1 500 000
1980 tilinpäätös	650 000

94. Museovirasto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 15 463 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	5 736 600	+ 545 100	87	—
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	8 027 800	+ 1 785 100	118	+ 3
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	198 200	+ 49 400	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 011 700	+ 160 300	—	—
Varaus 1981		— 579 200	—	—
Varaus 1982	488 700	+ 488 700	—	—
Yhteensä	15 463 000	+ 2 449 400	205	+ 3

Henkilöstön määrän lisäys aiheutuu vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä ja siirrosta momentilta 28.80.02.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 299 700 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 37 700 mk vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvion mukaisesti palkattujen kahden siivoajan edelleen palkkaamiseksi.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 52 200 mk tutkijan palkkaamiseksi Kansallismuseon keskusvaraston käyttöönoton johdosta. Toimen palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 28.80.02.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 950 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 1 039 900 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 121 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 40 000 mk luento-, käännyö- ym. palkkioita varten.

1982 esitys	15 463 000
1981 menoarvio	13 013 600
1981 I lisämenoarvio	34 000
1980 tilinpäätös	12 023 779

10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk kustannusten nousun ja uusien tilojen käyttöönoton johdosta.

1982 esitys	2 500 000
1981 menoarvio	2 000 000
1980 tilinpäätös	1 579 202

13. Rakennusten korjaus (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 55 000 mk museoviraston hallinnassa olevien rakennusten kunnossapitoa varten. Momentin määrärahalta on tarkoitus palkata enintään yksi henkilö määrärahaan tehtäviin.

1982 esitys	430 000
1981 menoarvio	375 000
1980 tilinpäätös	325 000

21. Tutkimus- ja valvontatoiminta

Momentille ehdotetaan lisäystä 170 000 mk

kustannusten nousun ja toiminnan laajenemisen johdosta. Momentin määrärahaa on tarkoitus ensisijaisesti käyttää valtioon mahdollisesti kohdistuvien korvausvaatimusten välttämisen kannalta kiireellisiin arkeologisiin kaivauksiin. Momentin määrärahalta on tarkoitus palkata enintään viisi henkilöä määrärahaan tehtäviin. Määrärahasta on tarkoitus käyttää enintään 100 000 mk lyhytaikaisissa kaivaustehtävissä tarvittavan henkilöstön palkkauksiin.

1982 esitys	950 000
1981 menoarvio	780 000
1981 I lisämenoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	910 402

23. Museotoiminta

Momentille ehdotetaan lisäystä 65 000 mk lähinnä kustannusten nousun ja näyttelytoiminnan lisääntymisen johdosta. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.95.

1982 esitys	695 000
1981 menoarvio	630 000
1980 tilinpäätös	547 301

28. Maksullinen palvelutoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan laajentumisen johdosta. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 12.29.95.

1982 esitys	400 000
1981 menoarvio	350 000
1980 tilinpäätös	281 312

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 200 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 500 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 3 800 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 199 500 mk, mistä 70 000 mk aiheutuu kertamenosta esineistön museoviraston keskusvarastoon siirtämistä varten sekä 129 500 mk atk-tehtävistä ja kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Atk-menot	48 000
Painatus	60 000
Matkat	350 000
Virkistystoiminta (enintään)	2 500
Kuvalaitos ja kirjasto	130 000
Muut menot (kertamenoa 70 000)	447 000
Yhteensä	1 037 500

1982 esitys	1 041 300
1981 menoarvio	841 300
1980 tilinpäätös	762 524

50. Rakennusten entistämisyavustukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk toiminnan laajentumisen johdosta. Kun momentille vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 100 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi, vähennys on 50 000 mk.

1982 esitys	700 000
1981 menoarvio	750 000
1980 tilinpäätös	300 000

70. Kaluston ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 500 000 mk museoviraston keskusvaraston kalustamista ja muiden kalusteiden ja laitteiden hankkimista varten.

1982 esitys	500 000
1981 menoarvio	900 000
1980 tilinpäätös	1 500 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 510 000 mk. Momentin määrärahalla on tarkoitus palkata enintään kuusi henkilöä määräaikaisiin tehtäviin. Palkkauksiin ehdotetaan enintään 300 000 mk:

1. Keskenäiset työt. Alamomentille ehdotetaan talonrakennustöiden jatkamista varten 2 210 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Hanke	Hyötyypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Kansallismuseon saneeraus	5 928 (40 880)	7 000 000	1 181 (171)	3 369 900	1 100 000
2. Hylkysaaren merimuseo				} 2 000 000	} 1 000 000
— uudisrakennukset	785 (3 250)	2 400 000	3 057 (738)		
— peruskorjaukset	667 (3 350)	1 000 000	1 499 (299)		
— ulkotyöt		700 000			
3. Kuusiston kartanon entistämistyöt ja vahtimestarin asunto	827 (2 550)	1 280 000	1 548 (382)	1 170 000	110 000
				Yhteensä	2 210 000

2. Uudet työt. Alamomentille ehdotetaan 2 500 000 mk kansallismuseon laajennuksen suunnittelun jatkamista ja rakennustöiden aloittamista varten. Hankkeen kustannusarvio on 13 900 000 mk, pinta-ala 2 322 m², tilavuus 13 300 m³ sekä vastaavat yksikkökustannukset ovat 5 986 mk/m² ja 1 045 mk/m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 650 000 mk.

3. Suunnittelu. Talonrakennustöiden suunnittelua, valvontaa, tutkimus- ja rakennuttaja-tehtäviä varten alamomentille ehdotetaan 800 000 mk. Hämeen linnan ja Turun linnan varsinaiset rakennustyöt tehdään oikeusministeriön vankeinhoitolaitoksen työsiirtolatyönä.

1982 esitys	5 510 000
1981 menoarvio	7 377 000
1980 tilinpäätös	12 082 000

75. *Perusparannukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 250 000 mk Svart-holman merilinnoituksen, Haminan linnoituksen, Raaseporin linnan, Seurasaaressa museorakennusten, Kuusiston linnan sekä muiden linnojen ja linnoitusten, kiinteiden muinaisjään-
nösten korjaus- ja perusparannustöitä varten. Momentin määrärahaa on tarkoitus käyttää enintään kolmen henkilön palkkaamiseksi mää-
räaikaisiin tehtäviin.

1982 esitys	1 250 000
1981 menoarvio	1 090 000
1980 tilinpäätös	550 000

95. *Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutu-
vat menot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 450 000 mk kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta annetun lain (572/64) sekä muinaismuistolain (295/63) toteuttamisesta aiheutu-
via menoja ja näiden lakien nojalla suoritettavia korvauksia varten. Lisäys on 50 000 mk.

1982 esitys	450 000
1981 menoarvio	400 000
1980 tilinpäätös	339 000

95. Suomen elokuva-arkisto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 617 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	700 600	+ 66 000	11	—
2. <i>Työsuhdepalkat</i>	695 000	+ 151 200	12	+ 2
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	64 200	— 6 900	2	— 2
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	106 100	+ 14 300	—	—
	Varaus 1981	— 62 500	—	—
	Varaus 1982	51 100	—	—
	Yhteensä	1 617 000	25	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 133 800 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 3 muista palkoista ja palkkioista väliaikaisena työvoimana palkattujen toimistosihteerin ja valokuvausteknikon siirtämiseksi pysyväisluonteiseksi ehdotetaan työsuhdepalkkioihin lisäystä 86 600 mk, mistä 44 100 mk on siirtoa alamomentilta 3. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 14 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 34 000 mk, mistä 10 000 mk lisääntyviä kään-
nös- ja kirjoituspalkkioita var-

ten ja 24 000 mk vanhojen elokuvien sisältö-analyysien suorittamista varten. Kun muista palkoista ja palkkioista voidaan kohdan c perusteluihin viitata vähentää 44 100 mk siirtona alamomentille 2, vähennys on 10 100 mk.

1982 esitys	1 617 000
1981 menoarvio	1 403 800
1980 tilinpäätös	1 212 528

28. *Esitystoiminnan menot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk kustannusten nousun ja toiminnan laajentumisen johdosta. Vastaavasti kertyy tuloa momentille 12.29.07.

1982 esitys	570 000
1981 menoarvio	520 000
1980 tilinpäätös	469 936

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	358 000
Elokuvien konservointi-, restaurointi- ja kopiointimenot (kertamenoa 400 000)	850 000
Matkat	20 000
Muut menot	250 000
Yhteensä	1 478 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

2. Sekalaiset menot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 501 000 mk, mistä 101 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja henkilökunnan jatkokoulutuskustannuksista ja 400 000 mk kertamenoista restauroitujen vanhojen nitraattivalmisteisten elokuvien kopioimiseksi. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 400 000 mk, lisäys on 101 000 mk.

1982 esitys	1 481 000
1981 menoarvio	1 380 000
1980 tilinpäätös	914 716

70. Kaluston ja laitteiden hankkiminen
Momentille ehdotetaan 165 000 mk arkiston laitteiden uusimista varten.

1982 esitys	165 000
1981 menoarvio	175 000
1980 tilinpäätös	50 000

96. Elokuvien tarkastus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 608 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	376 100	+ 38 800	7	—
2. Tilapäisten palkkiot	116 300	+ 10 100	2	—
3. Muut palkat ja palkkiot	57 000	+ 1 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	39 400	+ 2 700	—	—
Varaus 1981		— 24 900	—	—
Varaus 1982	19 200	+ 19 200	—	—
Yhteensä	608 000	+ 47 500	9	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 50 500 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kaksi pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	608 000
1981 menoarvio	560 500
1980 tilinpäätös	489 626

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 000 mk

lähinnä kustannusten nousun johdosta.	
1982 esitys	28 000
1981 menoarvio	26 000
1980 tilinpäätös	21 931

70. Kaluston ja laitteiden bankkiminen (siirtomääräraha)	1982 esitys	20 000
Momentille ehdotetaan 20 000 mk kalusto- ja laitehankintoja varten.	1981 menoarvio	20 000
	1980 tilinpäätös	20 000

97. Neuvostoliittoinstituutti

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 284 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	866 500	+ 119 200	13	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	275 200	+ 29 700	6	—
3. Muut palkat ja palkkiot	17 300	+ 500	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	84 400	+ 10 200	—	—
	Varaus 1981	— 50 500	—	—
	Varaus 1982	+ 40 600	—	—
	Yhteensä	1 284 000	19	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 107 200 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Tehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen konekirjoittajan toimi (V 10). Lisäys on 42 200 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kuusi pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	1 284 000
1981 menoarvio	1 134 300
1980 tilinpäätös	977 651

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk,

lähinnä kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään kertameno 5 000 mk, lisäys on 25 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	26 000
Virkistystoiminta (enintään)	500
Painatus	41 000
Tiedotustoiminta	14 000
Kirjaston kartuttaminen	95 000
Kulttuuri- ja tiedeohjelmat	32 000
Muut menot	99 500
Yhteensä	308 000

1982 esitys	308 000
1981 menoarvio	283 000
1980 tilinpäätös	225 967

98. Kansainvälinen yhteistyö

23. Kansainvälisistä järjestöistä aiheutuvat menot

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 010 000 mk, mikä aiheutuu kansainvälisten järjestöjen Suomen jäsenmaksuosuuksien kasvusta sekä kustannusten noususta. Lisäyksestä 85 000 mk on kertamenoa, mikä aiheutuu Suomen liittymisestä kansainväliseen kulttuurirahastoon. Momentin määrärahaa voidaan käyttää myös eri hankkeiden toteuttamiseksi tarvittavan henkilökunnan palkkaukseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Suomen Unesco-toimikunta	100 000
Unescon jäsenmaksu	4 090 000
Osallistuminen Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön Unescon toimintaan (kertamenoa 85 000)	1 050 000
Muut. multilateraalisen sivistyksellisen yhteistyön järjestöt	920 000
Opetusministeriön käytettäväksi	300 000
Yhteensä	6 460 000

1982 esitys	6 460 000
1981 menoarvio	5 450 000
1981 I lisämenoarvio	570 000
1980 tilinpäätös	13 506 880

24. Suomen osuus pohjoismaisesta kulttuuriyhteistyöstä aiheutuvista menoista

Momentille ehdotetaan lisäystä 4 434 000 mk, mikä aiheutuu Pohjoismaisen kulttuurisopimuksen toteuttamisesta Suomelle aiheutuvista menoista sekä kustannusten noususta. Lisäyksestä 2 450 000 mk aiheutuu kertamenosta Suomen osuutena Färsaarten Pohjolan talon tarkistetuista rakennuskustannuksista, jotka ovat 30,8 milj. Tanskan kruunua. Vuosien 1978—81 aikana on Suomen osuutena maksettu 2 729 952 mk ja vuonna 1982 tulee maksettavaksi loppuerä. Kun momentilta vähennetään kertameno 1 330 000 mk, lisäys on 3 104 000 mk. Momentin määrärahaa voidaan käyttää myös eri hankkeiden toteuttamiseksi tarvittavan henkilökunnan palkkaukseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Suomen osuus Pohjoismaiden ministerineuvoston käytettäväksi sivistyksellistä yhteistyötä varten	955 000
Suomen osuus pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön virkamieskomitean kustannuksista sivistyksellistä yhteistyötä varten	300 000
Suomen osuus pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön sihteeristön menoista	1 694 000
Pohjoismainen kulttuurirahasto	1 100 000
Pohjoismaiset laitokset	6 720 000
Pohjoismaiset yhteistyöohjelmat	6 675 000
Pohjoismainen henkilövaihto	1 000 000
Suomen osuus Färsaarten Pohjolan talon rakennuskustannuksista (kertameno) ..	2 450 000
Opetusministeriön käytettäväksi pohjoismaisia hankkeita varten	300 000
Yhteensä	21 194 000

1982 esitys	21 194 000
1981 menoarvio	18 090 000
1981 I lisämenoarvio	325 000
1980 tilinpäätös	17 552 905

25. Kulttuurisopimuksien ja vaihto-ohjelmien toimeenpanosta aiheutuvat menot ja kansainvälisen kulttuuriyhteistyön yleismenot (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk kulttuurivaihtosopimuksien ja vaihto-ohjelmien laajenemisen sekä kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa voidaan käyttää myös eri hankkeiden toteuttamiseksi tarvittavan määräaikaisen henkilökunnan palkkaukseen.

1982 esitys	11 900 000
1981 menoarvio	10 900 000
1980 tilinpäätös	7 800 000

26. Suomen kielen ja kulttuurin tuntemuksen edistäminen ulkomailla

Momentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk, mikä aiheutuu ulkomaanlehtoreiden työsopimusten ja ohjesäännön määräyksistä sekä toiminnan laajenemisesta. Momentin määrärahaa voidaan käyttää myös eri hankkeiden toteuttamiseksi tarvittavan määräaikaisen henkilökunnan palkkaukseen.

1982 esitys	2 500 000
1981 menoarvio	2 000 000
1981 I lisämenoarvio	300 000

27. Ulkosuomalaisten koulutus- ja sivistysolojen edistäminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk, mikä aiheutuu lisääntyneistä toiminta-avustuksista täydennysopetusta suomen kielessä ja kansallisissa aineissa ulkosuomalaisille lapsille an-taville kurseille, oppimateriaalitoimituksista opetuspisteisiin sekä etäisopetusmateriaalin val-mistamisesta ulkosuomalaislapsille. Kun mo-mentilta ehdotetaan siirrettäväksi 800 000 mk momentille 29.99.66 ulkomailla toimivasta pe-ruskoulua vastaavasta yksityiskoulusta annetun lain (379/81) mukaisia menoja varten, vähen-nys on 300 000 mk. Momentin määrärahaa voi-daan käyttää myös eri hankkeiden toteuttami-seksi tarvittavan määrääkaisen henkilökunnan palkkaukseen.

1982 esitys 3 000 000
1981 menoarvio 3 300 000

50. Eräät valtionavut (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisättäväksi uusi ala-momentti 2 ja lisäystä 1 204 400 mk seuraavas-ti:

1. *Valtionapu Suomi—Neuvostoliitto-Seura ry:n palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdo-tetaan 3 982 300 mk. Lisäys on 584 300 mk, mistä 55 200 mk aiheutuu toimihenkilön palk-kaamisesta, 394 400 mk palvelussuhteen ehto-jen tarkistuksesta ja 134 700 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään 169 900 mk varauksena vuodelle 1981, lisäys on 414 400 mk. Lisäksi ehdotetaan, että vuon-na 1982 saadaan valtionavun piiriin hyväksyä yksi uusi henkilö.

2. *Valtionapu Suomi-Neuvostoliitto-Seura ry:n eläkemenoihin.* Alamomentille ehdotetaan 200 000 mk Suomi-Neuvostoliitto-Seura ry:n valtionapupalkkaisten toimihenkilöiden eläke-menoja varten.

3. *Muut valtionavut.* Alamomentin numero-tunnus on muutettu. Alamomentille ehdo-tetaan enintään 5 745 000 mk. Lisäys on

1 000 000 mk, mikä aiheutuu kalustehankin-noista Suomi-Neuvostoliitto-Seura ry:n uusiin toimitiloihin, ulkomaanyhdistysten päätoimis-ten sihteerien palkkakustannusten osittaisesta korvaamisesta sekä kustannusten noususta. Li-säyksestä 500 000 mk on kertamenoa Tukhol-man Suomi-talon pääomamenoja varten. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 410 000 mk, lisäys on 590 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Hanasaaren kulttuurikeskuksen toimintaa varten	310 000
Pohjoismaiden saamelaisneuvoston ja saamelaisjärjestöjen toimintaa varten	160 000
Pohjola-Norden ry:n toimintaa varten ..	1 200 000
Siirtolaisuusinstituutin toimintaa varten ..	500 000
Suomalais-amerikkalaisen stipenditoimikun-nan menot	140 000
Suomi-Amerikka yhdistysten liitto	270 000
Suomi-Neuvostoliitto-Seura ry:n muita me-noja varten	1 410 000
Tukholman Suomi-taltoa varten (kertame-noa 500 000)	1 145 000
Ulkomaanyhdistysten ja muiden kansalais-järjestöjen kansainvälisen toiminnan tu-keamista varten	610 000
Yhteensä	5 745 000

1982 esitys 9 927 300
1981 menoarvio 8 722 900

88. Suomen osuus suomalais-tanskalaisen kulttuurirahaston peruspääomasta

Suomalais-tanskalaisten kulttuurisuhteiden kehittämiseksi on sovittu perustettavaksi mai-den välinen suomalais-tanskalainen kulttuurira-hasto. Kumpikin osapuoli sijoittaa osuutensa rahaston peruspääomasta kotimaassaan siten, että rahaston toimintaa voidaan ylläpitää pää-oman vuotuisella tuotolla. Vastaavanlaiset kah-denväliset kulttuurirahastot Suomella on en-tuudestaan muiden Pohjoismaiden kanssa. Suo-men osuuden suorittamiseksi suomalais-tanska-laisen kulttuurirahaston peruspääomasta mo-mentille ehdotetaan 2 650 000 mk.

1982 esitys 2 650 000

99. Opetusministeriön hallinnonalan muut menot

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 21 100 mk seuraavasti:

3. Muut palkat ja palkkiot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk aikaisempaa lukuisempien pitkäaikaisten viransijaisuuksien johdosta. Alamomentin loppusumma on 235 000 mk.

4. Sosiaaliturvamaksu. Alamomentille merkitään lisäystä 1 100 mk. Alamomentin loppusumma on 21 000 mk.

1982 esitys	256 000
1981 menoarvio	234 900
1980 tilinpäätös	223 879

09. Neuvottelu- ja toimikunnat (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 180 000 mk neuvottelu- ja toimikuntien työn tehostamisen ja palkkioiden nousun johdosta.

1982 esitys	730 000
1981 menoarvio	550 000
1980 tilinpäätös	596 441

21. Koulunuudistuksen toimeenpanokustannukset

Keskiasteen koulunuudistuksen toimeenpanon aloittamista, suunnittelun jatkamista ja siihen liittyvää kokeilutoimintaa varten momentille ehdotetaan lisäystä 700 000 mk mm. lääninhallitukseen 1.3.1982 lukien palkattavan seitsemän uuden suunnittelijan palkkoja varten. Momentin määrärahaa voidaan käyttää työsuhteisen henkilöstön palkkaamiseksi määräaikaisiin tehtäviin.

1982 esitys	3 350 000
1981 menoarvio	2 650 000
1980 tilinpäätös	1 924 352

22. Koulutuksen suunnittelu

Momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk keskiasteen koulunuudistukseen liittyvien tehtävien kasvun ja kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa voidaan käyttää työsuhteisen henkilöstön palkkaamiseksi määräaikaisiin tehtäviin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Korkeakoulujen opiskelijavalinnan ja lukion päättötutkinnon kehittäminen	250 000
Määrällisen koulutussuunnittelun kehittäminen	50 000
Kouluhallituksen alaisen keskiasteen koulutuksen kehittäminen	550 000
Ammattikasvatushallituksen alaisen koulutuksen kehittäminen	1 700 000
Aikuiskoulutuksen kehittäminen	200 000
Keskiasteen opetuksen atk-oppimateriaalin kehittäminen	150 000
Muu kehittämistoiminta	50 000
Yhteensä	2 950 000

1982 esitys	2 950 000
1981 menoarvio	2 800 000
1980 tilinpäätös	1 947 993

24. Automaattisen tietojenkäsittelyn kehittäminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 90 000 mk ammatillisen koulutuksen valtionosuusjärjestelmän kehittämisen edellyttämien tehtävien sekä valtionosuuksien käsittely- ja maksatusmenettelyn atk-sovellutuksen käyttöönottamisen ja kustannusten nousun johdosta. Määrärahaa on tarkoitus käyttää enintään neljän henkilön palkkauksista aiheutuviin menoihin sekä satunnaisen apu työvoiman palkkaamiseen.

1982 esitys	350 000
1981 menoarvio	260 000
1980 tilinpäätös	206 770

25. Eräiden teosten laatiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 6 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kansanedustuslaitosta koskevan teoksen laatiminen	150 000
Opetusministeriön historian kirjoittaminen	95 000
Yhteensä	245 000

1982 esitys	245 000
1981 menoarvio	239 000
1980 tilinpäätös	239 000

26. Eräät kopiointikorvaukset

Viitaten tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin annettuun lakiin (404/61, muut. 897/80) ja oikeudesta valokuvaan annettuun lakiin (405/61, muut. 898/80) momentille ehdotetaan 4 150 000 mk, mistä

4 000 000 mk aiheutuu kopiaointikorvauksista ja 150 000 mk kopiaointia koskevasta tutkimustoiminnasta.

1982 esitys 4 150 000
1981 I lisämenoarvio 3 700 000
1980 tilinpäätös 4 550 000

28. Lastentarhanopettajien väliaikaisen koulutuksen järjestäminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 420 000 mk, mistä aiheutuu lähinnä palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta. Momentin määrärahasta palkkausten osuus on 5 440 000 mk, jolla on tarkoitus palkata enintään 57 henkilöä.

1982 esitys 5 800 000
1981 menoarvio 5 380 000
1980 tilinpäätös 4 554 436

50. Eräät valtionavut

Momentille ehdotetaan lisäystä 353 000 mk, mistä 153 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta sekä 200 000 mk työväenkulttuurin aineellisen ja henkisen perinteen keräämistä, tutkimista ja esittelemistä varten. Kun momentilta vähennetään kertamenoina 450 000 mk sekä vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 1 200 000 mk, on vähennys 1 297 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Sanomalehtimiesten ja aikakauslehtien toimittajien matka-apurahat	80 000
Svenska Finlands folkting -toiminnan valtionapu	350 000
Eräiden siirtöväen sankarihautojen hoito Säteilysuojausasetuksen mukaisen tutkimuksen suorittamisesta aiheutuvia tutkimusmaksuja sekä matkoja ja päivärahajoja varten	55 000
Suomi-Neuvostoliitto-Seura r.y. -nimiselle yhdistykselle Lenin-Museon ylläpitoon Vakaumuksensa puolesta vuonna 1918 kaatuneiden hautapaikkojen kunnostamiseen	2 000
Suomen Rauhanpuolustajat r.y:n valtionapu	180 000
Suomen Rauhan liitto, YK-yhdistys, Finlands Fredsförbund, förening för FN r.f -nimisen yhdistyksen valtionapu ..	12 000
Suomen opetuselokuvayhdistys r.y:n valtionapu	230 000
Saamenkielisen julkaisutoiminnan tukeminen	115 000
Paasikivi-Seuran tukemiseen	12 000
Paikallislehtien toiminnan tukemiseen ...	80 000
Vapaa-ajattelijain liiton tukemiseen ...	70 000
Työväen perinteen kerääminen ja tutkiminen	70 000
Yhteensä	200 000
	1 566 000

1982 esitys 1 566 000
1981 menoarvio 2 863 000
1981 I lisämenoarvio 1 000 000
1980 tilinpäätös 1 769 000

51. Valtionavustus työväentalojen ja nuorisoseurantaloiden korjaukseen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 200 000 mk, mistä 2 200 000 mk aiheutuu valtionavustuksista työväentalojen ja 2 200 000 mk nuorisoseurantaloiden korjaustöitä varten sekä 800 000 mk vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetystä määrärahasta. Lisäys on 100 000 mk.

1982 esitys 5 200 000
1981 menoarvio 5 100 000
1980 tilinpäätös 2 500 000

55. Karjalatalon rakentamisen korkotuki ja ylimääräinen avustus lainojen lyhentämiseen (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 475 000 mk seuraa-
vasti:

Kiinteistö Oy Karjalaisten Heimotalo -nimiselle kiinteistöosakeyhtiölle myönnettävää korkotukea maksetaan Postipankin myöntämistä 6 000 000 markkaan nousevista pitkäaikaisista lainoista. Korkotuen maksamista varten ehdotetaan momentille 100 000 mk.

Yleisperusteluihin viitaten korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7 ½ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 9 ¼ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1982 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 4 prosentin suuruinen korko.

Huomioon ottaen kiinteistöosakeyhtiön huonon taloudellisen tilanteen ja rakennushankkeen yleisvaltakunnallisen merkityksen ehdotetaan momentille ylimääräisenä avustuksena enintään 375 000 mk käytettäväksi Postipan-

kin antamien edellä mainittujen lainojen kuoletuksiin vuoden 1982 aikana.

Vähennys on 110 000 mk.

1982 esitys	475 000
1981 menoarvio	585 000
1980 tilinpäätös	581 988

66. Valtionapu ulkomailla toimiville peruskoulua vastaaville kouluille

Momentille ehdotetaan 2 400 000 mk ulkomailla toimivasta peruskoulua vastaavasta yksityiskoulusta annnetun lain (379/81) mukaisia menoja varten, mistä 800 000 mk siirtoa momentilta 29.98.27.

1982 esitys	2 400 000
-------------------	-----------

71. Tutkimus- ja opetusvälineiden bankkiminen Neuvostoliitosta (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 13 000 000 mk seuraavasti:

Vuoden 1977 tulo- ja menoarviossa eduskunta on myöntänyt valtuudet hankkia korkeakouluille ja muille, lähinnä opetusministeriön alaisille opetus- ja tutkimuslaitoksille tarpeellisia laitteita 30 000 000 markan edestä Neuvostoliitosta pääasiassa vuosina 1977—79.

Hankintojen kauppahinnasta 30 % on maksettu asianomaisten hankintasopimusten yhteydessä ja 70 % on suoritettava vastaavasti vuosien 1980—82 loppuun mennessä. Viimeiselle maksuerälle on suoritettava 6 ½ prosentin vuotuinen korko tavaran toimittamisesta lukien. Vuonna 1979 suoritettujen hankintojen loppuerää ja sille suoritettavaa korkoa varten momentille ehdotetaan 8 500 000 mk.

Edelleen vuoden 1980 tulo- ja menoarviossa eduskunta on myöntänyt valtuudet hankkia korkeakouluille ja muille, lähinnä opetusministeriön alaisille opetus- ja tutkimuslaitoksille pääasiassa vuosina 1980—82 tarpeellisia laitteita Neuvostoliitosta 45 000 000 markan edestä. Hankintojen kauppahinnasta 30 % on tarkoitus maksaa asianomaisten hankintasopimusten yhteydessä ja suorittaa 70 % vastaavasti vuosien 1983—85 loppuun mennessä. Viimeisellä maksuerällä suoritettaisiin tällöin 6 ½ prosentin vuotuinen korko tavaran toimittamisesta lukien. Vuonna 1982 suoritettavien hankintojen ensimmäisen maksuerän suorittamista varten momentille ehdotetaan 4 500 000 mk.

1982 esitys	13 000 000
1981 menoarvio	13 000 000
1980 tilinpäätös	13 000 000

Pääluokan 29 menot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Opetusministeriö (210)	17 229	19 302	21 987	+ 2 685	+ 14
02. Luterilainen kirkko (310)	7 099	5 812	7 549	+ 1 737	+ 30
05. Ortodoksinen kirkko (310)	2 297	3 932	3 799	— 134	— 3
06. Valtion audiovisuaalinen keskus (210)	2 307	3 182	3 418	+ 236	+ 7
10. Valtion korkeakoulut (240)	1 073 209	1 188 181	1 396 534	+ 208 353	+ 18
11. Valtion harjoittelukoulut (220) ..	82 514	84 256	98 175	+ 13 919	+ 17
(15.) Yksityiset korkeakoulut (240) ..	36 326	22 585	—	— 22 585	— 100
34. Teatterikorkeakoulu (240)	5 188	6 367	7 422	+ 1 055	+ 17
35. Taideteollinen korkeakoulu (240) .	15 454	17 376	24 468	+ 7 092	+ 41
36. Sibelius-Akatemia (240)	15 009	19 067	24 030	+ 4 963	+ 26
37. Muut korkeakoulumenot (240)	23 781	30 174	28 723	— 1 451	— 5
(38.) Kieli-instituutit (240)	7 943	6 310	—	— 6 310	— 100
39. Valtion opintotukikeskus (260) ..	393 590	478 278	522 805	+ 44 527	+ 9
40. Koulutoimen piirihallinto (210) ..	12 465	14 434	15 690	+ 1 256	+ 9
41. Kouluhallitus (210)	19 645	23 078	24 919	+ 1 841	+ 8
42. Eräät valtion oppilaitokset (220) ..	10 051	13 590	14 689	+ 1 099	+ 8
43. Kunnalliset ja yksityiset oppikoulut (220)	451 056	493 001	536 783	+ 43 782	+ 9
44. Oppikoulujen yhteiset menot (220)	6 725	6 401	6 895	+ 494	+ 8
46. Peruskoulujen valtionapu (220) ..	3 195 808	3 498 822	3 876 958	+ 378 136	+ 11
50. Eräät opettajankoulutuksen menot (230)	11 342	11 339	12 346	+ 1 007	+ 9
51. Lastentarhanopettajaopistot (230) ..	7 781	9 490	10 267	+ 778	+ 8
54. Valtion askartelunohjaajaopisto (230)	593	675	756	+ 81	+ 12
55. Kuurojen- ja sokeainkoulut (220) ..	16 865	20 415	21 437	+ 1 022	+ 5
56. Kirjastotoimi (280)	231 715	244 994	286 194	+ 41 200	+ 17
57. Yhteiskunnallinen sivistystyö (250)	259 504	281 565	326 140	+ 44 576	+ 16
58. Näkövammaisten kirjasto (280) ..	3 687	4 303	4 797	+ 494	+ 11
59. Ammattikasvatushallitus (210)	15 567	18 952	20 829	+ 1 877	+ 10
61. Valtion hotelli- ja ravintola-alan oppilaitokset (230)	21 250	24 464	31 209	+ 6 745	+ 28
63. Valtion maatalousoppilaitokset (230)	77 129	84 813	104 853	+ 20 040	+ 24
64. Kunnalliset ja yksityiset maatalous- oppilaitokset (230)	12 580	17 816	20 930	+ 3 115	+ 17
65. Ammattikasvatushallituksen kouluti- lat (230)	44 203	51 868	62 288	+ 10 420	+ 20
66. Saamelaisalueen ammatillinen koulu- tusk keskus (230)	177	604	2 045	+ 1 442	+ 239
67. Ammattikoulujen opettajaopistot (230)	8 303	15 938	19 335	+ 3 397	+ 21
68. Valtion keskusammattikoulut (230)	91 252	110 029	120 476	+ 10 447	+ 10
69. Kuulovammaisten ja näkövammaisten ammattikoulut (230)	10 498	9 246	13 478	+ 4 232	+ 46
71. Kunnalliset ja yksityiset ammatti- oppilaitokset (230)	448 464	578 985	630 757	+ 51 772	+ 9
72. Valtion metsäopetus (230)	77 418	94 641	76 872	— 17 769	— 19
73. Yksityinen metsäopetus (230)	1 224	1 866	1 394	— 472	— 25
74. Valtion merenkulkualan oppilaitok- set (230)	15 737	20 631	25 328	+ 4 697	+ 23
75. Ammattikasvatushallituksen metsät (230)	2 583	3 490	3 710	+ 220	+ 6
76. Valtion teknilliset oppilaitokset (230)	118 672	129 344	143 067	+ 13 723	+ 11
77. Kunnalliset ja yksityiset teknilliset oppilaitokset (230)	23 563	36 182	38 415	+ 2 233	+ 6
78. Kunnalliset ja yksityiset kauppaoppi- laitokset (230)	142 276	189 197	199 850	+ 10 653	+ 6
79. Valtion kotitalousoppilaitokset (230)	26 349	33 974	46 753	+ 12 779	+ 38
80. Valtion kotiteollisuusoppilaitokset (230)	9 249	13 074	18 389	+ 5 315	+ 41
81. Kunnalliset ja yksityiset kotitalous- oppilaitokset (230)	21 535	25 877	31 886	+ 6 009	+ 23

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
82. Kunnalliset ja yksityiset kotiteollisuusoppilaitokset (230)	35 902	41 515	49 371	+	7 856 + 19
83. Terveydenhuoltoalan oppilaitokset (230)	144 395	146 419	175 078	+	28 659 + 20
84. Oppisopimukseen perustuva ammattikoulutus (230)	22 648	20 480	28 810	+	8 330 + 41
85. Ammattikurssit (250)	569 621	676 309	723 102	+	46 793 + 7
86. Ammattikasvatuksen muut menot (230)	221 233	258 659	287 997	+	29 338 + 11
87. Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos (270)	726	850	1 025	+	176 + 21
88. Suomen akatemia ja tieteen tukeminen (270)	100 757	130 003	160 742	+	30 740 + 24
89. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus (270)	3 013	3 493	4 136	+	643 + 18
90. Taiteen tukeminen (290)	182 179	203 828	236 735	+	32 907 + 16
91. Urheilun ja nuorisonkasvatustyön tukeminen (300)	202 976	230 850	255 075	+	24 225 + 10
92. Suomenlinnan hoitomenot (280) ..	14 733	10 213	11 289	+	1 076 + 11
93. Arkistolaitos (280)	10 860	13 520	20 017	+	6 497 + 48
94. Museovirasto (280)	31 201	28 507	29 889	+	1 382 + 5
95. Suomen elokuva-arkisto (290)	2 647	3 479	3 833	+	354 + 10
96. Elokuvienv tarkastus (820)	542	630	679	+	50 + 8
97. Neuvostoliittoinstituutti (030)	1 204	1 457	1 592	+	135 + 9
98. Kansainvälinen yhteistyö (030)	41 135	50 263	57 631	+	7 368 + 15
99. Opetusministeriön hallinnonalan muut menot (210)	45 892	38 632	45 442	+	6 810 + 18
Yhteensä	8 708 875	9 827 021	10 981 087	+	1 154 066 + 12

Pääloukka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Maa- ja metsätalousministeriö

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 368 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	8 812 400	+ 1 123 300	106	+ 3
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	532 100	+ 18 100	10	- 1
3. Muut palkat ja palkkiot	17 500	+ 2 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	678 300	+ 74 300	—	—
	Varaus 1981	— 410 900	—	—
	Varaus 1982	+ 327 700	—	—
	Yhteensä	10 368 000	116	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 959 000 mk, mistä 834 300 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Ministeriön toimistohenkilöstön henkilöstörakenteen kehittämiseksi vastaamaan muuttuneita tehtäviä ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Perustetaan:	Palkkausluokka
1 apulaiskirjaaja	V 14
1 kanslisti	V 13

Lakkautetaan:	Palkkausluokka
1 tutkimusapulainen	V 11
1 toimistoapulainen	V 8

Ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen erikoistutkijan toimi (B 2).

Kansainvälisen kaupan GATT-sopimusjärjestelmään ja Suomen ja Neuvostoliiton taloudelliseen yhteistyöhön liittyviä lisääntyneitä tehtäviä varten ehdotetaan yleiseen osastoon perustettavaksi ylimääräinen esittelijän toimi (V 27).

Ehdotetaan perustettavaksi maatalousosastoon ylimääräinen toimistosihteerin toimi (V 17).

Lisäys on 222 000 mk.

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään 23 500 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Ministeriön vuokratilojen siivouksen siirryttyä yksityisen siivoustoimiston hoidettavaksi voidaan työsuhdepalkoista vähentää 15 500 mk siivoojan palkkana.

Vähennys on 39 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yhdeksän pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 2 000 mk vuosilomakorvauksia varten.

1982 esitys	10 368 000
1981 menoarvio	9 232 900
1980 tilinpäätös	7 495 229

09. Neuvottelukunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk hintojen nousun ja luonnonvarainneuvoston toiminnan tehostamisen johdosta.

1982 esitys	400 000
1981 menoarvio	350 000
1980 tilinpäätös	186 450

26. Kansainvälinen yhteistyö (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 144 000 mk, mikä aiheutuu jäsenmaksujen ja hintojen noususta sekä kansainvälisen yhteistyön laajenemisesta. Lisäyksestä on kertamenoa 350 000 mk. Kun momentilta vähennetään kertameno 90 000 mk, lisäys on 3 054 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Jäsenmaksut	5 152 000
Neuvostoliiton ja Suomen välinen tieteellistekninen yhteistoiminta	150 000
Unkarin ja Suomen välinen maa-, metsä- ja vesitalouden sekä elintarviketeknologian yhteistoiminta	120 000
Suomen ja SEV-maiden välinen yhteistoiminta vesiensuojelun ja metsätalouden alalla	40 000
Puolan ja Suomen välinen maa- ja metsätalouden sekä elintarviketeknologian alalla tapahtuva tieteellistekninen yhteistoiminta	110 000
Saksan Liittotasavallan ja Suomen välinen yhteistoiminta metsäalalla	40 000
Pohjoismaisen riistantutkimuskollegion (NKV) menot, Suomen osuus	60 000
Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio ..	210 000
Suomalais-norjalainen rajajokikomissio ..	30 000
Inarinjärven vedensäännöstelyn hoidosta aiheutuvat menot	12 000
Suomen osallistuminen OECD:n maataloustutkimusohjelmaan	20 000
Matkat kansainvälisiin kokouksiin	930 000
Itämeren suojelusopimuksen aiheuttamat menot	300 000
Pohjoismaisesta porotalouden yhteistyöstä aiheutuvat menot	80 000
Pohjoismainen yhteistyö	40 000
Euroopan maiden tiede- ja teknologia-yhteistyö (COST)	28 000
Ranskan ja Suomen välinen yhteistoiminta metsäalalla	40 000
Suomen ja Kiinan Kansantasavallan välisen yhteistoiminta metsätalouden alalla	100 000
Suomen ja Saudi-Arabian välinen yhteistoiminta metsätalouden alalla	60 000
Suomen osallistumisesta kansainvälisen moottorisahaus- ja metsurikilpailuihin aiheutuvat menot	50 000
Suomessa v. 1982 järjestettävän ECE:n maatilamatkailusymposiumin aiheuttamat menot (kertameno)	133 000
Suomessa elokuussa 1982 järjestettävän Metsäntutkimusjärjestöjen kansainvälisen liiton (IUFRO) metsänsuojelusymposiumin aiheuttamat menot (kertameno) ..	15 000
Suomessa 1982 järjestettävän CIGR:n maaseudun sähköjoaksen seminaarin aiheuttamat menot (kertameno)	22 000
Suomen maatalouden, maatilamatkailun ja luonnonsuojelun esittely Grüne Wochen -messuilla (kertameno)	100 000
Kansainvälisen vesihuollon vuosikymmenen aiheuttamat menot (kertameno)	80 000
Muut kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvat menot	40 000
Yhteensä	7 962 000

1982 esitys	7 962 000
1981 menoarvio	4 908 000
1981 I lisämenoarvio	130 000
1980 tilinpäätös	4 283 935

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 306 200 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 200 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 10 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 355 000 mk, mistä 305 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen ja vuokrien noususta ja 50 000 mk kertamenosta maa- ja metsätalousministeriön historian julkaisemisesta vuoden 1982 osalle tulevia menoja varten. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 50 000 mk, lisäys on 305 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	250 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 300
Muut henkilöstömenot	23 700
Rakennusten käyttö	805 000
Painatus	300 000
Ulkopuolisilla teetettävät tutkimukset ..	20 000
Maa- ja metsätalousministeriön historian julkaiseminen (kertameno)	50 000
Muut menot	400 000
Yhteensä	1 850 000

1982 esitys	1 860 000
1981 menoarvio	1 553 800
1980 tilinpäätös	1 387 260

70. *Kaluston hankkiminen*
Momentille ehdotetaan 100 000 mk kaluston ja konttorikoneiden uusimista ja täydentämistä sekä väestönsuojeluvälineistön hankkimista varten.

1982 esitys	100 000
1981 menoarvio	80 000
1981 I lisämenoarvio	68 500
1980 tilinpäätös	50 000

02. Luonnonsuojelu

Hallituksen tarkoituksena on tehostaa uudistuvien luonnonvarojen käytön aiheuttamien ympäristövaikutusten tutkimusta sekä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle kuuluvaa luonnon- ja ympäristönsuojelua palvelevaa muuta tutkimusta. Tutkimuslaitosten yhteistyönä toteutettavia kiireellisiä tutkimuskohteita ovat muun muassa maa- ja metsätalouden vesistövaikutukset, vesistöarakentamisen ympäristövaikutukset, jätteiden hyötykäyttö maa- ja metsätaloudessa, ympäristömyrkkyyden ja torjunta-aineiden käytön ympäristövaikutukset, uudistuvien luonnonvarojen tilan seuranta sekä luonnonsuojelualueiden hoitoon liittyvät luonnonsuojelututkimukset.

21. Luonnonsuojelun yleismenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 220 000 mk maa- ja metsätalousministeriön käytettäväksi luonnonsuojelualueiden hoitoon, tutkimukseen ja suunnitteluun. Lisäys on 20 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahaa voidaan käyttää myös palkkioluonteisiin menoihin.

1982 esitys	220 000
1981 menoarvio	200 000

22. Luonnon- ja ympäristönsuojeluun liittyvät tutkimukset (siirtomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan 500 000 mk tutkimuslaitosten yhteistyönä suoritettavia uudistuvien luonnonvarojen käyttöön liittyviä luonnon- ja ympäristönsuojelututkimuksia varten maa- ja metsätalousministeriön käytettäväksi palkkaus- ja muihin kulutusmenoihin. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään viisi henkilöä kertaluonteisiin tehtäviin.

1982 esitys	500 000
-------------------	---------

41. Korvaukset suojelualueiden perustamisesta (siirtomääräraha)

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi siirtomäärärahaksi.

Lähinnä soidensuojelun edistämiseksi valtiontaloudellisesti maan hankkimista edullisemmalla tavalla momentille ehdotetaan edelleen 750 000 mk maa- ja metsätalousministeriön käytettäväksi luonnonsuojelulain (71/23) mukaan vapaaehtoisesti muodostettavien suojelualueiden perustamisesta maanomistajille aiheutuvien taloudellisten hyödynmenetysten korvaamista varten valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaisesti.

1982 esitys	750 000
1981 menoarvio	750 000
1980 tilinpäätös	—

88. Maan hankkiminen luonnonsuojelutarkoituksiin (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan maa- ja vesialueiden ostamiseksi ja pakkolunastamiseksi luonnonsuojelutarkoituksia varten lähinnä valtioneuvoston vahvistamien periaateohjelmien toteuttamiseen 18 000 000 mk, mistä noin 15 500 000 mk valtioneuvoston hyväksymien kansallis- ja luonnonpuisto-ohjelman sekä soidensuojelun perusohjelman mukaisiin hankintoihin ja noin 2 500 000 mk muiden suojelukohteiden hankintoihin.

1982 esitys	18 000 000
1981 menoarvio	17 000 000

08. Maataloushallinto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 46 320 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	38 162 900	+ 4 212 500	686	+ 10
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ..	3 422 200	— 69 900	74	— 11
3. Muut palkat ja palkkiot	241 100	+ 19 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	3 029 900	+ 257 400	—	—
Varaus 1981		— 1 886 000	—	—
Varaus 1982	1 463 900	+ 1 463 900	—	—
Yhteensä	46 320 000	+ 3 997 000	760	— 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 4 249 900 mk, mistä 4 082 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Ehdotetaan perustettavaksi kaksi ylimääräistä kanslistin tointa (V 12).

Ehdotetaan lakkautettavaksi kaksi ylimääräistä piirtäjän avoinna olevaa tointa (V 10) sekä ylimääräinen avoinna oleva esittelijän toimi (V 23).

Viraston henkilöstörakenteen kehittämiseksi vastaamaan suoritettavia tehtäviä ehdotetaan 1. 3. 1981 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
1 tarkastusteknikko	V 22
2 tarkastusteknikkoa	V 21
2 tarkastusteknikkoa	V 20
1 tarkastusapulainen	V 12

Vastaavasti voidaan työsuhdelpalkoista vähentää henkilöiden palkkaamiseen varattu määräraha.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1981 lukien perustettavaksi ylimääräinen agroligin toimi (V 18) ja neljä ylimääräistä toimistoapulaisen tointa (V 8).

Lisäys on 378 000 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin ehdotetaan tilapäisten palkkioista vähennettäväksi 157 100 mk viiden ylimääräistetyn toimen palkkioina sekä työsuhdelpalkoista 235 800 mk kuuden ylimääräisenä perustettavaksi ehdotetun

toimen palkkana eli yhteensä 392 900 mk 1. 3. 1982 lukien.

Tilapäisten palkkioista ja työsuhdelpalkoista vähennetään 73 300 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen ja siirrettyjen tointen palkkioina.

Vähennys on 466 200 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 63 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	46 320 000
1981 menoarvio	42 323 000
1980 tilinpäätös	35 791 923

21. Valtiolle hankituista alueista aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 540 000 mk valtion hallinnassa olevista tiloista ja alueista sekä virkataloista suoritettavia kunnallis- ja kirkollisveroja sekä metsänhoito-, tieyksikkö- ja katumaksuja, maankäyttölainsäädännön ja maanhankintalain mukaisia siirtokustannuksia ja muita kyseessä olevista alueista aiheutuvia menoja sekä porotilalain tarkoituksiin hankituista alueista aiheutuvia veroja ja maksuja varten.

Ehdotetaan, että momentin määrärahaa saadaan käyttää myös eräiden kolttien asuttamisesta annetun lain (273/55) nojalla muodostettujen valtion hallinnassa olevien kolttatilojen hoitoon liittyviin rakennusten välttämättömiin korjaustoihin ja käyttökuluihin.

1982 esitys	540 000
1981 menoarvio	540 000
1980 tilinpäätös	259 434

22. Suunnittelutoimikuntien erillismenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 146 000 mk maatilalain (188/77) mukaisten suunnittelutoimikuntien kunnanvaltuustojen valitsemien jäsenten palkkioita sekä ansionmenetysten, luotamustoimen aiheuttamien kustannusten ja matkakustannusten korvauksia, kenttätöissä käytettävien apulaisten palkkioita ja matkakustannusten korvauksia, kenttätöissä tarvittavien tarvikkeiden hankkimista sekä suunnittelutoimikuntien kuulutusilmoitusten julkaisemiskustannuksia varten. Lisäys aiheutuu palkkioiden, matkakustannusten, ansionmenetysten ja kuulutuskustannusten noususta sekä oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata annetun lain (391/78) aiheuttamasta käyttösuunnitelmatöiden lukumäärän lisääntymisestä. Momentin määräraha voidaan palkkauksiin käyttää enintään 650 000 mk.

1982 esitys	1 070 000
1981 menoarvio	924 000
1980 tilinpäätös	802 143

23. Maatilatilasto

Momentille ehdotetaan lisäystä 127 000 mk maatilatilastosta annetun lain (675/75) edellyttämän vuosittain tehtävän maatilarekisterin ja muun virallisen maatilatilaston valmistamisesta, julkaisemisesta ja kehittämisestä aiheutuvia menoja varten.

1982 esitys	2 500 000
1981 menoarvio	2 373 000
1980 tilinpäätös	1 879 345

24. Kasvintarkastustoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan kasvinsuojelulain (127/81) ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisen kasvintarkastustoiminnan hoitamisesta aiheutuvia kulutusmenoja, maatalouden ja puutarhatalouden neuvontajärjestöille suoritettavia toimenpidekorvauksia, maa- ja metsätalousministeriön määräämien tarkastajien palkkioita ja matkakustannusten korvauksia sekä annettujen päätösten aiheuttamia kustannusten ja vahinkojen korvauksia varten lisäystä 105 000 mk, mistä 20 000 mk aiheutuu kertamenosta koulutustilaisuuksien järjestämiseksi tarkastustehtävissä toimiville henkilöille, 20 000

mk maksuista muille valtion tutkimuslaitoksille sekä 65 000 mk lähinnä vuokrien ja hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	80 000
Rakennusten käyttö	105 000
Maksut ulkopuolisten suorittamista tutkimuksista	20 000
Toimenpidekorvaukset neuvontajärjestöille ja tarkastajille	45 000
Annettujen päätösten aiheuttamien kustannusten ja vahinkojen korvaukset	15 000
Muut menot (kertamenoa 20 000)	90 000
Yhteensä	355 000

1982 esitys	355 000
1981 menoarvio	250 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 761 500 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 500 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 15 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 760 000 mk, mistä 710 000 mk aiheutuu hintojen ja vuokrien noususta ja maanhankintaoikeuslain (391/78) toteuttamiseen liittyvien tehtävien lisääntymisestä sekä 50 000 mk kertamenosta asutustoiminnan 40-vuotisjuhlakirjan julkaisemisesta aiheutuvia menoja varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	1 700 000
Virkistystoiminta (enintään)	9 100
Muut henkilöstömenot	28 900
Rakennusten käyttö	1 452 000
Painatus	390 000
Automaattinen tietojenkäsittely	200 000
Moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito	390 000
Asutustoiminnan 40-vuotisjuhlakirjan julkaiseminen (kertameno)	50 000
Muut menot	2 100 000
Yhteensä	6 320 000

1982 esitys	6 335 000
1981 menoarvio	5 573 500
1980 tilinpäätös	4 964 177

30. *Valtionapu maatalouslautakuntien menoihin sekä korvaukset maataloustuen jako- ja valvontatehtävistä Ahvenanmaalla* (arviomääräraha)

Lain nojalla kunnille maatalouslautakuntien vuoden 1981 menoista suoritettavia korvauksia ja vuodelta 1982 maataloussihteerimenojen osalta suoritettavia korvausennakoita sekä Ahvenanmaan kunnille vuoden 1981 menojen osalta suoritettavia korvauksia varten momentille ehdotetaan 17 335 000 mk eli lisäystä 1 362 700 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu maataloussihteerien palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 670 900 mk, mistä 1 192 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 33 300 mk enintään yhden uuden maataloussihteerin palkkausmenojen hyväksymisestä valtionavun piiriin ja 445 600 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 575 200 mk vuodelle 1981, lisäys on 1 095 700 mk. Alamomentin loppusumma on 13 175 000 mk.

Lisäksi ehdotetaan, että alamomentin määrärahasta saadaan maksaa myös aikaisempiin vuosiin kohdistuvia valtionosuuksia. Ehdotetaan, että valtionavun piiriin vuonna 1982 hyväksytään yksi uusi henkilö.

2. *Valtionapu maatalouslautakuntien muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 267 000 mk eläke- yms. maksujen nousun johdosta. Lisäksi ehdotetaan, että alamomentin määrärahasta saadaan maksaa myös aikaisempiin vuosiin kohdistuvia valtionosuuksia.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	1 213 000
Valtionapu kokouspalkkioihin ja matkakustannusten korvauksiin	2 750 000
Valtionapu puheenjohtajien kuukausipalkkioihin (enintään)	190 000
Yhteensä	4 153 000

1982 esitys	17 335 000
1981 menoarvio	15 972 300
1978 tilinpäätös	13 963 393

(40.) *Liikeyahtoveron palauttaminen voin hinnaanlennusmaksuista sekä eräistä maataloustuotteiden markkinoimismaksuista* (arviomääräraha)

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 12 000 000 mk, mikä jää vastaavasti kertymättä tuloina momentille 11.04.01.

1981 menoarvio	12 000 000
1980 tilinpäätös	10 561 505

41. *Eräät korvaukset ja maksut (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan edelleen 940 000 mk seuraavasti:

1. *Korvaukset maatalouden yleisneuvontajärjestöille ja piirimetsälautakunnille maatilalain mukaisten tehtävien suorittamisesta.* Alamomentille ehdotetaan 30 000 mk käytettäväksi maatalo-asetuksen (385/77) 10 ja 118 §:ssä tarkoitettujen tehtävien suorittamisesta aiheutuvien kustannusten korvauksiin. Vähennys on 10 000 mk.

2. *Korvaukset eräille maatalouden edistämisyjärjestöille eräiden valtionapujen jakamisesta.* Alamomentille ehdotetaan 750 000 mk pienviljelijäin karjantarkkailuyhdistysten ja sonninpitoyhtymien valtionavustuksista annetun valtioneuvoston päätöksen (414/75) 13 §:n 1 momentin mukaisia korvauksia varten. Lisäys on 50 000 mk.

4. *Eräiden lainojen hoitopalkkiot ja korkohyvitykset.* Alamomentille ehdotetaan 110 000 mk. Vähennys on 40 000 mk.

1982 esitys	940 000
1981 menoarvio	940 000
1980 tilinpäätös	767 980

70. *Kaluston hankkiminen*

Momentille ehdotetaan 200 000 mk maatalohallituksen ja maataloustoimistojen konttorikoneiden ja kaluston uusimista sekä kasvintarkastustehtäviin tarvittavan kaluston täydentämistä varten.

1982 esitys	200 000
1981 menoarvio	170 000
1980 tilinpäätös	139 429

10. Valtion maatalouskemian laitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 639 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	3 504 600	+ 351 100	58	—
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	264 600	+ 22 700	4	—
3. Muut palkat ja palkkiot	420 200	+ 17 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	303 000	+ 23 800	—	—
	Varaus 1981	— 189 900	—	—
	Varaus 1982	+ 146 600	—	—
	Yhteensä	4 639 000	62	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 392 100 mk, mistä 384 700 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään 5 700 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistetyt toimen palkkiona. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään neljä pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 5 000 mk lähinnä rehu- ja lannoitetehtaiden valantehneiden tarkastajien palkkioihin.

1982 esitys	4 639 000
1981 menoarvio	4 267 100
1980 tilinpäätös	3 672 321

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 200 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 2 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 136 800 mk, mistä 86 800 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta, 40 000 mk kertamenosta automaattisen tietojenkäsittelyn kehittämistä varten ja 10 000 mk kertamenosta rehu- ja lannoitetehtaiden tarkastajien koulutustilaisuuden järjestämistä varten. Kun alamomentilta vähennetään kertamenoina 135 000 mk, lisäys on 1 800 mk.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Matkat (kertamenoa 10 000)	30 000
Rakennusten käyttö	24 000
Käyttökemikaalit ja lasitavarat	320 000
Laitteiden huolto ja korjaukset	79 000
Automaattinen tietojenkäsittely (kertameno)	40 000
Virkistystoiminta (enintään)	800
Muut menot	136 200
Yhteensä	630 000

1982 esitys	632 000
1981 menoarvio	630 000
1980 tilinpäätös	550 122

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 220 000 mk välineistön uusimista ja kellokorttilaitteiston hankintaa sekä laboratoriokaluston ja tutkimusvälineistön täydentämistä varten.

1982 esitys	220 000
1981 menoarvio	200 000
1980 tilinpäätös	199 991

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 600 000 mk seuraavasti:

1. *Tikkurilan laitusrakennuksen peruskorjaus.* Maatalouden tutkimuskeskukselta vapautuneet Tikkurilan laitusrakennukset on tarkoitettu kunnostaa kiireellisesti valtion maatalouskemian laitoksen tilapäiseen käyttöön. Hankkeen kustannusarvio on 5 500 000 mk ja siihen on aikaisemmin myönnetty 2 000 000 mk. Ala-

momentille ehdotetaan 3 500 000 mk peruskorjaustöiden loppuunsaattamista varten.

2. *Talonrakennusten suunnittelu.* Viitaten eduskunnalle annettuun hallituksen esitykseen laiksi valtion maatalouskemian laitoksen siirtä-

misestä Mikkeliin alamomentille ehdotetaan 100 000 mk laitoksen uusien toimitilojen suunnittelua varten.

1982 esitys 3 600 000
1981 I lisämenoarvio 2 000 000

12. Valtion siementarkastuslaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 511 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	2 919 800	+ 301 100	51	—
2. <i>Työsuhtepalkat</i>	1 133 500	+ 119 800	28	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	20 300	+ 700	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	294 800	+ 26 400	—	—
Varaus 1981		— 182 600	—	—
Varaus 1982	142 600	+ 142 600	—	—
Yhteensä	4 511 000	+ 408 000	79	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 421 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 28 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys 4 511 000
1981 menoarvio 4 103 000
1980 tilinpäätös 3 283 063

Käyttösuunnitelma:

	mk
Matkat	23 000
Rakennusten käyttö	85 000
Painatus	40 000
Automaattinen tietojenkäsittely (kertamenot)	20 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 000
Muut menot	134 000
Yhteensä	303 000
1982 esitys	305 000
1981 menoarvio	258 000
1980 tilinpäätös	219 761

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 47 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 200 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 2 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 46 800 mk, mistä 26 800 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta ja 20 000 mk kertamenosta automaattisen tietojenkäsittelyn kehittämistä varten.

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 35 000 mk tutkimusvälineiden, koneiden ja kaluston uusimista sekä täydentämistä varten.

1982 esitys 35 000
1981 menoarvio 30 000
1980 tilinpäätös 43 029

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Viitaten eduskunnalle annettuun esitykseen laiksi valtion siementarkastuslaitoksen siirtämisestä Loimaalle momentille ehdotetaan 500 000

mk laitoksen uusien toimitilojen suunnittelua 1982 esitys 500 000 varten.

14. Valtion maatalouskoneiden tutkimuslaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 156 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	2 657 800	+ 263 800	41	—
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	84 400	+ 9 500	3	—
3. Muut palkat ja palkkiot	107 300	+ 2 900	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	206 700	+ 17 600	—	—
	Varaus 1981	— 128 700	—	—
	Varaus 1982	+ 99 800	—	—
	Yhteensä	+ 264 900	44	—

Muutoksen perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 276 200 mk, mistä 268 600 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kolme pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Matkat	52 000
Rakennusten käyttö	440 000
Maatilatalousmenot	320 000
Metsätalouden menot	150 000
Virkistystoiminta (enintään)	600
Muut menot	399 400
Yhteensä	1 362 000

1982 esitys 3 156 000
1981 menoarvio 2 891 100
1980 tilinpäätös 2 415 954

1982 esitys 1 364 000
1981 menoarvio 1 080 000
1981 I lisämenoarvio 88 000
1980 tilinpäätös 860 307

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 284 000 mk seuraavasti:

1. Käyttövarat. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 200 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 2 000 mk.

2. Sekalaiset menot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 283 800 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta ja laitokselle hankitun lisämaan viljelystä ja laitoksen metsien hoidosta aiheutuvista menoista.

70. Kaluston ja koneiden bankkiminen

Momentille ehdotetaan 380 000 mk mittaus- ja tutkimusvälineistön ja kaluston uusimista sekä koetilolle tarvittavien koneiden ja välineiden hankkimista varten.

1982 esitys 380 000
1981 menoarvio 410 000
1981 I lisämenoarvio 45 000
1980 tilinpäätös 850 591

74. <i>Talonrakennukset</i> (siirtomääräraha)	1982 esitys	10 000
Momentille ehdotetaan 10 000 mk melu-, pöly- ja hajuhaittoja tuottavien koneiden tutki- mustilan rakentamista varten.	1981 menoarvio	55 000
	1980 tilinpäätös	211 000

15. Valtion maitovalmisteiden tarkastuslaitos

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 653 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virka- miesten palkkaukset</i>	2 960 700	+ 410 200	52	+ 2
2. <i>Tilapäisten palkkiot</i>	319 000	— 16 300	7	— 1
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	18 900	+ 700	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	238 900	+ 25 500	—	—
	Varaus 1981	— 145 200	—	—
	Varaus 1982	+ 115 500	—	—
	Yhteensä	+ 390 400	59	+ 1

Henkilöstön määrän lisäys aiheutuu vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 386 000 mk, mistä 316 500 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Laitoksen henkilöstörakenteen kehittämiseksi vastaamaan muuttuneita tehtäviä ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen kanslistin toimi (V 13). Vastaavasti ehdotetaan samasta ajankohdasta lukien lakkautettavaksi ylimääräinen toimistoapulaisen toimi (V 8).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavan toimihenkilön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 perustettavaksi ylimääräinen tarkastajan toimi (V 26).

Lisäys on 60 100 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 51 500 mk ylimääräistetyn toimen palkkiona. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kuusi pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	3 653 000
1981 menoarvio	3 262 600
1981 I lisämenoarvio	33 200
1980 tilinpäätös	2 926 535

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 170 200 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 200 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 2 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 170 000 mk lähinnä hintojen ja vuokrien nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	35 000
Rakennusten käyttö	600 000
Virkistystoiminta (enintään)	800
Muut menot	379 200
Yhteensä	1 015 000

1982 esitys	1 017 000
1981 menoarvio	846 800
1980 tilinpäätös	758 445

70. *Kaluston bankkiminen*

Momentille ehdotetaan 185 000 mk laboratorio- ja tutkimusvälineiden sekä kaluston uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	185 000
1981 menoarvio	170 000
1981 I lisämenoarvio	150 000
1980 tilinpäätös	99 576

16. Valtion maitotalouden tutkimuslaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 107 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	810 300	+ 90 000	11	—
2. Työsuuhdepalkat	1 079 600	+ 218 100	23	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	13 000	+ 1 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	137 500	+ 20 400	—	—
	Varaus 1981	— 79 700	—	—
	Varaus 1982	+ 66 600	—	—
	Yhteensä	+ 317 000	34	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 193 300 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Kotimaisten polttoaineiden käytön tehostamiseksi ehdotetaan työsuuhdepalkkoihin lisäystä 44 400 mk lämmittäjän palkkaamista varten.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 72 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 116 400 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 24 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	2 107 000
1981 menoarvio	1 790 000
1980 tilinpäätös	1 528 658

21. Maidon bankinta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 400 000 mk maidon hinnan nousun johdosta.

1982 esitys	6 100 000
1981 menoarvio	5 700 000
1980 tilinpäätös	5 295 943

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 102 200 mk seuraavasti:

1. Käyttövarat. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 200 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 2 000 mk.

2. Sekalaiset menot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 102 000 mk lähinnä hintojen ja rakennusten käyttömenojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	17 000
Rakennusten käyttö	600 000
Virkistystoiminta (enintään)	500
Muut menot	369 500
Yhteensä	987 000

1982 esitys	989 000
1981 menoarvio	886 800
1980 tilinpäätös	682 209

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 300 000 mk meijerikoneiden ja -laitteiden hankkimista sekä laboratorio- ja tutkimusvälineiden, konttorikoneiden ja kaluston uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	300 000
1981 menoarvio	340 000
1980 tilinpäätös	239 793

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 800 000 mk maidon vastaanottohallin ja siihen liittyvien tutkimustilojen rakentamista sekä vanhan laitusrakennuksen muutostöiden loppuunsaattamista varten. Hankkeen kustannusarvio on 7 000 000 mk, josta vanhan rakennuksen muutostöiden

osuus on 600 000 mk. Tarkoitukseen on aikai-
semmin myönnetty 5 200 000 mk. Uudisraken-
nuksen hyötypinta-ala on 798 m² ja tilavuus
5 600 m³.

1982 esitys	1 800 000
1981 menoarvio	2 800 000
1980 tilinpäätös	2 200 000

17. Valtion hevosjalostuslaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 118 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet Muutos ±	
			1981	1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virka- miesten palkkaukset</i>	371 500	+ 40 400	5	—
2. <i>Työsubdepalkat</i>	569 500	+ 104 800	16	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	68 800	+ 11 500	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	72 900	+ 10 200	—	—
Varaus 1981		— 42 700	—	—
Varaus 1982	35 300	+ 35 300	—	—
Yhteensä	1 118 000	+ 159 500	21	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 96 700 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk määrärahan oikaisun johdosta. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 16 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 10 000 mk ylityökorvauksia ja ajajapalkkioita varten kilpailutoiminnan laajentamisen johdosta.

1982 esitys	1 118 000
1981 menoarvio	958 500
1980 tilinpäätös	830 727

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 266 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 200 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 2 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 340 800 mk, mistä 90 000 mk

aiheutuu kertamenosta koetoiminnassa tarvittavien jalostushevosten ostoa varten ja 250 800 mk lähinnä hintojen noususta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 75 000 mk, lisäys on 265 800 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	20 000
Koe- ja tutkimustoiminta	120 000
Virkistystoiminta (enintään)	300
Muut menot (kertamenoa 90 000)	623 700
Yhteensä	764 000

1982 esitys	766 000
1981 menoarvio	500 000
1980 tilinpäätös	656 571

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 194 000 mk latokui-
vurin ja maatalouskoneiden, hevossairaalalait-
teiden ja tutkimusvälineiden hankkimista var-
ten.

1982 esitys	194 000
1981 menoarvio	185 000
1981 I lisämenoarvio	250 000
1980 tilinpäätös	19 990

74. *Talonrakennukset (siirtomääräraha)*
Momentille ehdotetaan 3 000 000 mk Ypäjän hevosjalostuslaitoksen tallirakennusten peruskorjauksen ja laajentamisen suunnittelua ja ra-

kennustöiden aloittamista varten. Hankkeen alustava kustannusarvio on 15 000 000 mk.

1982 esitys 3 000 000

29. Valtion viljavarasto

Tarkoituksena on pyrkiä lisäämään viljan varmuusvarastoja asteittain kotimaisen tuotannon sallimissa puitteissa siten, että saavutetaan 900 milj. kilon viljan varmuusvarasto. Vuoden 1981 tammikuussa valtioneuvosto vahvisti varmuusvarastossa pidettäväksi leipäviljan määräksi 210 milj. kiloa ja kylvösiementen määräksi 20 milj. kiloa. Vuoden 1982 aikana pyritään varmuusvarastoja lisäämään noin 100 milj. kilolla. Tämän erän rahoitus on tarkoitus toteuttaa valtion viljavaraston lainoin ja valtion varoista tulo- ja menoarviossa suoritettavalla 15 000 000 markan siirrolla.

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi arviomäärärahaksi.

Viitaten kylvösiementuotannon edistämisestä annetun lain muuttamisesta annettuun lakiin (1138/78) momentille ehdotetaan 1 000 000 mk kylvösiemenestä perittävistä tasausmaksuista kertyvää liikevaihtoveroa vastaavana eränä tuloutettavaksi viljavarastorahaston siementuotannon edistämisvaroihin. Vähennys on 465 000 mk.

1982 esitys 1 000 000
1981 menoarvio 1 465 000
1980 tilinpäätös 1 300 000

60. Siirto viljavarastorahastoon

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan 15 000 000 mk viljavarastorahaston pääomatarpeen tyydyttämiseksi käytettäväksi varmuusvarastoon ostettavan viljan ja nurmikasvien siementen rahoittamiseen valtioneuvoston vahvistamien viljamäärien puitteissa. Vähennys on 5 000 000 mk.

1982 esitys 15 000 000
1981 menoarvio 20 000 000

61. Siirto siementuotannon edistämisvaroihin (arviomääräraha)

64. *Viljan ja nurmikasvien siementen varmuusvarastoinnista aiheutuvien kustannusten korvaaminen (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 13 000 000 mk käytettäväksi vuonna 1982 varmuusvarastoissa olevan viljan ja nurmikasvien siementen varastointikustannusten korvaamiseen valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein. Vähennys on 4 600 000 mk.

1982 esitys 13 000 000
1981 menoarvio 17 600 000

30. Maatalouden neuvontatyön tukeminen

40. Maanviljelyyn, maatalouden rakennustoiminnan ja karjatalouden tukeminen

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Eräiden maatalouden edistämisyjärjestöjen valtionavun ehtoista annetun valtioneuvoston

päätöksen (63/72) 2 ja 3 §:ssä tarkoitetun muun kuin puutarha-, kala- ja kotitalouteen kuuluvan toiminnan tukemiseen ja edistämiseen momentille ehdotetaan Maatalouskeskusten Liittoa ja sen jäseninä olevia maatalouskeskuksia sekä Svenska Lantbrukssällskapetens

Förbund -nimistä järjestöä ja sen jäseninä olevia maanviljelys- ja talousseuroja varten 36 297 000 mk eli lisäystä 3 551 300 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palikkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 3 605 400 mk, mistä 2 445 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 167 400 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä, 164 000 mk neljän lisähenkilön palkkaamisesta sekä 829 000 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 1 053 900 mk vuodelle 1981, lisäys on 2 551 500 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	23 686 400
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	1 716 600
Varaus	829 000
Yhteensä	26 232 000

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 999 800 mk, mistä 281 100 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen noususta, 311 900 mk matkakustannusten noususta sekä 406 800 mk alamomentilta 1 palkattavaksi ehdotetun uuden henkilöstön aiheuttamista kuluista ja Maatalouskeskusten Liiton vapaakirjeoikeuden lakkauttamisesta aiheutuvasta postituskustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	4 538 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	3 127 000
Valtionapu muihin menoihin	2 400 000
Yhteensä	10 065 000

1982 esitys	36 297 000
1981 menoarvio	32 745 700
1980 tilinpäätös	29 219 700

41. *Karjanjalostuksen ja sikatalouden tukeminen*

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Suomen Kotieläinjalostusyhdistykselle eräiden maatalouden edistämisyhdistysten valtionavun ehdoista annetun valtioneuvoston päätöksen (63/72) 4 §:ssä tarkoitetun karjanjalostustoiminnan ja sianjalostustoiminnan tukemista ja edistämistä varten momentille ehdotetaan 4 706 000 mk eli lisäystä 555 600 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palikkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 540 900 mk, mistä 297 100 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 26 700 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä, 113 100 mk kahden uuden toimihenkilön palkkaamisesta Suomen Kotieläinjalostusyhdistykseen ja 104 000 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 128 100 mk vuodelle 1981, lisäys on 412 800 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	2 971 800
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	215 000
Varaus	104 000
Yhteensä	3 290 800

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 142 800 mk, mistä 45 700 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen noususta, 55 700 mk matka- ja muiden kustannusten noususta ja 41 400 mk alamomentilta 1 palkattavaksi ehdotetun uuden henkilöstön aiheuttamista kuluista.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	564 100
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	511 100
Valtionapu muihin menoihin	340 000
Yhteensä	1 415 200

1982 esitys	4 706 000
1981 menoarvio	4 150 400
1980 tilinpäätös	3 714 100

42. *Lampaanjalostuksen tukeminen*

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Lampaanjalostusyhdistyksen toiminnan tukemista ja pääsiemasatoiminnan avustamista varten momentille ehdotetaan 508 000 mk eli lisäystä 46 300 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palikkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 29 300 mk, mistä 20 700 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 1 600 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä ja 7 000 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 9 000 mk vuodelle 1981, lisäys on 20 300 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	199 800
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	14 800
Varaus	7 000
Yhteensä	221 600

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 26 000 mk, mistä 3 600 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen noususta ja 22 400 mk matka- ja muiden kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	40 100
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	35 200
Valtionapu muihin menoihin	211 100
Yhteensä	286 400

1982 esitys	508 000
1981 menoarvio	461 700
1981 I lisämenoarvio	8 000
1980 tilinpäätös	345 000

43. Siipikarjalouden tukeminen

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Siipikarjanhoitajain Liiton ja sen kanatalouskoeaseman toiminnan tukemista varten momentille ehdotetaan 762 000 mk eli lisäystä 43 900 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 35 400 mk, mistä 25 600 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 1 200 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä ja 8 600 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 11 000 mk vuodelle 1981, lisäys on 24 400 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	246 100
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	17 400
Varaus	8 600
Yhteensä	272 100

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 19 500 mk, mistä 2 300 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen noususta sekä 17 200 mk matka- ja muiden kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	26 100
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	4 000
Valtionapu muihin menoihin	184 800
Yhteensä	214 900

3. *Valtionapu kotimaisen kanan jalostustoimintaan.* Alamomentille ehdotetaan edelleen kertamenona 275 000 mk kotimaisen kanan jalostustason nostamiseen tarkoitetun jalostuskokeen loppuunsaattamista varten.

1982 esitys	762 000
1981 menoarvio	718 100
1980 tilinpäätös	499 600

44. Turkiseläntalouden tukeminen

Momentille ehdotetaan 350 000 mk Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liiton toiminnan tukemista varten. Lisäys on 50 000 mk.

1982 esitys	350 000
1981 menoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	194 100

45. *Hevostalouden edistäminen vedonlyönnistä hevoskilpailuissa kertyvillä varoilla (arvionmääräraha)*

Vedonlyönnistä hevoskilpailuissa arvioidaan valtion osuutena kertyvän 47 300 000 mk. Kun momentilta ehdotetaan viitaten momentin 12.29.91 perusteluihin ja eduskunnalle annettuun hallituksen esitykseen laiksi arpajaislain 3 §:n muuttamisesta vähennettäväksi 7 000 000 mk V-5 pelin valtion osuutena siirtana momentille 29.90.53, momentille arvioidaan kertyvän 40 300 000 mk, jota vastaava tulo on merkitty momentille 12.30.30. Mikäli valtion osuutena vuonna 1982 kertyy edellä arvioitua enemmän, jätetään kertymä tältä ylittävältä osalta jakamatta 20 prosentin määrään saakka. Kun valtion osuudesta käytetään valtion hevosjalostuslaitoksen menojen rahoittamiseen 5 078 000 mk, ehdotetaan momentille 35 222 000 mk käytettäväksi vedonlyönnin toimeenpanemisesta hevoskilpailuissa annetun asetuksen (122/66, muut. 330/69, 956/73 ja 311/77) mukaisesti hevostalouden edistämistä ja hevosurheilun tukemista varten. Varoja on tarkoitus käyttää lähinnä raviratojen rakentamiseen ja varustamiseen sekä

hevoskasvatuksen tehostamiseen ja hevoskan-
nan pysyttämiseen riittävän suurena myös he-
vosien tehostettua työkäyttöä varten. Lisäys on
6 865 500 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	1 600 000
Valtionapu raviratojen rakentamiseen ja varustamiseen	18 700 000
Valtionapu hevoskasvatuksen tukemiseen	9 800 000
Valtionapu suomenhevosten varsarahoihin	2 722 000
Valtionapu muihin varsarahoihin	2 400 000
Yhteensä	35 222 000

1982 esitys	35 222 000
1981 menoarvio	28 356 500
1980 tilinpäätös	7 447 610

46. Kerhotoiminnan tukeminen

Momentin määräraha ehdotetaan muutetta-
vaksi kiinteäksi.

Maaseudun ja taajamien nuorisolle maa-
talouden, metsänhoidon ja kotitalouden alalta
annettavaa opetusta ja näihin aloihin liitty-
vää harrastus- ja yritystoiminnan ohjausta hoit-
tavien Suomen 4H-liiton ja Svenska Lant-
brukssällskapens Förbund-nimisen järjestön
osastona toimivan Finlands Svenska 4H:n
toiminnan tukemiseen myönnettävää valtion-
apua varten momentille ehdotetaan 15 706 000
mk eli lisäystä 1 561 600 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamo-
mentille ehdotetaan lisäystä 1 619 500 mk, mis-
tä 1 079 000 mk aiheutuu palvelussuhteen eht-
ojen tarkistuksesta, 75 900 mk sosiaaliturva-
maksun lisääntymisestä, 33 200 mk Ilmajoen
maalaiskerho-opiston opiskelijoiden kesähä-
joittelupalkkioista, 65 000 mk kahden henki-
lön palkkaamisesta ja 366 400 mk varauksesta
vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään
varaus 464 600 mk vuodelle 1981, lisäys on
1 154 900 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	10 468 200
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	758 800
Varaus	366 400
Yhteensä	11 593 400

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Ala-
momentille ehdotetaan lisäystä 406 700 mk,
mistä 182 000 mk aiheutuu eläke- yms. mak-

sujen noususta, 95 000 mk matkakustannusten
noususta ja 129 700 mk muiden kustannusten
noususta ja metsäkerhotoiminnan tehostamisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	2 004 200
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	695 000
Valtionapu muihin menoihin	550 000
Valtionapu metsäkerhotoimintaan	863 400
Yhteensä	4 112 600

1982 esitys	15 706 000
1981 menoarvio	14 144 400
1980 tilinpäätös	12 875 500

47. Puutarhatalouden tukeminen

Momentin määräraha ehdotetaan muutetta-
vaksi kiinteäksi.

Puutarhaliitolle ja Svenska Trädgårdsför-
bundet -nimiselle järjestölle yhteistoiminnassa
maalatalouden edistämisyhteisöjen ja niiden kes-
kusjärjestöjen kanssa tuotannollisen vihannes-
ja kukkaviljelyn sekä muun puutarhatalouden
edistämisen tukemista varten, Turveteollisuus-
liitto ry:lle turveviljelytutkimusten tukemista
varten sekä Martens Trädgårdsstiftelsen tutki-
mus- ja koetoiminnan tukemista varten momen-
tille ehdotetaan 2 079 000 mk eli lisäystä
238 800 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamo-
mentille ehdotetaan lisäystä 196 300 mk, mis-
tä 110 800 mk aiheutuu palvelussuhteen eht-
ojen tarkistuksesta, 9 800 mk sosiaaliturva-
maksun lisääntymisestä, 37 000 mk puutarha-
neuvojan palkkaamisesta Itä-Suomen puutarha-
neuvonnan tehostamista varten ja 38 700 mk
varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta
vähennetään varaus 47 800 mk vuodelle 1981,
lisäys on 148 500 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	1 104 600
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	80 100
Varaus	38 700
Yhteensä	1 223 400

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Ala-
momentille ehdotetaan lisäystä 36 300 mk, mis-
tä 11 300 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen
noususta ja 25 000 mk matka- ja muiden kus-
tannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	124 800
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	93 000
Valtionapu muihin menoihin	183 800
Yhteensä	401 600

3. *Valtionapu muun puutarhatalouden tukemiseen.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 54 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja turveviljelytutkimusten tehostamisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu Svenska Trädgårdsförbundetille	44 000
Valtionapu turveviljelytutkimuksiin	300 000
Valtionapu Martens Trädgårdsstiftelselle	110 000
Yhteensä	454 000

1982 esitys	2 079 000
1981 menoarvio	1 840 200
1980 tilinpäätös	1 595 400

48. *Salaojituksen tukeminen*

Momentille ehdotetaan 320 000 mk Salaojakeskus ry:lle salaojitus toiminnan edistämistä varten. Lisäys 28 000 mk aiheutuu lähinnä kustannusten noususta.

1982 esitys	320 000
1981 menoarvio	292 000
1980 tilinpäätös	273 000

49. *Muu neuvontatyön tukeminen*

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Työteho-seura ry:lle maatalouden rationalisoinnin tutkimista, kehittämistä ja neuvontaa sekä Kylvösiemenliitto ry:lle kotimaisen sie-

menhuollon edistämistä varten momentille ehdotetaan 1 386 000 mk eli lisäystä 128 800 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkekausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 106 000 mk, mistä 70 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 5 000 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä, 6 100 mk henkilöstörakenteen muuttamisesta ja 24 900 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 31 700 mk vuodelle 1981, lisäys on 74 300 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu Työteho-seuran palkkausmenoihin	710 700
Valtionapu Työteho-seuran sosiaaliturvamaksuihin	51 600
Varaus	24 900
Yhteensä	787 200

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 54 500 mk, mistä 12 900 mk aiheutuu eläke- yms. maksujen lisääntymisestä sekä 41 600 mk Työteho-seuran matka- ja muiden kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu Työteho-seuran eläke- yms. maksuihin	142 400
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	54 200
Valtionapu muihin menoihin	402 200
Yhteensä	598 800

1982 esitys	1 386 000
1981 menoarvio	1 257 200
1980 tilinpäätös	1 100 500

31. Maatalouden hintatuki

Vuoden 1981 tulo- ja menoarvion mukaan maataloustuotteiden vientituki vuonna 1981 on 1 247 000 000 mk, josta valtion osuus on 1 027 000 000 mk ja maatalouden osuus 220 000 000 mk. Maataloustuotannon ylijäämien kasvun seurauksena vientitukimenojen ja maatalouden osuuden on vuoden 1981 aikana

arvioitu nousevan tätä suuremmaksi. Vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa myönnettiin lisävaroja tuotannon tasapainoittamistimenpiteiden tehostamiseen. Lisäksi vientitukeen on myönnetty lisävaroja siten, että vuonna 1981 on maataloustuotteiden vientitukeen varattu yhteensä noin 1 627 000 000

mk. Maataloustuotannon arvioidaan vuoden 1981 loppupuolella supistuvan siten, että maatalouden osuudeksi vientikustannuksista vuonna 1981 muodostuisi 340 000 000 mk. Maatalouden osuutta vuonna 1981 arvioidaan kertyvän markkinoimismaksuina ja valmisteveroina noin 210 000 000 mk. Vuoden 1981 maatalouden osuuden alitteeksi muodostuisi siten 130 000 000 mk.

Maataloustulolakia on muutettu siten, että maatalouden osuutta vientikustannuksista vähentävänä tekijänä otetaan vuoden 1981 alitteen osalta huomioon kotimaista tarvetta varten tuotavan viljan määrä tulopoliittisen kokonaisratkaisun mukaisesti. Hallitus hyväksyi 31.3.1981 maatalouden markkinointineuvoston esityksen, jonka mukaan tämä maatalouden osuuden alitetta vähentävä vaikutus otetaan huomioon 60 000 000 markan suuruisena. Tämän johdosta maatalouden osuuden alitteeksi vuoden 1981 vientikustannuksista jäisi vielä 70 000 000 mk. Vuonna 1981 muodostuva maatalouden osuuden alite katetaan vuonna 1982 maataloudelta perittävillä valmisteveroilla ja markkinoimismaksuilla.

Maataloustuotannon tasapainottamistoimenpiteitä ehdotetaan jatkettavaksi tehostettuina myös vuonna 1982, minkä johdosta maataloustuotteiden vientitarpeen arvioidaan supistuvan vuoteen 1981 verrattuna. Maataloustuotteiden vientituen tarpeeksi vuonna 1982 arvioidaan 1 637 000 000 mk, mikä on 10 000 000 mk enemmän kuin vuonna 1981. Lisäys aiheutuu 9.3.1981 allekirjoitetun tulopoliittisen kokonaisratkaisun ja tuotantokustannusten arvioidun nousun edellyttämästä maataloustuotteiden hintatason noususta. Kun lihajalosteiden vientituki, jonka suuruudeksi arvioidaan 75 000 000 mk, suoritetaan hinnanerokorvauksena momentilta 28.37.40, ehdotetaan alamomentille 30.31.41.2 myönnettäväksi 1 562 000 000 mk. Maataloustulolain (1102/77) 15 §:ssä säädetty tuotanto- ja vientimäärät, joiden perusteella maatalouden osuus vientikustannuksista määräytyy, ovat samat vuosina 1980, 1981 ja 1982. Maatalouden osuudeksi vientikustannuksista vuonna 1982 arvioidaan 210 000 000 mk. Kun vuonna 1981 muodostuva maatalouden osuuden alite katetaan vuonna 1982, maataloudelta vuonna 1982 perittävän osuuden

arvioidaan muodostuvan yhteensä 280 000 000 markaksi. Maatalouden osuutta ehdotetaan perittäväksi edelleen maidon ja sianlihan markkinoimismaksuina, suurilta sika- ja kanatalousyrityksiltä perittävinä markkinoimismaksuina sekä lannoitteiden valmisteverona ja öljyväki-rehuverona. Valkuaisrehuveron perintää ei ehdoteta jatkettavaksi, sen sijaan uutena valmisteverona ehdotetaan perittäväksi rehuseosveroa.

Tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa on sovittu, miten tavoitehintoja ja hintapoliittista tukea tarkistetaan hinnoitteluvuonna 1982/83 kustannusten muutosten perusteella tapahtuvien tarkistusten lisäksi. Vuonna 1982 toteutettavan hintapoliittisen tuen tarkistuksia varten on esitetty varaukset momentille 30.31.42 (viljelmäkoon mukaan maksettava hintapoliittinen tuki) ja momentille 30.31.43 (muu maatalouden hintapoliittinen tuki).

41. *Maataloustuotteiden markkinoinnin edistäminen sekä markkinoinnin ja maatalouden hintatason vakaannuttaminen (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan valtioneuvoston tarkemmin määräämien perusteiden mukaisesti käytettäväksi 1 926 500 000 mk seuraavasti:

1. *Maataloustuotteiden mainonnan tukeminen.* Alamomentille ehdotetaan edelleen enintään 2 500 000 mk käytettäväksi maataloustuotteiden menekin lisäämiseksi kotimaassa tai ulkomailla suoritettavan mainonnan tukemiseen. Määrärahasta 2 000 000 mk ehdotetaan käytettäväksi suomalaisen juuston mainontaan ulkomailla.

2. *Maataloustuotteiden vientituki.* Alamomentille ehdotetaan maataloustulolain (1102/77, muut. 515/78, 78/79 ja 399/81) 15 §:ssä mainittujen maataloustuotteiden sekä nautaeläinten ja nautaeläinten vientitukeen 1 562 000 000 mk. Lisäys on 351 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Maitotaloustuotteiden vientituki	1 056 000 000
Kananmunien vientituki	150 000 000
Lihan vientituki	343 000 000
Nautaeläinten vientituki	2 000 000
Muu vientituki	11 000 000

Yhteensä 1 562 000 000

Maataloustuotteiden ylituotannon viennin edellyttämää tuen tarvetta laskettaessa on arviointilähtökohtana pidetty keskimääräistä sato- ja tuotostasoa. Sato- ja tuotostason sekä eläinmäärien vaihteluista johtuen saattaa lopullinen vientituen tarve kuitenkin poiketa arvioituista määristä. Vuoden 1982 aikana arvioidaan maataloustuotteiden kansainvälisen hintatason pysyvän suhteellisen vakaana. Tästä johtuen tuotekohtaisissa vientituen määrissä on otettu huomioon vain arvioitu kotimainen hinta- ja kustannustason muutos.

Meijereiden vastaanottaman maidon määrän arvioidaan tasapainottomistomienpiteiden seurauksena alenevan. Kulutuksessa ei odoteta tapahtuvan olennaisia muutoksia ja maidon markkinatilanne muodostuu edelleen huomattavan ylijäämäiseksi. Ylijäämä markkinoidaan edelleen voina, juustona ja maitojauheena.

Kananmunien tuotannon ja vientitarpeen arvioidaan tuotantoa rajoittavien toimenpiteiden johdosta supistuvan vuoden 1982 aikana.

Sianlihan tuotannon kasvun arvioidaan jatkuvan jonkin verran hidastuvana. Kun myös kotimaisen kulutuksen kasvun arvioidaan jatkuvan, sianlihan vientitarpeen arvioidaan pysyvän vuoden 1981 tasolla. Maidontuotannon vähentämiseen tähtäävien tasapainottomistomienpiteiden seurauksena arvioidaan myös nautanlihasta syntyvän vientitarvetta. Ehdotetaan, että lihan vientiin voidaan valtion varoja käyttää ainoastaan edellyttäen, että viejäläikköillä on yhteensä varastoissaan lihaa kunakin aikana vähintään valtioneuvoston tarkemmin määräämä määrä kotimaisen kulutuksen vaihtelujen tasaukseksi.

Viljan vientitarvetta ei arvioida vuoden 1982 aikana muodostuvan, koska sekä vuoden 1981 että vuoden 1982 satojen mahdolliset ylijäämät on tarkoitus käyttää viljan varmuusvarastojen lisäämiseen. Tämän vuoksi alamomentille ei ehdoteta varoja viljan ja viljatuotteiden vientitukea varten.

Nautaeläinten vientitukea ehdotetaan edelleen maksettavaksi valtioneuvoston erikseen määräämin perustein edellyttäen, että vienti on valtiontaloudellisesti kannattavaa.

3. *Muu maataloustuotteiden markkinoinnin edistäminen sekä markkinoinnin ja maatalouden hintatason vakaannuttaminen.* Alamomentille ehdotetaan käyttösuunnitelmassa mainittuihin

tarkoituksiin 362 000 000 mk. Vähennys on 77 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Meijeri- ja kotivoin hinnanalennuskorvaus	100 000 000
Voin alennusmyynti teollisuudelle	65 000 000
Rukiin hinnanalennuskorvaus	5 000 000
Kotimaisten öljykasvien hinnanalennuskorvaus	100 000 000
Perunajauhon hinnanalennuskorvaus ...	40 000 000
Ruokaperunan hintatason vakaannuttaminen	2 000 000
Rehuksi käytettävän kuoritun maidon hinnanalennuskorvaus	40 000 000
Voin varastointi	10 000 000
	<hr/>
	Yhteensä 362 000 000

Meijeri- ja kotivoin hinnanalennuskorvauksiin ehdotetaan varoja vähemmän kuin vuoden 1981 menoarviossa. Ehdotetaan, että näitä varoja voidaan käyttää myös muiden maataloustuotteiden menekin edistämiseen sekä eräistä elintarvikerasvoista annetun lain (1/79) mukaisten voi-kasviöljyseosten valmistukseen käytettävän maitorasvan hinnanalennuskorvauksiin edellyttäen, että valmistuksessa käytetty kasviöljy on jalostettu yksinomaan kotimaassa tuotetuista öljykasvien siemenistä. Käytettävän maitorasvan hintaa voidaan alentaa enintään samansuuruiseksi kuin meijeri- ja kotivoin hinnanalennuskorvauksen mukaisen maitorasvan osalta.

Voin alennusmyyntiä leipomo-, keksi-, makeis- ja einestuotteiden teolliseen valmistukseen ehdotetaan edelleen jatkettavaksi kuitenkin edellyttäen, että järjestelmä on valtiontaloudellisesti edullinen muihin voin käyttömuotoihin verrattuna. Tarkoitukseen ehdotetaan varoja saman verran kuin vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa.

Rukiin hinnanalennuskorvausta ehdotetaan valtiontaloudellisista syistä supistettavaksi.

Ehdotetaan, että kotimaisen öljykasvituotannon edistämisestä annetun lain (262/78) 2 §:n mukaisia öljykasvien viljely- ja hankintasopimuksia voidaan satovuonna 1982/83 tehdä siten, että siementen viljelyala on enintään 65 000 hehtaaria. Pääosin satovuonna 1981/82 tuotetun mainitun lain mukaisen sopimustuotannon markkinoimiseksi ehdotetaan lähinnä viljelyalan kasvun johdosta vuodelle 1982 enemmän varoja kuin vuonna 1981.

Perunajauhon hinnanalennuskorvauksia varten ehdotetaan enemmän varoja kuin vuoden

1981 tulo- ja menoarviossa. Lisäksi pyritään toteuttamaan toimenpiteitä tuen pysyttämiseksi ehdotetun määrärahan puitteissa. Lisäksi ehdotetaan, että perunajauhon hinnanalennuskorvauksiin varattua määrärahaa saadaan käyttää myös maasta viennin yhteydessä vientitavaraan sisältyvän perunajauhon osalta liikevaihtoverolain 18 §:n 2 momentin mukaan suoritettavan sekä vuodelta 1981 suoritettua liikevaihtoveron takaisin maksamiseen.

Alamomentille ehdotetaan varoja kotimaisen ruokaperunan hintatason vakaannuttamiseen jonkin verran vähemmän kuin vuonna 1981.

Rehuksi käytettävän kuorittun maidon ja rehumaitojauheen hinnanalennuskorvauksia ehdotetaan valtiontaloudellisista syistä supistettavaksi.

Voin varastointikorvauksia ehdotetaan maksettavaksi edelleen vuonna 1982.

Maksuteknisistä syistä ehdotetaan, että alamomentin määrärahaa saadaan käyttää edelliseltä varainhoitovuodelta suoritettaviin kotivoin hinnanalennuskorvauksiin.

Momentin	loppusumma	lisääntyy
274 000 000 mk.		

1982 esitys	1 926 500 000
1981 menoarvio	1 652 500 000
1981 I lisämenoarvio	220 000 000
1980 tilinpäätös	1 617 403 610

42. *Viljelmäkoon mukaan maksettava hintapoliittinen tuki* (siirtomääräraha)

Viljelmäkoon mukaan maksettavaa valtioneuvoston määräämin perustein jaettavaa hintapoliittista tukea varten momentille ehdotetaan 472 242 900 mk. Lisäys on 145 000 000 mk, mistä 65 000 000 mk aiheutuu varauksesta vuodelle 1982 ja 80 000 000 mk vuonna 1981 tehdyistä maataloustuloratkaisuista.

Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahaa saadaan maksaa myös edellisiin vuosiin kohdistuvia pinta-alalisiä.

1982 esitys	472 242 900
1981 menoarvio	327 242 900
1981 I lisämenoarvio	45 000 000
1980 tilinpäätös	327 242 900

43. *Muu maatalouden hintapoliittinen tuki* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 249 004 400 mk eli lisäystä 220 000 000 mk seuraavasti:

1. *Alueittainen hintapoliittinen tuki.* Valtioneuvoston määräämin perustein jaettavaa alueittaista hintapoliittista tukea varten, jota voidaan maksaa myös kehitysaluetukena, ehdotetaan 479 704 400 mk. Lisäys on 135 000 000 mk, mistä 65 000 000 mk aiheutuu varauksesta vuodelle 1982 ja 70 000 000 mk vuonna 1981 tehdyistä maataloustuloratkaisuista.

Lisäksi ehdotetaan, että alamomentin määrärahaa saadaan maksaa myös edellisiin vuosiin kohdistuvaa tukea.

2. *Muu hintapoliittinen tuki.* Muuhun hintapoliittiseen tukeen ehdotetaan 749 300 000 mk, mikä käytetään valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein maidon lisähinnan, naudan- ja lampaanlihan tuotantopalkkion sekä lähinnä pienkanalan omistajille suoritettavan kananmunien lisähinnan maksamiseen hinnoitteluvuonna 1982/83. Lisäys 85 000 000 mk aiheutuu vuonna 1981 tehdyistä maataloustuloratkaisuista.

Lisäksi ehdotetaan, että alamomentin määrärahaa saadaan maksaa myös edellisiin vuosiin kohdistuvaa tukea.

3. *Satovahinkojen korvaaminen.* Viitaten satovahinkojen korvaamisesta annettuun lakiin (530/75, muut. 791/79) alamomentille merkitään edelleen 20 000 000 mk käytettäväksi satovahinkojen korvaamiseen.

1982 esitys	1 249 004 400
1981 menoarvio	1 029 004 400
1981 I lisämenoarvio	70 000 000
1980 tilinpäätös	1 029 004 400

44. *Sokerituotannon tukeminen* (arvio määräraha)

Momentille ehdotetaan laissa kotimaisen sokerin tuotannosta (579/78) tarkoitettuja vuoden 1981 sokerijuurikassatoa koskevia korvauksia ja vuoden 1982 satoa koskevien korvausten ennakkosuorituksia varten 85 000 000 mk sekä 5 000 000 mk käytettäväksi kotimaisten tärkkelysmakeuttajien hintojen alentamiseen eli yhteensä 90 000 000 mk. Lisäys 20 000 000 mk aiheutuu lähinnä kustannusten noususta. Tarvittavat varat peritään momentin 11.08.09 perusteluihin viitaten sokerituotteiden valmisteverona siten kuin laissa sokeriverosta (872/79) on säädetty.

1982 esitys	90 000 000
1981 menoarvio	70 000 000
1980 tilinpäätös	116 227 257

45. *Kananmunien alkutuotevähennysoikeuden muuttamiseen liittyvät korvaukset* (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Viitaten lakiin liikevaihtoverolain muuttamisesta (443/80) momentille ehdotetaan 37 000 000 mk käytettäväksi valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein kananmunien alkutuotevähennysoikeuden muuttamiseen liittyviin toimenpiteisiin. Lisäys on 7 000 000 mk. Vastaavat tulot kertyvät momentille 11.04.01.

1982 esitys	37 000 000
1981 menoarvio	30 000 000
1980 tilinpäätös	16 000 000

46. *Maataloustarvikkeiden sekä syömäviljan ja muiden elintarvikkeiden rahtivastukset* (arviomääräraha)

Rahtikustannusten osuus maataloustarvikkeiden sekä syömäviljan ja muiden elintarvikkeiden hinnoissa Pohjois-Suomessa on huomattava. Tämän vuoksi pidetään tarpeellisena suorittaa edelleen eräiden maataloustarvikkeiden sekä syömäviljan ja muiden elintarvikkeiden kuljetuksista rahtivastuksia Pohjois-Suomessa. Tarkoitusta varten momentille ehdotetaan

6 100 000 mk käytettäväksi valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein. Lisäys 600 000 mk aiheutuu lähinnä kuljetuskustannusten noususta.

1982 esitys	6 100 000
1981 menoarvio	5 500 000
1980 tilinpäätös	4 478 844

47. *Maidon kuljetusavustukset* (siirtomääräraha)

Valtioneuvoston määräämiä perusteita ja aluejakoa noudattaen suoritettavia maidon kuljetusavustuksia varten momentille ehdotetaan myönnettäväksi 42 000 000 mk. Lisäys 4 000 000 mk aiheutuu lähinnä kuljetuskustannusten noususta.

Lisäksi ehdotetaan, että määrärahasta saadaan maksaa myös aikaisempiin vuosiin kohdistuvia kuljetusavustuksia.

1982 esitys	42 000 000
1981 menoarvio	38 000 000
1980 tilinpäätös	34 000 000

48. *Lammastalouden tukeminen*

Momentille ehdotetaan edelleen 1 700 000 mk käytettäväksi valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein kotimaisen villan tuotantopalkkioihin.

1982 esitys	1 700 000
1981 menoarvio	1 700 000
1980 tilinpäätös	1 306 318

32. Muu maatalouden tukeminen ja rationalisointi

40. *Valtionapu kuivatustöihin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 500 000 mk, mistä 7 470 000 mk käytettäväksi valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin annetussa laissa (433/63) tarkoitettujen maankuivatustöiden suorittamiseen myönnettävinä avustuksina sekä 30 000 mk käytettäväksi mainitun lain 38 §:n 1 momenttiin ja maankuivatuslainan osaksi tai kokonaan perimättä jättämisestä eräissä tapauksissa annetun lain (754/71) 1 §:ään viitaten maankuivatuslainojen perimättä jättämistä varten. Lisäys on 2 500 000 mk.

1982 esitys	7 500 000
1981 menoarvio	5 000 000
1980 tilinpäätös	3 000 000

42. *Maatalouden korkotukilainojen menot* (arviomääräraha)

Maatilalakiin (188/77) viitaten ehdotetaan, että luottolaitokset saisivat vuonna 1982 myöntää maatilalaissa tarkoitettuja korkotukilainoja enintään 400 000 000 mk. Mainitun lain mukaisista korkotukilainoista, aikaisemman lainsäädännön mukaisista perusluotoista ja salaojitusluotoista sekä eräiden maatalousluottojen vakauttamisesta annetun lain (79/79) ja eräi-

den maatilatalouden luottojen vakauttamisesta annetun lain (398/81) mukaisista korkotukilainoista luottolaitoksille suoritettavia korkohyvityksiä varten momentille ehdotetaan 60 000 000 mk. Lisäys 20 000 000 mk aiheutuu lähinnä korkotukilainakannan kasvusta ja maatilalain mukaisien korkoprosenttien muuttamisesta. Rakennusinvestointeihin myönnettävää lainoitusta mitoitettaessa otetaan huomioon tuotantopoliittiset näkökohdat ja kiinnitetään huomiota nuorten viljelijöiden rahoitustilanteeseen.

1982 esitys	60 000 000
1981 menoarvio	40 000 000
1980 tilinpäätös	33 818 652

44. Valtionapu pienviljelijäin karjantarkkailuyhdistyksille ja sonninpitoiyhtymille (arviomääräraha)

Pienviljelijäin karjantarkkailuyhdistysten ja sonninpitoiyhtymien valtionavustuksista annetun lain (418/62, muut. 224/79) mukaisia menoja varten momentille ehdotetaan 14 397 000 mk eli lisäystä 3 574 300 mk seuraavasti:

1. Valtionapu karjantarkkailuyhdistysten palkkausmenoihin. Alamomentille ehdotetaan 5 794 000 mk. Lisäys on 1 787 900 mk, mistä 430 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 104 800 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä, 100 000 mk henkilöstörakenteen muuttamisesta, 970 000 mk määrärahan oikaisusta ja 183 100 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 186 600 mk vuodelle 1981, lisäys on 1 601 300 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	5 231 800
Valtionapu sosiaaliturvaksuihin	379 100
Varaus	183 100
Yhteensä	5 794 000

2. Valtionapu karjantarkkailuyhdistysten muihin käyttömenoihin. Alamomentille ehdotetaan 6 303 000 mk. Lisäys on 1 673 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	178 400
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	654 100
Valtionapu muihin menoihin	5 470 500
Yhteensä	6 303 000

3. Valtionapu sonninpitoiyhtymille. Alamomentille ehdotetaan enintään 2 300 000 mk. Lisäys on 300 000 mk.

1982 esitys	14 397 000
1981 menoarvio	10 822 700
1980 tilinpäätös	12 970 225

45. Maataloustuotteiden varastotilojen rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)

Viitaten maataloustuotevarastojen korkotukilainoista annettuun lakiin (19/77, muut. 807/78 ja 997/79) ehdotetaan, että luottolaitokset saisivat vuonna 1982 myöntää valtion viljavaston hyväksymiä sekä maatilahallituksen valvonnan alaisena annettavia korkotukilainoja enintään 50 000 000 mk. Lainat myönnetään korkotukilainojen työllisyys ehdoista kulloinkin voimassa olevia määräyksiä noudattaen. Korkotukilainoista, mukaan lukien myös ennen vuotta 1981 myönnetty kyseisen lain ja aikaisemman lainsäädännön mukaiset vastaavat lainat, luottolaitoksille suoritettavaa korkohyvitystä varten momentille ehdotetaan 3 500 000 mk eli lisäystä 1 500 000 mk.

Yleisperusteluihin viitaten korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8¾ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1982 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtojen mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1982 esitys	3 500 000
1981 menoarvio	2 000 000
1980 tilinpäätös	1 833 148

46. Satovahinkojen johdosta myönnettävien korkotukilainojen menot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan vuoden 1977 sato-

vahinkojen johdosta myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain (240/78), vuoden 1978 satovahinkojen johdosta myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain (869/78, muut. 223/79 ja 1033/79) ja vuoden 1979 satovahinkojen johdosta myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain (1031/79) mukaisista lainoista luottolaitoksille suoritettavia korkohyvityksiä varten 12 000 000 mk. Vähennys on 2 500 000 mk.

1982 esitys	12 000 000
1981 menoarvio	14 500 000
1980 tilinpäätös	17 905 522

47. Tuottaja-alennusvoiminnan alennuskorvaukset (arviomääräraha)

Voin hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta annetussa laissa (428/69, muut. 856/70, 491/73, 433/75, 584/76 ja 1144/76) tarkoitettuihin hinnanalennuskorvauksiin arvioidaan tarvittavan varoja 16 000 000 mk. Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 2 000 000 mk, mikä aiheutuu tuottaja-alennusvoiminnan myynnin vähentymisestä. Laki edellyttää, että voin hinnanalennuskorvauksen rahoittamiseksi kannetaan voin hinnanalennusmaksua sama määrä kuin hinnanalennuskorvausta on maksettu. Vastaavat tulot kertyvät momentille 11.19.03.

1982 esitys	16 000 000
1981 menoarvio	18 000 000
1980 tilinpäätös	15 690 441

48. Valtion osuus luopumiseläkelain aiheuttamista menoista (arviomääräraha)

Luopumiseläkelain (16/74) mukaan valtio vastaa luopumiseläkkeiden kustannuksista siltä osin kuin luopujien suorittamat vakuutusmaksut eivät riitä näihin menoihin. Eläkemenojen ja luopujien suorittamien vakuutusmaksujen arvioitua erotusta vastaavaa valtion osuutta varten momentille ehdotetaan 37 500 000 mk eli lisäystä 7 900 000 mk.

1982 esitys	37 500 000
1981 menoarvio	29 600 000
1980 tilinpäätös	25 917 356

49. Hukkakauran torjunnasta aiheutuvat korvaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan hukkakauran torjunnasta annetun lain (178/76) 11 §:ssä tarkoitettuihin korvauksiin sekä sanotun lain 13 §:ssä tarkoitetuille neuvontajärjestöille asetuksen (541/76) 17 ja 21 §:ssä mainittujen tehtävien suorittamisesta maskettaviin korvauksiin 2 384 000 mk eli lisäystä 384 000 mk. Ehdotetaan, että momentin määräraha saadaan maksaa myös edelliseen varainhoitovuoteen kohdistuvia hukkakauran torjuntakorvauksia.

Käyttösuunnitelma:	mk
Hukkakauralain 11 §:n 1 momentin mukaiset korvaukset	2 188 000
Hukkakauralain 11 §:n 2 momentin mukaiset lisäkorvaukset	121 000
Toimenpidekorvaukset neuvontajärjestöille (enintään)	75 000
Yhteensä	2 384 000

1982 esitys	2 384 000
1981 menoarvio	2 000 000
1980 tilinpäätös	2 026 108

60. Siirto maatilatalouden kehittämisrahastoon

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista suoritetaan maatilalain mukaisesta maanostotoiminnasta ja sen sekä porotila- ja kolttalain mukaisesta lainoitus toiminnasta aiheutuvat menot, jotka muodostavat pääosan rahaston varainkäytöstä. Muina sijoitusmenoina rahastosta suoritetaan oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousta annetun lain mukaisia lunastushintoja sekä pakkohuutokauppojen lunastushintoja samoin kuin aikaisempaan maankäyttölainsäädäntöön perustuvia pakkolunastushintoja. Sijoitusmenojen lisäksi suoritetaan rahaston varoista kulutusmenoina porotila- ja kolttalajien sekä aikaisemman maankäyttö- ja maanhankintalainsäädännön mukaisista kuivatus-, tieteko-, metsänparannus- sekä vesi- ja viemärijohtotöistä aiheutuvat kustannukset, luopumiskorvaukset, aikaisemman lainsäädännön mukaiset uutistilain perustamispalkkiot, maatilalain mukaiset tieteko-, salaajitus-, rakentamis- ja raivausavustukset sekä porotilalain mukaiset rakennuspalkkiot ja tietekoavustukset samoin kuin kolttalain mukaiset rakennusavustukset ja muut sanotun lain perusteella kolttien elinmahdollisuuksien turvaamiseksi ja kehittämiseksi suoritettavat välttämättömät avustustoimenpiteet. Niin ikään suoritetaan rahaston varoista kulutusmenoina luottolaitoksille ja kunnille lainoituksen hoi-

tamisesta maksettavat hoitopalkkiot, maatalouden kehittämistoimintaa koskevasta tutkimuksesta aiheutuvat menot, maan ja muun valtiolle hankitun omaisuuden hoitamisesta ja kunnostamisesta aiheutuvat menot, mukaan luettuna myös peltöjen metsittämiskustannukset, samoin kuin kunnallis- ja kirkollisverot sekä metsänhoitomaksut ja rahaston neuvottelukunnan menot.

Maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/66) 3 §:n 1 momenttiin viitaten voidaan lattiasienien tuhoaman asuinrakennuksen sijaan rakennettavaa uutta rakennusta varten maatilalain mukaista asunto- tai asutokorkotukilainaa hakeville lainoituskelpoisille viljelijöille antaa maatilatalouden kehittämisrahaston varoista valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein avustusta sellaisen lainan takaisinmaksamiseen, joka on myönnetty lattiasienien tuhoamaa rakennusta varten valtion varoista tai valtion korkotuella. Näitä avustuksia voitaisiin myöntää vuonna 1982 yhteensä enintään 200 000 mk.

Rahaston varoista rakennusinvestointeihin myönnettävää tukea mitoitettaessa otetaan huomioon tuotantopoliittiset näkökohdat ja rahaston varainkäytössä kiinnitetään huomiota nuorten viljelijöiden rahoitustilanteeseen. Asuntolainoituksen osalta arvioidaan, että rahaston varoista voidaan vuonna 1982 lainoittaa noin 1 200 uuden rakennuksen tuotantoa ja noin 1 300 rakennuksen peruskorjausta ja laajennusta.

Rahastolla on ollut varoja käytettävissä vuonna 1979 noin 435 000 000 mk, vuonna 1980 noin 625 000 000 mk ja vuonna 1981 rahaston käyttösuunnitelman mukaan noin 778 000 000 mk.

Viitaten lakiin (443/81) maatilalain muuttamisesta tulee rahaston varoista suoritettavaksi

myös maatilahallituksen hallinnassa olevilla metsämailla tarpeelliset metsänhoito- ja metsänparannustyöt.

Siirtona maatilatalouden kehittämisrahastoon momentille ehdotetaan 620 000 000 mk. Lisäys on 40 000 000 mk.

1982 esitys	620 000 000
1981 menoarvio	580 000 000
1980 tilinpäätös	420 000 000

83. Lainat kuivatustöihin (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 000 000 mk käytettäväksi valtion osanotosta eräiden maa- ja vesirakennustöiden kustannuksiin annetussa laissa (433/63) tarkoitettujen maankuivatustöiden suorittamiseen myönnettäviä lainoja varten.

1982 esitys	7 000 000
1981 menoarvio	6 000 000
1980 tilinpäätös	3 000 000

84. Vuokra-alueiden lunastushinnat (arvio-määräraha)

Momentille ehdotetaan 40 000 mk eräiden vuokra-alueiden lunastamisesta maalaiskunnissa annetun lain (361/58) 69 §:ssä tarkoitettuja valtion välityksellä maksettavia kauppa- ja lunastushintoja ja korvauksia sekä vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain (218/62) 45 §:ssä tarkoitettuja lunastushintoja varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Maalaiskunnat	5 000
Kaupungit	35 000
Yhteensä	40 000

1982 esitys	40 000
1981 menoarvio	50 000
1980 tilinpäätös	2 731

33. Eräät ylituotannon supistamista tarkoittavat menot

42. Tuotannonmuutoskorvaukset (siirtomääräraha)

Viitaten lakiin maataloustuotannon ohjaamisesta (446/77, muut. 1139/78, 909/79 ja

918/80) momentille ehdotetaan 90 000 000 mk käytettäväksi vuosina 1977—81 tehdyistä ja vuonna 1982 tehtävistä tuotannonmuutosopimuksista suoritettavia tuotannonmuutoskor-

vauksia varten. Lisäys on 50 000 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että vuonna 1982 saadaan tuotannonmuutossopimuksia tehdä 45 000 000 markan vuosittaista korvausmäärää vastaavasti.

1982 esitys	90 000 000
1981 menoarvio	40 000 000
1980 tilinpäätös	55 000 000

44. Pellonvarauslain mukaiset korvaukset (arviomääräraha)

Viitaten pellon käytön rajoittamisesta annettuun lakiin (216/69, muut. 19/70, 548/71, 557/72, 201/75, 421/77 ja 840/79) momentille ehdotetaan 43 500 000 mk vuosina 1969—74 tehdyistä pellonvaraussovimuksista suoritettavia pellonvarauskorvauksia sekä lain (19/70, muut. 421/77) 7 a §:ssä tarkoitettuja metsityspalkkioita varten. Vähennys on 1 500 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Pellonvarauskorvaukset	39 000 000
Peltojen metsityspalkkiot	4 500 000
Yhteensä	43 500 000

1982 esitys	43 500 000
1981 menoarvio	45 000 000
1980 tilinpäätös	43 470 757

45. Naudanlihan tuotantosopimuspalkkiot (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 12 000 000 mk käytettäväksi valtioneuvoston määräämin perustein vuosina 1980—81 tehtyjen sopimusten jatkamisesta ja vuonna 1982 tehtävistä naudanlihan tuotantosopimuksista viljelijöille maksettavia palkkioita varten. Lisäys on 2 000 000 mk.

1982 esitys	12 000 000
1981 menoarvio	10 000 000
1980 tilinpäätös	3 649 800

47. Maidontuotannon vähentämiskorvaukset (arviomääräraha)

Viitaten maidontuotannon vähentämisestä annettuun lakiin (400/81) momentille ehdotetaan 35 000 000 mk käytettäväksi vuonna 1981 tehdyistä ja vuonna 1982 tehtävistä sopimuksista aiheutuvien korvausten maksamiseen maidontuottajille, jotka sitoutuvat valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein osaksi tai kokonaan luopumaan maidontuotannosta. Lisäksi ehdotetaan, että vuonna 1982 saadaan maidontuotannon vähentämissovimuksia tehdä 25 000 000 markan vuosittaista korvausmäärää vastaavasti.

1982 esitys	35 000 000
1981 I lisämenoarvio	25 000 000

49. Kananmunatuotannon rajoittamisesta aiheutuvat menot (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 8 000 000 mk käytettäväksi valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein palkkioiden maksamiseen viljelijöille, jotka sitoutuvat määrääjäksi keskeyttämään tai lopettamaan kananmunatuotannon.

1982 esitys	8 000 000
1981 I lisämenoarvio	5 000 000
1980 tilinpäätös	10 000 000

35. Metsästys ja porotalous

40. Riistanhoitomaksut riistanhoidon edistämiseen (arviomääräraha)

Kun riistanhoitomaksun suorittaneiden henkilöiden keskimääräinen lukumäärä vuosina 1978—80 oli 260 053 ja kun metsästyslain 49 §:ssä tarkoitettu riistanhoitomaksu on viitaten

eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen tämän lain muuttamisesta tarkoitus vuonna 1982 korottaa 55 markaksi, merkitään momentille metsästyslain 52 §:n muuttamisesta annettun lain (872/73) mukaisesti 14 310 000 mk. Lisäys on 1 699 100 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Metsästäjain keskusjärjestön henkilöstömenot	2 700 000
Metsästäjain keskusjärjestön toiminnasta aiheutuvat muut menot	9 970 000
Riistanhoitotoimenpiteet sekä niihin liittyvä kokeilutoiminta	840 000
Riistanhoitomaksujen perimisestä aiheutuvat menot	800 000
Yhteensä	14 310 000

1982 esitys	14 310 000
1981 menoarvio	12 610 900
1980 tilinpäätös	12 025 749

41. Luonnonvaraisten eläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 24 800 000 mk eli lisäystä 100 000 mk seuraavasti:

1. *Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen.* Hirvieläinten tuottamien vahinkojen korvaamiseksi annettavia avustuksia ja vahinkojen estämistä tarkoittavia toimenpiteitä sekä hirvieläinten metsästyslupamaksujen palautuksia varten alamomentille ehdotetaan edelleen 22 000 000 mk. Vastaava määrä arvioidaan kertyvän hirvieläinten metsästämisestä perittävistä maksuista sekä valtion lukuun myytävistä hirveläimistä saatavina tuloina momentille 12.30.35. Lisäys on 100 000 mk. Kun alamomentilta vähennetään 100 000 mk siirtona momentille 30.38.26, ei alamomentille ehdoteta lisäystä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vahinkojen korvaaminen	20 500 000
Metsästyslupamaksujen palautukset	1 000 000
Vahinkojen estämistä tarkoittavat toimenpiteet ja tutkimukset	500 000
Yhteensä	22 000 000

2. *Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen.* Petoeläinten tappamien porojen ja petoeläinten kotieläimille aiheuttamien vahinkojen johdosta maksettavia korvauksia sekä vahinkojen estämistä tarkoittavia toimenpiteitä varten alamomentille ehdotetaan enintään 2 800 000 mk. Lisäys 200 000 mk aiheutuu lähinnä korvattavien eläinten hintojen noususta. Kun alamomentilta vähennetään 100 000 mk siirtona momentille 30.38.26, lisäys on 100 000 mk.

1982 esitys	24 800 000
1981 menoarvio	24 700 000
1980 tilinpäätös	23 613 216

45. Porotalouden tukeminen

Momentille ehdotetaan 458 000 mk eli lisäystä 33 000 mk seuraavasti:

1. *Porotalouden tutkimustoiminta.* Porotalouden tutkimustoimintaa varten alamomentille ehdotetaan 280 000 mk. Lisäys 30 000 mk aiheutuu porotalouden tutkimustoiminnan tehostamistarpeesta.

2. *Jalostushirvaiden palkitseminen.* Poronkasvatuksen tukemiseksi alamomentille ehdotetaan 28 000 mk jaettavaksi Paliskuntain yhdistyksen toimesta merkkipireittään jalostushirvaiden palkitsemista varten. Lisäys on 3 000 mk.

1982 esitys	458 000
1981 menoarvio	425 000
1980 tilinpäätös	312 000

46. Paliskuntain yhdistys (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 294 000 mk eli lisäystä 161 300 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan 798 800 mk. Lisäys on 148 600 mk, mistä 75 400 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 46 000 mk enintään yhden uuden henkilön palkkaamisesta ja 27 200 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 32 500 mk vuodelle 1981, lisäys on 116 100 mk.

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Paliskuntain yhdistyksen toimistomenoja sekä poronhoitolain 49 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä aiheutuvia muita menoja varten alamomentille ehdotetaan enintään 495 200 mk. Lisäys 45 200 mk aiheutuu lähinnä kustannusten noususta.

1982 esitys	1 294 000
1981 menoarvio	1 132 700
1980 tilinpäätös	984 600

47. Poroaitojen kunnossapito (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 057 000 mk poronhoitolain (444/48) 37 §:ään sekä Suomen-Norjan porosopimukseen viitaten valtakunnan

rajalle rakennettujen poroittojen peruskorjauksia ja kunnossapitoa varten. Vähennys on 88 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Peruskorjaukset	764 500
Kunnossapito	1 292 500
Yhteensä	2 057 000

1982 esitys	2 057 000
1981 menoarvio	2 145 000
1980 tilinpäätös	1 978 000

48. *Valtionapu eräiden poronhoidosta aiheutuvien kustannusten alentamiseksi*

Momentille ehdotetaan porotaloudessa käytettävien moottorikelkkojen käyttökustannusten alentamista varten 750 000 mk, mikä vastaa porotaloudessa käytettävien moottorikelkkojen polttoaineverona valtiolle kertyväksi arvioitua määrää. Lisäys on 150 000 mk.

1982 esitys	750 000
1981 menoarvio	600 000
1980 tilinpäätös	500 000

37. Kalatalous

23. *Alueellinen kalataloussuunnittelu* (siirtomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan vesien käytön kokonaissuunnitteluun liittyvien alueellisten kalataloussuunnitelmien laadintaa varten lisäystä 150 000 mk, mikä aiheutuu suunnittelutoiminnan laajentumisesta. Momentin määrärahalta voidaan palkata enintään kahdeksan henkilöä.

1982 esitys	450 000
1981 menoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	200 000

25. *Kalakannan hoitovelvoitteet* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 310 000 mk seuraavasti:

1. *Rahamääräiset velvoitteet.* Vesilain (264/61) muuttamisesta annetun lain (427/70) mukaan ne maksut, jotka vesioikeus on tuominut suoritettavaksi valtiolle käytettäväksi vesistön kalakannan hyväksi, on maksettava maa- ja metsätalousministeriölle, jonka toimesta varat on käytettävä vesioikeuden lupapäätöksen määrämällä tavalla. Kysymyksessä olevaan tarkoitukseen maksettavat vapaaehtoiset maksut käytetään vastaavalla tavalla. Alamomentille merkitään 2 000 000 mk, mikä määrä arvioidaan kertyvän tuloina alamomentille 12.30.37.2. Lisäys on 300 000 mk.

2. *Toimenpidevelvoitteet.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk maa- ja metsätalousministeriön käytettäväksi vesilain (264/61) mukaisten vesioikeuden tuomitsemien toimenpidevelvoitteiden valvonnasta aiheutuvia tilapäisluonteisia palkkio- ja muita kulutusmenoja varten. Alamomentin loppusumma on 60 000 mk.

1982 esitys	2 060 000
1981 menoarvio	1 750 000
1980 tilinpäätös	1 621 887

26. *Kalastuslupamaksut Tenojoen kalastuksen valvontaan ja kalakantojen kehittämiseen* (arviomääräraha)

Suomen ja Norjan välillä 5.1.1979 tehdyn sopimuksen (SopS 20/79) mukaan jaetaan rajajoessa kalastukseen lunastetuista kalastuskorteista kertyneet tulot tasan kummankin maan kesken. Kalastuskorteista saadut tulot tulee käyttää ensisijaisesti kalastuksen valvonnasta aiheutuvien kulujen peittämiseen sekä muihin kalakantojen kehittämistä tarkoitaviin toimenpiteisiin. Suomen osuuden kalastuskorttituloista arvioidaan vuonna 1982 olevan 300 000 mk. Momentille ehdotetaan kalastuksen valvontaan sekä kalataloudelliseen tutkimukseen ja muuhun kalakantojen kehittämiseen 300 000 mk. Lisäys on 20 000 mk.

1982 esitys	300 000
1981 menoarvio	280 000
1980 tilinpäätös	286 697

28. Vuolijoen kalastusteknisen koaseman käyttömenot

Momentille ehdotetaan Vuolijoen kalastusteknisen koaseman käyttömenoja varten 600 000 mk, mistä 300 000 mk on siirtoa momentilta 30.37.40. Momentin määrärahasta voidaan käyttää 270 000 mk enintään neljän pysyväisluonteisen henkilön palkkaamiseen.

1982 esitys	600 000
-------------------	---------

29. Muut valtion kalastusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kalastuksenhoitomaksuista ja pyyntiluvista aiheutuvat painatuskulut	66 000
Valtion kalastusten valvonta	66 000
Kalastusloistot ja pelastusasemat	72 000
Korvaus posti- ja telehallitukselle kalastusilmoituksista aiheutuvista kuluista	30 000
Valtion Haapasaari—Virolahden saaristoalueen kalavesien hoito	13 000
Yhteensä	247 000

1982 esitys	247 000
1981 menoarvio	197 000
1981 I lisämenoarvio	15 000
1980 tilinpäätös	113 990

32. Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kalastuskuntien osuudet kalastuslupamaksuista (arviomääräraha)

Inarin, Enontekiön ja Utsjoen kunnissa järjestäytyneiden kalastuskuntien kanssa on sovittu, että siihen saakka, kunnes käydyt vesipiirirajat ovat saaneet lainvoiman, metsähallitus myy kalastusluvut myös sellaisiin vesiin, joiden omistussuhteet ovat oikeuskäsittelyn alaisena ja kalastuskunnat saavat lupatuloista puolet. Kalastuskunnat osallistuvat kalastuksen hoitoon ja valvontaan edellä tarkoitetuilla vesialueilla yhdessä metsähallituksen kanssa. Kun näistä kalastusluvista arvioidaan kertyvän kalastuslupatuloja noin 250 000 mk, ehdotetaan momentille edelleen 125 000 mk kalastuskuntien osuuksien maksamista varten.

1982 esitys	125 000
1981 menoarvio	125 000
1980 tilinpäätös	—

40. Lapin, Kainuun ja Iijokilaakson kalatalouden kehittäminen

Momentin nimi ke on muutettu ja alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi sekä aikaisemmin alamomentille 2 budjetoitu määräraha siirrettäväksi momentille 30.37.28. Momentille ehdotetaan maa- ja metsätalousministeriön käytettäväksi 650 000 mk, mistä 300 000 mk Lapin, 300 000 mk Kainuun ja 50 000 mk Iijokilaakson kalatalouden kehittämiseksi. Lapin osalta varoja käytetään lähinnä sellaiseen kalatalouden kehittämiseen, mihin ei ole mahdollista käyttää vesioikeuden lupapäätösten mukaisia velvoitevaroja. Lisäys on 200 000 mk. Kun momentilta vähennetään 300 000 mk siirtona momentille 30.37.28, vähennys on 100 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	481 000
Valtionapu muihin menoihin	169 000
Yhteensä	650 000
1982 esitys	650 000
1981 menoarvio	750 000
1981 I lisämenoarvio	100 000
1980 tilinpäätös	428 903

41. Kalastuksenhoitomaksut kalatalouden edistämiseen (arviomääräraha)

Kun kalastuksenhoitomaksun suorittaneiden henkilöiden keskimääräinen lukumäärä vuosina 1978—1980 oli 477 052 ja kun kalastuksenhoitomaksun suuruus on tarkoitus korottaa 3 markalla eli 18 markkaan, merkitään momentille kalastuslain (759/72) 101 §:n mukaisesti 8 587 000 mk käytettäväksi mainitussa lainkohdassa sanottuihin tarkoituksiin kalastusalan järjestöjen toiminnan tukemista lukuunottamatta. Lisäys on 1 519 400 mk.

1982 esitys	8 587 000
1981 menoarvio	7 067 600
1980 tilinpäätös	6 953 949

42. Kalastuksesta saatavan tulon vakaannuttaminen ja kalansaaliin käytön edistäminen (siirtomääräraha)

Kalansaaliin hintatuesta annetun lain (621/75) tarkoittaman hintatuen ja kuljetusavustuksen maksamiseen ja näiden avustusten maksa-

misesta aiheutuviin menoihin sekä avustuksiin yrityksille, joiden toiminta vaikuttaa edistävasti kalansaaliin talteenottoon ja ylijäämän synty- mistä ehkäisevästi, momentille ehdotetaan 15 600 000 mk, mistä 1 000 000 mk kotimaisen kalansaaliin markkinointia, jalostusta ja kulutusta edistäviin toimenpiteisiin. Kuljetus- avustusten osuudesta käytetään 600 000 mk saariston ja syrjäseutujen kalankuljetuksen avustamiseen. Lisäys 3 000 000 mk aiheutuu lähinnä kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kalan hintatuki	11 500 000
Kalan kuljetusavustus	1 800 000
Avustukset yrityksille	1 300 000
Kotimaisen kalanmarkkinoinnin, jalostuk- sen ja kulutuksen edistäminen	1 000 000
Yhteensä	15 600 000

1982 esitys	15 600 000
1981 menoarvio	12 600 000
1981 I lisämenoarvio	2 000 000
1980 tilinpäätös	11 000 000

44. Kalastusvakuutus toiminta (arviomäärä- raha)

Kalastusvakuutuslain (331/58) mukaisesti kalastusvakuutusyhdistyksille maksetaan vuo- tuista valtion avustusta, jonka määrä mainitun lain 7 §:n mukaan on määrättyssä suhteessa maksettuihin vahingonkorvauksiin. Lisäksi val- tio myöntää yhdistysten maksuvalmiuden pa- rantamiseksi pääoma-avustusta lain 13 §:ssä säädettyllä tavalla. Momentille ehdotetaan 2 800 000 mk. Lisäys 600 000 mk aiheutuu hintojen noususta ja vakuutuskannan kasvusta.

1982 esitys	2 800 000
1981 menoarvio	2 200 000
1980 tilinpäätös	2 952 210

47. Kalatalouden korkotukilainojen menot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 1 559 500 mk seuraavasti:

1. *Kalastajalainojen menot.* Kalatalouden korkotukilainoista annettuun lakiin (1/76) vii- taten ehdotetaan, että luottolaitokset saisivat vuonna 1982 myöntää kalastajalainoja enintään 8 000 000 mk. Laissa tarkoitettuja korkohyvi- tyksiä ja muita sanotusta laista aiheutuvia me-

noja varten alamomentille ehdotetaan edelleen 1 182 000 mk.

2. *Kalan markkinointilainojen menot.* Kala- talouden korkotukilainoista annettuun lakiin (1/76) viitaten ehdotetaan, että luottolaitok- set saisivat vuonna 1982 myöntää kalan mark- kinointilainoja enintään 7 000 000 mk. Laissa tarkoitettua korkotukea ja muita sanotusta lais- ta aiheutuvia menoja varten alamomentille eh- dotetaan edelleen 377 500 mk.

1982 esitys	1 559 500
1981 menoarvio	1 559 500
1980 tilinpäätös	1 063 542

49. Kalastusalan järjestöjen toiminnan tuke- minen

Momentin määräraha ehdotetaan muutetta- vaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 124 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamo- mentille ehdotetaan lisäystä 613 000 mk, mis- tä 438 000 mk aiheutuu palvelussuhteen eh- tojen tarkistuksesta, 27 300 mk sosiaaliturva- maksun lisääntymisestä ja 147 700 mk varauk- sesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vä- hennetään varaus 189 000 mk vuodelle 1981, lisäys on 424 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	4 218 700
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	305 200
Varaus	147 700
Yhteensä	4 671 600

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Ala- momentille ehdotetaan lisäystä 700 000 mk, mistä 18 200 mk aiheutuu eläke- yms. maksu- jen noususta, 563 000 mk eläke- yms. maksu- jen valtionavun osuuden nostamisesta ja 118 800 mk matka- ja muiden kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	768 200
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	300 000
Valtionapu muihin menoihin	500 000
Yhteensä	1 568 200

1982 esitys	6 239 800
1981 menoarvio	5 115 800
1981 I lisämenoarvio	563 000
1980 tilinpäätös	4 821 720

70. *Kaluston hankkiminen*

Momentille ehdotetaan 120 000 mk Vuoli-
joen kalastusteknisen koeaseman kalusto- ja
pyyntivälineistöhankintoja varten.

1982 esitys 120 000

38. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 9 006 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virka- miesten palkkaukset</i>	1 836 600	+ 260 300	23	+ 1
2. <i>Työsuhdepalkat</i>	6 283 200	+ 1 309 700	116	+ 2
3. <i>Muut palkat ja palkeiot</i>	12 400	+ 2 200	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	589 200	+ 107 000	—	—
	Varaus 1981	— 328 000	—	—
	Varaus 1982	284 600	—	—
	Yhteensä	9 006 000	139	+ 3

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 752 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen keskuskalanviljelylaitoksen johtajan toimi (B 3). Lisäys on 97 900 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 25 500 mk eläintenhoitajan palkkaamiseksi Kannuksen turkiseläintutkimuksen koeasemalle.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 100 000 mk tutkijan palkkaamiseksi Suomen ja Neuvostoliiton kalataloustutkijoiden yhteistyön kehittämistä varten.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 595 800 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 721 300 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 118 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 1 000 mk työaikakorvausten lisääntymisen johdosta.

1982 esitys 9 006 000
1981 menoarvio 7 370 200
1980 tilinpäätös 6 585 738

23. *Valtion kalanviljelytoiminta*

Momentille ehdotetaan lisäystä 660 000 mk, mistä 400 000 mk aiheutuu uusien kalanviljelylaitosten käyttöönotosta ja muusta toiminnan laajenemisesta sekä 260 000 mk hintojen noususta. Momentin määrärahalla voidaan palkata enintään 11 henkilöä.

1982 esitys 3 260 000
1981 menoarvio 2 600 000
1980 tilinpäätös 2 299 853

24. *Itämeren kalastussopimuksen edellyttämä lohenviljelytoiminta* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 950 000 mk aiemmin tehdyistä merilohen kasvatussopimuksista aiheutuvia menoja varten. Vähennys on 250 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että vuoden 1982 aikana voidaan tehdä merilohen kasvatussopimuksia enintään 3 000 000 markan arvosta siten, että niistä aiheutuvat enintään 3 000 000 markan menot suoritetaan vuonna 1984.

1982 esitys	950 000
1981 menoarvio	1 200 000
1980 tilinpäätös	700 000

25. Kalataloustutkimus

Momentille ehdotetaan lisäystä 260 000 mk lähinnä perustutkimustoiminnan tehostamisen ja hintojen nousun johdosta. Momentin määrärahalla voidaan palkata enintään seitsemän henkilöä.

1982 esitys	1 000 000
1981 menoarvio	740 000
1980 tilinpäätös	370 000

26. Riistantutkimus

Momentille ehdotetaan lisäystä 240 000 mk, mistä 100 000 mk on siirtoa alamomentilta 30.35.41.1, 100 000 mk on siirtoa alamomentilta 30.35.41.2 ja 40 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta. Momentin määrärahalla voidaan palkata enintään seitsemän henkilöä.

1982 esitys	612 000
1981 menoarvio	372 000
1980 tilinpäätös	185 934

27. Maksullisten tilaustöiden erillismenot (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 70 000 mk. Palvelututkimuksista ja muista maksullisista suoritteista kertyvä tulo on merkitty alamomentille 12.30.38.1. Momentin määrärahalla voidaan palkata enintään kolme henkilöä.

1982 esitys	200 000
1981 menoarvio	270 000
1980 tilinpäätös	312 584

28. Turkiseläintutkimus

Momentille ehdotetaan 450 000 mk maa- ja metsätalousministeriön käytettäväksi vuosina 1980—82 toteutettavan turkiseläintarhauksen rehuhuoltoa koskevan tutkimusprojektin jatkamista varten. Lisäys on 50 000 mk. Momentin määrärahalla voidaan palkata enintään kolme henkilöä.

1982 esitys	450 000
1981 menoarvio	400 000
1980 tilinpäätös	200 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 534 200 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 200 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 2 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 534 000 mk, mistä 314 000 mk aiheutuu hintojen ja vuokrien noususta sekä 220 000 mk toiminnan laajenemisesta.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Matkat	230 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 700
Muut henkilöstömenot	3 300
Rakennusten käyttö	669 000
Toimisto- ja painatusmenot	420 000
Moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito	170 000
Automaattinen tietojenkäsittely	100 000
Muut menot	480 000
Yhteensä	2 074 000

1982 esitys	2 076 000
1981 menoarvio	1 541 800
1980 tilinpäätös	1 318 129

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk konttorikoneiden ja tutkimusvälineiden uusimista ja täydentämistä sekä uusien tilojen perushankintoja varten.

1982 esitys	1 000 000
1981 menoarvio	800 000
1981 I lisämenoarvio	67 000
1980 tilinpäätös	600 000

74. Kalanviljelylaitosten rakennustyöt (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 14 100 000 mk kalanviljelylaitosten ja luonnonravintolammikoiden suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitoa varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennushanke	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Endotetaan mk
1. Itä-Suomen keskuskalanviljelylaitos, Enonkoski					
— talonrakennustyöt	6 076 (27 000)	21 000 000	3 456 (778)	7 390 000	8 000 000
— maa- ja vesirakennustyöt		18 400 000			
2. Leustojärven kalanviljelylaitos, Muonio					
— talonrakennustyöt	1 675 (7 300)	6 050 000	3 612 (829)	1 240 000	2 500 000
— maa- ja vesirakennustyöt		2 000 000			
3. Hakasuon kalanviljelylaitos, Paltamo					
— talonrakennustyöt	2 241 (10 100)	8 150 000	3 637 (807)	2 390 000	1 500 000
— maa- ja vesirakennustyöt		10 700 000			
4. Käylän kalanviljelylaitos, Kuusamo					
— talonrakennustyöt	865 (3 800)	3 400 000	3 931 (894)	760 000	1 000 000
— maa- ja vesirakennustyöt		2 840 000			
5. Porraskosken kalanviljelylaitos, Lammi				150 000	500 000
6. Lohiemokalojen pyynti- ja säilytystilojen suunnittelu ja rakentaminen					100 000
7. Luonnonravintolammikoiden suunnittelu, rakentaminen ja kunnossapito				500 000	500 000
				<u>Yhteensä</u>	<u>14 100 000</u>

1982 esitys 14 100 000
 1981 menoarvio 9 750 000
 1980 tilinpäätös 1 500 000

keen kokonaiskustannusarvio on 5 500 000 mk ja siihen on aikaisemmin myönnetty 1 100 000 mk. Koeaseman hyötypinta-ala on 660 m² ja tilavuus 2 840 m³.

75. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)
 Momentille ehdotetaan 4 400 000 mk Kanuksen turkiseläintutkimuksen koeaseman rakennusten rakennustöiden sekä varjokatosten ja aluetöiden loppuunsaattamista varten. Hank-

1982 esitys 4 400 000
 1981 menoarvio 1 000 000
 1980 tilinpäätös 130 000

40. Vesihallinto

Viitaten vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa tämän luvun perustelussa todettuun hallitus katsoo, että vesihallinnon tehtävien muuttuminen ja vesistöjen tilaa muuttavien valtion omien rakentamistehtävien väheneminen on tarpeen ottaa huomioon mm. laitoksen henkilöstön määrää ja sen rakennetta sekä laitoksen toiminnan suuntaamista kehitettäessä. Tähän

liittyen on tarkoituksena supistaa laitoksen henkilöstön kokonaismäärää luonnollista vähenemistä hyväksi käyttäen. Hallituksen pyrkimyksenä on suunnata vesihallinnon rakennustoimintaa enenevässä määrin vesihuoltoon, vesiensuojelua ja virkistyskäyttöä palveleviin hankkeisiin.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 88 890 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	65 187 800	+ 6 318 700	1 011	+ 3
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdelpalkat ..	12 364 400	+ 1 166 800	210	— 3
3. Muut palkat ja palkkiot	2 712 700	+ 180 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	5 815 800	+ 481 100	—	—
	Varaus 1981	— 3 629 100	—	—
	Varaus 1982	+ 2 809 300	—	—
	Yhteensä	88 890 000	1 221	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 7 619 300 mk, mistä 7 583 700 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
1 apulaiskanslisti	V 11
1 konekirjoittaja	V 10
1 toimistoapulainen	V 8

Lisäys on 101 800 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin ehdotetaan tilapäisten palkkioista vähennettäväksi 92 800 mk kolmen ylimääräistetyt toimen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 55 500 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen toimen palkkioina.

Työsuhdelpalkoista vähennetään 7 000 mk vuoden 1981 aikana siirretyn toimen palkkana. Vähennys on 155 300 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 207 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 100 000 mk havainnontekijöiden palkkioiden jälkeenjääneisyyden korjaamiseksi.

1982 esitys	88 890 000
1981 menoarvio	81 562 900
1980 tilinpäätös	70 542 801

14. Vesistöjen hoito (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk, mistä 100 000 mk aiheutuu kertamenosta hydrologisen havaintoverkoston kunnostamiseen, 200 000 mk säännöstelyjen luonnontaloudellisten selvitysten lisääntymisestä ja 200 000 mk hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään lainvoimaisissa lupapäätöksissä määrättyihin vesistöjen hoitovelvoitteisiin liittyvinä menoina 2 240 000 mk siirtona momentille 30.40.15, vähennys on 1 740 000 mk. Valtion työohjelmaan sisällytettävien työntekijöiden lisäksi momentin määrärahalta ehdotetaan palkattavaksi enintään kuusi pysyväisluonteista henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vesistöjen hoito ja kunnossapito	1 800 000
Säännöstelyjen luonnontaloudellisten vaikutusten selvitystyö	500 000
Hydrologisen havaintoverkoston kunnossapito (kertamenoa 100 000)	160 000
Jääpatojen ja äkillisten tulvien torjunta ..	300 000
Yhteensä	2 760 000

1982 esitys	2 760 000
1981 menoarvio	4 500 000
1981 I lisämenoarvio	260 000
1980 tilinpäätös	4 312 500

15. Vesioikeuden lupapäätöksillä määrätty vesistöjen hoitovelvoitteet (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 080 000 mk, mistä 2 240 000 mk on siirtoa momentilta 30.40.14 ja 200 000 mk aiheutuu kertamenona Inarinjärven velvoitteen täyttämiseen tarvittavista

hankinnoista, 370 000 mk hoitovelvoitteiden lisääntymisestä sekä 270 000 mk hintojen noususta. Valtion työohjelmaan sisällytettävien työntekijöiden palkkaamisen lisäksi momentin määrärahalla ehdotetaan palkattavaksi enintään 17 pysyväisluonteista henkilöä Inarinjärven hoitotoimenpiteisiin liittyviin tehtäviin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Inarinjärven säännöstelystä johtuvat hoitotoimenpiteet (kertamenoa 200 000) ..	2 780 000
Muu lainvoimaisten lupapäätösten mukais- ten velvoitteiden hoito	300 000
Yhteensä	3 080 000
1982 esitys	3 080 000

22. Katselmustoimitukset (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 370 000 mk, mistä 250 000 mk aiheutuu katselmustoiminnan tehostamisesta ja 120 000 mk kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään 738 000 mk siirtona alamomentille 30.40.23.2, vähennys on 368 000 mk. Momentin määrärahalla voidaan palkata enintään 13 pysyväisluonteista henkilöä.

1982 esitys	1 580 100
1981 menoarvio	1 948 100
1980 tilinpäätös	1 778 253

23. Vesien tutkimus, suunnittelu ja valvonta (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 478 000 mk seuraavasti:

1. *Vesiensuojelumaksuilla rahoitettava vesiensuojelutoiminta.* Vesilain (264/61) 10 luvun 27 §:n nojalla kertyvistä maksuista on vesihallitukselle vesilain muuttamisesta annetun lain (427/70) 12 luvun 13 §:n mukaan suoritettava ne maksut, joita ei käytetä kalakannan säilyttämiseen. Alamomentille 12.30.40.2 arvioidaan kertyvän tällaisia maksuja ja niihin verrattavia vapaaehtoisia vesiensuojelumaksuja 630 000 mk, jotka käytetään vesiensuojelun tutkimukseen ja suunnitteluun. Edellä mainitun johdosta ja huomioon ottaen aikaisemmilta vuosilta käyttämättä jääneet maksut alamomentille ehdotetaan edelleen 780 000 mk. Alamomentin määrärahalla voidaan palkata enintään 13 henkilöä.

2. *Muu vesien tutkimus, suunnittelu ja valvonta.* Alamomentin nimike on muutettu. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 438 000 mk, mistä 738 000 mk aiheutuu vesistöjen valvontamenojen siirrosta momentilta 30.40.22 ja 700 000 mk lähinnä hintojen noususta. Alamomentin loppusumma on enintään 7 938 000 mk. Alamomentin määrärahalla ehdotetaan palkattavaksi enintään 85 henkilöä.

3. *Saimaan säännöstelysuunnitelmaan liittyvä kalataloustutkimus.* Alamomentille ehdotetaan Saimaan säännöstelysuunnitelman edellyttämän määräaikaisen kalataloustutkimuksen jatkamista varten 440 000 mk. Lisäys 40 000 mk aiheutuu hintojen noususta. Alamomentin määrärahalla voidaan palkata enintään kolme osuutista tutkimustyöntekijää.

1982 esitys	9 158 000
1981 menoarvio	7 680 000
1980 tilinpäätös	7 318 590

26. Kansainvälinen yhteistyö

Momentille ehdotetaan lisäystä 497 000 mk, mistä 352 000 mk aiheutuu kertamenosta kansainvälisiin tutkimusohjelmiin osallistumisen jatkamista varten, 125 000 mk kertamenosta Itämerensopimuksen edellyttämää tutkimusyhteistyötä varten ja 20 000 mk lähinnä hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 449 000 mk, on lisäys 48 000 mk. Momentin määrärahalla voidaan palkata enintään viisi henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kansainvälinen hydrologinen tutkimusohjelma (kertameno)	230 000
Suomen ja Ruotsin välinen Pohjanlahden pilaantumista koskeva tutkimusyhteistyö (kertameno)	85 000
Itämerensopimuksen edellyttämä tutkimusyhteistyö (kertameno)	125 000
Euroopan talousyhteisön teknologiyhteistyön lietteenkäsittelyprojekti (kertameno)	37 000
Vesitutkimusmenetelmien kansainvälinen standardisointi	25 000
Muu kansainvälinen yhteistyö	115 000
Yhteensä	617 000

1982 esitys	617 000
1981 menoarvio	569 000
1980 tilinpäätös	495 142

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 2 641 500 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 500 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 15 000 mk.

2. *Sekalaiset menot*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 640 000 mk lähinnä hintojen ja vuokrien nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	7 400 000
Rakennusten käyttö	10 190 000
Rationalisointi, kehittämistoiminta ja henkilöstökoulutus	260 000
Virkistystoiminta (enintään)	23 000
Muut henkilöstömenot	57 000
Painatus	520 000
Automaattinen tietojenkäsittely (enintään)	1 460 000
Moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito	2 400 000
Työkoneiden ja kaluston kunnossapito (enintään)	2 200 000
Talonrakennusten korjaus ja kunnossapito (enintään)	800 000
Muut menot	4 000 000
Yhteensä	29 310 000

1982 esitys	29 325 000
1981 menoarvio	26 683 500
1980 tilinpäätös	24 491 463

30. *Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki* (arviomääräraha)

Luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1 015/77, muut. 824/78, 173/79 ja 904/79) sekä maa- ja metsätalousministeriön tekemän päätöksen (114/78, muut. 877/78 ja 475/79) mukaisista lainoista luottolaitoksille suoritettavia korkohyvityksiä varten momentille ehdotetaan 26 000 000 mk eli lisäystä 3 000 000 mk.

Korkohyvitystä maksetaan luottolaitosten aikaisemmin myöntämistä ja vuonna 1982 myönnettäväksi ehdotetuista yhteensä enintään 130 000 000 markkaan nousevista pitkäaikaisista, halpakorkoisista lainoista, jotka myönnetään vesihallituksen hyväksymiä suunnitelmia ja työvoimaviranomaisten hyväksymää ajoitusta noudattaen vesihuoltolaitteiden sekä lietteen käsittely- ja multautuslaitteiden rakentamista ja suunnittelua varten.

Yleisperusteluihin viitaten ennen vuotta 1982 myönnettyjen korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 6 prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8½ prosentin koron erotusta. Vuonna 1982 myönnettyjen korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa suhdannepoliittisista syistä ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 4 prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7½ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävissä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 3 prosentin suuruinen korko.

1982 esitys	26 000 000
1981 menoarvio	23 000 000
1980 tilinpäätös	16 205 179

31. *Avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin* (siirtomääräraha)

Yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamista koskevan lain (56/80) perusteella vesihuoltoavustusta voidaan myöntää kunnalle, kuntainliitolle tai vedenhankintaa tai viemäröintiä varten perustelulle yhtymälle tai yhteisölle vedenhankintaa, viemäröintiä ja jätevesien käsittelyä sekä sen yhteydessä syntyvän lietteen hyötykäyttöä palveleviin toimenpiteisiin. Jätevedenpuhdistamon rakentamiselle myönnettävän avustuksen saamisen edellytyksenä on, että sen puhdistustaso täyttää valtioneuvoston päätöksellä (83/80) määrätyn puhdistustason. Momentille ehdotetaan 24 200 000 mk mainitun lain mukaisia vesihuoltoavustuksia varten avustusten lisäämiseksi erityisesti pääomaköyhissä kunnissa toteutettaviin, työllisyyden hoidon kannalta merkityksellisiin hankkeisiin. Lisäys on 2 200 000 mk.

1982 esitys	24 200 000
1981 menoarvio	22 000 000
1980 tilinpäätös	20 000 000

40. *Teollisuuden vesiensuojeluinvestointien korkotuki* (arviomääräraha)

Luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/77, muut. 824/78) sekä maa- ja metsätalousministeriön teollisuuden vesiensuojelulainojen yleisistä ehdoista antaman päätöksen (115/78, muut. 876/78 ja 407/81) mukaisista lainoista luottolaitoksille suoritettavia korkohyvityksiä varten momentille ehdotetaan 3 100 000 mk. Vähensyn on 1 000 000 mk.

Korkohyvitystä maksetaan luottolaitosten aikaisemmin myöntämistä ja vuonna 1982 myönnettäväksi ehdotetuista enintään 40 000 000 markkaan nousevista pitkäaikaisista, halpakorkoisista lainoista, jotka myönnetään luottolaitosten varoista vesihallituksen hyväksymiä suunnitelmia ja työvoimaviranomaisten hyväksymää ajoitusta noudattaen pääsääntöisesti teollisuuden liiketaloudellisesti kannattamattomien vesiensuojelutoimenpiteiden toteuttamista varten. Eräissä tapauksissa tukea voidaan myöntää myös liiketaloudellisesti kannattavien vesiensuojelutoimenpiteiden toteuttamista varten.

Yleisperusteluihin viitaten ennen vuotta 1982 myönnettyjen korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja vähintään 7 prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja vähintään 8½ prosentin koron erotusta. Vuonna 1982 myönnettyjen korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa suhdannepoliittisista syistä ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja vähintään 5 prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja vähintään 7½ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 4 prosentin suuruinen korko.

Sellaisiin korkotukilainoihin, jotka on myönnetty vuoden 1978 tulo- ja menoarvioon sisältyvän myöntämisvaltuuden puitteissa 1. 9. 1978

—31. 3. 1979 välisenä aikana aloitettuihin tai aloitettaviin ja viimeistään 31. 12. 1980 mennessä loppuun saatettaviin investointeihin, myönnetystä lainasta lainansaajalta perittävä korko on neljän ensimmäisen lainavuoden aikana enintään 4 prosenttia ja 5—8 lainavuosien aikana 5½ prosenttia. Korko, joka peritään korkokannan yleisistä muutoksista riippumatta, on kuitenkin vähintään 2 prosenttia.

1982 esitys	3 100 000
1981 menoarvio	4 100 000
1980 tilinpäätös	2 489 386

70. *Kaluston hankkiminen*

Momentille ehdotetaan 1 700 000 mk tutkimus-, suunnittelu- ja valvontatoiminnan edellyttämien laitteiden ja välineiden hankkimista sekä konttorikoneiden ja -kaluston uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	1 700 000
1981 menoarvio	1 900 000
1980 tilinpäätös	1 898 875

72. *Työkoneiden ja kuljetuskaluston hankkiminen*

Momentille ehdotetaan 3 000 000 mk kaivukoneiden uusimista sekä moottoriajoneuvojen, vesistöjen ilmastuslaitteiden ja pienkonekaluston hankintaa ja uusimista varten.

1982 esitys	3 000 000
1981 menoarvio	3 000 000
1980 tilinpäätös	1 999 071

73. *Siirrettävien työmaarakennusten hankkiminen*

Momentille ehdotetaan 100 000 mk siirrettävien työmaarakennusten hankkimista varten.

1982 esitys	100 000
1981 menoarvio	200 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 660 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Aloitus- vuosi	Pinta-ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	Kustannusarvio mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Sarmijärven kalanviljelylaitos, Inari	1979		9 150 000		7 650 000	1 000 000
2. Vesihallinnon Helsingin vesilaboratorio sekä huolto- ja varastotilat, Helsinki		4 150	20 000 000		—	1 000 000
3. Vaasan vesipiirin vesitoimiston vesilaboratorio, Vaasa		363	1 950 000	5 372	—	} 500 000
— lisärakennus		(1 600)		(1 219)	—	
— muutostyöt		179 (790)	410 000	2 291 (519)	—	
4. Oulun vesipiirin vesitoimiston korjaamon ulkovarasto- ja asuinrakennus, Oulu		487 (2 770)	1 160 000	2 382 (419)	—	1 160 000
					Yhteensä	3 660 000

1982 esitys	3 660 000
1981 menoarvio	1 350 000
1981 I lisämenoarvio	500 000
1980 tilinpäätös	4 940 000

keneräisiä töitä suoritettaessa noudatetaan vuoden 1981 työohjelman vahvistamista varten asetetun, 19.12.1980 mietintönsä jättäneen luonnontaloustyöryhmän esityksiä.

Momentille ehdotetaan 44 700 000 mk seuraavasti:

77. Vesistötyöt (siirtomääräraha)

Vesistötyitä on tarkoitus toteuttaa ainoastaan lainvoimaisten vesioikeuden lupien ja vain poikkeustapauksissa työ lupien perusteella. Kes-

1. Keskeneneräiset työt. Alamomentille ehdotetaan 37 650 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Työkohde	Aloitus- vuosi	Työn kokonais- kustannus- arvio mk	Valtion osuus edelli- sistä mk	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
01. <i>Helsingin vesipiiri</i>					
7. Koskenkylänjoen järjestely, Pernaja, Liljendal ym.	1980	3 500 000	3 500 000	1 500 000	1 000 000
02. <i>Turun vesipiiri</i>					
2. Kullaanjoen järjestely, Kullaa	1975	10 600 000	10 200 000	7 600 000	800 000
5. Kokemäenjoen järjestely, suosan pengerrys ja ruoppaus, Pori	1979	23 000 000	10 800 000	3 100 000	2 000 000
03. <i>Tampereen vesipiiri</i>					
7. Vesihuoltotyö, Merikarvian ja Siikaisen yhdyshälytys- ja syöttövesijohto, Merikarvia ja Siikainen	1980	7 700 000	3 000 000	600 000	600 000
05. <i>Mikkelin vesipiiri</i>					
4. Vesihuoltotyö, Punkaharjun Putikon siirtoviemäri ja syöttövesijohto, Punkaharju	1981	1 800 000	900 000	300 000	600 000

Työkohde	Aloitus- vuosi	Työn kokonais- kustannus- arvio mk	Valtion osuus edelli- sistä mk	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
06. Kuopion vesipiiri					
7. Vesihuoltotyö, Kiuruveden kunnan syöttövesijohdot, Kiuruvesi ja Vieremä	1979	10 700 000	5 700 000	3 550 000	600 000
11. Joutenlahden kunnostaminen, Varkaus	1981	2 200 000	1 000 000	500 000	400 000
07. Pohjois-Karjalan vesipiiri					
6. Vesihuoltotyö, Viinijärven syöttövesijohdot, Liperi	1981	900 000	400 000	150 000	250 000
08. Vaasan vesipiiri					
5. Kyrönjoen alaosan järjestelyn täydennys, Mustasaari ym.	1981	4 400 000	4 400 000	1 000 000	500 000
9. Vesihuoltotyö, Maksamaan saariston yhdysvesijohdot, Maksamaa	1980	3 400 000	1 300 000	600 000	400 000
10. Kyrönjoen vesistöaloussuunnitelma, Seinäjoki, ym.	1968	252 900 000	172 900 000	118 795 000	11 100 000
17. Vesihuoltotyö, Lapväärtin ja Kristiinankaupungin siirtoviemärit, Kristiinankaupunki	1980	14 400 000	2 400 000	1 200 000	700 000
09. Keski-Suomen vesipiiri					
6. Vesihuoltotyö, Jämsä—Jämsänkoski alueen siirtoviemärit, Jämsä ja Jämsänkoski	1979	22 000 000	4 600 000	2 800 000	1 800 000
10. Vesihuoltotyö, Jyväskylän mlk:n Vajakosken alueen siirtoviemärit, Jyväskylän mlk	1980	7 200 000	2 200 000	1 600 000	600 000
14. Vesihuoltotyö Elämäjärven syöttövesijohdot, Pihtipudas	1980	2 000 000	1 000 000	350 000	450 000
10. Kokkolan vesipiiri					
1. Vesihuoltotyö, Bosundin—Holmin siirtoviemärit, Luoto	1980	2 250 000	1 300 000	550 000	750 000
5. Kalajoen keskiosan järjestely, Nivala ja Ylivieska	1967	43 550 000	43 550 000	32 900 000	1 000 000
6. Perhonjoen keskiosan järviryhmän säännöstely, Kaustinen ja Kruunupyys	1979	55 800 000	25 800 000	11 300 000	6 000 000
14. Vesienhuolto, Pietarsaaren mlk:n ja Luodon kunnan siirtoviemärit, Pietarsaaren mlk ja Luoto	1978	10 200 000	3 600 000	2 800 000	800 000
16. Malisjoen järjestely, Nivala	1979	7 200 000	7 200 000	4 900 000	1 000 000
11. Oulun vesipiiri					
6. Tyrnävän- ja Ängeslevänjoen järjestely, Tyrnävä ym.	1980	6 700 000	6 700 000	1 600 000	200 000
13. Lapin vesipiiri					
11. Vesihuoltotyö, Ylitornion järvalueen syöttö- ja yhdysvesijohdot, Ylitornio	1981	8 200 000	2 900 000	500 000	500 000
14. Vesipiireille yhteisesti maa- ja metsätalousministeriön käytettäväksi					
2. Pienehköihin vesistöjen kunnostustöihin					1 000 000
3. Laajojen metsäojitusten vaatimiin vesistöjärjestelyihin sekä muihin pienehköihin vesistöihin					3 000 000
5. Saimaan rantapengerrysten rakentaminen					600 000
15. Vesistöiden hankekohtainen suunnittelu					
					1 000 000
				Yhteensä	37 650 000

Lisäperusteluna esitetään seuraavaa:

01. *Helsingin vesipiiri*

7. Koskenkylänjoen järjestely, Pernaja, Liljendal ym.

Hankkeen kokonaiskustannusarviota ja valtion osuutta on tarkistettu 700 000 mk kustannustason nousun ja kalataloudellisen hoitosuunnitelman laatimisen sekä hankkeen vaikutusten työaikaisen tarkkailun tehostamisen johdosta.

02. *Turun vesipiiri*

2. Kullaanjoen järjestely, Kullaa.

Hankkeen kokonaiskustannusarviota ja valtion osuutta on tarkistettu 700 000 mk kustannustason nousun ja suunnitelmien tarkistusten johdosta. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa merkitty virheellisesti 1 800 000 mk liian suureksi.

5. Kokemäenjoen järjestely, suosan pengerrys ja ruoppaus, Pori.

Hankkeen kokonaiskustannusarviota on tarkistettu 5 000 000 mk ja valtion osuutta 3 700 000 mk, mistä 900 000 mk aiheutuu kustannustason noususta, 1 800 000 mk rakentamisteknisten suunnitelmien tarkistuksista alueen linnuston suojelemiseksi sekä 1 000 000 mk arvioitua vaikeammista työolosuhteista.

06. *Kuopion vesipiiri*

7. Vesihuoltotyö, Kiuruveden kunnan syötövesijohto, Kiuruvesi ja Vieremä.

Hankkeen kokonaiskustannusarviota on tarkistettu 2 000 000 mk ja valtion osuutta 1 300 000 mk kustannustason nousun ja suunnitelmien tarkistusten johdosta.

08. *Vaasan vesipiiri*

5. Kyrönjoen alaosan järjestelyn täydennys, Mustasaari ym.

Määrärahaa on tarkoitettu käyttää Stenån padon viimeistelyyn ja muihin vähäisiin töihin sekä tutkimusten jatkamiseen ja suunnitelman tarkistamiseen.

10. Kyrönjoen vesistöaloussuunnitelma, Seinäjoki ym.

Hankkeen kokonaiskustannusarviota ja valtion osuutta on tarkistettu 14 900 000 mk, mistä 8 100 000 mk aiheutuu kustannustason noususta, 500 000 mk haitankärsijöille suoritettavien korvausten noususta, 5 800 000 mk suunnitelmien tarkistuksista sekä 500 000 mk arvioitua vaikeampien työolosuhteiden johdosta. Määrärahaa on tarkoitettu käyttää vaihtoehdoisen vesistöaloussuunnitelman laatimiseen, eräisiin viimeistelytöihin sekä muihin tarpeellisiin töihin Kyrönjoen yläosalla.

10. *Kokkolan vesipiiri*

5. Kalajoen keskiosan järjestely, Nivala ja Ylivieska.

Hankkeen kokonaiskustannusarviota ja valtion osuutta on tarkistettu 8 450 000 mk, mistä 850 000 mk aiheutuu kustannustason noususta, 2 100 000 mk Hamarinkosken porrastuksen ja pengerryksen arvioitua vaativammista rakennusteknisistä ratkaisuksista, 1 850 000 mk korvaus- ja muiden velvoitteiden lisääntymisestä ja 3 650 000 mk suunnitelmien tarkistuksista ja arvioitua vaikeammista työolosuhteista.

6. Perhonjoen keskiosan järviryhmän säännöstely, Kaustinen ja Kruunupyö.

Hankkeen kokonaiskustannusarviota on tarkistettu 21 100 000 mk ja valtion osuutta 10 500 000 mk, mistä 3 200 000 mk aiheutuu kustannustason noususta, 2 400 000 mk töiden rakennusajan pitenemisestä, 2 200 000 mk arvioitua vaikeammista työolosuhteista, 1 500 000 mk vesioikeuden lupapäätöksen mukaisista velvoitteista ja 1 200 000 mk suunnitelmien tarkistuksista. Määrärahaa on tarkoitettu käyttää korkeimman hallinto-oikeuden edellyttämien selvitysten ja vaihtoehtoisten suunnitelmien laatimiseen sekä välttämättömien töiden suorittamiseen.

11. *Oulun vesipiiri*

tion osuutta on tarkistettu kustannustason nou-
susta johtuen 1 300 000 mk.

6. Tyrnävän- ja Ängeslevänjoen järjestely,
Tyrnävä ym.

2. *Uudet työt.* Alamomentille ehdotetaan,
ottaen huomioon, että vesihuoltotöitä koskevat
valtion osuudet edellyttävät erillisiä sopimuk-
sia, 6 800 000 mk seuraavasti:

Hankkeen kokonaiskustannusarviota ja val-

Käyttösuunnitelma:

Työkohde	Työn kokonais- kustannusarvio mk	Valtion osuus edellisestä mk	Ehdotetaan mk
01. <i>Helsingin vesipiiri</i>			
1. Vesihuoltotyö, Keski-Uudenmaan meriviemäri välillä Savio—Koivukylä, Kerava ja Vantaa . .	18 000 000	3 000 000	1 000 000
02. <i>Turun vesipiiri</i>			
7. Sirppujoen vesistön järjestely, Kalanti ja Lai- tila	9 000 000	8 000 000	200 000
9. Vesihuoltotyö, Vampulan keskustaajaman siir- toviemärit, Vampula	2 000 000	600 000	400 000
03. <i>Tampereen vesipiiri</i>			
8. Vesihuoltotyö Honkajoen ja Kankaanpään yhdysvesijohto, Honkajoki ja Kankaanpää . .	8 900 000	5 200 000	600 000
9. Vesihuoltotyö, Virtain kaupungin siirtoviemä- rit, Virrat	11 600 000	2 800 000	600 000
04. <i>Kymen vesipiiri</i>			
3. Ahvionalanteen pengerrys, Anjalankoski	700 000	700 000	200 000
8. Vesihuoltotyö, Saksalan siirtoviemäri ja yh- dysvesijohto, Kotka	7 400 000	2 600 000	600 000
05. <i>Mikkelin vesipiiri</i>			
1. Vesihuoltotyö, Nojanmaan alueen syöttövesi- johto ja siirtoviemäri, Savonlinna	4 900 000	1 000 000	300 000
07. <i>Pohjois-Karjalan vesipiiri</i>			
2. Vesihuoltotyö, Kaurila—Muskon syöttövesi- johto, Tohmajärvi	1 400 000	700 000	200 000
08. <i>Vaasan vesipiiri</i>			
6. Vesihuoltotyö, Alajärven syöttövesijohto, Ala- järvi	9 600 000	3 200 000	600 000
7. Vesihuoltotyö, Kaskisten siirtoviemäri, Kas- kinen	3 000 000	1 500 000	750 000
10. <i>Kokkolan vesipiiri</i>			
18. Narssinpuron perkaus, Pietarsaaren mlk	1 400 000	1 400 000	200 000
11. <i>Oulun vesipiiri</i>			
2. Vesihuoltotyö, Haapaveden siirtoviemärit, Haapavesi	8 900 000	1 500 000	500 000
13. Mankilanjärven kunnostaminen, Rantsila	2 200 000	2 200 000	150 000
13. <i>Lapin vesipiiri</i>			
2. Nuorgamin viemärit ja jätevedenpuhdistamo, Utsjoki	2 100 000	2 100 000	500 000
			Yhteensä 6 800 000

Lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

01. *Helsingin vesipiiri*

1. Vesihuoltotyö, Keski-Uudenmaan meriviemäri, Kerava ja Vantaa

Keski-Uudenmaan kunnat Järvenpää, Kerava, Tuusula ja Vantaa ryhtyivät vuonna 1976 toteuttamaan yhteensä noin 173 000 000 markan investoinnit vaatimaa ns. Keski-Uudenmaan meriviemäriä. Investoinneista on tähän mennessä suoritettu noin 51 000 000 mk. Valtio on rahoittanut hanketta vuosina 1975—80 yhteensä 7 500 000 markalla avustuksina ja valtion vesihuoltotyönä, minkä lisäksi hankkeeseen on myönnetty korkotukilainoja. Nyt kysymyksessä oleva hanke käsittää meriviemäritunnelin louhimisen välillä Savio—Koivukylä. Tämän osahankkeen kustannusarvio on 18 000 000 mk ja valtion osuus 3 000 000 mk.

02. *Turun vesipiiri*

7. Sirppujoen vesistön järjestely, Kalanti ja Laitila

Hankkeen tarkoituksena on tulvahaittojen vähentäminen pelloilta ja liikenneväyliltä sekä rantamaiseman parantaminen. Tulva-alue käsittää 1 500—2 000 ha:n peltoalueen. Hankkeen laskennallisiksi hyödyiksi on arvioitu noin 8 900 000 mk, mistä pääosa aiheutuu maatalouden harjoittamisedellytysten parantamisesta noin 1 500 hehtaarin peltoalueella. Lisäksi hankkeesta aiheutuu vaikeasti arvioitavia maisemahyötyjä. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 9 000 000 mk, josta valtion osuus on 8 000 000 mk. Hankkeesta aiheutuvista ylläpitokustannuksista tulee vastaamaan perustettu järjestely-yhtiö.

9. Vesihuoltotyö, Vampulan keskustaajaman siirtoviemärit, Vampula

Vampulan kunnan keskustaajaman jätevedet käsitellään nykyisin kiinteistökohtaisissa saostuskaivoissa ja johdetaan useista purkuviemäreistä Loimijokeen. Siirtoviemärisuunnitelman mukaan keskustaajaman ja Matkusjoen kylän jätevedet johdetaan rakennettavaan puhdistamoon, mistä puhdistetut jätevedet lasketaan Loimijokeen. Vesioikeus on edellyttänyt puhdistamon rakentamista vuoden 1984 puoliväliin mennessä. Hankkeen kustannusarvio on 2 000 000 mk eli 4 000 mk vaikutusalueella

olevaa asukasta kohti. Työn toteuttaminen valtion vesihuoltotyönä on, Vampulan kunnan taloudellinen asema huomioon ottaen, hankkeen toteuttamisen kannalta perusteltua. Valtion osuus vesihuoltotyöstä on 600 000 mk.

03. *Tampereen vesipiiri*

8. Vesihuoltotyö, Honkajoen ja Kankaanpään yhdysvesijohto, Honkajoki ja Kankaanpää

Sekä Honkajoen että Kankaanpään keskustaajamassa on nykyisin omat lähinnä taajama-aluetta palvelevat vesilaitokset. Alueellisen vesihuoltosuunnitelman mukaan tarkoituksena on yhdysvesijohdon rakentamisella turvata taajamien välisen jokivarsiasutuksen vedensaanti ja myös taajamien vedenhankinta eri häiriötilanteissa. Vesihuoltosuunnitelman kustannusarvio on 8 900 000 mk eli 5 700 mk vaikutusalueella olevaa asukasta kohti. Valtion osuus hankkeen kustannuksista on 5 200 000 mk.

9. Vesihuoltotyö, Virtain kaupungin siirtoviemärit, Virrat

Nykyisin neljä viidesosaa Virtain kaupungin jätevesistä johdetaan Umpipohjan jätevedenpuhdistamossa käsiteltyinä Toisveteen. Puhdistulosta heikentää ajoittainen ylikuormitus, mikä on aiheuttanut Toisveden vedenlaadun heikkenemisen. Muut Virtain keskustaajaman jätevedet johdetaan Rauhalan puhdistamon kautta Härköselkään. Siirtoviemärisuunnitelman mukaan kaikki jätevedet johdetaan vähitellen Rauhalan puhdistamolle ja sieltä edelleen vesiensuojelunäkökohtien perusteella Toisvettä parempaan purkupaikkaan Härköselkään. Hankkeen kustannusarvio on 11 600 000 mk eli noin 2 800 mk vaikutusalueella olevaa asukasta kohti. Valtion vesihuoltotyön suorittamisella nopeutetaan erityisesti hankkeen valmistumista. Valtion osuus vesihuoltotyöstä on 2 800 000 mk.

04. *Kymen vesipiiri*

3. Ahvionalanteen pengerrys, Anjalankoski

Kymijoen vielä laadittavana olevan tulvan- torjuntasuunnitelman mukaan kiireellisesti toteutettaviin hankkeisiin kuuluu Ahvionalanteen pengerrys Anjalankoskella. Ahvionalanteen pengerryksen hyötyalue on yhteensä 240 ha, josta pellon osuus on 180 ha. Hyödyksi on arvioitu

750 000 mk. Hankkeen kustannusarvio ja valtion osuus on 700 000 mk.

8. Vesihuoltotyö, Saksalan siirtoviemäri ja yhdysvesijohto, Kotka

Kotkan kaupunkiin kuuluvalla Saksalan alueella toimii nykyisin oma vesihuoltolaitos. Vedenhankintaa varten rakennetuissa kaivoissa vesi on osittain saastunut. Jätevesipuhdistamon toiminnassa on ajoittain ilmennyt häiriöitä. Vesihuoltosuunnitelman mukaan Saksalan vesijohto- ja viemäriverkko yhdistetään Karhulan verktoon noin neljän kilometrin pituisella siirtoviemäriellä ja yhdysvesijohdolla. Vesihuoltosuunnitelman kustannusarvio on 7 400 000 mk eli noin 4 000 mk vaikutusalueella olevaa asukasta kohti. Valtion vesihuoltotyön suorittamisella voidaan nopeuttaa alueellisesti tärkeän vesihuoltotyön toteuttamista. Valtion osuus vesihuoltotyöstä on 2 600 000 mk.

05. *Mikkelin vesipiiri*

1. Vesihuoltotyö, Nojanmaan alueen syöttövesijohto ja siirtoviemäri, Savonlinna

Savonlinnan kaupungin itäosassa olevalla Nojanmaanlahden asuntoalueella ei ole keskitettyä vesihuoltoa. Alueen vesihuoltosuunnitelman mukaan sekä teollisuuden että asutuksen jätevedet johdetaan Savonlinnan kaupungin viemäriverkkoon sekä rakennetaan alueelta syöttövesijohto Savonlinnan kaupungin verkkoon. Syöttövesijohdon rakentamisella turvataan osa kaupungin vedentarpeesta etenkin eri häiriötilanteissa. Vesihuoltosuunnitelman kustannusarvio on 4 900 000 mk. Valtion vesihuoltotyön suorittamisella nopeutetaan vedenhankinnan ja viesuujelun kannalta tärkeän hankkeen toteuttamista. Valtion osuus vesihuoltotyöstä on 1 000 000 mk.

07. *Pohjois-Karjalan vesipiiri*

2. Vesihuoltotyö, Kaurila—Muskon syöttövesijohto, Tohmajärvi

Tohmajärven kunnan Kaurilan ja Muskon kylien kiinteistöjen käyttökelpoisen talousveden saanti on puutteellisesti järjestetty. Alueen vesihuoltosuunnitelman mukaan edullisin ratkaisu riittävän ja laadultaan moitteettoman vedensaannin turvaamiseksi on yhteisen vedenhankinnan järjestäminen. Suunnitelman mukaan vesi johdetaan alueelle Uusi-Värtsilän Vesi-

osuuskunnan johtoverkosta rakentamalla yli 10 km:n mittainen syöttövesijohto. Vesihuoltosuunnitelman kustannusarvio on 1 400 000 mk eli noin 4 700 mk vaikutusalueella olevaa asukasta kohti. Kustannukset ovat Tohmajärven kunnan taloudelliset voimavarat huomioon ottaen niin korkeat, että valtion osallistuminen työn toteuttamiseen on perusteltua. Valtion osuus vesihuoltotyöstä on 700 000 mk.

08. *Vaasan vesipiiri*

6. Vesihuoltotyö, Alajärven syöttövesijohto, Alajärvi

Alajärven kunnan alueella vastaavat veden jakelusta yksityiset vesiyhtymät. Pääosa käytetyistä vedestä otetaan Hyöringinharjusta, jonka pohjavesiesiintymien määrä on riittämätön vedenkulutuksen kasvaessa. Lisäksi vesi on laadultaan heikkoa. Syöttövesijohtosuunnitelman mukaan vesi johdetaan Porasharjuun rakennettavasta vedenottamosta noin 30 km:n pituisesta vesijohtoa myöten Alajärven keskustaan. Hankkeella turvataan kunnassa jo toimivien erillisten vesilaitosten vedensaannin lisäksi myös kunnan itäpuolen haja-asutusalueiden vedenhankinta. Syöttövesijohtosuunnitelman kustannusarvio on 9 600 000 mk eli noin 1 900 mk vaikutusalueella olevaa asukasta kohti. Tämän lisäksi tulevat vielä kyläkohtaisten jakelujohtojen kustannukset. Kustannukset ovat Alajärven kunnan taloudelliset voimavarat huomioon ottaen niin korkeat, että valtion osallistuminen työn toteuttamiseen on perusteltua. Valtion osuus vesihuoltotyöstä on 3 200 000 mk.

7. Vesihuoltotyö, Kaskisten siirtoviemäri, Kaskinen

Siirtoviemärisuunnitelman tarkoituksena on johtaa Kaskisten kaupungin jätevedet yli kolmen kilometrin pituisen viemärin kautta Oy Metsä-Botnia Ab:n ilmastoidulle lammikolle. Kaskisten kaupunki ja Oy Metsä-Botnia Ab ovat tehneet sopimuksen, jonka mukaan kaupungin jätevedet voidaan käsitellä yhdessä selluloosatehtaan jätevesien kanssa. Teollisuuslaitos on hakenut toimenpiteelle vesioikeuden lupaa. Hankkeen kustannusarvio on noin 3 000 000 mk eli noin 1 400 mk viemäroinnin piirissä olevaa asukasta kohti. Valtion osallistuminen hankkeeseen nopeuttaa viesuujelullisesti tärkeän työn toteutumista. Valtion osuus vesihuoltotyöstä on 1 500 000 mk.

10. *Kokkolan vesipiiri*

18. Narssinpuron perkaus, Pietarsaaren mlk.

Hankkeen tarkoituksena on Narssinpuron varrella olevien peltoalueiden tulvasuojelu ja maankuivatuksen tehostaminen. Hanke käsittää Narssinpuron pääuoman ja Narssinjärven osittaisen perkauksen sekä pohjapadon rakentamisen Narssinjärven luusuaan. Hankkeen kokonaisyödyksi on arvioitu 1 565 000 mk, mistä metsätalouden osuus on noin 645 000 mk, maankuivatuksen osuus 685 000 mk sekä liikenne- ja virkistyskäyttömahdollisuuksien osuus 235 000 mk. Hankkeen kustannusarvio ja valtion osuus on 1 400 000 mk.

11. *Oulun vesipiiri*

2. Vesihuoltotyö, Haapaveden siirtoviemärit, Haapavesi

Haapaveden kirkonkylän jätevedet käsitellään nykyisin lammikkopuhdistamossa ja johdetaan Haapajärveen. Osuuskunta Pohjolan Maidon jätevedet johdetaan omassa lammikossa käsiteltyinä Haapo-ojaa pitkin Pyhäjokeen. Jätevesien puhdistusta tehostettaessa on todettu sekä vesiensuojelullisesti että taloudellisesti edullisimmaksi ratkaisuksi jätevesien yhteiskäsittely. Siirtoviemärisuunnitelman mukaan kirkonkylän jätevedet johdetaan Haapajärven luusuaan rakennettavalle jätevedenpuhdistamolle. Hankkeen kustannusarvio on 8 900 000 mk. Valtion vesihuoltotyön suorittamisella nopeutetaan jätevesien keskitetyn käsittelyn kannalta tärkeän hankkeen toteuttamista. Valtion osuus vesihuoltotyöstä on 1 500 000 mk.

13. Mankilanjärven kunnostaminen, Rantsila

Mankilanjärven vedenpinnan nostamisella ja järven kunnostamisella on tarkoitus estää 270 ha:n laajuisen vesialueen umpeenkasvaminen ja pilaantuminen sekä parantaa vesistön virkistyskäyttöä ja kalastusmahdollisuuksia. Hanke käsittää järven luusuaan rakennettavan pohjapadon sekä ranta-alueiden pengerryksen maatalousmaan kuivatustilan parantamiseksi. Hankkeen kustannusarvio ja valtion osuus on 2 200 000 mk, mistä korvausten osuus on 200 000 mk. Hankkeen hyödyksi on arvioitu noin 3 100 000 mk, mikä aiheutuu pääasiassa

maa- ja metsätaloushyödyistä sekä osittain myös kalastus- ja virkistyskäyttöhyödyistä.

13. *Lapin vesipiiri*

2. Nuorgamin viemärit ja jätevedenpuhdistamo, Utsjoki

Utsjoen kunnan Nuorgamin kylän vesihuoltosuunnitelman mukaan hankkeen tarkoituksena on yhteisen vedenhankinnan ja viemäroinnin sekä jätevesien käsittelyn järjestäminen Tenojoen varren nauhamaiselle asutukselle. Nykyisin talousvesi otetaan vedenlaadultaan heikoista kaivoista ja jätevedet johdatetaan puhdistamattomina Tenojokeen, joka kuuluu erityisesti suojeltaviin Project Aqua -vesistöihin. Tenojoen arvon ja erityisluonteen huomioon ottaen on tärkeää, että jätevedet puhdistetaan mahdollisimman hyvin ennen vesistöön laskua. Hankkeen kustannusarvio ja valtion osuus on 2 100 000 mk. Kustannukset ovat Utsjoen kunnan taloudelliset voimavarat huomioon ottaen niin korkeat, että valtion osallistuminen työn toteuttamiseen on perusteltua.

3. *Ulkopuolisille tilaustyönä suoritettavat vesistötyöt.* Alamomentille ehdotetaan 250 000 mk ulkopuolisille toimeksiantajille suoritettavia vesistötyitä varten. Alamomentin määrärahalta ehdotetaan edelleen suoritettavaksi myös vesilain 21 luvun 4 §:n perusteella valvontaviranomaisen teetettäväksi tulevat työt. Tästä toiminnasta kertyvät tulot on merkitty alamomentille 12.30.40.1.

1982 esitys	44 700 000
1981 menoarvio	43 610 000
1981 I lisämenoarvio	1 450 000
1980 tilinpäätös	39 479 000

83. *Vesiensuojelulainat teollisuudelle vientimaksulainojen kuoletuksina kertyvistä varoista (siirtomääräraha)*

Viitaten lainojen myöntämisestä vientimaksuna kertyvistä varoista annettuun lakiin (249/58, muut. 221/80) momentille ehdotetaan myönnettäväksi momentille 15.01.03 tuloutettavia varoja vastaavasti 9 000 000 mk teollisuudelle myönnettäviä vesiensuojelulainoja varten.

Vesiensuojeluinvestointien osalta vientimaksulainojen kuoletusvaroista myönnettäviä laino-

ja voidaan myöntää eräissä tapauksissa myös liiketaloudellisesti kannattavien vesiensuojelu-toimenpiteiden toteuttamista varten noudattaen muutoin soveltuvien osin teollisuuden vesiensuojeluinventointien korkotukilainoja koskevia ehtoja. Edellä mainituin perustein voidaan vientimaksulainoja myöntää myös ennen vuotta

1982 kertyneistä, momentille 15.01.03 tuloute-tuista käyttämättä olevista vientimaksulainojen kuoletusvaroista.

1982 esitys	9 000 000
1981 menoarvio	9 000 000
1980 tilinpäätös	9 000 000

50. Metsähallitus

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi ja esityksen laiksi eräiden uusien luonnonuojelualueiden perustamisesta valtion maille annetun lain muuttamisesta sekä esityksen laiksi eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi. Esitykset merkitsevät toteutuessaan luonnonuojelualueiden tuntuvaa laajentamista. Lisäksi hallituksen tarkoituksena on antaa eduskunnalle esitys laik-

si Urho Kekkosen kansallispuiston perustamisesta. Näiden esitysten toteutuminen edellyttää kansallis- ja luonnonpuistojen suunnittelu-, valvonta- ja opastushenkilöstön lisäämistä lähivuosina. Lisäykset on tarkoitettu toteuttaa pääasiassa metsähallinnon sisäisinä henkilöstösiirtoina. Vuoden 1982 osalta esitetään henkilöstöä, kuluksmenoja ja sijoitusmenoja lisättäväksi lähinnä Urho Kekkosen kansallispuiston perustamiseen liittyen.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 680 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/8
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	3 627 100	+ 564 500	48	+ 4
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	1 445 500	+ 355 500	21	+ 3
3. Muut palkat ja palkkiot	56 400	+ 37 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	371 500	+ 64 900	—	—
Varaus 1981		— 208 600	—	—
Varaus 1982	179 500	+ 179 500	—	—
Yhteensä	5 680 000	+ 993 500	69	+ 7

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään 498 100 mk, mistä 444 600 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Ehdotetaan perustettavaksi 1. 3. 1982 lukien ylimääräinen puistonjohtajan toimi (V 29), kaksi ylimääräistä puistonhoitajan (Hämeenlinna ja Parkano) tointa (V 22) sekä ylimääräinen valvojan toimi (V 16). Samalla voidaan työsuhdepalkkoista vähentää valvojan palkkaamiseen varattu määräraha sekä momentilta 30.95.01 lakkauttaa kymmenen virkaa tai tointa. Lisäys on 195 600 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 252 000 mk oppaan ja kolmen huoltomiehen

palkkaamiseksi Urho Kekkosen kansallispuistoon.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan työsuhdepalkkoista vähentää 35 600 mk yhden valvojan palkkana.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 21 500 mk vuoden 1981 aikana osaksi vuotta palkattujen henkilöiden palkkoina.

Työsuhdepalkkoista vähennetään 9 900 mk vuoden 1981 aikana osaksi vuotta lakkautetun toimen palkkana.

Lisäys on 228 000 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 24 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 36 000 mk Urho Kekkosen kansallispuistossa aloitettavaa osavuotista luontopastustoimintaa varten.

1982 esitys	5 680 000
1981 menoarvio	4 686 500
1980 tilinpäätös	3 670 038

21. Luonnon suojelu ja hoito

Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomenti 5 ja lisäystä 912 000 mk seuraavasti:

1. *Luonnon- ja kansallispuistojen hoito.* Luonnonsuojelulainsäädäntöön perustuvien suojelualueiden hoitomenoihin alamomentille ehdotetaan lisäystä 390 000 mk, mistä 90 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 300 000 mk uusien kansallis- ja luonnonpuistojen perustamisesta aiheutuvasta toiminnan laajenemisesta. Alamomentin loppusumma on 1 290 000 mk.

2. *Ulkoilutoiminnan hoito.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 175 000 mk, mistä 75 000 mk aiheutuu hintojen noususta ja 100 000 mk ulkoilu- ja retkeilyalueiden palveluvarustusten kehittämisestä, ulkoilureittien kunnostamisesta valtion mailla ja Haukkajärven retkeilykalastusalueen sekä Hossan ja Kylmäluoman retkeilyalueiden hoidon tehostamisesta. Alamomentin loppusumma on 900 000 mk.

3. *Suojametsälain toimeenpanomenot.* Alamomentille ehdotetaan suojametsälaissa (196/22) säädettyjä suojametsäalueen metsien käsittely-, hoito- ja valvontatehtäviä varten lisäystä 46 000 mk, mistä 6 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 20 000 mk porotilalain (590/69) mukaan muodostettujen tilojen rakennus- ja polttopuiden leimausten lisääntymisestä sekä 20 000 mk kertamenosta porotilalain nojalla perustettavalle yhteismetsälle laadittavan metsätaloussuunnitelman karttahankintoja ja suunnitelman laatimista varten. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 12 000 mk, lisäys on 34 000 mk. Alamomentin loppusumma on 86 000 mk.

4. *Maiseman- ja luonnonhoito.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 70 000 mk, mistä 50 000 mk aiheutuu uhanalaisten eläinlajien suojelun tehostamisesta ja 20 000 mk hintojen

noususta. Alamomentin loppusumma on 300 000 mk.

5. *Urho Kekkosen kansallispuiston suunnittelu ja hoito.* Alamomentille ehdotetaan 243 000 mk Urho Kekkosen kansallispuiston perustamiseen ja toiminnan käynnistämiseen liittyviä menoja varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Opastusmateriaalin suunnittelu ja tuottaminen	183 000
Tupien hoito	25 000
Muut käyttö- ja hoitomenot	35 000
Yhteensä	243 000

1982 esitys	2 819 000
1981 menoarvio	1 907 000
1980 tilinpäätös	1 298 753

23. Metsien palovartiointi (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk palo- ja pelastustoimesta annetun lain (559/75) 26 §:ssä edellytettyä metsäpalojen tähtystys- ja tiedotustoimintaa varten Oulun ja Lapin lääneissä, palovartiotorien kunnossapitokorjauksia sekä metsäpalojen ennalta ehkäisemisestä aiheutuvia muita menoja varten.

1982 esitys	800 000
1981 menoarvio	700 000
1980 tilinpäätös	898 468

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 320 700 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 700 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 7 500 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 320 000 mk, mistä 80 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta ja 240 000 mk luonnonsuojelualueisiin liittyvien tehtävien hoidon tehostamisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	400 000
Rakennusten käyttö	300 000
Automaattinen tietojenkäsittely	100 000
Muut menot	280 000
Yhteensä	1 080 000

1982 esitys	1 087 500
1981 menoarvio	766 800
1980 tilinpäätös	602 004

70. *Luonnonsuojelualueiden kalustohankinnat* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 225 000 mk Urho Kekkosen kansallispuiston perustamiseen liittyviä ajoneuvo- ja kalustohankintoja varten.

1982 esitys 225 000

74. *Luonnonsuojelualueiden talonrakennustyöt* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 650 000 mk, mistä 400 000 mk Urho Kekkosen kansallispuiston perustamiseen liittyvää yhden opastuskeskuksen sekä muiden talonrakennustöiden suunnittelua ja rakennustöiden aloittamista sekä 250 000 mk puiston alueella sijaitsevien autiotupien rakentamista ja kunnostamista varten.

1982 esitys 650 000

75. *Autiotupien rakentaminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 50 000 mk tunturi-alueilla olevien autiotupien perusparannuksia ja niiden aputilojen rakentamista varten.

1982 esitys 50 000

1981 menoarvio 50 000

1980 tilinpäätös 50 000

77. *Yleiset uittoväylätyöt* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 000 000 mk pääasiassa valtion metsätaloutta palvelevia ja sen lisäksi sellaisia uittoväylätöitä varten, jotka eivät vaikuta vesistön kokonaisuuteen.

1982 esitys 5 000 000

1981 menoarvio 5 000 000

1980 tilinpäätös 1 500 000

58. Yksityismetsätalous

40. *Valtionapu metsänparannustöiden yleismenoihin*

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan 37 757 000 mk eli lisäystä 3 629 800 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamentille ehdotetaan lisäystä 3 363 000 mk, mistä 2 162 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 303 500 mk siirrosta alamomentilta 2, 158 600 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä ja 738 900 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 932 200 mk vuodelle 1981, lisäys on 2 430 800 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	21 110 100
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	1 529 000
Varaus	738 900
Yhteensä	23 378 000

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamentille ehdotetaan lisäystä 1 502 500 mk,

mistä 453 000 mk aiheutuu eläke- yms. menojen noususta ja 1 049 500 mk hintojen ja vuokrien noususta. Kun alamomentilta vähennetään 303 500 mk siirtona alamomentille 1, lisäys on 1 199 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	4 989 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	3 800 000
Valtionapu muihin menoihin	5 500 000
Metsänparannuslain 1 §:n 2 momentin mukainen kokeilu- ja tutkimustoiminta	90 000
Yhteensä	14 379 000

1982 esitys 37 757 000

1981 menoarvio 34 127 200

1980 tilinpäätös 30 314 489

41. *Valtionapu keskusmetsälautakunnille*

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan 9 906 000 mk eli lisäystä 1 624 400 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 790 800 mk, mistä 498 800 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 83 000 mk kahden uuden henkilön palkkaamisesta, 37 500 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä ja 171 500 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 215 900 mk vuodelle 1981, lisäys on 574 900 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	4 900 100
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	354 900
Varaus	171 500
Yhteensä	5 426 500

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 199 500 mk, mistä 99 500 mk aiheutuu eläke- yms. menojen noususta, 135 000 mk valtionavun osuuden lisäämisestä eläke- yms. menojen osalta, 25 000 mk alamomentilta 1 palkattavaksi ehdotetun uuden henkilöstön aiheuttamista kuluista, 400 000 mk atk-toiminnan kasvusta, 120 000 mk kertamenoista Keskusmetsälautakunta Tapiolan historian julkaisemista varten ja 420 000 mk lähinnä hintojen noususta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 150 000 mk, lisäys on 1 049 500 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	1 229 500
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	430 000
Valtionapu atk-menoihin	1 000 000
Valtionapu toimistomenoihin	1 380 000
Valtionapu muihin menoihin (kertamenoa 120 000)	440 000
Yhteensä	4 479 500

1982 esitys	9 906 000
1981 menoarvio	8 281 600
1980 tilinpäätös	7 262 719

42. *Valtionapu piirimetsälautakunnille*

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan 74 528 000 mk eli lisäystä 9 238 100 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 6 761 400 mk, mistä 4 315 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 320 400 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä ja 650 000 mk maatalouden tuloverolain muuttamisesta annetussa

laissa (975/79) tarkoitettujen taimikoiden verovapaustarkastusten suorittamiseen tarvittavan tilapäisen henkilöstön palkkaamisesta ja 1 476 000 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 1 860 300 mk vuodelle 1981, lisäys on 4 901 100 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	42 171 900
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	3 055 100
Varaus	1 476 000
Yhteensä	46 703 000

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 4 337 000 mk, mistä 861 000 mk aiheutuu eläke- yms. menojen noususta, 1 400 000 mk valtionavun osuuden lisäämisestä eläke- yms. menojen osalta, 300 000 mk alamomentilta 1 palkattavaksi ehdotetun tilapäisen henkilöstön aiheuttamista kuluista ja 1 776 000 mk lähinnä hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	10 875 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	6 900 000
Valtionapu atk-menoihin	1 900 000
Valtionapu toimisto- yms. menoihin	7 200 000
Valtionapu muihin menoihin	950 000
Yhteensä	27 825 000

1982 esitys	74 528 000
1981 menoarvio	65 289 900
1980 tilinpäätös	60 410 790

44. *Valtionapu metsänparannustöihin (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 130 000 000 mk metsänparannuslain (413/67) mukaisia avustuksia varten. Lisäys on 5 000 000 mk.

1982 esitys	130 000 000
1981 menoarvio	125 000 000
1980 tilinpäätös	125 000 000

83. *Metsänparannuslainat (siirtomääräraha)*
Momentille ehdotetaan 120 000 000 mk metsälautakuntien toimesta tai valvonnassa suoritettaviin metsänparannustöihin metsänparannuslain (413/67) mukaisina lainoina.

1982 esitys	120 000 000
1981 menoarvio	125 000 000
1980 tilinpäätös	125 000 000

84. *Metsänparannustöiden ennakkorahoitus* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 500 000 mk metsänparannuslain (413/67) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun ennakkorahoitukseen ja lain

8 §:ssä mainittujen takaisinperittävien kustannusten suorittamiseen.

1982 esitys	1 500 000
1981 menoarvio	1 500 000
1980 tilinpäätös	1 500 000

59. Metsätalouden muut menot

40. *Valtionapu Työtehoseuralle metsätalouden rationalisoimistyön tukemiseen*

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan metsätöiden, -koneiden ja työturvallisuuden tutkimus- ja kehittämistyöhön, metsätalouden rationalisointia edistävään muuhun toimintaan sekä kotimaisen energian käytön edistämistoimintaan 1 949 000 mk eli lisäystä 260 300 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 131 800 mk, mistä 94 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 6 100 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä ja 31 700 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 40 500 mk vuodelle 1981, lisäys on 91 300 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	904 600
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	65 700
Varaus	31 700
Yhteensä	1 002 000

2. *Valtionapu muihin menoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 29 000 mk, mistä 19 000 mk aiheutuu eläke- yms. menojen noususta ja 10 000 mk hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	212 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	35 000
Valtionapu muihin menoihin	60 000
Yhteensä	307 000

3. *Valtionapu kotimaisen energian käytön edistämiseen* (kertameno). Alamomentille ehdotetaan lisäystä kertamenona 640 000 mk

maatilametsien puun energiakäytön sekä turpeen ja muun kotimaisen energian käytön edistämistä palvelevan tutkimus-, koe- ja neuvontatoiminnan tehostamista varten. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 500 000 mk, lisäys on 140 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	460 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	60 000
Valtionapu muihin menoihin	120 000
Yhteensä	640 000

1982 esitys	1 949 000
1981 menoarvio	1 688 700
1980 tilinpäätös	1 267 000

41. *Valtionapu Metsänjalostussäätiölle metsäpuuiden jalostustoimintaan*

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi.

Momentille ehdotetaan perintötekijöiltään korkealaatuisen metsänviljelyaineiston tuotantovälineiden ja menetelmien kehittämistä, niitä koskevaa tiedotustoimintaa sekä vuosille 1976—1985 laaditun metsänjalostusohjelman mukaista toimintaa varten 4 999 000 mk eli lisäystä 558 000 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan 407 500 mk, mistä 291 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 18 500 mk sosiaaliturvamaksun lisääntymisestä ja 98 000 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 125 500 mk vuodelle 1981, lisäys on 282 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu palkkausmenoihin	2 801 000
Valtionapu sosiaaliturvamaksuihin	203 000
Varaus	98 000
Yhteensä	3 102 000

2. *Valtionapu muihin käyttömenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 276 000 mk, mistä 64 000 mk aiheutuu eläke- yms. menojen noususta ja 212 000 mk lähinnä hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu eläke- yms. maksuihin	712 000
Valtionapu matkakustannusten korvaamiseen	140 000
Valtionapu hankintoihin	570 000
Valtionapu muihin menoihin	475 000
Yhteensä	1 897 000

1982 esitys	4 999 000
1981 menoarvio	4 441 000
1980 tilinpäätös	4 135 000

42. *Valtionavut erälle muille yhdistyksille*
Momentille ehdotetaan 140 000 mk Suomen Metsäyhdistyksen toiminnan tukemista varten. Lisäys on 40 000 mk, mistä 10 000 mk

aiheutuu hintojen noususta ja 30 000 mk kerämenosta valtakunnallisen metsän vuoden valmistelua ja siihen liittyvää tiedotustoimintaa varten.

1982 esitys	140 000
1981 menoarvio	100 000
1980 tilinpäätös	80 000

(44.) *Metsämarjojen ja sienien varastoinnin tukeminen*

Momentti ja sen määräraha on siirretty lukuun 30.99 momentiksi 44.

50. *Metsätyömiestöiden valtionapu*
Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Työkeskus Rovalan Kannatusyhdistys ry	750 000
Pohjois-Karjalan Metsätyömiestöiden Kannatusyhdistys ry	295 000
Yhteensä	1 045 000

1982 esitys	1 045 000
1981 menoarvio	945 000
1980 tilinpäätös	948 000

60. Maanmittaushallinto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 139 646 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	106 081 800	+ 11 113 800	1 823	+ 3
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	17 025 000	+ 1 860 200	320	+ 4
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	2 989 800	+ 188 200	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	9 136 000	+ 835 300	—	—
Varaus 1981		— 5 646 700	—	—
Varaus 1982	4 413 400	+ 4 413 400	—	—
Yhteensä	139 646 000	+ 12 764 200	2 143	+ 7

Henkilöstön määrän lisäyksessä on otettu huomioon vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä aiheutuvat kahdeksan henkilöä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 12 851 900 mk, mistä 12 401 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkausluokka
1 mittausteknikko	V 20
1 maanmittausteknikko	V 20
1 kartanpiirtäjä	V 13
2 toimistopulaista	V 8

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien lakkautettavaksi peruspalkkainen puhelinkeskuksen hoitajan toimi (V 9) ja ylimääräinen toimistoapulaisen toimi (V 8).

Lisäys on 121 500 mk.

c) Työruuhkien purkamiseksi ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä 101 300 mk maanmittausteknikon (V 23) ja kartanpiirtäjän (V 13) palkkaamiseksi enintään neljäksi vuodeksi.

Automaatioon perustuvan teknologian hyödyntämisen tehostamiseksi työsuhdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä 66 600 mk atk-yhteys-henkilön palkkaamista varten.

Viitaten kohdan b perusteluihin ehdotetaan tilapäisten palkkioista vähennettäväksi 177 600 mk viiden ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkkoista vähennettäväksi 85 500 mk neljän siivoajan, joista kolme henkilöä on osa-aikaista, ja yhden puhelunvälittäjän palkkioina.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 215 700 mk vuoden 1981 aikana osaksi vuotta palkatun henkilöstön palkkioina.

Työsuhdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä 12 000 mk vuoden 1981 aikana osaksi vuotta palkatun henkilön palkkana.

Tilapäisten palkkioista ja työsuhdepalkkoista vähennetään 378 000 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen ja siirrettyjen tointen palkkioina.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 334 300 mk vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun kahdeksan apulaiskanslistin edelleen palkkaamista varten.

Lisäys on 88 800 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 324 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 100 000 mk harjoittelijain palkkioita varten.

1982 esitys	139 646 000
1981 menoarvio	126 881 800
1981 I lisämenoarvio	145 200
1980 tilinpäätös	114 280 131

21. Kartastotyöt (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 212 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta. Lisäyksestä 200 000 mk on aikaisemmin suoritettu momentilta 31.24.77. Momentin määrärahalta voidaan palkata enintään 118 henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Varsinaiset kartastotyöt	10 500 000
Suomen Kartasto	1 600 000
Maaperäkartoituksen yhteistyö	220 000
Muut kartastotyöt	350 000
Yhteensä	12 670 000

1982 esitys	12 670 000
1981 menoarvio	11 458 000
1980 tilinpäätös	10 538 311

22. Kiinteistötoimitukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 600 000 mk, mistä 1 000 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta. Lisäyksestä 1 000 000 mk on aikaisemmin suoritettu momentilta 31.24.88. Momentin määrärahalta voidaan palkata enintään 180 henkilöä.

1982 esitys	10 900 000
1981 menoarvio	8 300 000
1980 tilinpäätös	6 795 727

24. Kiinteistörekisterin muodostaminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 600 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja hintojen noususta. Momentin määrärahalta voidaan palkata 13 henkilöä määräaikaisiin tehtäviin.

1982 esitys	2 000 000
1981 menoarvio	1 400 000
1980 tilinpäätös	764 468

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 591 500 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 500 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 15 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 4 950 000 mk, mistä 4 850 000 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta ja 100 000 mk kertamenosta Suomen maanmittauksen historian julkaisemisesta vuoden 1982 osalle tuleviin menoihin. Kun alamomentilta vähennetään rakennusten käyttömenoja 1 930 000 mk lähinnä Pasilan virastotaloon muutosta johtuen ja kertameno 60 000 mk sekä 370 000 mk kiinteistöjen hoitomenojen rakennushallintoon keskittämisen johdosta, lisäys on 2 590 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	11 500 000
Virkistystoiminta (enintään)	25 000
Muut henkilöstömenot	205 000
Rakennusten käyttö	8 850 000
Toimistomenot	6 800 000
Moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito	930 000
Suomen maanmittauksen historian julkaiseminen (kertameno)	100 000
Yhteensä	28 410 000

1982 esitys	28 425 000
1981 menoarvio	25 833 500
1981 I lisämenoarvio	1 250 000
1980 tilinpäätös	24 231 798

41. *Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 400 000 mk käytettäväksi uusjakojen tukemisesta annetun lain (24/81) sekä vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain (218/62) ja sen perusteella annetun valtioneuvoston päätöksen (802/73) mukaisten menojen maksamiseen, kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/77) 102 §:n mukaisten lainojen ja korkotuen rahoitukseen sekä eräistä vesitilusjärjestelyistä annetun lain (31/80) mukaisia lunastuksia varten. Lisäys 400 000 mk aiheutuu tehostuneesta uusjakotoiminnasta.

1982 esitys	4 400 000
1981 menoarvio	4 000 000
1980 tilinpäätös	4 000 000

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 000 000 mk Pasilan virastotalon kalusto- ja laitehankintoja, karttatuotannon automaation ja atk-laitteiden uusimista ja täydentämistä sekä kojeiden ja kaluston uusimista varten. Määrärahasta käytetään 1 000 000 mk vuoden 1981 menoarviossa myönnetyn tilausvaltuuden mukaisiin kassamenoihin.

1982 esitys	7 000 000
1981 menoarvio	6 100 000
1980 tilinpäätös	4 400 000

65. Geodeettinen laitos

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 745 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	1 378 000	+ 120 700	16	—
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i>	191 000	+ 20 600	4	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	6 800	—	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	114 000	+ 8 600	—	—
	Varaus 1981	— 71 700	—	—
	Varaus 1982	+ 55 200	—	—
Yhteensä	1 745 000	+ 133 400	20	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 141 300 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään neljä pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	1 745 000
1981 menoarvio	1 611 600
1980 tilinpäätös	1 366 136

21. Mittaus- ja tutkimustyöt

Momentille ehdotetaan lisäystä 90 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä kustannusten noususta. Momentin määrärahaa voidaan käyttää lyhytaikaisten laskenta- ja kenttäpulaisten palkkauksiin.

1982 esitys	990 000
1981 menoarvio	900 000
1980 tilinpäätös	754 709

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 71 500 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 400 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 2 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 71 100 mk lähinnä hintojen ja vuokrien nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Rakennusten käyttö	582 800
Painatus	47 500
Kansainväliseen yhteistyöhön liittyvät matkat	60 000
Virkistystoiminta (enintään)	300
Muut menot	110 000
Yhteensä	800 600

1982 esitys	802 600
1981 menoarvio	731 100
1980 tilinpäätös	676 725

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 550 000 mk tutkimusvälineiden uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	550 000
1981 menoarvio	900 000
1980 tilinpäätös	300 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 715 000 mk, mistä 700 000 mk Metsähovin avaruusgeodeettisen aseman (Kirkkonummi) työ- ja toimistotilojen rakentamista ja 15 000 mk Nummellan perusviivan suoja-aidan rakentamista sekä perusviivan rakennusten sähköistämistä ja mittausrakennelmien korjaamista varten.

1982 esitys	715 000
1981 menoarvio	50 000

70. Maatalouden tutkimuskeskus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 32 430 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet Muutos ± 1981 1982/81	
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	12 472 200	+ 1 209 300	171	—
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhteipalkat	16 731 600	+ 3 562 700	560	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	80 000	+ 7 000	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	2 121 300	+ 320 200	—	—
Varaus 1981		— 1 225 200	—	—
Varaus 1982	1 024 900	+ 1 024 900	—	—
Yhteensä	32 430 000	+ 4 898 900	731	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 766 900 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 2 807 800 mk.

c) Kiinteistöjen kotimaisilla polttoaineilla tapahtuvan lämmityksen hoitamiseksi ja tutkimusvälineiden huoltotehtävien lisääntymisen johdosta ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 40 000 mk lämmittäjän palkkaamista varten.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 973 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Työsuhdepalkoista vähennetään 15 000 mk vuoden 1981 aikana osaksi vuotta lakkauteen toimen palkkana.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 37 700 mk vuoden 1981 aikana osaksi vuotta palkatun henkilöstön palkkioina.

Työsuhdepalkoista vähennetään 24 600 mk vuoden 1981 aikana siirrettyjen tointen palkkoina.

Lisäys on 2 011 100 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 561 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 1 000 mk vuosilomakorvauksia varten.

1982 esitys	32 430 000
1981 menoarvio	27 531 100
1980 tilinpäätös	25 538 320

21. Tutkimuksen yleiskustannukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk tutkimustoiminnan laajenemisen ja hintojen nousun johdosta.

1982 esitys	3 120 000
1981 menoarvio	2 820 000
1980 tilinpäätös	3 052 979

22. Tarkastustoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan torjunta-ainelain (327/69) edellyttämien tehtävien hoitamista varten lisäystä 140 000 mk, mikä aiheutuu tarkastustoiminnan tehostamisesta ja hintojen noususta. Tarkastustoiminnasta kertyvät tulot on merkitty alamomentille 12.30.70.1.

1982 esitys	1 250 000
1981 menoarvio	1 110 000
1980 tilinpäätös	1 869 447

23. Koegasemien menot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 600 000 mk hintojen ja lämmityskustannusten nousun sekä tutkimustoiminnan laajenemisen johdosta. Kun momentilta vähennetään kertameno 120 000 mk, lisäys on 480 000 mk. Momentin määrärahasta voidaan käyttää palkkauksiin enintään 50 000 mk.

1982 esitys	3 290 000
1981 menoarvio	2 810 000
1980 tilinpäätös	2 618 728

24. Kasvinjalostustoiminta (arviomääräraha)

Viitaten kasvinjalostustoiminnan edistämistä annettuun lakiin (896/77) momentille ehdotetaan kasvinjalostustutkimukseen käytettäväksi 700 000 mk, minkä arvioidaan vastavasti kertyvän momentille 12.30.32 maatalouden tutkimuskeskuksen toimesta jalostettujen lajikkeiden siementavarasta suoritettavina maksuina. Maksuista arvioidaan kertyvän 150 000 mk ulkomailta. Lisäys on 100 000 mk. Momentin määrärahalla voidaan palkata enintään 12 henkilöä.

1982 esitys	700 000
1981 menoarvio	600 000
1980 tilinpäätös	408 859

25. Maksullisten tilaustöiden erillismenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk tilaustutkimusten kasvun ja hintojen nousun johdosta. Tästä toiminnasta kertyvät tulot on merkitty alamomentille 12.30.70.1. Momentin määrärahalla voidaan palkata enintään keskimäärin viisi henkilöä.

1982 esitys	210 000
1981 menoarvio	60 000
1980 tilinpäätös	76 140

27. Maataloudelliset yhteistutkimukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 200 000 mk, mistä 500 000 mk tutkimuslaitosten yhteistyönä suoritettavien ajankohtaisten tavoitetutkimusten sekä maatalouden ja puutarhatalouden energiankäyttöön liittyvän tutkimustoiminnan jatkamiseksi ja 700 000 mk biologisen typensidonnan ja ravinnetyypen hyväksikäytön tutkimusprojektia varten maa- ja met-

sätalousministeriön käytettäväksi palkkaus- ja muihin kulutusmenoihin. Momentin määrärahaalla voidaan palkata enintään 60 henkilöä.

1982 esitys	3 000 000
1981 menoarvio	1 800 000
1980 tilinpäätös	700 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 926 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 10 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 625 000 mk, mistä 1 175 000 mk aiheutuu hintojen noususta ja toiminnan laajenemisesta ja 450 000 mk kertamenosta Jokioisiin muuttoa varten. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 700 000 mk, lisäys on 925 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	380 000
Rakennusten käyttö	4 900 000
Toimisto- ja painatusmenot	1 030 000
Automaattinen tietojenkäsittely	385 000
Jokioisiin muutto (kertameno)	450 000
Virkistystoiminta (enintään)	800
Muut menot	779 200
Yhteensä	7 925 000

1982 esitys	7 935 000
1981 menoarvio	7 009 000
1980 tilinpäätös	4 578 724

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 000 000 mk tutkimusvälineiden ja kaluston sekä maatalojen kaluston uusimista ja täydentämistä sekä Tikkurilan laitosten Jokioisiin siirtymisen edellyttämän irtaimiston hankkimista varten. Määrärahasta käytetään 1 500 000 mk vuoden 1981 menoarviossa myönnetyn tilausvaltuuden mukaisiin kassamenoihin.

1982 esitys	6 000 000
1981 menoarvio	7 000 000
1981 I lisämenoarvio	800 000
1980 tilinpäätös	6 000 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 835 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan 4 335 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
Jokioisten tutkimuslaitos — III vaihe	3 531 (21 000)	22 000 000	6 231 (1 048)	15 800 000	2 000 000
Lintupajun navetan peruskorjaus, Jokioinen	2 270 (10 900)	3 400 000	1 498 (312)	1 065 000	2 335 000
				Yhteensä	4 335 000

2. *Uudet työt.* Alamomentille ehdotetaan 1 300 000 mk uusia talonrakennushankkeita varten seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta-ala m ²	Kustannusarvio		Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ²	
Keski-Suomen koeaseman talouskeskus, Laukaa	1 275	5 400 000	4 235	1 000 000
Lintupajun koenavetan laakasiilot, Jokioinen ..	650	300 000	462	300 000
Yhteensä				1 300 000

3. *Suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 200 000 mk rakennushankkeiden suunnittelua varten.

1982 esitys	5 835 000
1981 menoarvio	14 870 000
1981 I lisämenoarvio	1 700 000
1980 tilinpäätös	20 300 000

77. *Maa- ja vesirakennustyöt* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 100 000 mk Jokioisten kartanoiden ja koeaseman peltojen salaojista varten.

1982 esitys	100 000
1981 menoarvio	885 000
1980 tilinpäätös	100 000

72. Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 381 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	1 927 100	+ 189 400	30	—
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i> ..	208 400	+ 20 700	5	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	15 000	+ 5 000	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	155 200	+ 12 900	—	—
	Varaus 1981	— 96 800	—	—
	Varaus 1982	+ 75 300	—	—
Yhteensä	2 381 000	+ 206 500	35	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 210 100 mk, mistä 208 400 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään viisi pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 5 000 mk lähinnä harjoittelijoiden palkkoina.

1982 esitys	2 381 000
1981 menoarvio	2 174 500
1980 tilinpäätös	1 730 384

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 72 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 400 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 2 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamentille ehdotetaan lisäystä 71 600 mk, mistä 41 600 mk aiheutuu lähinnä hintojen noususta ja 30 000 mk maataloustilastojen tuottamisesta maksettavien korvausten tarkistamisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	135 000
Virkistystoiminta (enintään)	400
Muut menot	402 800
Yhteensä	538 200

1982 esitys	540 200
1981 menoarvio	468 200
1980 tilinpäätös	427 298

40. *Maatalouskirjanpito toiminnan avustaminen*

Momentille ehdotetaan lisäystä 350 000 mk kirjanpito tilojen lukumäärän lisääntymisen ja neuvontajärjestöille maksettavien palkkioiden tarkistuksen johdosta.

1982 esitys	1 350 000
1981 menoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	580 000

70. *Kaluston bankkiminen*

Momentille ehdotetaan 50 000 mk konttorikoneiden ja kaluston uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	50 000
1981 menoarvio	50 000
1980 tilinpäätös	49 945

76. *Metsäntutkimuslaitos*

01. *Palkkaukset (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 14 945 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	9 650 800	+ 1 116 900	128	+ 3
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i> ..	3 657 400	+ 583 200	65	+ 4
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	186 700	+ 15 800	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	977 800	+ 112 000	—	—
Varaus 1981		— 589 000	—	—
Varaus 1982	472 300	+ 472 300	—	—
Yhteensä	14 945 000	+ 1 711 200	193	+ 7

Henkilöstön määrän lisäys aiheutuu siirroista momenteilta 30.76.22, 23, (24) ja 26.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 249 200 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Rovaniemen ja Suonenjoen tutkimusosastojen johtamisedellytysten kehittämiseksi ehdotetaan perustettavaksi 1.3.1982 lukien kaksi ylimääräistä tutkimusosaston johtajan tointa

(B 2). Vastaavasti voidaan vähentää momentilta 30.76.23 palkkauskustannuksina 140 000 mk.

Torjunta-aineiden tutkimus- ja tarkastustoiminnan tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen vanhemman tutkijan toimi (V 29). Vastaavasti voidaan vähentää momentilta 30.76.26 palkkauskustannuksina 82 000 mk.

Henkilöstörakenteen kehittämiseksi vastaa-

maan muuttuneita tehtäviä ehdotetaan 1.3. 1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen toimistosihteerin toimi (V 15) ja ylimääräinen arkistonhoitajan toimi (V 13). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa ylimääräinen kanslistin toimi (V 13) ja ylimääräinen apulaiskanslistin toimi (V 11).

Lisäys on 237 900 mk.

c) Menoarvion rakenteen kehittämiseksi työsuhteppalkkoihin ehdotetaan neljän henkilön palkkaamista varten lisäystä 228 800 mk, mistä 57 100 mk on siirtoa momentilta 30.76.22 ja 149 000 mk on siirtoa aikaisemmin momentilta 30.76.24 rahoitetusta puun- ja metsätutkimusmäärärahasta. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 69 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	14 945 000
1981 menoarvio	13 233 800
1980 tilinpäätös	10 692 140

20. Maksullisten tilaustöiden erillismenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 150 000 mk palvelututkimustoiminnan käynnistämistä varten. Palvelututkimuksista kertyvä tulo on merkitty alamomentille 12.30.76.1. Ehdotetaan, että momentin määrärahalta voidaan palkata enintään kolme henkilöä.

1982 esitys	150 000
-------------	---------

21. Koeasemien ja luonnonsuojelualueiden hoito

Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään kuusi pysyväisluonteista henkilöä.

1982 esitys	250 000
1981 menoarvio	220 000
1980 tilinpäätös	191 130

22. Metsien inventointi, puunkäyttö- ja metsäekonomiset sekä metsätutkimukset (siirtomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 577 100 mk, mistä 854 100 mk aiheutuu kustannusten noususta ja lähinnä metsien inventointiin ja metsäverotukseen ja -tilastoon liittyvän perustutkimuksen lisääntymisestä ja tehostamisesta,

1 173 000 mk aikaisemmin momentilta 30.76.24 rahoitettujen puun- ja metsätutkimusten siirtämisestä tältä momentilta rahoitettavaksi sekä 550 000 mk kertamenoista yksityismetsien hakkuumahdollisuuksia ja hakkuupoistumaa selvittävän tutkimuksen jatkamista varten. Kun momentilta vähennetään 57 100 mk siirtona momentille 30.76.01 ja kertameno 495 000 mk, lisäys on 2 025 000 mk. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 67 henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Metsien inventointitutkimukset	2 400 000
Metsätase- ja yhteiskuntatutkimukset	860 000
Liiketaloudelliset sekä markkinatutkimukset	430 000
Metsäverotus ja tilasto	450 000
Puutavaran mittaussäännön mukaiset tutkimukset	90 000
Yksityismetsien hakkuumahdollisuudet ja hakkuupoistuma (kertameno)	550 000
Metsätutkimukset	670 000
Puuntutkimukset	750 000
Yhteensä	6 200 000

1982 esitys	6 200 000
1981 menoarvio	4 175 000
1980 tilinpäätös	2 948 000

23. Metsien tuoton kohottamistutkimukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 068 300 mk, mikä aiheutuu lähinnä kustannusten noususta ja Pohjois-Suomen metsien hoitoon sekä metsien luontaisen uudistamiseen ja metsänviljelyyn liittyvän perustutkimuksen tehostamisesta. Kun momentilta vähennetään momentin 30.76.01 kohdan b perusteluihin viitaten 140 000 mk, lisäys on 1 928 300 mk. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 229 henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Metsänparannustutkimukset	700 000
Metsäpuiden jalostus	4 200 000
Pohjois-Suomen metsien hoito	2 005 300
Pysyvien koalojen hoito ja mittaus	280 000
Metsien lannoitus	1 800 000
Metsäpuiden siemensato	200 000
Metsien luontainen uudistaminen ja metsänviljely	2 030 000
Kasvu- ja tuotostutkimukset	850 000
Metsänsuojelututkimukset	1 250 000
Muut puun tuoton kohottamistutkimukset	230 000
Yhteensä	13 545 300

1982 esitys	13 545 300
1981 menoarvio	11 617 000
1980 tilinpäätös	9 966 300

(24.) Puun- ja metsätyöntutkimukset

Momentti ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta ja sen määrärahasta ehdotetaan siirrettäväksi 149 000 mk momentille 30.76.01 ja 1 173 000 mk momentille 30.76.22. Vähennys on 1 322 000 mk.

1981 menoarvio	1 322 000
1980 tilinpäätös	1 257 977

25. Koe- ja tutkimusasemilla suoritettavat tutkimukset

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 398 000 mk, mistä 400 000 mk aiheutuu tutkimustoiminnan käynnistämisestä Joensuussa sekä 998 000 mk alueellisen tutkimustoiminnan tehostamisesta ja kustannusten noususta. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 75 henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Parkanon tutkimusasema	1 340 000
Kolarin tutkimusasema	1 150 000
Muhoksen tutkimusasema	1 326 000
Rovaniemen tutkimusasema	1 583 000
Suonenjoen tutkimusasema	590 000
Joensuun tutkimusyksikkö	400 000
Ojajoen koeasema	100 000
Yhteensä	6 489 000

1982 esitys	6 489 000
1981 menoarvio	5 091 000
1980 tilinpäätös	4 489 298

26. Muu koe-, tutkimus- ja tarkastustoiminta

Momentille ehdotetaan lisäystä 375 000 mk, mistä 225 000 mk aiheutuu tilastomatemattisen tutkimus- ja palvelutoiminnan tehostamisesta, metsämaan viljavuuden alueellista jakautumista selvittävän tutkimustoiminnan laajentamisesta ja tehostamisesta ja kustannusten noususta sekä 150 000 mk kertamenosta metsämarja- ja sieniprojektin jatkamista varten. Kun momentilta vähennetään momentin 30.76.01 kohdan b perusteluihin viitaten 82 000 mk sekä kertameno 43 000 mk, lisäys on 250 000 mk. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 12 henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Torjunta-aineiden tarkastus	263 000
Metsämaan viljavuuden alueellinen jakautuminen	80 000
Tilastomatemattinen tutkimus ja palvelu	350 000
Metsämarja- ja sieniprojekti (kertameno)	150 000
Yhteensä	843 000

1982 esitys	843 000
1981 menoarvio	593 000
1980 tilinpäätös	439 950

27. Kansainvälinen tutkimusyhteistyö

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan 200 000 mk pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen tutkimusyhteistyöhön. Lisäys on 65 000 mk, mistä 60 000 mk aiheutuu siirrosta alamomentilta 30.76.29.2 ja 5 000 mk kustannusten noususta.

Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahasta saadaan käyttää enintään 50 000 mk tutkimusyhteistyöhön liittyviin kansainvälisiin matkoihin.

Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään neljä henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Pohjoismainen tutkimusyhteistyö	150 000
Muu kansainvälinen tutkimusyhteistyö ..	50 000
Yhteensä	200 000

1982 esitys	200 000
1981 menoarvio	135 000
1980 tilinpäätös	140 000

28. Metsätaloudelliset yhteistutkimukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 500 000 mk ajankohtaisiin metsätaloudellisiin yhteistutkimuksiin maa- ja metsätalousministeriön käytettäväksi palkkaus- ja muita kulutusmenoja varten. Lisäys 500 000 mk aiheutuu lähinnä puun käyttöä energialähteenä edistävän tutkimus- ja koe-toiminnan tehostamisesta ja laajentamisesta valtioneuvoston hyväksymien energiapolitiittisten päämäärien mukaisesti. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään 20 pysyväisluonteista henkilöä.

1982 esitys	5 500 000
1981 menoarvio	5 000 000
1980 tilinpäätös	4 500 000

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 632 800 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 800 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 6 800 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 692 000 mk lähinnä hintojen ja vuokrien nousun johdosta. Kun alamomentilta vähennetään 60 000 mk siirtona momentille 30.76.27, lisäys on 632 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	800 000
Rakennusten käyttö	3 061 000
Painatus	600 000
Atk-menot	893 000
Muut menot	780 000
Yhteensä	6 134 000

1982 esitys 6 140 800
1981 menoarvio 5 508 000
1980 tilinpäätös 5 011 484

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 000 000 mk, mistä 300 000 mk atk-laitteiden hankkimista ja 1 700 000 mk kalusteiden, koneiden ja tutkimusvälineiden uusimista ja täydentämistä sekä Joensuun tutkimusaseman perushankintoja varten.

1982 esitys 2 000 000
1981 menoarvio 1 517 000
1980 tilinpäätös 1 383 100

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 11 270 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan 11 170 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Pinta-ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Punkaharjun jalostuskoasema					
— koasemarakennukset ja kotimaisella polttoaineella toimiva lämpökeskus	1 018 (6 110)	7 090 000	6 965 (1 160)	4 720 000	3 420 000
— metsuriasunnot	313 (1 150)	1 050 000	3 355 (913)		
2. Joensuun tutkimusasema					
— tutkimusasema	971 (5 350)	5 300 000	5 458 (991)	1 500 000	3 500 000
— tutkimuskasvihuone	100 (400)	600 000	6 000 (1 500)		
3. Metsätalon D-siiven peruskorjaus	5 130 (27 380)	6 800 000	1 131 (212)	1 500 000	2 500 000
4. Tikkurilan laitusrakennus					
— rakennuksen n:o 4 kunnostus	2 870	1 550 000	540	700 000	1 750 000
— kasvihuoneiden peruskorjaus	730 (2 280)	900 000	1 233 (395)		
				Yhteensä	11 170 000

2. *Talonrakennusten suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 100 000 mk Kannuksen tutkimusaseman ja kasvihuoneen suunnittelua varten.

1982 esitys 11 270 000
1981 menoarvio 3 600 000
1980 tilinpäätös 2 500 000

80. Eläinlääkintätoimi

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 8 163 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	6 170 200	+ 667 100	61	+ 2
2. Tilapäisten palkkiot	29 600	— 36 600	1	— 1
3. Muut palkat ja palkkiot	1 171 500	+ 63 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	533 700	+ 42 900	—	—
Varaus 1981		— 333 900	—	—
Varaus 1982	258 000	+ 258 000	—	—
Yhteensä	8 163 000	+ 660 900	62	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 605 800 mk, mistä 598 600 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Siipikarjan lihantarkastustoiminnan käynnistämiseksi ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen tarkastuseläinlääkärin toimi (B 1). Tässä aiheutuvat palkkauskulut katetaan momentille 12.30.80 kertyvillä lihantarkastusmaksuilla.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavan toimihenkilön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen osastosihteerin toimi (V 20).

Lisäys on 131 600 mk.

c) Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkiosta vähentää ylimääräistetyt toimen palkkiona 43 500 mk.

1982 esitys	8 163 000
1981 menoarvio	7 502 100
1980 tilinpäätös	5 752 811

25. Eläintautien ehkäiseminen ja muu eläinlääkintähuolto (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 270 000 mk, mistä 170 000 mk aiheutuu hintojen noususta ja 100 000 mk eläinten raivotaudin ennaltaehkäisyn tehostamisesta. Kun momentilta vähennetään kertameno 40 000 mk, lisäys on 230 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Matkat	300 000
Muut menot	1 390 000
Yhteensä	1 690 000

1982 esitys	1 690 000
1981 menoarvio	1 460 000
1980 tilinpäätös	1 709 032

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Jatko- ja täydennyskoulutus	63 000
Muut menot	17 000
Yhteensä	80 000

1982 esitys	80 000
1981 menoarvio	70 000
1980 tilinpäätös	52 112

30. Valtionosuus kunnan- ja kaupungineläinlääkäriin palkkaamiseen (arviomääräraha)

Lain nojalla suoritettavia valtionosuuksia varten momentille merkitään 22 801 000 mk, mistä 2 100 000 mk vuoden 1981 ja sitä aikaisempien vuosien valtionosuuden loppuerien suorittamista ja 20 701 000 mk vuoden 1982 valtionosuuden ennakoiden maksamista varten. Lisäys on 3 073 100 mk, mistä 2 190 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 95 000 mk kahden uuden kunnaneläinlääkärin

palkkaamisesta, 17 000 mk kahden tilapäisen kunnaneläinlääkärin palkkaamisesta enintään neljäksi kuukaudeksi, sekä 771 100 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun momentilta vähennetään varaus 986 400 mk vuodelle 1981, lisäys on 2 086 700 mk. Ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin vuonna 1982 saadaan hyväksyä enintään kaksi uutta henkilöä.

1982 esitys	22 801 000
1981 menoarvio	20 714 300
1980 tilinpäätös	17 534 418

31. *Valtionosuus kunnan- ja kaupungineläinlääkärien matkakulujen korvaamiseen* (arviomääräraha)

Lain nojalla suoritettavia valtionosuuksia varten momentille merkitään vuoden 1981 ja sitä aikaisempien vuosien valtionosuuksien mak-

samiseen 1 375 000 mk. Lisäys 875 000 mk aiheutuu matkakustannusten noususta.

1982 esitys	1 375 000
1981 menoarvio	500 000

33. *Valtionapu kunnille maidosta otettujen näytteiden tutkimisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen* (arviomääräraha)

Lain nojalla suoritettavia valtionapuja varten momentille merkitään 8 190 000 mk vuoden 1981 ja sitä aikaisempien vuosien valtionavun loppuerien ja vuoden 1982 valtionavun ennakoiden maksamista varten. Lisäys 846 000 mk aiheutuu valtionapuun oikeutettavien tutkimusmaksujen noususta.

1982 esitys	8 190 000
1981 menoarvio	7 344 000
1980 tilinpäätös	6 742 760

84. Valtion eläinlääketieteellinen laitos

Valtion eläinlääketieteelliseen laitokseen on suunniteltu perustettavaksi 1980-luvulla kaikkiaan neljä aluelaboratoriota. Ensimmäinen aluelaboratorio on aloittanut toimintansa Kuopiossa vuonna 1980. Vuonna 1981 on aloitettu Seinäjoen ja Oulun aluelaboratorioiden

suunnittelu. Neljäs aluelaboratorio on suunniteltu perustettavaksi Lappeenrantaan 1980-luvun loppupuolella. Vuonna 1982 on täten tarkoitus osoittaa varoja Seinäjoen ja Oulun aluelaboratorioiden suunnittelun jatkamista ja toiminnan käynnistämistä varten.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 112 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	5 067 100	+ 876 700	79	+ 6
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	322 700	— 6 200	7	— 3
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	129 700	+ 14 400	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	399 300	+ 58 700	—	—
	Varaus 1981	— 231 700	—	—
	Varaus 1982	+ 193 200	—	—
	Yhteensä	+ 905 100	86	+ 3

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 525 200 mk, mistä 518 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Kuopion aluelaboratorion toimintaedellytysten turvaamiseksi ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen eläinlääkärin toimi (B 1).

Seinäjoen ja Oulun aluelaboratorioiden toiminnan suunnittelua ja käynnistämistä varten ehdotetaan perustettavaksi kaksi aluelaboratorion johtajan virkaa (B 4).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi kaksi ylimääräistä laboratorioapulaisen tointa (V 11) ja ylimääräinen konekirjoittajan toimi (V 10).

Lisäys on 404 400 mk.

c) Biologisten valmisteiden kehittämiseen ja eläintautien vastustamiseen liittyvän tutkimustoiminnan tehostamiseksi tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 50 000 mk.

Viitaten kohdan b perusteluihin ehdotetaan tilapäisten palkkioista vähennettäväksi 94 700 mk kolmen ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Vähennys on 44 700 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään neljä pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	6 112 000
1981 menoarvio	5 206 900
1980 tilinpäätös	4 316 913

24. *Ulkomaiset seerumit ja rokotusaineet* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 000 000 mk lähinnä hintojen nousun ja turkiseläinrokkotteiden lisääntyneen tarpeen johdosta.

1982 esitys	4 600 000
1981 menoarvio	3 600 000
1980 tilinpäätös	3 987 754

27. *Maksullisten tilaustöiden erillismenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 20 000 mk kalatauti-tarkkailuun liittyviä tilaustöitä, tarkastuskäyntejä, eläinlääkärin tarkastuspalkkioita ja matkoja varten. Lisäys on 3 000 mk. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty alamomentille 12.30.84.1.

1982 esitys	20 000
1981 menoarvio	17 000
1980 tilinpäätös	14 201

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 230 200 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 200 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 2 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 230 000 mk, mikä aiheutuu laboratorioverkoston laajenemisen ja hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	80 000
Rakennusten käyttö	330 000
Koneiden, laitteiden ja kaluston korjaus ja huolto	100 000
Rehut, kuivikkeet ja laiduntaminen	160 000
Tarvikkeet ja tarveaineet	850 000
Seerumihevosten ja koe-eläinten hankkiminen	40 000
Muut menot	220 000
Yhteensä	1 780 000

1982 esitys	1 782 000
1981 menoarvio	1 551 800
1980 tilinpäätös	1 306 969

70. *Kaluston ja tutkimusvälineiden hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 600 000 mk kaluston, konttorikoneiden ja tutkimuslaitteiden uusimista ja täydentämistä sekä Kuopion ja Seinäjoen aluelaboratorioiden hankintoja varten.

1982 esitys	600 000
1981 menoarvio	1 300 000
1980 tilinpäätös	800 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk valtion eläinlääketieteellisen laitoksen uuden laboratoriorakennuksen (Helsinki) suunnittelua ja rakennustöiden aloittamista varten. Hankkeen alustava kustannusarvio on 5 800 000 mk. Rakennuksen pinta-ala on 1 055 m² ja tilavuus 5 800 m³.

1982 esitys	1 000 000
-------------	-----------

90. Valtion margariinitehdas

Valtion margariinitehtaan menojen budjetointia ehdotetaan kehitettäväksi tarkoituksenmukaisemmaksi keskittämällä aikaisemmin eri momenteille budjetoidut palkkaus-, raaka-ainesten hankinta- ja muut käyttömenot yhdelle momentille.

Valtion margariinitehtaan liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1982:

	mk	
Myyntituotot	31 123 000	
Myyntiin oikaisuerät		
Alennukset	700 000	
Luottotappiot	30 000	
Välilliset verot	4 357 000	— 5 087 000
Liikevaihto	26 036 000	
Kulut		
Aineet ja tarvikkeet	20 198 000	
Palkat	2 224 500	
Vuokrat	140 000	
Muut kulut	2 881 500	— 25 444 000
Käyttökate	592 000	
Poistot		
Rakennuksista	20 000	
Koneista ja kalustosta	120 000	— 140 000
Liikeliijäämä	452 000	
Muut tuotot		
Korkotuotot	5 000	
Muut tuotot	13 000	+ 18 000
	470 000	
Välittömät verot	—	90 000
Tilikauden ylijäämä	380 000	

05. Eläkkeet (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 90 000 mk eläkekustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	630 000
1981 menoarvio	540 000
1980 tilinpäätös	499 191

22. (30.90.01, 21 ja 29) Käyttömenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 818 100 mk, mikä aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta sekä raaka- ja tarveaineiden hintojen noususta. Momentin määrärahasta saadaan käyttää enintään 1 200 mk käyttövaroihin. Määrärahalla saadaan palkata enintään 34 pysyväisluonteista henkilöä.

	mk	
Käyttösuunnitelma:		
Palkat	2 224 500	
Raaka- ja tarveaineet	18 500 000	
Muut kulut	9 426 500	
	Yhteensä	30 151 000

1982 esitys	30 151 000
1981 menoarvio	27 332 900
1980 tilinpäätös	21 844 878

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 400 000 mk lähinnä tavarahissin ja pakkauslinjojen uusimista varten.

1982 esitys	400 000
1981 menoarvio	150 000
1980 tilinpäätös	300 000

92. Maanmittaushallituksen karttapaino

Maanmittaushallituksen karttapainon liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1982:

	mk	
Myyntituotot	23 330 000	
Myyntiin oikaisuerät		
Tuloutus maanmittaushal-		
litukselle	2 800 000	
Myyntisopimustilitykset ..	30 000	— 2 830 000

	mk	
Liikevaihto	20 500 000	
Kulut		
Aineet ja tarvikkeet	4 270 000	
Palkat	5 280 000	
Muut muuttuvat kulut ..	1 200 000	
Varaston muutos	— 500 000	— 10 250 000
Myyntikate	10 250 000	
Palkat	3 020 000	
Vuokrat	2 030 000	
Muut kiinteät kulut	3 100 000	— 8 150 000

	mk		mk
Käyttökate	2 100 000	Liikeylijäämä	1 300 000
Poistot		Muut tuotot ja kulut	
Koneista ja kalustosta	— 800 000	Muut tuotot	+ 100 000
		Tilikauden ylijäämä	1 400 000

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 9 231 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkaukset	108 700	+ 9 100	1	—
2. Työsuhdepalkat	8 226 500	+ 1 020 300	137	+ 4
4. Sosiaaliturvamaksu	604 100	+ 67 100	—	—
	Varaus 1981	— 365 300	—	—
	Varaus 1982	+ 291 700	—	—
Yhteensä	9 231 000	+ 1 022 900	138	+ 4

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 859 400 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 170 000 mk monistajan palkkaamista varten Rovaniemen kopiokeskukseen sekä myyjän, laitoshuoneiden ja taittokoneenhoitajan palkkaamista varten Pasilan karttapainoon. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 141 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	9 231 000
1981 menoarvio	8 208 100
1980 tilinpäätös	7 316 616

05. Eläkkeet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 35 000 mk eläkkeiden nousun johdosta.

1982 esitys	730 000
1981 menoarvio	695 000
1980 tilinpäätös	622 379

29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 435 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään kertameno 400 000 mk, lisäys on 1 035 000 mk.

1982 esitys	8 500 000
1981 menoarvio	7 465 000
1980 tilinpäätös	5 927 161

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 300 000 mk painatus- ja kopiointikaluston hankkimista sekä konttorikoneiden ja kalusteiden uusimista varten.

1982 esitys	2 300 000
1981 menoarvio	2 200 000
1980 tilinpäätös	1 550 000

95. Metsähallituksen metsät

Metsähallituksen metsien liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1982:

	mk	
Myyntituotot	727 000 000	
Liikevaihto	727 000 000	
Kulut		
Aineet ja tarvikkeet ..	35 000 000	
Palkat	290 000 000	
Vuokrat	4 300 000	
Muut kulut	287 700 000	- 617 000 000
Käyttökate	110 000 000	

	mk	
Poistot		
Rakennuksista ja rakennelmista	5 500 000	
Koneista ja kalustosta ..	12 500 000	
Muista pitkävaikutteisista menoista	12 000 000	- 30 000 000
Liikelylijäämä		80 000 000
Muut tuotot		
Korkotuotot		+ 2 000 000
		82 000 000
Välittömät verot		- 47 000 000
Tilikauden ylijäämä		35 000 000

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 55 973 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet Muutos ± 1981 1982/81	
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	42 615 800	+ 4 706 900	662	- 10
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdelpalkat	7 345 400	+ 750 400	132	—
3. Muut palkat ja palkkiot	581 600	+ 50 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	3 661 200	+ 351 100	—	—
	Varaus 1981	- 2 251 800	—	—
	Varaus 1982	+ 1 769 000	—	—
	Yhteensä	55 973 000	794	- 10

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 4 651 400 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 4 733 300 mk.

b) Luvun 30.50 sekä momentin 30.50.01 kohdan b perusteluihin viitaten ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien lakkautettavaksi seuraavat virat ja toimet:

Peruspalkkaiset:	Palkkausluokka
4 metsäteknikkoa	V 20
1 kartanpiirtäjä	V 12
Ylimääräiset:	
1 koulutuspäällikkö	V 27
1 metsänhoitaja	V 27
2 metsänhoitajaa	V 25
1 varastomestari	V 15

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 300 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 884 200 mk.

c) Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdelpalkoista vähennettäväksi 9 900 mk osa-aikaisen siivoajan palkkana.

Työsuhdelpalkoista vähennetään 18 300 mk vuoden 1981 aikana siirrettyjen tointen palkkoina.

Vähennys on 28 200 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 132 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	55 973 000
1981 menoarvio	50 597 300
1980 tilinpäätös	43 772 304

05. *Eläkkeet (arviomääräraha)*

1. *Vakinaiset eläkkeet ja ennen myönnetyt ylimääräiset eläkkeet.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 4 400 000 mk eläkeläisten lukumäärän lisääntymisen ja eläkkeiden nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on 48 380 000 mk.

1982 esitys	48 400 000
1981 menoarvio	44 000 000
1980 tilinpäätös	39 297 156

13. *Kiinteistöjen korjaus ja kunnossapito*

Momentille ehdotetaan lisäystä 400 000 mk, mistä 250 000 mk aiheutuu hintojen noususta ja vanhojen rakennusten lisääntyneestä korjaustarpeesta sekä 150 000 mk maksettavista katukausuista.

1982 esitys	2 600 000
1981 menoarvio	2 200 000
1980 tilinpäätös	1 999 365

14. *Teiden ja tieosuuksien kunnossapito (arviomääräraha)*

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 600 000 mk, mikä aiheutuu kunnossapidettävien teiden määrän lisääntymisestä ja hintojen noususta.

1982 esitys	3 700 000
1981 menoarvio	3 100 000
1980 tilinpäätös	2 696 937

21. *Puutavaran hankinta ja myynti (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 35 000 000 mk puutavaran hankintakustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Hankinnan ja myynnin menot	392 400 000
Työsuojelu	2 200 000
Työntekijäin viihtyvyydenmenot	400 000
Yhteensä	395 000 000

1982 esitys	395 000 000
1981 menoarvio	360 000 000
1980 tilinpäätös	343 015 500

22. *Metsien hoito (siirtomääräraha)*

Metsähallituksen metsien metsänhoito-ohjelman mukaisten varsinaisten metsänhoitotöiden

suorittamiseen, siementen hankintaan, metsäpuiden sekä maisema- ja koristepuiden ja pensaiden taimituotannon ylläpitämiseen, Pohjois-Suomen metsien hoidon tehostamisohjelman sekä Nurmes-suunnitelman mukaisten tehostettujen metsänhoitotöiden aiheuttamiin menoihin momentille ehdotetaan 80 000 000 mk, mistä voidaan käyttää enintään 1 000 000 mk työntekijäkunnan työsuojeluun ja työneuvontaan. Lisäys 9 000 000 mk aiheutuu lähinnä kustannusten noususta.

1982 esitys	80 000 000
1981 menoarvio	71 000 000
1980 tilinpäätös	71 000 000

23. *Kalavesien ja riistan hoito*

Momentille ehdotetaan lisäystä 270 000 mk hintojen nousun ja toiminnan tehostamisen johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kalavesien hoito	1 430 000
Riistan hoito	250 000
Valvonta	1 320 000
Yhteensä	3 000 000

1982 esitys	3 000 000
1981 menoarvio	2 730 000
1980 tilinpäätös	2 390 260

24. *Verot ja metsänhoitomaksut (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 000 000 mk, mikä aiheutuu verotuksen perustana olevan kolmen viimeisen vuoden keskimääräisen verotettavan tulon noususta.

1982 esitys	47 000 000
1981 menoarvio	42 000 000
1980 tilinpäätös	37 579 632

29. *Muut käyttömenot (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 468 800 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 500 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 15 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 467 300 mk hintojen ja vuokrien nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	2 260 000
Tapaturmamenot	3 200 000
Rakennusten käyttö	4 916 700
Automaattinen tietojenkäsittely	2 080 000
Metsien palosuojelu	770 000
Metsätalouden järjestely	1 100 000
Muut menot	3 157 300
	<u>Yhteensä 17 484 000</u>

1982 esitys	17 499 000
1981 menoarvio	16 030 200
1980 tilinpäätös	13 956 819

70. Työkoneiden ja autojen bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 12 000 000 mk maansiirto-, auras-, maanmuokkaus-, istutus- ja puun käsittelykoneiden, autojen, korjaamojen työstö- ja hitsauskoneiden sekä hinnaltaan näihin verrattavien koneiden hankintaa varten.

1982 esitys	12 000 000
1981 menoarvio	11 000 000
1980 tilinpäätös	10 000 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 500 000 mk uusien toimitilojen suunnittelua ja rakentamista sekä vanhojen rakennusten lähinnä lämpötaloudellisia peruskorjauksia varten.

1982 esitys	1 500 000
1981 menoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	1 000 000

75. Asuntojen bankkiminen metsätyövälle (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 700 000 mk metsätyöväen yhteis- ja vuokra-asuntojen rakentamista, perus- ja lämpötaloudellisia korjauksia, yhteisasuntojen uudelleen pystyttämistä, asuntovaunujen ja taukotupien kunnostamista ja hankkimista varten sekä asunto-osakkeiden ostamiseksi metsähallituksen palveluksessa oleville metsätyöntekijöille.

1982 esitys	1 700 000
1981 menoarvio	2 000 000
1980 tilinpäätös	2 500 000

77. Valtionmaiden kulku- ja kuljetusteiden rakentaminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 22 000 000 mk metsähallituksen metsiä palvelevien pysyväisluonteisten teiden ja puutavaran käsittely-, varastointi-, purkaus- ja lastauspaikkojen sekä omien uittoväylien rakentamisesta ja perusparannuksesta aiheutuviin menoihin, tarvittavien välineiden, tarvikkeiden ja kaluston sekä varastosuojien hankintaan, työmaiden huoltoon sekä työntekijöiden ja työnjohtajien terveystarkastuksista aiheutuviin menoihin, yksityisteiden rakentamis- ja perusparannuskustannusten metsähallitukselle jaettujen osuuksien maksamiseen, rakennustöiden suunnitteluun ja laskentamenoihin sekä työmenetelmien kehittämiseen. Momentin määrärahasta 8 000 000 mk on aikaisemmin suoritettu momentilta 34.50.77.

Käyttösuunnitelma:	mk
Tienrakennustoiminta	20 000 000
Osuudet yksityisteiden maksamiseen	2 000 000
	<u>Yhteensä 22 000 000</u>

1982 esitys	22 000 000
1981 menoarvio	14 000 000
1980 tilinpäätös	12 500 000

78. Peruskuivatukset ja perusmetsitykset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 32 000 000 mk metsähallituksen metsien peruskuivatusten, perusmetsitysten ja peruslannoitusten aiheuttamia menoja varten, joihin sisältyvät Pohjois-Suomen ja erityisesti Lapin vajaatuottoisten metsien hoidon ja kunnostamisen tehostamistoimenpiteet sekä Nurmes-suunnitelman edellyttämät tehostetut perusparannustyöt. Momentin määrärahasta 12 000 000 mk on aikaisemmin suoritettu momentilta 34.50.77.

1982 esitys	32 000 000
1981 menoarvio	20 000 000
1980 tilinpäätös	20 000 000

79. Metsänjalostus (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 000 000 mk metsäpuiden siemenen saannin turvaamista ja metsänjalostusohjelman mukaisten metsänjalostustöiden toteuttamista varten.

1982 esitys	6 000 000
1981 menoarvio	5 500 000
1980 tilinpäätös	5 000 000

88. *Maan hankkiminen* (siirtomääräraha)

Metsäpuiden perintötekijöiltään korkealaatuisen siemenen hankkimista ja saannin turvaamista varten on vuosille 1976—1985 laaditun metsänjalostusohjelman mukaiseen toimintaan hankittava maan etelä- ja keskiosista jalostustarkoitukseen sopivia alueita. Jalostustarkoitukseen on arvioitu tarvittavan vuonna 1982 maata noin 150 ha.

Metsätalouden harjoittamista varten ehdotetaan hankittavaksi maa-alueita, mitkä sijaintinsa ja valtion metsien yhtenäistämisen kannalta on tarkoituksenmukaista liittää metsähallituksen maihin.

Lisäksi ehdotetaan, että määrärahaa saadaan käyttää rakennusmaan hankkimiseen metsähallituksen vakituksille metsäyöntekijöille rakennettavia vuokra-asuntoja varten sekä kadun, vesijohdon ja viemärin rakentamisesta aiheutuvien korvausten maksamista varten.

Edellä olevan johdosta momentille ehdotetaan 7 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Maan hankkiminen metsänjalostustarkoituksia varten	900 000
Maan hankkiminen valtion metsätaloutta varten	6 000 000
Maan hankkiminen rakennusmaaksi sekä korvaukset kadun, vesijohdon ja viemärin rakentamisesta	100 000
Yhteensä	7 000 000
1982 esitys	7 000 000
1981 menoarvio	10 000 000
1980 tilinpäätös	23 000 000

89. *Maan hankkiminen myytyjen maa-alueiden ja rakennusten tilalle* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 000 000 mk metsähallituksen hallinnassa olleiden ja myytyjen maa- ja vesialueiden sekä rakennusten tilalle hankittavien lähinnä metsätaloudellisia tarkoituksia varten tarpeellisten maa-alueiden ostamiseen. Määrärahaa on tarkoitus käyttää enintään momentin 14.60.02 tuloja vastaava määrä.

1982 esitys	2 000 000
1981 menoarvio	2 000 000
1980 tilinpäätös	1 208 000

96. *Metsäntutkimuslaitoksen metsät*

Metsäntutkimuslaitoksen metsien liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1982:

	mk
Myyntituotot	9 603 000
Liikevaihto	9 603 000
Kulut	
Aineet ja tarvikkeet	482 000
Palkat	6 671 000
Vuokrat	30 000
Vieraat palvelukset	1 078 000
Muut kulut	404 000
	— 8 665 000

	mk
Käyttökate	938 000
Poistot	
Koneista ja kalustosta	20 000
Laitteista ja rakenteista ..	10 000
	— 30 000
Liikeylijäämä	908 000
Muut tuotot	
Korkotuotot	20 000
	+ 20 000
	928 000
Välittömät verot	— 911 000
Tilikauden ylijäämä	17 000

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 453 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	1 788 800	+ 175 800	26	—
2. <i>Työsubdepalkat</i>	413 500	+ 43 600	9	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	13 000	+ 2 100	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	160 200	+ 13 700	—	—
	Varaus 1981	— 99 700	—	—
	Varaus 1982	+ 77 500	—	—
	Yhteensä	+ 213 000	35	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 220 500 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yhdeksän pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 1 000 mk vuosilomakorvausten ja viransijaisuuksien lisääntymisen johdosta.

1982 esitys 2 453 000
1981 menoarvio 2 240 000
1980 tilinpäätös 2 061 535

05. *Eläkkeet* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 195 000 mk eläkkeiden nousun ja eläkkeensaajien määrän lisääntymisen johdosta.

1982 esitys 1 015 000
1981 menoarvio 820 000
1980 tilinpäätös 765 000

21. *Metsien hoito* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk metsätyöpalkkojen nousun johdosta.

1982 esitys 1 650 000
1981 menoarvio 1 500 000
1980 tilinpäätös 1 361 000

22. *Puutavaran myynti ja hankinta* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 373 000 mk lähinnä metsätyöpalkkojen nousun johdosta. Momentin määrärahasta saadaan käyttää enin-

tään 5 000 mk metsätyöntekijöiden virkistys- ja harrastustoimintaan.

1982 esitys 3 248 000
1981 menoarvio 2 875 000
1980 tilinpäätös 2 825 000

29. *Muut käyttömenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lähinnä hintojen nousun johdosta lisäystä 120 000 mk. Momentin määrärahasta voidaan käyttää enintään 1 300 mk käyttövaroihin ja enintään 7 000 mk kalavesien ja riistan hoitoon metsätutkimuslaitoksen hallinnassa olevilla alueilla.

1982 esitys 1 322 000
1981 menoarvio 1 202 000
1980 tilinpäätös 1 183 000

77. *Metsien perusparannukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 088 000 mk metsäautoteiden rakentamista, soiden kuivatuksia ja perusmetsityksiä varten.

1982 esitys 1 088 000
1981 menoarvio 998 000
1980 tilinpäätös 924 000

88. *Maan bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 600 000 mk maiden ja rakennusten ostamiseen käytettäväksi tutkimus- ja koeasemien sekä metsänjalostuksen tarpeisiin.

1982 esitys 600 000
1981 menoarvio 600 000
1980 tilinpäätös 600 000

98. Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta

Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta käsittää Jokioisten siemenkeskuksen, Jokioisten kartanoiden sahan, Siemenperunakeskuksen (Tyrnävä) ja Tervetaimiaseman (Laukaa).

Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminnan liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1982:

	mk	
Liikevaihto	25 535 000	
Kulut		
Aineet ja tarvikkeet ..	18 396 000	
Palkat	4 562 000	
Vuokrat	129 000	
Muut kulut	2 371 000	
Valmistus omaan käyttöön	— 80 000	
Varaston muutos	— 1 346 000	— 24 032 000
Käyttökate		+ 1 503 000
Poistot		
Rakennuksista	779 000	
Salaojituksesta	38 000	
Koneista ja kalustosta	1 016 000	— 1 833 000
Liikealijäämä		— 330 000
Muut tuotot ja kulut		
Muut tuotot	143 000	
Muut kulut	—	+ 143 000
		— 187 000
Välittömät verot		— 45 000
Tilikauden alijäämä		232 000

Tuloslaskelma osoittaa alijäämää lähinnä toimintaansa laajentavien siemenperunakeskuksen ja tervetaimiaseman suorittamista investoinneista johtuen.

05. Eläkkeet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 35 000 mk eläkeläisten lukumäärän lisääntymisen ja eläkekustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	150 000
1981 menoarvio	115 000
1980 tilinpäätös	106 000

22. Jokioisten siemenkeskus (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 75 000 mk lähinnä palkkojen ja siemenviljan hintojen nousun johdosta. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 14.47.01.

1982 esitys	8 245 000
1981 menoarvio	8 170 000
1980 tilinpäätös	4 977 772

23. Jokioisten kartanoiden saha (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 630 000 mk lähinnä palkkojen ja raakapuun hintojen nousun johdosta. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 14.47.02.

1982 esitys	8 650 000
1981 menoarvio	8 020 000
1980 tilinpäätös	6 996 584

24. Siemenperunakeskuksen tuotantotoiminnan menot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 023 000 mk lähinnä sopimusviljelytoiminnan laajentumisen ja palkkakustannusten nousun johdosta. Toiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 14.47.03.

1982 esitys	8 071 000
1981 menoarvio	6 048 000
1980 tilinpäätös	4 682 953

25. Tervetaimiasema (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 77 000 mk, mistä 44 000 mk palkkausmenoja ja 33 000 mk kulutusmenoja varten. Tuotantotoiminnasta kertyvät tulot on merkitty momentille 14.47.04.

1982 esitys	492 000
1981 menoarvio	415 000
1980 tilinpäätös	341 800

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 860 000 mk Jokioisten siemenkeskuksen, Jokioisten kartanoiden sahan ja Siemenperunakeskuksen koneiden ja kaluston uusimista ja täydentämistä varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Jokioisten siemenkeskus	90 000
Jokioisten kartanoiden saha	170 000
Siemenperunakeskus	600 000
Yhteensä	860 000

1982 esitys	860 000	74. <i>Talonrakennukset</i> (siirtomääräraha)
1981 menoarvio	1 395 000	Momentille ehdotetaan 8 460 000 mk seuraavasti:
1980 tilinpäätös	1 030 000	

Käyttösuunnitelma:

	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
Siemenperunakeskus, Tyrnävä — tutkimus- ja talouskeskus, lämpökeskus ja aluetyöt (II rakennusvaihe)	3 267 (18 650)	14 100 000	4 316 (756)	10 740 000	3 360 000
Jokioisten siemenkeskuksen kuivuri-, lajittelu- ja varastorakennus, Jokioinen	1 056 (19 000)	5 500 000	5 208 (237)	2 400 000	3 100 000
Tervetaimiaseman talouskeskus, Laukaa	3 580	12 600 000	3 520		2 000 000
				<u>Yhteensä</u>	<u>8 460 000</u>

1982 esitys	8 460 000
1981 menoarvio	7 600 000
1980 tilinpäätös	6 600 000

99. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut menot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 53 500 mk seuraavasti:

3. *Muut palkat ja palkkiot*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä viransijaisten palkkioina 50 000 mk viransijaisuuksien lisääntymisen johdosta. Alamomentin loppusumma on 700 000 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu*. Alamomentille merkitään lisäystä 3 500 mk. Alamomentin loppusumma on 49 000 mk.

1982 esitys	749 000
1981 menoarvio	695 500
1980 tilinpäätös	777 980

08. *Komiteat ja asiantuntijat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk komiteapalkkioiden tarkistuksen johdosta.

1982 esitys	1 400 000
1981 menoarvio	1 300 000
1980 tilinpäätös	953 371

09. *Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat*
Momentille ehdotetaan lisäystä 103 500 mk, mikä aiheutuu neuvottelukuntien määrän lisääntymisestä ja komiteapalkkioiden tarkistuksesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Viljantutkimustoimikunta	100 000
Valtion ravitsemusneuvottelukunta	120 000
Torjunta-ainelautakunta	25 000
Kasvilajiketoimikunta	6 000
Metsäntutkimuslaitoksen neuvottelukunta ja hoitokunnat	3 000
Keinosiemennystoimikunta	2 500
Lapin maatilatalouden kehittämisneuvottelukunta	70 000
Satovahinkoneuvottelukunta	30 000
Maatilatilaston neuvottelukunta	10 000
Kasvinsuojeluneuvottelukunta	20 000
Metsänviljelyaineiston neuvottelukunta ..	20 000
Muut neuvottelu- ja toimikunnat	7 000
Yhteensä	413 500

1982 esitys	413 500
1981 menoarvio	310 000
1981 I lisämenoarvio	51 000
1980 tilinpäätös	215 515

40. Maatalouden eräiden tuotantotarvikkeiden varmuusvarastointi

Momentille ehdotetaan 600 000 mk käytettäväksi maatalouden tuotantotarvikkeiden varmuusvarastoinnista aiheutuvien kustannusten korvaamiseen valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein. Lisäys on 100 000 mk.

1982 esitys	600 000
1981 menoarvio	500 000

43. (30.99.43 ja 34.50.42) Avustukset maatilakiinteistöjen ja kasvihuoneviljelmien kotimaista energiaa käyttävien lämmitysjärjestelmien rakentamiseen ja uusimiseen (siirtomääräraha)

Kotimaisen energian käytön edistämiseksi momentille ehdotetaan 15 000 000 mk käytettäväksi maa- ja metsätalousministeriön määräämin perustein avustuksen maksamiseen maatilojen kiinteistöjen ja kasvihuoneviljelmien lämmitysjärjestelmien rakentamiseen tai muuttamiseen kotimaista energiaa käyttäväksi sekä kasvihuoneviljelmillä suoritettaviin muihin energiataloudellisiin investointeihin. Avustuksen suu-

ruus on enintään 20 prosenttia investoinnin hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Lisäys on 1 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Avustukset maatilakiinteistöille	12 000 000
Avustukset kasvihuoneviljelmille	3 000 000

Yhteensä 15 000 000

1982 esitys	15 000 000
1981 menoarvio	14 000 000
1981 II lisämenoarvioesitys	4 736 000
1980 tilinpäätös	19 000 000

44. (30.59.44) Metsämarjojen ja sienien varastoinnin tukeminen

Metsämarjojen ja sienien keräilyn laajentamiseksi sekä siitä saatavien lisäansioiden turvaamiseksi momentille ehdotetaan edelleen 500 000 mk käytettäväksi valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein metsämarjojen ja sienien pitempiaikaisen varastoinnin aiheuttamien kustannusten alentamista varten.

1982 esitys	500 000
1981 menoarvio	500 000

46. Kasvinjalostustoiminnan edistäminen (arviomääräraha)

Kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annetun lain (896/77) nojalla suoritettavia kasvinjalostusmaksuja kertyy vuonna 1982 momentille 12.30.32 arviolta 2 460 000 mk, mistä 150 000 mk kasvinjalostusmaksuina ulkomailta. Kertymästä 1 760 000 mk tulee muusta kuin maatalouden tutkimuskeskuksen toimesta jalostettujen lajikkeiden siementavarasta suoritettavista maksuista, mikä ehdotetaan momentille käytettäväksi mainitun lain 7 §:n mukaisesti kasvinjalostajille suoritettavaan kasvinjalostuksen sekä kotimaisen kasvinjalostustoiminnan edistämiseen ja siihen liittyvään tutkimukseen. Vähennys on 100 000 mk.

1982 esitys	1 760 000
1981 menoarvio	1 860 000
1980 tilinpäätös	2 305 985

Päälukaan 30 menot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Maa- ja metsätalousministeriö (650)	13 403	16 125	20 690	+ 4 565	+ 28
02. Luonnonsuojelu (650)	—	18 000	19 520	+ 1 520	+ 8
08. Maataloushallinto (670)	69 129	81 066	75 595	— 5 471	— 7
10. Valtion maatalouskemian laitos (660)	4 422	5 097	9 091	+ 3 994	+ 78
12. Valtion siementarkastuslaitos (660)	3 546	4 391	5 351	+ 960	+ 22
14. Valtion maatalouskoneiden tutkimuslaitos (660)	7 188	4 436	4 910	+ 474	+ 11
15. Valtion maitovalmisteiden tarkastuslaitos (660)	3 806	4 309	4 885	+ 576	+ 13
16. Valtion maitotalouden tutkimuslaitos (660)	9 947	11 517	11 296	— 221	— 2
17. Valtion hevosjalostuslaitos (660)	1 587	1 644	5 078	+ 3 435	+ 209
29. Valtion viljavarasto (670)	1 300	39 065	29 000	— 10 065	— 26
30. Maatalouden neuvontatyön tukeminen (670)	57 265	84 266	97 336	+ 13 070	+ 16
31. Maatalouden hintatuki (670)	3 150 663	3 153 947	3 824 547	+ 670 600	+ 21
32. Muu maatalouden tukeminen ja rati- nalisointi (670)	538 314	708 473	780 821	+ 72 348	+ 10
33. Eräät yli tuotannon supistamista tar- koittavat menot (670)	179 468	95 000	188 500	+ 93 500	+ 98
35. Metsästyksen ja porotalouden (690)	39 419	41 619	43 674	+ 2 055	+ 5
37. Kalatalous (690)	30 122	32 897	40 290	+ 7 393	+ 22
38. Riista- ja kalatalouden tutkimuslai- tos (690)	14 202	26 044	37 054	+ 11 010	+ 42
40. Vesihallinto (540)	213 160	231 453	251 220	+ 19 767	+ 9
50. Metsähallitus (680)	8 019	13 110	16 312	+ 3 201	+ 24
58. Yksityismetsätalous (680)	349 488	359 199	373 691	+ 14 492	+ 4
59. Metsätalouden muut menot (680)	6 430	7 175	8 133	+ 958	+ 13
60. Maanmittaushallinto (530)	165 641	184 188	205 256	+ 21 068	+ 11
65. Geodeettinen laitos (530)	3 098	4 193	4 803	+ 610	+ 15
70. Maatalouden tutkimuskeskus (660)	65 693	66 685	63 870	— 2 815	— 4
72. Maatalouden taloudellinen tutkimus- laitos (660)	2 788	3 693	4 321	+ 629	+ 17
76. Metsäntutkimuslaitos (660)	43 519	52 012	67 533	+ 15 521	+ 30
80. Eläinlääkintätoimi (670)	31 791	37 590	42 299	+ 4 709	+ 13
84. Valtion eläinlääketieteellinen laitos (670)	10 426	11 676	14 114	+ 2 438	+ 21
90. Valtion margariinitehdas (850)	400	150	400	+ 250	+ 167
92. Maanmittaushallituksen karttapaino (530)	1 550	2 200	2 300	+ 100	+ 5
95. Metsähallituksen metsät (680)	75 208	65 500	84 200	+ 18 700	+ 29
96. Metsäntutkimuslaitoksen metsät (680)	2 284	1 598	1 688	+ 90	+ 6
98. Maatalouden tutkimuskeskuksen lii- ketoiminta (660)	10 495	8 995	9 320	+ 325	+ 4
99. Maa- ja metsätalousministeriön hal- linnonalan muut menot (650)	23 253	19 166	20 423	+ 1 257	+ 7
Yhteensä	5 137 022	5 396 477	6 367 520	+ 971 043	+ 18

Pääluokan 30 liikeyritysten käyttömenot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
90. Valtion margariinitehdas (850) ..	22 344	27 873	30 781	+ 2 908	+ 10
92. Maanmittaushallituksen karttapaino (530)	13 866	16 368	18 461	+ 2 093	+ 13
95. Metsähallituksen metsät (680)	555 708	591 658	653 172	+ 61 515	+ 10
96. Metsäntutkimuslaitoksen metsät (680)	8 196	8 637	9 688	+ 1 051	+ 12
98. Maatalouden tutkimuskeskuksen lii- ketoiminta (660)	17 105	22 768	25 608	+ 2 840	+ 12
Yhteensä	617 219	667 304	737 710	+ 70 407	+ 11

Pääluokka 31

LIIKENNEMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Liikenneministeriö

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 776 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	6 208 400	+ 658 300	83	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ..	736 300	+ 51 300	15	—
3. Muut palkat ja palkkiot	77 200	+ 6 800	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	508 300	+ 44 800	—	—
Varaus 1981		— 315 300	—	—
Varaus 1982	245 800	+ 245 800	—	—
Yhteensä	7 776 000	+ 691 700	98	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 662 800 mk, mistä 640 100 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Yleiselle osastolle ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen tutkijan toimi (V 28). Lisäys on 75 000 mk.

c) Tilapäisen palkkioista vähennetään vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen toimien palkkioina 21 400 mk. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 15 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	7 776 000
1981 menoarvio	7 084 300
1980 tilinpäätös	6 325 444

09. Neuvottelu- ja toimikunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 6 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	135 000
1981 menoarvio	129 000
1980 tilinpäätös	60 800

24. Kansainvälinen yhteistyö (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä Euroopan maiden liikenneteknologiayhteistyön matkamenoista. Kun momentilta vähennetään kertameno 450 000 mk, vähennys on 350 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, että momentilta saadaan suorittaa Pohjoismaiden kuljetuslaitoksen tutkimuskomitean (NKTF) sihteerin palkkausmenot.

1982 esitys	320 000
1981 menoarvio	670 000
1981 I lisämenoarvio	30 000
1980 tilinpäätös	217 633

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 218 500 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 24 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 216 500 mk. Alamomentin määrärahaa ehdotetaan 1 500 000 mk kertamenoa tieliikennelainsäädännön tiedotustoimintaa varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Toimisto- ja painatusmenot	350 000
Matkat	240 000
Automaattinen tietojenkäsittely (enintään)	50 000
Liikenneturvallisuuden ja uudistettavan tieliikennelainsäädännön tiedotustoiminta (kertamenoa 1 500 000)	2 000 000
Virkistustoiminta (enintään)	1 100
Muut menot	349 400
Yhteensä	2 990 500

1982 esitys	3 014 500
1981 menoarvio	1 796 000
1981 I lisämenoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	2 056 670

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 50 000 mk tietokone-laitteiden sekä kalusteiden ja konttorikoneiden hankkimista varten.

1982 esitys	50 000
1981 menoarvio	130 000
1980 tilinpäätös	130 000

20. Tie- ja vesirakennushallinto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 234 222 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	152 074 300	+ 14 257 600	2 637	— 7
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	54 365 000	+ 5 231 300	1 105	— 23
3. Muut palkat ja palkkiot	5 060 100	+ 518 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	15 321 200	+ 1 242 500	—	—
Varaus 1981		— 9 577 300	—	—
Varaus 1982	7 401 400	+ 7 401 400	—	—
Yhteensä	234 222 000	+ 19 073 900	3 742	— 30

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 20 845 500 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 20 945 400 mk.

b) Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan 1.3.1982 lukien lakkautettavaksi seuraavat toimet:

Peruspalkkainen:	Palkkaus- luokka
1 puhelinkeskuksen hoitaja	V 9
Ylimääräiset:	
1 puhelinkeskuksen hoitaja	V 9
1 puhelunvälittäjä	V 8
2 toimistoapulaista	V 9

Henkilöstömäärän tarpeen vähenemisen vuoksi voidaan tarpeettomina lakkauttaa avoina olevat peruspalkkainen toimistoapulaisen toimi (V 9) ja ylimääräinen toimistoapulaisen toimi (V 8).

Vähennys on 251 100 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 103 200 mk pysyvästi laitoksen palveluksessa olevan kahden toimistotyöntekijän palkkaamista varten. Toinen palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 31.24.77. Samalla voidaan työsuhdepalkoista vähentää 39 400 mk henkilöautonkuljettajan palkkoina.

Henkilöstömäärän tarpeen vähenemisen vuoksi voidaan työsuhdelpalkoista vähentää 138 800 mk tarpeettomiksi käyneiden neljän toimistotyöntekijän toimien palkkoina.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdelpalkoista vähennettäväksi 512 100 mk 19 siivoojan ja yhden toimistotyöntekijän palkkoina.

Vähennys on 587 100 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 1082 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	234 222 000
1981 menoarvio	215 148 100
1980 tilinpäätös	202 693 252

(13.) *Rakennusten kunnossapito* (arviomääräraha)

Momentti ja sen määräraha on siirretty lukuun 31.24 momentiksi 13.

27. *Automaattinen tietojenkäsittely*

Momentille ehdotetaan 3 800 000 mk tietokoneiden käytöstä aiheutuviin menoihin, ulkopuolisten ohjelmointipalvelujen ostoon, toimitotarvikkeiden ja apuvälineiden hankintoihin sekä muihin tietojenkäsittelystä aiheutuviin sekalaisiin menoihin. Lisäys 500 000 mk aiheutuu atk-ohjelmien ostoista sekä kustannusten noususta.

1982 esitys	3 800 000
1981 menoarvio	3 300 000
1980 tilinpäätös	2 540 046

29. (31.20.10 ja 29) *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 665 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 5 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 47 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 8 010 000 mk, mistä 1 800 000 mk aiheutuu toimisto- ja painatusmenojen sekä

matkojen rahoituskäytännön yhtenäistämisestä sekä 6 210 000 mk kustannusten noususta ja katumaksuista. Kun momentilta voidaan vähentää 3 500 000 mk vuokramenoina, 500 000 mk kertamenona sekä 350 000 mk kiinteistöjen hoitomenojen rakennushallintoon keskittämisen johdosta, lisäys on 3 660 000 mk.

Tie- ja vesirakennushallituksessa ja piirikonttoreissa sekä Saimaan kanavan kanavakonttorissa työskentelevän henkilöstön virkistys- ja liikuntatoiminta rahoitetaan tältä alamomentilta.

Lisäksi ehdotetaan, että tiemestaripiireissä, työmailla ja vastaavissa työskentelevän henkilökunnan virkistys- ja liikuntatoiminta rahoitetaan työmäärärahojen asemesta tältä alamomentilta.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Matkat	12 000 000
Virkistys- ja liikuntatoiminta (enintään)	240 000
Muut henkilöstömenot	970 000
Rakennusten käyttö ja katumaksut	11 200 000
Toimistomenot	10 400 000
Tileistä poistot	200 000
Kansainvälinen yhteistyö (enintään)	100 000
Muut menot	2 700 000
Yhteensä	37 810 000

1982 esitys	37 857 000
1981 menoarvio	34 192 000
1980 tilinpäätös	32 176 929

71. *Toimistokaluston ja konttorikoneiden hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 000 000 mk, mistä 800 000 mk aiheutuu toimistokaluston ja konttorikoneiden uusintahankinnoista ja 4 200 000 mk tie- ja vesirakennushallituksen tietokoneen, mikrotietokoneiden ja automaattisten piirturien hankinnasta sekä tie- ja vesirakennuspiirien pientietokoneiden oheislaitteiden uusinta- ja täydennyshankinnoista.

1982 esitys	5 000 000
1981 menoarvio	3 460 000
1981 I lisämenoarvio	345 000
1980 tilinpäätös	2 200 000

24. Tiet

13. (31.20.13) *Rakennusten kunnossapito* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 950 000 mk konekorjaamojen, keskusvarastojen, laboratoriodien ja niihin liittyvien huolto-, sosiaali- ja työtilojen sekä asuinrakennusten kunnossapitoon. Määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi 100 000 mk kertamenona virkistys- ja liikuntatoimintaa palvelevien rakennusten kunnostamiseen, edellyttäen, että ko. järjestöt sitoutuvat vastaamaan näiden tilojen tavanomaisista käyttökustannuksista. Lisäys on 330 000 mk, mikä aiheutuu pääasiassa kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 150 000 mk, lisäys on 180 000 mk.

1982 esitys	1 950 000
1981 menoarvio	1 770 000
1980 tilinpäätös	1 481 414

14. *Yleisten teiden kunnossapito* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 086 000 000 mk käytettäväksi teiden hoitoon, kunnostukseen ja pienehköihin rakenteen parantamistöihin.

Hoitoon kuuluu teiden päivittäisen liikennöitävyyden varmistavat toimenpiteet, kuten kuluskerrosten paikkaaminen, sorateiden tasoitus, pölynsidonta, lumityöt, liukkaudentorjunta, viheraluettyöt, liikenteen ohjaus ja lauttaliikenteen ylläpito.

Kunnostukseen kuuluu tien kuluneiden rakenneosien korvaaminen uusilla, kuten päällysteiden kunnostus, sorastus sekä kuivatusjärjestelmän ja siltojen toimivuuden säilyttäminen.

Rakenteen parantamistöitä ovat kelirikkoalttiiden teiden kantavuuden vahvistaminen ja kevyen päällysteen tekeminen sekä pienehköt liikenneturvallisuuden parantamistyöt.

Momentilta rahoitetaan myös pääosa edellä mainittujen osatoimintojen yhteiskustannuksista, kuten työkoneiden kunnossapito, kaluston lisälaitteiden ja tienpitoaineiden hankinta, hieka- ja suolavarastojen rakentaminen, tiemestaripiirien kiinteistöjen käyttö- ja kunnossapitomenot, valtion vastattavien liikennevahinkojen korvaukset sekä tiemestaripiirien työsuhteisen henkilökunnan palkkaukset ja tiemestarien matkakorvaukset. Museoinnin kannalta arvok-

kaiden tieosien ja niihin kuuluvien laitteiden säilyttämiseen ehdotetaan käytettäväksi enintään 100 000 mk.

Lisäys on 171 000 000 mk, mistä 166 000 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 5 000 000 mk kertamenosta uuden tieliikennelain edellyttämiä taajamakilpien hankintoja varten.

Momentin määrärahasta käytetään vähintään 270 000 000 mk päällysteiden uusimiseen ja noin 65 000 000 mk tie- ja vesirakennuslaitoksen lauttaliikenteen aiheuttamiin menoihin.

1982 esitys	1 086 000 000
1981 menoarvio	915 000 000
1981 I lisämenoarvio	55 000 000
1980 tilinpäätös	820 100 000

31. *Valtionapu kunnille paikallisteiden aiheuttamista menoista*

Momentille ehdotetaan 1 300 000 mk käytettäväksi valtionapuna erityisesti vähävaraisille kunnille tielain perusteella määrättyjen, paikallisteiden tekemisestä ja kunnossapidosta aiheutuvien kustannusosuuksien alentamiseen. Lisäys 200 000 mk aiheutuu lähinnä kustannusten noususta.

1982 esitys	1 300 000
1981 menoarvio	1 100 000
1980 tilinpäätös	889 467

33. *Rakennuslain mukaiset korvaukset katujen kestopäällystämistä* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 500 000 mk käytettäväksi rakennuslain 136 a §:n 1 momentin mukaisen kauko- tai kauttakulkuliikenteelle tärkeiden katujen ja kaavateiden kestopäällystämistä aiheutuvan valtion osuuden suorittamiseen. Lisäys 700 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja eräistä suurehkoista päällystystöistä.

1982 esitys	3 500 000
1981 menoarvio	2 800 000
1980 tilinpäätös	3 000 000

34. *Rakennuslain mukaiset barkinnanvaraiset valtionavut* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 24 000 000 mk rakennuslain 136 a §:n mukaisena avustuksena kunnille katujen ja kaavateiden rakentamiseen.

1982 esitys	24 000 000
1981 menoarvio	24 000 000
1980 tilinpäätös	20 000 000

35. *Kunnille suoritettavasta katumaksusta annetun lain mukaiset korvaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 35 000 000 mk käytettäväksi kunnille suoritettavasta katumaksusta annetun lain mukaisten valtionosuuksien maksamiseen. Lisäys 1 000 000 mk aiheutuu yleiseen käyttöön luovutettujen katujen ja rakennuskaavateiden määrän lisääntymisestä ja kustannusten noususta.

1982 esitys	35 000 000
1981 menoarvio	34 000 000

50. *Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 49 000 000 mk käytettäväksi yksityisistä teistä annetun lain mukaisten valtionavustusten maksamiseen. Lisäys on 7 200 000 mk, mistä 2 300 000 mk aiheutuu teiden määrän lisääntymisestä, 4 000 000 mk kustannusten noususta ja 900 000 mk valtionavustusprosentin lainmukaisesta korottamisesta.

1982 esitys	49 000 000
1981 menoarvio	41 800 000
1980 tilinpäätös	30 241 860

51. *Valtionapu yksityisten teiden tekemiseen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 12 000 000 mk käytettäväksi yksityisistä teistä annetun lain mukaisten valtionavustusten maksamiseen. Lisäys on 2 000 000 mk, mistä 1 000 000 mk aiheu-

tuu kustannusten noususta ja 1 000 000 mk avustustarpeen kasvusta.

1982 esitys	12 000 000
1981 menoarvio	10 000 000
1980 tilinpäätös	8 000 000

52. *Yleisistä teistä annetun lain mukainen korkotuki*

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahaa käytetään korkotukeen niissä tapauksissa, joissa yleisen tien tekeminen tai yksityistiejärjestelyt ovat johtaneet uuden asunnon tai elinkeinon harjoittamiseen tarvittavan kiinteistön hankintaan. Vuonna 1982 ehdotetaan korkotukilainoja myönnettäväksi enintään 1 000 000 mk.

1982 esitys	70 000
1981 menoarvio	60 000
1980 tilinpäätös	53 173

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 91 000 000 mk tienpidossa tarvittavan kaluston hankintoja ja kehittämistä varten. Määrärahasta käytetään pääosa kuorma-autojen, pyörräktorien sekä murskaus- ja öljysora-asemien hankintaan. Määrärahaa käytetään myös lauttakaluston hankintaan ja peruskorjaukseen.

Tarkoituksena on selvittää, miten Korppoon ja Houtskarlin välisen liikenteen hoito voidaan järjestää mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Selvitystyötä ja uuden lautta-aluksen suunnittelua varten osoitetaan noin 200 000 mk.

1982 esitys	91 000 000
1981 menoarvio	82 000 000
1980 tilinpäätös	86 000 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 28 800 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	(mk/m ³) mk/m ²	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Tampereen konekorjaamo ja teletoitinta- keskus (TVL:n osuus), Tampere	3 166 (29 800)	12 950 000	3 986 (423)	4 050 000	3 000 000
Ajoneuvokatos	360		917		
2. Rovaniemen itäisen ja läntisen tiemestari- piirin yhteisen tukikohdan ja keskusvaras- ton saneeraus sekä laboratorion rakentami- nen, Rovaniemi	3 437 (15 500)	8 150 000	2 371 (526)	7 500 000	650 000
3. Espoon tiemestaripiirin tukikohta, Espoo ..	1 225 (6 500)	4 650 000	3 796 (715)	1 500 000	3 150 000
4. Vaasan tiemestaripiirin tukikohta, Vaasa ..	1 225 (6 500)	4 750 000	3 878 (731)	1 000 000	3 750 000
5. Heinolan tiemestaripiirin tukikohdan sa- neeraus, Heinola	1 640 (7 640)	3 200 000	1 951 (419)	1 200 000	2 000 000
6. Urjalan tiemestaripiirin tukikohta, Urjala	1 225 (6 500)	4 650 000	3 796 (715)	1 000 000	3 650 000
7. Tammisaaren tiemestaripiirin tukikohta, Tammisaari	1 225 (6 500)	4 650 000	3 796 (715)	950 000	3 700 000
8. Ruoveden tiemestaripiirin tukikohta, Kuru	1 225 (6 500)	4 650 000	3 796 (715)	900 000	3 750 000
9. Uudenmaan piirin konekorjaamo ja keskus- varasto, Vantaa	5 545 (36 050)	16 200 000	2 922 (449)	200 000	500 000
10. Oulun tiemestaripiirin tukikohdan sanee- raus, Oulu	1 480 (8 500)	3 800 000	2 568 (447)	—	1 000 000
11. Jämsän tiemestaripiirin tukikohdan sanee- raus, Jämsä	1 112 (5 770)	3 200 000	2 878 (555)	—	650 000
12. Pienehköt perusparannukset ja laajennukset, kylmät varastorakennukset, öljyvarastot ja rakennusten suunnittelu					3 000 000
				Yhteensä	28 800 000

Tampereen konekorjaamo- ja teletoitinta-keskuksen ja Uudenmaan piirin konekorjaamon ja keskusvaraston pinta-alat ja tilavuudet on tarkistettu ja kustannusarviot nousseet. Samoin muiden aloitettujen hankkeiden kustannusarviot ovat nousseet.

1982 esitys	28 800 000
1981 menoarvio	20 900 000
1981 I lisämenoarvio	1 300 000
1980 tilinpäätös	23 599 999

77. Yleisten teiden tekeminen (siirtomääräraha)

Yleisten teiden tekemiseen momentille ehdotetaan 1 033 000 000 mk, mistä käytetään käynnissäoleviin nimettyihin hankkeisiin 652 000 000 mk, uusien hankkeiden aloittamiseen 131 300 000 mk, pienehköihin tie- ja siltatöihin 154 700 000 mk sekä tutkimus- ja suunnittelutoimintaan 95 000 000 mk.

Yleisten teiden tekemistä rahoitetaan tämän momentin lisäksi myös momentilta 34.50.77 (Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi) sekä momenteilta 25.50.77 ja 25.50.78 (Työsiirtoloille ja työleireille järjestettävät työt).

Vuodelle 1982 laadittu yleisten teiden tekemistä koskeva toimintasuunnitelma on koko-

naisuudessaan laadittu 1 255 000 000 markan rahoitustasoon.

Arvioidusta työllisyysrahoituksesta noin 150 milj. mk on tarkoitus käyttää nimettyjen hankkeiden lisärahoitukseen alityöllisyysalueilla ja noin 50 milj. mk uusien pienehköjen hankkeiden aloitukseen ja toteutukseen pahimmilla alityöllisyysalueilla. Työllisyysvarojen käytöstä päätetään erikseen työohjelman laadinnan yhteydessä. Tarkoituksena kuitenkin on, että tienpitoon osoitettaisiin työllisyysrahoitusta momentilta 34.50.77 enintään 200 milj. mk.

Suunnitelmallisuuden parantamiseksi on tälle momentille budjetoitu 100 milj. mk sellaisia määrärahoja, jotka ovat aikaisemmin sisällyneet momentilta 34.50.77 rahoitettuihin tienrakennusmenoihin.

Määräraha ehdotetaan jaettavaksi alamomentille seuraavasti:

	mk
1. Uudenmaan tie- ja vesirakennuspiiri	174 600 000
2. Turun tie- ja vesirakennuspiiri	109 000 000
3. Hämeen tie- ja vesirakennuspiiri	128 100 000
4. Kymen tie- ja vesirakennuspiiri	57 700 000
5. Mikkelin tie- ja vesirakennuspiiri	46 900 000
6. Pohjois-Karjalan tie- ja vesirakennuspiiri	33 200 000
7. Kuopion tie- ja vesirakennuspiiri	46 600 000
8. Keski-Suomen tie- ja vesirakennuspiiri	52 000 000
9. Vaasan tie- ja vesirakennuspiiri	88 700 000
10. Keski-Pohjanmaan tie- ja vesirakennuspiiri	32 900 000
11. Oulun tie- ja vesirakennuspiiri	43 500 000
12. Kainuun tie- ja vesirakennuspiiri	29 500 000
13. Lapin tie- ja vesirakennuspiiri	84 300 000
14. Muut tie- ja siltatyöt	11 000 000
15. Tutkimus ja suunnittelu	95 000 000
Yhteensä	1 033 000 000

Käyttösuunnitelma:

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
1. Uudenmaan tie- ja vesirakennuspiiri				
1. Vt 7 välillä Tattariharju—Massby, Helsinki, Vantaa, Sipoo	12.6+9.3 1970—82	151 900	143 400	8 500 000
2. Mt 154 välillä Tolkkinen—Porvoo, Porvoo ja Porvoon mlk	5.9 1974—82	19 400	18 100	1 300 000
3. Kt 53 välillä Hyvinkää—Mäntsälä, Hyvinkää, Mäntsälä	29.4+9.0 1974—84	90 600	84 200	4 200 000
4. Porvoon ohikulkutie, Drägsby—Rita, Porvoo, Porvoon mlk	13.5 1976—87	156 000	142 400	8 000 000
5. Kt 50 välillä Vantaankoski—Veromiehenkylä, Vantaa	5.6 1977—82	43 700	41 600	2 100 000

	Pituus km Kesto aika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
6. Mt 118 Leppävaaran kohdalla, Espoo	2.7 1979—84	35 500	32 800	1 000 000
7. Mt 145 välillä Järvenpää—Kellokoski, Järvenpää, Tuusula	5.3+4.0 1980—85	18 300	12 200	4 900 000
8. Mt 139 Rajoja—Paijala, Nurmijärvi, Tuusula	12.5 1980—84	14 200	11 100	2 200 000
9. Mt 120 välillä rantarata—Helsingin kaupungin raja, Helsinki, Espoo	4.1+6.94 +7.04 1979—84	55 300	50 200	1 800 000
10. Pt 11357 Espoon aseman eritasoristeys, Espoo ..	1.85 1981—82	VO 9 500	3 900	5 600 000
11. Mt 1141 välillä Tapiola—Laajalahti, Espoo	3.0+2.2 +1.5 1981—83	35 100	2 200	17 000 000
12. Kt 53 välillä Raasepori—Karjaa, Karjaa, Tammi- saari	12.0 1981—83	23 900	2 200	6 000 000
13. Mt 116 välillä Lohjan asema—Siuntion kk, Siun- tio, Lohjan kunta	10.0 1980—82	20 000	15 000	5 000 000
14. Mt 1301 välillä Perttula—Nurmijärvi, Nurmijärvi	7.0+0.5 1981—82	11 000	2 800	8 200 000
15. Mt 155 välillä Stensböle—Espoo, Porvoon mlk ..	8.2 1981—83	6 600	500	500 000
16. Mt 173 välillä Myrskylä—Artjärvi, Myrskylä, Art- järvi	14.0 1981—82	11 000	1 000	10 000 000
17. Mt 155 välillä Gäddrag—Tirmo ja pt Tirmo— Pellinki, Porvoon mlk	9.6 1981—83	15 300	1 100	8 000 000
18. Mt 1632 välillä Sääksjärvi—Pukkila, Pukkila, Mäntsälä	14.0 1981—82	8 200	900	7 300 000
19. Kt 50 välillä Hämeenkylä—Vantaankoski, Vantaa	4.8+4.8 1981—83	37 100	11 100	14 000 000
20. Mt 120 välillä Helsingin kaupungin raja—Hä- meenkylä, Vantaa, Espoo	3.92+1.11 1981—84	44 600	7 800	8 000 000
21. Kehä I välillä Laajalahti—Vihdintie, Espoo, Hel- sinki	4.65+9.89 +11.50 1979—84	94 500	75 900	14 400 000
22. Pt 11573 Tikkurilan aseman eritasoristeys, Vantaa	0.5+0.5 1981—82	VO 5 700	1 600	4 100 000
23. Mt 1104 Barösundin lossi ja Korsundetin silta, Inkoo	0.3+0.3 1981—82	8 600	600	8 000 000
24. Vt 4 välillä Levanto—Viljaniemi, Orimattila, Mäntsälä	14.0 1981—90	75 000	200	9 000 000
25. Vt 1 kaiteet välillä Munkkiniemi—Leppävaara, Helsinki, Espoo	3.9 1982	2 500	—	2 500 000
26. Mt 1452 välillä Vähänummi—Haarajoki, Järven- pää	1.3+0.4 1982—84	14 800	—	7 000 000
27. Mt 162 välillä Pukkila—Myrskylä, Pukkila, Myrs- kylä	19.0 1982—84	12 700	—	1 000 000
28. Mt 1121 välillä Inkoo—Mustio sekä kt 53 ja mt 186 tiejärjestelyt Mustion kohdalla, Inkoo, Karjaa	17.8 1982—85	48 000	—	2 000 000

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
29. Mt 101 välillä Björsby—Lillvik, Pohja, Tenhola	12.8 1982—83	18 100	—	6 500 000
30. Vt 4 kaiteet välillä Koskela— Änäs, Helsinki ..	3.2 1982	3 000	—	3 000 000
31. Pienehköt tietyt				15 700 000
— liikenneturvallisuustyöt	6 950 000			
— pienehköt siltatyöt	4 200 000			
— muut pienehköt tietyt	4 550 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ..				—22 200 000
			Rahoitustarve	174 600 000

2. Turun tie- ja vesirakennuspiiri

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
1. Mt 230 Lauttakylän yhdystie, Huittinen	1.50+0.45 1981—82	3 130	330	2 800 000
2. Vt 8 ja 23, mt 256, 2555 ja 2701, pt 13025 Noormarkun ja Söörmarkun keskustojen tiejärjes- telyt, Noormarkku	5.01+0.15 1979—83	12 750	2 250	5 000 000
3. Vt 2, mt 244, 246, 247, 2143, 2453, 2463 ja 2471, pt 12804 ja 12 928, Kokemäen ja Harjavalan keskustojen tiejärjestelyt, Kokemäki, Harjavalta, Kiukainen	17.50+0.40 1979—82	7 900	7 200	700 000
4. Mt 2132 välillä Vuorenmaa—Mauriala sekä pt 12691 kevyen liikenteen järjestelyt Säkyän kes- kustan kohdalla, Säkyä, Huittinen, Eura, Köyliö, Kiukainen	19.0+0.20 1980—82	11 750	9 150	2 600 000
5. Pt 12187 ja 12189 välillä Kausela—Ylikylä, Kaa- rina	8.90+0.20 1980—82	20 050	11 650	8 400 000
6. Vt 1 Piikkiön kohdalla, Piikkiö	2.50 1980—82	4 480	4 280	200 000
7. Mt 2531 Halikon silta, Halikko	0.50 1981—82	6 300	1 600	4 700 000
8. Mt 201 ja 204 välillä Liedon asema—Niitynpää sekä mt 2255 ja pt 12451, Riihikosken tiejärjes- telyt, Turku, Lieto, Aura, Pöytyä, Yläne	24.40+0.25 1980—83	17 400	9 500	7 700 000
9. Mt 192 välillä Taivassalo—Kaitainen ja Kaitaisten silta, Taivassalo	5.50+0.12 1980—83	28 430	15 930	12 000 000
10. Kt 41, mt 249 ym. Vammalan seudun tiejärjes- telyt, Vammala, Äetsä, Huittinen, Mouhijärvi ..	8.7+0.25 1980—84	27 110	10 110	7 000 000
11. Vt 3 ym. Parkanon keskustan tiejärjestelyt, Par- kano	3.00+4.60 1980—82	7 110	3 110	4 000 000
12. Mt 281, pt 12319 ym. Marttilan keskustan tie- järjestelyt, Marttila	3.50+0.40 1981—82	6 240	4 340	1 900 000
13. Mt 204 välillä Kanervanmäki—Paavolan koulu kevyen liikenteen väylät, Turku	10.80 1981—82	4 380	880	3 500 000
14. Mt 230 välillä Lauttakylä—Punkalaidun, Huitti- nen, Punkalaidun	22.10+0.30 1981—83	15 000	1 100	6 900 000
15. Vt 8, pt 12409 ja 12259, ym. Maskun ja Nou- siaisten tiejärjestelyt, Masku, Nousiainen	3.30+0.30 1981—83	4 500	660	2 300 000

	Pituus km Kesto aika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
16. Pt 12359 Ristikylän ja Karintaan sillat, Vehmaa	0.30 1981—82	2 200	600	1 600 000
17. Mt 180 kevyen liikenteen väylä ja yksityistiejärjestelyt Paraisten kohdalla, Parainen	8.10 1981—82	3 680	880	2 800 000
18. Vt 23, mt 258, 271 ja 2703 ym. Kankaanpään keskustan tiejärjestelyt ja Laurin silta, Kankaanpää	7.00+0.40 1981—83	10 600	1 100	6 000 000
19. Mt 2652 ja 2653 Pihlavan ja Kyläsaaren kevyen liikenteen väylät, Pori	6.10+0.50 1981—82	2 220	770	1 450 000
20. Mt 246 Harjavallan silta, Harjavalta	0.80 1981—83	10 500	700	5 200 000
21. Mt 267 ja 660, pt 13171 Merikarvian tie- ja liittymäjärjestelyt ja Trolssin, Kiilan ja Holman sillat, Merikarvia	2.0 1982—83	4 000	—	1 000 000
22. Mt 180 Paraisten—Nauvon lautan korvaaminen lossilla, Parainen, Nauvo	0.8 1982—83	8 000	—	3 500 000
23. Mt 192 ja 1923 Kaitainen—Kustavi sekä Kustavin keskustan tiejärjestelyt, Kustavi	8.4+1.1 1982—83	5 500	—	2 800 000
24. Vt 10 Hyvättylä—Kausela liikenneturvallisuusjärjestelyt, Lieto	6.7+1.1 1982—83	6 000	—	3 000 000
25. Vt 9, mt 210 ja 213, pt 12615 Loimaan tiejärjestelyt ja Hennijoen silta, Loimaan mlk, Alastaro, Loimaa	3.5 1982—83	5 000	—	3 000 000
26. Vt 1, mt 2351, 2403 ja 224, pt 12317 ja 12219 tiejärjestelyt I Salon seudulla, Salo, Muurla, Hallikko, Pertteli	2.5—2.8 1982—84	14 000	—	400 000
27. Mt 2790 ja 334, pt 13341 ja 13342 Kihniö—Isoniemi, rautatien ylikulkusilta, Kihniön keskustan kevyen liikenteen tiet sekä Tavinojan silta ja Noormin silta, Kihniö	16.0 1982—84	11 500	—	1 500 000
28. Vt 1, mt 235 ja 2343 Paimion keskustan kevyen liikenteen väylät sekä Paimionjoen silta, Paimio	6.5 1982—84	11 500	—	2 400 000
29. Pienehköt tietyöt				15 150 000
— liikenneturvallisuustyöt	6 250 000			
— pienehköt siltatyöt	4 700 000			
— muut pienehköt tietyöt	4 200 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ..				—10 500 000
			Rahoitustarve	109 000 000

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
3. <i>Hämeen tie- ja vesirakennuspiiri</i>				
1. Kt 66 välillä Jäminkipohja—Mustajärvi, Ruovesi	20.30+0.59 1977—82	44 030	37 530	6 500 000
2. Mt 319, mt 3143 välillä Tommala—Padasjoki, Lammi, Padasjoki	30.80+1.90 1979—82	37 750	29 350	6 400 000
3. Lahden ohikulkutie, Renkomäki—Holma, Lahti ..	12.50+1.00 1979—83	98 870	50 870	27 000 000
4. Mt 2835, mt 284 välillä Koijärvi—Huhti, Forssa, Urjala	16.57+1.23 1979—82	19 730	12 830	6 900 000
5. Mt välillä Rajaniemi—Lakalaiva, Pirkkala, Tampere	8.19+11.40 1980—85	71 995	9 695	15 000 000
6. Mt 694 välillä Leppänen—Isoniemi, Virrat	10.75+6.99 1980—82	11 815	7 315	4 500 000
7. Mt 2813 Jokioisten keskustan kohdalla, Jokioinen	2.60+1.04 1981—82	6 300	1 300	5 000 000
8. Mt 3136 välillä Uusikylä—Arrajoki, Nastola	2.76+0.25 1981—82	2 150	850	1 300 000
9. Mt 344 välillä Ruhala—Päijäntee, Ruovesi, Vilpula	22.72+0.17 1981—83	29 350	7 050	9 200 000
10. Vt 9, kt 66 Oriveden eritasoliittymä tiejärjestelyineen, Orivesi	1.20+0.70 1981—82	8 650	1 350	7 300 000
11. Kt 41, mt 3002 Kehon eritasoliittymä tiejärjestelyineen, Nokia	1.72+0.45 1981—82	5 600	1 100	4 500 000
12. Vt 3, mt 2874, mt 289 Tervakosken eritasoliittymä tiejärjestelyineen, Janakkala	1.50+1.38 1981—82	10 600	2 800	7 800 000
13. Kt 66 välillä Virrat—Vaasan piirin raja, Virrat	17.60+0.25 1982—84	28 800	—	2 800 000
14. Vt 12 välillä Villähde—Uusikylä, Nastola	9.64+2.41 1982—84	36 000	—	4 500 000
15. Vt 4, mt 313, pt 14137 Vääksyn eritasoliittymä tiejärjestelyineen, Asikkala	0.60+3.19 1982—83	9 800	—	1 500 000
16. Vt 3, mt 305 Ojoisten eritasoliittymä tiejärjestelyineen, Hämeenlinna	1.88+3.08 1982—83	22 800	—	2 250 000
17. Pt 13786 välillä Ruskea-ahde—Tampereen kaupungin raja, kevyen liikenteen järjestelyt, Lempäälä ..	7.77 1982—83	5 600	—	500 000
18. Mt 2841 välillä Matku—Kukkapää, Forssa	5.60+0.20 1982—83	4 200	—	1 000 000
19. Pienehköt tietyt				22 550 000
— liikenneturvallisuustyöt	10 450 000			
— pienehköt siltatyöt	5 550 000			
— muut pienehköt tietyt	6 550 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ..				—8 400 000
				Rahoitustarve 128 100 000

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
4. Kymen tie- ja vesirakennuspiiri				
1. Vt 6 välillä Puhjo—Tykkimäki, Kouvola, Valkeala	8.43+4.84 1973—82	76 000	73 000	3 000 000
2. Vt 15 Tornionmäen kohdalla, Kouvola	1.54+1.15 1977—86	18 900	10 900	1 000 000
3. Vt 7 välillä Poitsila—Hamina, Hamina, Vehkalahti	3.6+2.7 1980—87	43 300	4 200	12 600 000
4. Kt 60 Kuusankosken silta, Kuusankoski	1.56 1979—82	26 600	25 500	1 100 000
5. Mt 390 välillä Kasukkala—Vainikkala, Lappeenranta	15.0 1981—82	9 820	5 700	4 120 000
6. Pt 14832 välillä Pulp—Honkalahti, Joutseno	3.4+2.8 1981—82	5 200	750	4 450 000
7. Vt 7 Kangasmäen liittymä, Pyhtää	0.2+1.0 1981—82	3 820	620	3 200 000
8. Vt 6 Vesivalon eritasoliittymä, Joutseno	3.1 1982—83	7 900	—	1 800 000
9. Vt 6, mt 4015 Parikkala—Särkisalmi, Parikkala	0.7+5.7 1982—83	5 000	—	1 100 000
10. Mt välillä vt 15—Kääpälä, Valkeala	7.4 1982—83	7 930	—	1 330 000
11. Mt 375 Kaipiaisten kohdalla, Anjalankoski	2.1 1982—83	4 700	—	1 900 000
12. Mt 390 Hyrymäen kohdalla, Lappeenranta	1.0 1982	2 400	—	2 400 000
13. Mt 381 välillä Multamäki—Rantti, Suomenniemi	10.8 1982	3 200	—	3 200 000
14. Mt 399 ja 3991 välillä Rautjärvi—Miettilä, Rautjärvi	12.0 1982—83	4 800	—	880 000
15. Mt 363 välillä Ilonoja—Jaala, Jaala	6.3 1982	2 000	—	2 000 000
16. Pt 14673 Salmenkylä ja pt 14674 Husula, Vehkalahti	2.5+3.0 1982—83	3 200	—	1 000 000
17. Pienehköt tietyt				15 670 000
— liikenneturvallisuustyöt	6 610 000			
— pienehköt siltatyöt	5 480 000			
— muut pienehköt tietyt	3 580 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät				—3 050 000
			Rahoitustarve	57 700 000

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
5. Mikkelin tie- ja vesirakennuspiiri				
1. Mt 464 välillä Rantasalmi—Palviainen, Joroinen, Rantasalmi	34.59 1979—83	21 300	11 800	4 350 000
2. Vt 5 välillä Asema—Kinnari, Mikkelin kaupunki ja mlk	4.05+0.97 1975—83	50 900	35 400	13 000 000
3. Mt 612 välillä Sysmä—Korkeasaarensalmi, Sysmä	12.92 1980—82	9 650	7 500	2 150 000
4. Vt 5 välillä Pitkäjärvi—Asema, Mikkelin	1.50+1.10 1977—84	34 400	9 100	4 500 000
5. Mt 4731 Ruokojärven kohdalla, Kerimäki	4.10 1981—82	2 250	650	1 600 000
6. Mt 470 välillä Hannolanpelto—Varparanta, Savonlinna	13.30 1981—82	4 300	1 100	1 000 000

	Pituus km Kesto aika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
7. Mt 474 välillä Rönkönvaara—Vihtari, Heinävesi, Savonranta	10.90 1981—83	6 700	1 100	1 100 000
8. Pt Vilhula, Pieksämäen mlk	11.60 1982	2 500	—	2 500 000
9. Kt 62 välillä Anttola—Luukkosenkylä, Anttola, Puumala	30.8 1982—83	9 600	—	5 100 000
10. Pt 15277, mt 450 välillä Pieksämäki—Vaalijala, Pieksämäen kaupunki ja mlk	7.70 1982	3 000	—	3 000 000
11. Vt 5 välillä Hevossaarentie—Mustanportinkatu, Heinolan kaupunki ja mlk	3.10 1982—83	3 400	—	300 000
12. Pt 15114 ja 15121 Ristiinan keskusta, Ristiina ..	4.40 1982	2 300	—	2 300 000
13. Pt 15197 Virtasalmen silta tiejärjestelyineen, Sa- vonlinna	1.00 1982	2 800	—	2 800 000
14. Mt 616 Korttesalmen silta, Kangasniemi, Joutsa ..	0.03 1982	2 300	—	2 300 000
15. Pienehköt tietyt				6 750 000
— liikenneturvallisuuustyöt	2 200 000			
— pienehköt siltatyöt	1 050 000			
— muut pienehköt tietyt	3 500 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ..				—5 850 000
			Rahoitustarve	46 900 000

	Pituus km Kesto aika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
6. <i>Pohjois-Karjalan tie- ja vesirakennuspiiri</i>				
1. Mt Joensuun kehätie, Joensuu	3.10+1.79 1980—84	64 000	20 400	21 980 000
2. Mt 502 välillä Polvijärvi—Kuopion piirin raja, Polvijärvi	15.41+0.38 1980—82	9 460	6 120	2 690 000
3. Mt 494 ja 4942 Viesimo—Lastujärvi, Kiihtelys- vaara, Tuupovaara	23.24+0.35 1979—82	14 980	9 650	2 370 000
4. Vt 18 välillä Vihtasuo-Aronsalmi, Juuka, Nurmes	21.80 1981—82	2 230	780	1 450 000
5. Mt 5021, pt 15669 ja 15668 Viinijärven kevyen liikenteen väylät, Liperi	3.24+0.37 1981—82	7 170	1 000	2 090 000
6. Mt 506 välillä Polvela—Kajoo, Juuka	14.30+0.20 1980—82	8 700	5 000	1 970 000
7. Mt 522 välillä Palopuro—Varpovaara, Lieksa ..	21.58+0.50 1981—83	13 020	3 500	410 000
8. Mt 482 Kivisalmen silta, Rääkkylä	1.22 1980—82	6 305	6 085	220 000
9. Mt 490 välillä Lahdenvaara—Niirala ja mt 500 Niiralan ratapihan eritasoristeys, Tohmajärvi	14.15+0.82 1982—83	12 000	—	200 000
10. Mt 4825 välillä Viurunieniemi—Kuusjärvi, Outo- kumpu	12.38+0.26 1982—83	6 180	—	200 000
11. Pienehköt tietyt				2 340 000
— liikenneturvallisuuustyöt	1 590 000			
— muut pienehköt tietyt	750 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ..				—2 720 000
			Rahoitustarve	33 200 000

	Pituus km Kesto-aika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
7. Kuopion tie- ja vesirakennuspiiri				
1. Mt 561 välillä Vaaraslahti—Ruutana, Pielavesi, Kiuruvesi	16.30 1980—82	12 000	9 100	1 300 000
2. Mt 586 välillä Suurisuo—Matalalahti, Iisalmi	4.70 1980—82	7 500	4 400	3 100 000
3. Mt 586 välillä Koirakoski—Issakanpää, Sonkajärvi, Rautavaara	21.40 1980—83	10 000	3 200	400 000
4. Mt 582 välillä Varpaisjärvi—Juminen, Varpaisjärvi	16.00 1980—82	11 400	5 700	2 720 000
5. Kt 75 välillä Sydänmaa—Summalankangas, Nilsia	10.90+1.00 1980—82	11 100	7 900	3 200 000
6. Mt 586 Matalalahti—Sonkajärvi, Sonkajärvi, Iisalmi	11.50 1981—83	12 300	900	5 950 000
7. Mt 587 välillä Kangas—Suurisuo, Iisalmi	2.30 1981—82	3 080	1 500	1 580 000
8. Kt 75 välillä Summalankangas—Hankamäki, Nilsia, Rautavaara	24.24 1981—83	15 300	1 450	4 550 000
9. Mt 563 Peltosalmen silta, Iisalmi	0.30 1981—82	2 000	550	1 450 000
10. Mt 573 ja 502 välillä Pohjois-Karjalan piirin raja—Maarianvaara—Rauantaipale, Kaavi	18.40 1981—82	3 050	550	2 500 000
11. Mt 534 välillä Tahvolanmäki—Vuorinen, Leppävirta	21.10 1981—83	12 300	220	2 100 000
12. Mt 554 välillä Kissakuusi—Kivimäki, Tervo, Pielavesi	33.00 1981—83	13 100	1 350	1 600 000
13. Pt 16081 Kiuruveden kk:n kohdalla, Kiuruvesi ..	2.25 1981—82	3 800	1 300	2 500 000
14. Vt 5 välillä Puijonrinne—Kellolahden eritasoliittymä, Kuopio	2.00 1982—83	6 200	—	1 800 000
15. Vt 5 välillä Tervapuro—Siilinjärvi liikenneturvallisuusjärjestelyt, Siilinjärvi	8.00 1982—83	7 500	—	3 000 000
16. Mt 573 Melttusen silta, Kaavi	0.90 1982—83	2 700	—	400 000
17. Pt 16089 Konnekosken silta, Rautalampi	0.60+1.50 1982—83	3 000	—	800 000
18. Pienehköt tietyt				9 650 000
— liikenneturvallisuustyöt	5 890 000			
— pienehköt siltatyöt	1 850 000			
— muut pienehköt tietyt	910 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ..				—2 000 000
			Rahoitustarve	46 600 000

	Pituus km Kesto-aika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
8. Keski-Suomen tie- ja vesirakennuspiiri				
1. Mt 637 välillä Tiituspohja—Vihtavuori, Laukaa ..	5.72 1977—82	19 310	17 970	1 340 000
2. Mt välillä Huopananlahti—Hännilänsalmi, Viitasaari	12.3+1.5 1979—83	21 505	11 480	200 000
3. Mt 637 välillä Vihtavuori—Laukaa, Laukaa	7.1+0.1 1980—83	14 715	4 300	4 790 000

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
4. Vt 4 välillä Pumperi—Mattilanniemi ja vt 23 välillä Keljo—Tikka, Jyväskylän kaupunki	5.3+0.8 1979—83	42 000	20 193	10 900 000
5. Mt 616 välillä Surmakangas—Mikkelin piirin raja, Joutsa	7.9+3.0 1980—82	9 025	5 065	3 960 000
6. Vt 4 Palokan eritasoliittymä, Jyväskylän mlk ..	1.6+1.0 1981—83	10 600	1 115	6 770 000
7. Mt 622 välillä Multia—Väätäiskylä, Multia	22.5 1981—82	6 670	1 340	3 470 000
8. Pt Muurame—Säynätsalo, Muurame, Säynätsalo ..	4.5 1981—82	5 905	1 115	4 790 000
9. Mt 6301 välillä Kangaslampi—Kuikka, Jyväskylän mlk	11.5 1981—82	3 235	1 115	2 120 000
10. Mt 6112 välillä vt 9—Kuokkala, Jyväskylän kaupunki ja mlk	1.8 1982—84	10 870	—	1 200 000
11. Mt 622 välillä Ketvele—Multia, Multia	10.0+0.3 1982—83	9 270	—	2 100 000
12. Pt 16579 välillä Konilannotko—Harjukangas, Jämäsänkoski	2.5 1982	2 100	—	2 100 000
13. Pienehköt tietyt				10 475 000
— liikenneturvallisuustyöt	2 962 000			
— pienehköt siltatyöt	4 954 000			
— muut pienehköt tietyt	2 559 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ..				—2 215 000
			Rahoitustarve	52 000 000

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
9. <i>Vaasan tie- ja vesirakennuspiiri</i>				
1. Kt 64 välillä Jalasjärvi—Seinäjäki, Jalasjärvi, Seinäjäki	29.20+0.50 1973—82	51 635	49 735	1 900 000
2. Kt 67 välillä Alahärmä—Ytterjeppo, Alahärmä, Uusikaarlepyy	27.80+3.30 1979—83	40 075	20 455	11 370 000
3. Mt Kauhavan läntinen yhdistie Ketojan ylikulkusillan kohdalla, Kauhava	0.57—1.24 1980—82	5 550	3 140	2 410 000
4. Mt 696 välillä Peräseinäjäki—Alavus, Peräseinäjäki, Alavus	17.18 1980—82	14 645	7 970	4 140 000
5. Mt 7003 välillä Harjula—Kauppila, Ilmajoki ..	10.30 1981—82	5 680	1 670	4 010 000
6. Mt 685 välillä Jurva—Kainasto, Jurva, Teuva, Kauhajoki	23.98+0.45 1981—83	11 145	1 725	5 790 000
7. Mt 6604 ja mt 6761 välillä Pjelax—Närpiö, Närpiö	12.29+0.18 1981—82	9 915	335	5 570 000
8. Vt 8 Vaasan yhdistie, Vaasa	4.25+0.62 1981—84	50 210	2 780	17 300 000
9. Vt 8 Edesvön liittymän kohdalla, Pietarsaaren mlk	0.70+1.64 1981—82	5 010	1 300	3 710 000
10. Mt 7044 välillä Vävilä—Alanko, Lapua	0.81 1981—82	6 520	2 900	3 620 000
11. Mt 696 Jalasjärven keskustan kohdalla, Jalasjärvi	2.70+0.10 1981—82	3 230	1 560	1 670 000
12. Pt 17384 Jurvan keskustan paikallistie, Jurva ..	1.89+0.81 1982—83	2 730	—	890 000

	Pituus km Kesto-aika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
13. Mt 742 välillä Ytteresse—Ähtävä, Pietarsaaren mlk	6.72+0.22 1982—83	5 570	—	2 260 000
14. Mt 700 välillä Koskenkorva—Ilmajoki, Ilmajoki	6.70+0.18 1982—83	8 020	—	2 670 000
15. Vt 16 välillä Hoisko—Keski-Suomen piirin raja, Alajärvi	18.97 1981—82	9 770	1 100	2 270 000
16. Mt 725 välillä Sandvik—Koskeby, Mustasaari, Vöyri	13.10+0.03 1982—83	7 280	—	2 230 000
17. Mt 661 välillä Isojoki—Turun piirin raja, Isojoki	17.46+0.44 1982—83	8 720	450	120 000
18. Pt 17786 Ylihärman keskustan kohdalla, Ylihärma	2.23+0.07 1982—83	2 250	—	800 000
19. Pienehköt tietyt				22 070 000
— liikenneturvallisuustyöt	14 670 000			
— pienehköt siltatyöt	5 950 000			
— muut pienehköt tietyt	1 450 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ..				—6 100 000
			Rahoitustarve	88 700 000

	Pituus km Kesto-aika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
10. <i>Keski-Pohjanmaan tie- ja vesirakennuspiiri</i>				
1. Mt 7711 Peitso—Kälviä, Kälviä	7.12+0.05 1980—82	5 320	4 720	600 000
2. Mt 760 välillä Reisjärvi—Keski-Suomen piirin raja, Reisjärvi	8.73+0.23 1980—82	4 560	4 290	270 000
3. Pt 18229 ja pt 18301 Oulaistenkoski—Törmäperä, Oulainen	5.07 1981—82	4 430	1 560	1 000 000
4. Mt 7714 Alaviirre—Roikola, Lohtaja, Kannus ..	19.61+0.18 1981—83	8 500	1 780	5 320 000
5. Vt 13 välillä Kainu—Keski-Suomen piirin raja, Perho, Veteli	48.91+2.15 1981—84	27 400	1 670	9 100 000
6. Mt 778 välillä Kalajoki—Hihnala, Kalajoki	7.48+0.13 1981—82	6 100	1 450	4 650 000
7. Pt Kähtävä, Alavieska	4.00+0.12 1981—82	2 690	670	2 020 000
8. Mt 7592 välillä Eskola—Lepistö, Kannus, Lohtaja, Toholampi	5.36 1981—82	3 100	1 000	2 100 000
9. Mt 763 välillä Tölli—Lassila, Nivala, Haapajärvi	9.52+0.60 1981—82	4 680	1 110	1 400 000
10. Pt 18213 Kuokkamaan alikulkusilta tiejärjestelyi- neen, Ylivieska	1.30 1982—83	3 000	—	1 000 000
11. Mt Haapajärvi—Hujakko, Haapajärvi, Pyhäjärvi, Pihtipudas	23.60+0.29 1982—84	14 000	—	370 000
12. Kt 85 välillä Kuoppala—Maliskylä, Nivala	15.68+0.27 1982—83	7 970	—	400 000
13. Mt Taluskylä—Merijärvi, Alavieska, Merijärvi ..	11.60+0.22 1982—84	7 200	—	400 000
14. Pt 18081 Annalan silta tiejärjestelyineen, Kannus	0.55 1982—83	3 300	—	900 000
15. Pienehköt tietyt				6 840 000
— liikenneturvallisuustyöt	4 360 000			
— pienehköt siltatyöt	2 480 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ..				—3 470 000
			Rahoitustarve	32 900 000

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
11. Oulun tie- ja vesirakennuspiiri				
1. Vt 4 Kempele—Haukipudas liikenneturvallisuusjärjestelyt, Kempele, Oulu, Haukipudas	16.20 1978—83	27 130	22 300	1 730 000
2. Vt 20 välillä Oulu—Jääli liikenneturvallisuusjärjestelyt, Oulu, Kiiminki	15.31 1977—82	10 140	9 870	270 000
3. Vt 20 välillä Kuolio—Kuusamo, Kuusamo	20.00 1980—82	19 860	10 200	3 700 000
4. Pt Temmesjoen länsipuolen paikallistie, Temmes, Liminka	10.29+0.26 1981—82	6 000	720	5 280 000
5. Hilturannan—Petäjäkankaan pt:n jatkaminen, Pudasjärvi	7.20 1980—82	7 110	4 720	750 000
6. Mt 8155 Eteläsataman tie, Oulu	3.24+5.79 1982—84	35 800	—	15 035 000
7. Mt 8121 välillä Tuomioja—Ruukki, Ruukki	18.85+0.49 1981—82	5 400	1 000	1 700 000
8. Pt 18532 Pulkkilan kirkonkylän kohdalla, Pulkkila	2.24+0.37 1981—82	5 550	1 200	2 880 000
9. Vt 22 Muhoksen kirkonkylän kohdalla, Muhos ..	3.00 1982—83	5 770	—	760 000
10. Mt 813 välillä Pattijoki—Olkijoki, Pattijoki	4.80+0.08 1982—83	1 980	—	1 090 000
11. Pt 18776 Kurenalus—Parkkila, Pudasjärvi	1.70 1982	2 440	—	2 440 000
12. Pt 18637 Haapamaa—Ängeslevä, Kempele, Tyrnävä	15.70+0.28 1982—83	7 200	—	2 300 000
13. Mt 8131 ja pt 18628 Limingan kirkonkylän kohdalla, Liminka	0.45+1.15 1982—83	5 300	—	3 040 000
14. Vt 20 välillä Siikakangas—Kuolio, Taivalkoski, Kuusamo	32.0 1982—85	31 100	—	200 000
15. Pienehköt tietyt				9 375 000
— liikenneturvallisuustyöt	885 000			
— muut pienehköt tietyt	8 490 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ..				—7 050 000
			Rahoitustarve	43 500 000

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
12. Kainuun tie- ja vesirakennuspiiri				
1. Vt 22 välillä Kankari—Paltamon kunnan raja, Vaala	14.62+1.49 1979—82	21 150	17 150	4 000 000
2. Mt 903 välillä Ristijärven kunnan raja—Kaitainsalmi, Sotkamo	20.74+0.11 1979—82	14 050	10 700	3 350 000
3. Mt 898 välillä Näljänkä—Peranka, Suomussalmi	38.2+0.14 1979—83	22 950	15 990	750 000
4. Mt 904 välillä Hietaperä—Ylivieksi, Kuhmo ..	20.33+0.56 1979—82	12 620	9 070	3 550 000

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
5. Vt 5 välillä Siltasuo—Jokikylä, Ristijärvi	10.84+0.27 1980—82	15 010	11 220	3 790 000
6. Kt 78 välillä Paltamo—Puolangan kunnan raja, Puolanka	14.48 1980—83	10 670	2 350	2 450 000
7. Mt 8881 ja mt 8882 Ristijärven keskustan tie- järjestelyt, Ristijärvi	2.27 1981—83	2 900	200	900 000
8. Mt 915 Suomussalmen silta tiejärjestelyineen, Suomussalmi	1.04 1981—82	9 300	4 700	2 675 000
9. Vt 22 välillä Vaalan kunnan raja—Kivesjärvi, Paltamo	14.41+0.23 1981—83	17 650	3 000	500 000
10. Vt 5 välillä Komila—Miettula kevyen liikenteen järjestelyt, Kajaani	5.65 1982	2 800	—	2 800 000
11. Vt 22 välillä Kivesjärvi—Heinijoki, Paltamo	11.5+0.1 1982—84	13 100	—	1 600 000
12. Vt 5 välillä Jokikylä—Hyrynsalmi, Ristijärvi, Hy- rynsalmi	17.42+0.6 1982—84	20 500	—	500 000
13. Pienehköt tietyt				4 635 000
— liikenneturvallisuustyöt	2 940 000			
— pienehköt siltatyöt	1 350 000			
— muut pienehköt tietyt	345 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ..				—2 000 000
			Rahoitustarve	29 500 000

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
13. <i>Lapin tie- ja vesirakennuspiiri</i>				
1. Vt 4 välillä Peurasaari—Paattio, Kemi	6.82 1973—82	93 900	89 600	4 300 000
2. E4 välillä Tornio—valtakunnan raja, Tornio	1.10+0.87 1977—82	30 880	30 270	610 000
3. Kt 82 välillä Ruuhijärvi—Hanhikangas, Salla ..	18.7 1979—82	17 200	12 700	2 070 000
4. Mt 930 välillä Mellakoski—Rovaniemen mlk:n raja, Ylitornio	17.5 1979—82	12 000	9 700	1 900 000
5. Vt 5 välillä Isokylä—Kemijärvi sekä Kemijärven ja Norvioväylän sillat, Kemijärvi	2.3 1980—82	30 240	20 500	9 740 000
6. Kt 81 välillä Auttijoki—Paljaskangas, Rovanie- men mlk, Posio	14.0 1980—82	8 400	6 400	2 000 000
7. Mt 967 Savukosken kirkonkylän tiejärjestelyt, Savukoski	7.8 1980—82	11 480	8 620	1 830 000
8. Vt 4 välillä Kuolajoki—Erottaja, Rovaniemi	5.2 1980—84	30 580	17 060	9 300 000
9. Kt 79 välillä Pöntsö—Matinvaara, Kittilä	15.1 1980—83	13 250	8 100	2 910 000
10. Pt 19261 Suutarinmäki—Rajavartiosto, Ylitornio	3.5 1980—82	3 460	3 060	400 000
11. Vt 21 välillä Juoksenki—Pello, Pello	22.1 1980—82	18 300	10 700	4 960 000
12. Pt 19579 Taininiemen silta, Simo	0.8 1980—82	4 925	3 700	900 000

	Pituus km Kestoaika	Kust.arv. 1 000 mk	Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset v. 1982 mk
13. Mt 956 välillä Hetta—Peltovuoma, Enontekiö ..	30.7 1980—83	15 600	7 230	2 200 000
14. Kt 78 Ounaskosken silta, Rovaniemi	0.5 1981—82	4 130	2 230	1 900 000
15. Mt 9421 Koskenkylä—Oikarainen, Rovaniemen mlk	14.8 1981—84	12 700	220	1 750 000
16. Kt 79 välillä Marraskoski—Meltaus, Rovaniemen mlk	18.5 1981—84	17 100	3 250	3 000 000
17. Mt 936 välillä Pasmajärvi—Lohiniva, Kolari	35.8 1980—84	8 700	1 500	1 050 000
18. Mt 938 Kelloniemi—Kolari, Kolari	16.0 1982—83	6 750	—	2 100 000
19. Pt 19746 Myllymäki, Rovaniemen mlk	1.4 1982—83	3 620	—	1 275 000
20. Pt 19555 ja 19556 Kuusimaa—Yli-Liakka, Kuu- simaa—Kantojärvi, Tornio	11.0 1981—82	5 255	550	3 750 000
21. Mt 9553 Keptukosken silta, Inari	1.04 1982—83	2 470	—	470 000
22. Vt 4, mt 9241 ja pt 19504 Simon asemakylän tiejärjestelyt, Simo	4.6 1982—84	15 700	—	1 200 000
23. Kt 81 välillä Paljaskangas—Perälä, Posio	11.9 1981—83	10 120	(2 400)	1 350 000
24. Vt 21 välillä Röyttän liittymä—rautatien alikulku, Tornio	2.2 1982—83	12 500	—	1 900 000
25. Mt 952 välillä Unari—Sassali, Sodankylä	27.0 1981—84	17 300	1 590	2 750 000
26. Mt 9583 ja 9584 Särkijärvi—Pallastunturi, Muo- nio, Kittilä	20.2 1981—84	14 000	670	700 000
27. Mt 9262 välillä Lautiosaari—Härkönen, Kemin- maa	21.7 1982—84	12 400	—	1 150 000
28. Vt 4 välillä Häkinvaara—Kuolajoki, Rovaniemen mlk	6.0 1982—84	13 300	—	1 425 000
29. Mt 955 Kotakumpu—Nilivaara, Kittilä	20.3 1982—84	12 000	—	300 000
30. Mt 930 välillä Ylitornion kunnan raja—Muurola, Rovaniemen mlk	21.7 1982—85	18 300	—	1 000 000
31. Vt 21 välillä Laurila—Röyttän liittymä, Tornio ..	8.3 1982—83	8 200	—	100 000
32. Mt 950 välillä Oulun läänin raja—Hautajärvi, Salla	10.8 1981—84	9 900	490	650 000
33. Pienehköt tietyöt				17 860 000
— liikenneturvallisuustyöt	8 590 000			
— pienehköt siltatyöt	3 950 000			
— muut pienehköt tietyöt ja polkutiet	5 320 000			
Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät ..				—4 500 000
				Rahoitustarve 84 300 000

14. Muut tie- ja siltatyöt

1. Pienehköt tie- ja siltatyöt
2. Yleisiksi teiksi otettavien teiden kuntoonpano

Arvioidut
kustannukset
v. 1982 mk
7 500 000
3 500 000

Rahoitustarve 11 000 000

Lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

Edellä esitetty käyttösuunnitelma on laadittu ottamalla huomioon myös momenttien 25.50.77, 25.50.78 ja 34.50.77 määrärahojen arvioitu käyttö eri hankkeilla.

Uudenmaan tie- ja vesirakennuspiirin alueella työllistetään 145 vankia työsiirtolakohteissa, joita rahoitetaan käyttösuunnitelmassa ehdotetun lisäksi momentilta 25.50.77. Hämeen tie- ja vesirakennuspiirin alueella työllistetään kahdella työleirillä yhteensä alkuvuodesta 80 ja loppuvuodesta 40 työleiriläistä kohteissa, jotka rahoitetaan käyttösuunnitelmassa ehdotetun lisäksi momentilta 25.50.78.

Käyttösuunnitelmassa on käytetty hankkeiden nimissä seuraavia lyhennyksiä:

Vt, vt = valtatie
Kt, kt = kantatie
Mt, mt = maantie
Pt, pt = paikallistie
mlk = maalaiskunta
kk = kirkonkylä
ym = hanke sisältää mainittuja teitä useampiin teihin liittyviä erillisiä toimenpiteitä

Hankkeiden pituutta kuvaavissa luvuissa on ensin mainittu pääasiallisen parantamisen kohteena olevan tien pituus ja sen jälkeen työhön liittyvien muiden tietöiden pituus.

Hankkeiden kestoajana on ilmoitettu työn aloittamis- ja valmistumisvuosi. Hankkeittaisesta vaiheittain toteuttamistavasta riippuen tie voidaan avata liikenteelle huomattavastikin lopullista valmistumisvuotta aikaisemmin.

Hankkeen kustannusarvio on esitetty reaaliarvoisena vuoden 1982 arvioidussa kustannustasossa. Merkintä VO kustannusarvion edessä tarkoittaa sitä, että ko. hankkeen toteuttaa joku muu kuin tie- ja vesirakennuslaitos ja että kustannusarvio sisältää vain tie- ja vesirakennuslaitoksen osuuden hankkeen kokonaiskustannuksista. Mikäli hankkeen toteuttaa tie- ja

vesirakennuslaitos, mutta joku muu maksaa siitä osan, sisältyy kustannusarvioon myös tämä momentilta 31.24.78 rahoitettava ja momentille 12.31.26 tuloutettava osuus, joka sisältyy vähennyksenä myös kohtaan "Laskennalliset ja tie- ja vesirakennuslaitoksen muilta momenteilta rahoitettavat vähennyserät".

Jo budjetoitu-sarakkeessa on esitetty vuoden 1982 kustannustasossa ne määrärahat, jotka hankkeelle on myönnetty esityksen laatimishetkeen mennessä.

1. Uudenmaan tie- ja vesirakennuspiiri

Mt 1452 välillä Vähänummi—Haarajoki

Nykyinen tie on 6—7 metriä leveä, mutkainen ja heikkorakenteinen öljysoratie. Liikennemäärä on keskimäärin 1 200 autoa/vrk. Hanke käsittää tien suuntauksen parantamisen ja kes- topäällystämisen. Toimenpiteen tarkoituksena on liikennöitävyyden parantaminen ja liikenteen tienvarsiasutukselle aiheuttamien haittojen vähentäminen.

Mt 162 välillä Pukkila—Myrskylä

Nykyinen tie on 6 metriä leveä, mutkainen ja sorapäällysteinen. Tien keskimääräinen liikennemäärä on 210 autoa/vrk. Hanke käsittää tien suuntauksen parantamisen ja päällystämisen. Toimenpiteen tarkoituksena on liikennöitävyyden parantaminen.

Mt 1121 välillä Inkoo—Mustio sekä kt 53 ja mt 186 tiejärjestelyt Mustion kohdalla

Nykyinen maantie nro 1121 on 6—7 metriä leveä, mutkainen ja sorapäällysteinen. Tien keskimääräinen liikennemäärä on 630 autoa/vrk. Hanke käsittää maantien n:o 1121 suuntauksen parantamisen välillä Inkoo—Mustio, rautatien alikulkusillan rakentamisen maantiel- le n:o 186 ja tien parantamisen välillä Mustion keskusta—Hällsnäsin paikallistiellyttymä.

Lisäksi kantatietä n:o 53 parannetaan Mustion keskustan kohdalla. Toimenpiteen tarkoituksena on liikenneturvallisuuden ja liikennöitävyyden parantaminen.

Mt 101 välillä Björnsby—Lillvik

Nykyinen tie on 6 metriä leveä, mutkainen ja sorapäälysteinen. Tien keskimääräinen liikennemäärä on 720 autoa/vrk. Hanke käsittää tien suuntauksen parantamisen ja päällystämisen. Toimenpiteen tarkoituksena on liikennöitävyyden parantaminen.

3. Hämeen tie- ja vesirakennuspiiri

Vt 12 välillä Villähde—Uusikylä

Nykyinen tie on 9 metriä leveä, kestopäällysteinen, mutkainen ja sillä on nopeusrajoitus 60 km/h. Uudenkylän kohdalla on piirin ainoa valtatie ja rautatien tasoristeys. Tien liikennemäärä on keskimäärin 7 500 autoa/vrk. Hanke käsittää uuden moottoriliikennetien rakentamisen välillä Villähde—Nastola I ja ohikulkutien rakentamisen sekaliikenteen väylänä Uudenkylän kohdalla. Samalla rautatien nykyinen tasoylikäytävä katkaistaan ja korvataan rautatien alikulkusillalla. Toimenpiteen tarkoituksena on tien liikennöitävyyden ja liikenneturvallisuuden parantaminen.

Vt 3, mt 305 Ojoisten eritasoliittymä tiejärjestelyineen

Nykyiset Ojoisten ja Pikku-Parolan liittymät ovat vaarallisia tasoliittymiä. Liikennemäärä valtatiellä n:o 3 on keskimäärin 7 700 autoa/vrk ja maantiellä n:o 305 4 600 autoa/vrk. Vuosina 1975—79 sattui hankkeen vaikutusalueella 24 aineellisiin vahinkoihin ja 13 henkilövahinkoihin johtanutta onnettomuutta sekä yksi kuolemaan johtanut onnettomuus. Hanke käsittää Ojoisten liittymän rakentamisen eritasoliittymäksi, Pikku-Parolan tasoliittymän parantamisen, Tiiriön alikulkukäytävän korvaamisen risteysillalla sekä yksityistie- ja katujärjestelyjen tekemisen. Toimenpiteen tarkoituksena on liikenneturvallisuuden parantaminen.

7. Kuopion tie- ja vesirakennuspiiri

Kt 75 välillä Summalankangas—Hankamäki

Nykyinen tie on 6,5 metriä leveä, öljysorapäälysteinen, kantavuudeltaan heikko ja sillä esiintyy runsaasti routavaurioita. Tien liikennemäärä on keskimäärin 1 000 autoa/vrk. Hanke käsittää tien rakenteen parantamisen ja lentämisen sekä öljysorapäälysteen uusimisen. Toimenpiteen tarkoituksena on tien heikosta rakenteesta johtuen huonon kantavuuden parantaminen ja tien liikennöitävyyden parantaminen. Hanke aloitetaan työllisyysmäärärahalla syksyllä 1981.

10. Keski-Pohjanmaan tie- ja vesirakennuspiiri

Mt Haapajärvi—Hujakko

Nykyinen tieyhteys Kalajokilaaksosta valtatielle n:o 4 etelään muodostuu Pyhäjärven kautta kiertävästä reitistä. Kyseistä yhteyttä käyttävä liikenne on keskimäärin 250 autoa/vrk. Hanke käsittää uuden tieyhteyden muodostamisen Haapajärveltä valtatielle n:o 4 parantamalla Latvasten paikallistietä n:o 18 397 Hautaperältä Pitäjänmäelle ja rakentamalla Pitäjänmäeltä uusi tie Hujakkoon. Uusi tieyhteys on noin 25 km lyhyempi nykyiseen Pyhäjärven kautta kiertävään reittiin verrattuna. Toimenpiteen tarkoituksena on parantaa Kalajokilaaksosyhteyksiä valtatie n:o 4 kautta Etelä- ja Keski-Suomeen.

11. Oulun tie- ja vesirakennuspiiri

Vt 20 välillä Siikakangas—Kuolio

Nykyinen tie on 7,5 metriä leveä, öljysorapäälysteinen, kantavuudeltaan heikko ja osittain routiva. Tien liikennemäärä on keskimäärin 750 autoa/vrk. Hanke käsittää tien rakenteen ja paikoitellen pystygeometrian parantamisen, kestopäällystämisen sekä yksityistieliittymien järjestelyn. Toimenpiteen tarkoituksena on liikenneturvallisuuden ja liikennöitävyyden parantaminen.

12. *Kainuun tie- ja vesirakennuspiiri*

Vt 22 välillä Kivesjärvi—Heinijoki

Nykyinen tie on 6 metriä leveä, öljysora-päälysteinen, pahoin routiva ja kantavuudeltaan heikko. Tien liikennemäärä on keskimäärin 1 050 autoa/vrk. Hanke käsittää tien rakenteen parantamisen ja kestopäälystämisen. Toimenpiteen tarkoituksena on nykyisen tien liikennöitävyyden parantaminen.

13. *Lapin tie- ja vesirakennuspiiri*

Vt 4, mt 9241 ja pt 19504 Simon asemakylän tiejärjestelyt

Valtatien liikenne Simon kohdalla on keskimäärin 3 700 autoa/vrk. Vuosina 1977—80 sattui hankkeen vaikutusalueella yhteensä 14 liikenneonnettomuutta. Hanke käsittää valtatie n:o 4 ja maantien n:o 9241 eritasoliittymän rakentamisen sekä maantien n:o 9241 johtamisen rautatien alitse. Lisäksi rakennetaan kevyen liikenteen tie Simojoen yli valtatie varteen sekä viisi kevyen liikenteen alikulkukäytävää ja yksi ylikulkusilta. Toimenpiteen tarkoituksena on liikenneturvallisuuden sekä Simon asemakylän liikenneyhteyksien parantaminen.

Mt 930 välillä Ylitornion kunnan raja—Muurola

Nykyinen tie on 4 metriä leveä, mutkainen kantavuudeltaan heikko öljysorapäälysteinen tie. Liikennemäärä on keskimäärin 350 autoa/vrk. Hanke käsittää tien leventämisen, rakenteen parantamisen ja öljysoran uusimisen. Toimenpiteen tarkoituksena on liikennöitävyyden ja liikenneturvallisuuden parantaminen.

15. *Tutkimus ja suunnittelu.* Alamomentille ehdotetaan 95 000 000 mk teiden ja siltojen yleis-, tie- ja rakennussuunnittelua varten. Lisäksi määrärahaa käytetään tienpitoa palvelevaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan, tieverkkosuunnitteluun, pääsuuntaselvitysten laatimiseen ja tienpidon ohjelmointiin.

1982 esitys	1 033 000 000
1981 menoarvio	860 000 000
1980 tilinpäätös	809 999 974

78. *Tie- ja vesirakennuslaitoksen toimesta ulkopuolisille suoritettavat työt (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 65 000 000 mk käytettäväksi ulkopuolisille suoritettaviin pienehköihin rakennus-, kunnossapito- ja korjaustöihin. Kuntien tai muiden ulkopuolisten osallistuessa rakennushankkeiden rahoitukseen kateetaan näiden osuudet tältä momentilta. Lisäksi momentilta rahoitetaan liikenneonnettomuuksien teiden rakenteille aiheuttamat vauriot, yksityistieliittymien parantamiset, valtionapua saavien yksityisteiden auraukset ja muut ulkopuoliset tien- ja vesitienpidon pienet korjaus- ja kunnossapitotyöt sekä Neuvostoliiton puolella Saimaan kanava-alueella tehtävät metsätyöt. Toista perittäviä korvauksia, joiden suuruutta määrättäessä otetaan huomioon valtion maksuperustelaisissa vahvistetut perusteet ja metsänhakuusopimus Neuvostoliiton kanssa, arvioidaan kertyvän 70 000 000 mk. Korvaukset tuloutetaan momentille 12.31.26.

1982 esitys	65 000 000
1981 menoarvio	49 000 000
1980 tilinpäätös	54 904 962

88. *Maa-alueiden bankinta ja tielain mukaiset korvaukset (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 96 000 000 mk yleisiin tietarkoituksiin haltuunotettujen alueiden lainmukaisia korvauksia ja lunastuksia varten sekä tienpitoon ja tieliikenteen hoitamiseen tarvittavan rakennusmaan hankkimista varten. Määrärahaa käytetään myös tienpitoaineiden ottopaikkojen hankintaan, tietoiimituskustannuksiin sekä erityisistä syistä tietä varten tarvittavien alueiden hankkimiseen ja korvaamiseen ennen yleisistä teistä annetun lain mukaisen tie-suunnitelman vahvistamista.

Käyttösuunnitelma:	mk
Tietoiimituksissa määrätty korvaukset	60 000 000
Sopimuksen varaiset korvaukset	25 000 000
Tienpitoainesalueet	10 000 000
Rakennusmaan hankinnat	500 000
Tientekotoimitukset ja muut menot	500 000
	<hr/>
	Yhteensä 96 000 000

1982 esitys	96 000 000
1981 menoarvio	100 000 000
1980 tilinpäätös	106 177 505

27. Vesitiet

Vesitienpidon yleislinjoina ovat sisävesi- ja rannikkoväylien parantaminen nykyaikaisen nippu-uiton vaatimuksia vastaaviksi, vesitieyhteyksien lisääminen alueellisten sisävesiväyläverkkojen sisällä sekä kohtuullisten satama- ja

laituriolojen aikaansaaminen ja ylläpitäminen kalastus-, yhteys- ja matkustajaliikenteelle.

Sulkukanavien ja avattavien siltojen käyttöpalvelut hoidetaan entisellä tasolla.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 11 451 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	5 110 800	+ 530 300	93	+ 1
2. Tilapäiset palkkiot ja työsuhdepalkat	3 852 600	+ 332 400	78	— 1
3. Muut palkat ja palkkiot	1 376 800	+ 132 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	748 900	+ 62 000	—	—
Varaus 1981		— 467 300	—	—
Varaus 1982	361 900	+ 361 900	—	—
Yhteensä	11 451 000	+ 951 400	171	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 990 900 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavan toimihenkilön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen luotsinvanhimman toimi (V 21). Lisäys on 44 800 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 40 900 mk ylimääräistetyn toimen palkkiona. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 77 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	11 451 000
1981 menoarvio	10 499 600
1980 tilinpäätös	8 948 767

09. Saimaan kanavan hoitokunta (arviomääräraha)

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi arviomäärärahaksi.

Momentille ehdotetaan 385 000 mk. Määrärahaa käytetään hoitokunnan puheenjohtajan ja

jäsenten palkkioihin, enintään viiden toimihenkilön palkkaukseen, matkakorvauksiin sekä kulutus- ja edustusmenoihin. Lisäys 35 000 mk aiheutuu kustannusten noususta.

1982 esitys	385 000
1981 menoarvio	350 000
1980 tilinpäätös	310 677

14. Käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 13 050 000 mk, mistä Saimaan kanavan käyttöön ja kunnossapitoon noin 8 100 000 mk, eli lisäystä 3 050 000 mk.

Lisäyksestä on Saimaan kanavan osuus 1 800 000 mk, mistä 700 000 mk aiheutuu kanavan ikääntymisestä aiheutuvan kunnossapitotarpeen kasvusta sekä 1 100 000 mk kustannusten noususta. Muiden vesiteiden osalta lisäys on 1 250 000 mk, mikä aiheutuu kunnostustarpeen lisääntymisestä ja kustannusten noususta.

Määrärahaa käytetään vesiteiden varsinaisen käytön ja kunnossapidon lisäksi liikenteen palveluun, turvallisuuden ylläpitoon, alueiden ja

kiinteistöjen hoitoon ja kunnossapitoon, metsätöihin sekä kanava-, väylä- ja satamarakenteiden sekä niihin kuuluvien laitteiden kunnostukseen sekä työsuhteisen käyttö- ja kunnossapitohenkilöstön palkkauksiin ja matkakorvauksiin, energian hankintaan ja kuljetus- ja kunnossapitokaluston ylläpitoon. Momentin määrärahalla voidaan palkata enintään 85 pysyväisluonteista henkilöä.

1982 esitys	13 050 000
1981 menoarvio	10 000 000
1980 tilinpäätös	10 325 989

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 410 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Vesitiekaluston kunnossapidon määrärahasta saadaan käyttää 60 000 mk enintään kahden henkilön palkkaamiseen talvikaudeksi.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vesitiekaluston kunnossapito	1 000 000
Kanava-alueen vuokra	1 390 000
Matkat	110 000
Muut menot	700 000
Yhteensä	3 200 000

1982 esitys	3 200 000
1981 menoarvio	2 790 000
1980 tilinpäätös	2 527 843

40. Keskuskalasatamien rakentamisen valtionapu (siirtomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	1 000 000
1981 menoarvio	900 000
1980 tilinpäätös	800 000

41. Veneilysatamien rakentamisen valtionapu (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 100 000 mk käytettäväksi avustuksina kunnille retkeilysatamina toimivien veneilysatamien rakentamista ja kunnostamista varten. Ns. kotisatamien rakentamiseen ei myönnetä valtion tukea, vaan niiden rakentamisesta vastavat kunnat ja veneilyalan järjestöt. Lisäys on 100 000 mk.

1982 esitys	1 100 000
1981 menoarvio	1 000 000

42. Kauppa- ja teollisuussatamien rakentamisen korkotuki (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain nojalla momentille ehdotetaan 650 000 mk liikenneministeriön päätöksen mukaan luottolaitoksille suoritettavia korkohyvityksiä varten. Korkohyvitystä maksetaan luottolaitosten aikaisempina vuosina myöntämistä sekä vuodelle 1982 myönnettäväksi ehdotettavista, enintään 10 000 000 markkaan nousevista lainoista, jotka myönnetään kunnallisten vientiteollisuutta palvelevien sekä Saimaan alueen satamien rakentamiseen. Lisäys on 150 000 mk.

Yleisperusteluihin viitaten korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 9½ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1982 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta, mikäli se lain säännöksen estämättä ja velkakirjaehtoien mukaan on mahdollista. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5¼ prosentin suuruinen korko.

1982 esitys	650 000
1981 menoarvio	500 000
1980 tilinpäätös	326 863

70. Kaluston ja koneiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 000 000 mk käytettäväksi vesitiekaluston sekä kanavien kone- ja kunnossapitokaluston hankintoihin sekä peruskorjauksiin.

1982 esitys	2 000 000
1981 menoarvio	1 700 000
1980 tilinpäätös	210 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 500 000 mk, mistä

500 000 mk varastojen rakennustöitä ja rakennusten korjauksia varten sekä 1 000 000 mk Latokarin sataman ja tukikohdan rakentamisen jatkamista varten. Latokarin satama ja tukikohta on useiden käyttäjien yhteishanke, jonka kustannusarvio on 25 000 000 mk. Tie- ja vesirakennuslaitoksen osuus on 3 000 000 mk.

1982 esitys	1 500 000
1981 menoarvio	950 000
1980 tilinpäätös	1 110 000

77. Vesitietyöt (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 21 045 000 mk vesiteiden rakentamista ja parantamista sekä tutkimus- ja suunnittelutöitä varten.

Käyttösuunnitelma:

Nimetyt vesitietyöt

	Kestoaika	Kustannusarvio/ Jo budjetoitu 1 000 mk	Arvioidut kustannukset mk
<i>Uudenmaan tie- ja vesirakennuspiiri</i>			
1. Suomenlahden nippuhinausväylän parantaminen; Tammisaari, Inkoo, Porvoon mlk, Virolahti	1978—83	3 240 2 700	430 000
2. Kamsholmenin ja Simsalon yhteysliikennelaitureiden rakentaminen; Sipoo	1982—83	500 —	300 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			— 50 000
			Rahoitustarve 680 000
<i>Turun tie- ja vesirakennuspiiri</i>			
3. Nauvon reittilaitureiden uusiminen; Nauvo	1976—86	5 780 3 470	630 000
4. Korppoon reittiliikennelaitureiden uusiminen; Korppoo	1980—83	2 340 1 030	700 000
5. Pitkäluodon keskuskalasadaman rakentaminen; Uusikaupunki	1981—82	800 500	300 000
6. Saaristomeren nippuhinausväylän rakentaminen; Uusikaupunki	1982—84	1 500 —	200 000
7. Galtbyn keskuskalasadaman rakentaminen; Korppoo	1982—83	850	375 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			— 40 000
			Rahoitustarve 2 165 000
<i>Hämeen tie- ja vesirakennuspiiri</i>			
8. Tampereen—Virtain väylän parantaminen; Ruovesi, Virrat	1976—84	16 700 9 550	1 115 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			— 15 000
			Rahoitustarve 1 100 000
<i>Mikkelin tie- ja vesirakennuspiiri</i>			
9. Saimaan syväväylien parantaminen; Savonlinna ym.	1970—86	9 200 5 820	600 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			—
			Rahoitustarve 600 000

Pohjois-Karjalan tie- ja vesirakennuspiiri

10. Pielisjoen väylän parantaminen välillä Pielinen—Pyhäselkä; Eno ym.	1975—85	25 700 10 137	1 245 000
11. Kivisalmen väylän parantaminen; Rääkkylä	1980—83	13 600 1 570	1 095 000
12. Puhoksen syväväylän rakentaminen, Kitee, Rääkkylä	1982—84	18 500	300 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			— 430 000
			<u>Rahoitustarve 2 210 000</u>

Kuopion tie- ja vesirakennuspiiri

13. Iisalmen väylän parantaminen; Maaninka, Lapinlahti, Iisalmi	1981—83	47 800 4 100	8 850 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			— 400 000
			<u>Rahoitustarve 8 450 000</u>

Vaasan tie- ja vesirakennuspiiri

14. Merenkurkun ja Selkämeren nippuhinausväylän parantaminen; Vaasa, Kaskinen ym.	1980—84	2 600 800	520 000
15. Trullevin keskuskalasadaman rakentaminen; Kokkola	1981—83	2 040 740	790 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			— 20 000
			<u>Rahoitustarve 1 290 000</u>

Oulun tie- ja vesirakennuspiiri

16. Kattilankallan suojasataman rakentaminen; Haukipudas	1982	410	410 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			— 10 000
			<u>Rahoitustarve 400 000</u>

Saimaan kanava

17. Liikennekauden jatkamiseksi tehtävät työt; Lappeenranta, Joutseno, Nuijamaa, vuokra-alue	1981—83	2 200 650	1 100 000
Laskennalliset ja TVL:n muilta momenteilta vähennettävät erät			— 100 000
			<u>Rahoitustarve 1 000 000</u>

Nimetyt viestitietyt, rahoitustarve yhteensä 17 895 000

Muut vesitiettyt

18. Vesiliikenteen turvalaitteet	1 400 000
19. Pienehköt vesitiettyt	1 200 000
20. Tutkimus- ja suunnittelutyöt	550 000

Muut vesitiettyt, rahoitustarve yhteensä 3 150 000

Yhteensä 21 045 000

Lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

Nimetyt vesitietyöt

2. Kamsholmenin ja Simsalon yhteysliikennelaitureiden rakentaminen; Sipoo

Kamsholmenin ja Simsalon saarien huoltoyhdistykset ovat täysin riippuvaisia yhteysalusten liikenteen sujuvuudesta. Yhteysaluksen kiinnityminen nykyisiin huonokuntoisiin laitureihin on mahdollista vain keulasta ja raskaiden tavaroiden purkaus ja lastaus on erityisen vaikeata. Laiturit on rakennettava uudelleen, sillä Kamsholmenin laituri on saaren ainoa paikka, mihin yhteysalus voi tulla. Vakituksia asukkaita on Kamsholmenin saarella 17, Simsalossa 37, joukossa myös koululaisia.

6. Saaristomeren nippuhinausväylän rakentaminen; Usikaupunki

Saaristomeren hinausväylätoimikunta on kiinnittänyt huomiota uiton käyttämien väylien tekniseen tasoon ja tehnyt aloitteen eräiden väyläosuuksien parantamisesta vastaamaan nykyaikaisen nippu-uiton vaatimuksia. Uittoväylien parantaminen edistää merenkulun turvallisuutta sekä pienentää lauttojen hajoamisvaaraa. Saaristomeren alueella uittaa kolme yhtiötä. Uitettu puumäärä oli vuonna 1980 noin 350 000 m³ ja uittosuorite 80 000 000 tkm.

7. Galtbyn keskuskalasataman rakentaminen; Korppoo

”Kalastussatamat -76” -selvityksessä on esitetty Korppoon alueelle purkaussatamaa. Åbolands Fiskarförbund rf pitää hanketta erittäin kiireellisenä ja Galtabytä parhaana kalasatama- paikkana, koska väylä on avoinna läpi talven ja kalastusta voidaan harjoittaa talvikautena huomattavasti pidempään kuin muista satamapaikoista. Galtbyssä on rakennettu yleiseen tiehen liittyvä purkausalituri, johon mahtuu kaksi troolaria. Nykyiset laituritilat ovat kuitenkin riittämättömät. Satamaa käyttää säännöllisesti Houtskarın—Norrskaten maantielautta varalauttoineen sekä Långnäs—Kökar—Kaltby -reitın autolautta. Troolareita Korppoossa on kuusi. Kalansaalismäärä on 0,8—1,0 milj. kg vuodessa.

12. Puhoksen syväväylän rakentaminen; Kitee, Rääkkylä

Valtioneuvosto on aikanaan tehnyt periaatepäätöksen Puhoksen syväväylän rakentamisesta. Alueen teollisuuden vientikuljetusjärjestelmissä toteutettavien muutosten vuoksi syväväylän rakentaminen on tullut ajankohtaiseksi. Laivakuljetusten määräksi teollisuus on arvioinut yhteensä 310 000—615 000 t/v.

Väylätyön kustannusarvio on 18,5 milj. mk. Suunnittelua ja rakennustöiden aloittamista varten ehdotetaan 300 000 mk.

13. Iisalmen väylän parantaminen; Maaninka, Lapinlahti, Iisalmi

Iisalmen väylän pituus on noin 100 km. Sen täysmittainen hyödyntäminen edellyttää Ahkionlahden ja Nerkoon kanavien parantamista, Peltosalmen sillan laiva-aukon leventämistä sekä Runnin väylän ruoppausta ja lastauspaikan rakentamista. Väylätyö mahdollistaa teollisuustuotteiden ja turpeen vesikuljetukset sekä parantaa uitto-olosuhteita. Turvekuljetusten kannalta on edullista, että väylätyöt valmistuvat purjehduskaudeksi 1983, sillä suurimman käyttäjän, Kuopion kaupungin turvevoimalan laajennus valmistuu vuonna 1983. Edellä mainituista työkohteista Ahkionlahden kanavan parantaminen on aloitettu vuonna 1981.

16. Kattilankallan suojasataman rakentaminen; Haukipudas

Hailuodon pohjoispuolinen alue on nykyään hyvin vilkkaasti liikennöity. Alueella harjoitetaan ammattikalastuksen lisäksi runsaasti virkistyskalastusta ja veneily on jatkuvasti lisääntynyt. Alueen eräät saaret mm. Santapankki ovat erinomaisia retkeilykohteita. Alueella ei ole luonnon muovaamia suojasataman tarve on huomattava. Suojasatama ehkäisisi onnettomuuksia ja tuottaisi puhelinyhteyksineen säästöjä etsintöjen vähentyessä. Satama tehostaisi myös kalastuselinkeinoja vähentämällä sään aiheuttamia pyyntikatkoja.

1982 esitys	21 045 000
1981 menoarvio	15 730 000
1981 I lisämenoarvio	1 500 000
1980 tilinpäätös	19 640 000

88. Vesitiealueen hankintaan liittyvät korvaukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 300 000 mk tie- ja vesirakennuslaitoksen suorittamien vesitietöiden

vesilain mukaisten korvausten maksamista varten.

1982 esitys 300 000

40. Autorekisterikeskus

Moottoriajoneuvojen katsastusorganisaatiota muutetaan siten, että tyyppikatsastus valtakunnallisena tehtävänä siirretään Helsingin katsastuskonttorista autorekisterikeskukseen ja uusia

katsastustoimistoja perustetaan Espooseen ja Kurikkaan. Organisaatiomuutoksen johdosta ei tarvita lisää henkilökuntaa.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 48 305 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	37 859 500	+ 5 943 000	722	+ 46
2. Työsubdepalkat	3 059 900	+ 366 300	90	—
3. Muut palkat ja palkkiot	2 699 000	— 73 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	3 160 000	+ 413 900	—	—
	Varaus 1981	— 1 868 100	—	—
	Varaus 1982	+ 1 526 600	—	—
Yhteensä	48 305 000	+ 6 308 100	812	+ 46

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 3 927 600 mk, mistä 3 922 800 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksista.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi toimistopäällikön virka (B 2). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa katsastusmiehen virka (B 2).

Työmäärän lisääntymisen johdosta ehdotetaan katsastustoimipaikkoihin perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
5 apulaiskatsastusmiestä	V 24
27 katsastusteknikkoa	V 22
2 apulaiskanslistia	V 10
1 toimistoapulainen	V 8

Tehtävien monipuolistamisen ja vaatimustason kohoamisen johdosta ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Perustetaan:

	Palkkaus- luokka
Katsastustoimipaikat	
2 toimistosihiteeriä	V 14
7 kanslistia	V 12
9 apulaiskanslistia	V 10

Autorekisterikeskus

6 toimistosihiteeriä	V 14
3 kanslistia	V 12

Lakkautetaan:

	Palkkaus- luokka
Katsastustoimipaikat	
2 kanslistia	V 12
7 apulaiskanslistia	V 11
9 toimistoapulaista	V 9

Autorekisterikeskus

6 kanslistia	V 12
3 apulaiskanslistia	V 10

Koska varakatsastusmiesten tehtävät ovat muuttuneet pysyväisluonteisiksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi 15 ylimääräistä katsastusteknikon tointa (V 22). Samalla

voidaan varakatsastusmiesten palkkioista vähentää 380 000 mk.

Ehdotetaan lakkautettavaksi avoinna olevat tarpeettomiksi käyneet neljä ylimääräistä katsastusmekaanikon tointa (V 16).

Lisäys on 2 459 300 mk.

c) Työsuuhdepalkoista vähennetään 9 700 mk vuoden 1981 aikana siirrettyjen tointen palkkoina.

Sairaus- ja lomasijaisten sekä ruuhka-apulaisten palkkaamiseksi ehdotetaan työsuuhdepalkkoihin lisäystä 50 000 mk.

Lisäys on 40 300 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 90 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 188 500 mk, mistä 8 500 mk aiheutuu työaikakorvauksista, 50 000 mk ylityökorvauksista, 20 000 mk viransijaisten palkkioista, 100 000 mk varakatsastusmiesten palkkioista ja 10 000 mk huoltomiesten palkkioista.

Viitaten kohdan b perusteluihin vähennetään muista palkoista ja palkkioista 380 000 mk 1.3.1982 lukien varakatsastusmiesten palkkioina.

Vähennys on 191 500 mk.

1982 esitys	48 305 000
1981 menoarvio	41 996 900
1981 I lisämenoarvio	1 190 000
1980 tilinpäätös	40 273 047

22. *Tunnusmerkkikilpien bankinnat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk kilpien hinnan ja kulutuksen nousun johdosta.

1982 esitys	3 300 000
1981 menoarvio	3 000 000
1980 tilinpäätös	2 999 993

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 297 500 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 300 mk. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 2 000 mk, vähennys on 1 700 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 2 500 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 299 200 mk, mistä 1 291 700 mk aiheutuu toiminnan laajentamisesta ja hintojen noususta sekä 7 500 mk kertamenosta katsastusasemien avajaisia varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	1 380 000
Virkistystoiminta (enintään)	10 000
Muut henkilöstömenot	220 000
Rakennusten käyttö	5 300 000
Painatus	750 000
Automaattinen tietojenkäsittely	3 600 000
Muut menot (kertamenoa 7 500)	1 700 000
Yhteensä	12 960 000

1982 esitys	12 962 500
1981 menoarvio	11 665 000
1980 tilinpäätös	9 866 938

70. *Kaluston ja puhelimien bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 350 000 mk toimistokaluston, konttorikoneiden ja laitteiden, puhelinosuuksien sekä katsastustoitimissa tarvittavien laitteiden ja väestönsuojeluvälineiden hankkimista varten.

1982 esitys	1 350 000
1981 menoarvio	1 200 000
1980 tilinpäätös	1 200 000

74. *Katsastusasemien rakentaminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 20 300 000 mk katsastusasemien rakentamista ja suunnittelua varten. Katsastusasemien rakennuskustannukset sisältävät myös kiinteän laitteiston, pakokaasunpoistolaitteiden, pysäköintialueiden sekä koeajoratojen aiheuttamat kustannukset.

Käyttösuunnitelma:

	Pinta-ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Tampereen katsastusasema	1 363 (8 300)	9 000 000	6 603 (1 084)	6 000 000	3 000 000
2. Järvenpään katsastusasema	740 (4 500)	5 300 000	7 162 (1 178)	1 500 000	3 800 000
3. Hämeenlinnan katsastusasema	624 (3 870)	4 300 000	6 891 (1 111)	1 400 000	2 900 000
4. Ylivieskan katsastusasema	624 (3 870)	4 300 000	6 891 (1 111)	1 000 000	3 300 000
5. Kajaanin katsastusasema	624 (3 870)	4 300 000	6 891 (1 111)	1 000 000	3 300 000
6. Espoon katsastusasema	945 (5 400)	6 400 000	6 772 (1 185)	2 000 000	2 000 000
7. Kemijärven katsastusasema	284 (1 800)	2 800 000	9 859 (1 556)	200 000	1 300 000
8. Kolarin katsastusasema	284 (1 800)	2 800 000	9 859 (1 556)		200 000
9. Oulun katsastusaseman laajennus	250 (2 000)	2 100 000	8 400 (1 050)		500 000
				Yhteensä	20 300 000

Tampereen, Järvenpään, Hämeenlinnan, Ylivieskan, Kajaanin ja Kemijärven katsastusasemien pinta-alat ja tilavuudet on tarkistettu ja kustannusarviot nousseet. Espoon katsastusaseman kustannusarvio on noussut.

1982 esitys	20 300 000
1981 menoarvio	5 100 000
1980 tilinpäätös	10 600 000

88. *Maa-alueiden bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 500 000 mk katsastusasemien rakentamista varten tarvittavien maa-alueiden ostamiseen.

1982 esitys	500 000
1981 menoarvio	400 000
1980 tilinpäätös	300 000

45. Korvaus eräistä rautatieliikennepalveluista

40. *Korvaus valtionrautateille matkalipuista myönnettävien alennusten aiheuttamasta tulojen menetyksestä* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 28 500 000 mk valtioneuvoston myönnettävien henkilöliikenteen alennusten aiheuttaman tulojen menetyksen korvaamiseksi lain mukaisesti valtionrautateille. Lisäys on 2 600 000 mk, mistä 2 500 000 mk johtuu tariffien korotuksesta ja 100 000 mk matkustusmäärien kasvusta.

1982 esitys	28 500 000
1981 menoarvio	25 900 000
1980 tilinpäätös	21 786 669

41. *Korvaus valtionrautateille tavarakuljetusten rahdeista myönnettävien alennusten aiheuttamasta tulojen menetyksestä*

Momentille ehdotetaan 25 600 000 mk valtioneuvoston myönnettävien tavarakuljetusmaksujen alennusten aiheuttaman tulojen menetyksen korvaamiseksi lain mukaisesti valtionrautateille. Lisäys on 2 600 000 mk, mistä 2 200 000 mk johtuu tariffien korotuksesta ja 400 000 mk kuljetusmäärien kasvusta.

1982 esitys	25 600 000
1981 menoarvio	23 000 000
1980 tilinpäätös	19 710 918

50. Eräät valtionrautateille maksettavat korvaukset

Momentille ehdotetaan 14 000 000 mk valtiotavallan edellyttämien paikallisjunayhteyksien ylläpidosta aiheutuvan rautatietaloudellisen tappion sekä kansanedustajien vapaista matkoista aiheutuvan tulojen menetyksen korvaamiseksi lain mukaisesti valtionrautateille. Vähennys on 1 000 000 mk.

1982 esitys	14 000 000
1981 menoarvio	15 000 000
1980 tilinpäätös	13 300 000

77. Höyryvetureiden varastoimisesta aiheutuvat menot (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 200 000 mk puolustusvalmiutta silmälläpitäen ja mahdollisten kriisitilanteiden varalle puolustuslaitoksen varikoille sijoitettavien käyttämättä olevien höyryvetureiden varastoimisesta sekä varastoitujen vetureiden nykytilan perusteellisesta tutkimisesta aiheutuvia menoja varten.

1982 esitys	200 000
1981 menoarvio	250 000
1980 tilinpäätös	100 000

47. Ilmailuhallinto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 77 687 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	37 848 700	+ 6 317 000	560	— 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	25 304 700	+ 4 459 600	383	+ 5
3. Muut palkat ja palkkiot	6 995 700	+ 580 000	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	5 082 700	+ 761 500	—	—
	Varaus 1981	— 2 939 600	—	—
	Varaus 1982	+ 2 455 200	—	—
	Yhteensä	+ 11 633 700	943	+ 4

Henkilöstön määrän lisäys aiheutuu siirrosta alamomentilta 28.80.02.5.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 6 459 200 mk, mistä 6 451 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Momentin 31.50.01 kohdan b perusteluihin viitaten ehdotetaan ilmailuhallinnosta lakautettavaksi 1.3.1982 lukien ylimääräinen viestiohjaajan toimi (V 20) sekä kahdeksan ylimääräistä viestiohjaajan tointa (V 18).

Ehdotetaan perustettavaksi neljä ylimääräistä lennonjohtajan tointa (V 22). Tointen palkkaus on aikaisemmin suoritettu alamomentilta 28.80.02.5.

Lennonvarmistustehtävien hoidon turvaamiseksi ehdotetaan 1.7.1982 lukien perustetta-

vaksi kolme ylimääräistä lennonjohtajan tointa (V 22).

Alamomentin 31.47.89.3 perusteluihin viitaten ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi Varkauden lentopaikan valtiolle siirtymisen johdosta ylimääräinen lentoaseman päällikön toimi (V 27).

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 3 007 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 2 998 900 mk.

c) Tehtävien lisääntymisen johdosta työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 220 000 mk kahden lennonvarmistusteknikon palkkaamiseksi 1.1.1982 lukien sekä Varkauden lentopaikkaa varten kahden lennontiedottajan ja yhden toimistovirkailijan palkkaamiseksi 1.3.1982 lukien.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 5 800 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 30 300 mk vuoden 1981 aikana osaksi vuotta palkatun henkilöstön palkkoina.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 740 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 1 984 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 388 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muista palkoista ja palkkioista ehdotetaan vähennettäväksi 86 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

1982 esitys	77 687 000
1981 menoarvio	66 053 300
1980 tilinpäätös	59 481 046

14. Kunnossapito- ja käyttömenot (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 11 540 000 mk, mistä 9 070 000 mk aiheutuu palkka- ja hintatason noususta, 500 000 mk Varkauden lentopaikan siirtämisestä valtiolle ja 1 970 000 mk kunnossapitovelvoitteiden lisääntymisestä. Momentilta saadaan palkata enintään 487 henkilötyövuotta vastaava henkilöstö. Lisäyksestä viisi aiheutuu Varkauden lentopaikan siirtämisestä valtion vastattavaksi.

Käyttösuunnitelma:	mk
Lentoasemien kunnossapito- ja käyttömenojen palkat	23 900 000
Lentoasemien muut kunnossapito- ja käyttömenot	39 500 000
Ilmailuviestitoiminnan palkat	3 600 000
Ilmailuviestitoiminnan huolto- ja muut käyttömenot	7 000 000
Yhteensä	74 000 000

1982 esitys	74 000 000
1981 menoarvio	62 460 000
1980 tilinpäätös	54 941 247

21. Ilmailuhallinnon toimesta ulkopuolisille suoritettavat työt (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 660 000 mk. Määrärahasta pääosa käytetään Helsinki—Vantaan lentoasemalla toimiville yrityksille myytävän lämmön tuotantokustannuksiin ja loput eri lentoasemien toimesta ilmailuhallinnon ulkopuolisille suoritettavien pienehköjen töiden kustannuksiin. Lisäys 940 000 mk aiheutuu lähinnä

kustannusten noususta. Töiden kustannuksia vastaavat tulot 7 700 000 mk on merkitty alamomentille 12.31.47.3.

1982 esitys	5 660 000
1981 menoarvio	4 720 000
1980 tilinpäätös	3 666 964

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 184 300 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 300 mk pääasiassa kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 14 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 183 000 mk, mistä 650 000 mk aiheutuu matkakorvausten ja koulutuksen lisääntymisestä ja 533 000 mk pääasiassa kustannusten noususta. Koulutuksen lisäyksestä on lennonjohtajakurssin aiheuttamaa kertamenoa 70 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	1 800 000
Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja kansainvälinen yhteistyö	550 000
Automaattinen tietojenkäsittely	680 000
Lento-onnettomuuksien tutkinta	80 000
Virkistystoiminta (enintään)	12 000
Henkilöstöhuolto- ja koulutus (kertamenoa 70 000)	648 000
Rakennusten käyttö	630 000
Tileistä poistot	33 000
Muut sekalaiset menot	1 800 000
Yhteensä	6 233 000

1982 esitys	6 247 000
1981 menoarvio	5 062 700
1980 tilinpäätös	4 225 287

41. Valtionapu eräiden lentokenttien rakentamiseen ja ylläpitoon

Momentille ehdotetaan 4 150 000 mk lähinnä Mikkelin, Savonlinnan ja osan vuotta Varkauden lentokenttien ja niihin kuuluvien rakennelmien ja laitteiden peruserantamisen ja rakentamisen avustamista sekä näiden ja Kuusamon kentän ylläpitokuluja sekä edellä nimettyjen kenttien rakentamiseen otettujen lainojen johdosta aiheutuviin kustannuksiin myönnettäviä avustuksia varten. Vähennys 550 000 mk aiheutuu Varkauden lentopaikan siirtymisestä valtiolle 1.3.1982 lukien.

1982 esitys	4 150 000
1981 menoarvio	4 700 000
1980 tilinpäätös	4 999 475

50. *Eräät valtionavut ilmailutoiminnan ylläpitämiseen*

Momentille ehdotetaan 380 000 mk, mistä 280 000 mk Suomen Ilmailuliitto — Finlands Flygförbund ry:n toiminnan tukemiseen ja 100 000 mk saaristo- ja erämaa-alueiden asukkailla tärkeiden liikenneyhteyksien ylläpitämiseen kelirikon aikana ja muutoin vaikeissa olosuhteissa. Lisäys on 50 000 mk.

1982 esitys	380 000
1981 menoarvio	330 000
1980 tilinpäätös	305 989

70. *Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 20 850 000 mk lentoliikenteen johdosta tarvittavien koneiden ja laitteiden hankkimista ja toimitilojen kalusteiden ja konttorikoneiden täydentämistä varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kunnossapito- ja käyttökaluston hankinnat	9 000 000
Viesti- ja sähkötoiminnan hankinnat	11 450 000
Toimitilojen kalusteiden ja konttorikoneiden hankinnat	400 000
Yhteensä	20 850 000

Lisäksi ehdotetaan, että ilmailuhallitus saisi tilata vuoden 1982 aikana Helsinki—Vantaan lentoasemalle lennonjohdon näyttö- ja yhteysjärjestelmän laitteet, joiden kustannusarvio on 10 000 000 mk. Tilausvaltuudesta aiheutuu kasamenoja vuonna 1983 2 000 000 mk ja vuonna 1984 8 000 000 mk.

1982 esitys	20 850 000
1981 menoarvio	16 500 000
1980 tilinpäätös	14 450 000

74. *Lentokenttien talonrakennustyöt (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 44 300 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		1 000 mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Helsinki-Vantaan lentoaseman matkustaja-asemarakennuksen II rakennusvaihe		88 000		38 000 000	40 000 000
— uudisrakennusosa	8 271 (52 000)	70 000	8 463 (1 346)		
— muutostyöt nykyisissä tiloissa	5 514 (31 900)	8 200	1 487 (257)		
— matkustajasillat ja matkatavarakuljettimet		9 800			
2. Helsinki-Vantaan lentoaseman lämpöhuollon turvaaminen				2 500 000	1 000 000
3. Utin lentoaseman työkonesuoja-, toimisto- ja henkilöstörakennus	670 (3 560)	2 300	3 432 (646)		2 300 000
4. Lentoasemien rakennusten pienehköt muutosten korjaustyöt					600 000
5. Lentoasemien rakennusten suunnittelu ja tutkimukset					400 000
				Yhteensä	44 300 000

Helsinki-Vantaan lentoaseman matkustajaseमारakennuksen kustannusarvio on tarkistettu. Rakennuksen suunnitteluun on käytetty erikseen 1 600 000 mk momenteilta 28.64.74 ja 31.47.74.

1982 esitys	44 300 000
1981 menoarvio	21 200 000
1981 I lisämenoarvio	13 000 000
1980 tilinpäätös	12 950 000

77. *Lentokenttien rakentaminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 250 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

	Kustannusarvio mk	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Helsinki-Vantaan lentoasema, liikennealueiden sähkö- ja valaistustyöt	7 500 000	1 300 000	2 000 000
2. Turun lentoasema, uuden yleisilmailualueen rakentaminen			2 000 000
3. Lentoasemien uudelleen päällystystyöt, kunnallistekniset ja muut maanrakennustyöt			2 000 000
4. Lentoasemien pienehköt uusimistyöt ja aitaaminen			850 000
5. Lentokenttien tutkimukset ja suunnittelu			400 000
			Yhteensä 7 250 000

1982 esitys	7 250 000
1981 menoarvio	2 475 000
1980 tilinpäätös	5 600 000

88. *Lentokenttien maanlunastukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 000 000 mk lentokenttien lisäalueiden lunastamiseen sekä lentokenttien turva-alueen lentoesteinä olevien lentoliikennettä vaarantavien rakennusten ja metsän poistamista varten.

1982 esitys	3 000 000
1981 menoarvio	1 500 000
1980 tilinpäätös	1 500 000

89. *Tampere—Pirkkalan lentokentän rakentaminen sekä Savonlinnan ja Varkauden lentopaikkojen lunastaminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 8 182 000 mk seuraavasti:

1. *Tampere—Pirkkalan lentokentän rakentaminen.* Alalommentille ehdotetaan valtioneuvoston ja Tampereen kaupungin välisen 6.4.1977 tehdyn sopimuksen mukaisesti 5 070 000 mk maksettavaksi Tampereen kaupungille Tampere—Pirkkalan lentoaseman rakentamisesta aiheutuviin maksuihin ja korkoihin.

2. *Savonlinnan lentopaikan lunastaminen.* Valtioneuvoston ja Savonlinnan kaupungin kesken on 29.2.1980 allekirjoitettu kauppakirja ja siihen liittyvä sopimus, jolla Savonlinnan kaupunki myy ja luovuttaa Savonlinnan lentopaikan valtiolle 4 273 357 markan kauppahinnasta 1.3.1980 lukien. Kauppahinta suoritetaan vuosina 1980—82. Vuonna 1982 suoritettavan maksuerän suorittamista varten alalommentille ehdotetaan 1 612 000 mk.

3. *Varkauden lentopaikan lunastaminen.* Valtioneuvoston, Varkauden kaupungin, Joroisten kunnan ja Joroisten Lentokentän Kanna-

tusyhdistys r.y:n kesken on tarkoitus allekirjoittaa sopimus ja siihen liittyvä kauppakirja, joiden mukaan Varkauden lentopaikka siirtyy valtiolle varoineen ja velkoineen 1.3.1982 lukien. Kaupan edellytyksenä on, että Joroisten Lentokentän Kannatusyhdistys r.y:n lentopaikan rakentamiseen ottamien lainojen takaisinmaksu voi tapahtua vuosina 1982—1986

enintään 2 000 000 markan suuruisina vuotuisina erinä. Edellisen perusteella alamomentille ehdotetaan 1 500 000 mk kauppahinnan ensimmäisen erän maksamista varten.

1982 esitys	8 182 000
1981 menoarvio	8 311 700
1980 tilinpäätös	12 000 000

50. Ilmatieteen laitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 27 947 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	14 831 500	+ 2 019 600	227	+ 10
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat ..	7 528 000	+ 973 900	94	— 1
3. Muut palkat ja palkkiot	2 875 500	+ 314 800	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 828 800	+ 217 200	—	—
	Varaus 1981	— 1 096 300	—	—
	Varaus 1982	883 200	—	—
	Yhteensä	27 947 000	321	+ 9

Henkilöstön määrän lisäys aiheutuu siirrosta momentilta 31.47.01.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 373 200 mk, mistä 2 353 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Lentosääpalvelun henkilöstörakenteen yhtenäistämiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen viestiohjaajan toimi (V 20) sekä kahdeksan ylimääräistä viestiohjaajan tointa (V 18). Vastaavasti momentilta 31.47.01 on lakkautettu yhdeksän viestiohjaajan tointa.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen tutkimusapulaisen toimi (V 11).

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 210 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 616 600 mk.

c) Alamomentille ehdotetaan lisäystä 270 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 16 700 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 34 800 mk ylimääräistetyin toimen palkkioina.

Lisäys on 218 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 93 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, mistä 50 000 mk kohdan b perusteluihin viitaten uusien ylimääräisten tointen työaikalisien ja 50 000 mk sadehavainnontekijöiden työaikajärjestelyn johdosta.

1982 esitys	27 947 000
1981 menoarvio	24 634 600
1980 tilinpäätös	21 638 139

21. Eräät tutkimustoiminnan ja sääpalvelun menot

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 380 000 mk, mistä 580 000 mk aiheutuu kertamenosta

tieliikenteen sääennuste- ja varoituspalvelun, tutkan käyttötutkimuksen sekä muun aluepalvelun kehittämisen henkilöstö- ja muita kulusmenoja varten, 300 000 mk kertamenosta kansainvälisen ilmastotutkimuksen sekä energia-tutkimuksen henkilöstö- ja muita kulusmenoja varten sekä 500 000 mk lähinnä käyttökustannusten ja tarvikkeiden hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 410 000 mk, lisäys on 970 000 mk. Momentin määrärahalta saadaan suorittaa enintään kahdeksan ulkopuolisille maksullisia tehtäviä suorittavan päätoimisen henkilön ja enintään kahdeksan tutkimusprojekteissa työskentelevän päätoimisen henkilön palkkamenot.

Käyttösuunnitelma:	mk
Automaattinen tietojenkäsittely ja tietoliikenne	3 400 000
Tutkimustoiminnan ja sääpalvelun laitteiden käyttö sekä tarvikkeet ja työvälineet	2 700 000
Eräät tutkimustoiminnan ja sääpalvelun erillismenot (kertamenoa 880 000)	1 050 000
Ulkopuolisille suoritettavat tehtävät	600 000
Yhteensä	7 750 000

1982 esitys	7 750 000
1981 menoarvio	6 780 000
1981 I lisämenoarvio	260 000
1980 tilinpäätös	6 139 118

29. Muut kulusmenot (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 519 600 mk seuraavasti:

1. Käyttövarat. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 6 600 mk, mistä kertamenoa 6 000 mk. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 2 000 mk, lisäys on 4 600 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 13 200 mk.

2. Sekalaiset menot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 515 000 mk, mistä 440 000 mk aiheutuu hintojen ja kustannusten noususta sekä 75 000 mk toiminnan laajentamisesta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	450 000
Virkistystoiminta (enintään)	4 500
Muut henkilöstömenot	79 500
Rakennusten käyttö	750 000
Toimistomenot	600 000
Maailman ilmatieteellisen järjestön jäsenmaksu ja muu kansainvälinen toiminta	2 390 000
Muut menot	140 000
Yhteensä	4 414 000

1982 esitys	4 427 200
1981 menoarvio	3 907 600
1980 tilinpäätös	3 479 121

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 100 000 mk luotausjärjestelmän viimeistä maksuerää, säätutkien oheislaitteiden sekä tarvittavien muiden kojeiden ja laitteiden sekä käyttökäytön, konttorikoneiden ja kalusteiden hankkimista varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Hävaintokoje- ja tutkimuslaitteiden hankinnat ..	400 000
Viesti- ja tietokonealaitteiden hankinnat	450 000
Sääpalvelun välinehankinnat	450 000
Käyttökäytön, konttorikone- ja kalusteiden hankinnat	50 000
Säätutkahankinnat	650 000
Luotausjärjestelmähankinnat	100 000
Yhteensä	2 100 000

1982 esitys	2 100 000
1981 menoarvio	3 680 000
1980 tilinpäätös	2 200 000

55. Eräät tietoliikennekorvaukset ja avustukset

Posti- ja telelaitoksen nimen muutoksen johdosta on luvun kohdalla asianomaisten momenttien nimikkeet muutettu.

21. Korvaus posti- ja telelaitokselle merenkulun viestintäpalvelusten tuottamisesta
Momentille ehdotetaan 1 200 000 mk me-

renkulun viestintäpalvelusten tuottamisesta posti- ja telelaitokselle aiheutuvan tappion korvaamiseksi. Lisäys on 100 000 mk.

1982 esitys	1 200 000
1981 menoarvio	1 100 000
1980 tilinpäätös	1 000 000

22. *Korvaus posti- ja telelaitokselle radio-toiminnan valvonnasta (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 230 000 mk radio-laitteiden käyttö- ja tarkastusmaksuista vapautettujen osalta radiotoiminnan valvonnasta posti- ja telelaitokselle aiheutuvien kulujen peittämiseksi. Lisäys on 30 000 mk.

1982 esitys	230 000
1981 menoarvio	200 000
1980 tilinpäätös	160 000

41. *Sanomalehdistön tukeminen*

Momentille ehdotetaan lisäystä 7 500 000 mk seuraavasti:

1. *Sanomalehdistön kuljetus-, jakelu- ja muiden kustannusten alentaminen.* Alamomentille ehdotetaan 79 300 000 mk valtioneuvoston käytettäväksi avustuksina sanomalehtien kuljetus-, jakelu- ja muiden kustannusten alentamiseksi. Määrärahasta ehdotetaan 39 650 000 mk jaettavaksi puolueille niiden lehdistön tukemiseen ja Ahvenanmaan maakunnalle tiedotustoiminnan tukemiseen samojen jakoperusteiden mukaan kuin puoluelain 9 §:ssä tarkoitettu avustus. Lisäys on 7 500 000 mk.

2. *Uutis- ja tietotoimistojen sekä niiden asiakaslehtien telekustannusten alentaminen.* Alamomentille ehdotetaan edelleen 3 700 000 mk valtioneuvoston käytettäväksi avustuksina uutis- ja tietotoimistojen sekä niiden asiakkaina olevien sanomalehtien telekustannusten alentamiseen.

1982 esitys	83 000 000
1981 menoarvio	75 500 000
1980 tilinpäätös	67 000 000

42. *Lehdistön yleinen kuljetustuki*

Momentille ehdotetaan 288 000 000 mk posti- ja telelaitoksen käytettäväksi yleisenä kuljetustukena kotimaisten sanoma- ja aikakauslehtien hinnastoon merkittyjen sanomalehtien ja aikakauslehtien julkaisijoille posti- ja telelaitoksen toimesta vuonna 1982 kuljetettavien lehtien kuljetusmaksujen alentamiseen siten kuin asetuksella sanoma- ja aikakauslehtien postimaksuista säädetään. Lisäys on 38 000 000 mk.

1982 esitys	288 000 000
1981 menoarvio	250 000 000
1980 tilinpäätös	209 617 507

44. *Sanomalehtien yhteisjakelun tukeminen (siirtomääräraha)*

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi siirtomäärärahaksi.

Momentille ehdotetaan 4 000 000 mk käytettäväksi yhteisjakelutukena sanomalehtien päällekkäisten kuljetusten ja jakeluorganisaatioiden yhdistämiseksi. Lisäys on 3 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kerta-avustuksina myönnettävään tukeen yhteisjakelujen perustamisesta aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamiseksi ja sanomalehdenjakajien työllisyyden turvaamiseksi	2 400 000
Määräaikaisena yhteisjakelutukena yhteisjakeluun osallistuvien lehtien jakelukustannusten alentamiseen	1 500 000
Yhteisjakelujen käynnistämiseksi asetettavan projektin rahoittamiseen	100 000
Yhteensä	4 000 000

1982 esitys	4 000 000
1981 menoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	500 000

56. *Korvaukset posti- ja telelaitokselle valtion virkalähetyksistä*

Posti- ja telelaitoksen nimen muutoksen johdosta on luvun kohdalla asianomaisten momenttien nimikkeet muutettu.

23. *Korvaus posti- ja telelaitokselle virkalähettysoikeuden käytöstä postiliikenteessä (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 65 500 000 mk virkalähetyksistä posti- ja telelaitokselle aiheutuvien kustannusten korvaamista varten. Lisäys on 6 500 000 mk.

1982 esitys	65 500 000
1981 menoarvio	59 000 000
1980 tilinpäätös	55 000 000

24. Korvaus posti- ja telelaitokselle valtion viranomaisten lähettämistä erityispalveluina toimitettavista virkälähetyksistä ja postiennakkolähetyksistä (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 17 500 000 mk valtion viranomaisten kyseessä olevien lähetysten toimittamisesta posti- ja telelaitokselle aiheutu-

vien erilliskustannusten korvaamista varten. Lisäys on 1 500 000 mk.

1982 esitys	17 500 000
1981 menoarvio	16 000 000
1980 tilinpäätös	14 458 649

90. Valtionrautatiet

Rautateiden tavaraliikenteessä kuljetetut tavaramäärät lisääntyivät vuonna 1980 lähes 11 % nousten 29.6 miljoonaan tonniin, mikä on enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Henkilöliikenteessä matkat lisääntyivät 4.5 %. Taloudellisen toiminnan kehityksestä laadittuihin arvioihin perustuen rautateiden tavaraliikenteen kasvun odotetaan hidastuvan vuonna 1981 ja kasvun jäävän yhteen prosenttiin. Vuonna 1982 tavaraliikenteen arvioidaan laskevan vuoden 1980 määriin. Henkilöliikenteen arvioidaan lisääntyvän kumpanakin vuonna 3—5 prosenttia.

Valtionrautateiden vuoden 1980 tilinpäätöksen mukaan alijäämä oli 498 milj. mk eli 21 % kuluista. Vuonna 1981 alijäämän arvioidaan nousevan yli 600 miljoonan markan.

Energian hintojen nousu lisää palkkasumman kasvun ohella rautateiden käyttötoiminnan menot suhteellisesti eniten. Kun vuonna 1980 energiakustannukset olivat 193 milj. mk, arvioidaan niiden nousevan vuonna 1981 227 milj. markkaan ja vuonna 1982 yli 280 miljoonan markan.

Hintojen nousun huomioon ottaen on tavaraliikenteen tariffeja tarkoitus korottaa vuoden 1982 alusta 10 % ja henkilöliikenteen tariffeja 12 %. Korottamalla henkilöliikenteen tariffeja enemmän lähestytään näiden liikennelajien kohdalla kustannusvastaavuutta maamme liikennepolitiikan erään keskeisen tavoitteen mukaisesti.

Valtionrautateiden toiminnan tulos on vielä vuonna 1981 kuljetussuoritteella mitattuna var-

sin hyvä. Tästä huolimatta taloudellinen tulos heikkenee edelleen siten, että liikekirjanpidolliseksi tappioksi muodostuu vuodelta 1981 arviolta 610 milj. mk. Vuonna 1982 arvioidaan laitoksen liikekirjanpidollisen tappion olevan jo 692 milj. mk. Valtionrautateiden lähivuosien kehityksestä laaditut arviot osoittavat, ettei laitoksen taloudellinen tulos parane ilman erityistoimenpiteitä keskipitkälläkään tähtäyksellä.

Valtionrautateiden taloudellisen tuloksen parantamiseksi on tarkoituksena toteuttaa vuosina 1982—1991 seuraavat toimenpiteet. Jo käynnistettyjä toimenpiteitä laitoksen toiminnan tehokkuuden lisäämiseksi jatketaan kaikilla organisaatiotasolla. Kuljetusmääriin verrattuna laitokselle kustannuksiltaan varsin raskaan kappaletavaraliikenteen uudelleenjärjestely toteutetaan pyrkien samalla tehostamaan yhteistyötä maantieliikenteen kanssa. Lisätään ns. nopeutettuja paikallisjunayhteyksiä. Paikallisliikenteen yhteyksien täydentämiseksi tehostetaan linja-autoliikennettä. Junavuoroja korvaavien ja täydentävien mutta mahdollisesti kannattamattomiksi osoittautuvien linja-autoyhteyksien tukemista varten ehdotetaan momentille 31.99.30 lisää määrärahoja. Valtionrautateiden tariffeja on tarkoitus korottaa vuosittain tariffitason jälkeensä jääneisyyden poistamiseksi.

Edellä luetelluilla toimenpiteillä pyritään supistamaan laitoksen liikekirjanpidollista tappiota vuoden 1982 arvioidun hintatason mukaan noin 500 milj. markalla vuoteen 1991 mennessä.

Valtionrautateiden liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1982:

	mmk	mmk
Liikevaihto		2 225
Kulut		
Palkat	1 592	
Sosiaaliturvamaksut	103	
Eläkerasitus	295	
Muut henkilökulut	66	
Energia	280	
Materiaali ja muut kulut	253	2 589
Käyttöalijäämä		364
Poistot		400
Liikealijäämä		764
Muut tuotot	153	
Muut kulut	81	72
Tilikauden alijäämä		692

Valtionrautateiden investointien painopiste on rataverkon perusparannuksissa, sähköistyk- sessä ja kuljetuskaluston uusimisessa. Moment- tien 31.90.72, 77 ja 78 käyttösuunnitelmissa esitetyt kustannusarviot ja ”Jo budjetoitu” sa- rakkeessa olevat hankkeelle aikaisemmin myön- netyt määrärahat ovat vuoden 1982 arvioidussa hintatasossa.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 639 799 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimää- räisten virkamiesten palkkaukset	953 250 600	+ 91 440 600	19 417	— 83
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	426 677 500	+ 46 715 500	9 100	—
3. Muut palkat ja palkkiot	127 859 200	+ 18 738 200	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	109 239 100	+ 12 521 000	—	—
	Varaus 1981	— 65 794 700	—	—
	Varaus 1982	+ 52 772 600	—	—
Yhteensä	1 669 799 000	+ 156 393 200	28 517	— 83

Vähennetään säästö, jonka arvioidaan kerty- vän avoimena olevista viroista, toimista ja ylim. toimista sekä virkavapauksien ajalta tehdyistä palkanpidätyksistä

— 30 000 000	+ 5 000 000	—	—
Yhteensä	1 639 799 000	+ 161 393 200	28 517 — 83

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 146 847 200 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ai- heutuva lisäys on 146 910 800 mk.

b) Rautatiehallituksen johtajien ja toimisto- päälliköiden virka- ja palkkausrakenteen yhte- näistämiseksi ehdotetaan perustettavaksi 1. 3. 1982 lukien sopimuspalkkainen hallinto-osaston

johtajan virka (S 18) ja viisi sopimuspalkkaista apulaisjohtajan virkaa (S 16). Vastaavasti voi- daan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa hallinto-osaston johtajan virka (B 6) ja viisi apulaisjohtajan virkaa (B 4).

Ehdotetaan lakkauttavaksi seuraavat avoin- na olevat tarpeettomiksi käyneet virat ja toi- met:

	Palkkaus- luokka
Sopimuspalkkainen:	
1 hankintaosaston johtaja	S 18
Peruspalkkaiset:	
2 rakennusmestaria	V 19
10 asemamiestä	V 9
Ylimääräiset:	
1 tekniikko	V 20
6 autonkuljettajaa	V 14
15 veturinlämmittäjää	V 12
11 tallimiestä	V 10
28 asemamiestä	V 9
2 toimistovirkailijaa	V 9
7 toimistovirkailijaa	V 8

Vähennys on 3 644 900 mk. Kun alamomentille ehdotetaan lisäystä 4 200 000 mk määrärahan oikaisun johdosta, lisäys on 555 100 mk.

c) Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 200 000 mk määrärahan oikaisun johdosta. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 9 100 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 5 000 000 mk ylityökorvauksina ylitöiden lisääntymisen johdosta, 1 292 000 mk liikenteestä johtuvina lisäpalkkioina sekä 1 000 000 mk yötyötä tekevien työajan lyhentämisestä aiheutuvan liikenteestä johtuvien lisäpalkkioiden määrän lisääntymisen johdosta eli yhteensä 7 292 000 mk.

e) Säästön, joka aiheutuu avoimista olevista viroista ja toimista sekä ylimääräisistä toimista, arvioidaan pienenevän 35 000 000 markasta 30 000 000 markkaan. Säästön pieneminen aiheutuu mm. yötyötä tekevien työajan lyhentymisestä. Momentin lisäys on 5 000 000 mk.

1982 esitys	1 639 799 000
1981 menoarvio	1 478 405 800
1980 tilinpäätös	1 348 675 447

05. Eläkkeet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 57 000 000 mk seuraavasti:

1. *Vakinaiset eläkkeet sekä ennen myönnetyt ylimääräiset eläkkeet.* Alamomentille merkitään lisäystä 42 000 000 mk, mistä 37 000 000 mk aiheutuu eläkkeiden tarkistuksesta ja 5 000 000 mk uusista eläkkeistä. Alamomentin loppusumma on 621 944 000 mk.

3. *Perhe-eläkkeet ja hautausavut.* Alamomentille merkitään lisäystä 15 000 000 mk,

mistä 14 000 000 mk aiheutuu perhe-eläkkeiden tarkistuksesta ja 1 000 000 mk uusista perhe-eläkkeistä. Alamomentin loppusumma on 160 140 000 mk.

1982 esitys	782 182 000
1981 menoarvio	725 182 000
1980 tilinpäätös	616 565 431

11. Kaluston, työkonoiden ja koneellisten laitteiden kunnossapito (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 13 500 000 mk tarveaineiden hintojen nousun ja kaluston korjausten lisääntymisen johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Henkilömenot	3 300 000
Energia ja materiaali	132 400 000
Muut menot	25 900 000
Yhteensä 161 600 000	

1982 esitys	161 600 000
1981 menoarvio	148 100 000
1980 tilinpäätös	128 012 151

13. Radan, rakennusten ja rakenteiden kunnossapito (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 18 200 000 mk tarveaineiden hintojen nousun ja kunnossapitotöiden lisääntymisen johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Henkilömenot	21 800 000
Energia ja materiaali	58 200 000
Muut menot	29 200 000
Yhteensä 109 200 000	

1982 esitys	109 200 000
1981 menoarvio	91 000 000
1980 tilinpäätös	90 534 793

22. Liikenteen hoito (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 72 900 000 mk, mikä aiheutuu dieselöljyn ja sähkön hinnan noususta sekä laitoksen ulkopuolisille kuljetus- ja muista palveluista suoritettavien maksujen tarkistuksista.

Käyttösuunnitelma:	mk
Henkilömenot	36 000 000
Energia	212 500 000
Materiaali	12 400 000
Muut menot	114 100 000
Yhteensä 375 000 000	

1982 esitys	375 000 000
1981 menoarvio	302 100 000
1980 tilinpäätös	280 319 132

29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 16 127 800 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 800 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 25 000 mk.

2. *Tileistä poistot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, mikä aiheutuu vanhentuneen materiaalin hylkäämisestä ja saatavien tileistä poistamisesta. Alamomentin loppusumma on 700 000 mk.

3. *Sekalaiset käyttömenot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 16 025 000 mk, mikä aiheutuu tapaturmakorvausten ja terveydenhoito-
menojen sekä polttoöljyn ja sähkön hinnan noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Tapaturmakorvaukset	15 000 000
Virkistystoiminta (enintään)	340 000
Muut henkilöstömenot	7 700 000
Rakennusten käyttö	62 800 000
Muut menot	31 260 000
Yhteensä	117 100 000

1982 esitys	117 825 000
1981 menoarvio	101 697 200
1980 tilinpäätös	95 515 607

60. Siirto valtionrautateiden uudistusraha-

toon
Lain nojalla valtionrautateiden uudistusraha-

toon siirretään määräraha, joka vastaa 35 % tässä tulo- ja menoarvioesityksessä muita sijoitusmenoja varten ehdotetuista määrärahoista eli 157 150 000 mk ja alkuperäiseen tarkoitukseen kelpaamattoman ja poistetun kaluston sekä muun omaisuuden myynnistä vuonna 1981 kertyviksi arvioidut tulot 6 000 000 mk eli yhteensä 163 150 000 mk. Vähennys on 5 810 000 mk.

1982 esitys	163 150 000
1981 menoarvio	168 960 000
1981 I lisämenoarvio	4 095 000
1980 tilinpäätös	195 320 000

70. Työkoneiden, autojen yms. kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 14 100 000 mk työkoneiden yms. kaluston hankkimista varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Tietojenkäsittelylaitteet	1 500 000
Liikenteen hoidossa tarvittavat autot ja työkoneet	3 600 000
Radan kunnossapidon työkoneet	4 000 000
Konepajojen työkoneet	5 000 000
Yhteensä	14 100 000

1982 esitys	14 100 000
1981 menoarvio	12 800 000
1980 tilinpäätös	11 000 000

72. Sähkölaitteiden bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 117 400 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vahvavirtalaitteet	4 600 000
Tietoliikennelaitteet	19 000 000
Sähköistyksen kiinteät laitteet	65 000 000
Liikenteen ohjaus- ja turvalaitteet	28 800 000
Yhteensä	117 400 000

Työturvallisuuden parantamiseksi ja liikenteen hoidon tehostamiseksi ratapiha- ja laituri-
valaistusta parannetaan etenkin sähköistettävillä liikennepaikoilla. Myös tavarasuojien, varikkojen, korjauspajojen, veturitallien ja toimistojen valaistustasoa parannetaan ja sähköasennuksia uusitaan useilla liikennepaikoilla. Liikenteen hoidon vaatimien toimintojen turvaamiseksi sähkökatkosten aikana varustetaan tärkeimmät liikennepaikat varavoimakoneilla. Kun osa hankkeista voidaan rahoittaa uudistusraha-

varoista, ehdotetaan toimenpiteitä varten 4 600 000 mk.

Tietoliikennelaitteiden osalta jatketaan vuonna 1982 seuraavien kapasiteetin lisätarpeen vaatimien sekä tuottavuuden kohottamisen edellyttämien kohteiden rahoitusta: puhelinkeskusten automatisointi, asetinlaitteiden viestiyhteydet ja ratalinjan puhelinlaitteet, kaukokirjoitinverkon uusiminen ja dataverkon rakentaminen, ratapihojen radiopuhelinjärjestelmät, radiopuhelimien erillisjärjestelmät, veturien radiopuhelimien uusiminen, linjaradiojärjestelmän kiinteät asemat ja puhelinrekisterilaitteet, huoltoradiopuhelimet, tietoliikenteen siirtojärjestelmät sekä erittelemättömät tietoliikennelaitteet ja telejärjestelmät. Edellä mainittuja tarkoituksia varten toteutettavien hankkeiden rahoittamiseen arvioidaan käytettävän yhteensä noin

26 100 000 mk. Uudistusrahastosta rahoitettava osuus huomioon ottaen momentille ehdotetaan 19 000 000 mk.

Vuonna 1982 jatketaan sähköistyksen kiinteiden laitteiden rakentamista edelleen rataosilla Kokkola—Oulu ja Pieksämäki—Iisalmi sekä 1981 aloitettua suunnittelua ja alustavia töitä rataosalla Imatra—Joensuu. Lisäksi jatketaan

kytkinasemien muutostöitä. Sähköistyksen kiinteiden laitteiden rakentamiseen arvioidaan tarvittavan yhteensä noin 81 500 000 mk. Uudistusrahastosta rahoitettava osuus huomioon ottaen momentille ehdotetaan 65 000 000 mk.

Sähköistyksen kiinteiden laitteiden käyttösuunnitelma:

	Kustannusarvio mk	Jo budjetoitu mk	Ehdotetaan mk
Kokkola—Oulu	218 000 000	170 500 000	32 000 000
Pieksämäki—Iisalmi	113 000 000	34 300 000	30 500 000
Imatra—Joensuu	122 000 000	500 000	2 500 000
			<u>Yhteensä 65 000 000</u>

Liikenteenhoidon kannalta välttämättömien turvalaitteiden, kauko-ohjauksen ja suojastuksen ym. ratalaitteiden rakentamiseen ja tasoristeysten turvaamiseen arvioidaan käytettävän 42 200 000 mk, josta kulunvalvontakokeluun käytetään 5 000 000 mk. Kun osa hankkeista voidaan rahoittaa uudistusrahaston varoilla ehdotetaan momentille 28 800 000 mk.

1982 esitys	117 400 000
1981 menoarvio	124 100 000
1980 tilinpäätös	108 400 000

73. Vetokaluston ja vaunun bankkiminen ja valmistus (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 132 600 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Aikaisemmat tilaukset:	Määrä kpl	mk
a) vetokalusto		16 600 000
b) vaunusto		61 500 000

Uudet tilaukset:

c) vaihtotyökoneet	5	1 000 000
d) pienveturit	4	3 600 000
e) dieselveturit	12	25 400 000
f) henkilövaunut	35	4 000 000
g) tavaravaunut	280	500 000
h) vaihto-osat, muutostyöt ja erittelemättömät hankinnat		20 000 000
		<u>Yhteensä 132 600 000</u>

Aikaisemmat tilaukset

Vuoden 1981 tilausvaltuuden perusteella tilattavien viiden vaihtotyökoneen, jotka valmis-

tuvat vuonna 1982, maksamiseen arvioidaan tarvittavan 6 000 000 mk.

Vuoden 1980 siirtomäärärahoilla tilattujen 13 sähköveturin maksueriin arvioidaan tarvittavan 10 000 000 mk.

Vuonna 1981 tilattujen neljän pienveturin loppuerien maksamiseen arvioidaan tarvittavan 600 000 mk.

Aikaisempien vuosien tilausten perusteella rakennetaan vuonna 1982 yhteensä 45 henkilövaunua, joista 42 on erityyppistä kaukoliikenteen päivävaunua ja kolme lähiliikenteen vaunua. Samoin aikaisempien tilausten perusteella rakennetaan yhteensä 292 tavaravaunua. Vauvutuotannon toteuttamiseen arvioidaan vuonna 1982 tarvittavan 89 000 000 mk. Uudistusrahastosta rahoitettava osuus huomioon ottaen momentille ehdotetaan 61 500 000 mk.

Uudet tilaukset

Ratapihatyöskentelyä varten on tarkoitukseen tilata jatkona aikaisemmin tilattujen vaihtotyökoneiden sarjalle viisi uutta vaihtotyökoneita, jotka valmistuisivat vuonna 1983. Hankinnan arvo on noin 7 000 000 mk. Koneiden alkurahoitukseen ehdotetaan momentille 1 000 000 mk.

Rataosaston käyttöön tarvittavien neljän vuonna 1982 valmistuvan pienveturin maksamiseen ehdotetaan momentille 3 600 000 mk.

Kahdentoista dieselveturin hankkimiseen ehdotetaan momentille 25 400 000 mk. Vetureista 6 valmistuisi vuoden 1983 loppuun men-

nessä ja 6 vuoden 1984 loppuun mennessä. Vetureiden kustannusarvio on 72 000 000 mk.

Vuonna 1982 on suunniteltu tilattavaksi 35 henkilövaunua ja 280 tavaravaunua, joiden rakentamisen aloittamiseen ehdotetaan momentille yhteensä 4 500 000 mk. Vaunut valmistuisivat vuonna 1983 ja niiden kustannusarvio on 85 600 000 mk.

Vetokaluston ja vaunuston käytön tehostamiseksi tarvittavien vaihto-osien hankkimiseen, liikkuvan rautatiekaluston muutostöihin, erittelemättömiin hankintoihin sekä mahdollisia rahoitusarviotarkistuksia varten arvioidaan tarvittavan yhteensä noin 26 300 000 mk. Uudis-

tusrahastosta rahoitettava osuus huomioon ottaen momentille ehdotetaan 20 000 000 mk.

1982 esitys	132 600 000
1981 menoarvio	124 100 000
1981 I lisämenoarvio	10 000 000
1980 tilinpäätös	183 300 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 17 900 000 mk rautatieliikenteen hoitoon, kaluston ja radan kunnossapitoon sekä materiaali- ja tuotantotoimintaan liittyvien rakennusten suunnittelua, rakentamista ja peruskorjausta varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennustyö	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Jo budjetoitu mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Päävaraston II vaihe, Helsinki	2 855 (11 500)	10 600 000	3 713 (922)	4 000 000	3 600 000
2. Pasilan henkilöasema, Helsinki — asemarakennus	3 869 (52 000)	31 000 000	8 012 (596)	5 000 000	1 000 000
— VR:n osuus asemahallista, asematorista ja paikoitustiloista		17 000 000		1 000 000	500 000
3. Varikon vetokalustohallit I vaihe, Pieksämäki	5 500 (49 300)	25 500 000	4 436 (517)	500 000	7 000 000
4. Sähkötalo ja Pasilan terveyskeskus, Helsinki	(9 900)	8 400 000	(848)	5 200 000	3 200 000
5. Konepajan korjaushallin laajennus ja ruokala, Kuopio	1 342 (14 700)	8 900 000	6 632 (605)	7 800 000	1 100 000
Talonrakennusten suunnittelutyöt					1 500 000
				Yhteensä	17 900 000

VR:n arvioitu osuus Pasilan henkilöasemaan liittyvien asemahallin, asematorin ja paikoitustilojen kustannuksista on kasvanut kustannustason nousun, kustannusjaon muutosten sekä tarkentuneen suunnittelun johdosta 6 700 000 mk. Myös muiden hankkeiden pinta-alat ja tilavuudet on tarkistettu ja niiden kustannusarviot ovat nousseet.

1982 esitys	17 900 000
1981 menoarvio	18 000 000
1980 tilinpäätös	46 000 000

77. Uusien ratojen rakentaminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 29 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Liikenteelle avaamis- vuosi	Kustannusarvio mk	Jo budjetoitu mk	Ehdotetaan mk	
				Tahkoluodon rata
Juurikorven—Haminan rata	1984	81 000 000	22 200 000	22 000 000
			Yhteensä	29 000 000

Tahkoluodon radan rakentaminen on aloitettu vuoden 1980 syksyllä. Rakennustöitä jatketaan vuonna 1982. Juurikorven—Haminan radan rakentaminen on aloitettu syksyllä 1980. Rakennustöitä jatketaan vuonna 1982.

1982 esitys	29 000 000
1981 menoarvio	23 600 000
1980 tilinpäätös	8 900 000

78. Ratojen parantaminen ja teollisuusraiteiden rakentaminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 132 000 000 mk.

Radan perusparannustöitä jatketaan edelleen liikenteenhoidon vaatimassa laajuudessa. Kohteet määräytyvät liikenteenhoidon tavoitteiden ja sähköistysuunnitelman edellyttämällä tavalla.

Käyttösuunnitelma:

	Arvioitu valmistusvuosi	Kustannusarvio mk	Jo budjetoitu mk	Ehdotetaan mk (raidetarvikkeiden hankinnan osuus)
Lahti—Heinola kiskonvaihto	1982	21 800 000	19 800 000	2 000 000 (700 000)
Asemajärjestelyt ja eritasoristeilyt, Helsingin ratapiiri				8 000 000 (200 000)
Muut erilliset siltakohteet				8 000 000 (200 000)
Kirkkonummi—Karjaa perusparannus	1989	132 700 000	30 000 000	14 300 000 (2 200 000)
Lielähti—Pori/Rauma perusparannus	1987	200 000 000	32 600 000	21 500 000 (6 000 000)
Turku—Salo perusparannus	1992	155 000 000	4 000 000	7 000 000
Lielähti—Mäntyluoto ratapihujen muutokset	1986	20 000 000	—	1 000 000 (600 000)
Jyväskylä—Pieksämäki perusparannus ja ratapihujen jatkaminen	1991	196 900 000	84 700 000	9 000 000 (3 500 000)
Seinäjoki—Kaskinen perusparannus	1986	27 500 000	6 000 000	2 000 000 (1 100 000)
Kokkola—Kilpua perusparannus ja Seinäjoki—Ylivieska ratapihujen jatkaminen	1984	75 330 000	66 230 000	4 000 000 (700 000)
Ylivieska—Pyhäsalmi ja Kuopio—Iisalmi jatkuvaksi hitsaukset	1982	27 700 000	24 800 000	2 900 000 (100 000)
Lappeenranta—Parikkala perusparannus ja kiskonvaihto	1982	96 000 000	91 500 000	4 500 000 (100 000)
Kuopio—Iisalmi ratapihujen muutokset	1983	23 100 000	7 300 000	11 100 000 (4 300 000)
Iisalmi—Kontiomäki perusparannus	1995	204 000 000	135 700 000	5 000 000 (1 200 000)
Parikkala—Savonlinna kiskonvaihto	1984	59 700 000	37 500 000	6 000 000 (4 500 000)
Pasila, henkilöratapihan muutos	1985	16 200 000	9 100 000	2 200 000 (300 000)
Kouvola, vaunukorjaamon raiteisto	1982	2 200 000	—	2 200 000 (1 100 000)
Puupölkkyjen vaihto K54-raiteissa				2 000 000 (1 800 000)
K30-vaihteiden uusiminen K54-vaihteiksi				5 500 000 (5 500 000)
Ratapihujen pääkulkuraiteiden kiskonvaihto				4 000 000 (2 000 000)
Tasoristeyksien poistaminen tiejärjestelyin				7 800 000 (—)
Tutkimukset ja suunnittelu				2 000 000 (—)

Yhteensä 132 000 000

1982 esitys	132 000 000
1981 menoarvio	156 500 000
1980 tilinpäätös	150 000 000

88. *Maa-alueiden, rakennusten yms. ostot*
(siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 000 000 mk valtionrautateille hankittujen maa-alueiden lunas-

tuskorvauksia, uusien alueiden hankintaan sekä kiinteistöyhtiöiden perustamiseen osallistumista varten.

1982 esitys	6 000 000
1981 menoarvio	6 500 000
1981 I lisämenoarvio	1 700 000
1980 tilinpäätös	6 000 000

94. Posti- ja telelaitos

Käynnistetty posti- ja telehallituksen organisaation kehittämistoiminta koskee mm. laitoksen johtamista, tehtävien ja päätösvallan siirtämistä piiri- ja paikallishallintoon, laitoksen päätoimintoja avustavien yksiköiden aseman selvittämistä sekä tulosvastuullisuuden selkeyttämistä.

Organisaatiouudistuksen toisessa vaiheessa selkiinnytetään postiliikenneosaston sisäistä organisaatiota.

Postiliikenneosasto esitetään jaettavaksi palvelu- ja markkinointitoimistoon (nykyinen postiasiantomisto) ja kuljetustoimistoon. Postiosastossa esitetään säilytettäväksi yleinen toimisto ja suunnittelutoimisto. Nykyinen järjestytoimisto esitetään lakkautettavaksi ja sen tehtävät siirrettäväksi postiliikenneosastoon, postiosastoon ja piirihallintoon.

Telealan nopea kehitys sekä sovellettavan tekniikan että teletoimen palvelujen osalta edellyttävät yleisen teleosaston toimistojaon kehittämistä. Selvitysten keskeneräisyyden vuoksi ehdotetaan tässä vaiheessa kuitenkin vain nykyinen yksityisten puhelinlaitosten tarkastustoimisto muutettavaksi puhelinlaitosten tarkastustoimistoksi ja siirrettäväksi suoraan teleylijohtajan alaisuuteen.

Radio-osasto, jota ei ole jaettu toimistoihin, voi myös toistaiseksi toimia lähes nykyisen sisäisen organisaationsa puitteissa. Sen tehtävien luonteesta johtuen toimistojaon toteuttamiseen ei ole ilmennyt välitöntä tarvetta. Tarkoituksena on kuitenkin selvittää myös radioosaston organisaation kehittämistä.

Organisaatiouudistusta on tarkoitus jatkaa seuraavien vuosien tulo- ja menoarvioissa sen

jälkeen kun organisaatiouudistuksen edellisessä vaiheessa perustetut johtajien virat on täytetty.

Posti- ja telelaitoksen tietoliikennetuloilla mitatun toiminnan volyyymi kasvoi vuonna 1980 8 % ja oli yhden prosenttiyksikön pienempi kuin edellisen vuoden kasvu. Kasvu ylitti kuitenkin selvästi viime vuosien keskimääräisen kasvun (vuosina 1976—79 6,5 %). Toiminnan volyymin odotetaan kasvavan keskimäärin lähes 7 % vuonna 1981 ja 5 % vuonna 1982. Postiliikenteen kasvuksi vuonna 1982 arvioidaan lähes 3 % ja teleliikenteen kasvuksi lähes 7 %.

Posti- ja telelaitoksen vuoden 1980 tilinpäätöksen mukaan oli laitoksen ylijäämä 220 milj. mk. Mikäli liikenteen kasvu vuonna 1981 jatkuu ennustetun suuruisena ja edellyttäen, että myös kustannuskehitys tapahtuu ennustettun mukaisesti arvioidaan ylijäämäksi vuonna 1981 noin 120 milj. mk.

Postitoimen alijäämä oli vuonna 1980 140,4 milj. mk ja vuonna 1981 arvioidaan alijäämäksi jo 200 milj. mk. Nykyisillä tuloperusteilla arvioidaan postitoimen alijäämän muodostuvan vuonna 1982 noin 400 milj. markaksi, minkä estämiseksi on tarkoitus korottaa korvauksia ja eräitä postimaksuja siten, että lisätuloja arvioidaan niistä kertyvän noin 170 milj. mk. Postiliikenteen maksurakennetta on tarkoitus kehittää.

Teletoimen ylijäämä oli vuonna 1980 360,4 milj. mk ja vuonna 1981 arvioidaan ylijäämäksi noin 320 milj. mk. Teleliikenteen maksuja on tarkoitus korottaa vuonna 1982 siten, että niistä kertyy lisätuloja noin 167 milj. mk. Lisäksi toteutetaan eräitä vähäisiä maksujen tarkistuksia.

Teletoimen investoinneista pääosa kohdistuu puhelinverkon laajentamiseen puhelinpalvelusten kysyntää vastaavasti sekä korvausinvestointeihin. Palveluvalikoiman laajentamiseksi ja toiminnan taloudellisuuden parantamiseksi tullaan korvaus- ja laajennusinvestoinnit tekemään mahdollisuuksien mukaan uudella aikajakoisella tekniikalla.

Teletoimen asentajahenkilöstö on viime vuosina automatisointitöiden päätyttyä supistunut

luonnollisen poistuman kautta noin 100 työntekijällä vuosittain ja on vuonna 1981 keskimäärin 5 650 henkilöä, josta kunnossapitotehtävissä noin 3 370 ja rakentamistöissä noin 2 280. Kunnossapitohenkilöstön määrä pysyy vuonna 1982 ennallaan, mutta rakentamistöissä oleva henkilöstö vähenee 50—100 henkilöllä.

Posti- ja telelaitoksen liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1982:

	Postitoimi		Teletoimi		Yhteensä	
	mmk	mmk	mmk	mmk	mmk	mmk
Liikevaihto		1 957		2 184		4 141
Kulut						
Palkat	1 411		745		2 156	
Eläkevastuu	268		141		409	
Muut henkilökulut	126		108		234	
Aineet	92		88		180	
Muut kulut	249	2 146	193	1 275	442	3 421
Käyttökate		— 189		909		720
Poistot		43		512		555
Tilikauden ali/ylijäämä		— 232		397		165

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 104 107 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkeista sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	1 069 452 900	+ 118 491 100	21 756	+ 110
2. Tilapäisten palkeiot ja työsubdepalkat	634 984 400	+ 76 742 400	18 904	— 114
3. Muut palkat ja palkeiot	195 019 500	+ 21 341 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	137 651 700	+ 13 959 900	—	—
	Varaus 1981	— 84 144 100	—	—
	Varaus 1982	66 998 500	—	—
	Yhteensä	2 104 107 000	40 660	— 4

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 206 514 900 mk, mistä 205 742 100 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Toiminnan laajentumisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi 1. 3. 1982 lukien seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
4 ensimmäistä kirjuria	V 17
6 ensimmäistä kirjuria ap.	V 15
9 toimistonhoitajaa	V 15
4 ylipostimestä	V 14
4 kirjuria yp.	V 13
9 postimestä yp.	V 12
10 postimestä	V 12

Keskushallinnon organisaatiouudistuksen johdosta ehdotetaan luvun perusteluihin viitaten 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi sopimuspalkkainen yli-insinööri (Teletutkimuslaitos) virka (S 15) ja ylimääräinen apulaistomistopäällikön toimi (B 1). Vastaavasti ehdotetaan samasta ajankohdasta lukien lakkautettavaksi sopimuspalkkainen apulaistomistopäällikön virka (S 15) ja vähennettäväksi työsuhdepalkoista yhden toimihenkilön palkkaamiseen varattu määräraha.

Luvun perusteluihin viitaten järjestelytoimistosta ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien lakkautettavaksi sopimuspalkkainen yli-insinööri virka (S 15).

Henkilökuntarakenteen muuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet, joista 54 on aikaisemmin palkattu postiliikenneoppilaina.

Perustetaan:	Palkkausluokka
154 kirjuria yp	V 13
75 postimiestä	V 12
Lakkautetaan:	
100 postiapulaista	V 10
75 postinkantajaa	V 10

Työaikalain alaisten virkamiesten työajoista tehdyn virkaehtosopimuksen työajan lyhentämistä koskevan kohdan toteuttamiseksi ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkausluokka
2 postimiesten esimiestä	V 19
10 autonkuljettajaa	V 14
60 postimiestä	V 12

Postitoimen sijaisjärjestelmän kokeilutoimintaa varten ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi 32 ylimääräistä kirjurin yp. tointa (V 13) ja 37 ylimääräistä postimiehen tointa (V 12). Tointen palkkaamiseen aikaisemmin myönnetty määräraha on otettu vähennyksenä huomioon tilapäisten palkkioissa sekä muissa palkoissa ja palkkioissa.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkausluokka
3 apulaistomistopäällikköä	V 29
1 apulaisasiainvalvoja	V 29
1 konttoripäällikkö	V 26
5 liikennetarkastajaa	V 24
1 liikennetarkastaja	V 23
3 työntutkijaa	V 23
1 toimistonhoitaja	V 22
3 autonkuljettajain esimiestä	V 21
8 autonkuljettajain esimiestä	V 20
2 ekspeditööriä	V 20
3 postimiesten esimiestä	V 19
1 ensimmäinen kirjuri	V 17
1 ylivahtimestari	V 15
5 autonkuljettajaa	V 14
1 postipalveluautonhoitaja	V 14
13 postimiestä	V 12
2 vahtimestaria	V 11
17 postiapulaista	V 10

Virkanimien saattamiseksi tehtäviä vastaviksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

Perustetaan:	Palkkausluokka
Peruspalkkaiset:	
3 postimaksukoneiden valvojaa	V 19
2 postimaksukoneiden valvojaa	V 17
1 vastaanottoapulainen	V 13

Ylimääräiset:

1 postimaksukoneiden valvoja	V 19
2 postimaksukoneiden valvojaa	V 17

Lakkautetaan:

Peruspalkkaiset:	
3 postimiesten esimiestä 3 1	V 19
2 yli-postimiestä yp	V 15
1 ensimmäinen puhelinvälittäjä	V 13

Ylimääräiset:

1 postimiesten esimies 3 1	V 19
2 yli-postimiestä yp	V 15

Toimipaikoissa suoritettujen uudelleenjärjestelyjen johdosta ehdotetaan lakkautettavaksi seuraavat avoimena olevat, tarpeettomiksi käyneet virat ja toimet sekä ylimääräiset toimet:

Peruspalkkaiset:	Palkkausluokka
1 vanhempi apulaisinsinööri	V 26
2 puhelinvalvojaa	V 19
2 puhelinvalvojaa	V 17
1 puhelinmestari	V 13
2 puhelinmestaria yp	V 12
5 toista puhelinvälittäjää	V 11

Ylimääräiset:	Palkkausluokka
2 puhelinvalvojaa	V 17
3 varastomestaria	V 16
6 toista puhelinvälittäjää	V 11
15 puhelinvälittäjää	V 9
18 puhelinapulaista	V 8
6 siivoojaa	V 8

Lisäksi ehdotetaan lakkautettavaksi seuraavat avoinna olevat, tarpeettomiksi käyneet ylimääräiset toimet, joista 108 puhelinvirkaillijan toimen lakkauttaminen aiheutuu puhelinliikenteen automatisoinnista:

	Palkkausluokka
1 konemestari	V 16
1 tekniikko	V 14
1 korjausmies	V 13
1 talonmies-lämmittäjä	V 12
2 talonmiestä	V 12
2 postinkantajaa	V 10
1 siivoojaa	V 9
19 siivoojaa	V 8
57 puhelinvälittäjää	V 9
51 puhelinapulaista	V 8
3 toimistoapulaista	V 8

Lisäys on 4 553 800 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 1 100 000 mk 16 atk-toimihenkilön palkkaamista varten.

Tilapäisten palkkoihin ehdotetaan lisäystä 310 800 mk vuoden 1981 aikana osaksi vuotta palkatun henkilöstön palkkioina.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkoista vähentää 71 ylimääräistetyt toimen palkkioina 2 841 300 mk.

Tilapäisten palkkoista vähennetään 286 400 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan edelleen kertamenona 206 800 mk kahden toimintojen tarkastusta suorittavan tarkastajan palkkaamiseksi.

Toiminnan laajentumisen johdosta ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 240 000 mk neljän henkilön palkkaamista varten.

Edellyttäen, että perustelujen kohdassa b ehdotettu sopimuspalkkainen yli-insinööri virka perustetaan 1. 3. 1982 lukien, voidaan työsuhdepalkkoista vähentää 100 000 mk yhden toimihenkilön palkkana.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 220 000 mk kiinteistöhoitohenkilöstölle maksettavia isännöinti- ja huoltopalkkioita varten.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 600 000 mk palvelusvuosi- ja muiden sopimukseen perustuvien lisien tarkistuksiin.

Edellyttäen, että perustelujen kohdassa b henkilökuntarakenteen parantamiseksi ehdotetut 54 kirjurin yp ylimääräistä tointa sekä sijaisjärjestelmän kehittämiseksi ehdotetut kirjurin yp ylimääräiset toimet perustetaan, voidaan liikenneoppilaiden palkkioista vähentää 1 596 000 mk 59 postiliikenneoppilaan palkkioina.

Postinjakajien palkkoja varten ehdotetaan lisäystä 3 062 000 mk, mistä 527 000 mk uusien jakajanlinjojen perustamiseen, 2 375 000 mk jakajanlinjojen jatkeisiin ja muutoksiin, 100 000 mk viikkovuorojen lisäyksiin sekä 60 000 mk kertamenona haja-asutusalueiden postinjakeluverkoston lisäpalvelukokeilun jatkamista varten. Kun postinjakajien palkkoista vähennetään kertameno 30 000 mk, lisäys on 3 032 000 mk.

Sanomalehdenjakajien palkkoja varten ehdotetaan lisäystä 2 376 000 mk, mistä 477 000 mk aiheutuu arvioitua suuremmasta tarpeesta vuonna 1981, 766 000 mk jakelun laajentumisesta, 833 000 mk jaettavan lehtimäärän lisääntymisestä sekä 300 000 mk lehtien lauantajakelun laajentumisesta.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkkoista vähennettäväksi 82 500 mk kolmen siivoojan palkkioina.

Lisäys on 2 972 600 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 18 790 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Viransijaisten palkkoihin ehdotetaan lisäystä 7 000 000 mk, mistä 3 000 000 mk aiheutuu arvioitua suuremmasta tarpeesta vuonna 1981 sekä 4 000 000 mk vuosilomien, sairausvirkavapauksien ja muiden poissaolojen lisääntymisestä.

Edellyttäen, että postitoimen sijaisjärjestelmän kehittämiseksi ehdotetut ylimääräiset toimet perustetaan, voidaan viransijaisten palkkoista vähentää 1 500 000 mk.

Muista palkkoista ja palkkioista voidaan vähentää 466 200 mk vuoden kuluessa lakkautettujen satunnaisten apulaisten palkkioina.

Toimipaikoissa suoritettavien uudelleenjärjestelyjen johdosta ehdotetaan lakkautettavaksi noin 200 viransijaisten ja satunnaisen apulaisen palkkiota. Vähennys on puolen vuoden osalta 2 500 000 mk.

Lisäys on 2 533 800 mk.

Ehdotetaan, että alamomentin määrärahasta saadaan käyttää 200 000 mk työrajoitteisten uudelleen sijoittamiseen.

1982 esitys	2 104 107 000
1981 menoarvio	1 890 717 600
1980 tilinpäätös	1 651 688 672

05. Eläkkeet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 32 000 000 mk seuraavasti:

1. *Vakinaiset eläkkeet ja ennen myönnetty ylimääräiset eläkkeet.* Alamomentille merkitään lisäystä 22 000 000 mk, mistä 14 000 000 mk aiheutuu eläkkeiden tarkistuksista sekä 8 000 000 mk uusista eläkkeistä. Alamomentin loppusumma on 245 000 000 mk.

2. *Vuoden kuluessa myönnetty ylimääräiset eläkkeet.* Alamomentille ehdotetaan kertamena lisäystä 1 500 000 mk, jotta puhelinliikenteen automatisoinnin seurauksena vähennettävien autoradioaluekeskusten lakkauttamisen johdosta tai telealueilla palvelulle ja työtä vaille jääneille 58 vuotta täyttäneille puhelinliikenne- tai siihen liittyvissä tehtävissä palvelulle puhelinvirikailijoille voitaisiin varata ylimääräistä eläkettä saaden mahdollisuus siirtyä eläkkeelle. Edellä mainitusta syystä ylimääräisen eläkkeen saaneen henkilön jälkeen on tarkoitus suorittaa myös perhe-eläkettä ylimääräisenä eläkkeenä sekä hautausavustusta ja hautauskustannusten korvausta valtion perhe-eläkelain voimaanpanolain säännösten mukaisesti. Ylimääräisen eläkkeen määrää laskettaessa noudatetaan soveltuvin osin valtion eläkelain (280/66) ja valtion perhe-eläkelain (774/68) säännöksiä. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 1 000 000 mk, lisäys on 500 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 1 573 000 mk.

3. *Perhe-eläkkeet ja hautausavut.* Alamomentille merkitään lisäystä 9 500 000 mk, mistä 5 800 000 mk aiheutuu eläkkeiden tarkistuksista ja 3 700 000 mk uusista eläkkeistä. Alamomentin loppusumma on 48 427 000 mk.

1982 esitys	295 000 000
1981 menoarvio	263 000 000
1980 tilinpäätös	219 846 175

10. Rakennusten ja huoneistojen käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 38 500 000 mk, mistä 2 200 000 mk aiheutuu lähinnä energiomenojen arvioitua suuremmasta kasvusta vuonna 1981, 1 500 000 mk vuonna 1981 osaksi vuotta vuokrattujen toimitilojen vuokrista, 16 500 000 mk vuokrien korotuksista, 3 000 000 mk 2/3 vuodeksi vuonna 1982 vuokrattavien uusien toimitilojen vuokrista ja 15 300 000 mk lähinnä hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vuokrat	133 000 000
Korjaus- ja kunnossapito	14 200 000
Energia	53 000 000
Muut menot	16 100 000
Yhteensä	216 300 000

1982 esitys	216 300 000
1981 menoarvio	177 800 000
1980 tilinpäätös	154 909 362

11. Televerkoston käyttö ja kunnossapito (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 37 000 000 mk, mistä 20 500 000 mk aiheutuu kustannusten noususta, 4 500 000 mk toiminnan laajenemisesta, 1 000 000 mk Euronet-tiedonsiirtojärjestelmästä aiheutuvista käyttömenoista sekä 11 000 000 mk kertamenosta enintään 200 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamista varten vuodeksi 1982. Tämä henkilöstö on aikaisemmin palkattu momentin 31.94.71 määrärahalta. Kun momentilta vähennetään kertameno 11 000 000 mk, on lisäys 26 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkat (kertamenoa 9 000 000)	188 700 000
Muut henkilömenot (kertamenoa 2 000 000)	36 200 000
Aineet	30 100 000
Energia	9 000 000
Muut menot	20 000 000
Yhteensä	284 000 000

1982 esitys	284 000 000
1981 menoarvio	258 000 000
1980 tilinpäätös	217 997 569

12. Moottoriajoneuvojen ja postivaunujen käyttö ja kunnossapito sekä autovarikkotoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 11 300 000 mk, mikä aiheutuu pääasiassa kustannusten noususta. Momentin määrärahaa saadaan käyttää myös ulkopuolisten kuljetuspalvelujen ostamiseen, milloin näiden palvelujen käyttäminen on kuljetusten tasaamiseksi tarkoituksenmukaista.

Käyttösuunnitelma:	mk
Polttoaineet	61 000 000
Muu materiaali	40 500 000
Postivaunut	1 700 000
Ulkopuoliset työt	2 300 000
Yhteensä	105 500 000

1982 esitys	105 500 000
1981 menoarvio	94 200 000
1980 tilinpäätös	75 430 405

22. Korvaukset postinkuljetuksista (arvio määräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 21 850 000 mk, mistä 2 000 000 mk aiheutuu ulkomaan postin kuljetuskorvausten lisääntymisestä, 2 900 000 mk postin ja postivaunujen kuljetuskustannusten noususta valtionrautateilla, 9 000 000 mk lähinnä jakelun ajoneuvokorvausten arvioitua suuremmasta tarpeesta vuonna 1981, 3 000 000 mk muiden postinkuljetus- ja hoitokorvausten sekä jakelun ajoneuvokorvausten lisääntymisestä sekä 4 950 000 mk kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Laiva- ja lentoyhtiöille ulkomaisen postin kuljetuksista	21 500 000
Postin ja postivaunujen kuljetuksesta valtionrautateilla	15 700 000
Muut postinkuljetus- ja hoitokorvaukset sekä jakelun ajoneuvokustannukset	61 800 000
Yhteensä	99 000 000

1982 esitys	99 000 000
1981 menoarvio	77 150 000
1980 tilinpäätös	71 022 437

23. Automaattinen tietojenkäsittely (arvio määräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 900 000 mk, mistä 800 000 mk aiheutuu toiminnan laajenemisesta ja 1 100 000 mk hintojen noususta.

1982 esitys	14 000 000
1981 menoarvio	12 100 000
1980 tilinpäätös	21 603 582

29. Muut käyttömenot (arvio määräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 20 002 800 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 800 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 25 000 mk.

2. *Tileistä poistot.* Tileistä poistettavien saatavien lisääntymisen ja materiaalipoistojen johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä 900 000 mk. Alamomentin loppusumma on 3 900 000 mk.

3. *Sekalaiset käyttömenot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 19 150 000 mk, mistä 4 000 000 mk aiheutuu toiminnan laajenemisesta, kansainvälisen yhteistyön lisääntymisestä, teknillisen tutkimustoiminnan ja markkinoinnin tehostamisesta, 100 000 mk kertamenosta posti- ja telelaitoksen 350-vuotisjuhla- ja valmistelujen jatkamista varten sekä 15 050 000 mk arvioidusta hintojen noususta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 50 000 mk, lisäys on 19 100 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Virkistys- ja lomatoiminta (enintään) ..	730 000
Muut henkilöstömenot	14 270 000
Matkat	45 000 000
Toimistomenot	63 000 000
Muut menot (kertamenoa 100 000)	63 000 000
Yhteensä	186 000 000

1982 esitys	189 925 000
1981 menoarvio	169 922 200
1980 tilinpäätös	145 913 545

60. Siirto posti- ja telelaitoksen uudistusrahastoon

Lain mukaisesti posti- ja telelaitoksen uudistusrahastoon siirretään määrä, joka vastaa 35 % tässä tulo- ja menoarvioesityksessä muita sijoitusmenoja varten ehdotetuista määrärahoista eli 159 520 600 mk, ja alkuperäiseen tarkoitukseen kelpaamattoman ja poistetun kaluston sekä muun omaisuuden myynnistä kertyviksi arvioidut tulot 3 000 000 mk eli yhteensä 162 520 600 mk. Vähennys on 14 821 900 mk.

1982 esitys	162 520 600
1981 menoarvio	177 342 500
1981 I lisämenoarvio	406 000
1980 tilinpäätös	187 544 300

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 15 500 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Postikäsitteilyn laitteet	2 700 000
Hälytyslaitteet	2 300 000
Kalusto	10 500 000
Yhteensä	15 500 000
1982 esitys	15 500 000
1981 menoarvio	16 000 000
1980 tilinpäätös	7 300 000

71. *Televerkon kehittäminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 282 500 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kauk puhelintoimi, johtojen ja laitteiden hankkimiseen ja asentamiseen tarvittavine asemarakennuksineen ja maapohjineen	66 000 000
Paikallispuhelintoimi, johtojen ja laitteiden hankkimiseen ja asentamiseen tarvittavine asemarakennuksineen ja maapohjineen	139 000 000
Lennätintoimi, johtojen ja laitteiden hankkimiseen ja asentamiseen	52 000 000
Valtiolle tarkoitettujen puhelinlaitosten lunastaminen ja kunnostus	2 000 000
Uusien puhelupaikkojen ja -asemien sekä hätäpuhelimien perustaminen	1 500 000
Työkoneet, mittausvälineet ja käytönohjauksilaitteet	20 200 000
Eriyisyhteyksien rakentaminen	1 800 000
Yhteensä	282 500 000

Momentin määrärahaa arvioidaan käytettäväksi 147 800 000 mk aikaisempien vuosien tilausvaltuuksista vuonna 1982 aiheutuvia kassamenoja varten ja 90 000 000 mk vuoden 1982 aikana tilattavia ja maksettavia laitehankintoja varten.

Momentin määrärahaa mitoitettaessa on otettu huomioon 125 puhelinasentajan vähentymisen luonnollisen poistuman kautta. Tarkoituksena on, että henkilöstön määrää voidaan edelleen supistaa luonnollista poistumaa hyväksi käyttäen toiminnan muutosta vastaavasti.

Lisäksi ehdotetaan, että posti- ja telelaitos saisi tilata vuoden 1982 aikana puhelin- ja lennätinverkkojen rakentamiseen tarvittavia kaapeleita, kantoaltojärjestelmiä, radiolinkkejä, linkkimastoja, keskuksia, datasiirtolaitteita sekä voima- ja erikoislaitteita 190 000 000 markalla. Tilauksia on suunniteltu tehtäväksi kaukoverkon osalta noin 76 milj. markalla, paikallisverkon osalta noin 52 milj. markalla, lennätinverkon osalta noin 38 milj. markalla sekä työkoneiden ja mittausvälineiden osalta 24 milj. markalla. Kassamenoja näistä sekä aikaisempien vuosien tilausvaltuuksista arvioidaan aiheutuvan seuraavasti:

	1982 mmk	1983 mmk	1984 mmk	1985 mmk	Yht. mmk
Vuoden 1982 TMAE:n tilausvaltuudesta		80,0	70,0	40,0	190,0
Aikaisempien vuosien tilausvaltuuksista	147,8	104,0	45,0	0,3	297,1
Yhteensä	147,8	184,0	115,0	40,3	487,1

1982 esitys	282 500 000
1981 menoarvio	351 400 000
1980 tilinpäätös	400 000 000

72. *Radioasemat ja -laitteet* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 26 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Radiopuhelin- ja kaukohakuverkkojen laajentaminen ja kehittäminen	21 000 000
Kansainvälisen ohjelmansiirron laitteet ..	200 000
Mittaus- ja vastaanottolaitteiden hankkiminen radiohallintoa, tutkimusta, linkkilaboratoriota ja radiopuhelinhuoltotoimintaa varten	2 550 000
Meriradioverkon uudistamis- ja rationalisointi-investoinnit	1 150 000
Satelliittimaa-aseman koejärjestelmän kehittäminen	1 100 000
Yhteensä	26 000 000

Momentin määrärahasta arvioidaan käytettäväksi 17 000 000 mk aikaisempien vuosien tilausvaltuuksista vuonna 1982 aiheutuvia kassamenoja varten.

Lisäksi ehdotetaan, että posti- ja telelaitos saisi tilata vuoden 1982 aikana radioverkkoihin

tarvittavia laitteita 10 milj. markalla ja radio-toiminnan valvontaan tarvittavia laitteita 2,0 milj. markalla. Kassamenoja näistä sekä aikaisempien vuosien tilausvaltuuksia arvioidaan aiheutuvan seuraavasti:

	1982 mmk	1983 mmk	1984 mmk	1985 mmk	Yht. mmk
Vuoden 1982 TMAE:n tilausvaltuudesta	—	6,0	6,0	—	12,0
Aikaisempien vuosien tilausvaltuuksista	17,0	12,0	—	—	29,0
Yhteensä	17,0	18,0	6,0	—	41,0

1982 esitys 26 000 000
1981 menoarvio 31 000 000
1980 tilinpäätös 10 000 000

1982 esitys 33 000 000
1981 menoarvio 27 500 000
1980 tilinpäätös 25 340 000

73. Muiden koneiden ja laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 33 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Posti- ja teleliikenteessä tarvittavien autojen ja muiden mekaanisten kuljetusneuvojen ja edellä mainittujen korjauksissa tarvittavien työkonoiden hankinta	21 200 000
Atk-laitteet ja ohjelmistot	7 500 000
Linjatyöntekijöiden asunto-olojen parantamiseksi tarvittavien asunto- ja sosiaalitalavaunujen hankinta ja entisten peruskorjaukset	100 000
Autoradiopuhelinverkkoon soveltuvien radiopuhelimien hankinta posti- ja telelaitoksen käytössä oleviin ajoneuvoihin .	1 500 000
Numerotiedustelun laitteet ja ohjelmistot	500 000
Postinkäsittelylaitteistot	2 000 000
Väestönsuojeluvastaanottimet	200 000
Yhteensä	33 000 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 83 673 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Helsingin pääpostitalon muutostyöt	25 000 (154 000)	57 500 000 2 300 (373)	12 000 000	3 000 000
2. Iisalmen teletoimintakeskus ja autohuoltopaikka	1 824 (10 000)	8 500 000 4 660 (850)	2 000 000	2 500 000

	Hyötypinta-ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
3. Imatran Tainionkosken teletalo .	1 017 (5 250)	4 200 000	4 130 (800)	3 700 000	500 000
4. Imatrankosken teletalon laajenus	2 044 (11 900)	5 400 000	2 642 (454)	1 300 000	1 300 000
5. Jyväskylän postikeskuksen perusparannus	2 969 (17 500)	5 500 000	1 852 (314)	2 000 000	3 500 000
6. Jyväskylän teletointakeskus ..	3 900 (23 000)	14 500 000	3 718 (630)	1 800 000	2 000 000
7. Jämsän teletointakeskus	1 606 (8 800)	5 600 000	3 487 (636)	2 500 000	3 100 000
8. Kemijärven teletointakeskus ja autohuoltopaikka	2 749 (13 200)	10 300 000	3 747 (780)	2 000 000	1 000 000
9. Kemin teletointakeskus, autohuoltopaikka ja postitoimisto ..	5 158 (28 800)	17 600 000	3 412 (611)	8 000 000	9 600 000
10. Kouvolan teletalon laajennus ja perusparannus	2 833 (15 400)	15 700 000	5 542 (1 019)	1 500 000	7 000 000
11. Kuopion postikeskus	2 305 (12 350)	10 700 000	4 642 (866)	8 300 000	2 240 000
12. Kuopion Kotkankallion II laitesuoja ja puhelinpiirin toimitalo .	8 030 (45 000)	38 500 000	4 795 (856)	4 000 000	3 500 000
13. Mikkelin virastotalon perusparannus	3 600 (15 000)	2 850 000	792 (190)	1 200 000	1 650 000
14. Muonion autohuoltopaikka	1 852 (10 600)	7 000 000	3 780 (660)	2 400 000	1 500 000
15. Porin postitalon perusparannus .	4 900 (26 000)	3 700 000	755 (142)	3 100 000	600 000
16. Sodankylän autohuoltopaikka ja televarasto	2 129 (13 190)	8 800 000	4 133 (667)	3 000 000	5 800 000
17. Tampereen konekorjaamo ja teletointakeskus (PTL:n osuus) .	9 076 (63 000)	37 100 000	4 088 (589)	7 500 000	8 500 000
18. Toijalan päävarasto	11 276 (142 000)	48 000 000	4 257	3 500 000	1 000 000
19. Turun teletointakeskuksen perusparannus	2 663 (17 850)	6 630 000	2 490 (371)	3 000 000	3 330 000
20. Turun Latokarin satama ja tukikohta (PTL:n osuus)	950 (5 000)	6 000 000	5 326 (1 012)		2 500 000
21. Vaasan postitalon muutostyöt ..	5 181 (26 000)	9 950 000	1 920 (383)	4 100 000	4 400 000
22. Varkauden postitalo	1 363 (7 150)	6 053 000	4 441 (847)	5 500 000	553 000
23. Oulun autovarikon peruskorjaus	6 512 (48 000)	9 400 000	1 443 (196)		4 100 000
24. Rovaniemen Korkalovaaran laitesuoja (PTL:n osuus)	4 125 (30 900)	30 900 000	7 491 (1 000)		3 000 000
25. Tampereen Pyynikin laitesuoja .	5 800 (29 800)	28 200 000	4 862 (946)		3 000 000
26. Valkeakosken posti- ja teletalo .	3 063 (16 000)	13 800 000	4 505 (863)		2 000 000
27. Suunnittelu- ja maaperätutkimukset					2 500 000
					<u>Yhteensä 83 673 000</u>

Eräiden hankkeiden nimiä on muutettu. Seuraavien hankkeiden laajuudet on tarkistettu ja niiden kustannusarviot ovat nousseet:

Iisalmen teletointakeskus ja autohuolto-
paikka

Imatran Tainionkosken teletalo

Imatrankosken teletalon laajennus

Jyväskylän postikeskuksen perusparannus

Jyväskylän teletointakeskus

Jämsän teletointakeskus

Kemijärven teletointakeskus ja autohuolto-
paikka

Kemin teletointakeskus, autohuolto-
paikka ja postitoimisto

Kuopion Kotkankallion II laitesuoja ja pu-
helinpiirin toimitalo

Muonion autohuolto-
paikka

Sodankylän autohuolto-
paikka ja televarasto

Tampereen konekorjaamo ja teletointa-
keskus (PTL:n osuus)

Vaasan postitalon muutostyöt

Seuraavien hankkeiden kustannusarviot ovat
nousseet:

Helsingin pääpostitalon muutostyöt
Kouvolan teletalon laajennus ja perusparan-
nus

Kuopion postikeskus

Mikkelin virastotalon perusparannus

Porin postitalon perusparannus

Toijalan päävarasto

Turun teletointakeskuksen perusparannus

Varkauden postitalo

1982 esitys	83 673 000
1981 menoarvio	62 550 000
1981 I lisämenoarvio	1 160 000
1980 tilinpäätös	77 920 000

88. *Tonttien sekä huoneisto-osakkeiden han-
kinta* (siintomääräraha)

Momentille ehdotetaan 15 000 000 mk tont-
tien sekä huoneisto-osakkeiden ostamista var-
ten.

1982 esitys	15 000 000
1981 menoarvio	11 000 000
1980 tilinpäätös	9 300 000

95. Posti- ja telelaitoksen konepajat

Posti- ja telelaitoksen konepajojen käyttö-
menoihin ehdotetaan lisäystä liikevaihdon li-
sääntymisen ja kustannusten nousun johdosta
2 400 000 mk.

*Konepajojen ennakoitujen tuloslaskelmat vuodelle
1982*

Turun Asennuspaja

	mk	mk
Liikevaihto		22 900 000
Muuttuvat kulut		
Aineet ja tarvikkeet	11 700 000	
Palkat	5 520 000	
Muut muuttuvat kulut ..	2 830 000	
Varastojen muutos	— 1 610 000	18 440 000
Myyntikate		4 460 000
Kiinteät kulut		
Palkat	2 430 000	
Vuokrat	220 000	
Muut kiinteät kulut	1 460 000	4 110 000
Käyttökate		350 000

	mk	mk
Poistot		
Koneista ja kalustosta		215 000
Liikelyljäämä		135 000
Muut tuotot ja kulut		
Muut tuotot	40 000	
Muut kulut	12 000	+ 28 000
Välittömät verot		78 000
Tilikauden ylijäämä		85 000

Keskusautokorjaamo

	mk	mk
Liikevaihto		8 220 000
Kulut		
Aineet ja tarvikkeet	3 700 000	
Palkat	3 340 000	
Vuokrat	70 000	
Muut kulut	1 200 000	
Varaston muutos	— 160 000	8 150 000
Käyttökate		70 000

Poistot	mk	mk
Koneista ja kalustosta		100 000
Liikealijäämä		30 000
Muut tuotot ja kulut		
Muut tuotot		80 000
Tilikauden ylijäämä		50 000

22. *Turun Asennuspaja* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 1 800 000 mk hintojen nousun johdosta.

1982 esitys	22 600 000
1981 menoarvio	20 800 000
1980 tilinpäätös	19 158 009

23. *Keskusautokorjaamo* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 600 000 mk hintojen nousun johdosta.

1982 esitys	7 950 000
1981 menoarvio	7 350 000
1980 tilinpäätös	6 873 841

70. *Työkoneiden, kaluston ja kuljetusvälineiden hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 100 000 mk Keskusautokorjaamon työkoneiden ja kaluston hankkimista varten.

1982 esitys	100 000
1981 menoarvio	100 000
1980 tilinpäätös	281 000

99. Liikenneministeriön hallinnonalan muut menot

22. *Tutkimus ja suunnittelu* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 250 000 mk, mikä aiheutuu tutkimus- ja suunnittelutoiminnan laajentumisesta ja kustannusten noususta. Lisäksi ehdotetaan, että henkilöliikennesuunnittelun varoista voidaan palkata enintään 11 sihteeria läänien henkilötyöryhmillä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Henkilöliikennesuunnittelu	850 000
Tavaraliikennesuunnittelu	100 000
Muu tutkimustoiminta	300 000
Yhteensä	1 250 000

1982 esitys	1 250 000
1981 menoarvio	1 000 000

30. *Avustus joukkoliikenteen kehittämiseen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 800 000 mk liikenneministeriön käytettäväksi joukkoliikenteen kehittämistä varten. Määräraha on tarkoitettu käyttä suunnitteluun, kokeilutoimintaan ja junavuoroja korvaavan sekä muun liikenteen tukemiseen tyydyttävän palvelutason saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi harvaan asutuilla seuduilla, haja-asutusalueilla ja ruuhkaantuneilla kaupunkiseuduilla. Lisäys on 4 300 000 mk.

1982 esitys	7 800 000
1981 menoarvio	3 500 000
1980 tilinpäätös	3 000 000

31. *Valtionavustus tasoristeysten poistamisjärjestelyihin* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan liikenneministeriön käytettäväksi 4 500 000 mk avustuksina kuntien rahoitusosuuksien alentamiseen tasoristeysten poistamis- ja turvajärjestelyistä aiheutuneisiin menoihin. Lisäys on 500 000 mk.

1982 esitys	4 500 000
1981 menoarvio	4 000 000
1980 tilinpäätös	1 000 000

41. *Tabkoluodon radan rakentamisen korkotuki* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 210 000 mk valtion avustuksena myönnettäväksi Porin kaupungille Tabkoluodon satamarataa varten otetun 3 500 000 markan lainan korkokustannusten alentamiseksi.

1982 esitys	210 000
-------------------	---------

50. *Rannikkokanavan jakeluverkoston suunnittelu* (siirtomääräraha)

Rannikkokanavan jakeluverkoston suunnittelu aloitettiin vuonna 1981. Rannikkokanavan jakeluverkoston suunnittelun jatkamista varten momentille ehdotetaan 200 000 mk. Vähennys on 1 800 000 mk.

1982 esitys	200 000
1981 menoarvio	2 000 000

51. *Avustus Oy Yleisradio Ab:lle Porin radioaseman suunnittelua ja rakentamista varten (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan avustuksena Oy Yleisradio Ab:lle Porin lyhyt- ja keskipitkän aaltoaseman suunnittelun aloittamista varten 3 000 000 mk. Suunnittelun ja rakentamisen kokonaiskustannukset ovat 77 000 000 mk, josta 25 000 000 mk on tarkoitus kattaa Oy Yleisradio Ab:n varoin, 27 000 000 mk yhtiön otettavilla lainoilla ja 25 000 000 mk vuosina 1982—1986 myönnettävillä valtion avustuksilla.

1982 esitys 3 000 000

61. *Eräät valtionavut*

Momentille ehdotetaan kertamenona lisäystä 103 000 mk Suomen, Ruotsin ja Norjan pohjoisten osien välisen 31.3.1982 päättyvän koikeiluluonteisen reittiliikenteen lentoyhtiöille

aiheuttaman tappion korvaamista varten. Kun momentilta vähennetään kertameno 410 000 mk, on vähennys 307 000 mk.

1982 esitys 153 000
1981 menoarvio 460 000
1980 tilinpäätös 1 400 000

71. *Euronet-tiedonsiirtojärjestelmään liittyminen (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 8 400 000 mk Suomen Euronet-tiedonsiirtoverkkoon liittymistä varten. Määrärahasta on 400 000 mk liittymismaksua ja 8 000 000 mk tarvittavan laitteiston hankkimista ja asentamista varten. Hankinnan kokonaiskustannukset ovat 12 000 000 mk ja sen toteuttamisesta huolehtii posti- ja telelaitos, jonka omaisuudeksi ja käyttövastuulle laitteet luovutetaan.

1982 esitys 8 400 000

Pääluokan 31 menot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Liikenneministeriö (710)	8 791	9 809	11 296	+ 1 486	+ 15
20. Tie- ja vesirakennushallinto (720) .	239 610	256 100	280 879	+ 24 779	+ 10
24. Tiet (720)	1 964 448	2 142 430	2 526 620	+ 384 190	+ 18
27. Vesitiet (730)	44 200	44 420	55 681	+ 11 261	+ 25
40. Autorekisterikeskus (720)	65 240	63 362	86 718	+ 23 356	+ 37
45. Korvaus eräistä rautatieliikennepalve- luista (750)	54 898	64 150	68 300	+ 4 150	+ 6
47. Ilmailuhallinto (740)	174 120	193 313	251 706	+ 58 393	+ 30
50. Ilmatieteen laitos (830)	33 456	39 002	42 224	+ 3 222	+ 8
55. Eräät tietoliikennekorvaukset ja -avustukset (760)	278 278	327 800	376 430	+ 48 630	+ 15
56. Korvaus posti- ja telelaitokselle val- tion virkalähetyksistä (050)	69 459	75 000	83 000	+ 8 000	+ 11
(85.) Sijoitukset valtionenemmistöisiin yhtiöihin (740)	12 000	—	—	—	—
90. Valtionrautatiet (750) *	1 452 621	1 451 445	1 473 256	+ 21 811	+ 2
94. Posti- ja telelaitos (760) *	717 404	676 793	618 194	— 58 599	— 9
95. Posti- ja telelaitoksen konepajat (760) *	805	100	100	—	—
99. Liikenneministeriön hallinnonalan muut menot (710)	5 855	11 260	25 813	+ 14 553	+ 129
Yhteensä	5 121 184	5 354 983	5 900 216	+ 545 233	+ 10

Pääluokan 31 liikeyritysten käyttömenot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
90. Valtionrautatiet (750)	2 559 623	2 846 485	3 185 606	+ 339 121	+ 12
94. Posti- ja telelaitos (760)	2 558 412	2 942 890	3 307 832	+ 364 942	+ 12
95. Posti- ja telelaitoksen konepajat (760)	26 032	28 150	30 550	+ 2 400	+ 9
Yhteensä	5 144 066	5 817 525	6 523 988	+ 706 463	+ 12

*) Markkamääräisiin tietoihin sisältyvät reaali- ja finanssisijoituksia varten tarkoitetut määrärahat sekä mahdollinen lisärahoitustarve.

Pääluokka 32

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Kauppa- ja teollisuusministeriö

Kauppa- ja teollisuusministeriössä lisääntyvät etenkin teknisen tutkimuksen ja tuotekehityksen edistämiseen sekä energiatutkimuksen tehostamiseen liittyvät suunnittelu- ja maksatus-

tehtävät sekä muut täytäntöönpanotehtävät. Tämän johdosta ministeriöön ehdotetaan eräitä henkilöstölisäyksiä.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 21 386 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	16 668 600	+ 1942 800	215	+ 7
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	2 455 500	+ 350 700	36	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	192 000	+ 104 900	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 395 500	+ 152 000	—	—
Varaus 1981		— 845 900	—	—
Varaus 1982	674 400	+ 674 400	—	—
Yhteensä	21 386 000	+ 2 378 900	251	+ 8

Henkilöstön määrän lisäyksestä kolme aiheutuu vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 811 900 mk, mistä 1 713 800 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluun viitaten ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Yleinen osasto:

Palkkausluokka

1 apulaiskamreeri (tili- ja rahastotoimisto) V 22

Teollisuusosasto:

1 ylitarkastaja (teknologian toimisto) B 2
1 toimistosihiteeri (teknologian toimisto) . V 16

Energiaosasto:

1 ylitarkastaja B 2

Osastojen yhteiset:

1 kielenkääntäjä V 27

Virkarakenteen kehittämiseksi ehdotetaan energiaosastoon 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen osastosihteerin toimi (V 19) ja vastaavasti lakkautettavaksi samasta ajankohdasta lukien ylimääräinen toimistosihteerin toimi (V 14).

Lisäys on 372 100 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 114 400 mk, mistä 44 400 mk vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun toimistosihteerin edelleen palkkaamiseksi, 40 000 mk kausiluonteisen työvoiman palkkaamiseksi ja 30 000 mk palvelusvuosilisiä varten. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 37 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

Palkkausluokka

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan viransijaisten palkkioina lisäystä 100 000 mk siirtona alamomentilta 32.99.01.3.

1982 esitys	21 386 000
1981 menoarvio	19 007 100
1981 I lisämenoarvio	66 000
1980 tilinpäätös	16 424 870

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 601 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 12 000 mk.

2. *Sekalaiset menot*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 600 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä atk-menojen ja rakennusten käyttömenojen kasvusta sekä hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat (ulkomaanmatkat enintään 110 000)	350 000
Virkistystoiminta (enintään)	3 000
Muut henkilöstömenot	67 000
Rakennusten käyttö	1 700 000
Atk-menot	700 000
Tiedotustoiminta	50 000
Muut toimistomenot	1 280 000
Muut menot	100 000
Yhteensä	4 250 000

1982 esitys	4 262 000
1981 menoarvio	3 661 000
1980 tilinpäätös	3 211 306

70. *Kaluston hankkiminen*
Momentille ehdotetaan 165 000 mk kaluston ja konttorikoneiden uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	165 000
1981 menoarvio	150 000
1980 tilinpäätös	99 948

02. Teollisuuspiirit

Vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa aloitettua teollisuuspiirien toimintaedellytysten kehittämistä on tarkoitus jatkaa. Tämän vuoksi teol-

liuspiireihin ehdotetaan eräitä henkilöstölisäyksiä.

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan 9 438 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	8 304 800	+ 1 453 600	114	+ 7
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i>	163 900	— 80 500	1	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	53 300	+ 50 300	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	617 700	+ 96 000	—	—
	Varaus 1981	— 354 900	—	—
	Varaus 1982	298 300	—	—
Yhteensä	9 438 000	+ 1 462 800	115	+ 7

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 912 200 mk, mistä 732 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi seuraavat virat ja ylimääräinen toimi:

Sopimuspalkkaiset:	Palkkaus-
4 apulaispiiripäällikköä	luokka S 13
2 yritystutkijaa	S 12

Ylimääräinen:	
1 toimistosihiteeri	V 14

Lisäys on 567 700 mk.

c) Tilapäisten palkkioista ja työsuhdepalkkoista vähennetään vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen ja lakkautettujen toimien palkkioina 106 500 mk, mistä 69 900 mk tilapäisten palkkioina ja 36 600 mk työsuhdepalkkioina. Alamomentilta 2 saadaan palkata pysyväisluonteisiin tehtäviin enintään yksi päätoiminen henkilö.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 50 000 mk viransijaisten palkkioita varten.

1982 esitys	9 438 000
1981 menoarvio	7 975 200
1981 I lisämenoarvio	50 000
1980 tilinpäätös	5 319 153

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 1 200 000

mk, mikä aiheutuu teollisuuspiirien toiminnan laajenemisesta, yrittäjäkoulutuksen lisääntymisestä ja hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	600 000
Muut henkilöstömenot	60 000
Rakennusten käyttö	700 000
Yrittäjäkoulutus (enintään)	3 500 000
Toimistomenot	550 000
Atk-menot	325 000
Muut menot	65 000
Yhteensä	5 800 000

1982 esitys	5 800 000
1981 menoarvio	4 600 000
1981 I lisämenoarvio	400 000
1980 tilinpäätös	4 547 159

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 285 000 mk atk-laitteistojen ja kaluston hankkimista sekä koneiden ja laitteiden uusimista varten.

1982 esitys	285 000
1981 menoarvio	250 000
1980 tilinpäätös	53 290

04. Puolustustaloudellinen suunnittelukunta

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 154 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	1 036 400	+ 92 500	12	—
3. Muut palkat ja palkkiot	5 200	+ 200	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	75 900	+ 6 200	—	—
	Varaus 1981	— 47 400	—	—
	Varaus 1982	36 500	—	—
Yhteensä	1 154 000	+ 88 000	12	—

Muutokset aiheutuvat palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

1982 esitys	1 154 000
1981 menoarvio	1 066 000
1980 tilinpäätös	583 579

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 40 200 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 200 mk hintojen nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 1 700 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 40 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	20 000
Rakennusten käyttö	127 000
Teollisuustuotannon turvaaminen poikkeuksellisissa oloissa	165 000
Erillistutkimukset	50 000
Muut menot	28 000
Yhteensä	390 000

1982 esitys	391 700
1981 menoarvio	351 500
1980 tilinpäätös	231 184

06. Varmuusvarastointi

Varmuusvarastoinnissa on keskeisellä sijalla nestemäisten poltto- ja voiteluaineiden varmuusvarastointi, jonka menot katetaan öljytuotteilta kannettavalla varmuusvarastointimaksulla.

Jotta varmuusvarastohankinnat voitaisiin toteuttaa edullisinta hinta- ja toimitustilannetta hyväksi käyttäen, on valtion varmuusvarastoista annettua lakia (531/58) muutettu (487/80) siten, että varmuusvarastorahastolle voidaan ottaa enintään 300 000 000 markan laina. Laina maksettaisiin takaisin ja sen hoitokulut rahoitettaisiin lähinnä tulo- ja menoarvioon otettavilla määrärahoilla. Tähän lukuun sisältyy ehdotus vuonna 1981 otettavaksi suunnitellun lainan korkomenojen rahoittamisesta.

Varmuusvarastointimaksun tuottona arvioidaan momentille 11.19.05 kertyvän 250 000 000 mk, mistä 180 000 000 mk käytettäisiin nestemäisten poltto- ja voiteluaineiden hankkimiseen varmuusvarastoihin, 16 000 000 mk varmuusvarastojen hoitomenoihin, 20 000 000 mk varmuusvarastorahastolle otettavan lainan korkomenoihin ja 34 000 000 mk varastojen rakennus- ja korjaustöihin.

Huoltovarmuuden parantamiseksi eduskunnalle on tarkoitus viimeistään vuoden 1982 keväätuntokaudella antaa lakiesitykset kivihillen ja eräiden lääkeaineiden varastoimisvelvollisuudesta samoin kuin esitys nestemäisten poltto- ja voiteluaineiden varastoimisvelvollisuudesta annetun lain (549/41) uudistamisesta.

Eräiden muiden raaka-aineiden ja tarvikkeiden varastointitilanteen saattaminen huoltovarmuuden kannalta riittävälle tasolle edellyttäisi lähivuosina varastojen lisäämistä. Hankintaoh-

jelman toteuttamisen mahdollisuudet ovat selvittävänä siltä pohjalta, että teollisuus osallistuisi hankintojen suorittamiseen yhteisesti sovittavalla tavalla.

60. Siirto varmuusvarastorahastoon

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan siirtona varmuusvarastorahastoon 180 000 000 mk nestemäisten poltto- ja voiteluaineiden hankkimiseksi varmuusvarastoihin. Lisäys on 54 000 000 mk.

1982 esitys	180 000 000
1981 menoarvio	126 000 000
1980 tilinpäätös	75 000 000

61. Korvaukset varmuusvarastorahastolle (arvionmääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan 37 200 000 mk varmuusvarastojen vuokrien, hoitomenojen ja muiden varastoinnista aiheutuvien kulutusmenojen sekä lainojen korko- ja hoitomenojen korvaamiseen varmuusvarastorahastolle. Lisäys on 22 200 000 mk, mistä 20 000 000 aiheutuu lainojen korko- ja hoitomenojen korvaamisesta varmuusvarastorahastolle sekä 2 200 000 mk uusista varmuusvarastotiloista, vuokrattujen varastotilojen lisääntymisestä ja hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Korvaus nestemäisten polttoaineiden varmuusvarastojen käytöstä ja hoidosta aiheutuvista menoista	16 000 000
Korvaus muiden varmuusvarastotavaroitten varastointikustannuksista	1 200 000
Korvaus lainojen korko- ja hoitomenoista	20 000 000
Yhteensä	37 200 000

1982 esitys	37 200 000
1981 menoarvio	15 000 000
1980 tilinpäätös	10 444 403

77. Varastojen rakentaminen nestemäisiä poltto- ja voiteluaineita varten (siirtomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentille eh-

dotetaan 34 000 000 mk uusien varastojen rakentamista ja laitehankintoja, vanhojen varastojen korjaustöitä sekä tutkimuksia ja suunnittelua varten.

1982 esitys	34 000 000
1981 menoarvio	40 000 000
1980 tilinpäätös	21 000 000

10. Merenkululaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Merenkululaitoksen keskeisin kehittämisskohte on merenkulun turvallisuusvalvonta, mikä käsittää alusturvallisuuden, vaarallisten aineiden kuljetusten valvonnan sekä öljyntorjunnan alueellisen suunnittelun ja toteutuksen yhteistyössä lääninhallitusten kanssa. Onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi tarkastusorga-

nisaatiota ehdotetaan vahvistettavaksi perustamalla merenkulkupiireihin sekä Ahvenanmaan luotsipiiriin apulaismerenkulutarkastajan toimia.

Luotsikutterinhoitajien palkkaus- ja työaika järjestelyjen johdosta ehdotetaan perustettavaksi luotsikutterinhoitajan toimi.

Momentille ehdotetaan 164 886 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalikkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	70 793 500	+ 8 420 900	1 055	+ 8
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	54 279 100	+ 7 727 100	663	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	23 820 800	+ 4 518 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	10 783 200	+ 1 358 500	—	—
Varaus 1981		— 6 411 300	—	—
Varaus 1982	5 209 400	+ 5 209 400	—	—
Yhteensä	164 886 000	+ 20 823 300	1 718	+ 9

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 12 195 500 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Momentin perusteluun viitaten ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Merenkulkupiirit:

6 apulaismerenkulutarkastajaa V 27

Luotsipiirit:

1 apulaismerenkulutarkastaja (Ahvenanmaan luotsipiiri) V 27
1 luotsikutterinhoitaja V 12

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 278 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 2 807 400 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 261 600 mk, mistä 184 000 mk viitoitusapumiesten palkkauksen muutoksista johtuen ja 77 600 mk kesäapulaisten palkkaamiseksi luotsipiirikonttoreihin luotsien virkaehtosopimuksen johdosta lisääntyneiden tehtävien hoitamiseksi.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan kertamenoa lisäystä 47 800 mk piirtäjän ja karttamyyntin apulaisen palkkioina sisävesien viitoitusuudistuksesta aiheutuvan merikarttojen menekin kasvun johdosta. Kun vähennetään kertameno 74 600 mk, vähennys on 26 800 mk.

Työsuohdepalkkioihin ehdotetaan lisäystä 65 000 mk atk-valmistelijan palkkaamiseksi merikarttaosastolle merenmittauksen atk-tulostus-tehtävien lisääntymisen johdosta.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 980 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 2 279 800 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 664 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 3 384 000 mk, mistä 3 284 000 mk luotsauspäivärahoina määrärahan oikaisun johdosta ja 100 000 mk erittelemättöminä muina palkkioina ja palkkioina kielenkääntöpalkkioiden lisääntymisen johdosta.

1982 esitys	164 886 000
1981 menoarvio	144 062 700
1980 tilinpäätös	124 213 237

09. Neuvottelu- ja toimikunnat

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 4 000 mk meripelastusasiain neuvottelukunnan lakkauttamisen johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Merenkulkijain kurinvalvontalautakunta ..	35 000
Veneilyasiain neuvottelukunta	18 000
Työsuojelutoimikunnat	19 000
Muut neuvottelu- ja toimikunnat	1 000
Yhteensä	73 000

1982 esitys	73 000
1981 menoarvio	77 000
1980 tilinpäätös	34 589

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 20 990 800 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 800 mk hintojen nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 9 300 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 22 349 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä poltto- ja voiteluaineiden hintojen sekä muiden hintojen noususta ja toiminnan laajentumisesta, välttämättömistä merenkulun turvalaitteiden ja rakennusten työsuojelutoimenpiteistä, kansainvälisen yhteistyön lisääntymisestä, 280 000 markan kertamenosta viitoitusuudistuksen aiheuttamaa sisävesien merikarttojen uusimista varten, 75 000 markan kertamenoista sisävesistöjen loistoluetteloiden ja "Suomen rannikon loistot" -julkaisun lisäviikon painatusta varten sekä 56 000 markan kertamenosta kellumatakkien hankkimista varten. Kun alamomentilta vähennetään matkamenoina 400 000 mk ja kertamenot 959 000 mk, lisäys on 20 990 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat (ulkomaanmatkat enintään 320 000)	2 600 000
Virkistystoiminta (enintään)	10 000
Muut henkilöstömenot	285 000
Rakennusten ja satamalaitteiden käyttö ja kunnossapito	2 800 000
Atk-menot	1 000 000
Merenkulun turvalaitteiden käyttö ja kunnossapito	7 500 000
Viitoitusuudistus	3 700 000
Öljysuojatoiminta	550 000
Korvaus Neuvostoliitolle rannikkoväylän kunnossapidosta	165 000
Alusten ja muiden kulkuvälineiden korjaus ja kunnossapito	22 500 000
Alusten ja muiden kulkuvälineiden poltto- ja voiteluaineet	55 500 000
Alusten ravintomenot	5 300 000
Alusten muut toimintamenot	9 000 000
Karttojen painatus ja myynti (kertamenoa 280 000)	950 000
Työpajatoiminta	200 000
Kansainvälinen yhteistyö	760 000
Työsuojelun aiheuttamat turvalaitteiden ja rakennusten korjaukset	1 000 000
Muut menot (kertamenoa 131 000)	2 180 000
Yhteensä	116 000 000

1982 esitys	116 009 300
1981 menoarvio	95 018 500
1980 tilinpäätös	90 979 871

40. Saaristoliikenteen avustaminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	800 000
1981 menoarvio	700 000
1980 tilinpäätös	515 796

41. Korkotuki saaristolaisten kulkuyhteyksiä hoitaville liikennöitsijöille myönnettävistä lainoista (arviomääräraha)

Luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/77) mukaisia korkotukilainoja ehdotetaan vuonna 1982 hyväksyttäväksi 300 000 markkaan asti saaristoliikennettä harjoittaville liikennöitsijöille alusten sellaisiin peruskorjauksiin ja uudishankintoihin, jotka on katsottava tarpeellisiksi saaristoalueiden kulkuyhteyksien turvaamiseksi. Korkotuen maksamista varten momentille merkitään edelleen 25 000 mk.

Yleisperusteluihin viitaten korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7 ¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 ¾ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1982 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1982 esitys	25 000
1981 menoarvio	25 000
1980 tilinpäätös	9 185

42. Vesikuljetuskaluston hankintojen korkotuki (arviomääräraha)

Luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/77, muut. 173/79) mukaan voidaan sisävesi-, rannikko- ja erityisesti Saimaan kanavan liikenteeseen sopivan proomu- ja muun vesikuljetuskaluston uudishankintoihin ja peruskorjauksiin myönnettäville lainoille maksaa korkotukea.

Vuonna 1982 hyväksyttävien korkotukilainojen enimmäismääräksi ehdotetaan 30 000 000 mk.

Korkotukilainoista, mukaan lukien myös ennen vuotta 1982 myönnettyt lainat, luottolaitoksille maksettavaa korkohyvitystä varten momentille merkitään 2 000 000 mk. Lisäys on 600 000 mk.

Yleisperusteluihin viitaten korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7 ¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 ¾ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Lainan saajalta perittävä korko määräytyy mainitulla tavalla myös ennen vuotta 1982 myönnettyjen vastaavien korkotukilainojen osalta. Mikäli korkotukikannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitoksen korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruinen korko.

1982 esitys	2 000 000
1981 menoarvio	1 400 000
1980 tilinpäätös	44 802

50. Lästimaksuista suoritettavat valtionavut (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk. Vastaava tulo on merkitty momentille 11.19.02.

1982 esitys	2 500 000
1981 menoarvio	2 350 000
1980 tilinpäätös	1 982 730

70. Kaluston ja teknillisten laitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 9 650 000 mk.

Öljyvahinkojen torjuntakaluston hankkimista varten ehdotetaan 5 000 000 mk, josta 3 000 000 mk aavalla merellä toimimaan pystyvän öljynkeruuneen hankintaan, 700 000 mk öljyntorjunnan työneen hankkimiseen ja 1 300 000 mk muihin hankintoihin.

Merenkulkuoppilaitosten ja merenkulkuhallituksen yhteiskäyttöön rakennetaan aluksenkäsittelysimulaattori, jonka kokonaiskustannusarvio on 12 000 000 mk. Merenkulkuhallituksen osuus on 3 000 000 mk. Vuoden 1981 meno-

arviossa on tarkoitukseen myönnetty 500 000 mk. Momentille ehdotetaan 500 000 mk.

Raippaluodon uuden luotsiaseman navigointilaitteistoa varten on vuoden 1981 menoarviossa myönnetty 200 000 mk. Loppurahoituksena ehdotetaan 1 100 000 mk.

Käyttösuunnitelman kohdan luotsiasemat ja satamat määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi enintään 30 000 mk televisio- ja yleisradiovaastanottimien hankkimiseksi luotsiasemille.

Käyttösuunnitelma:	mk
Merenkulkuhallituksen ja piirikonttorien kalusto	150 000
Luotsiasemat ja satamat	1 200 000
Raippaluodon uuden luotsiaseman navigointilaitteisto	1 100 000
Merenkulun turvalaitteet	1 200 000
Öljyvähinkojen torjuntakalusto	5 000 000
Aluksenkäsitelysimulaattori	500 000
Muu kalusto ja laitteet	500 000
Yhteensä	9 650 000

1982 esitys	9 650 000
1981 menoarvio	13 950 000
1980 tilinpäätös	10 300 000

71. Alusten ja muiden kulkuvälineiden bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 35 323 000 mk seuraavasti:

1. *Uudisrakennukset.* Vuoden 1978 ensimmäisessä lisämenoarviossa hyväksyttiin merenkulkuhallituksen alushankintaohjelman nopeuttamista varten 40 000 000 markan tilausvaltuus. Rahoitussuunnitelman mukaan ehdotetaan vuonna 1982 suoritettavia lyhennyksiä varten 5 411 600 mk sekä korkoja varten 830 400 mk eli yhteensä 6 242 000 mk.

Lähinnä Itämeren suojelusopimuksen edellyttämiä tehtäviä ja uuden viitoitusjärjestelmän rakentamis- ja ylläpitotehtäviä varten ehdotetaan 1 000 000 mk työveneiden hankkimiseen.

Komennus- ja huoltoveneen hankkimista varten III merenmittausretkikunnan käyttöön ehdotetaan 770 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
1. Aikaisempien hankintojen lyhennykset ja korot	6 242 000
2. Luotsikutterit	1 700 000
3. Luotsiveneet ja kelirikkokalusto	680 000
4. Työveneet	1 000 000
5. Komennus- ja huoltovene	770 000
Yhteensä	10 392 000

Edellä esitetyn perusteella alamomentille ehdotetaan yhteensä 10 392 000 mk.

2. *Jäänmurtaja Voiman peruskorjaus.* Vuoden 1977 kolmannessa lisämenoarviossa hyväksyttiin aloitettavaksi jäänmurtaja Voiman peruskorjauksen ensimmäinen vaihe. Peruskorjauksen ensimmäisen vaiheen rahoitussuunnitelman mukaan kauppahinnasta on suoritettava vuonna 1982 lyhennyksiä 5 450 000 mk sekä korkoja 2 647 000 mk eli yhteensä 8 097 000 mk.

Jäänmurtaja Voiman peruskorjauksen toinen vaihe hyväksyttiin vuoden 1979 tulo- ja menoarviossa. Peruskorjauksen toisen vaiheen rahoitussuunnitelman mukaan kauppahinnasta on suoritettava vuonna 1982 lyhennyksiä 5 368 000 mk sekä korkoja 1 366 000 mk eli yhteensä 6 734 000 mk.

Edellä esitetyn perusteella alamomentille ehdotetaan yhteensä 14 831 000 mk.

3. *Muut peruskorjaukset ja -hankinnat.* Alamomentille ehdotetaan 8 600 000 mk, mistä 3 000 000 mk jäänmurtaja Sisun muuttamiseksi käyttämään raskasöljyä. Muutoksella voidaan säästää polttoainemennoissa noin 3 000 000 mk vuodessa.

Käyttösuunnitelma:	mk
1. Alusten ja kulkuvälineiden peruskorjaukset ja erilaiset varustehankinnat ..	5 500 000
2. Merenmittausvälineistö- ja laitehankinnat	600 000
3. Työsuojelutoimenpiteiden aiheuttamat korjaukset	1 000 000
4. Alusten navigointi- ja viestintälaitteiden hankinta ja uusinta	1 500 000
Yhteensä	8 600 000

4. *Merentutkimusalus Arandan peruskorjaus.* Vuonna 1953 pääasiallisesti kelirikkolii-kennettä varten rakennettu merentutkimusalus Aranda on vanhentunut ja sen puutteellisuudet vaikeuttavat tuntuvasti nopeasti kehittyvää merentutkimusta. Aluksen pääkoneisto on alkuperäinen eikä siihen ole saatavissa varaosia. Aluksen rungon arvioidaan kestävän vielä noin 15 vuotta. Aluksen saattamiseksi nykyistä paremmin vastaamaan merentutkimuksen tarpeita siinä tulisi suorittaa peruskorjaus, joka on suunniteltu suoritettavaksi vuosina 1982—1983.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan, että merenkulkuhallitus oikeutettaisiin tilaamaan merentutkimusalus Arandan 9 500 000 mk maksava peruskorjaus, josta maksettaisiin

vuonna 1982 1 500 000 mk ja vuonna 1983 8 000 000 mk. Alamomentille ehdotetaan 1 500 000 mk peruskorjauksen aloittamista varten.

1982 esitys	35 323 000
1981 menoarvio	39 684 700
1980 tilinpäätös	36 830 600

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 7 200 000 mk talonrakennustöiden suunnittelua, rakentamista ja perusparannuksia varten.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Latokarin satama ja tukikohta	646 (3 850)	7 630 000	7 783 (1 307)	2 200 000	2 400 000
2. Raippaluodon uusi luotsiasema	711 (3 310)	3 700 000	5 753 (1 250)	600 000	2 600 000
3. Utön luotsiaseman peruskorjaukset		2 400 000		500 000	1 000 000
4. Pienehköt talonrakennustyöt		—		—	1 000 000
5. Tutkimukset ja suunnittelu		—		—	200 000
				<u>Yhteensä</u>	<u>7 200 000</u>

Latokarin satama ja tukikohta on useiden käyttäjien yhteishanke, jonka kokonaiskustannusarvio on 25 000 000 mk. Merenkulkuhallituksen osuus on 7 630 000 mk. Kustannusarvioon sisältyvän sataman osuus kustannusarviosta on 5 200 000 mk, josta merenkulkuhallituksen osuus on 2 600 000 mk.

1982 esitys	7 200 000
1981 menoarvio	3 900 000
1980 tilinpäätös	2 050 000

77. *Turvalaitteiden rakentaminen ja väylätyöt* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 35 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Väylä	Kustannusarvio mk	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
— Vaasan väylä	25 150 000	22 650 000	2 500 000
— Talviliikenneväylä Helsingistä itään	8 400 000	3 900 000	1 500 000
— Pietarsaaren väylä	17 200 000	1 500 000	4 000 000
— Rahjan väylä	2 500 000	1 500 000	1 000 000
— Inkoon väylä	30 000 000	5 000 000	15 000 000
— Tahkoluodon väylä	43 000 000	—	1 000 000
— Haminan väylä	9 000 000	—	1 000 000
— Yhteisalusväylät	—	—	600 000
— Rannikkoväylä Pori-Kaskinen	2 000 000	500 000	800 000
— Pienehköt väylä- ja turvalaitetyöt	—	—	2 600 000
— Tutkimukset ja suunnittelu	—	—	3 000 000
— Turvalaitteiden vauriokorjaukset	—	—	2 000 000
		<u>Yhteensä</u>	<u>35 000 000</u>

Lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

Vaasan uuden 9,0 metrin väylän kustannusarviota on tarkistettu hintojen nousun vuoksi. Turvalaitetöiden jatkamista varten ehdotetaan 1 500 000 mk ja ruoppaustöitä varten 1 000 000 mk.

Helsingistä itään suuntautuvan talviliikenneväylän suunnitelmaa on tarkistettu talviliikenteestä ja liikkuvien jäiden kuormittamista turvalaitteista saatujen kokemusten perusteella. Suunnitelman muutosten ja kustannustason nousun johdosta kustannusarviota on tarkistettu ja väylän rakentamisaikaa suunniteltu jatkettavaksi vuoteen 1983. Turvalaitetöitä varten ehdotetaan 1 500 000 mk.

Pietarsaaren uuden 9,0 metrin väylän kustannusarviota on tarkistettu hintojen nousun vuoksi. Turvalaitetöitä varten ehdotetaan 200 000 mk ja ruoppaustöiden jatkamista varten 3 800 000 mk.

Rahjan uuden 8,5 metrin väylän kustannusarviota on tarkistettu väylän lopullisen suunnitelman mukaisesti ja kustannusten nousun vuoksi. Turvalaitetöihin ehdotetaan 400 000 mk ja ruoppaustöihin 600 000 mk.

Inkoon väylän syventäminen 13 metriin mahdollistaa hiilen kaukotuonnin nykyistä taloudellisemmin suuremmilla aluksilla. Väylätöiden aloittamista varten on vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa myönnetty 5 000 000 mk. Töiden jatkamista varten ehdotetaan 15 000 000 mk.

Hiilen kaukotuonnin turvaamiseksi ja hiilenkuljetusjärjestelmän taloudellisuuden ja toimivuuden parantamiseksi on tarpeellista rakentaa Inkoon syväväylän lisäksi 15,3 metrin väylä Porin Tahkoluotoon vuoteen 1985 mennessä. Väylän kustannusarvio on 43 000 000 mk. Väylän suunnittelua ja rakennustöiden käynnistämistä varten momentille ehdotetaan 1 000 000 mk.

Haminan 9,0 metrin syvyinen väylä ehdotetaan syvennettäväksi 10,0 metriin. Rakennustöiden kustannusarvio on 9 000 000 mk, mistä turvalaitteiden osuus on 5 000 000 mk ja ruoppaustöiden osuus 4 000 000 mk. Ruoppaustöiden suorittamiseen ehdotetaan myönnettäväksi 700 000 mk ja turvalaitetöitä varten 300 000 mk eli yhteensä 1 000 000 mk.

Yhteysalusväylien rakentamiseen ehdotetaan 600 000 mk.

Pori—Kaskisen rannikkoväylän turvalaitteiden uusimistöihin ehdotetaan 800 000 mk.

Pieneköihin väylä- ja turvalaitetöihin ehdotetusta 2 600 000 markasta on 1 500 000 mk tarkoitettu turvalaitteisiin ja 1 100 000 mk ruoppauksiin. Väylätutkimuksiin ja suunnitteluun ehdotetusta 3 000 000 markasta on vastaavasti 2 000 000 mk varattu ruoppaustutkimuksia ja työhön liittyvää suunnittelua varten. Muilta osin ehdotetut määrärahat liittyvät turvalaitetöihin.

Ehdotetaan, että käyttösuunnitelman kohdan ”tutkimukset ja suunnittelu” määrärahaa saadaan käyttää 21 toimihenkilön palkkaamiseksi lyhytaikaiseen työsopimussuhteeseen merenkulkuhallitukseen ja tie- ja vesirakennushallitukseen vesitieosastolle sekä piirikonttoreihin.

1982 esitys	35 000 000
1981 menoarvio	26 900 000
1981 I lisämenoarvio	5 000 000
1980 tilinpäätös	28 000 000

79. Muut maa- ja vesirakennustyöt (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 000 000 mk väylien hoitoon ja luotsipalveluun liittyvien satamien ja maanrakennustöiden suunnittelua, rakentamista ja perusparannuksia varten.

Käyttösuunnitelma:

	Kustannusarvio mk	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Raippaluodon uuden luotsiaseman sataman ja tien rakentaminen	4 250 000	1 550 000	2 200 000
2. Muiden maa- ja vesirakennustöiden suunnittelu ja rakentaminen	—	—	800 000
		<u>Yhteensä</u>	<u>3 000 000</u>

1982 esitys	3 000 000
1981 menoarvio	2 500 000
1980 tilinpäätös	1 700 000

26. Merentutkimuslaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 280 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	1 816 600	+ 168 100	24	—
2. <i>Työsubdepalkat</i>	1 782 800	+ 203 100	30	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	265 100	+ 24 400	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	280 200	+ 25 200	—	—
Varaus 1981		— 173 400	—	—
Varaus 1982	135 300	+ 135 300	—	—
Yhteensä	4 280 000	+ 382 700	54	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 363 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsuhteisten siivoojien palkkoihin ehdotetaan lisäystä 16 000 mk määrärahan oikaisun johdosta. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 30 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 16 000 mk erittelemättöminä muina palkkoina ja palkkioina havaitisijoiden palkkioiden nousun johdosta.

1982 esitys	4 280 000
1981 menoarvio	3 897 300
1980 tilinpäätös	3 403 081

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 572 300 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 300 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 2 800 mk.

2. *Sekalaiset menot*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 572 000 mk, mistä 542 000 mk

aiheutuu lähinnä kustannusten noususta ja 30 000 mk kertamenosta Suomenlahden matemaattisia malleja käsittelevän kirjan julkaisemista varten.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Matkat (ulkomaanmatkat enintään 66 000)	85 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 000
Muut henkilöstömenot	8 000
Rakennusten käyttö	400 000
Atk-menot	400 000
Jää- ym. tiedotukset	490 000
Painatus- ja kirjallisuuspalvelu (kertamenoa 30 000)	150 000
Havaintolaitteistojen hoito ja kunnossapito	130 000
Tutkimustarvikkeet	165 000
Kansainvälinen yhteistyö	145 000
Alusten käyttäminen merentutkimukseen	3 330 000
Kenttätutkimuksien muut kustannukset ..	291 000
Ulkopuolisille suoritettavat tutkimukset ..	30 000
Muut tutkimuspalvelut	38 000
Muut menot	236 000
Yhteensä	5 899 000

1982 esitys	5 901 800
1981 menoarvio	5 329 500
1980 tilinpäätös	4 341 025

70. *Kaluston ja tutkimusvälineiden bankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 500 000 mk meritie-

teellisen tutkimuksen yhteydessä tarvittavien tutkimusvälineiden sekä konttorikoneiden ja kalusteiden uusimista ja hankkimista varten.	1982 esitys	500 000
	1981 menoarvio	450 000
	1980 tilinpäätös	370 000

28. Elinkeinohallitus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 11 659 200 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	9 413 100	+ 1 102 800	142	+ 5
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	995 000	— 117 100	18	— 5
3. Muut palkat ja palkkiot	117 800	+ 40 900	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	764 300	+ 66 100	—	—
	Varaus 1981	— 475 000	—	—
	Varaus 1982	+ 369 000	—	—
	Yhteensä	+ 986 700	160	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 978 300 mk, mistä 969 600 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
1 insinööri	V 27
1 ylitarkastaja	V 26
1 tarkastaja	V 21
2 tarkastajaa	V 18

Lisäys on 246 500 mk.

c) Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 224 800 mk viiden ylimääräistetyin toimen palkkioina. Kun tilapäisten palkkioista vähennetään vuoden 1981 aikana ylimääräistetyin toimen palkkiona 8 400 mk, vähennys on 233 200 mk. Almomentilta 2 saadaan palkata enintään 13 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 35 000 mk, mistä 10 000 mk vuosilomakorvauksina, 10 000 mk viransijaisen palkkioina ja 15 000 mk siirtona momen-

tilta 32.28.09 elinkeinohallituksen lisätyn istunnon palkkioina.

1982 esitys	11 659 200
1981 menoarvio	10 672 500
1980 tilinpäätös	9 094 329

09. Neuvottelukunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 6 000 mk hintojen nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään 20 000 mk elintarvikeneuvottelukunnan menoina ja 15 000 mk momentin 32.28.01 kohdan d perusteluihin viitaten, vähennys on 29 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Elintarvikeneuvottelukunta	80 000
Elintarviketutkimusmenetelmien neuvottelukunta	45 000
Kilpailuneuvosto	44 000
Yhteensä	169 000

1982 esitys	169 000
1981 menoarvio	198 000
1980 tilinpäätös	78 085

21. Eräät elintarvikevalvonnan ja kuluttajiasiain menot

Momentille ehdotetaan lisäystä 305 000 mk, mikä aiheutuu elintarviketutkimuksen laajentamisesta ja hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Elintarvike tutkimukset	1 400 000
Elintarvikevalvontakoulutus ja -julkaisut	100 000
Elintarvikenäytteet	60 000
Kuluttajatutkimukset	250 000
Kuluttajatietoa-lehti	410 000
Kuluttajavalistus ja muut menot	280 000
Yhteensä	2 500 000

1982 esitys	2 500 000
1981 menoarvio	2 195 000
1980 tilinpäätös	1 888 961

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 000 mk hintojen nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 19 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 98 000 mk hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	60 000
Virkistystoiminta (enintään)	2 500
Muut henkilöstömenot	55 500
Atk-menot	375 000
Kansainvälinen yhteistyö	195 000
Muut toimistomenot	567 000
Muut menot	125 000
Yhteensä	1 380 000

1982 esitys	1 399 000
1981 menoarvio	1 299 000
1980 tilinpäätös	1 204 790

30. Valtionapu kunnallisille elintarvikelaboratorioille

Momentille ehdotetaan lisäystä 80 000 mk laboratorioiden lukumäärän ja hintojen nousun johdosta.

1982 esitys	250 000
1981 menoarvio	170 000
1980 tilinpäätös	150 000

50. Valtionapu kuluttajajärjestöjen tukemiseen

Momentille ehdotetaan lisäystä 12 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta. Kun momentilta voidaan vähentää 80 000 mk Kuluttajaneuvontaliitto ry:n valtionapuna, vähennys on 68 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kuluttajaneuvontaliitto ry	220 000
Tavaraselosteliitto ry	60 000
Kuluttajat-Konsumenterna ry	35 000
Yhteensä	315 000

1982 esitys	315 000
1981 menoarvio	383 000
1980 tilinpäätös	75 000

70. Kaluston bankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 50 000 mk atk-laitteiden sekä kaluston ja konttorikoneiden hankintoja varten.

1982 esitys	50 000
1981 menoarvio	45 000
1980 tilinpäätös	42 000

29. Elinkeinovalvonnan aluehallinto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 252 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet		
			1981	Muutos ± 1982/81	
1. <i>Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i> ..	3 734 800	+ 419 400	65	—	
2. <i>Tilapäisten palkkiot</i>	71 900	— 29 300	3	—	
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	32 600	+ 3 000	—	—	
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	278 300	+ 25 000	—	—	
	Varaus 1981	— 172 300	—	—	
	Varaus 1982	+ 134 400	—	—	
	Yhteensä	4 252 000	+ 380 200	68	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 405 200 mk, mistä 356 900 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Hintatarkastuksen tehostamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi kolme ylimääräistä hintatarkastajien esimiehen tointa (V 23). Samalla ehdotetaan samasta ajankohdosta lukien lakkautettavaksi kaksi ylimääräistä hintatarkastajan tointa (V 20) ja ylimääräinen hintatarkastajan toimi (V 19). Lisäys on 26 300 mk.

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään 38 400 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen ja siirrettyjen tointen palkkioina. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kolme pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	4 252 000
1981 menoarvio	3 871 800
1980 tilinpäätös	3 372 536

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 60 000 mk hintojen nousun johdosta.

1982 esitys	680 000
1981 menoarvio	620 000
1980 tilinpäätös	557 527

70. *Kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 20 000 mk kalusto- ja konttorikonehankintoja varten.

1982 esitys	20 000
1981 menoarvio	23 000
1980 tilinpäätös	21 000

30. Kilpailuasiamiehen toimisto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 457 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	410 500	+ 37 700	5	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	2 200	+ 200	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	29 900	+ 2 400	—	—
	Varaus 1981	— 18 700	—	—
	Varaus 1982	+ 14 400	—	—
	Yhteensä	457 000	5	—

Muutokset aiheutuvat palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

1982 esitys	457 000
1981 menoarvio	421 000
1980 tilinpäätös	385 731

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 2 300 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 300 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 3 300 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 000 mk hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat (ulkomaanmatkat enintään 10 000)	15 000
Muut henkilöstömenot	1 000
Toimistomenot	15 000
Muut menot	1 000
Yhteensä	32 000

1982 esitys	35 300
1981 menoarvio	33 000
1980 tilinpäätös	27 293

70. *Kaluston hankkiminen*
Momentille ehdotetaan 2 000 mk kalustojen ja konttorikonehankintoja varten.

1982 esitys	2 000
1981 menoarvio	1 000
1980 tilinpäätös	1 000

31. Kuluttajansuoja

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 356 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	1 779 600	+ 233 500	26	+ 1
2. <i>Tilapäisten palkkiot</i>	271 200	+ 23 100	—	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	77 000	+ 3 800	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	153 700	+ 16 400	—	—
	Varaus 1981	— 93 400	—	—
	Varaus 1982	+ 74 500	—	—
Yhteensä	2 356 000	+ 257 900	26	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 158 400 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Lisääntyneiden valitusasioiden käsittelyä varten kuluttajavalituslautakuntaan ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen ylitarkastajan toimi (V 29). Lisäys on 78 900 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä kertamena 271 200 mk neljän esittelijän (V 26) edelleen palkkaamiseksi. Kun vähennetään kertameno 248 100 mk, lisäys on 23 100 mk.

1982 esitys	2 356 000
1981 menoarvio	2 098 100
1980 tilinpäätös	1 289 255

09. *Kuluttajavalituslautakunta*

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk, mikä aiheutuu lautakunnan jaostojen ja niiden tehtävien lisääntymisestä.

1982 esitys	220 000
1981 menoarvio	200 000
1980 tilinpäätös	117 923

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 179 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 500 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 5 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 178 500 mk, mikä aiheutuu lähinnä vuokra- ja siivousmenojen lisääntymisestä, toimistomenojen kasvusta sekä hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	20 000
Virkistystoiminta (enintään)	500
Muut henkilöstömenot	4 000
Rakennusten käyttö	450 000
Atk-menot	165 000
Tutkimusmenot	75 000
Tiedotusmenot	85 000
Muut toimistomenot	150 000
Muut menot	20 000
Yhteensä	969 500

1982 esitys	974 500
1981 menoarvio	795 500
1980 tilinpäätös	626 840

31. *Valtionosuus kuluttajaneuvonnan järjestämiseen kunnissa (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan kuluttajaneuvonnan järjestämisestä kunnissa annetun lain (39/78) nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten 1 400 000 mk. Lisäys 200 000 mk aiheutuu kahden uuden päätoimisen henkilön palkkaamisesta kuntiin kuluttajaneuvontaa varten ja kustannusten noususta. Momentilta suoritetaan valtionosuus enintään 42 pää- tai sivutoimisen kuluttajaneuvojan osalta.

1982 esitys	1 400 000
1981 menoarvio	1 200 000
1980 tilinpäätös	805 113

70. *Kaluston bankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 20 000 mk kalusto- ja konttorikonehankintoja varten.

1982 esitys	20 000
1981 menoarvio	80 000
1980 tilinpäätös	50 000

32. Patenti- ja rekisterihallitus

Patenti- ja rekisterihallituksen suoritettua on voitu eräiltä osin nostaa ja palvelutasoa parantaa. Vuonna 1980 oli loppuunkäsittelyjä patenttihakemuksia 4 695 eli 20 enemmän kuin edellisenä vuonna. Loppuunkäsittelyjä tavaramerkin rekisteröintihakemuksia oli 5 707 eli 1 731 enemmän kuin vuonna 1979. Mallioikeusasioissa virastoviivettä ei enää ole ja hakemusten käsittelyaika on pohjoismaista tasoa eli noin 10—12 kuukautta. Kaupparekisteriosastolla merkittiin rekisteriin 11 553 uutta toiminimeä (vuonna 1979 11 380) ja 20 795 muutosilmoitusta (vuonna 1979 19 319).

Tästä myönteisestä kehityksestä huolimatta loppuunkäsittelymättömien patenti- ja tavaramerkkihakemusten määrä on edelleen suuri.

Vuoden 1980 lopussa oli patenttihakemuksia käsittelemättä 18 630 (vuonna 1979 19 235) ja tavaramerkkiasioita 12 792 (vuonna 1979 14 874). Lainsäädännön muuttaminen on enakoitua enemmän lisännyt kaupparekisteriasioiden määrää sekä aiheuttanut työtä lisääviä soveltamisongelmia ja ruuhkautumista.

Viraston toimintojen rationalisointiin ja työn tuottavuuden kohottamiseen kiinnitetään jatkuvasti erityistä huomiota.

Kaupparekisteriosaston toiminnan tehostamiseksi osaston virkarakennetta ehdotetaan eräiltä osin muutettavaksi. Hakemusten käsittelyn edelleen tehostamista ja syntyneiden ruuhkien purkamista varten ehdotetaan myös eräitä henkilöstölisäyksiä.

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 21 523 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	16 659 800	+ 1 771 000	255	+ 4
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat</i>	2 387 500	+ 375 600	23	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	387 800	— 51 100	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 407 700	+ 133 200	—	—
Varaus 1981		— 867 000	—	—
Varaus 1982	680 200	+ 680 200	—	—
Yhteensä	21 523 000	+ 2 041 900	278	+ 4

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 673 600 mk, mistä 1 672 300 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi seuraava virka ja ylimääräiset toimet:

Peruspalkkainen:	Palkkaus-
1 neuvontainsinööri (patenttiosasto)	luokka B 1
Ylimääräiset:	
2 toimistosihteeria (kaupparekisteriosasto, patenttiosasto)	V 19
1 kanslisti (hallinnollinen osasto)	V 13

Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat virat:

Perustetaan:	
Sopimuspalkkainen:	Palkkaus-
1 osastopäällikkö (kaupparekisteriosasto) ..	luokka S 17
Peruspalkkainen:	
1 lakimies (kaupparekisteriosasto)	V 29
Lakkautetaan:	
Peruspalkkaiset:	
1 osastopäällikkö (kaupparekisteriosasto) B 5	
1 apulaisosastopäällikkö (kaupparekisteriosasto)	B 3

Lisäys on 221 300 mk.

c) Yhtiöjärjestyksen muutosilmoitusten käsittelyn ruuhkautumisen johdosta ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä kertamenona 124 000 mk vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun kolmen kans-

lia-apulaisen (V 9) edelleen palkkaamiseksi kaupparekisteriosastoon.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä kertamenona 1 078 000 mk kolmen lakimiehen, kymmenen tutkijainsinöörin, kanslistin ja kahden kanslia-apulaisen edelleen palkkaamiseksi. Kun vähennetään kertameno 932 500 mk, lisäys on 145 500 mk.

Lisäys on 269 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 23 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 53 800 mk, mistä 20 000 mk ylityökorvauksina, 13 800 mk vuosilomakorvauksina ja 20 000 mk viransijaisten palkkioina. Kun erittelemättömistä muista palkoista ja palkkioista voidaan vähentää 122 700 mk, vähennys on 68 900 mk.

1982 esitys	21 523 000
1981 menoarvio	19 481 100
1981 I lisämenoarvio	61 100
1980 tilinpäätös	16 128 331

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 002 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 6 500 mk.

2. *Sekalaiset menot*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 061 000 mk, mistä 360 000 mk aiheutuu kertamenosta kaupparekisterin paikallisviranomaisten paikallisluetteloiden korvaamiseksi koko maan kattavilla kaupparekisterin mikrofilmirekistereillä, 140 000 mk mikrofilmi-

rekisterien ylläpitomenoista ja 561 000 mk lähinnä toiminnan laajentumisesta ja hintojen noususta. Kun alamomentilta vähennetään kertameno 60 000 mk, lisäys on 1 001 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat (ulkomaanmatkat enintään 90 000)	105 000
Virkistystoiminta (enintään)	4 000
Muut henkilöstömenot	26 000
Rakennusten käyttö	470 000
Atk-menot	1 166 000
Muut toimistomenot	1 800 000
Kansainvälinen yhteistyö	700 000
Muut menot (kertamenoa 360 000)	830 000
Yhteensä	5 101 000

1982 esitys	5 107 500
1981 menoarvio	4 105 500
1980 tilinpäätös	3 322 137

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 250 000 mk konttorikalusteiden ja -koneiden uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	250 000
1981 menoarvio	180 000
1980 tilinpäätös	148 543

34. Lisenssivirasto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 964 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	1 565 600	+ 250 700	23	+ 3
2. Tilapäisten palkkiot	104 900	— 26 500	3	— 2
3. Muut palkat ja palkkiot	102 500	+ 72 500	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	128 900	+ 20 400	—	—
Varaus 1981		— 73 800	—	—
Varaus 1982	62 100	+ 62 100	—	—
Yhteensä	1 964 000	+ 305 400	26	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 153 500 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus- luokka
1 konekirjoittaja	V 10
1 vahtimestari	V 10
1 apulaiskanslisti	V 10

Lisäys on 104 700 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 64 000 mk apulaisosastopäällikön (V 26)

palkkaamiseksi vientiosastoon bilateraalmaihien suuntautuvan viennin lisääntymisestä aiheutuneita tehtäviä varten.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 95 500 mk kolmen ylimääräistetyn toimen palkkiona.

Vähennys on 31 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yksi pysyväisluonteinen päätoiminen henkilö.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan johtokunnan palkkioina lisäystä 70 000 mk, mistä 35 000 mk siirtona momentilta 32.34.(09.)

1982 esitys	1 964 000
1981 menoarvio	1 658 600
1980 tilinpäätös	1 258 561

(09.) *Neuvottelu- ja toimikunnat*

Momentti ehdotetaan poistettavaksi menoarvioista ja sen määräraha siirrettäväksi momentille 32.34.01. Vähennys on 35 000 mk.

1981 menoarvio	35 000
1980 tilinpäätös	35 365

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 80 700 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 200 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 1 700 mk.

2. *Sekalaiset menot*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 80 500 mk, mikä aiheutuu lähinnä painatustöiden ja atk-kustannusten lisääntymisestä sekä hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:		mk
Ulkomaanmatkat (enintään)	5 000	5 000
Virkistystoiminta (enintään)	500	500
Muut henkilöstömenot	5 000	5 000
Rakennusten käyttö	5 000	5 000
Atk-menot	210 000	210 000
Muut toimistomenot	217 000	217 000
Muut menot	8 000	8 000
	Yhteensä	450 500

1982 esitys	452 200
1981 menoarvio	371 500
1980 tilinpäätös	367 889

70. *Kaluston hankkiminen*

Momentille ehdotetaan 10 000 mk konttorikoneiden ja kalusteiden hankkimista varten.

1982 esitys	10 000
1981 menoarvio	8 000
1981 I lisämenoarvio	5 000
1980 tilinpäätös	7 807

39. *Teknillinen tarkastuslaitos*

Teknillisen tarkastuslaitoksen toiminnan tehostamiseksi ehdotetaan sen organisaatiota tarkistettavaksi siten, että nykyisistä erillisistä toimistoista, vakaustoimistosta ja jalometallitoimistosta ja hallinto-osastoon kuuluvasta mittauspalvelutoimistosta muodostetaan mittaus teknillinen osasto. Osaston tehtävänä on huolehtia vakauksesta, mittauspalvelutoiminnasta ja jalometallien leimauksesta.

Pohjois-Suomen tarkastustoiminnan tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi Lapin tarkastuspiiri.

Tarkastuslaitoksen käsiteltävänä olevien asioiden lisääntymisestä aiheutuneiden ruuhkien purkamiseksi sekä uusien tehtävien hoitamiseksi ehdotetaan eräitä henkilöstölisäyksiä.

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 17 457 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	8 887 200	+ 1 310 500	119	+ 8
2. <i>Työsubdepalkat</i>	4 203 200	+ 940 200	50	+ 4
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	2 672 400	+ 453 400	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 142 400	+ 182 600	—	—
	Varaus 1981	— 652 900	—	—
	Varaus 1982	+ 551 800	—	—
	Yhteensä	17 457 000	+ 2 785 600	169 + 12

Henkilöstön määrän lisäyksestä kaksi aiheutuu vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 239 600 mk, mistä 1 234 100 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettaviksi seuraavat sopimuspalkkaiset virat ja ylimääräiset toimet:

Sopimuspalkkaiset:	Palkkausluokka
1 johtaja (mittausteknillinen osasto)	S 17
1 piiripäällikkö (Lapin tarkastuspiiri)	S 14
Ylimääräiset:	
2 tarkastajaa	V 27
2 toimistosihteerää	V 15
1 apulaiskanslisti	V 11
1 toimistoapulainen	V 9

Lisäys on 532 200 mk.

c) Tehtävien lisääntymisen johdosta työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 188 000 mk, mistä 50 000 mk lyhytaikaiseen työsuhteeseen otettavien tarkastajien, harjoittelijoiden ja apulaisten palkkaamiseksi, 47 000 mk tallentajan palkkaamiseksi, 13 000 mk ulkopuolisten asian tuntijoiden palkkioihin sekä 78 000 mk henkilöiden palkkaamiseksi projektiluonteista selvitystyötä ja kalibrointimenetelmien kehitystyötä varten.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 188 700 mk, mistä 99 900 mk sijaisten palkkaamiseksi ja 88 800 mk ylityökorvauksia varten.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 40 000 mk siivoojan palkkaamista varten.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 137 400 mk vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun kahden tarkastajan edelleen palkkaamiseksi.

Työsuhdepalkkoista vähennetään 1 800 mk vuoden 1981 aikana siirrettyjen tointen palkkoina.

Lisäys on 552 300 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 54 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 380 000 mk, mistä 17 000 mk kuulustelu- ja todistustenantopalkkioina sekä 363 000 mk vakaajien palkkioina toiminnan laajenemisen ja palkkioiden nousun johdosta.

1982 esitys	17 457 000
1981 menoarvio	14 671 400
1981 I lisämenoarvio	66 300
1980 tilinpäätös	12 037 367

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 410 500 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 500 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 6 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 410 000 mk toiminnan laajenemisen ja hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat (ulkomaanmatkat enintään 220 000)	1 600 000
Virkistystoiminta (enintään)	2 000
Muut henkilöstömenot	78 000
Rakennusten käyttö	730 000
Atk-menot	450 000
Vaurio- ja turvallisuustutkimustoiminta	80 000
Muut toimistomenot	630 000
Ulkopuolisilta ostetut palvelut	90 000
Korvaukset ulkomailla suoritettavista tarkastuksista	120 000
Muut menot	280 000
Yhteensä	4 060 000

1982 esitys	4 066 000
1981 menoarvio	3 655 500
1980 tilinpäätös	3 036 324

70. *Kaluston, koneiden ja laitteiden hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 900 000 mk, mistä 600 000 mk konttorikoneiden, kaluston, tarkastus-, leimaus-, mittaamis- ja vakausvälineistön sekä pakettiauton ja 300 000 mk kansallisen mittaustaikan laitteiden hankkimista varten.

1982 esitys	900 000
1981 menoarvio	540 000
1980 tilinpäätös	450 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 550 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan 4 500 000 mk tarkastuslaitoksen käyttöön luovutetun kiinteistön peruseräparannus- ja muutostöitä sekä hankkeeseen kuuluvan uudis-

rakennuksen rakennustöitä varten. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 7 700 000 mk. Muutos- ja peruskorjaustyön osuus on 3 200 000 mk, hyötypinta-ala 558 m² ja tilavuus 3 700 m³ sekä vastaavat yksikköhinnat ovat 5 735 mk/m² ja 865 mk/m³. Uudisrakennuksen osuus on 4 500 000 mk, hyötypinta-ala 380 m² ja tilavuus 2 900 m³.

2. *Erytisilmastoinnin suunnittelu ja rakentaminen.* Vakaustoimiston perusvertailutilojen vaatiman erityisilmastoinnin suunnittelua ja rakentamista varten alamomentille ehdotetaan 1 050 000 mk.

1982 esitys	5 550 000
1981 menoarvio	1 900 000
1980 tilinpäätös	2 000 000

40. Geologinen tutkimuslaitos

Geologisen tutkimuslaitoksen tutkimustöiden kehittämisen painopistealueita ovat syväkairaukset ja malminetsintää palvelevista tutkimuksista kallioperän peruskartoitus ja tutkimus, geofysikaaliset mittaukset ja kemiallinen analyysipalvelu sekä automaattinen tietojenkäsittely, jonka avulla eri tutkimusalojen laajat tietoaaineistot voidaan nopeasti käsitellä ja muokata käyttökelpoiseen muotoon.

Vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa on hyväksytty suunnitelma turvevarojen kokonaisinventoinnin olennaisesta nopeuttamisesta siten, että lähimmän viiden vuoden aikana tutkitaan alustavasti turpeen teolliseen käyttöön mahdollisesti soveltuvat, vielä tutkimatta olevat noin 3,5 miljoonan hehtaarin laajuiset suoalueet. Tähän lukuun sisältyvät tutkimuksen jatkamiseen vuonna 1982 tarvittavat määrärahat.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 56 581 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	14 305 500	+ 1 258 400	199	— 2
2. <i>Työsubdepalkat</i>	36 509 300	+ 15 288 900	384	+ 233
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	276 600	+ 15 300	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	3 701 400	+ 1 163 500	—	—
Varaus 1981		— 1 726 400	—	—
Varaus 1982	1 788 200	+ 1 788 200	—	—
Yhteensä	56 581 000	+ 17 787 900	583	+ 231

Henkilöstön määrän lisäyksestä 96 aiheutuu vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä ja 125 on aikaisemmin palkattu momentin 34.50.77 määrärahalta.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 3 641 800 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 3 676 200 mk.

b) Viitaten kohdan c perusteluun voidaan 1. 3. 1982 lukien lakkauttaa kaksi ylimääräistä kartanpiirtäjän tointa (V 10). Vähennys on 64 100 mk.

c) Luvun perusteluihin viitaten malminetsintää palvelevien kallioperätutkimusten tehostamiseksi ehdotetaan työsubdepalkkoihin lisäystä 550 000 mk tutkijan, geologin, laboratoriomies-

tarin ja neljän tutkimusapulaisen palkkaamiseksi keskushallintoon, geologin ja tutkimusapulaisen palkkaamiseksi Väli-Suomen aluetoimistoon sekä geologin palkkaamiseksi Pohjois-Suomen aluetoimistoon.

Toimien uudelleenjärjestelyn johdosta ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 78 000 mk kahden valmistelijan palkkaamiseksi 1. 3. 1982 lukien. Vastaavasti voidaan lakkauttaa kaksi ylimääräistä tointa.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 6 600 000 mk aikaisemmin momentin 34.50.77 määrärahalla pysyväisluonteisesti palkatun 125 henkilön edelleen palkkaamiseksi.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 111 000 mk sijaisten palkkaamista varten.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 44 400 mk vuoden 1981 aikana osaksi vuotta palkatun henkilökunnan palkkoja varten.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 4 689 700 mk, mistä 4 497 700 mk vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvion mukaisesti palkattujen 96 henkilön ja 192 000 mk kausiapulaisten edelleen palkkaamista varten.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 911 800 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 12 984 900 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 617 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	56 581 000
1981 menoarvio	38 793 100
1981 I lisämenoarvio	2 410 000
1980 tilinpäätös	33 304 053

09. Valtuuskunta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 000 mk, mikä aiheutuu kokouspalkkioiden tarkistuksesta ja matkamenojen lisääntymisestä.

1982 esitys	10 000
1981 menoarvio	5 000
1980 tilinpäätös	6 109

21. Eräät tutkimustoiminnan menot (siirtomääräraha)

Luvun perusteluun viitaten momentille ehdotetaan lisäystä 10 765 000 mk, mistä 3 300 000 mk aiheutuu turvevarojen kokonaisinvestoinnin tehostamisesta sekä 7 465 000 mk malminetsintää palvelevan tutkimustoiminnan ja syväkairausten lisäämisestä, atk-menojen kasvusta ja hintojen noususta. Lisäyksestä 4 550 000 mk

on aikaisemmin suoritettu momentilta 34.50.77. Määräraha ehdotetaan käytettäväksi enintään 130 000 mk enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän palkkaamiseen määräraikaiseen työsuhteeseen maksullista palvelutoimintaa varten.

Käyttösuunnitelma:	mk
Tutkimustoiminta	27 260 000
Atk-menot	1 500 000
Yhteiset palvelut	1 230 000
Maksullinen palvelutoiminta	170 000
Yhteensä	30 160 000

1982 esitys	30 160 000
1981 menoarvio	19 395 000
1981 I lisämenoarvio	3 030 000
1980 tilinpäätös	17 000 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 941 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 11 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 100 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä henkilölisäyksistä johtuvasta henkilöstö- ja toimistomenojen kasvusta sekä hintojen noususta. Kun alamomentilta ehdotetaan vähennettäväksi 160 000 mk kiinteistöjen hoitomenojen rakennushallintoon keskittämisen johdosta, lisäys on 940 000 mk. Lisäyksestä 50 000 mk on aikaisemmin suoritettu momentilta 34.50.77.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat (ulkomaanmatkat enintään 200 000)	470 000
Virkistystoiminta (enintään)	5 000
Muut henkilöstömenot	440 000
Rakennusten käyttö	1 480 000
Toimistomenot	1 700 000
Muut menot	145 000
Yhteensä	4 240 000

1982 esitys	4 251 000
1981 menoarvio	3 310 000
1981 I lisämenoarvio	260 000
1980 tilinpäätös	2 636 122

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 500 000 mk, mistä 3 300 000 mk vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa hyväksytyt atk-laitteiston han-

kintaa koskevan tilausvaltuuden mukaisiin meinoihin sekä 4 200 000 mk koneiden, laitteiden, tutkimusvälineiden sekä kuljetus- ja muun kaluston uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	7 500 000
1981 menoarvio	3 850 000
1981 I lisämenoarvio	1 800 000
1980 tilinpäätös	4 500 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk Geologisen tutkimuslaitoksen Espoon Otaniemessä sijaitsevan toimitalon peruskorjauksen sekä lisärakennuksen suunnittelua varten.

1982 esitys	1 000 000
1980 tilinpäätös	700 000

42. Valtion teknillinen tutkimuskeskus

Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen tehtävänä on osaltaan maamme teknologian tason ylläpitäminen ja kohottaminen sekä teknisen tutkimuksen kasvavan tutkimustarpeen tyydyttäminen. Tutkimustarpeen arvioidaan lisääntyvän ennen kaikkea kotimaisten energialähteiden, energian tehokkaan käytön, mikroelektronikan ja sen hyväksikäytön sekä metalli- ja puunjalostusteollisuuden valmistustekniikan ja tuotekehityksen aloilla. Samanaikaisesti on tar-

peen kehittää tutkimusvalmiuksia Suomen elinkeinoelämän kannalta tärkeillä uuden teknologian alueilla. Tällaisia merkittäviä uusia aloja ovat mm. arktinen tekniikka, konetekniikka, puolijohdeteollisuutta käynnistävä tutkimus, prosessi- ja kappaletavarateollisuuden tuotantoautomaatio sekä tietokonetekniikka. Tarkoituksena on lähivuosina perustaa Ouluun tietokonetekniikan laboratorio ja Lappeenrantaan tuotekehitys- ja markkinointiyksikkö.

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 65 981 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	22 443 000	+ 2 240 300	290	+ 2
2. <i>Työsuhdepalkat</i>	36 960 900	+ 6 932 000	467	+ 10
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	175 200	+ 44 500	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	4 316 600	+ 615 000	—	—
	Varaus 1981	— 2 518 100	—	—
	Varaus 1982	+ 2 085 300	—	—
	Yhteensä	65 981 000	757	+ 12

Henkilöstön määrän lisäyksestä yksi aiheutuu vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdystä päätöksestä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 5 146 000 mk, mistä 5 042 400 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan perustettavaksi sopimuspalkkainen tutkimusprofessorin virka (S 17). Lisäys on 116 400 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 3 920 000 mk, mistä 3 200 000 mk aiheutuu työsuhteisen henkilöstön määrän lisäämisestä vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa hyväksyt-

tyä pysyväisluonteisen henkilöstön enimmäismäärää vastaavaksi ja 720 000 mk kymmenen toimihenkilön palkkaamiseksi suorittamaan tutkimustoimintaa lähinnä luvun perusteluissa mainituilla alueilla. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 477 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 50 000 mk viransijaisten palkkioita varten. Kun muista palkoista ja palkkioista voidaan vähentää sivutoimisten laboratorionjohtajien palkkiot 15 600 mk, lisäys on 34 400 mk.

1982 esitys	65 981 000
1981 menoarvio	56 582 000
1981 I lisämenoarvio	59 000
1980 tilinpäätös	46 779 499

21. Eräät tutkimustoiminnan menot (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 800 000 mk tutkimustoiminnan tehostamisen ja kansainvälisen yhteistyön edellyttämien matkojen lisääntymisen johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Oma tutkimustoiminta	4 600 000
Kansainvälisen tutkimusyhteistyön aiheuttamat ulkomaanmatkat	1 500 000
Yhteensä	6 100 000

1982 esitys	6 100 000
1981 menoarvio	5 300 000
1980 tilinpäätös	4 100 000

28. Tuotekehitys- ja markkinointiyksiköt (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 223 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta. Momentilta saadaan palkata edelleen enintään kahdeksan pysyväisluonteista henkilöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkkaukset	800 000
Matkat	240 000
Asiantuntijapalvelut	240 000
Käyttöomaisuuden ostot	50 000
Vuokrat	130 000
Kokous- ja neuvottelukustannukset	15 000
Muut menot	150 000
Yhteensä	1 625 000

1982 esitys	1 625 000
1981 menoarvio	1 402 000
1980 tilinpäätös	1 232 548

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 3 124 000 mk seuraavasti:

1. Käyttövarat. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 4 000 mk hintojen nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 44 000 mk.

2. Sekalaiset menot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 3 120 000 mk, mistä 230 000 mk aiheutuu siirrosta momentilta 32.43.21 koulutustoimintaa varten, 1 200 000 mk uusien toimitilojen vuokraamisesta Helsingin seudun ulkopuolisten yksiköiden käyttöön ja 1 690 000 mk lähinnä toiminnan laajentumisesta ja hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat (ulkomaanmatkat enintään 45 000)	95 000
Virkistystoiminta (enintään)	25 000
Muut henkilöstömenot	800 000
Rakennusten käyttö	8 300 000
Atk-menot	4 000 000
Kirjasto ja painatus	1 050 000
Markkinointi ja tiedotus	350 000
Korjaus- ja huoltomenot	550 000
Muut toimistomenot	2 100 000
Muut menot	500 000
Yhteensä	17 770 000

1982 esitys	17 814 000
1981 menoarvio	14 690 000
1980 tilinpäätös	12 754 990

70. Koneiden ja kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan koneiden, laitteiden ja kaluston hankintaa ja uusimista sekä uudisrakennusten varustamista varten 13 500 000 mk, mistä 1 000 000 mk tutkimushalli I:n ja sähkötalo I:n laitehankintoihin. Lisäksi ehdotetaan, että Valtion teknillinen tutkimuskeskus valtuutetaan tilaamaan tutkimushalli I:n ja sähkötalo I:n laitteita 9 000 000 markalla. Momentin määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi 300 000 mk enintään viiden henkilön palkkaamiseen erikoiskoneiden ja -laitteiden valmistamiseksi laitoksessa ulkomaisen hankinnan asemesta.

1982 esitys	13 500 000
1981 menoarvio	12 000 000
1980 tilinpäätös	11 500 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 17 100 000 mk seuraavasti:

1. *Uudet talonrakennustyöt*. Alamomentille ehdotetaan 14 700 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk	mk/m ² (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Tampereen teknillisen korkeakoulun III vaihe (tutkimuskeskuksen osuus) Tampere	2 319 (15 200)	11 300 000	4 873 (743)	5 200 000	2 000 000
2. Sähkötalo I Espoo	6 155 (39 000)	35 000 000	5 686 (897)	9 300 000	2 700 000
3. Tutkimushalli I Espoo (tutkimuskeskuksen osuus)		46 300 000		2 800 000	10 000 000
— maanalainen osa	5 700	31 250 000	5 482		
— maanpäällinen osa	3 330 (17 000)	15 050 000	4 520 (885)		
				Yhteensä	14 700 000

2. *Muutostyöt*. Alamomentille ehdotetaan 1 500 000 mk vanhojen rakennusten muutostöitä varten.

3. *Suunnittelu*. Alamomentille ehdotetaan 300 000 mk uusien talonrakennusten ja vanhojen rakennusten muutostöiden suunnittelua varten.

4. *Rakennusten kiinteät prosessilaitteet*. Alamomentille ehdotetaan 600 000 mk Tampereen

teknillisen korkeakoulun III rakennusvaiheen yhteydessä rakennettavan valtion teknillisen tutkimuskeskuksen toimitalon rakennustöiden aikana asennettavia kiinteitä prosessilaitteita varten.

1982 esitys	17 100 000
1981 menoarvio	12 200 000
1981 I lisämenoarvio	700 000
1980 tilinpäätös	8 920 000

43. Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen ulkopuolisille suorittamat tehtävät

Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen ulkopuolisille suorittamien tehtävien määrä perustuu näiden tehtävien arvioituun kysyntään. Tämän ennakoidaan edelleen kasvavan tutkimus- ja kehitystyöhön suunnatun sekä julkisen että yksityisen panoksen suhteellisen voimakkaasta lisääntymisestä johtuen. Huomattava osa ulko-

puolisten tehtävien arvioidusta kasvusta johtuu Helsingin seudun ulkopuolisen toiminnan kehittämisestä. Tehtävistä saaduilla tuloilla, jotka on merkitty alamomentille 12.32.42.1, voidaan kattaa toiminnan aiheuttamat kustannukset tutkimuskeskuksen maksuasetuksen (262/77) edellyttämällä tavalla.

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 99 557 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
2. <i>Työsubdepalkat</i>	89 897 700	+ 16 882 500	1 290	+ 140
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	6 512 900	+ 1 146 300	—	—
	Varaus 1981	— 3 650 800	—	—
	Varaus 1982	+ 3 146 400	—	—
	Yhteensä	99 557 000 + 17 524 400	1 290	+ 140

Henkilöstön määrän lisäyksestä 40 henkilötyövuotta vastaava henkilöstömäärä aiheutuu vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 7 301 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 9 581 500 mk, mistä 2 588 500 mk vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa palkatun 40 henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän edelleen palkkaamiseksi ja 6 993 000 mk 100 henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän palkkaamiseksi luvun perusteluissa mainituilla perusteilla. Alamomentilta 2 saadaan samanaikaisesti palkata enintään 1 470 päätoimista henkilöä.

1982 esitys	99 557 000
1981 menoarvio	82 032 600
1981 I lisämenoarvio	2 480 000
1980 tilinpäätös	69 057 101

21. *Eräät tutkimustoiminnan menot* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 11 730 000 mk toiminnan laajentumisen ja hintojen nousun johdosta. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 2 730 000 mk, mistä 230 000 mk koulutustoiminnan menoina siirtona alamomentille 32.42.29.2 sekä 2 500 000 mk laite- ja kalustohankintoina siirtona momentille 32.43.70, lisäys on 9 000 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Tarvikkeet ja muut kulutusmenot	26 500 000
Ulkopuolisiin tehtäviin liittyvät ulkomaanmatkat	3 500 000
Yhteensä	30 000 000

1982 esitys	30 000 000
1981 menoarvio	21 000 000
1981 I lisämenoarvio	4 600 000
1980 tilinpäätös	20 400 000

70. *Koneiden ja kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan ulkopuolisille suoritettaviin tehtäviin liittyvien koneiden, laitteiden ja kaluston hankintaa ja uusimista varten 3 800 000 mk, mistä 2 500 000 mk siirtona momentilta 32.43.21.

1982 esitys	3 800 000
-------------	-----------

44. Energiatalous

Valtioneuvoston vahvistamassa energiapolitiisessa ohjelmassa on maassamme lähivuosina harjoitettavan energiapolitiikan tavoitteeksi asetettu energian nykyistä tehokkaampi ja tarkoituksenmukaisempi käyttö sekä kotimaisen energian tuotannon ja käytön lisääminen. Asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi on tarpeen edelleen tehostaa energiatutkimusta ja koetointia sekä edistää energian säästöä, kotimaisten polttoaineiden tuotantoa ja käyttöä lisääviä investointeja. Energian säästön edistäminen ja energihuollon kotimaisuusasteen nostaminen ovat tarpeen tuontien energian, ennenkaikkea öljyn ja hiilen saatavuudessa esiintyvien epävarmuustekijöiden sekä hinnan noususta aiheutuvien maksutaserasitusten vähentämiseksi.

09. Neuvottelukunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 48 000 mk, mistä 8 000 mk aiheutuu sähkölaitoslupalautakunnan menoista ja 40 000 mk lähinnä toiminnan lisääntymisestä ja hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Atomienergianeuvottelukunta	70 000
Sähköhuollon neuvottelukunta	40 000
Energiapolitiikan neuvosto	50 000
Sähkölaitoslupalautakunta	8 000
Yhteensä	168 000

1982 esitys	168 000
1981 menoarvio	120 000
1980 tilinpäätös	90 394

21. *Eräät energihuollon tutkimus-, suunnittelu- ja valvontatoiminnan menot* (siirtomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan lisäystä 5 000 000 mk lähinnä energiansäästöön ja energiatalouden omavaraisuuden nostamiseen liittyvän tutkimustoiminnan tehostamista varten. Erityistä huomiota kiinnitetään tavoitteellisten ja pitkäjänteisten tutkimuskokonaisuuksien toteuttamiseen. Määrärahaa ehdotetaan käytettäväksi myös kuntien energiataloudellisen suunnittelun edistämiseen. Suurten

tutkimuskokonaisuuksien jatkuvan ja tehokkaan valvonnan toteuttamiseksi ehdotetaan, että määrärahaa saadaan käyttää enintään 400 000 mk enintään viiden määräaikaisen työsopimussuhteen projektinvalvojan palkkaamiseen. Ehdotetaan, että tutkimusprojektien välttämättömästi edellyttämien tutkimushenkilöstön ulkomaanmatkojen kustannukset saadaan suorittaa tutkimuksiin tarkoitettuista käyttösuunnitelman kohdista. Lisäksi ehdotetaan, että momentin määrärahaa voidaan rahoittaa myös kansainväliisiin tutkimuksiin osallistumisesta aiheutuvia menoja.

Käyttösuunnitelma:	mk
Energiansäätötutkimus	21 000 000
Kotimaisten energialähteiden tutkimus ..	17 000 000
Muun energiatalouden tutkimus	2 000 000
Energiatalouden suunnitteluun liittyvät valtakunnalliset selvitykset	1 100 000
Energiatalouden suunnitteluun liittyvät alueelliset ja kunnalliset selvitykset ..	1 000 000
Ydinenergian perustutkimukset ja erityissovellutukset	1 100 000
Ydinvoimalaitosten turvallisuus- ja ympäristöanalyysit	2 800 000
Ydinvoimalaitosten reaktori- ja polttoaineteknilliset tutkimukset	3 500 000
Polttoainekiertoon ja ydinjätehuoltoon liittyvät selvitykset	3 000 000
Kotimaisen teollisuuden ydinenergia-alan tutkimus-, kehitys- ja suunnittelutoiminnan edistäminen	1 500 000
Atk- ja tilastopalvelut	200 000
Energiahuollon tutkimus-, suunnittelu- ja valvontatoimintaan liittyvät matkat (ulkomaanmatkat enintään 300 000)	400 000
Muut energiahuollon tutkimus-, suunnittelu- ja valvontatoiminnan menot	400 000
Yhteensä	55 000 000

1982 esitys	55 000 000
1981 menoarvio	50 000 000
1980 tilinpäätös	41 000 000

27. Energiatiedotus ja neuvontatoiminta

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk energian säästöön, kotimaisen energian käytön lisäämiseen sekä muuhun energiatalouteen liittyvän tiedotus-, neuvonta- ja koulutustoiminnan tehostamiseen.

1982 esitys	5 500 000
1981 menoarvio	5 000 000
1980 tilinpäätös	3 596 236

40. Kotimaisten polttoaineiden käytön edistäminen (arviomääräraha)

Kotimaisten polttoaineiden käytön edistämisestä annetun lain (164/79) mukaan voidaan vuosina 1979—1990 valmistuvan, merkittävältä osalta kotimaista polttoainetta käyttävän laitoksen rakentamiseksi antaa sitoumus valtion avustuksen maksamisesta. Vuonna 1982 annettavien sitoumusten enimmäismääräksi ehdotetaan 60 000 000 mk, missä on otettu huomioon momentin 32.44.83 kohdalla ehdotetun lainamuotoisen rahoituksen käyttöönotto. Momentille merkitään vuonna 1982 maksettavia valtion avustuksia varten 77 500 000 mk. Vähennys on 2 500 000 mk.

1982 esitys	77 500 000
1981 menoarvio	80 000 000
1981 II lisämenoarvioesitys	80 000 000
1980 tilinpäätös	42 627 978

41. Maaseudun sähköistämisen tukeminen (siirtomääräraha)

Maaseudun sähköistämisen tukemista varten momentille ehdotetaan edelleen 28 000 000 mk. Määrärahaa käytetään enintään 1 000 000 mk yksinäistalouksien sähköaggregaattien hankkimisen tukemiseen.

1982 esitys	28 000 000
1981 menoarvio	28 000 000
1980 tilinpäätös	25 000 000

42. Energiataloudellisen koetoiminnan edistäminen (siirtomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan lisäystä 4 000 000 mk avustuksina energiataloudellisen koetoiminnan edistämiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Energian säästöön liittyvä koetoiminta ..	6 000 000
Kotimaisen energian käyttöön liittyvien koelaitosten rakentaminen	6 000 000
Yhteensä	12 000 000

1982 esitys	12 000 000
1981 menoarvio	8 000 000

45. Teollisuuden energiansäästöinvestointien korkotuki (arviomääräraha)

Luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/77, muut. 904/79) mukaisia teollisuuden energiansäästöinvestointien korkotukilainoja ehdotetaan vuonna 1982 hyväksyttäväksi yhteensä enintään 50 000 000 mk.

Yleisperusteluihin viitaten ennen vuotta 1982 myönnettyjen korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitosten lainasta perimän koron ja 7 ¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 8 ¾ prosentin koron erotusta. Suhdannepoliittisista syistä vuonna 1982 myönnettävien korkotukilainojen korkohyvityksen määrä vastaa ensimmäisen neljän lainavuoden aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 5 ¼ prosentin koron erotusta sekä 5—8 lainavuosien aikana luottolaitoksen lainasta perimän koron ja 7 ¾ prosentin koron erotusta. Kahdeksannen lainavuoden jälkeen korkotukea ei makseta. Mikäli korkokannassa tapahtuu sellaisia yleisiä muutoksia, joiden johdosta luottolaitosten korkotukilainasta perimä korko alenee tai nousee, toteutetaan vastaava muutos lainan saajalta perittävässä korossa, kuitenkin siten, että lainan saajalta peritään aina vähintään 5 prosentin suuruisen korko.

Korkotuen maksamista varten momentille merkitään 1 500 000 mk. Vähennys on 1 000 000 mk.

1982 esitys	1 500 000
1981 menoarvio	2 500 000
1980 tilinpäätös	—

46. (32.50.48) Turveraaka-ainevarojen hyväksikäytön edistäminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk lähinnä hintojen nousun johdosta.

1982 esitys	1 100 000
1981 menoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	679 834

78. Valtakunnallisen hiilisataman suunnitelu (siirtomääräraha)

Suunnittelun loppuunsaattamista varten momentille ehdotetaan 500 000 mk.

1982 esitys	500 000
1981 menoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	1 000 000

83. Lainat kotimaisten polttoaineiden käytön edistämiseen (siirtomääräraha)

Kotimaisten polttoaineiden käytön edistämiseksi ehdotetaan lähinnä valtiontaloudellisista syistä siirryttäväksi osittain lainamuotoiseen rahoitukseen. Tämän johdosta momentille ehdotetaan 50 000 000 mk myönnettäväksi lainoina kotimaisia polttoaineita käyttävien energiantuotantolaitosten rakentamiseen. Lainojen laina-aika olisi enintään 10 vuotta ja korko vähintään 7 ¼ %. Lainat voitaisiin myöntää tarvittaessa ilman turvaavaa vakuutta. Muut lainaehdot vahvistaisi valtioneuvosto.

1982 esitys	50 000 000
-------------	------------

84. Lainat kotimaisten polttoaineiden tuotannon edistämiseen (siirtomääräraha)

Polttoturpeen ja muiden kotimaisten polttoaineiden kasvavan kysynnän tyydyttämiseksi on osoittautunut tarpeelliseksi edistää valtion toimenpitein näiden polttoaineiden tuotantoa harjoittavien yritysten perustamista ja tuotantomahdollisuuksia. Alan yritystoiminnan ongelmana on etenkin tuotannon edellyttämistä investoinneista, tuotannon hitaasta käynnistymisestä sekä riittävän varastoinnin järjestämisestä johtuva huomattava rahoitustarve. Rahoitusvaikeuksien helpottamiseksi momentille ehdotetaan 10 000 000 mk myönnettäväksi lainoina polttoturpeen ja muiden kotimaisten polttoaineiden tuotantoa harjoittavien yritysten investointeihin. Lainojen laina-aika olisi enintään 10 vuotta ja korko vähintään 7 ¼ %. Lainat voitaisiin myöntää tarvittaessa ilman turvaavaa vakuutta. Muut lainaehdot vahvistaisi valtioneuvosto.

1982 esitys	10 000 000
-------------	------------

46. Teknisen ja kaupallisen tutkimuksen tukeminen

Teknologian kehittäminen on teollisuuspolitiikan keskeinen painopistealue. Siihen suunnattavan valtion rahoituksen tehokkuuden pa-

rantamiseksi ehdotetaan eräitä muutoksia määrärahojen rakenteessa ja kohdentumisissa. Yrityksille myönnettävän tutkimus- ja tuotekehi-

tystuen myöntämisperusteet tarkistetaan. Lähinnä valtiontaloudellisista syistä ehdotetaan lisättäväksi lainamuotoisen rahoituksen osuutta. Tuotekehityslainoja ehdotetaan edelleen voitavan myöntää riskirahoituksena siten, että mikäli kehitystyö ei johda taloudellisesti hyödynnettävään tulokseen, laina voidaan kokonaan tai osittain jättää takaisin perimättä.

Avustusmuotoista rahoitusta ehdotetaan myönnettäväksi normaalia vaikeamman uuden teknologian hyväksikäyttöön liittyvissä hankkeissa, ennen kaikkea niiden alkuvaiheissa sekä erityisesti pienen ja keskisuuren teollisuuden tuotekehitystyöhön. Osa avustuksista ehdotetaan myönnettäväksi Kehitysaluerahasto Oy:n välityksellä momentilta 32.71.45. Lisäksi yritysten tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan edistämiseen liittyviä määrärahoja on muun muassa luvuissa 32.42, 32.43, 32.44 sekä momenteilla 32.50.40, 32.50.41 ja 32.70.49 (kehittämisavustukset).

21. Ulko- ja kotimaankauppaan liittyvä tutkimustoiminta (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 350 000 mk ulko- ja kotimaankauppaan, merenkulun elinkeinopolitiikkaan, yritysten kansainväliseen kilpailukykyyn, markkinointiin sekä julkishallinnon asiantuntemuksen vientiin liittyvään tutkimus- ja selvitystoimintaan. Lisäys aiheutuu tutkimustarpeen lisääntymisestä sekä hintojen noususta.

1982 esitys	2 400 000
1981 menoarvio	2 050 000
1980 tilinpäätös	1 800 000

22. Kansainvälinen tekninen yhteistyö (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 600 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä kansainvälisen projektityöyhteistyön lisääntymisestä ja hintojen noususta.

1982 esitys	4 600 000
1981 menoarvio	4 000 000
1980 tilinpäätös	3 000 000

23. Tavoitetutkimustoiminta (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 000 mk tavoitetutkimustoiminnan tehostamiseksi. Momentin määrärahalta rahoitetaan lähinnä soveltavaa teknistä tutkimusta sekä tutkimustulosten tiedottamista teollisuudelle ja elinkeino-

elämälle. Momentin määrärahaa käytetään myös puolijohdeteknologian kehittämiseen liittyvän tutkimushankkeen toteuttamiseen, teknisten asiantuntijaseminaarien järjestämiseen sekä enintään 800 000 mk uuden tekniikan teollista soveltamista nopeuttavaan selvitys- ja julkaisu-toimintaan. Määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi 1 500 000 mk teollisuuden riskianalyysejä koskevaan tutkimustoimintaan sekä 1 500 000 mk ilmailutekniikan tutkimuksen tukemiseen kauppa- ja teollisuusministeriön ja Valmet Oy:n välillä solmitun sopimuksen mukaisesti.

1982 esitys	30 000 000
1981 menoarvio	20 000 000
1980 tilinpäätös	16 300 000

40. Avustukset teollisuutta edistävään tutkimustoimintaan (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan luvun perusteluihin viitaten 50 000 000 mk myönnettäväksi avustuksina teollisuusyrityksille uusien tuotteiden ja tuotantomenetelmien kehittämiseen tuotekehitysavustusten yleisistä ehdoista annetun valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Avustustoiminnalla pyritään edistämään etenkin teollisuuden tuotantorakenteen ja yritysten teollivalikoiman sopeuttamista kansainväliseen kilpailutilanteeseen sekä tuetaan varsinkin energiansäästöön, kotimaisten raaka-aineiden hyväksikäyttöön ja ympäristönsuojelun laitteistojen kehittämiseen liittyvää tuote- ja menetelmäkehitystä. Määrärahan käytöllä edistetään välittömästi tai välillisesti tuottavuuden ja tuotantoteknologian kehittämistä. Vähennys on 7 000 000 mk, mikä aiheutuu lainamuotoisen rahoituksen lisäämisestä momentilla 32.46.83 luvun perusteluissa esitetyllä tavalla sekä 4 000 000 markan siirrosta momentille 32.71.45.

1982 esitys	50 000 000
1981 menoarvio	57 000 000
1980 tilinpäätös	40 000 000

41. Valtionapu teknistä tutkimusta harjoittaville järjestöille sekä liikkeenjohdolliselle ja teknilliselle täydennyskoulutustoiminnalle

Momentille ehdotetaan lisäystä 900 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä perustettavan atk-alan kehittämisyksikön toiminnan tukemisesta ja hintojen noususta. Kun momentilta ehdotetaan vä-

hennettäväksi Liikkeenjohdon Instituutin Säätiön palkkausmenoihin myönnettynä valtionapuna 350 000 mk, lisäksi on 550 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Standardointitoiminta	2 000 000
Rationalisointitoiminta	500 000
Keksintötoiminta	2 800 000
Liikkeenjohdon Instituutin Säätiö (ns. kansainvälistämisprojekti)	1 450 000
Liiketaloustieteellisen Tutkimuslaitoksen Säätiö	300 000
Insinöörijärjestöjen Koulutuskeskus ry ..	500 000
Johtamistaidon Opisto ry	300 000
Ekonomisäätiön Koulutuskeskus	300 000
Atk-alan kehittämissyksikkö	300 000
Yhteensä	8 450 000

1982 esitys	8 450 000
1981 menoarvio	7 900 000
1980 tilinpäätös	6 267 500

83. Teollisuuden tuotekehityslainat (siirtomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan 92 500 000 mk käytettäväksi tuotekehityslainojen yleisistä ehdoista annettavan valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Lainoja myönnetään kilpailukykyisten uusien tuotteiden ja menetelmien kehittämiseen, jolloin erityistä huomiota kiinnitetään energian ja kotimaisten raaka-ainevarojen säästöön. Lainat voi-

daan myöntää vakuutta vaatimatta. Mikäli kehitystyö ei johda taloudellisesti hyödynnettävään tulokseen, kauppa- ja teollisuusministeriöllä on lainan saajan hakemuksen perusteella oikeus jättää laina kokonaan tai osittain takaisin perimättä tarvitsematta yksittäistapauksissa erikseen pyytää eduskunnan suostumusta.

1982 esitys	92 500 000
1981 menoarvio	68 000 000
1980 tilinpäätös	52 000 000

84. Lainat vientituotteiden parantamiseen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 000 000 mk käytettäväksi vientituotteiden ja tuottavuuden parantamiseen myönnettävinä lainoina näiden lainojen yleisistä ehdoista annettavan valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Rahoitettavien hankkeiden osalta pidetään tärkeänä, että yrityksellä on parannettavaa tuotetta varten valmiit tuotantoedellytykset ja markkinointikanavat. Tuottavuutta ja tuotantomenetelmiä parantavien hankkeiden osuutta varsinaisiin tuoteparannuksiin nähden pyritään nostamaan. Lainat voidaan myöntää vakuutta vaatimatta.

1982 esitys	10 000 000
1981 menoarvio	25 000 000
1980 tilinpäätös	20 000 000

49. Teollisuussihteerit

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 304 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	1 186 500	+ 197 200	23	+ 2
2. Työsuhdepalkat	2 066 800	+ 260 000	8	+ 10
3. Muut palkat ja palkkiot	3 597 300	+ 687 000	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	210 100	+ 58 200	—	—
Varaus 1981	—	— 285 300	—	—
Varaus 1982	243 300	+ 243 300	—	—
Yhteensä	7 304 000	+ 1 160 400	31	+ 12

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 531 200 mk. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuva lisäys on 542 500 mk.

b) Teollisuussihteeritoiminnan laajentamiseksi ehdotetaan Yhdysvaltoihin Houstoniin perustettavaksi teollisuussihteeritoimisto ja siihen ylimääräinen teollisuussihteerin toimi (V 27) ja ylimääräinen toimistosihteerin toimi (V 14). Lisäys on 107 600 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 958 300 mk, mistä 305 300 mk työsuhdepalkkoina ja 653 000 mk paikalliskorotuksina kymmenen harjoittelijan edelleen palkkaamiseksi teollisuussihteeritoimistoihin. Kun vähennetään kertameno 916 900 mk, lisäys on 41 400 mk.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 77 700 mk osapäiväisen ruuhkatyövoiman palkkaamiseksi teollisuussihteeritoimistoihin.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 20 300 mk vuoden 1981 aikana osaksi vuotta palkatun henkilökunnan palkkoina.

Lisäys on 139 400 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 18 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä paikalliskorotuksina 366 000 mk, mistä 166 000 mk aiheutuu uusien toimien paikalliskorotuksista ja 200 000 mk määrärahan oikaisusta.

1982 esitys	7 304 000
1981 menoarvio	6 143 600
1980 tilinpäätös	5 320 427

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 702 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 000 mk hintojen nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 26 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 915 000 mk, mikä aiheutuu uuden toimiston perustamisesta, maksullisen palvelutoiminnan menoista sekä hintojen noususta. Kun vähennetään kertameno 215 000 mk, lisäys on 700 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	450 000
Kotilomamatkat	150 000
Teollisuussihteeripäivät	10 000
Muutot	400 000
Asettautumis- ja varustautumiskorvaukset	180 000
Huoneistojen korjaus ja huolto	60 000
Toimistomenot	480 000
Kotimaan toiminta	140 000
Maksullinen palvelutoiminta	500 000
Muut menot	380 000
Yhteensä	2 750 000

1982 esitys	2 776 000
1981 menoarvio	2 074 000
1980 tilinpäätös	1 812 744

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 50 000 mk uuden toimiston varustamista, kaluston uusimista ja uusiin tiloihin siirtymisen yhteydessä tapahtuvaa kaluston ja turvalaitteiden hankintaa varten.

1982 esitys	50 000
1981 menoarvio	40 000
1980 tilinpäätös	57 000

50. Teollisuuden edistäminen

09. Neuvottelukunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 130 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä toiminnan laajenemisesta ja hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Pienteollisuusneuvottelukunta	80 000
Teollisuusneuvottelukunta ja läänien teollisuustoimikunnat	720 000
Yhteensä	800 000

1982 esitys	800 000
1981 menoarvio	670 000
1980 tilinpäätös	183 139

23. *Teollistamistutkimukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta.

1982 esitys	1 000 000
1981 menoarvio	900 000
1980 tilinpäätös	800 000

30. *Valtionosuus ja -avustus kuntien elinkeinoasiamiesten palkkaukseen* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 9 759 000 mk eli lisäystä 1 236 500 mk valtionavustuksesta kuntien elinkeinoasiamiesten palkkaukseen annetun lain (159/75) 3 §:n nojalla suoritettavia käyttökustannuksia varten.

1. *Valtionosuus palkkausmenoihin.* Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi valtionavustuksesta kuntien elinkeinoasiamiesten palkkaukseen annetun lain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (987/80) voimaantulosäännöksen muuttamisesta ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin vuonna 1982 hyväksytään enintään seitsemän uutta elinkeinoasiamiestä. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 622 500 mk, mistä 928 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistamisesta, 369 600 mk uuden henkilöstön palkkaamisesta sekä 324 900 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 399 600 mk vuodelle 1981, lisäys on 1 222 900 mk. Alamomentin loppusumma on 9 613 500 mk.

2. *Valtionavustus palkkausmenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 19 900 mk, mistä 15 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 4 900 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun alamomentilta vähennetään varaus 6 300 mk vuodelle 1981, lisäys on 13 600 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 145 500 mk. Ehdotetaan, ettei valtionavustuksen piiriin vuonna 1982 hyväksytä uutta henkilöstöä.

1982 esitys	9 759 000
1981 menoarvio	8 522 500
1980 tilinpäätös	4 154 243

40. *Valtionapu pienen ja keskisuuren teollisuuden edistämisyjärjestöille*

Momentille ehdotetaan lisäystä 820 000 mk, mikä aiheutuu järjestöjen toiminnan tehostamisesta ja hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Pienteollisuuden Keskusliitto ry	490 000
Käsi- ja Pienteollisuuden Koulutussäätiö ..	370 000
Ruotsinkieliset pienteollisuusjärjestöt	210 000
Pienen ja Keskisuuren Teollisuuden Edistämissäätiö	3 600 000
Yhteensä	4 670 000

1982 esitys	4 670 000
1981 menoarvio	3 850 000
1981 I lisämenoarvio	325 000
1980 tilinpäätös	3 680 000

41. *Kaivannaisteollisuuden edistäminen*

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 300 000 mk seuraavasti:

1. *Malmiinlöytöpalkkiot.* Malmi-etsinnän edistämiseksi myönnettäviä valtion tunnustus-palkkioita varten alamomentille ehdotetaan edelleen 60 000 mk.

2. *Mineraalisten raaka-aineiden hyväksikäytöselvitykset.* Käyttökelpoisten malmiesiintymien ehtyessä on malmi-etsintää ja malmi-tutkimusta tarpeen tehostaa. Alamomentin määrärahaa on tarkoitus käyttää malmien ja muiden mineraalisten raaka-aineiden etsinnän ja hyväksikäytön sekä kaivostoimintaan liittyvän tutkimustoiminnan tukemiseen. Edellä mainitun johdosta alamomentille ehdotetaan lisäystä 800 000 mk. Alamomentin loppusumma on 8 800 000 mk.

3. *Kansainvälinen yhteistyö mineraalisten raaka-aineiden etsinnässä.* Eräiden malmikriittisten alueiden rauta- ja muiden malmien esiintymismahdollisuuksien arviointityötä sekä syväseismisten malmi-etsintämenetelmien käyttömahdollisuuksien selvittämistä Laatokan—Perämeren malmivyöhykkeessä on tarkoitus jatkaa. Edellä esitetyn johdosta alamomentille ehdotetaan edelleen 2 050 000 mk.

4. *Kaivosten lähiympäristöjen syväkairaukset.* Malmien ehtyessä on eräiden kaivosten lähiympäristöissä tarkoituksena jatkaa vuosiksi 1980—1984 suunniteltua kairausohjelmaa uu-

sien malmien löytämiseksi. Valtio osallistuu kairauskustannuksiin enintään puolella. Edellä esitetyn perusteella alamomentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk. Alamomentin loppusumma on 5 500 000 mk.

1982 esitys	16 410 000
1981 menoarvio	15 110 000
1980 tilinpäätös	9 680 246

42. Valtionavustus Kotimaisen Työn Liitto ry:lle

Momentille ehdotetaan 2 000 000 mk valtionavustuksen myöntämiseksi Kotimaisen Työn Liitto ry:lle kotimaisen tuotannon edistämiseen tähtäviä toimenpiteitä varten. Tarkoituksena on, että valtionavustuksella voitaisiin katata enintään puolet yhdistyksen valtionapuun oikeuttavista hyväksyttävistä menoista. Lisäys 300 000 mk aiheutuu kuntiin ja teollisuuteen suunnattavan tiedotustoiminnan tehostamisesta.

1982 esitys	2 000 000
1981 menoarvio	1 700 000
1980 tilinpäätös	1 200 000

44. Eräiden kurssitappioiden korvaaminen (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan pienen ja keskisuuren teollisuuden rahoittamiseen otettujen ulkomaisten lainojen kurssitappioiden korvaamista varten 800 000 mk. Vähennys 1 700 000 mk aiheutuu lainakannan vähenemisestä.

1982 esitys	800 000
1981 menoarvio	2 500 000
1980 tilinpäätös	1 025 763

45. Eräät teollisuuden korkotuet (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 313 000 mk seuraavasti:

1. *Eräiden pienteollisuuden investointiluottojen korkotuki.* Alamomentille ehdotetaan 125 000 mk pienteollisuuden korkotukiluottolain (878/69) ja pienteollisuuden vuoden 1969 korkotukiluottolain (879/69) nojalla hyväksytyjen korkotukiluottojen korkotuen ja luottolaitoksille maksettavan korkohyvityksen maksamista varten. Vähennys 63 000 mk aiheutuu luottokannan vähenemisestä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Korkotuki 12 kk:lta keskimäärin 3,2 % ja luottolaitoksille maksettava korkohyvitys (0,4 %) pienteollisuuden vuoden 1969 korkotukiluotoille n. 30 000 mk ..	1 000
Korkotuki 12 kk:lta keskimäärin 5,8 % ja luottolaitoksille maksettava korkohyvitys (0,4 %) vuosina 1970—1975 hyväksytyille pienteollisuuden korkotukiluotoille n. 2 000 000 mk	124 000
Yhteensä	125 000

2. *Korkotuki teollisuuden tuotantolaitosten investointilainoista.* Alamomentille ehdotetaan 750 000 mk Postipankin varoista myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain (761/68) nojalla aikaisempina vuosina hyväksytyjen teollisuuslainojen korkotukea varten. Vähennys on 250 000 mk.

1982 esitys	875 000
1981 menoarvio	1 188 000
1980 tilinpäätös	718 384

47. Valtionavustus eräisiin pienen ja keskisuuren teollisuuden neuvonta- ja koulutusbankkeisiin

Momentille ehdotetaan 500 000 mk pienelle ja keskisuurelle teollisuudelle tarkoitettujen neuvonta-, koulutus- ja konsultointipalvelujen kehittämiseen myönnettävää valtionavustusta varten.

1982 esitys	500 000
-------------	---------

(48.) Turveraaka-ainevarojen hyväksikäytön edistäminen

Momentti on siirretty lukuun 32.44 momentiksi 46.

49. Eräät Kemijoki Oy:lle suoritettavat korvaukset (siirtomääräraha)

Valtioneuvosto on eräistä Kemijoki Oy:lle suoritettavista korvauksista annetun lain (557/80) nojalla antanut Kemijoki Oy:lle sitoumuksen siitä, että valtio suorittaa hyvityksen yhtiön Pohjolan Voima Oy:lle myöntämän lainan rahoittamiseksi ottaman 17 500 000 markan määräisen lainan koron 6 prosenttiyksikköä ylittävälle osalle sekä lainan ottamisesta aiheutuneista välittömistä kustannuksista. Pohjolan Voima Oy käyttää lainavarat Isohaaran voimalaitoksen rakentamisesta aiheutuneiden kalastuskorvausten suorittamiseen.

Edellä lausutun perusteella momentille ehdotetaan myönnettäväksi 832 000 mk Kemijoki Oy:lle vuonna 1982 suoritettavia korvauksia varten. Lisäys on 2 000 mk.

1982 esitys	832 000
1981 menoarvio	830 000
1980 tilinpäätös	950 000

60. *Siirto valtion takausrahastoon* (arvio määräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 4 000 000 mk luottotappioiden korvaamista varten.

1982 esitys	4 000 000
1981 menoarvio	4 000 000
1980 tilinpäätös	5 000 000

88. *Osakepääomien korotukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 64 000 000 mk, mistä 55 000 000 mk rahoitetaan valtion suhdan-nerahaston varoista, seuraavasti:

1. *Imatran Voima Oy:n osakepääoman korottaminen.* Vuoden 1978 neljännessä lisämenoarviossa on hyväksytty suunnitelma Imatran Voima Oy:n osakepääoman korottamisesta 100 000 000 markalla Teollisuuden Voima Oy:n osakkeiden hankkimisen rahoittamiseksi. Korotus tapahtuu suunnitelman mukaan vuosina 1978—1982 siten, että korotus on kunakin vuonna 20 000 000 mk.

Edellä sanotun perusteella alamomentille ehdotetaan 20 000 000 mk valtiolle tulevien Imatran Voima Oy:n osakkeiden merkintää varten.

2. *Outokumpu Oy:n osakepääoman korottaminen.* Vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa on hyväksytty suunnitelma, jonka mukaan valtio osallistuu Tornion jaloteräs- ja ferrokromitehtaiden laajennusten ensimmäisen vaiheen osittaiseksi rahoittamiseksi yhtiön osakepääoman korotukseen vuosina 1981—1983 kunakin vuonna 20 000 000 markalla.

Edellä esitetyn perusteella alamomentille ehdotetaan 20 000 000 mk valtiolle tulevien Outokumpu Oy:n uusien osakkeiden merkintää varten.

3. *Valmet Oy:n osakepääoman korottaminen.* Valmet Oy:n ja ruotsalaisen Volvo Ab:n

välillä on solmittu traktorien valmistuksen ja markkinoinnin yhteistyösopimus, jonka perusteella Valmet Oy:n on suoritettava noin 210 000 000 markan määräiset käyttöomaisuus-investoinnit. Hanke on suunniteltu toteutettavaksi vaiheittain vuosina 1980—1983. Vuoden 1979 neljännessä lisämenoarviossa on hyväksytty suunnitelma, jonka mukaan yhtiön osakepääomaa korotetaan hankkeen rahoituksen turvaamiseksi vuosina 1980—1983 10 000 000 markalla kunakin vuonna eli yhteensä 40 000 000 markalla.

Edellä esitetyn perusteella alamomentille ehdotetaan 10 000 000 mk valtiolle tulevien Valmet Oy:n uusien osakkeiden merkintää varten.

4. *Kemijoki Oy:n osakepääoman korottaminen.* Vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa hyväksyttiin suunnitelma, jonka mukaan valtio osallistuu Kemijoki Oy:n vuosina 1981—1984 Sodankylän kunnassa Kitisen Vajukosken rakennettavan voimalaitoksen osittaiseksi rahoittamiseksi toteutettavaan osakepääoman korotukseen siten, että valtion osuus olisi vuonna 1981 1 000 000 mk, vuonna 1982 6 000 000 mk ja vuonna 1983 6 000 000 mk.

Edellä sanotun perusteella ehdotetaan alamomentille 6 000 000 mk valtiolle tulevien Kemijoki Oy:n uusien osakkeiden merkintää varten.

5. *Valvilla Oy:n osakepääoman korottaminen.* Valvilla Oy on laatinut ja osittain aloittanut tuotantonsa kehittämis- ja uudistamisohjelman, johon sisältyvillä tuotantoresurssien uudelleenjärjestelyillä ja nykyaikaistamisella pyritään varmistamaan yhtiön tuotantoedellytykset pitkällä aikavälillä. Lisäksi yhtiön tarkoituksena on perustaa Hyvinkäälle modaalilankojen kehäämö. Tämän hankkeen kustannukset on arvioitu noin 25 400 000 markaksi, ja sen rahoitus on suunniteltu toteutettavaksi siten, että osakepääomaa korotetaan 8 000 000 markalla, jonka valtio kokonaan merkitsisi, ja loppuosa katetaan lainoilla.

Edellä lausutun perusteella alamomentille ehdotetaan 8 000 000 mk valtiolle tulevien Valvilla Oy:n uusien osakkeiden merkintää varten.

1982 esitys	64 000 000
1981 menoarvio	125 000 000
1981 I lisämenoarvio	7 002 000
1981 II lisämenoarvioesitys	70 000 000
1980 tilinpäätös	179 000 000

60. Ulkomaankaupan edistäminen

Vienninedistämistoimenpiteillä pyritään nopeuttamaan viennin kasvua tuotannon ja työllisyyden ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi. Toimenpiteet suunnataan etenkin uuden vientituotannon markkinoinnin edistämiseen ja uusille nopeakasvuille markkina-alueille.

Rahoituksen tehokkuuden parantamiseksi tarkistetaan myöntämisperusteet. Samalla ehdotetaan rahoituksen rakennetta muutettavaksi lähinnä valtiontaloudellisista syistä siten, että yritysten vientituotteiden markkinoinnin edistämiseen myönnettävän rahoituksen painopiste siirretään avustuksista lainoihin, jotka voitaisiin erityisistä syistä jättää osittain tai kokonaan takaisin perimättä. Avustusmuotoista vientimarkkinointitukea ehdotetaan edelleen myönnettäväksi lähinnä pienille ja keskisuurille yrityksille. Vientinäyttelyosallistumisten ja toimialoittaisten vienninedistämistapahtumien tuki ehdotetaan edelleen myönnettäväksi pääosin avustuksina.

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk vienninedistämistoimintaan liittyviä virkamakkoja ja muita kulutusmenoja varten. Lisäys aiheutuu toiminnan laajentamisesta ja hintojen noususta.

1982 esitys	500 000
1981 menoarvio	400 000
1980 tilinpäätös	439 805

40. Valtionapu viennin edistämiseen (siirtomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan 95 000 000 mk. Vähennys 34 500 000 mk aiheutuu lainamuotoisen rahoituksen ehdotetusta lisäämisestä momentilla 32.60.84.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vientituotteiden markkinoinnin edistäminen	50 000 000
Yritysten yksittäiset näyttelyosallistumiset	16 500 000
Suomen viralliset näyttelyosallistumiset ..	8 500 000
Toimialoittain toteutettavat vienninedistämistapahtumat	20 000 000
Yhteensä	95 000 000

1982 esitys	95 000 000
1981 menoarvio	129 500 000
1980 tilinpäätös	120 000 000

41. Ulkomaankauppaa edistävien järjestöjen valtionapu

Yritysten vientivalmiuden kehittämiseksi sekä yrityksiin kohdistuvan neuvonta- ja koulutustoiminnan lisäämiseksi momentille ehdotetaan 7 040 000 mk ulkomaankauppaa edistävien järjestöjen toiminnan tukemiseen. Lisäys 870 000 mk aiheutuu toiminnan laajenemisesta ja hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään Kansainvälisen Kauppakamarin Suomen osaston valtionapu 75 000 mk, lisäys on 795 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Vientikoulutussäätiö r.y.	3 900 000
Suomalais-Ruotsalainen kauppakamari	1 000 000
Suomalais-Neuvostoliittolainen kauppakamari	1 000 000
Osuuskunta Viexpo	540 000
Pohjois-Suomen Messut r.y./Nordexpo ..	200 000
Norinter Oy	200 000
Etelä-Karjalan informaatio- ja tuotenäyttelykeskus Oy	200 000
Yhteensä	7 040 000

1982 esitys	7 040 000
1981 menoarvio	6 245 000
1981 I lisämenoarvio	500 000
1980 tilinpäätös	5 490 000

45. Valtionavustus Suomen Ulkomaankauppaliitto r.y:lle

Suomen Ulkomaankauppaliitto r.y:n valtionavustuksen perusteista annetun valtioneuvoston päätöksen (32/78) mukaan valtio osallistuu enintään 50 %:lla päätöksessä mainittuihin liiton toiminnasta aiheutuviin menoihin. Valtionavustusta varten, josta 100 000 mk ehdotetaan käytettäväksi uuden viejärekisterin perustamistöiden loppuun saattamiseen, momentille ehdotetaan 8 000 000 mk. Lisäys 600 000 mk aiheutuu lähinnä palkkojen ja hintojen noususta.

1982 esitys	8 000 000
1981 menoarvio	7 400 000
1980 tilinpäätös	5 716 000

46. Valtionapu pienille ja keskisuurille yrityksille uuden vientihenkilöstön palkkaamiseen

Pienille ja keskisuurille yrityksille uuden vientihenkilöstön palkkaamiseen myönnettävän

valtionavustuksen yleisistä ehdoista annetun valtioneuvoston päätöksen (769/79) mukaisia avustuksia varten momentille ehdotetaan edelleen 2 500 000 mk.

1982 esitys	2 500 000
1981 menoarvio	2 500 000
1980 tilinpäätös	760 363

47. *Korkotuki Suomen Vientiluotto Oy:lle* (arviomääräraha)

Suomen Vientiluotto Oy:n ulkomaisen lainanoton korkotuesta annetun lain (1029/80) tarkoittamana korkotukena yhtiön vuonna 1981 ulkomailta ottamien enintään 105 000 000 markan ulkomaisten lainojen korkokustannusten ja vähintään 6 %:n vuotuisen koron välisen erotuksen maksamiseksi momentille ehdotetaan 9 000 000 mk. Hallituksen tarkoituksena on vuoden 1981 aikana antaa eduskunnalle lakiehdotus Suomen Vientiluotto Oy:n vuosien 1982—1986 ulkomaisen lainanoton korkotuesta. Lisäys on 4 800 000 mk.

1982 esitys	9 000 000
1981 menoarvio	4 200 000

60. *Siirrot rahastoihin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 142 000 000 mk seuraavasti:

1. *Siirto vientitakuurahastoon.* Vientitakuulain (479/62) nojalla toimivan vientitakuulain antamien takuusitoumusten aiheuttamia korvausmenoja varten alamomentille ehdotetaan 230 000 000 mk. Lisäys 180 000 000 mk aiheutuu lähinnä kustannustakuukorvausten lisääntymisestä.

2. *Siirto tuontikaupparahastoon.* Alamomentille ehdotetaan 2 000 000 mk lähinnä tuonti-

kaupparahastosta maksettavia maahantuotavien valmiiden öljytuotteiden hinnanerokorvauksia varten. Vähennys on 38 000 000 mk. Mikäli vuoden 1982 aikana joudutaan maahan tuotavien valmiiden öljytuotteiden maailmanmarkkinahintojen nousun takia siirtämään lisää varoja tuontikaupparahastoon, on nämä menot tarkoitus rahoittaa korottamalla polttoaineiden valmisteveroa.

1982 esitys	232 000 000
1981 menoarvio	90 000 000
1980 tilinpäätös	275 000 000

84. *Lainat viennin edistämiseen* (siirtomääräraha)

Luvun perusteluihin viitaten momentille ehdotetaan 40 000 000 mk, mistä vähintään 35 000 000 mk myönnettäväksi lainoina yrityksille vientituotteiden markkinointia edistäviin hankkeisiin ja enintään 5 000 000 mk hankeventiin liittyvän tarjoustoiminnan kulujen osittaiseen rahoittamiseen myönnettäviin lainoihin. Lainat voitaisiin myöntää vakuuksia vaatimatta ja muutoin valtioneuvoston vahvistamin ehdoin. Kauppa- ja teollisuusministeriö voisi lainansaajan hakemuksesta jättää lainan osaksi tai kokonaan valtiolle takaisin perimättä tarvitsematta yksittäistapauksissa erikseen pyytää eduskunnan suostumusta, mikäli siihen vientituotteiden markkinoinnin edistämiseen tarkoitettun lainan osalta on erityisiä syitä, tai jos hankeventiin liittyvä tarjous lainansaajasta riippumattomista syistä ei ole johtanut toimeksiantoon.

1982 esitys	40 000 000
1981 menoarvio	15 000 000

61. Kotimaankaupan edistäminen

40. *Haja-asutusalueiden vähittäiskaupan korkotuki* (arviomääräraha)

Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi haja-asutusalueiden vähittäiskaupan palvelujen saavutettavuuden turvaamisesta ehdotetaan lakiehdotuksessa tarkoitettuja kaupan korkotukiluottoja hyväksyttäväksi vuonna 1982 enintään 10 000 000 markan mää-

rään asti. Koska momentilta suoritetaan korkotuki sekä vuonna 1982 uuden lain perusteella hyväksyttävistä että viitenä aikaisempina vuotena haja-asutusalueiden vähittäiskaupan rahoitustuesta annetun lain (1086/74, muut. 184/79) perusteella hyväksytyistä korkotukiluotoista, momentille ehdotetaan edelleen 1 600 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Korkotuki 31. 12. 1981 mennessä hyväksytyistä luotoista	1 350 000
Korkotuki vuonna 1982 hyväksyttävistä luotoista	250 000
Yhteensä	1 600 000

1982 esitys	1 600 000
1981 menoarvio	1 600 000
1980 tilinpäätös	747 389

41. Haja-asutusalueiden vähittäiskaupan investointiavustus (arviomääräraha)

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi arviomäärärahaiksi.

Momentin 32.61.40 kohdalla mainitussa lakiehdotuksessa tarkoitettuja investointiavustuksia ehdotetaan myönnettäväksi vuonna 1982 enintään 2 500 000 markan määrään asti. Koska momentilta maksetaan avustuksia sekä vuonna 1982 että kahtena edellisenä vuotena annettu-

jen investointiavustuspäätösten perusteella, momentille ehdotetaan 2 000 000 mk avustusten vuonna 1982 tapahtuvia maksatuksia varten. Lisäys on 200 000 mk.

1982 esitys	2 000 000
1981 menoarvio	1 800 000
1980 tilinpäätös	1 331 746

42. Valtionapu haja-asutusalueiden kauppalvelujen saavutettavuuden turvaamiseksi

Momentin nimike on muutettu.

Viitaten momentin 32.61.40 kohdalla mainittuun lakiehdotukseen momentille ehdotetaan 1 700 000 mk haja-asutusalueiden kiinteiden myymälöiden toimintatukea sekä tavaroiden kotiinkuljetustukea varten. Lisäys on 200 000 mk.

1982 esitys	1 700 000
1981 menoarvio	1 500 000
1980 tilinpäätös	574 853

70. Kehitysalueiden teollisuuden edistäminen

21. Malminetsinnän ja sitä palvelevan geologisen tutkimuksen edistäminen kehitysalueilla

Malminetsinnän ja sitä palvelevan geologisen tutkimuksen edistämiseksi on tarpeen toteuttaa erillisiä tutkimusohjelmia geotieteellisten laitosten ja erillisten tutkimusryhmien toimesta yhteistyössä geologisen tutkimuslaitoksen ja kairovayhtiöiden kanssa. Tutkimusohjelmien rahoittamiseksi momentille ehdotetaan edelleen 2 200 000 mk.

1982 esitys	2 200 000
1981 menoarvio	2 200 000
1980 tilinpäätös	1 993 742

41. Kehitysalueiden korkotuki (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 200 000 mk aikaisempina vuosina hyväksytyjen kehitysalueiden (881/69 ja 992/75) ja kunnan tuotantorakennusten korkotukiluottojen (67/71 ja 579/75) korkotukea varten. Vähennys on 11 800 000 mk.

1982 esitys	3 200 000
1981 menoarvio	15 000 000
1980 tilinpäätös	17 996 715

45. Eräiden kehitysalueilla sijaitsevien bankkeiden korkotuki (arviomääräraha)

Momentille merkitään 42 740 000 mk eli vähennystä 7 555 000 mk seuraavasti:

1. *Savon Sellu Oy:n korkotuki.* Savon Sellu Oy:n toiminnan tukemisesta annetun lain (129/66) edellyttämää korkotukea varten alamomentille merkitään 720 000 mk. Vähennys on 70 000 mk.

2. *Kemijoki Oy:n Porttipahdan tekojärven investointilainojen korkotuki.* Kemijoki Oy:n suunnitteleman Porttipahdan tekojärven rakentamisen edistämiseksi annetun lain (80/69) edellyttämää vuonna 1982 suoritettavia korkohyvityksiä varten alamomentille merkitään 930 000 mk. Lisäys on 25 000 mk.

3. *Rautaruukki Oy:n Kolarin Rautuvaaran rautakatvoksen avaamiseksi tarkoitettujen laino-*

jen korkotuki. Kaivostoiminnan aloittamisen tukemisesta Rautaruukki Oy:n Kolarin Rautuvaaran rautamalmiesiintymällä annetun lain (225/70, muut. 495/73) edellyttämiä vuonna 1982 suoritettavia korkohyvityksiä varten alamomentille merkitään 5 100 000 mk. Vähennys on 1 000 000 mk.

4. Rautaruukki Oy:n Mustavaaran vanadiinituotannon aloittamiseksi tarkoitettujen lainojen korkotuki. Vanadiinituotannon aloittamisen tukemisesta Rautaruukki Oy:n Mustavaaran vanadiiniesiintymällä annetun lain (345/71, muut. 576/75) edellyttämiä vuonna 1982 suoritettavia korkohyvityksiä varten alamomentille merkitään 6 860 000 mk. Vähennys on 1 840 000 mk.

5. Outokumpu Oy:n Nivalan nikkelikaivoksen toiminnan jatkamiseksi tarkoitettujen lainojen korkotuki. Outokumpu Oy:n Nivalan nikkelikaivoksen toiminnan jatkamisen tukemisesta annetun lain (429/73) edellyttämiä vuonna 1982 suoritettavia korkohyvityksiä varten alamomentille merkitään 530 000 mk. Vähennys on 170 000 mk.

6. Outokumpu Oy:n Tornion jaloterästehtaan rakentamislainojen korkotuki. Outokumpu Oy:n Tornion jaloterästehtaan rakentamisesta annetun lain (494/73, muut. 434/76) edellyttämiä vuonna 1982 suoritettavia korkohyvityksiä varten alamomentille merkitään 21 000 000 mk. Vähennys 4 900 000 mk aiheutuu korkotukilainojen määrän vähenemisestä. Tarkoituksena on, ettei yhtiölle enää anneta uusia sitoumuksia korkotuen maksamisesta.

7. Enso-Gutzeit Osakeyhtiön Pankakosken kartonkitehtaan uudistustöihin tarkoitettujen lainojen korkotuki. Enso-Gutzeit Osakeyhtiön Pankakosken kartonkitehtaan uudistustöiden tukemisesta annetun lain (836/77) edellyttämiä vuonna 1982 suoritettavia korkohyvityksiä varten alamomentille merkitään 7 600 000 mk. Lisäys on 400 000 mk.

1982 esitys	42 740 000
1981 menoarvio	50 295 000
1980 tilinpäätös	58 295 603

48. Alueellinen kuljetustuki (arviomääräraha)

1. Lakisidonnainen kuljetustuki. Viitaten eduskunnalle annettuun hallituksen esitykseen

laiksi kuljetusten alueellisesta tukemisesta alamomentille merkitään lakiehdotuksessa tarkoitettua kuljetustukea varten 75 000 000 mk. Lisäys 14 000 000 mk aiheutuu tuen perusteiden muuttumisesta.

1982 esitys	75 080 000
1981 menoarvio	61 080 000
1980 tilinpäätös	56 022 218

49. Kehitysalueiden tuotantotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Tuotantotoiminnan alueellisesta tukemisesta annetun lain (533/81) mukaisia investointi-, käynnistys- ja kehittämisavustuksia ehdotetaan vuonna 1982 myönnettäväksi enintään 445 000 000 mk. Koska kuntien ja kiinteistöyritysten toimitilahankkeet on siirretty mainitun lain piiriin, myöntämisvaltuudessa on otettu huomioon aikaisemmin momentilta 34.50.61 kuntien ja teollisuuskylien tuotantorakennushankkeisiin myönnettyjä valtionapuja 40 000 000 mk. Myöntämisvaltuuden puitteissa momentilta ehdotetaan myönnettäväksi myös lisäavustusta kunnille ja kiinteistöyrityksille ennen 1.1.1982 aloitettuihin sellaisiin tuotantorakennushankkeisiin, joihin työvoimaministeriö on jo myöntänyt avustusta. Valtioneuvosto päättää siitä, mikä on kunkin tukimuodon osuus myöntämisvaltuudesta. Avustukset on tarkoitus kohdistaa erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten hankkeisiin. Sekä edellä mainitun lain että kehitysalueiden tuotantotoiminnan tukemisesta annetun lain (452/75, muut. 323/79) nojalla myönnettujen avustusten samoin kuin edellä mainittujen kuntien ja kiinteistöyritysten lisäavustusten vuonna 1982 tapahtuvia maksatuksia varten momentille ehdotetaan 285 000 000 mk. Lisäys on 115 000 000 mk, mistä 50 000 000 mk rahoitetaan valtion suhdannerahaston varoista.

1982 esitys	285 000 000
1981 menoarvio	170 000 000
1981 I lisämenoarvio	10 000 000
1981 II lisämenoarvioesitys ...	40 000 000
1980 tilinpäätös	159 999 927

86. Laina Outokumpu Oy:lle Sotkamon Talvivaaran malmitutkimusten kustannuksia varten (siirtomääräraha)

Vuoden 1980 kolmannessa lisämenoarviossa hyväksyttiin suunnitelma, jonka mukaan Sotka-

mon Talvivaaran koetehdasohjelmasta aiheutu-
vat investointi- ja käyttömenot rahoitetaan
myöntämällä yhtiölle valtion varoista lainoja
32 000 000 mk, josta 16 000 000 mk vuonna
1980 ja 16 000 000 mk vuonna 1982. Suun-
nitelman mukaan lainat voitaisiin myöntää va-
kuutta vaatimatta ja ehdollisina siten, että
mikäli Talvivaaran esiintymän hyödyntämiseen
ei päädyttäisi, lainat voitaisiin eduskunnan niin

päätässä jättää perimättä takaisin valtiolle.
Valtioneuvosto vahvistaisi muut lainaehdot.

Edellä esitetyn perusteella momentille ehdo-
tetaan 16 000 000 mk Outokumpu Oy:lle
myönnettävää lainaa varten.

1982 esitys	16 000 000
1980 tilinpäätös	16 000 000

71. Kehitysaluerahasto Oy

42. Kehitysaluerahasto Oy:lle maksettava korkotuki (arviomääräraha)

Kehitysaluerahasto Oy voi yhtiöstä annetun
lain (65/71, muut. 577/75, 363/78 ja 324/
79) nojalla myöntää kunnan tuotantorakennus-
ten korkotukiluottoja vastaavia luottoja sekä
kunnille että teollisuuskylille. Näiden osalta
valtio suorittaa korkotukea vastaavan korvauk-
sen yhtiölle. Yhtiötä koskevan lain uudistami-
sen yhteydessä näiden luottojen myöntämisestä
on tarkoitus luopua 1.1.1982 lukien. Kor-
kotuen maksamiseksi vuosina 1972—1981
myönnettyistä luotoista momentille ehdotetaan
4 500 000 mk. Vähennys on 150 000 mk.

1982 esitys	4 500 000
1981 menoarvio	4 650 000
1980 tilinpäätös	4 784 422

43. Luotto- ja kurssitappioiden korvaaminen (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 24 300 000 mk, mis-
tä 9 000 000 mk ulkomaisten luottojen kurssi-
tappioiden ja 15 300 000 mk yhtiön luotonan-
totoiminnassa syntyneiden luottotappioiden kor-
vaamista varten. Vähennys 25 341 000 mk
aiheutuu kurssitappioiden vähenemisestä.

1982 esitys	24 300 000
1981 menoarvio	49 641 000
1980 tilinpäätös	27 000 183

44. Avustus Kehitysaluerahasto Oy:lle kehi- tysyhtiön perustamista varten

Vuoden 1980 ensimmäisessä lisämenoarvios-
sa hyväksyttiin suunnitelma, jonka mukaan val-

tion varoista myönnetään Kehitysaluerahasto
Oy:lle avustusta lähinnä Kainuun alueella ko-
keiluunotoisesti toimivan kehitysyrityksen osak-
keiden merkitsemiseen vuosina 1980—1983
kunakin vuonna 1 000 000 mk.

Edellä sanotun perusteella momentille ehdo-
tetaan myönnettäväksi Kehitysaluerahasto Oy:
lle kehitysyrityksen osakkeiden merkitsemiseen
annettavaa avustusta varten edelleen 1 000 000
mk.

1982 esitys	1 000 000
1981 menoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	1 000 000

45. Tutkimustoiminnan tukeminen (siirto- määräraha)

Momentille ehdotetaan 7 500 000 mk, mistä
6 000 000 mk valtionapuna Kehitysaluerahasto
Oy:lle kauppa- ja teollisuusministeriön hyväk-
symien perusteiden mukaisesti tapahtuvaa lä-
hinnä pienten ja keskisuurten teollisuusyritys-
ten tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan tukemista
varten sekä 1 500 000 mk liikkeenjohdon
koulutustoiminnan tukemista varten. Määrära-
hasta 4 000 000 mk on siirtoa momentilta
32.46.40.

1982 esitys	7 500 000
-------------------	-----------

83. Laina Kehitysaluerahasto Oy:lle (siirto- määräraha)

Kehitysaluerahasto Oy:n lainojen ja osake-
pääomasijoitusten myöntämisvaltuudeksi ehdo-
tetaan vuonna 1982 530 000 000 mk. Tätä
varten tarpeellisen rahoituksen osittaiseksi jär-

jestämiseksi ehdotetaan, että Kehitysaluerahasto Oy:lle myönnettäisiin valtion varoista 170 000 000 markan suuruinen laina vähintään 6 %:n korolla, enintään 20 vuodeksi sekä vakuuksia vaatimatta. Tarkoituksena on kuten aikaisemminkin asettaa lainan myöntämisen edellytykseksi, että Kehitysaluerahasto Oy noudattaa lainoja myöntäessään valtioneuvoston yhtiölle hyväksymää sijoitussuunnitelmaa. Edel-

lä esitetyn perusteella momentille ehdotetaan 170 000 000 mk, mistä 146 000 000 mk rahoitetaan valtion suhdannerahaston varoista.

1982 esitys	170 000 000
1981 menoarvio	100 000 000
1981 I lisämenoarvio	15 000 000
1981 II lisämenoarvioesitys	30 000 000
1980 tilinpäätös	115 000 000

80. Matkailun edistämiskeskus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 9 352 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkaukset	345 200	+ 29 400	3	—
2. Työsubdepalkat	7 371 900	+ 1 277 300	86	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	859 300	+ 169 600	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	475 400	+ 75 100	—	—
Varaus 1981		— 355 000	—	—
Varaus 1982	300 200	+ 300 200	—	—
Yhteensä	9 352 000	+ 1 496 600	89	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 786 200 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 90 100 mk apulaisosastopäällikön palkkaamiseksi markkinointiosastolle.

Alamomentille ehdotetaan määrärahan oikaisun johdosta lisäystä 450 000 mk.

Lisäys on 540 100 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 87 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 150 000 mk asemamaasta palkkattavan aputyövoiman palkkioina lisääntyneiden tehtävien johdosta.

1982 esitys	9 352 000
1981 menoarvio	7 855 400
1980 tilinpäätös	7 159 379

09. Matkailuasiain neuvottelukunta (arviomääräraha)

Momentin numerotunnus on muutettu.

Momentille ehdotetaan edelleen 20 000 mk matkailuasiain neuvottelukunnan toiminnasta aiheutuvia menoja varten.

1982 esitys	20 000
1981 menoarvio	20 000
1980 tilinpäätös	6 708

21. Eräät matkailun edistämistoiminnan menot

Momentille ehdotetaan lisäystä 700 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä hintojen noususta.

Kun momentilta vähennetään kertameno 400 000 mk, lisäys on 300 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kustannusosuudet kansainvälisissä järjestöissä	700 000
Markkinointitoimenpiteet ja julkaisutoiminta	6 800 000
Look at Finland-lehti	1 450 000
Ulkomaalaisille järjestettävien myynninedistämismatkojen menot	660 000
Kotimaan matkailun markkinointitoimenpiteet ja julkaisutoiminta sekä aluetoimistojen suorittamat markkinointitoimenpiteet	4 000 000
Matkailualan tutkimustoiminta	450 000
Matkailualan kurssitoiminta	240 000
Yhteensä	14 300 000

1982 esitys	14 300 000
1981 menoarvio	14 000 000
1980 tilinpäätös	10 986 816

27. Matkailutoimistojen muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 615 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk hintojen nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 93 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 605 000 mk asemamaiden hintojen nousun ja tehostettujen markkinointitoimenpiteiden johdosta. Alamomentin loppusumma on 5 130 000 mk.

1982 esitys	5 223 000
1981 menoarvio	4 608 000
1980 tilinpäätös	3 957 191

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 492 500 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 500 mk hintojen nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on enintään 27 500 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 490 000 mk lähinnä rakennusten käyttömenojen kasvun ja muiden hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat (ulkomaanmatkat enintään 310 000)	440 000
Virkistystoiminta (enintään)	1 200
Muut henkilöstömenot	33 800
Rakennusten käyttö	900 000
Toimistomenot	700 000
Aluetoimistojen sekalaiset menot	170 000
Matkailusopimuksista ja virallisten valtuuskuntien vierailuista aiheutuvat menot	850 000
Muut menot	95 000
Yhteensä	3 190 000

1982 esitys	3 217 500
1981 menoarvio	2 725 000
1980 tilinpäätös	2 253 658

40. Valtionapu matkailun edistämistoimintaan

Momentille ehdotetaan edelleen 3 200 000 mk käytettäväksi avustuksina matkailun markkinointi- ja tiedotustoimintaan, matkailupalvelusten kehittämistoimintaan sekä matkailua palvelevan sisävesi- ja saaristoliikenteen tukemiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu markkinointi- ja tiedotustoimintaan	1 380 000
Valtionapu matkailupalvelusten kehittämiseen	500 000
Valtionapu sisävesiliikenteelle	1 100 000
Valtionapu saaristoliikenteelle	220 000
Yhteensä	3 200 000

1982 esitys	3 200 000
1981 menoarvio	3 200 000
1980 tilinpäätös	2 971 000

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 110 000 mk vanhentuneen kaluston ja konttorikonekannan uusimista varten matkailun edistämiskeskuksessa ja ulkomailla toimivissa matkailutoimistoissa.

1982 esitys	110 000
1981 menoarvio	150 000
1980 tilinpäätös	159 593

74. *Valtion omistamien matkailukiinteistöjen peruskorjaus ja laajennus (siirtomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 4 000 000 mk, mistä 3 800 000 mk Hetan matkailuhotellin rakentamista sekä 200 000 mk Ivalon matkailuhotellin matkailumajaksi peruskorjaamista varten. Aikaisemmin on myönnetty 1 200 000 mk Inarin ja Hetan matkailuhotellien uudistakennus-

ten suunnitteluun ja töiden käynnistämiseen sekä 100 000 mk Ivalon matkailuhotellin peruskorjauksen suunnittelun aloittamista varten.

1982 esitys	4 000 000
1981 menoarvio	1 100 000
1981 I lisämenoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	5 173 000

90. *Valtion hankintakeskus*

Valtion hankintakeskuksen liikevaihdon arvioidaan vuonna 1981 kasvavan noin 1 391 milj. markkaan eli noin 14 %. Vuonna 1982 liikevaihdon arvioidaan lisääntyvän noin 1 560 milj. markkaan eli noin 12 %. Hankintakeskuksen käyttötulojen arvioidaan vuonna 1982 olevan 35 427 200 mk. Käyttötulojen osuus liikevaihdosta muodostuu siten 2,27 %:ksi, kun vastaava luku vuonna 1980 oli 2,14 % ja vuonna 1981 sen arvioidaan muodostuvan 2,19 %:ksi. Käyttötulojen muutos suhteessa liikevaihtoon aiheutuu varastomyynnin osuuden lisääntymisestä. Hankintakeskuksen käyttömenojen osuuden liikevaihdosta arvioidaan vuonna 1982 olevan 1,92 %.

Valtion hankintakeskuksen liikekirjanpidon mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle 1982:

	mk
Myyntituotot	1 770 800 000
Myyntiin oikaisuerät	
Välilliset verot	— 210 800 000
Liikevaihto	1 560 000 000
Tavaraostot	— 1 524 572 800
Myyntikate	35 427 200
Kulut	
Palkat	17 435 300
Sosiaaliturva-	
maksut	1 220 700
Eläkkeet	3 313 700
Vuokrat	3 200 000
Muut kulut	8 077 500
	— 33 247 200
Käyttökate	2 180 000
Poistot	— 2 100 000
Tilikauden ylijäämä	80 000

01. *Palkkaukset (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 18 656 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet		
			1981	Muutos ± 1982/81	
1. <i>Sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkaukset</i>	126 300	+	10 500	1	—
2. <i>Työsubdepalkat</i>	16 629 500	+	1 978 700	294	+ 3
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	89 900	+	18 800	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	1 220 700	+	130 100	—	—
Varaus 1981		—	741 900	—	—
Varaus 1982	589 600	+	589 600	—	—
Yhteensä	18 656 000	+	1 985 800	295	+ 3

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 741 500 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Valtion materiaalihallinnon kehittämistehävien, kehitysyhteistyötehtävien ja varastotoimintojen lisääntymisen johdosta työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 173 200 mk kolmen henkilön palkkaamista varten.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 76 700 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 249 900 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 297 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 16 600 mk johtokunnan palkkioiden tarkistuksen johdosta.

1982 esitys	18 656 000
1981 menoarvio	16 670 200
1980 tilinpäätös	14 594 580

21. Hankinnan ja myynnin sekä varastotoiminnan menot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 875 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä varastotoiminnan kehittämisestä sekä hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään kuljetus- ja jakelumenoina 375 000 mk, lisäys on 500 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kuljetus- ja jakelumenot	2 400 000
Keskusvaraston muut menot	800 000
Aluevarastojen kokonaismenot	1 850 000
Hankinnan ja myynnin yhteydenpidon menot	125 000
Yhteensä	5 175 000

1982 esitys	5 175 000
1981 menoarvio	4 675 000
1980 tilinpäätös	3 283 152

29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 420 500 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 19 000 mk.

2. *Muut menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 418 500 mk lähinnä hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Matkat (ulkomaanmatkat enintään 70 000)	110 000
Virkistystoiminta (enintään)	3 500
Muut henkilöstömenot	380 000
Rakennusten käyttö	3 300 000
Atk-menot	500 000
Muut toimistomenot	1 700 000
Muut menot	90 000
Yhteensä	6 083 500

1982 esitys	6 102 500
1981 menoarvio	5 682 000
1980 tilinpäätös	4 744 714

70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 300 000 mk, mistä 800 000 mk atk-laitteiden ja toimistokoneiden hankkimista ja kaluston uusimista sekä 500 000 mk uuden toimitalon puhelinvaihteen ennakkomaksuosuutta varten.

1982 esitys	1 300 000
1981 menoarvio	920 000
1980 tilinpäätös	1 450 000

75. Keskusvaraston laajennus (siirtomääräraha)

Valtion hankintakeskuksen Pitäjämäen keskusvarastoa on tarkoitus laajentaa nykyisen varastorakennuksen jatkeeksi rakennettavalla, bruttopinta-alaltaan noin 2 550 m² varastohallilla hankintakeskuksen varastotoimintojen kehityksen turvaamiseksi ja tehostamiseksi. Keskusvaraston laajennuksen kustannusarvio ilman laitehankintoja on 7 000 000 mk. Vuonna 1982 toteutettavia suunnittelu- ja rakennustöitä varten momentille ehdotetaan 1 000 000 mk.

1982 esitys	1 000 000
-------------	-----------

88. Pitäjämäen toimintakeskus (siirtomääräraha)

Valtio on tehnyt esisopimuksen Helsingin kaupungin Pitäjänmäellä valtion hankintakeskuksen varastokiinteistön vieressä sijaitsevan tontin hankkimisesta valtiolle aluevaihdolla ja tontille rakennettavan, hyötypinta-alaltaan 4 670 m²:n ja tilavuudeltaan 25 700 m³:n suuruisen toimistorakennuksen ostamisesta valtiolle hankintakeskuksen toiminnan turvaamiseksi ja tehostamiseksi. Rakennuksen kustannusarvio liittäenäkuluineen on 24 100 000 mk. Hankkee-

seen on aikaisemmin myönnetty 7 000 000 mk.
Vuonna 1982 tapahtuvaa rakentamista varten
momentille ehdotetaan 11 000 000 mk.

1982 esitys 11 000 000
1981 menoarvio 7 000 000

92. Valtion polttoainekeskus

Turpeen tuotanto ja käyttö ovat kehittyneet
valtioneuvoston vuonna 1974 vahvistaman
polttoturpeen laajentamis- ja kehittämissohjel-
man mukaisesti. Vuonna 1982 on tarkoitus
tuottaa turvetta noin 12 milj. kuutiometriä.

Tuotettavalle turvemäärälle on riittävää käyt-
töä rakennetuissa uusissa turvevoimaloissa ja
metsäteollisuuden kattilalaitoksissa. Palaturve
ja turvebriketti laajentavat turpeen käyttöalaa
kiinteistölämmitykseen.

Polttoturpeen tuotannon yhteydessä saadaan
kasvuturvetta 10 % tuotannon kokonaismää-
rystä. Kasvuturpeen myynnin arvioidaan lisää-
ntyvän 10 % vuoteen 1981 verrattuna lähinnä
kasvuturvelajosteiden myynnin lisääntymisen
takia.

Valtion polttoainekeskuksen liikekirjanpidon
mukainen ennakoitu tuloslaskelma vuodelle
1982:

	mk	
Myyntituotot	759 440 000	
Myyntin oikaisuerät:		
Alennukset	300 000	
Luottotappiot	200 000	
Myyntirahdit	90 000 000	
Vientikulut	4 000 000	
Muut	500 000	— 95 000 000

Liikevaihto		664 440 000
Muuttuvat kulut:		
Aineet ja tavarat ..	— 300 000 000	
Palkat	— 120 000 000	
Sosiaalikulut	— 30 000 000	
Itsenäiset yrittäjät ja muut kulut	— 160 000 000	
Turvetuotannon valmis- telu	+ 40 000 000	
Valmistus omaan käyt- töön	+ 30 000 000	
Varastojen muutos	+ 20 000 000	— 520 000 000
Myyntikate		+ 144 440 000
Kiinteät kulut:		
Palkat	45 000 000	
Sosiaalikulut	18 000 000	
Vuokrat	10 000 000	
Matkat	8 000 000	
Toimistokulut	4 000 000	
Hallintokulut	6 000 000	
Muut kulut	1 440 000	— 92 440 000
Käyttökate		+ 52 000 000
Poistot		— 52 000 000
Liikevoitto		—
Muut tuotot ja kulut		+ 2 000 000
Tilikauden ylijäämä		2 000 000

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 16 911 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimer.	
			1981	Muutos ± 1982/81
2. Työsubdepalkat	15 232 900	+ 2 243 200	230	+ 8
3. Muut palkat ja palkkiot	37 100	+ 1 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 106 500	+ 149 100	—	—
	Varaus 1981	— 651 300	—	—
	Varaus 1982	534 500	—	—
	Yhteensä	16 911 000	+ 2 276 600	230 + 8

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 533 900
mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen joh-
dosta.

c) Työsubdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä
710 400 mk kahdeksan toimihenkilön palkkaa-
miseksi keskushallintoon ja jalostuslaitosten
käyttö- ja valvontatehtäviin. Alamomentilta 2

saadaan palkata enintään 238 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	16 911 000
1981 menoarvio	14 634 400
1980 tilinpäätös	11 718 366

05. Eläkkeet (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 000 000 mk, mistä 1 500 000 mk aiheutuu uusista eläkkeistä ja 1 500 000 mk eläkkeiden tarkistuksista.

1982 esitys	14 000 000
1981 menoarvio	11 000 000
1980 tilinpäätös	9 976 023

21. Hankinta- ja jakelutoiminta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 196 624 000 mk, mikä aiheutuu turpeen ja turvejalosteiden tuotannon lisäämisestä sekä tuontipoltoaineiden hintojen noususta. Määrärahalla on tarkoitus palkata edelleen keskimäärin 2 400 henkilöä turvetuotantoon sekä puutavaran hankintaan ja jalostukseen liittyviin tehtäviin.

1982 esitys	646 014 000
1981 menoarvio	449 390 000
1980 tilinpäätös	429 638 388

29. Muut käyttömenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 11 010 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 40 000 mk.

2. *Muut menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 11 000 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä soiden vuokrista, matkakustannusten lisääntymisestä sekä hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat (ulkomaanmatkat enintään 100 000)	8 000 000
Virkistystoiminta (enintään)	34 000
Muut henkilöstömenot	966 000
Vuokrat	10 000 000
Toimistomenot	4 000 000
Tutkimustoiminta	2 000 000
Tileistä poistot	600 000
Muut menot	4 400 000
Yhteensä	30 000 000

1982 esitys	30 040 000
1981 menoarvio	19 030 000
1980 tilinpäätös	846 426

70. Koneiden, laitteiden ja muun kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 37 500 000 mk turpeen sekä puutavaran hankinta-, kuljetus- ja tuotantotoiminnassa tarvittavien koneiden, laitteiden ja kaluston hankkimista varten. Määrärahasta käytetään enintään 8 000 000 mk vuoden 1980 ensimmäisessä lisämenoarviossa hyväksytyin hankintaohjelman mukaisiin menoihin.

1982 esitys	37 500 000
1981 menoarvio	35 000 000
1980 tilinpäätös	35 000 000

76. Jalostuslaitokset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 000 000 mk seuraavasti:

a) Jyrsinturpeen alhainen lämpöarvo tilavuusyksikköä kohti aiheuttaa suuret kuljetuskustannukset, joiden alentamiseksi turve tulisi kuivata ja puristaa pienpuristeiksi. Pienpuristeen valmistustekniikkaa ja markkinointia selvitetään Ilomantsin turvebrikettitehtaan yhteyteen rakennettavalla koelaitoksella. Selvitysten pohjalta ehdotetaan aloitettavaksi uuden, Haapavedelle sijoitettavan puristetehtaan suunnittelu. Uuden puristetehtaan ja sen tuotantomenetelmien tutkimus- ja suunnittelutyötä varten momentille ehdotetaan 3 000 000 mk.

b) Länsi-Suomen runsaiden turveraaka-ainevarojen hyödyntämiseksi ehdotetaan Merikarvialle sijoitettavan kasvuturvejalostuslaitoksen suunnittelua varten 1 000 000 mk.

1982 esitys	4 000 000
1981 II lisämenoarvioesitys	6 100 000

78. Polttoturvetuotannon valmistelu (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 80 000 000 mk tehostetun polttoturvetuotanto-ohjelman mukaisiin töihin polttoturvesoiden valmistelemiseksi tuotantokuntoon turvetoimituksia vastaavan tuotantomäärän saavuttamiseksi. Määrärahasta 60 000 000 mk on aikaisemmin suoritettu momentilta 34.50.77. Määrärahalla on tarkoitus palkata turvetuotannon valmisteluun liittyviin tehtäviin keskimäärin 750 henkilöä, mistä keskimäärin 500 henkilöä on aikaisemmin palkattu momentin 34.50.77 määrärahalta.

1982 esitys	80 000 000
1981 menoarvio	40 000 000
1980 tilinpäätös	28 000 000

88. *Maan bankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 16 000 000 mk turvetuotannossa tarvittavien tuotannon kannalta välttämättömien maa-alueiden hankkimista varten.

1982 esitys	16 000 000
1981 menoarvio	16 000 000
1980 tilinpäätös	12 000 000

99. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan muut menot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 107 000 mk seuraavasti:

3. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentilta ehdotetaan vähennettäväksi viransijaisten palkkioina 100 000 mk siirtona alamomentille 32.01.01.3. Alamomentin loppusumma on 50 000 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään vähennystä 7 000 mk. Alamomentin loppusumma on 3 500 mk.

1982 esitys	53 500
1981 menoarvio	160 500
1980 tilinpäätös	140 201

09. *Neuvottelu- ja toimikunnat*
Momentille ehdotetaan lisäystä 124 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä ulkomaisten investointien neuvottelukunnan menojen lisääntymisestä ja hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
CECA-neuvottelukunta	5 000
FINPRO-neuvottelukunta	90 000
Kaivoslautakunta	28 000
Kirjanpitolautakunta	65 000
Paineastialautakunta, räjähdysvaarallisten aineiden lautakunta, maakaasulautakunta ja rakennusmenttilautakunta	200 000
Kiinteistönvälittäjälautakunta	24 000
Kuluttajaneuvosto	250 000
Ulkomaisten investointien neuvottelukunta	100 000
Metrolagian neuvottelukunta	10 000
Yhteensä	772 000

1982 esitys	772 000
1981 menoarvio	648 000
1981 I lisämenoarvio	20 000
1980 tilinpäätös	446 557

26. *Kansainvälinen yhteistyö* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 545 000 mk, mistä 3 000 000 mk aiheutuu Suomen osuu-

desta kansainvälisen luonnonkumisopimuksen mukaisiin menoihin ja 545 000 mk lähinnä jäsenmaksujen kohoamisesta valuuttakurssien muutosten johdosta. Kun momentilta vähennetään kansainvälisen sokerisopimuksen aiheuttamina jäsenmaksuina 15 000 mk ja kansainvälisen tarkastussäännösten ja -toiminnan menoina 10 000 mk, lisäys on 3 520 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kansainvälisen jäähdytysinstitiutin jäsenmaksu	16 000
Kansainvälisen kahvijärjestön jäsenmaksu	150 000
Lyijy- ja sinkkiasioita käsittelevän kansainvälisen työryhmän jäsenmaksu	45 000
Kansainvälisen tinajärjestön jäsenmaksu ..	30 000
Osallistuminen OECD:n, ECE:n ja Pohjoismaiden neuvoston toimintaan ja muuhun pohjoismaiseen yhteistyöhön sekä EEC:n ja CECA:n toiminnan seuraamiseen	210 000
Kansainvälisen sokerisopimuksen aiheuttamat jäsenmaksut	45 000
Neuvoa-antavan puuvillakomitean jäsenmaksu	28 000
Euroopan tarkastuslaitosten yhteistyöjärjestön CEOC:n jäsenmaksu	24 000
Kansainvälisen tarkastussäännösten ja -toiminnan seuraaminen ja kehittäminen ..	60 000
Kansainvälisen paino- ja mittatoimiston jäsenmaksu	89 000
Lakisäätötoiminnan mittaustoiminnan kansainvälisen järjestön jäsenmaksu ja käännöstoimiston palvelumaksu	27 000
Kansainvälisen kaakaajärjestön jäsenmaksu ..	35 000
Kansainvälisen Atomienenergiajärjestön (IAEA) jäsenmaksu	2 100 000
OECD:n energia-alan järjestöjen ja sen eräiden tutkimus- ym projektien jäsenmaksut	1 500 000
Kansainvälisen näyttelytoimiston jäsenmaksu	10 000
Kansainväliseen yhteistyöhön liittyvät ulkomaanmatkat	190 000
Kansainvälisen luonnonkumisopimuksen aiheuttamat menot	3 000 000
Muut kansainvälisestä yhteistyöstä aiheuttavat menot	15 000
Yhteensä	7 574 000

1982 esitys	7 574 000
1981 menoarvio	4 054 000
1980 tilinpäätös	3 595 667

1982 esitys	600 000
1981 menoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	—

40. *Ahvenanmaan ja mantereen välisten tavarakuljetusten kuljetuskustannusten alentaminen*

Momentille ehdotetaan 600 000 mk Ahvenanmaan maakuntahallituksen käytettäväksi valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaisesti Ahvenanmaan ja mantereen välisten tavarakuljetuskustannusten alentamiseksi. Lisäys on 300 000 mk.

95. *Maanomistajien osuus puolustusmaksuista (arviomääräraha)*

Kaivoslain (503/65) perusteella maanomistajille suoritettavia puolustusmaksujen osuuksia varten momentille merkitään 39 000 mk. Vähenys on 3 000 mk.

1982 esitys	39 000
1981 menoarvio	42 000
1980 tilinpäätös	41 750

Päälukon 32 menot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös v. 1980 1 000 mk	Menoarvio v. 1981 1 000 mk	Ehdotus v. 1982 1 000 mk	Muutos 1981—1982 ± 1 000 mk ± %	
01. Kauppa- ja teollisuusministeriö (810)	19 736	22 818	25 813	+ 2 995	+ 13
02. Teollisuuspiirit (810)	9 920	12 825	15 523	+ 2 698	+ 21
04. Puolustustaloudellinen suunnittelu- kunta (170)	848	1 540	1 656	+ 116	+ 8
06. Varmuusvarastointi (170)	106 444	181 000	251 200	+ 70 200	+ 39
10. Merenkululaitos (730)	297 061	331 068	376 966	+ 45 898	+ 14
26. Merentutkimuslaitos (830)	8 114	9 677	10 682	+ 1 005	+ 10
28. Elinkeinohallitus (820)	12 533	14 963	16 342	+ 1 380	+ 9
29. Elinkeinovalvonnan aluehallinto (820)	3 951	4 515	4 952	+ 437	+ 10
30. Kilpailuasiamiehen toimisto (820) ..	414	455	494	+ 39	+ 9
31. Kuluttajansuoja (820)	2 889	4 374	4 971	+ 597	+ 14
32. Patentti- ja rekisterihallitus (820) ..	19 599	23 767	26 881	+ 3 114	+ 13
34. Lisenssivirasto (820)	1 670	2 073	2 426	+ 353	+ 17
39. Teknillinen tarkastuslaitos (820) ..	17 524	20 767	27 973	+ 7 206	+ 35
40. Geologinen tutkimuslaitos (830) ..	58 146	65 353	99 502	+ 34 149	+ 52
42. Valtion teknillinen tutkimuskeskus (830)	85 288	102 184	122 130	+ 19 946	+ 20
43. Valtion teknillisen tutkimuskeskuk- sen ulkopuolisille suorittamat tehtä- vät (830)	89 457	103 033	133 357	+ 30 324	+ 29
44. Energiatalous (860)	114 494	175 620	241 268	+ 65 648	+ 37
46. Teknisen ja kaupallisen tutkimuksen tukeminen (830)	139 367	183 950	197 950	+ 14 000	+ 8
49. Teollisuussihteerit (830)	7 190	8 258	10 130	+ 1 872	+ 23
50. Teollisuuden edistäminen (850)	399 875	169 271	105 646	— 63 625	— 38
50. Ulkomaankaupan edistäminen (880)	515 406	255 245	394 040	+ 138 795	+ 54
61. Kotimaankaupan edistäminen (870)	2 654	4 900	5 300	+ 400	+ 8
70. Kehitysalueiden teollisuuden edistä- minen (850)	312 308	298 575	424 220	+ 125 645	+ 42
71. Kehitysaluerahasto Oy (840)	147 785	155 291	207 300	+ 52 009	+ 33
80. Matkailun edistämiskeskus (870) ..	32 667	33 658	39 423	+ 5 764	+ 17
90. Valtion hankintakeskus (050)	1 450	7 920	13 300	+ 5 380	+ 93
92. Valtion polttoainekeskus (860) ..	112 011	107 250	137 500	+ 30 250	+ 28
99. Kauppa- ja teollisuusministeriön hal- linnonalan muut menot (810)	11 632	5 955	9 789	+ 3 834	+ 64
Yhteensä	2 530 435	2 306 302	2 906 733	+ 600 431	+ 26

Pääluokan 32 liikeyritysten käyttömenot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
90. Valtion hankintakeskus (050)	23 342	28 064	30 970	+ 2 906	+ 10
92. Valtion polttoainekeskus (860)	452 179	494 054	706 965	+ 212 911	+ 43
Yhteensä	475 522	522 118	737 935	+ 215 817	+ 41

Pääloukka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Sosiaali- ja terveysministeriö

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 17 928 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	15 324 100	+ 1 498 600	202	+ 2
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	543 400	+ 100 700	12	+ 1
3. Muut palkat ja palkkiot	321 200	+ 207 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 172 800	+ 115 700	—	—
Varaus 1981		— 719 100	—	—
Varaus 1982	566 500	+ 566 500	—	—
Yhteensä	17 928 000	+ 1 770 100	214	+ 3

Henkilöstön määrän lisäys aiheutuu siirrosta momentilta 24.20.01.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 463 200 mk, mistä 1 452 100 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Ehdotetaan lakkautettavaksi avoinna oleva tarpeettomaksi käynyt ylimääräinen konekirjoittajan toimi (V 10).

Tarkoituksenmukaisen tehtävienjaon aikaansaamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien kahden ylimääräisen sosiaaliavustajan (V 25) (Tukholma ja Kööpenhamina) sekä tilapäisen toimistoapulaisen (Tukholma) siirtämistä ulkoasiainministeriön hallinnonalalta sosiaali- ja terveysministeriön alaisuuteen. Tämän johdosta ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi kaksi ylimääräistä sosiaaliavustajan tointa (V 25) sekä varattavaksi määräraha tilapäisen toimistoapulaisen palkkaamista varten. Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien momentilta 24.20.01 lakkauttaa kaksi ylimääräistä sosiaaliavustajan tointa sekä tilapäisten palkkioista vähentää toimistoapulaisen palkkaamiseen varattu määräraha.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdo-

tetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen vahtimestarin toimi (V 9).

Lisäys on 91 100 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 48 100 mk toimistosihteerin (V 16) palkkaamiseksi. Toimen palkkaus on aikaisemmin suoritettu momentilta 28.80.02.

Viitaten kohdan b perusteluihin ehdotetaan tilapäisten palkkioihin lisäystä 36 000 mk toimistoapulaisen palkkaamista varten.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää ylimääräistetyt toimen palkkiona 31 400 mk.

Lisäys on 52 700 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 13 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 200 000 mk, mistä 13 500 mk aiheutuu työaika-, ylityö- ja vuosilomakorvauksista sekä 186 500 mk siirrosta momentilta 24.20.01 sosiaaliavustajien ja toimistoapulaisen paikallis-, puoliso-, lapsi-, asunto- ja edustuskorvauksina.

1982 esitys	17 928 000
1981 menoarvio	16 157 900
1980 tilinpäätös	13 783 390

09. *Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat*
Momentille ehdotetaan lisäystä 270 000 mk, mistä 94 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 176 000 mk teknillisten turvallisuus-säännösten ja -ohjeiden neuvottelukunnan menojen siirrosta momentilta 33.03.09.

1982 esitys	1 100 000
1981 menoarvio	830 000
1980 tilinpäätös	484 968

21. *Tutkimustoiminta*

Momentille ehdotetaan lisäystä 72 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajentamisesta ta- loudellisiin tutkimuksiin ja kustannusten noususta. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään neljä henkilöä.

1982 esitys	460 000
1981 menoarvio	388 000
1981 I lisämenoarvio	97 000
1980 tilinpäätös	385 000

22. *Kebittämistoiminta*

Momentille ehdotetaan lisäystä 35 000 mk kustannusten nousun johdosta. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään kolme henkilöä.

1982 esitys	360 000
1981 menoarvio	325 000
1980 tilinpäätös	293 558

29. *Muut kulutusmenot (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 112 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 16 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 111 000 mk, mistä 1 061 000 mk aiheutuu vuokratilojen lisääntymisestä johduttavasta rakennusten käyttömenojen kasvusta, vakuutusilastojen laadintaa ja vakuutusyhtiöiden tarkastusta palvelevan atk-järjestelmän luomisesta ja kustannusten noususta sekä 50 000 mk siirrosta momentilta 24.10.29 ulkoasiainministeriön hallinnonalalta siirrettävien sosiaali-avustajien toimistomenoina.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	983 000
Kotimaan matkat	200 000
Atk-menot	223 000
Koulutus	270 000
Toimistomenot	1 600 000
Sosiaalinen Aikakauskirja	68 000
Virkistystoiminta (enintään)	2 500
Muut menot	267 500
Yhteensä	3 614 000

1982 esitys	3 630 000
1981 menoarvio	2 518 000
1981 I lisämenoarvio	145 000
1980 tilinpäätös	2 282 190

70. *Kaluston bankkiminen*

Momentille ehdotetaan 76 000 mk kaluston ja konttorikoneiden uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	76 000
1981 menoarvio	70 000
1981 I lisämenoarvio	40 000
1980 tilinpäätös	34 846

02. *Lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastot*

Luvun nimike on muutettu.

01. *Palkkaukset (arviomääräraha)*

Momentille ehdotetaan 13 328 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalikkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	12 007 200	+ 1 091 600	147	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	28 000	+ 1 100	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	871 600	+ 67 300	—	—
	Varaus 1981	— 547 100	—	—
	Varaus 1982	421 200	—	—
Yhteensä	13 328 000	+ 1 034 100	147	—

Muutokset aiheutuvat palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

1982 esitys	13 328 000
1981 menoarvio	12 293 900
1980 tilinpäätös	11 237 276

09. Pysyvät neuvottelukunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	200 000
1981 menoarvio	190 000
1980 tilinpäätös	126 085

28. Koulutustoiminta

Momentille ehdotetaan lisäystä 8 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	85 000
1981 menoarvio	77 000
1980 tilinpäätös	61 808

03. Työsuojeluhallinto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 26 267 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	22 747 900	+ 2 191 100	339	+ 2
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	771 800	— 19 600	25	— 2
3. Muut palkat ja palkkiot	199 100	+ 12 700	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 718 000	+ 140 000	—	—
Varaus 1981		— 1 073 500	—	—
Varaus 1982	830 200	+ 830 200	—	—
Yhteensä	26 267 000	+ 2 080 900	364	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 168 700 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Virkamiesasemaa edellyttävien tehtävien tarkoituksenmukaista hoitamista varten työsuojeluhallitukseen ehdotetaan perustettavaksi 1. 3. 1982 lukien ylimääräinen suunnitteluosasto (V 28). Vastaavasti työsuohdepaikoista voidaan vähentää yhden henkilön palkkaamiseen varattu määräraha.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavan toimihenkilön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan työsuojelun piirihallintoon 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen tarkastajan toimi (V 25).

Lisäys on 114 900 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan työsuohdepaikoista vähentää 65 300 mk suunnitteluosaston palkkana.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 57 400 mk ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 176 300 mk neljän atk-kirjoittajan palkkaamiseksi. Vastaavasti voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 149 800 mk neljän lävistäjän (V 8) palkkiona.

Työsuhdepalkoista vähennetään 3 200 mk vuoden 1981 aikana siirretyn toimen palkkana. Vähennys on 99 400 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 23 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	26 267 000
1981 menoarvio	24 186 100
1980 tilinpäätös	22 033 132

09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 22 000 mk kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään teknillisten turvallisuussäännösten ja -ohjeiden neuvottelukunnan menot 176 000 mk siirtona momentille 33.01.09, vähennys on 154 000 mk.

1982 esitys	242 000
1981 menoarvio	396 000
1980 tilinpäätös	261 866

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 809 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 11 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 808 000 mk toiminnan tehostamisen ja kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Rakennusten käyttö	1 540 000
Painatus	275 000
Kotimaan matkat	1 936 000
Tiedotus	100 000
Atk-menot	550 000
Kehittämistoiminta	440 000
Koulutus	650 000
Ammattikirjallisuus	110 000
Työsuojelunäyttely	100 000
Palvelut asiantuntijalaitoksilta	140 000
Virkistystoiminta (enintään)	4 500
Muut menot	1 895 500
Yhteensä	7 741 000

1982 esitys	7 752 000
1981 menoarvio	6 943 000
1980 tilinpäätös	6 679 480

66. Kansainvälinen yhteistyö

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk kustannusten nousun johdosta.

	mk
Käyttösuunnitelma:	
Pohjoismainen yhteistyö	125 000
Kahdenvälinen yhteistyö	24 000
Suomalaisten alusten tarkastustoiminta ulkomailla	42 000
Muu yhteistyö	145 000
Yhteensä	336 000

1982 esitys	336 000
1981 menoarvio	286 000
1980 tilinpäätös	213 746

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 250 000 mk työsuojeluhallituksen ja työsuojelupiirien kaluston uusimista ja täydentämistä sekä työsuojelupiirien mittauslaitteiden uusimista varten.

1982 esitys	250 000
1981 menoarvio	250 000
1980 tilinpäätös	249 781

05. Kunnallinen työsuojelutarkastus

30. *Valtionosuus kunnille työsuojelutarkastajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään kunnille työsuojelutarkastajien toiminnasta aiheutuviin käyttökus-

tannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten lisäystä 1 254 000 mk, mistä 25 000 mk aiheutuu määrärahan oikaisusta matkakustannuksiin, 881 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 284 000 mk va-

rauksesta vuodelle 1982 ja 64 000 mk hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään määrärahan oikaisuna henkilöstömenoista 266 200 mk ja varauksena vuodelle 1981 375 000 mk, lisäys on 612 800 mk. Ehdotetaan, ettei valtionosuuden piiriin vuonna 1982 hyväksyttyä uutta henkilöstöä.

Käyttösuunnitelma:		mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	8 399 000
Valtionosuus matkakustannuksiin	725 000
	Yhteensä	9 124 000
1982 esitys	9 124 000
1981 menoarvio	8 511 200
1980 tilinpäätös	7 205 531

06. Työterveyslaitos

50. (33.07.50) Valtionapu työterveyslaitoksen menoihin

Momentille merkitään työterveyslaitoksen toiminnasta vuonna 1982 aiheutuviin menoihin lain nojalla suoritettavaa valtionapua varten lisäystä 6 900 000 mk, mikä aiheutuu kuuden uuden henkilön palkkaamisesta, Tampereen ja Lappeenrannan aluelaitosten vuokrasta, toiminnan tehostamisesta ja kustannusten noususta. Henkilöstölisäyksestä neljä on tarkoitettu aluelaitoksiin ja kaksi tapaturma- ja suojaintutkimukseen.

Edellä mainitun lisäksi työterveyslaitokselle

arvioidaan kertyvän vuonna 1982 noin 2 000 000 mk sellaisia menoja ja tuloja, joita ei lueta valtionapuun oikeuttavaksi toiminnaksi.

Käyttösuunnitelma:		mk
Valtionapu palkkausmenoihin	37 600 000
Valtionapu muihin menoihin	23 600 000
	Yhteensä	61 200 000

1982 esitys	61 200 000
1981 menoarvio	54 300 000
1980 tilinpäätös	47 000 000

07. Työsuojelun muut menot

(50.) Valtionapu työterveyslaitoksen menoihin

Momentti ja sen määräraha on siirretty lukuun 33.06 momentiksi 50.

51. Avustus työsuojelun tiedotustoimintaa varten

Momentille ehdotetaan 100 000 mk avustuksena työsuojeluviiikon tiedotus-, koulutus- ja valustilaisuuksien järjestämistä varten. Kun momentilta ehdotetaan vähennettäväksi vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 150 000 markan määräraha, vähennys on 50 000 mk.

1982 esitys	100 000
1981 menoarvio	150 000

56. Valtionapu työsuojelukoulutukseen

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan edelleen 700 000 mk.

Käyttösuunnitelma:		mk
Valtionapu ammattiyhdistysliikkeelle	475 000
Valtionapu omaa työtään tekevien ja pienyritystajien järjestölle	225 000
	Yhteensä	700 000

1982 esitys	700 000
1981 menoarvio	700 000
1980 tilinpäätös	700 000

11. Tarkastuslautakunta

Luvun nimike on muutettu.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 629 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	990 900	+ 93 300	17	—
2. Työsubdepalkat	21 000	+ 2 200	—	—
3. Muut palkat ja palkeiot	459 500	+ 21 900	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	106 100	+ 6 600	—	—
	Varaus 1981	— 67 700	—	—
	Varaus 1982	+ 51 500	—	—
	Yhteensä	1 629 000	17	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 111 900 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 5 500 mk varapuheenjohtajien ja jäsenten kuukauspalkkioita varten.

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisättäväksi alamomenttijako ja lisäystä 15 000 mk seuraavasti:

1. Käyttövarat. Alamomentille ehdotetaan enintään 1 000 mk.

2. Sekalaiset menot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 14 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on 184 000 mk.

1982 esitys 1 629 000
1981 menoarvio 1 521 200
1980 tilinpäätös 1 076 623

1982 esitys 185 000
1981 menoarvio 170 000
1980 tilinpäätös 154 562

12. Työneuvosto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 429 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	240 400	+ 21 500	3	—
2. Työsubdepalkat	27 400	+ 3 200	—	—
3. Muut palkat ja palkeiot	119 200	+ 22 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	28 500	+ 3 500	—	—
	Varaus 1981	— 17 000	—	—
	Varaus 1982	+ 13 500	—	—
	Yhteensä	429 000	3	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 27 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 19 400 mk kokouspalkkioita varten.

1982 esitys	429 000
1981 menoarvio	382 000
1980 tilinpäätös	270 123

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

2. Sekalaiset menot. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 4 000 mk kustannusten nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on 52 000 mk.

1982 esitys	53 000
1981 menoarvio	49 000
1980 tilinpäätös	38 732

14. Tapaturmavirasto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 20 090 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	16 732 100	+ 1 769 200	323	+ 1
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	1 184 900	+ 20 400	42	— 2
3. Muut palkat ja palkkiot	223 800	+ 9 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 314 300	+ 113 200	—	—
	Varaus 1981	— 817 100	—	—
	Varaus 1982	+ 634 900	—	—
	Yhteensä	+ 1 729 900	365	— 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 864 500 mk, mistä 1 829 800 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten tarkastustoiminnan tehostamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen tarkastajan toimi (V 22). Vastaavasti tilapäisten palkkioista vähennetään toimistosihteen palkkaamiseen varattu määräraha.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavan toimihenkilön aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen kanslistin toimi (V 12).

Ehdotetaan lakkautettavaksi ylimääräinen avoinna oleva tarpeettomaksi käynyt siivoojan toimi (V 8).

Lisäys on 43 700 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 1. 3. 1982 lukien 45 700 mk toimistosihteen (V 19) palkkioina.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 38 100 mk ylimääräistetyin toimen palkkiona.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 25 500 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen toimen palkkioina.

Vähennys on 109 300 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 40 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	20 090 000
1981 menoarvio	18 360 100
1980 tilinpäätös	15 878 043

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 257 500 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 500 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 2 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 432 000 mk kustannusten nousun johdosta. Kun alamomentilta vähennetään kertamenot 125 000 mk sekä lausunto- ja jäsenmaksujen vähenemisen johdosta 50 000 mk, lisäys on 257 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Rakennusten käyttö	2 740 000
Painatus	130 000
Kotimaan matkat	30 000
Atk-menot	1 426 000
Koulutus	15 000
Lausunto- ja jäsenmaksut	187 000
Vahinkojen selvittelykustannukset	33 000
Virkistystoiminta (enintään)	4 500
Muut menot	555 500
Yhteensä	5 121 000

1982 esitys	5 123 000
1981 menoarvio	4 865 500
1980 tilinpäätös	4 278 766

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 170 000 mk kaluston ja konttorikoneiden uusimista ja täydentämistä sekä toimipaikkaruokalan uuden kaluston hankkimista varten.

1982 esitys	170 000
1981 menoarvio	145 000
1980 tilinpäätös	134 999

15. Perhekustannusten tasaus

31. Valtionosuus kunnille elatustuesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 132 936 000 mk. Vähennys 22 464 000 mk aiheutuu takaisinperinnän tehostumisesta sekä elatustukea saavien lasten oletettua pienemmästä lukumäärästä.

1982 esitys	132 936 000
1981 menoarvio	155 400 000
1980 tilinpäätös	104 814 634

32. Kotona tapahtuvan hoidon tukeminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 42 000 000 mk, mikä aiheutuu lasten kotona tapahtuvan hoidon tukeen oikeutettujen piirin laajentamisesta valtioneuvoston tarkemmin määräämien perusteiden mukaisesti.

1982 esitys	102 000 000
1981 menoarvio	60 000 000
1980 tilinpäätös	36 000 000

51. Äitiysavustus (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 075 000 mk äitiysavustusten korottamiseksi kustannusten nousun johdosta 375 markasta 415 markkaan 1. 1. 1982 lukien.

1982 esitys	29 700 000
1981 menoarvio	27 625 000
1980 tilinpäätös	26 462 219

52. Lapsilisät (arviomääräraha)

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi lapsilisälain 1 §:n sekä 1 a §:n muuttamisesta siten, että lapsilisiä korotetaan 1. 10. 1982 lukien 14 prosentilla sekä alle 3-vuotiaille suoritettavaa korotettua lapsilisää samoin 14 prosentilla. Tämän sekä vuonna 1981 suoritettujen korotusten johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 135 000 000 mk.

1982 esitys	1 813 000 000
1981 menoarvio	1 678 000 000
1980 tilinpäätös	1 434 425 268

17. Yleinen perhe-eläke

50. Yleinen perhe-eläke (arviomääräraha)	1982 esitys	220 000 000
Momentille merkitään yleisestä perhe-eläkkeestä Kansaneläkelaitokselle aiheutuvien kustannusten korvaamiseen lisäystä 15 000 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä eläkkeiden indeksikorotuksista.	1981 menoarvio	205 000 000
	1980 tilinpäätös	172 247 712

18. Työttömyysvakuutus

50. Valtionapu työttömyyskassoille (arviomääräraha)

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta siten, että työttömyysavustusten 500 päivän enimmäisrajan voimassaoloaikaa jatketaan vuoden 1982 loppuun. Samalla esitetään lain 24 ja 26 b §:n muuttamista 1.1.—31.12.1982 väliseksi ajaksi siten, että valtionapurahaa alennetaan 17 prosenttiyksiköllä 23 prosenttiin ja työttömyyskassojen keskuskassan tukimaksun suuruutta korotetaan vastaavasti.

Momentille merkitään valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain (125/34) mukaisen apurahan suorittamiseen valtion varoista vähennystä 50 000 000 mk, mikä aiheutuu valtionosuuden pienentämisestä. Samalla ehdotetaan, että momentin määrärahasta saadaan käyttää enintään 3 000 000 mk lisäavustusten maksamiseen vaikeassa asemassa oleville työttömyyskassoille.

1982 esitys	145 000 000
1981 menoarvio	195 000 000
1980 tilinpäätös	135 960 538

19. Sairausvakuutus

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi vuodelta 1982 suoritettavasta työnantajan sosiaaliturvamaksusta ja vakuutetun sairausvakuutusmaksusta. Esityksen mukaan vakuutetun sairausvakuutusmaksu olisi 1,00 penniä äyriältä.

Momentille merkitään käytettäväksi sairausvakuutuslain mukaisen valtion osuuden suo-

rittamiseen sairausvakuutusrahastoon lisäystä 357 000 000 mk, mikä aiheutuu valtion osuuden määrittämisestä 15 prosentiksi sairaus- ja äitiysrahojen kokonaismäärästä.

1982 esitys	358 000 000
1981 menoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	1 000 000

20. Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus

Yleisperusteluihin viitaten eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laeiksi kansaneläkelain, työntekijäin eläkelain, maatalousryntäjien eläkelain ja valtion eläkelain muuttamisesta siten, että työttömyyseläkkeen saisivat myös

vuonna 1927 tai sitä ennen syntyneet pitkäaikaisesti työttömät työntekijät. Sama ikärajan alennus ulotetaan koskemaan sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmää.

50. *Valtion osuus merimieseläkekassan menoista* (arviomääräraha)

Momentille merkitään merimieseläkkeistä johtuvan lakisääteisen valtion osuuden suorittamista varten lisäystä 5 700 000 mk, mikä aiheutuu TEL-indeksin noususta ja eläkekannan kasvusta.

1982 esitys	39 300 000
1981 menoarvio	33 600 000
1980 tilinpäätös	27 109 696

51. *Valtion osuus maatalousyrittäjien eläkelaista johtuvista menoista* (arviomääräraha)

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö tulee vahvistamaan vuodelta 1982 perittävän maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:n mukaisen vakuutusmaksun perusprosentin 12,6 prosentiksi. Momentille merkitään maatalousyrittäjien eläkkeistä johtuvan lakisääteisen valtion osuuden suorittamiseen 597 800 000 mk. Lisäys on 153 400 000 mk, mistä 152 600 000 mk aiheutuu lähinnä TEL-indeksin noususta ja eläkekannan kasvusta sekä 800 000 mk lukuperusteluihin viitaten työttömyyseläkeikäräjän alentamisesta.

1982 esitys	597 800 000
1981 menoarvio	444 400 000
1981 I lisämenoarvio	31 300 000
1980 tilinpäätös	358 200 170

52. *Valtion osuus yrittäjien eläkelaista johtuvista menoista* (arviomääräraha)

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö tulee vahvistamaan vuodelta 1982 perittävän yrittäjien elä-

kelain 9 §:n mukaisen vakuutusmaksuprocentin 12,6 prosentiksi. Momentille merkitään yrittäjien eläkkeistä johtuvan lakisääteisen valtion osuuden suorittamista varten 259 500 000 mk. Lisäys 61 500 000 mk aiheutuu lähinnä TEL-indeksin noususta ja eläkekannan kasvusta.

1982 esitys	259 500 000
1981 menoarvio	198 000 000
1980 tilinpäätös	151 915 253

60. *Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista* (arviomääräraha)

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi vuodelta 1982 suoritettavasta työnantajan sosiaaliturvamaksusta ja vakuutetun sairausvakuutusmaksusta. Esityksen mukaan työnantajan kansaneläkemaksun suuruus on 4,625, 5,125 tai 5,625 prosenttia palkoista riippuen poistojen määrästä ja suhteesta maksettuihin palkkoihin. Sosiaalietujen verotusta koskevien lainmuutosten johdosta muuttuvat tukiosien rahoitusosuudet 1.1.1982 lukien siten, että Kansaneläkelaitoksen rahoitusosuus on 60 prosenttia, kuntien rahoitusosuus noin 23,6 prosenttia ja valtion rahoitusosuus noin 16,4 prosenttia eläkkeiden tukiosista johtuvista kustannuksista. Momentille merkitään kansaneläkelain mukaisen valtion osuuden suorittamista varten vähennystä 85 000 000 mk, mikä aiheutuu tukiosien rahoitusosuuksien muutoksista.

1982 esitys	465 000 000
1981 menoarvio	550 000 000
1980 tilinpäätös	533 849 229

21. Sotilasvammakorvaukset ja sotaeläkkeet

50. *Sotilasvammakorvaukset* (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille merkitään lakisääteisiä sotilasvammakorvauksia varten lisäystä 89 500 000 mk, mikä aiheutuu TEL-indeksin mukaisesta sotilasvammakorvausten tarkistamisesta ja täydennyskoron määrääytymisperusteiden tarkistamisesta 1.7.1981 lukien.

1982 esitys	950 000 000
1981 menoarvio	860 500 000
1980 tilinpäätös	775 796 039

51. *Sotaeläkkeet* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan ylimääräisiä sotaeläkkeitä varten lisäystä 700 000 mk, mikä aiheutuu 1.7.1981 suoritetuista eläkkeiden korotuksista. Samalla ehdotetaan, että määräraha saadaan käyttää enintään 500 000 mk vuoden kuluessa myönnettäviin eläkkeisiin.

1982 esitys	7 800 000
1981 menoarvio	7 100 000
1980 tilinpäätös	4 569 075

52. *Rintamasotilaseläkkeet ja asumistuki* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lakisääteisiä rintamasotilaseläkkeitä ja asumistukia varten lisäystä 114 500 000 mk, mikä aiheutuu vuonna 1981 toteutetusta lainmuutoksesta ja indeksikorjauksista.

1982 esitys	546 000 000
1981 menoarvio	431 500 000
1980 tilinpäätös	313 203 066

53. Rintamaveteraanien varhaiseläke (arviomääräraha)

Viitaten eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen laiksi rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä momentille ehdotetaan 10 000 000 mk 1.10.1982 lukien maksettavia rintamaveteraanien varhaiseläkkeitä varten. Lain mukaisia eläkkeitä maksettaisiin ensi vaiheessa ikärajoituksetta kaikille sotainvalideille, joiden invalideetti on vähintään 50 % sekä 58 vuotta täyttäneille sotainvalideille, joiden invalideetti on vähintään 30 %.

1982 esitys	10 000 000
-------------------	------------

55. Valtion korvaus sotainvalidien kuntous- ja hoitolaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään sotainvalidien kuntous- ja hoitolaitosten käyttökustannuksiin lainojalla suoritettavaa valtion korvausta varten lisäystä 9 002 000 mk, mistä vuonna 1982

tapahtuvasta enintään 25 uuden henkilön palkkaamisesta aiheutuu henkilöstömenoihin 1 700 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 850 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 3 572 000 mk, varauksesta vuodelle 1982 1 211 000 mk sekä hintojen noususta 1 669 000 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1981 1 466 500 mk, lisäys on 7 535 500 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion korvaus palkkausmenoihin	35 813 000
Valtion korvaus muihin käyttökustannuksiin	17 668 000
Yhteensä	53 481 000

1982 esitys	53 481 000
1981 menoarvio	45 945 500

56. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan

Momentille ehdotetaan 1 100 000 mk käytettäväksi sotainvalidien puolisojen kuntoutustoimintaan sosiaali- ja terveystieteiden vahvistamien perusteiden mukaan tapaturmaviraston valvonnassa ja yhteistyössä lääkintöhallituksen sekä rintamaveteraanien ja sotainvalidien järjestöjen kanssa. Määrärahasta 1 000 000 mk on siirtoa momentilta 33.85.56 ja 100 000 mk aiheutuu kustannusten noususta.

1982 esitys	1 100 000
-------------------	-----------

23. Asevelvollisten ja heidän omaistensa avustaminen

50. Sotilasavustukset (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 3 500 000 mk sotilasavustukseen oikeutettujen määrän vähenemisen johdosta.

1982 esitys	21 743 000
1981 menoarvio	25 243 000
1980 tilinpäätös	18 820 388

56. Asevelvollisten kotiuttamisraha (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 500 000 mk 1.7.1981 lukien tapahtuneen kotiuttamisrahan korottamisen johdosta.

1982 esitys	7 600 000
1981 menoarvio	6 100 000
1980 tilinpäätös	5 570 988

24. Erät vahingonkorvaukset

50. Tapaturmakorvaukset (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu. Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille merkitään TEL-indeksin nousun johdosta lisäystä 3 345 000 mk.

1982 esitys	36 780 000
1981 menoarvio	33 435 000
1980 tilinpäätös	29 592 095

51. *Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista* (arviomääräraha)

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaiksi, jonka mukaan valtio korvaisi 1. 7. 1982 lukien 25 prosenttia maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen aiheuttamista kokonaiskustannuksista. Momentille merkitään 9 000 000 mk käytettäväksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisen valtion osuuden suorittamiseen.

1982 esitys 9 000 000

53. *Liiikennevakuutuskorvaukset* (arviomääräraha)

Momentille merkitään liikennevahinkotapausten vähenemisen johdosta vähennystä 600 000 mk.

1982 esitys 5 600 000
1981 menoarvio 6 200 000
1980 tilinpäätös 4 586 622

55. *Rikosvahinkokorvaukset* (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille merkitään lisäystä 470 000 mk elinkustannusindeksin nousun aiheuttaman korvausten tarkistuksen johdosta.

1982 esitys 3 000 000
1981 menoarvio 2 530 000
1980 tilinpäätös 2 455 918

26. Muu toimeentuloturva

30. *Valtionosuus kunnille huoltoapulain mukaisiin kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 4 000 000 mk kunnille sosiaalihuollosta aiheutuviin menoihin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys 47 560 000
1981 menoarvio 43 560 000
1980 tilinpäätös 34 547 000

35. *Vanhusten ja vammaisten kotona tapahtuvan hoidon tukemista koskeva kokeilutoiminta* (siirtomääräraha) (kertameno)

Momentille ehdotetaan edelleen kertamenona 1 000 000 mk sekä lisäystä kertamenona 1 000 000 mk käytettäväksi vanhusten ja vammaisten kotona tapahtuvan hoidon tukemista koskevaan kokeilutoimintaan valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti. Määräraha on tarkoitus kohdistaa henkilöille, jotka tarvitsevat kotona asumisen turvaamiseksi jatkuvaa hoitoapua.

1982 esitys 2 000 000
1981 menoarvio 1 000 000

51. *Invalidiraha* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 10 344 000 mk, mikä aiheutuu lain nojalla suoritettavasta invalidirahan TEL-indeksin mukaisesta tarkistuksesta.

1982 esitys 96 544 000
1981 menoarvio 86 200 000
1980 tilinpäätös 73 708 443

53. *Valtionavustus erälle veteraanijärjestölle*

Momentille ehdotetaan lisäystä 25 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta ja Sotavangit ry:n ottamisesta valtionavustuksen piiriin.

1982 esitys 225 000
1981 menoarvio 200 000
1980 tilinpäätös 100 000

29. Yleisavustus kunnille alkoholivaroista

30. Valtionosuus ja -avustus kunnille alkoholivaroista kuntien yleisiin tarpeisiin (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 14 245 200 mk asukasta kohden lasketun valtionosuuden

ja -avustuksen maksamiseksi edelleen 3 markan suuruisena.

1982 esitys	14 245 200
1981 menoarvio	14 245 200
1980 tilinpäätös	14 208 237

30. Sosiaalihuolto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 13 065 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	9 674 700	+ 1 103 700	145	+ 3
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	1 772 500	+ 4 500	42	— 3
3. Muut palkat ja palkkiot	350 200	+ 18 200	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	854 700	+ 70 000	—	—
	Varaus 1981	— 533 500	—	—
	Varaus 1982	+ 412 900	—	—
	Yhteensä	13 065 000	187	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 140 800 mk, mistä 1 116 200 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Maatalousyrittäjien vuosiloma- ja sijaisaputoimintoihin liittyviä tehtäviä varten ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen ylitarkastajan toimi (V 29). Vastaavasti työsuhdepalkoista voidaan vähentää yhden henkilön palkkaamiseen varattu määräraha.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen ylitarkastajan toimi (V 27) ja ylimääräinen tarkastajan toimi (V 25).

Lisäys on 179 100 mk.

c) Tilapäisten palkkioista vähennetään 22 200 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan työsuhdepalkoista vähentää 62 400 mk ylitarkastajan palkkana.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 108 900 mk kahden ylimääräistetyt toimen palkkiona.

Vähennys on 193 500 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 39 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	13 065 000
1981 menoarvio	11 989 200
1980 tilinpäätös	10 457 111

(09.) Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 10 000 mk.

1981 menoarvio	10 000
1980 tilinpäätös	—

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 466 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 11 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 465 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	2 750 000
Painatus	300 000
Kotimaan matkat	125 000
Tiedotus	137 000
Atk-menot	1 578 000
Kehittämistoiminta	600 000
Koulutus	290 000
Virkistystoiminta (enintään)	2 500
Muut menot	677 500
Yhteensä	6 460 000

1982 esitys	6 471 000
1981 menoarvio	6 005 000
1981 I lisämenoarvio	40 000
1980 tilinpäätös	4 977 808

66. *Kansainvälinen yhteistyö*
Momentille ehdotetaan lisäystä 35 000 mk toiminnan laajentumisen ja kustannusten nou-

sun johdosta. Lisäksi ehdotetaan, että määrärahaa voitaisiin käyttää myös sosiaalihuollituksen alaisten valtion laitosten henkilöstön kansainvälisiin matkoihin.

Käyttösuunnitelma:	mk
Pohjoismainen yhteistyö	140 000
Kahdenvälinen yhteistyö	47 000
Muu yhteistyö	58 000
Yhteensä	245 000

1982 esitys	245 000
1981 menoarvio	210 000
1980 tilinpäätös	56 002

70. *Kaluston bankkiminen*
Momentille ehdotetaan 60 000 mk kaluston ja konttorikoneiden uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	60 000
1981 menoarvio	55 000
1980 tilinpäätös	133 832

38. Lasten päivähoido

Lasten päivähoidon valtakunnallisen suunnitelman mukaan vuonna 1982 hoitopaikkojen on suunniteltu lisääntyvän 7 100:lla eli 5,1 prosentilla. Hoitopaikkojen lisäyksen edellyttämä henkilöstölisäys on 1 950 eli 4,8 prosenttia koko henkilöstöstä.

30. *Valtionosuus kunnille lasten päiväkotien käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille merkitään lasten päiväkotien käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten lisäystä 104 088 600 mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu henkilöstömenoihin 6 655 400 mk sekä vuokramenoihin ja vuokra-arvoihin 10 599 100 mk, vuonna 1981 osaksi vuotta palkatusta henkilöstöstä henkilöstömenoihin 8 243 400 mk ja vuokramenoihin ja vuokra-arvoihin 1 209 600 mk, vuonna 1982 perustamisajankohtien osalta

sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön tarkemmin määräämin perustein tapahtuvasta enintään 1 070 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 13 453 000 mk ja vuokramenoihin ja vuokra-arvoihin 1 988 800 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 41 630 000 mk, varauksesta vuodelle 1982 14 211 300 mk ja hintojen noususta 6 098 000 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1981 17 089 700 mk ja 2 500 000 mk sen johdosta, että maksuja tarkistetaan 1. 8. 1982 lukien siten, että päivähoitosta perittävien maksujen kertymä kasvaa 10 prosenttia, lisäys on 84 498 900 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	423 774 700
Valtionosuus vuokramenoihin ja vuokra-arvoihin	66 294 300
Yhteensä	490 069 000

1982 esitys	490 069 000
1981 menoarvio	405 570 100
1980 tilinpäätös	327 572 435

31. *Valtionosuus kunnille ohjatusta perhepäivähoidosta aiheutuviin käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille merkitään ohjatusta perhepäivähoidosta aiheutuviin käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten lisäystä 80 973 300 mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu 32 111 800 mk, vuonna 1981 osaksi vuotta palkatusta henkilöstöstä 5 010 000 mk, vuonna 1982 perustamisajankohtien osalta sosiaali- ja terveysministeriön tarkemmin määräämin perustein tapahtuvasta enintään 880 henkilön palkkaamisesta 5 445 800 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 28 003 000 mk ja varauksesta vuodelle 1982 10 402 700 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1981 11 495 500 mk ja 1 900 000 mk sen johdosta, että maksuja tarkistetaan 1.8.1982 lukien siten, että päivähoidosta perittävien maksujen kertymä kasvaa 10 prosenttia, lisäys on 67 577 800 mk.

1982 esitys	308 984 000
1981 menoarvio	241 406 200
1980 tilinpäätös	199 424 725

33. *Valtionapu kunnille lasten päiväkotien kuljetuskustannuksia koskevaan kokeilutoimintaan*

Momentille ehdotetaan edelleen 1 000 000 mk.

1982 esitys	1 000 000
1981 menoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	459 996

35. *Valtionavustus kunnille lasten päiväkotien perustamiskustannuksiin*

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille ehdotetaan lisäystä 2 000 000 mk toiminnan laajenemisen ja kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	17 000 000
1981 menoarvio	15 000 000
1980 tilinpäätös	11 999 025

50. *Valtionosuus yksityisten lasten päivähoitolaistosten käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille merkitään lasten päivähoitolaistosten käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten lisäystä 9 100 500 mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu henkilöstömenoihin 3 857 400 mk sekä 181 800 mk vuokriin ja vuokra-arvoihin, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 3 434 300 mk, varauksesta vuodelle 1982 1 235 700 mk ja hintojen noususta 391 300 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1981 1 397 600 mk ja 230 000 mk sen johdosta, että maksuja tarkistetaan 1.8.1982 lukien siten, että päivähoidosta perittävien maksujen kertymä kasvaa 10 prosenttia, lisäys on 7 472 900 mk. Ehdotetaan, ettei valtionosuuden piiriin vuonna 1982 hyväksytä uutta henkilöstöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	36 531 800
Valtionosuus vuokramenoihin ja vuokra-arvoihin	4 285 200
	<hr/>
	Yhteensä 40 817 000

1982 esitys	40 817 000
1981 menoarvio	33 344 100
1980 tilinpäätös	28 918 898

39. Kasvatusneuvolatoiminta

38. *Valtionosuus kunnille kasvatusneuvoloiden kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään kasvatusneuvoloiden kustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten lisäystä 5 999 900 mk, mistä

vuonna 1981 osaksi vuotta palkatun henkilöstön palkkaamisen johdosta aiheutuu henkilöstömenoihin 520 700 mk ja muihin kustannuksiin 160 700 mk, vuonna 1982 tapahtuvasta enintään 15 uuden henkilön palkkauk-

sesta henkilöstömenoihin 600 000 mk ja muihin kustannuksiin 170 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 2 919 000 mk, varauksesta vuodelle 1982 980 800 mk ja hintojen noususta 648 700 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1981 1 198 400 mk, lisäys on 4 801 500 mk.

Käyttösuunnitelma:		mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin		28 987 600
Valtionosuus muihin kustannuksiin		7 118 400
Yhteensä		36 106 000
1982 esitys		36 106 000
1981 menoarvio		31 304 500
1980 tilinpäätös		23 526 158

40. Valtion koulukodit

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 17 471 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos + 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	10 532 400	+ 1 196 000	206	+ 2
2. Työsubdepalkat	3 437 200	+ 362 800	69	—
3. Muut palkat ja palkkiot	1 806 100	+ 249 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 143 200	+ 116 600	—	—
	Varaus 1981	— 698 400	—	—
	Varaus 1982	+ 552 100	—	—
	Yhteensä	+ 1 778 200	275	+ 2

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 650 600 mk, mistä 1 643 600 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Toiminnan tehostamisen johdosta Östenön ja Kotiniemen koulukoteihin ehdotetaan kumpaankin perustettavaksi ylimääräinen ohjaajan toimi (V 13).

Lisäys on 87 300 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 69 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 70 000 mk, mistä 25 000 mk työaikakorvauksina ja 45 000 mk viransijaisten palkkioina.

1982 esitys	17 471 000
1981 menoarvio	15 692 800
1980 tilinpäätös	14 021 543

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 560 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:		mk
Rakennusten käyttö		2 550 000
Ravintomenot		1 300 000
Kotimaan matkat		230 000
Oppilaiden koulutus		290 000
Maatilatalouden menot		1 200 000
Muut menot		2 210 000
Yhteensä		7 780 000

1982 esitys	7 780 000
1981 menoarvio	6 220 000
1980 tilinpäätös	6 503 137

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 550 000 mk kaluston, ammattiopetuskaluston sekä koneiden uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	550 000
1981 menoarvio	250 000
1980 tilinpäätös	194 181

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 279 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk/m ² (mk/m ³)		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Yläneen koulukodin karjarakennuksen muuttaminen opetus-, laitospesula- ja sosiaalityöksi	466	1 150 000	2 468	880 000	220 000
2. Pernasaaren koulukodin navetan muuttaminen opetus- ja sosiaalityöksi	945 (3 330)	2 250 000	2 381 (676)	200 000	2 050 000
3. Pernasaaren koulukodin kesäleirin rakentaminen ..					9 000
				<u>Yhteensä</u>	<u>2 279 000</u>

1982 esitys	2 279 000
1981 menoarvio	1 227 000
1980 tilinpäätös	1 183 000

41. Lasten ja nuorten kasvatus ja huolto

30. Valtionavustus kunnille lastenkotien käyttökustannuksiin

Momentille ehdotetaan kunnille lastenkotien käyttökustannuksiin suoritettavaa valtionavustusta varten lisäystä 2 000 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionavustus henkilöstömenoihin	12 970 000
Valtionavustus muihin käyttökustannuksiin	4 830 000
<u>Yhteensä</u>	<u>17 800 000</u>

1982 esitys	17 800 000
1981 menoarvio	15 800 000
1980 tilinpäätös	10 168 952

31. Valtionavustus kunnille lastenkotien perustamiskustannuksiin

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	350 000
1981 menoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	300 000

32. Valtionavustus lasten ja nuorison avo-
huollon kehittämistoimintaan

Momentille ehdotetaan lasten ja nuorison avo-
huollon kehittämistoimintaan suoritettavaa valtionavustusta varten lisäystä 350 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Valtionavustus henkilöstömenoihin	1 260 000
Valtionavustus muihin menoihin	2 740 000
<u>Yhteensä</u>	<u>4 000 000</u>

1982 esitys	4 000 000
1981 menoarvio	3 650 000
1980 tilinpäätös	2 800 000

33. Valtion korvaus kunnille kasvatuskor-
vauksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 4 283 000 mk kunnille kasvatuskorvauksiin lain nojalla suoritettavaa valtion korvausta varten korvauserusteiden muuttumisen ja tapausten lisääntymisen johdosta.

1982 esitys	11 233 000
1981 menoarvio	6 950 000
1980 tilinpäätös	5 606 296

34. Valtion korvaus kunnille ammattiope-
tuskorvauksiin (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 394 000 mk lastensuojelulain (63/81) 39 §:n muutoksen johdosta.

1982 esitys	436 000
1981 menoarvio	830 000
1980 tilinpäätös	124 985

51. Valtionapu yksityisten lastenkotien käyttökustannuksiin

Momentille ehdotetaan yksityisten lastenkotien käyttökustannuksiin suoritettavaa valtionapua varten lisäystä 687 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu henkilöstömenoihin	4 378 000
Valtionapu muihin käyttökustannuksiin ..	1 372 000
Yhteensä	5 750 000

1982 esitys	5 750 000
1981 menoarvio	5 063 000
1980 tilinpäätös	3 426 790

53. Valtionapu yksityisten koulukotien käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan yksityisten koulukotien käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionapua varten lisäystä 1 267 000 mk, mistä vuonna 1982 tapahtuvasta enintään kolmen uuden henkilön palkkaamisesta aiheutuu henkilöstömenoihin 149 900 mk ja muihin käyttökustannuksiin 67 000 mk, palvelussuh-

teen ehtojen tarkistuksesta 603 000 mk ja varauksesta vuodelle 1982 197 100 mk sekä hintojen noususta 250 000 mk. Kun momentilta vähennetään määrärahan oikaisuna henkilöstömenoista 997 100 mk ja muista käyttökustannuksista 275 500 mk sekä varauksena vuodelle 1981 293 800 mk, vähennys on 299 400 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu henkilöstömenoihin	5 828 000
Valtionapu muihin käyttökustannuksiin ..	2 751 000
Yhteensä	8 579 000

1982 esitys	8 579 000
1981 menoarvio	8 878 400
1980 tilinpäätös	6 540 787

54. Valtionavustus yksityisten koulukotien rakentamiseen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 825 000 mk Pohjolan poikakodin koulun lisärakennuksen rakentamista varten. Vähennys on 500 000 mk.

1982 esitys	825 000
1981 menoarvio	1 325 000
1981 I lisämenoarvio	360 000
1980 tilinpäätös	1 575 000

42. Siirtoväen huolto

30. Valtion korvaus siirtoväen huoltoon (arviomääräraha)

Momentille merkitään sotasiirtolaisten huollosta aiheutuviin kustannuksiin kunnille lain nojalla suoritettavaa valtion korvausta varten

lisäystä 2 800 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	14 700 000
1981 menoarvio	11 900 000
1980 tilinpäätös	5 548 464

43. Valtion erityiskoulut

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 6 708 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Ylimääräisten virkamiesten palkkaukset ..	5 163 500	+ 1 720 600	112	—
2. Tilapäisten palkkiot	188 900	+ 20 200	3	—
3. Muut palkat ja palkkiot	704 700	+ 221 300	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	438 900	+ 137 900	—	—
Varaus 1981		— 204 800	—	—
Varaus 1982	212 000	+ 212 000	—	—
Yhteensä	6 708 000	+ 2 107 200	115	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 793 100 mk, mistä 485 600 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kolme pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 169 000 mk, mistä 80 000 mk työaikakorvauksina, 1 000 mk ylityökorvauksina, 75 000 mk opettajien ylituntipalkkioina, 5 000 mk vuosilomakorvauksina ja 8 000 mk erittelemättöminä muina palkkoina ja palkkioina.

1982 esitys	6 708 000
1981 menoarvio	4 600 800
1980 tilinpäätös	2 594 142

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 806 000 mk, mikä aiheutuu Lohipadon koulun lisärakennuksen valmistumisesta, Kuopion erityiskoulun kokovuotisesta toiminnasta ja kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Rakennusten käyttö	600 000
Ravintomenot	480 000
Kotimaan matkat	20 000
Oppilaiden kuljetukset	450 000
Muut menot	620 000

Yhteensä 2 170 000

1982 esitys	2 170 000
1981 menoarvio	1 364 000
1980 tilinpäätös	874 197

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 545 000 mk, mistä 345 000 mk Kuopion erityiskoulun kaluston ja koneiden täydennyshankintoja varten sekä 200 000 mk Lohipadon koulun ja koulun lisärakennuksen valmistumisen johdosta aiheutuvia kaluston ja koneiden uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	545 000
1981 menoarvio	1 455 000
1981 I lisämenoarvio	1 700 000
1980 tilinpäätös	195 253

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 560 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
Lohipadon koulu					
— muutos- ja korjaustyöt	371	800 000	2 156	750 000	50 000
— lisärakennus	745	4 000 000	5 369	3 600 000	510 000
	(4 400)		(909)	(peruuntunut 110 000)	
				Yhteensä	560 000

1982 esitys	560 000
1981 menoarvio	5 105 000
1981 I lisämenoarvio	200 000
1980 tilinpäätös	6 100 000

44. Invalidihuolto

32. Valtionavustus kunnille asumispalvelujen käyttökustannuksiin

Momentille ehdotetaan lisäystä 250 000 mk hintojen nousun johdosta.

1982 esitys	2 750 000
1981 menoarvio	2 500 000
1980 tilinpäätös	1 966 878

33. Valtionosuus kunnille suojatyötoiminnan käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään suojatyötoiminnan käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten lisäystä 7 012 500 mk, mistä vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä aiheutuu henkilöstömenoihin 1 206 100 mk ja muihin käyttökustannuksiin 1 278 500 mk, määrärahan oikaisusta henkilöstömenoihin 447 500 mk sekä muihin käyttökustannuksiin 530 200 mk, vuonna 1982 tapahtuvasta enintään 30 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 1 199 000 mk sekä muihin käyttökustannuksiin 1 053 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 441 000 mk, varauksesta vuodelle 1982 192 600 mk ja hintojen noususta 664 600 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1981 109 700 mk, lisäys on 6 902 800 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	5 679 700
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin .	5 552 300
Yhteensä	11 232 000

1982 esitys	11 232 000
1981 menoarvio	4 329 200
1981 I lisämenoarvio	2 365 200

50. Valtion korvaus erityishuoltolaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan invalidien erityishuoltolaitosten käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtion korvausta varten lisäystä 8 390 000 mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu palkkausmenoihin 19 300 mk, vuonna 1982 tapahtuvasta enintään viiden uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 333 600 mk ja muihin käyttökustannuksiin

114 900 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 4 825 000 mk, varauksesta vuodelle 1982 1 568 900 mk ja hintojen noususta 1 528 300 mk. Kun momentilta vähennetään määrärahan oikaisuna muista käyttökustannuksista 2 834 800 mk ja varauksena vuodelle 1981 1 982 400 mk, lisäys on 3 572 800 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion korvaus henkilöstömenoihin	46 394 000
Valtion korvaus muihin käyttökustannuksiin	16 815 000
Yhteensä	63 209 000

1982 esitys	63 209 000
1981 menoarvio	59 636 200
1980 tilinpäätös	47 498 800

51. Valtionosuus yksityisen suojatyötoiminnan käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään suojatyötoiminnan käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten lisäystä 2 345 900 mk, mistä vuonna 1982 tapahtuvasta enintään 10 uuden henkilön palkkaamisesta johtuen aiheutuu henkilöstömenoihin 349 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 308 600 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 812 000 mk, varauksesta vuodelle 1982 270 200 mk sekä hintojen noususta 606 100 mk. Kun momentilta vähennetään siirtona momentille 33.44.33 vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvion mukaisesti henkilöstömenoista 1 206 100 mk ja muista käyttökustannuksista 1 278 500 mk sekä varauksena vuodelle 1981 389 100 mk, vähennys on 527 800 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	8 007 000
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin .	6 580 000
Yhteensä	14 587 000

1982 esitys	14 587 000
1981 menoarvio	15 114 800
1980 tilinpäätös	13 171 343

52. Valtionavustus yksityisten asumispalvelujen käyttökustannuksiin

Momentille ehdotetaan asumispalvelujen käyttökustannuksiin suoritettavaa valtionavustusta varten lisäystä 4 421 300 mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu henkilöstömenoihin

372 300 mk sekä muihin käyttökustannuksiin 187 700 mk, vuonna 1981 tapahtuvasta enintään 40 uuden henkilön palkkaamisesta palkkausmenoihin 1 707 200 mk sekä muihin käyttökustannuksiin 413 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 1 020 000 mk, varauksesta vuodelle 1982 393 000 mk, hintojen noususta 304 100 mk sekä kuljetuspalvelujen laajenemisesta 24 000 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1981 405 700 mk, lisäys on 4 015 600 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionavustus palkkausmenoihin	11 607 200
Valtionavustus muihin käyttökustannuksiin	3 045 800
Valtionavustus kuljetuspalveluihin	348 000
Yhteensä	15 001 000

1982 esitys	15 001 000
1981 menoarvio	10 985 400
1980 tilinpäätös	7 713 671

53. Valtion korvaus muihin invalidihuollon toimintoihin (arviomääräraha)

Momentille merkitään invalidien sopeutumisvalmennuksen, työhönvalmennuksen, elinkeinoneuvonnan, työkokeilun ja lainaustoiminnan järjestämisestä aiheutuviin käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtion korvausta varten lisäystä 5 419 700 mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu henkilöstömenoihin 375 200 mk ja muihin käyttökustannuksiin 1 225 900 mk, vuonna 1982 tapahtuvasta enintään 15 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 888 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 700 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 1 056 000 mk, varauksesta vuodelle 1982 374 000 mk ja hintojen noususta 800 600 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1981 418 700 mk, lisäys on 5 001 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion korvaus henkilöstömenoihin	11 067 500
Valtion korvaus muihin käyttökustannuksiin	8 834 500
Yhteensä	19 902 000

1982 esitys	19 902 000
1981 menoarvio	14 901 000
1980 tilinpäätös	10 367 097

54. Valtion korvaus yksilöllisen invalidihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään yksilöllisen lääkintähuollon, koulutuksen, valmennuksen ja työhuollon järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtion korvausta varten lisäystä 32 000 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja kustannusten noususta.

1982 esitys	120 000 000
1981 menoarvio	88 000 000
1980 tilinpäätös	93 411 702

(55.) Valtionapu Invalidiliitto ry:lle tutkimuksia varten

Momentti ja sille vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 77 000 markan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 77 000 mk.

1981 menoarvio	77 000
----------------------	--------

59. Valtionavustus erityishuoltolaitosten perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 700 000 mk hankkeiden vähenemisen johdosta.

1982 esitys	5 900 000
1981 menoarvio	6 600 000
1980 tilinpäätös	500 000

83. Valtion lainat invalideille opinto- ja työhuoltoon (arviomääräraha)

Momentille merkitään 1 360 000 mk invalidien opinto- ja työhuoltoon valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan myönnettäviä lainoja varten.

1982 esitys	1 360 000
1981 menoarvio	1 250 000
1980 tilinpäätös	886 270

84. Valtion lainat suojaus- ja työtoiminnan perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 100 000 mk suojaus- ja työtoiminnan perustamiskustannuksiin myönnettäviä lainoja varten.

1982 esitys	1 100 000
1981 menoarvio	1 100 000
1980 tilinpäätös	900 000

45. Valtion kehitysvammalaitokset

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 11 067 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	6 166 300	+ 765 400	107	+ 3
2. Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat	2 852 200	+ 243 200	55	— 2
3. Muut palkat ja palkkiot	975 000	+ 122 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	723 700	+ 72 300	—	—
	Varaus 1981	—	—	—
	Varaus 1982	+ 349 800	—	—
	Yhteensä	+ 1 110 000	162	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 010 600 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Toiminnan tehostamiseksi ehdotetaan Alavuden ammatilliseen koulutuskeskukseen perustettavaksi ylimääräinen ammattiopettajan toimi (C 34) sekä ylimääräinen erityisopettajan toimi (C 34).

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi Alavuden ammatilliseen koulutuskeskukseen ylimääräinen ohjaajan toimi (V 15).

Lisäys on 144 300 mk.

c) Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 35 900 mk ylimääräistetyn toimen palkkiona.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkoista vähennettäväksi 28 000 mk talonmiehen palkkana.

Vähennys on 63 900 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 53 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 40 000 mk viransijaisten palkkioina.

1982 esitys	11 067 000
1981 menoarvio	9 957 000
1980 tilinpäätös	7 359 199

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 470 000 mk,

mikä aiheutuu valtion kehitysvammalaitosten toiminnan muuttamisesta laitoshuoltoa antavista yksiköistä erilaista ammatillista koulutusta antaviksi yksiköiksi sekä kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään rakennusten käyttömenojen vähenemisen johdosta 200 000 mk, lisäys on 270 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	704 000
Ravintomenot	1 123 000
Kotimaan matkat	92 000
Oppilaiden koulutus	200 000
Perhehoito	11 000
Maatilatalouden menot	450 000
Muut menot	1 020 000
Yhteensä	3 600 000

1982 esitys	3 600 000
1981 menoarvio	3 330 000
1980 tilinpäätös	2 699 202

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 760 000 mk Kuhankosken opetuskodin lisätilojen irtaimiston hankintaa, Alavuden ammatillisen koulutuskeskuksen uusien toimitilojen kalustamista, Perttulan ammatillisen koulutuskeskuksen uusien oppilasasuntoloiden kalustamista sekä muuta kaluston, koneiden ja välineiden uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	760 000
1981 menoarvio	650 000
1980 tilinpäätös	998 581

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 7 700 000 mk seuraavasti:

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
		mk	mk/m ² (mk/m ³)		
1. Alavuden ammatillinen koulutuskeskus					
— lisärakennus	2 126	9 100 000	4 280	8 500 000	1 700 000
	(11 250)		(809)		
— peruskorjaus- ja muutostyöt	681	1 100 000			
2. Perttulan ammatillinen koulutuskeskus					
— uudisrakennus	868	3 500 000	4 032	1 750 000	6 000 000
— peruskorjaus	4 516	7 600 000	1 683		
— aluetyöt		1 300 000			
				Yhteensä	7 700 000

1982 esitys 7 700 000
 1981 menoarvio 5 500 000
 1980 tilinpäätös 3 300 000

Momentille ehdotetaan 500 000 mk huoneisto-osakkeiden hankkimiseksi Perttulan ammatillisen koulutuskeskuksen oppilaiden asunnoiksi.

88. Huoneisto-osakkeiden bankkiminen valtion kehitysvammalaitosten tarpeisiin (siirtomääräraha)

1982 esitys 500 000

46. Kunnallinen kehitysvammaisten erityishuolto

30. Valtionosuus kunnallisen kehitysvammaisten erityishuollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille merkitään erityishuollon käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten lisäystä 53 318 000 mk, mistä vuoden 1980 kolmanteen lisämenoarvioon ja vuoden 1981 ensimmäiseen lisämenoarvioon perustuvien siirtojen johdosta aiheutuu henkilöstömenoihin 1 128 900 mk ja muihin käyttökustannuksiin 417 000 mk, määrärahan oikaisusta muihin käyttökustannuksiin 5 695 000 mk, vuonna 1982 tapahtuvasta enintään 100 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 3 993 800 mk ja muihin käyttökustannuksiin 1 455 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 23 896 000 mk, varauksesta vuo-

delle 1982 7 827 300 mk ja hintojen noususta 8 905 000 mk. Kun momentilta vähennetään määrärahan oikaisuna henkilöstömenoista 16 417 900 mk ja varauksena vuodelle 1981 10 551 900 mk, lisäys on 26 348 200 mk.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	231 466 000
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	97 720 000
Yhteensä	329 186 000

1982 esitys 329 186 000
 1981 menoarvio 302 837 800
 1981 I lisämenoarvio 136 000
 1980 tilinpäätös 234 095 472

32. Valtionosuus kunnallisen kehitysvammaisten erityishuollon toimintayksiköiden perustamiskustannuksiin

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille ehdotetaan 12 200 000 mk kehitysvammaisten erityishuollon toimintayksiköiden perustamiskustannuksiin suoritettavaa valtionosuutta varten. Kustannukset aiheutuvat vuoden 1982 aikana tehtävistä ja aikaisempina vuosina tehdyistä valtionosuuden suorittamispäätöksistä. Vähennys on 3 800 000 mk.

Samalla ehdotetaan, että vuonna 1982 saadaan hyväksyä hankkeiden toteuttamisohjelmia enintään sellainen määrä, että valtionosuus niiden kustannusarviosta vastaa 16 000 000 mk. Kassamenoja edellä mainittujen ja aikaisempina vuosina hyväksytyjen perustamissuunnitelmien ja toteuttamisohjelmien hyväksymisestä arvioidaan aiheutuvan vuonna 1983 4 500 000 mk ja vuonna 1984 4 500 000 mk.

1982 esitys	12 200 000
1981 menoarvio	16 000 000
1980 tilinpäätös	13 466 230

35. *Valtion korvaus erityishuoltopiirien kuntainliitoille eräisiin kehitysvammaisten erityishuollon kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään kehitysvammaisten erityishuollon kustannuksiin suoritettavaa valtion korvausta varten lisäystä 150 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajenemisesta ja kustannusten noususta.

1982 esitys	600 000
1981 menoarvio	450 000
1980 tilinpäätös	441 272

47. Yksityinen kehitysvammaisten erityishuolto

50. *Valtionosuus yksityisen kehitysvammaisten erityishuollon käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille merkitään yksityisen kehitysvammaisten erityishuollon käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten lisäystä 4 619 700 mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu henkilöstömenoihin 756 900 mk ja muihin käyttökustannuksiin 1 045 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 1 752 000 mk, varauksesta vuodelle 1982 565 800 mk sekä hintojen noususta 500 000 mk. Kun momentilta vähennetään vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvion mukaisesti siirtona momentille 33.46.30 henkilöstömenoista 118 800 mk sekä muista käyttökustannuksista 32 000 mk ja varauksena vuodelle 1981 688 400 mk, lisäys on 3 780 500 mk. Ehdotetaan, ettei vuonna 1982 valtion korvauksen piiriin hyväksytä uutta henkilöstöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	16 723 000
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	5 502 000
Yhteensä	22 225 000

1982 esitys	22 225 000
1981 menoarvio	18 444 500
1980 tilinpäätös	16 452 708

53. *Valtion korvaus yksityisille toimintayksiköille eräisiin kehitysvammaisten erityishuollon kustannuksiin*

Momentille ehdotetaan yksityisille toimintayksiköille eräisiin kehitysvammaisten erityishuollon kustannuksiin suoritettavaa valtion korvausta varten lisäystä 95 400 mk, mistä 9 400 mk aiheutuu määrärahan oikaisusta henkilöstömenoihin ja 19 000 mk muihin käyttökustannuksiin, 29 000 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta, 9 000 mk varauksesta vuodelle 1982 sekä 29 000 mk hintojen noususta. Kun momentilta vähennetään 11 500 mk varauksena vuodelle 1981, lisäys on 83 900 mk. Ehdotetaan, ettei vuonna 1982 valtion korvauksen piiriin hyväksytä uutta henkilöstöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion korvaus henkilöstömenoihin	278 000
Valtion korvaus muihin käyttökustannuksiin	314 000
Yhteensä	592 000

1982 esitys	592 000
1981 menoarvio	508 100
1980 tilinpäätös	405 900

50. Kunnallinen alkoholitarkastus

30. Valtionosuus kunnille alkoholitarkastajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään alkoholitarkastajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten lisäystä 617 300 mk, mistä vuonna 1982 tapahtuvasta enintään kuuden uuden sivuviran perustamisesta aiheutuu henkilöstömenoihin 48 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 10 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 371 000 mk, varauksesta vuodelle 1982

121 900 mk sekä hintojen noususta 66 400 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1981 152 800 mk, lisäys on 464 500 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	3 596 600
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	671 400
Yhteensä	4 268 000

1982 esitys	4 268 000
1981 menoarvio	3 803 500
1980 tilinpäätös	3 221 381

51. Raittiustyö

50. Valtionapu raittiustyöhön sekä alkoholijuomista aiheutuviin häittojen ehkäisemiseen

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 254 000 mk, mikä aiheutuu asukasta kohden lasketun

valtionavun nostamisesta 1,50 markasta 1,70 markkaan.

1982 esitys	8 379 000
1981 menoarvio	7 125 000
1980 tilinpäätös	5 943 523

53. Valtion päihdehuoltolat

Luvun nimike on muutettu.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 10 141 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	5 901 000	+ 669 200	113	—
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	2 637 800	+ 278 800	44	—
3. Muut palkat ja palkkiot	618 000	+ 74 200	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	663 700	+ 65 800	—	—
Varaus 1981		— 406 700	—	—
Varaus 1982	320 500	+ 320 500	—	—
Yhteensä	10 141 000	+ 1 001 800	157	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 013 000 mk, mistä 997 800 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 44 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 9 200 mk erittelemättöminä muina palkkoina ja palkkioina.

1982 esitys	10 141 000
1981 menoarvio	9 139 200
1980 tilinpäätös	7 632 384

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 908 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	2 422 000
Ravintomenot	1 740 000
Kotimaan matkat	88 000
Maatilatalouden menot	950 000
Muut menot	1 750 000
Yhteensä	6 950 000

1982 esitys	6 950 000
1981 menoarvio	6 042 000
1980 tilinpäätös	5 679 402

70. Kaluston bankkiminen

Momentille ehdotetaan 200 000 mk Perniön huoltolan asuinrakennusten kalustohankintoihin ja huoltoloiden kaluston ja koneiden uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	200 000
1981 menoarvio	125 000
1980 tilinpäätös	198 994

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 200 000 mk Perniön huoltolan huollettavien asuinrakennuksen peruskorjausta varten. Hankkeen kustannusarvio on 3 200 000 mk, hyötypinta-ala 2 220 m² ja tilavuus 9 440 m³, jolloin vastaavat yksikkökustannukset ovat 1 441 mk/m² ja 339 mk/m³. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 595 000 mk.

1982 esitys	1 200 000
1981 menoarvio	979 200
1980 tilinpäätös	720 800

54. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien kunnallinen huolto

31. Valtionosuus kunnille päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään kunnille päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten lisäystä 6 965 000 mk, mistä vuonna 1982 tapahtuvasta enintään 50 uuden henkilön palkkaamisesta aiheutuu henkilöstömenoihin 1 505 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 668 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 2 691 000 mk, varauksesta vuodelle 1982 921 000 mk sekä hintojen noususta 1 180 000 mk. Kun momentilta vähennetään määrärahan oikaisuna henkilöstömenoista 233 400 mk ja muista käyttökustannuksista 2 276 400 mk sekä varauksena vuodelle 1981 1 117 700 mk, lisäys on 3 337 500 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	27 237 000
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	12 281 000
Yhteensä	39 518 000

1982 esitys	39 518 000
1981 menoarvio	36 180 500
1980 tilinpäätös	21 872 288

36. Ylimääräinen valtionavustus kunnille huoltoloiden ja toimintayksiköiden käyttökustannuksiin

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	600 000
1981 menoarvio	550 000
1980 tilinpäätös	500 000

37. Valtionavustus kunnille sosiaalisesti työrajoitteisten kuntoutusta koskevaan kokeilutoimintaan

Momentille ehdotetaan 1 000 000 mk käytettäväksi sosiaalisesti työrajoitteisten työllistä-

miseen tähtäävään kuntoutustoimintaan valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti.

1982 esitys 1 000 000

55. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien yksityinen huolto

50. Valtionapu yksityisen päihdehuollon käyttökustannuksiin

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille ehdotetaan järjestöjen harjoittamaan päihdehuoltoon suoritettavaa valtionapua varten lisäystä 1 956 600 mk, mistä vuonna 1982 tapahtuvasta enintään viiden uuden henkilön palkkaamisesta aiheutuu henkilöstömenoihin 132 100 mk ja muihin käyttökustannuksiin 61 200 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 1 032 000 mk, varauksesta vuodelle 1982 321 200 mk sekä hintojen noususta 410 100 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1981 401 300 mk, lisäys on 1 555 300 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	9 512 100
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	4 360 900
Yhteensä	13 873 000

1982 esitys 13 873 000
1981 menoarvio 12 317 700
1980 tilinpäätös 10 188 050

55. Valtion korvaus yksityisten huoltoloiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään yksityisten huoltoloiden hoitopäiväkustannuksiin lain nojalla myönnettävää valtion korvausta varten lisäystä 1 207 000 mk, mikä aiheutuu hoitopäivämaksun korottamisesta.

1982 esitys 2 346 000
1981 menoarvio 1 139 000
1980 tilinpäätös 966 450

56. Kodinhoitotoiminta

Kodinhoitoapua saa vuonna 1981 arviolta 163 000 ruokakuntaa. Vuonna 1982 perustettavat 210 kodinhoitajan virkaa ja 220 kotivastustajan tointa mahdollistavat sen, että kunnallista kodinhoitoapua voidaan antaa noin 171 000 ruokakunnalle.

30. Valtionosuus kunnille kodinhoitajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään kodinhoitajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten lisäystä 28 155 400 mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu henkilöstömenoihin 1 872 100 mk

ja matkoihin 3 226 600 mk, sosiaali- ja terveysministeriön tarkemmin määräämin perustein tapahtuvasta enintään 210 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 3 098 000 mk ja matkakustannuksiin 266 300 mk, vuonna 1981 osaksi vuotta palkatun henkilöstön palkkaamisesta aiheutuu henkilöstömenoihin 2 618 900 mk ja matkakustannuksiin 165 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 11 902 000 mk, varauksesta vuodelle 1982 3 967 500 mk sekä hintojen noususta 1 039 000 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1981 4 693 400 mk, lisäys on 23 462 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	117 327 000
Valtionosuus matkakustannuksiin	10 680 000
Yhteensä	128 007 000
1982 esitys	128 007 000
1981 menoarvio	104 545 000
1980 tilinpäätös	88 612 507

31. Valtionavustus kunnille kotiaavustajatoiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin

Momentille ehdotetaan kunnille kotiaavustajatoiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin suoritettavaa valtionavustusta varten lisäystä 930 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajentumisesta, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta ja hintojen noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionavustus henkilöstömenoihin	5 500 000
Valtionavustus muihin käyttökustannuksiin	930 000
Yhteensä	6 430 000
1982 esitys	6 430 000
1981 menoarvio	5 500 000
1980 tilinpäätös	4 900 000

32. Valtionosuus kunnille kotiaavustajatoiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään kotiaavustajatoiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten 36 551 000 mk, mistä vuonna 1981 toiminnassa olevien kotiaavustajapalvelujen saattamisesta valtionosuiden piiriin aiheutuu henkilöstömenoihin 26 300 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 4 701 000 mk, sosiaali- ja terveystieteiden tarkemmin määräämin perustein tapahtuvasta enintään 220 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 800 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 128 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 3 051 000 mk, varauksesta vuodelle 1982 1 055 000 mk sekä hintojen noususta 516 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	31 206 000
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	5 345 000
Yhteensä	36 551 000
1982 esitys	36 551 000

57. Lomatoiminta

30. Valtion korvaus kunnille maatalous- ja pienyrittäjien vuosilomajärjestelmän sekä maatalousyrittäjien sijaisaputoiminnan hallinnon käyttökustannuksiin

Momentille ehdotetaan kunnille maatalous- ja pienyrittäjien vuosilomajärjestelmän sekä maatalousyrittäjien sijaisaputoiminnan hallinnon käyttökustannuksiin vuodelta 1982 suoritettavaa valtion korvausta varten 13 620 000 mk. Lisäys 1 620 000 mk aiheutuu lähinnä kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion korvaus henkilöstömenoihin	10 300 000
Valtion korvaus muihin käyttökustannuksiin	3 320 000
Yhteensä	13 620 000
1982 esitys	13 620 000
1981 menoarvio	12 000 000
1980 tilinpäätös	7 700 000

40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien vuosilomajärjestelmän kustannuksiin (arviomääräraha)

Maatalouslommittajien palkoista ja matkoista aiheutuvia korvauksia varten momentille ehdotetaan 370 000 000 mk. Lisäys on 174 250 000 mk, mistä 23 000 000 mk aiheutuu loma-ajan pidentämisestä yhdellä päivällä ja 56 000 000 mk kustannusten noususta lomakautta 1981/1982 koskevan maataloustuloratkaisun mukaisesti, 65 250 000 mk vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa toteutetusta tilityskauden muuttamisesta sekä 30 000 000 mk varauksesta vuodelle 1982. Varaus luetaan maataloustulolaisissa (1102/77) tarkoitetuksi maatalouden tuloksi, siten kuin maatalousyrittäjän vuosiloman ja sijaisavun järjestämisestä annetun lain (102/78) 27 §:ssä on säädetty.

1982 esitys	370 000 000
1981 menoarvio	195 750 000
1980 tilinpäätös	261 000 000

41. Valtion korvaus maatalousyrittäjien sijaisavun kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 64 000 000 mk maatalousyrittäjien sijaisaputoiminnan kustannuk-

siin suoritettavaa valtion korvausta varten. Lisäys on 31 000 000 mk, mistä 11 000 000 mk aiheutuu vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa toteutetusta korvausten tilityskauden muuttamisesta ja 20 000 000 mk varauksesta vuodelle 1982. Varaus luetaan maataloustulolaisissa (1102/77) tarkoitetuksi maatalouden tuloksi siten kuin maatalousyrittäjän vuosiloman ja sijaisavun järjestämisestä annetun lain (102/78) 27 §:ssä on säädetty.

1982 esitys	64 000 000
1981 menoarvio	33 000 000
1980 tilinpäätös	44 000 000

42. Valtion korvaus pienyrittäjien vuosilomajärjestelmän kustannuksiin (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 14 000 000 mk pienyrittäjien vuosilomajärjestelmän kustannuksiin lomakautena 1982/1983 suoritettavaa valtion korvausta varten. Lisäys 2 300 000 mk aiheutuu lähinnä kustannusten noususta.

1982 esitys	14 000 000
1981 menoarvio	11 700 000
1980 tilinpäätös	9 700 000

51. Valtionapu sosiaaliseen lomatoimintaan
Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	200 000
1981 menoarvio	180 000
1980 tilinpäätös	159 989

52. Valtion korvaus maatalousyrittäjien viikkovapaatoiminnan kokeilukustannuksiin (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 000 000 mk maatalousyrittäjien viikkovapaatoiminnan kokeilun jatkamisesta aiheutuviin kustannuksiin valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan maksettavaa valtion korvausta varten. Lisäys on 600 000 mk.

1982 esitys	5 000 000
1981 menoarvio	4 400 000
1980 tilinpäätös	7 800 000

(53.) Valtionapu syöpäjärjestöille lomatoiminnan järjestämistä varten

Momentti ja sille vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 250 000 mar-

kan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 250 000 mk.

1981 menoarvio	250 000
----------------------	---------

57. Valtionapu ammattiyhdistysliikkeen lomajärjestöjen lomatoimintaa varten (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan ammattiyhdistysliikkeen lomajärjestöjen lomatoiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin suoritettavaa valtiapua varten edelleen 14 000 000 mk. Tarkoituksena on siirtää avustusten painopistettä investointiavustuksista välittömään lomanvieton tukeen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu käyttökustannuksiin	5 500 000
Valtionapu perustamiskustannuksiin (enintään)	8 500 000
Yhteensä	14 000 000

1982 esitys	14 000 000
1981 menoarvio	14 000 000
1980 tilinpäätös	13 000 000

58. Valtionapu maatalous- ja pienyrittäjäväestön lomajärjestöjen lomatoimintaa varten

Momentille ehdotetaan maatalous- ja pienyrittäjäväestön lomajärjestöjen lomatoiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin suoritettavaa valtiapua varten edelleen 2 700 000 mk. Tarkoituksena on siirtää avustusten painopistettä investointiavustuksista välittömään lomanvieton tukeen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu käyttökustannuksiin	1 060 000
Valtionapu perustamiskustannuksiin (enintään)	1 640 000
Yhteensä	2 700 000

1982 esitys	2 700 000
1981 menoarvio	2 700 000
1980 tilinpäätös	2 000 000

(59.) Valtionapu vammaisten lomatoiminnan järjestämistä varten

Momentti ja sille vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa ehdollisena myönnetty 250 000 mar- kan määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 250 000 mk.

1981 menoarvio	250 000
1980 tilinpäätös	300 000

58. Muu sosiaaliturva

31. Valtion korvaus kunnallisille työlaitoksille irtolaisten huollon kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään kunnallisten työlaitosten irtolaisten huollon päiväkustannuksiin lainojalla suoritettavaa valtion korvausta varten lisäystä 26 000 mk hoitopäivämaksun tarkistamisen johdosta.

1982 esitys	92 000
1981 menoarvio	66 000
1980 tilinpäätös	103 248

(32.) Valtionapu kunnallisten työlaitosten perustamiskustannuksiin

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 10 000 mk.

1981 menoarvio	10 000
1980 tilinpäätös	—

33. Valtionavustus kunnille kunnalliskotien ja kunnallisten vanhainkotien rakentamiseen ja peruskorjauksiin (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 5 500 000 mk valtionavustuksen maksamiseksi kunnille kunnalliskotien ja kunnallisten vanhainkotien rakentami-

seen ja peruskorjauksiin valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti. Vähennys on 14 500 000 mk.

1982 esitys	5 500 000
1981 menoarvio	20 000 000
1981 II lisämenoarvioesitys	6 000 000
1980 tilinpäätös	3 000 000

51. Valtionapu eläkeläisten järjestöille

Momentille ehdotetaan 1 500 000 mk. Vähennys on 300 000 mk.

1982 esitys	1 500 000
1981 menoarvio	1 800 000
1980 tilinpäätös	1 520 000

52. Pakolaisbuollon avustaminen (arviomääräraha)

Momentin määräraha ehdotetaan muutettavaksi arviomäärärahaksi.

Momentille ehdotetaan lisäystä 692 000 mk pakolaisten määrän lisäyksen ja kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	1 000 000
1981 menoarvio	308 000
1981 I lisämenoarvio	1 040 000
1980 tilinpäätös	47 000

60. Lääkintöhallitus

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 15 174 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	11 197 700	+ 1 084 400	157	—
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	1 990 900	+ 208 600	47	—
3. Muut palkat ja palkkiot	513 100	+ 36 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	992 800	+ 78 600	—	—
Varaus 1981		— 621 900	—	—
Varaus 1982	479 500	+ 479 500	—	—
Yhteensä	15 174 000	+ 1 265 300	204	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 327 100 mk, mistä 1 326 800 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Lääkintöhallituksessa on tarkoitus suorittaa organisaatiomuutos, minkä johdosta ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi sopimuspalkkainen apulaisosastopäällikön (kansanter-

veysosasto) virka (S 14) ja sopimuspalkkainen ylilääkäri virka (S 12). Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa kaksi sopimuspalkkaista toimistopäällikön (kansanterveysosasto) virkaa (S 13). Lisäys on 2 000 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 47 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	15 174 000
1981 menoarvio	13 908 700
1980 tilinpäätös	12 574 475

09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 42 000 mk pysyvien asiantuntijoiden käytön lisääntymisen, lääkintähuollon neuvottelukunnan sekä lääkelautakunnan toiminnan tehostumisen ja kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	505 000
1981 menoarvio	463 000
1980 tilinpäätös	398 468

29. (33.60.29 ja 85.29) Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 095 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 11 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 094 000 mk toiminnan tehostamisen ja kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	2 750 000
Painatus	803 000
Kotimaan matkat	176 000
Tiedotus	50 000
Atk-menot	1 250 000
Kehittämistoiminta	1 020 000
Koulutus	30 000
Laskentatoimen suunnittelu ja kehittämisen	60 000
Sairaanhoidon tutkimuslaitos	140 000
Huumausaineseuranta	126 000
Lääkkeiden haittavaikutusrekisteri	123 000
Rakennusten ja laitteiden standardointi	110 000
Lasten katselukirjan painatus	242 000
Poikkeusolojen valmius	100 000
Asiantuntijapalvelut	150 000
Virkistystoiminta (enintään)	2 500
Muut menot	837 500

Yhteensä 7 970 000

1982 esitys	7 981 000
1981 menoarvio	6 886 000
1981 I lisämenoarvio	420 000
1980 tilinpäätös	6 128 394

66. Kansainvälinen yhteistyö

Momentille ehdotetaan lisäystä 537 000 mk, mistä 90 000 mk aiheutuu Pohjoismaisen lääkelautakunnan menojen siirrosta momentilta 33.85.26, 350 000 mk kertamenosta Suomessa järjestettävää kahta WHO:n Euroopan alueen asiantuntijakokousta varten, 10 000 mk kertamenosta Suomessa vuonna 1982 järjestettävää pohjoismaista pääjohtajakokousta varten ja 87 000 mk toiminnan laajentumisesta sekä kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 330 000 mk, lisäys on 207 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Pohjoismainen yhteistyö (kertamenoa 10 000)	130 000
Kahdenvälinen yhteistyö	400 000
Harjoittelijain vaihto	110 000
Pohjoismainen lääkelautakunta	100 000
Muu yhteistyö (kertamenoa 350 000)	440 000
Yhteensä	1 180 000

1982 esitys	1 180 000
1981 menoarvio	973 000
1980 tilinpäätös	553 345

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 60 000 mk kaluston, koneiden ja laitteiden uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	60 000
1981 menoarvio	55 000
1980 tilinpäätös	130 000

63. Valtion sairaalat

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 79 859 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Peruspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	54 915 100	+ 6 664 500	1 010	+ 23
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	2 439 800	+ 1 295 900	24	+ 21
3. Muut palkat ja palkkiot	14 755 400	+ 1 150 600	21	- 21
4. Sosiaaliturvamaksu	5 224 800	+ 594 300	—	—
	Varaus 1981	- 3 150 000	—	—
	Varaus 1982	+ 2 523 900	—	—
	Yhteensä	+ 9 079 200	1 055	+ 23

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 7 207 100 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Kätilöopiston sairaala

	Palkkaus- luokka
1 osastonlääkäri	V 26
1 konekirjoittaja	V 10

Niuvanniemen sairaala

1 psykologi	V 26
1 sosiaalityöntekijä	V 18

Työaikalain alaisten virkamiesten työajan lyhentämisen johdosta ehdotetaan perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

Kätilöopiston sairaala

	Palkkaus- luokka
2 erikoissairaanhoidtajaa	V 17
2 sairaanhoidtajaa	V 16
1 laboratoriohoidtaja	V 15
1 vahtimestari	V 12
3 apuhoitajaa	V 11
1 kylvettäjä	V 9

Niuvanniemen sairaala

6 mielisairaanhoidtajaa	V 14
-------------------------------	------

Mustasaaren sairaala

3 mielisairaanhoidtajaa	V 14
-------------------------------	------

Lisäys on 1 067 400 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan 21 henkilön palkkaamiseksi päätoimisesti viransijai-

suuksien hoitamista varten lisäystä 1 165 500 mk, mistä 1 050 000 mk on siirtoa alamomentilta 3. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 45 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 721 000 mk, mistä 227 000 mk työaikakorvauksina ja 494 000 mk viransijaisen palkkioina. Kun kohdan c perusteluihin viitaten alamomentilta voidaan vähentää 1 050 000 mk viransijaisen palkkioina siirtona alamomentille 2, vähennys on 329 000 mk.

1982 esitys	79 859 000
1981 menoarvio	70 779 800
1980 tilinpäätös	57 748 982

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 330 000 mk toiminnan tehostamisen ja kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:

	mk
Rakennusten käyttö	6 200 000
Ravintomenot	4 200 000
Tutkimus- ja hoitomenot	7 420 000
Maatilatalouden menot	430 000
Muut menot	4 300 000

Yhteensä 22 550 000

1982 esitys	22 550 000
1981 menoarvio	19 220 000
1980 tilinpäätös	18 209 682

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 150 000 mk kaluston, kojeiden ja laitteiden uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	2 150 000
1981 menoarvio	2 400 000
1980 tilinpäätös	2 200 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 3 500 000 mk Kätilöopiston sairaalan peruskorjaustöitä varten. Hankkeen kustannusarvio on 35 000 000 mk. Tarkoitukseen on aikaisemmin myönnetty 4 000 000 mk.

1982 esitys	3 500 000
1981 menoarvio	7 000 000
1980 tilinpäätös	3 780 000

65. Kansanterveyslaitos

Luvun nimike on muutettu.

Kansanterveyslaboratorio muodostuu Helsingissä olevasta keskuslaboratoriosta, joka jakaantuu erikoislaboratorioihin, ja seitsemästä aluelaboratoriosta. Aluelaboratoriot sijaitsevat Jyväskylässä, Kuopiossa, Lappeenrannassa, Oulussa, Rovaniemellä, Seinäjoella sekä Turussa.

Kansanterveyslaboratoriossa on tarkoitus suorittaa 1.3.1982 lukien organisaatiomuutos, jonka mukaan Kansanterveyslaboratorion nimi muutetaan Kansanterveyslaitokseksi, erikoisla-

boratoriot osastoiksi ja aluelaboratoriot aluelaitoksiksi. Organisaatiosta poistetaan keskuslaboratoriokäsite, mikä mahdollistaa osastojen perustamisen myös Helsingin ulkopuolelle. Lisäksi Kansanterveyslaitokseen perustetaan hallintotoimisto ja tekninen toimisto laitoksen yhteisten asioiden hoitamista varten sekä ympäristöhygienian ja -toksikologian osasto Kuopioon.

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 29 602 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet Muutos ± 1981 1982/81	
1. Perus- ja sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	21 441 300	+ 2 557 200	375	+ 2
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	3 019 700	+ 517 000	54	+ 3
3. Muut palkat ja palkkiot	2 269 200	+ 210 400	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 936 200	+ 212 900	—	—
Varaus 1981		— 1 172 300	—	—
Varaus 1982	935 600	+ 935 600	—	—
Yhteensä	29 602 000	+ 3 260 800	429	+ 5

Henkilöstön määrän lisäyksestä kaksi aiheutuu siirrosta momentilta 28.60.01.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 2 697 900 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Luvun perusteluihin viitaten ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi ja lakkauttavaksi seuraavat virat ja ylimääräiset toimet:

	Palkkausluokka
Perustetaan:	
Sopimuspalkkaiset:	
1 ylijohtaja	S 18
1 johtaja	S 16
Ylimääräiset:	
6 osastonjohtajaa	B 3
5 laboratorionjohtajaa	B 1
1 laboratorionjohtaja	V 28
10 laboratorionjohtajaa	V 27
6 erikoistutkijaa	B 2
7 erikoistutkijaa	V 27
1 toimistopäällikkö	B 2

Lakkautetaan:	
Peruspalkkaiset:	
1 johtaja	B 6
1 apulaisjohtaja	B 4
Ylimääräiset:	
6 laboratorion johtajaa	B 3
5 osastonjohtajaa	B 1
7 osastonjohtajaa	V 27
1 kemisti	V 28
1 lääkäri	V 26
1 apulaislääkäri	V 21
6 assistenttia	V 26
7 biologia	V 27

Laboratoriohenkilökunnan toiminimikkeiden yhdenmukaistamiseksi sekä saattamiseksi paremmin vastaamaan muuttuneita tehtäviä ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi ja lakkautettavaksi seuraavat toimet:

Perustetaan:	
Peruspalkkaiset:	
1 tutkimusapulainen	V 9
2 laboratorioapulaista	V 9

Ylimääräiset:	
15 laboratoriomestaria	V 16
1 toimistosihiteeri	V 16
10 laboratoriomestaria	V 15
1 toimistosihiteeri	V 15
1 tutkimusapulainen	V 8
1 vahtimestari	V 12
2 vahtimestaria	V 11
12 tutkimusapulaista	V 9
1 laboratorioapulainen	V 9
25 tutkimusapulaista	V 8
21 laboratorioapulaista	V 8

Lakkautetaan:	
Peruspalkkaiset:	
3 apulaista	V 9

Ylimääräiset:	
16 apulaisassistenttia	V 16
10 apulaisassistenttia	V 15
1 eläintenhoitaja	V 15
1 eläintenhoitaja	V 8
1 eläintenhoitaja-vahtimestari	V 12
2 eläintenhoitaja-vahtimestaria	V 11
13 apulaista	V 9
12 apulaista	V 8
33 astianpuhdistajaa	V 8
1 välinehuoltoapulainen	V 8

Kansanterveyslaitoksen ympäristöhygienian ja -toksikologian osaston perustamiseen liittyen ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi ylimääräinen osastonjohtajan toimi (B 3).

Viitaten kohdan c perusteluihin ehdotetaan 1.3.1982 lukien lakkautettavaksi peruspalkkainen toimistoapulaisen toimi (V 9).

Lisäys on 347 800 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 38 900 mk toimistosihiteerin palkkaamiseksi 1.3.1982 lukien ympäristöhygienian ja -toksikologian osaston toimistotehtäviä varten. Vastaavasti ehdotetaan lakkautettavaksi peruspalkkainen toimistoapulaisen toimi.

Viitaten momentin 28.60.01 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 80 000 mk kahden talonmiehen palkkaamiseksi 1.3.1982 lukien kiinteistön hoitoon kuuluvia tehtäviä varten.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 218 900 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 57 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 20 000 mk asiantuntijain palkkioina.

1982 esitys	29 602 000
1981 menoarvio	26 341 200
1980 tilinpäätös	22 331 008

22. *Erät tutkimustoiminnan menot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 1 350 000 mk kansanterveyslaitoksen toimesta ulkopuolisella rahoituksella tehtävien tutkimusten suorittamista varten. Momentin määrärahalta saadaan palkata enintään keskimäärin 25 henkilöä. Tutkimuksista saatavilla tuloilla, jotka on merkitty momentille 12.33.65, voidaan kattaa toiminnan aiheuttamat kustannukset.

1982 esitys	1 350 000
1981 I lisämenoarvio	1 557 200

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 1 389 500 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 500 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 6 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 389 000 mk kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	1 496 000
Koe-eläimet	605 000
Laboratoriotarvikkeet ja laitteiden kunnos- sapito	8 910 000
Kotimaan matkat	46 000
Atk-menot	801 000
Koulutus	50 000
Kansainvälinen yhteistyö	125 000
Virkistystoiminta (enintään)	5 000
Eräät valvonta- ja tutkimustoiminnan me- not	200 000
Muut menot	1 595 000
Yhteensä	13 833 000

1982 esitys	13 839 000
1981 menoarvio	12 449 500
1980 tilinpäätös	10 759 900

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 2 700 000 mk, mistä
700 000 mk puhelinkeskuksen uusimista ja
2 000 000 mk kaluston, kojeiden ja laitteiden
uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	2 700 000
1981 menoarvio	2 550 000
1980 tilinpäätös	1 800 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan 6 600 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

Rakennus	Hyötypinta- ala m ² (tilavuus m ³)	Kustannusarvio mk (mk/m ²) (mk/m ³)	Myönnetty mk	Ehdotetaan mk
1. Viitasaaren suojatilat	15 000 (58 500)	71 000 000 (4 733)	7 000 000	3 000 000
2. Kansanterveyslaitoksen Turun aluelaitos ..	895 (5 700)	7 600 000 (8 492)	3 000 000	3 000 000
3. Koe-eläinyksikön peruskorjauksen suunnitte- lu			250 000	100 000
4. Kansanterveyslaitoksen laajennuksen suun- nittelu	2 210 (11 602)	15 000 000 (6 787)		500 000
			Yhteensä	6 600 000

1982 esitys	6 600 000
1981 menoarvio	5 500 000
1980 tilinpäätös	2 750 000

66. Lääkelaboratorio

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 109 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten vir- kamiesten palkkaukset</i>	1 667 000	+ 228 200	28	+ 1
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhdepalkat</i>	179 000	+ 17 200	3	—
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	58 500	+ 3 400	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	137 800	+ 16 100	—	—
	Varaus 1981	— 82 800	—	—
	Varaus 1982	+ 66 700	—	—
Yhteensä	2 109 000	+ 248 800	31	+ 1

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 177 400 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Farmakopean tarkastamiseen ja kehittämiseen liittyviä laboratoriotutkimuksia varten ehdotetaan perustettavaksi ylimääräinen tutkijan toimi (V 27). Lisäys on 71 400 mk.

c) Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään kolme pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	2 109 000
1981 menoarvio	1 860 200
1980 tilinpäätös	1 693 157

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 101 000 mk toiminnan tehostamisen ja kustannusten nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	360 000
Koe-eläimet	46 000
Laboratoriotarvikkeet ja laitteiden kunnossapito	154 000
Matkat	60 000
Virkistystoiminta (enintään)	400
Muut menot	209 600
Yhteensä	830 000

1982 esitys	830 000
1981 menoarvio	729 000
1980 tilinpäätös	554 334

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 327 000 mk kaluston, kojeiden ja laitteiden uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	327 000
1981 menoarvio	300 000
1980 tilinpäätös	260 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 500 000 mk Kansanterveyslaboratorion lisärakennuksen yhteyteen rakennettavien Lääkelaboratorion uusien toimittilojen suunnittelua varten. Hankkeen kustannusarvio on 15 000 000 mk, hyötypinta-ala 2 200 m² ja tilavuus 11 550 m³ eli 6 818 mk/m² ja 1 299 mk/m³.

1982 esitys	500 000
-------------------	---------

68. Säteilyturvallisuuslaitos

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 16 842 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	6 272 900	+ 575 400	80	—
2. Työsubdepalkat	8 384 700	+ 1 449 000	114	—
3. Muut palkat ja palkkiot	550 100	+ 77 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 102 000	+ 138 700	—	—
Varaus 1981		— 655 300	—	—
Varaus 1982	532 300	+ 532 300	—	—
Yhteensä	16 842 000	+ 2 117 200	194	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 425 500 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

c) Alamomentille ehdotetaan lisäystä 626 000 mk määrärahan oikaisun johdosta. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 114 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 50 000 mk ylityökorvausten, vuosilomakorvausten, viransijaisten palkkioiden sekä asiantuntijain palkkioiden lisääntymisen johdosta.

1982 esitys	16 842 000
1981 menoarvio	14 724 800
1980 tilinpäätös	13 389 191

21. Eräät valvonta- ja tutkimustoiminnan menot (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään 650 000 mk atk-menoina siirtona momentille 33.68.29, vähennys on 500 000 mk. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään kymmenen henkilöä. Osa valvonta- ja tutkimustoiminnan menoista voidaan kattaa tuloilla, jotka on otettu huomioon momentilla 12.33.68.

1982 esitys	1 600 000
1981 menoarvio	2 100 000
1980 tilinpäätös	1 940 000

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 234 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 700 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 5 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 233 300 mk, mistä 650 000 mk

aiheutuu atk-menojen siirrosta momentilta 33.68.21, 50 000 mk pohjoismaisen symposion järjestämisen aiheuttamasta kertamenosta ja 1 533 300 mk lähinnä lisätilojen käyttömenoista ja toiminnan tehostamisesta, matkamäärärahojen budjetoitiperusteiden muutoksesta sekä kustannusten noususta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Rakennusten käyttö	3 255 000
Laboratoriotarvikkeet ja laitteiden kunnossapito	800 000
Kotimaan matkat	800 000
Atk-menot	859 000
Koulutus	120 000
Sisäisen laskentatoimen kehittäminen	50 000
Kansainvälinen yhteistyö (kertamenoa 50 000)	690 000
Virkistystoiminta (enintään)	2 500
Muut menot	1 047 500
Yhteensä	7 624 000

1982 esitys	7 629 000
1981 menoarvio	5 395 000
1980 tilinpäätös	4 475 859

70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 2 000 000 mk kaluston, kojeiden ja laitteiden uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	2 000 000
1981 menoarvio	1 800 000
1980 tilinpäätös	1 600 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 300 000 mk laitoksen Pohjois-Suomen aluelaboratorion toimitilojen suunnittelua ja rakentamista varten. Tilat on tarkoitus rakentaa Rovaniemen Korkalovaaran laitesuojan yhteyteen. Kyseessä on useiden käyttäjien yhteishanke, jonka kustannusarvio on 40 900 000 mk. Säteilyturvallisuuslaitoksen osuus on tästä 3 100 000 mk.

1982 esitys	300 000
-------------	---------

69. Terveydenhuollon jatkokoulutus

28. Terveydenhuoltoalan jatko- ja täydennyskoulutus

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 160 000 mk,

mistä 150 000 mk aiheutuu kustannusten noususta ja 10 000 mk terveydenhuollossa toimivien sosiaalityöntekijöiden täydennyskoulutuksen järjestämisestä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kansanterveysystön, alueellisen terveydenhuollon ja työterveyshuollon edellyttämä täydennyskoulutus	760 000
Lääkinhallituksille järjestettävä täydennyskoulutus	22 000
Terveydenhuoltohallinnon kurssit	392 000
Mielenterveysystön täydennyskoulutus	170 000
Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkäritutkinto	65 000
Terveystarkastajien ja muun ympäristöterveydenhuoltohenkilöstön jatko- ja täydennyskoulutus	190 000
Terveystarkastajatutkinto	30 000
Lääkehuollon täydennyskoulutus	69 000
Hammashuollon täydennyskoulutus	22 000
Sairaalakemistien ja sairaalafyysikoiden tutkinto	10 000
Laboratoriohenkilökunnan täydennyskoulutus	20 000
Terveydenhuollossa toimivien sosiaalityöntekijöiden täydennyskoulutus	10 000
Yhteensä	1 760 000

1982 esitys	1 760 000
1981 menoarvio	1 600 000
1980 tilinpäätös	1 026 353

35. Valtion korvaus eräiden erikoislääkäreiden koulutuksen henkilöstömenoihin (arviomääräraha)

Lastenpsykiatrian sekä lasten neurologian erikoislääkäreiden koulutuksen palkkausmenoihin suoritettavaa valtion korvausta varten momentille ehdotetaan 677 900 mk. Lisäys on 253 900 mk, mistä 180 000 mk aiheutuu kahden uuden lasten- ja nuorisopsykiatrian erikoislääkärin palkkaamisesta, 51 000 mk palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 22 900 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun momentilta vähennetään määrärahan oikaisun johdosta 50 500 mk ja varauksena vuodelle 1981 23 700 mk, lisäys on 179 700 mk. Ehdotetaan, että vuonna 1982 saadaan valtion korvauksen piiriin palkata kaksi uutta henkilöä.

1982 esitys	677 900
1981 menoarvio	498 200
1980 tilinpäätös	361 541

50. *Opintoapurahat terveydenhuoltoalan ulkomaisista jatko- ja täydennyskoulutusta varten*
Momentin nimike on muutettu.

Terveydenhuollon ja varsinkin lääketieteen kehitys on aiheuttanut voimakkaasti lisääntyntä ulkomailta hankittavan jatko- ja täydennyskoulutuksen tarvetta sellaisista aiheista, joista ei ole mahdollisuutta saada koulutusta Suomessa. Tätä tarkoitusta varten momentille ehdotetaan 436 000 mk. Lisäys 36 000 mk aiheutuu matka- ja asumiskustannusten sekä erityisesti eräiden lukukausimaksujen huomattavasta noususta.

1982 esitys	436 000
1981 menoarvio	400 000
1980 tilinpäätös	394 455

58. *Valtion korvaus Huuli- ja suulakibalkiokeskuksessa järjestettävän erikoislääkäreiden koulutuksen henkilöstömenoihin* (arviomääräraha)

Suomen Punaisen Ristin Huuli- ja suulakihalkiokeskuksessa järjestettävän erikoislääkäreiden koulutuksen palkkausmenoihin suoritettavaa valtion korvausta varten momentille ehdotetaan 369 100 mk. Lisäys on 51 300 mk, mistä 200 mk aiheutuu määrärahan oikaisusta, 38 600 mk palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta ja 12 500 mk varauksesta vuodelle 1982. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1981 15 900 mk, lisäys on 35 400 mk. Ehdotetaan, ettei vuonna 1982 valtion korvauksen piiriin saada hyväksyä uutta henkilöä.

1982 esitys	369 100
1981 menoarvio	333 700
1980 tilinpäätös	287 800

73. Terveyskasvatus ja -valvonta

21. Terveyskasvatus

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk terveystarkastuksen tehostamisen ja kustannus-

ten nousun johdosta. Momentin määrärahalta ehdotetaan palkattavaksi enintään kaksi henkilöä.

1982 esitys	430 000	1982 esitys	5 180 000
1981 menoarvio	330 000	1981 menoarvio	3 750 000
1980 tilinpäätös	249 989	1980 tilinpäätös	3 260 211

22. Tupakoinnin vähentäminen

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain (693/76) väliaikaisesta muuttamisesta siten, että valtion tulo- ja menoarvioon otetaan vuosittain määräraha, joka vastaa vähintään 0,35 prosenttia tupakkaveron tuotosta. Vuonna 1982 arvioitu tupakkaveron tuotto on 1 480 000 000 mk. Tämän johdosta tupakoinnin ehkäisytyöhön sekä tutkimus-, seuranta- ja valistustoimintaa varten momentille ehdotetaan lisäystä 1 430 000 mk. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään neljä henkilöä.

23. Terveysvalvonta

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk, mistä 40 000 mk terveydenhuoltolain (465/65), myrkkylain (309/69) ja elintarvikelain (526/41) edellyttämästä terveysvalvonnasta aiheutuvia kustannuksia ja 10 000 mk siitepölytiedotteen laatimista varten. Momentin määrärahalla saadaan palkata enintään kaksi henkilöä.

1982 esitys	500 000
1981 menoarvio	450 000
1980 tilinpäätös	420 000

74. Kunnallinen terveysvalvonta

30. Valtionosuus kunnille terveystarkastajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille merkitään terveystarkastajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten lisäystä 4 519 000 mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu henkilöstömenoihin 689 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 418 000 mk, vuonna 1982 tapahtuvasta enintään viiden uuden henkilön palkkaamisesta aiheutuu henkilöstömenoihin 173 200 mk ja matkakustannuksiin 17 000 mk, palvelussuhteen ehtojen

tarkistuksesta 2 285 000 mk, varauksesta vuodelle 1982 743 800 mk sekä hintojen noususta 193 000 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1981 904 500 mk, lisäys on 3 614 500 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	21 980 000
Valtionosuus matkakustannuksiin	2 125 000
Yhteensä	24 105 000

1982 esitys	24 105 000
1981 menoarvio	20 490 500
1980 tilinpäätös	17 097 381

75. Kunnallinen kansanterveystyö

Kansanterveystyön tavoitteet ja toiminnan laajuus on määritelty vuosia 1982—1986 koskevassa kansanterveystyön valtakunnallisessa suunnitelmassa. Henkilöstölisäykset ja perustamiskustannukset on suunnitelmassa määritelty vuosittain. Toiminnan määrällinen ja laadullinen kehittäminen tapahtuu näiden voimavarojen puitteissa.

Henkilöstölisäys on vuonna 1982 1 162 henkilöä eli 3,1 prosenttia henkilöstön määrästä. Henkilöstölisäyksestä 125 johtuu työajan lyhentämisestä. Muilta osin henkilöstölisäys käytetään valmistuvien rakennushankkeiden miehittämiseen, valtakunnallisessa suunnitelmassa esitettyjen uusien tehtävien aloittamiseen sekä mm. avosairaanhoidon, kotisairaanhoidon ja

kouluterveydenhuollon kehittämiseen. Kansanterveystyön valtakunnallisen suunnitelman mukaiset toiminnot on merkitty lukuihin 33.74 ja 75.

30. Valtionosuus kunnille terveystieteiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi kansanterveyslain 36 §:n muuttamisesta siten, että käyttökustannusten vähennykseksi luetaan 50 prosenttia nykyisen 35 prosentin sijasta terveystieteiden potilailta perittävistä maksuista ja ylläpidosta perittävistä korvauksista. Lisäksi on tarkoituksena korottaa 1.1.1982 lukien hoitopäivämaksua neljällä markalla, ottaen mm. huomioon sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan määrätymisperusteiden muuttumisen 1.1.1982 lukien ja yleisperusteluihin viitaten pysyvässä sairaiden hoitomaksua.

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille merkitään terveystieteiden käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten lisäystä 516 520 200 mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu henkilöstömenoihin 15 580 300 mk ja muihin käyttökustannuksiin 24 754 600 mk, koululaisten eräiden kuljetuskustannusten saattamisesta valtionosuiden piiriin 3 000 000 mk, vuonna 1981 tapahtuneesta käyntimaksujen poistamisesta henkilöstömenoihin 9 812 400 mk ja muihin käyttökustannuksiin 4 760 000 mk, vuosina 1981 ja 1982 toteutetuista ja toteutuvista sairausvakuutuskorvausten muutoksista henkilöstömenoihin 91 281 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 44 300 000 mk, vuonna 1981 osaksi vuotta palkatusta henkilöstöstä henkilöstömenoihin 18 334 600 mk ja muihin käyttökustannuksiin 10 833 600 mk, vuonna 1982 perustamisajankohtien osalta sosiaali- ja terveysministeriön tarkemmin määräämin perustein tapahtuvasta enintään 1 157 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 21 396 000 mk ja muihin käyttökustannuksiin 11 407 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksista 142 448 000 mk, varauksesta vuodelle 1982 46 477 700 mk sekä hintojen noususta 72 135 000 mk. Kun momentilta vähennetään momentin perusteluihin viitaten lainmuutoksen ja maksujen korotusten johdosta 27 000 000 mk sekä varauksena vuodelle 1981 51 706 000 mk, lisäys on 437 814 200 mk.

Samalla ehdotetaan, että momentilta saadaan suorittaa aluesairaaloiden ja sairausmajojen lak-

kuttamisesta annetussa laissa (142/51, muut. 594/75) tarkoitetun sairaalan käyttökustannuksiin kansanterveyslain mukaista valtionosuutta ja valtionavustusta yhteismäärä, joka vaihtelee kunnan kantokykyluokan mukaan 78 ja 71 prosentin välillä ja valtionosuus ja -avustus ovat keskimäärin 75 prosenttia. Samalla ehdotetaan, että Sodankylän terveystieteiden valtionosuus ja -avustus saadaan suorittaa samalla tavalla.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	1 363 957 000
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	753 645 000
	Yhteensä 2 117 602 000

1982 esitys	2 117 602 000
1981 menoarvio	1 679 787 800
1980 tilinpäätös	1 372 663 085

31. Valtionosuus kunnille terveystieteiden perustamiskustannuksiin

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille ehdotetaan 190 000 000 mk terveystieteiden ja yleislääkärijohtojen paikallissairaaloiden perustamiskustannuksiin kunnille suoritettavaa valtionosuutta varten. Kustannukset aiheutuvat aikaisempina vuosina tehdyistä ja vuonna 1982 tehtävistä valtionosuuden suorittamispäätöksistä. Lisäys on 5 000 000 mk.

Samalla ehdotetaan, että vuonna 1982 saadaan hyväksyä toteuttamisohjelmia enintään sellainen määrä, että valtionosuus niiden kustannusarvioista vastaa 180 000 000 mk. Kasamenoja edellä mainittujen ja aikaisempina vuosina hyväksytyjen suunnitelmien ja ohjelmien hyväksymisestä arvioidaan aiheutuvan vuonna 1983 117 000 000 mk ja vuonna 1984 12 000 000 mk. Tältä momentilta ehdotetaan edelleen maksettavaksi valtionosuutta ja -avustusta 75 prosenttia terveystieteiden sairaaloiden perustamiskustannuksiin, milloin sairaala on muodostettu aluesairaaloiden ja sairausmajojen lakkauttamisesta annetussa laissa (142/51) tarkoitetusta kunnansairaala-

1982 esitys	190 000 000
1981 menoarvio	185 000 000
1980 tilinpäätös	170 000 000

35. Valtion korvaus terveyskeskuksille eräiden potilaiden hoitoon (arviomääräraha)

Momentille merkitään terveyskeskuksille eräiden potilaiden hoidosta aiheutuviin kustannuksiin lain nojalla suoritettavaa korvausta varten lisäystä 300 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta.

1982 esitys	1 800 000
1981 menoarvio	1 500 000
1980 tilinpäätös	1 465 701

37. Valtion korvaus eräiden tautien vastustamisesta ja hoidosta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille merkitään eräiden tautien vastustamisesta ja hoidosta aiheutuviin kustannuksiin suoritettavia valtion korvauksia varten lisäystä 5 800 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta sekä lääketieteellisten riskiryhmien rokottamisesta.

1982 esitys	23 300 000
1981 menoarvio	17 500 000
1980 tilinpäätös	17 404 715

76. Kunnallinen erikoissairaanhoito

Sairaanhoitolaistosten toiminnan tavoitteet ja toiminnan laajuus on määritelty vuosia 1982—1986 koskevassa sairaanhoitolaistosten valtakunnallisessa suunnitelmassa. Henkilöstölisäykset ja perustamiskustannusten valtionosuudet on suunnitelmassa määritelty vuosittain. Toiminnan määrällinen ja laadullinen kehittäminen tapahtuu näiden voimavarojen puitteissa.

Sairaanhoitolaistosten valtakunnallisen suunnitelman mukaan suunnitelmakaudella aloitetaan keskussairaaloiden laajennushankkeita. Lisäksi psykiatrisessa sairaanhoidossa toteutetaan avohoitoa palvelevia hankkeita. Henkilöstölisäys on vuonna 1982 700 henkilöä eli 1,4 prosenttia koko henkilöstön määrästä. Henkilöstölisäyksestä 100 johtuu työajan lyhentämisestä. Muilta osin henkilöstölisäys kohdistuu pääasiassa valmistuvien sairaaloiden henkilökuntatarpeeseen.

30. Valtionosuus kunnille erikoissairaanhoitolaistosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi kunnallisista yleissairaaloista annetun lain muuttamisesta siten, että käyttökustannusten vähennykseksi luetaan 50 prosenttia nykyisen 35 prosentin sijasta potilailta perittävistä maksuista.

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille merkitään erikoissairaanhoitolaistosten käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionosuutta varten lisäystä 619 500 300

mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu henkilöstömenoihin 64 634 400 mk ja muihin käyttökustannuksiin 104 655 200 mk, vuonna 1981 osaksi vuotta palkatun henkilöstön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 14 785 600 mk ja muihin käyttökustannuksiin 6 521 300 mk, vuonna 1982 perustamisajankohtien osalta sosiaali- ja terveysministeriön tarkemmin määrittämin perustein tapahtuvasta enintään 700 uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 16 262 800 mk ja muihin käyttökustannuksiin 7 377 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 232 220 000 mk, varauksesta vuodelle 1982 75 444 000 mk ja hintojen noususta 97 600 000 mk. Kun momentilta vähennetään 1.1.1982 suoritettavan hoitopäivämaksujen neljän markan korotuksen, ottaen mm. huomioon sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan määräytymisperusteiden muuttumisen 1.1.1982 lukien ja poliklinikkamaksujen kolmen markan korotuksen, pysyväissairaiden hoitomaksun korotuksen sekä momentin perusteluihin viitaten lainmuutoksen johdosta 43 500 000 mk sekä varauksena vuodelle 1981 91 620 800 mk, lisäys on 484 379 500 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionosuus henkilöstömenoihin	2 205 574 000
Valtionosuus muihin käyttökustannuksiin	1 051 333 000
Yhteensä	3 256 907 000

1982 esitys	3 256 907 000
1981 menoarvio	2 772 527 500
1980 tilinpäätös	2 346 150 266

31. *Valtionosuus kunnille erikoissairaanhoidon perustamiskustannuksiin*

Valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti momentille ehdotetaan 110 000 000 mk erikoissairaanhoidon perustamiskustannuksiin kunnille suoritettavaa valtionosuutta varten. Kustannukset aiheutuvat aikaisempina vuosina tehdyistä ja vuonna 1982 tehtävistä valtionosuuden suorittamispäätöksistä. Lisäksi 18 000 000 mk aiheutuu arvioidusta kustannusten noususta.

Samalla ehdotetaan, että vuonna 1982 saadaan hyväksyä toteuttamisohjelmia enintään sellainen määrä, että valtionosuus niiden kustannusarvioista vastaa 226 000 000 mk. Kassamenoja edellä mainittujen ja aikaisempina vuosina hyväksytyjen suunnitelmien ja ohjelmien hyväksymisestä arvioidaan aiheutuvan vuonna 1983 64 000 000 mk, vuonna 1984 67 000 000 mk ja vuonna 1985 50 000 000 mk.

1982 esitys	110 000 000
1981 menoarvio	92 000 000
1980 tilinpäätös	64 999 929

32. *Valtion korvaus erikoissairaanhoidon laitoksille eräiden potilaiden hoitoon* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lakisääteistä valtion korvausta varten lisäystä 5 000 000 mk, mikä aiheutuu toiminnan laajentumisesta ja kustannusten noususta.

1982 esitys	24 000 000
1981 menoarvio	19 000 000
1980 tilinpäätös	20 426 350

34. *Valtion maksuosuus yliopistollisten keskussairaaloiden perustamiskustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille merkitään yliopistollisten keskussairaaloiden perustamiskustannuksiin suoritettavaa valtion maksuosuutta varten lisäystä 5 500 000 mk, mikä aiheutuu perustamiskustannushankkeiden lisääntymisestä.

1982 esitys	23 000 000
1981 menoarvio	17 500 000
1980 tilinpäätös	11 611 839

(35.) *Kuntien vapauttaminen keskussairaaloiden perustamiskustannusosuuden suorittamisesta*

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 25 000 mk.

1981 menoarvio	25 000
1980 tilinpäätös	100 000

38. *Valtionavustus Lastenlinnan sairaalan käyttökustannuksiin*

Momentille ehdotetaan Lastenlinnan sairaalan käyttökustannuksiin suoritettavaa valtionavustusta varten lisäystä 350 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta.

1982 esitys	4 350 000
1981 menoarvio	4 000 000
1980 tilinpäätös	3 150 000

39. *Valtion korvaus myrkytystietokeskuksen henkilöstömenoihin* (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan myrkytystietokeskuksen henkilöstömenoihin suoritettavaa valtion korvausta varten lisäystä 60 000 mk, mistä palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta aiheutuu 45 200 mk ja varauksesta vuodelle 1982 14 800 mk. Kun momentilta vähennetään määrärahan oikaisuna 300 mk ja varauksena vuodelle 1981 18 600 mk, lisäys on 41 100 mk. Ehdotetaan, ettei vuonna 1982 valtion korvauksen piiriin saada hyväksyä uutta henkilöstöä.

1982 esitys	431 000
1981 menoarvio	389 900
1980 tilinpäätös	307 500

80. Yksityinen erikoissairaanhoido

50. *Valtionapu Huuli- ja suulakihalkiokeskuksen käyttökustannuksiin*

Suomen Punaisen Ristin Huuli- ja suulakihalkiokeskuksen itsemaksavien potilaiden hoi-

topäiväkustannuksiin suoritettavaa valtionapua varten momentille ehdotetaan lisäystä 44 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta.

1982 esitys	600 000
1981 menoarvio	556 000
1980 tilinpäätös	524 000

51. Valtionapu kaatumatautisten hoitolaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille merkitään kaatumatautisten hoitolaitosten käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionapua varten lisäystä 942 400 mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu henkilöstömenoihin 83 900 mk ja muihin käyttökustannuksiin 189 500 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 369 600 mk ja varauksesta vuodelle 1982 119 400 mk sekä hintojen noususta 180 000 mk. Kun momentilta vähennetään varauksena vuodelle 1981 147 800 mk, lisäys on 794 600 mk. Ehdotetaan, ettei vuonna 1982 valtionavun piiriin hyväksytä uutta henkilöstöä.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu henkilöstömenoihin	3 529 000
Valtionapu muihin käyttökustannuksiin	1 977 000
Yhteensä	5 506 000

1982 esitys	5 506 000
1981 menoarvio	4 711 400
1980 tilinpäätös	4 000 000

52. Valtionapu kaatumatautisten hoitolaitosten perustamiskustannuksiin

Momentille ehdotetaan 50 000 mk. Vähennys on 1 350 000 mk.

1982 esitys	50 000
1981 menoarvio	1 400 000
1980 tilinpäätös	197 030

53. Valtionapu Pitäjänmäen työklinikan kustannuksiin

Momentille ehdotetaan Pitäjänmäen työklinikan toiminnan tukemiseen suoritettavaan valtionapuun vähennystä 100 000 mk, mikä aiheutuu eräiden toimintojen siirtymisestä Helsingin yliopistolliselle keskussairaualalle.

1982 esitys	450 000
1981 menoarvio	550 000
1980 tilinpäätös	600 000

54. Valtionapu reumatautisten hoitolaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentin alamomenttijako ehdotetaan poistettavaksi.

Momentille merkitään reumatautisten hoitolaitosten käyttökustannuksiin lain nojalla suoritettavaa valtionapua varten lisäystä 2 058 300 mk, mistä määrärahan oikaisusta aiheutuu henkilöstömenoihin 224 300 mk, vuonna 1982 tapahtuvasta seitsemän uuden henkilön palkkaamisesta henkilöstömenoihin 148 700 mk ja muihin käyttökustannuksiin 64 000 mk, palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta 939 600 mk ja varauksesta vuodelle 1982 309 700 mk sekä hintojen noususta 372 000 mk. Kun momentilta vähennetään määrärahan oikaisuna muista käyttökustannuksista 966 000 mk ja varauksena vuodelle 1981 377 400 mk, lisäys on 714 900 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu henkilöstömenoihin	9 171 000
Valtionapu muihin käyttökustannuksiin ..	4 096 000
Yhteensä	13 267 000

1982 esitys	13 267 000
1981 menoarvio	12 552 100
1980 tilinpäätös	8 200 000

55. Valtion korvaus Reumasäitiön sairaalan käyttökustannuksiin valtiolle varattujen sairaansijojen osalta (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan Reumasäitiön sairaalan valtiolle varattujen sairaansijojen osalta käyttökustannuksiin suoritettavaa valtion korvausta varten lisäystä 303 800 mk, mikä aiheutuu määrärahan tarkistuksesta.

1982 esitys	8 425 000
1981 menoarvio	8 121 200
1980 tilinpäätös	5 149 350

57. Valtionapu reumatautisten hoitolaitosten perustamiskustannuksiin

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 200 000 mk Reumasäitiön sairaalan leikkausosaston saaneeruksen ja laajennuksen rakennustöiden jatkamista varten.

1982 esitys	2 900 000
1981 menoarvio	1 700 000
1980 tilinpäätös	182 300

58. *Valtion maksuosuus Reumasäätien sairaalan perustamiskustannuksiin valtiolle varattujen sairaansijojen osalta*

Momentille ehdotetaan lisäystä 383 700 mk, mikä aiheutuu rakennushankkeiden lisääntymisestä.

1982 esitys	920 000
1981 menoarvio	536 300
1980 tilinpäätös	57 508

85. Terveystenhoiton muut menot

26. *Farmakopea*

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan lisäystä 27 000 mk lähinnä kustannusten nousun johdosta. Kun momentilta vähennetään päätoimisen sihteerin palkkana 54 000 mk sekä Pohjoismaisen lääkelautakunnan menot 90 000 mk siirtona momentille 33.60.66, vähennys on 117 000 mk.

1982 esitys	133 000
1981 menoarvio	250 000
1980 tilinpäätös	150 287

(29.) *Muut kulutusmenot*

Momentin määräraha on otettu huomioon momentin 33.60.29 laskelmissa.

56. *Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan*

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan 22 000 000 mk käytettäväksi rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan lääkintöhallituksen valvonnassa ja yhteistyössä rintamaveteraanien ja sotainvalidien järjestöjen kanssa. Lisäys on 2 000 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään 1 000 000 mk siirtona momentille 33.21.56, lisäys on 1 000 000 mk.

1982 esitys	22 000 000
1981 menoarvio	21 000 000
1980 tilinpäätös	11 915 484

92—97. Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö

Raha-automaattiasetuksen 29 §:n 1 momentin (303/80) mukaisesti valtion tulo- ja menoarvioon otetaan vuosittain määräraha, jonka arvioidaan vastaavan yhdistyksen puhtaasta tuotosta asianomaisena varainhoitovuonna avustuksina jaettavaa määrää. Jaettava määrä on yhdistyksen puhtaan tuoton määrästä vahvistama arvio, jota on oikaistu tilinpäätöksessä vahvistetun puhtaan tuoton ja edellisen vastaavan arvion erotuksella ja johon on lisätty uudelleen jaettavaksi palautuneet avustusvarat. Tämän määrän jakaa valtioneuvosto avustuksina aseuksessa tarkemmin mainituille oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille.

Raha-automaattiasetuksen 29 §:n 1 momentin mukaiseksi jaettavaksi määräksi on arvioitu 169 100 000 mk. Avustuksiin käytettävät varat on ryhmitelty käyttötarkoituksensa mukaisesti lukuihin 33.92—97. Lukujen ja momenttien ryhmittelyä ja nimikkeitä on muutettu vastaamaan paremmin tulo- ja menoarvion yleistä rakennetta. Ehdotetaan, että momenteilla osoitettuja arviomäärärahoja voidaan valtioneuvoston harkinnan mukaan tarvittaessa ylittää, kuitenkin niin, ettei määrärahoja saa yhteensä käyttää enempää kuin raha-automaattiasetuksen 29 §:n 1 momentin mukainen jaettava määrä.

92. Kansanterveyden edistäminen

50. <i>Avustus yksityisille yhteisöille kansanterveystyön kustannuksiin</i> (arviomääräraha)	1982 esitys	57 000 000
Momentin nimike on muutettu.	1981 menoarvio	43 200 000
Momentille ehdotetaan 57 000 000 mk käytettäväksi avustuksina kansanterveyden edistämiseen. Lisäys on 13 800 000 mk.	1981 II lisämenoarvioesitys	7 500 000
	1980 tilinpäätös	38 174 000

93. (33.93 ja 96) Lasten ja nuorten kasvatuksen ja huollon edistäminen

50. (33.93.50 ja 96.50) <i>Avustus yksityisille yhteisöille lasten ja nuorten huollon kustannuksiin</i> (arviomääräraha)	1982 esitys	21 500 000
Momentille ehdotetaan 21 500 000 mk käytettäväksi avustuksina lasten ja nuorten huollon edistämiseen. Lisäys on 2 000 000 mk.	1981 menoarvio	19 500 000
	1980 tilinpäätös	17 311 000

94. Vanhusten huollon edistäminen

50. <i>Avustus yksityisille yhteisöille vanhusten huollon kustannuksiin</i> (arviomääräraha)	1982 esitys	31 000 000
Momentin nimike on muutettu.	1981 menoarvio	28 650 000
Momentille ehdotetaan 31 000 000 mk käytettäväksi avustuksina vanhusten huollon edistämiseen. Lisäys on 2 350 000 mk.	1981 II lisämenoarvioesitys	1 908 000
	1980 tilinpäätös	25 328 207

95. Vammaisten huollon edistäminen

Luvun nimike on muutettu.

50. <i>Avustus yksityisille yhteisöille vammaisten huollon kustannuksiin</i> (arviomääräraha)	1982 esitys	37 300 000
Momentin nimike on muutettu.	1981 menoarvio	38 400 000
Momentille ehdotetaan 37 300 000 mk käytettäväksi avustuksina vammaisten huollon edistämiseen. Vähennys on 1 100 000 mk.	1981 II lisämenoarvioesitys	500 000
	1980 tilinpäätös	33 978 000

96. Suuronnettomuuksiin varautuminen

Luvun nimike ja numerotunnus on muutettu.

50. *Avustus yksityisille yhteisöille suuronnettomuuksiin varautumisesta aiheutuviin kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentin nimike ja numerotunnus on muutettu.

Momentille ehdotetaan 1 200 000 mk käy-

tettäväksi avustuksina suuronnettomuuksiin varautumiseen. Lisäys on 150 000 mk.

1982 esitys	1 200 000
1981 menoarvio	1 050 000
1980 tilinpäätös	981 000

97. Lomanviettomahdollisuuksien edistäminen

50. *Avustus yksityisille yhteisöille lomatoiminnan kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan 21 100 000 mk käytettäväksi avustuksina lomanviettomahdollisuuksien edistämiseen. Tarkoituksena on siirtää avustusten painopistettä investointiavustuksista välittömän lomanvieron tukeen. Lisäys on 1 900 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu käyttökustannuksiin	11 719 000
Valtionapu perustamiskustannuksiin (enintään)	9 381 000
Yhteensä	21 100 000

1982 esitys	21 100 000
1981 menoarvio	19 200 000
1980 tilinpäätös	16 988 000

99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut menot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 39 800 mk seuraavasti:

3. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä viransijaisten palkkioina 37 000 mk palkkojen nousun johdosta. Alamomentin loppusumma on 411 000 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 2 800 mk. Alamomentin loppusumma on 29 000 mk.

1982 esitys	440 000
1981 menoarvio	400 200
1980 tilinpäätös	352 811

08. *Komiteat ja asiantuntijat* (arviomääräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 600 000 mk, mistä 446 000 mk vammaisten

vuoden 1981 komitean menoina ja 154 000 mk komiteatöiden vähenemisen johdosta.

1982 esitys	965 000
1981 menoarvio	1 565 000
1980 tilinpäätös	619 956

51. *Valtion osuus merimiespalvelutoimiston menoista* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 140 000 mk, mikä aiheutuu palkkasumman noususta.

1982 esitys	1 540 000
1981 menoarvio	1 400 000
1980 tilinpäätös	1 309 441

52. *Valtion osuus työnantajille eräisiin merimiesten matkakustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Momentille merkitään työnantajille maksettavaa valtion osuutta varten lisäystä 700 000

mk lähinnä matkakustannusten nousun johdosta.

1982 esitys	2 200 000
1981 menoarvio	1 500 000
1980 tilinpäätös	2 005 635

53. Valtionavustus Punkaharjun Kuntoutussairaalan peruskorjaukseen (siirtomääräraha)

Punkaharjulla sijaitsevan hotelli Finlandian rakennukset on tarkoitettu peruskorjata Punkaharjun Kuntoutussairaala-säätiön Kuntoutussairaalan käyttöön. Peruskorjauksesta arvioidaan aiheutuvan menoja pääarakennuksen osalta 5 900 000 mk ja talousrakennusten osalta 1 200 000 mk eli yhteensä 7 100 000 mk. Menot on tarkoitettu kattaa julkisilla avustusvaroilla siten, että 2 000 000 mk myönnetään valtionavustuksena tältä momentilta ja loput, arviolta 5 100 000 mk Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta. Kun tarkoitukseen on aikaisemmin tältä momentilta myönnetty 1 000 000 mk, momentille ehdotetaan edelleen 1 000 000 mk.

1982 esitys	1 000 000
1981 menoarvio	1 000 000

54. Valtionapu Kuntoutussäätiölle

Säätiön kuntoutuskeskuksen toiminnasta aiheutuvien menojen arvioidaan vuonna 1982 olevan 10 181 000 mk, mistä julkisilla avustusvaroilla on tarkoitettu kattaa 5 953 000 mk siten, että 3 800 000 mk myönnetään Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta, 2 026 000 mk invalidiuhuoltolain (907/46) ja ammatinvalinnanohjauksesta annetun lain (43/60) nojalla maksettavina avustuksina sekä 127 000 mk valtionapuna tältä momentilta. Julkisten avus-

tusvarojen lisäys aiheutuu toiminnan tehostamisesta ja kustannusten noususta. Lisäys 12 000 mk aiheutuu kustannusten noususta.

1982 esitys	127 000
1981 menoarvio	115 000
1980 tilinpäätös	105 000

55. Valtionavustus Urho Kekkosen Kuntoinstituuttisäätiön tutkimuslaitoksen rakentamiseen (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan 4 500 000 mk tutkimuslaitoksen rakentamisesta aiheutuvia kustannuksia varten.

1982 esitys	4 500 000
1980 tilinpäätös	500 000

66. Kansainvälinen yhteistyö

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 028 000 mk, mistä 50 000 mk kertamenona uuden pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen tiedottamiskuluihin. Lisäys aiheutuu kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen kohoamisesta, toiminnan laajentumisesta sekä kustannusten noususta. Kun momentilta vähennetään kertameno 200 000 mk, lisäys on 828 000 mk.

Käyttösuunnitelma:	mk
Kansainväliset jäsenmaksut sekä erityisavustukset järjestöille	7 300 000
Pohjoismainen yhteistyö	583 000
Kahdenvälinen yhteistyö	950 000
Muu yhteistyö (kertamenoa 50 000)	1 200 000
Yhteensä	10 033 000

1982 esitys	10 033 000
1981 menoarvio	9 205 000
1980 tilinpäätös	7 400 804

Pääluokan 33 menot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös v. 1980 1 000 mk	Menoarvio v. 1981 1 000 mk	Ehdotus v. 1982 1 000 mk		Muutos 1981—1982 ± 1 000 mk	± %
01. Sosiaali- ja terveysministeriö (400)	17 264	20 289	23 554	+	3 265	+ 16
02. Lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastot (400)	11 425	12 561	13 613	+	1 052	+ 8
03. Työsuojeluhallinto (430)	29 438	32 061	34 847	+	2 786	+ 9
05. Kunnallinen työsuojelutarkastus (430)	7 206	8 511	9 124	+	613	+ 7
06. Työterveyslaitos (430)	47 000	54 300	61 200	+	6 900	+ 13
07. Työsuojelun muut menot (430) ...	700	865	815	—	50	— 6
11. Tarkastuslautakunta (090)	1 231	1 691	1 814	+	123	+ 7
12. Työneuvosto (430)	309	431	482	+	51	+ 12
14. Tapaturmavirasto (410)	20 292	23 371	25 383	+	2 012	+ 9
15. Perhekustannusten tasaus (410) ..	1 606 327	1 921 025	2 077 636	+	156 611	+ 8

	Tilinpäätös v. 1980 1 000 mk	Menoarvio v. 1981 1 000 mk	Ehdotus v. 1982 1 000 mk		Muutos 1981—1982		
					± 1 000 mk		± %
17. Yleinen perhe-eläke (410)	172 248	205 000	220 000	+	15 000	+	7
18. Työttömyysvakuutus (410)	135 961	195 000	145 000	—	50 000	—	26
19. Sairausvakuutus (410)	1 000	1 000	358 000	+	357 000	+	35 700
20. Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus (410)	1 071 074	1 226 000	1 361 600	+	135 600	+	11
21. Sotilasvammakorvaukset ja sotealä- kkeet (410)	1 093 568	1 345 046	1 568 381	+	223 336	+	17
23. Asevelvollisten ja heidän omaistensa avustaminen (410)	24 391	31 343	29 343	—	2 000	—	6
24. Eräät vahingonkorvaukset (410) ..	36 635	42 165	54 380	+	12 215	+	29
26. Muu toimeentuloturva (410)	115 388	139 960	155 329	+	15 369	+	11
29. Yleisavustus kunnille alkoholivarois- ta (960)	14 208	14 245	14 245	—	—	—	—
30. Sosiaalihuolto (400)	15 625	18 269	19 841	+	1 572	+	9
38. Lasten päivähoito (420)	572 333	700 820	862 370	+	161 550	+	23
39. Kasvatusneuvolatoiminta (420)	23 526	31 305	36 106	+	4 802	+	15
40. Valtion koulukodit (420)	21 902	23 390	28 080	+	4 690	+	20
41. Lasten ja nuorten kasvatusta ja huol- to (420)	30 714	43 046	49 223	+	6 177	+	14
42. Siirtoväen huolto (420)	5 548	11 900	14 700	+	2 800	+	24
43. Valtion erityiskoulut (420)	9 764	12 525	9 983	—	2 542	—	20
44. Invalidihuolto (420)	177 016	205 294	255 841	+	50 547	+	25
45. Valtion kehitysvammalaitokset (420)	14 357	19 437	23 627	+	4 190	+	22
46. Kunnallinen kehitysvammaisten eri- tyshuolto (420)	248 003	319 378	342 076	+	22 698	+	7
47. Yksityinen kehitysvammaisten eri- tyshuolto (420)	16 859	18 953	22 817	+	3 864	+	20
50. Kunnallinen alkoholitarkastus (420)	3 221	3 804	4 268	+	465	+	12
51. Raittiustyö (420)	20 152	21 370	22 624	+	1 254	+	6
53. Valtion päihdehuoltolat (420)	14 232	16 285	18 491	+	2 206	+	14
54. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttä- jien kunnallinen huolto (420)	25 872	40 731	45 118	+	4 388	+	11
55. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttä- jien yksityinen huolto (420)	11 654	14 057	16 819	+	2 762	+	20
56. Kodinhoitotoiminta (420)	93 513	110 045	170 988	+	60 943	+	55
57. Lomatoiminta (420)	345 660	274 230	483 520	+	209 290	+	76
58. Muu sosiaaliturva (420)	4 670	22 184	8 092	—	14 092	—	64
60. Lääkintöhallitus (330)	19 785	22 286	24 900	+	2 614	+	12
63. Valtion sairaalat (360)	81 939	99 550	108 059	+	8 509	+	9
65. Kansanterveyslaitos (340)	37 641	46 841	54 091	+	7 250	+	15
66. Lääkelaboratorio (340)	2 507	2 889	3 766	+	877	+	30
68. Säteilyturvallisuuslaitos (340)	21 405	24 020	28 371	+	4 351	+	18
69. Terveydenhuollon jatkokoulutus (350)	2 137	2 942	3 353	+	411	+	14
73. Terveyskasvatus ja -valvonta (350)	3 930	4 530	6 110	+	1 580	+	35
74. Kunnallinen terveysvalvonta (350)	17 097	20 491	24 105	+	3 615	+	18
75. Kunnallinen kansanterveysyö (350)	1 561 534	1 883 788	2 332 702	+	448 914	+	24
76. Kunnallinen erikoissairaanhoito (360)	2 446 746	2 905 542	3 418 788	+	513 246	+	18
80. Yksityinen erikoissairaanhoito (360)	18 910	30 127	32 118	+	1 991	+	7
85. Terveydenhuollon muut menot (350)	12 858	21 750	22 633	+	883	+	4
92. Kansanterveyden edistäminen (350)	38 174	43 200	57 000	+	13 800	+	32
93. Lasten ja nuorten kasvatuksen ja huollon edistäminen (420)	17 311	19 500	21 500	+	2 000	+	10
94. Vanhusten huollon edistäminen (420)	25 328	28 650	31 000	+	2 350	+	8
95. Vammaisten huollon edistäminen (420)	33 978	38 400	37 300	—	1 100	—	3
96. Suuronnettomuuksiin varautuminen (110)	981	1 050	1 200	+	150	+	14
97. Lomanviettomahdollisuuksien edistä- minen (420)	16 988	19 200	21 100	+	1 900	+	10
99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallin- nonalan muut menot (400)	12 325	15 217	20 837	+	5 620	+	37
Yhteensä	10 431 859	12 411 857	14 838 263	+	2 426 406	+	20

Päälouokka 34
TYÖVOIMAMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Työvoimaministeriö

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 19 084 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. Perus- ja sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	14 574 500	+ 1 805 500	210	+ 8
2. Tilapäisten palkkiot ja työsubdepalkat	2 036 100	+ 522 100	37	— 4
3. Muut palkat ja palkkiot	622 100	+ 21 100	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	1 248 200	+ 157 000	—	—
Varaus 1981		— 744 100	—	—
Varaus 1982	603 100	+ 603 100	—	—
Yhteensä	19 084 000	+ 2 364 700	247	+ 4

Henkilöstön määrän lisäyksestä yksi aiheutuu siirrosta momentilta 28.80.02, yksi siirrosta momentilta 34.01.23 ja kaksi vuoden 1981 ensimmäisessä lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 1 614 800 mk, mistä 1 499 000 mk aiheutuu palvelussuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Kansainvälisen harjoittelijainvaihdon tehostamista varten ehdotetaan työvoimaosastoon perustettavaksi ylimääräinen tarkastajan toimi (V 25). Toimen palkkaus on aikaisemmin suoritettu alamomentilta 28.80.02.1. Järjestelyvaltuussäännösten nojalla suoritettujen järjestelyjen yhteydessä työvoimaministeriön henkilökunta on vähentynyt yhdellä.

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkausluokka
Yleinen osasto	
3 toimistosiihteeriä	V 15
Työvoimaosasto	
1 tarkastaja	V 26
1 apulaistarkastaja	V 22
1 toimistosiihteeri	V 15
1 vahtimestari	V 12

Lisäys on 361 700 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan vuoden 1981 ensimmäisen lisämenoarvion mukaisesti palkatun pääsihteerin (B 4) ja suunnittelu-siihteerin (B 3) edelleen palkkaamista varten lisäystä 233 000 mk, mistä 210 000 mk on siirtoa momentilta 34.01.09.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 333 000 mk kymmenen osa-aikaisen toimen palkkaamista varten. Puolet näihin toimiin palkkavista olisi sellaisia ministeriön palveluksessa olevia, jotka haluaisivat määrääjäksi siirtä osa-aikaiseen palvelussuhteeseen edellyttäen,

että heille myönnetään virkavapautta varsinaisesta toimestaan. Varsinaista tointa hoitamaan ei oteta sijaista, joten toimen perustaminen ei aiheuta lisäkustannuksia.

Kohdan b perusteluihin viitaten voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 271 000 mk seitsemän ylimääräistetyt toimen palkkioina.

Työsuhteppalkkoihin ehdotetaan julkaisusih- teerin palkkaamista varten lisäystä 52 200 mk, mistä 47 000 mk on siirtoa momentilta 34.01.23.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 75 000 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 372 200 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 33 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

1982 esitys	19 084 000
1981 menoarvio	16 719 300
1981 I lisämenoarvio	129 000
1980 tilinpäätös	14 020 902

09. Neuvottelu- ja toimikunnat

Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk hintojen nousun johdosta. Kun momentilta vä- hennetään momentin 34.01.01 kohdan c pe- rusteluihin viitaten 210 000 mk kahden henki- lön palkkoina, vähennys on 180 000 mk. Mo- mentin määrärahalta saadaan palkata enintään yksi henkilö siirtolaisasiain neuvottelukuntaa varten.

1982 esitys	320 000
1981 menoarvio	500 000
1980 tilinpäätös	293 896

22. Työvoimapolitiittiset tutkimukset (siirto- määräraha)

Momentille ehdotetaan 1 500 000 mk työ- voimapolitiittisten tutkimusten suorittamiseen toimeksiantoina, tutkijoiden palkkaamiseen pro- jektiluontoisiin tehtäviin sekä konttorikoneiden ja -kalusteiden hankkimiseen. Lisäys 289 000 mk aiheutuu uudesta yhteistyössä opetusminis- teriön kanssa suoritettavasta työllisyys ja tekno- logia tutkimusprojektista ja hintojen noususta.

1982 esitys	1 500 000
1981 menoarvio	1 211 000
1980 tilinpäätös	1 100 000

23. Julkaisu- ja tiedotustoiminta

Momentille ehdotetaan lisäystä 696 000 mk hintojen nousun johdosta. Kun momentilta vä- hennetään kertameno 129 000 mk sekä momen- tin 34.01.01 kohdan c perusteluihin viitaten 47 000 mk julkaisusih- teerin palkkana, lisäys on 520 000 mk. Tietopalvelutoiminnan moni- puolistamiseksi ja tehostamiseksi momentin määrärahalta saadaan suorittaa myös laite-, vä- line- ja kalustohankintoja.

1982 esitys	7 650 000
1981 menoarvio	7 130 000
1980 tilinpäätös	6 125 810

27. Automaattinen tietojenkäsittely

Momentille ehdotetaan lisäystä 669 000 mk hintojen nousun johdosta.

1982 esitys	4 569 000
1981 menoarvio	3 900 000
1980 tilinpäätös	3 480 914

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 106 500 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 18 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdo- tetaan lisäystä 1 104 500 mk hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	830 000
Virkistys- ja lomatoiminta (enintään)	3 500
Muut henkilöstömenot	271 500
Rakennusten käyttö	3 300 000
Toimistomenot	7 150 000
Harjoittelijainvaihutoiminnan erityismenot (enintään)	380 000
Yhteensä	11 935 000

1982 esitys	11 935 000
1981 menoarvio	10 846 500
1980 tilinpäätös	7 856 708

51. Kansainvälisestä asiantuntija- ja harjoit- telijainvaihdesta aiheutuvat menot

Momentille ehdotetaan lisäystä 55 000 mk stipendipohjaisen harjoittelijainvaihdon kohde- maiden määrän lisääntymisen johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Asiantuntijavaihto	805 000
Harjoittelijainvaihto	200 000
Yhteensä	1 005 000

1982 esitys	1 005 000
1981 menoarvio	950 000
1980 tilinpäätös	653 609

70. Kaluston hankkiminen
Momentille ehdotetaan 164 000 mk kaluston ja konttorikoneiden uusimista ja täydentämistä varten.

1982 esitys	164 000
1981 menoarvio	300 000
1981 I lisämenoarvio	164 000
1980 tilinpäätös	83 485

06. Työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 106 063 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet	
			1981	Muutos ± 1982/81
1. <i>Perus- ja sopimuspalkeisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset</i>	76 567 400	+ 10 865 000	1 316	+ 43
2. <i>Tilapäisten palkkiot ja työsuhtepalkat</i>	16 510 400	+ 787 400	388	— 32
3. <i>Muut palkat ja palkkiot</i>	2 694 300	+ 109 200	—	—
4. <i>Sosiaaliturvamaksu</i>	6 938 900	+ 764 100	—	—
	Varaus 1981	— 4 200 500	—	—
	Varaus 1982	3 352 000	—	—
Yhteensä	106 063 000	+ 11 677 200	1 704	+ 11

Henkilöstön määrän lisäyksestä kolme aiheutuu vuoden 1980 kolmannessa lisämenoarviossa tehdyistä päätöksistä.

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 9 384 500 mk, mistä 9 164 300 mk aiheutuu palvelusuhteen ehtojen tarkistuksesta.

b) Työnvälityksen asiakaspalvelun tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi viisi ylimääräistä työvoimaneuvojan tointa (V 15).

Vaativimpien toimistotehtävien suorittamista varten ehdotetaan perustettavaksi kolme ylimääräistä työvoimaneuvojan tointa (V 14).

Virkasuhteessa olevan henkilöstön hoitamien virkojen ja toimien muuttamiseksi tehtäviä vastaaviksi ja työvoimatoimistojen virkanimikkeiden muuttamiseksi ehdotetaan 1. 3. 1982 lukien perustettavaksi seuraavat virat ja toimet:

Peruspalkkaiset:	Palkkausluokka
7 vastaavaa työvoimaneuvojaa	V 23
21 vastaavaa työvoimaneuvojaa	V 20
16 vastaavaa työvoimaneuvojaa	V 19
20 työvoimaneuvojaa	V 17
37 työvoimaneuvojaa	V 16
2 toimistovirkailijaa	V 12
6 toimistovirkailijaa	V 10

Ylimääräiset:

6 vastaavaa työvoimaneuvojaa	V 23
1 vastaava työvoimaneuvoja	V 21
3 vastaavaa työvoimaneuvojaa	V 20
1 toimistonhoitaja	V 20
63 vastaavaa työvoimaneuvojaa	V 19
65 erikoistyövoimaneuvojaa	V 18
76 työvoimaneuvojaa	V 17
38 työvoimaneuvojaa	V 16
290 työvoimaneuvojaa	V 15
49 työvoimaneuvojaa	V 14
3 kanslistia	V 13
6 toimistovirkailijaa	V 13
5 toimistovirkailijaa	V 12
10 toimistovirkailijaa	V 11
13 toimistovirkailijaa	V 10
24 toimistovirkailijaa	V 9
1 vahtimestari	V 9
19 toimistovirkailijaa	V 8

Samalla ehdotetaan lakkautettavaksi 1. 3. 1982 lukien seuraavat virat ja toimet:

Peruspalkkaiset:	Palkkausluokka
7 osastonjohtajaa	V 23
24 osastonhoitajaa	V 19
13 jaostonhoitajaa	V 19
1 työhönsijoitusasiain neuvoja	V 16
56 työnvälittäjää	V 16
8 toimistoapulaista	V 9

Ylimääräiset:	Palkkaus-
	luokka
5 osastonjohtajaa	V 23
1 osastonhoitaja	V 23
1 osastonhoitaja	V 21
1 osastonhoitaja	V 20
42 osastonhoitajaa	V 19
23 jaostonhoitajaa	V 19
20 työhönsijoitusasiain neuvojaa	V 18
52 työhönsijoitusasiain neuvojaa	V 17
20 työhönsijoitusasiain neuvojaa	V 16
11 toimistosihiteeriä	V 16
36 toimistosihiteeriä	V 15
299 työnvälttäjää	V 15
5 työnvälttäjää	V 14
4 toimistosihiteeriä	V 14
54 korvauskäsittelijää	V 14
4 kanslistia	V 13
7 kanslistia	V 12
3 apulaiskanslistia	V 11
1 apukirjaaja	V 10
29 toimistoapulaista	V 9
1 apulaisvahtimestari	V 9
54 toimistoapulaista	V 8

Pysyväisluonteisia tehtäviä hoitavien toimihenkilöiden aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan 1.3.1982 lukien perustettavaksi seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkaus-
	luokka
20 työvoimaneuvojaa	V 16
12 työvoimaneuvojaa	V 15
1 toimistovirkailija	V 13
1 toimistovirkailija	V 12
1 toimistovirkailija	V 9

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 200 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Lisäys on 3 286 100 mk.

c) Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 145 000 mk vuoden 1980 kolmannen lisämenoaarvion mukaisesti palkatun kolmen työhönsijoitusasiain neuvojan (V 17) edelleen palkkaamista varten.

Viitaten kohdan b perusteluihin voidaan tilapäisten palkkioista vähentää 1 234 700 mk 35 ylimääräistetyn toimen palkkioina.

Tilapäisten palkkioista vähennetään 195 000 mk vuoden 1981 aikana ylimääräistettyjen tointen palkkioina.

Viitaten luvun 28.60 perusteluihin ehdotetaan työsuhdepalkoista vähennettäväksi 9 000 mk kahden osa-aikaisen siivoajan palkkioina.

Työsuhdepalkoista vähennetään 11 200 mk vuoden 1981 aikana siirrettyjen tointen palkkioina.

Tilapäisten palkkioihin ehdotetaan lisäystä 70 000 mk, mikä aiheutuu työvoimatoimistojen tilapäisten toimien nimikeuudistuksesta.

Alamomentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

Vähennys on 934 900 mk.

Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään 356 pysyväisluonteista päätoimista henkilöä.

d) Muihin palkkioihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 25 900 mk ruuhka-apulaisten palkkioina.

1982 esitys	106 063 000
1981 menoarvio	94 385 800
1981 I lisämenoarvio	150 700
1980 tilinpäätös	79 017 944

09. *Neuvottelu- ja toimikunnat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 045 000 mk seuraavasti:

1. *Työvoimatoimikunnat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 045 000 mk, mikä aiheutuu hintojen noususta ja työllisyystilanteen aiheuttamasta toiminnan tehostamisesta. Alamomentin loppusumma on 3 845 000 mk.

2. *Neuvottelukunnat.* Alamomentille ehdotetaan edelleen enintään 150 000 mk.

1982 esitys	3 995 000
1981 menoarvio	2 950 000
1980 tilinpäätös	2 457 579

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 546 000 mk hintojen nousun johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	3 790 000
Virkistys- ja lomatoiminta (enintään)	33 000
Muut henkilöstömenot	33 000
Rakennusten käyttö	14 300 000
Toimistomenot	8 250 000
Yhteensä	26 406 000

1982 esitys	26 406 000
1981 menoarvio	23 860 000
1980 tilinpäätös	20 705 108

70. *Kaluston hankkiminen*

Momentille ehdotetaan 1 635 000 mk kalustojen, konttorikoneiden ja puhelinvaihteiden hankkimiseksi lisähenkilökuntaa sekä vajaasti kalustettuja toimitiloja varten.

1982 esitys	1 635 000
1981 menoarvio	1 300 000
1980 tilinpäätös	959 551

08. Työvoimaopisto

01. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 342 000 mk seuraavasti:

	Ehdotus mk	Muutos ± mk	Virat ja toimet 1981	Muutos ± 1982/81
1. Sopimuspalkkaisten sekä ylimääräisten virkamiesten palkkaukset	227 800	+ 34 500	3	—
2. Työsubdepalkat	55 800	+ 7 700	1	—
3. Muut palkat ja palkkiot	25 000	+ 25 000	—	—
4. Sosiaaliturvamaksu	22 600	+ 4 900	—	—
Varaus 1981		— 12 100	—	—
Varaus 1982	10 800	+ 10 800	—	—
Yhteensä	342 000	+ 70 800	4	—

Muutosten perustelut:

a) Momentille merkitään lisäystä 25 200 mk palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta.

b) Alamomentille ehdotetaan lisäystä 15 000 mk määrärahan oikaisun johdosta.

c) Alamomentille ehdotetaan lisäystä 2 000 mk määrärahan oikaisun johdosta. Alamomentilta 2 saadaan palkata enintään yksi pysyväisluonteinen päätoiminen henkilö.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan 25 000 mk työvoimaopiston asuntolan sunnuntai- ja pyhäpäivien päivystyspalkkioihin sekä talonmiehen vuosilomasijaisen palkkaamista varten.

1982 esitys	342 000
1981 menoarvio	271 200
1980 tilinpäätös	250 377

29. Muut kulutusmenot

Momentille ehdotetaan lisäystä 55 300 mk

hintojen nousun ja opetuspalkkioiden määrän lisääntymisen johdosta.

Käyttösuunnitelma:	mk
Matkat	11 500
Virkistys- ja lomatoiminta (enintään)	200
Muut henkilöstömenot	500
Rakennusten käyttö	140 000
Toimistomenot	90 200
Toiminnan erityismenot	651 500
Yhteensä	893 900

1982 esitys	893 900
1981 menoarvio	838 600
1980 tilinpäätös	550 184

70. Kaluston hankkiminen

Momentille ehdotetaan 20 000 mk kalusteidan ja konttorikoneiden hankintaa varten.

1982 esitys	20 000
1981 menoarvio	30 000
1980 tilinpäätös	118 608

20. Työvoiman liikkuvuuden edistäminen

50. Työvoiman alueellisen liikkuvuuden edistäminen (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 600 000 mk, mikä aiheutuu liikkuvuusavustusten saatamisesta elinkustannusten nousua vastaavalle tasolle. Erityisesti pyritään tehostamaan talousalueiden sisällä lähiliikkuvuutta ja tilapäistä

siirtymistä. Momentin määrärahaa voidaan käyttää kokeiluluonteisesti myös Ruotsissa olevien suomalaisten tutustumismatkoihin Suomessa oleviin työtilaisuuksiin.

1982 esitys	5 900 000
1981 menoarvio	3 300 000
1980 tilinpäätös	3 481 162

30. Työrajoitteisten työvoimapalvelu

61. Työrajoitteisten ammatinvalinnanohjaus
erityislaitoksissa (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 185 900 mk hintojen ja palkkojen nousun johdosta. Momentin määrärahasta maksetaan valtioneuvoston päätöksen (295/79) mukaisesti eri laitoksille koituvia kustannuksia niiden hoitaessa invalidien ja muiden työrajoitteisten ammatinvalinnanohjaukseen liittyvää tutkimusta ja ohjausta.

Käyttösuunnitelma:		mk
Valtionapu henkilöstömenoihin	1 540 000
Valtionapu matkakustannusten korvauksiin	60 400
Valtionapu hankintoihin	55 000
Valtionapu muihin menoihin	412 500
Yhteensä		2 067 900

1982 esitys	2 067 900
1981 menoarvio	1 882 000
1980 tilinpäätös	1 980 152

62. Työrajoitteisten työhön sijoittaminen

Momentille ehdotetaan lisäystä 27 500 000 mk toiminnan laajentamisen ja hintojen nousun johdosta.

1982 esitys	100 000 000
1981 menoarvio	72 500 000
1980 tilinpäätös	52 084 780

50. Työllisyyden hoito

Työllisyyden hoidon viime vuosien keskeisiä tavoitteita on ollut alueellisten työttömyyserojen tasaaminen. Tähän tavoitteeseen pyritään kohdentamalla työmäärärahojen lisäksi eri hallinnonalojen työllistäviä määrärahoja alueellisia työttömyyseroja tasaavasti ja pyrkimällä työhohjelman ja kuntien rakentamisohjelmien laadinnassa ja rahoituksessa samaan tavoitteeseen. Vaikuteuvasta työllisyystilanteesta johtuen on eri työllistämistukijärjestelmiä tarpeen jatkaa lähivuosina. Työllisyydenhoidon erityistoimenpiteet on tarkoitus budjettivuonna edelleen kohdistaa ensisijaisesti nuoriin ja pitkäaikais-työttömiin. Nuorisotyöttömyyden hoidossa pyritään kehittämään myös oppisopimuskoulutusta. Valtion virastotyöt ja virastotyöjärjestelmään kuulumattomien tuki ehdotetaan yhdistettäväksi yhtenäiseksi järjestelmäksi. Toimenpiteellä pyritään toiminnan tehostamiseen ja tarpeettomien hallinnollisten päällekkäistoimenpiteiden ja kustannusten eliminoimiseen. Myös kuntien virastotyöntekijöiden palkat ehdotetaan yhdistettäväksi kunnalliseen työllistämistukeen. Koko-aikaisten henkilöiden osuutta valtion työtehtävissä ja kunnallisessa työllistämistuessa on tarkoitus lisätä.

Työllisyyttä edistävien määrärahojen suunnitelmallisen ja tehokkaan käytön edistämiseksi ehdotetaan lisäksi eräitä muutoksia määräraho-

jen rakenteessa ja kohdentumisessa. Valtionavusta työttömyyden lieventämiseksi ehdotetaan uuden aluepoliittisen lainsäädännön johdosta kuntien teollisuushallien rakentamista varten varattu määräraha 40 000 000 mk siirrettäväksi kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokkaan.

Sijoitusmenoista työllisyyden turvaamiseksi on myönnetty lisärahoitusta valtionmaiden kulku- ja kuljetusteiden rakentamiseen, peruskuivatuksiin ja perusmetsityksiin, polttoturvetuotannon valmisteluun sekä henkilöstön palkkaamiseen geologisia kenttätutkimuksia varten. Suunnitelmallisuuden lisäämiseksi ko. määrärahat yhteensä 91 200 000 mk siirretään asianomaisille momenteille maa- ja metsätalousministeriön sekä kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokkiin. Lisäksi ehdotetaan, että Sijoitusmenoista työllisyyden turvaamiseksi siirretään 100 000 000 mk liikenneministeriön pääluokan momentille 31.24.77 Yleisten teiden tekeminen. Tämän siirron avulla pyritään erityisesti parantamaan tie- ja vesirakennushallinnon mahdollisuuksia työllisyysperusteisten töiden pitkäjänteiseen suunnitteluun. Huomioon ottaen edellä mainitut siirrot, Sijoitusmenoista työllisyyden turvaamiseksi aikaisemmin rahoitettujen toimenpiteiden rahoitus lisääntyy 140 400 000 mk.

Edellä mainitut siirrot sekä momentin

34.50.42 siirto huomioon ottaen tästä luvusta siirretään muihin pääluokkiin yhteensä 243 200 000 mk.

02. Palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 88 745 000 mk seuraavasti:

1. (34.50.02.2 ja 3) *Valtion työtehtävät.* Henkisen ja muiden työalojen työttömyyden lieventämistä varten alamomentille ehdotetaan 260 000 000 mk eli lisäystä 80 000 000 mk. Lisäys johtuu tapahtuneesta yksikkökustannusten noususta ja kokoaikaisten henkilöiden osuuden lisäämisestä. Määrärahaa on tarkoitus käyttää lähinnä nuorten samoin kuin pitkäaikaisesti työttömien työntekijöiden palkkaamiseen valtioneuvoston erikseen päättämällä tavalla. Alamomentin määrärahalta voidaan työllistää noin 7 500 henkilöä koko vuoden ajaksi.

2. *Kesätyöpaikkojen järjestäminen opiskelijoille.* Alamomentin numerotunnus on muutettu. Alamomentille ehdotetaan 22 500 000 mk työvoimaministeriön käytettäväksi yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa noin 2 500 kesätyöpaikan järjestämiseksi opiskelijoille valtion virastoissa ja laitoksissa. Lisäys 2 500 000 mk aiheutuu kustannusten noususta.

9. *Sosiaaliturvamaksu.* Alamomentille merkitään lisäystä 6 245 000 mk. Alamomentin loppusumma on 19 775 000 mk.

1982 esitys	302 275 000
1981 menoarvio	213 530 000
1980 tilinpäätös	101 998 161

28. *Nuorten työelämään perehdyttämiskeilu ja nuorten yhteiskuntatakuukokeilu (siirtomääräraha)*

Momentin nimike on muutettu.

Momentille ehdotetaan 20 000 000 mk kokeilujen jatkamisesta vuoden 1982 loppuun saakka aiheutuvien kaikkien kustannusten maksamista varten. Lisäys on 17 000 000 mk. Momentin määrärahasta saadaan palkata kokeilujen ajaksi työvoimahallintoon enintään 17 henkilöä.

1982 esitys	20 000 000
1981 menoarvio	3 000 000
1981 I lisämenoarvio	10 000 000
1980 tilinpäätös	3 000 000

(40.) *Valtionapu Kemijoki Oy:lle Vuotson kanavan rakentamiseksi*

Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi menoarviosta. Vähennys on 1 000 000 mk.

1981 menoarvio	1 000 000
1980 tilinpäätös	6 000 000

(42.) *Avustukset maatilakiinteistöjen kotimaista energiaa käyttävien lämmitysjärjestelmien rakentamiseen ja uusimiseen (siirtomääräraha)*

Momentin määräraha on otettu huomioon momentin 30.99.43 laskelmissa.

61. *Valtionapu työttömyyden lieventämiseen (arviomääräraha)*

Työllisyyden hoidon erillistöimenpiteitä varten momentille ehdotetaan 604 000 000 mk. Vähennys on 80 000 000 mk, missä on otettu huomioon momentin 32.70.49 perusteluihin viitaten uuden aluepoliittisen lainsäädännön johdosta kuntien teollisuushallien rakentamista varten varattu 40 000 000 markan määrärahan siirto.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtionapu kunnille naisten työtupien järjestämisestä aiheutuviin menoihin	1 000 000
Kunnallinen työllistämistuki	368 000 000
Nuorten työllistämistuki	60 000 000
Korkeakoulu- ja opistoasteista koulutusta saaneiden työllistämistuki	10 000 000
Eläkeläisten asuntojen peruskorjaukset	60 000 000
Energiapuun hankinta	30 000 000
Muu valtionapu	75 000 000
Yhteensä	604 000 000

Lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

Määrärahasta ehdotetaan 368 000 000 mk käytettäväksi kunnille, kuntainliitoille sekä muille julkisoikeudellisille yhteisöille lähinnä nuorten henkilöiden työllistämiseen valtioneuvoston erikseen päättämällä tavalla. Kunnalliseen työllistämistukeen ehdotetulla määrärahalta voidaan työllistää noin 18 500 henkilöä koko vuoden ajaksi siten että kokoaikaisesti työllistettävien osuutta nostetaan.

Nuorten työllistämistukeen on tarkoitus käyttää 60 000 000 mk, mikä voidaan käyttää valtioneuvoston päättämällä tavalla oppisopimuskoulutuksen tukemiseen 5 100 henkilön osalta.

Eläkeläisten asuntojen peruskorjauksiin ja energiapuun hankintaan sekä käyttösuunnitelman kohtaan Muu valtionapu ehdotetaan yhteensä 165 000 000 mk.

Energiapuun hankintaa varten ehdotettua määrärahaa on tarkoitus käyttää työvoimaministeriön vahvistettavien perusteiden mukaisesti kuntien ja kunnallisten yhteisöjen omissa lämpölaitoksissa käytettävän energiapuun kasauksen avustamiseen.

Tarkoituksena on, että käyttösuunnitelman kohdasta Muu valtionapu rahoitetaan myös taimikonhoitotöitä, joiden käyttöä työttömyyden hoidossa pyritään lisäämään.

1982 esitys	604 000 000
1981 menoarvio	684 000 000
1980 tilinpäätös	493 438 861

77. Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan valtioneuvoston käytettäväksi 349 200 000 mk kausityöttömyyden torjumiseksi ja työttömyyden alueellisten erojen lieventämiseksi ja maastamuuton hillitsemiseksi tarpeellisiin keskeneräisiin ja uusiin työkohteisiin. Momentin määrärahoja pyritään ohjaamaan myös energian säästämiseen ja kotimaisen energiakäytön lisäämiseen tähtääviin toimenpiteisiin.

Tältä momentilta on aikaisemmin myönnetty asianomaisten hallinnonalojen kohdalla olevien määrärahojen lisäksi lisärahoitusta valtionmaiden kulku- ja kuljetusteiden rakentamiseen, peruskuivatuksiin ja perusmetsityksiin, polttotuotannon valmisteluun sekä henkilöstön palkkaamiseen geologisia kenttätutkimuksia varten. Suunnitelmallisuuden lisäämiseksi ehdotetaan, että määrärahat siirretään asianomaisten hallinnonalojen kohdalle seuraavasti 30.95.77 8 000 000 mk, 30.95.78 12 000 000 mk, 32.92.78 60 000 000 mk ja 32.40.01—29 11 200 000 mk. Lisäksi ehdotetaan, ettei tältä momentilta enää myönnetä rahoitusta henkilöstön palkkaamiseen geologisia kenttätutkimuksia varten.

Lisäksi ehdotetaan, että tältä momentilta siirretään 100 000 000 mk momentille 31.24.77 Yleisten teiden tekeminen.

Edellä mainitut siirrot aiheuttavat vähennystä tälle momentille 191 200 000 mk. Kun sijoitusmenoihin työllisyyden turvaamiseksi ehdotetaan lisäystä 140 400 000 mk, momentin vähennys on 50 800 000 mk.

1982 esitys	349 200 000
1981 menoarvio	400 000 000
1981 I lisämenoarvio	300 000 000
1980 tilinpäätös	553 418 155

60. Työttömyyskorvaukset

50. Työttömyyskorvaukset (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 000 mk työttömyyskorvausten saajien määrän kasvun ja päiväkorvausten korottamisen johdosta. Tarkoituksena on tehostaa työvoimahallinnon

toimenpiteitä avoimena olevien työ- ja koulutuspaikkojen täyttämiseksi.

1982 esitys	520 000 000
1981 menoarvio	420 000 000
1980 tilinpäätös	397 265 314

89. Palkkaturva

50. Palkkaturva (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan edelleen 30 000 000 mk palkkaturvan maksamista varten. Vastavat tulot on merkitty momentille 12.34.70.

1982 esitys	30 000 000
1981 menoarvio	30 000 000
1980 tilinpäätös	16 495 519

99. Työvoimaministeriön hallinnonalan muut menot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 118 500 mk seuraavasti:

3. *Muut palkat ja palkkiot*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä 111 000 mk, mikä aiheutuu lisääntyneestä äitiys- ja sairauslomasijaisten tarpeesta. Alamomentin loppusumma on 1 346 000 mk.

4. *Sosiaaliturvamaksu*. Alamomentille merkitään lisäystä 7 500 mk. Alamomentin loppusumma on 94 000 mk.

1982 esitys 1 440 000
1981 menoarvio 1 321 500
1980 tilinpäätös 904 333

23. *Siviilipalvelusmiesten työllistäminen* (siirtömääräraha)

Momentille ehdotetaan siviilipalvelusmiehistä aiheutuvia kustannuksia varten 600 000 mk. Lisäys on 400 000 mk.

1982 esitys 600 000
1981 menoarvio 200 000
1980 tilinpäätös 500 000

25. *Kansainvälinen yhteistyö*
Momentille ehdotetaan lisäystä 24 000 mk kustannusten nousun johdosta.

1982 esitys 294 000
1981 menoarvio 270 000
1980 tilinpäätös 208 410

50. *Korvaus liikennöitsijöille siviilipalvelusmiesten lomamatkalipuista* (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.
Momentille ehdotetaan edelleen 900 000 mk myönnettäväksi liikennöitsijöille siviilipalvelusmiesten lomamatkalippujen korvauksia varten. Siviilipalvelusmiehille on tarkoitus myöntää lomamatkalipuista vastaava alennus kuin muille asevelvollisille.

1982 esitys 900 000
1981 menoarvio 900 000

Pääluokan 34 menot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Työvoimaministeriö (610)	33 615	41 557	46 245	+ 4 688	+ 11
06. Työvoima-asiaiden piiri- ja paikallis- hallinto (620)	105 440	122 496	138 099	+ 15 603	+ 13
08. Työvoimaopisto (610)	1 979	1 140	1 256	+ 116	+ 10
20. Työvoiman liikkuvuuden edistäminen (620)	3 481	3 300	5 900	+ 2 600	+ 79
30. Työrajoitteisten työvoimapalvelu (620)	54 065	74 382	102 068	+ 27 686	+ 37
50. Työllisyyden hoito (630) ¹⁾	1 182 520	1 301 530	1 275 475	— 26 055	— 2
60. Työttömyyskorvaukset (410)	397 265	420 000	520 000	+ 100 000	+ 24
89. Palkkaturva (410)	16 496	30 000	30 000	—	—
99. Työvoimaministeriön hallinnonalan muut menot (610)	1 775	2 812	3 354	+ 543	+ 19
Yhteensä	1 796 637	1 997 216	2 122 397	+ 125 181	+ 6

¹⁾ Määrärahan käytön suunnitelmallisuuden edistämiseksi luvusta on siirretty muihin pääluokkiin ko. toimintoista vastaavien virastojen ja laitosten käytettäväksi 243 200 000 mk.

Päälukka 35

VALTIONVELKA

Talouden ja työllisyyden elvytystoimenpiteiden rahoittamisen vuoksi kohosi valtionvelan kanta vuosina 1977—79 huomattavasti. Vaikka lainanoton kasvu hidastui vuonna 1979 ja pysähtyi vuonna 1980, kasvavat valtionvelan hoitomenot vuonna 1982 tuntuvasti. Kasvu aiheutuu lähinnä kotimaisen velan kuoletusten voimakkaasta lisääntymisestä ja ulkomaisen velan nimelliskorkotason noususta. Vuoden 1980 lopussa budjettivaroista maksettavan valtionve-

lan kanta oli 16.8 mrd mk ja vuoden 1982 loppuun mennessä sen arvioidaan kohoavan 24 mrd markkaan. Valtionvelan kansantuoteosuus tulee vuonna 1982 lievästi kohoamaan vuodesta 1981. Velkakannan osuuden bruttokansantuotteesta arvioidaan olevan vuoden 1982 lopussa hieman yli 10 %. Velkakannan aikaisempaa korkeamman tason ja lyhennysten ajoittumisen vuoksi valtionvelan hoitomenot kasvavat lähivuosina edelleen.

01. Kotimaisen velan korko

90. Kotimaisen pitkäaikaisen velan korko (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 181 192 300 mk, mikä aiheutuu kotimaisen velkakannan kasvusta vuosina 1980—81 ja korkotason noususta.

Käyttösuunnitelma:

Lainaryhmän/lainan nimi	Korko mk
Yleisöobligaatilainat	
..... yhteensä mk 621 121 700	
Vuoden 1972 8 %:n obligaatilaina ...	326 200
Vuoden 1972 II 8 %:n obligaatilaina .	172 200
Vuoden 1972 III 8 %:n obligaatilaina	220 400
Vuoden 1973 8 %:n obligaatilaina ...	1 606 700
Vuoden 1974 8 ¾ %:n obligaatilaina .	1 850 300
Vuoden 1974 9 %:n obligaatilaina ...	456 500

Lainaryhmän/lainan nimi	Korko mk
Vuoden 1975 9 ¾ %:n obligaatilaina .	569 500
Vuoden 1976 10 ¼ %:n obligaatilaina	1 362 500
Vuoden 1976 10 %:n obligaatilaina ..	204 900
Vuoden 1977 11 %:n obligaatilaina ..	5 567 300
Vuoden 1977 II 11 %:n obligaatilaina	2 628 700
Vuoden 1977 III 11 %:n obligaatilaina	5 741 600
Vuoden 1977 IV 11 %:n obligaatilaina	2 796 700
Vuoden 1977 10 ¼ %:n obligaatilaina	3 952 200
Vuoden 1978 11 %:n obligaatilaina ..	3 522 200
Vuoden 1978 10 ½ %:n obligaatilaina	10 353 800
Vuoden 1978 II 10 ½ %:n obligaatilaina	4 797 300
Vuoden 1978 III 10 ½ %:n obligaatilaina	6 036 600
Vuoden 1978 säästöobligaatilaina	11 780 400
Vuoden 1978 II säästöobligaatilaina ..	9 131 200
Vuoden 1978 9 ½ %:n obligaatilaina .	6 791 800
Vuoden 1978 IV 10 ½ %:n obligaatilaina	3 457 600

Lainaryhmän/lainan nimi	Korko mk	Lainaryhmän/lainan nimi	Korko mk
Vuoden 1978 10 ¼ %:n obligaatiolaina	10 658 800	Vuoden 1978 työeläkekassalaina	4 789 500
Vuoden 1978 8 ¾ %:n obligaatiolaina	10 686 200	Vuoden 1979 työeläkekassalaina	3 132 000
Vuoden 1978 kasvavakorkoinen obligaatiolaina	9 707 300	Vuoden 1980 työeläkekassalaina	6 171 000
Vuoden 1979 10 %:n obligaatiolaina	8 714 000	Vuoden 1981 työeläkekassalaina	7 480 000
Vuoden 1979 9 %:n obligaatiolaina	19 649 600	Vuoden 1967 työllisyysobligaatiolaina	231 000
Vuoden 1979 II 10 %:n obligaatiolaina	8 344 800	Vuoden 1968 työllisyysobligaatiolaina	394 400
Vuoden 1979 II 9 %:n obligaatiolaina	13 212 800	Vuoden 1972 atomivoimalaitoslaina	1 090 900
Vuoden 1979 III 10 %:n obligaatiolaina	14 011 000	Vuoden 1972 työllisyysobligaatiolaina	15 700
Vuoden 1979 III 9 %:n obligaatiolaina	15 188 400	Vuoden 1973 atomivoimalaitoslaina	1 343 000
Vuoden 1979 IV 10 %:n obligaatiolaina	10 405 400	Vuoden 1974 atomivoimalaitoslaina	1 467 400
Vuoden 1979 IV 9 %:n obligaatiolaina	11 475 900	Vuoden 1976 eläkelaitoslaina	3 394 000
Vuoden 1979 V 10 %:n obligaatiolaina	5 616 400	Vuoden 1977 eläkelaitoslaina	3 079 800
Vuoden 1979 V 9 %:n obligaatiolaina	7 426 000	Vuoden 1978 eläkelaitoslaina	2 717 000
Vuoden 1980 10 ½ %:n obligaatiolaina	23 374 100	Vuoden 1979 työeläkelaitoslaina	5 982 900
Vuoden 1980 9 ½ %:n obligaatiolaina	23 750 000	Vuoden 1980 työeläkelaitoslaina	12 584 700
Vuoden 1980 11 %:n obligaatiolaina	14 851 100	Vuoden 1981 työeläkelaitoslaina	14 300 000
Vuoden 1980 10 %:n obligaatiolaina	15 000 000	Vuoden 1980 eläkesäätiölaina	1 950 900
Vuoden 1980 II 11 %:n obligaatiolaina	28 685 000	Vuoden 1981 eläkesäätiölaina	2 200 000
Vuoden 1980 II 10 %:n obligaatiolaina	29 280 300	Vuoden 1966 metsänparannuslaina	150 000
Vuoden 1980 III 11 %:n obligaatiolaina	16 781 700	Vuoden 1967 metsänparannuslaina	300 000
Vuoden 1980 III 10 %:n obligaatiolaina	22 060 300	Vuoden 1977 peruskouluobligaatiolaina	577 500
Vuoden 1980 IV 11 %:n obligaatiolaina	14 766 900	Vuoden 1979 II velkaisuuslaina	46 696 400
Vuoden 1980 IV 10 %:n obligaatiolaina	22 043 200	Vuoden 1980 Postipankkilaina	5 000 000
Vuoden 1981 11 ¾ %:n obligaatiolaina	29 761 600	Velkakirjalainat	
Vuoden 1981 10 ¼ %:n obligaatiolaina	27 179 600 yhteensä mk 68 374 000	
Vuoden 1981 II 11 ¾ %:n obligaatiolaina	15 862 500	Vuoden 1976 lainat Vakka-Suomen maatalousoppilaitoksen lunastamista varten	19 500
Vuoden 1981 II 10 ¾ %:n obligaatiolaina	16 327 200	Vuoden 1976 laina Forssan kaupungilta	180 000
Vuoden 1981 III 11 ¾ %:n obligaatiolaina	24 675 000	Vuoden 1977 lainat Suupohjan Maatalouskoulun lunastamista varten	23 900
Vuoden 1981 III 10 ¼ %:n obligaatiolaina	24 600 000	Valtion vastattaviksi siirtyneet Turun Kauppakorkeakoulun lainat	20 900
Vuoden 1981 IV 11 ¾ %:n obligaatiolaina	21 150 000	Vuoden 1977 laina Forssan kaupungilta	320 000
Vuoden 1981 IV 10 ¼ %:n obligaatiolaina	22 550 000	Vuoden 1978 laina Hämeenlinnan kaupungilta	59 100
Muut joukkovelkakirjalainat		Vuoden 1979 laina Helsingin kaupungilta	348 000
..... yhteensä mk 192 739 800		Vuoden 1979 laina Suomen Pankilta	32 745 000
Vuonna 1941 vakuutuslaitoksilta yleishyödyllistä rakennustoimintaa varten otettu 5 ½ %:n laina	1 100	Vuoden 1980 laina Kansaneläkelaitoksesta	13 101 600
Vuoden 1960 vakuutuslaitoslaina	45 500	Vuoden 1981 laina Kansaneläkelaitoksesta	21 500 000
Vuoden 1961 vakuutuslaitoslaina	11 700	Muut käyttösuunnitelmaerät	
Vuoden 1962 vakuutuslaitoslaina	92 400 yhteensä mk 32 680 000	
Vuoden 1963 vakuutuslaitoslaina	182 000	Aikaisempina vuosina erääntyneet kotimaiset lainat	200 000
Vuoden 1964 vakuutuslaitoslainat	551 600	Vuoden 1982 menoarvioesityksen antamisen jälkeen otettavat lainat	32 480 000
Vuoden 1965 vakuutuslaitoslainat	1 102 500	Yhteensä	914 915 500
Vuoden 1967 vakuutuslaitoslaina	1 170 300	1982 esitys	914 915 500
Vuoden 1968 vakuutuslaitoslaina	394 300	1981 menoarvio	733 723 200
Vuoden 1974 vakuutuslaitoslaina	1 258 900	1980 tilinpäätös	528 907 413
Vuoden 1976 vakuutuslaitoslaina	1 057 800	92. Kotimaisen lyhytaikaisen velan korko (arviomääräraha)	
Vuoden 1977 vakuutuslaitoslaina	5 341 900	Momentille merkitään edelleen	25 000 000
Vuoden 1978 vakuutuslaitoslaina	6 811 200		
Vuoden 1979 vakuutuslaitoslaina	9 852 500		
Vuoden 1980 vakuutuslaitoslaina	15 542 600		
Vuoden 1981 vakuutuslaitoslaina	18 700 000		
Vuoden 1972 työeläkekassalaina	107 300		
Vuoden 1973 työeläkekassalaina	684 700		
Vuoden 1974 työeläkekassalaina	1 107 000		
Vuoden 1975 työeläkekassalaina	1 602 600		
Vuoden 1976 työeläkekassalaina	1 581 800		
Vuoden 1977 työeläkekassalaina	492 000		

mk valtion maksuvalmiuden turvaamiseksi otettavien lyhytaikaisten luottojen korkomeno- ja varten.

1982 esitys	25 000 000
1981 menoarvio	25 000 000
1980 tilinpäätös	7 054 738

03. Ulkomaisen velan korko

90. *Ulkomaisen pitkäaikaisen velan korko* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 246 976 100 mk, mikä aiheutuu kasvaneesta velkakannasta ja kohonneesta korkotasosta.

Käyttösuunnitelma:

Lainaryhmän/lainan nimi	Korko mk
Obligaatiolainat	
..... yhteensä mk 605 982 800	
Vuoden 1968 7 %:n DM-laina	1 269 900
Vuoden 1968 7 ¼ %:n kruunulaina ..	491 200
Vuoden 1968 6 ¾ %:n DM-laina	1 632 800
Vuoden 1969 7 %:n DM-laina	2 116 500
Vuoden 1969 7 ½ %:n DM-laina	2 721 100
Vuoden 1972 7 %:n DM-laina	7 764 000
Vuoden 1975 9 ¼ %:n jenilaina	16 575 100
Vuoden 1976 6 %:n sveitsinfrangilaina	3 831 900
Vuoden 1977 7,8 %:n jenilaina	15 529 800
Vuoden 1977 5 ¼ %:n sveitsinfrangilaina	8 969 100
Vuoden 1977 8 ¾ %:n dollarilaina	18 121 300
Vuoden 1978 5 ¾ %:n DM-laina	16 689 400
Vuoden 1978 6,7 %:n jenilaina	33 349 300
Vuoden 1978 7 ½ %:n floriinilaina ...	6 943 800
Vuoden 1978 8 ¾ %:n dollarilaina	36 242 500
Vuoden 1978 4 ½ %:n sveitsinfrangilaina	7 687 800
Vuoden 1978 9 %:n dollarilaina	37 278 000
Vuoden 1978 6 %:n DM-laina	17 415 000
Vuoden 1978 6,8 %:n jenilaina	13 538 800
Vuoden 1978 5,6 %:n jenilaina	11 149 600
Vuoden 1979 9 ½ %:n dollarilaina ...	39 349 000
Vuoden 1979 8 ¾ %:n SDR-laina	21 952 700
Vuoden 1979 9 5/8 %:n dollarilaina ...	39 866 800
Vuoden 1979 11 %:n ranskanfrangilaina	7 286 400
Vuoden 1979 11 ½ %:n ranskanfrangilaina	6 665 400
Vuoden 1979 4 ¾ %:n sveitsinfrangilaina	8 114 900
Vuoden 1979 8 %:n DM-laina	23 220 000
Vuoden 1980 9 ¾ %:n floriinilaina ...	12 895 600
Vuoden 1980 8,4 %:n jenilaina	33 448 800
Vuoden 1980 8 3/8 %:n jenilaina	25 012 000
Vuoden 1980 5 3/8 %:n sveitsinfrangilaina	9 609 800
Vuoden 1981 10 %:n DM-laina	19 350 000
Vuoden 1981 14 ½ %:n puntalaina	66 047 500
Vuoden 1981 8 ½ %:n jenilaina	33 847 000

Lainaryhmän/lainan nimi	Korko mk
Muut joukkovelkakirjalainat	
..... yhteensä mk 102 794 000	
Vuoden 1971 laina Kansainväliseltä Jälleenrakennuspankilta	1 857 300
Vuoden 1972 laina Kansainväliseltä Jälleenrakennuspankilta	3 733 300
Vuoden 1976 7 ¼ %:n sveitsinfrangilaina	8 955 700
Vuoden 1977 4 ¾ %:n sveitsinfrangilaina	3 753 200
Vuoden 1977 4 ½ %:n sveitsinfrangilaina	9 609 800
Vuoden 1978 5 ½ %:n DM-laina	5 321 300
Vuoden 1978 II 5 ½ %:n DM-laina ..	3 724 900
Vuoden 1978 II 7 ½ %:n floriinilaina	9 919 700
Vuoden 1978 3 ½ %:n sveitsinfrangilaina	14 948 500
Vuoden 1980 II 9 ¾ %:n floriinilaina	8 597 100
Vuoden 1980 8 ¼ %:n DM-laina	7 183 700
Vuoden 1980 5 ½ %:n sveitsinfrangilaina	4 698 100
Vuoden 1981 5 7/8 %:n sveitsinfrangilaina	6 273 100
Vuoden 1981 10 ¾ %:n floriinilaina ..	14 218 300
Velkakirjalainat	
..... yhteensä mk 117 276 400	
SNT-Liitolta saatu tavaraluotto	2 600
Vuoden 1978 9,6 %:n dollarilaina ...	17 893 500
Vuoden 1978 I Hawk-luotto	19 247 000
Vuoden 1978 ruplaluotto	10 947 200
Vuoden 1978 II Hawk-luotto	6 585 800
Vuoden 1979 9 ¾ %:n dollarilaina ..	20 192 300
Vuoden 1979 8 7/8 %:n floriinilaina ...	11 738 300
Vuoden 1979 9,7 %:n dollarilaina	20 088 700
Vuoden 1981 12 %:n floriinilaina	10 581 000
Muut käyttösuunnitelmaerät	
..... yhteensä mk 151 683 200	
Aikaisempina vuosina erääntyneet ulkomaiset lainat	500 000
Vuoden 1982 menoarvioesityksen antamisen jälkeen otettavat lainat	151 183 200
Yhteensä	977 736 400

1982 esitys	977 736 400
1981 menoarvio	730 760 300
1980 tilinpäätös	534 860 334

05. Kotimaisen velan kuoletus

90. Kotimaisen pitkäaikaisen velan kuoletus (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 490 688 200 mk, mikä aiheutuu velkakannan kasvusta ja kuoletusten ajoittumisesta.

Käyttösuunnitelma:

Lainaryhmän/lainan nimi	Kuoletus mk
Yleisöobligaatilainat	
..... yhteensä mk 1 149 382 300	
Vuoden 1972 8 %:n obligaatilaina . . .	4 060 000
Vuoden 1972 II 8 %:n obligaatilaina	2 140 000
Vuoden 1972 III 8 %:n obligaatilaina	2 710 000
Vuoden 1973 8 %:n obligaatilaina . .	10 040 000
Vuoden 1974 8 ¾ %:n obligaatilaina .	7 050 000
Vuoden 1974 9 %:n obligaatilaina . .	1 693 000
Vuoden 1975 9 ¾ %:n obligaatilaina .	1 460 000
Vuoden 1976 10 ¼ %:n obligaatilaina	4 416 000
Vuoden 1976 10 %:n obligaatilaina . .	2 034 000
Vuoden 1977 11 %:n obligaatilaina . .	50 500 000
Vuoden 1977 II 11 %:n obligaatilaina	23 830 000
Vuoden 1977 III 11 %:n obligaatilaina	52 101 000
Vuoden 1977 IV 11 %:n obligaatilaina	25 040 000
Vuoden 1977 10 ¼ %:n obligaatilaina	38 019 900
Vuoden 1978 11 %:n obligaatilaina . .	4 576 000
Vuoden 1978 10 ½ %:n obligaatilaina	49 280 000
Vuoden 1978 II 10 ½ %:n obligaatilaina	22 800 000
Vuoden 1978 III 10 ½ %:n obligaatilaina	28 700 000
Vuoden 1978 säästöobligaatilaina	2 000 000
Vuoden 1978 II säästöobligaatilaina . .	10 000 000
Vuoden 1978 9 ½ %:n obligaatilaina .	35 680 000
Vuoden 1978 IV 10 ½ %:n obligaatilaina	4 700 000
Vuoden 1978 10 ¼ %:n obligaatilaina	14 825 000
Vuoden 1978 8 ¾ %:n obligaatilaina . .	60 890 000
Vuoden 1979 10 %:n obligaatilaina . .	10 895 000
Vuoden 1979 9 %:n obligaatilaina . .	72 773 000
Vuoden 1979 II 10 %:n obligaatilaina	10 440 000
Vuoden 1979 II 9 %:n obligaatilaina .	48 933 000
Vuoden 1979 III 10 %:n obligaatilaina	17 505 000
Vuoden 1979 III 9 %:n obligaatilaina	56 251 000
Vuoden 1979 IV 10 %:n obligaatilaina	13 001 000
Vuoden 1979 IV 9 %:n obligaatilaina .	42 501 000
Vuoden 1979 V 10 %:n obligaatilaina	7 001 000
Vuoden 1979 V 9 %:n obligaatilaina .	27 501 000
Vuoden 1980 10 ½ %:n obligaatilaina	24 734 000
Vuoden 1980 9 ½ %:n obligaatilaina .	62 500 000
Vuoden 1980 11 %:n obligaatilaina . .	15 001 000
Vuoden 1980 10 %:n obligaatilaina . .	37 500 000
Vuoden 1980 II 11 %:n obligaatilaina	28 975 000
Vuoden 1980 II 10 %:n obligaatilaina	73 200 800
Vuoden 1980 III 11 %:n obligaatilaina	16 951 000
Vuoden 1980 III 10 %:n obligaatilaina	55 150 700
Vuoden 1980 IV 11 %:n obligaatilaina	14 916 000
Vuoden 1980 IV 10 %:n obligaatilaina	55 107 900

Lainaryhmän/lainan nimi	Kuoletus mk
Muut joukkovelkakirjalainat	
..... yhteensä mk 321 024 800	
Vuonna 1941 vakuutuslaitoksilta yleishyödyllistä rakennustoimintaa varten otettu 5 ½ %:n laina	28 500
Vuoden 1960 vakuutuslaitoslaina	199 600
Vuoden 1961 vakuutuslaitoslaina	40 000
Vuoden 1962 vakuutuslaitoslaina	240 000
Vuoden 1963 vakuutuslaitoslaina	400 000
Vuoden 1964 vakuutuslaitoslainat	1 020 000
Vuoden 1965 vakuutuslaitoslainat	1 800 000
Vuoden 1967 vakuutuslaitoslaina	2 985 000
Vuoden 1968 vakuutuslaitoslaina	1 220 600
Vuoden 1974 vakuutuslaitoslaina	5 443 800
Vuoden 1976 vakuutuslaitoslaina	20 148 400
Vuoden 1977 vakuutuslaitoslaina	9 250 000
Vuoden 1978 vakuutuslaitoslaina	10 478 800
Vuoden 1979 vakuutuslaitoslaina	12 315 700
Vuoden 1972 työeläkekassalaina	1 300 000
Vuoden 1973 työeläkekassalaina	1 170 000
Vuoden 1974 työeläkekassalaina	1 560 000
Vuoden 1975 työeläkekassalaina	1 950 000
Vuoden 1976 työeläkekassalaina	3 700 000
Vuoden 1977 työeläkekassalaina	9 600 000
Vuoden 1978 työeläkekassalaina	4 030 000
Vuoden 1979 työeläkekassalaina	2 340 000
Vuoden 1980 työeläkekassalaina	3 900 000
Vuoden 1981 työeläkekassalaina	4 420 000
Vuoden 1967 työllisyysobligaatilaina . .	280 000
Vuoden 1968 työllisyysobligaatilaina . .	457 200
Vuoden 1972 atomivoimalaitoslaina . . .	3 777 700
Vuoden 1972 työllisyysobligaatilaina . .	382 000
Vuoden 1973 atomivoimalaitoslaina . . .	4 650 900
Vuoden 1974 atomivoimalaitoslaina . . .	5 081 700
Vuoden 1976 eläkelaitoslaina	5 387 300
Vuoden 1977 eläkelaitoslaina	4 888 500
Vuoden 1978 eläkelaitoslaina	3 881 400
Vuoden 1979 eläkelaitoslaina	7 478 700
Vuoden 1966 metsänparannuslaina	2 000 000
Vuoden 1967 metsänparannuslaina	2 000 000
Vuoden 1977 peruskouluobligaatilaina . .	7 000 000
Vuoden 1979 II velkasitoumuslaina . .	161 719 000
Vuoden 1980 Postipankkilaina	12 500 000
Velkakirjalainat	
..... yhteensä mk 395 831 400	
Vuoden 1976 lainat Vakka-Suomen maatalousoppilaitoksen lunastamista varten	15 300
Vuoden 1977 lainat Suupohjan Maatalouskoulun lunastamista varten	37 500
Valtion vastattaviksi siirtyneet Turun Kauppakorkeakoulun lainat	53 600
Vuoden 1978 laina Hämeenlinnan kaupungilta	125 000
Vuoden 1979 laina Helsingin kaupungilta	4 000 000
Vuoden 1979 laina Jyväskylän kaupungilta	100 000
Vuoden 1979 laina Suomen Pankilta . .	354 000 000
Vuoden 1980 laina Kansaneläkelaitokselta	37 500 000

Lainaryhmän/lainan nimi	Kuoletus mk
Muut käyttösuunnitelmaerät	
..... yhteensä mk 2 000 000	
Aikaisempina vuosina erääntyneet koti-	
maiset lainat	2 000 000
	<u>Yhteensä 1 868 238 500</u>

1982 esitys	1 868 238 500
1981 menoarvio	1 377 550 300
1980 tilinpäätös	1 234 447 527

07. Ulkomaisen velan kuoletus

90. Ulkomaisen pitkäaikaisen velan kuole-
tus (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 21 091 000 mk, mikä aiheutuu lähinä velkakannan kasvusta.

Käyttösuunnitelma:

Lainaryhmän/lainan nimi	Kuoletus mk
Obligaatiolainat	
..... yhteensä mk 146 457 900	
Vuoden 1968 7 %:n DM-laina	12 093 800
Vuoden 1968 7 ¼ %:n kruunulaina ..	4 309 300
Vuoden 1968 6 ¾ %:n DM-laina	12 093 800
Vuoden 1969 7 %:n DM-laina	12 093 800
Vuoden 1969 7 ½ %:n DM-laina	12 093 800
Vuoden 1972 7 %:n DM-laina	19 350 000
Vuoden 1975 9 ¼ %:n jenilaina	19 910 000
Vuoden 1976 6 %:n sveitsinfrangilai-	4 004 100
na	
..... yhteensä	10 677 500
Vuoden 1978 7 ½ %:n floriinilaina ..	13 226 300
Vuoden 1978 4 ½ %:n sveitsinfrangilai-	
na	10 677 500
Vuoden 1980 8 ⅓ %:n jenilaina	15 928 000
Muut joukkovelkakirjalainat	
..... yhteensä mk 230 088 700	
Vuoden 1971 laina Kansainväliseltä Jäl-	
leenrakennuspankilta	6 940 300
Vuoden 1972 laina Kansainväliseltä Jäl-	
leenrakennuspankilta	9 598 400
Vuoden 1977 4 ½ %:n sveitsinfrangilai-	
na	213 550 000

Lainaryhmän/lainan nimi	Kuoletus mk
Velkakirjalainat	
..... yhteensä mk 94 973 700	
SNT-Liitolta saatu tavaraluotto	22 900
Vuoden 1978 ruplaluotto	88 365 000
Vuoden 1978 II Hawk-luotto	6 585 800
Muut käyttösuunnitelmaerät	
..... yhteensä mk 5 100 000	
Aikaisempina vuosina erääntyneet ulko-	
maiset lainat	5 000 000
Vuoden 1982 menoarvioesityksen anta-	
misen jälkeen otettavat lainat	100 000
	<u>Yhteensä 476 620 300</u>

1982 esitys	476 620 300
1981 menoarvio	455 529 300
1980 tilinpäätös	168 255 810

91. Ulkomaisen lyhytaikaisen velan kuole-
tus (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 11 000 000 mk, mikä aiheutuu siitä, että kansainvälisille rahoituslaitoksille jäsenyyden perusteella suoritettavista maksuista annettuja ja annettavia velkakirjoja joudutaan lyhentämään enemmän kuin aikaisempina vuosina.

1982 esitys	56 000 000
1981 menoarvio	45 000 000
1980 tilinpäätös	49 183 685

09. Muut menot valtionvelasta

21. *Palkkiot ja muut menot valtionvelasta*
(arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 500 000 mk, mikä aiheutuu lähinnä lainanoton kasvusta.

Käyttösuunnitelma:		mk
Menot ulkomaisista lainoista		74 500 000
Menot kotimaisista lainoista:		
liikkeeseenlaskupalkkiot	72 500 000	
markkinointikustannukset	3 500 000	
painatuskustannukset	1 800 000	
lunastuspalkkiot	4 200 000	
muut menot	500 000	
	Yhteensä	157 000 000
1982 esitys	157 000 000	
1981 menoarvio	146 500 000	
1980 tilinpäätös	87 830 838	

90. *Kotimaisen pitkäaikaisen velan indeksikorotus* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan vähennystä 1 728 300 mk, mikä aiheutuu indeksisidonnaisen velkakanan vähentymisestä.

Käyttösuunnitelma:

Lainan nimi	Indeksikorotus mk
Vuoden 1960 vakuutuslaitoslaina	569 700
Vuoden 1961 vakuutuslaitoslaina	124 600
Vuoden 1962 vakuutuslaitoslaina	722 300
Vuoden 1963 vakuutuslaitoslaina	1 257 200
Vuoden 1964 vakuutuslaitoslainat	2 919 600
Vuoden 1965 lainat	5 031 400
Vuoden 1966 metsänparannuslaina	3 623 000
Vuoden 1967 lainat	10 736 800
Vuoden 1968 lainat	3 401 600
Aikaisempina vuosina erääntyneet lainat	20 000
	Yhteensä
	28 406 200

1982 esitys	28 406 200
1981 menoarvio	30 134 500
1980 tilinpäätös	30 733 526

Pääluokan 35 menot luvuittain vuosina 1980—1982

	Tilinpäätös	Menoarvio	Ehdotus	Muutos 1981—1982	
	v. 1980 1 000 mk	v. 1981 1 000 mk	v. 1982 1 000 mk	± 1 000 mk	± %
01. Kotimaisen velan korko (910)	535 962	758 723	939 916	+ 181 192	+ 24
03. Ulkomaisen velan korko (910) ..	534 860	730 760	977 736	+ 246 976	+ 34
05. Kotimaisen velan kuoletus (910) ..	1 234 448	1 377 550	1 868 239	+ 490 688	+ 36
07. Ulkomaisen velan kuoletus (910) .	217 439	500 529	532 620	+ 32 091	+ 6
09. Muut menot valtionvelasta (910) .	118 564	176 635	185 406	+ 8 772	+ 5
	Yhteensä	2 641 274	3 544 198	+ 959 719	+ 27

Liite n:o 1 Hallituksen esitykseen Eduskunnalle valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1982.

TALOUDELLINEN KATSAUS

SISÄLLYS

	sivu		sivu
1 Yleiskatsaus	3	5 Työvoima	46
1.1 Suhdannekehitys vuosina 1980—1982	3	6 Kansantulo	50
1.2 Keskipitkän ajan näkymät	10	7 Kustannukset ja hinnat	53
1.3 Talouspolitiikan lähiajan ongelmia	11	8 Käytettävissä oleva tulo ja sen käyttö	55
2 Kansainväliset suhdanteet	14	8.1 Käytettävissä oleva tulo	55
3 Ulkomaankauppa	24	8.2 Kulutus	57
3.1 Tavaravienti	24	8.3 Investoinnit	59
3.2 Tavaratuonti	26	8.4 Säästäminen ja rahoitustasapaino	61
3.3 Vaihtotase	27	9 Julkinen talous	63
4 Tuotanto	30	9.1 Valtiontalous	63
4.1 Tuotannon yleiset edellytykset	30	9.2 Kunnallistalous	67
4.2 Yrittäjätoiminta	31	9.3 Sosiaaliturvarahastojen talous	69
Maatalous	31	9.4 Koko julkinen talous ja finanssipoli- tiikka	70
Metsätalous	32	10 Rahoitus ja rahoituspolitiikka	75
Teollisuus	33	Liite: Taloudellisia tapahtumia 1. 1. 1979—25. 9. 1981	78
Talonrakennustoiminta	37	Liitetaulut	94
Maa- ja vesirakennustoiminta	38		
Palveluelinkeinot	39		
4.3 Julkinen toiminta	42		
4.4 Muu toiminta	43		
4.5 Kokonaistuotannon kehitys	43		

Asetelmissa ja taulukoissa käytetyt symbolit

Ei mitään ilmoitettavana	—
Suure pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä	0
Tietoa ei ole saatu
Loogisesti mahdoton esitettäväksi
Ennakoarvio	*
Ennuste	**

Kukin asetelmien ja taulukoiden luvuista on pyöristetty erikseen, mistä aiheutuu, etteivät summat aina täsmää.

Asetelmissa esitetyt keskimääräiset vuosimuutokset tarkoittavat trendimuutosta, paitsi 2. luvussa, jossa ne tarkoittavat vuosimuutosten keskiarvoa.

1 Yleiskatsaus

1.1 Suhdannekehitys vuosina 1980—1982

Taloudellinen tilanne ulkomailla

Taloudellinen kasvu hidastui merkittävästi OECD-maissa v. 1980 ja jäi vain runsaaseen prosenttiin (luku 2). Tuotannon määrä supistui Isossa-Britanniassa lähes 2 % ja Yhdysvalloissakin lievästi. Hitaan kehityksen odotetaan jatkuvan myös tänä vuonna etenkin Euroopan suurissa markkinatalousmaissa, ja tuotannon ennustetaan supistuvan vuositasolla Euroopan OECD-maissa puolisen prosenttia. Kasvun jatkuminen hitaana johtuu suuressa määrin useimmissa ja erityisesti suurissa OECD-maissa harjoitetusta tiukasta inflaationvastaisesta talouspolitiikasta.

Vuonna 1982 kysynnän ja tuotannon ennustetaan elpävän teollistuneissa markkinatalousmaissa. Koko OECD-alueella tuotannon arvioidaan ensi vuonna kasvavan 3 % ja Suomen tärkeimmissä vientimaissa 2 %. Kasvu jäisi siten varsin vaatimattomaksi matala vertailutaso huomioon ottaen. Kasvuennusteisiin liittyvät epävarmuudet ovat lisäksi suuret. On mahdollista, että inflaationvastaisen politiikkalinjan jatkuminen ja pyrkimykset rajoittaa valtiontalouden ja vaihtotaseen vajauksia johtavat ennustettua hitaampaan elpymiseen. Työttömyyden odotetaankin lisääntyvän edelleen. Työttömien määrä OECD-maissa oli vuoden 1981 alkupuoliskolla jo yli 23 milj. henkeä ja sen arvioidaan nousevan ensi vuoden loppuun mennessä yli 26 milj. hengen, mikä merkitsisi keskimäärin 7 ½ prosentin työttömyysastetta.

Hidas kasvu ja inflaationvastainen talouspolitiikka ovat jonkin verran vaimentaneet inflaatiota viime aikoina OECD-alueella ja erityisesti Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa. Samoin vaihtotasevajaukset ovat useissa OECD-maissa pienentyneet. Yhdysvalloissa vaihtotase

on jopa muuttunut ylijäämäiseksi huolimatta vuosina 1979—1980 tapahtuneesta nopeasta öljyn hintojen noususta. Sen sijaan Saksan liittotasavallassa ja monissa pienissä maissa ulkoinen tasapaino on pysynyt heikkona. Nopeaa talouspolitiikan suunnanmuutosta ei ole yleisesti odotettavissa, koska hallitukset pyrkivät noudattamaan keskipitkän aikavälin vakautusohjelmiaan.

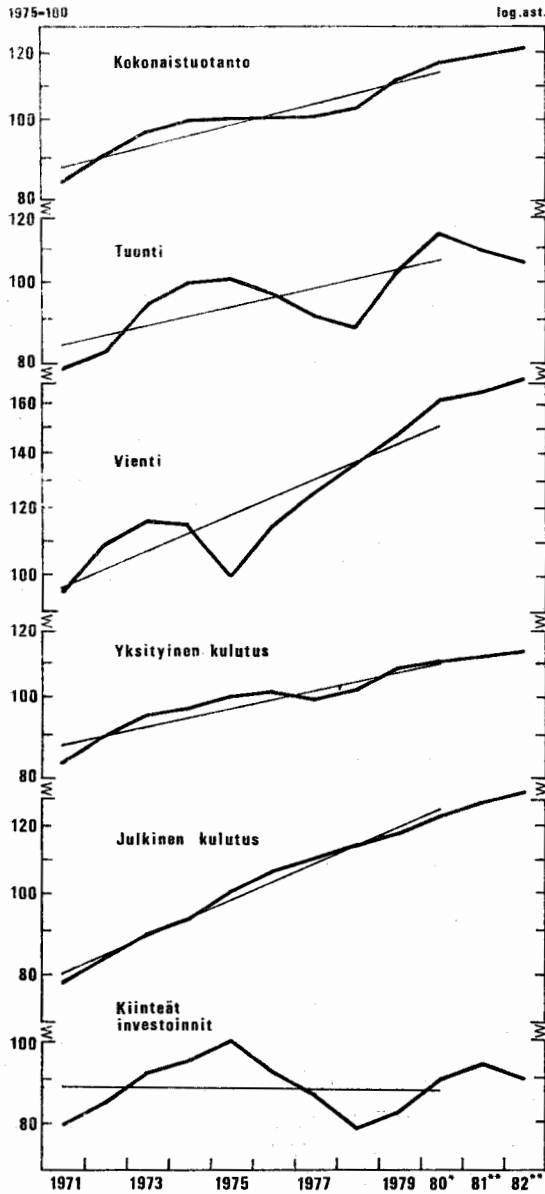
Kysynnän elpymisestä huolimatta ei raaka-aineiden eikä raakaöljynkään hintojen nousun odoteta sanottavasti kiihtyvän. Muiden raaka-aineiden kuin öljyn dollarimääräiset maailmanmarkkinahinnat ovat edelleen laskeneet vuoden 1981 alkupuoliskolla. Raakaöljyn liikatarjonta sekä dollarin kurssikehitys ovat saaneet eräät öljyntuottajat laskemaan dollarimääräisiä hintojaan.

Ulkomaankauppa

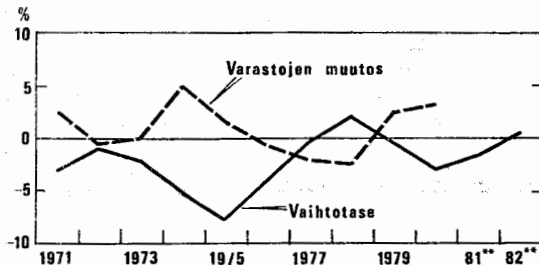
Vuonna 1980 viennin kasvu jatkui varsin nopeana kansainvälisestä laskusuhdanteesta huolimatta (luku 3). Tähän vaikuttivat maamme suhteellisen hyvä hintakilpailukyky sekä Neuvostoliiton-viennin lisäys. Niin ikään tuontia kasvatti edelleen kotimaisen taloudellisen toiminnan vilkkaus. Tuontihinnat kohosivat tuntuvasti lähinnä tuontienergian jyrkän kallistumisen vuoksi. Vaihtotaseen alijäämä kasvoi runsaaseen 5 mrd markkaan.

Vuonna 1981 koko viennin määrä kasvaa 2 % eli selvästi hitaammin kuin edellisenä vuonna. Kasvu perustuu itäviennin huomattavaan lisäykseen, länsiviennin määrä sen sijaan supistuu jossain määrin. Länsiviennin heikkeneminen on selvimmän näkyneen puutavarateollisuustuotteiden vientimäärässä, joka väheni tuntuvasti tämän vuoden alkupuoliskolla vuotta aiemmasta. Myös paperiteollisuustuotteiden viennin määrän kasvun odotetaan vuoden loppupuolella pysäh-

Kuvio 1. Kysynnän ja tarjonnan määrän kehitys

Varastojen muutos ja vaihtotase, osuus bruttokansantuotteesta

tyvän. Sen sijaan metalliteollisuustuotteiden määrällinen vienti kasvaa kuluvana vuonna huomattavasti suurelta osin Neuvostoliittoon suuntautuvien toimitusten vuoksi, joskin myös länsiviennin odotetaan jonkin verran lisääntyvän. Vientihintojen arvioidaan kuluvana vuonna nousevan 10 %. Hintojen nousua lisää noin parilla prosenttiyksiköllä tämän vuoden aikana tapahtunut dollarin kurssin kohoaminen.

Vuonna 1982 länsiviennin arvioidaan jonkin verran elyvän, kun kysyntä OECD-maissa vilkastuu, joskin vuosina 1980–1981 heikentynyt kilpailukyky vaikeuttaa voimistuvan kysynnän täysimääräistä hyväksikäyttöä. Itäviennin määrä sen sijaan supistuu. Metalliteollisuustuotteiden viennin määrän odotetaan kuitenkin kasvavan edelleen huomattavasti, ja metsäteollisuustuotteiden viennin määrä kääntyy jälleen nousuun vuoden 1982 aikana. Koko viennin ennustetaan kasvavan ensi vuonna määrältään 4 % ja hintojen nousevan 8 %.

Tuonnin määrä vähenee v. 1981 arviolta 5 %. Raakaöljyn ja muiden raaka-aineiden samoin kuin polttoaineiden tuontimäärät pienevät edellisvuotisista. Investointitavaroiden tuonti kasvaa määrällisesti edelleen hieman, ja kulutustavaroiden tuonti pysyy suunnilleen ennallaan. Vaikka kansainvälinen suhdannetaantuma on laskenut raaka-aineiden maailmanmarkkinahintoja, on samaan aikaan dollarin vaihtokurssin vahvistuminen nostanut markkamääräisiä tuontihintoja. Tuontihintojen arvioidaan keskimäärin kohoavan 13 % viimevuotisista eli kolme prosenttiyksikköä enemmän kuin vientihinnat.

Vuonna 1982 tuonnin määrä supistuu edelleen. Erityisesti vähenee investointitavaroiden tuonti. Raakaöljyn ja polttoaineiden tuontihintojen arvioidaan nousevan vähemmän ja tasaisemmin kuin viime vuosina, mutta kuitenkin edelleen muita tuontihintoja nopeammin. Tuontihintojen ennustetaan kaikkiaan kohoavan 9 % edellisvuotisista, ja vaihtosuhteen siten edelleen heikkenevän noin prosenttiyksikön.

Vuoden 1981 tammi–heinäkuussa kauppataase oli 600 milj. mk ylijäämäinen. Vuoden loppupuoliskolla sen odotetaan kuitenkin muuttuvan alijäämäiseksi. Vaihtotaseen alijäämäksi koko kuluvana vuonna arvioidaan 3 mrd mk, joka on 4 % vaihtotaseen menoista ja 1 ½ % bruttokansantuotteesta. Vuonna 1982 sekä kauppa- että vaihtotase kääntyvät ylijäämäisiksi; vaihtotaseen ylijäämäksi ennustetaan runsas ½ mrd mk.

	1980	1981**	1982**
	muutos, prosenttia		
Tavaraviennin arvo	22	13	12
puuteollisuustuotteet .	27	— 5	9
paperiteollisuustuotteet	21	10	13
metalli- ja konepaja-			
teollisuustuotteet ..	12	28	22
Tavaratuonnin arvo	32	7	5
raaka- ja polttoaineet .	32	5	7
valmiit tavarat	30	11	0
	mrd markkaa		
Kauppatase ¹⁾	—5,5	—3,0	0,7
Vaihtotase	—5,2	—3,1	0,7

¹⁾ Ml. järjestelyerät.

Tuotanto

Heikot kansainväliset suhdanteet ovat alkaneet vuoden 1981 aikana heijastua kotimaiseenkin kysyntään (luku 4). Vaikka investointien kasvu onkin pysähtymässä, ne säilyvät vielä tasoltaan korkeina mm. niiden vaihteluita tasaavan talouspolitiikan ansiosta. Yksityinen kulutus ei sen sijaan tällä kertaa tue tuotannon kasvua samalla tavalla kuin esimerkiksi 1970-luvun puolivälin laman alkuvaiheissa, vaan se on nopeasti sopeutunut suhdannetilanteen heikkenemiseen.

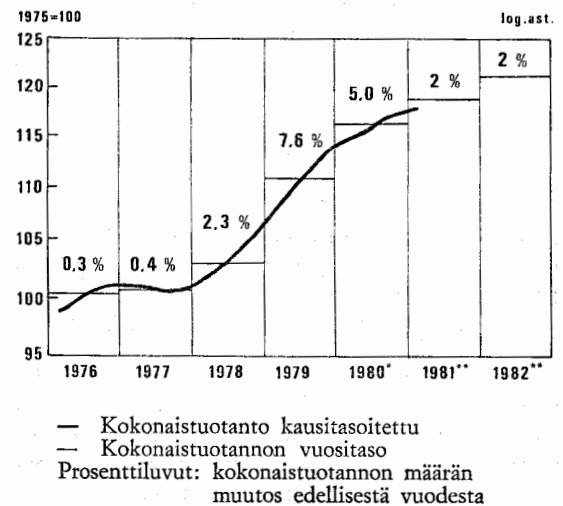
Vuoden 1982 aikana tuotannon kotimaiset kasvuedellytykset pysyvät heikkoina kansainvälisen kysynnän ja viennin elpymisestä huolimatta. Yksityinen kulutus lisääntynee vain vähän, ja yksityisten investointien odotetaan jo selvästi supistuvan. Pitemmällä aikavälillä kasvuedellytykset riippuvat olennaisesti siitä, kuinka hyvin pystytään hillitsemään kustannus- ja hintatason nousua, joka vielä v. 1983 uhkaa olla nopeampaa kuin kilpailijamaissa.

	1980*	1981**	1982**
	tuotannon määrän muutos, prosenttia		
Yrittäjätoiminta	5,4	1 ½	1 ½
alkutuotanto	1,7	—2 ½	1
teollisuus	7,7	2 ½	2 ½
tehdateollisuus ..	8,1	3	2 ½
rakennustoiminta ..	5,7	1	— 2
palvelulinkeinit . . .	4,2	2 ½	2
Julkinen toiminta	4,0	3 ½	3
Muu toiminta	2,4	2	1 ½
Bruttokansantuote			
tuottajahintaan	5,1	2	2

Maatalouden tuotannon arvioidaan v. 1981 supistuvan prosentin ja pysyvän ensi vuonna ennallaan. Metsätaloudessa hakkuut lisääntyivät vuoden 1981 alkupuoliskolla 2 % edellisvuotisista, mutta jäänevät vuoden loppupuoliskolla selvästi edellisvuotisista vähäisemmiksi. Heinäkuussa solmitun hintasuositussopimuksen mukaan kuitupuun kantohinnat kohoavat alkaneena hakkuuvuonna keskimäärin 7 % vallinneesta hintatasosta. Kun metsäteollisuustuotteiden kysynnän arvioidaan v. 1982 alkavan uudelleen vilkastua, myös hakkuumäärät lisääntynevät hieman.

Teollisuustuotanto v. 1980 kasvoi 7,7 %. Metalliteollisuuden tuotanto lisääntyi 11 %, metsäteollisuudessa ja muussa teollisuudessa kasvu oli 6—6 ½ %. Vuonna 1981 metsäteollisuuden tuotannon arvioidaan supistuvan keskimäärin 3 % lähinnä puutavaran viennin jyrkän heikkenemisen takia. Sen sijaan metalliteollisuudessa menekinäkymät ovat edelleen hyvät, ja tuotanto lisääntynee vielä 6 %. Muussa teollisuudessa lähinnä heikko kotimainen kysyntä rajoittaa tuotannon kasvun 3 prosenttiin. Koko teollisuustuotanto kasvaa tänä vuonna 2 ½ %. Vuonna 1982 teollisuustuo-

Kuvio 2. Kokonaistuotanto (bruttokansantuote markkinahintaan) neljännesvuosittain

tannon kasvu jatkuu hitaana. Metsäteollisuudessa tuotannon odotetaan kuitenkin vuoden mittaan selvästi elpävän.

Talonrakennustoiminta v. 1980 kasvoi 8 %. Ylikuumenemisen hillitsemiseksi otettiin eräillä alueilla vuoden 1980 marraskuun alusta käyttöön talonrakennustoiminnan investointivero, joka oli voimassa vuoden 1981 elokuun loppuun, paitsi pääkaupunkiseudulla, jossa se on voimassa lokakuun loppuun. Lisäksi valtion investointeja ja valtion osalainoittamaa asuinrakentamista myöhennettiin. Vuoden 1981 alkupuoliskolla talonrakentamisen aloitukset ovat supistuneet selvästi, mutta suhdannesäätelytoimien lakkaaminen aiheuttaa syksyllä 1981 ja talvella 1982 liike- ja julkisen rakentamisen lyhytaikaista vilkastumista varsinkin pääkaupunkiseudulla ja eräillä Etelä-Suomen taajama-alueilla. Koko talonrakennustuotannon arvioidaan vielä v. 1981 lisääntyvän lievästi, sen sijaan v. 1982 se supistunee 2—3 %. Erityisesti suhdanteiden heikkeneminen vähentää tuotannollista rakentamista v. 1982.

Yrittäjätoimintaan luettavien palveluelinkeinojen tuotanto v. 1980 lisääntyi 4 %. Kuluvana vuonna palvelualojen kasvuedellytykset ovat heikentyneet, kun kotitalouksien heikko reaalityökehitys pitää kulutuskysynnän laimeana ja ulkomaankaupan hidas kasvu rajoittaa liikenteen tuotantoa. Kaikkiaan näiden alojen tuotanto kasvaa 2 ½ %. Vuonna 1982 palveluelinkeinojen tuotannon ennustetaan kasvavan saman verran; vain liikenteessä kasvu vähän nopeutunee.

Julkisen toiminnan tuotannon kasvu on viime vuosina asteittain hidastunut osin tähän tähänneen tietoisien politiikan vaikutuksesta, mutta osin myös eräiden rakenteellisten tekijöiden, kuten oppilasikäloukkien pienenemisen vuoksi. Julkisen toiminnan arvioidaan tänä vuonna kasvavan 3 ½ % ja v. 1982 noin 3 %.

Kokonaistuotannon ennustetaan v. 1981 kasvavan keskimäärin 2 % viimevuotisesta; vuoden aikana tuotanto ei kuitenkaan juuri lisääntynyt. Taantuma, jonka syvin vaihe ajoittunee pääosin tämän vuoden loppuun ja ensi vuoden alkuun, saattaa kuitenkin jäädä melko lyhyeksi. Tämänhetkisten arvioiden mukaan on mahdollista, että kokonaistuotanto kasvaisi jo vuoden 1982 lopulla 3 prosentin vuosivauhtia. Alkuvuoden hitaan kasvun vuoksi kokonaistuotanto lisääntynee kuitenkin v. 1982 keskimäärin vain 2 % tämänvuotisesta.

Työvoima

Työllisyys parani v. 1980 edelleen merkittävästi (luku 5). Työllinen työvoima lisääntyi keskimäärin 3,2 % eli huomattavasti pitkän aikavälin keskimääräistä kasvua nopeammin. Työttömien määrä supistui kuitenkin vain 27 000 henkeä eli keskimäärin 112 000 henkeen, sillä työvoiman tarjonta kasvoi odottamattoman paljon eli 1,8 %.

Työllisten määrän kasvu on kuluvana vuonna hidastumassa sitä mukaa kuin suhdanteet huononevat. Työpaikat lisääntyvät ensi sijassa palveluelinkeinoissa. Teollisuudessa lomautettujen ja lyhennetyllä työviikolla olevien määrän viimeaikainen kasvu ennakoii työvoiman kysynnän heikkenemistä. Kun työvoiman tarjonta kasvaneeksi vielä lähes yhtä paljon kuin vuotta aiemmin, työttömien määrä nousee v. 1981 keskimäärin 119 000 henkeen eli 5,1 prosenttiin työvoimasta.

Ensi vuonna työttömyysasteen arvioidaan kohoavan 5,7 prosenttiin. Laskelma perustuu arvioon, että julkiset työllistämistoimet ovat tämänvuotisia suuremmat. Työvoiman tarjonta kasvaneeksi edelleen lievästi, mutta työllisten määrä supistunee jossain määrin.

	1980*	1981**	1982**
	muutos, prosenttia		
Työllinen työvoima .	3,2	1,5	—0,6
alkutuotanto	1,2	0,0	—2,4
teollisuus ja rakennustoiminta ..	3,1	1,9	—2,7
palveluelinkeinot .	3,6	1,8	1,2
Työn tuottavuus ..	4,3	1 ½	2 ½
	prosenttia		
Työvoimaosuus	64,2	64,9	64,7
Työttömyysaste . . .	4,8	5,1	5,7
alle 25-vuotiaat .	10,1	10,4	11,4
	1 000 henkeä vuoden aikana		
Maastamuutto (netto)	1,6	—1 ½	0

Tulot, kustannukset ja hinnat

Maaliskuussa 1981 solmittiin kaksivuotinen tulopoliittinen kokonaisratkaisu, jonka perusteella tehdyt sopimukset ovat voimassa vuoden 1983 helmikuun loppuun (luku 6). Sopimuskorotusten toteutumista koskevien tietojen ja palkkaliukuma-arvioiden perusteella palkansaa-

jien ansiotasoindeksiin ennustetaan kohoavan v. 1981 nimellisesti 12 ½ % ja reaalisesti ½ % viimevuotisesta. Vuonna 1982 palkansaajien ansiotasoindeksi kohonnee nimellisesti 10 ½ % ja reaalisesti noin prosentin tämänvuotisesta. Palkkaliukuman on arvioitu pysyvän kumpanakin vuonna suunnilleen viimevuotisen suuruisena. Hinta-arvioiden perusteella näyttää siltä, että sopimuksiin sisältyvä indeksiehto aiheuttaa v. 1982 vähäisen — ehkä noin puolen prosentin suuruisen — palkkojen ja maataloustulon indeksikorotuksen. Vuonna 1983 toteutettava indeksikorotus saattaa kohota jonkin verran suuremmaksi ilman tehokkaita inflaatiota hillitseviä toimia. Indeksikorotusten suuruuden arviointia vaikeuttavat epävarmuudet, jotka liittyvät sopimusvuosien aikana tapahtuvien vaihtosuhteen muutosten ennakointiin.

Kotitalouksien yrittäjätulot lisääntynevät v. 1981 noin 9 %. Yritysten kannattavuus säilyi vuoden alkupuoliskolla keskimäärin hyvänä, ja muiden kuin kotitalouksien yrittäjätulot sekä omaisuustulot lisääntynevätkin tänä vuonna lähes viimevuotisesta vauhtia. Vuonna 1982 yritysten kannattavuus heikkenee hieman.

Hintojen nousu hidastuu kuluvan vuoden aikana. Kuluttajahintaindeksiin arvioidaan kohoavan vuoden 1980 joulukuusta vuoden 1981 joulukuuhun yhteensä noin 10 % ja v. 1981 keskimäärin 12 % viimevuotisesta (luku 7).

Vuoden 1982 aikana hintojen nousun hidastuminen lähes pysähtyy, ja kuluttajahintaindeksiin arvioidaan joulukuusta 1981 joulukuuhun 1982 kohoavan 9 ½ %. Vuonna 1982 keskimäärin indeksi olisi samoin 9 ½ % tämänvuotisesta korkeampi.

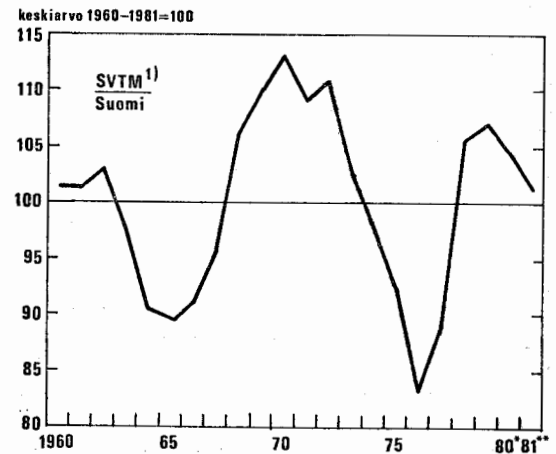
Työkustannukset tuoteyksikköä kohti kohoavat tänä vuonna teollisuudessa 10 %. Tämä yhdessä viimeaikaisen valuuttakurssien muuttumisen kanssa merkitsee teollisuuden hintakilpailukyyn heikkenemistä jonkin verran. Vuonna 1982 hintakilpailukyyn ennustetaan pysyvän lähes ennallaan. Kaiken kaikkiaan hintakilpailukyky yksikkötyökustannuksilla mitattuna heikkenee ennusteen mukaan noin 6—7 % vuodesta 1979 vuoteen 1982. Jos kustannukset ja hinnat kohoavat ennustetun mukaisesti, vuoteen 1983 on mm. vuoden 1982 loppuun ajoittuvien tulonkorotusten ja sopimuksiin sisältyvän indeksiehdon vuoksi kasautumassa merkittäviä inflaatiopaineita.

	1980*	1981** muutos, prosenttia	1982**
Ansiotasoindeksi ..	11,9	12 ½	10 ½
Ansiotasoindeksi, reaalinen	0,3	½	1
Kuluttajahintaindeksi	11,6	12	9 ½
Työkustannukset teh- dasteollisuudessa (tuoteyksikköä kohti)	10,6	10	6 ½
Kotitalouksien käyt- tettävissä oleva reaalitulo	2,7	0	1 ½

Käytettävissä oleva tulo ja sen käyttö

Kansantalouden käytettävissä olevien reaalityulojen kasvu v. 1981 hidastuu 1 prosenttiin ja jää hieman tuotannon kasvua hitaammaksi ulkomaankaupan vaihtosuhteen heikentymisen takia (luku 8.1). Kotitalouksien käytettävissä olevat reaalityulot pysyvät ennallaan ja kotitalouksien tulo-osuus pienenee edelleen. Myös yritysten nettotulot supistunevat, kun taas jul-

Kuvio 3. Työkustannukset tuoteyksikköä kohti yhteisessä valuutassa

¹⁾ Suomen viennille tärkeimmät OECD-maat (12 maata)

kisyhteisöjen tulo-osuus suurenee prosenttiyksikön lähinnä verotuksen ajoitustekijöiden vuoksi.

Vuonna 1982 käytettävissä olevat reaalitytulot kasvanevat saman verran kuin v. 1981. Tulonjako säilynee v. 1982 likipitään ennallaan, joskin julkisyhteisöjen tulo-osuuden kasvu pysähtyy. Kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot kasvanevat v. 1982 puolitoista prosenttia.

Yksityinen kulutus v. 1980 kasvoi $2\frac{1}{2}$ % (luku 8.2). Kotitalouksien säästämisaste nousi 7,1 prosenttiin. Reaaliansioiden hidaskasvu sekä kireät rahoitusmarkkinat hidastivat edelleen yksityisen kulutuksen kasvua vuoden 1981 alkupuoliskolla. Kotitalouksien käytettävissä olevien reaalitytulojen kasvun pysähtyminen, joka aiheutuu osin verotuksen reaalisesta kiristymisestä, mutta pääasiassa veronpalautusten ja jälkiverojen ajoituksesta, jättää yksityisen kulutuksen kasvulle vuoden loppupuoliskollakin varsin vähän tilaa. Kotitalouksien säästämisasteen odotetaan laskevan hieman, vaikka asuntojen hankinta sitoo edelleen varsin suuren osan kotitalouksien rahoitusvaroista. Rahoitusmarkkinoiden keveneminen tämän vuoden loppupuoliskolla lisää kotitalouksien luoton-saantimahdollisuuksia, niin että yksityinen kulutus voinee v. 1981 kasvaa 1 prosentin. Vuonna 1982 yksityisen kulutuksen arvioidaan kasvavan edelleen 1 prosentin, ja säästämisasteen säilyvän lähes ennallaan.

Julkisen kulutus v. 1980 kasvoi 4 %. Valtion kulutusmenoista lisääntyivät erityisesti puolustusvoimien kalustohankinnat. Kunnallistalouden tehtävistä laajenivat nopeimmin lasten päivähoito sekä sosiaalitoimen avopalvelut. Julkisen kulutuksen arvioidaan v. 1981 kasvavan kaikkiaan $3\frac{1}{2}$ % ja v. 1982 saman verran.

Investoinnit lisääntyivät v. 1980 varsin tuntuvasti, mutta matalan lähtötason vuoksi investointiaste ei kohonnut niin korkeaksi kuin yleensä korkeasuhteisissa (luku 8.3). Investointikehityksen tasoittamiseen pyrittiin mm. rahoitusmarkkinoiden kiristämällä, eräiden talonrakennusten saattamisella investointiveron alaisiksi, laajennettujen investointivarausten salimillä, vienti- ja suhdannetalletusten keräämisellä sekä julkisten investointien lykkäämisellä.

Vuoden 1980 lopulta lähtien investointien kasvu on alkanut selvästi hidastua. Investoinnit säilyvät silti v. 1981 nopeimmin kasvavana

kysyntätekijänä kansantaloudessa. Tehdasteollisuudessa kasvua tukevat mm. suurten investointihankkeiden pitkä rakennusaika sekä paperiteollisuudessa osin myös dollarin vahvistumisen takia suotuisana pysynyt kannattavuus.

Vuonna 1982 investointien odotetaan supistuvan, mutta selvästi vähemmän kuin vuosien 1976—1978 matalasuhteisessa. Teollisuuden investointien arvioidaan supistuvan vajaan kymmeneksen, asuinrakennusinvestointien 2 % ja yksityisten investointien yhteensä $4\frac{1}{2}$ %.

Varastoinvestointien supistuminen vähentää molempina ennustevuosina tuotannon ja tuonin kasvua; supistuminen vastaa kuluvana vuonna 2 prosenttiyksikköä ja ensi vuonna noin $\frac{1}{2}$ prosenttiyksikköä kokonaisyksityksen kasvusta.

Julkisen talous

Valtion verotuloja arvioidaan v. 1981 kertyvän lähes viidennes enemmän kuin edellisenä vuonna. Kun valtion menot eivät kasva yhtä paljon, paranee valtiontalouden tasapaino edelleen v. 1981 (luku 9). Vaikka valtionvelan kuolelutukset kasvavatkin kolmanneksen, lainanottotarve jäänee viimevuotista pienemmäksi, sillä finanssijohdotukset pysyvät lähes ennallaan. Silti pitkäaikainen lainanotto säilyy suhdannetilanteeseen nähden varsin suurena.

Vuonna 1982 valtion tulojen kasvu hidastuu selvästi osin verotulojen kirjaamiseen liittyvien ajoitustekijöiden, mutta myös taloudellisen kasvun heikkenemisen vuoksi. Kun menojen kasvu säilyy lähes ennallaan, rahoitustarve suurenee tämänvuotisesta. Budjettiesityksen mukainen lainanotto lisää valtionvelkaa suhteessa kokonaistuotantoon vajaan prosenttiyksikön eli 11 prosenttiin.

Kuntien verotulojen arvioidaan v. 1981 kasvavan lähinnä ajoitustekijöiden vuoksi nopeammin kuin edellisenä vuonna. Verokertymää lisää myös asteittain suureneva katumaksu. Hyvä rahoitustilanne on nopeuttanut kuntien kulutus- ja investointimenojen määrän kasvua. Vuonna 1982 rahoitustilanteen odotetaan säilyvän edelleen hyvänä, mihin osaltaan vaikuttaa myös eräiden sosiaalietuuksien saattaminen veronalaisiksi eli ns. SOVE-uudistus. Kulutus- ja investointimenojen kasvun odotetaan hidastuvan.

Sosiaaliturvarahastojen rahoitusasema säilyy v. 1982 tyydyttävänä. Tähän vaikuttavat vaikutusmaksutulojen lisäysten ohessa valtion ja kuntien maksuosuuksien korotukset.

Veronkantuudistus ja aiemmilta vuosilta siirrettyjen veronpalautusten maksaminen on laskenut bruttoveroastetta vuosina 1979—1980. Vuonna 1981 tilapäiset ajoitustekijät eivät enää laske bruttoveroastetta, jonka arvioidaan nousevan prosenttiyksikön edellisvuotisesta. Vuonna 1982 bruttoveroaste nousee lähinnä SOVE-uudistuksen vuoksi edelleen puoli prosenttiyksikköä. Sen sijaan nettoveroaste säilyy suunnilleen ennallaan.

Julkisen talouden tulo- ja menoperusteet pysyivät kysyntää elvyttävänä koko noususuhdanteen ajan; vasta v. 1981 ne muuttuivat kysyntää rajoittavaan suuntaan. Vuonna 1982 finanssipolitiikan suunta jälleen kääntyy ja tulo- ja menoperusteiden arvioidaan olevan lievästi tämänvuotisia elvyttävämpiä. Koko julkisen talouden ennustetaan ensi vuonna tukevan tuotannon kasvua määrällä, joka vastaa lähes 1 prosenttia bruttokansantuotteesta.

Rahoitus ja rahoituspolitiikka

Pääomanmuodostuksen ja kotimaisen säästämisen välinen epäsuhte jäi päättyneenä korkeasuhdanteena aiemmin vastaavissa suhdannevaiheissa koettua ja myös ennustettua vähemmäksi (luvut 8,4 ja 10). Ennusteen mukaan investointiaste laskee vuosina 1981—1982 nopeammin kuin säästämisaste. Erityisesti yritysten rahoitustasapaino on paranemassa nopeasti, ja niiden rahoitusasemaa helpottaa suhdannepoliittisten erityistalletusten purkamisen asteittain vuoden 1981 syksystä alkaen. Rahoitusaliäämä ja samalla vaihtotaseen vajaus, joka v. 1980 oli 2,8 % kansantuotteesta, pienenee v. 1981, ja v. 1982 säästämisen ennustetaan jo ylittävän niukasti pääomanmuodostuksen.

Kotimaiset rahoitusmarkkinat ovat keventyneet selvästi kireän talven 1980/1981 jälkeen. Keventymiseen ovat vaikuttaneet erityisesti valuuttavarannon kasvu sekä rahapolitiikan löysentäminen, jolla pyritään lieventämään kotimaisen kysynnän kasvun hidastumista edessä

1. Kysynnän ja tarjonnan tase

	1980* milj. mk	1980*	Määrä 1981**	1982** muutos, prosenttia	1980*	Hinta 1981**	1982**
Bruttokansantuote							
markkinahintaan	186 139	5,0	2	2	9,4	11	8 ½
Tavaroiden ja palvelusten tuonti	65 294	11,9	—4 ½	—3 ½	16,1	12 ½	9 ½
Kokonaistarjonta	251 433	6,5	½	1	11,2	11 ½	8 ½
Tavaroiden ja palvelusten vienti	63 797	9,4	2	4	10,8	10 ½	8
Kulutus	136 430	2,9	1 ½	2	11,1	12	9 ½
yksityinen	101 892	2,5	1	1	11,0	12	9 ½
julkinen	34 538	4,1	3 ½	3 ½	11,4	12	10
Kiinteän pääoman brutto-							
muodostus	45 789	9,6	4	—3 ½	12,9	10 ½	9 ½
yksityinen	39 924	10,8	4 ½	—4 ½	12,8	10 ½	10
julkinen	5 865	2,6	3	2	13,1	10 ½	9 ½
Varastojen muutos ¹⁾							
(ml. tilastollinen ero)	5 418	0,8	—2	— ½
Kokonaiskysyntä	251 433	6,5	½	1	11,2	11 ½	8 ½
kotimainen kysyntä							
(ml. tilastollinen ero)	187 636	5,6	0	— ½	11,4	11 ½	9

¹⁾ Varastojen muutoksen vaikutus kokonaiskysynnän muutokseen, prosenttiyksikköä.

olevan suhdannetaantumun aikana. Pääomantuonnin ja valuuttavarannon ennustetaan säilyvän suurena myös vuoden 1981 loppupuoliskolla ja v. 1982, joskin korkealla pysyttelevä ulkomainen korkotaso ja jatkuvasti muuttuvat valuuttakurssit saattavat helposti johtaa suuriinkin lyhytaikaisen pääoman liikkeisiin ja vaihdettavan valuuttavarannon supistumiseen. Rahoitusmarkkinoiden keveys parantaa myös kotitalouksien luotonsaantimahdollisuuksia, mutta heikko reaalityulokehitys vähentänee luotonottohalukkuutta.

Kokonaiskysyntä ja -tarjonta

Kokonaiskysynnän ja -tarjonnan sekä näiden tärkeimpien osatekijöiden kehitys v. 1980 sekä ennustetut muutokset vuosina 1981—1982 esitetään oheisessa kysynnän ja tarjonnan taseessa (asetelma 1). Arvioiden yksityiskohtaiset perusteet on esitetty jäljempänä kysyntää ja tarjontaa koskeissa luvuissa.

Vienti ja kotimainen kulutuskysyntä lisääntyvät v. 1981 vain vähän. Investoinnit ovat tänä vuonna nopeimmin kasvava kysyntäerä kansantaloudessa. Kokonaistuotannon arvioidaan v. 1981 lisääntyvän 2 %. Ulkoinen tasapaino paranee edellisvuotisesta.

Vuonna 1982 viennin kasvun arvioidaan hie-man nopeutuvan kansainvälisten suhdanteiden lievän elpymisen myötä. Kotimainen kysyntä sen sijaan jäänee tämänvuotista pienemmäksi investointien supistumisen ja laimeana pysyvän yksityisen kulutuskysynnän vuoksi. Kokonaistuotannon arvioidaan lisääntyvän tämänvuotisesta 2 %; kasvu pysyy vuoden alkupuoliskolla hitaana, mutta nopeutuu vuoden loppupuoliskolla. Vaikka ulkomaankaupan vaihtosuhteen arvioidaan heikkenevän noin prosenttiyksikön, ulkoinen tasapaino edelleen paranee tuonnin määrän supistumisen ja viennin määrän kasvun vuoksi.

1.2 Keskipitkän ajan näkymät

Kansainvälisen talouden tila on edelleen epävakaa, ja tuotannon kasvun arvioidaan pidemmälläkin aikavälillä pysyvän hitaana. Tämän seurauksena erilaiset rakenteelliset ongel-

mat uhkaavat syvetä ja työttömyys edelleen kasvaa läntisissä teollisuusmaissa. Huolimatta harjoitetusta varsin tiukasta talouspolitiikasta inflaatiouvahti on useimmissa OECD-maissa pysytellyt melko korkeana. Kansainväliseen taloudelliseen kehitykseen on toisaalta aivan viime aikoina vaikuttanut vakauttavasti öljyn ja raaka-aineiden hintakehitys. Pidemmällä aikavälillä ei kuitenkaan näiden hintojen nopeaan nousun mahdollisuutta voida sulkea pois.

Vuodesta 1977 lähtien toteutetun talouspoliittisen linjan, jonka tarkoituksena oli palauttaa kansantalouden hintakilpailukyky ja parantaa työllisyyttä, tulokset ovat muodostuneet varsin tyydyttäväiksi. Tuotannon kasvu on viime vuosina Suomessa ollut selvästi nopeampaa kuin OECD-maissa keskimäärin. Kansantalous on päässyt työttömyyttä lukuun ottamatta niin ulkoiselta kuin sisäiseltä tasapainoltaan melko tyydyttävälle pohjalle. Keskipitkällä aikavälillä suotuisaa kokonaistaloudellista kehitystä uhkaavat kuitenkin monet tekijät. Näistä keskeisiä ovat kansainvälisen talouden epävarmuus sekä valuuttakurssien ja suhteellisten hintojen muutokset, heikkenevät investointinäkyvät, hintakilpailukykyyn huononemisvaara, ulkoisen tasapainon horjumispaineet sekä valtiontalouden tila.

Tyydyttävä tuotannon kasvu ja työllisyyden parantuminen Suomessa edellyttävät hyvää vientimenestystä ja markkinaosuuksien voittamista. Koska tämä on mahdollista vain hyvän reaalin ja hintakilpailukykyyn turvin, on inflaatiopaineet torjuttava ja ylläpidettävä vakaata kotimaista kehitystä. Jos kilpailukykyä ei kyetä turvaamaan, markkinaosuuksien menetykset ja kannattavuuden heikkeneminen johtavat viennin, tuotannon ja investointien kasvun hidastumiseen sekä työllisyys- ja muiden tasapaino-ongelmien kärjistymiseen. Voimassa oleviin tulospimuksiin sisältyvät indeksiehdot uhkaavat lauetessaan kiihdyttää inflaatiota uudelleen erityisesti v. 1983.

Bruttokansantuotteen keskimääräinen volyymin kasvu voisi keskipitkällä aikavälillä olla runsas 3 % vuodessa. Edellytyksenä on myös riittävän investointitason säilyminen etenkin teollisuudessa. Tuonsuuruinen kasvu merkitsisi, että työllisyyden ylläpitäminen säilyisi inflaationtorjunnan ohella talouspolitiikan keskeisenä ongelmana koko 1980-luvun alkupuolen

ajan. Työmarkkinoiden rakenteellisten ongelmien voimistuminen edellyttää toimenpiteitä työvoiman kysynnän ja tarjonnan ammattitaitosen ja alueellisen yhteensopivuuden parantamiseksi. Työvoiman tarjonnan kasvun arvioidaan ikärakenteen muutoksen takia laantuvan vuosikymmenen jälkipuoliskolla, mikä osaltaan vähitellen helpottaa työllisyyden ylläpitoa.

Kotitalouksien, erityisesti ns. aktiiviväestön, käytettävissä olevien reaalityövoimien kasvun turvaamiseksi olisi edelleen pyrittävä hillitsemään veroasteen nousua. Maksettujen eläkkeiden osuus bruttokansantuotteesta kohoaa vuoteen 1986 mennessä noin prosenttiyksikön. Tämä johtuu pääasiassa työeläkkeistä, sillä kansaneläkeuudistuksesta huolimatta vain neljännes eläkemenojen kasvusta lähivuosina aiheutuu kansaneläkkeistä.

Pyrkimys säilyttää veroaste vakaana merkitsee toisaalta sitä, että julkisten menojen voimistuminen kasvun on jätävä keskimäärin vajaan 3 prosenttiin ja valtion vastaavasti vain pariin prosenttiin vuodessa. Valtaosa menojen kasvusta on jo sidottu velanhoitomenojen, eläkemenojen ja kehitysyhteistyömenojen kasvuun. Jäljelle jäävän kasvutilan puitteissa olisi valtion osalta lähivuosina painotettava erityisesti kansantalouden reaalista kilpailukykyä edistäviä toimenpiteitä. Vaikka kansainvälinen taloudellinen kehitys lieneekin heikko, on olemassa mahdollisuudet kansantalouden melko tasapainoiseen kehitykseen keskipitkällä aikavälillä, etenkin jos eri etupiirien yhteistoiminta säilyy niin hyvänä kuin se viime vuosina on ollut. Huononkin kehityksen riski joko kansainvälisistä tai kotimaisista tekijöistä johtuen on kuitenkin otettava vakavasti huomioon.

1.3 Talouspolitiikan lähiajan ongelmia

Kokonaistuotannon kasvuvauhti on v. 1981 hidastunut selvästi ylitettyään pitkään muiden teollistuneiden länsimaiden taloudellisen kasvun. Viennin määrä on useiden vuosien ajan kasvanut nopeammin kuin ostajamaiden kokonaistuotannon volyymi, mikä on lisännyt markkinaosuuksia. Tämä kehitys on nyt kuitenkin taittunut, ja länsiviennin määrä on jo selvästi supistumassa samalla kun itäviennin heikentyvät kasvunäkymät alkavat näkyä kotimaaisessa tuotannossa. Sivuuatetun suhdannenousun aikana vältettiin kotimaisen kysynnän ylikuumentumista

minen ja näyttää siltä, että sekä investointi- että kulutuskysyntä ovat nyt hidastumassa seuraten tavanomaista tiiviimmin vientikysynnän muutoksia. Tämä kotimaisen kysynnän hidastuminen yhdessä kotimaisen tuotannon kilpailukykyisyyden kanssa on hillinnyt tuonnin kasvua. Ulkoinen tasapaino on säilynyt suhdannevaiheeseen nähden poikkeuksellisen hyvänä, joskin siihen ovat vaikuttaneet myös eräät poikkeukselliset ajoitustekijät. Tämä suhteellisen hyvä ulkoinen tasapaino antaa kohtuullisen liikkumavaran kotimaisten tasapaino-ongelmien, inflaation ja työllisyyden, hoitamiseksi.

Tuotannon kasvun pysähtymisen myötä työttömyys on alkanut uudelleen kasvaa korkeasuhdanteen aikanakin korkeaksi jääneeltä tasoltaan. Samalla inflaatio jatkuu nopeana ja ylittää selvästi kilpailijamaiden hintojen nousuvauhdin. Talouspolitiikalle asetetaan siten kahtalaisia ja perinteisesti vaikeasti samanaikaisesti saavutettavissa olevia tavoitteita.

1970-luvun aikana tapahtuneet raaka-ainoiden hintojen nousut ja niihin 1970-luvun jälkimmäisellä puoliskolla liittynyt vaihtosuhteen heikkeneminen ovat lisänneet talouden avoimuutta ja riippuvuutta ulkomaankaupasta. Tuonnin arvon paisuminen hintojen nousun seurauksena ja viennin välttämätön lisääminen tuonnin maksamiseksi ovat kaventaneet kotimaisen kysynnän kasvumahdollisuuksia. Nähtävissä oleva vaihtosuhteen jatkuva heikkeneminen tekee välttämättömäksi sellaisen talouspolitiikan, joka turvaa vientisektorin tuotantomahdollisuudet ja investointien ylläpitämisen. Tämä rajoittaa julkisen kysynnän ja yksityisen kulutuskysynnän kasvumahdollisuuksia, etenkin kun ulkomaisesta talouskehityksestä tulevien kasvuimpulssien voidaan olettaa jäävän lähivuosina vähäisiksi.

Hintakilpailukyky

Näissä olosuhteissa on erityisen kriittistä se, että rinnan vientinäkömien heikkenemisen kanssa hintakilpailukykyimme huononeminen uhkaa jatkua. Hintatason nousu on jo vuoden ajan ollut nopeampaa kuin kilpailijamaissa, ja inflaatiopaineiden kasautumisen vuoksi tämä epäedullinen kehitys näyttää jatkuvan ensi vuoden jälkeenkin. Dollarin arvon nousu on tuonut kansantalouteen merkittävän inflaatiotason. Myös inflaatio-odotukset ovat tuntuvia

mm. asuntojen viimeaikaisen hintakehityksen, kantohintakehityksen sekä eräillä yksittäisillä sektoreilla vielä vallitsevien tuotantokapeikkojen vuoksi. Olennaisen lisätekijän hintakehityksen suhteen muodostavat talosopimuksiin liittyvät indeksiehdot, joiden laukeaminen kärjistäisi hinta- ja palkkakierrettä.

Hallitus asettikin talouspoliittisessa selonteossaan 5.5.1981 tavoitteeksi hintojen nousun hillitsemisen niin, että reaaliansioiden nousu turvattaisiin ilman indeksikorotuksia. Nähtävissä oleva kehitys on selvässä ristiriidassa toivotun kehityksen ja asetettujen tavoitteiden kanssa. Hintakehitys viittaa siihen, että indeksikorotuksilta ei välttyä ilman nopeita ja laaja-alaisia inflaationvastaisia toimia. Ongelmana on se, että inflaation kannalta tehokkaiden rahaja valuuttakurssipoliittisten toimien käyttö on ristiriidassa lyhyen aikavälin kilpailukyvyyn säilyttämisen ja vaadittavan rahoitusmarkkinaväljyyden ylläpitämisen kanssa. Välillisten työvoimakustannusten alentamisella voidaan osaltaan helpottaa yksikkötyökustannusten nousupainetta.

Työllisyys

Vaikka elvytyskauden alussa v. 1977 asetetut tavoitteet ovat kaikkiaan toteutuneet varsin tyydyttävästi, tullaan työttömyysasteelle asetusta tavoitteesta (2½ % v.1982) jäämään varsin kauas; työttömien määrä oli viime vuonna keskimäärin 112 000 henkeä eli likimäärin kolminkertainen edelliseen suhdannehuippuun verrattuna. Taantumana myötä työttömyys on jälleen nousemassa, joskaan ei viime laman aikaisiin huippulukemiin. Osatekijänä työttömyysasteen jäämiseen korkeasuhdanteenkin aikana varsin suureksi on työvoiman tarjonnan huomattava kasvu ja työmarkkinoiden jäykkyyksien lisääntyminen. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto on heikentynyt sekä ammateittaisesti että alueellisesti. Työttömyysongelman hoitamista vaikeuttaa myös se, että jo nyt on työllisyyspoliittisten erityistoimenpiteiden piirissä olevien määrä suuri.

Työttömyyden jatkuvan vähenemisen on katsottu edellyttävän selvästi yli 3 prosentin vuotuista tuotannon kasvuvauhtia. Näin suuriin kasvulukuihin ei kuitenkaan ole mahdollista päästä kuluvana eikä ensi vuonna ilman mitta-

via elvytystoimia, joilla puolestaan olisi ilmeisen haitallisia vaikutuksia muiden talouspoliittisten tavoitteiden ja ensisijaisesti inflaatiokehityksen hidastamispyrkimysten kannalta. Työllisyyden turvaamistoimien pääpaino asettuikin siten kilpailukyvyyn ylläpitämiseen ja yritysten toimintaedellytysten parantamiseen. Näiden ohella kuitenkin myös työvoimapolitiittiset erityistoimenpiteet sekä liikkuvuutta haittaavien kitkatekijöiden vähentäminen ovat edelleen tarpeen lähivuosina; pitemmällä aikavälillä ovat väestökehitykseen liittyvät tekijät omiaan helpottamaan jossain määrin työllisyyskysymysten hoitamista. Erityisesti on syytä korostaa, että olisi vältettävä suuntaamasta työllistämistoimenpiteitä siten, että ne ylläpitäisivät pitkällä aikavälillä kannattamatonta tuotantoa ja hidastaisivat tuotantorakenteen sopeutumista muutuneisiin kansainvälisen kysynnän olosuhteisiin.

Reaalinen kilpailukyky

Tulevaa taloudellista kehitystä koskeva epävarmuus yrityksissä sekä tulorahoituskehityksen heikkeneminen ovat johtamassa investointien määrän selvään supistumiseen ensi vuonna. Investointikehitys on siten jälleen muodostumassa suhdannelaskua voimistavaksi tekijäksi. Työllisyyteen kohdistuvien välittömien kielteisten vaikutusten ohella investointitoiminnan matala taso on omiaan heikentämään pitemmällä tähtäyksellä reaalista kilpailukykyä tuotantokoneiston teknologisen vanhentumisen kautta. Hitaan kansainvälisen talouskehityksen aiheuttama kilpailun kiristyminen edellyttää, että yrityksille luodaan mahdollisimman hyvät mahdollisuudet pysyä mukana teknisessä kehityksessä mm. vaikuttamalla sen investointitoiminnan edellytyksinä oleviin tekijöihin kuten rahoitusmahdollisuuksiin ja uusien investointien kannattavuuteen. Reaalisen kilpailukyvyyn edistäminen tulee vaatimaan huomattavaa panostusta tutkimus- ja tuotekehitystyöhön sekä julkiselta vallalta että elinkeinoelämältä itseltään. Näitä määrärahoja onkin viime vuosien tulo- ja menoarvioissa lisätty tuntuvasti. Tämän ohella on aiheellista kiinnittää huomiota myös sellaisiin verojärjestelmän kohtiin, jotka haittaavat tuotantorakenteen muuttumisen kannalta toivottavaa pääomien siirtymistä toimialalta toiselle tai joilla on merkitystä investointien te-

hokkaan suuntautumisen kannalta. Inflaatiovauhdin ja inflaatio-odotusten alentaminen on niin ikään keskeisessä asemassa pyrittäessä investointien tehokkuuden parantamiseen.

Investointimahdollisuuksien parantamiseksi on kuluvana vuonna jo tehty päätökset suhdannevarausten palauttamisaikataulusta sekä investointiveron kantamisen lopettamisesta osittain ennakkoisesti. Hallituksen tulo- ja menoarvioesitykseen sisältyy myös investointien tilapäisten liikevaihtoverohuojennusten jatkaminen vuodelle sekä toimintavarausten enimmäismäärän korottaminen. Näillä toimenpiteillä pyritään lieventämään erityisesti teollisuusinvestointien nähtävissä olevaa supistumista ja työllisyyskehityksen heikkenemistä. Myös rahamarkkinoiden keveä yleisilme sekä luottopoliittisten suuntaavien pyrkimys rahoituksen suuntaamiseen tuotannollisiin investointeihin luovat sinänsä mahdollisuuksia investointien pysymiselle kohtuullisella tasolla. Investointien edistäminen pelkästään rahoitusmahdollisuuksia parantamalla saattaa kuitenkin jälleen osoittautua vaikeaksi, jos investointien tuottonäkymät yrityksissä ovat epätydyttävät.

Finanssipolitiikan yleislinjat

Tämänhetkisten näkymien mukaan yritysten kannattavuus pysyy verraten hyvänä. Tämä johtaa rahoitusmarkkinoiden keveyden jatkuessa helposti siihen, että talouteen muodostuu huomattavaa likviditeettiä, joka saattaa johtaa inflaatiopaineisiin joillakin osamarkkinoilla, esim. asuntomarkkinoilla. Erityisesti nousun lähtiessä käyntiin "liikalikviditeetti" saattaa helposti vaikeuttaa inflaatio-ongelmia. Rahamarkkinatilanteen vuoksi saattaisi olla perusteltua valtion lainanoton suuntaaminen painotetusti kotimaaan.

Kun erityisesti rahapolitiikan ja kunnallistalouden kehityksen takia talouspolitiikka kokonaisuutena näyttää ensi vuonna jo muodostuvan elvyttäväksi, tietty varovaisuus valtion finanssipolitiikassa on perusteltua, kunnes näkemykset alkavan taantuman kestosta ja syvyydestä selkiintyvät nykyisestä. Taantuman syvenemisen varalta olisi tällöinkin varauduttava lähinnä tuotannollisia investointeja tukeviin ja elvyttäviin toimiin. Inflaation jääminen ennustettua selvästi hitaammaksi parantaisi osaltaan elvyttävän finanssipolitiikan mahdollisuuksia.

2 Kansainväliset suhdanteet

Kokonaistuotanto ja -kysyntä

Talouden toimeliaisuus heikkeni OECD-maissa selvästi viime vuonna. Kokonaistuotannon määrä kasvoi vain runsaan prosentin. Heikointa kehitys oli Isossa-Britanniassa, jossa bruttokansantuotteen määrä supistui pari prosenttia. Myös Yhdysvalloissa kokonaistuotanto supistui vuositasolla lievästi, vaikka tuotannon kasvuvauhti kiihtyi jälleen loppuvuodesta. Suomen tärkeimmissä vientimaissa kehitys oli jonkin verran keskimääräistä heikompaa. Raakaöljyn hinnan kohoamisen aiheuttama ostovoiman pienentyminen sekä kireä talouspolitiikka olivat yleisesti pääsyyt heikkoon kehitykseen.

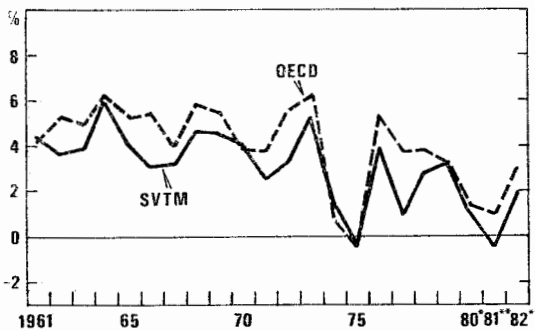
Yhdysvalloissa bruttokansantuote kasvoi määrältään vuoden 1981 ensimmäisellä neljänneksellä $8\frac{1}{2}$ prosentin vuosivauhtia edellisen vuoden viimeiseen neljännekseen verrattuna; kansantuote oli kuitenkin vain puoli prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Sen

jälkeen kasvu on pysähtynyt, mutta ensimmäisellä neljänneksellä saavutetun tuotannon tason säilyminen loppuvuoden aikana merkitsee kuitenkin vuositasolla kahden prosentin kasvua. Saksan liittotasavallassa bruttokansantuotteen määrä lisääntyi ennakkotietojen mukaan lievästi vuoden 1981 ensimmäisellä neljänneksellä viime vuoden lopun alhaiseen tasoon verrattuna. Teollisuustuotanto oli huhti—kesäkuussa noin kaksi prosenttia vähäisempi kuin v. 1980 vastaavaan aikaan. Vaikka merkkejä suhdanteiden vahvistumisesta onkin havaittavissa, kokonaistuotanto supistunee vuositasolla lievästi. Isossa-Britanniassa indikaattorit viittaavat siihen, että suhdanteiden käännepeiste olisi ajoittunut kuluvan vuoden ensimmäiselle neljännekselle, vaikka kokonaistuotanto väheni vielä lievästi edelliseen neljännekseen verrattuna. Kokonaistuotannon kasvun ei odoteta olennaisesti kiihtyvän kuluvan vuoden aikana; vuositasolla kokonaistuotanto supistuu edelleen lievästi. Ruotsissa kokonaistuotanto lisääntyi vuoden 1981 ensimmäisellä neljänneksellä $\frac{1}{2}$ % edellisestä neljänneksestä, mutta oli 1 % alhaisemmalla tasolla kuin vuotta aiemmin. Kotimaisista kysyntäeristä ainoastaan julkinen kysyntä kasvaa jonkin verran kuluvana vuonna. Kun myös vientikysyntä pysyy laimeana, bruttokansantuotteen määrä ei kasva kuluvana vuonna lainkaan.

Vuonna 1982 ennustetaan kokonaistuotannon kasvun lievästi elpyvän OECD-alueella. Tuotannon vilkastumista tukisivat lähinnä vientitoimitusten kasvu öljyntuottajamaihin, varastojen kasvu sekä yksityinen kulutuskysyntä. Monissa maissa pyritään edelleen supistamaan julkisen sektorin alijäämiä. Useimmiten tämän on katsottu edellyttävän julkisten menojen kasvun rajoittamista. Julkisen kysynnän kasvun varaan ei kansainvälisten suhdanteiden elpymistä tällä kertaa voidakaan laskea.

Yksityinen kulutus lienee OECD-alueella

Kuvio 4. Kokonaistuotannon kehitys¹⁾ kaikissa OECD-maissa sekä Suomen viennille tärkeimmissä OECD-maissa (SVTM)

¹⁾ Määrän muutos edellisestä vuodesta.

2. Bruttokansantuotteen ¹⁾ määrä eräissä maissa

	1978	1979	1980*	1981**	1982**	Keskimäärin 1970—1979
			muutos, prosenttia			
EC	3,3	3,4	1,2	— ½	2	3,3
Alankomaat	2,5	2,2	0,8	— ½	3	3,5
Belgia	3,0	2,4	1,0	— ½	1 ½	3,5
Iso-Britannia	3,6	0,9	— 1,8	— 2	0	2,2
Italia	2,6	5,0	4,0	— 1	2	3,3
Ranska	3,6	3,2	1,3	½	2	4,0
Saksan liittotasavalta	3,3	4,6	1,8	— 1	2	3,2
Tanska	1,3	3,5	— 1,0	0	3	2,8
Norja	4,5	4,5	3,8	1	2	4,5
Ruotsi	1,4	4,0	1,4	0	2	2,3
Suomi	2,3	7,6	5,0	2	2	3,7
OECD-Eurooppa	3,0	3,2	1,4	— ½	2	3,3
Yhdysvallat	4,4	2,4	— 0,2	2	3	2,9
Japani	5,0	5,5	4,2	3 ½	4 ½	5,4
OECD	3,8	3,3	1,3	1	3	3,5
OECD Suomen vuoden 1980 vienti- painoilla painotettuna	2,8	3,3	1,1	— ½	2	3,0

Lähde: OECD ja kansalliset ennusteet.

¹⁾ Markkinahintaan.

tärkein kasvua tukeva kysyntäerä, vaikka eräisiä maissa, mm. Isossa-Britanniassa ja Ruotsissa, rakenteelliset ongelmat ovat muodostuneet niin suuriksi, että kulutuksen tasosta joudutaan välttämättömän vakautuksen yhteydessä tinkimään. Yksityisen kulutuksen kasvu perustuisi lähinnä hidastuvan inflaation myötä lievästi parantuvaan reaaliseseen tulonmuodotukseen. Varastokysynnän ja myös kiinteän pääoman bruttomuodotuksen osalta on keskeinen kysymys se, millaista korkokehitys lähitulevaisuudessa on. Investointien ei odoteta OECD-maissa yleisesti elpävän ensi vuonna. Useiden raaka-aineiden hintojen alentuminen on tekijä, joka ilmeisesti aiheuttaa spekulatiivista varastokysyntää. Kasvanut velkataakka tekee muiden kuin öljyä tuottavien kehitysmaiden tuontikysynnän kasvunäkymät epävarmoiksi.

OECD-alueen kasvuksi on arvioitu ensi vuonna keskimäärin 3 %. Tällöin inflaation on oletettu hidastuvan ja talouspolitiikan

muuttuvan varovaisesti elvyttävään suuntaan. Erityisesti Yhdysvaltain talouskehitykseen liittyy kuitenkin suurta epävarmuutta; kasvu voi jäädä siellä ja siten myös koko OECD-alueella ennustettua pienemmäksi.

Työllisyys

Heikko tuotannon kehitys merkitsee sitä, että työllisten lukumäärän kasvu OECD-alueella pysyy perin vähäisenä; Länsi-Euroopassa työllisten määrä supistunee sekä tänä että ensi vuonna. Työvoiman tarjonnan arvioidaan edelleen lisääntyvän noin 1 prosentin vuosivauhdilla lähinnä väestöllisten tekijöiden sekä naisten kohoavan osallistumisasteen vuoksi. Työttömyys lisääntyneekin edelleen OECD-maissa. Tähän vaikuttaa myös se, että tuotavuuskehityksen arvioidaan jossain määrin parantuvan.

Työttömien lukumäärä oli OECD-alueella kuluvan vuoden alkupuoliskolla 23 ½ miljoonaa, ja sen arvioidaan nousevan vuoden 1982 loppuun mennessä yli 26 miljoonan, mikä merkitsisi keskimäärin 7,5 prosentin työttömyysastetta. Kun tuotannon kasvun ennustetaan ensi vuonna jonkin verran kiihtyvän,

työttömyyden huippu ajoittunee vuoden 1983 ensimmäiselle puoliskolle. Suurimmista jäsenmaista työttömyys koettelee pahiten Iso-Britanniaa, jossa työttömyysaste nousee lähes 12 prosenttiin. Tilanne on vaikea myös monissa pienissä maissa kuten Belgiassa ja Tanskassa.

3. Kiinteät bruttoinvestoinnit eräissä maissa

	Osuus bruttokan-	1978	1979	1980*	1981**	1982**
	santuotteesta 1979 %					
Iso-Britannia	17,8	3,5	— 1,4	— 2,2	— 7 ½	— 2 ½
Italia	18,7	— 0,1	4,5	10,0	— 2 ½	— 1 ½
Ranska	21,3	1,2	3,3	0,8	— 3	½
Saksan liittotasavalta	22,7	5,8	8,7	3,7	— 5	— 1 ½
Ruotsi	19,5	— 8,4	5,3	1,7	— 2	1
Suomi	22,8	— 8,7	3,8	9,6	4	— 3 ½
Yhdysvallat ¹⁾	18,1	7,1	2,6	— 7,1	1	— 1 ½
Kanada	22,5	0,2	4,3	4,0	2 ½	2 ½
Japani	32,0	10,0	8,6	0,0	3	2 ½

Lähde: OECD ja kansalliset ennusteet.

¹⁾ Vain yksityiset investoinnit.

Hinnat ja tulot

Kahdessa viimeisessä OECD:n ministerikokouksessa on asetettu talouspolitiikan tärkeimmäksi välittömäksi tavoitteeksi inflaatiouvahdin hillitseminen. Viime vuoden toukokuusta kuluvan vuoden toukokuuhun kuluttajahintaindeksin 12 kuukauden nousuvauhti onkin alentunut 13,8 prosentista 10,4 prosenttiin. Inflaatio on hidastunut erityisesti Yhdysvalloissa ja Iossa-Britanniassa.

Raaka-aineiden hintakehitykseen on vaikuttanut heikko kysyntätilanne sekä viime aikoina dollarin kurssin vahvistuminen suhteessa muihin valuuttoihin. Muiden raaka-aineiden kuin öljyn dollarimääräiset maailmanmarkkinahinnat ovat laskeneet kuluvan vuoden kesäkuuhun mennessä 15 % viime vuoden kesäkuusta. Teollisuuden raaka-aineiden dollarimääräiset hinnat ovat laskeneet vastaavana

ajanjaksona 12 %. Dollarin arvo Suomen markkoissa on kuitenkin samanaikaisesti kohonnut 21 %.

Raakaöljyn hinnat ovat tilapäisen ylitarjonnan vuoksi laskeneet vuoden 1981 alkupuolella. Toukokuussa pidetyssä OPEC-maiden ministerikokouksessa päätettiin jäädyttää hinnat loppuvuodeksi. Tämän jälkeen Saudi-Arabia on ilmoittanut aikeistaan pitää raakaöljynsä hinta muuttumattomana vuoden 1982 loppuun asti. Ylitarjonta ja dollarin kurssin nousu ovat johtaneet hinnanalennuksiin myös OPEC:iin kuulumattomissa öljyntuottajamaissa kuten Iossa-Britanniassa, Norjassa, Meksikossa ja Neuvostoliitossa. Vuositasolla raakaöljyn dollarihinnan arvioidaan kuitenkin reaalisesti vielä lievästi kohoavan tänä vuonna, mutta ensi vuonna sen ennustetaan olevan hieman tämänvuotista alemman. Kysynnän ja tarjonnan välinen tasapaino on kuitenkin hyvin

4. Tehdasteollisuuden työkuustannukset ¹⁾ tuoteyksikköä kohti eräissä maissa

	1978	1979	1980*	1981**	1982**	Keskimäärin 1970—1979
	muutos, prosenttia					
Iso-Britannia	13,0	12,8	22,7	13	8	13,1
Italia	10,7	11,7	13,7	20	17	14,5
Ranska	7,6	5,6	12,3	12	9 ½	8,6
Saksan liittotasavalta	2,8	2,0	8,2	6	½	5,6
Yhdysvallat	6,4	6,6	11,0	9 ½	8 ½	5,1
Kanada	2,2	8,6	11,1	10 ½	9	7,0
Japani	—1,9	—2,5	0,9	5 ½	2	7,3
Keskimäärin	5,0	5,0	10,2	9 ½	7	7,2
Suomi	—0,4	4,5	10,6	10	6 ½	12,8
Ruotsi	4,9	1,1	8,4	7	4 ½	9,1

Lähde: OECD ja kansalliset ennusteet.

¹⁾ Kunkin maan omassa valuutassa laskettuna.

herkkä, ja kokemuksen mukaan tarjonnan supistustoimet vaikuttavat nopeasti hintoja kohoittavasti.

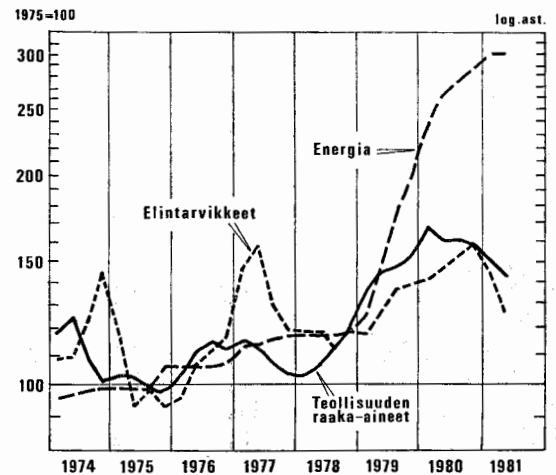
Inflaation oletetaan edelleen asteittain hidastuvan, vaikka inflaatio-odotusten leikkaaminen on osoittautunut aikaa vieväksi. Suomen kannalta tärkeissä maissa kuluttajahintojen enustetaan kehittyvän seuraavassa asetelmassa esitetyllä tavalla:

	1980	1981**	1982**	Keski- määrin 1970— 1979
	kuluttajahintojen muutos, prosenttia			
Yhdysvallat	13,5	10	9	7,1
Saksan liittotasavalta	5,5	5 ½	4	4,9
Iso-Britannia	18,0	11	8	12,5
Ruotsi	13,7	12	9	8,6
OECD	12,9	10 ½	9	8,4
OECD-Eurooppa	14,3	12	9 ½	9,6
Suomi	11,6	12	9 ½	11,6

Reaalipalkkojen muutokset ovat parin viikoksi kuluneen vuoden aikana vastanneet useimmissa maissa melko hyvin vaihtosuhteen vaikutuksilla korjatun tuottavuuden muutoksia. Silmiinpistävää on kuitenkin se, että työttömyyden kohoaminen on hidastanut palkkojen nousua vähäisemmässä määrin kuin yleensä

aiemmin. Tulonjako on monissa maissa muutunut yrityksille edullisemmaksi; kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvua on hidastanut ja hidastaa lähitulevaisuudessakin julkiselta sektorilta saatujen tulonsiirtojen vähäinen kasvu.

Kuvio 5. Raaka-aineiden dollareina ilmaistut maailmanmarkkinahinnat ¹⁾ neljännesvuosittain

¹⁾ Lähde: HWWA-Institut für Wirtschaftsforschung: Konjunktur von Morgen, Hamburg.

5. Bruttokansantuotteen ¹⁾ hinta eräissä maissa

	1978	1979	1980*	1981**	1982**	Keskimäärin 1970—1979
	muutos, prosenttia					
EC	8,5	9,6	11,3	10 ½	9 ½	8,6
Alankomaat	5,1	3,9	5,9	7 ½	6	7,6
Belgia	4,2	4,0	4,9	7	6	7,1
Iso-Britannia	10,7	14,6	18,8	13 ½	10	12,6
Italia	14,1	15,2	20,4	19	17 ½	13,3
Ranska	9,5	10,4	11,5	12	11 ½	8,8
Saksan liittotasavalta	4,0	3,8	5,1	4 ¼	3 ½	5,5
Tanska	9,5	7,2	8,5	8 ½	7 ½	9,4
Norja	7,3	7,0	15,4	13 ½	10 ½	8,2
Ruotsi	9,8	7,6	11,8	9 ½	8	9,0
Suomi	7,7	7,6	9,4	11	8 ½	10,8
OECD-Eurooppa	10,2	11,7	12,4	11 ½	10	8,8
Yhdysvallat	7,1	8,6	8,9	9	7 ½	6,6
Japani	3,9	2,0	3,2	5	4 ½	7,6
OECD	8,1	9,4	9,7	9 ½	8 ½	7,8
OECD Suomen vuoden 1980 vienti- painoilla painotettuna	8,4	8,3	11,3	10,0	8,3	9,0

Lähde: OECD.

¹⁾ Markkinahintaan.

6. Tavaravienti ja -tuonti

	1979	1980* määrän	1981** muutos, prosenttia	1982**	1979	1980* hinnan	1981** muutos, prosenttia	1982**
Vienti								
Iso-Britannia	2,1	1,7	— 4 ½	0	12,0	15,0	6 ½	9 ½
Saksan liittotasavalta ..	7,4	3,9	2	10 ½	3,1	7,0	10 ½	7 ½
Yhdysvallat	11,2	7,9	1 ½	— 1	16,1	13,7	10	7 ½
Japani	— 0,5	18,4	8 ¼	5 ½	9,9	11,5	1 ½	5 ½
OECD	6,7	4,3	1 ½	5 ½	11,1	13,4	11	9
Tuonti								
Iso-Britannia	9,8	— 4,2	— 4 ½	7 ½	7,8	11,0	3 ½	9
Saksan liittotasavalta ..	9,2	2,1	— 3	2 ½	9,9	14,4	17 ½	8 ½
Yhdysvallat	2,3	— 7,1	2	6	18,1	27,2	8 ½	4
Japani	11,3	— 6,1	1	4 ½	30,4	40,6	— ½	6 ½
OECD	8,1	— 1,2	— 1 ¼	4	14,2	22,7	12 ½	7 ½

Lähde: OECD ja kansalliset ennusteet.

Maailmankauppa

Maailmankauppa kasvaa määrältään kuluvana vuonna yhden prosentin. OECD-maiden välinen kauppa, joka käsittää pääasiassa teollisuustuotteita, sen sijaan supistuu vajaan prosentin. Tuonnin OPEC-maista OECD-maihin arvioidaan supistuvan tänä vuonna lähes 10 %; energian säästötoimet ja matalasuhdannet ovat vähentäneet teollisuusmaiden öljyn kuluusta huomattavasti. Maailmankaupan kasvua tukee v. 1981 siten lähinnä öljyntuottajamaiden tuonti sekä vähäisemmässä määrin myös muiden kehitysmaiden tuonnin kasvu.

Tuotannon vauhdittuessa ensi vuoden kuluessa ennustetaan myös OECD-maiden välisen kaupan vähitellen vilkastuvan. Öljyä tuottamattomien kehitysmaiden tuontimahdollisuuksia heikentää niiden jo suureksi paisunut velkataakka. Olennainen kysymys näiden maiden kohdalla onkin se, missä määrin ne pystyvät uusimaan ulkomaista velkaansa. Toisaalta OPEC-maiden kysynnän ennustetaan pysyvän vilkkaana. OECD:n sihteeristön arvioiden mukaan Suomen teollisuustuotteiden vientimarkkinat kasvaisivat v. 1982 noin 7 % (ml. SEV-markkinoiden kasvu).

Maailmankaupan kehitykseen ovat viime aikoina vaikuttaneet tuntuvasti valuuttakurssien suuret muutokset. Dollarin merkitys maailmankaupan hinnoittelussa ja laskutuksessa on huomattavasti suurempi kuin Yhdysvaltain suhteellinen osuus maailmankaupasta. Erityisesti raaka-aineiden ja elintarvikkeiden osalta dollarin kurssin vahvistuminen on merkinnyt esim. OECD:n eurooppalaisissa jäsenmaissa huomattavia tuontihintojen korotuksia ja siten myös tilapäistä vaihtotaseen huonontumista. Toisaalta kyseisten maiden valuuttojen devalvoituminen parantaa niiden kilpailukykyä ja tasapainottaa myöhemmin vaihtotaseen kehitystä.

Talouspolitiikka ja maillaiset kehitysnäkymät

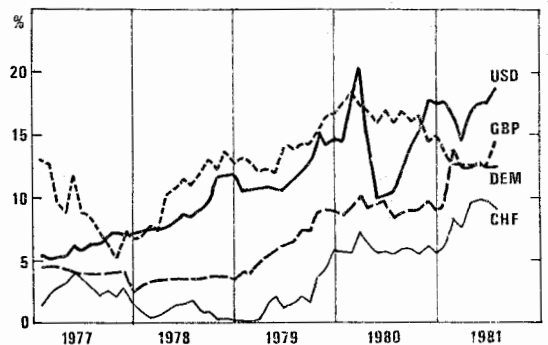
Talouspolitiikka on ollut yleisesti kireä toista öljyn hintakriisiä seuranneen sopeutusvaiheen aikana, mikä on näkynyt erityisesti rahamutta myös finanssipolitiikassa. Rahapolitiikka säilyy tiukkana myös kuluvana vuonna. Tämä käy selvästi ilmi suurten maiden rahan tarjon-

taa koskevista kasvutavoitteista, joita on reaalisesti alennettu edellisvuotisiin verrattuina. Kireyttä lisää myös se, että kansainväliset pääomaliikkeet ja valuuttakurssien muutokset ovat välittäneet Yhdysvaltain korkean korkotason Länsi-Eurooppaan ja erityisesti Saksan liittotasavaltaan. Vaikka korot Yhdysvalloissa kääntyisivät pysyvämmiin laskuun, ei se välttämättä alenna nopeasti korkotasoa Euroopassa. Tärkein edellytys tälle on, että luottamus D-markkaan palautuu, mikä puolestaan edellyttää maan vaihtotaseen tasapainottumista.

Myös finanssipolitiikka on kuluvana vuonna muuttunut kiristävämpään suuntaan. Monissa maissa julkisen sektorin suuriksi paisuneet alijäämät ovat herättäneet huolestusta, mikä onkin ilmentynyt keskipitkän aikavälin vakautusohjelmissa. Osittain finanssipolitiikan kiristävä vaikutusta lieventävät taantumaan liittyvät ns. automaattiset vakauttajat. Kaikkiaan finanssipolitiikan kiristävän vaikutuksen arvioidaan olevan OECD-alueella kuluvana vuonna noin 1 % bruttokansantuotteesta ja ensi vuonna jonkin verran tätä vähemmän. Seuraavassa tarkastellaan lähemmin taloudellista tilannetta ja erityisesti talouspolitiikan näkymiä eräissä Suomen kannalta tärkeissä maissa.

Yhdysvaltain talousnäkymien arviointia vaikeuttavat tällä kertaa erityisesti talouspolitiikka

Kuvio 6. Eurotalletusten 3 kuukauden korkokanta

USD = Yhdysvaltain dollari
 GBP = Englannin punta
 DEM = Saksan markka
 CHF = Sveitsin frangi

kassa toteutetut suuret muutokset. Keskuspankki on rahapolitiikassaan noudattanut uusia periaatteita syksystä 1979 alkaen. Peruserona aiempaan käytäntöön on se, että pyritään säätelemään rahan määrää eikä korkoa. Keskuspankin asettamat rahan tarjonnan kasvutavoitteet kuluvalle ja ensi vuodelle ovat varsin tiukat. Toisaalta virallisten ennusteiden mukaan kokonaistuotannon määrän vuotuinen kasvu kiihtyisi huomattavasti, 1,4 prosentista kuluvan vuoden neljännellä neljänneksellä 5,2 prosenttiin vuoden 1982 neljännellä neljänneksellä. Korkokannan ennustetaan samanaikaisesti laskevan ja inflaation hidastuvan. Edellä kuvailtu kehitys edellyttäisi siten rahan kiertonopeuden huomattavaa nousua, mitä ei normaalisti ole tapahtunut korkokannan laskun yhteydessä. OECD:n sihteeristön arvioiden mukaan rahan tarjontaa koskevista tavoitteista kiinnipitäminen johtaisikin korkokannan uudelleennousuun ensi vuonna.

Taloukskehityksen arviointia vaikeuttavat myös hallituksen keskipitkän aikavälin talousohjelmaan sisältyvät lähinnä kansantalouden tarjontapuoleen kohdistuvat kiihokkeet.

Vuoteen 1986 ulottuvan ohjelman keskeiset piirteet ovat seuraavat:

— Yksityisten henkilöiden tuloverotusta lievennetään siten, että marginaaliveroprosentti laskee asteittain 14—70 prosentin vaihteluvälistä 10—50 prosentin välille vuoteen 1983 mennessä. Karkeasti arvioiden tämä lisäisi kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja 2 % v. 1982 ja 4 % v. 1983.

— Yritysten verotuksessa investointien poistomenettelyä yksinkertaistetaan ja nopeutetaan. Uusi käytäntö tulisi esityksen mukaan taannehtivasti voimaan kuluvan vuoden alusta alkaen.

— Hallitus ehdottaa myös liittovaltion menojen kasvun voimakasta rajoittamista sekä muutoksia menojen kohdentamisessa. Pääasialliset menojen leikkauskohteet ovat tulonsiirrot osavaltioille ja paikallishallinnolle. Puolustusmenoja aiotaan entisestäänkin lisätä.

— Lisäksi pyritään vähentämään viranomaisten talouteen kohdistamaa säätelystä. Esimerkkinä tällaisista — jo toteutetuista — toimenpiteistä mainittakoon eräiden ympäristönsuojelua koskevien asetusten sisällön uudelleentarkastelu, hinta- ja palkkaneuvoston toiminnan

lakkauttaminen sekä kotimaisen raakaöljyn hinnan säännöstelystä luopuminen.

Kun kongressi heinäkuun lopulla hyväksyi presidentti Reaganin talousohjelman olennaisen osan, veronalennusohjelman, voidaan todeta, että talousohjelman keskeiset edellytykset on luotu.

Saksan liittotasavallassa harjoitettua talouspolitiikkaa ovat viime aikoina rajoittaneet ulkoiset tekijät. Vaihtotaseen alijäämä oli v. 1980 lähes 30 mrd D-markkaa eli vajaa 2 % bruttokansantuotteesta. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä vaihtotaseen alijäämä kasvoi vielä edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna, 5,1 mrd D-markasta 9,3 mrd D-markkaan. Huomattava osa vaihtotaseen huonontumisesta aiheutuu kallistuneesta öljylaskusta. Vaikka heikentyneen taloudellisen toimeliaisuuden ja energian säästötoimenpiteiden vuoksi raakaöljyn tuonnin määrä olikin 17 % vähäisempi vuoden 1981 ensimmäisellä neljänneksellä kuin vuotta aiemmin, öljyn tuonnin arvo kohosi 12 % vastaavalla ajanjaksolla.

Saksan liittotasavallan vaihtotase kääntyi jyrkästi alijäämäiseksi samanaikaisesti, kun Yhdysvaltain vaihtotase tuli ylijäämäiseksi. Lisäksi dollarimääräiset korot olivat ajoittain jopa 10 prosenttiyksikköä korkeammalla kuin D-markkamääräiset korot. Nykyisessä rahajärjestelmässä D-markka on ollut dollarin jälkeen tärkein varantovaluutta. Edellä kuvattu kehitys aiheuttikin huomattavan dollarin kurssin nousun suhteessa D-markkaan; dollarin kurssi on kohonnut viime vuoden keskimääräisestä tasostaan 22 % kuluvan vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Kuluvan vuoden huhti-kesäkuussa kauppatase oli tuntuvasti ylijäämäinen. Erityisen voimakkaasti vienti oli kasvanut Yhdysvaltoihin, OPEC-maihin sekä muihin kehitysmaihin. Uudet vientitilaukset ovat kasvaneet määrältään kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä voimakkaasti, erityisesti investointitavaroiden kysyntä näyttää lisääntyvän. Pysyvää vetoapua vienti tarjonnee kuitenkin vasta, kun taloudellinen toimeliaisuus tärkeimmässä vientimaissa vilkastuu.

Alijäämäinen vaihtotase ja heikentyvä D-markka pakottivat keskuspankin nostamaan jyrkästi korkokantaa. Esimerkiksi valtion pitkäaikaiset obligatiot antavat nykyisin noin 5 pro-

sentin reaalisien tuoton. Korkea korkokanta heikentää investointinäkymiä. Kiinteiden investointien ennustetaankin supistuvan kuluvana vuonna 5 %, eivätkä ne ensi vuonnakaan kasva lainkaan. Erityisen heikkoa kehitystä enteillään rakennusinvestointien kohdalla, mihin vaikuttavat myös julkisen sektorin menojen rajoittamistoimet. Kotimaisten asiakkaiden uudet tilaukset rakennussektorilla olivatkin vuoden 1981 ensimmäisellä neljänneksellä määrältään lähes viidenneksen alhaisemmat vuotta aiempaan verrattuna.

Finanssipolitiikan arvioidaan lisäävän kysyntää kuluvana vuonna lievästi, mikä johtuu jo viime vuonna päätetyistä verohelpotuksista sekä ns. automaattisista vakauttajista. Ensi vuonna vaikutuksen arvioidaan olevan suurin piirtein neutraali. Liittovaltion velka on nykyisin 16 % käypähintaisesta bruttokansantuotteesta. Koko julkinen velka lienee kaksi kertaa niin suuri.

Ison-Britannian talouskehitystä on leimannut viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana kysynnän supistuminen, teollisuustuotannon jyrkkä lasku sekä työttömyyden huomattava nousu. Samanaikaisesti kuluttajahintojen nousuvauhti on tuntuvasti hidastunut; viime vuoden keväällä hintojen vuotuinen nousuvauhti oli vielä yli 20 %, kun se kuluvan vuoden kesäkuussa oli hidastunut 11 prosenttiin eli alle OECD:n eurooppalaisten jäsenmaiden keskiarvon. Vaihrotaseen ylijäämä on myös entisestään kasvanut.

Heikkoon kysyntä- ja tuotantokehitykseen on ollut ennen kaikkea syynä hintakilpailukyvyyn jyrkkä heikentyminen etenkin viime vuonna. Teollisuuden suhteelliset yksikkötyökustannukset kohosivat noin 50 % vuosien 1979 ja 1980 aikana, suurin piirtein kolmasosa kohoamisesta aiheutui punnan kurssin noususta. Punnan kurssi suhteessa dollariin on tosin laskenut jonkin verran viimevuotisesta, mutta samanaikaisesti sen efektiivinen kurssi on laskenut selvästi vähemmän.

Suhdanneindikaattorit ja teollisuustuotantokin ovat osoittaneet merkkejä siitä, että suhdanteiden käänne piste olisi jo sivuutettu. Kysynnän kasvu näyttäisi lähtevän liikkeelle kuluvan vuoden jälkipuoliskolla yksityisestä asuinrakentamisesta sekä myöhemmin myös varastokysynnästä. Voimakasta nousukautta ennustekaudella ei kuitenkaan odoteta. Työttömyys tulee siten lisääntymään edelleen, ja työttömien lukumäärä saattaa ylittää 3 miljoonan

rajan. Viime aikoina hallitus on tosin suunnitellut erityistoimia korkean nuorisotyöttömyyden alentamiseksi.

Hallitus ei onnistunut tavoitteissaan rajoittaa julkisen sektorin lainanottotarvetta varainhoitokaudella 1980—1981, mikä aiheutui pääosin odotettua syvemmästä taantumasta sekä julkisen sektorin suurista palkankorotuksista. Finanssipolitiikan vaikutuksen arvioidaan olleen suurin piirtein neutraali. Mikäli hallitus pystyy jatkossa noudattamaan paremmin keskipitkän aikavälin talousohjelmaansa, finanssipolitiikan kiristävä vaikutus tulee olemaan tuntuva erityisesti v. 1982. Valtion muiden menojen kuin työttömyysavustusten määrä pysyy ennallaan tai supistuu. Rahapolitiikan arvioidaan säilyvän ennusteperiodilla kireänä.

Ranskassa uusi hallitus on siirtänyt talouspolitiikan painopistettä selvästi työllisyyden parantamisen suuntaan. Suunnitelmat sosiaali-etuuksien parantamisesta, minimipalkan korottamisesta sekä julkisten työpaikkojen lisäämisestä voivat toteutuessaan kohentaa taloudellista toimeliaisuutta ja työllisyyttä jo tämän vuoden kuluessa. Toisaalta näyttää siltä, että inflaatio ei enää hidastu, vaan alkaa uudelleen ensi vuoden kuluessa kiihtyä. Samalla lisääntyvät talouden muut tasapaino-ongelmat, myös työttömyys, mikäli investointitoiminta korkean korkotason ja kohonneiden palkkojen vuoksi on edelleen laimeaa. Euroopan rahajärjestelmässä (EMS) kahden keskeisen maan, Ranskan ja Saksan liittotasavallan, hyvin erisuuntaiset nykyiset talouspoliittiset toimet voivat synnyttää häiriöitä valuuttakurssikehityksessä.

Ruotsissa ovat valtiontalouden ja vaihtotaseen alijäämät kasvaneet niin suuriksi, ettei tuotannon kasvun elvyttäminen ole enää mahdollista julkisin varoin rahoitettavan kotimaisen kulutuskysynnän lisäyksen avulla. Hallitus onkin talouspoliittisissa kannanotoissaan katsonut tärkeimmäksi tavoitteekseen turvata tuotannollisten investointien ja viennin kasvulle mahdollisimman hyvät edellytykset. Tämä merkitsee väistämättä tinkimistä aiemmin totutuista sekä yksityisen että julkisen kulutuksen, varsinkin kuntien kulutuksen kasvutrendeistä. Viranomaisten arvioiden mukaan yksityinen kulutus tuleekin supistumaan kolmena peräkkäisenä vuotena vuoteen 1982 mennessä yhteensä 2 %. Julkisen kulutuksen kasvuvauhdin ar-

vioidaan hidastuvan vuoden 1980 2,9 prosentista 0,5 prosenttiin v. 1982; valtion kulutusmenot supistuisivat lievästi ensi vuonna.

Tärkeä edellytys elinkeinoelämän investointien vauhdittumiselle on kannattavuuden parantuminen. Kuluvan vuoden keväällä tehty palkkaratkaisu johtaneekin ruotsalaisten yritysten hintakilpailukyvyyn selvään parantumiseen esimerkiksi suhteessa suomalaisiin kilpailijoihin (ks. asetelma 4). Kun lisäksi otetaan huomioon julkisen sektorin säästämistoimien kohdentuminen, tulonjako on viranomaisten arvioiden mukaan muuttumassa selvästi yrityssektorille edulliseksi. Esimerkiksi reaali-palkkojen arvioidaan laskevan tänä ja ensi vuonna yhteensä 6 %.

Teollisuuden riskipääoman saannin turvaamiseksi hallitus on pyrkinyt veropoliittisin toimin parantamaan osakesäästämisen edellytyksiä. Tällaisia toimia ovat mm. seuraavat:

— työntekijöiden mahdollisuuksia sijoittaa edullisesti oman yrityksensä osakkeisiin on parannettu pörssissä noteerattujen yritysten osalta

— jaettujen voittojen kaksinkertaista verosta on lievennetty

— pien- ja keskisuurten yritysten rahoitusmahdollisuuksia on lisätty eläkerahas-
tojen lainanannon kautta

— teollisuuden rakennus- ja koneinvestoinneille on päätetty myöntää ylimääräisiä pois-

toja, jotka on nyt mahdollista tehdä myös kunnallisverotuksessa.

Ruotsissa on katsottu tärkeäksi talouden tarjontapuolella esiintyvän jäykkyyden poistaminen. Tähän tähtääviä muita toimia ovat esimerkiksi v. 1983 toteutettava rajaverouudistus, jonka yhteydessä korkein rajaveroprosentti alennetaan asteittain 50:een. Myös työmarkkinalakeja aiotaan muuttaa siten, että yritysten on aiempaa helpompaa palkata tilapäistä työvoimaa. Voimavarojen kohdentumisessa olevien jäykkyyksien poistaminen onkin välttämätöntä, mikäli avoimen sektorin kasvuedellytyksiä aiotaan parantaa esimerkiksi valuuttakurssipoliittisin keinoin.

Hallitus arvioi, että yksityiset investoinnit kasvaisivat jälleen lievästi ensi vuonna. Pääasiallinen tuotannon kasvua tukeva kysyntä-erä on kuitenkin vieni. Tavaroiden ja palvelusten viennin määrän arvioidaan ensi vuonna lisääntyvän 6 %.

Keskinäisen taloudellisen avun neuvoston (SEV) eurooppalaisissa jäsenmaissa tuotannon kasvuvauhti nopeutui jonkin verran v. 1980. Maittain kehitys oli kuitenkin hyvin erisuuntaista; tuotannon kasvu nopeutui vain Neuvostoliitossa ja Saksan demokraattisessa tasavallassa, kun sen sijaan kokonaistuotanto jopa supistui sekä Puolassa että Unkarissa. Puolassa tuotanto supistui jo toisena vuotena peräkkäin; mihin vaikuttivat useat lakot sekä runsaiden sateiden vuoksi heikoksi jäänyt sato.

7. Kokonaistuotannon kasvu eräissä SEV-maissa, prosenttia

	Toteutunut			Suunnitelma			Keskimäärin 1981—1985
	1978	1979	1980	Keskimäärin 1976—1980 muutos, prosenttia	Keskimäärin 1976—1980	1981	
Bulgaria	5,6	6,6	5,7	6,2	7,7	5,1	4,6—5,4
Puola	3,0	—2,3	—4,0	1,6	7,0—7,3	1,5	..
Romania	7,4	6,2	2,5	7,1	10,0—11,0	7,0	6,7—7,4
Saksan demokraattisen tasavalta ...	3,6	3,8	4,2	4,1	5,0	5,0	..
Tšekkoslovakia ...	4,1	3,1	3,0	3,7	4,9	2,8	3,0—3,2
Unkari	4,2	1,8	—0,8	3,2	5,4—5,7	2,0—2,5	2,7—3,1
Yhteensä	4,3	2,3	1,1	3,7	6,6	3,6	..
Neuvostoliitto ...	5,1	2,5	3,8	4,3	4,7	3,4	3,4—3,7
Yhteensä	4,8	2,4	3,0	4,2	5,3	3,5	..

Lähde: ECE.

Viime vuonna päättyneellä viisivuotissuunnitelmakaudella jäätin tuotantotavoitteista jälkeen kaikissa SEV:in eurooppalaisissa jäsenmaissa, vähiten Neuvostoliitossa ja Saksan demokraattisessa tasavallassa. Heikentyneet kasvuedellytykset ovat vaikuttaneet myös kuluvana vuonna alkaneen viisivuotiskauden suunnitelmiin, ja tavoitteet onkin asetettu yleisesti alhaisemmalle tasolle kuin aiemmin. Tavoitteiden saavuttamisessa korostetaan olemassa olevan tuotantokapasiteetin entistä tehokkaampaa käyttöä; tuotanto lisääntyisi valtaosin kasvavan tuottavuuden kautta. Tuotantoteknologian kehityksen nopeuttaminen sekä työvoiman ja hallinnon suorituskyvyn lisääminen ovat siten keskeisessä asemassa, kun suunnitelmia pyritään toteuttamaan.

Vuotta 1981 koskevilla suunnitelmissä keskeisinä tavoitteina useimmissa maissa ovat kulutuksen tason säilyttäminen sekä erityisesti pienissä SEV-maissa ulkomaankaupan tasapainon parantaminen. Niinpä esimerkiksi investointisuunnitelmat ovat vaatimattomampia kuin aiemmin, ja investointien rakennetta aiotaan muuttaa jossain määrin kulutustavaroiden tuotantoa enemmän suosivaksi. Kaikkiaan taloudellisen kasvun edellytyksiä ei pidetä kovin hyvinä kuluvana vuonna, vaikka kokonaistuotannon kasvuvauhdin ennustetaankin keskimäärin lievästi kiihtyvän.

Euroopan SEV-maiden ulkomaankaupan kasvu on viime vuosien aikana hidastunut tuntuvasti heikentyneen taloudellisen toimeliaisuuden myötä. Kysynnän vaihtelujen lisäksi on kauppapolitiikan merkitys itä-länsikaupassa erityisen suuri. Kaupankäynti läntisten markkinatalousmaiden kanssa on tärkeää; v. 1979 noin kolmannes Euroopan SEV-maiden ulkomaankaupasta käytiin läntisten markkinatalousmaiden kanssa. Vastaavasti itäkaupan suhteellinen merkitys läntisissä teollisuusmaissa oli vain 3—4 %. Lähes puolet SEV-maiden länsivienistä oli poltto- ja voiteluaineita. Elintarvikkeet, rauta- ja terästuotteet sekä koneet ja kuljetusvälineet vastasivat noin $\frac{2}{3}$ niiden länsi-

tuonnista. Kulutustavaroiden osuus oli vain runsas 4 %. Maailmankaupan vaikutus SEV-alueella on lisääntynyt välillisestikin, koska se käyttää maailmanmarkkinahintoja enenevässä määrin myös sisäisessä kaupankäynnissään.

Yleisesti itä-länsikaupan kasvunäkymät kuluvana vuonna näyttävät heikoilta. SEV-maiden vientikysyntää vähentää heikko taloudellinen tilanne läntisissä teollisuusmaissa, varsinkin Saksan liittotasavallassa ja Isossa-Britanniassa, jotka ovat perinteisesti olleet tärkeitä markkina-alueita. Länsituontia taasen hillinne se, että erityisesti pienten SEV-maiden tavoitteena on ollut vähentää ulkomaankaupan alijäämää suhteessa markkinatalousmaihiin. Neuvostoliiton ulkomaankaupassa tilanne on parempi, koska energian kohonnut hinta on tuntuvasti lisännyt sen ostovoimaa. Erityisesti Neuvostoliittoon suuntautuvassa viennissä näkymät kulutustavaroiden osalta lienevät keskimääräistä paremmat. Kaikkiaan itä-länsikaupan määrän arvioidaan lievästi supistuvan kuluvana vuonna.

Kauppapolitiikassa vallitsevat erimielisyydet Yhdysvaltain ja sen liittolaisten välillä sekä maailmanpolitiikan jännittyneisyys vaikeuttavat itä-länsikaupan kehityksen arviointia pitämällä aikavälillä. Kauppapolitiikan erimielisyydet ovat tulleet selvästi näkyviin esimerkiksi niiden neuvottelujen yhteydessä, joita käydään Neuvostoliiton mahdollisista maakaasutoimituksista Länsi-Eurooppaan. Suunnitelmien mukaan Siperiasta johdettaisiin maakaasua kuluvan vuosikymmenen puoliväliin mennessä valmistuvaa putkistoa pitkin 40—50 mrd m³ vuosittain Saksan liittotasavaltaan ja sieltä edelleen jaettavaksi esimerkiksi Ranskaan, Italiaan, Alankomaihin ja Belgiaan. Nykyisin Neuvostoliitosta tuodaan maakaasua Länsi-Eurooppaan noin puolet edellä mainitusta määrästä; Suomen osuus on viime vuosina ollut hieman alle 1 mrd m³. Suunnitelmaan liittyy teräsputkien huomattavia toimituksia Länsi-Euroopasta Neuvostoliittoon; toimitukset rahoitettaisiin pääosin läntisin luotoin.

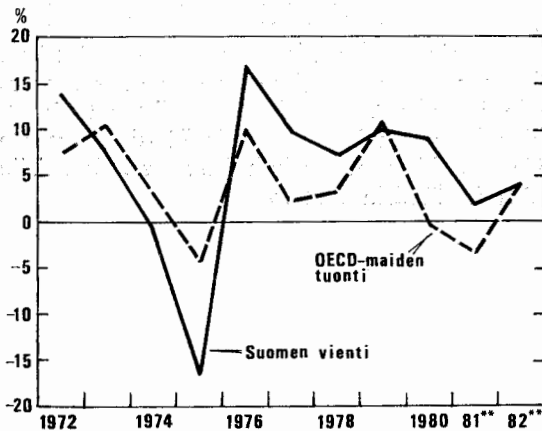
3 Ulkomaankauppa

3.1 Tavaravienti

Vuoden 1980 aikana viennin kehitys oli edelleen varsin suotuisa, vaikka kansainvälisen laskusuhdanteen vuoksi länsiviennin kasvu alkoi hidastua vuoden kuluessa. Toisaalta itävienti lisääntyi huomattavasti. Tämä johtui paljolti kaupan tasapainottamiseksi sovitusta Neuvostoliiton-viennin lisätoimituksista. Viennin kasvu oli v. 1980 markkinoiden (ml. SEV) kasvua nopeampaa. Kilpailukyky on viime vuosina selvästi kohentunut, joten vientiä on voitu lisätä kysynnän heikkenemisestä huolimatta markkinaosuuksia kasvattamalla ja osittain myös uusia markkina-alueita avaamalla.

Vuonna 1981 kansainvälinen matalasuhdanne on jatkunut, ja vientikysyntä länsimarkkinoilla on edelleen heikentynyt. Suomen länsivienti on vuoden alkupuolella jossain määrin supistunut. Sen sijaan itävienti on lisääntynyt edelleen

Kuvio 7. OECD-maiden tavaratuonti Suomen vientiosuuksilla painotettuna sekä Suomen tavaravienti, määrän muutos edellisestä vuodesta

ripeästi. Vuosi 1981 on Suomen ja Neuvostoliiton välisen uuden viisivuotissopimuskauden ensimmäinen vuosi. Kasvanut Neuvostoliiton-vienti on entistä monipuolisempaa, joten sen turvin on voitu monilla aloilla ainakin osittain tasoittaa länsikysynnän heikentymisen vaikutuksia. Samansuuntainen vaikkakin kokonaisuuden kannalta vielä vähäinen merkitys on ollut eräillä Euroopan ulkopuolisilla markkinoilla, joille viennin kasvu on ollut nopeaa. Esimerkiksi vuoden 1981 ensimmäisellä puoliskolla yli 20 % puutavarateollisuustuotteiden viennistä suuntautui kehitysmaihin, erityisesti Pohjois-Afrikkaan ja Lähi-Itään.

Kokonaisuudessaan viennin arvioidaan lisääntyvän v. 1981 vain lievästi. Vientihintojen nousu jatkuu toistaiseksi markkinoiden heikkenemisestä huolimatta suhteellisen nopeana lähinnä dollarin kurssin huomattavan kohoamisen vuoksi. Valuuttakurssimuutosten vaikutukset ovat varsin erilaisia eri toimialoilla, kuten myös kilpailukykyyn kehitys. Keskimäärin suhteellisen hintakilpailukykyyn kuitenkin arvioidaan heikkenevän noin 4 %.

Jyrkimmin on länsikysynnän heikkeneminen kohdistunut puutavarateollisuuden vientiin, joka vuoden ensimmäisellä puoliskolla on supistunut noin 14 % edellisen vuoden vastavasta ajankohdasta. Toisaalta vuosi 1980 olikin sahatavaran viennin osalta ennätysmäinen. Vuoden 1981 alkupuolella sahatavaran markkinoilla vallitsi poikkeuksellisen pitkään jatkunut epävarmuuden tila, joka vaikeutti vientiä melkoisesti. Huolimatta siitä, että ostajamaiden varastot ovat varsin pienet, kysynnän arvioidaan elpyvän hyvin hitaasti. Sahatavaran vienti supistuukin v. 1981 selvästi; muiden puutavarateollisuuden tuotteiden vientitaantuma jää sen sijaan lievemmäksi. Korkotason korkeus ja rakennustoiminnan lama päämarkkina-alueilla pitävät puutavaran kysynnän heikkona ilmeisesti melko pitkään. Hintatason arvioidaan tämän vuoden aikana hieman alenevan.

8. Tavaravienti

	Arvo (fob) 1980 milj. mk	Määrän muutos, %			Hinnan ¹⁾ muutos, %			Arvon muutos, %		
		1980	1981**	1982**	1980	1981**	1982**	1980	1981**	1982**
Maa- ja metsätalous	1 221	17	35	1	-13	10	7	1	48	8
Elintarvike-, juoma- ja tupakka- teollisuus	1 564	27	9	-10	5	15	6	34	25	-5
Tekstiili-, vaate- ja nahkateolli- suus	4 132	16	5	-5	9	8	6	27	13	1
Puutavateollisuus	7 742	8	-12	4	19	8	5	27	-5	9
Paperi- ja graafinen teollisuus ..	15 751	7	-1	5	14	11	8	21	10	13
Kemiallinen teollisuus	5 970	36	2	-2	16	10	9	58	12	7
Metallien perusteollisuus	3 552	-3	4	5	7	0	6	4	4	11
Metallituote- ja koneteollisuus siitä laivat	11 547	3	12	8	8	15	12	12	28	22
1 816	-28
Muut tuotteet	1 317	8	5	12
Yhteensä	52 795	9	2	4	12	10	8	22	13	12
itävienti ²⁾	10 832	29	28	-4	49
länsivienti	41 963	4	-4	6	16

1) Ulkomaankauppatilaston yksikköarvoineksin perusteella; muutokseen vaikuttavat varsinaisen hintakehityksen ohella myös tavaroiden laadun muutoksista johtuvat hintojen vaihtelut sekä muutokset tavaroiden jakaumassa ao. ryhmien sisällä.

2) SEV-Eurooppa, Albania, Kiina, Korean demokraattinen kansantasavalta, Kuuba, Mongolia ja Vietnam.

Paperiteollisuustuotteiden markkinoilla on kilpailu kiristynyt kysynnän kasvun pysähdytyä. Verraten nopea kustannusten nousu kilpailijamaissa ja valuuttakurssien kehitys ovat kuitenkin jossain määrin parantaneet paperiteollisuutemme kilpailuasemaa. Paperiteollisuuden vientimäärät ovat vielä alkuvuoden aikana kasvaneet lievästi, mutta loppuvuoden aikana niiden arvioidaan jonkin verran supistuvan. Vientihinnat kohoavat lähinnä dollarin kurssin nousun vuoksi edelleen nopeasti.

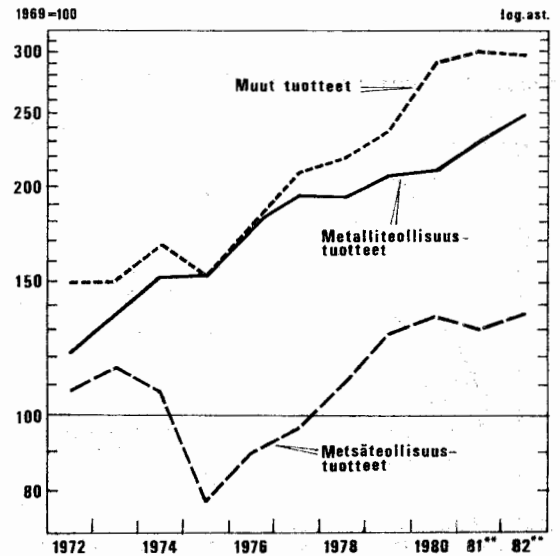
Metallien perusteollisuudessa kotimaisen kysynnän kasvu on parin viime vuoden aikana supistanut vientiä. Vuonna 1981 viennin volyymin arvioidaan kasvavan lievästi. Hintataso kääntynyt uudelleen nousuun vuoden aikana.

Metallituote- ja koneteollisuustuotteiden viennin erittäin nopea kasvu v. 1981 perustuu etupäässä Neuvostoliiton toimituksiin, mutta myöskään länsivienti ei supistu investointien taantumasta huolimatta. Vientihintojen kohoamisen seurauksena metallituote- ja koneteollisuuden kannattavuus on parantunut, mitä on lisäksi edistänyt korkea kapasiteetin käyttöaste.

Itäkaupan monipuolistumisella on ollut olennainen merkitys myös muiden tuotteiden

viennille v. 1981. Monilla aloilla erittäin nopeasti lisääntyneellä Neuvostoliiton-viennillä on voitu korvata länsikysynnän heikentymistä. On

Kuvio 8. Tavaraviennin määrä pääryhmittäin

gelma on, missä määrin saavutetut markkinat voidaan myös jatkossa säilyttää. Tämä koskee erityisesti kulutustavaroita, joiden vientimahdollisuudet läntisille markkinoille ovat selvästi vähentyneet yksityisen kulutuskysynnän heikkenemisen myötä.

Vuonna 1982 viennin kasvun arvioidaan jonkin verran voimistuvan tämänvuotisesta johtuen lähinnä lievistä elpymisestä Suomen läntisillä vientimarkkinoilla. Nopeimmin tämä elpyminen vaikuttanee metsäteollisuustuotteiden vientiin mm. ostajamaiden varastojen suhteellisen alhaisen tason vuoksi. On myös otettava huomioon paperiteollisuuden tuotantokapasiteetin huomattava lisääntyminen vuoden 1982 aikana, joka lisännee vientiponnisteluja. Metalliteollisuudessa viennin kasvu on v. 1982 tämänvuotista hitaampaa, sillä etenkin toimitukset Neuvostoliittoon lisääntyvät aiempaa verkkaisemmin. Muilla aloilla viennin kasvumahdollisuudet ovat melko pienet. Itäkaupassa ei v. 1982 syntyne sellaista kompensatiotoimitusten tarvetta, joka mahdollistaisi saavutetun korkean määrällisen tason säilyttämisen viennissä, ja itäviennin arvioidaankin supistuvan. Suomen suhteellisen hintakilpailukyvyn heikentyminen vaikeuttaa viennin lisäämismahdollisuuksia. Kokonaisuudessaan viennin arvioidaan kasvavan v. 1982 vajaa 4 %.

3.2 Tavaratuonti

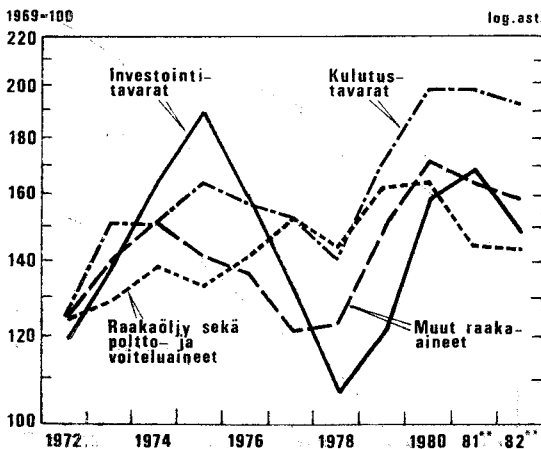
Vuonna 1980 tuonnin määrä kasvoi runsaasti taloudellisen toiminnan jatkuttua vilkkaana. Teollisuustuotannon kasvu ja vahva investointitoiminta lisäsivät raaka-aineiden ja koneiden tuontia. Raakaöljyn tuonti jatkui ennallaan kulutuksen vähenemisestä huolimatta, sillä sen jalostusvienti vastaavasti lisääntyi. Energiatuotteiden hintojen v. 1979 alkanut jyrkkä nousu jatkui alkuvuonna tuottajamaiden tarjontahäiriöiden ja poliittisen epävarmuuden vuoksi. Muun tavaratuonnin hintakehitys oli suhteellisen rauhallista teollisuusmaiden suhdannetaantumasta johtuvan kansainvälisen kysynnän laimeuden vuoksi.

Tuonnin kokonaismäärä kääntyi laskuun viime vuoden viimeisellä neljänneksellä, ja v. 1981 väheneminen on jatkunut. Energiatuotteiden tuonti jää selvästi edellisvuotista pienemmäksi, ja myös teollisuuden raaka-aineiden tuonti vähenee. Investointitavaroiden tuonti lisääntyy vielä vuositasolla. Kulutustavaroiden tuonti pysyttelee edelleen verrattain suurena. Kansainvälisen laman vuoksi useiden raaka-aineiden maailmanmarkkinahinnat laskivat ensimmäisellä vuosipuoliskolla, mutta Yhdysvaltain dollarin samanaikainen revalvoituminen on keskimäärin nostanut markkamääräisiä tuontihintoja.

Raaka-aineiden ja tuotantotarvikkeiden tuontia supistaa v. 1981 teollisuustuotannon kasvunäkymien heikkeneminen. Raakaöljyn tuonti jää edellisvuotista pienemmäksi, kun sekä öljyjalosteiden kotimainen kysyntä että jalostusvienti vähenevät. Raaka-ainetarastojen kasvu pysähtyy tänä vuonna. Raakaöljyn markkamääräinen tuontihinta vakiintuu kesäiselle tasolle hinnanalennusten ja dollarin kurssinmuutoksen hidastumisen seurauksena, mutta on vuositasolla melkoisesti korkeampi kuin edellisvuonna.

Myös *poltto- ja voiteluaineiden* tuonti supistuu tänä vuonna. Leuto talvi ja siirtyminen pois öljylämmityksestä ovat vähentäneet polttoöljyn kulutusta. Ydinvoima ja hyvän vesitilanteen ansiosta myös vesivoima syrjäyttävät hiilivoimaa sähkön tuotannossa. Varastojen täydentämistarpeen vuoksi kivihiiilen tuonti supistuu kuitenkin vähemmän kuin sen kulutus. Puolan toimitushäiriöiden ja nousseiden rahti-

Kuvio 9. Tavaratuonnin määrä pääryhmittäin

kustannusten vuoksi kivihiilen tuontihinta nousi yli 50 % edellisvuotisesta.

Investointitavaroiden tuonnin määrä on ensimmäisellä vuosipuoliskolla vielä kasvanut tuntuvasti viimevuotisesta. Loppuvuonna kasvua ei enää ole odotettavissa, mutta tuonnin määrän arvioidaan silti olevan koko vuonna vielä edellisvuotista suurempi. *Kulutustavaroiden* tuonti pysynee tänä vuonna viime vuoden ennätystasolla.

Kokonaistuotannon lievistä kasvusta huolimatta tuonnin määrä supistuu v. 1982 edelleen, kun investoinnit vähentyvät, ulkomaisen energian käyttö vakiintuu entistä pienemmäksi ja kulutuskysynnän kasvu jatkuu hitaana.

Tuonti kääntyyneen kuitenkin nousuun vuoden loppupuolella tuotannon kasvun elpymisen myötä. Tilanne maailman raaka-ainemarkkinoilla edellyttäisi sinänsä varsin rauhallista hintojen kehitystä; mm. raakaöljyn tuotannossa on runsaasti ylikapasiteettia laajojen energiainvestointien ja teollisuusmaiden tehokkaiden säästötoimien seurauksena. Poliittiset epävarmuudet ja valuuttakurssimuutokset saattavat kuitenkin tehdä hintakehityksen epävakaa ensi vuonnakin. Tuontihintojen on arvioitu kohoavan v. 1982 keskimäärin hieman hitaammin kuin tänä vuonna ja öljyn markkamääriäisten hintojen jonkin verran muita tuontihintoja nopeammin.

9. Tavaratuonti¹⁾

	Arvo (cif) 1980 milj. mk	Määrän muutos, %			Hinnan muutos, %			Arvon muutos, %		
		1980	1981**	1982**	1980	1981**	1982**	1980	1981**	1982**
Raaka-aineet ja tuotantotarvik- keet	38 623	11	— 8	— 2	21	13	9	34	4	7
raakaöljy	11 624	1	— 15	0	55	30	13	57	11	13
muut raaka-aineet	26 999	16	— 5	— 3	9	6	7	26	1	4
Poltto- ja voiteluaineet	4 088	— 3	— 6	— 3	24	27	12	20	20	9
Investointitavarat	7 989	31	3	— 12	7	8	10	40	12	— 3
laivat ja lentokoneet	806	21
muut investointitavarat	7 183	42
Kulutustavarat	7 440	16	0	— 3	4	9	8	21	9	5
Muut tavarat	111	22
Yhteensä	58 250	13	— 5	— 4	17	13	9	32	7	5
itätuonti	14 518	0	— 3	0	38	39
länsituonti	43 732	18	— 6	— 6	10	29

¹⁾ Ks. asetelman 8 alaviite 1.

3.3 Vaihrotase

Vuonna 1980 vaihtotaseen alijäämä suureni runsaaseen 5 mrd markkaan. Tähän vaikutti paitsi tuontienergian kallistuminen myös vilkas kotimainen kysyntä, joka kasvatti etenkin investointitavaroiden tuontia. Suhdannevaiheeseen nähden ulkoinen tasapaino säilyi kuitenkin kohtuullisena vientimenestyksemme jatkuessa.

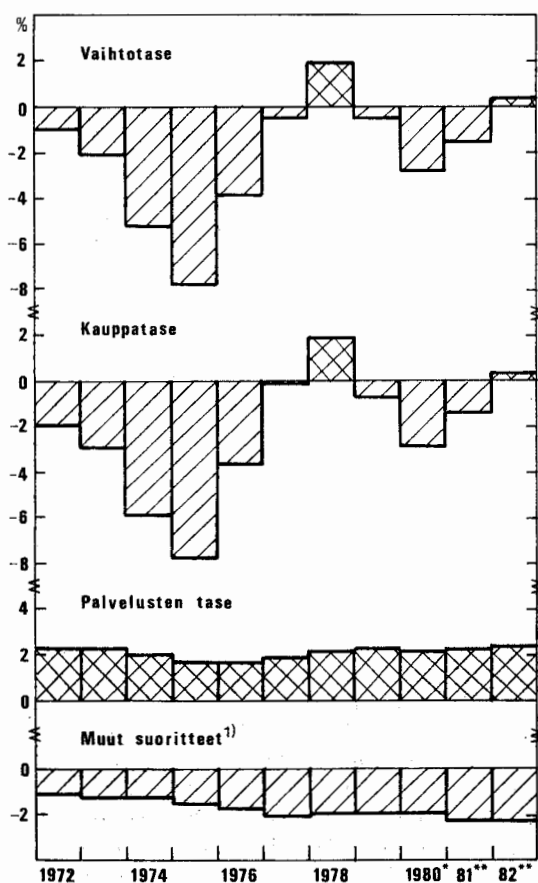
Vuoden 1981 tammi—heinäkuun aikana kauppatase on ollut sekä länsi- että itäkaupan osalta lievästi ylijäämäinen huolimatta öljyn kallistumisesta. Tämä on johtunut toisaalta lännestä tuotujen raaka-aineiden ja tuotantotarvikkeiden määrien huomattavasta supistumisesta ja toisaalta Neuvostoliittoon suuntautuvan viennin nopeasta kasvusta vuoden alkupuolella. Vuoden jälkipuoliskolla kauppataseen odotetaan kääntyvän alijäämäiseksi.

10. Kauppatase¹⁾

	1977	1978	1979	1980	1981**
	miljoonaa markkaa				
Monenkeskinen	507	2 936	2 321	— 1 770	— 800
Kahdenvälinen	— 284	— 68	— 3 113	— 3 685	— 1 800
Koko kauppatase	223	2 868	— 792	— 5 456	— 2 600

¹⁾ Tullitilaston mukaan.

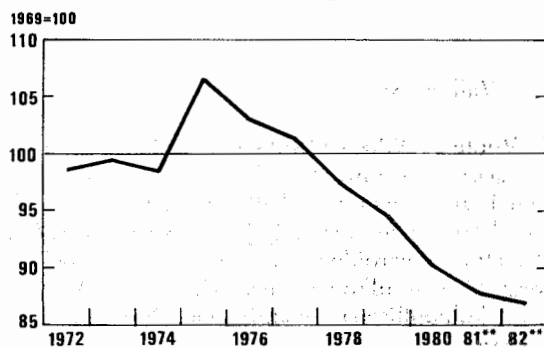
Kuvio 10. Vaihtotase subteissa bruttokansantuotteeseen

Palvelusten taseen ylijäämä kasvaa edelleen. Toisaalta nettokorkomenot kasvavat ulkomaisen velan lisäyksen ja kansainvälisen korkotason kohoamisen vuoksi. Vaihtotaseen alijäämäksi arvioidaan runsas 3 mrd mk, mikä kertyisi kokonaisuudessaan vuoden toisella puoliskolla. Alijäämä on noin 4 % vaihtotaseen menoista ja 1½ % bruttokansantuotteesta. Tavarakaupan vaihtosuhte heikkenee noin 2½ % viimevuotisesta.

Kun v. 1982 viennin määrän kasvun arvioidaan jonkin verran kiihtyvän, tuonnin määrän edelleen supistuvan ja vaihtosuhteen pysyvän lähes muuttumattomana, kauppatase olisi lievästi ylijäämäinen. Ulkoinen tasapaino paranee edelleen tämänvuotisesta, ja vaihtotase saattaa olla jopa niukasti ylijäämäinen. Ennusteissa on oletettu, että valuuttakursseissa ei tapahdu suuria muutoksia elokuun 1981 tilanteeseen verrattuna.

Kuvio 11. Ulkomaankaupan vaihtosuhte

¹⁾ Pääasiassa nettokorkomenot ulkomaille.

11. *Vaihtotase*

	1978	1979	1980*	1981**	1982**
			miljoonaa markkaa		
Tavaravienti ¹⁾ (+)	35 068	43 302	52 860	59 700	66 700
Tavaratuonti ¹⁾ (—)	32 600	44 430	58 315	62 700	66 000
Kauppataase	2 468	— 1 128	— 5 455	— 3 000	700
Palvelusten vienti (+)	8 022	9 352	10 937	12 200	13 700
Palvelusten tuonti (—)	5 054	5 826	6 979	7 500	8 300
Palvelusten tase	2 968	3 526	3 958	4 700	5 400
Tavaroiden ja palvelusten tase	5 436	2 398	— 1 497	1 700	6 100
Muut suoritteet ²⁾ , netto	— 2 830	— 3 159	— 3 689	— 4 800	— 5 400
Vaihtotase	2 606	— 761	— 5 186	— 3 100	700

¹⁾ Ml. tavarakaupan järjestelyerät.

²⁾ Tuotannontekijätulot ja tulonsiirrot.

4 Tuotanto

4.1 Tuotannon yleiset edellytykset

Kokonaistuotanto kehittyi v. 1980 vielä varsin suotuisasti. Suhteellisen hyvänä säilynyt kilpailukyky sekä tärkeimpien vientituotteidemme kysynnän pysyminen kansainvälisestä taantumasta huolimatta melko vilkkaana lisäsivät viennin määrää edelleen merkittävästi. Myös vientihinnat nousivat ripeästi erityisesti metsäteollisuudessa. Kotimaista kysyntää kasvatti lähinnä teollisuuden investointitoiminnan voimakas lisääntyminen hyvän tulorahoituskerzymän seurauksena.

Toista vuotta jatkunut kansainvälinen suhdannetaantuma on kuitenkin alkanut tuntuvasi heikentää tuotantoedellytyksiämme v. 1981. Länsiviennin määrä supistuikin, erityisesti metsäteollisuustuotteiden kysyntä on laimeaa. Toisaalta näiden tuotteiden varastot eivät kuitenkaan ole kasvaneet merkittävästi enempää

ostajamaissa kuin kotimaisilla tuottajillakaan, joten kysynnän ennakoitu vähittäinen elpyminen jo loppuvuodesta heijastunee tuotantoon ilman pitkiä viiveitä edellyttäen, että puuraaka-aineen saanti- ja hintaongelmat eivät kärjisty. Itävienti puolestaan kehittyi vastakkaissuuntaisesti länsiviennin kanssa, ja sen odotetaan ensi vuonna supistuvan kahden voimakkaan kasvuvuoden jälkeen. Tämä yhdessä kotimaisten kone- ja laiteinvestointien ennustetun vähenemisen kanssa heikentää ensi vuoden tuotantonäkymiä erityisesti metalliteollisuudessa. Toistaiseksi metalliteollisuuden tilauskanta on kuitenkin vielä varsin hyvä. Kokonaisuutena vientikysynnästä ei voida vuosina 1981—1982 odottaa samansuuruista vetoapua tuotannollemme kuin muutamana edeltäneenä vuotena, etenkin kun kilpailukyvyyn ennustetun heikkene- misen takia markkinaosuusiakaan ei enää pystyttäne suurentamaan.

12. Työvoiman tarjonta ja työkustannukset¹⁾

	1978	1979	1980*	1981**	1982**	Keskimäärin 1971—1980
			muutos, prosenttia			
Työikäinen väestö	0,5	0,4	0,4	0,5	0,5	0,8
Työvoima	0,2	0,9	1,8	1,7	0	0,6
Työllisyys ²⁾	— 1,2	0,8	0,7	½	— ½	— 0,8
palkansaajien työllisyys	— 0,9	2,1	1,9	1	0	0,2
yrittäjät	— 2,5	— 4,0	— 4,0	— 2 ½	— 2 ½	— 3,9
Työn tuottavuus	3,6	6,7	4,3	1 ½	2 ½	3,9
Työkustannukset ³⁾ tuoteyksikköä kohti	2,5	6,5	11,1	11	8 ½	13,3
Työajan yksikköhinta ⁴⁾	6,3	12,1	14,6	12	10 ½	16,5

¹⁾ Ks. olettamukset ao. luvuissa.

²⁾ Työtunteina mitattuna.

³⁾ Sisältää palkat ja työnantajien sosiaalivakuutusmaksut.

⁴⁾ Palkkojen ja työnantajien sosiaalivakuutusmaksujen summan indeksin suhde palkansaajien tehtyjen työntuntien indeksiin.

Kotimaista kysyntää ylläpitää kuluvana vuonna vielä vilkkaana säilyvä investointitoiminta, jonka edellytyksiä on pyritty parantamaan voimassa olleiden suhdannepoliittisten erityistoimenpiteiden lopettamisella ennen määräaika- ja rahapolitiikan keventämisellä. Yritysten odotuksia tulevasta taloudellisesta kehityksestä leimaa kuitenkin varovaisuus, minkä vuoksi erityisesti laajennusinvestointeihin ryhtyminen jäänee vähäiseksi. Investointikysyntä vaimentuu jo vuoden loppua kohti käynnissä olevien suurten projektien vähittäisen valmistumisen myötä. Kotitalouksien käytettävissä olevien reaalityulojen kehitys jää vuosina 1981—1982 sangen vaatimattomaksi, ja yksityisen kulutuksen vähäinen kasvu on lähes yksinomaan säästämistä alenemisen varassa. Vaihtosuhteen odotettua suurempi heikentyminen on osaltaan huonontanut käytettävissä olevien reaalityulojen muodostusta. Yksityinen kulutus on mukautunut tällä kerralla varsin nopeasti suhdannetilanteen heikentymiseen, eikä ole ollut samalla tavalla tuotantoa ylläpitävä tekijä kuin esimerkiksi viime vuosikymmenen puolivälin laman alkuvaiheissa.

Kokonaisuutena tuotannon yleiset edellytykset näyttävät ensi vuonna siten verraten heikoilta, joskin kysynnän rakenteessa tapahtuvien muutosten takia näkymät vaihtelevat aloittain. Metsäteollisuuden tuotanto alkanee jo elpyä, kun taas metalli- ja kotimarkkinateollisuuden sekä useiden palvelualojen tuotannon lisäämismahdollisuudet ovat tämänvuotisia huomattavat. Nykyisten, sinänsä epävarmojen ar-

vioiden mukaan tuotannon edellytykset voisivat alkaa yleisemmin parantua aikaisintaan ensi vuoden lopulla.

4.2 Yrittäjätoiminta

Maatalous

Maataloustuotanto (arvonlisäys) v. 1980 lisääntyi 5 %. Meijerit vastaanottivat maitoa 2 % enemmän kuin edellisenä vuonna, kananmunien tuotanto kasvoi 7 % ja lihan 4 %. Sato oli verrattain hyvä.

Maidon liikatuotanto ei ole toistaiseksi supistunut merkittävästi lehmäluvun karsintatoimista huolimatta. Maidon omavaraisuusaste onkin nykyisin melkein 130. Maidon tuotanto pysynee v. 1981 lähes edellisvuotisella tasolla, sillä maidon lähettäjien lukumäärä on viime vuosina supistunut aiempaa hitaammin samalla kun tuotantoa tiloilla on tehostettu. Lihan tuotantoa lisäävät mm. teuraspainojen nousu ja karjakannan rodulliset muutokset. Toisaalta kasvua saattavat hillitä mm. suuriin tuotantoyksikköihin kohdistetut rajoitukset sekä ostorehun kalleus. Kun lihan kulutus on supistunut, sianlihaa jouduttaneen viemään 39—40 milj. kg ja naudanlihaakin 12 milj. kg. Kananmunien tuotanto supistunee, mutta kulutus lisääntynee hieman, joten vientitarve pienenee 22—24 milj. kiloon. Vaikka viljasato jääkin heikoksi, maataloustuotanto supistunee v. 1981 vain vähän.

13. Maataloustuotanto

	1978	1979	1980*	1981**	1982**	Keskimäärin 1971—1980
	muutos, prosenttia					
Maatalouden tuotanto	— 2,3	2,4	5,0	— 1	0	0,2
Kokonaissato ¹⁾	5,5	5,9	2,9	0,9
Kokonaissato/ha	6,8	5,5	4,7	1,6
Leipäviljasato	— 16,0	— 9,3	68,2	— 5,3
Maidon tuotanto	— 0,2	0,5	1,1	— ½	— ½	— 0,1
Meijerivoin tuotanto	— 1,2	2,3	— 0,9	— ½	— 1	— 1,7
Liha tuotanto	4,9	5,5	3,5	6	2	2,4

¹⁾ Satovuosi 1.9.—31.8.

14. Maataloustuotteiden tuotannon
omavaraisuusasteet

	1977	1978	1979 prosenttia	1980*	1981**
Maitotalous .	128	126	127	128	127
Lihatalous .	104	108	109	111	120
sianliha .	109	117	119	119	129
naudanliha	99	101	99	102	111
Kanatalous .	166	141	140	151	143
Viljan viljely	125	44	44	70	..
vehnä ...	137	42	41	66	..
ruis	96	53	53	85	..

Maatalouden tuotantomenetelmien tehostaminen on mm. sukupolvenvaihdosten yhteydessä tullut yhä yleisemmäksi, esim. maatalouden tuotantorakennusten rakentaminen on viime vuosina ollut varsin laajaa. Meijereiden vastaanottama maitomäärä ja kananmunien tuotanto supistunevat kuitenkin v. 1982 hieman tuotannon tasapainottamistoimien takia. Sianlihan tuotannon kasvu jatkuu jonkin verran hidastuneena, ja vientitarve pysynee vuoden 1981 tasolla. Myös naudanlihasta syntyy vientitarvetta. Koko maataloustuotanto v. 1982 pysynee suunnilleen ennallaan, jos sääolosuhteet ovat vähintään normaalit.

15. Valtion kassamenot maataloustuotannon tukemiseen

	1977	1978	1979	1980	1981**
	miljoonaa markkaa				
Maitotaloustuotteet	1 002	1 014	1 197	1 186	1 360
hinnanalennuskorvaukset	295	305	330	292	300
vientituki	707	709	867	894	1 060
Kananmunien vientituki	166	98	113	144	165
Lihan vientituki	70	117	137	111	365
Viljan vientituki	306	70	62	0	—
Muut hinnanalennus- ja hinnanerokorvaukset .	106	122	125	160	210
Muu hintapoliittinen tuki ¹⁾	1 009	1 085	1 275	1 441	1 640
Hintatuki yhteensä	2 659	2 506	2 909	3 042	3 740
siitä vientituki	1 271	1 005	1 189	1 159	1 600
Muut tukipalkkiot ²⁾	727	1 022	1 688	1 958	1 980
Yhteensä	3 386	3 528	4 597	4 999	5 720

¹⁾ Sisältää mm. viljelmäkoon mukaan maksettavan hintapoliittisen tuen, alueittaisen hintapoliittisen tuen, naudanlihan tuotantopalkkiot ja maidon lisähinnan maksatukset.

²⁾ Sisältää mm. pellonvarauskorvaukset, eräät valmisteverolain mukaiset hinnaneropalautukset ja satovahinkokorvaukset.

Maataloustuotteiden vientituki v. 1981 kasvaa arviolta 38 %; lihan vientituki kolminkertaistuu ja maitotaloustuotteidenkin vientituen kasvu nopeutuu selvästi. Muu maataloustuki lisääntyy vain lievästi. Valtion kassamenojen maatalouden tukemiseen ennustetaan kasvavan 14 %.

Metsätalous

Markkinahakkuut lisääntyivät v. 1980 vain vähän. Keväällä hakkuita vähensi yli kuukauden kestänyt metsätyöntekijöiden työtaistelu. Osa syksyn hakkuumahdollisuuksista jäi käyttämättä puukauppojen myöhäisen ajoittumisen

ja puun tarjonnan niukkuuden takia; niukkuutta esiintyi erityisesti maan länsiosissa. Vuoden lopulla hakkuita vaikeutti runsas lumipeite. Kuitupuuta hakattiin 7 % enemmän ja tukkipuuta 5 % vähemmän kuin v. 1979. Metsänhoitotoimista lisääntyivät uudistusalojen valmistaaminen, metsänviljely ja metsänlannoitus. Sen sijaan taimistonhoito supistui. Metsätalouden tuotanto oli 1 ½ % pienempi kuin v. 1979.

Maataloustuottajain Keskusliiton ja Teollisuuden Puuyhdistyksen hakkuuvuodeksi 1980/1981 sopiman hintasuosituksen nojalla kantohintojen arvioitiin kohoavan viime hakkuuvuonna keskimäärin yli 15 %. Puukauppoja tehtiin kuitenkin jo hakkuuvuoden alkupuoliskolla suositusta korkeampiin hintoihin. Kantohinnat olivat v. 1980 keskimäärin runsaan 20 % korkeammat kuin vuotta aiemmin; suosituksen nojalla arvioitu hintojen nousu ylittyi siten noin 5 prosenttiyksiköllä. Hakkuuvuodeksi 1981/1982 on solmittu suositussopimukset kuitupuun hinnoista ja hakkuutavoitteista sekä Pohjois-Suomen osalta lisäksi tukkien hinnoista. Kuitupuun kantohinnat kohoavat sopimuksen mukaan arviolta keskimäärin 14 % edellisen hakkuuvuoden suositushinnoista.

Vuoden 1981 alkupuoliskolla puuta hakattiin 2 % enemmän kuin vuosi sitten. Met-

säteollisuustuotteiden viennin heikkeneminen, joka kohdistuu erityisesti sahatavaraan, voi hidastaa hakkuiden vilkastumista tänä syksynä. Toisaalta huomattava osa kuitupuun hakkuumääristä pyritään kattamaan harvennushakkuilla, jotka on taloudellisinta tehdä ennen lumen tuloa. Osin syksyn hakkuisiin vaikuttanee sekin, että kuusi- ja mäntykuitupuun raakapuuvastot olivat kesäkuun lopussa pienemmät kuin vuotta aiemmin (ks. liitetäulu 12). Kokonaisuutena tämän vuoden jälkipuoliskon hakkuumäärät jäävät selvästi pienemmiksi kuin vuotta aiemmin, jolloin vuoden loppupuoliskon hakkuut olivat suuremmat kuin kertaakaan vuoden 1970 jälkeen. Koko vuonna markkinahakkuiden arvioidaan supistuvan 4 % ja metsätalouden tuotannon samoin 4 %.

Vaikka metsäteollisuustuotteiden kysyntänäkymät paranevat uudelleen jo v. 1982, metsätalouden tuotannon kehitykseen vaikuttaa merkittävästi myös puun tarjonnan riittävyys. Viime vuosikymmenen lamavuosien jälkeen puun kysyntä on kasvanut huomattavasti, ja vastaisuudessa sitä lisäävät entisestään metsäteollisuuden kapasiteettilajennukset. Puun tarjonta ja metsäyöntekijöiden riittävyys eivät silti rajoittane metsätalouden tuotantoa ainakaan v. 1982, jolloin metsätalouden tuotannon arvioidaan lisääntyvän 2 %.

16. Markkinahakkuut ja hakkuiden työvoima

	1978	1979	1980			Keskimäärin 1971—1980
			muutos, prosenttia			
Markkinahakkuut	5,1	30,3	0,4	— 4	2	— 2,0
tukkipuu	11,4	28,5	— 5,1	— 8	..	— 0,5
kuitupuun	— 3,5	33,9	7,4	2	..	— 3,4
Työvoima	— 10,9	23,7	— 3,1	— 8	— 2	— 8,6

Teollisuus

Vuonna 1980 teollisuustuotanto kasvoi 7,7 % eli kolmanneksen edellisvuotista vähemmän.

Teollisuuden tuotantokapasiteetin käyttöaste pysyi keskeisillä toimialoilla korkeana koko vuoden, mutta sen kuluessa yritysten suhdanneodotukset heikkenivät, tilaukset alkoivat vä-

hetä ja varastot kasvoivat. Metsäteollisuudessa tuotanto lisääntyi 6 %, joka oli enää puolet edellisvuoden kasvusta. Metalliteollisuuden tuotanto kasvoi 11 % eli yhtä paljon kuin vuotta aiemmin; erityisesti metallituote- ja kone- sekä sähköteknisessä teollisuudessa kasvu oli ripeää. Muun teollisuuden tuotanto laajeni 6½ %, poikkeuksellisen paljon eli kuudenneksen tuotanto kasvoi mm. kemian (pl. öljynjalostus) ja keraamisen teollisuuden aloilla.

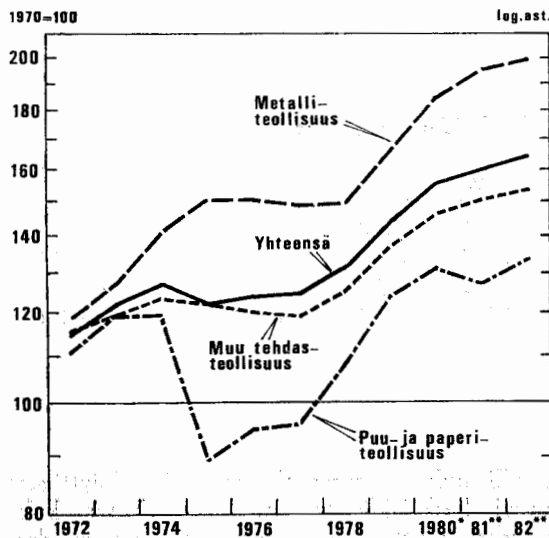
Teollisuuden lähes kolme vuotta kestänyt nopean kasvun kausi päättyi vuodenvaihteessa 1980/81. Kausivaihteluista puhdistettu tuotanto supistui kuluvan vuoden tammi—kesäkuussa 10 prosentin vuosivauhtia verrattuna edelliseen vuosipuoliskoon ja verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon kasvua oli vain pari prosenttia. Osin tuotannon kasvua hidastivat lyhytaikaiset työnteisaukset ja eräät poikkeukselliset tekijät energiantuotannossa.

Metsäteollisuuden kasvu alkoi selvemmin heikettä vuoden 1980 viimeiseltä neljännekseltä alkaen, jolloin puutavaran valmistus jäi jo pienemmäksi kuin vuotta aiemmin. Vuoden 1981 alkupuoliskolla metsäteollisuuden taantu-

ma on edelleen syventynyt; tammi—kesäkuussa puutavaran valmistus väheni 11 % viimevuotisesta ja massa- ja paperiteollisuudenkin kasvu oli vastaavasti enää 2 %. Metsäteollisuuden kapasiteetin käyttöaste onkin laskenut ja varastot kasvaneet. Vuoden jälkipuoliskolla käyttöasteen ennustetaan edelleen laskevan mm. uuden kapasiteetin valmistumisen takia. Kun Länsi-Euroopassa talonrakennustoiminta pysyy heikkona, puutavaran tuotanto supistuu edelleen, vaikka kotimaisten rakennusinvestointien kasvu tukeekin alan tuotantoa. Myös massa- ja paperiteollisuuden tuotannon arvioidaan vuoden jälkipuoliskolla vähenevän, vaikka markkinatilanne joissakin laaduissa on vielä hyvä ja lakot Kanadassa ovat saattaneet jonkin verran lisätä vientimahdollisuuksia. Vuodenvaihteen paikkeilla massa- ja paperiteollisuuden tuotanto saattaa alkaa elpyä, sillä mm. tilauskanta on vuodenvaihteeseen 1980/81 ajoittuneen syvimmän taantumun jälkeen jonkin verran vahvistunut, ja valmiiden tuotteiden varastojen kasvu on hidastunut. Lisäksi ostajien varastot ovat pienet. Kaikkiaan metsäteollisuuden tuotanto v. 1981 supistuu 3 %.

Vuonna 1982 metsäteollisuuden tuotannon ennustetaan vientikysynnän vauhdittamana jo selvästi lisääntyvän, ellei raakapuun puute rajoita tuotantoa. Rahoitusmarkkinoiden keveneminen ja korkojen oletettu aleneminen ostajamaissa lisäävät puutavaran kysyntää, jos kohta talonrakentamisen väheneminen kotimaassa rajoittaa tuotannon kasvua. Paperin kysynnän elpyminen saattaa olla melko hidasta vuoden alkupuoliskolla, sen sijaan sellun, kartongin ja paperijalosteiden viennin kasvunäkymät lienevät paremmat. Koko vuonna metsäteollisuuden tuotannon ennustetaan lisääntyvän 4 %.

Kuvio 12. Teollisuustuotannon volyyymi-indeksi

Metalliteollisuuden tuotanto kasvoi vuoden 1981 tammi—kesäkuussa 5 % viime vuoden vastaavasta ajanjaksosta; kasvua hidastivat lukuisat lyhytaikaiset työtaistelut vuoden alkukuukausina. Metallien perusteollisuudessa tuotanto supistui, vaikka vienti kasvoi selvästi. Vuoden jälkipuoliskolla perusteollisuuden tuotanto kasvaa lievästi, kun viennin ohella mm. telakoiden alihankintatoimitukset tukevat alan tuotantoa. Tämän vuoden alkupuoliskolla metallituote-, kone- ja sähköteknisen teollisuuden kasvu oli 4—9 %. Vaikka metalliteollisuuden suhdanneodotukset ovat verraten pessimistiset,

17. Teollisuuden tuotanto¹⁾ ja työllisyys

	1980* osuus %	1978	1979	1980* 1981** 1982** muutos, prosenttia			Keskimäärin 1971—1980
Kaivos- ja kaivannaistoiminta	1,6	3,9	7,5	5,0	— 5	8	4,3
Tehdasteollisuus	88,2	4,0	11,2	8,1	3	2 ½	3,5
puu- ja paperiteollisuus ..	20,4	11,9	14,9	6,1	— 3	4	1,3
metalliteollisuus	28,4	0,1	10,7	11,1	6	2	5,8
muu tehdasteollisuus	39,4	4,3	9,6	6,6	3	2	3,0
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	10,2	6,7	7,3	4,8	— 2	4	6,3
Yhteensä	100,0	4,4	10,6	7,7	2 ½	2 ½	3,8
Teollisuuden työllisyys ²⁾ ..		— 2,9	4,2	3,5	1 ¼	— 2	— 0,1

¹⁾ Kansantalouden tilinpidon mukaan.

²⁾ Työtunteina mitattuna.

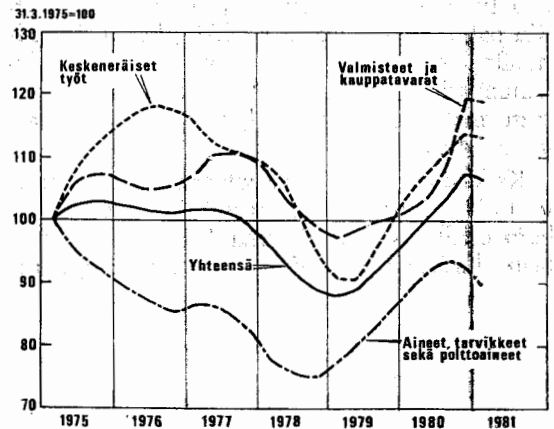
lähiajan näkymät ovat vielä hyvät. Metalliteollisuuden (pl. perusteollisuus) tilauskanta on viime kuukausina tuntuvasti vahvistunut, mikä vauhdittaa tuotannon kasvua vuoden jälkipuoliskolla ja joillakin toimialoilla vielä ensi vuoden alkukuukausinakin. Tuotannon kasvu perustuu kotimaisten investointien ohella vientitoimitusten merkittäviin lisäyksiin. Metalliteollisuuden kapasiteetin käyttöaste oli vuoden alkupuoliskolla korkea ja sen arvioidaan pysyvän lähikuukausina muuttumattomana. Metalliteollisuus on lisännyt viime aikoihin asti työvoimaansa. Vuoden jälkipuoliskolla työvoiman arvioidaan kuitenkin vähenevän, vaikka esim. telakoilla on tuntuva pulaa ammattityövoimasta. Koko vuonna metalliteollisuuden tuotanto kasvaa 6 %.

Vuonna 1982 metalliteollisuuden kasvun enustetaan jo selvästi hidastuvan. Vienti lisääntyy vielä tyydyttävästi, mutta kotimaisten investointien supistuminen rajoittaa tuotantomahdollisuuksia. Perusteollisuuden tuotantoa tukevat alihankintatoimitukset telakoille. Metalliteollisuuden kapasiteetin käyttöasteen enustetaan laskevan selvemmin toisella vuosipuoliskolla. Koko vuonna 1982 metalliteollisuuden tuotannon arvioidaan kasvavan 2 %.

Myös muussa tehdasteollisuudessa tuotannon kasvu on selvästi hidastunut viime vuoden lu-

kemista; tammi—kesäkuussa kasvua oli 3 % edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta. Kulutushyödykkeitä valmistavassa teollisuudessa kasvu on ollut hidasta lukuun ottamatta vaatteen ja kenkien valmistusta, jota ovat lisänneet

Kuvio 13. Teollisuuden varastot neljännesvuosittain, kausi- ja satunnaisvaihteluista puhdistetut luvut, vuoden 1974 joulukuun hintoihin

toimitukset Neuvostoliittoon. Kemian teollisuudessa kemikaalien valmistus on lisääntynyt vain vähän mm. massa- ja paperiteollisuuden taantumien takia. Öljynjalostukseen luettavien tuotteiden valmistus on supistunut jyrkästi, kun sen sijaan esim. maalien, lääkkeiden ja kosmeettisten samoin kuin muovituotteiden valmistus on lisääntynyt paljon. Muun teollisuuden tuotannon ennustetaan kasvavan tänä vuonna 3 % ja v. 1982 kasvun odotetaan edelleen hieman hidastuvan.

Kaivos- ja kaivannaistoiminnan tuotanto v. 1980 kasvoi 5 %. Malmin tuotanto oli suunnilleen edellisvuotisen suuruinen, mutta sen sijaan turpeen tuotanto kasvoi 12 %. Vuodeksi 1981 turpeennostotavoite on noin 15 % viimevuotista suurempi, mutta kesän runsaiden sadeiden takia on ilmeistä, ettei viime vuoden 9,5 milj. kuutiometrin tulosta läheskään saavuteta. Kun malmikaivostuotannon ennustetaan kasvavan vain vähän, kaivos- ja kaivannaistoiminnan tuotanto supistunee tänä vuonna 5 %. Pitkän aikavälin turpeennostosuunnitelmat edellyttävät 1980-luvulla keskimäärin yli 7 prosentin vuotista tuotannon lisäystä. Vuonna 1982 turpeen tuotannon ennustetaan kasvavan tuntuvasti ja malmin tuotannon pysyvän suunnilleen ennallaan, jolloin kaivos- ja kaivannaistoiminta lisääntyisi 8 %.

Sähkö-, kaasua- ja vesihuollon tuotanto v. 1980 lisääntyi 5 %; veden puhdistus ja jakelu, jonka osuus ryhmän jalostusarvosta on vajaa kymmenes, supistui, kun sen sijaan energian tuotanto kasvoi. Kuluvan vuoden alkupuoliskolla sähkön tuotanto väheni 5 %, vaikka sähkön kokonaiskulutus lisääntyi 4 %. Tuotannon supistuminen johtui lähinnä siitä, että sähkön tuontia Neuvostoliitosta ja Ruotsista lisätiin paljon. Koko vuonna sähkö-, kaasua- ja vesihuollon tuotanto jää 2 % viimevuotista pienemmäksi. Vuonna 1982 tuotannon ennustetaan metsäteollisuuden elpymisen myötä kasvavan 4 %.

Kaikkiaan teollisuustuotannon arvioidaan v. 1981 olevan keskimäärin 2 ½ % suurempi kuin edellisvuonna. Vuonna 1982 sen ennustetaan lisääntyvän lähinnä viennin elpymisen

myötä suunnilleen yhtä paljon. Teollisen tuotannon kasvuvauhti jää näinä kahtena vuotena siten selvästi pienemmäksi kuin edeltäneenä kolmivuotiskautena ja myös pari prosenttiyksikköä pienemmäksi kuin 1970-luvulla keskimäärin.

Teollisuuden varastot verrattuna edellisvuotisiin alkoivat tuntuvammin kasvaa vuoden 1979 jälkipuoliskolla, kun aineiden ja tarvikkeiden sekä polttoaineiden hankinnat lisääntyivät paljon. Keskeisistä toimialoista kääntyivät ensimmäisinä nousuun puuteollisuuden ja metallien perusteollisuuden varastot. Viime vuonna varastojen kasvunopeus pysyi koko vuoden vakaana ja oli 12—13 %. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä varastojen kasvu hidastui selvästi. Aineiden ja tarvikkeiden sekä polttoaineiden varastot supistuivat pari prosenttia, mutta valmistajien ja kauppatavaroiden varastot sen sijaan kasvoivat edelleen nopeasti. Varastojen kasvu näyttää edelleen hidastuneen toisella neljänneksellä. Koko vuonna keskimäärin teollisuuden varastot kasvavatkin edellisvuotisia selvästi hitaammin ja v. 1982 ne pysyvät suunnilleen ennallaan.

Valtion kassamenot teollisuuden edistämiseen kasvoivat v. 1980 nimellisesti neljänneksen ja reaalisestikin huomattavasti. Lainananto teollisuudelle lisääntyi viidenneksen, osakepääomien korotukset sen sijaan supistuivat neljänneksen. Poikkeuksellisen paljon kasvoi Kehitysaluekehitys Oy:n rahoitustuki, joka lähes kolminkertaistui. Merkittävästi lisääntyivät myös kehitysalueiden kuljetustuki ja tuotantoiminnan tuki. Markkinoinnin edistämiseen käytettiin varoja 38 % enemmän kuin edellisena vuonna.

Vuonna 1981 valtion menot teollisuuden edistämiseen supistuvat nimellisesti 7 %. Vain tutkimustoiminnan edistämisen määrärahoissa on selvää reaalista lisäystä, kehitysalueiden kuljetustuki kasvaa reaalisesti jonkin verran ja tuotantotoiminnan tuki pysyy kutakuinkin ennallaan. Erää ”muut” kasvattavat Finnvalco Oy:n velkojen suoritukset. Markkinoinnin edistämiseen suunnattujen varojen väheneminen aiheutuu pelkästään tilastoinnin muuttumisesta.

18. Valtion kassamenot teollisuuden edistämiseen

	1977	1978	1979	1980	1981**
	miljoonaa markkaa				
Tuotanto- ja investointitoiminnan edistäminen	1 435	1 037	1 313	1 597	1 660
lainananto teollisuudelle	520	208	356	421	410
osakepääomien korotukset	394	218	216	165	85
korkotuki	130	110	99	84	85
KERA:n rahoitustuki	63	63	67	174	180
tutkimustoiminnan edistäminen	194	236	277	309	400
muu tuki teollisuudelle	134	204	297	443	500
kehitysalueiden kuljetustuki	31	37	39	57	65
kehitysalueiden tuotantotoiminnan tukeminen	60	77	96	162	180
muut	43	90	162	224	255
Markkinoinnin edistäminen	655	484	293	403 a)	205 a)
Yhteensä	2 091	1 521	1 606	1 999	1 865
siitä valtionenemmistöiset osakeyhtiöt	924	526	651	835	615

a) Sisältää valtion lainaa Suomen Vientiluotto Oy:lle 252 milj. mk v. 1980 ja 50 milj. mk v. 1981. Vienti-luottolainat muutettiin v. 1981 korkotukilainoiksi.

Talorakennustoiminta

Talorakennustoiminta v. 1980 lisääntyi 8 %. Teollisuusrakentaminen oli koko vuoden varsin vilkasta, mutta sen määrä jäi kuitenkin selvästi pienemmäksi kuin vuosina 1973—1975 keskimäärin. Asuinrakentaminen kasvoi 4 %, vaikka asuntoja valmistuikin vain 49 100. Myös julkinen rakentaminen¹⁾ lisääntyi. Vähemmän tärkeän rakennustoiminnan aloitusten rajoittamiseksi otettiin marraskuun alusta käyttöön investointivero²⁾, joka oli voimassa kuluvan vuoden elokuun loppuun paitsi pääkaupunkiseudulla, jossa veroaika päättyi 31. 10. 1981.

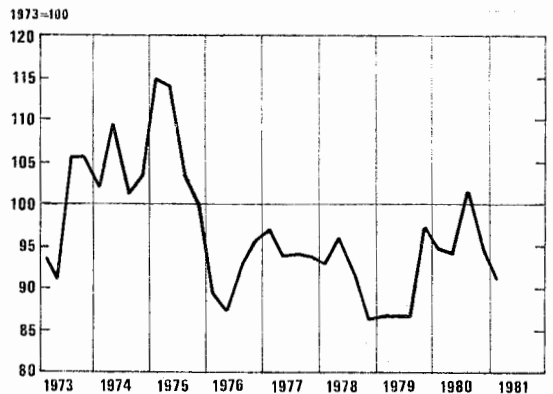
Vuonna 1981 talorakennusten aloitukset supistunevat 8 % edellisvuotisista ja ovat arviolta 42 milj. m³. Vuoden alkupuoliskolla aloitusten väheneminen on johtunut mm. investointiverosta sekä julkisen rakentamisen ja valtion osalai-

¹⁾ Sisältää myös mm. seurakuntien rakennukset, urheilutalot, uimahallit, teatterit, seurojen kesäkodit jne.

²⁾ Veroa kannetaan Uudenmaan, Hämeen, Turun ja Porin, Ahvenanmaan, Kymen ja Vaasan lääneissä, Jyväskylän, Heinolan, Mikkelin, Kuopion ja Oulun kaupungeissa sekä Jyväskylän maalaiskunnassa. Veroa ei kuitenkaan kanneta kehitysalueiden mukaan lisätukialueiksi määrätyillä alueilla eikä niissä Vaasan läänin kunnissa, jotka kuuluvat ns. Suomen-selkä-projektiin.

noittaman asuntotuotannon myöhennyksistä. Toisaalta suhdannesäätelytoimien purkaminen syksyllä vilkastuttaa lyhytaikaisesti lähinnä liike- ja julkista rakentamista. Varsinkin pääkaupunkiseudulla, mutta myös muualla Etelä-Suomen taajamissa rakennusalan työvoimakapeikat saattavat tästä syystä vielä lisääntyä. Väli- ja Pohjois-Suomessa rakennustoiminta hidastuu selvästi nopeammin kuin Etelä-Suomessa.

Kuvio 14. Talorakennustoiminnan volyymindeksi kausitasoitettuna

19. Valtion asuntolainamäärärahat

	Lainojen myöntämis- valtuus miljoonaa markkaa	Lainojen maksatus- valtuus markkaa	Lainojen maksatus markkaa
1978	2 100	2 030	1 947
1979	2 100	2 150	2 001
1980	2 160	2 100	1 935
1981	2 340	2 130	2 130 ^{a)}
1982 ^{b)}	2 465	2 230	..

a) Arvio.

b) Vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesityksen mukaan

Rakennuksia — erityisesti teollisuusrakennuksia — valmistuu v. 1981 viimevuotista enemmän. Valtion osalainoittaman asuntotuotannon myöhennysten vuoksi asuinrakentamisen

määrä ei juuri kasva, vaikka vapaarahoitteisia kohteita lienee aloitettu vuoden alkupuoliskolla melko runsaasti ja toisaalta asuntojen peruskorjaamista pyritään yhä lisäämään. Asuntoja odotetaan valmistuvan 49 000, joista 52 % valtion osalainoittamina. Julkisessa sektorissa lisääntyvät lähinnä kuntien rakennusinvestoinnit. Koko talonrakennustuotannon arvioidaan v. 1981 kasvavan 1 ½ %.

Vuonna 1982 talonrakentamisen arvioidaan pienenevän 2 ½ %. Asuinrakennusten aloitukset supistuvat jonkin verran ja asuntoja valmistuneen 47 000—48 000; niistä 53 % valtion osalainoittamina. Valtion lainoittamien asuntojen rakentamista pyritään ajoittamaan talvikautteen. Teollisuusrakentaminen supistuu, mutta liikerakentaminen pysynee ennallaan. Julkinen rakentaminen saattaa hieman kasvaa. Investointiveron poistuminen lisännee rakennusten aloituksia vielä vuoden 1982 alkupuoliskolla.

20. Talonrakennustoiminta

	1978	1979	1980*	1981**	1982**	Keskimäärin 1971—1980
			muutos, prosenttia			
Myönnetyt rakennusluvut ¹⁾	0,2	15,9	3,9	— 11	— 3	0,4
asuinrakennukset	— 5,1	4,5	5,1	— 8 ½	— 3	— 0,7
muut rakennukset	4,6	24,3	3,1	— 12 ½	— 3 ½	1,2
Asuntojen aloitukset	— 3,2	2,0	— 3,2	— 2 ½	— 3	— 1,9
valtion lainoittamat	— 4,9	— 0,5	— 21,0	8	— 9	— 0,2
muut	— 0,0	6,2	25,4	— 13	4 ½	— 4,0
Valtion asuntolainojen maksatukset, määrä ²⁾	— 4,9	— 6,5	— 14,7	— ½	— 4 ½	5,1
Valmistuneet talonrakennukset ¹⁾	— 2,6	— 10,0	11,7	7 ½	— 3	0,8
Talonrakennustoiminnan määrä	— 2,2	1,0	8,0	1 ½	— 2 ½	1,9
Talonrakennustoiminnan työllisyys ³⁾ .	— 3,4	— 0,7	5,5	1	— 4	— 2,0

¹⁾ Kuutiometriä.²⁾ Muutettu kiinteähintaisiksi rakennuskustannusindeksillä.³⁾ Työtunteina mitattuna.

Maa- ja vesirakennustoiminta

Maa- ja vesirakennustuotanto v. 1980 supistui 0,7 %. Teollisuuden ja posti- ja lennätinlaitoksen maa- ja vesirakennustyöt kasvoivat.

Rautateillä kunnossapitotyöt lisääntyivät, mutta investoinnit supistuivat selvästi. Julkiset tietyöt pysyivät lähes ennallaan. Energiatalouteen liittyvät työt sekä kuntien maa- ja vesirakentaminen supistuivat.

Vuonna 1981 maa- ja vesirakennustuotannon arvioidaan lisääntyvän hieman. Rautateillä maa- ja vesirakentaminen supistuu edellisvuotista selvästi vähemmän. Posti- ja lennätinlaitoksen korjaus- ja kunnossapitotöiden arvioidaan kasvavan, mutta investointien supistuvan. Energia-

taloudellinen maa- ja vesirakentaminen lisääntynee jonkin verran mm. vesivoimaloiden ja hiilisatamien rakentamisen vilkastumisen takia. Julkisista maa- ja vesirakennusinvestoinneista valtion pysyvät ennallaan ja kuntien lisääntyvät jonkin verran.

21. Maa- ja vesirakennustoiminta

	1978	1979	1980*	1981**	1982**	Keskimäärin 1971—1980
			muutos,	prosenttia		
Maa- ja vesirakennustoiminnan määrä	— 3,2	0,5	— 0,7	½	½	0,8
Maa- ja vesirakennustoiminnan työllisyys ¹⁾	— 4,4	1,2	— 6,0	— 1	0	— 2,5
Valtion kassamenot maa- ja vesiraken- nusten investointeihin ja kunnossa- pitoon, määrä ²⁾	— 4,5	7,6	— 3,3	1	1	— 1,9
tieliikenne	— 1,5	13,4	— 1,1	1	1	— 2,4
rautatiet	— 12,4	2,3	— 16,2	— 5	— 3	— 2,1
muut	— 8,5	— 8,9	— 2,6	3	5	0,2

¹⁾ Työtunteina mitattuna.

²⁾ Muutettu kiinteähintaisiksi tienrakennuskustannusindeksillä.

Vuonna 1982 maa- ja vesirakentaminen lisääntynee edelleen hieman. Kasvuodotukset koskevat lähinnä julkista hallintoa; tieliikenteen kunnossapitotyöt kasvanevat 4—5 %, ja teiden rakentaminenkin pysynee ennallaan. Kuntien maa- ja vesirakennustoiminta lisääntynee edelleen. Yksityisessä sektorissa energiatalouden investointien arvioidaan vielä lisääntyvän. Teollisuudessa ja rautateillä maa- ja vesirakentaminen supistunee sen sijaan jonkin verran.

Palveluelinkeinot

Palveluelinkeinojen tuotanto v. 1980 lisääntyi 4 %, joka oli kolmanneksen edellisvuotista vähemmän. Kasvun hidastuminen johtui etupäässä kaupan ja liikenteen palvelusten kysynnän heikkenemisestä. Vuonna 1981 palveluelinkeinojen tuotannon kasvu hidastuu puoleen viimevuotisesta. Kulutus- ja investointikysynnän laimeuden vuoksi kaupan tuotanto kasvaa

vain parisen prosenttia ja kun lisäksi vientikin lisääntyy vain vähän, myös liikennepalvelujen tuotanto kasvaa hitaasti. Vuonna 1982 palveluelinkeinojen tuotannon kasvuvauhdin ennustetaan edelleen hidastuvan, poikkeuksena kuitenkin liikenne, jossa kasvu jo lievästi nopeutuu.

Kaupan tuotanto (ml. ravitsemis- ja majoitustoiminta) v. 1980 lisääntyi 3 %, mutta kasvuvauhti laantui vuoden aikana. Tukkukaupassa investointitavaroiden ja raaka-aineiden sekä rauta- ja rakennustarvikkeiden myyntimäärät kasvoivat jopa kymmeneksen edellisvuotisista, mutta toisaalta polttoaineiden myynti supistui kymmeneksen; yhteensä koko tukkukaupan myynti kasvoi 4½ %. Vähittäiskaupassa rauta-alan ja autojen myynti kasvoi viittisen prosenttia, mutta puolikestävien ja päivittäistavaroiden myynti vain hieman; huoltamotoinnin myynti supistui jo toisena vuotena peräkkäin. Vähittäiskaupan koko myynti kasvoi 2¼ %. Ravitsemis- ja majoitustoiminnan tuotanto kasvoi 3½ %.

22. Kotimaankaupan myynti

	1978	1979 määrän	1980* muutos,	1981** prosenttia	1982**
Tukkukauppa	2,1	9,7	4,4	2	1 ½
ravinto- ja nautintoaineet	0	11	0,7
rauta- ja rakennustarvikkeet	0	6	10,2
autoalan tukkukauppa	1	15	2,2
polttoaineet	4	2	-9,8
investointitavarat ja raaka-aineet	2	14	14,4
Vähittäiskauppa	1,1	5,9	2,2	½	1 ½
elintarvikkeiden kauppa	1	5	2,3
rauta-alan kauppa	-1	14	4,8
autojen vähittäiskauppa	-2	23	5,9
huoltamotoiminta	2	-1	-4,2
Ravitsemis- ja majoitustoiminta	2,3	6,2	3,6	1	½

Kaupan myynnin kasvu hidastui edelleen vuoden 1981 alkupuoliskolla, eivätkä myyntimäärät nousseet juuri edellisvuoden vastaavia suuremmiksi. Myös ravitsemistoiminnan myynnin kasvu hidastui vuoden toisella neljänneksellä, kun taas majoitustoiminta kehittyi edelleen ripeästi. Koko vuonna kaupan myynti yhteensä kasvaa 1 ½ % viimevuotisesta. Majoitus- ja ravitsemistoiminnassa myynnin arvioidaan lisääntyvän 1 %, tukkukaupassa 2 % ja vähittäiskaupassa ½ %.

Kaupan myynnin kasvun pysähtyminen on ollut varsin odottamatonta tässä suhdannetilanteessa. Kotitalouksien ostovoiman hidas kasvu yhdessä kiristyneiden rahoitusmarkkinoiden kanssa heijastui yllättävän nopeasti kaupan myyntiin. Myös erällä rakenteellisilla tekijöillä

ja kulutustottumusten muutoksilla lienee ollut vaikutuksensa myynnin kehitykseen.

Vuonna 1982 kaupan myyntimäärät eivät myöskään paljon lisäänty, sillä kotitalouksien käytettävissä olevien reaalitulojen kasvu jää varsin vaatimattomaksi, ja kotimainen kysyntä pysyy laimeana. Majoitustoiminta kehittyy edelleen kuitenkin verraten suotuisasti, mutta ravitsemistoiminnan myynti ei määrällisesti kasvane. Koko kaupan tuotannon ennustetaan v. 1982 kasvavan prosentin verran.

Liikennepalvelusten tuotanto v. 1980 lisääntyi 5 ½ %, joka oli enää puolet edellisvuoden kasvusta. Tuotannon kasvu hidastui merkittävästi kaikilla muilla kuljetusalilla paitsi rautatieliikenteessä. Tietoliikennepalvelusten kysynnän kasvu jatkui tuntuvana.

23. Ammattimaisen liikenteen tuotanto ja työllisyys

	1980* osuus %	1978	1979 määrän	1980* muutos,	1981** prosenttia	1982**	Keskimäärin 1971-1980
Kuljetustoiminta	74,8	2,5	11,7	5,1	½	2	2,5
rautatieliikenne	10,5	-0,8	12,5	11,5	1 ½
tieliikenne	39,4	1,2	10,5	3,8	1
vesiliikenne	16,0	5,3	12,4	4,7	-3
ilmaliikenne	3,2	10,4	15,6	2,7	4
muut kuljetukset	5,7	4,9	12,8	1,7	3
Tietoliikenne	25,2	4,0	8,3	7,6	6 ½	5 ½	6,1
Yhteensä	100,0	2,8	10,8	5,7	2	3	3,3
Liikenteen työllisyys ¹⁾		1,0	2,9	0,8	½	½	0,5

¹⁾ Työtunteina mitattuna.

24. Yrittäjätoiminnan palveluelinkeinojen tuotanto ja työllisyys

	1980* osuus %	1978	1979	1980*	1981**	1982**	Keskimäärin 1971—1980
			määrän	muutos,	prosenttia		
Kauppa	31,4	1,9	7,3	3,2	1 ½	1 ½	2,8
tukku- ja vähittäiskauppa	26,5	1,8	7,4	4,2	1 ½	1 ½	2,8
ravitsemis- ja majoitustoi-							
minta	4,9	2,3	6,2	3,6	1	½	2,5
Liikenne	22,2	2,8	10,8	5,7	2	3	3,3
kuljetus ja varastointi ..	16,6	2,5	11,7	5,1	½	2	2,5
tietoliikenne	5,6	4,0	8,3	7,6	6 ½	5 ½	6,1
Rahoitus-, vakuutus-, kiin-							
teistö- ja liike-elämää pal-							
veleva toiminta	37,0	3,4	3,8	4,3	3	2 ½	5,0
rahoitus- ja vakuutustoi-							
minta	10,8	1,4	1,1	2,2	1 ½	1 ½	3,4
asuntojen omistus	18,1	4,5	3,5	3,5	3 ½	3 ½	4,9
kiinteistö- ja liike-elämää							
palveleva toiminta ..	8,1	2,7	8,3	9,6	4	3	7,3
Yhteiskunnalliset ja henkilö-							
kohtaiset palvelukset	9,4	— 0,5	4,3	3,2	2	2	1,8
Yhteensä	100,0	2,4	6,5	4,2	2 ½	2	3,6
Työllisyys ¹⁾		— 0,1	1,0	1,3	1 ¼	1	0,5

¹⁾ Työtunteina mitattuna.

Vuoden 1981 puolella liikennepalvelusten kysynnän kasvu on edelleen hidastunut. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla valtionrautateiden tavarakuljetukset lisääntyivät prosentin ja henkilökuljetukset 4 % viime vuoden vastaavista. Tielikenteen kehitystä seuraavan dieselöljyn kulutus kasvoi samaan aikaan prosentin; kulutuksen kasvua lienee kuitenkin jossain määrin hidastanut myös ajoneuvojen parantunut polttoainetalous. Vesiliikenne puolestaan supistui pari prosenttia. Ilmaliikenteessä kasvu on ollut vuoden alkupuoliskolla 4 prosentin luokkaa; sitä on merkittävästi hidastanut kansainvälisen tilauslentoliikenteen huomattava väheneminen jo kolmantena perättäisenä vuotena. Nopeimmin eli 8 % kasvoi vuoden alkupuoliskolla tietoliikennepalvelusten tuotanto. Koko vuonna liikennepalvelusten tuotanto yhteensä kasvaa 2 %.

Vuonna 1982 liikenteen kasvun ennustetaan

jonkin verran nopeutuvan. Viennin elpyminen lisää etenkin vesiliikennettä ja valtionrautateiden tavarakuljetuksia. Valtionrautateiden henkilöliikenteen kasvun sen sijaan ennustetaan selvästi hidastuvan. Tietoliikenteen kasvu tasaantuu jonkin verran kolme vuotta kestäneen nopean kehitysvaiheen jälkeen.

Rahoitus- ja vakuutuspalvelusten tuotanto lisääntyi viime vuonna 2 %. Kansantalouden tilinpidossa toimialan tuotanto määräytyy lähinnä palkkamenojen ja poistojen perusteella. Kun rahoitus- ja vakuutus toiminnan työllisyyden arvioidaan lähivuosina kehittyvän heikosti, myös tuotannon kasvu jää vähäiseksi; tänä ja ensi vuonna sen ennustetaan olevan 1 ½ %.

Asuntojen omistus, hallinta ja vuokraus lisääntyivät v. 1980 määrältään 3 ½ %; kasvu on siten hieman hidastunut 1970-luvun lukumista. Kun asuntokannan tuottamien palvelujen muutokset ovat hitaita, kasvunopeuden en-

nustetaan kumpanakin ennustevuonna pysyvän ennallaan.

Kiinteistö- ja liike-elämää palvelevan toiminnan määrä v. 1980 kasvoi 9 ½ %, joka rautatieliikenteen jälkeen oli palvelusektorin suurin kasvuluku. Korkeasuhdanteen myötä mm. mainos- ja atk-palvelujen kysyntä lisääntyi paljon ja myös asunto- ym. kiinteistöjen kauppa oli vilkasta. Tänä vuonna taloudellisen toimeliaisuuden laantumisen hidastaa ryhmän palvelusten kysyntää, niin että tuotannon kasvu jää 4 prosenttiin. Vuonna 1982 ryhmän tuotannon kasvun ennustetaan edelleen lievästi hidastuvan.

Yhteiskunnallisten ja henkilökohtaisten palvelusten tuotanto lisääntyi viime vuonna 3 %. Nopeimmin eli 5 ½—7 % kasvoi järjestö-, virkistys- ja kulttuuripalvelusten tuotanto, kun sen sijaan opetus- ja tutkimustoiminnan määrä supistui prosentit. Toimialaryhmän työllisyyskehitys vuoden alkupuoliskolla on ollut verrattain hyvä. Kun kuitenkin ryhmän suurin erä, kotitalouksia palvelevaan toimintaan luettava moottoriajoneuvojen korjaustoiminta, ei kasvane juuri lainkaan, koko ryhmän tuotannon kasvu jäänee kuluvana vuonna 2 prosenttiin. Vuonna 1982 tuotannon ennustetaan kasvavan saman verran kuin tänä vuonna.

4.3 Julkinen toiminta

Julkinen toiminta on pääosin palvelujen tuotantoa ja painottuu opetus-, tutkimus-, lääkintä- sekä sosiaalipalveluihin. Vuonna 1980 julkisen toiminnan tuotannon määrä lisääntyi 4 % eli suunnilleen yhtä nopeasti kuin edellisenä vuonakin. Nopeimmin kasvoivat hallinnon sekä sosiaali- ja virkistyspalvelujen tuotanto.

Vuonna 1981 julkisen toiminnan tuotannon määrän kasvun arvioidaan hidastuvan 3½ prosenttiin. Hallintopalvelusten tuotanto kasvaa edelleen varsin nopeasti. Opetuspalveluja kokonaisuudessaan tuotetaan suunnilleen viimevuotisen verran; tutkimustoiminta kuitenkin lisääntyy. Lääkintäpalvelujen tuotannon kasvu on asteittain hidastuvaa. Sosiaalipalvelujen tuotannon kasvu jatkuu keskimääräistä nopeampana.

Vuonna 1982 julkisen toiminnan tuotannon ennustetaan kasvavan 3 %. Valtion tuottamat yhteiskunnalliset palvelukset lisääntyvät vain vähän. Kunnallisten palvelujen tuotannon määrä kasvane noin prosenttiyksikön nopeammin kuin valtion palvelusten. Opetus-, lääkintä- ja sosiaalipalvelujen tuotannon kasvu hidastunee, vaikka sosiaalitoimen avopalveluja lisätään edelleen tuntuvasti.

25. Julkisen toiminnan tuotanto ja työllisyys

	1980* osuus %	1978	1979 määrän	1980* muutos	1981** prosenttia	1982**	Keskimäärin 1971—1980
Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelukset ..	96,1	4,4	4,4	4,1	3 ½	3	5,5
julkinen hallinto	29,9	1,9	4,1	4,5	4
opetus- ja tutkimustoiminta	28,6	4,0	3,3	3,5	2
lääkintä- ja eläinlääkintä-							
palvelukset	23,4	4,9	4,3	3,2	3
sosiaalihuolto	11,1	10,0	7,7	6,0	5 ½
järjestö-, aatteellinen, vir-							
kistys- ja kulttuuritoi-							
minta	3,0	11,5	9,5	5,0	8
Muu julkinen toiminta ¹⁾ ..	4,0
Yhteensä	100,0	4,2	4,2	4,0	3 ½	3	5,3
Työllisyys ²⁾		3,9	3,5	3,5	3	2 ½	4,7

¹⁾ Kuljetus, puhtaanapito, varastointi, tietoliikenne, rahoitus-, vakuutus-, kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta.

²⁾ Henkilölukuna mitattuna.

4.4 Muu toiminta

Muun toiminnan tuotanto v. 1980 lisääntyi 4 %. Ryhmässä kasvattivat tuotantoaan eniten yksityiset sosiaalipalveluja tuottavat yhteisöt. Keskimääräistä nopeammin kasvoivat myös yk-

sityiset lääkintä- ja eläinlääkintäpalvelut sekä erilaiset järjestö-, virkistys- ja kulttuuripalvelut. Sekä tänä että ensi vuonna muun toiminnan tuotannon ennustetaan lisääntyvän pari prosenttia.

26. Muun toiminnan tuotanto ja työllisyys

	1980* osuus %	1978	1979	1980*	1981**	1982**	Keskimäärin 1971—1980
			määrän	muutos,	prosenttia		
Voittoa tavoittelematon toiminta	84,3	2,5	1,9	4,0	2	2	0,3
Kotitalouspalvelutoiminta ..	15,7	— 3,5	1,0	— 6,1	2	0	— 6,5
Yhteensä	100,0	1,5	1,8	2,4	2	1 ½	— 1,1
Työllisyys ¹⁾		— 0,9	1,8	— 1,9	— 1	— 2	— 4,4

¹⁾ Työtunteina mitattuna.

4.5 Kokonaistuotannon kehitys

Markkinahintaisen bruttokansantuotteen määrä kasvoi v. 1980 keskimäärin 5 % edellisvuotisesta eli vajaan prosenttiyksikön vähemmän kuin syksyn 1980 taloudellisessa katsauksessa arvioitiin. Vuoden aikana tuotannon kasvunopeus vaihteli huomattavasti. Tämä aiheutui pääosin poikkeuksellisista tekijöistä, kuten kevään 1980 työtaisteluista sekä maatalouden hyvästä sadosta; sato ajoitetaan kansantalouden neljännesvuositilinpäädössä kolmanteen vuosineljännekseen. Ilman tämänlaatuisia tekijöitä kokonaistuotannon vuotuinen kasvuvauhti hidastui kausivaihteluista puhdistettuna ensimmäisen vuosineljänneksen runsaasta 6 prosentista vajaan 4 prosenttiin viimeisellä neljänneksellä.

Vuoden 1981 puolella kansantalous on siirtynyt odotettua nopeammin hyvin hitaan kasvun kauteen; ensimmäisellä vuosineljänneksellä tuotanto oli ennakkotietojen mukaan vain prosenttiyksikön suurempi kuin vuotta aiemmin. Kasvun arvioidaan tosin toisella neljänneksellä hieman nopeutuneen pääasiassa kuitenkin viime vuoden matalan vertailutason vuoksi, ja vuoden loppupuoliskolla tuotanto lieneekin vain vähän suurempi kuin vuotta aiemmin. Koko vuonna keskimäärin bruttokansantuotteen määrän arvioidaan olevan 2 % suurempi kuin v. 1980.

27. Bruttokansantuote tuottajahintaan neljännesvuosittain ¹⁾

	I	II	III	IV	I—IV
	määrän muutos, prosenttia				
1978	1	3	½	4	2 ½
1979	6	7 ½	7 ½	7 ½	7
1980*	5 ½	2 ½	8	4	5
1981**	1*	4 ½	½	2 ½	2
1982**	2

¹⁾ Edellisen vuoden vastaavasta neljänneksestä kausivaihteluista puhdistamattomana. Luvussa 1 on kausivaihteluista puhdistetun bruttokansantuotteen kehitystä esittävä kuvio.

Tuotanto kasvaa v. 1981 vähemmän kuin aiemmin ennustettiin. On kuitenkin mahdollista, että taantuma, jonka syvin vaihe nykyään ajoittuu vuoden 1981 loppuun ja ensi vuoden alkuun, jää melko lyhyeksi. Vaikka kansainvälisen kysynnän arvioidaan vilkastuvan verrattain hitaasti, tuotanto saattaa silti jo vuoden 1982 lopulla lisääntyä yli 3 prosentin vuosivauhtia. Keskimäärin kokonaistuotannon arvioidaan v. 1982 olevan kuitenkin vain 2 % tämänvuotista suurempi.

28. Työn tuottavuus¹⁾

	1978	1979	1980*	1981**	1982**	Keskimäärin 1971—1980
	muutos, prosenttia					
Yrittäjätoiminta						
maatalous, metsästys ja kalastus	3,1	10,7	13,2	2	..	5,7
metsätalous	9,7	9,2	—0,9	4	..	5,9
teollisuus	7,6	5,7	7,0	2	..	3,9
rakennustoiminta	1,3	0,9	3,6	—2	..	3,4
muut toimialat	2,5	5,3	2,9	2	..	3,0
Kaikkiaan	4,8	7,7	5,0	1 ½	2 ½	4,2
Koko kansantalous	3,6	6,7	4,3	1 ½	2 ½	3,9

¹⁾ Kansantalouden tilinpidon tuotanto- ja työtuntitietojen mukaan.

Nopea tuotannon kasvu kohotti työn tuottavuutta v. 1979 koko kansantaloudessa 6,7 % ja seuraavana vuonna 4,3 %; yrittäjätoiminnassa tuottavuus nousi hieman enemmän. Nopeimmin tuottavuus nousi alkutuotannossa, jossa tuottavuuden heilahtelut ovat yleensäkin jyrk-

kiä. Tuntuvasti parani vuosina 1978—1980 myös teollisuuden tuottavuus. Vuonna 1981 sen sijaan tuottavuuden kohoaminen näyttää jäävän erittäin vähäiseksi. Työn tuottavuuden arvioidaan v. 1981 nousevan 1½ % ja ensi vuonna 2½ %.

29. Arvonlisäys toimialoittain

	1980* osuus %	1978	1979	1980*	1981**	1982**	Keskimäärin 1971—1980
			määrän	muutos,	prosenttia		
Yrittäjätoiminta	83,5	2,5	8,2	5,4	1 ½	1 ½	2,8
maatalous, metsästy ja							
kalastus	5,3	—0,8	2,9	5,0	—1	0	0,7
metsätalous	5,6	4,5	20,6	—1,3	—4	2	0,9
kaivos- ja muu kaivannaistoiminta	0,5	3,9	7,5	5,0	—5	8	4,3
puu- ja paperiteollisuus	5,7	11,9	14,9	6,1	—3	4	1,3
metalliteollisuus	10,6	0,1	10,7	11,1	6	2	5,8
muu teollisuus	12,7	4,3	9,6	6,6	3	2	2,9
sähkö-, kaasu- ja vesihuolto ..	3,3	6,7	7,3	4,8	—2	2	6,3
talonrakennustoiminta	6,1	—2,2	1,0	8,0	1 ½	—2 ½	1,9
maa- ja vesirakennustoiminta	2,0	—3,2	0,5	—0,7	½	½	0,8
kauppa, ravitsemis- ja majoitustoiminta	10,3	1,9	7,3	3,2	1 ½	1 ½	2,8
kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	7,2	2,8	10,8	5,7	2	3	3,3
rahoitus-, vakuutus-, kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta	13,6	3,4	3,8	4,3	3	2 ½	5,0
yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelukset	2,9	—0,5	4,3	3,2	2	2	1,8
miinus laskennalliset pankkipalvelumaksut	—2,3	3,9	1,3	2,4	4,7
Julkinen toiminta	14,9	4,2	4,2	4,0	3 ½	3	5,3
Muu toiminta	1,7	1,5	1,8	2,4	2	1 ½	1,1
Bruttokansantuote tuottajahintaan	100,0	2,7	7,4	5,1	2	2	3,1
Bruttokansantuote markkinahintaan		2,3	7,6	5,0	2	2	3,0
Kansantalouden työllisyys ¹⁾ ...		—1,2	0,8	0,7	½	— ½	—0,8

¹⁾ Työtunteina mitattuna.

5 Työvoima

Työllisyys parani v. 1980 edelleen merkittävästi. Työllinen työvoima lisääntyi 3,2 % eli huomattavasti pitkän aikavälin kasvua nopeammin. Työpaikat lisääntyivät ensisijaisesti jalostus- ja palveluelinkeinoissa. Myös metsätaloudessa työvoima kasvoi. Maataloudessa työvoiman väheneminen pysähtyi vastoin ennus-

teita kokonaan. Työttömien määrä ei supistunut läheskään niin paljon kuin elokuussa 1980 laaditussa taloudellisessa katsauksessa ennustettiin, sillä työvoiman tarjonta kasvoi arvioitua enemmän. Työttömiä oli koko vuonna keskimäärin 112 000 henkeä eli 4,8 % työvoimasta.

30. Työvoimatase

	1978 1 000	1979 henkeä	1980* keskimäärin	1981** vuodessa	1982**
Työikäinen väestö	3 578	3 593	3 607	3 625	3 642
Työvoima	2 253	2 273	2 315	2 354	2 356
Työtön työvoima	169	139	112	119	134
Työllinen työvoima	2 084	2 134	2 203	2 235	2 222
maa- ja metsätalous	256	250	253	253	247
teollisuus	562	581	605	614	598
rakennustoiminta	151	150	149	154	149
palveluelinkeinot	1 099	1 135	1 176	1 197	1 211
toimiala tuntematon	16	18	20	17	17
			prosenttia		
Työvoimaosuus	63,0	63,3	64,2	64,9	64,7
Työttömyysaste	7,5	6,1	4,8	5,1	5,7
alle 25-vuotiaat	16,7	12,8	10,1	10,4	11,4

Työllisen työvoiman kasvu hidastuu v. 1981 sitä mukaa kuin suhdanteet heikentyvät; työllisten määrä ylittää kuitenkin vuoden 1974 huipputasoa. Työpaikat lisääntyvät ensi sijassa palveluelinkeinoissa. Teollisuudessa lomautettujen ja lyhennetyllä työviikolla olevien määrän viimeaikainen kasvu ennakoii työvoiman kysynnän kasvun heikkenemistä. Teollisuudessa työpaikat lisääntynevät kuitenkin v. 1981 vielä vähän. Alkutuotannossa työpaikkojen määrä pienenee hieman.

Vuonna 1982 työllisen työvoiman odotetaan supistuvan ½ %. Työntekijöiden määrä vähenee etenkin teollisuudessa ja jonkin verran alkutuotannossa ja rakennusosalalla. Palveluelinkeinoissa työvoiman kasvu hidastuu.

Työvoiman tarjonnan kehitykseen liittyy tänä vuonnakin monia epävarmuuksia. Ongelmallista on arvioida, jatkuuko ja miten laajana työvoiman ulkopuolella olevien hakeutuminen työmarkkinoille nykyisessä suhdannevaiheessa, jota ei enää mm. elinkeinorakenteen suurten muu-

tosten ja vuosien 1975—1978 poikkeuksellisen lamakauden jälkeen voida suoraan verrata aiempien vuosien vastaaviin suhdannejaksoihin. Hankalaa on myös arvioida työikäisten siirtolaisten paluumuuton laajuutta. Paluumuuttohalukkuus on selvästi lisääntynyt Ruotsin suhdanteiden heikentymisen takia, mutta muuttopäätökseen vaikuttaa työpaikan ohella ennen

kaikkea asunnon saanti. Työvoiman arvioidaan v. 1981 lisääntyvän 1 ½ %, mutta painetta saattaa ilmetä suurempaankin tarjonnan lisäykseen. Työvoiman osuus työikäisestä väestöstä suurenee. Vuonna 1982 työvoiman tarjonnan kasvun arvioidaan lähinnä suhdannetekijöiden vuoksi melkein pysähtyvän. Samalla työvoimaosuus pienentyy hieman.

31. Työtön työvoima ja työttömyysaste¹⁾

Vuosi- neljännes	1978	1979 työttömiä, 1 000	1980* henkeä	1981** henkeä	1982**	1978	1979 työttömyysaste, prosenttia	1980* prosenttia	1981** prosenttia	1982**
I	189	176	126	129	..	8,6	8,0	5,6	5,6	..
II	167	139	108	120	..	7,4	6,1	4,6	5,0	..
III	159	123	106	112	..	6,8	5,2	4,4	4,7	..
IV	160	118	108	117	..	7,2	5,3	4,7	5,1	..
Koko vuosi ..	169	139	112	119	134	7,5	6,1	4,8	5,1	5,7

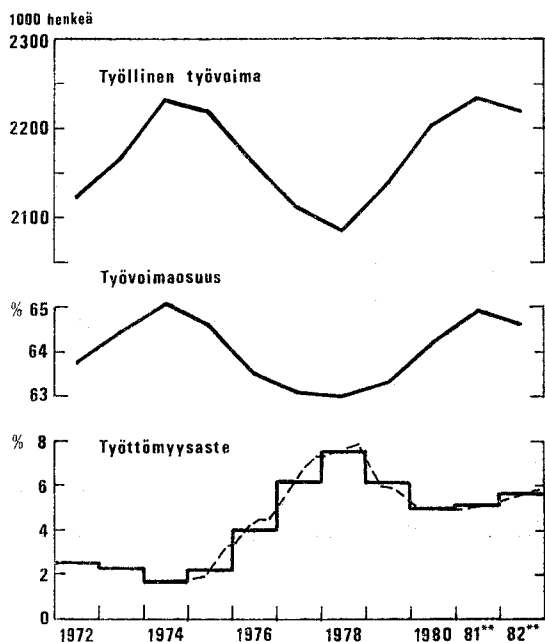
¹⁾ Lukuja ei ole puhdistettu kausivaihteluista.

Työttömyysaste oli kuluvan vuoden tammi-kesäkuussa 5,3 % ja on kausivaihteluista puhdistettuna noussut kevästä lähtien. Koko vuonna keskimääräiseksi työttömyysasteeksi arvioidaan 5,1 %. Nuorten työttömyysaste kohonnee 10 ½ prosenttiin.

Vuonna 1982 työttömyysaste nousee keskimäärin 5,7 prosenttiin. Laskelma perustuu edellä esitetyn lisäksi arvioon, että julkiset työllistämistoimet ovat tämänvuotisia suuremmat.

Kansantalouden kokonaistyöllisyys v. 1981 työtunteina mitattuna lisääntyy arviolta ½ %. Palkansaajien työllisyys kasvane 1 %, mutta yksityisten elinkeinonharjoittajien työllisyys supistuu edelleen. Ensi vuonna kansantalouden kokonaistyöllisyyden ennustetaan vähentyvän ½ %.

Kuvio 15. Työllinen työvoima, työvoimaosuus ja työttömyysaste (vuodesta 1975 myös neljännesvuosittain kausitasoitettuna)

32. Työllisyys¹⁾

	1980* osuus %	1978	1979 muutos,	1980* prosenttia	1981**	1982**	Keskimäärin 1971—1980
Yrittäjätoiminta	80,7	-2,2	0,5	0,4	0	- 1/2	-1,4
palkansaajat	61,3	-2,1	2,1	1,9	1	0	-0,3
yrittäjät	19,4	-2,5	-4,0	-4,0	-2 1/2	-2 1/2	-3,9
Julkinen toiminta	15,3	4,4	2,5	3,3	2	1	4,7
Muu toiminta	4,0	-0,9	1,8	-1,9	-1	-2	-4,4
Yhteensä	100,0	-1,2	0,8	0,7	1/2	- 1/2	-0,8
palkansaajat	80,6	-0,9	2,1	1,9	1	0	0,2

¹⁾ Työtunteina mitattuna.

33. Maastamuutto ja maahanmuutto

	1978	1979	1980* 1 000 henkeä	1981**	1982**
Maasta muuttaneet	16,3	17,0	15,4	13 1/2	..
Maahan muuttaneet	7,1	10,4	13,7	15	..
Nettomaastamuutto	9,2	6,6	1,6	- 1 1/2	0
siitä Pohjoismaihin	7,7	6,0	1,3	- 2 1/2	..

Maahanmuutto on v. 1981 maastamuuttoa suurempi. Paluumuutto Ruotsista on vilkastunut sikäläisen työvoiman kysynnän heikkene-
misen myötä. Ensi vuonna muuttoliike jatku-
nee tasapainoisena.

Suhdanne- ja työllisyyskehityksen vuoksi on kulu-
van vuoden työllisyysvarojen käyttöä pyrit-
ty ajoittamaan syksyyn 1981 ja siirtämään vuo-
teen 1982; mm. työllisyys hoidon erityis-
toimien määrä on pidetty menoarvion tasoa
pienempänä. Työttömyyskorvaukset ja työttö-
myyskassa-avustukset ovat kasvaneet lievästi.
Valtion osuutta työttömyyskassojen menoista

on pienennetty loppuvuodeksi 15 prosenttiyk-
sikköä, mutta toisaalta päiväkorvauksia on ko-
rotettu 1. 7. 1981 lähtien. Kaikkiaan valtion
kassamenot työllisyys hoidon v. 1981 lisään-
tynevät 11 %.

Vuoden 1982 työllisyys hoidossa ovat etu-
alalla julkisten investointien siirtyvien erien
kohdentaminen talvikauteen 1981—1982 ja
varsinaisten työmäärärahojen volyymin lisäämi-
nen. Työllisyys hoidon erityistoimenpiteet on
tarkoitettu toteuttaa suunnilleen vuodeksi 1981
alunperin suunnitellulla tavalla.

34. Valtion kassamenot työllisyyden hoitoon

	1977	1978	1979	1980	1981**
		miljoonaa	markkaa		
Ammattikurssit	419	474	544	551	580
Työvoiman liikkuvuuden edistäminen	2	1	2	3	5
Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi	334	458	558	573	700
Työttömyyskorvaukset	277	479	477	395	400
Työttömyyskassa-avustukset	233	352	221	138	145
Muut menot ¹⁾	188	345	568	712	800
Yhteensä	1 453	2 109	2 370	2 371	2 630

¹⁾ Sisältää mm. valtionavun työttömyyden lieventämiseen, vaikeasti työllistettävien työvoimapalvelun sekä ns. virastotyöt.

6 Kansantulo

Kansantulo v. 1980 kasvoi 15 %. Työtulojen kasvu nopeutui hieman, ja niiden osuus kansantulosta suureni. Palkansaajien ansiotasoindeksi kohosi nimellisesti 11,9 % ja reaalisesti 0,3 %.

Maaliskuussa 1981 saatiin aikaan kaksivuotinen tulopoliittinen kokonaisratkaisu, jonka perusteella solmitut sopimukset ovat voimassa vuoden 1983 helmikuun loppuun¹⁾. Kokonaisratkaisun mukaan palkankorotukset ovat maaliskuun 1981 alusta 3,8 % (ml. 0,5 prosentin suuruinen järjestelyvara), syyskuun 1981 alusta 2,6 %, maaliskuun 1982 alusta 2,2 % ja lokakuun 1982 alusta 3 % sopimusalan palkkasummasta laskettuna. Yritys- tai toimipaikka-kohtaisten erityiskysymysten järjestämiseen käytetään maaliskuun 1982 alusta rahamäärä, joka vastaa 0,4 % asianomaisen yrityksen tai toimipaikan työntekijäin palkkasummasta. Ratkaisuun sisältyy myös matalapalkkaerä, joka toteutetaan maaliskuun 1982 alusta; sen kustannusvaikutus vaihtelee ajoittain. Samoin alakohtaisia vuorotyöisiä korotetaan kumpanakin sopimusvuonna.

Kokonaisratkaisu sisältää indeksiehdon, jonka mukaan palkkojen kehitystä verrataan vaihtosuhteen muutoksella korjattuun kuluttajahintaindeksin kehitykseen²⁾. Jos tämä ns. palkantarkistusindeksi kohoaa maaliskuusta 1981 joulukuuhun 1981 yli 6 %, maksetaan ylite prosenttimääräisenä palkankorotuksena helmikuun 1982 alussa. Jos palkantarkistusindeksi kohoaa

joulukuusta 1981 marraskuuhun 1982 yli 7 %, maksetaan ylite prosenttimääräisenä palkankorotuksena tammikuun 1983 alussa. Kokonaisratkaisun mukaan keskusjärjestöt kokoontuvat tammikuussa 1983 selvittämään, miten kaikkien palkansaajien ja eri sopimusalojen ansiot ovat kehittyneet sopimuskauden aikana. Jos tuolloin käy ilmi, että jollakin sopimusalalla ansiot ovat nousseet yleistä kehitystä vähemmän, sopivat keskusjärjestöt palkkojen mahdollisesta ylimääräisestä korottamisesta.

Sopimuskorotusten toteutumista koskevien tietojen ja palkkaliukuma-arvioiden perusteella palkansaajien ansiotasoindeksi ennustetaan kohoavan v. 1981 nimellisesti 12 ½ % ja reaalisesti ½ % edellisvuotisesta. Arvioon sisältyvät eräillä aloilla toteutettavat vanhoihin sopimuksiin perustuvat korotukset. Palkkaliukuman on arvioitu pysyvän viime vuosien mukaisesti suhteellisen vähäisenä.

Kun palkatun työn panoksen arvioidaan v. 1981 lisääntyvän prosentin, palkkasumma kasvaa 13 ½ %. Työnantajien sosiaalivakuutusmaksut lisääntyvät tällöin vastaavasti 11 %. Työttömyysvakuutusmaksua alennettiin tämän vuoden alusta 0,5 prosenttiyksikköä, ja työnantajan 0,25 prosentin suuruinen lapsilisämaksu poistui maaliskuun alusta.

Kotitalouksien yrittäjätulot maataloudesta lisääntyvät tänä vuonna 12 %. Tulopoliittisen kokonaisratkaisun mukaisesti maataloustuotteiden tavoitehintoja ja hintapoliittista tukea korotettiin maaliskuun alusta kustannusten nousun korvaamiseksi ja maataloustulon korottamiseksi 850 milj. mk. Syksyllä 1981 maataloudelle korvattiin edellisen maataloustuloratkaisun jälkeen tapahtunut tuotantokustannusten nousu — yhteensä 523,5 milj. mk, ja maataloustuloa korotettiin tulopoliittisen kokonaisratkaisun mukaisesti 182 milj. mk.

¹⁾ Eräät liitot irtaantuivat tulopoliittisesta kokonaisratkaisusta; niistä merkittävin oli SAK:hon kuuluva Metallityöväen Liitto.

²⁾ Tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyen indeksiehdon käytön rajoittamista koskevaa lakia muutettiin siten, että mainitun sisältöinen indeksiehto voitiin sisällyttää kokonaisratkaisun mukaisiin työ-, virka- ja toimiehtosopimuksiin.

35. Palkansaajien ansiotasoindeksi ja työkustannukset tuoteyksikköä kohti

	1978	1979	1980*	1981**	1982**	Keskimäärin 1971—1980
			muutos, prosenttia			
Sopimuspalkkaindeksi	4,4	9,8	9,4	10	..	9,4
Palkkojen liukuminen yms. tekijät	2,3	1,7	2,5	2 ½	..	4,6
Ansiotasoindeksi ¹⁾	6,7	11,5	11,9	12 ½	10 ½	13,9
Reaalinen muutos ²⁾	—0,8	3,7	0,3	½	1	1,7
Keskiansiot ³⁾	6,7	12,3	13,9	12 ½	10 ½	15,8
Työkustannukset tuoteyksikköä kohti koko kansantaloudessa ⁴⁾	2,5	6,5	11,1	11	8 ½	13,3
siitä tehdasteollisuudessa	—0,4	4,5	10,6	10	6 ½	12,8
Kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot	4,1	5,2	2,7	0	1 ½	3,1

¹⁾ Ilman lomatalourahaa.

²⁾ Ansiotasoindeksi jaettuna kuluttajahintaindeksillä.

³⁾ Laskettu jakamalla koko kansantalouden palkkasumma palkansaajien tehdyillä työtunneilla. Lukuihin vaikuttavat kaikki kansantalouden rakennemuutokset ja niihin sisältyy myös lomatalourahan vaikutus.

⁴⁾ Palkkojen ja työnantajain sosiaalivakuutusmaksujen indeksi jaettuna tuotannon volyyymi-indeksillä.

Markkinahakkuiden arvioidaan kuluvaan vuonna supistuvan. Kun keskimääräisen kanto-hintatason arvioidaan kohoavan 9—10 %, kotitalouksien yrittäjätulot metsätaloudesta lisääntyvät kuitenkin noin 5 %. Kotitalouksien muut yrittäjätulot lisääntyvät hieman viimevuotisista enemmän, jolloin kotitalouksien yrittäjätulot kasvanevat kaikkiaan 9 %.

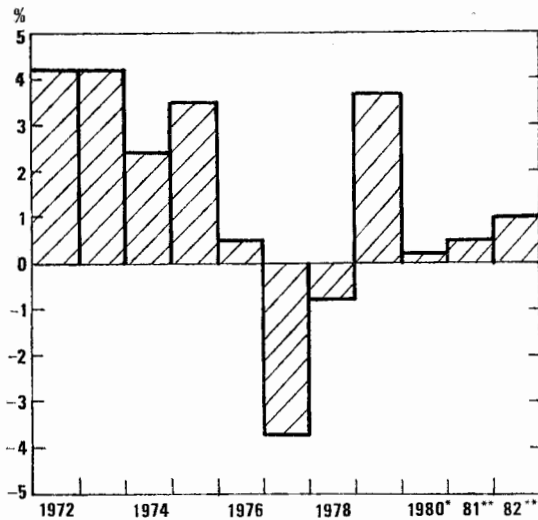
Yritysten kannattavuus oli vielä vuoden 1981 alkupuoliskolla hyvä, mutta heikentyy jonkin verran vuoden loppua kohten. Muiden kuin kotitalouksien saamat yrittäjätulot sekä omaisuustulot lisääntyvät kuitenkin lähes viimevuotisista vauhtia. Kansantulo kasvaa kaikkiaan 12 ½ %.

36. Kansantulo

	1980* osuus %	1978	1979	1980*	1981**	1982**	Keskimäärin 1971—1980
				muutos, prosenttia			
Palkat	53,3	5,9	14,7	16,1	13 ½	10 ½	16,0
Työnantajain sosiaalivakuutusmaksut	12,6	3,7	13,5	19,7	11	11	20,6
Kotitalouksien yrittäjätulot	15,9	8,2	8,5	6,1	9	7 ½	12,7
yrittäjätulot maataloudesta	2,2	—2,1	—0,2	6,4	12	10	8,2
yrittäjätulot metsätaloudesta ...	2,6	—0,8	39,3	21,7	5	15	10,5
muut yrittäjätulot	11,1	13,5	5,0	2,4	9	5	14,5
Omaisuustulot ja muut yrittäjätulot	5,9	69,0	60,3	13,9	11	11	12,2
Välilliset verot miinus tukipalkkiot	12,3	18,4	11,5	17,4	16	11	14,9
Yhteensä	100,0	9,5	15,4	14,9	12 ½	10	15,5

Vuonna 1982 palkansaajien ansiotasoindeksin arvioidaan kohoavan keskimäärin $10\frac{1}{2}\%$ tämänvuotisesta. Hinta-arvioiden perusteella näyttää siltä, että palkantarkistusindeksin nousu aiheuttaa vuoden 1982 helmikuussa pienen — ehkä noin puolen prosentin suuruisen — palkkojen indeksikorotuksen. Korotusta suurentaisi (pienentäisi) jonkin verran vaihtosuhteen mahdollinen paraneminen (heikkeneminen) kulu- van vuoden ensimmäisen ja viimeisen neljän-

Kuvio 16. Palkansaajien ansiotasoindeksin reaalin muutos edellisestä vuodesta

neksen välisenä aikana; vuoden sisällä tapahtuvaa vaihtosuhtekehitystä koskevat arviot ovat kuitenkin varsin epävarmoja. Kun palkatun työn panoksen ennustetaan pysyvän suunnilleen ennallaan, palkkasumma kasvaneeksi ensi vuonna myös $10\frac{1}{2}\%$). Työnantajain sosiaalivakuutusmaksut lisääntyvät vastaavasti 11 %. Tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyen työnantajan sairausvakuutusmaksua korotetaan vuoden 1982 alusta 0,6 prosenttiyksikköä ja työnantajan tapaturmavakuutusmaksua 0,27 prosenttiyksikköä. Lisäksi työeläkemaksuja alennetaan ensi vuoden alusta 0,9 prosenttiyksikköä eli 12,4 prosenttiin.

Yksityisten elinkeinonharjoittajien tulot maataloudesta lisääntyvät ensi vuonna arviolta 10 %. Tulopoliittisen kokonaisratkaisun mukaisesti maataloustuloa korotetaan kustannusten nousun korvaamisen lisäksi 224 milj. mk 1. 3. 1982 ja 202 milj. mk 1. 9. 1982. Maataloustuloa tarkistetaan lisäksi 1. 3. 1982 työehtosopimuksiin sisältyvän indeksiehdon mukaisesti. Kotitalouksien yrittäjätulot metsätaloudesta kasvavat hakkuiden lisääntymisen ja kantohintatason nousun vuoksi ensi vuonna arviolta 15 %. Kun muut kotitalouksien yrittäjätulot lisääntyvät hieman vähemmän kuin tänä vuonna, kotitalouksien yrittäjätulot kasvanevat kaikkiaan 7—8 %. Yritysten kannattavuus heikenee v. 1982 hieman tämänvuotisesta. Koko kansantulo kasvaneeksi 10 %.

¹⁾ Arviossa on vähentävänä tekijänä otettu huomioon työnantajalle maksettavien sairausvakuutus- ja äitiyspäivärahojen korottaminen.

7 Kustannukset ja hinnat

Kustannusten ja hintojen nousu kiihtyi edelleen v. 1980 tuntuvasti. Joulukuusta 1979 joulukuuhun 1980 kuluttajahintaindeksi kohosi 13,7 %, kotimarkkinoiden perushintaindeksi 16,4 % ja rakennuskustannusindeksi 13,8 %. Teollisuustuotteidemme hintakilpailukyky heikkeni v. 1980 hieman.

Tämän vuoden aikana — joulukuusta 1980 joulukuuhun 1981 — välilliset verot sekä valtion hinnat ja maksut nostavat indeksiä yhteensä 0,8 %. Vuoden 1981 tulo- ja menoarvion liittyivät mm. seuraavat maksuperusteiden korotukset ja uudet maksuperusteet: alkoholiuomat ja tupakka, öljytuotteiden valmisteverot, makeisvero ja tuoremehuista perittävä virvoitusjuomavero, sähkövero, toimituskirjoista perittävä leimavero (ajokortti ja ulkomaanpassi), rautatietariffit, postimaksut, lehtien kuljetusmaksut sekä eräät terveydenhuoltomaksut. Arvion sisältävät myös terveyskeskumaksun ja huviveron poistuminen sekä henkilöautojen tullausarvomenettelyn muutos. Samoin on otettu huomioon raha-arvan hinnan sekä televisiolupamaksujen korotus.

Maataloustuloratkaisujen arvioidaan nostavan indeksiä tämän vuoden aikana 1 ½ %. Arviossa on otettu huomioon maatalouden tavoitehintatuotteita sisältävien tuotteiden sekä margariinin hinnankorotusten kokonaisvaikutus. Siten siihen sisältyy myös jalostuskustannusten ja kaupan palkkioiden kohoamisen vaikutus.

Vaparaohitteisten asuinhuoneistojen vuokria voitiin valtioneuvoston joulukuussa 1980 antaman yleisohjeen mukaisesti korottaa maaliskuun 1981 alusta 40 penniä huoneistoalan neliömetriltä kuukaudessa, riippumatta siitä kumpi vuokrasuhteen osapuoli vastaa lämmityskustannuksista. Toukokuussa 1981 valtioneuvosto antoi uuden yleisohjeen, jonka perusteella vaparaohitteisten asuinhuoneistojen vuokria voitiin nostaa elokuun 1981 alusta enintään 65 penniä huoneistoalan neliömetriltä kuukaudessa, jos vuokranantaja vastaa läm-

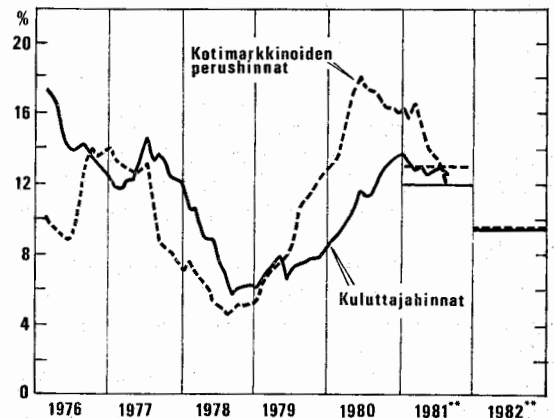
mityskustannuksista ja muussa tapauksessa enintään 10 penniä. Kun otetaan huomioon myös aravavuokrien nousu, asuntojen vuokrat nostanevat indeksiä kaikkiaan lähes 2 %.

Tuontihintojen (ilman vaikutusta vuokriin ja maatalouden kustannuksiin) arvioidaan nostavan indeksiä 3 ½ %, josta tuntuva osa aiheutuu jo tapahtuneesta öljytuotteiden tuontihintojen kohoamisesta.

Muiden kotimaisten kustannustekijöiden — kun otetaan huomioon kustannuspainetta lisäävinä tekijöinä mm. palkankorotukset ja sitä vähentävinä tekijöinä työnantajan lapsilisämaksun poistuminen, työttömyysvakuutusmaksun aleneminen sekä tuottavuuden nousu — arvioidaan nostavan indeksiä nettomääräisesti 2 ½ %.

Yhteensä mainittujen tekijöiden arvioidaan nostavan kuluttajahintaindeksiä vuoden 1980 joulukuusta vuoden 1981 joulukuuhun 10 %. Muun muassa viimeaikaisen valuuttakurssikehityksen vuoksi vuoden sisäinen hinta-arvio on

Kuvio 17. Kuluttajahintaindeksin ja kotimarkkinoiden perushintaindeksin muutokset edellisen vuoden vastaavasta kuukaudesta

kuitenkin loppuvuoden osalta jonkin verran epävarma. Vuonna 1981 keskimäärin kuluttajahintaindeksi kohonnee 12 % viimevuotisesta.

Hintavalvontaa toteutetaan kuluvan sopimuskauden aikana edelleen vuoden 1974 pysyväs- luonteisen hintavalvontalainsäädännön nojalla. Lisäksi tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liit- tyen teollisuuden ja kaupan keskusjärjestöt antoivat jäsenilleen ja jäsenjärjestöilleen helmi-

kuussa kehotuksen pidättäytyä tulopoliittisen kokonaisratkaisun aiheuttamista hintojen ja maksujen korotuksista 15.2.—15.5.1981 vä- lisenä aikana. Järjestelyn aikana voitiin kuiten- kin toteuttaa maataloustuloratkaisun aiheutta- mat hinnankorotukset. Muina korotustekijöinä voitiin ottaa huomioon ainoastaan merkittävät ulkoisten tekijöiden aiheuttamat kustannusten nousut.

37. Hinta- ja yksikköarvoindeksejä

	1978	1979	1980	1981**	1982**	Keskimäärin 1971—1980
	muutos, prosenttia					
Viennin yksikköarvoindeksi	6,2	12,4	11,5	10	8	14,1
Tuonnin yksikköarvoindeksi	10,9	15,6	16,8	13	9	14,8
Kuluttajahintaindeksi	7,6	7,5	11,6	12	9 ½	12,1
Kotimarkkinoiden perushintaindeksi	5,5	9,7	16,4	13	9 ½	12,5
Maataloustuotteiden tuottajahintaindeksi	5,7	6,1	12,0	13	12	12,2
Rakennuskustannusindeksi	5,5	10,0	13,4	10 ½	9 ½	12,3

Kuluttajahintaindeksin muutos v. 1982 on ennustettu seuraavien arvioiden ja oletusten sekä edellä esitettyjen tuloarvioiden pohjalta:

— Välilliset verot sekä valtion hinnat ja maksut nostavat indeksiä yhteensä 1 ½ %. Vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesitykseen liit- tyvät mm. seuraavat maksuperusteiden korot- tukset: alkoholiuomat ja tupakka, rautatieta- riffit, katsastusmaksut, eräät terveydenhuolto- maksut, posti- ja telemaksut sekä öljytuottei- den valmisteverot ja varmuusvarastointimaksut.

— Maataloudelle korvataan kustannusten nousu ja maataloustuloa korotetaan tulopoliit- tisen kokonaisratkaisun mukaisesti.

— Valtioneuvosto antaa vuoden 1981 lo- pulla yleisohjeen, jonka perusteella vapaara- hoitteisten asuinhuoneistojen vuokria voidaan vuoden 1982 maaliskuun alusta korottaa kiin- teistökuustannusten nousua vastaavasti. Arvioissa on oletettu, että pääoman tuottoa ei yleisoh- jeessa oteta huomioon. Keskimääräisen arava- vuokratason on oletettu kohoavan suunnilleen yhtä paljon kuin muiden asuinhuoneistojen vuokratason.

— Tuontihinnat kohoavat edellisvuotisesta keskimäärin 9 %. Öljytuotteiden keskimääräi- set tuontihinnat kohoavat muiden tuontitava- roiden hintoja enemmän.

— Työnantajien sosiaalivakuutusmaksujen maksuperusteita muutetaan edellisessä luvussa

esitetyn mukaisesti, ja työn tuottavuus nousee yrittäjätoiminnassa 2 ½ %.

Esitettyjen arvioiden ja oletusten perusteel- la kuluttajahintaindeksi kohoaisi vuoden 1981 joulukuusta vuoden 1982 joulukuuhun arviol- ta 9 ½ %. Vuonna 1982 keskimäärin indeksi olisi samoin 9 ½ % tämänvuotista korkeampi.

Hintakilpailukyky, joka vuosina 1977— 1979 koheni tuntuvasti, heikkeni v. 1980 hie- man. Teollisuuden työkuustannukset tuoteyk- sikköä kohti laskettuina kohonnevat tänä vuon- na keskimäärin 10 %. Kun lisäksi otetaan hu- mioon viimeaikaisten valuuttakurssien muutos- ten aiheuttama markan ulkoisen arvon kohoai- minen suhteessa vientimaiden valuuttoihin, hin- takilpailukyky heikkenee arviolta 4 %. Työkus- tannusten nousu tuoteyksikköä kohti jäänee meillä v. 1982 jonkin verran tämänvuotista pienemmäksi, ja hintakilpailukyky pysynee suunnilleen ennallaan. Valuuttakurssimuutosten vaikea ennustettavuus tekee kuitenkin kilpai- lukykyarviot varsin epävarmoiksi. Jos kus- tannukset ja hinnat nousevat esitetyllä tavalla, vuoteen 1983 on kasautumassa merkittäviä in- flaatiopaineita vuoden 1982 lopulle ajoittuvien tulonkorotusten ja sopimuksiin sisältyvän in- deksiehdon vuoksi. Kilpailuasemiamme turvaa- minen vastaisuudessa edellyttääkin, että kus- tannusten ja hintojen nousua onnistutaan vuo- sina 1981—1982 hillitsemään tässä arvioidusta.

8 Käytettävissä oleva tulo ja sen käyttö

8.1 Käytettävissä oleva tulo

Tuotantotoiminnan nopea kasvu vuosina 1979—1980 nosti tuntuvasti myös kotimaisia käytettävissä olevia tuloja. Vaihtosuhteen heikkenemisen takia käytettävissä olevat reaalitytulot kasvoivat kuitenkin hitaammin kuin tuotannon määrä. Vuosina 1981—1982 kansantalouden käytettävissä olevat reaalitytulot lisääntyvät vain vähän sekä tuotannon kasvun hidastumisen että vaihtosuhteen yhä jatkuvan heikentymisen takia.

Eri sektoreiden välisessä tulojaossa on viime vuosina tapahtunut huomattavia muutoksia, jotka ovat heijastelleet noudatettua talouspolitiikkaa ja suhdannekierron aikana tapahtuvaa normaalia vaihtelua. Finanssijärjestelmän automatiikka mutta myös elvytystoimien osittainen

purkaminen kasvattivat v. 1980 julkisyhteisöjen ja rahoituslaitosten tuloja yritysten ja kotitalouksien tulojen kustannuksella. Julkisyhteisöjen tulo-osuuden ennustetaan v. 1981 edelleen kohoavan, mutta supistuvan v. 1982. Kotitalouksien tulot kasvoivat vuosina 1979—1980 selvästi hitaammin kuin muut kotimaiset tulot. Hidas kasvu jatkuu v. 1981, mutta v. 1982 kotitalouksien tulo-osuus näyttää jälleen kohoavan. Kotitalouksien tulo-osuus on v. 1982 lähellä pitkän aikavälin keskiarvoa. Yritysten tulo-osuus kääntyi laskuun v. 1980, ja laskun odotetaan jatkuvan vielä v. 1981. Yritysten poistot, joita kansantalouden tilinpidossa ei sisällytetä käytettävissä oleviin tuloihin, lisääntyvät kuitenkin ennustekaudella vielä selvästi.

38. Käytettävissä oleva tulo

	1978	1979	1980*	1981**	1982**
	muutos, prosenttia				
Yksityinen sektori	13,3	17,9	13,9	11	10
kotitaloudet	12,1	13,4	13,9	12	11
yhteisöt	40,4	100,9	13,9	6	3
yritykset	— 42,5	— 99	0
rahoituslaitokset	— 16,1	35,9	41,8	13	2
voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	— 7,6	8,6	— 21,5	3	10
Julkisyhteisöt	0,7	8,6	17,7	18	9
valtio	— 3,3	— 4,2	18,8	22 ½	4 ½
kunnat ja kuntainliitot	5,8	13,4	14,8	17 ½	12 ½
sosiaaliturvarahastot	— 46,9	132,2	61,4	— 9	— 4 ½
Yhteensä	12,1	15,4	14,9	12 ½	10

Vuonna 1978 alkanut yritystoiminnan myönteinen tulokehitys hidastui lievästi v. 1980, jolloin voimakas vaihtosuhteen heikkeneminen supisti yritysten toimintaylijäämää. Toimialoista parhaiten menestyivät v. 1980 metsäteollisuus ja kemian teollisuus.

Vuonna 1981 yritysten kannattavuus ja rahoitusasema heikentyvät jonkin verran, erityisesti yritysten kasvavat korkomenot heikentävät tulosta. Vuonna 1982 kannattavuutta pitävät yllä työeläkemaksujen alennus ja vähenevästä investointitoiminnasta johtuva velkarasi-

tuksen pieneneminen. Kokonaisuudessaan kannattavuus saattaa kuitenkin edelleen jonkin verran alentua. Valuuttakurssikehityksellä on ollut varsin suuri vaikutus eri toimialojen kannattavuuteen. Dollarin erittäin nopea vahvistuminen vuoden 1981 aikana tukee erityisesti kemiallisen metsäteollisuuden tuloskehitystä. Myös ruplan kurssi on vahvistunut dollaria seuraten, ja tämä on ylläpitänyt puolestaan metalliteollisuuden kannattavuutta. Liikevaihdon ennakoitu kasvu pitäisi metalliteollisuuden tuloskehityksen v. rraten tyydyttävänä myös v. 1982.

39. Käytettävissä olevan tulon jakauma

	1978	1979	1980*	1981**	1982**
	prosenttia				
Yksityinen sektori	72,9	74,5	73,8	72 ½	73
kotitaloudet	69,1	68,0	67,4	67	67 ½
yhteisöt	3,8	6,5	6,4	5 ½	5 ½
yritykset	-0,7	1,5	0,7	0	0
rahoituslaitokset	3,5	4,1	5,1	5	4 ½
voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1,0	0,9	0,6	½	½
Julkisyhteisöt	27,1	25,5	26,2	27 ½	27
valtio	10,3	8,6	8,9	9 ½	9
kunnat ja kuntainliitot	16,4	16,1	16,1	17	17
sosiaaliturvarahastot	0,4	0,8	1,2	1	1
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100	100

Rahoituslaitosten tulot kasvoivat erittäin nopeasti vuosina 1979—1980. Tämä johtui lähinnä työeläkemaksujen korotuksista, jotka paransivat merkittävästi vakuutuslaitoksiin kuuluvien työeläkerahastojen rahoitusasemaa. Rahoituslaitosten tulojen kasvua nopeuttivat lisäksi korkokannan korotukset ja luottokannan nopea kasvu, joka vuoden 1980 lopulla alkoi kuitenkin hidastua rahapolitiikan kiristämisen takia. Kiristynyt rahapolitiikka heikensi erityisesti liikepankkien kannattavuutta. Vuosina 1981—1982 rahoituslaitosten tuloja lisää lähinnä kasvava luottokanta. Työeläkemaksun alentaminen 12,4 prosenttiin vuoden 1982 alusta (ennen 13,3 %) hidastaa rahoituslaitosten tulojen kasvua.

Voittoa tavoittelemattomiin yhteisöihin luetaan asunto-osakeyhtiöt ja -osuuskunnat sekä mm. seurakunnat, säätiöt ja poliittiset ja amma-

tilliset järjestöt. Asuntoyhteisöjen tulokehitystä rasitti v. 1980 erityisesti nopea kustannusten nousu, jota ei täysimääräisesti siirretty kannettuihin maksuihin. Tulojen kasvun arvioidaan jäävän hitaaksi myös vuosina 1981—1982.

Kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot v. 1980 kasvoivat 2,7 %. Ostovoiman hitaahkoon kasvuun vaikuttivat verotuksen lievä kiristyminen, yrittäjätulojen hidas kasvu ja nopeutunut inflaatio. Vuonna 1981 kotitalouksien välittömät verot kasvavat viidenneksen edellisvuotisesta. Tämä johtuu verotuksen lievästä kiristymisestä sekä veronpalautusten ja jälkiverojen kirjausten ajoittumisesta. Kun myös reaaliensiodien kasvu jää pieneksi eikä työllisyyskään enää paljon kasva, kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot eivät kasva lainkaan v. 1981. Vuonna 1982 kotitalouksien ostovoiman ennustetaan kasvavan 1 ½ %.

40. Kotitalouksien käytettävissä oleva tulo

	1980* osuus %	1978	1979 muutos, prosenttia	1980* prosenttia	1981**	1982**
Palkat	77,3	5,9	14,7	16,1	13 ½	10 ½
Työnantajain sosiaalivakuutusmaksut	18,4	3,7	13,5	19,7	11	11
Yrittäjätulot ja yrittäjätulojen otot	23,1	8,2	8,5	6,1	9	7 ½
maatalous	3,3	— 2,1	— 0,2	6,4	12	10
metsätalous	3,7	— 0,8	32,3	21,7	5	15
muut	16,1	12,5	5,0	2,1	9	5
Omaisuustulot	4,3	6,0	13,0	54,0	16 ½	10 ½
Tulonsiirrot, netto	— 23,1	— 14,4	12,5	23,3	15	6
siitä välittömät verot ¹⁾	— 26,0	— 6,4	8,7	18,2	19 ½	12 ½
Yhteensä	100,0	12,1	13,4	13,9	12	11

¹⁾ Valtion ja kuntien välittömät verot ja vakuutettujen kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut.

8.2 Kulutus

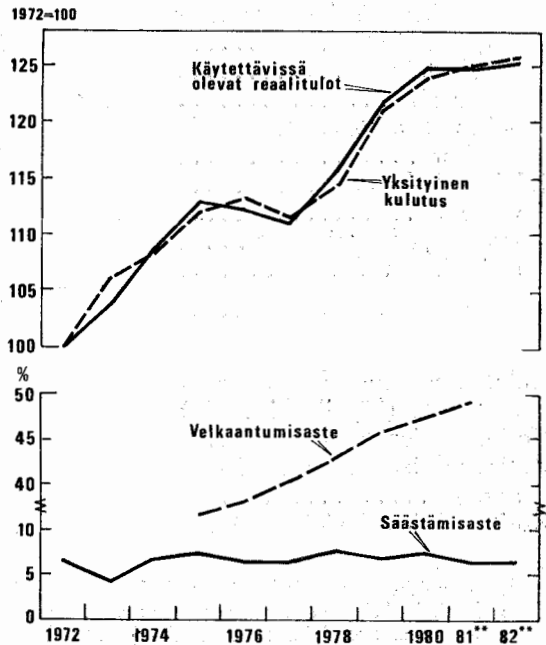
Yksityinen kulutus v. 1980 kasvoi 2,5 %. Kestokulutustavaroiden kysyntä lisääntyi 6,6 %; viihde-elektroniiikan myynti kasvoi nopeasti ja autokauppa jatkui vilkkaana. Puolikestävien kulutustavaroiden kysyntä lisääntyi 1,7 %. Tekstiilien, vaatteiden ja jalkineiden myynti kasvoi hyvin heikosti. Lyhytikäisten kulutustavaroiden kysyntä pysyi ennallaan ja palvelusten kysyntä lisääntyi 3,9 %.

Kotitalouksien rahoitusasema vahvistui v. 1980 edelleen. Niiden käytettävissä olevat reaalitytulot suurenivat 2,7 % ja säästämisaste nousi 0,2 prosenttiyksikköä. Kotitalouksien saamat luotot kasvoivat 18 %. Asuntoluotot lisääntyivät edelleen ripeästi — 20 % — mutta kulutusluotot aiempaa hitaammin eli 14,5 %. Kotitalouksien rahoitusvarat suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin nousivat v. 1980 lähes pitkän aikavälin keskimääräiselle tasolle; kuitenkin myös velkaantuneisuus kohosi edelleen.

Vuonna 1981 yksityisen kulutuksen kasvun arvioidaan edelleen hidastuvan. Säästämisasteen ennustetaan laskevan yhden prosenttiyksikön. Rahoitusmarkkinoiden keväällä 1981 alkanut keveneminen on helpottanut kulutusluottojen saantia, mutta kestokulutustavaroiden kysynnän arvioidaan silti supistuvan hieman edellisvuotisesta. Palvelusten kysyntä kasvaneeksi 3 % ja puolikestävien ja lyhytikäisten kulutustava-

roiden kysyntä ½ %. Koko yksityisen kulutuksen v. 1981 odotetaan lisääntyvän vain 1 prosenttiin.

Kuvio 18. Kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot ja yksityinen kulutus sekä kotitalouksien säästämis- ja velkaantumisaste

Vuonna 1982 yksityisen kulutuksen kasvun ennustetaan jäävän yhteen prosenttiin. Inflaation hidastuminen, mutta myös eläkkeiden yms. sosiaalivakuutusetuksien nopea kasvu yhdessä neutraalin verovaikutuksen kanssa turvaavat 1 ½ prosentin kasvun käytettävissä oleviin reaalityuloihin. Rahoitusmarkkinat säilynevät melko keveinä, mutta kotitalouksien säästämissä enustetaan pysyvän ennallaan.

Vuonna 1980 julkisen kulutuksen määrä kasvoi 4 %. Puolustusvoimien kalustohankinnat nostivat valtion kulutusmenojen kasvua 2 ½ prosenttiyksikköä. Kuntien menoista nopeimmin kasvoivat hallinnon ja sosiaalitoimen menot.

Vuonna 1981 valtion kulutusmenojen kasvu hidastuu selvästi, kun mm. henkilöstölisäykset jäävät melko pieniksi. Sen sijaan korjaus- ja kunnossapidon määrärahoja on lisätty huomattavasti. Kuntien kulutuksen kasvun arvioidaan kuluvaan vuonna nopeutuvan mm. hyvän rahoitustilanteen vuoksi. Sosiaalitoimen palveluja lisätään edelleen keskimääräistä nopeammin, kun sen sijaan opetustoimen menojen kasvua hidastaa oppilasikäloukkien pieneneminen. Julkisen kulutuksen arvioidaan v. 1981 kasvavan 3 ½ %. Vuonna 1982 julkisen kulutuksen kasvu säilyy ennallaan.

41. Kulutus

	1980* osuus %	1978	1979 määrän	1980* muutos, prosenttia	1981**	1982**	Keskimäärin 1971—1980
Yksityinen kulutus	100,0	2,6	5,6	2,5	1	1	2,8
kotitaloudet	97,1	2,6	5,7	2,4	1	1	2,9
kestokulutustavarat	10,3	— 1,7	14,9	6,6	— 4	— 3	5,0
puolikestävät kulutustavarat	12,8	3,6	6,1	1,7	½	1	1,9
lyhytikäiset tavarat	39,9	2,7	4,4	0,4	½	1	1,9
palvelukset	31,8	4,2	4,6	3,9	3	3	4,0
muut ¹⁾	2,3	— 7,1	1,7	1,3	5,0
voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	2,9	2,6	2,8	4,5	0,4
Julkinen kulutus	100,0	3,8	3,7	4,1	3 ½	3 ½	5,3
valtio	33,2	4,1	3,1	4,7	2 ½	3 ½	3,1
kunnat ja kuntainliitot	63,7	3,7	3,5	3,8	4 ½	3 ½	6,7
sosiaaliturvarahastot	3,1	4,2	0,9	6,2	2,9
Yhteensä		2,9	5,1	2,9	1 ½	2	3,4
				prosenttia			
Kulutuksen osuus bruttokansantuotteesta (käypiin hintoihin)		74,6	73,7	73,3	73	74	
Kotitalouksien kulutusaste		92,7	93,1	92,9	94	94	
Kotitalouksien velkaantumisaste ²⁾		42,7	45,9	47,6	49	50	
Kotitalouksien likvidisyys ³⁾ ...		57,5	58,5	59,2	60	60	

¹⁾ Ryhmään muut sisältyvät markkinattomat hyödykkeet sekä ulkomaiset kulutusmenot, netto.

²⁾ Kotitalouksien velat vuoden lopussa suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin.

³⁾ Kotitalouksien käteisraha, käteis- ja aikatalletukset vuoden lopussa suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin.

8.3 Investoinnit

Investointien suhdannevaihtelut ovat Suomessa olleet jyrkkiä, ja tämä piirre on sävyttänyt selvästi myös 1970-luvun puolivälin jälkeistä investointikehitystä. Vuosina 1976—1978 investoinnit supistuivat Suomessa yhteensä neljänneksen eli enemmän kuin yleensä muissa OECD-maissa. Vaikka investointien kasvu vuoden 1978 jälkeen on ollut varsin nopea, tosiasiaa on vain palattu 1970-luvun puolivälin investointitasolle. Niinpä kansantalouden investointiaste oli v. 1980 matalampi kuin keskimäärin vuosina 1960—1980 ja noin 6 prosenttiyksikköä huippuvuoden 1975 investointiastetta pienempi (v. 1980 24,6 %, v. 1975 31,0 %, vuosina 1960—1980 26,1 %).

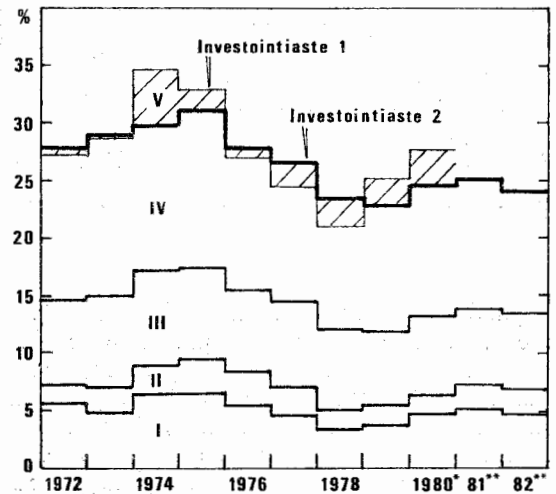
Suureksi osaksi investointiasteen hitaan kohoamisen vuoksi vuosien 1979—1980 kasvuvaiheeseen ei liittynyt yhtä vaikeita ylikuumenemiso ongelmia kuin aiemmissa korkeasuhdanteissa. Investointikysyntää myös hillittiin talouspoliittisin toimin, mm. investointivaraus-kannustimia lisättiin, eräät talonrakennushankkeet saatettiin investointiveron alaisiksi ja vienti- ja suhdannetalletuksia kerättiin.

Vuoden 1980 lopulta lähtien investointitoiminta on alkanut selvästi hiljentyä. Silti investoinnit säilyvät vielä v. 1981 nopeimmin kasvavana kysyntätekijänä kansantaloudessa. Tehdasteollisuudessa kasvua tukevat mm. suurten investointihankkeiden pitkä rakennusaika sekä paperiteollisuudessa osin myös dollarin vahvistumisen takia suotuisana pysynyt kannattavuus. Sähkö-, kaasu- ja vesihuollon investoinnit kasvavat huomattavasti. Pääomavaratyypeistä kone- ja laitehankinnat lisääntyvät vielä verraten runsaasti viimevuotisista. Liikkeen rakentamisen arvioidaan investointiveron poistumisen jälkeen väliaikaisesti uudelleen vilkastuvan.

Vuonna 1982 investointien ennustetaan supistuvan, mutta monistakin syistä supistuminen jäänee nyt loivemmaksi kuin useissa aikaisemmissa matalasuhdannevaiheissa. Kapasiteetin käyttöasteen ei odoteta laskevan kovin jyrkästi, minkä tähden yritysten kannattavuuskin heikentyy vähemmän kuin esim. 1970-luvun puolivälin jälkeen. Myös tästä syksystä lähtien käyttöön asteittain vapautuvat yritysten erityistalletukset tukevat osaksi jo ensi vuoden aikana tuotannollisia investointeja. Lisäksi tasapainoinen vaihtotasekehitys pitäneen rahoitusmarkkinat verraten keveinä.

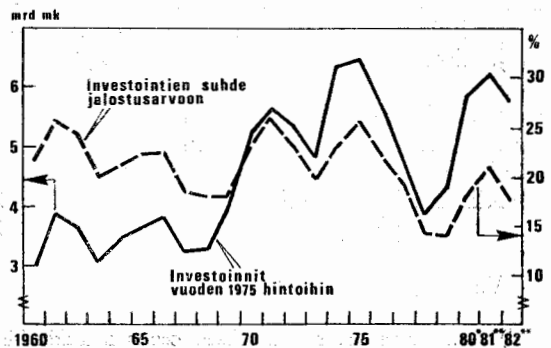
Tehdasteollisuuden investointien odotetaan v. 1982 supistuvan vajaan kymmeneksen, ja myös muilla toimialoilla investoinnit pienenevät sähkö-, kaasu- ja vesihuoltoa lukuun ot-

Kuvio 19. Investointiaste ja investointien jakauma

- I Teollisuuden investoinnit.
 - II Sähkö-, kaasu- ja vesilaitosten investoinnit.
 - III Asuntoinvestoinnit.
 - IV Muut kiinteät investoinnit.
 - V Varastojen muutos.
- Investointiaste 1 = Kokonaisinvestointien osuus markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta.
 Investointiaste 2 = Kiinteiden investointien osuus markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta.

Kuvio 20. Teollisuuden investoinnit

tamatta. Pääomatavaratyypeistä vähenevät eniten kone- ja laitehankinnat kolme vuotta kestäneen nopean nousun jälkeen; asuinrakennusinvestoinnit supistuvat pari prosenttia. Yksityisten investointien yhteensä odotetaan supistuvan 4 ½ %.

nusinvestoinnit supistuvat pari prosenttia. Yksityisten investointien yhteensä odotetaan supistuvan 4 ½ %.

42. Kiinteät investoinnit toimialoittain

	1980* osuus %	1978	1979 määrän muutos, prosenttia	1980*	1981**	1982**	Keskimäärin 1971—1980
Maa- ja metsätalous	8,8	— 1,9	5,2	9,1	— 1	— 5	1,0
Teollisuus	19,0	— 19,2	11,7	36,3	7	— 8	— 1,5
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto ...	6,6	— 36,3	27,3	— 5,2	28	10	3,5
Kauppa-, ravitsemis- ja majoitus- toiminta	5,2	0,7	11,1	6,8	3	— 2	— 3,8
Asuntojen omistus	27,6	— 1,7	— 3,4	4,3	1 ½	— 2	1,5
Muut	32,8	— 4,3	0,8	5,1	1	— 5	0,6
Yhteensä	100,0	— 8,7	3,8	9,6	4	— 3 ½	0,5

Julkisten investointien muutokset ovat viime vuosina olleet varsin pieniä ja niiden osuus kokonaistuotannosta on pysytellyt runsaana 3 prosenttina. Vuonna 1982 julkisten investointien ennustetaan lisääntyvän pari prosenttia. Osin kasvu perustuu aiempina vuosina mm. suhdannepoliittisista syistä lykättyjen rakennuskohteiden käynnistymiseen.

Varastot lisääntyivät vuosina 1979 ja 1980 tuntuvasti, mutta kuluvana vuonna kasvu on hidastunut selvästi. Samalla kasvun painopiste on siirtymässä raaka-aine- ja puolivalmisteverastoista valmiiden tuotteiden varastoihin. Vuonna 1982 varastot säilynevät määrältään jokseenkin edellisen vuoden tasolla.

43. Investoinnit pääomatavaratyypeittäin

	1980* osuus %	1978	1979 määrän muutos, prosenttia	1980*	1981**	1982**	Keskimäärin 1971—1980
Talonrakennukset	49,1	— 2,9	— 0,8	7,5	1 ½	— 2 ½	1,5
asuinrakennukset	27,6	— 1,7	— 3,4	4,3	1 ½	— 2	1,5
muut talonrakennukset	21,5	— 4,4	2,8	11,8	1	— 3	1,6
Maa- ja vesirakennukset	13,0	— 4,6	— 1,4	0,1	1	0	— 1,1
Koneet ja laitteet	37,9	— 18,2	13,4	16,5	9	— 6	— 0,1
Yhteensä	100,0	— 8,7	3,8	9,6	4	— 3 ½	0,5
yksityiset	87,2	— 10,2	4,1	10,8	4 ½	— 4 ½	0,4
julkiset	12,8	0,8	1,5	2,6	3	2	1,2

Investointien osuus bruttokansantuotteesta (käypiin hintoihin)

prosenttia

Kiinteät investoinnit	23,4	22,8	24,6	25	24
yksityiset	20,1	19,7	21,4	22	21
julkiset	3,3	3,1	3,2	3	3
Varastojen muutos ¹⁾	— 2,4	2,3	3,1	½	— 1

¹⁾ Varastojen arvon muutoksen osuus markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta.

8.4 Säästäminen ja rahoitustasapaino

Kansantalouden säästämisaste kohosi lievästi v. 1980 taloudellisen kasvun jatkuttua edelleen nopeana. Eniten lisääntyivät rahoituslaitosten ja julkisyhteisöjen säästöt. Kotitalouksien säästämisaste pysyi lähes ennallaan ja yritysten säästäminen jäi puoleen edellisvuotisesta. Säästämisen rakenteen muutos johtui mm. TEL-maksujen korotuksesta ja verotuksen lievästä kiristymisestä. Poistojen kansantuote-

osuus pysyi ennallaan. Taloudellisen kasvun hidastuessa vuosina 1981—1982 nettosäästämisen osuus kansantuotteesta alenee kokonaisuudessaankin, mutta etenkin kotitalouksien ja yritysten osalta. Yritysten poistot lisääntyvät kuitenkin nopeasti ja yritysten bruttosäästöt kasvavat lähes yhtä nopeasti kuin kansantuote. Vuonna 1982 kansantalouden säästämisasteen arvioidaan laskevan yhden prosenttiyksikön lähinnä rahoituslaitosten ja julkisyhteisöjen säästämisen pienentymisen takia.

44. Säästäminen sektoreittain

	1978	1979	1980*	1981**	1982**
	prosenttia markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta				
Nettosäästäminen	10,2	11,2	11,6	11	10
kotitaloudet	4,3	4,0	4,1	3 ½	3 ½
yritykset	— 0,6	1,3	0,6	0	0
rahoituslaitokset	3,0	3,5	4,3	4 ½	4
voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	— 0,8	— 0,8	— 1,1	— 1	— 1
julkisyhteisöt	4,3	3,3	3,6	4	3 ½
Kiinteän pääoman kuluminen	12,8	13,2	13,2	13 ½	13 ½
Bruttosäästäminen	22,9	24,4	24,8	24 ½	23 ½

Pääomanmuodostus lisääntyi v. 1980 kotimaista säästämistä nopeammin. Kasvu oli nopeinta yrityssektorissa, mutta myös kotitalouksien investoinnit lisääntyivät paljon. Varastoinvestointien kasvu vastasi 1 prosenttia BKT:sta. Vuonna 1981 pääoman bruttomuodostus kasvaa hitaammin kuin kansantuote; vaikka kiinteät investoinnit säilyvät nopeimmin kasvavana kysyntätekijänä, niin toisaalta varastoinvestoinnit jäävät selvästi pienemmiksi kuin edellisenä vuonna. Vuonna 1982 sekä varastoinvestoinnit että kiinteät investoinnit supistunevat.

Pääomanmuodostuksen ja säästämisen väli-

nen epätasapaino muodostui päättyneessä korkeasuhdanteessa odotettua vähäisemmäksi. Kotimaisten sektoreiden rahoitusali jäämä oli v. 1980 vain 2,8 % kansantuotteesta. Suhdanteilanteeseen nähden hyvä rahoitustasapaino johtui mm. investointiasteen jäämisestä huomattavasti aikaisempia huippuja matalammalle tasolle ja myös investointitavaroiden lisääntyneestä kotimaisuusasteesta. Vuonna 1981 rahoitusali jäämä jäänee 1 ½ prosenttiin kansantuotteesta ja v. 1982 kotimainen säästäminen ylittää lievästi pääomanmuodostuksen. Vaikka säästämisaste laskee, niin investointiaste alenee matalasuhdannevaiheessa vielä enemmän.

45. Kansantalouden rahoitustasapaino

	1978	1979	1980*	1981**	1982**
	prosenttia	markkinahintaisesta	bruttokansantuotteesta		
Pääoman bruttomuodostus ¹⁾	21,0	25,1	27,7	25 ½	23
kotitaloudet	5,7	5,5	6,2	6	6
yritykset	7,4	12,0	13,8	12	9 ½
rahoituslaitokset	0,8	0,9	0,9	1	1
voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	3,3	3,1	3,0	3	3
julkisyhteisöt	3,8	3,6	3,7	3 ½	3 ½
Bruttosäästäminen ²⁾	22,9	24,4	24,7	24 ½	23 ½
kotitaloudet	7,8	7,5	7,6	7	7
yritykset	6,0	8,5	7,8	7 ½	7 ½
rahoituslaitokset	3,3	3,8	4,6	4 ½	4 ½
voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,5	0,5	0,2	0	0
julkisyhteisöt	5,3	4,1	4,4	5	4 ½
Rahoitusylijäämä = vaihtotaseen ylijäämä ...	1,9	—0,5	—2,8	—1 ½	½
kotitaloudet	2,1	2,0	1,4	1	1
yritykset	—1,4	—3,5	—6,1	—4 ½	—2
rahoituslaitokset	2,6	2,9	3,7	3 ½	3 ½
voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	—2,8	—2,7	—2,8	—3	—3
julkisyhteisöt	1,7	0,5	0,8	1 ½	½
tilastollinen ero ³⁾	0,0	—0,3	—0,1

¹⁾ Kiinteän pääoman bruttomuodostus ja varastojen lisäys sekä maanostot, netto.

²⁾ Ml. pääomansiirrot, netto.

³⁾ Kysynnän ja tarjonnan taseeseen sisältyvä tilastollinen ero.

Yritysten rahoitustilanteen kehittyminen selittää pääosan kotimaisen rahoitustasapainon muutoksista. Investointien ja rahoitusaliäämän kasvusta huolimatta yrityssektorin rahoitusrakenne pysyi v. 1980 hyvänä, metsä- ja kemian teollisuuden yritykset pystyivät jopa supistamaan velkansa osuutta liikevaihdosta. Yritysten investointikäyttäytymiseen vaikuttivat hallituksen suhdannepoliittisten toimien ohella 1970-luvun jälkipuoliskon kokemukset. Korkea kansainvälinen korkotasoa ja kotimaisen rahoituksen saatavuuden heikkeneminen syksyllä 1980 jarruttivat osaltaan uusien investointien aloituksia ja erityisesti varastojen kasvattamista. Pääosin vuoden 1982 aikana yrityksille

palautettavat suhdannepoliittiset erityistalletukset keventävät osaltaan yritysten rahoitustilannetta ja vaimentanevat tuotannollisten investointien supistumista.

Kotitalouksien rahoitusyliäämä supistui v. 1980 lähinnä asuntoinvestointien kasvun johdosta. Kotitalouksien investoinnit kasvavat edelleen v. 1981, mutta säästäminen supistuu hieman, joten velkaantuminen kasvaa edelleen. Kotitalouksien rahoitusyliäämän osuuden kansantuotteesta ennustetaan jäävän vuosina 1981—1982 edellisvuotisia pienemmäksi. Julkisyhteisöjen vastaava osuus kasvaa verotuksen kiristyessä v. 1981, mutta alenee uudelleen v. 1982.

9 Julkinen talous

9.1 Valtiontalous

Vuonna 1980 valtion tulojen kasvu kiihtyi varsin tuntuvasti samalla kun menojen kasvu hidastui. Valtiontalouden tasapaino parani, mutta silti valtiontaloudessa syntyi tuloalijäämää noin miljardi markkaa (asetelma 46). Vuodesta 1978 alkaen valtiontalouden tasapaino onkin ollut merkittävästi heikompi kuin aikaisempina vuosina, jolloin tuloylijäämällä on yleensä voitu rahoittaa valtaosa valtion finanssijoituksista ja velan kuoletuksista. Bruttorehoitustarve supistui 0,2 mrd markalla 5,6 mrd markkaan. Valtio nosti v. 1980 pitkäaikaisia lainoja 5,0 mrd mk, ja loppuosa rahoitustarpeesta katettiin lähinnä purkamalla lyhytaikaisia rahoitusvarauksia.

Kansantalouden tilinpidon mukainen kehitys oli samansuuntainen kuin edellä kassalaskelmien pohjalta saatu kuva (asetelma 47). Tulojen menoja nopeampi kasvu käänsi valtion säästämisen jälleen nousuun kolme vuotta pe-

räkkäin jatkuneen alenemisen jälkeen. Kun investoinnit lisääntyivät määrältään hieman, nettoluotonanto oli kuitenkin edelleen poikkeuksellisesti negatiivinen kuten jo v. 1979.

Valtion tulojen kasvun nopeutuminen aiheutui kokonaan välittömien verojen kehityksestä. Tulo- ja varallisuusveron tuottoa lisäsi mm. veronkantouudistus, joka vähensi valtion osuutta veronpalautuksista. Tuottoa kohotti myös se, että veroperusteiden inflaatiotarkistus (7,5 %) oli pienempi kuin ansioiden kehitys, minkä vuoksi veroprogressio kohdistui aikaisempaa suurempaan osaan tulojen kasvusta. Valtion tulo- ja varallisuusveron tuotto nousi 29 %, kun kasvu v. 1979 oli vain 2 %. Menojen lisääntymistä hillitsi merkittävimmin tukipalkkioiden kasvun hidastuminen vuoden 1979 poikkeuksellisen suuren nousun jälkeen. Tulot yhteensä lisääntyivät 15 ½ % eli 5 prosenttiyksikköä enemmän kuin v. 1979. Menojen kasvu oli prosenttiyksikön tulojen kasvua pienempi.

46. Valtiontalouden (ml. rahastot) rahoitus¹⁾

	1978	1979	1980	1981**
		miljoonaa	markkaa	
Verotulot	30 903	33 672	39 384	46 490
Muut tulot	3 072	3 729	4 166	4 490
Tulot ilman rahoitustaloustoimia	33 975	37 401	43 550	50 980
Tavaroiden ja palvelusten ostot ²⁾	14 185	15 958	18 095	20 345
Siirtomenot ³⁾	19 495	23 390	26 452	30 980
Menot ilman rahoitustaloustoimia	33 680	39 348	44 547	51 325
Tuloylijäämä (+)	295	-1 947	- 997	- 345
Finanssijoitukset, netto ⁴⁾	- 2 754	- 2 719	- 3 139	- 3 185
Valtionvelan kuoletukset	- 774	- 1 182	- 1 503	- 1 985
Suhdannerahasto (supistuminen +)	—	—	—	150
Lainanottotarve (—)	- 3 233	- 5 849	- 5 639	- 5 365
Pitkäaikainen lainanotto ⁵⁾	5 282	4 743	5 002	5 000
Kassa- ym. lyhytaikaisten rahoitusvarojen ja -velkojen nettomuutos = kassaylijäämä (+)	2 050	- 1 106	- 637	- 365

¹⁾ Valtion kassalaskelmien mukaan.

²⁾ Kulutusmenot, reaalisijoitukset, varastojen kasvu sekä ryhmä "muut ja erittelemättömät menot".

³⁾ Ml. korot ja indeksikorotukset sekä valtion liikeyritysten lisärahoitustarve, netto.

⁴⁾ Valtiolle takaisin maksetut lainat miinus annetut lainat ja muut finanssijoitukset. Sisältää valtion investointirahaston lainanantoa (brutto) 168 milj. mk v. 1978, 272 milj. mk v. 1979, 356 milj. mk v. 1980 ja 300 milj. mk v. 1981.

⁵⁾ Ml. valtion investointirahaston ja viljavarastorahaston lainanotto.

Vuonna 1981 valtiontalouden tila paranee hieman, mutta tulot ja menot ilman rahoitus-taloustoimia eivät vielä saavuta tasapainoa (asetelma 46). Finanssisijoitukset ja velan kuoletukset huomioon otettuna bruttorahoi-tustarve on lähes 5 ½ mrd mk eli vähän pie-nempi kuin v. 1980.

Tulojen ja menojen kehitys on samantapai-nen kuin v. 1980. Kansantalouden tilinpidon mukaiset valtion tulot yhteensä lisääntyvät 18 %. Välittömät verot nousevat edelleen noin 29 %. Varsin suureen kasvuun vaikuttaa ve-ronpalautusten maksatuksen ajoittumisen lisäksi se, että osa vuoden 1980 tuloeria kirjattiin vuoden 1981 tuloksi. Välillisten verojen tuon arvioidaan lisääntyvän 14 % samoin kuin v. 1980.

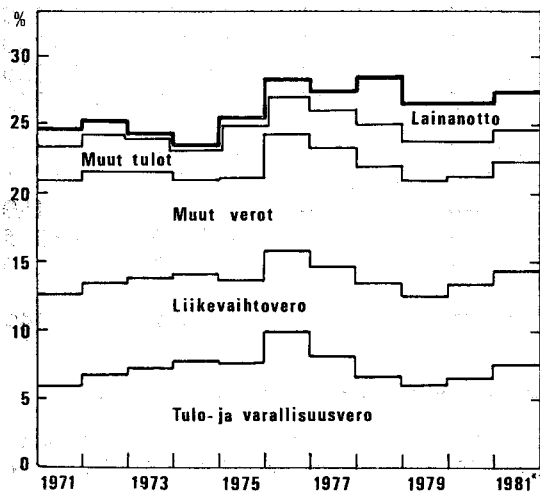
Valtion kulutusmenojen määrän kasvuksi arvioidaan 2 ½ % eli pari prosenttiyksikköä vä-hemmän kuin v. 1980. Tukipalkkioiden nimel-liskasvu jää myös v. 1981 alle 10 pro-senttiin. Sen sijaan tulonsiirrot kotitalouksille kasvavat jonkin verran menojen keskimääräistä nousua enemmän mm. lapsilisten korotusten vuoksi. Menot yhteensä lisääntyvät arviolta 15 %. Valtion säästäminen kohoaaakin v. 1981 selvästi edellisvuotisesta, mutta säästämisaste jää kuitenkin vielä paljon pienemmäksi kuin esim. äskettäisten lamavuosien aikana. Valtion

investoinnit pysyvät volyymiltaan suunnilleen ennallaan. Nettoluotonanto on v. 1981 noin 0,9 mrd mk.

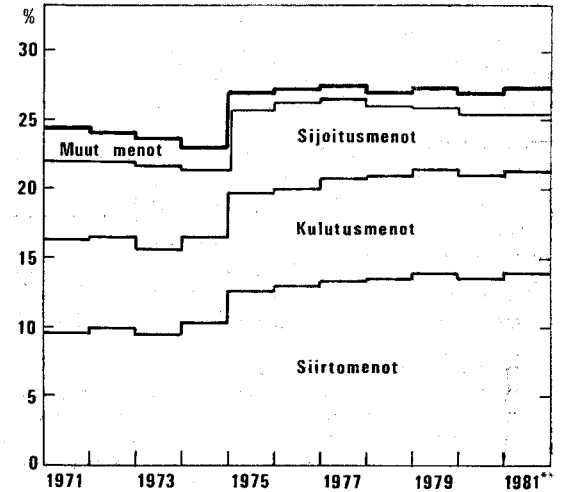
Vuoden 1982 budjettiesityksessä verojen ja maksujen korotukset on pyritty pitämään vä-häisinä inflaation hillitsemiseksi ja veroasteen nousun rajoittamiseksi.

Tulo- ja varallisuusverotuksessa ehdotetaan luonnollisten henkilöiden veroasteikkoja lieven-nettäväksi keskimäärin 12 prosentin hintatason nousua vastaavasti ja perhepoliittisia vähennyksiä hieman tätä enemmänkin. Esitetyt tarkis-tukset alentavat valtion tulo- ja varallisuusve-ron tuottoa vuodelta 1982 toimitettavassa ve-rotuksessa 1 700 milj. mk ja vuoden 1982 kassakertymää noin 1 280 milj. mk. Muiden veronsaajien tuloja vähennysten tarkistaminen pienentää yhteensä 100 milj. mk. Inflaatiotar-kistuksen lisäksi tarkistetaan omaisuustulon vähennystä, yritysten toimintavarausta sekä tehdään eräitä pienen ja keskisuuren teollisuuden verotusta koskevia järjestelyjä. Nämä vähentä-vät verokertymää 90 milj. mk. Toisaalta eräiden sosiaalietuuksien veronalaiseksi saattaminen lisää v. 1982 kaikkien veronsaajien tuloja, mut-ta myös menoja. Veronpalautukset on tarkoi-tus maksaa ajallaan joulukuussa 1981 ja 1982.

Kuvio 21. Valtion tulot subteessa brutto-kansantuotteeseen sekä tulojen jakauma

Kuvio 22. Valtion menot subteessa brutto-kansantuotteeseen sekä menojen jakauma

Valtion osuus arpajaisverosta esitetään nostettavaksi 50 prosentista 60 prosenttiin ja totalisaattorivoitot siirrettäväksi tuloveron alaisuudesta arpajaisveron alaisuuteen, tuoton lisäys 30 milj. mk. Työnantajan lapsilisämaksua ei kanneta myöskään v. 1982.

Liikevaihtoveroprosentti pidetään ennallaan. Teollisuusinvestointien liikevaihtoverohelpotuksia esitetään jatkettavaksi vuoden 1982 loppuun siten, että tuotannolliset talonrakennusinvestoinnit ovat edelleen täysin verovapaita ja kone- ja laiteinvestointien verohuojennus säi-

lyy yhtenä kolmasosana. Tämä uusi liikevaihtoverohelpotusten jatkamispäätös vähentää liikevaihtoveron tuottoa arviolta 600 milj. mk, mistä 420 milj. mk tulee vuoden 1982 osalle. Kun otetaan huomioon aikaisempien päätösten vaikutus, arvioidaan verohelpotusten pienentävän v. 1982 liikevaihtoveron kertymää 560 milj. mk. Progressiiviseen apteekkimaksuun esitetään liikevaihdoltaan pieniä apteekkejä suosivaa inflaatiotarkistusta, joka vähentäisi ensi vuonna maksun kertymää 10 milj. mk.

47. Valtiontalous

	1978	1979	1980*	1981**
		miljoonaa markkaa		
Omaisuus- ja yrittäjätulot	691	1 021	909	1 105
Välittömät verot	9 411	9 642	12 387	15 940
Väilliset verot, pakolliset maksut ja sakot ..	20 969	24 361	27 733	31 550
Sosiaalivakuutusmaksut	1 248	499	128	60
Tulonsiirrot muilta julkisyhteisöiltä	311	413	350	320
Muut tulot ¹⁾	799	908	1 031	1 185
Tulot	33 428	36 844	42 538	50 160
Kulutusmenot	8 777	9 867	11 469	13 150
Tukipalkkiot	5 266	6 860	7 333	7 950
Sosiaalivakuutusetuudet	1 146	1 276	1 453	1 700
Sosiaalivastukset ja muut tulonsiirrot	3 614	4 161	4 637	5 520
Tulonsiirrot muille julkisyhteisöille	8 734	9 867	11 760	13 800
Muut menot ²⁾	2 386	2 909	3 369	4 040
Menot	29 921	34 940	40 020	46 160
Säästö	3 506	1 903	2 518	4 000
Poistot ja pääomansiirrot, netto	45	— 83	— 93	— 70
Pääoman bruttomuodostus ³⁾	2 141	2 291	2 742	3 050
Nettoluotonanto	1 411	— 470	— 318	880

¹⁾ Laskennalliset sosiaalivakuutusmaksut ja tulonsiirrot muilta kotimaisilta sektoreilta.

²⁾ Korko- yms. menot sekä eläkemenot.

³⁾ Ml. maanostot ja varastojen muutos.

Muita vuoden 1982 budjettiesitykseen sisältyviä veroperustemuutoksia ovat tupakkavalmisteiden ja alkoholijuomien vähittäishintojen 12 prosentin korotus, mikä lisää valmisteverojen tuottoa yhteensä 430 milj. mk. Mootoriajoneuvoveroa korotetaan muiden kuin linjaliikenteen linja-autojen osalta, tuoton lisäys 60 milj. mk; myös nestemäisten polttoaineiden varmuusvarastointimaksua korotetaan, tuoton

lisäys 70 milj. mk. Polttoaineveroa korotetaan siten, että sen tuotto lisääntyy 130 milj. mk. Lisäksi ydinvoima-aine-elementit saatetaan polttoaineveron alaisuuteen, tuoton lisäys 15 milj. mk, ja valkuaisrehuveron tilalla ryhdytään kantamaan rehuseosveroa, jonka tuotto on 2 milj. mk pienempi. Vuoden 1982 alussa toteutuva GATT:in ns. Tokion-kierroksen kolmas vaihe supistaa tullituloja 10 milj. mk. Takseille ja

invalideille myönnettävien auto- ja moottori-pyöräveron palautusten enimmäismääriä korotetaan inflaatiota vastaavasti, tuoton vähennys 17 milj. mk.

Valtion perimiä maksuja tarkistetaan kustannusten nousua vastaavasti maksuperustelain edellyttämällä tavalla, tuoton lisäys 70 milj. mk. Tarkistuksen kohteena ovat mm. lentoliikenteen sekä katsastus- ja kuljettajatutkimaksut että väylämaksut. Rautateiden tavaratarriffeja korotetaan ensi vuoden alusta 10 % ja henkilötariffeja 12 %. Lisäksi nousevat erät postimaksut 12 % sekä lehtiliikennemaksut kustannusten nousua vastaavasti. Teletariffien korotus on 9 %. Tariffikorotusten arvioidaan lisäävän valtion liikeyritysten tuloja yhteensä 525 milj. mk.

Tulot ilman lainanottoa kasvavat budjettiesityksen mukaan 12 % suuremmiksi kuin vuoden 1981 arvioidut budjettitalouden kassatulot. Vuoden 1982 tuloarvioesitykseen sisältyvät veroperustemuutokset vähentävät valtion kassatuloja ensi vuonna yhteensä nettomääräisesti 1,2 mrd mk, ja kun myös muiden tulo-perusteiden tarkistukset otetaan huomioon, vähennys on vastaavasti 0,6 mrd mk.

Yhteiskunnallisia uudistuksia jatketaan verrattain ripeässä tahdissa, vaikka menojen lisäämisessä muutoin onkin oltu melko pidättyväisiä. Reaalisen kilpailukyvyyn parantamiseen tähtäviä määrärahoja lisätään edelleen. Etenkin energiatalouden sekä teknillisen ja kaupallisen tutkimuksen tukemisen määrärahoja lisätään selvästi myös reaalisesti. Valtionavut ja lainat viennin edistämiseen kasvavat nekin hieman hintojen nousua enemmän.

Kulutusmenoihin ehdotetaan yhteensä 17 743 milj. mk, joka on 14 % enemmän kuin vuoden 1981 varsinaisessa budjetissa. Kuluvan vuoden arvioituihin kassameneihin verrattuna kulutusmenojen volyymin kasvu on 3 %. Kulutusmenojen kasvua nopeuttaa osaltaan kunnossapitotöiden ja hallinnon käyttömenojen lisääntyminen.

Siirtomenoihin esitetään yhteensä 35 328 milj. mk eli 16 % enemmän kuin vuoden 1981 budjetissa. Vuoden 1981 kassa-arvioon verrattuna siirtomenojen volyymi kasvaa 3 %. Kuntien valtionaputehtäviä mitoitettaessa on otettu huomioon valtion ja kuntien välinen järjestelyasiakirja. Lasten päivähoidon, kansanterveysystyön, sairaanhoidon ja kehitysvammahuol-

lon valtionapumenojen kasvu jatkuu verrattain nopeana. Lasten päivähoitoa kehitetään voimassa olevien suunnitelmien mukaan. Päivähoitohenkilökunta lisääntyy 1 950 henkilöllä. Myös kansanterveysystyön ja sairaanhoitolaitosten henkilöstöä lisätään. Valtionavun piiriin hyväksytään yhteensä 430 uutta kodinhoitajaa ja kotiaivustajaa. Lisäksi valtion rahoitusosuutta nostetaan kotiaivustajatoiminnassa.

Elinkeinoille annettavassa tuessa kasvavat nopeasti metalliteollisuuden ja rakennusalan kustannustakuumenot, minkä vuoksi ehdotetaan vientitakuurahastoon siirrettäväksi 230 milj. mk. Kehitysalueiden tuotannon tukemiseen, teollisuutta edistävään tutkimustoimintaan, viennin edistämiseen ja kotimaisten polttoaineiden käytön edistämiseen osoitetaan lisävaroja. Korkotukilainoista valtiolle aiheutuvien menojen rajoittamiseksi korkotukea ryhdytään porrastamaan lainan iän perusteella. Maatalousyrittäjäeläkkeistä ja yrittäjäeläkejärjestelmästä valtiolle aiheutuvat menot kasvavat tuntuvasti. Menoja lisää myös maatalouden tapaturmavakuutusjärjestelmän toteuttaminen. Opintotukietuuksia tarkistetaan suunnilleen inflaatiota vastaavasti ja valtion menot opintolainoista lisääntyvät edelleen huomattavasti. Valtion osuutta työttömyyskassojen menoihin supistetaan. Lapsilisiä ehdotetaan korotettavaksi 1. 10. 1982 lukien 14 % ja lasten kotihoidon tukemiseen lisätään varoja. Myös äitiysavustusta korotetaan.

Siirrot budjetin ulkopuolisille valtion tileille lisääntyvät 26 %. Lisäystä aiheuttavat mm. siirto vientitakuurahastoon ja varmuusvarastorahastoon sekä valtion osuuden kasvu sairausvakuutusrahaston menoista eräiden sosiaalivakuutusetuksien verolle saattamiseen liittyen. Valtion liikeyritysten uudistusrahastoihin siirretään vähemmän ja maatilatalouden kehittämisrahastoon saman verran varoja kuin kuluvana vuonna. Valtion investointirahastoon siirretään 30 milj. mk.

Sijoitusmenoihin yhteensä ehdotetaan 7 387 milj. mk eli 8 % enemmän kuin vuoden 1981 menoarviossa. Talonrakennusmäärärahat nousevat reaalisesti selvästi vuoden 1981 budjetista. Myös maa- ja vesirakennusten volyymi nousee hieman, mutta kone- ja kalustoinvestointien määrä supistuu. Kuluvan vuoden kassameneihin verrattuna esityksen reaalisisjoitusmäärärahojen määrä kuitenkin supistuisi 7 %. Asuntolainojen maksamiseen ehdotetaan 2 230 milj.

mk. Valtionyhtiöiden (ml. Kehitysaluerahasto Oy) lainoihin ja osakepääomien korotuksiin esitetään käytettäväksi 234 milj. mk.

Budjettitalouden tulot ilman uusia pitkäaikaisia lainoja ovat tulo- ja menoarvioesityksessä 58 271 milj. mk ja menot yhteensä 64 820 milj. mk. Budjettiesityksen tuloihin sisältyy 390 milj. mk valtion suhdannerahastosta käyt-

töön otettavia varoja. Budjettitalouden rahoitusaseman kehitys verrattuna vuoden 1981 budjettiin ja kassa-arvioon on esitetty asetelmassa 48. Budjetin tasapainottamiseksi tarvitaan esityksen mukaan uusia valtionlainoja 6 490 milj. mk. Lisäksi momentille tuloutetaan aikaisempien lainanottovaltuuksien nojalla otettua ulkomaista lainaa 60 milj. mk.

48. Budjettitalouden rahoitustarve vuosina 1981 ja 1982

	Tulo- ja menoarvio 1981	Kassa- arvio 1981**	Tulo- ja meno- arvioesitys 1982
	miljoonaa markkaa		
Tulot ilman lainanottoa ja siirtoa suhdannerahastosta	50 677	52 035	57 881
Valtionvelan hoitomenot	3 544	3 510	4 504
Käytettävissä muihin menoihin	47 133	48 525	53 377
Menot ilman valtionvelan hoitomenoja	52 528	53 950	60 316
Rahoitustarve (—)	— 5 395	— 5 425	— 6 939
Suhdannerahasto (supistuminen +)	—	150	390
Pitkäaikaiset lainat	5 400	5 000	6 550

Taloudellisen kehityksen heikkeneminen hidastaa v. 1982 valtion tulojen kertymistä. Budjettiesityksen tulo- ja menoperusteiden pohjalta tehdyissä kansantalouden tilinpidon mukaisissa ennusteissa välittömien verojen tuoton kasvu hidastuu puoleen parin edellisvuoden lukemista eli 12 prosenttiin. Viime vuosina veronkertymään huomattavasti vaikuttaneiden ajoitustekijöiden poisjääminen selittää pääosan kasvuvauhdin hidastumisesta. Välillisiä varoja kertyy 10 % ja verotuloja yhteensä 10 ½ % enemmän kuin v. 1981. Valtion käytettävissä olevan tulo lisäys jää suhteellisen vähäiseksi, kun tulot kasvavat hitaammin kuin siirtomenot. Kun lisäksi kulutusmenojen kasvu ei juuri hidastu, valtion säästäminen supistuu selvästi. Valtion investointien määrän ennustetaan hieman kasvavan. Valtion vero- ja muista varsinaisista tuloista jää siten paljon tämänvuotista vähemmän käytettäväksi liikeyritysten investointeihin, lainanantoon ja eräisiin muihin finanssijoituksiin sekä pitkäaikaisen lainojen kuoletuksiin, ts. valtion nettoluotonanto supistuu selvästi. Kun kyseiset menot kuitenkin kasvavat, muodostuu valtiontalouden bruttorahoitus-

tarve huomattavasti — yli 2 mrd mk — suuremmaksi kuin tänä vuonna. Bruttorahoitustarpeesta voidaan kuitenkin 0,4 mrd mk katata valtion suhdannerahastosta otettavilla varoilla.

9.2 Kunnallistalous

Kuntien taloudellinen asema oli v. 1980 yleisesti hyvä. Se kiristyi vuoden lopussa tilapäisesti, kun kunnat osallistuivat ensimmäistä kertaa veronpalautusten rahoitukseen ja osuudet joulukuisesta verojen jälkikannosta tilitettiin vasta kuluvan vuoden alussa. Keskimääräinen kunnallisveroäyrin hinta aleni v. 1980 toimitetussa verotuksessa hieman ja oli 15,73 penniä. Verojen ja pakollisten maksujen määrä oli 11 % suurempi kuin edellisena vuonna. Hyvän rahoitustilanteen vuoksi kuntien investoinnit kasvoivat huomattavasti, eikä — odotusten vastaisesti — myöskään kulutuksen kasvu hidastunut. Valtionosuuksilla ja -avustuksilla rahoitettiin kuntien kysynnästä 43 % eli prosenttiyksikkö enemmän kuin v. 1979.

Vuonna 1981 kuntien verotulot ovat uuden veronkantojärjestelmän mukaisella normaalilla tasolla. Kunnallisveroäyrin hinnan oletetaan olevan ennakon suuruinen eli 15,86 penniä. Verot ja pakolliset maksut lisääntyvät 17 %. Niitä lisää uusi katumaksu, jota kuluvan vuoden syksyllä pannaan maksuun $\frac{1}{3}$ lopullisen tavoitteen mukaisesta maksusta. Sitä arvioidaan kertyvän v. 1981 runsas 100 milj. mk. Sekä kulutus että investoinnit kasvavat viimevuotisista nopeammin. Kulutuksen määrää on lisännyt mm. tulo- ja kassatulojen liittyneestä työajan lyhentämisestä aiheutuva lisähenkilökunnan tarve. Etenkin sosiaalipalvelujen, mutta myös virkistystoiminnan menot ovat kasvaneet. Terveyskeskusten käyntimaksut poistettiin, mikä vähensi kuntien palvelujen myyntituloja ja siten nosti kulutuksen määrää lievästi. Valtionosuudet ja -avustukset lisääntyvät edelleen nopeammin kuin kuntien kulutus- ja investointimenot, vaikka kantokykyluokituksessa sovellettavat ns. tasapainotussäännökset estivätkin kantokykyluokitukselta aiheutuvan kustannustenjaon muutoksen. Kuntien rahoitustilanne paranee lievästi viimevuotisesta.

Vuonna 1982 kuntien menojen määrän kasvun ennustetaan hidastuvan runsaan prosenttiyksikön. Lopullinen kunnallisveroäyrin hinta säilynee keskimäärin ennakon suuruisena, eikä ennakkoveroäyrin hintoja vuodelle 1982 juuri nostettane. Sosiaalietuuksien verotus lisää kuntien verotuloja arviolta 400 milj. mk, mutta toisaalta kuntien ja Kansaneläkelaitoksen välisiä suorituksia järjestellään uudelleen, jolloin kuntien rahoitusasema paranisi SOVE-uudistuksen vuoksi 70 milj. mk. Katumaksua kannetaan $\frac{2}{3}$ lopullisen tavoitteen mukaisesta maksusta, ja sitä arvioidaan kertyvän 220 milj. mk. Kaikkiaan verotulot ja pakolliset maksut lisääntyvät 13 %. Kulutuksen kasvua hidastaa kehitysvammahuollon ja terveydenhuollon valtakunnallisten suunnitelmien mitoittaminen hie-man aikaisempaa ahtaammiksi. SOVE-uudistuksen ja katumaksun vuoksi taloudellisen aseman erot kuntien välillä saattavat kasvaa. Tällöin investointitoiminta saattaa supistua vuoden kuluessa ennakoitua nopeamminkin, vaikka investoinnit lisääntyvät vielä vuositasolla.

49. Kuntien ja kuntainliittojen talous

	1978	1979	1980*	1981**
		miljoonaa markkaa		
Omaisuus- ja yrittäjätulot	819	749	887	930
Välittömät verot	12 494	14 095	15 600	18 200
Välilliset verot, pakolliset maksut ja sakot ...	66	73	80	90
Tulonsiirrot muilta julkisyhteisöiltä	7 843	9 064	10 851	12 810
Muut tulot ¹⁾	1 524	1 781	2 023	2 340
Tulot	22 746	25 761	29 441	34 370
Kulutusmenot	16 724	19 017	22 015	25 650
Tukipalkkiot	254	250	263	270
Sosiaalivastukset ja muut tulonsiirrot	696	784	902	1 000
Tulonsiirrot muille julkisyhteisöille	726	840	837	905
Muut menot ²⁾	1 526	1 717	1 989	2 265
Menot	19 926	22 608	26 006	30 090
Säästö	2 820	3 152	3 435	4 280
Poistot ja pääomansiirrot (netto)	1 226	1 344	1 569	1 810
Pääoman bruttomuodostus ³⁾	3 210	3 529	4 101	4 800
Nettoluotonanto	836	967	903	1 290

¹⁾ Laskennalliset sosiaalivakuutusmaksut ja vahinkovakuutuskorvaukset.

²⁾ Korot, vahinkovakuutusmaksut ja eläkkeet.

³⁾ Ml. maanostot ja varastojen muutos.

9.3 Sosiaaliturvarahastojen talous

Sosiaaliturvarahastojen rahoitusasema parani v. 1980. Vakuutusmaksutuotot lisääntyivät nopeammin kuin maksetut etuudet, vaikka kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut pysytettiin ennallaan ja työttömyysvakuutusmaksu alennettiin, mutta kansaneläkeuudistuksen ensimmäinen vaihe toteutettiin. Sen arvioidaan lisänneen etuuksia noin 300 milj. mk.

Vuoden 1981 alussa työttömyysvakuutusmaksu alennettiin 0,4 prosenttiin ja muut sosiaalivakuutusmaksut säilyivät ennallaan. Maksettavien etuuksien arvioidaan kuluvana vuonna

lisääntyvän nopeammin kuin vakuutusmaksutuulojen. Tämä aiheutuu mm. äitiyspäivärahaikauden pidentämisestä, rintamasotilaseläke-etuuksien parantamisesta ja vammaisten hoitotuen korottamisesta. Lisäksi kansaneläkeuudistuksen ensimmäisen vaiheen toisena osana laajennettiin heinäkuun alussa työtulon etuoikeutta, mikä lisää menoja vuositasolla 110 milj. mk. Työttömyyskassojen valtionapua pienennettiin 40 prosentista 20 prosenttiin 1.7.—31.12.1981 väliseksi ajaksi, ja työttömyyskassojen keskuskassan tukimaksun suuruutta korotettiin vastaavasti.

50. Sosiaaliturvarahastojen¹⁾ talous

	1978	1979	1980*	1981**
	miljoonaa markkaa			
Omaisuus- ja yrittäjätulot	280	248	290	360
Sosiaalivakuutusmaksut, pakolliset	6 519	7 594	8 780	9 670
työnantajain	4 584	5 274	6 202	6 730
vakuutettujen	1 936	2 321	2 577	2 940
Tulonsiirrot muilta julkisyhteisöiltä	1 518	1 472	1 681	1 970
Muut tulot ²⁾	483	580	690	780
Tulot	8 801	9 894	11 440	12 780
Kulutusmenot	752	871	1 054	1 220
Sosiaalivakuutusetuudet	7 342	7 651	8 510	9 640
Sosiaaliavustukset ja muut tulonsiirrot	730	818	750	1 015
Tulonsiirrot muille julkisyhteisöille	212	241	287	395
Muut menot ³⁾	17	23	20	25
Menot	9 053	9 604	10 621	12 295
Säästö	— 252	290	820	485
Poistot ja pääomansiirrot, netto	10	3	16	15
Pääoman bruttomuodostus	10	2	18	20
Nettoluotonanto	— 253	291	818	480

¹⁾ Kansaneläkelaitos, työttömyyskassat, Työttömyyskassojen keskuskassa, Työttömyyskassojen tukirahasto ja Eroraharahasto.

²⁾ Vahinkovakuutusmaksut, laskennalliset sosiaalivakuutusmaksut, vapaachtoiset sosiaalivakuutusmaksut sekä muut tulonsiirrot yksityiseltä sektorilta.

³⁾ Korke- yms. menot ja vahinkovakuutuskorvaukset.

Vuonna 1982 sosiaaliturvarahastojen talouteen vaikuttaa merkittävästi se, että sairausvakuutus- ja äitiyspäivärahat sekä pakollisen tapaturma- ja liikennevahinkoturvan mukaiset tulomenetysten korvaukset saatetaan veronalaiseksi tuloksi ja etuuksia vastaavasti korotetaan. Samalla sairausvakuutuslain mukainen päiväraha tulee ensisijaiseksi työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden. Työnantajan sairausvakuutusmaksua korotetaan vuoden alussa 0,6 prosenttiyksikköä. Muut maksut säilyvät tämänvuotisella tasolla. Työttömyyskassojen valtionapu ehdotetaan korotettavaksi 23 prosenttiin.

Sosiaalietuuksien verouudistuksessa muutetaan myös valtion ja kuntien rahoitusosuuksia verotulojen arvioituja lisäyksiä vastaavasti. Valtion sairausvakuutusrahastoon maksama osuus

asetetaan 15 prosentiksi maksettujen äitiys- ja päivärahojen kokonaismäärästä; v. 1982 tämä osuus on arviolta 360 milj. mk. Toisaalta valtion osuuksia kansaneläke- ja muiden eläkeläisten mukaisten etuuksien rahoitukseen pienennetään ja kuntien osuuksia suurennetaan. Lisäksi Kansaneläkelaitoksen kuntien terveyskeskuksille maksamien suoritusten määrää supistetaan asteittain; nämä vähenevät v. 1982 noin 220 milj. mk. SOVE-uudistuksen arvioidaan lisäävän nettomääräisesti valtion menoja 85 milj. mk ja kuntien tuloja 70 milj. mk. Kansaneläkelaitoksen osuutta eläkkeiden tukiosamenojen rahoituksessa korotetaan yhdellä prosenttiyksiköllä. Vakuutettujen nettoetuksien arvioidaan lisääntyvän 160 milj. mk.

51. Keskimääräiset sosiaalivakuutusmaksut¹⁾

	1978	1979	1980	1981	1982**
Kansaneläkevakuutus					
työnantajat	4,625—	4,625—	4,625—	4,625—	4,625—
vakuutetut	5,625	5,625	5,625	5,625	5,625
	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Sairausvakuutus					
työnantajat	1,67	1,75	1,75	1,75	2,35
vakuutetut	0,875	1,00	1,00	1,00	1,00
Työnantajan lapsilisämaksu	1,92	0,625	0,125	0,042	0,00
TEL	10,0	11,7	13,3	13,3	12,4
LEL	11,0	11,7	13,3	13,3	12,4
Työttömyysvakuutusmaksu	1,0	1,0	0,9	0,4	0,4

¹⁾ Vuosikeskiarvona. Työnantajien maksut % maksetuista palkoista ja vakuutettujen maksut p/äyri.

9.4 Koko julkinen talous ja finanssipolitiikka

Valtion, kuntien ja sosiaaliturvarahastojen tulot v. 1980 lisääntyivät 14½ % eli melkein yhtä paljon kuin kansantulo. Välittömien verojen osuus julkisyhteisöjen tuloista kääntyi jälleen nousuun; se oli jokseenkin yhtä suuri kuin välillisten verojen osuus. Bruttoveroaste oli 34,8 % eli sama kun edellisellä vuonna. Sen

sijaan, kun tulonsiirrot yksityiselle sektorille kasvoivat selvästi verotuloja vähemmän, nettoveroaste nousi 0,7 prosenttiyksikköä.

Julkisen kulutuksen määrä lisääntyi odotettua enemmän, yli 4 %. Tästä huolimatta julkisen säästäminen nousi yli neljänneksen. Säästämisasteella mitattuna sekä valtion että varsinkin sosiaaliturvarahastojen rahoitusasemat paranivat.

52. Julkisyhteisöjen talous

	1978	1979	1980*	1981**	1982**
	prosenttia markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta				
Omaisuus- ja yrittäjätulot	1,3	1,2	1,1	1	1
Välittömät verot	15,7	14,7	15,0	16	16 ½
Välilliset verot, pakolliset maksut ja sakot ..	15,0	15,1	14,9	15	15
Sosiaalivakuutusmaksut	5,6	5,0	4,8	4 ½	5
työnantajat	4,2	3,6	3,4	3	3 ½
vakuutetut	1,4	1,4	1,4	1 ½	1 ½
Muut tulot	2,0	2,0	2,0	2	2
Tulot	39,5	38,0	37,9	39	39 ½
Kulutusmenot	18,8	18,4	18,6	19	19 ½
Tukipalkkiot	3,9	4,4	4,1	4	4
Sosiaalivakuutusetuudet	6,1	5,5	5,4	5 ½	6
Sosiaaliavustukset ja muut tulonsiirrot	3,5	3,4	3,2	3 ½	3 ½
Muut menot	2,9	3,0	3,1	3	3 ½
Menot	35,2	34,7	34,3	35	36
Säästö	4,3	3,3	3,6	4	3 ½
Poistot ja pääomansiirrot (netto)	0,9	0,8	0,8	1	1
Pääoman bruttomuodostus ¹⁾	3,8	3,6	3,7	3 ½	3 ½
Nettoluotonanto	1,4	0,5	0,8	1 ½	½

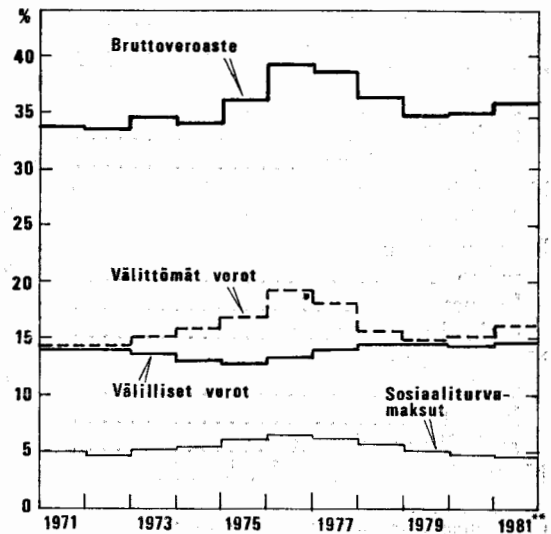
¹⁾ Pl. yleisöä palvelevien julkisten liikelaitosten pääoman bruttomuodostus. Ml. maanostot ja varastojen muutos.

Vaikka taloudellinen kasvu heikkenee v. 1981, julkisen sektorin tulojen kasvu säilyy varsin suurena. Välittömien verojen osuus julkisyhteisöjen tuloista nousee edelleen. Julkisyhteisöjen kokonaistulot lisääntyvät 17 % ja niiden osuus bruttokansantuotteesta nousee prosenttiyksikön edellisvuotisesta. Sekä bruttoettä nettoveroasteet kohoavat prosenttiyksikön edellisvuotisista.

Julkisyhteisöjen osuus kaikista käytettävissä olevista tuloista nousee v. 1981 selvästi, ja niiden säästäminen kasvaa lähes kolmanneksen. Rahoitusylijäämä (nettoluotonanto) lisääntyy ja nousee yli 2½ mrd markkaan. Kaikkien julkisyhteisöjen alasektoreiden rahoitusasemat paranevat.

Vuonna 1982 julkisyhteisöjen verotulojen kertyminen hidastuu merkittävästi. Tähän vaikuttaa suhdannetaantumien ohella se, että eräät valtion tuloveron muutoksiin viime vuosina tuntuvasti vaikuttaneet tilapäiset ajoitustekijät

Kuvio 23. Bruttoveroaste

jäävät pois. Bruttoveroaste kuitenkin kohoaa puolisen prosenttiyksikköä, mikä aiheutuu kokonaisuudessaan ns. SOVE-uudistuksesta. Nettoveroaste säilyy sen sijaan suunnilleen ennallaan. Työllisyyden heikkeneminen lisää kotitalouksien saamia tulonsiirtoja. SOVE-uudistuksen vaikutus nettoveroasteeseen on lähes neutraali. Julkisyhteisöjen rahoitusasema heikkenee v. 1982 ja niiden säästäminen alenee selvästi.

Etenkin valtiontaloudessa lainanottotarve lisääntyy tuntuvasti; vuoden 1982 budjettiesityksen mukainen nettolainanotto nostaa valtionvelan osuutta bruttokansantuotteesta vajaan prosenttiyksikön. Sen sijaan kuntien ja

sosiaaliturvarahastojen rahoitusasema säilyy vielä kohtalaisen hyvänä.

Vaikka bruttoveroaste tänä ja ensi vuonna nousee jonkin verran, se jää vielä selvästi alemmaksi kuin v. 1977. Välittömästi verotuksesta aiheutuvaan bruttoveroasteen kehitykseen ovat vaikuttaneet tuntuvasti inflaatiotarkistusten mitoittaminen, veronpalautusten maksatusten siirtäminen ja eräät muut verojen kertymään vaikuttaneet ajoitustekijät. Vuonna 1976 veronpalautusten siirtäminen nosti veroastetta yli prosenttiyksikön ja v. 1977 puoli prosenttiyksikköä. Sen sijaan vuosina 1978—1980 vaikutus oli päinvastainen.

53. Brutto- ja nettoveroaste

	1977	1978	1979	1980*	1981**	1982**
	prosenttia		markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta			
Tulonsiirrot yksityiseltä sektorilta julkiselle ¹⁾ (bruttoveroaste)	38,5	36,2	34,7	34,8	36	36 ½
välittömät verot	17,9	15,7	14,7	15,0	16	16 ½
välilliset verot	14,0	14,6	14,6	14,5	14 ½	14 ½
sosiaaliturvamaksut	6,2	5,5	5,0	4,8	4 ½	5
Tulonsiirrot julkiselta sektorilta yksityiselle	13,5	13,5	13,3	12,6	12 ½	13 ½
tukipalkkiot	4,1	3,9	4,4	4,1	4	4
muut tulonsiirrot	9,4	9,6	8,9	8,5	8 ½	9 ½
Nettotulonsiirrot yksityiseltä sektorilta julkiselle (nettoveroaste)	25,0	22,7	21,4	22,1	23	23
Bruttoveroaste						
valtio	23,8	22,6	21,3	21,6	22 ½	22 ½
kunnat	9,6	9,0	8,8	8,4	8 ½	9
sosiaaliturvarahastot	5,1	4,7	4,7	4,7	4 ½	5
Nettoveroaste						
valtio	16,6	15,6	13,9	14,6	15 ½	15 ½
kunnat	9,0	8,3	8,1	7,8	8	8 ½
sosiaaliturvarahastot	— 0,6	— 1,1	— 0,5	— 0,3	— ½	— 1
Nettotulonsiirrot valtiolta kunnille	5,3	5,3	5,3	5,5	6	6

¹⁾ Sisältää myös pakolliset maksut ja sakot.

Ns. korkeatyöllisyysbudjettilaskelmien¹⁾ avulla tarkastellaan, ovatko varsinaiset finanssipoliittiset päätökset vaikuttaneet taloudellista aktiiviteettia kiristävästi tai elvyttävästi. Näissä laskelmissa kansantalous toimii perättäisinä vuosina samalla korkeaa työllisyyttä vastaavalla käytöasteella, jolloin julkisen sektorin laskennallisen nettoluotonannon muutokset johtuvat periaatteessa ainoastaan tehdyistä tulo- ja meno- perusteiden muutoksista. Tällaisen korkeatyöllisyysbudjetin mukainen laskennallinen nettoluotonanto prosentteina korkeatyöllisyystuotannosta²⁾ oli:

1978	3
1979	1 ¼
1980 *	1
1981 **	1 ¾
1982 **	1 ¼

Näiden laskelmien mukaan tulo- ja meno- perustemuutosten vaikutus taloudelliseen aktiiviteettiin jäi v. 1980 suunnilleen samaksi kuin edellisenä vuonna. Viime vuoden finanssipoli-

tiikkaa voidaan tässä mielessä luonnehtia neutraaliksi. Vuonna 1981 sen sijaan finanssipoliitiikka on vastaavalla tavalla arvioiden muuttunut kiristävään suuntaan. Osin tämä aiheutuu veronpalautusten ajoittumisesta ja eräiden vuoden 1980 tuloerien kirjaamisesta vuoden 1981 tuloksi. Valtion vuoden 1982 budjettiesityksen sekä kuntien ja sosiaaliturvarahastojen taloutta koskevien ennusteiden pohjalta voidaan arvioida, että julkisen sektorin tulo- ja meno- perusteet ovat ensi vuonna taloutta jonkin verran elvyttävämpiä kuin tämänvuotiset.

Korkeatyöllisyyskapasiteetilla toimivan talouden määrittelyyn ja arviointiin liittyy paljon epävarmuustekijöitä, mistä syystä tältä pohjalta suoritettava finanssipoliitiikan yleisarviointi on tehtävä varovaisesti.

Finanssipoliittisten toimenpiteiden määrällisiä vaikutuksia kokonaistuotantoon suhteutettuna onkin lisäksi arvioitu myös ekonometrisin menetelmin. Näissä laskelmissa otetaan myös huomioon julkisen talouden ns. automaattiset vaikutukset, joita edellä esitetty korkeatyöllisyysbudjettilaskelma ei sisällä, sekä budjetin rakenteen ja finanssisijoitusten vaikutukset. Julkisyhteisöjen kulutus ja investoinnit ovat ns. välittömiä vaikutuksia. Ns. välilliset vaikutukset syntyvät puolestaan tulonsiirroista, finanssisijoituksista sekä veroista ja maksuista, jotka vaikuttavat kotitalouksien ja yritysten käytettävissä oleviin tuloihin ja sitä kautta edelleen niiden käyttäytymiseen. Laskelmassa tarkastellaan pelkästään määrällisiä muutoksia.

¹⁾ Korkeatyöllisyysbudjettilaskelmat vastaavat aiemmin käytettyjä täystyöllisyysbudjettilaskelmia. Uusi nimi kuvaa paremmin laskentakäytäntöä. Laskelmien pohjana on mm. korkeatyöllisyystuotannon (tuotantopotentialin) 3 prosentin kasvu, joka pitää ennallaan nykyisen työttömyystason.

²⁾ Mitä pienempi korkeatyöllisyysbudjettylijäämä (nettoluotonanto) on, sitä elvyttävämpiä ovat finanssipoliittiset päätökset.

54. Finanssipoliitiikan vaikutukset¹⁾

	1979	1980*	1981**	1982**
	prosenttia bruttokansantuotteesta			
Valtio	0,9	— 0,2	— 0,5	0,4
välittömät	0,4	0,4	0,2	0,3
välilliset	0,5	— 0,6	— 0,7	0,1
Kunnat	0,4	0,6	0,4	0,4
välittömät	0,8	0,8	0,9	0,7
välilliset	— 0,4	— 0,2	— 0,5	— 0,3
Sosiaaliturvarahastot	— 0,2	— 0,2	0,1	0,1
Julkisyhteisöt yhteensä	1,1	0,2	0,0	0,9

¹⁾ Julkisyhteisöjen investointeihin on tässä luettu mukaan myös yksityisiä palvelevien julkisten liikelaitosten investoinnit.

Näidenkin laskelmien mukaan julkisen talouden vaikutus v. 1981 olisi lievästi tuotannon kasvua hillitsevä. Tämä perustuu lähinnä valtion ja kuntien välillisiin vaikutuksiin. Valtion kokonaisvaikutus olisi $\frac{1}{2}$ % hillitsevä ja kuntien saman verran kasvua tukeva. Kuntien välitön vaikutus on ollut lähes 1 prosentin verran tuotantoa elvyttävä koko korkeasuhdanteen ajan.

Kun v. 1982 välilliset vaikutukset eivät hidasta tuotannon kasvua läheskään siinä määrin kuin kuluvana vuonna, julkinen talous kokonaisuudessaan tukee taloudellista kasvua liki 1 prosentilla.

Laskelmat eivät sisällä julkisten toimenpiteiden aiemmilta vuosilta jäljellä olevia tuotantoa lisääviä tai supistavia vaikutuksia. Lisäksi on otettu ainoastaan huomioon, kuinka verotusta ja julkisia menoja koskevat päätökset vaikuttavat kansantalouden yksityisen sektorin tulonmuodostukseen. Vaikutuslaskelmien ulkopuolelle jäävät siten toimenpiteiden vaikutukset mm. palkkaratkaisuihin ja hintakehitykseen sekä sitä kautta yritysten kilpailukykyyn. Näiden vaikutus kansantalouden tulonmuodostukseen näkyy viivästyneenä useiden vuosien aikana. Suhdannevaiheen vaikutus on otettu laskelmissa huomioon säästämisasteen ja tuontialtiuksien vuosittaisten muutosten avulla.

10 Rahoitus ja rahoituspolitiikka

Vaihtotaseen alijäämäisyys vuosina 1980—1981 jää ennustettua pienemmäksi. Suomen ulkomainen nettovelka kasvaa valuuttakurssimuutosten johdosta v. 1981 vaihtotasevajetta enemmän. Vuonna 1982 vaihtotaseen odotetaan muodostuvan lievästi ylijäämäiseksi. Ulkomai-

sen velan hoitomenot suhteessa vaihtotaseen tuloihin laskivat selvästi vuosina 1979—1980. Hoitosuhde pysynee verraten edullisena vielä vuosina 1981—1982 pitkäaikaisen velan edullisen kuoletusrakenteen takia.

55. Vaihtotase ja ulkomainen nettovelka

	1978	1979	1980*	1981**	1982**
Vaihtotase					
ylijäämä (+), mrd mk	2,6	— 0,8	— 5,2	— 3,1	½
% vaihtotaseen tuloista	5,8	— 1,4	— 7,7	— 4,1	1
Ulkomainen nettovelka					
mrd mk	24,9	23,7	28,0	35	34
% bruttokansantuotteesta	17,8	14,6	15,0	16 ½	14 ½
Nettovelan hoitomenot¹⁾					
mrd mk	6,6	6,5	6,6
% vaihtotaseen tuloista (nettovelan hoitosuhde)	15,2	11,8	9,9

¹⁾ Ulkomaisista veloista ja saamisista (ml. lyhytaikaiset velat ja saamiset) aiheutuvat nettomääräiset korko- ja kuoletusmenot.

Pääomatuonti ylitti vaihtotasevajeen v. 1980, ja Suomen Pankin valuuttavaranto kasvoi yli 1,1 mrd mk. Pitkäaikaisen pääoman nettotuonti oli muutaman edellisvuoden tapaan valtion varassa, yrityksillä kuoletukset ylittivät pitkäaikaisen velan nostot. Lyhytaikaisen pääoman tuonti oli kuitenkin erittäin runsasta.

Vuoden 1981 alkupuoliskolla yritysten pitkäaikaisen pääoman tuonti vilkastui käynnissä olevien investointihankkeiden rahoittamiseksi. Kauppaluottojen lisäys jäi toisaalta ylijäämäisen ulkomaankaupan takia vähäiseksi siitä huoli-

matta, että Neuvostoliitto on suorittanut huomattavia viennin ennakkomaksuja uusien tilausten yhteydessä. Heinäkuun lopussa Suomen Pankin valuuttavaranto oli lähes 1,7 mrd mk suurempi kuin vuoden alussa. Lisäys oli kokonaan sidotuilla tileillä, mutta myös vaihdettava varanto on pysynyt korkeana. Vuoden jälkipuoliskolla vaihtotase on vajauksellinen, ja valuuttavaranto supistunee hieman heinäkuun lopun tasolta, vaikka pitkäaikaisen pääoman tuonti saattaakin voimistua.

56. Yhdistetty Suomen Pankin tase ja maksutase

	31. 12. 1980 milj. mk	31. 7. 1981 milj. mk	1980 muutos, milj. mk	1981** mk
SP:n kotimainen nettovelka ¹⁾	6 151	7 816	1 152	1 000
valtio ja Postipankki (pl. PSP:n kassava- rantotalletukset)	1 472	1 294	— 808	— 150
talletustodistukset	1 900	600	200	} 0
päivätalletukset	290	1 240	— 841	
velkakirjaluotto	— 512	— 354	— 166	— 160
muu (ml. pääomantuontitalletukset)	— 206	— 192	— 1	10
liikepankit (ml. PSP:n kassavarantotalle- tukset)	— 1 435	— 673	903	200
kiintiövelka	— 458	— 596	— 255	0
päiväluotot	— 3 674	— 1 875	196	1 000
kassavarantotalletukset	3 317	2 396	1 553	— 700
muu	— 620	— 598	— 591	— 100
muu	6 114	7 195	1 057	950
			miljoonaa markkaa	
Pääomantuonti, netto ²⁾			6 338	4 100
valtio			1 540	2 000
muu			4 798	2 100
Vaihtotaseyli jäämä			— 5 186	— 3 100

¹⁾ SP:n kotimainen nettovelka = SP:n ulkomainen nettosaatava. SP:n kotimaisen nettovelan muutos — pääomantuonti, netto = vaihtotaseyli jäämä.

²⁾ Pl. Suomen Pankin ulkomaiset pääomaliikkeet.

Valtion rahoitustarve katettiin vuoden 1981 alkupuolella pääasiassa pitkäaikaisella koti- ja ulkomaisella lainanotolla. Entistä suurempi osa valtion lyhytaikaisista sijoituksista on kuitenkin sitoutunut valtion kasvaneen maksutalouden katteeksi, ja valtion kassareservit supistuivat tammi—heinäkuussa 0,7 mrd mk. Valtion ja Postipankin saatavat Suomen Pankilta supistuivat vain 0,2 mrd mk. Valtion lyhytaikaisten rahoitusliiketoimien ei odoteta vaikuttavan merkittävästi rahan tarjontaan vuoden 1981 loppupuoliskolla, joskin kuukausittaiset vaihtelut ovat suuria.

Suhdannepoliittiseen välineistöön kuuluvat erityistalletukset, joita on kerätty yrityksiltä vuosina 1980—1981, supistivat rahan tarjontaa vuoden 1981 tammi—heinäkuussa 0,8 mrd markalla. Investointitalletuksia kertyi Suomen Pankkiin vielä elo- ja syyskuussa, mutta tämän jälkeen niitä aletaan purkaa. Suhdanne- ja vien-

titalletusten kerääminen päättyi jo aiemmin. Suomen Pankin ulkomaisia saatavia v. 1981 kasvattaa dollarikurssin vahvistuminen, sillä valuuttavaranto on suurelta osin sijoitettu dollarimääräisiin saataviin.

Maksutaseen kautta tullut rahan tarjonnan kasvu kevensi tuntuvasti liikepankkien keskuspankkiasemaa vuoden 1981 alkupuoliskolla. Lisäksi Suomen Pankki ryhtyi keventämään rahapoliittista otettaan maaliskuusta lähtien. Kassavarantotalletusvelvoite, joka koskee kaikkia talletuspankkeja, alennettiin asteittain talven 4,6 prosentista 3 prosenttiin ottolainauskannasta. Lisäksi päiväluottokorko, joka oli ollut pitkään 12,5 %, alennettiin huhtikuussa 11 prosenttiin. Pankkien keskuspankkiasema muodostui kesällä jopa odotettua keveämmäksi, ja elokuussa päiväluottokorko nostettiin 11,5 prosenttiin. Ilman uusia toimenpiteitä pankkien asema säilyy syksyllä 1981 keveänä. Kassava-

rantotalletusvelvoitteen osittainen purkaminen lisää erityisesti säästö- ja osuuspankkien mahdollisuuksia luotonannon kasvattamiseen.

57. Rabalaitosten otto- ja antolainaus

	1979	1980	1981**
	muutos, prosenttia		
Ottolainaus ¹⁾	18,2	14,6	14
talletukset	16,8	16,1	15
shekki- ja postisiirto- tilit	26,9	6,3	5
Antolainaus	16,0	18,7	13
markkamääräinen ..	16,1	15,6	14
valuuttamääräinen ..	15,5	49,9	10

¹⁾ Mil. valuuttamääräiset talletukset.

Pankkien luotonannon kasvuvauhti hidastui syksyllä 1980. Kiristyneen rahoitustilanteen johdosta eräät pankit lähes pysäyttivät markkamääräisen antolainauksen kasvattamisen, valuuttamääräisten luottojen kasvu kuitenkin nopeutui ja pankkien antolainauksen lisäys oli 18,7 % v. 1980. Yleisön koko kotimainen luottokanta kasvoi 17,4 %, ja pitkäaikainen ulkomainen velka supistui. Pankkien luotonannon kasvuvauhti hidastui edelleen kevättalvella 1981, mutta nopeutui uudelleen kesällä. Koko vuoden kasvun odotetaan kuitenkin jäävän pienemmäksi kuin edellisellä vuonna.

Pankkien ottolainauskanta oli vuoden 1981 kesäkuun lopussa 15 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Aikatalletukset kasvoivat alkuvuo-

desta hieman edellisvuotista nopeammin, mutta koko vuoden kasvu jäänee viimevuotista pienemmäksi. Käteistalletukset ovat myös olleet edelleen lievässä kasvussa, vaikka suhdannepoliittiset erityistalletukset ovat vähentäneet yritysten maksuvalmiutta.

Valtion kotimainen luotonotto jää v. 1981 pienemmäksi kuin edellisellä vuonna. Pankkien kanssa sovittiin vain 1 950 milj. markan suuruisesta yleisöobligaatioiden myynnistä, kun määrä edellisellä vuonna oli 2 200 milj. mk. Menekin parantamiseksi obligaatioiden korkoa nostettiin vuoden alussa; liikkeelle lasketut obligaatioerät ovatkin käyneet kaupaksi hieman edellisvuotista paremmin, jolloin pankkien haltuun jäi valtion yleisöobligaatioita noin 0,6 mrd mk.

Vuonna 1982 rahoitusmarkkinat pysyvät keveinä, koska luotonkysyntä supistuu hidastuvan investointitoiminnan myötä. Palautettavat erityistalletukset lisäävät samaan aikaan yrityssektorin maksuvalmiutta, minkä lisäksi pitkäaikaisen pääoman tuonti näyttää pysyvän vilkkaana. Lyhytaikaisen pääoman tase muuttuu toisaalta negatiiviseksi ylijäämäisen ulkomaankauppataseen myötä. Jos Suomen ja ulkomaiden välinen korkoero pysyy jatkuvasti yhtä suurena kuin kesällä 1981 ja valuuttakurssiepävarmuudet jatkuvat, niin maksutase kokonaisuudessaan saattaa supistaakin rahan tarjontaa.

Kotimainen rahoitusmarkkinakeveys lisäänee v. 1982 ensisijaisesti kotitalouksien luottojen käyttömahdollisuuksia. Yrityssektorissa rahoituskeveys purkautunee tuotannollisiksi investoinneiksi vasta myöhemmässä vaiheessa kapasiteetin käyttöasteen noustua ja tulorahoituksen parannuttua.

Liite

Taloudellisia tapahtumia 1. 1. 1979 — 25. 9. 1981

1979

1. 1.

TEL-vakuutusmaksu nousi 10 prosentista ja LEL-vakuutusmaksu 11 prosentista 11,7 prosenttiin.

Uusien henkilöautojen käteismaksuosaa osamaksukaupassa on 50 tai 40 % (ennen 60 tai 40 %) sekä luottoaika 18 tai 24 kk (ennen 9 tai 18 kk).

Investointirahastolaki korvattiin *investointivarauslailla*. Investointivarausjärjestelmän piiriin kuuluvat nyt kaikki liiketoimintaa harjoittavat verovelvolliset. Investointivaruksen enimmäismäärä on 50 % kirjanpidon osoittamasta voitosta; valtioneuvosto voi kuitenkin sallia suuremmankin varauksen, kuitenkin enintään 80 %. Investointivaraus on vähennyskelpoinen myös kunnallisverotuksessa. Investointivaruksen määrästä 50 % on talletettava sulkutilille Suomen Pankkiin. Investointivaruksen käyttömahdollisuuksia laajennettiin ja käyttäjällä on oikeus ylimääräiseen investointivähennykseen.

Tulo- ja menoarvioon liittyneistä verojen ja maksujen muutoksista ks. 26. 1. 1979.

9. 1.

Valtioneuvoston periaatepäätös *keskitettyyn tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun* liittyviksi hallituksen toimenpiteiksi taloudellisen kasvun voimistamiseksi ja työllisyyden parantamiseksi. Muun muassa työnantajan lapsilisämaksua alennetaan 1. 2. 1979 lukien 1,5 prosenttiyksikköä, palkkatulojen ennakonpidätyksiä pienennetään 1. 2. 1979 lukien aiemmin päätetyn lisäksi alentamalla pidätystunnusta 1,0 penniä, vuodeksi 1979 päätettyä vakuutetun sairausvakuutusmak-

sun 0,50 pennin suuruista alennusta jatketaan uuden sopimuskauden loppuun, vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksun 0,25 pennin suuruista alennusta jatketaan vuoden 1979 loppuun, lapsilisiä korotetaan, äitiyspäivärahan maksukautta pidennetään ja metsätalouden verotusta kevennetään.

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt sopivat *työ- ja virkaehtosopimusten uudistamisesta*. Helmi-kuun 1979 lopussa päätyneet sopimukset uudistettiin siten, että ne ovat voimassa helmikuuhun 1980 saakka. 1. 2. 1979 korotettiin voimassa olevia palkkoja aiemmissä sopimuksissa sovittujen palkankorotusten lisäksi siten, että korotusten kustannusvaikutus oli 2,25 % sopimusalan palkkasummasta (SAK:n ja STK:n jäsenliittojen välisissä työehtosopimuksissa 30 p/t + 0,5 %). Vuorotyölisää korotettiin. Jos kuluttajahintaindeksin (1972=100) lokakuun 1979 pisteluku on yli 233, palkkoja korotetaan keskimäärin 17 p/t 1. 12. 1979 lukien. Jos indeksin pisteluku ylittää edellä mainitun luvun yli 1 %, vastaa lisän suuruus ylittävän määrää. Työ- ja virkaehtosopimukseen otettiin määräykset sopimusalakohtaisesta ansiokehitystakuusta (1,5 %). Muihin järjestelyihin sisältyi mm. talvilomaoikeuden laajentaminen.

Keskitettyyn tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyen elinkeinoelämän järjestöt kehottivat jäseniään ja jäsenyrityksiään *maltilliseen hinnoitteluun, pidättyvään osingonjakoon ja investointitoiminnan aktivoimiseen*.

11. 1.

Maataloustuloratkaisussa maataloustuotteiden tavoitehintojen (294,3 milj. mk) sekä hintapoliittisen tuen (155,7 milj. mk) korottamiset lisäävät maataloustuloa yhteensä 450 milj. mk ja lomaoikeuden (sijaisapu) pidentäminen 14

päivään 4,0 milj. mk. Lisäksi maataloustuloa voidaan tarkistaa hinnoitteluvuoden 1979/80 aikana määrällä, joka vastaa työ- ja virkaehtosopimukseen indeksisidonnaisuuden perusteella sopimuskauden aikana tehtävää yleistä palkkojen tarkistusta.

26. 1.

Vuoden 1979 *tulo- ja menoarvio* annettiin. Menot olivat 43,5 mrd mk (16 % suuremmat kuin vuoden 1978 varsinaisessa budjetissa) ja tulot ilman lainanottoa 38,4 mrd mk (7,5 % suuremmat kuin vuoden 1978 varsinaisessa budjetissa). Lainanotoksi oli merkitty 5,2 mrd mk. Tulo- ja varallisuusveroasteikkoja sekä tärkeimpiä vähennyksiä tarkistettiin vuoden 1979 alusta keskimäärin 8 %; uusia asteikkoja sovellettiin helmikuun alusta lukien. Kattosääntöä koskeva säännös otettiin pysyvään lakiin siten, että valtion varallisuusverosta voidaan jättää enintään 30 % maksuunpanematta. Eräät peruselintarvikkeet ovat liikevaihtoverottomia pysyvästi vuodesta 1979 alkaen, maidosta ja maitojalosteista voidaan edelleen v. 1979 tehdä ylimääräinen 40 prosentin alkutuotevähennys. Vuodelta 1978 toimitettavassa verotuksessa syntyvien veronpalautusten maksatus siirtyy vuoden 1980 maaliskuuhun. Moottoribensiinin varmuusvarastointimaksu oli 1. 1. 1979 lukien 1,0 p/l. Tupakkavalmisteiden (1. 1. 1979 lukien) ja alkoholin (10. 1. 1979 lukien) hintoja korotettiin noin 8 %. Valtionrautateiden tariffeja, eräitä postimaksuja ja eräitä muita valtion maksuja korotettiin vuoden 1979 alusta lukien kustannusten nousua vastaavasti.

1. 2.

Työnantajan sosiaaliturvamaksu aleni 8,375—9,375 prosentista 6,875—7,875 prosenttiin.

23. 2.

Ensimmäinen *lisämenoarvio* annettiin. Menojen lisäys 664 milj. mk sisältää keskitettyyn tupo-ratkaisuun liittyviä hallituksen toimenpiteitä taloudellisen kasvun voimistamiseksi ja työllisyyden parantamiseksi. *Lainanottovaluutta* lisättiin 5,2 mrd markasta 6,2 mrd markkaan.

Tuotannollisen toiminnan edistämiseksi valtioneuvosto voi myöntää tuotantotoiminnan rakenteen kehittämiseksi, työllisyyden säilyttämiseksi ja parantamiseksi sekä alueellisen kehityksen edistämiseksi tuotannollista toimintaa harjoittavalle verovelvolliselle *veronhuojennuksia*, ei kuitenkaan tulo- ja varallisuusverosta eikä liikevaihtoverosta. Lakia sovelletaan vuodelta 1979—1988 suoritettaviin veroihin.

1. 3.

Kotimaisten polttoaineiden käytön edistämiseksi valtion varoista voidaan myöntää avustusta puuta, turvetta, olkea tai jätettä eri muodoissa polttoaineena käyttävien laitosten rakentamiseen enintään 20 % hyväksyttävien kokonaisinvestointien määrästä.

Tuonnin *käteismaksujärjestelmä* lakkautettiin. Rahoitusluottojen maksuaika lyheni kuudesta kolmeen kuukauteen.

Yrityksille voidaan myöntää ylimääräistä *työllistämistukea* 3 000—6 000 markkaa niiden ottaessa pysyväksi tarkoitettuun kokoaikaiseen työsuhteeseen työvoimatoimiston kautta työttömiä työnhakijoita 30. 6. 1979 mennessä.

Asuinhuoneistojen vuokrien korottamisesta 21. 12. 1978 annetun valtioneuvoston yleisohjeen mukaan vuokria voitiin korottaa enintään 23 p/m² kuukaudessa, mutta enintään 19 p, jos vuokralainen vastaa itse lämmityskuluista.

Osakkeiden verotusarvon määrittämistä koskevien valtiovarainministeriön ohjeiden mukaan osakkeen tuottoarvo lasketaan kolmen vuoden keskiarvona, jolloin myös mahdollinen tappio otetaan huomioon.

8. 3.

Suomen Pankki ja rahalaitokset allekirjoittivat *kassavarantosopimuksen*, jonka perusteella rahalaitokset voidaan velvoittaa pitämään varoja kassavarantotalletuksina Suomen Pankissa. Talletusvelvollisuudeksi on sovittu enintään 5 % ottolainauskannasta. Kuukausittain voidaan kerätä kuitenkin vain 0,4 % ottolainauskannasta. Kassavarantotalletuksille maksetaan korkoa, joka on $\frac{3}{4}$ prosenttiyksikköä perus-

korkoa alempi. Sopimuksen piiriin kuuluvat kaikki yleisöltä talletuksia vastaanottavat pankit, ja se on voimassa toistaiseksi.

Valtioneuvoston periaatepäätös eräistä *työllisyyttä edistäväistä* toimenpiteistä. Muun muassa kuntien maksuvalmiutta ja työllistämismahdollisuuksia parannetaan ja yrityksille myönnettävää työllistämistukea lisätään.

1. 4.

Liikepankkien *keskuspankkiluottokiintiöiden* yhteismäärä aleni 1,0 mrd markasta 500 milj. markkaan. Päiväluottojen enimmäismäärät ovat kahdeksan kertaa niin suuret kuin ao. liikepankkien *keskuspankkiluottokiintiöt*.

20. 4.

Rahalaitokset velvoitettiin tallettamaan toukokuun loppuun mennessä Suomen Pankkiin 0,2 % huhtikuun lopun ottolainauskannasta.

11. 5.

Suomen Pankki alensi *valuuttaindeksiä* vajaan prosenttiyksikön.

21. 5.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus* korotettiin 0,2 prosentista 0,4 prosenttiin ottolainauskannasta toukokuun loppuun mennessä.

15. 6.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus* korotettiin 0,4 prosentista 0,8 prosenttiin kesäkuun lopun ottolainauskannasta.

19. 6.

Valtion investointirahaston varoista voidaan myöntää lainoja myös kuntien ja kiinteistöyhötiöiden teollisuuskyläinvestointeihin.

20. 6.

Toinen *lisämenoarvio* annettiin. Menojen lisäykset (1 157 milj. mk) perustuivat valtioneuvoston 9. 3. 1979 tekemään periaatepäätökseen eräistä työllisyyttä edistäväistä toimenpiteistä sekä 11. 1. 1979 solmittuun maataloustuloratkaisuun.

29. 6.

Teollisuuden talonrakennusinvestointien liikevaihtoverottomuutta jatkettiin koskemaan rakentamista, joka aloitetaan viimeistään 31. 12. 1979 ja suoritetaan loppuun 31. 3. 1981 mennessä.

Liikevaihtoveron puolittaista poistamista jatkettiin niiltä tehdasteollisuuden koneilta ja laitteilta, jotka tilataan 31. 12. 1979 ja toimitetaan 30. 6. 1980 mennessä.

1. 7.

Työnantajille voidaan myöntää *varhaiseläkejärjestelyjen* toteuttamiseksi eläketukea tulo- ja menoarviossa olevan määrärahan puitteissa. Päätös on voimassa 30. 6. 1980 saakka.

Keskuspankkirahoituksen ehtoja muutettiin. Uudessa järjestelmässä liikepankkien *keskuspankkiluotto* perustuu Suomen Pankin myöntämään shekkiluottoon. Kalenterikuukauden keskisarvoina määritellyt pankkikohtaiset kiintiöt ovat yhteismäärältään 200 milj. mk. Kunkin liikepankin shekkiluotto saa yksittäisinä päivinä olla enintään 2,5 kertaa kiintiön suuruinen. Luotosta peritään Suomen Pankin peruskorko. Päiväluottojen pankkikohtaisten käyttöoikeuksien yhteismäärä nostettiin 5 mrd markkaan. Viimeisenä mahdollisuutena *keskuspankkirahoituksen* ovat edelleen obligaatioiden viikon pituiset termiinkaupat, joissa sovelletaan $\frac{1}{3}$ prosentin kurssiero. Postipankille myönnettiin 50 milj. markan määräinen oikeus peruskorkoiseen shekkitilivelkaan kuitenkin siten, että kuukausikeskiarvona velka saa olla enintään 10 milj. mk. Lisäksi Postipankki saa oikeuden käyttää päiväluottoa 600 milj. markan enimmäismäärään saakka.

2. 7.

Valtioneuvosto voi suhdannekehityksen ta-
soittamiseksi ja ottaen huomioon alan kannat-
tavuuden ja toimintamahdollisuuksien säilymi-
sen määrätä suoritettavaksi *vientitalletuksia*,
mikäli Suomen viennin kannalta merkittävän
tuotteen tai tuoteryhmän vientihinnat ovat
olennaisesti nousseet ja vientitulojen lisäys il-
meisesti häittäisi talouselämän vakaata kehitys-
tä. Vientitalletukset on palautettava kolmen
vuoden kuluessa ja niille maksetaan vähintään
5 prosentin korko.

5. 7.

Puun hintasuositussopimus hakkuuvuodeksi
1. 7. 1979—30. 6. 1980 allekirjoitettiin. Sopi-
mus edellytti edellisen hakkuuvuoden kanto-
hintoihin keskimäärin 8 prosentin nousua.

10. 7.

Tutkimus- ja tuotekehittelytoiminnasta voi-
daan myös tehdä *investointivaraus*. Em. tapauk-
sissa varauksen vapaaseen käyttöön oikeuttava
määräaika on kaksi vuotta (ks. 1. 1. 1979).

18. 7.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus*
korotettiin 0,8 prosentista 1,2 prosenttiin hei-
näkuun lopun ottolainauskannasta.

10.—13. 8.

Suomen Pankki alensi *valuuttaindeksiä* noin
puoli prosenttiyksikköä.

22. 8.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus*
korotettiin 1,2 prosentista 1,6 prosenttiin elo-
kuun lopun ottolainauskannasta.

31. 8.

Maataloudelle korvattiin edellisen maatalous-
tutoratkaisun (ks. 11. 1. 1979) jälkeen tapah-
tunut tuotantokustannusten nousu — yhteensä
159,2 milj. mk; siitä 99,4 milj. mk ohjattiin
tavoitehintatuotteisiin.

13. 9.

Valtioneuvosto päätti *investointien luototuk-*
sessä noudatettavista periaatteista. Ohjeissa ko-
rostetaan rahoituksen suuntautumista kannat-
taviin, pysyviä työpaikkoja luoviin tuotannolli-
siin hankkeisiin sekä tuotantotoiminnan uudis-
tumisen tärkeyttä.

14. 9.

Vuoden 1980 tulo- ja menoarvioesitys an-
nettiin. Menot olivat 48,9 mrd mk (12 %
suuremmat kuin vuoden 1979 varsinaisessa
budjetissa) ja tulot ilman lainanottoa 43,0 mrd
mk (12 % suuremmat kuin vuoden 1979 var-
sinaisessa budjetissa). Lainanotoksi oli mer-
kitty 5,9 mrd mk (ks. 21. 12. 1979).

21. 9.

Markan ulkoista arvoa nostettiin keskimäärin
2 % ja valuuttaindeksiluvun vaihtelualue laa-
jennettiin 4,5 prosentista 6 prosenttiin (va-
luuttaindeksiluvun uusi vaihtelualue 114,0—
121,0).

25. 9.

Suomen ja Neuvostoliiton välistä tavaravaihtoa
ja maksuja vuosina 1981—1985 kos-
keva *runkosopimus* allekirjoitettiin. Kauppa-
vaihdon arvo kasvaa 14 mrd ruplaan eli 84
mrd markkaan.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvolli-*
suus korotettiin 1,6 prosentista 2,0 prosenttiin
syyskuun lopun ottolainauskannasta.

1. 10.

Suomen Pankki kielsi toistaiseksi *puutavara-*
viennin valmistusaikaisen rahoituksen lyhyt-
aikaisella ulkomaisella luototuksella.

4. 10.

Valtioneuvoston periaatepäätös eräistä *val-*
tionalouden rahoitusasemaa tukevista toimen-
piteistä v. 1979.

24. 10.

Valtioneuvoston periaatepäätös eräistä *inflaa-*
tionvastaisista toimenpiteistä.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus*
korotettiin 2,0 prosentista 2,4 prosenttiin lo-
kakuun lopun ottolainauskannasta.

1. 11.

Liikepankeille myönnettävän *keskuspankki-*
luoton peruskorko korotettiin 7 ¼ prosentista
8 ½ prosenttiin. Säästötilin ja karttuvan
talletustilin *korkoa* nostettiin 1 prosenttiyk-
sikköä 4,25 prosenttiin ja 24 ja 36 kk:n tilien
korkoa 1,75 prosenttiyksikköä 8,25 ja 9,0
prosenttiin; shekkilit ovat edelleen korotto-
mia.

2. 11.

Kolmas *lisämenoarvio* annettiin. Menojen
lisäykseen (379 milj. mk) sisältyy mm. 164
milj. markan siirtomääräraha Valco Oy:n vel-
kojen maksamiseen ja 135 milj. mk valtionapua
Valtra Oy:lle.

7. 11.

Suomen Pankki esitti rahalaitoksille uudet
luottopolitiikan suuntaviivat. Luotonannossa
oli mm. tiukennettava luottopyyntöjen karsin-
taa, kannattavien investointien rahoitus oli kui-
tenkin pyrittävä turvaamaan; investointien

ajoitukseen oli pyrittävä vaikuttamaan siten,
että niiden toteutusvaiheen työllisyysvaikutus
painottuu vuoden 1980 loppupuoleen ja vuo-
teen 1981; erityisen pidättyvästi tuli suhtautua
kulutusluottoihin ja soveltaa tarkkaa tarve-
harkintaa myönnettäessä luottoja asuntojen
rakentamiseen ja hankintaan.

Nestemäisten polttoaineiden varmuusvaras-
tointimaksua kannetaan vuoden 1980 aikana
ainoastaan moottoribensiiniltä.

Ennen 1. 4. 1980 päättyvän tilikauden voi-
tosta tehtävä *investointivaraus* saa olla enin-
tään 70 % tilikauden voitosta.

27. 11.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus*
korotettiin 2,4 prosentista 2,8 prosenttiin
marraskuun lopun ottolainauskannasta.

1. 12.

Suomen Pankki maksaa 1. 12. 1979 lukien
7 prosentin vuotuisen koron *investointitalle-*
tuksille, jotka on tehty ennen 1. 4. 1980 päät-
tyvän tilikauden voitosta ja joita vastaava
investointivaraus on muodostettu 15. 11. 1979
tai sen jälkeen; verovapaa korko sidottiin
Suomen Pankin peruskorkoon (ks. 7. 11.
1979).

Moottoribensiinin, dieselöljyn ja polttoöljyn
valmisteveroa korotettiin väliaikaisesti vuoden
1980 loppuun.

13. 12.

Suomen Pankki myönsi valtiolle 354 milj.
markan suuruisen *lainan*.

14. 12.

Luottolaitosten varoista myönnettäviä *korko-*
tukilainoja voidaan myöntää myös teollisuuden
energiainvestointeihin, mikäli kauppa- ja teol-
lisuusministeriö hyväksyy lainan.

20. 12.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus* korotettiin 2,8 prosentista 3,2 prosenttiin joulukuun lopun ottolainauskannasta.

21. 12.

Vuoden 1980 *tulo- ja menoarvio* annettiin. Menot olivat 48,7 mrd mk (12 % suuremmat kuin vuoden 1979 varsinaisessa budjetissa) ja tulot ilman lainanottoa 41,2 mrd mk (7 % suuremmat kuin vuoden 1979 varsinaisessa budjetissa). Lainanotoksi oli merkitty 7,5 mrd mk. Tuloveroasteikko tarkistetaan vuoden 1980 alusta keskimäärin 7,5 %; varallisuusverossa kevennys on suurempi; keskeisiin vähennyksiin tehdään vähintään rahan arvon muutosta vastaava korotus; lapsiperheitä ja pienituloisia koskevia vähennyksiä korotetaan enemmän; uutta on yhden prosentin suuruisen palkkavähennys (enintään 350 mk). Uudet pidätystaulukot tulevat voimaan 1. 3. 1980 lukien. Vuoden 1980 alusta korotetaan tupakkavalmisteiden hintoja keskimäärin 7,7 %, alkoholin hintoja 6,6 %, valtionrautateiden tarvaliikenteen tariffeja 7 ½ % ja henkilöliikenteen tariffeja 8 %.

Neljäs *lisämenoarvio* annettiin. Menojen lisäyksestä (1,5 mrd mk) pääosa johtui inflaatiosta.

Investointivarauserjestelmää laajennettiin koskemaan myös turkistarhausta.

Vuosina 1979—1984 verotuksessa *metsän* puhtaasta tuotosta puolet (enintään 9 000 mk) luetaan *ansiotuloksi* ja jaetaan puolisoitten tuloksi.

Teollisuuden *kone- ja laiteinvestointien liikevaihtoveron* huojennusta jatkettiin yhdellä vuodella; huojennus on kolmasosa täyden veron määrästä (ks. 29. 6. 1979).

Teollisuuden *talonrakennusinvestointien liikevaihtoverottomuutta* jatkettiin koskemaan rakentamista, joka aloitetaan viimeistään 31. 12. 1980 ja suoritetaan loppuun 31. 3. 1982 mennessä (ks. 29. 6. 1979).

1980

1. 1.

Työnantajan sosiaaliturvamaksu kannetaan 0,25 prosenttiyksiköllä alennettuna ja lapsilisä-maksu poistetaan väliaikaisesti; *vakuutetun sairausvakuutusmaksua* peritään edelleen alennettuna eli 1 penni vuodelta 1980 määrätyltä veroäyryltä.

Valtion ja iäkkäiden viljelijöiden välillä v. 1980 solmittavien *tuotannonmuutossopimusten* ehtoja laajennettiin.

Yritykselle tai kunnalle, joka on tehnyt alle 25-vuotiaan kanssa oppisopimuslain mukaisen työsopimuksen, voidaan myöntää *nuorten työllistämistukea*.

Valtioneuvosto sai oikeuden määrätä *valmisteveron* heti voimaan, kun esitys veromäärien muuttamisesta on annettu eduskunnalle.

Luopumiseläkkeelle pääsyn alaikäraja alennettiin naisleskien kohdalla 45 vuoteen. Samalla helpotettiin tuotannonmuutos- ja kesannointisopimuksen tehneiden viljelijäin siirtymistä luopumiseläkkeelle.

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu v. 1980 on 0,9 % maksetuista palkoista.

Kansaneläkelaitoksen osuus tukiosakustannuksista alennettiin 68 prosentista 59 prosenttiin. Muutos on voimassa niin kauan kuin vakuutetun kansaneläkemaksua peritään alle 2,25 penniä veroäyryltä.

Työnantajan työeläkevakuutusmaksu v. 1980 on 13,3 %.

30. 1.

Valuuttaindeksiluvun vaihtelurajoja alennettiin — uusi vaihtelualue 112,0—119,0.

1. 2.

Suomen ja Ruotsin välillä sovitun järjestelmän mukaan *työnvälityksen* kautta paikka-

tarjouksen saaneelle työttömälle voidaan myöntää tutustumismatka toisessa maassa olevaan työpaikkaan. Järjestelmä on voimassa vuoden 1981 loppuun.

Korkoja korotettiin $\frac{3}{4}$ prosenttiyksikköä; peruskorko on korotuksen jälkeen 9,25 %. Korotus on yhtä suuri eri tilimuodoissa; shekki- ja postisiirtotileillä korotus on kuitenkin 2 prosenttiyksikköä, koska edellisen koron korotuksen yhteydessä näiden tilien korkoa ei muutettu (ks. 1. 11. 1979).

Liikepankkien *keskuspankkiluottokiintiöiden* yhteismäärä korotettiin 200 milj. markasta 1 000 milj. markkaan. Kiintiöt määriteltiin edelleen kuukausikeskiarvoina ja liikepankin päivittäinen shekkiluotto voi olla enintään 1,3 kertaa kiintiön suuruinen — tähän asti vastava kerroin oli 2,5. Liikepankkien *päiväluotto-oikeuksien* ehdottomat ylärajat poistettiin, kuten myös mahdollisuus obligaatioiden termiinkauppoihin. Jos kuitenkin liikepankin päiväluoton kuukausikeskimäärä ylittää peruskorkoisen kiintiön viisinkertaisen määrän, Suomen Pankki perii ylityksestä lisäkorkoa. Päiväluottomarkkinoiden toiminta säilyy ennallaan.

26. 2.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus* korotettiin 3,2 prosentista 3,4 prosenttiin helmikuun lopun ottolainauskannasta.

27. 2.

Suomen Pankki kehotti rahalaitoksia suhtautumaan erittäin pidättyvästi uusien *sahojen* perustamiseen ja sahojen laajennusinvestointeihin, koska markkinatilanne uhkasi synnyttää alueellista puun liikakysyntää ja vaarantaa hintasuositussopimuksen noudattamisen.

1. 3.

Asuinhuoneistojen vuokrien korottamisesta 28. 12. 1979 annetun valtioneuvoston yleisohjeen mukaan vuokria voidaan korottaa enintään 1,14 mk/m² kuukaudessa, mutta enintään 39 p, jos vuokralainen vastaa itse lämmityskuluista.

19. 3.

Suomen Pankki sopi 150 milj. dollarin *luotovarauksesta* kansainvälisen pankkiryhmittymän kanssa.

25. 3.

Markan ulkoista arvoa nostettiin keskimäärin 2 % (valuuttaindeksiluvun vaihtelurajat pysyivät ennallaan — 112—119) ja valuuttaindeksi laski aiemmasta 115,4 pisteestä 113,1 pisteeseen.

27. 3.

Investointi-, käynnistys- ja koulutusavustusten periaateohjeita muutettiin. Mm. tuli suhtautua pidättyvästi sellaisiin pääomavaltaisiin hankkeisiin, jotka uusinvestointeina lisäävät suhteellisen vähän tuotantoa taikka aikaansaavat huomattavasti ylikapasiteettia tai jotka ajoittuisivat suhdannevaiheeseen, jossa investointien yleensäkin nopea kasvu uhkaa johtaa kansantalouden tasapainon häiriintymiseen.

28. 3.

Suomen Pankki tarkisti rahalaitoksille 7. 11. 1979 antamia *luottopoliittisia ohjeita*. Asunto- ja kulutusluottojen kasvuvauhdin edellytetään jäävän luotonannon keskimääräistä kasvua vähäisemmäksi. Myös investointeja pitää pyrkiä lykkäämään mahdollisimman paljon vuoden 1981 puolelle.

Rahalaitosten *kassavarantovelvollisuus* korotettiin 3,4 prosentista 3,6 prosenttiin maaliskuun lopun ottolainauskannasta.

31. 3.

Maataloustuloratkaisussa hinnoitteluvuodeksi 1980/81 tavoitehintojen (879,4 milj. mk) ja hintapoliittisen tuen (201,6 milj. mk) korottaminen lisäävät maataloustuloa yhteensä 1 081 milj. mk. Lisäksi maataloustuloksi luetaan vuosiloma- ja sijaisapujärjestelmien vaatimista lisäkustannuksista yhteensä 17 milj. mk.

1. 4.

Suomen Pankki antoi valuuttapankeille uudet ohjeet *valuuttojen termiinimarkkinoilla* sovellettavista toimintaperiaatteista. Uusien ohjeiden tarkoituksena on selvittää termiinivaluuttamarkkinoiden luonnetta ja luoda edellytykset niiden kansainvälisen käytännön mukaiselle toiminnalle. Suomen Pankki ei enää määritä normaalioloissa dollarille termiinkursseja eikä tee dollarimääräisiä termiinisopimuksia.

2. 4.

1. 4. 1980 tai sen jälkeen, mutta ei ennen 1. 1. 1981 päättyvän tilikauden voitosta tehtävä *investointivaraus* saa olla enintään 70 % tilikauden voitosta (ks. 1. 12. 1979).

23. 4.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus* korotettiin 3,6 prosentista 3,8 prosenttiin huhtikuun lopun ottolainauskannasta.

30. 4.

Suomen Pankki sopi 200 milj. dollarin *luotovarauksesta* kansainvälisen pankkiryhmittymän kanssa.

15. 5.

Vientitakuiden (K-takuiden) ns. omavastuuta nostettiin.

23. 5.

Valtioneuvoston *periaatepäätös eräiden taloudellisten ja sosiaalipoliittisten kysymysten ratkaisemisesta*. Inflaationvastaisina toimina päätettiin mm. kantaa vientitalletuksia saha-tavarasta ja selluloosasta, yrityksiltä suhdannetalletuksia, periä työnantajilta 1. 7. 1980—28. 2. 1981 lapsilisämaksua 0,25 % palkkasum-masta, allekirjoittaa hintapolitiikkaa ja inves-

tointien ajoitusta koskevat suositukset sekä jatkaa teollisuusinvestointien liikevaihtovero-helputuksia vuoden 1981 loppuun. Sosiaalipoliittisina toimina päätettiin mm. kansaneläke-uudistuksen aikataulusta ja lapsilisien 5 prosen-tin lisäkorotuksesta lokakuun alusta lukien.

27. 5.

Teollisuuden ja kaupan järjestöt sekä valtio-valta sopivat, että yli kolmen prosentin *palkkaliukumia* ei tällä sopimuskaudella siirretä hintoihin. Sopimus liittyy valtioneuvoston 23. 5. 1980 tekemään periaatepäätökseen.

29. 5.

Valtioneuvoston periaatepäätös eräistä *valtioneuvoston alijäämää supistavista ja inflaatiota hillitsevistä toimenpiteistä* v. 1980. Mm. eräitä kuluvan vuoden määrärahoja päätettiin siirtää vuoteen 1981 (lähinnä valtionrautateiden ja posti- ja lennätinlaitoksen investointimää-rärahoja).

1. 6.

Liikepankkien *keskuspankkiluottokiintiöiden* yhteismäärä alennettiin 100 milj. mk 900 milj. markkaan. *Päiväluottojen* lisäkorotomat käyttöoikeudet, jotka ovat viisi kertaa kiintiön suuruiset, alenivat yhteismäärältään 500 milj. mk. Päiväluottojen lisäkorkoasteikkoa kiristettiin siten, että kiintiön kahdeksanker-taisen määrän ylittävistä päiväluotoista perittävä lisäkorko korotettiin 8 prosentista 10 prosenttiin, jolloin tältä osin keskuspankkirahoituksen marginaalikorko ylittää nykyisellä päi-väluottokoron tasolla selvästi 20 %.

Moottoribensiiniin *varmuusvarastointimaksua* nostettiin 1,4 p/l, dieselöljylle ja kevyelle polttoöljylle säädettiin 1,4 p/l ja raskaalle polttoöljylle 1 p/kg varmuusvarastointimaksu. Mak-sut ovat voimassa väliaikaisesti vuoden 1980 loppuun.

GATTin ns. Tokion-kierroksen *tullialennukset* tulivat voimaan.

Työttömyyskorvauksen saamisen esteeksi tuli työsuhteen perusteella saatavan eläkkeen lisäksi myös muun palvelussuhteen perusteella saatava eläke, yrittäjä- ja maatalousyrittäjäeläke sekä sukupolvenvaihdos- ja luopumiseläke. Työttömyyskorvaus voidaan maksaa sellaiselle hakijalle, jonka kassa-avustusanomus on hylätty, taannehtivasti työttömyyskassalle annettuun todistukseen merkitystä ensimmäisestä työttömyyspäivästä lukien.

Valtioneuvoston 23.5.1980 tekemän periaatepäätöksen mukaisesti *sabatavaraille* määrättiin 4 prosentin ja *valkaistulle sulfaattiselluloolle* 3 prosentin suuruinen *vientitalletus*. Kantoaika on 12 kk.

11. 6.

Valtioneuvoston 23.5.1980 tekemän periaatepäätöksen mukaisesti *yrittäjiltä* päätettiin kantaa *subdannetalletuksina* 5 p vuodelta 1978 kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä kohden. Suhdannetalletusten kantojakso alkaa 1.10.1980 ja kestää 12 kk. Suhdannetalletus saa olla enintään 20 p/veroäyri. Suhdannetalletus on palautettava kolmen vuoden sisällä kantojakson päättymisestä ja sille maksettava 3 prosentin vuotuinen korko on verovapaa.

12. 6.

Valtioneuvoston ja kuntien keskusjärjestöt allekirjoittivat *kunnallistalouden pääsuuntaviivoja vuosina 1981—1982* koskevan asiakirjan luodakseen edellytykset työllisyyden parantamiselle, kustannusten ja hintojen nousun hillitsemiselle, kokonaisveroasteen nousun estämiselle sekä julkisen talouden tasapainoiselle kehittämiselle. Mm. työttömyyttä pyritään edelleen alentamaan julkisen vallan toimenpiteillä. Kokonaisveroasteen nousu pyritään estämään; kuntien tulee pidättäytyä kunnallisen veroäyrin hinnan korottamiselta siten, että veroäyrin keskimääräinen hinta ei nouse tämän asiakirjan voimassaoloaikana 0,1 penniä enempää, julkisen talouden menojen määrän kasvu pyritään rajoittamaan noin kolmeen prosenttiin vuodessa, kuntien ja kuntainliittojen investointeja tulisi lisätä, kuntien ja kuntainliittojen luottorahoituksen edellytyksiä parannetaan, henkilöstön

nettolisäys tulisi rajoittaa noin kahteen prosenttiin vuodessa, valtion ja kuntien välinen kustannusten jako pyritään kokonaisuutena katsoen pysyttämään pääasiassa ennallaan.

15. 6.

GATTin ns. Tokion-kierroksen vastaaviin sopimuksiin liittyen *polkumyynnin* sekä *vientituen* avulla tapahtuvaa tuonnin ehkäisemistä koskeva lainsäädäntö uusittiin.

19. 6.

Teollisuuden ja kaupan järjestöt antoivat jäsenyrityksilleen suosituksen; jäsenyritysten tuli harkita kuluvan vuoden *investointien* siirtämistä myöhempään ajankohtaan. Sopimus liittyy valtioneuvoston 23.5.1980 tekemään periaatepäätökseen.

27. 6.

Ensimmäinen *lisämenoarvio* (1,6 mrd mk) annettiin. Menot aiheutuvat lähinnä työllisyyden hoidosta, maataloustuloratkaisusta (31.3.1980), öljytuotteiden maailmanmarkkinahintojen voimakkaan nousun aiheuttamasta tuontikaupparahaston rahoitustarpeen kasvusta ja öljytuotteiden varmuusvarastoinnin tarpeen lisääntymisestä.

1. 7.

Suomen ja Espanjan välinen EFTA-sopimus tuli voimaan.

Maidon korotettu *alkutuoteväbennys* si-dottiin tavoitehintaan. Korotus lakkasi kokonaan kananmunien ja perunan osalta. Muutos liittyi maataloustulosopimukseen (ks. 31.3.1980).

Moottoribensiinin, dieselöljyn ja polttoöljyjen *valmisteveroa* korotettiin siten, että tuotto lisääntyy 200 milj. mk v. 1980. Lisäksi korotettiin kivihiilen valmisteveroa 15 milj. markan lisätuloa vastaavasti.

Eräiden maataloustuotteiden *tuontilensiointi* kumottiin ja kestokulutushyödykkeiden osalta siitä luovuttiin kokonaan. Etelä-Koreasta tuotavien teva-tuotteiden lisensointi lopetettiin, kun maa sitoutui itse valvomaan teva-vientinsä määrää.

Työnantajilta perittiin vuoden loppuun *lapsilisämaksua* 0,25 % palkkojen määrästä.

Puun hintasuositussopimus hakkuuvuodeksi 1.7.1980—30.6.1981 edellyttää edellisen hakkuuvuoden kantohintoihin keskimäärin 14 prosentin nousua. Aikaisempaa yksityiskohtaisemmin sovittiin myös puukaupan määrällisistä tavoitteista.

3.7.

Valtioneuvosto muutti 29.5.1980 tekemäänsä periaatepäätöstä. Valtiovarainministeriö antaa erikseen ohjeet vuoden 1980 *ensimmäisessä lisämenoarviossa* myönnettävien määrärahojen käytöstä ja ajoituksesta.

4.7.

Valtiovarainministeriön ohjeiden mukaan osa ensimmäisen lisämenoarvion *määrärahojen maksatuksesta* siirrettiin vuoteen 1981 sekä lueteltiin ne momentit, joiden käytöstä on neuvoteltava valtiovarainministeriön kanssa.

Vientikauppaan liittyvän *toimitusluoton* rahoittamiseen tarkoitettu laina voidaan myöntää ulkomaan rahan määräisenä.

Metalli- ja rakennusteollisuuden edistämi- seksi myönnettävän *veronhuojennuksen* voimassaoloaikaa jatkettiin viidellä vuodella.

16.7.

Suomen Pankki sopi 600 milj. dollarin *luottovarauksesta* kansainvälisen pankkiryhmittymän kanssa. Luottovaraus on voimassa 8 vuotta ja se korvaa saman pankkiryhmittymän

kanssa vuosina 1976 ja 1977 solmitut kaksi sopimusta.

30.7.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus* korotettiin 3,8 prosentista 4,2 prosenttiin heinäkuun lopun ottolainauskannasta.

1.8.

Asuinhuoneistojen vuokrien korottamisesta 23.5.1980 annetun valtioneuvoston yleisohjeen mukaan vuokria voidaan korottaa enintään 72 p/m² kuukaudessa, mutta enintään 9 p, jos vuokralainen vastaa itse lämmityskuluista.

Liikepankkien *keskuspankkiluoton kiintiöiden* yhteismäärä supistettiin 900 milj. markasta 700 milj. markkaan ja lisäkorottomien *päiväluottojen* enimmäismäärä 4,5 mrd markasta 2,8 mrd markkaan. Jos päiväluotot ylittävät kiintiöt 7-kertaisesti, ylittävältä osalta peritään 10 prosentin lisäkorko.

Investointiavustuksia koskevaa päätösvaltaa siirrettiin ministeriöstä teollisuuspiireille.

21.8.

Vientitalletuksesta tehtyä päätöstä (29.5.1980) ei katsottu aiheelliseksi muuttaa.

28.8.

Maataloudelle korvataan maataloustuloratkaisun (31.3.1980) jälkeen tapahtunut tuotantokustannusten nousu — yhteensä 447,1 milj. mk; siitä 406,7 milj. mk ohjataan tavoitehintatuotteisiin.

19.9.

Vuoden 1981 tulo- ja menoarvioesitys annettiin. Menot olivat 55,9 mrd mk eli 15 % suuremmat kuin vuoden 1980 varsinaisessa budjetissa. Tulot ilman lainanottoa olivat 50,5 mrd

mk; kasvu edellisestä vuodesta oli 23 %. Lainanotoksi oli merkitty 5,4 mrd mk.

1. 10.

Liikepankkien lisäkorkoasteikkoa kevennettiin. 4 prosentin lisäkorkoa peritään, kun liikepankkien päivälúottojen kuukausikeskiarvo ylittää peruskiintiön 5-kertaisella määrällä (aikaisemmin 4-kertaisella). 10 prosentin lisäkorkoraja saavutetaan, kun päivälúottojen kuukausikeskiarvo ylittää peruskiintiön 8-kertaisesti (aikaisemmin 7-kertaisesti).

7. 10.

Suomen Pankki edellytti, etteivät rahoituslaitokset myötväaikuta sellaisten, toistaiseksi aloittamattomien *rakennushankkeiden rahoittamiseen*, jotka kuuluvat vasta 3. 11. voimaan tulevan *investointiveron* piiriin.

15. 10.

Mahdollisuutta 70 prosentin *investointivaukseen* (ks. 2. 4. 1980) jatkettiin maaliskuun 1981 loppuun.

1. 11.

Alkoholien hinnat nousivat keskimäärin 11,2 %.

3. 11.

Erällä alueilla, missä rakentaminen on varsin laajaa, kannetaan 40 prosentin suuruinen *investointivero*, verotuskausi päättyy 31. 10. 1981. Investointiveron kohteena olevien rakennusten osuus koko talonrakennustoiminnasta on noin 12 %.

7. 11.

Suomen Pankki tarkisti rahalaitoksille 28. 3. 1980 antamia *luottopoliittisia ohjeita*. Luot-

tokannan kasvu oli saatava selvästi hidastumaan, tarvittaessa rahapolitiikkaa edelleen kiristämällä. Vuoden 1981 aikana rahalaitosten ei edellytetty lisäävän keskuspankkirahoitustaan. Keskuspankkirahoitukseen suhteellisesti eniten turvautuneiden rahalaitosten oli asetettava tavoitteeksi tämän rahoituksen käytön supistaminen v. 1981. Lyhytaikaiseen ulkomaiseen rahoitukseen perustuva luotonanto ei saanut lisääntyä merkittävästi nopeammin kuin markkamääräinen antolainaus. Uusia luottoja tuli myöntää lähinnä kannattavien tuotannollisten investointien rahoittamiseen.

20. 11.

Vientitalletuksesta tehtyä päätöstä (29. 5. 1980) ei katsottu aiheelliseksi muuttaa. Seuraava asiaa koskeva tarkistus tulisi kuitenkin tehdä selvästi aikaisemmin kuin vientitalletuslaissa on edellytetty.

Kotimaisen kustannustason noususta johtuvan *tappionvaaran* varalta myönnettävien vientitakuiden (K-takuiden) takuun ottajan ns. omavastuun osuutta lisättiin 8 prosentista 9 prosenttiin.

26. 11.

Rahalaitosten *kassavarantotalletusvelvollisuus* korotettiin 4,2 prosentista 4,6 prosenttiin marraskuun lopun ottolainauskannasta.

1. 12.

Liikepankkien keskuspankkiluoton kiintiöiden yhteismäärä alennettiin 700 milj. markasta 600 milj. markkaan.

19. 12.

Toinen *lisämenoarvio* annettiin. Finnvalco Oy:n toiminnan lopettamiseen käytetään aikaisemmin yritykselle myönnetty 139 milj. mk.

Kolmas *lisämenoarvio* annettiin. Menojen lisäyksestä (1 834 milj. mk) pääosa johtui kus-

tannustason noususta. Lisämenoarvioon sisältyi 600 milj. markan siirto suhdannerahastoon. Lisäbudjetin tuloiksi oli merkitty 3 234 milj. mk.

30. 12.

Vuoden 1981 *tulo- ja menoarvio* annettiin. Menot olivat 56,1 mrd mk (15 % suuremmat kuin vuoden 1980 varsinaisessa budjetissa) ja tulot ilman lainanottoa 50,7 mrd mk (23 % suuremmat kuin vuoden 1980 varsinaisessa budjetissa). Lainanotoksi oli merkitty 5,4 mrd mk. Sekä tulo- että varallisuusverosteikon inflaatiotarkistus on vuoden 1981 alusta keskimäärin 11 %, yhteisöjen tulo- veroprosentti ja varallisuusveroprosentti pysyvät ennallaan; keskeiset vähennykset suurenevät, lapsiperheiden ja pienituloisten verotus lievenee, pääomatulojen erikseen verotettavaa osuutta sekä yrittäjätulon ansiotulo-osuutta korotetaan, palkkatulovähennyksen sekä osinkotulovähennyksen soveltamisalaa laajennetaan ja tulontasauksen vaikutusta lisätään. Kunnallisverotuksen sivuperinnön ja lahjan verollisuuden 10 000 markan kattoa sovelletaan jo vuoden 1980 verotuksessa.

1981

1. 1.

Kuntien kalleusluokituksessa siirryttiin kahteen luokkaan. Luokitus on voimassa kolme vuotta.

Sähköveroa korotettiin 1 pennistä 1,3 penniin kilowattitunnilta. Laki on voimassa vuoden 1981 loppuun.

Liikevaihtoveroujoennukset jatkuvat myös v. 1981 siten, että teollisuusrakentaminen on liikevaihtoverotonta ja kone- ja laiteinvestointien vero pienenee yhdellä kolmasosalla.

Liikepankkien keskuspankkiluoton kiintiöiden yhteismäärä alennettiin rahamarkkinoiden kausiliikkeen vuoksi tammikuun ajaksi 10 %. Päiväluottoihin sovelletut lisäkorkorajat aleniivat tällöin vastaavasti.

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu v. 1981 on 0,4 % maksetuista palkoista.

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntihinnat nousivat keskimäärin 13 %.

Työnantajan työeläkevakuutusmaksu v. 1981 on 13,3 %.

1. 2.

Säästöpalkkiota aletaan maksaa *asuntosäästötalletuksista*, joita alle 35-vuotias henkilö on tehnyt ensiasunnon hankkimista varten.

3. 2.

Tulopoliittinen selvitysmies jätti ehdotuksen *tulopoliittiseksi kokonaisratkaisuksi*. Sen perusteella solmittavat sopimukset olisivat voimassa vuoden 1983 helmikuun loppuun. Esitykseen sisältyi indeksiehto, jonka mukaan palkkojen kehitystä verrataan vaihtosuhteen muutoksella korjattuun kuluttajahintaindeksin kehitykseen. Esitys maataloustulon tarkistukseksi sisältyi kokonaisratkaisuehdotukseen.

11. 2.

Tulopoliittiseen kokonaisratkaisuehdotukseen liittyen elinkeinoelämän järjestöt antavat jäsenilleen kehotuksen *hintapidättyvyyteen* 15. 2. —15. 5. 1981 välisenä aikana.

12. 2.

Suomen Pankki sopi 150 milj. dollarin *luotovarauksesta* kansainvälisen pankkiryhmittymän kanssa.

27. 2.

Maataloustuloratkaisun perusteella maataloustuotteiden tavoitehintoja korotetaan yhteensä 783 milj. mk ja hintapoliittista tukea lisätään 115 milj. mk. Lisäksi viljelijöiden lomaoikeut-

ta pidennetään lomavuoden 1981/82 alusta yhdellä päivällä ja lakisääteinen tapaturmavakuutus toteutetaan 1.7.1982 lukien.

1.3.

Vientitalletusten kantaminen valkaistusta sulfaattiselluloosasta lopetettiin.

Lapsilisämaksu poistui, jolloin *työnantajan sosiaaliturvamaksu* aleni 0,25 prosenttiyksikköä 6,375 prosenttiin.

Asuinhuoneistojen vuokrien korottamisesta 11.12.1980 annetun valtioneuvoston yleisohjeen mukaan vuokria voitiin korottaa enintään 40 p/m².

Uudet *ennakonpidätystaulut* tulivat voimaan (ks. 30.12.1980).

Suomen Pankki alensi *päiväluottokorkoa* kahdessa vaiheessa 12,5 prosentista 11,5 prosenttiin.

9.3.

Keskeiset työmarkkinajärjestöt hyväksyivät TVK:ta lukuun ottamatta *tulopoliittisen selvitysmiehen välitysehdotuksen* (ks. 3.2.1981).

10.3.

Indeksiehtoa voitiin käyttää helmikuun lopussa 1983 päättyvän tulopoliittisen kokonaisratkaisun mukaisissa työ-, virka- tai toimiehtosopimuksissa.

13.3.

Suomen Pankki alensi *päiväluottokoron* 12,5 prosentista 12,0 prosenttiin.

19.3.

Suomen Pankki alensi *päiväluottokoron* 11,5 prosenttiin.

6.4.

Vientitalletuksen kantaminen sahatusta ja höylätystä havupuutavarasta lopetettiin.

7.4.

Rahalaitosten *kassavarantotalletuksia* alennettiin 4,6 prosentista 4,0 prosenttiin maaliskuun lopun ottolainauskannasta. Rahapolitiikan toimenpiteet on tarkoitus mitoittaa siten, että vältetään talouden tasapainoa vaarantava rahamarkkinoiden liiallinen keveys, mutta luodaan kohtuulliset rahoitukselliset edellytykset taantumaa lieventävälle, terveellä pohjalla olevalle investointi- ja tuotantopolitiikalle.

10.4.

Suomen Pankki vakiinnutti *päiväluottokoron* 11 prosenttiin; huhtikuun alun pankkilakon uhan aikana, jolloin keskuspankkirahan kysyntä nousi poikkeuksellisesti, päiväluottokorko oli vielä matalampi.

15.4.

Suomen ja Neuvostoliiton kaupan *tilisaldon* rajaa nostettiin 100 milj. ruplasta 150 milj. ruplaan.

23.4.

Valtioneuvoston periaatepäätös eräistä *valtioneuvoston rahoitusasemaa tukevista toimenpiteistä v. 1981*. Tämän vuoden rahoitustarvetta pienennetään yhteensä 680 milj. mk. Päätös merkitsee 270 milj. markan säästöä v. 1981 ja noin 410 milj. markan määrärahojen käytön siirtymistä vuoteen 1982. Vuoteen 1982 siirtyvät määrärahat nousevat periaatepäätöksen jälkeen noin 5 mrd markkaan.

1.5.

Tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyen maidon *markkinoimismaksu* korotettiin pen-

nistä kahteen penniin litralta maatalouden v. 1980 syntyneen markkinoimisvastuualitteen perimiseksi.

5. 5.

Valtioneuvoston *selonteko* eduskunnalle *lähi-ajan talouspolitiikasta*. Keskeisinä talouspolitiikan tavoitteina ovat edelleenkin työttömyyden alentaminen, kilpailukyvyyn turvaaminen ja inflaation hillitseminen. Hallitus pyrkii edelleen noudattamaan veropolitiikan päälinjaa, jonka mukaan veroaste ei nousisi. Elinkeinopolitiikassa pyritään turvaamaan tuotannollisten investointien riittävä taso. Energiapolitiikassa tehostetaan toimenpiteitä energian säästämiseksi ja tuontiriippuvuuden vähentämiseksi.

13. 5.

Vientitalletukset, jotka on kannettu 1. 6. 1980—6. 4. 1981 välisenä aikana, palautetaan yhtenä eränä 1. 1. 1982 lukien, kuitenkin viimeistään 1. 3. 1982.

18. 5.

Suomen Pankki antoi rahalaitoksille uudet *luottopolitiikan suuntaviivat* (ks. 7. 11. 1980). Rahapolitiikan mitoituksella pyritään tänä ja ensi vuonna lähinnä turvaamaan kannattavan investointi- ja tuotantotoiminnan luotonsaanti. Rahapolitiikan kevennettyyn perussävyyn ei ole odotettavissa olennaisia muutoksia loppuvuoden aikana. Ottolainauksen kasvu on lähiaikoina verrattain hidasta. Toisaalta pankkien maksuvalmiutta parantaa kassavarantotalletusten palauttaminen sekä yritysten erilaisten suhdanvarausten vapauttaminen. Asuntojen hankinnan rahoitukseen on suhtauduttava pidättyvästi erityisesti suurissa asutuskeskuksissa. Kuntien suunniteltujen investointien ajoitukseen on pyrittävä vaikuttamaan siten, että niiden painopiste osuisi vuoteen 1982. Henkilöluotoissa edellytetään järjestelmällistä etukäteissäätämistä.

20. 5.

Vuonna 1978 päättyneiltä tilikausilta tehtyjen *investointivarausten* (ks. 15. 10. 1980) käyttöjakso alkaa 1. 10. 1981 ja päättyy 31. 12. 1982. Vuonna 1979 päättyneiltä tilikausilta tehtyjen investointivarausten käyttöjakso alkaa 1. 1. 1982 ja päättyy 31. 12. 1982. Vuonna 1980 ja ennen 1. 4. 1981 päättyneiltä tilikausilta tehtyjen investointivarausten käyttöjakso alkaa 1. 5. 1982 ja loppuu 30. 4. 1983.

Ennen vuotta 1979 päättyneiltä tilikausilta tehtyjä *investointirabastoja* saadaan käyttää lokakuun 1 päivästä 1981 alkaen vuoden 1982 loppuun saakka.

21. 5.

Rahalaitosten *kassavarantoveivoite* alennettiin 3,6 prosentista 3,0 prosenttiin toukokuun lopun ottolainauskannasta.

12. 6.

Ensimmäisen *lisäbudjetin* tulot ovat 135 milj. mk ja menot 1 155 milj. mk.

Maidontuotannon vähentämisestä maksetaan sopimuksen tehneelle maidontuottajalle korvausta. Maidontuottaja ei saa sopimuskauden aikana — kolme vuotta — aloittaa tai laajentaa tilalla harjoitettavaa sika- tai kanataloutta tai lisätä muuta maidon tai maitotuotteiden tilalta tapahtuvaa myyntiä. Tilalta sopimuskauden aikana myytävät lehmät on myytävä teuraiksi. Sopimus voidaan tehdä vuosina 1981 ja 1982.

26. 6.

Sosiaalietuuksien verotusta koskevien lakien muutokset tulevat voimaan 1. 1. 1982, mutta niitä sovelletaan mm. äitiyspäivärahan osalta kokonaisuudessaan vasta maaliskuun 1983 jälkeen. Eduskunta edellytti hallituksen selvittävän

vuoden 1982 loppuun mennessä sosiaaliturvajärjestelmän jatkokehittämistarpeet ja vähimmäispäivärahan korottamismahdollisuudet 1. 4. 1983 alkaen.

1. 7.

Yli 20 lypsylehmän *nautakarjayritykset* tulivat *luvanvaraisiksi* nykyisen 50 asemesta.

Merenkulun veronhuojennuksia jatkettiin pääpiirtein nykyisellään viidellä vuodella. Lakia sovelletaan vuosilta 1981—90 toimitettavissa verotuksissa.

Työnantajan osuutta *työttömyyskassamenoista* korotettiin 20 prosenttiyksikköä ja valtion apurahan suuruutta vastaavasti alennettiin 1. 7.—31. 12. 1981 välisenä aikana.

Subdannelletusten kantaminen lopetettiin ja kertyneet talletukset palautetaan talletusvelvollisille yhtenä eränä tammikuussa 1982.

Kansaneläkeuudistuksen toinen eli I B-vaihe tuli voimaan. Työtulon vaikutus kansaneläkkeen tukiosaan ja tukilisään lieveni.

2. 7.

Kuitupuun hintasuositussopimus hakkuuvuodeksi 1. 7. 1981—30. 6. 1982 merkitsee kuitupuun hintojen keskimäärin runsaan 10 prosentin nousua edellisen hakkuuvuoden suositushinnoista.

10. 7.

Laki tasapainoisen *alueellisen* kehityksen edistämisestä korvaa vuodesta 1975 voimassa olleen lain. Maa jaetaan neljään perusvyöhykkeeseen tukialueineen ja erityisalueineen. Laki on voimassa 1. 1. 1982—31. 12. 1989.

Ns. *aluepoliittisia avustuksia* koskeva laki muuttuu 1. 1. 1982. Uutta ovat mm. yritysten kehittämisyhteisöt, avustusten myöntäminen kunnille toimitilojen hankkimiseen yrityksille

ja investointiavustuksen lisääminen vaikeimmassa asemassa olevilla alueilla. Laki on voimassa vuoden 1989 loppuun.

Muun muassa tapaturmavakuutuslakia muutettiin *SOVE-lainsäädäntöön* (sosiaalietuuksien verotus) liittyen. Muutoksiin sisältyvät mm. etuuksien määräytymissäännökset sekä päivärahan ja tapaturmaeläkkeeksi muuttuvan elinkoron korotukset. Etuuksien korotuksiin liittyy niiden veronalaisuus (ks. 26. 6. 1981). Lait tulevat voimaan 1. 1. 1982. Eduskunta on lait hyväksyessään edellyttänyt hallitukselta esityksiä koko sosiaalivakuutuslainsäädännön oikeus- ja järjestelmän uudistamisesta.

1. 8.

Investointiavustuksen myöntäminen myös kehitysalueen ulkopuolisilla tukialueilla tuli mahdolliseksi.

Asuinhuoneistojen vuokrien korottamisesta 13. 5. 1981 annetun valtioneuvoston yleisohjeen mukaan vuokria voitiin korottaa enintään 65 p/m² kuukaudessa, mutta enintään 10 p, jos vuokralainen vastaa itse lämmityskuluista.

5. 8.

Suomen Pankki nosti *päiväluottokorkoa* 11 prosentista 11,5 prosenttiin.

26. 8.

Maataloudelle korvataan *maataloustuloratkaisun* (27. 2. 1981) jälkeen tapahtunut tuotantokustannusten nousu (523,5 milj. mk) ja kevään ratkaisussa sovittu tulon korotus (182 milj. mk) eli yhteensä 705,5 milj. mk.

31. 8.

Tukkipuun hintasuositus hakkuuvuodeksi 1. 7. 1981—30. 6. 1982 saatiin aikaan vain Oulun ja Lapin läänien alueella.

1. 9.

3. 11. 1980 lukien (ks. 3. 11. 1980) voimassa ollut *rakentamisen investointivero* kanneetaan enää vain rakentamisesta, joka tapahtuu Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kaupungeissa. Verotuskausi päättyy 31. 10. 1981.

Myös yhden henkilön ruokakunnalle voidaan myöntää *asumistukea*.

Suomen Pankki muutti liikepankkien *päiväluottoihin* sovellettavaa *lisäkorkoasteikkoa* siten, että neljän prosentin lisäkoron raja alennetaan kunkin pankin kiintiön viisinkertaisesta nelinkertaiseen ja 10 prosentin lisäkoron raja kahdeksankertaisesta seitsenkertaiseen määrään.

Suomen Pankki tarkisti *valuuttojen termiimarkkinoita* koskevia ohjeita. Muutosten tarkoituksena on mm. parantaa entisestään yritysten mahdollisuuksia suojautua valuuttakurssiriskeiltä.

25. 9.

Vuoden 1982 *tulo- ja menoarvioesitys* annettiin. Menot olivat 64,8 mrd mk eli 15,6 % suuremmat kuin vuoden 1981 varsinaisessa budjetissa. Tulot ilman lainanottoa olivat 58,3 mrd mk; kasvu edellisestä vuodesta oli 15,0 %. Lainanotoksi oli merkitty 6 550 milj. mk.

Liitetaulut:

1. Kysynnän ja tarjonnan tase käypiin hintoihin, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980*
Bruttokansantuote tuottajahintaan	104 687	114 322	124 865	145 013	166 113
Hyödykeverot miinus hyödyketukipalkkiot	10 317	12 743	15 053	16 944	20 026
Bruttokansantuote markkinahintaan	115 003	127 065	139 918	161 957	186 139
Tavaroiden ja palvelusten tuonti	32 062	34 986	37 654	50 256	65 294
Kokonaistarjonta	147 065	162 051	177 573	212 213	251 433
Tavaroiden ja palvelusten vienti	29 637	37 079	43 090	52 654	63 797
Kulutus	86 004	95 237	104 985	119 359	136 430
yksityinen	64 709	71 268	78 733	89 604	101 892
julkisen	21 296	23 969	26 252	29 755	34 538
Kiinteän pääoman bruttomuodostus	31 842	33 778	32 768	36 999	45 789
yksityinen	27 996	29 466	28 190	31 948	39 924
julkisen	3 846	4 312	4 578	5 051	5 865
Varastojen muutos	-768	-2 596	-3 401	3 692	5 693
Tilastollinen ero	351	-1 447	131	-492	-276
Kokonaiskysyntä	147 065	162 051	177 573	212 213	251 433

2. Kysynnän ja tarjonnan tase vuoden 1975 hintoihin, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980*
Bruttokansantuote tuottajahintaan	93 833	94 283	96 869	104 079	109 405
Hyödykeverot miinus hyödyketukipalkkiot	8 308	8 229	7 976	8 733	9 088
Bruttokansantuote markkinahintaan	102 141	102 512	104 845	112 813	118 493
Tavaroiden ja palvelusten tuonti	29 983	28 135	27 254	31 635	35 412
Kokonaistarjonta	132 124	130 647	132 099	144 448	153 904
Tavaroiden ja palvelusten vienti	28 386	31 065	33 583	36 657	40 085
Kulutus	76 068	76 032	78 252	82 243	84 635
yksityinen	57 276	56 470	57 939	61 183	62 701
julkisen	18 792	19 562	20 313	21 060	21 934
Kiinteän pääoman bruttomuodostus	28 850	27 295	24 919	25 854	28 348
yksityinen	25 369	23 792	21 389	22 272	24 671
julkisen	3 481	3 504	3 530	3 582	3 677
Varastojen muutos	-714	-2 219	-2 741	2 579	3 571
Tilastollinen ero	-467	-1 526	-1 914	-2 885	-2 735
Kokonaiskysyntä	132 124	130 647	132 099	144 448	153 904

3. Kysynnän ja tarjonnan tase, muutos edellisestä vuodesta, prosenttia

	Määrä					Hinta				
	1976	1977	1978	1979	1980*	1976	1977	1978	1979	1980*
Bruttokansantuote tuottajahintaan .	1,0	0,5	2,7	7,4	5,1	11,6	8,7	6,3	8,1	9,0
Hyödykeverot miinus hyödyketuki-palkkiot	- 7,0	- 1,0	- 3,1	9,5	4,1	24,2	24,7	21,9	2,8	13,6
Bruttokansantuote markkinahintaan	0,3	0,4	2,3	7,6	5,0	12,6	10,1	7,7	7,6	9,4
Tavaroiden ja palvelusten tuonti ..	- 3,3	- 6,2	- 3,1	16,1	11,9	6,9	16,3	11,1	15,0	16,1
Kokonaistarjonta	- 0,6	- 1,1	1,1	9,3	6,5	11,3	11,4	8,4	9,3	11,2
Tavaroiden ja palvelusten vienti ..	14,8	9,4	8,1	9,2	9,4	4,4	14,3	7,5	12,0	10,8
Kulutus	2,1	- 0,1	2,9	5,1	2,9	13,1	10,8	7,1	8,2	11,1
yksityinen	0,9	1,4	2,6	5,6	2,5	13,0	11,7	7,7	7,8	11,0
julkisen	5,6	4,1	3,8	3,7	4,1	13,3	8,1	5,5	9,3	11,4
Kiinteän pääoman bruttomuodostus	- 8,8	- 5,4	- 8,7	3,8	9,6	10,4	12,1	6,3	8,8	12,9
yksityinen	- 9,3	- 6,1	- 10,1	4,1	10,8	10,4	12,2	6,4	8,8	12,8
julkisen	- 4,6	- 0,1	0,8	1,5	2,6	10,5	11,4	5,4	8,7	13,1
Varastojen muutos
Yhteensä	- 0,0	- 0,3	1,4	9,9	5,6	10,7	11,8	7,0	9,0	11,4

4. Raaka-aineiden dollareina ilmaistut maailmanmarkkinahinnat, muutos edellisestä vuodesta, prosenttia

	1976	1977	1978	1979	1980
HWWA ¹⁾	7,4	10,0	- 1,7	31,6	47,9
energiaraaka-aineet	6,2	8,9	1,8	36,9	65,1
muut raaka-aineet	9,3	12,0	- 7,3	22,0	13,7
elintarvikkeiden ja rehujen raaka-aineet	8,3	28,3	- 15,6	11,0	15,5
teollisuuden raaka-aineet	10,4	- 0,5	0,6	31,0	12,5
The Economist ¹⁾	17,2	21,2	5,1	21,7	17,8
elintarvikkeiden raaka-aineet	16,2	31,3	4,0	18,4	23,3
teollisuuden raaka-aineet	18,8	3,5	6,3	31,1	7,4

Lähde: HWWA-Institut für Wirtschaftsforschung: Konjunktur von Morgen ja The Economist.

¹⁾ 1975 = 100.

5. Kuluttajaintaindeksi eräissä maissa, muutos edellisestä vuodesta, prosenttia

	1976	1977	1978	1979	1980
Alankomaat	8,8	6,7	4,0	4,3	6,5
Belgia	9,2	7,1	4,5	4,5	6,7
Iso-Britannia	16,5	15,9	8,3	13,4	18,0
Italia	16,8	18,4	12,1	14,8	21,2
Ranska	9,2	9,8	9,1	10,8	13,6
Saksan liittotasavalta	4,2	3,7	2,7	4,1	5,5
Tanska	9,0	11,1	10,0	9,6	12,3
Itävalta	7,3	5,5	3,6	3,7	6,4
Norja	9,3	9,1	8,1	4,8	10,9
Ruotsi	10,3	11,4	10,0	7,2	13,7
Suomi	14,3	12,7	7,6	7,5	11,6
Yhdysvallat	5,8	6,5	7,6	11,5	13,5
Japani	9,3	8,1	3,8	3,6	8,0

Lähde: YK, Monthly Bulletin of Statistics.

6. Tavaraviennin ja -tuonnin volyyymi ja yksikköarvo tuoteryhmittäin, muutos edellisestä vuodesta, prosenttia

	1976	1977	1978	1979	1980
VOLYYMI					
Vienti					
Maa- ja metsätalous	42	13	-21	19	17
Elintarvike-, juoma- ja tupakkateollisuus	18	28	-3	12	27
Tekstiili-, vaate- ja nahkateollisuus	-3	4	3	15	16
Puutavateollisuus	26	10	21	17	8
Paperi- ja graafinen teollisuus	14	6	14	12	7
Kemiallinen teollisuus	48	32	16	-7	36
Metallien perusteollisuus	16	43	17	10	-3
Metallituote- ja koneteollisuus	16	4	-4	4	3
Koko vienti	17	10	7	10	9
Tuonti					
Raaka-aineet ja tuotantotarvikkeet	0	-8	-1	21	11
siitä raakaöljy	16	3	-9	22	1
Poltto- ja voiteluaineet	-12	16	2	-1	-3
Investointitavarat	-16	-17	-19	13	31
Kulutustavarat	-5	-2	-8	22	16
siitä kestävät	-7	-4	-10	24	16
Koko tuonti	-5	-8	-5	18	13
YKSIKKÖARVO ¹⁾					
Vienti					
Maa- ja metsätalous	32	20	9	21	-13
Elintarvike-, juoma- ja tupakkateollisuus	-11	7	8	8	5
Tekstiili-, vaate- ja nahkateollisuus	8	13	11	8	9
Puutavateollisuus	5	21	-1	11	19
Paperi- ja graafinen teollisuus	-5	6	3	11	14
Kemiallinen teollisuus	0	3	11	43	16
Metallien perusteollisuus	5	2	4	25	7
Metallituote- ja koneteollisuus	11	29	9	4	8
Koko vienti	3	15	6	12	12
Tuonti					
Raaka-aineet ja tuotantotarvikkeet	5	17	8	17	21
siitä raakaöljy	8	14	3	41	55
Poltto- ja voiteluaineet	7	13	6	54	24
Investointitavarat	13	17	23	5	7
Kulutustavarat	8	15	15	4	4
siitä kestävät	8	13	15	4	2
Koko tuonti	7	16	11	16	17

¹⁾ Ulkomaankauppatilaston yksikköarvoindeksit osoittavat hintojen kehityksen lisäksi myös laadun vaihteluja eri avararyhmien sisällä tavarajakautuman tai jalostusasteen muuttuessa.

7. Tavaravienti SITC:in¹⁾ pääluokkien ja pääryhmien mukaan maa-alueittain (määrämaat)
vuonna 1980, miljoonaa markkaa

SITC-nimike	EFTA	EC	SEV- Eurooppa	-siitä SNTL	Muut	Yhteensä
0 Elintarvikkeet ja elävät eläimet	252	240	593	584	296	1 381
02 Maitotaloustuotteet ja kananmunat	46	128	234	233	216	624
2 Raaka-aineet, ei kuitenkaan syötävät eikä polttoaineet	995	6 431	769	486	2 150	10 345
21 Vuodot, nahat ja turkisnahat	151	499	3	—	196	849
24 Puutavarat ja korkki	492	3 717	103	6	1 196	5 508
25 Paperimassa	253	2 000	585	417	624	3 462
26 Tekstiilikuidut ja niiden jätteet	7	75	67	57	114	263
28 Malmit ja metalliromu	67	37	2	—	10	116
3 Poltto- ja voiteluaineet sekä sähkövirta	1 549	706	36	36	14	2 305
5 Kemian teollisuuden ja siihen liittyvän teolli- suuden tuotteet	556	907	797	681	543	2 803
6 Valmistetut tavarat ryhmiteltyinä valmistus- aineen mukaan	3 363	9 243	3 856	3 406	3 918	20 380
63 Puu- ja korkkituotteet, pl. huonekalut	467	998	141	99	394	2 000
64 Paperi ja pahvi sekä niistä valmistetut tuotteet	883	5 732	2 653	2 511	2 683	11 951
65 Tekstiilitavarat, pl. vaatteet	336	186	138	119	73	733
67 Rauta ja teräs	694	939	219	174	139	1 991
68 Muut metallit	287	872	186	42	356	1 701
69 Tuotteet epäjalosta metallista	418	186	395	367	199	1 198
7 Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet	2 806	1 530	2 910	2 615	2 105	9 351
78, 79 Kuljetusvälineet	777	222	1 105	1 030	598	2 702
8 Erinäiset valmiit tavarat	2 783	1 248	1 486	1 454	398	5 915
82 Huonekalut	239	155	172	160	83	649
84 Vaatteet	1 510	571	608	607	29	2 718
85 Jalkineet	242	22	302	302	16	582
1, 4, 9 Muut tavarat	120	84	51	40	60	315
Koko vienti, milj. mk						
1980	12 423	20 389	10 498	9 302	9 485	52 795
1979	10 512	17 820	7 037	5 987	8 061	43 430
1978	7 871	13 439	7 207	6 276	6 689	35 206
1977	7 424	11 211	6 889	6 016	5 407	30 931
1976	5 669	9 326	5 817	4 954	3 693	24 505
Koko vienti, %-jakauma						
1980	24	39	20	18	17	100
1979	24	41	16	14	19	100
1978	22	38	21	18	19	100
1977	24	36	22	19	18	100
1976	23	38	24	20	15	100

1) Yleiseen kansainväliseen käyttöön tarkoitettu kauppatalostonimikkeistö.

8. Tavaratuonti SITC:in¹⁾ pääluokkien ja pääryhmien mukaan maa-alueittain (alkeperämaat)
vuonna 1980, miljoonaa markkaa

SITC-nimike	EFTA	EC	SEV- Eurooppa	-siitä SNTL	Muut	Yhteensä
0 Elintarvikkeet ja elävät eläimet	528	601	100	17	2 435	3 664
04 Vilja ja viljatuotteet	55	73	3	0	208	339
05 Hedelmät ja kasvikset	27	166	73	7	695	961
1 Juomat ja tupakka	15	67	13	1	152	247
2 Raaka-aineet, ei kuitenkaan syötävät eikä polttoaineet	512	938	726	644	981	3 157
26 Tekstiilikuidut ja niiden jätteet	12	115	63	62	77	267
27 Valmistamattomat kivennäisaineet	47	298	89	33	201	635
28 Malmit ja metalliromu	242	124	84	84	285	735
3 Poltto- ja voiteluaineet sekä sähkövirta	175	1 000	10 981	10 226	4 791	16 947
4 Eläin- ja kasviöljyt ja -rasvat	20	29	6	5	22	77
5 Kemian teollisuuden ja siihen liittyvän teolli- suuden tuotteet	1 033	3 061	426	233	708	5 228
6 Valmistetut tavarat ryhmiteltyinä valmistus- aineen mukaan	2 931	4 529	717	320	1 106	9 283
65 Tekstiilitavarat, pl. vaatteet	675	1 260	141	32	262	2 338
67 Rauta ja teräs	691	939	198	48	258	2 086
68 Muut metallit	339	526	255	200	150	1 270
69 Tuotteet epäjalosta metallista	510	692	33	10	128	1 363
7 Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet	3 956	7 441	922	669	3 153	15 472
78, 79 Kuljetusvälineet	1 031	1 840	446	392	1 136	4 453
781 Henkilöautot	79	538	124	88	522	1 263
8 Erinäiset valmiit tavarat	1 049	1 753	222	28	997	4 021
9 Muut tavarat	19	42	89	89	6	156
Koko tuonti, milj. mk						
1980	10 238	19 460	14 202	12 233	14 350	58 250
1979	8 872	15 222	10 223	8 632	9 905	44 222
1978	6 824	11 535	7 377	6 066	6 602	32 338
1977	6 417	10 581	7 233	6 050	6 477	30 708
1976	6 630	9 914	6 219	5 276	5 792	28 555
Koko tuonti, %-jakauma						
1980	18	33	24	21	25	100
1979	20	34	23	20	23	100
1978	21	36	23	19	20	100
1977	21	34	24	20	21	100
1976	23	35	22	18	20	100

¹⁾ Yleiseen kansainväliseen käyttöön tarkoitettu kauppatilastonimikkeistö.

9. Maatalouden kokonaistuotoksen arvo ja panoskustannukset, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980*
Kokonaistuotos	10 164,4	10 352,4	11 366,4	12 520,1	14 675,5
Välituotekäyttö	4 703,0	4 756,1	5 478,5	6 374,2	7 812,3
Arvonlisäys	5 461,4	5 596,3	5 887,9	6 145,9	6 863,2
Palkat	525,2	550,0	611,1	709,2	804,2
Sosiaalikulut	119,3	136,5	145,4	166,7	197,0
Välilliset verot	—	—	—	—	—
Tukipalkkiot	335,2	377,3	431,3	546,2	661,7
Kiinteän pääoman kuluminen	1 419,4	1 641,9	1 848,4	2 113,2	2 443,4
Toimintaylijäämä	3 732,7	3 645,2	3 714,3	3 703,0	4 080,3
korot	242,5	276,9	310,4	359,3	505,2
kotitalouksien yrittäjätulo maataloudesta	3 334,9	3 203,4	3 135,7	3 128,5	3 329,4

10. Eräiden maataloustuotteiden tuotanto, kulutus ja vienti, miljoonaa kiloa

	Tuotanto		Kulutus ¹⁾		Vienti	
	1979	1980	1979	1980	1979	1980
Meijerivoi	74,2	73,5	61,1	58,0	17,4	9,8
Juusto	70,1	73,1	32,5	34,2	40,3	40,3
Maitojauhe (rasvainen)	26,6	32,4	1,0	1,0	28,0	30,1
Kananmunat (ml. munamassa)	75,7	78,7	54,0	52,2	21,0	25,9
Sianliha	160,0	166,7	133,7	139,5	20,0	14,8
Naudanliha	107,5	111,5	109,0	109,0	0,1	0,7
Vehnä	208,4	356,7	291,4	283,8	—	31,3
Ruis	77,2	123,6	103,3	100,3	—	4,2
Kaura	1 282,6	1 258,3	28,2	26,9	12,9	0,1
Ohra	1 649,9	1 533,6	14,4	15,2	128,0	64,7

¹⁾ Ihmisravintona kulutetut määrät.

11. Markkinabakkunt bakkuvuosittain, miljoonaa kuutiometriä

	1976/77	1977/78	1978/79	1979/80	1980/81
Tukkipuu	14,5	15,3	20,4	19,0	19,7
sahatukit	13,1	13,9	18,6	17,3	17,9
vaneritukit	1,1	1,0	1,4	1,5	1,4
Kuitupuu	14,6	12,3	15,8	17,0	19,0
kuusikuitupuu	6,3	5,4	6,8	7,3	8,1
mäntykuitupuu	5,3	4,7	5,8	5,9	6,3
lehtikuitupuu	2,9	2,0	3,0	3,6	4,4
Polttopuu	0,1	0,3	0,4	0,3	0,2
Yhteensä	29,3	27,8	36,6	36,2	38,9

12. Raakapuutarastot (30. 6. ja 31. 12. 1975 = 100) ¹⁾

	1977	1978	1979	1980	1981
Sahatukit					
30. 6.	81	70	87	77	88
31. 12.	76	69	73	74	.
Kuusikuitupuu					
30. 6.	96	76	74	76	65
31. 12.	92	74	72	66	.
Mäntykuitupuu					
30. 6.	101	99	89	77	62
31. 12.	110	94	84	69	.
Lehtikuitupuu					
30. 6.	126	80	50	55	74
31. 12.	108	63	40	62	.

¹⁾ Kesä- ja talvivarastoja ei voi verrata keskenään. Varastoihin sisältyvät metsässä hakattuina, kuljetusreittien varrella sekä tehtailla ja sahoilla olevat puumäärät.

13. Yksityismetsistä myydyin raakapuun hinnat hankintavuosittain, mk/m³ kuorineen

	1976/77	1977/78	1978/79	1979/80	1980/81*
Havusahatukit					
hankintahinta	132,00	125,00	130,00	147,20	175
kantohinta	109,20	97,10	105,60	121,20	149
Vanerikoivu					
hankintahinta	139,00	123,00	128,60	143,30	170
kantohinta	115,03	93,20	106,20	123,50	150
Kuusikuitupuu					
hankintahinta	107,00	98,00	91,50	101,50	121
kantohinta	62,27	46,80	46,60	55,90	69
Mäntykuitupuu					
hankintahinta	98,00	91,00	84,90	94,20	113
kantohinta	58,51	45,20	45,00	53,60	67
Lehtikuitupuu					
hankintahinta	82,00	68,00	68,50	78,60	100
kantohinta	41,72	27,20	30,00	40,20	56

14. Metsätalouden kokonaistuotoksen arvo ja panoskustannukset, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980*
Kokonaistuotos	5 127,1	5 789,0	5 726,8	7 165,2	8 348,0
Välituotekäyttö	399,1	430,3	427,0	518,4	561,5
Arvonlisäys	4 728,0	5 358,7	5 299,2	6 664,8	7 786,5
Palkat ja sosiaalikulut	1 458,5	1 578,0	1 543,1	1 769,0	2 028,8
Tukipalkkiot	9,9	10,9	12,5	14,1	15,0
Kiinteän pääoman kuluminen	548,9	654,9	708,1	783,8	898,3
Toimintaylijäämä	2 730,5	3 136,7	3 060,5	4 108,1	4 874,4
kotitalouksien nettokantorahatulot	1 567,7	1 917,8	1 857,4	2 787,9	3 403,2
yhtiöiden	285,7	266,6	207,7	206,2	196,5
valtion	198,9	227,5	205,5	226,5	234,0

15. Teollisuustuotannon volyyymi-indeksi (1975 = 100)

	Paino, % 1975	1976	1977	1978	1979	1980*
Kaivos- ja kaivannaistoiminta	1,2	110	120	124	126	151
Tehdasteollisuus	89,1	100	100	105	116	124
Elintarvikkeiden valmistus	9,7	97	96	104	110	115
Juomien valmistus	1,6	104	96	95	99	105
Tupakan valmistus	0,4	92	87	88	89	86
Tekstiilien valmistus	3,5	96	92	90	98	101
Vaatteiden valmistus	3,4	102	99	99	111	124
Nahan, nahkatuotteiden ja kenkien valmistus	1,0	101	91	100	106	111
Puutavaran valmistus	3,5	112	119	130	153	163
Ei-metallisten kalusteiden valmistus ..	1,6	88	88	101	102	107
Massan, paperin ja paperituotteiden valmistus	12,3	105	105	121	136	143
Graafinen tuotanto	6,0	99	98	102	107	112
Kemiallisten tuotteiden valmistus	6,3	101	97	106	121	131
Maaöljyn jalostus, kumi-, muovi- yms. tuotteiden valmistus	3,4	106	115	119	136	148
Savi-, lasi- ja kivituuotteiden valmistus ..	3,9	93	95	93	102	112
Metallien valmistus	4,4	99	120	143	164	166
Metallituotteiden valmistus	4,9	100	106	108	118	128
Koneiden valmistus	10,5	101	101	100	109	125
Sähköteknillisten tuotteiden valmistus ..	4,9	91	88	85	93	107
Kulkuneuvojen valmistus	6,6	107	85	77	86	91
Muu valmistus	1,2	91	96	109	125	101
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	9,7	106	118	126	136	142
Koko teollisuus	100,0	101	103	107	118	126

16. Talonrakennustoiminta, miljoonaa kuutiometriä

	1976	1977	1978	1979	1980*
Myönnetty rakennusluvut	46,89	41,88	41,98	48,64	50,33
asuinrakennukset	19,95	18,86	17,90	18,71	19,66
maatalousrakennukset	3,93	4,22	4,97	6,34	5,43
teollisuusrakennukset	10,46	8,15	8,56	11,75	12,07
liikerakennukset	5,35	3,96	4,16	4,82	6,34
julkiset rakennukset	3,84	3,71	3,68	3,99	3,99
Aloitettut rakennukset	40,05	39,08	38,79	43,85	45,56
asuinrakennukset	18,33	17,28	16,87	17,62	17,84
maatalousrakennukset	3,38	3,54	4,41	5,35	5,06
teollisuusrakennukset	8,16	8,03	8,07	10,42	11,08
liikerakennukset	3,92	4,08	3,93	4,43	5,77
julkiset rakennukset	3,48	3,70	3,18	3,60	3,40
Keskeneräiset rakennukset vuoden lopussa	51,85	48,12	42,78	47,62	49,83
asuinrakennukset	19,08	18,37	16,36	17,30	17,68
maatalousrakennukset	4,00	4,50	5,00	6,00	6,31
teollisuusrakennukset	14,93	11,60	8,90	11,37	11,77
liikerakennukset	5,05	4,35	4,75	4,35	5,57
julkiset rakennukset	5,05	5,40	4,34	4,74	4,46
Valmistuneet rakennukset	41,20	43,70	42,56	38,29	42,78
asuinrakennukset	17,72	18,10	18,21	16,70	17,24
maatalousrakennukset	3,16	3,07	3,77	4,39	4,82
teollisuusrakennukset	10,32	11,99	10,20	7,06	10,17
liikerakennukset	5,04	4,81	3,39	4,82	4,49
julkiset rakennukset	2,61	3,33	4,21	3,25	3,84
Käyttämättömät rakennusluvut vuoden lopussa	25,63	23,50	22,06	23,10	22,62
asuinrakennukset	8,81	8,64	7,95	7,73	7,85
maatalousrakennukset	2,17	2,57	2,74	3,39	3,14
teollisuusrakennukset	6,28	4,88	4,31	4,72	4,28
liikerakennukset	3,60	2,96	2,74	2,62	2,49
julkiset rakennukset	1,87	1,52	1,73	1,85	2,02

17. Liikenne ja kuljetuskalusto

	1976	1977	1978	1979	1980
Rautatieliikenne					
Kaupallinen liikenne, 1 000 tonnia	23 358 ^{a)}	22 079	22 630	26 657	29 574
» » milj. tonninkm	6 547	6 399	6 328	7 368	8 335
Maantieliikenne					
Rekisterissä olevat henkilöautot	1 032 884	1 075 399	1 115 265	1 169 501	1 225 931
» » kuorma-autot	50 887	50 295	50 479	51 756	52 527
» » autot yhteensä	1 181 473	1 227 646	1 270 802	1 329 558	1 392 827
Ulkomainen merenkulku					
Saapuneet alukset ¹⁾ , 1 000 nettotn	29 552	30 051	32 344	36 142	39 156
Lähteneet alukset ¹⁾ , 1 000 nettotn	24 960	25 428	28 879	30 792	33 505
Kauppalaivasto, 1 000 bruttotn	2 090	2 274	2 314	2 420	2 346
Kotimaisten lentoyhtiöiden liikenne ²⁾					
1 000 lentokm	29 973	28 304	29 950	31 908	35 499
1 000 matkustajakm	1 379 659	1 395 092	1 644 223	1 983 621	2 139 005
Teletoimen liikennetulot,					
1 000 mk	1 107 157	1 273 531	1 423 851	1 608 459	1 765 570

a) Pl. paikallisliikenne.

¹⁾ Lastissa.²⁾ Reittiliikenne.

18. Kotimaankaupan myymin arvo, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980*
Vähittäiskauppa	48 439	47 945	52 255	59 864	68 953
tavaratalokauppa	5 859	6 036	6 709	7 505	8 621
sekatarvikauppa	6 390	5 334	5 816	6 450	7 387
elintarvikauppa	10 532	11 439	12 212	13 473	15 584
alkoholijuomien kauppa	2 943	3 087	3 477	3 876	4 330
tekstiili-, vaatetus- ja jalkinekauppa	3 154	3 055	3 359	3 569	3 973
rauta-alan kauppa	4 198	3 523	3 674	4 502	5 140
huonekalukauppa	899	1 000	1 052	1 228	1 481
autojen vähittäiskauppa	7 106	6 695	7 434	9 944	11 209
huoltamotoiminta	3 698	4 005	4 445	4 805	6 165
apteekki- ja kemikaalikauppa	1 240	1 374	1 501	1 575	1 736
kirja- ja paperikauppa	756	779	823	842	997
muu vähittäiskauppa	1 664	1 620	1 574	2 095	2 330
Tukkukauppa	60 152	64 448	70 723	84 553	101 752
keskustukkukauppa	16 840	17 889	19 835	23 203	27 814
muu yleistukkukauppa	3 331	3 049	3 450	4 202	5 019
ravinto- ja nautintoaineet	8 171	9 861	10 359	12 197	13 849
tekstiili-, vaatetus- ja nahkatavarat	1 121	955	944	1 016	1 111
rauta- ja rakennustarvikkeet	4 680	3 657	3 955	4 637	5 664
sähkö- ja radiotarvikkeet	2 231	2 372	2 428	2 995	3 518
autoalan tukkukauppa	3 880	4 023	4 629	5 796	6 308
polttoaineet	6 956	7 669	8 664	10 514	14 238
investointitavarat ja raaka-aineet	6 200	7 176	7 949	9 920	12 469
puutavarat	1 775	1 672	1 688	2 101	2 589
muu tuotantotarvikauppa	662	2 074	2 170	2 397	2 788
lääkkeet ja kemikaalitavarat	1 426	1 344	1 501	1 611	1 772
muu tukkukauppa	2 879	2 707	3 150	3 963	4 611

19. Arvonlisäys tuottajahintaan toimialoittain käypiin hintoihin, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980*
Yrittäjätoiminta					
Maatalous, metsästys ja kalastus	5 763	5 941	6 335	6 642	7 406
Metsätalous	4 728	5 359	5 299	6 647	7 787
Kaivos- ja kaivannaistoiminta	458	499	539	770	841
Teollisuus	28 527	30 322	34 264	41 418	47 886
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	2 872	3 708	4 108	4 866	5 559
Talonrakennustoiminta	6 321	6 701	6 774	7 376	8 900
Maa- ja vesirakennustoiminta	2 770	2 800	2 814	3 052	3 202
Kauppa, ravitsemis- ja majoitustoiminta	12 805	12 709	13 967	16 307	19 169
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	8 281	9 310	10 380	12 323	13 557
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	3 688	4 456	4 733	5 311	6 613
Asuntojen omistus	7 733	8 568	9 504	10 217	11 048
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta	2 731	3 057	3 377	3 991	4 932
Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelukset	3 561	3 978	4 316	5 024	5 750
Laskennalliset pankkipalvelumaksut	-2 729	-3 020	-3 281	-3 639	-4 682
Yhteensä	86 791	94 386	103 129	120 303	137 967
Julkinen toiminta	15 868	17 761	19 408	22 072	25 133
Muu toiminta	2 028	2 176	2 328	2 638	3 013
Bruttokansantuote tuottajahintaan	104 687	114 322	124 865	145 013	166 133

20. Arvonlisäys tuottajahintaan toimialoittain vuoden 1975 hintoihin, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980*
Yrittäjätoiminta					
Maatalous, metsästys ja kalastus	5 548	5 383	5 342	5 496	5 769
Metsätalous	4 577	4 927	5 150	6 210	6 132
Kaivos- ja kaivannaistoiminta	399	428	444	477	501
Teollisuus	25 665	25 428	26 477	29 397	31 767
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	2 719	2 980	3 180	3 413	3 577
Talonrakennustoiminta	6 063	6 242	6 102	6 161	6 655
Maa- ja vesirakennustoiminta	2 470	2 300	2 226	2 236	2 220
Kauppa, ravitsemis- ja majoitustoiminta	10 689	9 970	10 159	10 898	11 242
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	6 507	6 561	6 746	7 477	7 901
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	3 254	3 303	3 349	3 426	3 502
Asuntojen omistus	7 206	7 545	7 881	8 157	8 440
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta	2 418	2 444	2 511	2 718	2 978
Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelukset	3 082	2 973	2 958	3 086	3 186
Laskennalliset pankkipalvelumaksut	-2 337	-2 387	-2 480	-2 512	-2 571
Yhteensä	78 260	78 095	80 046	86 639	91 299
Julkinen toiminta	13 826	14 442	15 052	15 637	16 260
Muu toiminta	1 747	1 746	1 771	1 803	1 846
Bruttokansantuote tuottajahintaan	93 833	94 283	96 869	104 079	109 405

21. Yksityiset kulutusmenot käypiin hintoihin, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980*
Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	18 814	20 916	22 768	25 203	28 183
Vaatetus ja jalkineet	3 561	3 707	3 803	4 421	5 028
Asunto	11 936	13 341	14 696	16 218	18 215
Kotitalouskalusto, -tarvikkeet ja -palvelukset	4 400	4 594	5 052	6 022	6 980
Terveydenhoito	1 699	1 844	2 068	2 196	2 490
Liikenne	9 990	11 115	12 412	15 750	17 001
Virkistys, kulttuuri ja koulutus	4 743	5 315	6 207	7 179	8 299
Muut tavarat ja palvelukset	6 016	6 490	7 462	8 777	10 207
Ostot julkiselta toiminnalta	947	1 084	1 294	1 523	1 786
Ostot voittoa tavoittelemattomalta toiminnalta	665	713	792	879	1 040
Kotitalouksien kulutusmenot Suomessa	62 771	69 117	76 561	87 168	99 229
Markkinahyödykkeet	61 250	67 432	74 632	84 930	96 635
kestokulutustavarat	6 423	6 724	7 280	9 170	10 529
puolikestävät kulutustavarat	8 310	8 855	9 865	11 510	13 064
lyhytikäiset tavarat	26 154	29 243	32 045	35 610	40 644
palvelukset	20 364	22 611	25 443	28 640	32 398
Markkinattomat hyödykkeet	1 521	1 685	1 930	2 238	2 594
Kotitalouksien kulutusmenot Suomessa	62 771	69 117	76 561	87 168	99 229
Kotitalouksien kulutusmenot ulkomailla	1 339	1 583	1 720	2 050	2 290
Ulkomaalaisten kulutusmenot Suomessa	-1 346	-1 560	-1 861	-2 207	-2 614
Kotitalouksien kulutusmenot	62 764	69 140	76 420	87 011	98 905
Voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kulutus	1 945	2 128	2 313	2 593	2 987
Yksityiset kulutusmenot	64 709	71 268	78 733	89 604	101 892

22. Yksityiset kulutusmenot vuoden 1975 hintoihin, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980*
Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	16 360	15 777	16 150	16 889	16 993
Vaatetus ja jalkineet	3 216	3 084	2 988	3 137	3 208
Asunto	10 973	11 423	11 868	12 292	12 628
Kotitalouskalusto, -tarvikkeet ja -palvelukset	4 053	3 834	4 014	4 395	4 565
Terveydenhoito	1 517	1 510	1 556	1 544	1 599
Liikenne	8 307	8 252	8 230	9 008	9 077
Virkistys, kulttuuri ja koulutus	4 328	4 306	4 642	5 012	5 314
Muut tavarat ja palvelukset	5 316	5 017	5 263	5 592	5 865
Ostot julkiselta toiminnalta	841	890	1 004	1 087	1 140
Ostot voittoa tavoittelemattomalta toiminnalta	584	575	607	612	654
Kotitalouksien kulutusmenot Suomessa	55 494	54 669	56 333	59 568	61 043
Markkinahyödykkeet	54 155	53 297	54 827	57 998	59 417
kestokulutustavarat	5 730	5 594	5 498	6 315	6 732
puolikestävät kulutustavarat	7 572	7 306	7 572	8 037	8 174
lyhytikäiset tavarat	22 684	22 112	22 702	23 710	23 798
palvelukset	18 168	18 285	19 055	19 937	20 714
Markkinattomat hyödykkeet	1 339	1 371	1 496	1 570	1 626
Kotitalouksien kulutusmenot Suomessa	55 494	54 669	56 323	59 568	61 043
Kotitalouksien kulutusmenot ulkomailla	1 261	1 299	1 198	1 285	1 339
Ulkomaalaisten kulutusmenot Suomessa	-1 178	-1 211	-1 340	-1 478	-1 570
Kotitalouksien kulutusmenot	55 578	54 756	56 181	59 375	60 812
Voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kulutus	1 699	1 714	1 759	1 807	1 889
Yksityiset kulutusmenot	57 276	56 470	57 939	61 183	62 701

23. Julkiset kulutusmenot tehtävittäin käypiin hintoihin, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980*
Yleishallinto	2 207	2 483	2 674	2 975	3 527
valtio	1 179	1 300	1 440	1 578	1 863
kunnat	1 028	1 183	1 234	1 397	1 664
Yleinen järjestys ja turvallisuus	1 374	1 527	1 666	1 872	2 137
valtio	1 022	1 125	1 301	1 479	1 676
kunnat	352	402	364	394	462
Maanpuolustus	1 489	1 739	1 967	2 233	2 704
valtio	1 489	1 739	1 967	2 233	2 704
Koulutustoiminta	5 960	6 664	7 256	8 101	9 295
valtio	1 501	1 508	1 627	1 821	2 080
kunnat	4 459	5 156	5 629	6 280	7 215
Terveystieteidenhuolto	4 504	5 138	5 583	6 393	7 323
valtio	152	180	194	223	248
kunnat	4 353	4 958	5 388	6 169	7 075
Sosiaaliturva ja sosiaalipalvelut	2 492	2 786	3 165	3 685	4 345
valtio	78	88	89	102	108
kunnat	1 829	2 053	2 324	2 713	3 183
sosiaaliturvarahastot	584	645	752	871	1 054
Asuminen ja yhdyskunnat	782	863	952	1 095	1 242
valtio	234	248	256	289	322
kunnat	548	615	696	806	920
Virkistys-, kulttuuri- yms. palvelukset ..	556	646	744	882	1 047
valtio	51	48	54	67	76
kunnat	505	598	691	815	971
Liikenne	1 379	1 465	1 447	1 626	1 846
valtio	1 074	1 109	1 085	1 224	1 368
kunnat	305	357	362	403	478
Elinkeinot	519	595	640	734	905
valtio	492	563	604	693	857
kunnat	26	32	36	41	48
Muut tehtävät	35	65	159	160	168
valtio	35	65	159	160	168
Julkiiset kulutusmenot yhteensä	21 296	23 969	26 252	29 755	34 538
valtio	7 306	7 972	8 777	9 867	11 469
kunnat	13 405	15 352	16 724	19 017	22 015
sosiaaliturvarahastot	584	645	752	871	1 054

24. Julkiset kulutusmenot tehtävittäin vuoden 1975 hintoihin, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980*
Yleishallinto	1 952	2 022	2 050	2 111	2 239
valtio	1 047	1 068	1 116	1 122	1 192
kunnat	905	954	934	989	1 048
Yleinen järjestys ja turvallisuus	1 200	1 240	1 287	1 340	1 385
valtio	899	922	1 015	1 058	1 087
kunnat	301	317	272	282	298
Maanpuolustus	1 318	1 419	1 499	1 556	1 694
valtio	1 318	1 419	1 499	1 556	1 694
Koulutustoiminta	5 249	5 433	5 643	5 734	5 914
valtio	1 333	1 238	1 271	1 298	1 339
kunnat	3 917	4 196	4 372	4 437	4 575
Terveystenhoito	4 049	4 270	4 424	4 614	4 744
valtio	137	148	151	158	157
kunnat	3 912	4 123	4 272	4 456	4 587
Sosiaaliturva ja sosiaalipalvelut	2 150	2 231	2 373	2 507	2 645
valtio	69	73	70	72	69
kunnat	1 611	1 677	1 802	1 926	2 036
sosiaaliturvarahastot	470	481	501	509	540
Asuminen ja yhdyskunnat	679	691	721	777	795
valtio	207	204	200	206	208
kunnat	472	488	522	571	587
Virkistys-, kulttuuri- yms. palvelukset ..	489	526	578	623	662
valtio	45	39	42	47	48
kunnat	444	487	536	576	614
Liikenne	1 216	1 189	1 119	1 164	1 172
valtio	945	899	835	874	876
kunnat	271	290	284	291	296
Elinkeinot	459	488	498	523	581
valtio	436	462	470	494	551
kunnat	23	25	27	29	30
Muut tehtävät	32	54	123	112	103
valtio	32	54	123	112	103
Julkiset kulutusmenot yhteensä	18 792	19 562	20 313	21 060	21 934
valtio	6 468	6 525	6 791	6 996	7 323
kunnat	11 854	12 557	13 021	13 556	14 071
sosiaaliturvarahastot	472	481	501	509	540

25. Kiinteän pääoman bruttomuodostus toimialoittain käypiin hintoihin, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980*
Yrittäjätoiminta	27 701	29 086	27 783	31 498	39 332
Maatalous, kalatalous	1 760	1 818	1 996	2 417	3 044
Metsätalous	771	855	841	861	980
Kaivos- ja kaivannaistoiminta	143	116	116	262	125
Teollisuus	6 297	5 874	4 852	5 772	8 725
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	3 412	3 110	2 119	2 990	3 046
Rakennustoiminta	441	695	617	701	814
Kauppa, ravitsemis- ja majoitustoiminta	1 448	1 478	1 630	1 985	2 389
Liikenne	3 795	3 953	3 732	3 818	4 577
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	744	760	811	910	1 148
Asuntojen omistus	8 020	9 384	9 739	10 444	12 637
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta	205	349	530	583	872
Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelukset	663	694	800	855	975
Julkinen toiminta	3 846	4 312	4 579	5 051	5 865
Voittoa tavoittelematon toiminta	295	380	406	450	592
Yhteensä	31 842	33 778	32 768	36 999	45 789

26. Kiinteän pääoman bruttomuodostus toimialoittain vuoden 1975 hintoihin, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980*
Yrittäjätoiminta	25 099	23 483	21 081	21 961	24 315
Maatalous, kalatalous	1 549	1 413	1 409	1 546	1 734
Metsätalous	692	678	643	614	623
Kaivos- ja kaivannaistoiminta	130	93	86	183	82
Teollisuus	5 703	4 744	3 834	4 281	5 835
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	3 137	2 513	1 601	2 039	1 932
Rakennustoiminta	399	555	451	463	478
Kauppa, ravitsemis- ja majoitustoiminta	1 315	1 181	1 190	1 322	1 412
Liikenne	3 376	3 148	2 670	2 569	2 765
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	684	614	620	637	710
Asuntojen omistus	7 336	7 701	7 567	7 308	7 619
Kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta	186	281	398	399	521
Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelukset	592	562	612	599	604
Julkinen toiminta	3 481	3 504	3 530	3 582	3 677
Voittoa tavoittelematon toiminta	270	308	308	311	356
Yhteensä	28 850	27 295	24 919	25 854	28 348

27. Yksityiset investoinnit pääomatavaratyypeittäin, miljoonaa markkaa ¹⁾

	1976	1977	1978	1979	1980*
Käypiin hintoihin					
Talonrakennukset	11 955	13 673	13 916	15 213	19 105
Maa- ja vesirakennukset	3 374	3 333	3 263	3 275	3 672
Koneet ja laitteet	12 402	12 173	10 707	13 157	16 812
Yhteensä	27 731	29 179	27 886	31 645	39 589
Vuoden 1975 hintoihin					
Talonrakennukset	10 948	11 194	10 874	10 790	11 722
Maa- ja vesirakennukset	2 997	2 673	2 474	2 335	2 311
Koneet ja laitteet	11 180	9 691	7 808	8 934	10 433
Yhteensä	25 125	23 558	21 156	22 059	24 466

¹⁾ Pl. valtion, kuntien ja sosiaaliturvarahastojen asuinrakennusinvestoinnit, jotka toimialoittaisessa tarkastelussa (taulut 25 ja 26) sisältyvät kohtaan »Asuntojen omistus» ja kuuluvat yrittäjätoimintaan.

28. Julkisen toiminnan kiinteän pääoman bruttomuodostus pääomatavaratyypeittäin, miljoonaa markkaa¹⁾

	1976	1977	1978	1979	1980*
Käypiin hintoihin					
Asuinrakennukset	235	284	300	303	335
valtio	30	26	33	43	28
kunnat	200	256	267	261	308
sosiaaliturvarahastot	5	2	0	0	0
Muut talonrakennukset	1 937	2 340	2 394	2 622	3 059
valtio	458	523	628	691	750
kunnat	1 442	1 811	1 764	1 931	2 307
sosiaaliturvarahastot	38	6	1	0	3
Maa- ja vesirakennukset	1 542	1 610	1 705	1 952	2 235
valtio	950	920	972	1 123	1 308
kunnat	592	690	733	829	927
Kuljetusvälineet	40	29	56	49	53
valtio	40	29	56	49	53
Koneet ja laitteet	358	336	426	428	518
valtio	170	180	204	200	233
kunnat	176	152	212	227	270
sosiaaliturvarahastot	11	4	9	2	15
Julkiset investoinnit yhteensä	4 111	4 599	4 878	5 354	6 200
valtio	1 647	1 677	1 893	2 106	2 372
kunnat	2 410	2 909	2 975	3 247	3 811
sosiaaliturvarahastot	54	13	10	2	18
Vuoden 1975 hintoihin					
Asuinrakennukset	216	231	230	213	206
valtio	28	21	25	30	17
kunnat	184	209	205	183	189
sosiaaliturvarahastot	4	2	0	0	0
Muut talonrakennukset	1 782	1 906	1 846	1 840	1 880
valtio	421	426	485	485	460
kunnat	1 326	1 475	1 360	1 355	1 418
sosiaaliturvarahastot	35	5	1	0	2
Maa- ja vesirakennukset	1 367	1 311	1 324	1 410	1 437
valtio	842	749	756	811	841
kunnat	525	562	568	599	596
Kuljetusvälineet	33	22	42	34	34
valtio	33	22	42	34	34
Koneet ja laitteet	327	267	319	298	326
valtio	156	143	153	139	147
kunnat	161	121	159	158	170
sosiaaliturvarahastot	10	4	7	2	9
Julkiset investoinnit yhteensä	3 725	3 738	3 761	3 795	3 883
valtio	1 479	1 361	1 461	1 500	1 499
kunnat	2 196	2 366	2 292	2 294	2 373
sosiaaliturvarahastot	49	10	8	2	11

¹⁾ Sisältää myös julkisen toiminnan asuinrakennusinvestoinnit, jotka toimialoitteisissa investoinneissa (taulut 25 ja 26) sisältyvät kohtaan »Asuntojen omistus».

29. Julkisen toiminnan kiinteän pääoman bruttomuodostus tehtävittäin käypiin hintoihin, miljoonaa markkaa ¹⁾

	1976	1977	1978	1979	1980*
Yleishallinto	563	685	898	1 020	1 207
valtio	157	193	279	241	263
kunnat	406	492	620	779	944
Yleinen järjestys ja turvallisuus	130	138	167	226	239
valtio	64	87	100	138	144
kunnat	66	51	67	89	94
Maanpuolustus	88	88	113	128	143
valtio	88	88	113	128	143
Koulutustoiminta	852	1 025	838	918	1 058
valtio	241	255	270	309	334
kunnat	610	771	567	609	724
Terveydenhuolto	509	576	602	530	614
valtio	48	20	11	11	10
kunnat	461	557	591	519	604
Sosiaaliturva ja sosiaalipalvelut	260	261	306	297	392
valtio	2	1	1	3	15
kunnat	204	247	294	292	359
sosiaaliturvarahastot	54	13	10	2	18
Asuminen ja yhdyskunnat	105	61	119	129	144
valtio	77	28	78	83	92
kunnat	28	33	41	47	52
Virkistys-, kulttuuri- yms. palvelukset	150	190	188	225	273
valtio	4	6	7	16	26
kunnat	146	184	181	209	247
Liikenne	1 409	1 508	1 579	1 808	2 051
valtio	920	933	964	1 105	1 263
kunnat	489	575	615	704	787
Elinkeinot	41	59	56	65	71
valtio	41	59	56	65	71
Muut tehtävät	5	8	13	8	11
valtio	5	8	13	8	11
Julkiset investoinnit yhteensä	4 111	4 599	4 878	5 354	6 200
valtio	1 647	1 677	1 893	2 106	2 372
kunnat	2 410	2 909	2 975	3 247	3 811
sosiaaliturvarahastot	54	13	10	2	18

¹⁾ Ks. alaviite 1 taulussa 28.

30. Julkisen toiminnan kiinteän pääoman bruttomuodostus tehtävittäin vuoden 1975 hintoihin miljoonaa markkaa¹⁾

	1976	1977	1978	1979	1980*
Yleishallinto	517	557	692	715	743
valtio	144	157	215	169	162
kunnat	373	400	477	546	581
Yleinen järjestys ja turvallisuus	118	111	127	159	148
valtio	58	70	77	97	90
kunnat	61	41	51	62	58
Maanpuolustus	81	72	87	90	88
valtio	81	72	87	90	88
Koulutustoiminta	783	833	643	644	653
valtio	222	206	207	217	207
kunnat	561	627	436	427	446
Terveystenhoito	468	468	462	371	379
valtio	44	16	8	8	6
kunnat	424	452	454	364	372
Sosiaaliturva ja sosiaalipalvelut	239	212	235	208	241
valtio	2	1	1	2	9
kunnat	188	201	227	205	221
sosiaaliturvarahastot	49	10	8	2	11
Asuminen ja yhdyskunnat	93	50	93	93	92
valtio	69	23	61	59	59
kunnat	25	27	32	34	34
Virkistys-, kulttuuri- yms. palvelukset	136	155	145	159	171
valtio	4	5	6	11	16
kunnat	132	150	140	148	154
Liikenne	1 249	1 227	1 225	1 304	1 317
valtio	816	759	748	796	811
kunnat	434	469	477	508	506
Elinkeinot	37	47	42	46	44
valtio	37	47	42	46	44
Muut tehtävät	4	6	10	5	7
valtio	4	6	10	5	7
Julkiset investoinnit yhteensä	3 725	3 738	3 761	3 795	3 883
valtio	1 479	1 361	1 461	1 500	1 499
kunnat	2 196	2 366	2 292	2 294	2 373
sosiaaliturvarahastot	49	10	8	2	11

¹⁾ Ks. alaviite 1 taulussa 28.

31. Työllinen työvoima, 1 000 henkeä keskimäärin vuodessa

	1976	1977	1978	1979	1980*
Yrittäjät ja avustavat perheenjäsenet	324	292	277	279	281
Toimihenkilöt	921	948	941	960	990
Työntekijät	858	832	829	856	890
Työllinen työvoima yhteensä	2 163	2 111	2 084	2 134	2 203
maatalous	245	223	208	200	200
metsätalous ja uitto	52	49	47	49	53
teollisuus	587	578	562	581	605
talonrakennus	111	107	105	105	107
maa- ja vesirakennus	49	45	44	45	41
kauppa, pankit, vakuutus ja kiinteistöt	437	424	419	425	443
liikenne	161	158	162	166	169
palvelukset ym.	492	509	518	544	564
tuntematon	27	16	16	18	20

32. Työllisyys toimialan ja ammattiaseman mukaan, miljoonaa työtuntia¹⁾

	1976	1977	1978	1979	1980*
Yrittäjätoiminta	3 408	3 290	3 217	3 232	3 245
palkansaajat	2 512	2 422	2 371	2 421	2 466
yrittäjät	896	867	846	812	779
Julkinen toiminta	537	558	582	597	617
Muu toiminta	167	164	162	165	162
Työllisyys yhteensä	4 112	4 011	3 961	3 994	4 024
maatalous ²⁾	697	669	644	598	555
metsätalous ²⁾	93	90	86	95	95
teollisuus ²⁾	1 038	990	961	1 001	1 036
talonrakennus ²⁾	243	238	229	228	240
maa- ja vesirakennus ²⁾	108	103	99	100	94
kauppa, rahoitus, vakuutus ja kiinteistöt ²⁾	797	773	768	770	781
liikenne ²⁾	285	277	280	288	291
palvelukset ²⁾	148	149	150	152	154

1) Kansantalouden tilinpidon mukaan.

2) Yrittäjätoiminnassa.

33. Työttömät työnhakijat ja avoimet työpaikat työttömyydessä ammateittain¹⁾, 1 000 henkeä

	1976	1977	1978	1979	1980
Työttömät työnhakijat					
teknillinen ja hallinnollinen työ	2,6	5,5	8,0	7,3	7,3
tilinpidollinen ja konttoriteknillinen työ	2,3	4,9	7,2	6,4	6,1
kaupallinen työ	2,4	4,3	6,7	6,5	5,1
maa- ja metsätaloustyö	5,2	6,7	8,7	7,1	5,5
rakennustyö	15,2	18,7	23,0	18,8	11,8
kuljetus- ja liikennetyö	2,8	4,3	6,2	5,5	3,9
teollinen työ	18,4	31,6	47,0	40,4	28,3
siitä metallityö	4,6	8,7	14,2	11,2	7,1
palvelutyö	7,3	11,6	17,5	18,2	16,6
muu työ	13,3	25,0	34,0	30,6	18,3
Yhteensä	80,2	132,5	175,2	150,3	109,5
Avoimet työpaikat					
teknillinen ja hallinnollinen työ	2,0	1,7	1,3	1,5	1,8
tilinpidollinen ja konttoriteknillinen työ	0,8	0,4	0,4	0,6	0,9
kaupallinen työ	0,7	0,5	0,4	0,6	0,7
maa- ja metsätaloustyö	0,4	0,2	0,3	0,3	0,5
rakennustyö	0,7	0,4	0,3	0,6	1,1
kuljetus- ja liikennetyö	0,3	0,2	0,1	0,3	0,3
teollinen työ	3,4	1,4	0,9	2,6	4,3
siitä metallityö	1,0	0,3	0,3	0,7	1,5
palvelutyö	2,7	1,6	1,4	1,9	2,7
muu työ	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
Yhteensä	11,2	6,4	5,5	8,3	12,2

¹⁾ Pohjoismaisen ammattiluokittelun (NYK) mukaan.

34. Kansantulo, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980*
Palkat	56 373	60 113	63 670	73 016	84 746
Työnantajain sosiaalivakuutusmaksut	12 216	14 031	14 548	16 515	19 772
Kotitalouksien yrittäjätulot	17 557	18 711	20 250	21 966	23 302
yrittäjätulot maataloudesta	3 335	3 203	3 136	3 128	3 329
yrittäjätulot metsätaloudesta	2 150	2 533	2 513	3 500	4 261
muut kotitalouksien yrittäjätulot	12 072	12 975	14 601	15 336	15 712
Omaisuuksien ja muut yrittäjätulot	2 943	3 583	6 057	9 711	11 064
Välilliset verot miinus tukipalkkiot	10 219	12 566	14 880	16 590	19 473
Yhteensä	99 308	109 004	119 404	137 798	158 358

35. Palkansaajien ansiotasoindeksi (1975 = 100)

	1976	1977	1978	1979	1980*
Maatalous	117,7	131,4	141,4	157,0	174,0
Metsätalous	123,3	138,3	147,9	158,7	181,2
Teollisuus	116,2	126,7	135,6	149,8	168,3
työntekijät	116,4	127,6	137,0	151,6	170,5
Talonrakennustoiminta	109,7	116,6	123,4	134,6	148,4
työntekijät	108,7	115,3	121,9	132,8	146,3
Maa- ja vesirakennustoiminta	113,9	123,1	127,9	139,4	154,8
Tietoliikenne	117,6	127,6	134,0	148,7	163,8
Muu liikenne	116,2	124,7	131,7	146,4	164,9
Kauppa	116,4	127,6	139,5	158,6	180,6
Pankit	111,8	125,7	135,2	156,1	177,6
Vakuutus	118,0	133,0	141,9	158,3	177,1
Asuntojen omistus	112,7	122,3	135,9	149,3	168,3
Julkinen hallinto	115,3	123,1	129,3	142,7	156,6
Opetustoiminta	115,9	124,2	130,1	145,8	159,7
Terveysten- ja sairaudenhoito	113,5	120,1	124,9	138,6	152,2
Muut palvelukset	116,6	125,8	135,5	156,0	174,7
Yhteensä	115,5	125,2	133,6	148,9	166,6
työntekijät	115,6	125,8	134,4	149,3	167,5
toimihenkilöt	115,4	124,6	132,9	148,6	165,7

36. Kotimarkkinoiden perushintaindeksi (1975 = 100)

	1976	1977	1978	1979	1980
Kokonaisindeksi	108,2	119,2	125,8	138,0	160,7
Toimialan mukaan					
maataloustuotteet	114,3	126,2	133,5	139,1	155,7
metsätaloustuotteet	101,8	104,2	89,0	101,0	122,5
kaiwannaiustuotteet	106,0	114,9	120,7	143,6	225,8
teollisuustuotteet	108,1	119,5	127,5	141,3	160,7
sähkö, kaasu, lämpö ja vesi	102,2	109,5	118,9	127,0	161,7
rakennukset, maa- ja vesirakenteet	109,7	123,2	129,2	138,8	157,4
Käyttötarkoituksen mukaan					
raaka-aineet ja tuotantohyödykkeet	105,9	114,1	119,2	133,1	160,1
kulutustavarat	114,1	132,7	140,3	150,7	167,7
investointitavarat	109,3	121,3	129,5	139,2	155,9
Alkuperän mukaan					
kotimarkkinatavarat	109,0	119,7	124,1	135,0	156,6
tuontitavarat	105,5	117,3	131,8	148,7	175,0

37. Kuluttajaintindeksi (1972 = 100)

	1976	1977	1978	1979	1980
Kokonaisindeksi	174,4	196,4	211,3	226,7	253,0
ravinto	182,2	216,1	224,7	232,1	261,9
juomat ja tupakka	164,4	174,1	198,1	222,9	242,6
vaatetus	166,0	180,8	192,9	212,6	241,3
asunto	170,5	182,9	194,4	207,0	224,1
lämpö ja valo	199,7	220,9	235,9	253,8	313,0
kotitalouskalusto	163,7	181,2	191,1	208,1	231,8
liikenne	173,9	196,9	216,7	233,1	264,5
koulutus ja virkistys	161,7	187,5	204,4	223,1	238,4
muut	185,4	208,9	231,6	252,9	282,6

38. Julkisyhteisöjen ja yksityisen sektorin tulot, tulonsiirrot ja käytettävissä olevat tulot, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980*
A. Palkat ja työnantajain sosiaalivakuutusmaksut	68 589	74 144	78 218	89 531	104 517
B. Omaisuus- ja yrittäjätulot, netto	20 500	22 294	26 307	31 677	34 367
julkisyhteisöt (ml. toimintaylijäämä)	479	406	604	443	193
yksityinen sektori	20 021	21 888	25 703	31 234	33 622
C. Välilliset verot miinus tukipalkkiot	10 219	12 566	14 880	16 590	19 473
välilliset verot	15 082	17 797	20 379	23 700	27 069
tukipalkkiot	4 863	5 230	5 520	7 110	7 596
D. Kansantulo (A.+B.+C.)	99 308	109 004	119 404	137 798	158 357
E. Muut tulonsiirrot yksityiseltä sektorilta julkisyhteisöille	30 390	31 538	30 788	33 144	38 331
välittömät verot	22 241	22 779	21 905	23 737	27 987
sosiaalivakuutusmaksut	7 358	7 857	7 825	8 153	8 972
muut pakolliset maksut ja sakot	469	560	635	734	743
muut tulonsiirrot	322	342	427	520	629
F. Muut tulonsiirrot julkisyhteisöiltä yksityiselle sektorille	12 105	14 365	16 112	17 514	19 394
sosiaalivakuutusetuudet ¹⁾	6 719	7 794	8 487	8 927	9 963
rahastoimattomat sosiaalivakuutusetuudet ²⁾	1 996	2 397	2 735	3 064	3 473
sosiaaliavustukset ³⁾	1 756	2 403	2 949	3 160	3 403
muut tulonsiirrot	1 634	1 771	1 941	2 363	2 555
G. Muut tulot, netto ⁴⁾	3	3	7	5	10
julkisyhteisöt	1 906	2 122	2 318	2 678	3 038
yksityinen sektori	-1 903	-2 119	-2 311	-2 673	-3 028
H. Tulonsiirrot ulkomaille, netto	172	198	211	302	400
julkisyhteisöt	141	150	151	241	330
yksityinen sektori	31	48	60	61	70
I. Käytettävissä olevat tulot (D.+G.—H.)	99 139	108 809	119 200	137 501	157 967
julkisyhteisöt (B.+C.+E.—F.+G.—H.)	30 747	32 117	32 326	35 101	41 311
yksityinen sektori (A.+B.—E.+F.+G.—H.)	68 392	76 692	86 874	102 400	116 656

¹⁾ Lapsilisät, sairausvakuutusetuudet, ansio- ja kansaneläkkeet sekä työttömyysvakuutusetuudet.

²⁾ Julkisyhteisöjen entisille työntekijöilleen maksamat eläkkeet sekä tapaturma- ja ryhmähenkivakuutuskorvaukset.

³⁾ Työttömyyskorvaukset, sotilasvammakorvaukset ja sotaeläkkeet, perhe- ja rintamasotilaseläkkeet, lapsen hoitotuet yms. avustukset.

⁴⁾ Vahinkovakuutusmaksut ja -korvaukset sekä laskennalliset sosiaalivakuutusmaksut.

39. Kotitalouksien käytettävissä oleva tulo, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980*
Palkat	56 373	60 113	63 670	73 016	84 745
Työnantajain sosiaalivakuutusmaksut	12 216	14 031	14 548	16 515	19 772
Yrittäjätulot ja yrittäjätulojen otot	17 557	18 711	20 250	21 965	23 302
maatalous	3 335	3 203	3 045	3 128	3 329
metsätalous	2 150	2 533	2 513	3 500	4 261
muut	12 072	12 975	14 691	15 336	15 712
Omaisuustulot	2 204	2 439	2 586	2 922	4 500
Tulonsiirrot, netto	-21 639	-21 770	-18 629	-20 960	-25 845
siitä välittömät verot ¹⁾	-22 031	-23 015	-21 548	-23 413	-27 680
Käytettävissä oleva tulo	66 711	73 524	82 424	93 460	106 475

¹⁾ Valtion ja kuntien välittömät verot ja vakuutettujen kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut.

40. Maksutase, miljoonaa markkaa

	1979			1980*		
	Tulot	Menot	Netto- tulot	Tulot	Menot	Netto- tulot
Vaihtotase						
Tavarat (kauppataase)	43 430	44 222	— 792	52 795	58 250	—5 455
Tavarakaupan järjestelyerät ¹⁾	— 128	208	— 336	65	65	—
Kuljetus ja tietoliikennepalvelukset	4 322	1 312	3 010	4 722	1 695	3 027
Ulkomaisten kotitalouksien ostot Suomes- sa/suomalaisten kotitalouksien ostot ul- komailla	2 207	2 050	157	2 614	2 290	324
Muut	2 823	2 464	359	3 601	2 994	607
Tavaroiden ja palvelusten tase	52 654	50 256	2 398	63 797	65 294	—1 497
Tuotantontekijäkorvaukset	1 494	4 227	—2 733	2 017	5 265	—3 248
Tulonsiirrot	955	1 381	— 426	1 241	1 682	— 441
Vaihtotase	55 103	55 864	— 761	67 055	72 241	—5 186
Epätarkat ja poisjääneet erät			— 99			580
	Nettomuutos			Nettomuutos		
	Varat	Velat	Netto- varat	Varat	Velat	Netto- varat
Pääomatase						
Yksityiset	+2 366	+ 17	+2 349	+3 489	+ 3 500	— 11
Pitkäaikainen pääoma	+1 045	— 515	+1 560	+ 917	— 533	+1 450
Lainoja nostettu	+1 346	+2 972	—1 626	+1 324	+ 2 469	—1 145
Lainoja maksettu takaisin	— 805	—3 558	+2 753	— 891	— 3 066	+2 175
Muu pitkäaikainen pääoma	+ 504	+ 71	+ 433	+ 484	+ 64	+ 420
Lyhytaikainen pääoma	+1 321	+ 532	+ 789	+2 572	+ 4 033	—1 461
Julkinen	+ 22	+2 336	—2 314	+ 83	+ 1 568	—1 485
Lainoja nostettu	+ 16	+2 522	—2 506	+ 11	+ 1 836	—1 825
Lainoja maksettu takaisin	— 129	— 263	+ 134	— 49	— 322	+ 273
Muu pääoma	+ 135	+ 77	+ 58	+ 121	+ 54	+ 67
Suomen Pankki	+ 991	+ 499	+ 492	+1 693	+ 742	+ 951
Lainoja nostettu	—	—	—	—	—	—
Lainoja maksettu takaisin	—	— 433	+ 433	—	—	—
Muu pääoma	+ 991	+ 932	+ 59	+1 693	+ 742	+ 951
Muut rahalaitokset	+1 804	+3 191	—1 387	+2 953	+ 7 014	—4 061
Lainoja nostettu	+ 151	+ 736	— 585	—	+ 878	— 878
Lainoja maksettu takaisin	— 180	— 589	+ 409	— 5	— 752	+ 747
Muu pääoma	+1 833	+3 044	—1 211	+2 958	+ 6 888	—3 930
Pääomatase yhteensä	+5 183	+6 043	— 860	+8 218	+12 824	—4 606

¹⁾ Erään sisältyvät pääasiassa viennin ahtauskustannukset, laivojen ja lentokoneiden polttoainetäydennykset sekä tuonnin arvostuskorjaus.

41. Rabalaitosten otto- ja antolainaus vuoden lopussa sekä liikepankkien keskimääräinen keskuspankkivelka, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980
Ottolainaus¹⁾					
Talletukset	36 608	41 693	47 862	55 918	64 905
Shekki- ja postisiirtotilit	6 764	6 666	7 615	9 666	10 275
Yhteensä	43 372	48 359	55 477	65 584	75 180
Antolainaus					
Markkamääräinen	44 186	49 045	54 241	62 927	72 813
Ulkomaan rahan määräinen	3 873	5 102	5 203	6 010	9 011
Yhteensä	48 059	54 147	59 444	68 937	81 824
Liikepankkien keskuspankkivelka (vuosikeskiarvo)	4 001	3 914	3 573	2 629	4 963

¹⁾ Ml. ulkomaan rahan määräinen.

42. Valtion budjettitalouden tulot ja menot tilinpäätöksen sekä tulo- ja menoarvion mukaan, miljoonaa markkaa

	Tilinpäätös			Tulo- ja menoarvio		
	1978	1979	1980	varsinainen 1980	varsinainen 1981	esitys 1982
Tulot						
Tulo- ja varallisuusvero	9 262	9 471	12 213	11 290	15 200	17 930
Liikevaihtovero	9 550	10 649	12 262	12 000	13 900	15 240
Tuonnin perusteella kannettavat verot ja maksut	937	1 103	1 381	1 105	1 360	1 570
Valmisteverot	6 772	8 204	9 233	8 932	10 571	11 647
Muut verot ja veronluonteiset tulot	4 382	4 244	4 295	3 810	4 748	5 290
Verot ja veronluonteiset tulot yhteensä	30 903	33 672	39 383	37 137	45 779	51 677
Muut tulot	3 890	4 754	5 183	4 082	4 899	6 594
Tulot ilman lainanottoa	34 793	38 425	44 566	41 220	50 677	58 271
Pitkäaikainen lainanotto	5 600	4 894	4 350	7 490	5 400	6 550
Tulot yhteensä	40 393	43 319	48 916	48 710	56 077	64 821
Menot						
Kulutusmenot	10 579	11 913	13 673	13 336	15 498	17 743
siitä palkkaukset ja eläkkeet	6 255	7 009	7 931	7 741	9 110	10 392
Siirtomenot	20 662	24 472	27 630	26 230	30 355	35 328
Realisijoitukset	3 492	3 727	3 956	3 536	3 824	4 200
Finanssisijoitukset	2 886	2 942	2 982	2 901	2 986	3 187
Muut menot	531	873	1 120	1 213	1 531	1 961
Menot ilman valtionvelan kuoletuksia	38 150	43 926	49 361	47 216	54 194	62 419
Valtionvelan kuoletukset	788	1 110	1 451	1 485	1 878	2 401
Menot yhteensä	38 938	45 036	50 812	48 701	56 072	64 820

43. Valtion budjettitalouden tulot, miljoonaa markkaa

Tulolaji	Kassatulot					
	1976	1977	1978	1979	1980	1981**
Tulo- ja varallisuusvero	11 471	10 477	9 262	9 471	12 213	15 750
Merimiesvero	115	115	112	127	132	150
Perintö- ja lahjaverot	104	133	138	132	153	160
Arpajaisvero	26	22	37	43	42	40
Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot yhteensä	11 716	10 747	9 549	9 774	12 540	16 100
Liikevaihtovero	6 667	8 282	9 550	10 649	12 262	14 000
Muut liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut	246	334	368	374	437	490
Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut yhteensä	6 913	8 616	9 917	11 022	12 699	14 490
Tullit ja tuontimaksut	620	647	581	629	784	840
Tasausvero	270	285	357	474	597	650
Valmisteverot	4 820	5 754	6 772	8 204	9 233	10 535
tupakasta	855	900	961	1 061	1 224	1 300
oluesta	382	410	501	616	649	860
alkoholijuomaverot	1 373	1 404	1 554	1 874	2 097	2 300
elintarvikkeista	295	401	654	1 206	1 294	1 500
polttoaineista	1 601	1 943	2 375	2 564	2 994	3 350
muut valmisteverot	314	696	728	884	975	1 225
Alkon ylijäämä	352	270	420	480	511	545
Auto- ja moottoripyörävero	896	957	970	1 349	1 418	1 560
Työnantajan lapsilisämaksu	1 234	1 281	1 248	499	128	60
Leimaverot	633	738	802	903	1 040	1 130
Muut verot ja veronluonteiset tulot	432	416	287	337	433	580
Verot ja veronluonteiset tulot yhteensä	27 888	29 712	30 903	33 672	39 384	46 490
Sekalaiset tulot	1 587	1 764	2 047	2 506	2 736	3 100
valtion osuus veikkausvoitto- yms. veroista	296	335	406	482	560	650
Korko- ja osinkotulot sekä osuus valtion rahalaitosten voitosta	527	551	667	840	852	1 000
Valtion liikeyritykset	380	601	740	1 012	1 040	950
Takaisin maksetut lainat	311	310	364	389	481	550
Tulot ilman lainanottoa	30 692	32 938	34 721	38 420	44 492	52 090
Pitkäaikainen lainanotto	1 062	1 893	5 112	4 878 a)	5 002	5 000
siitä ulkomainen	278	770	3 147	2 559	1 791	..
Tulot yhteensä	31 754	34 831	39 833	43 298	49 493	57 090

a) Sisältää valtion investointirahastolta budjettitalouden vastuulle siirryntää ulkomaista lainaa 135 milj. mk.

44. Valtion budjettitalouden menot menolajiryhmittäin, miljoonaa markkaa

Menolajiryhmä	Kassamenot					
	1976	1977	1978	1979	1980	1981**
Kulutusmenot	8 271	9 363	10 395	11 754	13 627	15 620
Siirtomenot	15 991	18 427	20 264	24 020	27 357	31 140
Reaalisijoitukset	3 102	3 209	3 359	3 544	3 779	4 130
Finanssisijoitukset	2 671	2 959	2 778	2 812	2 989	3 175
Muut menot	781	893	1 342	2 008	2 765	3 395
Menot yhteensä	30 816	34 852	38 138	44 138	50 318	57 460

45. Valtion budjettitalouden kulutusmenot, miljoonaa markkaa

Menolaji	Kassamenot					
	1976	1977	1978	1979	1980	1981**
Palkkaukset	3 881	4 180	4 535	5 117	5 804	6 700
Eläkkeet	1 290	1 545	1 712	1 895	2 126	2 440
Korjaus ja kunnossapito	714	789	800	901	1 018	1 160
Puolustuslaitoksen kaluston hankkiminen	225	319	446	529	879	840
Muut kulutusmenot	2 161	2 530	2 902	3 313	3 800	4 480
Kulutusmenot yhteensä	8 271	9 363	10 395	11 754	13 627	15 620

46. Valtion budjettitalouden siirtomenot, miljoonaa markkaa

Menolaji	Kassamenot					
	1976	1977	1978	1979	1980	1981**
Valtionavut kunnille yms.	5 760	6 791	7 799	9 004	10 170	11 970
opetus, tiede ja kulttuuri	2 504	2 884	3 561	3 992	4 419	4 950
terveydenhuolto	2 470	2 891	3 102	3 473	3 986	4 780
muut	786	1 016	1 136	1 539	1 765	2 240
Valtionavut elinkeinoelämälle	4 008	4 376	4 660	5 938	6 675	7 660
maatalous	3 081	3 386	3 528	4 573	4 962	5 720
metsätalous	183	202	225	209	225	220
teollisuus ja ulkomaankauppa	253	325	296	437	584	760
muut	491	463	611	719	904	960
Valtionavut kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille	3 967	4 853	5 300	5 714	6 298	7 550
opetus, tiede ja kulttuuri	1 252	1 289	962	1 111	1 309	1 490
sosiaaliturva	2 552	3 191	3 857	4 182	4 350	5 360
muut	163	373	481	421	639	700
Siirrot budjetin ulkopuolisille valtion tileille	1 358	1 463	1 260	1 793	2 299	1 700
sosiaaliturva	268	299	323	336	535	550
liikenne	365	389	399	397	383	355
maatalous	255	285	232	275	420	550
ulkomaankauppa	440	480	270	669	275	40
muut	30	10	36	116	686 ^{a)}	205
Erittelemättömät siirrot kotimaahan ¹⁾ ...	688	740	977	1 184	1 452	1 690
Siirrot ulkomaille	210	205	267	387	464	570
Siirtomenot yhteensä	15 991	18 427	20 264	24 020	27 357	31 140

1) Sisältää valtion liikeyritysten alijäämät.

a) Siitä siirto valtion suhdannerahastoon 500 milj. mk.

47. Valtion budjettitalouden reaalisijoitukset, miljoonaa markkaa

Menolaji	Kassamenot					
	1976	1977	1978	1979	1980	1981**
Koneiden, laitteiden ja kaluston hankkiminen	954	1 087	1 114	1 106	1 136	1 230
rautatieliikenne	252	309	299	314	289	280
vesiliikenne	27	12	35	38	51	60
tietoliikenne	377	405	431	390	410	460
muut	598	361	349	364	386	430
Talorakennukset	594	644	731	728	753	820
yleinen hallinto sekä yleinen järjestys ja turvallisuus	153	182	223	205	231	250
maanpuolustus	80	80	72	82	100	110
opetus, tiede ja kulttuuri	183	175	183	216	228	250
terveydenhuolto	13	7	3	4	1	5
muut	165	200	250	221	193	205
Maa- ja vesirakennukset	1 555	1 478	1 514	1 710	1 890	2 080
tieliikenne	729	709	674	797	905	920
rautatieliikenne	278	235	178	153	175	180
vesiliikenne	51	41	46	45	50	50
metsätalous	32	38	37	38	38	45
muut ¹⁾	465	455	579	677	722	885
Reaalisijoitukset yhteensä	3 102	3 209	3 359	3 544	3 779	4 130
siitä valtion liikeyritykset	1 152	1 216	1 202	1 237	1 099	1 100

¹⁾ Sisältää mm. sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi; näistä osa kuuluisi talorakennuksiin, maa- ja vesirakennuksiin käytetyistä kuuluu suurin osa tieliikenteeseen.

48. Valtion budjettitalouden lainananto ja muut finanssisijoitukset, miljoonaa markkaa

Menolaji	Kassamenot					
	1976	1977	1978	1979	1980	1981**
Lainat kunnille yms.	50	34	38	33	39	50
Lainat yksityisille	2 073	2 286	2 276	2 321	2 522	2 655
asuntotuotanto	1 739	1 941	1 947	2 001	1 935	2 140
metsätalous	109	104	107	96	113	105
teollisuus ja ulkomaankauppa	218	236	170	170	267	150
muut	7	5	52	54	207	260
Muut ja erittelemättömät lainat	4	1	—	—	—	—
Muut finanssisijoitukset	544	638	464	458	429	470
Lainat ja muut finanssisijoitukset yhteensä	2 671	2 959	2 778	2 812	2 989	3 175
siitä valtionenemmistöiset osakeyhtiöt	549	621	456	375	570	265

49. Tulo- ja menoarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen ¹⁾ ²⁾ tulot ja menot, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980	1981**
Tulot						
Sekalaiset tulot	133	176	176	200	363	210
Korko- ja osinkotulot	49	105	174	173	204	180
Takaisin maksetut lainat	86	106	199	361	270	320
Lainanotto	526	123	170	—	—	—
Siirrot budjetista	1 090	1 164	935	1 457	1 264	1 120
Yhteensä	1 884	1 674	1 654	2 191	2 101	1 830
Menot						
Kulutusmenot	40	51	51	66	76	75
Siirtomenot	606	447	287	905	672	360
Reaalisijoitukset	357	399	413	399	318	370
Lainananto	839	671	492	598	788	800
Muut finanssisijoitukset	16	49	46	59	111	80
Korot ja indeksikorotukset	40	97	107	113	112	85
Velan kuoletukset	—	—	—	59	51	110
Yhteensä	1 898	1 715	1 395	2 200	2 129	1 880
Tulot suuremmat (+) tai pienemmät (—) kuin menot	—14	—41	259	— 9	— 28	— 50
Varastojen muutos (kasvu —)	—55	—32	+83	—92	—156	—125

¹⁾ Valtiontalouden kassalaskelmien mukaan.

²⁾ Valtion investointirahasto, valtion viljavarastorahasto, maatilatalouden kehittämisrahasto, valtionrautateiden uudistusrahasto, posti- ja lennätinlaitoksen uudistusrahasto, varmuusvarastorahasto, valtiontakausrahasto, vientitakuurahasto, tuontikaupparahasto ja öljysuojarahasto.

50. Valtion pitkäaikainen velka ja sen hoitomenot, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980
Valtionvelka, kanta vuoden päätyessä					
Ulkomainen velka	2 201	3 618	7 251	8 779	10 110
budjettitalous	1 294	2 442	5 816	7 580	9 005
valtion investointirahasto	908	1 176	1 435	1 199	1 104
Kotimainen velka	2 175	2 963	4 607 ^{a)}	6 051 ^{a)}	7 585 ^{a)}
Yhteensä	4 376	6 581	11 858	14 830	17 695
Valtionvelan hoitomenot¹⁾					
Kuoletukset	470	465	754	1 147	1 452
ulkomaille	203	147	264	240	219
budjettitalous	203	147	264	181	168
valtion investointirahasto	—	—	—	59	51
kotimaahan	267	318	490	907	1 234
Korot	285	424	599	955	1 206
ulkomaille	108	190	287	478	631
budjettitalous	75	108	187	370	535
valtion investointirahasto	34	82	100	108	96
kotimaahan (ml. indeksikorotukset)	177	234	312	477	575
Muut hoitomenot	17	35	113	98	95
Yhteensä	772	924	1 466	2 200	2 755

a) Sisältää valtion viljavarastorahaston obligaatiolainan v. 1978, 30 milj. mk.

¹⁾ Valtiontalouden kassalaskelmien mukaan.

51. Kansaneläkelain, perhe-eläkelain ja rintamasotilaseläkelain mukaiset tuotot ja kulut, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980	1981 a)
Tuotot						
Vakuutusmaksut	4 029	4 360	4 238	4 982	5 615	6 373
vakuutettujen maksut	1 306	1 445	1 268	1 438	1 635	1 893
työnantajain maksut	2 723	2 916	2 970	3 544	3 980	4 480
Valtion ja kuntien osuudet	909	1 025	1 178	1 246	1 544	1 806
valtion osuudet	555	625	735	770	1 019	1 176
tukiosuus	263	294	318	335	534	551
perhe-eläkkeet	132	143	150	153	172	197
rintamasotilaseläkkeet	160	188	267	282	313	428
kuntien osuudet	354	400	443	476	525	630
tukiosuus	274	309	338	358	393	450
asumistukiosuus	80	91	105	118	132	180
Sijoitusomaisuuden tuotot	103	146	168	159	182	234
Muut tuotot	6	4	5	1	1	2
Yhteensä	5 047	5 536	5 589	6 388	7 342	8 415
Kulut						
Eläkkeet	4 493	5 082	5 558	5 902	6 945	8 025
kansaneläkkeet	4 174	4 720	5 103	5 427	6 354	7 262
perusosat	1 310	1 514	1 667	1 804	2 038	2 302
tukiosat	1 596	1 800	1 938	2 047	2 296	2 622
tukilisät	912	998	1 047	1 080	1 421	1 603
asumistuet	163	190	213	240	276	370
avuttomuuslisät	130	152	173	193	225	264
vaimolisät	—	—	—	—	33	29
lapsikorotukset	63	66	65	63	65	72
perhe-eläkkeet	133	143	150	153	173	197
rintamasotilaseläkkeet	160	188	268	282	314	432
lapsen hoitotuet	26	31	36	40	46	65
Muut etuudet	32	36	41	51	58	69
Toimieläkevastuu 31. 12. 1979	—	—	—	338 ^{b)}	—	—
Hallintokulut	124	126	135	151	198	221
Yhteensä	4 649	5 244	5 733	6 442	7 143	8 246

a) Kansaneläkelaitoksen arvio.

b) Toimieläkevastuu katettiin kokonaan v. 1979. Vuodesta 1980 lähtien toimieläkevastuun kasvu sisältyy hallintokuluihin.

52. Sairausvakuutuslain mukaiset tuotot ja kulut, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980	1981 a)
Tuotot						
Vakuutusmaksut	2 008	2 124	1 653	2 043	2 392	2 684
vakuutettujen maksut	879	971	625	753	942	1 053
työnantajain maksut	1 129	1 154	1 028	1 290	1 450	1 631
Takautumissuoritukset	87	96	85	73	72	72
Sijoitusomaisuuden tuotot	41	68	89	66	63	86
Muut tuotot	2	2	0	0	—	—
Valtion rahoitusosuus	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	2 138	2 290	1 827	2 182	2 527	2 842
Kulut						
Suoritukset vakuutetuille ¹⁾	1 437	1 515	1 531	1 657	1 777	1 965
päivärahat	428	407	397	395	397	408
äitiysrahat	300	323	356	412	439	505
lääkekorvaukset	435	490	519	561	620	678
lääkäripalkkiokorvaukset	68	74	73	85	90	99
tutkimus- ja hoitokorvaukset	81	83	74	87	94	110
matkakorvaukset	125	138	112	117	137	165
Työterveyshuolto	78	73	132	106	74	161
Muut etuudet	31	35	29	32	39	44
Suoritukset terveyskeskuksille	118	172	186	204	246	350
Toimieläkevastuu 31. 12. 1979	—	—	—	305 ^{b)}	—	—
Hallintokulut	185	189	203	227	330	374
Yhteensä	1 849	1 984	2 081	2 531	2 466	2 894

a) Kansaneläkelaitoksen arvio.

b) Toimieläkevastuu katettiin kokonaan v. 1979. Vuodesta 1980 lähtien toimieläkevastuun kasvu sisältyi hallintokuluihin.

¹⁾ Sisältää myös työpaikkakassojen kautta maksetut korvaukset.

53. Kansaneläkelaitoksen sijoituskanta vuoden lopussa, miljoonaa markkaa

	1976	1977	1978	1979	1980
Kansaneläkerahaston varat					
Pitkäaikaiset lainat	539	411	298	650	1 400
yhteisöyritykset	478	365	265	625	1 198
maa-, metsä- ja kalatalous, metsästys	0	0	—	—	—
kaivos- ja muu kaivannaistoiminta	11	6	1	0	—
teollisuus	110	71	42	342	820
sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	338	278	218	282	355
rakennustoiminta	—	—	—	—	—
tukku- ja vähittäiskauppa, ravitsemis- ja majoitus- toiminta	13	7	2	0	4
kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	4	2	1	0	9
rahoitus-, vakuutus-, kiinteistö- ja liike-elämää palveleva toiminta	2	1	1	1	0
yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelukset ..	0	0	0	—	—
julkisyhteisöt	59	45	32	25	198
valtio	—	—	—	—	150
kunnat	58	44	32	25	48
muut julkisyhteisöt	1	1	0	0	0
yksityiset voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	2	1	1	0	4
Osakkeet ja obligaatiot	150	154	161	169	177
yhteisöyritykset	145	150	157	163	171
julkisyhteisöt	0	—	—	—	—
rahoituslaitokset	4	4	4	6	6
Lyhytaikaiset lainat	546	1 022	1 100	749	388
Yhteensä	1 234	1 587	1 559	1 568	1 965
Sairausvakuutusrahaston varat					
Lyhytaikaiset lainat	471	833	708	564	773

54. Brutto- ja nettoveroaste, prosenttia markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta

	Verot ja pakolliset maksut					Vastikkeettomat tulonsiirrot yksityiselle sektorille					Nettosiirrot yksityiseltä sektorilta (nettovero- aste)
	Yhteensä (brutto- veroaste)	Välitö- mät verot	Välilli- set verot	Sosiaali- turva- maksut	Pakolli- set mak- sut ja sakot	Yhteensä	Tuki- palkkiot	Sosiaali- vakuu- tus- etuudet	Sosiaali- avus- tukset	Muut tulon- siirrot	
1960	26,5	10,2	13,3	2,5	0,5	8,4	2,9	3,4	1,0	1,1	18,2
1961	25,9	9,9	12,9	2,5	0,5	8,4	2,5	3,6	1,2	1,1	17,5
1962	27,0	10,6	13,1	2,8	0,5	8,7	2,5	3,9	1,2	1,2	18,3
1963	26,5	10,5	12,5	2,9	0,5	9,3	3,1	3,8	1,2	1,2	17,2
1964	27,9	11,6	12,4	3,3	0,5	9,8	3,5	3,9	1,2	1,3	18,0
1965	28,8	12,0	12,8	3,6	0,4	10,1	3,2	4,3	1,2	1,4	18,7
1966	30,0	12,9	13,1	3,7	0,4	10,6	3,3	4,8	1,2	1,3	19,4
1967	31,8	13,0	14,1	4,3	0,4	10,8	3,0	5,3	1,2	1,3	21,0
1968	32,2	13,1	14,5	4,2	0,4	10,5	2,9	5,3	1,2	1,2	21,7
1969	31,4	12,9	14,0	4,1	0,4	10,3	3,0	4,9	1,2	1,3	21,0
1970	31,7	13,4	13,6	4,4	0,3	10,2	3,0	4,8	1,2	1,3	21,5
1971	33,5	14,3	13,9	4,9	0,3	10,8	2,9	5,3	1,2	1,4	22,7
1972	33,4	14,4	13,9	4,8	0,3	10,8	2,8	5,1	1,5	1,4	22,6
1973	34,3	15,1	13,6	5,2	0,3	10,0	2,5	4,9	1,2	1,4	24,3
1974	34,1	15,5	12,9	5,4	0,3	11,2	3,4	5,1	1,2	1,5	22,9
1975	36,0	16,7	12,8	6,1	0,4	12,4	4,1	5,5	1,3	1,4	23,6
1976	39,2	19,3	13,1	6,4	0,4	13,0	4,2	5,8	1,5	1,4	26,2
1977	38,5	17,9	14,0	6,2	0,4	13,5	4,1	6,1	1,9	1,4	25,0
1978	36,2	15,7	14,6	5,5	0,4	13,5	3,9	6,1	2,1	1,4	22,7
1979	34,7	14,7	14,6	5,0	0,5	13,3	4,4	5,5	2,0	1,5	21,4
1980*	34,8	15,0	14,5	4,8	0,4	12,6	4,1	5,4	1,8	1,4	22,1

*Liite n:o 2 Hallituksen esitykseen Eduskunnalle
valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1982*

**KATSAUS KANSANTALouden JA
VALTIONTALouden KEHITYSNÄKYMIIN
VUOTEEN 1986**

Yhteiskunta- ja valtio-
 talouspolitiikan kehitysnäkymät vuoteen 1986

SISÄLLYS

	Sivu
1. Katsauksen tarkoitus ja sisältö	3
2. Talouspolitiikan lähtökohdat	4
2.1. Viime vuosien taloudellinen kehitys ja harjoitettu talouspolitiikka	4
2.2. Kansainvälisen talouden kehitysnäkymät	7
2.3. Talouspolitiikan lähivuosien tavoitteet ja ongelmat	8
3. Kansantalouden kehitysnäkymät vuoteen 1986	12
3.1. Arvion lähtökohdat	12
3.2. Kansantalouden tavoitteellinen kehitysarvio	13
3.3. Eläkemenojen kehitys ja eläkepolitiikka	17
4. Julkisen talouden kehitys	23
4.1. Julkisen talouden mitoitus	23
4.2. Valtion menotalous	24
4.3. Kunnallistalous	29
4.4. Julkisen talouden rahoitus	29
5. Yhteenvedo ja johtopäätökset	34
Liite: Valtion menotalouden näkymät tehtäväryhmittäin	36

Taulukoissa käytettyjä lyhenteitä ja symboleja:

TP	= tilinpäätös
TMA	= tulo- ja menoarvio
LMA	= lisämenoarvio
TMAE	= tulo- ja menoarvioesitys
VTS	= valtiontalouden suunnitelma
0	= suure on pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä
—	= ei mitään ilmoitettavaa

Pyöristysten vuoksi eivät kaikkien taulukoiden summat täsmää.

1. Katsauksen tarkoitus ja sisältö

Tämä katsaus on vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesityksen taustaselvitys. Siinä tarkastellaan kansantalouden ja valtiontalouden kehityspiirteitä vuoteen 1986. Pääpaino on kansantalouden lähivuosien kehityssuuntien sekä talouspolitiikan toimintalinjan hahmottamisessa. Katsauksessa arvioidaan valtiontalouden ohella myös muun julkisen talouden kehitysnäkymiä.

Katsaus ei ole ennuste, vaan talouspolitiikan lähtökohtia, tavoitteita ja toimenpiteiden tarvetta kuvaava kehitysarvio. Sen tarkoitus on ennen kaikkea tarjota pohja talouspoliittiselle keskustelulle ja päätöksenteolle.

Katsauksen laadinnan lähtökohtina ovat olleet valtioneuvoston 5. 5. 1981 eduskunnalle lähiajan talouspolitiikasta antama selonteko, vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesitys sekä arvio siitä, millaiseksi valtiontalouden kehitys muodostuisi lähivuosina ns. muuttumattoman tavoitetason, toisin sanoen pääsääntöisesti tulo- ja menoarvioesityksen, eduskunnassa olevien lakiesitysten sekä eduskunnan ja valtioneuvoston aikaisempien päätösten perusteella. Hallitus ei kuitenkaan ole käsitellyt tätä katsausta. Se perustuu siten yksityiskohdiltaan lähinnä valtiovarainministeriön näkemyksiin.

Katsauksen aikaväli ulottuu vuoteen 1986. Katsaukseen sisältyvä kokonaistaloudellinen tarkastelu on tällä kertaa verrattain suppea, koska viime aikoina on ilmestynyt useita kansantalouden pitemmän aikavälin ongelmia valaisevia julkaisuja (mm. mainittu valtioneuvoston selonteko sekä Taloudellisen suunnittelukeskuksen selvitys kansantalouden kehitysnäkymistä vuoteen 1995). Myöskään talouspoliittisten vaihtoehtojen esittämiseen ei ole nähty erityistä tarvetta, koska talouspolitiikan pitkän ajan toimintalinjasta vallitsee laaja yhteisymmärrys ja

koska mm. tulopolitiikan alalla ei ensi vuoden aikana jouduta tekemään uusia tärkeitä ratkaisuja. Katsaus sisältää siten vain yhden tavoitteellisen kehitysarvion kansantalouden kehityksestä. Arviota laadittaessa on pyritty kiinnittämään huomiota myös siihen, että talouspolitiikalle jäisi liikkuma-alaa nopeasti muuttuvien tilanteiden varalta. Tämä on katsottu tärkeäksi erityisesti siksi, että ostajamaittemme taloudellinen kehitys saattaa jäädä arvioitua heikommaksi tai energia- ja raaka-ainehintojen kehitys muodostua arvioitua nopeammaksi.

Laskelmat kuvaavat lähinnä taloudellisen kehityksen trendejä tarkastelukaudella, eikä suhdannevaihtelua ja sen edellyttämää talouspolitiikkaa ole tarkasteltu.

Katsauksen luvussa 2 kuvataan lyhyesti viime vuosien taloudellista kehitystä ja harjoitettua talouspolitiikkaa, kansainvälisen talouden kehitysnäkymiä sekä talouspolitiikan lähivuosien tavoitteita ja ongelmia. Erityisesti juuri tavoitteiden ja ongelmien tarkastelu perustuu valtioneuvoston eduskunnalle antamaan talouspoliittiseen selontekoon. Luvussa 3 esitetään kansantalouden kehitysarvio vuoteen 1986. Lisäksi aikaisemman käytännön tapaan tarkastellaan yhtä erityisongelmaa tavallista laajemmin. Erityiskysymykseksi on valittu toteutuvan eläkeudistuksen vaikutukset sekä eläkepolitiikan ongelmat lähivuosina. Luvussa 4 tarkastellaan julkisen talouden mitoitusta ja menojen ja tulojen rakenteen kehitystä. Luku 5 käsittää yhteenvedon ja keskeisiä talouspoliittisia johtopäätöksiä.

Katsauksen liitteenä on yhteenvedo valtion menotalouden kehitysnäkymistä tehtäväryhmittäin ns. muuttumattoman tavoitetason mukaan arvioituna.

2. Talouspolitiikan lähtökohdat

2.1. Viime vuosien taloudellinen kehitys ja harjoitettu talouspolitiikka

Suomen kansantalouden tila oli 1970-luvun puolivälissä varsin heikko tuotannon kasvun pysähtyneenä, työttömyyden noustua tuntuvasti, inflaation jatkuttua korkeana sekä vaihtotaseen ja valtiontalouden tasapainon häiriinnyttyä. Vuodesta 1977 lähtien toteutetulla elvytysohjelmalla sekä sen jälkeisillä toimenpiteillä pyrittiin työllisyystilanteen parantamiseen, ulkoisen tasapainon palauttamiseen, valtiontalouden liikkumavaran laajentamiseen ja inflaation hillintään kilpailukyvyyn turvaamiseksi.

Elvytysohjelmasta alkaneen talouspoliittisen linjan painopiste on ollut yksityisen sektorin toimintaedellytysten parantamisessa siten, että kansantalouden hintakilpailukyky säilyisi riittävänä ja toimenpiteet edistäisivät myös työttömyysongelman ratkaisemista. Vuosien 1977—1978 devalvaatioilla voitiin parantaa kansantalouden hintakilpailukykyä tuntuvasti. Välittömien verojen inflaatiotarkistukset ja muut käytettävissä olevia tuloja tukeneet toimet mahdollistivat maltilliset tuloratkaisut ja sitä kautta

tydyttävän kustannuskehityksen. Vastaavasti eräiden sosiaaliturvamaksujen alennukset ovat vaikuttaneet paitsi yleiseen kustannuspaineeseen myös yrityssektorin toimintaedellytyksiin ja työvoiman kysyntään. Investointien selvästi madaltunutta tasoa pyrittiin lisäksi elvyttämään investointien liikevaihtoverohelpotuksilla, ja myös korkotasoa alennettiin.

Tuottavuuden nousu ja kustannuksia leikanneet toimenpiteet mahdollistivat Suomelle OECD:n keskiarvoa alhaisemman inflaatiovauhdin vuosina 1978—1979. Ulkomaisen suhdannenousun hitaudesta huolimatta vienti kasvoi parantuneen kilpailukyvyyn turvin voimakkaasti, mutta tämän vaikutukset kotimaiseen kysyntään purkautuivat vasta v. 1979. Yritysten menekin, kannattavuuden ja rahoitusaseman parantuminen johti myös investointien vilkastumiseen. Läntisen vientikysynnän heikentymistä on viime aikoina kompensoinut energian hintojen nousua seurannut Neuvostoliiton-viennin kasvu. Suomen kansantalouden kasvuvauhti onkin parin vuoden ajan ollut OECD-maiden kärkitilalla, mutta inflaatio on toisaalta jälleen kiihtynyt OECD:n keskiarvoa nopeammaksi.

Taulu 1. Vuonna 1977 asetetut keskipitkän ajan tavoitteet ja niiden toteutuminen

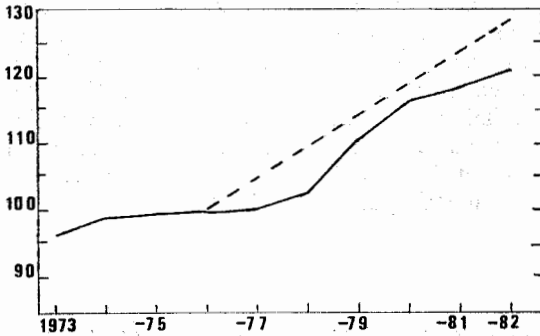
	Tavoite	Trendikasvu 1977—1982, %	Toteutuva ¹⁾
BKT, määrä	4 ¼		3 ¾
Tavaroiden ja palvelusten vienti, määrä	7 ¼		7 ¼
Julkinen kulutus, määrä	2 ¾		3 ¾
Kuluttajahinnat	5		10
Työttömyysaste v. 1982, %	2.5		5.7
Vaihtotaseen alijäämä 1982, % BKT:sta	runsas 1		ylijäämää
Ulkomainen velka 1982, % BKT:sta	21		14 ½
Bruttoveroaste 1982, %	38.5		36 ½

¹⁾ Vuodet 1981 ja 1982 kansantalousosaston ennusteita.

Vuoden 1977 elvytysohjelmassa asetetut tavoitteet on esitetty taulussa 1, jossa on tarkasteltu myös niiden toteutumista. Viennin, yksityisen kulutuksen ja kokonaistuotannon määrää (kuvio 1) koskevat tavoitteet ovat suunnilleen toteutuneet, mutta investoinnit eivät ole yltäneet tavoitetasolle, joka ilmeisesti mitoitettiin liian korkeaksi. Inflaatio ja työttömyys ovat pysyneet selvästi tavoiteltua korkeampina; toisaalta veroasteen ja ulkomaisen velkaantumisen hillinnässä on onnistuttu tavoiteltua paremmin. Tavoitteiden toteutumista on kuitenkin arvioitava paitsi kehitystrendien myös eri ilmiöiden vaihteluiden ja talouden tasapainon valossa.

Asetettua tavoitetta työttömyysasteen (kuvio 2) painamisesta aina 2,5 prosenttiin v. 1982 ei ole pystytty tyydyttävästi lähestymään, vaikka työllinen työvoima onkin vuodesta 1977 lisääntynyt yli 100 000 henkeä. Vuoden 1978 ennätyslukemista on kuitenkin päästy selvästi alemmalle työttömyyden tasolle työhönosallistumisasteen noususta huolimatta. Samalla työttömyyden sisältö on ilmeisesti muuttunut. Korkeasuhdanne on tuonut esiin entistä selvemmin työmarkkinoiden rakenteelliset ongelmat, sillä riittämätön työvoiman kysynnän ja tarjonnan alueellinen ja toimialoittainen yhteensopiuvuus ovat paikoin ilmenneet työvoimakapeikkoina, joskin aikaisempiin korkeasuhdanteisiin verrattuna vähäisemmässä määrin.

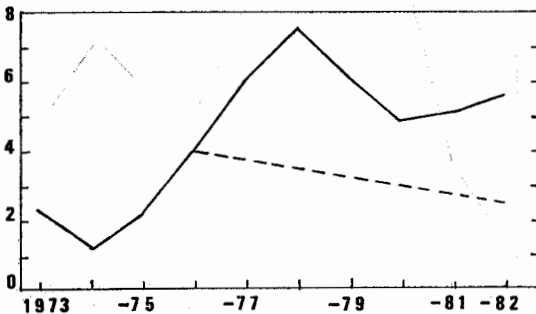
Kuvio 1. Bruttokansantuotteen määrä (1976 = 100)

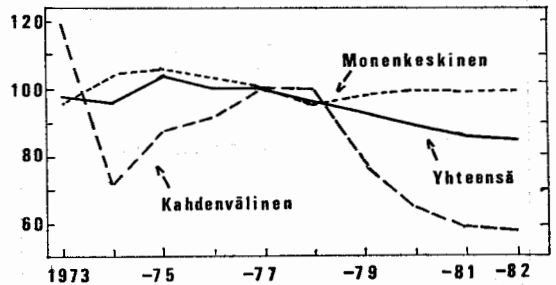
Vaihtotasetavoitteen ja toteutuneen kehityksen eroa selittävät suhteellisen hyvänä säilynyt hintakilpailukyky sekä tavoitelaskelmassa edellytettyä pienemmäksi jäänyt tuonti. Viennin kasvu on tarkastelujaksolla ollut tavoitteen mukainen huolimatta odotettua hitaammaksi jääneestä ulkomaisesta kehityksestä. Vaihtosuhte on huonontunut bilateraali-kaupassa (kuvio 3), mitä on kuitenkin kompensoinut viennin määrän kasvu.

Julkisen kulutuksen kasvu on viime vuosina selvästi hidastunut, vaikka se onkin ollut vuonna 1977 tavoitteeksi asetettua hieman nopeampaa. Silti veroaste on selvästi tavoitetta alempi (kuvio 4), mikä on johtanut valtion lainanoton tuntuvaan kasvuun. Julkisten menojen osuus bruttokansantuotteesta on tarkastelukaudella laskenut.

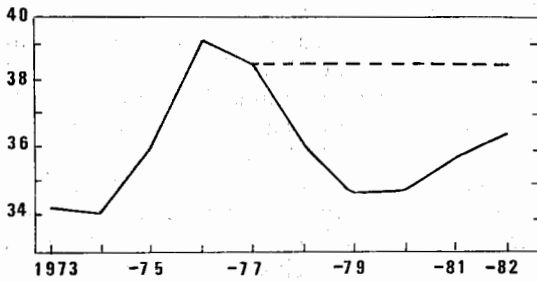
Kuvio 2. Työttömyysaste, %

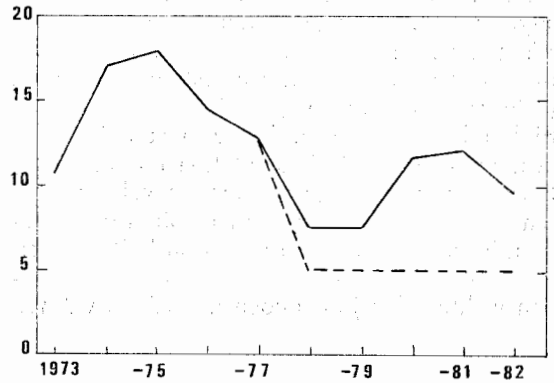
Kuvio 3. Vaihtosuhte (1977 = 100)

Kuvio 4. Bruttoveroaste, %

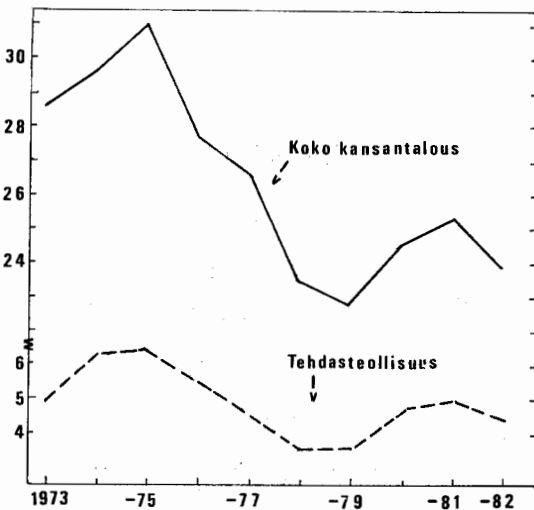
Kuvio 6. Kuluttajaintindeksi, muutos edellisestä vuodesta, %

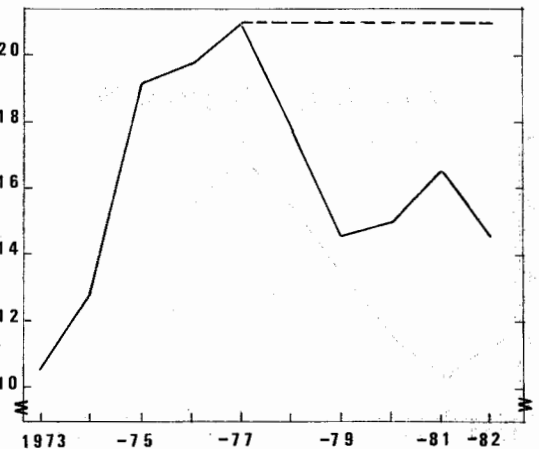
Kun viennin kehitys on ollut asetetun tavoitteen mukainen, johtuu tuotannon vajaan prosenttiyksikön tavoitetta alaisempi kasvu kotimaisen kysynnän ja varsinkin investointien kehityksestä. Vuodesta 1975 alkaneen investointien supistumisen kääntymisen nousuun vasta v. 1979 on viimeaikaisista mittavista kasvuluvuista huolimatta merkinnyt vain sitä, että vuosikymmenen puolivälin korkea investointivolyyymi on nyt uudelleen saavutettu. Yritysten kannattavuuden parantuminen johti aluksi niiden rahoitusaseman korjaamiseen ja vasta v. 1980 investointiasteen nousuun (kuvio 5). Investointiaste on koko kansantaloudessa ja myös tehdasteollisuudessa selvästi alempi kuin 1970-luvun puolivälissä, mutta kansainvälisesti vertailen taso on tyydyttävä.

Hintatavoitetta (kuvio 6) ei ole saavutettu, mutta kehitystä on silti pidettävä melko tyydyttävänä, kun otetaan huomioon kansainvälisen inflaation pysyminen ennakoitua huomattavasti korkeampana, energian hinnan tuntuva nousu sekä devalvaatioista aiheutuneet kustannuspaineet. Tarkastelukaudella Suomen inflaatiovauhti on vastannut suurin piirtein OECD:n keskimääräistä hintakehitystä, joskin viimeksi kuluneen vuoden aikana hintojen nousu on ylittänyt kansainvälisen tason ja lisännyt paineita hintakilpailukykyä kohtaan.

Kuvio 5. Investointiaste, %

Kuvio 7. Ulkomainen nettovelka, % BKT:stä

Ulkomaisen velan määrä suhteessa BKT:een on selvästi supistunut ja on tavoitteeksi asetettua matalampi (kuvio 7). Ulkoisen tasapainon 1970-luvun puolivälin heikko tila onkin tuntuvasti korjaantunut, joskin vaihtotaseen ja siten ulkomaisen velan kehitys on edelleen häiriöllä altis ja saattaa rajoittaa talouspolitiikan mahdollisuuksia, etenkin kun kasvu ulkomailla pysynee hitaana.

Tarkastelukauden trendikehitys peittää ilmenneet vuosittaiset, eurooppalaisen mittapuun mukaan hyvinkin tuntuvat suhdannevaihtelut, joilla on vaikutuksensa kansantalouden tasapainoon. Ulkoisen tasapainon heilahtelut ovat sidoksissa yhtäältä ostajamaiden kysyntään, viedin rakenteeseen ja tuontien hintaan ja toisaalta kotimaisten investointien voimakkaisiin vaihteluihin. Nämä tekijät ovat omiaan vaikeuttamaan tasapainoiseen kehitykseen pyrkivän talouspolitiikan toteuttamista.

Kokonaisuutena kansantalous on tarkastelukaudella päässyt suhdannevaihteluita ja työttömyyttä lukuun ottamatta niin ulkoiselta kuin sisäiseltä tasapainoltaan melko tyydyttävälle pohjalle tulevaa kehitystä ajatellen. Elvytystavoitteet ovat täyttyneet suhteellisen hyvin ja kokemukset pitkäjänteisestä talouspolitiikan hoidosta ovat tässä valossa varsin myönteisiä.

2.2. Kansainvälisen talouden kehitysnäkymät

Kansainvälisen talouden tila on jatkuvasti epävakaa. Tuotannon kasvun arvioidaan pidemmälläkin aikavälillä pysyvän hitaana. Tämän seurauksena erilaiset rakenteelliset ongelmat uhkaavat syvetä. Samoin protektionistiset paineet pyrkivät lisääntymään ja kansainvälisen kaupan esteet saamaan uudenlaisia muotoja. Huolimatta läntisissä teollisuusmaissa harjoitetusta tiukasta talouspolitiikasta inflaatiovahutti on useimmissa OECD-maissa pysytellyt korkeana. Tämä yhdessä vaihtotase- ja budjettialijäämien kanssa pitää talouspolitiikan rajoittavana. OECD-maiden tuotannon kasvun arvioidaan v. 1982 nopeutuvan vain 2 ½—3 prosenttiin, jolloin työllisyys heikkenee edelleen.

Myös keskipitkän ajan taloudellisen kehityksen arvioinnissa on otettava huomioon rahapolitiikan korostuminen viimeaikaisessa talouspolitiikassa varsinkin Yhdysvalloissa ja Iso-Britanniassa. Sen seurauksena kansainvälinen

korkotaso on merkittävästi noussut ja valuuttakursseissa tapahtunut suuria muutoksia. Yhdysvaltojen dollari on vahvistunut, mikä on johtanut inflaatiopaineiden lisääntymiseen monissa maissa.

Yhdysvaltojen rahapolitiikka ja sitä seurannut yleinen korkotason nousu sekä epävakaisuus valuuttamarkkinoilla olivat keskeisiä neuvottelukohteita OECD:n ministerikokouksessa kesäkuussa ja lännen huippukokouksessa Ottawassa. Niissä ei kuitenkaan päästy yksimielisyyteen sellaisen eri maissa harjoitettavan talouspolitiikan peruslinjoista, joka hidastaisi epäsuotuisten vaikutusten leviämistä kansainvälisessä taloudessa. Myös teollistuneiden ja kehitysmaiden väliset suhteet ovat olleet keskeisesti esillä monenkeskisissä neuvotteluissa, mutta näkökannat eivät ole viime aikoina merkittävästi lähentyneet.

Kansainväliseen taloudelliseen kehitykseen on toisaalta aivan viime aikoina vaikuttanut vakavasti öljyn hintakehitys. Vaikka OPEC-maat ovat edelleen erimielisiä tuotanto- ja hintapolitiikastaan, ne ovat joutuneet seuraamaan suuressa määrin Saudi-Arabian näkemyksiä, joiden mukaan öljyn reaalihintaa tulisi jäädyttää pitemmäksi aikaa nykyiselle tasolle. Tällainen hintapolitiikan edellytykset ovat lähitulevaisuudessa hyvät, sillä öljyn kysyntä on taloudellisen kasvun hitauden ja varastojen korkean tason vuoksi alhainen ja Saudi-Arabian mahdollisuudet tarjonnan säätelyyn melko suuret.

Pidemmällä tähtäyksellä ei kuitenkaan hintojen nopeakaan nousun mahdollisuutta voida sulkea pois. Mikäli taloudellinen toimeliaisuus laaja-alaisemmin vahvistuisi, törmättäisiin ennen pitkää öljyn tarjontarajoituksiin, jotka lisääisivät hinnankorotuspaineita. Energiansäästötoimia pyritään siksi jatkamaan täysitehoisesti. Raaka-ainemarkkinoiden kehitys on yleisemmin ollut varsin rauhallista, mikä on myös omiaan vakauttamaan kansainvälisen talouden kehitystä.

Kansainvälisen kaupan hitaasta kasvusta huolimatta on kaupan maittainen ja hyödykekohtainen rakenne jatkuvan muutoksen alainen. Mm. eräät kehitysmaat ovat nopeasti teollistuneet, ja niiden markkinaosuudet ovat lisääntyneet perinteisten teollisuusmaiden kustannuksella. Öljyntuottajamailla on pitkälläkin tähtäyksellä keskeinen osa uudelleen muotoutuvassa kansainvälisen talouden järjestelmässä. Toi-

saalta kehitysmaiden piirissä on varsin suuri joukko maita, joiden asema absoluuttisestikin on merkittävästi heikentynyt.

Vastaavanlaista epäyhtenäistä kehitystä on havaittavissa myös teollistuneiden maiden — sekä itäisten että läntisten — piirissä. Läntisissä teollisuusmaissa on varsinkin kauppapolitiikan alalla ristiriitojen todennäköisyys voimistunut ennen muuta Japanin taloudellisen mahdin lisääntyttä, jota vastaan pyritään suojautumaan sekä Yhdysvalloissa että Euroopan yhteisössä. Näin ollen on maaryhmittymien kiinteys vähentynyt samalla kun kansainvälinen keskinäinen taloudellinen riippuvuus on lisääntynyt.

2.3. Talouspolitiikan lähivuosien tavoitteet ja ongelmat

Uhkatekijät ja ongelmat

Kansantalouden suhdannekehitys on pääpiirteissään ollut viime vuosina melko suotuisa, niin kuin edellä luvussa 2.1. ja tulo- ja menoarvioesityksen liitteenä 1 olevassa taloudellisessa katsauksessa lähemmin on kuvattu. Kansainvälinen laskusuhdanne on kuitenkin heijastunut myös Suomen talouteen, ja tuotannon kasvu on miltei pysähtynyt ja työttömyys kääntymässä nousuun. Myös keskipitkällä aikavälillä monet tekijät uhkaavat suotuisaa kokonaistaloudellista kehitystä maassamme. Keskeisimmät näistä liittyvät kansainvälisen kehityksen epävarmuuteen ja suhteellisten hintojen muutoksiin, heikkeneviin investointinäkyymiin, mahdollisuuksiimme estää hintakilpailukyyn huononeminen, ulkoisen tasapainon horjumispaineisiin sekä valtiontalouden ulaan. Kaikki nämä uhkatekijät vaikeuttavat talouspolitiikan ensisijaisen tavoitteen, korkean työllisyyden saavuttamista.

Kansainvälisen talouden kehitysnäkymiä on tarkasteltu edellä luvussa 2.2. OECD-maiden tuotannon kasvu on vain hitaasti elpymässä toisen öljykriisin jälkeisestä matalasuhdanteesta, ja myös keskipitkän ajan kasvuarviot ovat pessimistisiä. Inflaation kiihtymisen pelko ja energian hintojen uuden nousun mahdollisuus pitävät talouspolitiikan varovaisena. Uusien teollisuusmaiden kilpailu ja kotimaiset rakenneongelmat yhdessä hitaan kasvun ja työttömyyden kanssa ovat monissa maissa voimistaneet pro-

tektionistisia paineita. Kun lisäksi yleinen epävarmuus ja valuutta- ja korkokehityksen epävakaisuus haittaavat kansainvälistä talouskehitystä, on ilmeistä, ettei lähivuosina ole odotettavissa ulkomailta taloudellista kehitystämme vauhdittavia voimakkaita kasvusysäyksiä. Päinvastoin on varauduttava erilaisten häiriöiden ilmaantumiseen.

Tyydyttävä tuotannon kasvu ja työllisyyden parantuminen Suomessa edellyttävät viennin nopean kasvun jatkumista. Keskipitkällä aikavälillä tämä merkitsee hitaan ja epävakaan kansainvälisen kehityksen oloissa markkinaosuuksien voittamista. Tämä on mahdollista vain hyvän reaalisen ja hintakilpailukyyn turvin.

Reaalinen kilpailukykyimme on viime vuosina parantunut elpyneen investointitoiminnan, lisätyn koulutuksen ja tehostuneen markkinoinnin ansiosta. Myös tuotantorakenteemme on kohtuullisen hyvin vastannut kysynnän kehitystä. Markkinaosuuksien laajentaminen edellyttää kuitenkin jatkuvasti reaalisen kilpailukyyn paranemista eli tuotantokoneiston ajanmukaistamista, korkeaa teknologiaa ja koulutuksen kehittämistä, tuotantorakenteen uusiutumista, markkinoinnin tehostamista ja toimitusvarmuuden lisäämistä. Riittävä investointitaso ja uuden teknologian hyväksikäyttö ovat reaalisen kilpailukyyn kohentamisen välttämättömiä edellytyksiä.

Investointien tämänhetkinen taso ei juurikaan ole korkeampi kuin 1970-luvun puolivälissä ja investointiaste on laskenut selvästi tuolloisesta. Laskelmat viittaavat siihen, ettei lähivuosina investointiasteen tarvitsisi nousta, jotta kohtalainen tuotannon kasvu voisi toteutua. Investointitarvetta vähentävät asuntoinvestointien aleneva suunta ja energiainvestointien pysyminen likimain nykytasollaan. Teollisuudessa menekinäkymien huononeminen ja monien suurien investointiprojektien valmistuminen alentavat lähivuosina investointivolyymia. Lisäksi teollisuuden kannattavuus uhkaa jälleen heikentyä, mikä vähentäisi investointihalukkuutta ja -mahdollisuuksia. Tyydyttävä investointikehitys edellyttäisi yritysten tuotanto- ja vientiodotusten elpymistä sekä kohtuullista kannattavuutta ja riittäviä rahoitusmahdollisuuksia.

Asunto- ja energiainvestointien odotettu kehitys ja teollisuusinvestointien huipun ohittaminen antaisivat mahdollisuuden muiden, lähinnä palvelualojen investointien ripeällekin kasvulle

verraten hitaasti kohoavan investointien kokonaisvolyymiin puitteissa. Toisaalta teollisuusinvestointien tarvetta lisäävät kilpailukyyn parantamisen vaatimukset, suhteellisten hintojen muutokset ja teknologian kehittyminen. Työllisyyden ja viennin tyydyttävän kasvun turvaaminen edellyttää riittäviä investointeja nimenomaan teollisuudessa, minkä vuoksi niiden toteutumisedellytykset on varmistettava joko muiden alojen hankkeita karsimalla tai kasvattamalla kiinteiden investointien kokonaismäärää. Jos suhdannenäkymät muodostuisivat nyt odotettua heikommiksi, olisi vaarana myös investointien jääminen arvioitua vähäisemmiksi. Investointien tuntuva supistuminen vähentäisi myös kansantalouden kokonaiskysyntää ja siten työttöisyyttä ja saattaisi merkitä lisäksi, ettei vastaista kysynnän lisäystä kyettäisi kapasiteetin riittämättömän laajuuden ja tehokkuuden vuoksi käyttämään täysimääräisesti hyväksi.

Kansantalouden kehitykselle on olennaista investointien määrän lisäksi myös niiden kohdentuminen, joka vaikuttaa merkittävästi mm. työllisyyteen ja energiatarpeeseen. Pääomien epätaroituksenmukainen suuntautuminen, jota nopea inflaatio on omiaan edistämään, johtaa helposti menekki- ja kannattavuusongelmiin. Kokonaisia kriisialoja ei Suomessa kuitenkaan toistaiseksi ole päässyt muodostumaan.

Kestävästi ulkomaista nopeamman taloudellisen kasvun saavuttaminen Suomessa vaatii inflaatiopaineiden torjumista ja vakaan kotimaisen kehityksen ylläpitämistä. Markkinaosuuksien säilyttämisessä ja kasvattamisessa kustannusten kurissapito on avainasemassa. Hintakilpailukyky, joka 1970-luvun puolivälissä oli pudonnut jyrkästi, onnistuttiin voimakkailla toimenpiteillä nostamaan uudelleen viennin kasvun mahdollistavalle hyvälle tasolle. Kotimainen inflaatio, joka elvytyksen yhteydessä hidastui kilpailijoitamme alemmaksi, on uudelleen nopeutunut ylittäen jo kansainvälisen tason. Vaikka hintojen nousu jääneekin tänä ja ensi vuonna viimevuotista jonkin verran hitaammaksi, on ilmeistä, että hintakilpailukyymme lievästi heikkenee parin seuraavan vuoden aikana.

Voimassa oleviin tulosopimuksiin sisältyvät indeksiehdot voivat lauetessaan kiihdyttää inflaatiota uudelleen erityisesti v. 1983. Jos kilpailukykyä ei kyetä turvaamaan, markkinaosuuksien menetykset ja kannattavuuden heikkeneminen johtaisivat viennin, tuotannon ja in-

vestointien kasvun hidastumiseen sekä työllisyys- ja muiden tasapaino-ongelmien kärjistymiseen. Indeksiehdon ei ensimmäisen vuoden osalta arvioida ainakaan mainittavasti johtavan nimellistulojen ja hintojen korotuksiin vuoden 1982 aikana. Sen sijaan toinen indeksikynnys, jossa marraskuun 1982 palkantarkistusindeksiä verrataan edelliseen joulukuuhun, uhkaa ylittyä niin, että vuoden 1983 ansiotaso muodostuisi ilman uusia sopimuskorotuksia, mutta indeksikorotukset ja tavanomainen palkkaliukuma huomioon ottaen arviolta noin 8 % korkeammaksi kuin keskimäärin edellisenä vuonna. Tämä vaikeuttaisi tuntuvasti tyydyttävän kilpailukyyn turvaaviin ratkaisuihin pääsemistä kuluvan sopimuskauden jälkeen.

Vaihtotase oli lyhyen aikaa verraten hyvin tasapainossa, ennen kuin öljyn hintojen uusi tuntuva nousu ja vilkas kotimainen kysyntä jälleen nopeuttivat tuonnin kasvua. Vaihtotaseen tasapaino heikkeni v. 1980 selvästi, joskin vajoaus on toistaiseksi pysynyt suhdannekehitykseen nähden kohtuullisena. Hinta- ja reaalisen kilpailukyyn parantumisen sekä viennin monipuolistumisen ja tuontitarpeen kasvun vaimenemisen ansiosta vaihtotasettamme 1970-luvulla vaivannut rakenteellinen alijäämäisyys näyttää väistyneen. Vaihtotaseen puolelta ei tämän suhdannekierron aikana näytä tulevan merkittäviä esteitä aktiivisen talouspolitiikan harjoittamiselle mm. edellyttäen, että kilpailukyky pysyy tyydyttävänä.

Toisaalta ulkomainen nettovelka kohoaa tänä vuonna 16 ½ prosenttiin BKT:sta ja velanhoidonmenot vievät 10 % vientituloista. Nettokorkomenoista aiheutuva vaihtotaserasitus voidaan arvioida keskimäärin 5 mrd markaksi vuodessa 1980-luvun alkupuoliskolla. Vaihtotase on herkkä myös vaihtosuhteen kehitykselle. Vaihtosuhte on viimeisten neljän vuoden aikana huonontunut yhteensä 12 % paljolti tuontienergian kallistumisen johdosta, mikä on näinä vuosina heikentänyt vaihtotasetta 6—7 mrd mk. Vaihtosuhteen laskevaan trendiin on keskipitkällä aikavälillä varauduttava.

Kaiken kaikkiaan nettokorkomenot, vaihtosuhteen ilmeinen heikkeneminen ja myös kehitysyhteistyömenot lisäävät lähivuosina vaihtotaseen alijäämäisyyspainetta, jonka hallitsemiselle tavara- ja palveluviennin ripeä kehitys on välttämätön edellytys.

Vuodesta 1977 työllinen työvoima on lisääntynyt runsaasti yli 100 000 henkeä, mutta avoin

työttömyys ei ole korkeasuhdanteessaakaan laskenut 4 ½ prosenttia alemmaksi. Työmarkkinoiden rakenteelliset ongelmat ovatkin voimistuneet, ja työvoiman kysynnän ja tarjonnan ammateittainen ja alueellinen yhteensopivuus on huonontunut. Nuorten työttömyysaste on kaksi kertaa niin korkea kuin koko maan keskimäärä. Toimihenkilöiden osuus työttömistä on kasvanut, ja myös pitkäaikaistyöttömien ja työrajoitteisten ongelmat ovat vaikeita.

Ilman erityistoimia työttömyys pysyy lähivuosinakin korkeana, sillä paluu 1970-luvun alhaisiin työttömyyslukemiin keskipitkällä aikavälillä edellyttäisi jatkuvaa, ainakin 4 prosentin tuotannon kasvuvauhtia, joka ei lähivuosina näytä mahdolliselta. Jotta työttömyys pysyisi edes ennallaan, olisi tuotannon kasvuvauhdin oltava vähintään 3 prosentin luokkaa.

Kun työttömyys korkeasuhdanteessakin on pysynyt melko suurena, pitkäaikaisessa matalasuhdanteessa joudutaan helposti jälleen 6—7 prosentin työttömyysasteeseen. Toisaalta työvoiman tarjonnan kasvun arvioidaan ikärakenteen muutoksen takia laantuvan vuosikymmenen jälkipuoliskolla, jolloin työllisyyden hoidon pitäisi helpottua, edellyttäen että kansantalouden kasvuedellytykset on voitu turvata. Pitkään jatkuvalla työttömyydellä erityisesti nuorison piirissä on vakavia yhteiskunnallisia vaikutuksia, ja se vähentää yleisesti kansantalouden kehitysdynamiikkaa pitemmällä aikavälillä. Samankaltaisia haittavaikutuksia ja yhteiskunnallisia ja taloudellisia vääristymiä aiheutuu helposti myös pitkään jatkuvasta nopeasta inflaatiosta.

Edellä viitattiin reaalisen kilpailukyvyyn parantamisen edellyttämään riittävään investointitasoon ja tarpeeseen ylläpitää ajanmukaista ja teknologiaaltaan uudenaikaista tuotantokoneistoa. Tekninen kehitys merkitsee toisaalta kuitenkin monessa tapauksessa työpanoksen tarpeen vähenemistä. Teknologiakomitea on kuitenkin selvityksissään arvioinut, että teknologian kehitys ei merkittävästi vaikuta kokonaistyöllisyyteen, mutta kylläkin sen rakenteeseen. Kaikki seurannaisvaikutukset huomioon ottaen saattaa tulos olla pikemmin lievästi positiivinen kuin työttömyyttä lisäävä. Jos teknisessä kehityksessä ei pysytä kilpailijoiden tahdissa, on kilpailukyvyyn ja työllistämismahdollisuuksien heikkeneminen joka tapauksessa ilmeistä.

Valtiontalouden alijäämä kasvoi osana talouden elvyttämisohjelmaa ja on sen jälkeen pysynyt suurena korkeasuhdanteessakin. Menojen kasvu on jatkunut, ja kun samaan aikaan vero-

astetta on merkittävästi alennettu, ei alijäämän ja lainanoton kasvu ole ollut vältettävissä. Rahoitusvaikeuksia ei toistaiseksi ole ollut, mutta alijäämän suuruus rajoittaa aktiivisen finanssipolitiikan mahdollisuuksia suhdanteiden tasamisessa. Valtion velkaantuneisuus ei kansainvälisesti katsoen ole vielä kovin korkea, mutta velanhoitomenot ovat nopeasti kohoamassa ja jättävät muiden menojen kasvulle vain vähän tilaa. Jos menojen kasvua ei onnistuta riittävästi jarruttamaan, veroasteen jonkinmääräinen kohoaminen lienee väistämätöntä. Valtiontalouden riittävän tasapainon säilyttäminen pitemmällä aikavälillä edellyttää alijäämäisyyden määrätietoista supistamista suunnittelukauden jälkipuoliskolla, mikäli alkavassa matalasuhdanteessa halutaan harjoittaa kasvua tukevaa finanssipolitiikkaa. Veroasteen tarkistaminen on kuitenkin vaikeaa, kun samanaikaisesti olisi otettava huomioon suhdannepolitiikan vaatimukset, inflaation hillinnän tavoite ja indeksisidonnaisuudet sekä verorakenteen kehittämisyhtymykset.

Edellä on kuvattu niitä uhkatekijöitä ja rajoituksia, jotka pitkälti sanelevat ehdot talouspolitiikan harjoittamiselle vuosikymmenen alkupuoliskolla. Jos erityisesti ulkoiseen tasapainoon, kilpailukykyyn ja valtiontalouteen kohdistuvat uhat pääsevät kärjistymään, on vaarana joutua epäsuotuisalle tielle, miltä irtautuminen vaatisi pitkäaikaisesti tiukkaa kysynnän säätelypolitiikkaa, joka johtaisi työttömyyden merkittävään kohoamiseen.

Tavoitteet

Työttömyyden alentaminen oli v. 1977 aloitetun elvytyspolitiikan keskeinen tavoite, jonka saavuttamisessa ei kuitenkaan ole riittävän hyvin onnistuttu. Jotta työttömyys edelleen alenisi, olisi bruttokansantuotteen kasvettava lähivuosina keskimäärin selvästi yli 3 prosentin vuosivauhtia, johon on vaikea päästä. Tänä ja ensi vuonna tähän ei yllettäne maailmantalouden hitaan kasvun ja kotimaisen kysynnän heikkenemisen vuoksi. Vuosina 1983—1984 kasvun olisikin oltava varsin nopeaa, jotta tähän keskimääräiskasvuun päästäisiin vuosikymmenen alkupuoliskolla. Lähivuosien talouspolitiikalla on tähdättävä sellaiseen kokonaistuotannon kasvuun, että se johtaisi yhdessä työvoimapolitiittisten erityistoimien kanssa työttömyyden määrän alenemiseen lähemmäksi aiemmin asetettuja tavoitteita. Jos samalla voidaan turvata

kansantalouden pidemmän aikavälin kehitysedellytykset, täystyöllisyyteen olisi mahdollista yltää ehkä vuosikymmenen lopulla työvoiman tarjonnan kasvun pysähtyessä.

Tavoiteltava kasvu ylittää todennäköisesti sen, mihin OECD-maat keskimäärin yltyvät lähivuosina. Tavoitteen toteutumisen edellytyksenä on, että viennin volyymi kasvaisi keskimäärin 5 % vuodessa, mikä merkitsisi Suomen markkinaosuuksien lievää nousua. Tämä ei ole mahdollista ilman vähintään nykyisenlaista tyydyttävää kansainvälistä kilpailukykyä.

Vaikka kilpailukyky viennissä ja kotimaan markkinoilla säilyisikin verraten hyvänä, muita maita nopeampi tuotannon kasvu keskipitkällä aikavälillä aiheuttaa lisääntyvän tuonnin vuoksi lisäpainetta vaihtotasetta kohtaan. Ulkomaisen velan kasvamista ei voitane lähivuosina kokonaan estää, mutta tavoitteena on pidettävä, ettei sen osuus kansantuotteesta enää mainittavammin kohoa. Vaihtotaseen alijäämän olisi näin ollen pysyttävä keskimäärin enintään kahdena prosenttina kansantuotteesta keskipitkällä aikavälillä.

Nykyinen inflaatiouvauhti on sinänsä ja myös kilpailijamaihin verrattuna edelleen liian korkea. Inflaation hidastuminen on edellytyksenä talouden tasapainoiselle pitkän ajan suotuisalle kehitykselle. Kilpailukykynekökohtien lisäksi on huomattava, että hintojen nousun tasaantuminen tehostaisi investointien kohdentumista sekä

vähentäisi inflaatiosta aiheutuvia yhteiskunnallisia epäkohtia. Myös työllisyyden hoito helpotuisi matalan inflaation ja hyvän kilpailukyvyyn oloissa. Hintojen ja kustannusten kehitys on osittain varsin pitkälle määräytynyt tehtyjen kaksivuotisten tulosopimusten pohjalta, joskin esimerkiksi tuontihintojen ja valuuttakurssien kehitys voi poiketa odotetusta. Sopimuksiin sisältyvä indeksiehto voi lauetessaan johtaa inflaation kiihtymiseen, minkä vuoksi inflaationtorjunnan yleistavoitteen lisäksi on erityistavoitteena pidettävä sitä, että reaaliansioiden nousu mahdollisimman pitkälle turvataan ilman ylimääräisiä nimelliskorotuksia. Myös julkisen vallan vero- ja maksupolitiikan on tuettava tätä tavoitetta.

Julkiseen talouteen kohdistuu lähivuosina hyvin ristiriitaisia vaatimuksia. Veroasteeseen kohdistuu jatkuvasti suuria paineita, ja niiden torjuminen kokonaan tuskin lienee mahdollista. Veropolitiikassa tulisi pitää tavoitteena verotuksen muutosten suhdannepoliittisesti oikeaa ajoitusta ja samanaikaisesti verorakennetavoitteiden vähittäistä toteuttamisesta. Suunnittelukaudella julkinen kulutus voisi kasvaa keskimäärin pari prosenttia vuodessa ja julkiset investoinnit säilyä suunnilleen nykytasollaan, jotta keskenään osittain ristiriitaiset tavoitteet hyvinvointipalvelujen kehittämistä, veroasteesta ja kokonaistaloudellisesta tasapainosta kyettäisiin tyydyttävästi saavuttamaan.

3. Kansantalouden kehitysnäkymät vuoteen 1986

3.1. Arvion lähtökohdat

Vuosi sitten esitetyissä laskelmissa keskeisimmät lähtökohdat olivat OECD-maiden kokonaistuotannon varsin hidas kasvu vuoteen 1984, vaihtosuhteen lievä heikkeneminen ja Suomen hintakilpailukyvyyn säilyminen suunnilleen ennallaan. Tällöin päädyttiin siihen, että bruttokansantuote voisi kasvaa vuosina 1980—1984 keskimäärin noin $3\frac{1}{2}\%$ vuodessa. Samalla hahmoteltiin myös suhdanneuraa, jonka mukaisesti laskusuhdanteen pohja saavutettaisiin v. 1982, minkä jälkeen tuotannon kasvu alkaisi jälleen nopeutua. Vuoteen 1984 mennessä työllisyyden arvioitiin lievästi paranevan, vaihtotaseen olevan edelleen alijäämäinen ja ulkomaisen nettovelan kasvavan ilman että tämän osuus kansantuotteesta kuitenkaan merkittävästi lisääntyy. Bruttoveroasteen lievää nousemista tarkastelukaudella pidettiin todennäköisenä.

Viimeaikainen kehitys on tähän saakka verrattain hyvin vastannut vuosi sitten tehtyä arviota. Tuotannon kehitys on ollut lähes sellaista kuin odotettiin. Kustannusten ja hintojen nousun kiihtymisestä huolimatta kilpailukyky on säilynyt hyvänä. Vaihtotase on ollut alijäämäinen, mikä on suurelta osin seurausta öljyn hinnan noususta, mutta myös kotimainen kysyntä on lisännyt tuontia. Tuotannon kasvu on kohentanut merkittävästi työllisyyttä, mutta työttömyys on alentunut vähemmän kuin arvioitiin lähinnä työvoiman tarjonnan runsaan kasvun johdosta. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan rakenne poikkeavat tällä hetkellä siinä määrin toisistaan, että työttömyyden vähentäminen edelleen on yhä vaikeampaa. Näyttääkin siltä, että työllisyyttä lukuun ottamatta tähänastinen kehitys on suunnilleen vastannut viime syksynä laadittuja arvioita.

Kuten edellä luvussa 2.2. on todettu, nyt esitettävien vuoteen 1986 ulottuvien arvioiden lähtökohdانا on edelleen pidettävä varsin hi-

dasta tuotannon kasvuvauhtia OECD-maissa lähivuosien aikana. Laskelmissa on oletettu, että niiden tuotannon kasvu Suomen vientiosuoksilla painotettuna jää vuosina 1981—1986 keskimäärin noin $2\frac{1}{2}$ prosenttiin vuodessa. Maamme vaihtosuhte, joka parina viime vuotena on tuntuvasti huonontunut, heikentynee edelleen lievästi tarkastelukautea energian ja raaka-aineiden hintakehityksen johdosta. Toisaalta tämän kielteisen kehityspiirteen vaikutuksia lievittää laajentuva kaupamme Neuvostoliiton kanssa. Vaihtosuhteen arvioidun heikkenemisen vuoksi tällä on kuitenkin reaalitulojen kehitykseen vähäisempi vaikutus kuin tuotannon kasvun.

Lähivuosien taloudellinen kehitys riippuu monessa suhteessa myös harjoitettavasta talouspolitiikasta. Suomi on muutamana viime vuonna yltänyt selvästi suotuisampaan kehitykseen kuin OECD-maat yleensä. Mikäli tuotannon hinta- ja reaalisesta kilpailukyvyistä pystytään huolehtimaan, tällainen kehitys voisi jatkua, joskaan pitkäaikaisesti tuntuvasti ostaja- ja kilpailijamaitamme nopeampaan tuotannon kasvuvauhtiin ei liene mahdollisuuksia, koska se edellyttäisi mm. markkinosuuksien jatkuvaa kasvattamista. Osuuksiemme arvioidaankin jo ensi vuonna eräiden tuotteiden osalta jonkin verran pienenevän hintakilpailukykyimme lievästi heikettesä ja kilpailun kiristyessä hitaan taloudellisen kasvun vuoksi. Kansainvälistä taloudellista kehitystä nopeamman taloudellisen kasvun ylläpitäminen Suomessa edellyttäisi viennin monipuolistamisen ja uusien markkina-alueiden liksäksi ripeää kotimaisen kysynnän kasvuvauhtia.

Mahdollisuuksia ylläpitää tyydyttävää taloudellista kasvuvauhtia vaarantamatta talouden ulkoista tasapainoa ja lisäämättä kohtuuttomasti julkisen sektorin velkaantuneisuutta on pyritty arvioimaan kokonaistaloudellisten laskelmien avulla.

Kansantalouden kilpailukykyä onnistuttiin 1970-luvun loppuvuosina kohentamaan huomattavasti ja se on edelleenkin säilynyt melko hyvänä. Kilpailukyvyyn lievä heikkeneminen on kuitenkin todennäköistä parin lähivuoden aikana. Mikäli se tämän jälkeen edelleen heikkenisi, jouduttaisiin hitaan kansainvälisen kysynnän ja kiireän kansainvälisen kilpailun vallitessa siihen, että taloudelliset ongelmat alkaisivat kärjistyä. Laskelmien lähtökohdana onkin, että kansantalouden kilpailukyky ei enää ensi vuoden jälkeen huonone. Tämän ehdon toteutumisen edellytyksenä on, että tämän ja ensi vuoden aikana toteutetaan riittävän laaja-alaisia toimia inflaation hillitsemiseksi.

Kilpailukyvyyn säilyminen verrattain hyvänä koko tarkastelukauden mahdollistaisi viennin tyydyttävän kasvun. Seuraavassa esitettävän arvon perusedellytyksenä on lisäksi sellainen investointien taso, joka takaisi tuotantokapasiteetin riittävän lisäyksen.

Investointinäkymät ovat lähivuosina hyvin epävarmat ja investointien kehitys riippuu läheisesti menekinäkymistä sekä kannattavuudesta ja rahoitusmahdollisuuksista. Teollisuudessa investointitarve on edelleen huomattava kilpailukyvyyn ylläpitämiseksi ja tuotannon laajentamiseksi. Sitä vastoin eräiden perusrakennesinvestointien tarve on edelleen vähenemässä.

Teollisuuden investointitoiminta on yhä vilkasta tilauskannan ja kapasiteetin käyttöasteen ollessa vielä korkea. Kun yritysten kannattavuus ja tulorahoitus ovat vielä tyydyttävällä tasolla eivätkä rahamarkkinat tuntuvammin rajoita investointitoimintaa, ovat tuotannollisten investointien edellytykset edelleen tyydyttävät. Investointitoiminta tasaantuu kuitenkin kysynnän ja tuotannon kasvun hidastuessa. Investointien kasvun jatkuminen on mahdollista myöhemmin tarkastelujakson kuluessa, jos oletukset kilpailukyvyistä ja viennin kasvusta toteutuvat.

Vaikka tehdasteollisuuden investoinnit ovat v. 1981 selvästi yli puolitoistakertaiset vuoteen 1978 verrattuna, ne saavuttavat vasta vuoden 1975 tason eikä niiden osuus tuotannosta vielä yllä tuolloiselle tasolle. Investointihankkeiden määrä ei olekaan kohonnut tuotantokapasiteetin laajentamis- ja uusimistarpeeseen nähden ylimitoitetuksi. Sitä vastoin niiden toteuttamisen yhtäaikaisuus on saattanut osaltaan heikentää ulkoista tasapainoa, kiihdyttää inflaatiota sekä alentaa tuotantokapasiteetin käyttöastetta kapasiteetin menekkiä huomattavasti nopeamman lisääntymisen vuok-

si. Tarkastelukaudella tulisi pyrkiä turvaamaan kansantalouden suotuisan kehityksen kannalta riittävän teollisuuden investointitoiminnan jatkuminen koko kauden ajan. Tätä tarvetta korostaa ulkomaankaupan vaihtosuhteen todennäköinen heikkeneminen, joka vaatii viennin kasvattamista.

Muilla toimialoilla kuin teollisuudessa investoinnit kehittynevät lähivuosina huomattavasti tasaisemmin. Asuntoinvestoinnit ovat vilkastuneet tilapäisesti mm. rahoitusmarkkinoiden kevennyttyä. Niiden alenevan trendin arvioidaan kuitenkin jatkuvan pidemmällä aikavälillä. Energiainvestoinnit ovat viime vuosina olleet pieniä, mutta kasvavat tänä ja ensi vuonna etupäässä tuontienergian korvaamisen seurauksena. Uuden kapasiteetin tarve aiheuttaa merkittäviä investointeja aikaisintaan tarkastelujakson lopulla. Muilla toimialoilla investoinnit kehittynevät suunnilleen tuotannon kasvua vastaavasti. Tosin paineita kaupan ja muun palvelusektorin investointien tuotantoa nopeampaan kasvattamiseen voi esiintyä.

Julkisen talouden osalta on arvioissa lähtökohdaksi otettu eri hallinnonalojen suunnitelmien ohella valtioneuvoston 5.5.1981 eduskunnalle lähiajan talouspolitiikasta antamassa selonteossa esitetyt näkemykset. Eläkepolitiikan alueella lähivuosina toteutettavat uudistukset on otettu huomioon. Kunnallistaloudessa on lähtökohdana ollut jäljempänä tarkasteltu järjestely-asiakirja sekä arviot kuntien menokehityksestä asiakirjan voimassaolokauden jälkeen. Lisäksi on finanssipolitiikkaa koskevien lähtökohtien valinnassa otettu huomioon sekä kansantalouden että valtiontalouden tasapainoista kehitystä koskevat vaatimukset samoin kuin se, että uusia menotarpeita, joita vielä ei ole nähtävissä, joka tapauksessa suunnittelukauden aikana ilmenee. Ns. valtiontalouden peruslaskelmaa eli jo tehtyjen päätösten mukaista menokehitystä on täydennetty näistä näkökohdista. Laskelmissa ei ole arvioitu verorakenteen muuttamistarpeita, vaan lähtökohdana ovat pääosin olleet nykyiset tuloperusteet ja niihin tehtäväksi oletetut inflaatiotarkistukset.

3.2. Kansantalouden tavoitteellinen kehitysarvio

Edellä esitetyistä lähtökohdista arvioidaan kansantalouden kokonaiskysynnän ja tarjonnan kehittyvän tarkastelukautena seuraavasti.

Taulu 2. Kokonaiskysyntä ja -tarjonta, mrd mk

	1980	1986	Keskim.muutos 1986/81, %
	v. 1980 hinnoin		
BKT	186.1	223.0	3 ¼
Tuonti	65.3	76.0	4
Kokonaistarjonta	251.4	299.0	3 ½
Vienti	63.8	82.5	5
Kulutus	136.4	157.0	2 ½
— yksityinen	101.9	117.0	2 ¾
— julkinen	34.5	40.0	2 ¼
Investoinnit	45.8	56.0	3
— yksityiset	39.9	50.0	3 ½
— julkiset	5.9	6.0	0
Varastojen lisäys ja tilastollinen ero	5.4
Kokonaiskysyntä	251.4	299.0	3 ½

Maailemankaupan ja viennin näkymiä on tarkasteltu lähemmin edellä. Tavoitteeksi asetettu viennin lisääminen vaatii suuria ponnistuksia. Toisaalta EC-kaupan viimeisten esteiden poistuminen lähivuosina avaa vientiteollisuudelle uusia mahdollisuuksia ja haasteita. Myös energian hinnan nousu johtanee viennin määrälliseen lisäykseen. Kuitenkin Suomen viennin markkinaosuudet ovat viime vuosina kohonneet siinä määrin, että niiden ennallaan pitäminenkin vaatii hintakilpailukyvyyn säilymisen ohella tuotannon reaalisien kilpailukyvyyn kohentumista.

Investointien kokonaisarvion toteutuminen antaisi hyvinkin liikkumatilaa teollisuusinvestointien verrattain nopealle kasvulle. Tämänhetkistä kansantalouden investointiastetta voidaan pitää melko sopivana eikä tarvetta sen olennaiseen nostamiseen ole. Yksityisten investointien vaihtelut ovat perinteisesti kuitenkin olleet hyvin voimakkaita ja matalasuhteissa niiden määrä on usein selvästi alentunut. Tällainen kehitys olisi lähivuosina voitava aktiivisella talouspolitiikalla välttää.

Julkisten investointien määrä ei juuri muutu, koska palvelusten tarjontakapasiteetti on jo suurelta osin olemassa. Työllisyysyistä saatava kuitenkin olla tarpeen toteuttaa myös sellaisia investointeja, joiden tuotto jää suhteellisen alhaiseksi, mutta joiden hyvinvointipoliittinen merkitys on suuri.

Julkisen kulutuksen kasvu on 1970-luvun loppupuolelta lähtien selvästi hidastunut. Tähän on vaikuttanut entistä määrätietoimpi pyrkimys menojen kasvun hillitsemiseksi ja veroasteen alentamiseksi samoin kuin myös erityisesti koulutus- ja terveyspolitiikan alalla toteutettujen uudistusten saaminen suurelta osin päätökseen. Verotuksen kiristymisen estämiseksi on valtion kulutusmenojen kasvua edelleen pakko tiukasti rajoittaa. Jatkuvasti tiukenevan ulkomaisen kilpailun vuoksi on mm. tutkimus- ja tuotekehittelymenoja viime vuosina merkittävästi lisätty. Valtion menojen kasvu on lähivuosinakin edelleen selvästi ohjattava kilpailukykyä edistävän tutkimus- ja tuotekehittelytoiminnan, tuotannollisten ja muiden investointien tukemisen, tuotantoa ja vientiä tukevan ammatillisen koulutuksen sekä viennin luotuksen suuntaan. Uusia merkittävästi menoja lisääviä uudistuksia ei tarkastelukaudella terveydenhuollon, sosiaaliturvan ja koulutuksen aloilla oleteta toteutettavan.

Kuntien kulutusmenojen paisumista on yrittetty rajoittaa järjestelyasiakirjojen avulla, ja menojen kasvu onkin selvästi hidastunut. Jos kuntien menojen kasvu olisi arvioitua nopeampaa, saattaisi tavoitellun kehityksen saavuttaminen vaarantua veroasteen kohotessa.

Jos arvioitu viennin kasvu saavutetaan, myös tuotanto- ja tulokehitys voi olla tyydyttävä ilman, että vaihtotasekehitys asettaa rajoittei-

Taulu 3. Tuotanto toimialoitain

	Tuotanto v. 1980 mrd mk	Keskim. kasvu 1986/81, %
Maa- ja metsätalous	15.2	1/2
Teollisuus	54.3	4
Rakennustoiminta	12.1	1 1/2
Palvelukset [ml. laskennalliset pankkipalvelu- maksut (—)]	84.5	3 1/4
Bruttokansantuote tuottajahintaan	166.1	3 1/4

ta. Tällöin myös yksityinen kulutus voi kasvaa kohtuullisessa määrin, vaikkakin tuontihintojen vientihintoja nopeampi nousu tulee alentamaan käytettävissä olevia reaalitylöitä ja siten yksityisen kulutuksen kasvuvaraa. Tilanne tosin saattaa vaihdella melkoisesti vuosittain. Eläkepolitiikassa tehdyt päätökset merkitsevät sitä, että eläkeläisväestön käytettävissä olevat tulot ja samalla kulutus kasvavat nopeammin kuin työssä olevan väestön tulot ja kulutusmahdollisuudet. Tämä puolestaan voi mm. lisätä kansantalouden inflaatioherkkyyttä etenkin vuosina, jolloin vaihtosuhte heikkenee tuntuvammin. Luvussa 3.3. tarkastellaan lähemmin eläkekysymystä myös kokonaistaloudellisesta näkökulmasta.

Kokonaistuotannon arvioidaan mainituilla edellytyksillä voivan kasvaa vuorokaus 3 % vuodessa. Edellä arvioidun investointikehityksen on katsottu turvaavan tuotantokapasiteetin kasvun ainakin yhtä nopeaa vauhtia. Kapasiteetin käyttöaste olisi tällöin ajanjakson lopussa varsin tyydyttävällä tasolla. Mahdollista on päästä suhteellisen tasapainoiseen kehitykseen koko ajanjakson kuluessa, mutta erityyppisten häiriöiden todennäköisyys on suuri. Kansantalouden toimintavalmiutta häiriöiden varalta onkin pyrittävä jatkuvasti parantamaan. Erityisesti on pyrittävä toteuttamaan sellaista suunnitelmallista talouspolitiikkaa, joka johtaa hitaampaan inflaatiovauhtiin kuin kilpailijamaissa ja parantaa kestävästi työllisyyttä. Seuraava tuloratkaisu on tässä avainasemassa.

Tuotannon lisääntyminen on viennin kasvun vuoksi ripeintä teollisuudessa. Palveluelinkeinojen tuotanto kasvaa suunnilleen samoin kuin

bruttokansantuotteen määrä. Koska investoinnit eivät enää tarkastelujaksolla kasva voimakkaasti, jää rakennustoiminnan lisäntyminen vaimeaksi. Maa- ja metsätalouden tuotanto saattaa lievästi kasvaa.

Suomen kansantaloudessa työn tuottavuus on noussut kansainvälisesti katsoen ripeästi. Jossain määrin tuottavuuden kasvua hidastavat rakennemuutokset, mm. palveluelinkeinojen osuuden kasvu, mutta toiseen suuntaan vaikuttaa automaation nopea eteneminen, mikä kasvattaa tuotannon pääomaintensiivisyyttä. Tuottavuuden kohottaminen on tarpeen etenkin teollisuudessa. Työn tuottavuuden arvioidaan koko kansantaloudessa tarkastelukaudella lisääntyvän 3 % vuodessa. Tuottavuuden kasvu esim. automaatiota lisäämällä voi eräissä tapauksissa alentaa työllisyyttä. Pääasiassa työllisyyttä olisi kuitenkin hoidettava muiden keinojen avulla kuin tuottavuuden noususta tinkimällä, sillä hidastuva tuottavuuskehitys voisi johtaa esimerkiksi kilpailukyvyyn vähenemiseen ja inflaation kiihtymiseen ja siten kasvumahdollisuuksien heikkenemiseen.

Työvoiman kysyntä kasvaisi varsin hitaasti. Kysynnän lisäksi tapahtuisi pääosin palveluelinkeinoissa. Jonkin verran nousisi edelleen myös teollisuuden ja rakennustoiminnan työvoiman määrä, joka 1970-luvun puolivälin jälkeen supistui selvästi, mutta suhdannenousun myötä on viime aikoina ripeästi kasvanut. Maa- ja metsätalouden työvoiman väheneminen jatkuu, mutta vähennykset jäävät 1970-luvulla tapahtunutta pienemmiksi.

Taulu 4. Työvoiman kysyntä ja tarjonta

	1980	1986
Työikäinen väestö	3 607	3 680
Työvoima	2 315	2 380
Työtön työvoima	112	120
Työllinen työvoima	2 203	2 260
— maa- ja metsätalous	253	210
— teollisuus, rakennustoiminta	754	780
— palvelukset	1 176	1 250
— toimiala tuntematon	20	20
Työvoimaosuus, %	64,2	64,7
Työttömyysaste, %	4,8	5

Työttömyys pysynee kansantalouden keskeisenä ongelmana vielä useiden vuosien ajan. Vuosikymmenen loppupuolella kuitenkin työikäisen väestön ja siihen liittyen ilmeisesti myös työvoiman tarjonnan kasvu vaimenee, jolloin ongelmat voivat helpottua. Lähivuosina tarjontaa saattaa lisätä paluumuutto Ruotsista. Työttömyyden alentamista vaikeuttaa se, että työvoiman kysyntään ja tarjontaan liittyvät rakenteelliset ongelmat ovat vaikeita. Työvoiman kysyntä ja tarjonta tulisi-kin saada nykyistä paremmin sopeutetuksi toisiinsa. Työvoiman liikkuvuutta olisi lisättävä sekä toisaalta tuotannon sijoittumisessa olisi otettava työvoimakysymykset keskeisesti huomioon. Työvoiman kysyntärakenteen jatkuvasti muuttuessa ovat riittävät työmarkkinoiden joustavuutta parantavat koulutus- yms. toimenpiteet tarpeellisia. Ilmeistä on, että työllisyyspoliittisia erityistoimenpiteitä joudutaan tarkastelukaudella melko laajassa mitassa edelleen soveltamaan.

Työllisyysarvioiden ohella myös vaihtotase-laskelmat ovat erityisen epävarmoja. On arvioitu, että tarkastelujaksolla voitaisiin päästä tyydyttävään kehitykseen etenkin jos energian suhteellinen hinta ei nouse merkittävästi lähivuosina. Olettamuksena on, että koko jaksolla ulkomaankaupan vaihtosuhte energiahintojen takia edelleen heikkenee, joskaan ei kovin nopeasti. Uusi energiakriisi tarkastelujakson aikana on varteenotettava mahdollisuus.

Vaihtosuhtekehityksen vuoksi tuontivolyymin kasvun tulee jäädä viennin määrän lisäystä pienemmäksi, sillä vaihtosuhteen heikkeneminen vuodesta 1980 saattaa merkitä noin 3 500 mmk ulkomaankaupan tasapainossa v. 1986. Tarkastelukaudella ulkomaisen nettovelan arvioidaan lisääntyvän, joskaan sen osuus kansantuotteesta ei kovin merkittävästi muuttuisi. Mahdollisuus, että vaihtotase huononee ja ulkomainen velka kasvaa arvioitua enemmän, on kuitenkin vakavasti otettava huomioon. Ulkomainen nettovelkamme on nyt 16 ½ % kokonaistuotannosta.

Taulu 5. Vaihtotase

	1980	1986
Vienti	63.8	82.5
Tuonti	65.3	76.0
Tavaroiden ja palvelusten tase	— 1.5	6.5
Vaihtosuhteen muutoksen v. 1986/80 vaikutus	— 3.5
Muut suoritteet	— 3.7	— 5.0
Vaihtotase	— 5.2	— 2.0

Edellä esitettyjen arvioiden toteutuminen on suuresti riippuvainen myös siitä, missä määrin finanssipolitiikassa noudatetaan oletettua toimintalinjaa. Julkiseen talouteen liittyviä kysymyksiä käsitellään luvussa 4. Myös eläkepolitiikassa tapahtuva kehitys vaikuttaa merkittävästi kansantalouteen.

3.3. Eläkemenojen kehitys ja eläkepolitiikka

Eläkemenojen kehitys

Eläkemenojen merkitys kansantaloudessa on jatkuvasti kasvanut. Suomessa arvioidaan olevan v. 1981 noin 1,1 milj. henkilöä, jotka saavat jonkinlaista eläkettä. Toisaalta niihin kotitalouksiin, jotka ovat pääasiallisesti eläkkeen varassa, kuuluu noin 800 000 henkilöä.

Kansaneläkettä saavien määrä kohoaa vuoteen 1986 mennessä noin 20 000 eläkeläisellä eli 0,3 % vuodessa. Työeläkejärjestelmän kattavuuden kohoamisen takia työeläkkeiden luku sen sijaan kasvaa vielä noin 180 000 eli 4½ prosenttia vuosivauhtia, joka kuitenkin on vain noin puolet 1970-luvun loppupuolen kasvuvauhdista.

Eläkkeitä maksetaan v. 1981 yli 21 mrd mk, joka on runsas 10 % bruttokansantuotteesta. Yli puolet eläkemenoista on työ- ja virkaeläkkeitä.

Tärkeimmät tekijät eläkemenojen kasvussa ovat olleet seuraavat:

- eläketurvan laajentaminen uusiin väestöryhmiin
- erilliset päätökset etuuskien parantamisesta
- eläketurvan automatiikka
 - — indeksisidonnaisuudet
 - — eläkevuosien karttuminen työeläkkeissä
- väestön rakennemuutokset
 - — väestön ikärakenteen vanheneminen
 - — väestön terveydentilan paraneminen (eläkemenoja alentava tekijä).

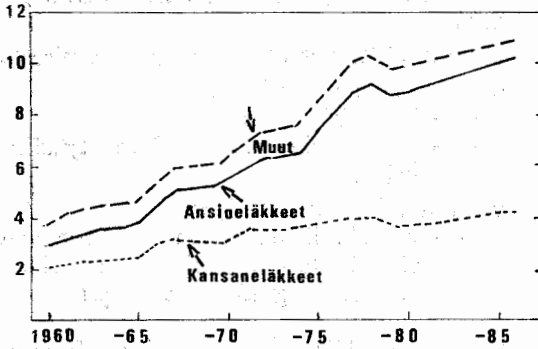
Maksettujen eläkkeiden osuus bruttokansantuotteesta tulee vuoteen 1986 mennessä kohoamaan noin prosenttiyksikön. Kolme neljäsosaa eläkemenojen kasvusta aiheutuu työeläkkeistä ja neljäsosaa kansaneläkkeistä, pääasiassa kansaneläkeuudistuksesta. Eri eläketyyppien suhteellinen kehitys tosin riippuu taloudellisesta kehityksestä, sillä ansioeläkkeen saajat, tosin kuin kansaneläkeläiset, saavat automaattisesti hyväkseen osan reaaliensoiden noususta.

Eläkemenojen reaalin kokonaiskasvu on vuoteen 1986 keskimäärin 5 % vuodessa, jos kokonaistuotanto kasvaa vuosittain keskimäärin 3 %. Yksityisen sektorin työeläkemenojen kasvu on edelleenkin nopeampaa kuin muiden eläkkeiden.

Taulu 6. Maksetut eläkkeet ja eläkkeensaajien luku v. 1980 ja lukumäärän muutokset vuosina 1970—1985

	Maksetut eläkkeet v. 1980 mrd mk	Eläkkeensaajien luku v. 1980	Lukumäärän kasvu, %/v		
			1975/70	1980/75	1985/80
Kansaneläkkeet	6.9	941	4.5	1.3	0.3
Ansioeläkkeet	9.6	778	18.2	7.6	4.2
— yksityiset	5.1	572	23.3	8.3	4.6
— julkiset	4.5	206	9.3	6.0	3.0
— — valtio	2.9	137	2.8
— — kunnat	1.4	69	3.5

Kuvio 8. Eläkkeiden osuus bruttokansantuotteesta 1960—1986, %

Tärkein eläkemenoihin vaikuttava päätös viime vuosina on yksityisen työeläkejärjestelmän puolella ollut eläkkeen vuotuisen tarkistamiseen vaikuttavan ansiotasoindeksin muuttaminen ns. TEL-indeksiksi vuodesta 1977 alkaen. Eläkkeiden indeksikorotukset tapahtuvat kahdesti vuodessa ja ne lasketaan yleisessä palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten keskiarvona. Vuonna 1978 työttömyyseläkkeen saamisedellytyksiä muutettiin siten, että työttömyyseläke voidaan myöntää 58 vuotta täyttäneille. Tätä päätöstä on jatkettu voimassaolevaksi vuoden 1981 loppuun. Myös eläkkeen perusteena olevan palkan laskentatapaa on muutettu. Aikaisemmin eläkepalkka määräytyi neljästä viimeisestä kahden parhaan vuoden ansioiden perusteella, mutta vuodesta 1979 alkaen perustana on neljästä vuodesta kaksi keskimäistä. Samoja järjestelyjä on sovellettu myös LEL-, YEL-, MYEL-eläkkeisiin sekä julkisen sektorin eläkkeisiin. Nämä muutokset ovat hidastaneet työeläkemenojen kasvua. Samassa yhteydessä nostettiin pienimpien eläkkeiden tavoitetasoa, joista viimeiset korotukset tulevat voimaan vuoden 1982 alussa. Kansantalouden keskipitkän aikavälin kehitysarviossa on oletettu, että TEL-järjestelmään ei tehdä perustemuutoksia.

Laajempia uudistuksia sen sijaan toteutetaan kansaneläkejärjestelmän piirissä kansaneläkeuudistuksen voimaansaattamisen myötä suunnitellukaudella. Uudistus toteutetaan viidessä eri

vaiheessa. Eri vaiheiden kustannukset sekä osuus kyseessä olevan vuoden eläkemenoista on esitetty taulussa 7.

Taulu 7. Kansaneläkeuudistus vaiheittain

Voimaantuloaika	Miljoonaa markkaa vuoden 1981 hinnoin	Prosenttia ko. vuoden kansaneläkemenoista
1. 1. 1980 I A	360	5.0
1. 7. 1981 I B	110	1.5
1. 1. 1983 II A ...	827	10.1
1. 1. 1984 II B ...	555	6.5
1. 1. 1985 III	314	3.6
Avoinna IV

Uudistuksen eläke-etuuksia lisäävät vaikutukset ovat suurimmillaan vuosina 1983 ja 1984. Uudistuksen I A—I B -vaiheessa kansaneläkkeiden tulosidonnaisuuksia lievennettiin sekä säädöksiä muutettiin niin, että omat työtulot eivät pienennä kansaneläkkeen määrää. II A -vaiheessa työtulot etuoikeutetaan kokonaan siten, että nämä tulot eivät vähennä maksettavan kansaneläkkeen määrää. Vanhan järjestelmän mukaiset tukiosa sekä tukilisä yhdistetään yhdeksi lisäosaksi. II B -vaiheessa eläkkeet eriytetään siten, että puolison työeläke ei vähennä toisen eläkettä, ja myös lisäosaa korotetaan. Vuoden 1985 alusta saatetaan voimaan uudistuksen III vaihe, jossa yrittäjä- ja pääomatulot etuoikeutetaan. Kokonaisuudessaan uudistuksen I—III vaiheiden kustannukset ovat vuoden 1981 hinnoin laskettuna vajaa 2.2 mrd mk. Uudistuksen IV vaiheessa suunnitellaan mm. puolisoien eläke korotettavaksi yhtä suureksi kuin yksinäisillekin; tämän vaiheen kustannukset olisivat 650—700 milj. mk, mutta aikataulusta ei ole sovittu.

Vuoden 1981 jälkeen toteutettavat uudistukset lisäävät vuoteen 1985 mennessä kansaneläkemenoja noin 21 % kuluvaan vuoden menoihin verrattuna. Kansaneläkkeet tulevat veronalaisiksi vuoden 1983 alusta. Kun tämä otetaan huomioon, kasvavat eläkemenot nettomääräisesti noin 15 %. Pelkkää kansaneläkettä saavien tulot eivät kuitenkaan ylitä verokyn-

nystä, ja pienten työeläkkeiden verotusta lievennetään.

Näiden uudistusten toteuttamisen jälkeenkin jää eläkepolitiikkaan monia kehittämistarpeita. Monet eläkepolitiikan keskeiset lohkot ovat edelleenkin valmistelun alaisena toimikunnissa ja työryhmissä. On nähtävissä selvästi kaksi erisuuntaista pyrkimystä. Ensiksikin on tarvetta kehittää eläketurvaa joustavampaan suuntaan luopumalla mm. tiukasta eläkeiästä. Toisaalta pyritään löytämään keinoja eläkemenojen kasvun hidastamiseksi, mutta sopivan tarkistusten löytäminen on osoittautunut ongelmalliseksi.

Eläkkeiden rahoitus

Eläkejärjestelmän kokonaistulot olivat v. 1980 kaikkiaan noin 21 mrd mk. Rahoituslähteittäin kokonaissumma kertyi seuraavasti:

	prosenttia
— rahastojen tuotot	8
— vakuutettujen maksut	9
— työnantajien maksut	52
— verorahoitus	30
Yhteensä	100

Yksityisiltä työnantajilta peritään v. 1981 sosiaalivakuutusmaksuja kaikkiaan noin 22 % palkkasummasta, josta yli neljä viidennestä menee eläkevakuutuksen rahoittamiseen. Kokonaistuloista $\frac{3}{4}$ käytettiin välittömästi eläkkeiden maksuun ja $\frac{1}{4}$:lla kartutettiin työeläke-rahastoja.

Kunakin vuonna maksettavissa eläkkeissä on kyse kustannuserästä, jonka kattamistavan tulisi olla sopusoinnussa kokonaistaloudellisten tavoitteiden kanssa. Onkin syytä tutkia, missä määrin rahastojen kartuttaminen ja tulevien eläkkeiden maksamisen turvaaminen tällä tavoin on kansantaloudellisesti tarkoituksenmukaista.

Eläkkeiden rahoituksessa ongelmana ovat myös työnantajien suorittamien vakuutusmaksujen maksuperusteet. Nykyinen palkkaperusteinen maksu on osaltaan ollut vaikuttamassa mm. työn ja pääoman hintasuhteeseen.

Kansaneläkejärjestelmässä vakuutetun maksu on 2 penniä äyriltä ja työnantajan osuus 4.625—5.625 % palkoista v. 1981. Kansaneläkeuudistus on sovittu toteutettavaksi nostamatta vakuutusmaksuja vuoden 1980 tasosta. Hallituksen periaatepäätöksen mukaan vakuutetun maksua pyritään jopa asteittain alentamaan. Samoin on sovittu, että näin syntyvä rahoitusvaje katetaan supistamalla kansaneläkelaitoksen varantoja tai valtion varoista. Valtion ja kuntien rahoituksen reaaliarvo on sovittu pidettäväksi ennallaan. Mahdollisesti syntyvä rahoitus-alijäämä on suunniteltu katettavaksi siten, että lisärahoitustarve hoidettaisiin valtion ja kuntien osuuksia lisäämällä niille kansaneläkkeiden verotuksen yhteydessä kertyvien verotulojen puitteissa ja suhteessa.

Vuonna 1981 kansaneläkevakuutuksen menot ovat 7.3 mrd mk ja tulot 7.6 mrd mk. Tuloista kertyy vakuutusmaksuilla 76 %, valtiolta 14 % ja kunnilta 7 %. Kansaneläkelaitoksen rahoitustilannetta kansaneläkevakuutuksen osalta kuvastaa rahaston pääoman osuus laitoksen meno-osuudesta. Kansaneläkerahasto on kuluvana vuonna vajaa 2.2 mrd mk.

Kansaneläkelaitoksen rahoitustilanne riippuu keskeisesti palkkasumman reaalikasvusta. Mikäli taloudellinen kehitys on hyvin suotuisa, kansaneläkevakuutusmaksun alentaminen näyttäisi mahdolliselta, vaikkakin rahaston osuus menoista supistuisi selvästi vuosikymmenen puoliväliin mennessä. Säätelymahdollisuudet riippuvat olennaisesti siitä, kuinka suuren rahaston pitämistä pidetään tarkoituksenmukaisena maksuvalmiuden turvaamiseksi. Jos bruttokansantuote kasvaa luvussa 3.2 hahmotellun mukaisesti, on ilmeistä, ettei kansaneläkelaitokselle synny ainakaan mainittavaa rahoitusvajausta. Jos taloudellinen kasvu jäisi hyvin hitaaksi, kansaneläkeuudistuksen rahoitus edellyttäisi valtion ja kuntien rahoitusosuuden lisäämistä. Siinä tapauksessa, ettei kansaneläkeuudistusta olisi toteutettu, olisivat kansaneläkelaitoksen menot neljänneksen nyt arvioitua pienemmät v. 1986, mikä merkitsisi sitä, että työnantajan tai vakuutetun vakuutusmaksu voisi olla $1\frac{1}{2}$ —2 prosenttiyksikköä tai penniä nykyistä alempi.

Yksityisen sektorin eläkejärjestelmät perustuvat rahastointiin, jolloin tulevan eläkevas- tuun kattamiseksi kerätään varoja yli tämän-

hetkisen menotarpeen. Tärkeä syy tähän on ollut eläkejärjestelmän vähittäinen voimaantulo.

Toisin kuin työeläkejärjestelmissä yrittäjä-eläkkeissä eivät kerättävät varat ja rahastojen tuotot riitä kattamaan juoksevia eläkemenoja. Valtion vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa

on näiden eläkkeiden maksamiseen varattu 643 milj. mk kokonaismenojen ollessa noin 1.1 mrd mk. Maksajapiirin supistuminen tulee kohtamaan valtion maksuosuutta lähivuosina.

Työ- ja yrittäjäeläkemaksut ovat viime vuosina olleet seuraavat:

	1975	1976	1977	1978 prosenttia	1979	1980	1981
TEL	7.9	9.9	12.0	10.0	11.7	13.3	13.3
LEL	10.0	10.0	12.0	11.0	11.7	13.3	13.3
YEL	7.9	9.9	12.0	12.0	12.0	13.0	13.0
MYEL	7.9	9.9	12.0	12.0	12.0	13.0	13.0

Vuonna 1981 arvioidaan TEL- ja LEL-eläkemenojen olevan noin 4.7 mrd mk. Vakuutusmaksuja puolestaan arvioidaan kertyvän noin 8 mrd mk. Rahastojen kokonaisarvoksi vuoden päättyessä arvioidaan noin 30 mrd mk. Vuonna 1981 rahastojen laskuperustekorko on 8.5 %.

Jos yksityisen sektorin palkkasumma kasvaa koko kansantalouden palkkasumman mukaisesti, TEL- ja LEL-alojen lakisääteisten eläkemenojen osuus yksityisen sektorin palkkasummasta nousee noin 2 prosenttiyksikköä eli noin 10 prosenttiin. Jos toisaalta rahastoihin siirrettävää osuutta vakuutusmaksuista supistettaisiin tasaisesti siten, että rahastointi päättyisi vuoden 2000 tienoilla, tulisi työeläkemaksun olla v. 1986 14—14.5 % yksityisen sektorin palkkasummasta.

Keskipitkällä aikavälillä vakuutusmaksun kottamiseen on painetta. Kun rahastointi on tarkoitettu pitkän aikavälin eläkevastuun turvaksi, vakuutusmaksua ja rahastojen kertymää tulisi kuitenkin voida säädellä lyhyen ajan taloudellinen kehitys huomioon ottaen. Näin parannettaisiin mahdollisuuksia pitkällä aikavälillä suotuisaan taloudelliseen kehitykseen ja siten eläketurvankin hoitamiseen.

Vakuutusmaksua voidaan säädellä myös rahastojen tuottovaatimusten kautta. Puolen prosenttiyksikkönä muutos laskuperustekorossa mer-

kitsee noin neljännesprosenttiyksikön muutosta vakuutusmaksussa. Rahastojen osuus koko yritystoiminnan luottorahoituksesta on jo niin suuri, ettei liene kokonaistaloudellisten näkökohtien kannalta järkevää pitää laskuperustekorkoa olennaisesti muusta korkotasosta poikkeavana. Rahastojen reaaliarvon säilyttämissyrkimys puoltaa myös koron nostamista.

Julkisen sektorin eläkkeitä maksetaan v. 1981 noin 5.2 mrd mk, joka on 13 % julkisen kulutuksen kokonaismäärästä. Suuri rasitus yksityiseen sektoriin verrattuna osoittaa pitkään voimassa olleen eläkeoikeuden merkityksen. Vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa eläkemääräraha on runsas 4 % budjetin kokonaissummasta, vajaa 16 % arvioiduista kulutusmenoista ja 37 % palkkamenoista. Kuntien ja kuntainliittojen eläkkeet ovat viime vuosina olleet noin 12 % maksetuista palkoista.

Valtion (ml. liikelaitokset) ja kuntien eläkemenojen volyymin arvioidaan kasvavan noin 4 % vuodessa vuoteen 1986 saakka. Olennaista eroa valtion ja kuntien menokehityksen välillä ei liene. Tämän laskelman mukaan julkisten eläkkeiden suhde bruttokansantuotteeseen kohtaa noin 0.4 prosenttiyksikköä vuoteen 1986 mennessä.

Eläkemenojen kasvun hillitsemiseksi on ehdotettu erilaisia keinoja sekä koko työeläkesektorin että pelkästään valtion eläkkeiden osalta.

Eläkkeet ja kansantalouden kehitys

Eläkkeiden kasvu merkitsee sitä, että yhä suurempi osa kansantalouden käytettävissä olevista tuloista kulkee toisaalta sosiaaliturvarahastojen ja toisaalta julkisen sektorin kautta. Näistä varoista kuitenkin jatkuvasti kasvava osa tulee rahastojen kasvun hidastuessa lopulta kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen lisäykseksi. Välitysmekanismeilla on kuitenkin oma merkityksensä mm. julkisen sektorin menokehitykseen ja paineisiin verotusta kohtaan sekä eläkevakuutusrahastojen kasvun kautta rahastojen hoitavien yhteisöjen asemaan luotonantajana.

Eläketulot kasvavat lähivuosina hieman nopeammin kuin kotitalouksien ansiotulot. Kun eläkkeen varassa pääasiallisesti elävien kotitalouksien osuus koko kotitaloussektorin käytettävissä olevista tuloista on noin 15 %, eläketulojen keskimääräistä nopeampi kasvu vaikuttaa vain suhteellisen lievästi työssä olevan väestön tulokehitykseen. Jos lähdetään aikaisemmin esitetystä eläkemenojen kasvusta ja siitä, että yksityinen kulutus kasvaisi tarkastelukaudella 2 ½ % vuodessa, voidaan sen arvioida jakautuvan siten, että eläkkeillä rahoitettu kulutus kasvaisi 4 ½ % vuodessa ja muilla tuloilla rahoitettu 2 % vuodessa.

On kuitenkin huomattava, että laskelma ei suoranaisesti osoita eri väestöryhmien tulojen ja kulutusmahdollisuuksien kehitystä, sillä esim. eläkkeistä lähes kolmasosa menee aktiivitalouksille (perhe-eläkkeet, osaeläkkeet, työelämässä jatkavat yli 65-vuotiaat, ym.) ja toisaalta ammatissa toimimattomien kotitalouksien tuloista yli kolmannes on muita kuin eläketuloja.

Eläkkeiden kehitys ja eläkejärjestelmät vaikuttavat myös kansantalouden säästämiseen. Sosiaalivakuutusrahastojen muutokset ovat osa rahoituslaitosten säästämistä ja toisaalta eläkemenojen kehitys muuttaessaan kotitaloussektorin käytettävissä olevan tulon jakautumaa aktiivi- ja passiiviväestön kesken vaikuttaa myös keskimääräiseen säästämistäsiiteen.

Eläkkeiden osuus kotitalouksien kokonaistuloista kasvaa vuoteen 1986 mennessä pari prosenttiyksikköä. Vaikka eläkeläisväestön säästämistä on hieman korkeampi kuin aktiiviväestön, se ei aiheuta olennaista muutosta koko kansantalouden eikä kotitaloussektorinkaan säästämiseen.

Työeläkejärjestelmien rahastoivuutta on puolusteltu mm. sen merkityksellä investointien ra-

hoituksen kannalta. Viime vuosikymmenellä sosiaalivakuutusrahastojen kasvu vastasikin noin 10 prosenttia kansantalouden kokonaissäästämisestä ja v. 1981 luku lienee vajaa 13 %.

Sosiaalivakuutusrahastojen kasvu riippuu keskeisesti tavoiteltavan eläketason, reaali-palkkasumman kasvun sekä sovellettavien maksuperusteiden kokonaisuudesta. Työeläkkeiden tavoitetasoksi on säädetty 60 % palkasta. Työeläkejärjestelmä on täysialaisesti voimassa 2000-luvun alussa, jonka jälkeen rahastojen osuus bruttokansantuotteesta alkaa pienentyä. Sosiaaliturvarahastojen kasvu eli niiden osuus kansantalouden kokonaissäästämisestä on nyt suurimmillaan. Sosiaaliturvan tavoitteita arvioineen työryhmän laskelmien mukaan rahastojen kannan osuus bruttokansantuotteesta kasvaisi tuohon mennessä noin kolmanneksen. Sosiaalivakuutusrahastojen kautta kanavoituvan luotonannon osuus koko kansantalouden luotonannosta kasvaa näin ollen voimakkaasti kuluvalla ja ensi vuosikymmenellä.

Rahastoivan ansioeläkejärjestelmän yhteydet kansantalouden säästämiseen ovat monitahoiset. Vaikka kansantaloudessa eläkemenot rahoitetaan kunakin vuonna kansantalouden käytettävissä olevista tuloista, saattaa rahastoiva järjestelmä luoda ”turvatummat” edellytykset eläkkeiden rahoitukselle tulevaisuudessa. Mikäli rahastointiaste olisi pienempi, voitaisiin soveltaa alhaisempia maksuperusteita. Eläkejärjestelmiä arvioitaessa on otettava huomioon myös niiden vaikutukset inflaatioon. Tähän vaikuttavat paitsi maksuperusteiden muutokset välillisesti myös eläkeläisväestön tulojen kasvuvauhdin suhde muun väestön tulojen lisäykseen sekä tästä mahdollisesti aiheutuvat kompensatiovaatimukset.

Eläkemenoja koskevien päätösten on epäilty suosivan liukaa eläkeläisväestöä. Tulonjakovertailua eläkeläis- ja muun väestön kesken tehtäessä on syytä muistaa, että eläketason kohominen tapahtuu pääosin eläkekannan uudistumisen yhteydessä. Eläkkeellä olevan henkilön tulokehitys jää eläkeindeksin laskentatavan takia heikommaksi kuin keskimääräisen palkansaajan tulokehitys, mikäli reaali-ansiot kohoavat. Eläkkeelle siirryttäessä tulotaso lisäksi aktiivikaudesta yleensä laskee. Toisaalta tarkastelukaudella tapahtuva tulosidonnaisuuksien lieventäminen parantaa monissa tapauksissa eläkkeellä olevien asemaa.

Eri väestöryhmien elinolosuhteiden kehityk-

seen vaikuttaa harjoitettava talous- ja tulopoliitiikka. Huomiota on syytä kiinnittää myös työllisyyspolitiikan merkitykseen. Työttömyyden lisääminen heijastuu välittömästi aktiivitalouksien tulokehitykseen. Jos korkeaa työllisyyttä ylläpi-

dettäisiin reaaliansioiden kohoamisesta tinkimällä, heijastuisivat kansantalouden suhdannevaihtelut tällöin eläkkeiden indeksisidonnaisuuden takia nykyistä tasapuolisemmin sekä aktiivisesti passiiviväestön tulokehitykseen.

4. Julkisen talouden kehitys

4.1. Julkisen talouden mitoitus

Julkisen talouden osuus kokonaistuotannosta ja sen myötä veroaste nousi nopeasti 1970-luvun puoliväliin saakka. Tästä aiheutuvien ongelmien ehkäisemiseksi hallituksen periaatepäätöksessä v. 1977 edellytettiin tämän kehityksen katkaisemista. Bruttoveroaste onkin tämän jälkeen alentunut jopa edellytettyä alhaisemmalle tasolle. 1970-luvun loppupuoliskolla asetetut talouden tasapainotus- ja elvytystavoitteet merkitsivät samalla julkisten menojen kasvuvauhdin hidastamista.

Talouspoliittisessa selonteossa viime keväänä hallitus asetti tavoitteeksi, että bruttoveroaste ei juurikaan nousisi vuoteen 1983 mennessä tämänvuotiselta tasoltaan. Se katsoi myös, että valtion bruttolainanotto voi lisääntyä parin seuraavan vuoden aikana jonkin verran tämänvuotiselta tasoltaan, sillä tällöinkin Suomen valtiontalouden rahoitusrakennetta voidaan vielä pitää kansainvälisesti vertaillen suhteellisen tyydyttävänä. Valtiontalouden alijäämän kasvun matalasuhdanteessa katsottiin kuitenkin voivan merkitä sitä, että veroasteen nousua on vaikea välttää seuraavassa korkeasuhdanteessa.

Selonteossa tarkasteltiin myös julkisten menojen kasvuvaraa, kun pyrkimyksenä on säilyttää bruttoveroaste muuttumattomana. Jos lainanottoa ei olennaisesti lisättäisi nykyisestäään, olisi julkisten menojen määrän kasvun jäätävä vajaan 3 prosenttiin vuodessa ottaen huomioon hintasuhteissa tapahtuvat muutokset.

Kunnallistalouden menovolyymien kehitystä on pyritty säätelemään ns. järjestelyasiakirjojen avulla. Jos menojen kasvua pyritään edelleen rajoittamaan eikä uusia päätöksiä palvelujen merkittävästä laajentamisesta tehdä, kunnallistalouden menojen kasvun rajoittaminen 2 ½ prosenttiin keskimäärin vuodessa keskipitkällä aikavälillä on mahdollista, kuten luvusta 4.3. lähemmin ilmenee. Julkisen sek-

torin sosiaaliturvarahastojen menokasvu, jota yksityiskohtaisemmin tarkastellaan luvussa 3.3., arvioidaan lähivuosina nopeaksi.

Jos bruttokansantuotteen kasvu on arvioidun mukainen ja hintasuhteet, kunnallistalous ja sosiaaliturvarahastojen menot kehittyvät arvioiden mukaan, jää valtion menovolyymille varsin niukasti kasvutilaa, mikäli bruttoveroasteen kohoaminen halutaan välttää. Kasvu voisi olla enintään 2 % vuodessa, mutta kun tästä kasvusta pääosa joudutaan käyttämään velanhoitomenojen ja eläkkeiden kasvuun, jäisi enintään noin ½ prosenttiyksikköä keskimäärin vuodessa muiden menojen kasvattamiseen. Ministeriöiden keskipitkän tähtäyksen suunnitelmien pohjalta laaditun ns. peruslaskelman mukaan valtion menovolyymi kasvaisi kuitenkin enemmän. Jo tehdyt päätökset näyttäisivät siten johtavan selvästi suurempaan kasvuun kuin mihin edellä todettu kasvutila antaisi mahdollisuuksia, ja valtiontaloudessa jouduttaisiin nykyisiäkin suunnitelmia karsimaan.

Voidaan lisäksi odottaa, että keskipitkällä aikavälillä nousee esiin myös uusia menotarpeita. Tämä korostaa tarvetta suhtautua pidättyvästi menojen kasvuun entisissä tehtävissä, sillä suhdannepoliittisistakin syistä tehdyt menolisäykset kohottavat helposti pysyvästi julkisten menojen tasoa.

Kuitenkin jo tehtyjen päätösten mukaiset ja mahdolliset uudet menopaineet merkitsevät sitä, ettei veroasteen lievältä kohoamiselta keskipitkällä aikavälillä voitane välttyä, ainakaan ellei kuntien menojen kasvua voida hidastaa arvioidusta. Toisaalta bruttoveroaste on laskenut huomattavasti alemmalle tasolle kuin hallituksen periaatepäätöksessä vuodelta 1977 edellytettiin. Lisäksi on huomattava, että kansaneläkkeiden ja eräiden sosiaalietuuksien saattaminen veronalaiseksi nostaa bruttoveroastetta pelkästään laskennallisesti puoli prosenttiyksikköä, joskaan ei vaikuta nettoveroasteeseen.

Veroasteen nousu voisi merkitä sellaisten epäkohtien syntymistä uudelleen, jotka olivat havaittavissa 1970-luvun alkupuolella ja jotka johtivat mm. inflaation kiihtymiseen ja siitä aiheutuviin moniin kielteisiin seuraamuksiin. Tämän vuoksi on välttämätöntä paitsi hillitä veroasteen nousua myös kiinnittää huomiota verotusrakenteen kehittämiseen siten, että se muodostuisi mahdollisimman tarkoituksenmukaiseksi kansantalouden voimavarojen suuntautumisen kannalta. Näitä kysymyksiä käsitellään luvussa 4.4.

Julkisten menojen kasvusta on osa jo tehdyin päätöksin sidottu kansaneläkeuudistuksen to-

teuttamiseen. Pääasiassa eläkemenojen kasvu kuitenkin tapahtuu ansioeläkkeiden puolella, joiden rahoittamiseksi kerätyt maksut eivät näy bruttveroasteessa, koska ne maksetaan yksityisille vakuutuslaitoksille. Tietystä mielessä nämä lakisäätteiset maksut ovat kuitenkin julkiselle vallalle maksettaviin veroihin ja maksuihin rinnastettavissa. Eläkepolitiikkaa ja eläkemenojen kasvua kokonaisuutena lähivuosina tarkastellaan luvussa 3.3.

Julkisen sektorin työllisyyttä tarkasteltiin yksityiskohtaisesti vuoden 1981 tulo- ja menoarvioesityksen liitteessä 2 (luku 5.5.).

Taulu 8. Julkisyhteisöjen tulot ja tulonkäyttö vuonna 1979

Talustoimi	Valtio milj. mk	Kunnat ja kuntainliitot milj. mk	Sosiaali- turvarahastot milj. mk	Yhteensä milj. mk	% BKT:sta (mh.)
Omaisuus- ja yrittäjätulot	1 021	749	248	2 017	1.2
Välittömät verot	9 642	14 095	—	23 737	14.7
Välilliset verot, pakolliset maksut ja sakot	24 361	73	—	24 434	15.1
Sosiaaliturvamaksut	499	—	7 654	8 154	5.0
— työnantajat	499	—	5 274	5 773	3.6
— vakuutetut	—	—	2 380	2 380	1.5
Tulonsiirrot muilta julkisyhteisöiltä	413	9 064	1 472	10 949	6.8
Muut tulot ¹⁾	908	1 781	520	3 208	2.0
Tulot yhteensä	36 844	25 761	9 894	72 499	44.8 (38.0) ³⁾
Kulutusmenot	9 867	19 017	871	29 755	18.4
Tukipalkkiot	6 860	250	—	7 110	4.4
Sosiaalivakuutusetuudet	1 276	—	7 651	8 927	5.5
Sosiaaliavustukset ja muut tulon- siirrot yksityisille	3 920	784	818	5 523	3.4
Tulonsiirrot julkisyhteisöille	9 867	841	241	10 949	6.8
Muut menot ²⁾	3 150	1 717	23	4 889	3.0
Säästö	1 903	3 153	290	5 346	3.3
Tulonkäyttö yhteensä	36 844	25 761	9 894	72 499	44.8

¹⁾ Ml. laskennalliset työnantajan sosiaaliturvamaksut.

²⁾ Ml. korot ja eläkkeet.

³⁾ Pl. julkisyhteisöjen sisäiset tulonsiirrot.

4.2. Valtion menotalous

Valtion menot kasvoivat vuosina 1977—1980 määrältään keskimäärin 3,0 prosentin

vuosivauhtia. Menojen kokonaiskasvun rajaaminen enintään 2 prosenttiin tarkastelukaudella vuoteen 1986 asti edellyttää erityisen tiukkaa pidättyvyyttä kulutus- ja siirtomenoissa sekä

sijoitusmenoissa, koska valtion velanhoitomenot kasvavat nopeasti. Lisäksi eläkemenojen ja kehitysyhteistyömenojen tuntuva lisääntyminen rajaa jäljelle jäävän kasvuvaran vähäiseksi. Ns. peruslaskelman mukaan valtion menot kasvaisivat vuosina 1983—1986 keskimäärin 1.9

% vuodessa mukaan lukien valtionvelan hoitomenot. Peruslaskelma kuvaa valtion menokehitystä voimassa olevien säädösten ja päätösten, valtioneuvoston hyväksymien suunnitelmien sekä vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesityksen pohjalta lähtien.

Taulu 9. Valtion budjettitalouden menot menolajiryhmittäin ns. muuttumattoman tavoitetason (peruslaskelma) mukaan, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS v. 1982 TMAE:n hinnoin mmk	1984 VTS v. 1982 TMAE:n hinnoin mmk	1985 VTS v. 1982 TMAE:n hinnoin mmk	1986 VTS v. 1982 TMAE:n hinnoin mmk	Keskim. kassameno- volyymin vuosimuutos 1980/76 %	Keskim. meno- volyymin vuosimuutos 1986/82 %
Kulutusmenot ..	13 673	15 690	17 743	17 910	18 092	18 187	18 399	4.1	0.9
Siirtomenot ¹⁾ ..	27 247	30 487	34 996	35 993	36 238	36 590	37 049	4.4	1.4
Reaalisijoitukset	4 339	4 552	4 532	4 705	4 648	4 491	4 450	— 3.7	— 0.5
Finanssisijoitukset	2 982	3 090	3 187	3 155	3 146	3 162	3 101	— 6.8	— 0.7
Muut menot ...	2 571	3 409	4 362	5 310	6 108	5 414	7 409	22.0	14.1
Yhteensä	50 812	57 228	64 820	67 079	68 239	67 850	70 417	3.0	2.1

¹⁾ Ilman siirtoa valtion suhdannerahastoon v. 1980. Siirrot VR:n sekä PTL:n uudistusrahastoihin on sisällytetty reaalisijoituksiin.

Edellisen tulo- ja menoarvioesityksen liitteenä olleeseen vuosia 1982—1984 koskeneeseen kehitysarvioon verrattuna on tässä kehitysarviossa siirtomenojen keskimääräinen kasvu uudella suunnittelukaudella säilynyt ennallaan. Kulutusmenoissa edellytetään vähäistä kasvun hidastumista aikaisempaan arvioon verrattuna. Reaalisijoituksissa edellytetään tason nousua tarkastelukauden alussa ja alenemista kauden lopulla. Finanssisijoitusten arvioidaan kääntyvän aikaisemmin oletetusta kasvusta lievästi laskevaan suuntaan. Valtion velanhoitomenojen kasvuvauhdin ennakoidaan hidastuvan, mikäli uuden velan otto pysyy laskelmassa edellytetyssä 6 mrd markassa vuosittain.

Jäljempänä arvioidaan, mihin suuntaan valtiontalouden menorakennetta olisi kehitettävä. Aluksi tarkastellaan yksityiskohtaisemmin sitä, millaiseksi valtion menokehitys on muodostu- massa peruslaskelman mukaan, eli ilman uusia toimintalinjaa tai menojen tasoa koskevia päätöksiä.

Peruslaskelman mukainen valtion menokehi-

tys olisi menolajeittain vuoteen 1986 mennessä seuraava.

Kulutusmenot ovat vuonna 1981 noin 27 % valtion budjetin menoista. Valtaosan näistä muodostavat palkkaus- ja eläkemenot. Lisäksi kulutusmenoihin luetaan puolustusvoimien kaluston hankkiminen, maa- ja vesirakennusten sekä koneiden, laitteiden ja kaluston korjaus ja kunnossapito sekä hallintoyksiköiden suorittamat tavaroiden ja palvelusten ostot. Kulutusmenojen arvioidaan kasvavan lähivuosina tähänastisten päätösten ja toimintalinjojen perusteella keskimäärin 0.9 prosentin vuosivauhtia.

Valtion palkkausmenojen kasvua on viime vuosina tuntuvasti rajoitettu, ja valtion palveluksessa olevan henkilöstön määrä on kasvanut varsin hitaasti. Tämän kehityssuunnan arvioidaan jatkuvan lähivuosina. Henkilöstön ja siten palkkausmenojen lisäspainetta aiheuttavat eräillä aloilla virkaehtosopimuksissa sovitut työajan lyhentämisyjärjestelyt.

Lähivuosina on tarpeen erityisesti korostaa hallinnon tuottavuuden, tehokkuuden ja joustaa-

vuoden lisäämistä, jolloin hallinnon uudet tehtävät tulisi hoitaa lähinnä nykyisten voimavarojen käyttöä tehostamalla. Hallinnon kehittämistavoitteita tarkastellaan lähemmin tulo- ja menoarvioesityksen liitteessä 4.

Valtion maksamien eläkkeiden (ilman liikelaitoksia) arvioidaan lisääntyvän tarkastelukaudella keskimäärin 2—3 % vuodessa.

Kiinteistöjen sekä yleisten teiden kunnossapidon menojen arvioidaan lisääntyvän suunnittelukaudella hieman kaikkien menojen keskimääräistä kasvua nopeammin.

Muissa kulutusmenoissa lisääntyvät markkämääräisesti eniten puolustusvoimien varustuksen käyttö ja kunnossapito, valtion kiinteistöjen käyttömenot, valtion korkeakoulujen kiinteistöjen käyttö sekä opetus- ja tutkimusmenot, eräät energiahuollon tutkimus-, suunnittelu- ja valvontatoiminnan menot sekä tavoitetutkimustoiminta.

Siirtomenot ovat vuonna 1981 noin 53 % valtion menoista. Valtionavut kunnille ovat runsas viidennes kaikista valtion menoista, valtionavut elinkeinoelämälle sekä kotitalouksien ja yleishyödyllisten yhteisöjen valtionavut kattavat kumpikin noin 13 % valtion kokonaismenoista. Siirtomenojen volyymin arvioidaan lisääntyvän nykynäkymin vuodesta 1982 vuoteen 1986 keskimäärin 1,4 % vuodessa.

Valtionavut kunnille muodostuvat pääosin lakisääteisistä yleissivistävän opetuksen, terveydenhuollon, lasten päivähoiton ja useiden muiden tehtävien valtionavuista. Kuntien valtionapujen kasvun arvioidaan lähivuosina selvästi hidastuvan. Parhaillaan on menossa sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmän uudistaminen (ns. VALTAVA-hanke), jonka yhtenä tarkoituksena on ohjata sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta laitoskeskeisyydestä avohuollon suuntaan ja saavuttaa kustannussäästöjä palvelujen tuotannossa.

Sisäasiainministeriön hallinnonalan siirtomenoissa kunnille on suurin nousu valtionosuudessa kunnan palo- ja pelastustoimen käyttökustannuksiin. Opetusministeriön hallinnonalalla nousevat valtion osuudet yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin, ammatillisen koulutuksen edellyttämät kustannukset sekä kuntien kulttuuritoiminnan tukeminen. Yleissivis-

tävän opetuksen menojen arvioidaan tarkastelukautena aluksi jonkin verran nousevan, mutta laskevan kauden lopulla vuoden 1982 menotason alapuolelle ikäluokkien pienenemisen johdosta. Ammattiopetuksen menovolyymin kasvu johtuu keskiasteen koulutuksen kehittämisestä annetun lain toteuttamisesta. Tällöin mm. oppilasmäärä kasvaa, koulutus aika pitenee sekä suoritetaan eräitä painotusmuutoksia ja opetuksen laadullista kehittämistä.

Kuntien valtionavut nousevat eniten sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla. Terveydenhuollon alalla nousevat valtionosuudet kunnille terveyskeskusten käyttö- ja perustamiskustannuksiin sekä erikoissairaanhoidon käyttökustannuksiin. Suunnittelukaudella lisääntyvät huomattavasti myös perhepoliittiset siirtomenot kunnille. Tällöin kasvavat valtionosuudet kunnille lasten päiväkotien käyttökustannuksiin sekä ohjatun perhepäivähoidon kustannuksiin. Myös valtionosuuksien kunnille eläustuesta aiheutuviin kustannuksiin sekä kodinhoitotoiminnan kustannuksiin arvioidaan lisääntyvän.

Valtionavut elinkeinoelämälle muodostuvat lähinnä maatalouden hinta- ja tuotantopoliittisesta tuesta, yksityismetsätalouden avustuksista, kehitysaluetuesta, metalliteollisuuden kustannustakuista, vientimarkkinoinnin ja tuotekehittelyn tuesta sekä lehdistötuesta. Elinkeinoelämän valtionapuja pyritään tarkastelukautena muuttamaan asteittain avustuksista lainoiksi. Kansantalouden reaalisen kilpailukykyyn kannalta keskeisiä hankkeita pyritään jatkuvasti pitämään yhtenä painopistealueena.

Vientimarkkinoinnin, tuotekehittelyn sekä teknisen ja kaupallisen tutkimuksen menot kasvavat kokonaisuutena tarkastelukaudella, samalla kun niiden rakenne muuttuu avustuksista lainojen suuntaan.

Kehitysalueiden elinkeinoelämän edistämiseen käytettävät määrärahat lisääntyvät vuoden 1981 aikana uudistetun aluepoliittisen lainsäädännön mukaisesti tarkastelukautena.

Maatalouden hintatuki määräytyy toisaalta sadon määrän ja rakenteen sekä toisaalta maataloustulolain perusteella. Maatalouden markkinointimenojen volyymin arvioidaan supistuvan lähivuosina. Samaan aikaan mm. viljan var-

muusvarastoinnista valtiolle aiheutuvien menojen on arvioitu kasvavan.

Valtionavut kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille koostuvat lähinnä sosiaalisista tulonsiirroista, valtionavuista yksityisille oppilaitoksille ja sosiaalisia tehtäviä hoitaville yksityisille yhteisöille sekä eräistä sivistystyön, tieteiden, taiteen ja urheilun edistämisen sekä opintotuen menoista.

Lapsilisämenojen määrään lähivuosina vaikuttaa jo tiedossa oleva lapsien lukumäärän väheneminen sekä syntyvyyden kehitys. Valtioneuvoston v. 1980 antamassa perhepoliittisessa selonteossa todettiin mm., että hallitus tulee kehittämään lapsiperheille tulevia suoria tulonsiirtoja pitäen tavoitteena sitä, että yhteiskunnan tuki kattaisi nykyistä huomattavasti suuremman osan lapsista aiheutuvista kustannuksista. Valtion osuuden merimieseläkessä, maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ja yrittäjien eläkelaista johtuvan järjestelmän menoista arvioidaan suunnittelukaudella nousevan nopeammin kuin valtion omien eläkemenojen. Myös yleisen perhe-eläkkeen menojen ennakoidaan nousevan. Vuonna 1982 tulee käyttöön valtionosuus maatalousyrittäjien tapaturmavaikutuskustannuksiin.

Valtionapu työttömyyskassoille sekä työttömyyskorvausten aiheuttamat kustannukset riippuvat keskeisesti suhdannekehityksestä. Tarkastelukautena on työttömyyden ennakoitu aluksi nousevan ja laskevan tarkastelukauden lopulla.

Avustukset yksityisten yhteisöjen kansanterveysystyön, lasten ja nuorten huollon, vanhusien huollon ja vammaisten huollon sekä yksityisten yhteisöjen lomatoiminnan kustannuksiin ovat erillisinä suhteellisen pieniä erä. Kun yksityisten yhteisöjen suorittaman sosiaalisen työn edellytyksiä pyritään suunnittelukautena kaikilla em. sektoreilla parantamaan, lisääntyvät nämä valtionavut yleishyödyllisille yhteisöille tarkastelukautena kokonaisuutena tuntuvasti.

Suomen Akatemian tutkimusmäärärahojen ja taiteen tukemisen määrärahojen arvioidaan tarkastelukautena kasvavan keskimääräistä nopeammin veikkaus- ja raha-arpajaisvoittovarojen kasvun myötä. Muita tarkastelukautena kasvavia valtionapuja kotitalouksille sekä yleishyö-

dyllisille yhteisöille ovat asuntosäästöpalkkiot sekä valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon. Myös opintolainojen valtiontakauksen ja korkotuen arvioidaan suunnittelukaudella kasvavan.

Siirtoja budjetin ulkopuolisille tileille ovat mm. siirrot valtion viljavarastorahastoon, varmuusvarastorahastoon sekä maatilatalouden kehittämiserahastoon, joiden arvioidaan suunnittelukaudella kasvavan. Rautatieliikenteen edellyttämien siirtomenojen arvioidaan jonkin verran laskevan.

Muista siirroista kotimaan keskeisiä ovat mm. avustukset energiataloudelliseen korjaustoimintaan ja asuntotuotantolain mukainen eräiden lainojen korkotuki. Avustuksia energiataloudelliseen korjaustoimintaan pyritään lisäämään energian hintakehityksen ja työllisyyskehityksen edellyttämällä tavalla. Asuntolainojen korkotukijärjestelmän aiheuttamat menot lisääntyvät korkotukilainojen suhteellisen osuuden kasvaessa valtion tukemassa asuntotuotannossa.

Siirrot ulkomaille kasvavat lähivuosina nopeasti kehitysyhteistyön laajenemisen vuoksi. 1980-luvun jälkipuoliskolle asetettu tavoite edellyttäisi runsaan 15 prosentin kasvua vuosittain. Markkamääräisesti eniten arvioidaan kasvavan kahdenvälisen lahjamuotoisen kehitysavun.

Reaalisijoitusmenoista ovat tärkeimpiä yleisten teiden rakentaminen, rautatieliikenteen ja tietoliikenteen investoinnit, koulujen, virastotalojen ja puolustuslaitoksen rakennustyöt sekä eräät energiataloudelliset investoinnit. Reaalisijoitukset ovat vuonna 1981 noin 7 % valtion budjettitalouden menoista. Reaalisijoitusten pitemmän ajan kehityssuunta on ollut hitaasti laskeva. Tämä suuntaus jatkuu myös lähivuosina. Kuitenkin eräillä reaalisijoitusten lohkoilla arvioidaan tapahtuvan myös reaalista kasvua.

Koneiden ja kaluston hankinnoissa kasvavat valtion korkeakoulujen tutkimus- ja opetusvälineiden ostot. Talonrakennusinvestoinneista kasvavat vankeinhoitolaitoksen uudisrakennukset ja peruskorjaukset, poliisihallinnon rakennustyöt, rakennushallinnon perusparannustyöt, posti- ja telelaitoksen rakennustyöt sekä säteilyturvallisuuslaitoksen rakennustyöt.

Vaikka tieliikenteen edellyttämässä investoinneissa painopiste onkin siirtymässä teiden rakentamisesta teiden kunnossapitoon, arvioidaan yleisten teiden tekemisen aiheuttamien kustannusten nousevan jonkin verran suunnittelukaudella. Myös ratojen parantamisen ja teollisuusraiteiden rakentamisen menojen arvioidaan lisääntyvän. Suunnitelmallisuuden lisäämiseksi tullaan aikaisemmin työvoimaministeriön pääluokkaan budjetoituja reaalisisjoitusmenoja kohdentamaan ko. tehtävistä vastaa- via ministeriöiden pääluokkiin.

Valtion lainananto ja muut finanssisijoitukset koostuvat lähinnä asuntolainoista ja valtionyhtiöiden rahoituksesta. Finanssisijoitukset ovat nykytasollaan noin 5 % valtion kokonaismenoista. Finanssisijoitusten volyymien on peruslaskelmassa arvioitu alenevan vajaan prosentin vuosivauhtia. Vuosittain myönnettävien asuntolainojen volyymi ei tule kasvamaan. Peruskorjaustoiminnan osuuden kasvu jatkuu. Myöskään valtionyhtiöiden rahoituksessa ei ole tavoitteena nostaa rahoituksen määriä.

Aikaisemmin yksityiselle sektorille myönne- tyistä avustuksista on edellä mainitulla tavalla tarkoitus siirtyä tarkastelukautena asteittain lainoihin. Näin ollen lainat viennin edistämi- seen, kotimaisen polttoaineen tuotannon ja käy- tön edistämiseen sekä teollisuuden tuotekehi- tykseen tulevat suunnittelukautena kasvamaan. Myös Kehitysaluerahasto Oy:n rahoitus tulee tarkastelukautena nousemaan nykytasostaan.

Valtionvelan hoitomenot ovat viime vuosina lisääntyneet nopeasti velkakannan kasvaessa. Pitkäaikaisen velan hoitomenot nousevat tar- kastelukautena vuoden 1982 4.2 mrd mar- kasta 7.3 mrd markkaan v. 1986.

Velanhoitomenojen nopea kasvu kaventaa valtiontalouden liikkumatilaa, joka hitaan kan- santalouden kasvun ja veroasteen asettaman rajoituksen johdosta muutoinkin on ahdas.

Valtion menojen *tehtävälueittaisessa* tarkas- telussa (ks. taulu 77 s. 63) velanhoitomenojen kasvu näkyy "muiden menojen" voimakkaana nousuna. Lisäksi vain tehtävälueet teollisuus ja muut elinkeinot, terveydenhuolto ja yleinen hallinto ylittävät kaikkien menojen keskimää- räisen kasvun. Yleisen hallinnon menojen kasvu

johtuu tehtävälueeseen kuuluvan kansainväli- sen kehitysyhteistyön voimakkaasta kasvusta. Tehtävälueen työvoima volyymien lievä supis- tuminen selittyy osittain tältä tehtävälueelta aikaisemmin rahoitettujen työllisyyttä edistä- vien investointien rahoituksen siirtymisellä teh- tävälueelle liikenne. Vastaavasti tehtävälueen liikenne menojen tason arvioidaan pysyvän tar- kastelukautena ennallaan, kun edellisen vuode- n tulo- ja menoarvioesityksen liitteenä ollees- sa tarkastelussa näiden menojen arvioitiin su- pistuvan vuosittain vajaan prosentin verran.

Terveydenhuollon ja sosiaaliturvan menot kasvavat tarkastelukautena suunnilleen kaikkien menojen kasvuvauhdin mukaisesti. Opetuksen, tieteen ja kulttuurin menojen kasvun hitauden selittää osin yleissivistävässä koulutuksessa ole- vien ikäluokkien pieneneminen. Teollisuutta ja muita elinkeinoja edistävät menot kasvavat jon- kin verran menojen kokonaiskasvu nopeam- min. Tarkoituksena on, että tällä tehtävälueel- la osittain siirrytään avustusten maksamisesta lainojen myöntämiseen.

Edellä tarkasteltuun valtion menokehityk- sen peruslaskelmaan sisältyy monia epävar- muustekijöitä. Näitä liittyy muun muassa maa- talouden tukeen, VR:n käyttöalouden lisära- hoitustarpeeseen, eräisiin teollisuuspoliittisiin määrärahoihin sekä erilaisiin työllisyyden hoi- don määrärahoihin.

Valtion menotalouden liikkumavara näyttää olevan lähivuosina erityisen vähäinen. Tästä syystä korostuvat hallinnon tehokkuuden ja ta- loudellisuuden edistäminen sekä voimavarojen joustava uudelleenkehittäminen. Kun valtion menoista yli puolet on siirtomenoja, näyttää tarkoituksenmukaiselta kehittää toimenpiteitä näiden menojen kasvun hillitsemiseksi sekä tehokkaan ja taloudellisen käytön edistämiseksi.

Valtion menojen suuntaamisessa tulisi pai- nottaa erityisesti kansantalouden kilpailukykyä edistäviä toimenpiteitä. Tämä merkitsisi meno- jen suuntaamista erityisesti tutkimukseen, viennin edistämiseen, energian säästöä ja koti- maisen edistämisen osuutta lisääviin toimenpitei- siin ja ammattikoulutukseen. Sosiaalipolitiikassa etusijalle on tarpeen asettaa perhepoliittiset toi- menpiteet.

4.3. Kunnallistalous

Kunnallistalouden kasvua on vuodesta 1975 lähtien pyritty rajoittamaan valtioneuvoston ja kuntien keskusjärjestöjen välisillä ns. järjestelyasiakirjoilla, joissa on sovittu mm. kunnallistalouden kasvulle asetettavista tavoitteista. Kunnallistalouden laajeneminen onkin peruskoulujärjestelmän toteututtua koko maassa selvästi hidastunut. Keskimääräinen kuntien kuluksien kasvu on vuosina 1978—1982 arvioiden mukaan 3 ½ %, kun se viiden aikaisemman vuoden aikana oli 7 ½ %.

Valtionosuuksilla ja -avustuksilla on kunnallistalouden nopean kasvun kautena rahoitettu huomattava osuus menolisäyksistä. Tulonsiirrot suhteessa kuntien kuluksien menoihin olivat v. 1973 vielä 40 %, kun ne v. 1977 olivat 45 % ja v. 1981 jo noin 47 ½ %. Kuitenkin kunnallisveroäyrin hintaa on jouduttu nostamaan, vaikka myös maksupolitiikkaan on kiinnitetty entistä suurempaa huomiota. Vuonna 1973 toimitetussa verotuksessa keskimääräinen veroäyrin hinta oli 14,66 penniä, v. 1977 jo 15,62 penniä ja kuluvan vuoden verotuksessa sen arvioidaan olevan 15,86 penniä. Maksujen merkitys kunnallistaloudessa on nykyisin myös suuri. Esimerkiksi terveydenhuollon palveluista ja sosiaalipalveluista perittävät maksut kunnallisverolla rahoitettuna vastaisivat noin penniä ja jätevesimaksut puolta penniä veroäyrin hinnassa.

Kunnille ei vuosina 1983—1986 annettane uusia merkittäviä tehtäviä. Menojen lisäykset aiheutuvat aikaisemmin toteutetuista uudistuksista ja kuntien ns. omista eli valtionapuun oikeuttamattomista tehtävistä, palvelujen tason yhtenäistämisestä ja parantamisesta. Sen sijaan kuntien rahoitustilanteeseen vaikuttavat tarkastelukautena hyvin monet tekijät, kuten sosiaalietuuksien verotus, katumaksujen perintä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmän muuttaminen.

Kuntien kuluksien kasvu hidastuu edelleen tarkastelukauden aikana. Jos valtionapuun oikeuttavien menojen kasvu pysyy valtion pitkän ajan suunnitelmien mukaisena, kuntien kuluksien kasvu voisi jäädä jopa alle kahden prosentin. Ilmeistä kuitenkin on, että kuntien omaan päätösvaltaan kuuluvien menojen kasvu

on nopeampaa, ja keskimäärin kuluksien enustetaan vuosina 1983—1986 kasvavan 2 ½ %.

Eri tehtäväalueista nopeimmin kasvanevat sosiaalihuollon ja -palvelujen, nimenomaan lasten päivähoiton, vanhusten huollon ja erilaisen avopalvelujen menot. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmän uudistamisen arvioidaan nopeuttavan vanhainkotipalvelujen lisäämistä, mutta toisaalta vähentävän sairaalapaikkojen tarvetta. Terveydenhuollon kasvuun odotetaan jatkuvan aiempaa vaimeampana. Kuluksien menot kasvavat hie-man vielä tarkastelukauden alkupuolella, vaikka oppilasmäärät vähenevätkin, sillä opetusryhmien kokoa on pienennetty. Lukioiden ja ammattiopetuksen opintososiaalisten etuuksien yhdenmukaistaminen lisää sekä kuntien menoja että valtionosuuksia. Virkistys- ja kulttuuritoimen menot lisääntyvät varsin nopeasti.

Kuntien investointitoiminta on vuosina 1980 ja 1981 ollut varsin vilkasta, ja investointien taso on nyt varsin korkea. Tarkastelukautena kuntien investointien määrä säilynee suunnilleen ennallaan, vaikka vuosittaisia vaihteluja on odotettavissa mm. rahoitustilanteen vaihteluiden vuoksi.

Kuntien rahoitustilanteen arvioidaan vuosina 1983—1986 säilyvän edelleen hyvänä, mikäli kuluksien menot ei olennaisesti lisää edellä arvioidusta. Kunnallisveroäyrin hintaa ei näin ollen tarvitsisi nostaa; jopa sen vähäinen laskeminen olisi mahdollista. Tavoitteena olisi pidettävä veroäyrin hintojen välisten erojen kaventamista, mihin voidaan pyrkiä sekä kanto-kykyluokituksen että yleisten ja harkinnanvaraisten rahoitusavustusten avulla. Verojen tilitysjärjestelmän muututtua kunnallistalouden rahoitustilanne on nykyisin herkempi suhdannevaihteluille kuin ennen. Kuntien investointitoiminnan suhdannepoliittisesti oikeaan ajoitukseen tulisi mm. työllisyysyistä kiinnittää huomiota, vaikka investointien määrää ei olekaan perusteltua lisätä.

4.4. Julkisen talouden rahoitus

Julkisen talouden pääasiallinen rahoitusmuoto on verotus. Verotulojen osuus julkisista me-

noista on kuitenkin vaihdellut mm. taloudellisen kehityksen ja harjoitetun talouspolitiikan mukaan. Viime vuosikymmenellä veroaste nousi tuntuvasti vuoteen 1976 asti, jonka jälkeen se aleni parin vuoden aikana ja on pysynyt vuodesta 1979 lähtien suunnilleen muuttumattomana. Verorahoitusosuus aleni tuntuvasti viime vuosikymmenen jälkipuoliskolla. Samanaikaisesti julkisten menojen kansantuoteosuus kasvoi aivan vuosikymmenen viime vuosiin asti, jolloin se kääntyi laskuun mm. taloudellisen kasvun voimistumisen seurauksena. Tapahnutun kehitys johti julkisen talouden rahoitus- aseman selvään heikkenemiseen 1970-luvun

loppuvuosina. Mm. julkisen talouden rahoitus- ylijäämä (nettoluotonanto) supistui voimakkaasti.

Vuosikymmenen alkupuoliskolla julkinen velka aleni nopeasti samanaikaisesti kun bruttovoeroaste nousi. Valtion lainanoton lisääntyminen johti julkisen velan nopeaan kasvuun 1970-luvun jälkipuoliskolla. Valtionvelan osuus bruttokansantuotteesta oli vuosikymmenen lopussa noin kolminkertainen verrattuna vuosikymmenen puolivälin tasoon, jolloin se oli matalimmillaan. Koko julkisen velan taso suhteessa kansantuotteeseen ylitti 1970-luvun lopussa vuosikymmenen alun tason.

Taulu 10. Julkisen talouden rahoitus vuosina 1976—1980¹⁾

	1976	1977	1978	1979	1980
Verot, pakolliset maksut ja sakot ²⁾ prosentteina menoista ³⁾	102.9	97.9	92.9	90.7	91.6
Menot prosentteina BKT:sta	38.2	39.3	39.0	38.3	38.0
Rahoitusylijäämä ⁴⁾ prosentteina BKT:sta	5.0	3.2	1.4	0.5	0.8

¹⁾ Kansantalouden tilinpidon mukaan.

²⁾ Ml. sosiaaliturvarahastot.

³⁾ Kulutus-, siirto- ja reaalisijoitusmenot, pl. sijoitukset liikelaitoksiin.

⁴⁾ Nettoluotonanto

Taulu 11. Julkinen velka¹⁾ vuoden lopussa vuosina 1975—1980, milj. mk

	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Valtio	3 340	4 711	6 818	12 227	15 217	17 943
— kotimaasta	1 731	2 463	3 139	4 867	6 253	7 602
— ulkomailta	1 609	2 248	3 679	7 360	8 964	10 341
Kunnat ja kuntainliitot	4 273	4 620	5 120	5 531	5 905	6 623
— kotimaasta	3 926	4 123	4 401	4 795	5 161	5 945
— ulkomailta	347	497	719	736	744	678
Julkinen velka yhteensä pl. keskinäiset velat ..	6 872	8 299	10 914	16 743	20 030	23 335
— % BKT:sta	6.7	7.2	8.6	12.0	12.4	12.5
— valtionvelan osuus, % BKT:sta	3.3	4.1	5.4	8.7	9.4	9.6

¹⁾ — Valtionvelka valtion tilinpidon mukaan (ml. INRA).

— Kuntien velka luottokantatilaston mukaan.

— Ei sisällä kassa- ja tilivelkoja.

Veroasteen ja verorakenteen kehityksessä on ollut selvä keskinäinen yhteys siten, että bruttoveroasteen kehitys on noudatellut kotitalouksien tulo- ja varallisuusverotuksen kehitystä. Kun veroaste nousi, kiristyi myös kotitalouksien välitön verotus ja näiden verojen osuus julkisen talouden kokonaisverotuloista kasvoi. Myös veroasteen aleneminen tapahtui samanaikaisesti kun kotitalouksien tulo- ja varallisuusverotuksessa toteutettiin vuodesta 1976 lähtien merkittäviä lievennyksiä. Kotitalouksien välittömien verojen verotulo-osuuden muutokset ovat heijastuneet päinvastaisina kulutusve-

rojen osuuden kehityksessä. Kulutus- yms. verojen osuus aleni voimakkaasti vuoteen 1976 asti, mutta on sen jälkeen jälleen kohonnut vuosina 1977—1979. Yhteisöjen tulo- ja varallisuusverojen osuus ei ole vaihdellut suuresti 1970-luvulla. Sosiaaliturvamaksujen osuus kasvoi vuosikymmenen loppupuolelle mennessä, mutta on sen jälkeen pienentynyt harjoitetun elvytyspolitiikan seurauksena. Verotuksen rakenne on muuttunut vuoden 1979 jälkeen lievästi välittömän verotuksen suuntaan, samalla kun veroaste on hieman noussut.

Taulu 12. Eri veroryhmien osuudet kokonaisverotuloista vuosina 1975—1980, %

	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Kulutus- yms. verot	34.5	31.6	34.4	38.5	40.4	40.5
— lvv ja muut yleiset verot ¹⁾	17.8	15.5	17.6	20.0	20.2	20.5
— erityiset verot ²⁾	16.7	16.1	16.8	18.5	20.2	20.0
Kotitalouksien tulo- ja varallisuusverot	43.8	45.3	43.9	40.9	39.9	40.3
Yhteisöjen tulo- ja varallisuusverot	4.3	5.1	4.2	4.3	4.2	4.3
Sosiaaliturvamaksut	15.7	15.8	15.5	14.1	13.3	12.7
— työnantajat	10.8	11.1	10.7	10.3	9.4	8.6
— vakuutetut	4.9	4.7	4.8	3.8	3.9	4.1
Muut verot	1.7	2.2	2.0	2.2	2.2	2.2
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

¹⁾ Lvv, tasausvero ja vakuutusmaksuvero.

²⁾ Muut tavaroiden ja palvelusten perusteella kannettavat verot.

Edellä on tarkasteltu bruttoveroasteen kehityksen merkitystä tasapainoisen taloudellisen kehityksen kannalta.

Lähivuosien veropolitiikan olisi tuettava yleisten talous- ja finanssipoliittisten tavoitteiden saavuttamista. Keskeisellä sijalla ovat tällöin työllisyyden parantamista, inflaation hillitsemistä, teollisuuden kilpailukyvyyn säilyttämistä ja kotitalouksien ostovoiman kasvua tukevat toimenpiteet.

den saavuttamista. Keskeisellä sijalla ovat tällöin työllisyyden parantamista, inflaation hillitsemistä, teollisuuden kilpailukyvyyn säilyttämistä ja kotitalouksien ostovoiman kasvua tukevat toimenpiteet.

Verotuksen rakennetta kehitettäessä on tarpeen pitkäjänteisesti ja asteittaisia muutoksia toteuttamalla jatkaa viime vuosina harjoitettua veropolitiikkaa. Leimaa-antava piirre viime vuosien veropolitiikassa on ollut kotitalouksien tulo- ja varallisuusverotuksen vuosittainen tarkistaminen inflaatiosta johtuvan verotuksen kirstymisen estämiseksi. Näihin tarkistuksiin on liittynyt lisäksi eräitä tulojako- ja perhepoliittisia toimenpiteitä, joita on toteutettu mm. paimattamalla tarkistuksia valikoidusti tiettyihin verovähennyksiin.

Tuloverotuksen inflaatiotarkistukset on toteutettu kaavamaisesti verovuotta edeltäneen vuoden kuluttajahintojen nousun perusteella. Vastaisuudessa olisi voitava kehittää sovellettavaa veroperusteiden tarkistusmenettelyä siten, että mm. suhdannepoliittisiin näkökohtiin kiinnitettäisiin tähänastista enemmän huomiota. Kuluttajahintojen muutosten käyttäminen tarkistusten perusteena merkitsee myös sitä, että energian hinnannousun vaikutukset ovat tulleet kompensoiduiksi tuloverotuksessa. Mm. tästä syystä olisi vastaisuudessa pyrittävä tutkimaan vaihtoehtoja tähänastiselle tarkistusten perusteella käytetyille hintaindeksille.

Kotitalouksien tuloverotuksen verotuspohjan laajentamisen suhteen on äskettäin tehty merkittäviä ratkaisuja. Vuonna 1982 tulevat eräät sosiaalietuudet veronalaiseksi tuloksi. Lisäksi hallitus on antanut eduskunnalle esityksen kansaneläkkeiden säätämiseksi veronalaiseksi tuloksi vuodesta 1983 lukien. Erityisesti eläkeläisten tuloverotuksen uudistamisesta johtuu, että lähivuosina on välttämätöntä kehittää tuloverotusta yleisemminkin siten, että myös muiden väestöryhmien kohdalla pyrittäisiin asteittain toteuttamaan vähimmäistoimentulon turvaavan tulon verottomuus. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää erityisesti kunnallisverotuksessa tunnettavia muutoksia, joiden toteuttaminen puolestaan edellyttää muita veropolitiittisia toimenpiteitä kunnallisverotuksen riittävän verotuspohjan säilyttämiseksi.

Verorakenteen kehittäminen on viime vuosikymmenen loppupuolella merkinnyt verotuksen painopisteen siirtämistä välillisen verotuksen suuntaan. Myös tätä toimintalinjaa on tarpeen jatkaa, varsinkin jos veroastetta joudutaan nykyisestä korottamaan. Sekä välittömän että vä-

lillisen verotuksen kehittämässä on talouspolitiikan tavoitteiden ohella lisäksi otettava huomioon muita tärkeitä, kuten kansanterveydellisiä sekä sosiaali- ja energiapolitiittisia tavoitteita.

Verotuksen rakenteelliseksi kehittämiseksi on laadittu eräitä suunnitelmia. Tarkasteluajanjakson alkuvuosina tultaneen toteuttamaan lähinnä yritysverotuksen kehittämiseen tähtäviä toimenpiteitä niiden suuntalinjojen mukaisesti, joita harkintaverotus- ja yritysverotustoimikunnat ovat ehdottaneet. Myös muiden verotusmuotojen sisäistä rakennetta on tarpeen parantaa. Yleisenä tavoitteena on tällöin verotuksen oikeudenmukaisuuden ja tasapuolisuuden lisääminen, verotuksen yksinkertaistaminen sekä hallinnolle ja verovelvolliselle aiheutuvien kustannusten vähentäminen. Verovelvollisten oikeusturvan parantamiseksi on tarpeen kehittää verohallinnossa sovellettavia hallintomenettelyjä ja -prosesseja sekä yksinkertaistaa ja nopeuttaa verotuksen muutoksenhakumenettelyjä. Sekä fiskaalisista syistä että verotuksen tasapuolisuuden lisäämiseksi on tarpeen kehittää veronkanto- ja -perintäjärjestelmiä.

Julkisista palveluista perittävien maksujen kokonaismerkitys julkisen talouden rahoituksessa on verorahoitukseen verrattuna vähäinen. Verorahoituksesta poiketen palveluista perittävillä maksuilla voidaan kohdistaa palvelujen tuotantokustannuksia niiden käyttäjille. Yleisenä periaatteena on pyrkiä perimään elinkeinolämälle tuotetuista palveluista tuotantokustannuksia vastaavia maksuja. Kotitalouksille tuotettujen palvelujen yhteydessä harjoitettavaan maksupolitiikkaan liittyy myös tulojako- ja muita yhteiskuntapolitiittisia näkökohtia, joiden perusteella maksut voidaan mitoittaa nimellisiksi tai myös luopua niistä kokonaan.

Maksupolitiikassa yleisperiaatteena olisi oltava, että julkisista palveluista perittävien maksujen kustannusvastaavuus olisi pyrittävä pitämään ainakin nykyisellä tasolla. Valtion osalta tätä edellyttää jo valtion maksuperustelaki. Yleisesti ei maksuilla voida korvata verorahoitusta, mutta eräissä tapauksissa palvelusten maksuttomuudesta tai halpuudesta tinkimällä voitaisiin todennäköisesti lisätä julkisten palvelusten tuotantoa ja siten pysyviä työpaikkoja. Kokonaan ilmaisten palvelusten määrää rajoittamalla sekä selvästi jälkeensä jääneitä maksuja

tarkistamalla voidaan hillitä myös palvelujen kysynnän kasvua ja parantaa palvelujen tarjonnan kohdentumista asetettujen yhteiskuntapolitiittisten tavoitteiden mukaisesti. Yleisesti ottaen väestön kasvaneet reaalitytulot ja parantunut eläketurva tekevät vastaisuudessa palveluista perittävien maksujen tasosta aikaisempaa vähäisemmän ongelman.

Julkisen velan kehitysnäkymät ja merkitys julkisen talouden rahoituksessa riippuvat myös lähivuosina ennen muuta valtion lainapolitiikasta. Lainanoton hyväksikäyttömahdollisuudet valtiontalouden rahoituksessa ovat lähivuosina tähänastista pienemmät nopeasti kasvavien velanhoidomenojen vuoksi. Mikäli vuotuinen bruttolainanotto pidettäisiin esim. 6 miljardissa markassa vuosina 1983—86, lainojen korot ja kuoletukset kasvaisivat nopeasti. Vaikka tämän suuruinen lainanotto ei vielä merkitsisi valtionvelan BKT-osuuden oleellista kasvua, on ilmeistä, että valtion lainanoton kasvuvara on lähivuosina melko vähäinen.

Taulu 13. Esimerkki valtion pitkäaikaisen velan hoitomenojen kasvunäkymistä vuoteen 1986, milj. mk

Vuosi	Korot	Kuole- tukset	Yhteensä	Lainan- otto	Nettolainan- otto
1976	215	471	686	1 074	603
1977	309	465	774	2 173	1 708
1978	472	768	1 240	5 600	4 832
1979	811	1 074	1 885	4 894	3 820
1980	1 064	1 403	2 467	4 350	2 947
1981	1 465	1 833	3 298	5 400	3 567
1982	1 893	2 345	4 238	6 550	4 205
1983	2 311	2 885	5 196	6 000	3 115
1984	2 730	3 264	5 994	6 000	2 736
1985	3 108	2 192	5 300	6 000	3 808
1986	3 553	3 742	7 295	6 000	2 258

Valtion lainapolitiikan tasapainoiseksi hoitamiseksi valtion lainanottoa tulee käsitellä talouspolitiikan kiinteänä osana. Lainanotolle on tarpeen asettaa rajat, jotka kuitenkin sallivat joustavuutta esimerkiksi suhdannepolitiikan suunnittelussa.

5. Yhteenvedo ja johtopäätökset

Talouspolitiikan linjana on vuodesta 1977 lähtien ollut parantaa yksityisen sektorin toimintaedellytyksiä niin, että kansantalouden hintakilpailukyky säilyisi riittävänä ja toimenpiteet edistäisivät myös työttömyysongelmien ratkaisemista. Harjoitetun politiikan tulokset ovat muodostuneet varsin tyydyttäväksi. Tuotannon kasvu on ollut suunnilleen tavoitteeksi asetetun mukaista ja viime vuosina selvästi nopeampaa kuin OECD-maissa keskimäärin. Ulkomaisen velkaantumisen ja verotuksen kiristymisen hillinnässä on onnistuttu jopa tavoiteltua paremmin. Inflaatio on ollut verrattain voimakasta, mutta tämä on suuressa määrin johtunut kansainvälisestä inflaatiosta ja energian kallistumisesta. Kotimaiset kustannukset on onnistuttu pitämään kurissa melko tyydyttävästi. Sitävastoin työttömyys on pysynyt selvästi tavoiteltua suurempana huolimatta työllisen työvoiman kasvusta, sillä työvoiman tarjonta on kasvanut odotettua enemmän.

Kokonaisuutena kansantalous on päässyt niin ulkoiselta kuin sisäiseltä tasapainoltaan melko tyydyttävälle pohjalle tulevaa kehitystä ajatellen työttömyyttä lukuunottamatta. Tyydyttävät lähtökohdat ovat erittäin tarpeelliset, sillä kansainvälisen talouden tila on jatkuvasti epävakaa.

Kansainvälinen laskusuhdanne on heijastunut myös Suomen talouteen, ja tuotannon kasvu on nyt miltei pysähtynyt ja työttömyys kääntymässä nousuun. Myös keskipitkällä aikavälillä monet tekijät uhkaavat suotuisaa kokonaistaloudellista kehitystä maassamme. Keskeisimmät näistä liittyvät kansainvälisen talouden epävarmuuteen ja suhteellisten hintojen muutoksiin, heikkeneviin investointinäkymiin, hintakilpailukyyn heikkenemisvaaraan, ulkoisen tasapainon horjumispaineisiin sekä valtiontalouden tilaan. Kaikki nämä uhkatekijät vaikeuttavat talouspolitiikan ensisijaisen tavoitteen, korkean työllisyyden saavuttamista.

Tyydyttävä tuotannon kasvu ja työllisyyden parantuminen Suomessa edellyttävät hyvän

vientimenestyksen jatkumista ja markkinaosuuksien voittamista keskipitkällä aikavälillä. Tämä on mahdollista vain hyvän reaalisien ja hintakilpailukyyn turvin. Viennin kasvu-edellytykset on turvattava myös siksi, että keskipitkällä aikavälillä on varauduttava ulkomaankaupan vaihtosuhteen alenevaan trendiin.

Kestävästi ulkomaista nopeamman taloudellisen kasvun saavuttaminen Suomessa vaatii siten inflaatiopaineiden torjumista ja vakaan kotimaisen kehityksen ylläpitämistä. Kotimainen inflaatio, joka elvytyksen yhteydessä hidastui kilpailijoitamme alemmaksi, on jälleen nopeutunut ylittäen jo kansainvälisen tason. Nykynäkömin on mahdollista, että hintakilpailukyymme on v. 1982 5—8 % heikompi kuin v. 1979. Voimassa oleviin tulosopimuksiin sisältyvät indeksiehdot uhkaavat lauetessaan pitää inflaation korkeana erityisesti v. 1983. Jos kilpailukykyä ei kyetä turvaamaan, markkinaosuuksien menetykset ja kannattavuuden heikkeneminen johtaisivat viennin, tuotannon ja investointien kasvun hidastumiseen sekä työllisyys- ja muiden tasapaino-ongelmien kärjistymiseen.

Työllisyyden ja viennin tyydyttävän kasvun turvaaminen edellyttää riittäviä investointeja nimenomaan teollisuudessa, minkä vuoksi niiden toteutumisedellytykset on varmistettava.

Arvioissa on päädytty siihen, että bruttokansantuotteen keskimääräinen volyymin kasvu voisi keskipitkällä aikavälillä olla runsas 3 % vuodessa. Tämä merkitsisi, että työllisyyden ylläpitäminen olisi talouspolitiikan keskeinen ongelma koko 1980-luvun alkupuolen ajan, vaikkakin työttömyyden pitempiaikaiselta nousulta nykytasolta voitaisiin välttyä. Työvoimapolitiittisten erityistoimenpiteiden tarve säilyykin jatkuvasti merkittävänä. Toisaalta työvoiman tarjonnan kasvun arvioidaan ikärakenteen muutoksen takia laantuvan vuosikymmenen jälkipuoliskolla, jolloin työllisyyden hoidon pitäisi helpottua, edellyttäen, että kansantalouden kasvu-edellytykset on voitu turvata.

Mainitunlaisenkin kehityksen saavuttaminen asettaa talouspolitiikalle monia edellytyksiä. Edellä esitettyjen näkökohtien lisäksi myös julkisen talouden hoito on keskeisessä asemassa. Kotitalouksien, erityisesti aktiiviväestön käytettävissä olevien reaalityulojen kasvun turvaamiseksi on edelleen pyrittävä hillitsemään veroasteen nousua.

Veroasteen nousu voisi merkitä sellaisten epäkohtien syntymistä uudelleen, jotka olivat havaittavissa 1970-luvun alkupuolella ja jotka osaltaan johtivat mm. inflaation kiihtymiseen ja siitä aiheutuviin moniin kielteisiin seuraamuksiin. Tämän vuoksi on välttämätöntä paitsi hillitä veroasteen nousua myös kiinnittää huomiota verotusrakenteen kehittämiseen siten, että se muodostuisi mahdollisimman tarkoituksenmukaiseksi kansantalouden voimavarojen suuntautumisen kannalta. Toisaalta olisi muistettava, että monet julkiset palvelut, jotka pääosin rahoitetaan veroilla, edistävät tuottavuuden kasvua.

Jos bruttoveroaste säilyisi muuttumattomana eikä lainanottoa oleellisesti lisättäisi nykyisestä, olisi julkisten menojen kasvun jätävä vajaan 3 prosenttiin vuodessa ottaen huomioon hintasuhteissa tapahtuvat muutokset. Valtion osalta tämä edellyttäisi menojen volyymin kasvun rajoittamista vain pariin prosenttiin vuodessa. Kun valtaosan menojen kasvusta sitovat velanhoidomenojen, eläkemenojen ja kehitysyhteistyömenojen kasvu, ei uusille menotarpeille jää juuri tilaa. Tästä syystä korostuvat hallinnon tehokkuuden ja taloudellisuuden edistäminen

sekä voimavarojen joustava uudelleenkohdentaminen. Toisaalta valtion menojen suuntaamisessa tulisi lähivuosina edelleen painottaa kansantalouden kilpailukykyä edistäviä toimenpiteitä, tutkimusta, viennin edistämistä, energian säästöä ja kotimaisen energian käyttöä sekä ammattikoulutusta.

Kansaneläkeuudistuksesta huolimatta vain neljäsnes eläkemenojen kasvusta lähivuosina aiheutuu kansaneläkkeistä. Pääasiassa työeläkkeistä johtuu, että maksettujen eläkkeiden osuus bruttokansantuotteesta tulee kohoamaan vuoteen 1986 mennessä noin prosenttiyksikön. Eläketulojen muita tuloja nopeammin lisääntymisen vaikutukset kansantalouteen eivät kuitenkaan ole luotettavasti arvioitavissa.

Kansantaloudella on nyt takanaan verrattain pitkä suotuisan kehityksen jakso. Kokemus osoittaa, että Suomen kansantaloudessa syntyy helposti paineita, jotka johtavat poikkeamiseen toivotulta suhdanneuralta. Viime vuosina on näitä paineita voitu vähentää merkittävästi eri etupiirien yhteistoimin ja muun muassa kansantalouden suhdanneherkkyyttä on voitu lieventää. Tämän vuoksi on olemassa mahdollisuudet kansantalouden melko tasapainoiseen kehitykseen keskipitkällä aikavälillä, vaikka kansainvälinen taloudellinen kehitys lieneekin heikko. Arvioitua huonomman kehityksen riski joko kansainvälisten tai kotimaisten tekijöiden johdosta on kuitenkin otettava vakavasti huomioon. Korkeana pysyttelevä inflaatio on tällä hetkellä vakavin myönteisen kehityksen uhka.

Valtion menotalouden näkymät tehtäväryhmittäin

Tässä liitteessä esitettävä, pääosin taulukko-
muotoinen katsaus valtion eri tehtäväryhmien
menokehitykseen on laadittu valtiovarainminis-
teriössä ministeriöiden vuoden 1982 tulo- ja
menoarvioehdotusten yhteydessä valtiovarain-
ministeriölle toimittamien aineistojen pohjalta.
Ne perustuvat puolestaan hallinnonalojen toi-
minta- ja taloussuunnitelmiin vuosille 1982—
86. Yhteenveto menokehityksestä on esitetty
edellä kansantalouden ja valtiontalouden keh-
itysnäkymiä käsittelevän katsauksen luvussa 4.

Tehtäväryhmittäin esitettävät menolaskelmat
ovat luonteeltaan ns. peruslaskelmia. Peruslas-
kelma edellyttää valtion toimintojen sellaista
tavoitetasoa, joka on määritelty voimassa ole-
vissa tai tehtyjen päätösten mukaan voimaan-
tulevissa laeissa ja asetuksissa, aikaisemmissa
tulo- ja menoarviopäätöksissä, eduskunnan kä-
siteltävinä olevissa lakiesityksissä tai vuoden
1982 tulo- ja menoarvioesityksessä. Peruslas-
kelma edustaa siten pääsääntöisesti valtion teh-
tävien ns. muuttumatonta tavoitetasoa.

Koska näiden arviointiperusteiden kirjaimel-
linen soveltaminen mm. reaali- ja finanssisijoi-
tuksiin tuottaa vaikeuksia, näiden menolajien
peruslaskelmat on useissa kohdin laadittu läh-
tien vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesityksen

tasosta. Myös siirtomenojen peruslaskelman
mitoituksessa on joissakin tapauksissa pidetty
lähtökohtana nykyistä määrärahatasoa. Koko-
naisuutena peruslaskelma on kuitenkin laadittu
varsin tiukoin perustein.

Taulukoihin liittyvissä huomautuksissa on
pyritty tuomaan esiin seikkoja, jotka selventä-
vät menokehitysarvioiden laadintaperusteita.
Joissakin tapauksissa esitetään lisäksi suunnitel-
mien toteutumiseen liittyviä uusia näkökohtia.
Taulukoiden yhteydessä ei kuitenkaan kuvata
valtion eri tehtävien yksityiskohtaisia kehitys-
näkymiä. Liite on siten pyritty laatimaan olen-
naisiin kysymyksiin keskittyväksi.

Menolaskelmat sisältävät ainoastaan tulo- ja
menoarvion sarakkeissa olevat menot. Liikeryi-
tysten käyttötalous, budjetin ulkopuoliset ra-
hastot ja kansaneläkelaitos on jätetty pois.
Vuotta 1980 koskevat tiedot on esitetty valtion
tilinpäätöksen, vuotta 1981 koskevat tiedot
tulo- ja menoarvion sekä ensimmäisen lisämeno-
arvion ja vuotta 1982 koskevat tiedot tulo- ja
menoarvioesityksen mukaisina käyvin hinnoin.
Vuosia 1983—1986 koskevat tiedot ovat vuo-
den 1982 tulo- ja menoarvioesityksen hinta- ja
palkkatason mukaisia.

Taulukko 1. Yleisen hallinnon menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + 1 LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Ylin päätöksenteko	122	145	149	164	141	138	136
Valtiovarainhallinto	844	917	1 037	1 049	1 065	1 055	1 053
Ulkoasiainhoito	377	418	451	448	447	442	437
Kansainvälinen kehitysyh- teistyö	429	590	731	865	964	1 095	1 227
Muu yleinen hallinto	892	1 022	1 129	1 243	1 211	1 232	1 250
Yhteensä	2 665	3 092	3 497	3 769	3 828	3 962	4 103

Taulukko 2. Ylimmän päätöksenteon (010) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	72	83	89	92	92	89	89
Siirtomenot	38	43	47	47	47	47	47
Reaalisijoitukset	12	20	12	25	1	1	0
Yhteensä	122	145	149	164	141	138	136

Ylimmän päätöksenteon menoihin kuuluvat Tasavallan Presidentin, eduskunnan ja valtioneuvoston menot sekä poliittisen toiminnan avustamisesta ja vaaleista aiheutuvat menot.

Reaalisijoitusten supistuminen suunnittelukauden lopussa johtuu eduskuntatalon, pääministerin virka-asunnon ja Säätytalon peruskorjausten valmistumisesta.

Taulukko 3. Valtiovarainhallinnon (020) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	770	879	986	975	992	995	996
Siirtomenot	57	22	35	59	41	41	41
Reaalisijoitukset	15	15	15	14	31	18	15
Muut menot	2	2	1	1	1	1	1
Yhteensä	844	917	1 037	1 049	1 065	1 055	1 053

Valtiovarainhallinnon tehtäväryhmän menoissa ei tapahdu suunnittelukaudella olennaisia muutoksia. Hallinnon kehittämiseen ja toimin-

nan tehostamiseen sekä hallinnon palvelukykyyn parantamiseen tähtäviä toimenpiteitä jatketaan.

Taulukko 4. Ulkoasiainhoidon (030) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	328	347	369	369	369	367	368
Siirtomenot	35	51	57	57	57	57	57
Reaalisijoitukset	5	6	6	6	5	5	5
Finanssisijoitukset	10	13	18	15	15	11	5
Muut menot	0	1	1	1	1	1	1
Yhteensä	377	418	451	448	447	442	437

Taulukko 5. Kansainvälisen kehitysyhteistyön (040) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Siirtomenot	416	572	713	847	959	1 090	1 218
Finanssisijoitukset	13	18	18	18	5	7	9
Yhteensä	429	590	731	865	964	1 095	1 227

Hallituksen tarkoituksena on taloudellisten mahdollisuuksien puitteissa lisätä kehitysyhteistyövaroja siten, että 1980-luvun loppupuolella voitaisiin päästä siihen, että kehitysyhteistyöhön käytettäisiin 0,7 % bruttokansantuotteesta. Taloudellisen kehityksen epävarmuuden vuoksi kehitysyhteistyömenojen lisäämisen ajoitusta on arvioitava vuosittain.

Siirtomenoihin sisältyvät myös ulkoasiainministeriön pääluokkaan budjetoitu Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy:n tutkimusmääräraha sekä valtiovarainministeriön pääluokkaan budjetoituidut kehitysyhteistyömenot sekä elintar-

vikeavun vientituki. Viimeksi mainittua ei virallisissa tilastoissa lueta kehitysyhteistyöhön kuuluvaksi.

Hallitus on asettanut kehitysyhteistyön tehostamisen välitavoitteeksi kehitysyhteistyömenojen bruttokansantuoteosuuden kaksinkertaistamisen eli nostamisen 0,32 prosenttiin vuoteen 1982 mennessä. Vuoden 1982 kehitysyhteistyömenot on mitoitettu tämän tavoitteen mukaisesti. Siirtomenoissa on oletettu kehitysyhteistyömenojen bruttokansantuoteosuuden nousevan suunnittelukauden lopussa noin 0,42 prosenttiin.

Taulukko 6. Muun yleisen hallinnon (050) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	626	728	825	845	867	889	902
Siirtomenot	1	4	6	7	9	11	13
Reaalisijoitukset	194	213	228	316	260	257	260
Finanssisijoitukset	70	77	71	75	75	75	75
Yhteensä	892	1 022	1 129	1 243	1 211	1 232	1 250

Muuhun yleiseen hallintoon luetaan valtioneuvoston kanslia, sisäasiainministeriö ja sen alaiset lääninhallitukset ja väestökisteritoimi, valtiovarainministeriön alaiset tilastokeskus, rakennushallinto, valtion koulutuskeskus, valtion tietokonekeskus, valtion painatuskeskus, valtion

ravitsemiskeskus ja taloudellinen suunnittelukeskus sekä kauppa- ja teollisuusministeriön alainen valtion hankintakeskus.

Kulutusmenojen kasvu johtuu lähinnä kiinteistöhuoltoon liittyvien tehtävien keskittämisestä rakennushallintoon.

Taulukko 7. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto	34	40	46	46	46	45	45
Poliisitoimi	797	913	1 018	1 016	1 007	1 014	1 036
Oikeudenkäyttö	306	353	391	397	402	401	399
Vankeinhoito	337	367	438	449	451	452	454
Palo- ja pelastustoimi sekä väestönsuojelu	77	111	138	159	190	205	205
Rajojen vartiointi	273	318	353	349	364	371	362
Yhteensä	1 823	2 102	2 384	2 416	2 460	2 488	2 501

Taulukko 8. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden hallinnon (070) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	33	39	45	45	44	45	45
Siirtomenot	0	0	0	0	0	0	0
Reaalisijoitukset	0	0	0	1	1	0	0
Yhteensä	34	40	46	46	46	45	45

Taulukko 9. Poliisitoimen (080) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	771	870	974	974	976	976	977
Reaalisijoitukset	26	42	44	41	31	37	58
Yhteensä	797	913	1 018	1 016	1 007	1 014	1 036

Tavoitteena on parantaa poliisin toimintaedellytyksiä mm. varusteita parantamalla. Suunnittelukauden alussa merkittävän investointi-

kohteen muodostaa lähiradioverkon rakentaminen.

Taulukko 10. Oikeudenkäytön (090) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	252	294	328	328	331	332	333
Siirtomenot	51	56	58	63	63	63	63
Reaalisijoitukset	3	4	5	6	8	5	3
Yhteensä	306	353	391	397	402	401	399

Tuomiokuntien siirtäminen kokonaispalkkausjärjestelmään on tarkoitus saattaa loppuun vuonna 1984. Myös raastuvanoikeudet on tar-

koitus siirtää kokonaispalkkausjärjestelmään 1980-luvun puoliväliin mennessä.

Taulukko 11. Vankeinboidon (100) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	253	276	319	320	321	321	322
Siirtomenot	11	13	13	13	14	14	15
Reaalisijoitukset	73	78	106	116	117	117	117
Finanssisijoitukset	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	337	367	438	449	451	452	454

Uusien lääninvankilojen rakentaminen pyritään toteuttamaan investointimenojen tasoa nykyisestään olennaisesti nostamatta.

Taulukko 12. Palo- ja pelastustoimen sekä väestönsuojelun (110) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	7	9	10	10	10	10	10
Siirtomenot	63	95	124	145	177	192	192
Reaalisijoitukset	6	7	3	3	3	2	2
Finanssisijoitukset	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	77	111	138	159	190	205	205

Palo- ja pelastustoimen sekä väestönsuojelun menokehityksen arviointi perustuu siihen, että kuntien palo- ja pelastustoimen valtionosuusjärjestelmän piiriin siirtyivät vuonna 1982 neljän kanto- ja pelastusluokan kunnat, vuonna 1983 luokkaan 5 kuuluvat kunnat, vuonna 1984 luokkiin 6 ja 7 kuuluvat kunnat ja vuonna 1986 luokkiin 8—10 kuuluvat kunnat.

Taulukko 13. Rajojen vartiointin (120) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	239	281	314	318	321	324	327
Reaalisijoitukset	33	37	39	31	43	47	35
Finanssisijoitukset	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	273	318	353	349	364	371	362

Taulukko 14. Maanpuolustuksen menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto	32	37	47	47	36	39	31
Sotilaallinen maanpuolustus	2 737	2 926	3 272	3 338	3 385	3 397	3 400
Taloudellinen maanpuolustus	107	183	253	298	298	301	301
Yhteensä	2 876	3 145	3 571	3 683	3 719	3 737	3 732

Taulukko 15. Puolustushallinnon (150) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	15	17	20	20	20	20	20
Siirtomenot	0	0	0	0	0	0	0
Reaalisijoitukset	16	19	26	27	16	18	10
Muut menot	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	32	37	47	47	36	39	31

Taulukko 16. Sotilaallisen maanpuolustuksen (160) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot (pl. perushankinnat ja varustuksen uusinta)	1 761	1 955	2 272	2 241	2 235	2 249	2 253
Perushankinnat ja varustuksen uusinta ¹⁾	836	824	849	946	1 000	1 000	1 000
Reaalisijoitukset	129	138	141	143	143	143	143
Finanssisijoitukset	11	9	9	8	7	5	4
Yhteensä	2 737	2 926	3 272	3 338	3 385	3 397	3 400

¹⁾ Sisältää momenttien 27.20.18 (Perushankinnat, kokeilu- ja kehittämistyöt), 27.25.16 (Uusinta) ja 27.25.18 (Telakkateollisuuden työllisyyttä tukevat hankinnat) menot.

Sotilaallisen maanpuolustuksen kulutusmenot käsittävät pääasiassa puolustusvoimien henkilöstön palkkauksesta, asevelvollisten koulutuksesta ja ylläpidosta, varustuksen hankinnasta, käytöstä ja kunnossapidosta, kiinteistöjen kunnossaja ylläpidosta sekä rakentamisesta aiheutuvat menot.

Asevelvollisten lukumäärä on suunnittelu-kaudella keskimäärin 36 000.

Sotavarustehankintojen tavoitteena on nykyisen suorituskyvyn ylläpitäminen ja perusedellytysten luominen suojajoukkojen kehittämiseksi. Hankintoja pyritään suuntaamaan teollisuuden

rakennepoliittikkaa sekä alue- ja suhdanepoliittikkaa tukien. Suunnittelukaudella aloitetaan maavoimien varustuksen modernisointi. Merivoimien keskeisin hankintaohjelma on käytöstä poistettavien saattajien ja moottoritykkiveneiden korvaaminen kotimaassa rakennettavalla taisteluväenlaivueella. Ilmapuolustuksen alalla parannetaan ilmavoimien torjuntahävittäjälaivueiden toimintaedellytyksiä.

Kiinteistöhallinnossa kiinnitetään edelleen huomiota energiankäytön tehostamiseen ja toiminnan taloudellisuuden lisäämiseen. Rakentamismenoissa huomioidaan työllisyyskehitys.

Taulukko 17. Taloudellisen maanpuolustuksen (170) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	1	2	2	2	2	2	2
Siirtomenot	85	141	217	262	262	267	267
Reaalisijoitukset	21	40	34	34	34	32	32
Yhteensä	107	183	253	298	298	301	301

Tehtäväryhmään sisältyvät lähinnä polttonesteiden varmuusvarastoinnin menot, jotka kateetaan nestemäisten polttoaineiden varmuusvarastointimaksulla. Polttoaineiden varastointia kehitetään valtioneuvoston hyväksymän energiapolitiittisen ohjelman suuntaviivojen mukaisesti val-

tion varmuusvarastojen, kaupallisten varastojen ja kuluttajavarastojen osalta. Muiden tuonnin varassa olevien raaka-aineiden ja tarvikkeiden kriisitilanteiden varalta tapahtuvan varastoinnin kehittämistä selvitetään yhteistyössä teollisuuden kanssa.

Taulukko 18. Opetuksen, tieteen ja kulttuurin menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto ja muut yhteiset tehtävät	113	121	132	111	112	113	113
Yleissivistävä opetus	3 763	4 117	4 555	4 610	4 584	4 481	4 432
Ammattiopetus	1 596	1 938	2 156	2 170	2 188	2 185	2 193
Korkeakouluopetus	1 177	1 295	1 481	1 508	1 531	1 558	1 571
Aikuislaskutus	829	992	1 049	1 030	1 018	1 003	1 024
Opintotuki	394	478	523	529	535	543	549
Yleinen tutkimus	104	134	166	170	181	187	193
Kirjastot, arkistot ja museot	295	306	357	365	362	364	366
Taide	185	207	241	255	277	282	278
Urheilu- ja nuorisotoiminta	203	231	255	266	277	288	299
Kirkollishallinto	9	10	11	10	10	10	10
Yhteensä	8 669	9 830	10 926	11 024	11 075	11 014	11 028

Taulukko 19. Hallinnon ja muiden yhteisten tehtävien (210) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	80	96	106	106	107	108	108
Siirtomenot	8	12	13	4	4	4	4
Reaalisijoitukset	13	13	13	0	0	0	0
Finanssisijoitukset	10	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	113	121	132	111	112	113	113

Reaalisijoituksissa on otettu huomioon Neuvostoliitosta hankittavien opetus- ja tutkimusvälineiden voimassa olevien hankintasopimusten mukainen maksuaikataulu.

Taulukko 20. Yleissivistävän opetuksen (220) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	92	106	121	122	123	124	125
Siirtomenot	3 625	3 946	4 380	4 446	4 418	4 323	4 279
Reaalisijoitukset	24	19	14	14	15	6	1
Finanssisijoitukset	22	47	39	27	27	27	27
Yhteensä	3 763	4 117	4 555	4 610	4 584	4 481	4 432

Oppilasikäluokkien supistumisen vuoksi peruskoulun oppilasmäärän on ennakoitu vähentyvän vuoden 1982 keskimäärin 580 000 oppilaasta noin 560 000 oppilaaseen vuonna 1986. Lukion oppilasmäärän arvioidaan laskevan vuoden 1982 108 500 oppilaasta noin 95 000 oppilaaseen vuonna 1986. Oppilasmäärien vähentyminen on otettu huomioon käyttökustannusvaltionosuuksia koskevissa laskel-

missa. Reaalisijoitusten supistuminen aiheutuu lähinnä valtion harjoittelukoulujen rakennusohjelman loppuunsaattamisesta. Valtioneuvoston antamien peruskoulun kehittämissuhteiden mukaan vuosina 1980—83 toimeenpantavan kokeilun avulla selvitetään peruskoulun kehittämiskäytännöt. Näistä aiheutuvia menoja ei ole otettu huomioon laskelmissa.

Taulukko 21. Ammattiopetuksen (230) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	741	850	968	968	968	966	963
Siirtomenot	721	933	1 024	1 027	1 039	1 051	1 060
Reaalisijoitukset	134	142	149	165	169	166	168
Finanssisijoitukset	1	13	14	10	11	2	2
Yhteensä	1 596	1 938	2 156	2 170	2 188	2 185	2 193

Ammattiopetusta koskevissa laskelmissa on otettu huomioon keskiasteen koulutuksen kehittämiseen annetun lain piiriin kuuluvan koulutuksen oppilasmäärän lisääminen vuoden 1979 noin 129 000 oppilaasta noin 139 500 oppilaaseen kuluvan vuosikymmenen aikana. Oppilaspaikkojen lisätarpeesta voidaan huomattava osa tyydyttää vakinaistamalla nykyisiä väliaikaisen koulutuksen oppilaspaikkoja, joita vuonna 1981 on keskimäärin vajaa 15 000.

Ammatillisten oppilaitosten oppilasmäärän lisääminen, koulutusrakenteen painottuminen keskimääräistä kalliimmille aloille sekä opetuksen laadullinen kehittäminen aiheuttavat keskiasteen ammatillisen koulutuksen käyttökustannusten lähes kahden prosentin vuotuisen kasvutarpeen. Valtion rahoitusosuus keskiasteen ammatillisten oppilaitosten rakennusinvestointeihin tulee kuluvalla vuosikymmenellä olemaan keskimäärin 190 milj. markkaa.

Taulukko 22. Korkeakouluopetuksen (240) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	933	1 085	1 254	1 267	1 289	1 313	1 337
Siirtomenot	61	45	15	16	17	18	19
Reaalisijoitukset	178	162	208	220	220	227	215
Finanssisijoitukset	5	3	4	6	5	0	0
Yhteensä	1 177	1 295	1 481	1 508	1 531	1 558	1 571

Laskelma on laadittu tarkistetun korkeakoululaitoksen kehittämislainsäädännön ja sen johdosta vuoden 1979 alussa annetun asetuksen mukaisesti. Opiskelijoiden kokonaismäärä ei tarkastelukaudella olennaisesti muutu. Kulutusmenojen kasvu sekä opetus- ja tutkimusväline- määrärahojen lisätarve aiheutuvat kehittämis-

lain mukaisesta opiskelijapaikkojen lisäämisestä ja uusien kiinteistöjen käyttöönotosta sekä korkeakoulujen suorittaman tieteellisen tutkimustyön toimintaedellytysten kehittämisestä. Korkeakoulujen rakentamisen mitoituksen lähtökohdina ovat kehittämissuhteiden mukaiset opiskelijapaikkatavoitteet.

Taulukko 23. Aikuiskoulutuksen (250) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	546	666	700	708	696	680	701
Siirtomenot	260	316	331	309	309	309	309
Realisijoitukset	23	10	17	13	13	13	13
Finanssisijoitukset	0	0	1	0	0	0	0
Yhteensä	829	992	1 049	1 030	1 018	1 003	1 024

Tehtäväryhmä käsittää kansanopistojen, kansalais- ja työväenopistojen sekä opintokeskusten antaman koulutuksen samoin kuin työllisyyskursseilla ja muilla ammattikursseilla annettavan koulutuksen. Vapaan sivistystyön laitosten toiminta tulee viime vuosien tapaan jonkin verran laajentumaan. Työllisyyskoulutuksen on

arvioitu odotettavissa olevan taloudellisen kehityksen seurauksena jonkin verran lisääntyvän tarkastelukauden ensimmäisinä vuosina. Valtioneuvoston tekemän aikuiskoulutuksen kehittämistä koskevan periaatepäätöksen taloudellisia vaikutuksia ei selvitysten keskeneräisyyden vuoksi ole vielä voitu arvioida.

Taulukko 24. Opintotuen (260) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	3	4	4	4	4	4	4
Siirtomenot	391	475	519	525	531	539	545
Realisijoitukset	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	394	478	523	529	535	543	549

Voimassa olevien opintotukea koskevien päätösten mukaiseen opintotuen määrärahatarpeeseen on tarkastelukaudella lisätty opintotuen

piiriin kuuluvien oppilaitosten opiskelijamäärien kasvun vaikutus.

Taulukko 25. Yleisen tutkimuksen (270) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	35	42	50	50	51	52	53
Siirtomenot	70	92	116	120	130	135	140
Realisijoitukset	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	104	134	166	170	181	187	193

Laskelmassa on otettu huomioon tieteellisen tutkimuksen toimintaedellytysten kehittämisestä aiheutuva tarve lisätä Suomen Akatemian tutki-

musmäärärahoja sekä veikkauksen ja raha-arpaisten tuoton arvioitua kasvua vastaava lisäys.

Taulukko 26. Kirjastojen, arkistojen ja museoiden (280) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	39	44	51	51	52	52	53
Siirtomenot	229	241	282	283	286	292	294
Reaalisijoitukset	23	15	18	25	19	15	14
Finanssisijoitukset	4	5	5	5	5	5	5
Muut menot	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	295	306	357	365	362	364	366

Laskelmassa on arvioitu kirjastojen käyttö-
kustannusten jonkin verran kasvavan vuosit-
tain.

Taulukko 27. Taiteen (290) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	4	5	5	5	5	5	6
Siirtomenot	174	193	226	235	250	258	269
Reaalisijoitukset	7	10	9	14	21	18	3
Yhteensä	185	207	241	255	277	282	278

Taiteen tukemista koskevassa menokehitys-
arviossa on otettu huomioon kuntien kult-
tuuritoiminnan järjestämisestä annetun lain mu-
kainen kuntien kulttuuritoiminnan tukemis-

määrärahan asteittainen kasvu. Muutoin tai-
detta koskeva laskelma on laadittu nykyisten
rahoitusjärjestelyjen pohjalta. Veikkauksen ja
raha-arpajaisten tuoton on arvioitu kasvavan.

Taulukko 28. Urheilun ja nuorisotoiminnan (300) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Siirtomenot	203	231	255	266	277	288	299
Finanssisijoitukset	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	203	231	255	266	277	288	299

Laskelma on laadittu veikkaus- ja raha-arpa-
jaisrahoituksen puitteisiin ottaen lisäksi huo-
mioon urheilulaitoslainojen takaisinkertymän.

Laskelmaan sisältyvät liikuntalain taloudelliset
vaikutukset.

Taulukko 29. Kirkollishallinnon (310) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	7	8	9	9	9	9	9
Siirtomenot	2	1	2	1	1	1	1
Reaalisijoitukset	0	1	1	0	0	0	0
Yhteensä	9	10	11	10	10	10	10

Taulukko 30. Terveydenhuollon menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto	20	23	25	25	25	25	25
Terveydenhuollon tutki- muslaitokset	62	75	86	98	115	148	141
Kansanterveystyö	1 636	1 977	2 446	2 555	2 620	2 695	2 765
Erikoissairaanhoido	2 548	3 035	3 559	3 627	3 697	3 733	3 735
Yhteensä	4 265	5 110	6 116	6 305	6 457	6 601	6 666

Taulukko 31. Terveydenhuollon hallinnon (330) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	19	22	24	24	24	24	24
Siirtomenot	1	1	1	1	1	1	1
Reaalisijoitukset	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	20	23	25	25	25	25	25

Taulukko 32. Terveydenhuollon tutkimuslaitosten (340) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	55	65	74	73	73	73	73
Siirtomenot	0	0	0	0	0	0	0
Reaalisijoitukset	6	10	12	25	42	75	68
Yhteensä	62	75	86	98	115	148	141

Laskelmaan sisältyvät kansanterveyslaboratorion ja säteilyturvallisuuslaitoksen rakennushankkeet.

Taulukko 33. Kansanterveystyön (350) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	5	6	8	9	9	10	10
Siirtomenot	1 631	1 970	2 438	2 546	2 611	2 685	2 755
Yhteensä	1 636	1 977	2 446	2 555	2 620	2 695	2 765

Kunnallisessa terveydenhuollossa toimintaa kehitetään vuosia 1982—1986 koskevan valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti painopisteen ollessa edelleen kansanterveyslain mukaisten peruspalvelujen lisäämisessä. Terveyskeskuksiin palkataan vuosittain noin 1 000 uutta henkilöä. Henkilökuntaa ja varoja ohjataan pääasiassa alueille, joilla terveyskeskusten

tuottamat palvelut ovat asukasmäärään nähden vähäiset. Pitkäaikaissairaiden hoitomahdollisuuksia pyritään parantamaan yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa. Sosiaalietuuksien verotusratkaisun rahoitusjärjestelyihin liittyen kansaneläkelaitoksen terveyskeskuksille maksamia korvauksia alennetaan suunnitelmakaudella.

Taulukko 34. Erikoissairaanhoidon (360) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	76	90	102	103	103	103	103
Siirtomenot	2 466	2 936	3 451	3 518	3 587	3 623	3 627
Reaalisijoitukset	6	9	6	7	7	7	7
Finanssisijoitukset	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	2 548	3 035	3 559	3 627	3 697	3 733	3 735

Sairaanhoitolaitosten toiminnan järjestämistä koskevan valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti sairaanhoitolaitosten henkilöstölisäys on vuosina 1982—86 yhteensä noin 3 800 henkilöä. Sairaaloiden rakentaminen ja peruskor-

jaukset suoritetaan valtakunnallisen suunnitelman puitteissa ottaen huomioon lisäksi vuosille 1979—1988 hyväksytyt sairaalalaitosten rakennusohjelman.

Taulukko 35. Sosiaaliturvan menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto	57	67	78	74	72	72	72
Toimeentuloturva	4 691	5 611	6 545	6 920	6 930	6 960	6 980
Sosiaalipalvelukset	1 733	2 000	2 526	2 574	2 645	2 715	2 755
Työsuojele	85	96	106	105	105	105	105
Yhteensä	6 565	7 774	9 255	9 673	9 752	9 852	9 912

Taulukko 36. Sosiaaliturvan hallinnon (400) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	45	53	58	58	58	58	58
Siirtomenot	11	13	20	16	14	14	14
Reaalisijoitukset	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	57	67	78	74	72	72	72

Taulukko 37. Toimeentuloturvan (410) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	20	23	25	25	25	25	24
Siirtomenot	4 670	5 588	6 520	6 895	6 905	6 935	6 956
Reaalisijoitukset	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	4 691	5 611	6 545	6 920	6 930	6 960	6 980

Toimeentuloturvan tehtäväryhmään kuuluvat sairausvakuutusjärjestelmästä, perheturvasta, vanhuudesta ja työkyvyttömyydestä, työttömyysturvasta sekä sodista kärsimään joutuneiden avustamisesta valtiolle aiheutuvat kustannukset.

Maatalousyrittäjien eläkelain ja yrittäjien eläkelain mukaisten menojen valtionosuuden kasvu on lähivuosina nopeaa.

Kansaneläkeuudistuksen toteuttamista jatketaan suunnittelukaudella hallituksen esityksen mukaan siten, että uudistuksen toinen vaihe jaetaan kahteen, vuosien 1983 ja 1984 alusta voimaan tulevaan osaan. Uudistuksen kolmas vaihe tulee voimaan vuoden 1985 alusta. Neljännen vaiheen toteutuksen ajoitus ratkaistaan erikseen. Uudistuksessa korotetaan asteittain kansaneläkkeen tasoa ja jatketaan tarveharkinan purkamista. Kansaneläkeuudistuksen yhteydessä yhtenäistetään eläkkeiden verotus. Eläkeuudistus rahoitetaan nostamatta vakuutusmaksuja vuoden 1980 tasosta.

Sosiaalivakuutuksen kehittämistä ja veronalaiseksi saattamista koskevat muutokset tulevat voimaan vuoden 1982 alusta lukien. Uudistus parantaa pitkäaikaissairaiden ja äitiysrahaansaajien toimeentuloturvaa. Rahoitusjärjestelyjen johdosta valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuviin menoihin kasvaa 357 milj. mk vuonna 1982.

Äitiyspäivärahakautta on tarkoitus asteittain pidentää vuoden mittaiseksi. Suunnittelukaudella pyritään korottamaan lapsilisien ostoarvoa. Peruslaskelma on laadittu tehtyjen päätösten pohjalta. Sairausvakuutuksen kehittämisestä aiheutuvat kustannukset katetaan sairausvakuutusmaksujen tuotolla.

Työttömyysturvan kokonaisuudistus on parhaillaan valmisteltavana. Työttömyysturvaetuuk-
sien veronalaiseksi saattaminen siihen liittyvine kustannus- ja rahoitustarkasteluineen on vielä selvitettävänä. Mahdollisten toimenpiteiden vaikutuksia ei ole tässä otettu huomioon.

Taulukko 38. Sosiaalipalvelusten (420) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 IMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	47	56	66	66	66	67	67
Siirtomenot	1 671	1 924	2 443	2 496	2 572	2 642	2 683
Reaalisijoitukset	13	17	14	10	4	4	3
Finanssisijoitukset	2	2	3	2	2	2	2
Yhteensä	1 733	2 000	2 526	2 574	2 645	2 715	2 755

Sosiaalipalveluksiin kuuluvat lasten ja nuorten, vanhusten, invalidien ja kehitysvammaisten huoltoon sekä päihteiden väärinkäytön vastustamiseen liittyvät palvelut.

Lasten päivähoidon tavoitteet on määritelty vuosille 1982—86 hyväksytyssä valtakunnallisessa suunnitelmassa, jonka mukaan vuonna 1986 päivähoitopaikkoja olisi yhteensä 175 300, joista 114 500 päiväkotipaikkoja ja 60 800 perhepäivähoitopaikkoja. Vuoden 1982 lopussa arvioidaan päivähoitopaikkoja olevan yhteensä 146 600, mistä päiväkotipaikkoja 94 500 ja perhepäivähoitopaikkoja 52 100.

Vanhusten avohuoltoa pyritään edelleen järjestämään osana yleisempää palvelujärjestelmää. Kehitysvammaisten huollossa pyritään toteuttamaan vuosia 1982—86 koskevassa valtakunnallisessa suunnitelmassa asetettuja tavoitteita, joissa etusijalla suunnittelukaudella ovat päivähuollossa ja asumishuollossa tarjottavat palvelut. Kehitysvammaisten huollossa henkilöstö lisääntyy vuosina 1982—1986 yhteensä 470 henkilöllä.

Eduskunnalle annetun lakiesityksen mukaisesti on vuoden 1984 alusta lukien tarkoitus uudistaa sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelua ja valtionosuutta koskeva lainsäädäntö. Kunnille ja kuntainliitoille sosiaali- ja terveydenhuollon toimintoihin suoritettavat valtionosuudet ehdotetaan tasattaviksi samansuuruisiksi siten, että terveydenhuollon osalta valtionosuuksia kokonaisuudessaan jonkin verran alennetaan ja sosiaalihuollon osalta korotetaan. Valtionosuus, joka suoritettaisiin kantokykyluokituksen mukaan porrastettuna, olisi yhtä suuri sekä perustamiskustannuksiin että käyttökustannuksiin.

Uudistus luo nykyistä paremmat edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen tarkoituksenmukaiselle kehittämiselle siten, että osa terveydenhuollon laitospalveluista voidaan korvata sosiaalihuollon laitosten antamilla palveluilla tai sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla. Esitys liittyy kiinteästi samaan aikaan annettuun hallituksen esitykseen sosiaalihuoltoalaksi. Näiden esitysten vaikutuksia ei ole tässä otettu huomioon.

Taulukko 39. Työsuojelelun (430) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 IMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	29	32	35	35	35	35	35
Siirtomenot	55	64	71	70	70	70	70
Reaalisijoitukset	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	85	96	106	105	105	105	105

Taulukko 40. Asumisen ja yhdyskuntien menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Asunto-olojen kehittäminen	2 552	2 800	2 970	2 944	2 936	2 972	2 912
Alueiden käytön suunnittelu ja rakentamisen valvonta	35	38	42	42	42	42	42
Maanmittaus	170	192	212	209	211	210	210
Vesitalous	213	234	251	267	278	242	233
Yhteensä	2 970	3 264	3 475	3 462	3 467	3 466	3 397

Taulukko 41. Asunto-olojen kehittämisen (510) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	18	20	22	22	22	22	22
Siirtomenot	598	634	707	761	803	839	879
Realisioitukset	0	0	0	0	0	0	0
Finanssisioitukset	1 935	2 145	2 241	2 161	2 111	2 111	2 011
Yhteensä	2 552	2 800	2 970	2 944	2 936	2 972	2 912

Asunto-olojen parantamiseen tähtävien toimenpiteiden tarveharkintaisuutta pyritään edelleen kehittämään ja kohdentamaan erimuotoisen asumisen tukeminen entistä paremmin ja tarkoituksenmukaisemmin. Asumisen yleistukea pyritään rajoittamaan ja suuntaamaan tuki asuntomarkkinoilla heikossa asemassa oleville ryhmille, kuten puutteellisesti asuville, nuorille ja ensiasunnonhankkijoille. Valtion lainoittamassa asuntotuotannossa toimenpiteiden painopisteen siirtyminen asuntojen uustuotannosta peruskorjaukseen jatkuu. Asuntojen uustuotannon tarve vähenee selvästi, mutta asuntojen laatutasoa

pyritään nostamaan mm. energiataloudellisista syistä. Myös asuinympäristöinvestointeihin kiinnitetään lisääntyvää huomiota. Valtion vuokra- ja omistusasuntojen lainoitusjärjestelmää kehitetään siten, että pääomamenojen kehitys muodostuu asumiskustannusten kannalta tasaiseksi ja kohtuulliseksi. Nuorten ja ensiasunnonhankkijoiden asemaa asuntomarkkinoilla vahvistetaan liittämällä asuntosäästöpalkkiojärjestelmään korkotuki alkuvuosien asumiskustannusten huojentamiseksi. Asumistuen myöntämisperusteita kehitetään edelleen määrärahojen puitteissa.

Taulukko 42. Alueiden käytön suunnittelun ja rakentamisen valvonnan (520) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	2	3	3	3	3	3	3
Siirtomenot	33	35	39	39	39	39	39
Yhteensä	35	38	42	42	42	42	42

Taulukko 43. Maanmittauksen (530) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	159	179	197	197	197	197	197
Siirtomenot	5	4	5	5	5	5	5
Reaalisijoitukset	6	9	11	8	10	8	8
Yhteensä	170	192	212	209	211	210	210

Maanmittaustoiminnassa on painopiste lähi-vuosina toimitusten ruuhkautumisen vähentämisessä.

Taulukko 44. Vesitalouden (540) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	109	124	136	125	120	115	110
Siirtomenot	39	49	53	56	59	60	62
Reaalisijoitukset	48	52	53	77	90	58	52
Finanssisijoitukset	9	9	9	9	9	9	9
Muut menot	8	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	213	234	251	267	278	242	233

Suunnittelukaudella on tarkoituksena saada loppuun pääosa keskeneräisistä vesistöistä. Vesistöitä on suunnittelukaudella tarkoitus

tehostaa mm. henkilöstömäärää supistamalla lähinnä henkilöstön luonnollista vaihtuvuutta hyväksikäyttäen.

Taulukko 45. Työvoiman menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto	37	49	51	51	51	50	50
Työvoiman ohjaus	163	200	246	246	246	246	246
Erittelemättömät työllisyysmenot	1 183	1 612	1 275	1 232	1 100	950	1 200
Yhteensä	1 383	1 861	1 572	1 529	1 397	1 246	1 496

Taulukko 46. Työvoimahallinnon (610) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	35	47	49	49	49	48	48
Siirtomenot	1	2	2	2	2	2	2
Reaalisijoitukset	1	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	37	49	51	51	51	50	50

Työvoimahallinnon menoihin kuuluvat työvoimaministeriö ja työvoimaopisto. Työllisyysilanteen lievän heikkenemisen ei arvioida

lisäävän painetta palkkausmenojen kasvuun työvoimahallinnossa.

Taulukko 47. Työvoiman ohjauksen (620) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	104	121	136	136	136	136	136
Siirtomenot	58	78	108	108	108	108	108
Reaalisijoitukset	1	1	2	2	2	2	2
Yhteensä	163	200	246	246	246	246	246

Työvoiman ohjauksen menoihin sisältyvät työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinto, työvoiman liikkuvuuden edistäminen ja työrajoitteisten työvoimapalvelu. Korkea työttömyys nosti työvoimaministeriön piiri- ja paikallishallinnon palkkausmenoja hallinnon keskimääräistä kulutusmenojen kasvua nopeammin. Kasvun odotetaan loppuvan, kun työvoimahallinto saa

käyttöönensä atk-pohjaisen tietojärjestelmän, mikä tosin aluksi on tilapäisesti lisännyt hieman kulutusmenoja.

Työvoiman ammatillisen liikkuvuuden odotetaan lisääntyvän. Alueellisessa liikkuvuudessa pyritään lähiliikkuvuuteen työssäkäyntialueiden sisällä.

Taulukko 48. Erittelemättömät työllisyysmenot (630) vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	105	227	322	322	300	250	300
Siirtomenot	524	685	604	600	500	450	600
Reaalisijoitukset	553	700	349	309	300	250	300
Yhteensä	1 183	1 612	1 275	1 232	1 100	950	1 200

Erittelemättömät työllisyysmenot muodostuvat valtion työtehtävien palkoista, valtionavustusta työttömyyden lieventämiseen ja sijoitusmenoista työllisyyden turvaamiseksi sekä eräistä avustus- ja siirtomenoeristä. Erittelemättömien työllisyysmenojen kehitykseen vaikuttaa oleellisesti työllisyystilanteen kehitys.

Laskelmassa on arvioitu työllisyystilanteen

heikkenevän jonkin verran vuosina 1982 ja 1983, minkä jälkeen työllisyyden oletetaan kohtuvan tavanomaisen suhdannekierron mukaisesti. Määrärahojen käytön suunnitelmallisuuden edistämiseksi on tarkoituksena siirtää reaalisijoitusmäärärahoja suoraan ko. toiminoista vastaavien virastojen käyttöön.

Taulukko 49. Maa- ja metsätalouden menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto	37	54	61	60	60	60	60
Maa- ja metsätalouden tutkimus- ja tarkastustoiminta	153	168	186	214	209	175	150
Maatalous	5 647	6 146	6 892	6 919	6 929	7 016	7 087
Metsätalous	441	447	484	482	481	476	473
Kalastus, metsästys ja porotalous	84	103	121	123	122	117	108
Yhteensä	6 362	6 917	7 744	7 798	7 801	7 844	7 878

Taulukko 50. Maa- ja metsätalouden hallinnon (650) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	15	19	24	23	23	23	23
Siirtomenot	21	18	19	19	19	19	19
Reaalisijoitukset	0	0	0	0	0	0	0
Finanssisijoitukset	0	17	18	18	18	18	18
Yhteensä	37	54	61	60	60	60	60

Siirtomenoissa on otettu huomioon maatalouskiinteistöjen ja kasvihuoneviljelmien kotimaista polttoainetta käyttävien lämmitysjärjestelmien rakentamisen ja uusimisen avustaminen. Finans-

sisijoituksiin sisältyvät varat valtioneuvoston hyväksymien kansallispuisto- ja soidensuojeluohjelmien toteuttamiseen.

Taulukko 51. Maa- ja metsätalouden tutkimus- ja tarkastustoiminnan (660) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	104	121	140	139	139	139	139
Siirtomenot	3	1	1	1	1	1	1
Reaalisijoitukset	42	46	45	74	69	35	10
Finanssisijoitukset	3	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	153	168	186	214	209	175	150

Tutkimustoimintaa tehostetaan erityisesti perustutkimuksen ja energiatutkimuksen osalta. Reaalisijoitusmenoihin on sisällytetty mm. metsäntutkimuslaitoksen tutkimusasemaverkon ja

toimitilojen kehittämisen edellyttämät rakennusinvestoinnit sekä maatalouden tutkimuskeskusten Jokioisiin siirtymisen edellyttämät rakennustyöt ja kalustohankinnat.

Taulukko 52. Maatalouden (670) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	61	71	80	80	80	80	80
Siirtomenot	5 582	6 067	6 804	6 830	6 840	6 930	7 000
Reaalisijoitukset	1	1	2	3	3	1	1
Finanssisijoitukset	3	6	7	6	6	6	6
Yhteensä	5 647	6 146	6 892	6 919	6 929	7 016	7 087

Siirtomenojen arvioidaan lisääntyvän mm. viljan varmuusvarastojen muodostamisen, korotukimenojen kasvun ja valtiovarainministeriön pääluokkaan budjetoitujen elintarvikkeiden hinnaneropalautusten kasvun johdosta. Maataloustuotteiden markkinointimenojen on toisaalta arvioitu supistuvan suunnittelukauden

loppupuolella jonkin verran ylituotannon vähenemisen johdosta. Suunnittelukaudella joudutaan vuosittain ottamaan kantaa maataloustuotteiden vientikustannusten jakamiseen valtion ja maatalouden kesken siten kuin nykyisen maataloustulolain voimassaolon jälkeen noudatettavan järjestelmän mukaan päätetään.

Taulukko 53. Metsätalouden (680) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	6	8	10	10	11	11	11
Siirtomenot	230	240	260	260	260	260	260
Reaalisijoitukset	53	60	82	82	82	80	78
Finanssisijoitukset	151	139	131	128	128	125	124
Yhteensä	441	447	484	482	481	476	473

Metsänhoito- ja metsänparannustoiminnan rahoittamisen lähtökohtana on vuosittain laadittava puuntuotannon kehittämissuunnitelma. Metsän-

parannuslainten ja -avustusten on arvioitu pysyvän suunnilleen ennallaan suunnittelukaudella.

Taulukko 54. Kalastuksen, metsästyksen ja porotalouden (690) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	15	18	22	22	22	22	22
Siirtomenot	67	74	80	80	80	80	80
Reaalisijoitukset	2	12	20	22	20	15	6
Yhteensä	84	103	121	123	122	117	108

Reaalisijoitusmenoihin on sisällytetty mm. Itä-Suomen keskuskalanviljelylaitoksen ja muiden kalanviljelylaitosten rakennustyöt.

Taulukko 55. Liikenteen menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto	15	22	37	26	27	27	23
Tieliikenne	2 269	2 520	2 894	2 943	2 967	2 978	3 002
Vesiliikenne	341	382	433	428	420	418	418
Ilmaliikenne	186	206	252	232	222	223	225
Rautatieliikenne	1 508	1 531	1 542	1 515	1 482	1 415	1 362
Tietoliikenne	996	1 006	995	1 015	1 015	1 023	1 025
Yhteensä	5 315	5 668	6 152	6 159	6 133	6 084	6 055

Taulukko 56. Liikenteen hallinnon (710) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I TMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	9	12	13	13	13	13	13
Siirtomenot	5	10	16	14	14	14	10
Reaalisijoitukset	0	0	8	0	0	0	0
Yhteensä	15	22	37	26	27	27	23

Taulukko 57. Tieliikenteen (720) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	1 112	1 282	1 428	1 449	1 470	1 491	1 512
Siirtomenot	62	114	125	140	145	145	145
Reaalisijoitukset	989	1 023	1 244	1 253	1 251	1 251	1 251
Finanssisijoitukset	106	100	97	101	101	91	91
Yhteensä	2 269	2 520	2 894	2 943	2 967	2 978	3 002

Tienpidon yleislinjana on varmistaa tiestön päivittäinen liikennekelpoisuus, säilyttää tiestön rakenteellinen kunto, parantaa tiestön palvelutasoa haja-asutusalueilla, lieventää taajamien liikenneongelmia sekä parantaa liikenneturvallisuutta ja jalankulku- ja polkupyöräliikenteen olosuhteita.

Kunnossapidon suhteellinen osuus tienpidon kokonaismenoista kasvaa. Lisäys käytetään kestopäällysteiden uusimiseen ja liikenneturvallisuutta edistäviin hoitotoimenpiteisiin.

Teiden tekemisen kokonaismenot ovat vuosittain keskimäärin viime vuosien tasolla. Suunnitelmallisuuden ja suoritusorganisaation tehokkuuden parantamiseksi rahoitus työllisyysvaroista vähenee ja samalla lisätään tekemisen varsinaisia määrärahoja. Merkittävimmät toimenpiteet ovat nykyisen tiestön rakenteen ja liikennekelpoisuuden parantaminen sekä ohitustie- ja liikenneturvallisuushankkeet.

Taulukko 58. Vesiliikenteen (730) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	238	263	310	309	309	309	309
Siirtomenot	4	7	8	7	8	8	9
Reaalisijoitukset	100	112	115	112	102	100	99
Yhteensä	341	382	433	428	420	418	418

Tehtäväryhmään sisältyvät mm. merenkululaitoksen menot, jotka pysyvät pääpiirteissään nykyisellä tasolla. Suunnittelukaudella saattaa tulla ajankohtaiseksi jäänmurtajakaluston uusimishankinnat, mitkä toteutuessaan vaikuttavat reaalisijoitusten tasoon.

Sisävesitieverkon kehittämisen tärkeimpinä toimintalinjoina on jatkaa väylien parantamista nippu-uiton edellyttämään kuntoon. Lisäksi selvitetään eräiden uusien hankkeiden kannattavuutta ja toteuttamista.

Taulukko 59. Ilmaliikenteen (740) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	122	138	164	165	167	168	170
Siirtomenot	5	5	5	5	5	5	5
Reaalisijoitukset	33	53	72	57	47	47	47
Finanssisijoitukset	26	10	11	5	3	3	3
Yhteensä	186	206	252	232	222	223	225

Helsinki-Vantaan lentoaseman laajennuksen valmistuttua ilmaliikenteen sijoitusmenot laske-

vat lähinnä kaluston uusinnan edellyttämälle tasolle.

Taulukko 60. Rautatieliikenteen (750) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Siirtomenot	990	1 054	1 092	1 061	1 011	970	920
(josta uudistusrahasto)	(195)	(173)	(167)	(167)	(174)	(164)	(163)
Reaalisijoitukset	512	469	443	448	465	439	436
Finanssisijoitukset	6	8	6	6	6	6	6
Yhteensä	1 508	1 531	1 542	1 515	1 482	1 415	1 362

Rautateiden sijoitusmenot tulevat jonkin verran laskemaan nykyiseltä tasoltaan. Kalustohankintojen osuus sijoitusmenoista jonkin verran supistuu, mutta vastaavasti perusparannustöiden osuus säilyy korkeana. Perusparannushankkeista

ovat merkittävimmät rataosien Helsinki—Turku ja Tampere—Pori perusparannustyöt. Valtionrautateiden alijäämän supistamiseen tähtävien toimenpiteiden toteuttaminen supistaa asteittain siirtomenojen määrää.

Taulukko 61. Tietoliikenteen (760) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	1	1	1	1	1	1	1
Siirtomenot	465	504	538	538	538	540	541
(josta uudistusrahasto)	(188)	(178)	(165)	(168)	(168)	(170)	(171)
Reaalisijoitukset	521	490	441	466	466	472	475
Finanssisijoitukset	9	11	15	10	10	10	8
Yhteensä	996	1 006	995	1 015	1 015	1 023	1 025

Tietoliikenteen sijoitusmenojen määrä pysyy jokseenkin samana koko suunnittelukauden. Investoinneista suurin osa, noin 85 %, kohdistuu

televerkon laajentamiseen ja uusintaan. Postitoimessa on tärkein kohde lähinnä autokaluston uusinta.

Taulukko 62. Teollisuuden ja muiden elinkeinojen menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Hallinto	41	42	51	52	52	52	52
Teollisuuden ja muiden elinkeinojen valvonta ja tarkkailu	62	75	89	86	85	86	87
Teollisuutta ja muita elinkeinoja edistävä tutkimustoiminta	421	531	616	676	713	749	787
Teollisuutta ja muita elinkeinoja palvelevat luotolaitokset	178	235	252	265	265	265	265
Teollisuuden edistäminen	713	566	531	544	563	572	584
Energiahuolto	226	282	378	412	427	433	438
Muiden elinkeinojen edistäminen	35	39	45	52	52	45	40
Ulkomaankaupan edistäminen	515	256	394	445	410	407	396
Yhteensä	2 192	2 026	2 356	2 532	2 567	2 609	2 649

Taulukko 63. Teollisuuden ja muiden elinkeinojen hallinnon (810) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	34	41	50	51	51	51	51
Siirtomenot	0	0	1	1	1	1	1
Reaalisijoitukset	0	0	0	0	0	0	0
Finanssisijoitukset	7	0	0	0	0	0	0
Muut menot	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	41	42	51	52	52	52	52

Tehtäväryhmässä jatketaan kauppa- ja teollisuusministeriön eri toimintasektoreiden kehittämistä. Teollisuuspiireissä suoritettavaa rahoit-

tushakemusten käsittelyä nopeutetaan, mikä edellyttää eräitä henkilöstölisäyksiä.

Taulukko 64. Teollisuuden ja muiden elinkeinojen valvonnan ja tarkkailun (820) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	59	71	80	81	81	82	83
Siirtomenot	1	2	2	2	2	3	3
Reaalisijoitukset	3	3	7	2	1	1	1
Yhteensä	62	75	89	86	85	86	87

Tehtäväryhmään kuuluvat elinkeinohallituksen, elinkeinovalvonnan aluehallinnon, kuluttajansuoja- ja kilpailuasioiden, patentti- ja rekisterihallituksen, lisenssiviraston ja teknillisen tarkastuslaitoksen menot. Patentti- ja rekisterihallituksen tehtäviin ja organisaatioon vaikuttavat

lainsäädännön uudistukset ja niistä virastolle aiheutuvat lisätehtävät. Patentti- ja tavaramerkkihakemusten ruuhkien purkamista jatketaan käsittelymenetelmiä kehittämällä ja henkilöstöresursseja uudelleenjärjestämällä ja lisäämällä.

Taulukko 65. Teollisuutta ja muita elinkeinoja edistävän tutkimustoiminnan (830) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	275	338	409	428	442	454	466
Siirtomenot	46	65	58	58	58	58	58
Reaalisijoitukset	28	35	46	45	41	38	36
Finanssisijoitukset	72	93	103	145	172	199	226
Yhteensä	421	531	616	676	713	749	787

Tehtäväryhmään kuuluvat ilmatieteen laitoksen, merentutkimuslaitoksen, geologisen tutkimuslaitoksen ja valtion teknillisen tutkimuskeskuksen menot sekä teknisen ja kaupallisen tutkimuksen tukemisen ja teollisuussihteeritoiminnan menot. Pääosa tehtäväryhmän menoista on merkittävässä asemassa teollisuuden kansainvälisen kilpailukyvyyn kannalta, minkä vuoksi suunnittelukaudella varaudutaan lisäämään etenkin teknologian kehittämiseen liittyvää tutkimuspanosta. Kulutusmenojen ja reaalisijoitus-

ten lisäykset aiheutuvat lähinnä valtion teknillisen tutkimuskeskuksen ja geologisen tutkimuslaitoksen toiminnan laajentumisesta. Geologinen tutkimuslaitos tehostaa edelleen malminetsintään liittyvää tutkimustoimintaa. Siirtomenojen kasvun pysähtyminen ja finanssisijoitusten tuntuva lisääntyminen johtuvat siitä, että tutkimustoimintaan kohdistettavan rahoitustuen painopistettä on tarkoitus muuttaa lainamuotoisen tuen suuntaan.

Taulukko 66. Teollisuutta ja muita elinkeinoja palvelevien luottolaitosten (840) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Siirtomenot	63	120	82	95	95	95	95
Finanssisijoitukset	115	115	170	170	170	170	170
Yhteensä	178	235	252	265	265	265	265

Tehtäväryhmään kuuluvat Kehitysaluerahasto Oy, valtion investointirahasto ja Pohjoismaiden Investointipankki. Laskelman menot aiheutuvat Kehitysaluerahasto Oy:lle maksettavasta korko-

tuesta, yhtiön kurssi-, takaus- ja luottotappioiden korvaamisesta, yhtiölle myönnettävästä lainasta sekä siirrosta valtion investointirahastoon.

Taulukko 67. Teollisuuden edistämisen (850) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	3	4	4	4	4	4	4
Siirtomenot	479	345	447	460	479	488	500
Reaalisijoitukset	0	0	0	0	0	0	0
Finanssisijoitukset	231	217	80	80	80	80	80
Yhteensä	713	566	531	544	563	572	584

Tehtäväryhmä sisältää teollisuuden edistämistä, kehitysalueiden teollisuuden edistämistä sekä valtionyhtiöiden lainoista ja osakepääoman korotuksista aiheutuvat menot. Aluepoliittisen tuen kokonaismäärän arvioidaan suunnittelu-

kaudella kasvavan uuden aluepoliittisen lainasäädännön johdosta. Finanssisijoitukset aiheutuvat valtionyhtiöiden osakepääomien korotuksista sekä yhtiöille myönnettävistä lainoista.

Taulukko 68. Energiahuollon (860) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	45	55	61	72	77	83	88
Siirtomenot	88	119	119	120	120	120	120
Reaalisijoitukset	81	92	122	130	130	130	130
Finanssisijoitukset	12	16	76	90	100	100	100
Yhteensä	226	282	378	412	427	433	438

Tehtäväryhmään kuuluvat mm. energiatutkimuksen, kotimaisten polttoaineiden käytön ja tuotannon edistämisen, energian säästämisen edistämisen, maaseudun sähköistämisen tukemisen ja valtion polttoainekeskuksen menot. Energiapolitiikan keskeisinä tavoitteina on valtioneuvoston hyväksymän energiapolitiittisen ohjel-

man mukaisesti energian säästäminen ja kotimaisen energian tuotannon ja käytön lisääminen. Finanssisijoitusten lisääntyminen johtuu lähinnä kotimaisten polttoaineiden käytön edistämiseen suunnattavien avustusten muuttamisesta osittain lainamuotoiseksi.

Taulukko 69. Muiden elinkeinojen edistämisen (870) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	24	29	32	32	32	32	32
Siirtomenot	6	8	8	8	8	8	8
Reaalisijoitukset	5	2	4	12	12	5	0
Finanssisijoitukset	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	35	39	45	52	52	45	40

Tehtäväryhmä sisältää kotimaankaupan ja matkailun edistämistoimenpiteet, joiden menoissa ei suunnittelukaudella arvioida tapahtu-

van olennaisia muutoksia. Reaalisijoitukset aiheutuvat lähinnä Lapin matkailuhotellien peruskorjauksista ja rakentamisesta.

Taulukko 70. Ulkomaankaupan edistämisen (880) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	0	0	1	1	1	1	1
Siirtomenot	407	240	354	384	329	306	275
Finanssisijoitukset	108	15	40	60	80	100	120
Yhteensä	515	256	394	445	410	407	396

Tehtäväryhmään sisältyvät mm. vienninedistämisavustukset ja -lainat, siirrot vientitakuurahastoon ja tuontikaupparahastoon sekä Suomen Vientiluotto Oy:lle myönnettävä valtion rahoitus. Siirtomenojen muutokset aiheutuvat Suomen Vientiluotto Oy:n korkotuen arvioidusta kasvusta sekä kustannustakuukorvausten ja

tuontikaupparahaston maksettaviksi tulevien öljytuotteiden tuonnin hinnanerokorvausten muutoksista. Finanssisijoitusten lisääntyminen aiheutuu vientimarkkinoinnin edistämisen painopisteen siirtämisestä lainamuotoisen tuen suuntaan.

Taulukko 71. Muut menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Valtionvelka	2 641	3 544	4 504	5 446	6 244	5 550	7 545
Siirto valtion suhdannera- hastoon	500	—	—	—	—	—	—
Valtion maksamat eläkkeet ja korvaukset	2 124	2 428	2 753	2 785	2 842	2 899	2 958
Yleisavustukset kunnille ja siirrot Ahvenanmaan maakunnalle	342	378	412	399	399	399	399
Muut erittelemättömät me- not	120	87	102	99	98	99	98
Yhteensä	5 728	6 437	7 772	8 729	9 583	8 947	11 000

Taulukko 72. Valtion budjettitalouden mukaiset valtionvelan (910) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	88	147	157	150	150	150	150
Muut menot	2 553	3 398	4 347	5 296	6 094	5 400	7 395
Yhteensä	2 641	3 544	4 504	5 446	6 244	5 550	7 545

Laskelma valtionvelasta aiheutuvista menoista perustuu arvioon, että lainanotto mitoitetaan 6 mrd markaksi vuosittain. Mainitulla lainanotolla valtionvelasta aiheutuvat menot yli kaksinkertaistuvat vuodesta 1981 vuoden 1986 loppuun mennessä. Arvion mukaan budjettitalouden mukainen valtionvelan kanta kohoaisi vuoden 1986 loppuun mennessä 36 mrd markkaan. Valtionvelan hoitomenot kasvavat arvion mukaan erittäin nopeasti. Tähän kasvuun ei

voida kuitenkaan suunnittelukauden aikana merkittävästi vaikuttaa, koska runsas 50 % velanhoitomenoista aiheutuu lainanotosta, joka on otettu vuonna 1981 tai sitä ennen. Pidättyvyys lainanotossa on lähivuosina tarpeen. Etenkin seuraavassa noususuhdanteessa olisi lainanottoa voitava supistaa tässä esitetystä velanhoitomenojen kasvun hillitsemiseksi ja valtionvelan kansantuoteosuuden säilyttämiseksi kohtuullisella tasolla.

Taulukko 73. Siirrot valtion suhdannerahastoon (920) vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Siirtomenot	500	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	500	—	—	—	—	—	—

Arviossa on lähdetty siitä, että vuosina 1982—86 ei tehtäisi uusia siirtoja.

Taulukko 74. Valtion maksamat eläkkeet ja korvaukset (950) vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	2 142	2 428	2 753	2 785	2 842	2 899	2 958
Yhteensä	2 142	2 428	2 753	2 785	2 842	2 899	2 958

Valtion maksamien eläkkeiden kasvun arvioidaan suunnittelukaudella olevan noin 2—3 prosenttia vuodessa. Eläkemenojen kasvun hidastamiseen tähtäviä toimenpiteitä jatketaan.

Taulukko 75. Yleisavustukset kunnille ja siirrot Ahvenanmaan maakunnalle (960) vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Siirtomenot	342	378	412	399	399	399	399
Yhteensä	342	378	412	399	399	399	399

Taulukko 76. Muut erittelemättömät (990) menot vuosina 1980—86, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA + I LMA	1982 TMAE	1983 VTS	1984 VTS	1985 VTS	1986 VTS
Kulutusmenot	60	66	77	73	73	73	73
Siirtomenot	1	1	1	1	1	1	1
Reaalisijoitukset	12	12	12	12	12	12	12
Finanssisijoitukset	40	0	0	0	0	0	0
Muut menot	7	8	12	12	12	12	12
Yhteensä	120	87	102	99	98	99	98

Taulukko 77. Valtion budjettitalouden menot vuosina 1980—86 ns. muuttumattoman tavoitetason (peruslaskelma) mukaan, milj. mk

	1980 TP	1981 TMA+ I LMA	1982 TMAE	1983 VTS v. 1982 TMAE:n hinnoin mmk	1984 VTS v. 1982 TMAE:n hinnoin mmk	1985 VTS v. 1982 TMAE:n hinnoin mmk	1986 VTS v. 1982 TMAE:n hinnoin mmk	Keskim. kassameno- volyymin vuosimuutos 1980/76 %	Keskim. meno- volyymin vuosimuutos 1986/82 %
<i>Tehtäväalueittain</i>	mmk	mmk	mmk						
Yleinen hallinto ..	2 665	3 092	3 497	3 769	3 828	3 962	4 103	3.2	4.2
Yleinen järjestys ja turvallisuus	1 823	2 102	2 384	2 416	2 460	2 488	2 501	3.5	1.2
Maanpuolustus	2 876	3 145	3 571	3 683	3 719	3 737	3 732	8.7	1.1
Opetus, tiede ja kulttuuri	8 669	9 830	10 926	11 024	11 075	11 014	11 028	1.9	0.2
Terveystieteiden huolto ..	4 265	5 110	6 116	6 305	6 457	6 601	6 666	3.7	2.1
Sosiaaliturva	6 565	7 774	9 255	9 673	9 752	9 852	9 912	5.8	1.8
Asuminen ja yhdys- kunnat	2 970	3 264	3 475	3 462	3 467	3 466	3 397	-2.7	-0.6
Työvoima	1 383	1 861	1 572	1 529	1 397	1 246	1 496	19.2	-1.2
Maa- ja metsätalous	6 362	6 917	7 744	7 798	7 801	7 844	7 878	1.7	0.4
Liikenne	5 315	5 668	6 152	6 159	6 133	6 084	6 055	-2.6	-0.4
Teollisuus ja muut elinkeinot	2 192	2 026	2 356	2 532	2 567	2 609	2 649	-2.7	3.0
Muut menot	5 728	6 437	7 772	8 729	9 583	8 947	11 000	12.4	9.1
Yhteensä	50 812	57 228	64 820	67 079	68 239	67 850	70 417	3.0	2.1
<i>Menolajeittain</i>									
Kulutusten menot	13 673	15 690	17 743	17 910	18 092	18 187	18 399	4.1	0.9
Siirtomenot ¹⁾	27 247	30 487	34 996	35 993	36 238	36 590	37 049	4.4	1.4
Reaalisijoitukset ..	4 339	4 552	4 532	4 705	4 648	4 491	4 450	-3.7	-0.5
Finanssisijoitukset .	2 982	3 090	3 187	3 155	3 146	3 162	3 101	-6.8	-0.7
Muut menot	2 571	3 409	4 362	5 310	6 108	5 414	7 409	22.0	14.1
Yhteensä	50 812	57 228	64 820	67 079	68 239	67 850	70 417	3.0	2.1

¹⁾ Ilman siirtoa valtion suhdannerahastoon v. 1980. Siirrot VR:n sekä PTL:n uudistusrahastoihin on sisällytetty reaalisijoituksiin.

*Liite n:o 3 Hallituksen esitykseen Eduskunnalle
valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1982*

ALUEELLISEN KEHITYKSEN NÄKYMIÄ

SISÄLLYS

	Sivu
1. Johdanto	3
2. Alueellinen kehitys viime vuosina	4
2.1. Alueellinen väestönkehitys	4
2.2. Talouden ja työllisyyden alueellinen kehitys	7
3. Alueellisen talouskehityksen näkymiä	11
3.1. Lyhyen aikavälin näkymiä	11
3.2. Keskipitkän aikavälin näkymiä	11
4. Valtiontalouden alueelliset vaikutukset	14
4.1. Valtiontalouden alueellinen kohdentuminen viime vuosina	14
4.2. Valtion aluepoliittisten toimenpiteiden mahdollisuudet lähivuosina	19
5. Yhteenveto ja johtopäätöksiä	21

1. Johdanto

Liitteessä kuvataan ja arvioidaan Suomen alueellista kehitystä ja valtion toimenpiteiden alueellisia vaikutuksia. Liite on tausta-aineistoa vuoden 1982 tulo- ja menoarvioesityksen alueelliselle arvioinnille.

Luvussa 2 tarkastellaan väestön, talouden ja työllisyyden alueellista kehitystä erityisesti viime vuosien korkeasuhdanteessa. Luvussa 3 arvioidaan alueellisen kehityksen näkymiä sekä

lyhyen että keskipitkän aikavälin talousennusteiden perusteella. Luvussa 4 tarkastellaan valtiontalouden alueellisia vaikutuksia lähinnä viime vuosina.

Liite on valmisteltu valtiovarainministeriön, valtioneuvoston kanslian, Taloudellisen suunnittelukeskuksen ja Tilastokeskuksen yhteistyönä. Hallitus ei ole käsitellyt liitettä.

2. Alueellinen kehitys viime vuosina

2.1. Alueellinen väestönkehitys

Kehitysalueiden väkiluku on lievästi kasvanut vuodesta 1975 lähtien 10 vuotta kestäneen vähenemiskauden jälkeen. Kehitysalueiden väestönkasvun myötä hidastui Etelä-Suomen aikaisemmin muuttovoittoa saaneiden alueiden väestönkasvu (taulu 1). Kehitysalueilla väki-

luku on kasvanut enimmäkseen toisella vyöhykkeellä, jossa kasvu on ollut suurinta Vaasan ja Oulun läänien rannikkoalueella. Väkiluvun väheneminen pysähtyi vuosina 1977—78 myös kehitysalueiden ensimmäisellä vyöhykkeellä. Vuosina 1979—80 ensimmäisen vyöhykkeen väkiluku väheni jälleen muuttotappion kasvun vuoksi.¹⁾

¹⁾ Huomattakoon, että lääneittäistä väestökehitystä kuvaavan taulun 1 mukaan ensimmäisen vyöhykkeen kehitysalueiden väkiluku on kasvanut vuosina 1979—80. Tämä johtuu siitä, että Oulun lääni on

luettu I vyöhykkeen kehitysalueeläineihin ja läänin II kehitysaluevyöhykkeen kuntien väestönkasvu on ollut varsin voimakasta.

Taulu 1. Väkiluvun muutos¹⁾ alueittain vuosina 1971—80, 1 000 henkeä

Alue ²⁾	1971— 1975 (keskim. vuodessa)	1976	1977	1978	1979	1980 ³⁾
Uudenmaan lääni	15,8	7,3	5,8	6,5	8,3	9,9
Muu Etelä-Suomi	7,7	3,3	1,4	—0,3	1,1	2,0
— Turun ja Porin lääni	4,1 ⁴⁾	1,9	0,8	0,2	0,7	1,0
— Hämeen lääni	3,6 ⁴⁾ ⁵⁾	1,0	0,4	0,2	1,4	1,7
— Kymen lääni	0,0	0,4	0,2	—0,6	—1,0	—0,7
II vyöhykkeen kehitysalueeläinit ..	—2,7	0,3	1,2	2,5	2,8	3,0
— Ahvenanmaa	0,3	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2
— Mikkelin lääni	—2,1	—0,6	—0,2	—0,0	—0,2	—0,7
— Kuopion lääni	—1,2	0,3	0,2	0,0	0,1	0,3
— Keski-Suomen lääni	0,3 ⁵⁾	—0,4	0,1	0,6	0,6	0,6
— Vaasan lääni	0,0	0,9	1,2	1,8	2,2	2,6
I vyöhykkeen kehitysalueeläinit ..	—2,2	1,1	2,6	2,4	0,9	2,2
— Pohjois-Karjalan lääni	—1,9	—0,5	—0,0	—0,0	—0,1	0,0
— Oulun lääni	0,2	2,3	2,7	2,3	1,4	2,4
— Lapin lääni	—0,6	—0,6	—0,1	0,1	—0,3	0,2
Koko maa	18,6	12,1	11,0	11,1	13,1	17,0

Lähde: Tilastokeskuksen väestötilastot

¹⁾ Vuosittainen muutos (1.1.—31.12.).

²⁾ Muuhun Etelä-Suomeen kuuluu joitakin kehitysalueiden I ja II vyöhykkeiden kuntia. II vyöhykkeen kehitysalueeläineihin sisältyy joitakin I vyöhykkeen kuntia ja I vyöhykkeen kehitysalueeläineihin useita II vyöhykkeen kuntia. Huomattakoon erityisesti, että Oulun läänissä II vyöhykkeen osuus läänin väkiluvusta on noin 60 prosenttia.

³⁾ Ennakkotieto.

⁴⁾ Suoniemen kunta liitettiin Nokian kauppalaan 1.1.1973. Samalla se siirtyi Turun ja Porin läänistä Hämeen lääniin (1 544 asukasta).

⁵⁾ Kuhmoisten kunta liitettiin Hämeen läänistä Keski-Suomen lääniin 1.1.1974 (4 011 asukasta).

Väestönkehityksen ja väestörakenteen lääneittäiset erot ovat Suomessa edelleen huomattavasti suuremmat kuin muissa Pohjoismaissa. Luonnollinen väestönkasvu on hidasta Mikkelin, Kymen ja Pohjois-Karjalan lääneissä. Niissä on lisäksi muuttoliike ollut tappiollista (taulu 2). Tähän lääniryhmään kuului 1970-luvun alkupuolella myös Kuopion lääni, jossa kuitenkin luonnollinen väestönkasvu voimistui 1970-luvun jälkipuoliskolla.

Suuren luonnollisen väestönkasvun läänejä

ovat Oulun ja Lapin läänit. Väestö on niissä myös nuorempaa kuin muissa lääneissä. Erityinen ongelma näissä lääneissä onkin 1980-luvun alkupuolella työ- ja asuntomarkkinoille tulevat suuret ikäluokat. Muuttopaine on huomattava suuren työttömyyden takia, ja muuttotase on ollut viime vuosina selvästi tappiollinen. Myös Vaasan ja Keski-Suomen lääneissä on luonnollinen väestönkasvu varsin suurta, mutta muuttotase on suhteellisen tasapainoinen.

Taulu 2. Maan sisäinen muuttoliike alueittain vuosina 1975—80, 1 000 henkeä

Alue	1971— 1975 (keskim. vuodessa)	1976	1977	1978	1979	1980 ¹⁾
Uudenmaan lääni	10,0	3,5	3,2	3,2	3,8	5,1
Muu Etelä-Suomi	3,3	—0,5	—1,8	—2,0	—1,1	—1,0
— Turun ja Porin lääni	1,7	0,4	—0,6	—1,0	—0,2	—0,2
— Hämeen lääni	2,1	—0,7	—0,9	—0,4	0,3	—0,0
— Kymen lääni	—0,5	—0,2	—0,3	—0,6	—1,2	—0,8
II vyöhykkeen kehitysalueen läänit ..	—6,9	—1,9	—0,9	0,3	0,0	—1,1
— Ahvenanmaa	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
— Mikkelin lääni	—2,0	—0,7	—0,2	—0,1	—0,1	—0,6
— Kuopion lääni	—1,7	—0,4	—0,4	—0,4	—0,4	—0,3
— Keski-Suomen lääni	—1,3	—0,9	—0,5	0,2	0,1	—0,4
— Vaasan lääni	—2,1	0,0	0,1	0,4	0,3	—0,0
I vyöhykkeen kehitysalueen läänit ..	—6,5	—1,2	—0,6	—1,3	—2,8	—2,9
— Pohjois-Karjalan lääni	—2,0	—0,7	—0,3	—0,3	—0,4	—0,4
— Oulun lääni	—2,9	—0,3	—0,0	—0,6	—1,5	—1,3
— Lapin lääni	—1,6	—0,2	—0,3	—0,4	—0,9	—1,1

Lähde: Tilastokeskuksen väestötilastot.

¹⁾ Ennakkotieto.

Uudenmaan läänin väestönkehitys ja väestörakenne poikkeaa huomattavasti muista lääneistä. Lääni on saanut jatkuvaa muuttovoittoa, ja sen luonnollinen väestönkasvu on runsasta. Aktiivisimmassa työssä olevien (25—54-vuotiaiden) osuus on selvästi suurin Uudenmaan läänissä.

Aikaisemmin muuttovoittoa saaneissa Turun ja Porin sekä Hämeen lääneissä muuttotase on viime vuosina ollut tappiollinen ja myös luonnollinen väestönkasvu on supistunut. Nämä

läänit sekä Kymen lääni ovat 1970-luvun jälkipuoliskolla muuttuneet työttömyyden kasvaessa muuttotappiollisiksi herkemmin kuin useimmat kehitysalueen läänit. Ikärakenne on näissä lääneissä suhteellisen nopeasti vanhentumassa.

Alue- ja yhdyskuntarakenteen muuttui 1970-luvulla siten, että kaupunkien kasvu ja maaseutukuntien väestön väheneminen hidastuivat. Kaupunkiseuduilla asutus levittäytyi entistä laajemmalle ympäröivällä työskäytälueella. Nopeimman väestönkasvun alueita olivat keskus-

alueita ympäröivät kunnat. Vuosina 1979—80 kaupunkien hajautuminen näyttää kuitenkin lievästi hidastuneen.

Vuosina 1979—80 väestönkehitys oli useimmissa lääneissä valtioneuvoston 19. 4. 1979 hyväksymän lääneittäisen väestösuunnitteen suun-

tainen (taulu 3). Merkittävästi väestönkehitys jäi jälkeen suunnitteesta Lapin ja Kymen lääneissä, joissa kummassakin väkiluku hieman väheni suunnitteen edellyttämän kasvun sijasta. Myös Mikkelin läänin väkiluku väheni lievästi vuonna 1980.

Taulu 3. Läneittäiset väestömäärät vuosina 1978, 1979 ja 1980¹⁾ sekä valtioneuvoston hyväksymä suunnite vuosille 1980, 1985 ja 1990, 1 000 henkeä

Alue	1979	1978	1980 ¹⁾	Suunnite 1980	1985	1990
Uudenmaan lääni	1 111,1	1 119,2	1 129,4	1 122	1 160	1 186
Muu Etelä-Suomi	1 708,2	1 709,3	1 711,1	1 715	1 745	1 761
— Turun ja Porin lääni . . .	701,2	701,9	702,7	705	718	726
— Hämeen lääni	661,1	662,5	664,1	663	677	683
— Kymen lääni	345,9	344,9	344,3	347	350	352
II vyöhykkeen kehitysalue- läänit	1 153,4	1 156,3	1 159,0	1 157	1 164	1 170
— Ahvenanmaa	22,5	22,6	22,8	23	23	23
— Mikkelin lääni	209,4	209,2	208,5	209	209	209
— Kuopion lääni	251,6	251,7	252,0	252	253	254
— Keski-Suomen lääni	241,8	242,5	243,0	242	243	244
— Vaasan lääni	428,1	430,3	432,7	431	436	440
I vyöhykkeen kehitysalue- läänit	785,4	786,3	788,2	793	805	815
— Pohjois-Karjalan lääni . .	176,8	176,7	176,6	177	177	178
— Oulun lääni	413,2	414,6	416,8	419	430	438
— Lapin lääni	195,4	195,0	194,8	197	198	199
Koko maa	4 758,1	4 771,1	4 787,8	4 787	4 874	4 932

¹⁾ Ennakkotieto.

Oulun läänissä väestönkasvu jäi lievästi alle väestösuunnitteen muuttotappion suurenemisen takia. Muuttotappio kasvoi korkeasuhdanteessa eniten juuri Lapin ja Oulun lääneissä, joissa työvoiman tarjonnan kasvu on ollut runsasta eikä työpaikkojen lisäyksellä ole pystytty vähentämään riittävästi työttömyyttä.

Muiden kehitysalueeläniä väestönkehitys oli suunnitteen mukainen lukuun ottamatta Keski-Suomen ja Vaasan läänejä, joissa väkiluvun kasvu oli jopa hieman suurempi kuin suunnitteessa.

Etelä-Suomen lääneistä jäi Kymen läänin ohella Turun ja Porin lääni jälkeen väestösuunnitteesta, sillä lääni pysyi muuttotappioli-

sena korkeasuhdanteessakin. Sitä vastoin Uudenmaan läänin muuttovoitto oli suurempi kuin väestösuunnitteessa. Maassamuuton suuntautuminen poikkesi Etelä-Suomessa suunnitteesta siten, että korkeasuhdanteessa kehitysalueilta lievästi purkautuvaksi arvioitu maassamuutto suuntautui lähes kokonaisuudessaan Uudenmaan läänin muiden Etelä-Suomen läänien asemasta.

Siirtolaisuuden keskimääräinen vuotuinen tappio on vuosina 1979—80 ollut noin 4 500 henkeä, mikä on ollut väestösuunnitteen siirtolaisuusarvion mukaista. Vuoden 1981 alkupuoliskolla siirtolaisten paluumuutto on ollut lievästi suurempaa kuin lähtömuutto.

2.2. Talouden ja työllisyyden alueellinen kehitys

Alueellinen talouskehitys on 1970-luvulla lievästi tasapainottunut. Läänien arvioidut bruttokansantuoteosuudet ovat lähestyneet läänien väestöosuutta (taulu 4). Vuonna 1979 vain Uudenmaan läänin bruttokansantuoteosuus ylitti selvästi väestöosuuden.

Merkittävimmin alueellisen talouskehityksen tasapainottumiseen on vaikuttanut teollisuuden kehitys. Teollisuuden alueellinen sijoittuminen on muuttunut 1970-luvulla siten, että kehitysalueeläinät ovat lisänneet selvästi osuuttaan teollisuuden jalostusarvosta, henkilökunnasta ja toimipaikoista (taulu 5). Teollisuuden investoinneista kasvoi kuitenkin Etelä-Suomen osuus merkittävästi vuosina 1978—79. Kehitysalueella ovat teollisuuden toimialoista nopeimmin kasvaneet tuotannon volyyymiltaan metsä-, metalli- ja vaatealusteollisuus. Näiden toimialojen tuotannon kasvu on hidastunut Etelä-Suomessa 1970-luvun jälkipuoliskolla.

Taulu 4. Henkeä kohti lasketun bruttoaluetuotteen (BAT) indeksi alueittain vuosina 1973 ja 1979, koko maa = 100

	1973	1979
Uudenmaan lääni	128	123
Muu Etelä-Suomi	102	100
— Turun ja Porin lääni ...	101	100
— Hämeen lääni	99	100
— Kymen lääni	107	98
II vyöhykkeen kehitysalueeläinät	84	86
— Mikkelin lääni	82	83
— Kuopion lääni	84	89
— Keski-Suomen lääni	86	87
— Vaasan lääni	84	87
I vyöhykkeen kehitysalueeläinät	82	89
— Pohjois-Karjalan lääni ..	80	86
— Oulun lääni	80	91
— Lapin lääni	86	89
Koko maa	100	100
1975 hinnoin, mk	19,176	21,737

Lähde: Valtioneuvoston kanslian laskelma lääneittäisistä bruttoaluetuotteista.

Taulu 5. Teollisuuden¹⁾ jalostusarvon, investointien, henkilökunnan ja toimipaikkojen alueellinen jakautuminen vuosina 1973—80, %

	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980 ²⁾
<i>Jalostusarvo</i>								
Etelä-Suomi	71,9	70,5	71,0	72,1	71,4	71,3	69,6	68,9
Kehitysalueeläinät	28,1	29,5	29,0	27,9	28,6	28,7	30,3	31,1
<i>Investoinnit</i>								
Etelä-Suomi	67,9	66,9	67,1	66,9	58,6	68,6	70,1	—
Kehitysalueeläinät	32,1	33,1	32,9	33,1	41,4	31,4	29,9	—
<i>Henkilökunta</i>								
Etelä-Suomi	72,5	71,7	71,6	70,8	70,1	69,6	69,3	69,2
Kehitysalueeläinät	27,5	28,3	28,4	29,2	29,9	30,4	30,7	30,8
<i>Toimipaikat</i>								
Etelä-Suomi	65,8	65,2	64,5	64,2	63,5	63,5	63,2	—
Kehitysalueeläinät	34,2	34,8	35,5	35,8	36,5	36,5	36,8	—

Lähde: Teollisuustilasto.

¹⁾ Ml. sähkö-, kaasu- ja vesihuolto.

²⁾ Ennakkotieto.

Teollisuuden työpaikkakehitys tasapainotti merkittävästi työvoiman alueellista kehitystä 1970-luvulla. Palveluelinkeinojen työpaikkakasvu oli kehitysalueilla suhteellisesti hieman nopeampaa kuin Etelä-Suomessa. Maa- ja metsätalouden työpaikat vähenivät kehitysalueilla samalla vauhdilla kuin muualla maassa.

Työllisyyden lääneittäiset elinkeinorakennet erot ovat tasoittumisesta huolimatta edelleen suuret (taulu 6). Kehitysalueeläinit ovat huomattavasti alkutuotantovaltaisempia kuin Etelä-Suomen läänit. Teollisuuden osuus työvoimasta on kehitysalueeläneissä edelleen keskimäärin noin 10 prosenttiyksikköä pienempi.

Taulu 6. Työllisen työvoiman elinkeinorakenne alueittain vuonna 1980, %

	Maa- talous	Metsä- talous	Kulutus- tavara- teoll.	Puu-, paperi- ja graaf. teoll.	Metalli- ja-kaiv. teoll.	Muu teol- lisuus	Rakennus- toiminta	Kauppa	Liikenne	Rahoitus- ja vak. toiminta	Palve- lukset	Yhteensä, %	Yhteensä (1 000 henkeä)
Uudenmaan lääni ..	3	1	4	4	10	5	6	19	9	10	29	100	(574)
Muu Etelä-Suomi ..	8	2	8	10	12	6	6	13	7	5	23	100	(793)
— Turun ja Porin lääni	9	2	7	6	16	6	6	12	7	6	23	100	(327)
— Hämeen lääni ..	6	2	9	11	11	7	6	14	6	5	23	100	(309)
— Kymen lääni ..	10	2	5	18	6	3	6	13	9	5	23	100	(157)
II vyöhykkeen kehi- tysalueeläinit ¹⁾ ..	16	4	7	9	7	3	7	12	7	4	24	100	(502)
— Mikkelin lääni ..	17	5	7	10	4	3	9	10	8	4	23	100	(93)
— Kuopion lääni ..	16	4	6	8	6	3	7	13	6	4	27	100	(110)
— Keski-Suomen lääni	12	4	4	11	7	4	7	12	7	4	28	100	(108)
— Vaasan lääni ...	17	3	8	7	10	3	6	13	7	4	22	100	(191)
I vyöhykkeen kehi- tysalueeläinit ...	13	5	4	7	7	3	9	13	7	4	28	100	(326)
— Pohjois-Karjalan lääni	17	7	4	9	7	3	7	13	6	4	23	100	(77)
— Oulun lääni ...	13	5	4	5	8	3	10	13	6	4	29	100	(168)
— Lapin lääni	9	6	4	7	4	2	9	15	9	4	31	100	(81)
Koko maa	9	3	6	8	9	4	7	14	8	6	26	100	
(1 000 henkeä) ...	(199)	(53)	(132)	(169)	(207)	(96)	(148)	(314)	(168)	(127)	(562)		(2 195)

Lähde: Työvoimatiedustelu.

¹⁾ Pl. Ahvenanmaa.

Vuosina 1975—78 työllinen työvoima väheni kaikissa lääneissä. Vuosien 1979—80 korkeasuhdanteessa työvoiman kysyntä kasvoi samoin kaikissa lääneissä. Selvästi voimakkaimin kasvu alkoi vuonna 1979 kehitysalueilla ja erityisesti II vyöhykkeen lääneissä. Etelä-Suomen työpaikkakasvu voimistui vasta vuonna 1980. Useimmissa lääneissä työvoiman kysyntä oli kuitenkin vielä vuonna 1980 pienempi kuin ennen talouden taantumaa (taulu 7).

Kehitysalueiden osuus teollisuuden työpaikkakasvusta oli vuosien 1979—80 korkeasuhdanteessa hieman suurempi kuin vuosien 1973

—74 korkeasuhdanteessa, jolloin kehitysalueiden osuus teollisuuden työpaikkakasvusta alkoi kohota.

Kehitysalueeläinien työpaikkakasvun myötä kasvoi myös työvoiman tarjonta voimakkaasti näissä lääneissä sekä vuosien 1973—74 että vuosien 1979—80 korkeasuhdanteissa. Kehitysalueiden I vyöhykkeen lääneissä työvoiman tarjonta kasvoi lievästi myös vuosien 1975—78 laskusuhdanteessa. Työvoiman tarjonnan kasvu on voimistunut vuonna 1980 myös Etelä-Suomessa ja erityisesti Uudenmaan läänissä.

Taulu 7. Työllinen työvoima ja koko työvoima suuralueittain vuosina 1975, 1978 ja 1980, 1 000 henkeä ja prosenttimuutos keskimäärin vuodessa

	1975	1978 1 000 henkeä	1980	Muutos	
				1975— 1978 %/vuosi	1978— 1980
<i>Uudenmaan lääni</i>					
Työllinen työvoima yhteensä	565	549	574	— 0,9	2,3
alkutuotanto	19	15	17	— 7,0	6,7
jalostus	188	168	169	— 3,5	0,3
palvelut	358	366	388	0,7	3,0
Työvoima	571	571	587	0,0	1,4
<i>Muu Etelä-Suomi¹⁾</i>					
Työllinen työvoima yhteensä	815	757	793	— 2,4	2,4
alkutuotanto	112	85	79	— 8,0	— 3,5
jalostus	345	311	330	— 3,3	3,0
palvelut	358	361	384	0,3	3,2
Työvoima	832	819	835	— 0,5	1,0
<i>II vyöhykkeen kehitysalueet²⁾</i>					
Työllinen työvoima yhteensä	517	473	510	— 2,8	3,9
alkutuotanto	127	100	99	— 7,1	— 0,5
jalostus	168	152	167	— 3,2	4,9
palvelut	222	221	243	— 0,1	5,0
Työvoima	530	515	537	— 0,9	2,1
<i>I vyöhykkeen kehitysalueet³⁾</i>					
Työllinen työvoima yhteensä	324	305	326	— 1,9	3,4
alkutuotanto	71	58	60	— 6,1	1,7
jalostus	97	87	94	— 3,4	4,0
palvelut	156	160	172	0,8	3,7
Työvoima	339	348	356	0,9	1,1
<i>Koko maa</i>					
Työllinen työvoima yhteensä	2 221	2 084	2 203	— 2,0	2,8
alkutuotanto	329	258	255	— 7,2	— 0,6
jalostus	798	718	761	— 3,3	3,0
palvelut	1 094	1 108	1 187	0,4	3,6
Työvoima	2 272	2 253	2 315	— 0,3	1,4

Lähde: Työvoimatiedustelu.

¹⁾ Turun ja Porin, Hämeen ja Kymen läänit.²⁾ Ahvenanmaa, Mikkelin, Kuopion, Keski-Suomen ja Vaasan läänit.³⁾ Pohjois-Karjalan, Oulun ja Lapin läänit.

Työttömyysaste oli vuonna 1980 korkein Lapin, Pohjois-Karjalan ja Oulun lääneissä (taulu 8). Lapin läänin työttömyysaste oli yli kaksinkertainen koko maan keskiarvoon verrattuna. Kehitysalueiden työvoiman tarjonnan voimakkaasta kasvusta johtuen eivät erot alueellisissa työttömyysasteissa ole merkittävästi kaventu-

neet. Työttömien määrästä oli Etelä-Suomen läänien osuus vuonna 1980 hieman alle puolet.

Vuoden 1980 jälkipuoliskolla työttömyyden väheneminen hidastui useimmissa lääneissä. Vuoden 1981 alkuneljänneksellä työttömyys kasvoi mm. Lapin, Pohjois-Karjalan ja Kymen lääneissä.

Taulu 8. Työttömyysaste¹⁾ ja työttömien määrä alueittain vuosina 1978—80, % ja 1 000 henkeä

Alue	Työttömyysaste			Työttömien määrä		
	1978	1979	1980 ²⁾	1978	1979	1980 ²⁾
Uudenmaan lääni	3,8	3,4	2,3	22	19	13
Muu Etelä-Suomi	7,6	6,2	5,0	62	51	42
— Turun ja Porin lääni	7,0	6,2	4,6	24	21	16
— Hämeen lääni	7,4	6,0	5,1	24	19	17
— Kymen lääni	8,6	6,5	5,4	14	11	9
II vyöhykkeen kehitysalueeläinit	8,2	6,3	5,0	42	33	27
— Ahvenanmaa	2,7	1,8	0,9	0	0	0
— Mikkelin lääni	9,1	7,5	6,5	9	7	7
— Kuopion lääni	10,2	8,6	6,0	12	10	7
— Keski-Suomen lääni	10,1	7,2	5,4	10	8	6
— Vaasan lääni	5,8	4,1	3,3	11	8	7
I vyöhykkeen kehitysalueeläinit	12,4	10,2	8,4	43	36	30
— Pohjois-Karjalan lääni	11,4	9,2	7,6	9	7	6
— Oulun lääni	11,8	9,8	8,1	21	18	15
— Lapin lääni	14,7	11,9	10,4	13	11	9
Koko maa	7,5	6,1	4,8	169	139	112

Lähde: Työvoimatiedustelu.

¹⁾ Työttömien osuus työvoimasta.²⁾ Ennakkotieto.

3. Alueellisen talouskehityksen näkymiä

3.1. Lyhyen aikavälin näkymiä

Taloudellinen laskusuhdanne taittui vuoden 1979 kynnyksellä, jolloin työttömien työnhakijoiden määrä kääntyi laskuun. Syvän taloudellisen laman jälkeen tuotanto kasvoi erittäin nopeasti vuosina 1979 ja 1980, 7 % ja 5 %. Nykyisessä korkeasuhdanteessa työttömyysaste on kuitenkin jäänyt 3 prosenttiyksikköä suuremmaksi kuin edellisessä korkeasuhdanteessa. Ajanjaksona 1974—80 — suhdannehuipusta suhdannehuippuun — tuotannon kasvu oli keskimäärin 3 prosenttia eli sama kuin tuottavuuden kasvu. Tänä aikana tapahtunut työvoiman tarjonnan lisäys jäi siten työllistämättä.

Noususuhdanne alkoi hieman varhemmin kehitysalueeläneissä sekä Kymen läänissä näiden metsäteollisuusvaltauuden vuoksi. Viime laman aikana kehitysalueiden metsäteollisuuden käyttöaste oli myös muuta maata suurempi lähinnä uudenaikaisemman tuotantokoneiston ansiosta.

Taloudellisen toimeliaisuuden vilkastuminen välittyi nopeasti rakennustoimintaan koko maassa. Rakennustoiminta on jatkunut Etelä-Suomessa vireänä myös vuonna 1981. Korkeasuhdanne jatkuneekin suhteellisesti voimakkaampana ja pitempään teollistuneissa lääneissä kuin kehitysalueeläneissä.

Taloudellisen taantuman arvioidaan olevan lyhytaikainen. Kansainvälisen kilpailukykyimme samoin kuin tuotteidemme maailmanmarkkinaosuuksien kehityksen arvioidaan säilyvän tyydyttävänä. Useimpiin läntisiin kilpailijamaihin verrattuna olemme sikäli paremmassa asemassa, ettei meillä ole yhtä suuria tuotantorakenteen vanhentumiseen ja kilpailukyvyyn puutteeseen liittyviä ongelmia.

Tuotannon arvioidaan kasvavan 2—3 % vuonna 1981. Metalliteollisuudessa ja talonrakennustoiminnassa tuotanto lisääntyy, mutta supistuu metsäteollisuudessa. Metalliteollisuuden kasvua tukee idänkaupan ohella mm. paperiteol-

lisuuden suurten investointihankkeiden pitkä rakennusaika. Vuonna 1982 kiinteiden investointien ennustetaan supistuvan niiden kasvettua kolmena peräkkäisenä vuonna yhteensä lähes neljänneksen. Vuonna 1982 tuotannon arvioidaan lisääntyvän 2 prosenttia. Kasvu ajoittuisi vuoden jälkipuoliskolle edellyttäen, että puunjalostusteollisuus elpyy.

Alueelliset elinkeinorakenne-erot vaikuttavat siihen, että alueelliset työllisyserot ilman erityistoimenpiteitä ilmeisesti suurenevät. Vuosien 1979—80 korkeasuhdanteessa on useita työllisyyspoliittisia toimenpiteitä jatkettu laajamittaisina. Tämä vaikeuttaa niiden lisäämistä tulevan taantuman aikana. Kehitysalueiden teollisuuden kasvun hidastuessa muuta maata aiemmin myös näiden alueiden yksityisen palvelusektorin työllistämismahdollisuudet heikenevät. Palveluelinkeinojen lisätyöllistämismahdollisuuksia kehitysalueilla kaventaa vielä osaltaan se, että 1970-luvun alussa aloitetut koulutuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon laajat uudistustoimet on pääosin toteutettu kehitysalueeläneissä. Alueellisten työllisyserojen kaventumiselle luonee edellytyksiä metsäteollisuuden arvioitu elpyminen vuoden 1982 jälkipuoliskolla.

3.2. Keskipitkän aikavälin näkymiä

Voimassa olevan alueellisen väestösuunnitteen taustalla olevissa työpaikkojen kehitysarvioissa on varsin laaja vaihteluväli tuotannon kasvuoletuksissa. Ylärajan mukainen kehitys perustuu 4,5 prosentin kokonaistuotannon keskimääräiseen vuosikasvuun ajanjaksolla 1979—85. Alarajan mukaisessa ennusteessa vastaava luku on 3,2 prosenttia. Vuosina 1979—80 tuotannon kasvu oli voimakasta ja niinpä vuosien 1981—85 kokonaistuotannon kasvutavoite olisi nopeamman vaihtoehdon mukaan 3,8 prosenttia ja hitaamman vaihtoehdon mukaan noin 2 prosenttia vuodessa. Sekä hallituksen touko-

kuussa antaman talouspoliittisen selonteon että valtiovarainministeriön tuoreimpien arvioiden mukaan kokonaistuotanto voisi Suomessa kasvaa 1980-luvun alkupuolella keskimäärin 3 prosenttia vuodessa. Ennakoitu kokonaistuotannon kasvu sijoittuisi siten mainittujen skenaarioiden väliin. Tämä kasvu ei kuitenkaan vielä riitä työttömyyden oleelliseen alentamiseen.

Viime vuosien tuotannon ja työvoiman kysynnän nopeasta kasvusta huolimatta työttömyys on säilynyt korkealla tasolla. Työvoiman kysynnän vilkastuminen on heijastunut työvoiman tarjonnan poikkeuksellisen voimakkaana kasvuna. Osittain kyseessä on suhdanneilmiö, kun vuosina 1976—78 patoutunut tarjontareservi on purkautunut. Tarjonnan kasvuun on vaikuttanut myös siirtolaisuustaseen kääntymisen positiiviseksi ja työkyvyttömiä määrän vähentyminen. Molemmat tekijät voivat lisätä työvoiman tarjontaa lähivuosina, ja tarjonnan kasvu voi muodostua nopeammaksi kuin suunnitteissa. Erityisesti Oulun ja Lapin lääneissä työvoiman tarjonnan kasvu voi jatkua nopeana väestörakenteen vuoksi. Työttömyyden vähentäminen suunnitteiden mukaisesti osoittautuneissa lääneissä vaikeaksi.

Ennakoitu noin 3 prosentin kokonaistuotannon vuosikasvu edellyttää viennin ja teollisuustuotannon tätä nopeampaa kasvua. Suotuisakaan tuotannon kehitys ei kuitenkaan lisänne teollisuuden työvoiman tarvetta oleellisesti. Investointien painopisteen arvioidaan siirtyvän tuotavuutta kohottaviin uusinta- ja rationalisointi-investointeihin, joilla pyritään mm. uuden tuotantoteknologian käyttöönottoon. Vaikka tuotantomenetelmien muutos hidastaa teollisuuden työvoiman kysynnän kasvua, se samalla parantaa tuotannon kilpailukykyä ja turvaa työpaikkojen säilymistä.

Uusien tuotantomenetelmien käyttöönoton on arvioitu nopeutuvan myös työvaltaisessa kappalevarateollisuudessa sekä pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Suurimmat välittömät vaikutukset ilmenevät metalliteollisuudessa, missä sekä tuotannon että tuottavuuden kohottamismahdollisuudet nähdään hyviksi. Metalliteollisuus on keskittynyt Etelä- ja Länsi-Suomeen, mutta 1970-luvulla on tapahtunut lievää siirtymää kehitysalueille. Teknisen kehityksen alueelliset vaikutukset riippuvatkin siitä, minne uusi ja laajeneva tuotanto sijoittuu.

Teknisen kehityksen ei arvioida sinänsä lisäävän tuotannon keskittymistä. Tiedonvälityksen nopeutuminen ja automaattisen tietojen-

sittelyn kehittyminen voivat edistää tuotannon hajauttamista pienempiin yksiköihin. Toisaalta tiedollisen ja tutkimuspanoksen keskittyminen kehittyneille alueille voi houkutelaa näihin tukeutuvaa tuotannollista toimintaa samoille alueille.

Vaikka kehitysalueiden teollisuusrakenne on monipuolistunut ja vahvistunut, erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomi ovat edelleen merkittävästi riippuvaisia metsäteollisuuden kehityksestä. Metsäteollisuuden tuotantokoneiston uusiminen ja jalostusasteen kohottaminen pitää kilpailukyvyn hyvänä, mutta tuskin lisää välittömästi työpaikkoja. Eräiden malmikaivosten ehtyminen ja kannattavuuden heikkeneminen aiheuttaa lähinnä Itä- ja Pohjois-Suomessa huomattavia paikallisia työllisyys- ja palvelutaso-ongelmia, joiden torjuminen edellyttää erityistoimenpiteitä.

Vanhoilla teollisuusalueilla on viime vuosina syntynyt uudentyypisiä alueellisia ongelmia. Suurteollisuuden rationalisointi on aiheuttanut vaikeita työllisyshäiriöitä, sillä työpaikkojen menetyksiä ei ole voitu korvata mm. työvaltaisen pienen ja keskisuuren teollisuuden vähäisyyden vuoksi. Nämä ongelmat ovat heijastuneet koko yhdyskunnan kehitykseen. Selvimmin teollisuuden ongelmat ovat ilmenneet Kymen läänissä. Erityisesti paikkakunnat, jotka ovat riippuvaisia yhdestä yrityksestä tai tuotannonalasta, ovat tällaisten teollisuuden teollisuuden taantumailmiöiden uhan alaisia. Uudessa aluepoliittisessa lainsäädännössä on varauduttu myös tällaisten ongelmien aiheuttamiin toimenpidetarpeisiin.

Teollisuuden kehitysnäkömät näyttävät suotuisimmilta länsirannikon alueella, jossa tuotantorakenne on monipuolinen ja tuotantokoneisto uudenaikaista. Myös pieni ja keskisuuri teollisuus on ollut alueella perinteisesti runsasta, varsinkin Vaasan läänissä. Teollisuuden työvoima kasvaneekin edelleen jonkin verran tällä alueella. Myös täällä on erällä alueilla ennakoitavissa edellä tarkasteltuja taantumailmiöitä, varsinkin Pohjois-Satakunnassa ja Kemin—Tornion alueella.

Tasapainoisen alueellisen kehityksen turvaamista tukee pyrkimys kotimaisten energialähteiden hyväksikäyttöön. Vaikka puun ja turpeen osuus energialähteinä säilyykin vähäisenä, vaikutukset keskittyvät kehitysalueille ja ovat paikallisesti huomattavia. Myös energiansäästötoimenpiteet, jotka merkitsevät mm. peruskorjaustoiminnan laajentamista, tukevat työllisyyttä ja kohdentuvat alueellisesti tasaisesti.

Tärkeä osatekijä työllisyystilanteen viimeaikaisessa paranemisessa on ollut maa- ja metsätalouden työvoiman vähenemisen pysähtyminen. Työvoimatiedustelun mukaan maa- ja metsätalouden työvoima on vuoden 1978 jälkeen kasvanut tai pysynyt ennallaan lähes kaikissa kehitysalueelläänissä. Osasyyinä on ollut metsätalouden työllisyyden paraneminen, mutta myös maatalouden työllisyys on säilynyt hyvänä. Maataloustuotannon tasapainottamisongelmat ovat kuitenkin edelleen suuret, ja erityisesti maidon ylituotannon rajoittaminen voi vaikuttaa alueelliseen kehitykseen. Maidon tuotannon merkitys on eräissä osissa kehitysalueita suuri. Mikäli maidon tuotannon supistumisen vaikutusta työllisyyden heikentymiseen ei voida korvata muilla toimenpiteillä, voivat alueelliset työllisyysongelmat pahentua.

Tuotannon rakennemuutosten toteuttaminen tapahtuu luontevasti maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoksen yhteydessä. Sukupolvenvaihdon helpottamiseen tähtäävissä järjestelyissä olisi kiinnitettävä huomiota rakennepoliittisten tavoitteiden toteuttamiseen. Maaseudun työllisyyden kannalta myös maatalouden sivuelinkeinojen merkitys on huomattava.

Koko palvelusektorin työllisyyskehitys on ollut alueellisesti suhteellisen tasaista. Suunnitteiden työpaikka-arvioissa oletettiin, että työpaik-

kojen kasvu jakautuu eri alueille suunnilleen niiden väestöpohjan mukaisesti. Kaupan ja yksityisten palveluiden työllisyyden kasvu on keskittynyt Uudellemaalle ja suurimpiin taajamiin maan muissa osissa. Julkisten palvelujen kehittäminen on kuitenkin tasoittanut alueellista keskittymistä, koska useiden laajojen uudistusten toteuttaminen on aloitettu kehitysalueilla.

Palveluelinkeinojen alueelliseen kehitykseen vaikuttaa teollisuuden ja alkutuotannon työllisyyskehitys. Vaikka palveluelinkeinoissa työpaikkojen kokonaisuus muodostuu suurimmaksi, niiden kasvumahdollisuudet kullakin alueella riippuvat oleellisesti alueen väestön ja peruselinkeinojen kehityksestä. Valtaosa palvelutuotannosta määräytyy alueen ostovoiman ja väestörakenteen perusteella. Myös palvelualoilla uuden teknologian käyttöönotto hidastaa työvoimatarpeen kasvua.

Lähivuosien taloudellisten kehitysnäkymien mukaan tuotannon kasvu ei välttämättä paranna koko maan työllisyystilannetta siinä määrin kuin suunnitteiden ylärajan vaihtoehdossa edellytettiin. Alueellisesti työttömyys voi säilyä tavoitteita suurempana erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomessa. Myös Kymen läänin väestö- ja työllisyyskehitys uhkaa muodostua arvioitua heikommaksi.

4. Valtiontalouden alueelliset vaikutukset

4.1. Valtiontalouden alueellinen kohdentuminen viime vuosina

Selvimmän aluepoliittisten tavoitteiden toteuttamiseen pyritään ns. aluepoliittisilla erityistoimenpiteillä. Niitä ovat kehitysalueiden tuotantotoiminnan tukemisesta annetun lain mukaiset investointi-, käynnistys- ja koulutusavustukset, alueellinen kuljetustuki, kehitysalueiden tuotantotoiminnan edistämiseksi myönnettävät veronhuojennukset, Kehitysalue-rahasto Oy:n toiminta, valtion virastojen ja laitosten hajajoittaminen sekä tehtävien ja toimivallan hajauttaminen.

Aluepoliittiset tavoitteet ovat lisäksi oleellisia useiden markkamäärältään merkittävien valtion menojen kohdentamisessa. Niitä ovat erityisesti maatalouden alueellinen tuki, valtion asuntolainat, valtion työmäärärahat sekä kunnille ja yksityisille työttömyyden lieventämiseen myönnettävät avustukset. Myös valtion investointirahaston lainoituksen kohdentamisessa on aluepolitiikalla merkitystä. Viime aikoina on julkisten toimenpiteiden tehoa pyritty parantamaan ns. alueellisilla erityisprojekteilla.

Toimenpiteisiin, jotka määräytyvät pääasiassa muiden kuin alueellisten näkökohtien perusteella, kuuluvat monet julkiset palvelut ja sellaiset sosiaaliset tulonsiirrot, jotka myönnetään perheeseen tai yksilöön liittyvien kriteerien perusteella asuinpaikasta riippumatta.

Valtiontalous kokonaisuutena vaikuttaa läänien välisiä yleisiä kehittyneisyyseroja tasaavasti. Valtion tulojen ja menojen alueellista jakautumista koskevan Tilastokeskuksen selvityksen mukaan kehitysalueellisten osuus alueellistetuista valtion budjettitalouden menoista oli vuonna 1978 selvästi suurempi kuin näiden läänien osuus valtion tuloista. (Taulu 10)¹⁾

I vyöhykkeen kehitysalueellisten osuus valtion menoista oli selvästi myös niiden väestöosuutta suurempi. II vyöhykkeen kehitysalueellisten ja Uudenmaan läänin osuus valtion menoista oli lähes samansuuruinen kuin niiden väestöosuus, mikäli alueellistamatta jääneiden valtion menojen oletetaan jakaantuvan alueellisesti väkiluvun mukaan. Turun ja Porin, Hämeen sekä Kymen läänien osuus valtion menoista oli sitä vastoin huomattavasti niiden väestöosuutta pienempi. Kokonaisuuden osuudesta kohti olivat suurimmat Lapin läänissä¹⁾ (noin 9 500 mk) ja pienimmät Hämeen läänissä (noin 5 600 mk). Väkiluku muodostaa sinänsä vain yhden, jokseenkin karkean vertailupohjan.

Erityisesti kehitysalueellisiin kohdistuivat siirrot kunnille, siirrot elinkeinoelämälle eli tukipalkkiot sekä osittain reaalijoitukset (taulu 11). Kehitysalueellaisissa kuntien valtionapujen osuus oli yli 10 prosenttiyksikköä suurempi kuin väestöosuus. Kuntien valtionapujen suuruus kehitysalueellaisissa johtuu pääasiassa kuntien kantokykyluokituksesta.

Elinkeino toiminnan tukipalkkioiden osuus oli kehitysalueellaisissa samoin yli 10 prosenttiyksikköä väestöosuutta suurempi (ottamatta huomioon lääneittäin erittelemättömiä menoja). Tähän vaikuttaa varsinkin aluepoliittisten erityistoimenpiteiden osuus. Myös maa- ja metsätalouteen kohdistuvien siirtomenojen osuus oli kehitysalueellaisissa suurempi kuin väestöosuus näiden alueiden maa- ja metsätalousvaltaisuu- den takia. Etelä-Suomessa Kymen läänin lukuun ottamatta valtion tuki maa- ja metsätaloudelle oli kuitenkin selvästi suurempi kuin näiden läänien osuus maa- ja metsätalouden työvoimasta. Maa- ja metsätalouteen kohdistuu pääosa (n.

¹⁾ Ahvenanmaalla menot olivat noin 11 000 mk asukasta kohti, mutta Ahvenanmaata ei voida pitää erityisolosuhteidensa vuoksi vertailukelpoisena muiden läänien kanssa.

¹⁾ Vastaava selvitys tehdään seuraavaksi vuodelta 1980.

Taulu 10. Valtion budjettitalouden menojen ja tulojen jakautuminen alueittain vuonna 1978

Alue	Väkiluku %-osuus	Valtion menot %-osuus	Valtion tulot %-osuus
Uudenmaan lääni	23,4	20,9	23,9
Muu Etelä-Suomi	35,9	25,8	26,5
— Turun ja Porin lääni	14,7	10,7	10,9
— Hämeen lääni	13,9	9,7	10,1
— Kymen lääni	7,3	5,4	5,5
II vyöhykkeen kehitysalueellaanit	24,2	21,8	15,7
— Ahvenanmaa	0,5	0,7	0,4
— Mikkelin lääni	4,4	3,7	2,8
— Kuopion lääni	5,3	4,9	3,4
— Keski-Suomen lääni	5,1	4,7	3,4
— Vaasan lääni	9,0	7,8	5,7
I vyöhykkeen kehitysalueellaanit	16,5	17,4	10,9
— Pohjois-Karjalan lääni	3,7	3,7	2,3
— Oulun lääni	8,7	8,9	5,6
— Lapin lääni	4,1	4,8	3,0
Ulkomaat		2,6 ¹⁾	8,9 ²⁾
Erittelemätön		11,6 ³⁾	14,1 ⁴⁾
Yhteensä	100,0	100,0	100,0
— milj. mk		38 430	40 291

Lähde: Valtion tulot ja menot lääneittäin 1978. Tilastokeskuksen tutkimuksia n:o 69, 1981.

- ¹⁾ Sisältää lähinnä valtion ulkomaisen velan korot ja kuoletukset, kansainvälisen kehitysyhteistyön menot sekä ulkomailla olevien edustustojen menot.
- ²⁾ Sisältää lähinnä valtion ulkomaisen lainanoton.
- ³⁾ Merkittävimpiä lääneittäin erittelemättä jääneitä menoja ovat valtion kotimaisen velan korot ja kuoletukset, valtaosa koneiden, kaluston ja kuljetusvälineiden hankintamenoista, siirrot budjetin ulkopuolisiin rahastoihin sekä puolustusvoimien perushankintamenot.
- ⁴⁾ Merkittävimmät lääneittäin erittelemättömät tulot ovat valtion kotimainen lainanotto, tuontitullin, tuonnin tasausveron ja vakuutusmaksuveron tuotto, osa liikevaihtoveroa sekä posti- ja telelaitoksen ylijäämä.

80 %) elinkeinoelämän edistämiseen tarkoitettuista valtionavuuista.

Valtion reaalisijoitukset olivat väestöosuutta selvästi suuremmat ainakin I vyöhykkeen kehitysalueellaaneissa. Väestöosuutta vähäisemmiksi valtion investoinnit jäivät Turun ja Porin sekä Hämeen lääneissä.

Väkilukuun verrattuna alueellisesti tasaisemmin jakaantuivat valtionavut kotitalouksille sekä valtion lainananto ja muut finanssisijoitukset. Asuntolainojen osuus valtion finanssisijoituksista on noin 70 prosenttia.

Valtion kulutusmenot kohdistuivat voimakkaasti Uudenmaan lääniin valtionhallinnon pääkaupunkiin keskittymisen vuoksi. Palkkausmenojen osuus kulutusmenoista on lähes 60 %.

Väestöpohjaan suhteutettuna kulutusmenot olivat muita läänejä selvästi suuremmat myös Keski-Suomen ja Lapin lääneissä.

Valtion tuloista kertyi suhteellisesti eniten Uudenmaan läänistä, jonka maksama tulo-osuus oli hieman suurempi kuin sen väestöosuus. Eriytyisen suuri oli Uudenmaan osuus tulo- ja varallisuusverosta, mikä johtuu mm. läänin korkeasta työvoimaosuudesta sekä korkeasta tulo- ja varallisuustasosta. Uudenmaan läänistä kertyi valtion tuloja asukasta kohti noin 8 700 markkaa. Vähiten valtion tuloja asukasta kohti oli Pohjois-Karjalassa (noin 5 300 mk). Kehitysalueellaaneista kertyi valtion tuloja suhteellisesti eniten Lapin läänistä (noin 6 200 mk asukasta kohti).

Taulu 11. Valtion budjettitalouden menojen jakautuminen alueittain vuonna 1978

	Kulutus- menot	Valtion- avut kunnille	Valtion- avut elinkeino- elämälle	Valtion- avut koti- talouksille ym.	Muut siirrot ¹⁾	Reaali- sijoit- ukset	Finanssi- sijoit- ukset ²⁾	Muut menot ³⁾	Menot yhteensä
	%-osuus	%-osuus	%-osuus	%-osuus	%-osuus	%-osuus	%-osuus	%-osuus	%-osuus
Uudenmaan lääni	34,3	18,0	8,0	20,2	14,7	17,5	21,9	0,6	20,9
Muu Etelä-Suomi	25,5	29,9	30,9	30,1	15,2	16,8	29,8	1,1	25,8
— Turun ja Porin lääni ..	10,1	12,3	15,9	12,5	4,2	6,1	12,4	0,3	10,7
— Hämeen lääni	9,7	11,4	9,8	11,5	6,5	6,7	11,5	0,3	9,7
— Kymen lääni	5,7	6,2	5,2	6,1	4,5	4,0	6,0	0,5	5,4
II vyöhykkeen kehitys- alueläänit	16,6	28,8	30,7	22,7	14,5	20,0	22,8	0,9	21,6
— Ahvenanmaa	0,2	2,5	0,5	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,7
— Mikkelin lääni	2,6	4,9	5,1	4,4	3,5	2,8	3,9	0,1	3,7
— Kuopion lääni	3,8	6,3	6,8	5,4	3,2	4,4	5,4	0,1	4,9
— Keski-Suomen lääni	4,9	5,3	4,1	4,9	3,2	5,1	5,4	0,5	4,7
— Vaasan lääni	5,1	9,8	14,2	7,8	4,6	7,5	8,1	0,2	7,8
I vyöhykkeen kehitys- alueläänit	14,2	22,4	20,8	18,0	11,3	21,5	18,0	1,1	17,4
— Pohjois-Karjalan lääni ..	2,8	4,4	5,0	4,0	2,9	4,6	3,6	0,3	3,7
— Oulun lääni	7,4	11,6	10,9	9,5	5,2	9,6	9,5	0,6	8,9
— Lapin lääni	3,9	6,4	4,9	4,5	3,2	7,3	4,9	0,2	4,8
Ulkomaat	1,9	0,0	0,0	0,2	10,0	0,1	1,4	35,0	2,6
Erittelemätön	7,4	1,0	9,5	8,6	34,4	24,4	5,8	61,5	11,6
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
— milj. mk	10 475	7 830	4 725	5 344	2 541	3 375	2 784	1 357	38 430
— %-osuus	(27,3)	(20,4)	(12,3)	(13,9)	(6,6)	(8,8)	(7,2)	(3,5)	(100,0)

¹⁾ Sisältää mm. siirrot tulo- ja menoarvion ulkopuolisiin rahastoihin sekä valtion liikeyritysten lisärahoitustarpeen.

²⁾ Sisältää mm. lainat kunnille ja kuntainliitoille, elinkeinoelämälle ja kotitalouksille sekä valtionyhtiöiden osakepääoman korotukset.

³⁾ Sisältää mm. valtionvelan korot ja kuoletukset.

Taulu 12. Valtion budjettitalouden tulojen jakautuminen alueittain vuonna 1978

	Tulo- ja varall.- verot	Liike- vaihdon per.kann. verot	Muut verot ja veroluont. tulot	Muut ¹⁾ tulot	Tulot yhteensä
	%-osuus	%-osuus	%-osuus	%-osuus	%-osuus
Uudenmaan lääni	38,2	21,8	23,8	11,5	23,9
Muu Etelä-Suomi	32,8	32,8	31,0	7,9	26,5
— Turun ja Porin lääni	13,4	13,8	12,6	3,2	10,9
— Hämeen lääni	12,8	12,3	11,9	2,9	10,1
— Kymen lääni	6,6	6,7	6,5	1,8	5,5
II vyöhykkeen kehitysalueet	17,5	20,5	18,5	5,0	15,7
— Ahvenanmaa	0,6	0,4	0,4	0,2	0,4
— Mikkelin lääni	3,1	3,5	3,4	0,9	2,8
— Kuopion lääni	3,7	4,4	4,1	1,1	3,4
— Keski-Suomen lääni	3,9	4,2	4,1	1,1	3,4
— Vaasan lääni	6,2	8,0	6,5	1,7	5,7
I vyöhykkeen kehitysalueet	11,5	13,9	13,3	4,4	10,9
— Pohjois-Karjalan lääni	2,4	3,0	2,8	0,9	2,3
— Oulun lääni	6,1	7,1	6,9	2,1	5,6
— Lapin lääni	3,0	3,8	3,6	1,4	3,0
Ulkomaat		1,0		37,2	8,9
Erittelemätön		9,9	13,4	33,9	14,1
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
— milj. mk	9 549	9 917	11 437	9 388	40 291
— %-osuus	(23,7)	(24,6)	(28,4)	(23,3)	(100,0)

¹⁾ Sisältää valtion lainanoton, sekalaiset tulot, korko- ja osinkotulot sekä tulot valtion liikeyrityksistä.

Valtion menojen ja tulojen alueellisesta jakautumasta kokonaisuutena vuoden 1978 jälkeen ei ole käytettävissä tietoa. Mainittu jakautuma muuttunee kuitenkin verrattain hitaasti läänien välillä. Esim. valtion työmäärärahojen alueellisessa jakautumassa on tapahtunut viime

vuosina vain vähäisiä muutoksia (taulu 13). Suhteessa väestö- ja työvoimaosuuksiin työmäärärahat kohdistuvat keskimääräistä enemmän kehitysalueeläineihin ja erityisesti I vyöhykkeen lääneihin.

Taulu 13. Valtion työmäärärahat alueittain hyväksytyjen ohjelmien mukaan vuosina 1978—80¹⁾

Alue	1978 %-osuus	1979 %-osuus	1980 %-osuus
(Helsingin työvoimapiiri) ²⁾	(17,7)	(17,5)	(17,8)
(Muu Etelä-Suomi)	(24,3)	(24,0)	(24,3)
(— Turun työvoimapiiri)	(6,5)	(6,4)	(6,6)
(— Tampereen työvoimapiiri)	(8,5)	(8,1)	(8,2)
(— Kouvolan työvoimapiiri)	(9,3)	(9,5)	(9,5)
II vyöhykkeen kehitysalueläinit	27,0	27,8	26,7
— Mikkelin lääni	5,1	5,6	5,4
— Kuopion lääni	6,3	6,2	6,8
— Keski-Suomen lääni	6,1	6,0	5,4
— Vaasan lääni	9,6	10,0	9,1
I vyöhykkeen kehitysalueläinit	27,1	27,3	27,4
— Pohjois-Karjalan lääni	5,3	5,0	4,6
— Oulun lääni	11,5	11,4	12,2
— Lapin lääni	10,3	10,9	10,6
Erittelemätön	3,9	3,4	3,8
Yhteensä	100,0	100,0	100,0
— milj. mk	4 683	5 051	5 159

¹⁾ Luvut tarkoittavat työohjelmaan merkittyjä määrärahoja. Työohjelma sisältää kunkin vuoden talonrakennus- sekä maa- ja vesirakennustöihin käytettävissä olevat työmäärärahat korjaus- ja kunnossapitotöiden määrärahat mukaan luettuina, sekä sen osan aikaisempien vuosien siirtomäärärahoista, joka tulee käyttöön ao. vuonna. Työmäärärahojen toteutunut käyttö on jäänyt vuosittain jossain määrin työohjelmissa ohjelmoitua käyttöä pienemmäksi. Taulussa luvut osoittavat kuitenkin likimääräisesti myös määrärahojen todellisen käytön alueellista jakautumaa.

²⁾ Helsingin työvoimapiiri käsittää Uudenmaan läänin Artjärven ja Orimattilan kuntia lukuun ottamatta sekä Hämeen läänistä Hausjärven, Lopen ja Riihimäen kunnat.

Kauppa- ja teollisuusministeriön myöntämien aluepoliittisten avustusten osuus valtion tulo- ja menoarviosta oli vuosina 1976—79 keskimäärin noin 0,5 prosenttia. Vuonna 1980 tämä osuus on kohonnut noin 0,9 prosenttiin. Kehitysaluerahaston myöntämä budjetin ulkopuolinen lainoitus on vuosittain ollut samaa suuruusluokkaa. Lisäksi on otettava huomioon aluepoliittiset veronhuojennukset, joiden merkitys on arvioiden mukaan lähes samaa luokkaa kuin avustusten. Myös osa työvoimaministeriön kautta suuntautuvista avustuksista on rinnastettavissa aluepoliittisiin erityistoimenpiteisiin.

Aluepoliittisten avustusten samoin kuin Kehitysaluerahaston lainoituksen vuosittaiseen kehitykseen on vaikuttanut selvästi talouden ja eri-

Taulu 14. Aluepoliittinen rahoitus vuosina 1976—80

Vuosi	KERA:n lainat milj. mk	KTM:n avustukset ¹⁾ milj. mk
1976	202	230
1977	276	260
1978	277	271
1979	389	357
1980	453	471

¹⁾ Kauppa- ja teollisuusministeriön myöntämät investointi-, käynnistys- ja koulutusavustukset, alueellinen kuljetustuki sekä kehitysalueiden teollisten yritysten korkotuki.

tyisesti investointien suhdannekehitys. Laskusuhdanteessa vuosina 1975—78 investoinnit taantuivat ja myös aluepoliittisen rahoituksen kasvu pysähtyi. Investointien elpymässä vuosina 1979—80 aluepoliittinen rahoitus kasvoi voimakkaasti.

Nykyisten aluelakien voimassa ollessa aluepoliittisella lainoituksella on vaikutettu noin 40 000 ja avustuksilla hieman yli 41 000 uuden työpaikan syntymiseen kehitysalueille. Kokonaisvaikutus on kuitenkin liian suuri, sillä huomattava osa hankkeista saa sekä aluepoliittista avustusta että lainarahoitusta ja osa hakemuksissa ilmoitetuista työpaikoista jää toteutumatta. Tästä huolimatta aluepoliittisten toimenpiteiden

osuus oli merkittävä kehitysalueiden teollisuuden uusien työpaikkojen syntymiselle, sillä aluepoliittisella rahoituksella on vaikutettu vähintään puoleen kehitysalueiden teollisuuden uusista työpaikoista.

Eniten aluepoliittista rahoitusta suhteessa väestöpohjaan ja olemassa olevaan teollisuuteen vuosina 1976—80 saivat I vyöhykkeen läänit. Näissä lääneissä aluepoliittinen rahoituspanos myös uutta työpaikkaa kohti oli selvästi muita läänejä suurempi. Aluepoliittinen rahoitus uutta työpaikkaa kohden oli pienin Mikkelin ja Vaasan lääneissä. Eniten uusia työpaikkoja suhteessa väestöpohjaan ja olemassa olevaan teollisuuteen syntyi Vaasan läänissä.

Taulu 15. Aluepoliittinen rahoitus lääneittäin ja suuralueittain vuosina 1978—80

	Lainat ¹⁾ %-osuus		Avustukset ²⁾ %-osuus			
	1978	1979	1980	1978	1979	1980
Uudenmaan lääni	—	1	1	—	—	—
Muu Etelä-Suomi	7	9	7	5	7	6
— Turun ja Porin lääni	5	5	4	4	6	4
— Hämeen lääni	2	3	2	1	1	2
— Kymen lääni	—	1	1	—	—	—
II vyöhykkeen kehitysalueen läänit	48	55	49	40	41	37
— Ahvenanmaa	1	2	1	—	—	—
— Mikkelin lääni	11	9	10	9	7	5
— Kuopion lääni	9	15	10	9	10	7
— Keski-Suomen lääni	8	12	11	5	10	15
— Vaasan lääni	19	17	17	17	14	10
I vyöhykkeen kehitysalueen läänit	45	35	43	55	52	57
— Pohjois-Karjalan lääni	13	10	10	19	7	13
— Oulun lääni	20	14	21	21	29	28
— Lapin lääni	12	11	12	15	16	16
Yhteensä %	100	100	100	100	100	100
— milj. mk	277	389	453	150	199	337

¹⁾ KERAn myöntämät investointi- ja käyttöpääomalinat.

²⁾ Investointi-, käynnistys- ja koulutusavustukset.

4.2. Valtion aluepoliittisten toimenpiteiden mahdollisuudet lähivuosina

Voimassa olevan aluepoliittisen lainsäädännön aikana aluepoliittisten tavoitteiden huomioon ottaminen yhteiskuntapolitiikassa on lisääntynyt. Alueellinen kehitys onkin tasapainottunut huomattavasti. Puitteet alueelliselle kehitykselle luo

toisaalta paljolti yleinen taloudellinen kehitys ja keskeisten aluepoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttaa yleinen talouspolitiikka. Aluepolitiikalla pyritään puolestaan tukemaan myös talouspoliittisten tavoitteiden toteutumista mm. parantamalla eri alueiden omien luonnonvarojen, työvoiman ja muiden tuotantotekijöiden hyväksikäyttöä.

Julkisen talouden on tulevaisuudessa sopeutettava toimintansa olennaisesti hitaammin kehittyviin rahoitusmahdollisuuksiin kuin 1960- ja 1970-luvuilla. Hallituksen 5.5.1981 eduskunnalle antamassa talouspoliittisessa selonteossa lähdetään bruttokansantuotteen keskimäärin 3 prosentin kasvuvarion pohjalta siitä, että jos bruttoveroaste säilyisi lähivuosina muuttumattomana eikä lainanottoa olennaisesti lisättäisi, julkisten menojen määrän kasvun olisi jätävä vajaan 3 prosenttiin vuodessa ottaen huomioon hintasuhteiden muutokset. Kun kunnallistalouden ja sosiaaliturvarahastojen menot vaativat kasvusta osansa, ei valtion menojen volyymi tällöin saisi kasvaa kuin enintään 2 prosenttia vuodessa.

Valtaosa edellä mainitusta kasvuvarasta joudutaan käyttämään valtion velanhoitomenojen ja eläkkeiden kasvuun. Muita valtion menojen kasvualueita ovat lähivuosina perhepolitiikka, kansanterveysyö, tutkimus- ja tuotekehitys, energiapolitiikka ja kehitysyhteistyö. Selonteossa todetaan lisäksi, että työvoimapolitiittiset erityistoimet ovat edelleen tarpeen. Näiden toimien jatkuminen on voitava turvata finanssipoliittisten tavoitteiden puitteissa ja julkisten menojen rakennetta tarvittaessa muuttamalla. Tärkeää on mm. tehostaa toimia, joilla työttömyyden alueellisia eroja voidaan kaventaa. Elinkeinopolitiikassa pyritään turvaamaan tuotannollisten investointien riittävä taso. Julkisen sektorin tukitoimenpiteitä on selonteon mukaan kuitenkin kokonaisuutena rajoitettava ja kohdistettava niitä erityisesti tuotantorakenteen uudistamisen edistämiseen.

Aluepoliittisilla erityistoimenpiteillä pyritään osaltaan työllisyyden turvaamiseen ja tuotantorakenteen kehittämiseen. Ottaen huomioon mm. työttömyyden lisääntymisen uhan myös eräillä perinteisillä teollisuusalueilla, työllisyys- ja alue-

poliittisten toimenpiteiden tarve lisääntyy tulevaisuudessa.

Uudella aluepoliittisella lainsäädännöllä aluepoliittisia toimenpiteitä pyritäänkin tehostamaan. Erityistä huomiota kiinnitetään kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien alueiden elinkeinon toimintaedellytysten parantamiseen sekä uusien alueellisten ongelmien syntyminen estämiseen. Tällöin pyritään sekä tehostamaan aluepoliittisia erityistoimenpiteitä että lisäämään aluepoliittisten näkökohtien huomioonottamista päätöksenteossa yleensä.

Mahdollisuudet aluepoliittisten erityistoimenpiteiden rahoituksen olennaiseen lisäämiseen ovat lähivuosina vähäiset. Aluepolitiikan tehoa voidaan tältä osin lisätä lähinnä suuntaamalla tukea uudelleen heikompien alueiden hyväksi ja painottamalla muuta kuin perinteistä avustusmuotoista tukea. Kehitysalueyritysten tietotaidon kehittämistä tukemalla lienee mahdollista päästä aluepoliittisesti merkittäviin tuloksiin muita tukimuotoja suhteellisesti pienemmällä rahoituksella. Uudessa aluelainsäädännössä onkin uutena toimenpiteenä kehittämisavustus. Kehitysalue rahasto Oy:lle esitetty oikeus oma-velkaisten takausten myöntämiseen sekä ilman vakuutta myönnettävien lainojen piirin laajentaminen merkitsevät aluepoliittisen tuen laajentamista ilman vastaavaa välitönsä julkisen rahoituksen tarvetta.

Mahdollisuudet aluepoliittisten näkökohtien olennaiseen korostamiseen muissa valtion toimenpiteissä ovat rajoitetut, koska tämä johtanee ennen pitkään tavoiteristiriitojen lisääntymiseen julkisten palvelujen toiminnallisten ja aluepoliittisten kehittämistavoitteiden välillä. Aluepoliittisten toimenpiteiden tehostamiseen onkin pyrittävä ennen muuta siltä osin kuin toimenpiteet ovat sopusoinnussa myös keskeisten talouspoliittisten ja toiminnallisten tavoitteiden kanssa.

5. Yhteenvedo ja johtopäätöksiä

Alueelliset erot pienenivät 1970-luvun loppupuolella. Alueellisen talouskehityksen tasapainottumista kuvaa mm. se, että läänien bruttokansantuoteosuudet ovat lähestyneet läänien väestöosuuksia. Erityisesti II vyöhykkeen kehitysalueeläineissä kehitys oli monissa suhteissa suotuisaa. I vyöhykkeen läänien asema pysyi edelleen ongelmallisena erityisesti suuren työttömyyden vuoksi. Muun Etelä-Suomen kuin Uusimaan kehitys heikkeni suhteessa II vyöhykkeeseen. Toimeentulossa ja työllisyydessä on kuitenkin jatkuvasti huomattavia alueellisia eroja.

Alueellisessa kehityksessä on huomattavia eroja myös vyöhykkeiden sisällä. Vaasan läänin väkiluku on kasvanut väestösuunnitetta nopeammin, kun taas Mikkelin läänin väestönkehitys on ollut muuta II vyöhykettä heikompaa. Lapin lääni erottautuu selvästi muita läänejä heikomman väestö- ja työllisyyskehityksensä vuoksi. Läänin työttömyysaste oli vuonna 1980 yli kaksinkertainen koko maahan verrattuna. Työttömien määrästä on toisaalta jatkuvasti noin puolet Etelä-Suomessa. Etelä-Suomessa Kymen läänin sekä väestö- että talouskehitys on ollut muita alueen läänejä selvästi heikompaa.

Työttömyyden alueelliset erot ovat eräiltä osin kasvaneet korkeasuhdanteessa, jolloin työttömyys koko maassa on tuntuvasti vähentynyt. Vuosina 1978—80 I vyöhykkeen kehitysalueeläinien osuus työttömistä työnhakijoista on kasvanut. Myös muun Etelä-Suomen osuus on nousut hiukan. Sen sijaan II vyöhykkeen kehitysalueeläinien ja Uudenmaan läänin työttömyys on vähentynyt koko maata nopeammin.

Aluepoliittisten toimenpiteiden lisäksi valtiontalous kokonaisuutena vaikuttaa läänien välisiä yleisiä kehittyneisyyseroja tasaavasti. Alueellinen kehitys on kuitenkin läheisesti sidoksissa yleiseen taloudelliseen kehitykseen.

Työvoiman tarjonnan ja kysynnän näkymien perusteella ongelmallisimmalta näyttää I kehitysaluevyöhykkeen kehitys. Alueellisten väestö- ja talousongelmien lisääntyminen on mahdollista pienemmillä alueilla ja yksittäisillä paikkakunnilla myös Etelä-Suomessa ja erityisesti Kymen läänissä.

Keskipitkän aikavälin kokonaistaloudellisissa kehitysarvioissa on lähdetty keskimäärin 3 prosentin mahdollisesta talouskasvusta. Mainitun kasvun vallitessa työttömyys ei vielä olennaisesti pieneneisi nykytasolta. Työllisyyden alueelliset erot eivät tällöin myöskään merkittävästi vähentyne ilman uusia toimenpiteitä. Työvoiman tarjonnan kasvu eräissä kehitysalueeläineissä pitää niissä yllä muuttopainetta. Väestö- ja talouskehityksen yhteyksiin liittyy kuitenkin huomattavia epävarmuustekijöitä mm. suhdannekehityksen alueellisesta erilaisuudesta johtuen.

Uusi aluelainsäädäntö pyrkiessään aluepoliittisen tuen tähänastista jyrkempään porrastukseen vaikeimpien alueiden hyväksi vaikuttanee entistä tehokkaammin alueellisia eroja tasaavasti. Lähtien mm. siitä, että aluepoliittisten tukien ylärajoja on korotettu, aluepoliittinen rahoituspanos uutta työpaikkaa kohti saattaa kasvaa. Toisaalta mahdollisuudet tuen kokonaismäärän lisäämiseen ovat rajoitetut. Eräät tukitoimenpiteiden muutokset parantavat tosin aluepolitiikan vaikutusmahdollisuuksia ilman vastaavaa julkisen rahoituksen tarvetta. Uusi aluelainsäädäntö sallii myös hankkeiden rahoituksen tuen alarajaa pienempänä.

Tietotekniikan kehitys saattaa lisätä tuotannon hajautusta ja siten parantaa ainakin kehitysalueiden suurehkojen keskusten kilpailuasemaa. Kotimaisen energiatuotannon edistämisen vaikutukset ulottuvat erityisesti haja-asutusalueille.

Tuotantomme kilpailukyvyyn säilyttämiseksi myös kehitysalueiden teollisuuteen kohdistuu lähivuosina huomattava tuottavuuden kohottamis-paine. Tulevien sopeutusongelmien välttämiseksi teknologisen kehityksen edistämiseen olisi kiinnitettävä riittävää huomiota mm. aluepoliittisia tukia suunnattaessa.

Työllisyyden lisäyksestä tapahtuu suurin osa myös tulevaisuudessa palveluelinkeinoissa. Julkisten palvelutyöpaikkojen sijoittaminen tarjoaa vielä jossain määrin mahdollisuuksia alueellisten työllisyys- ja muiden hyvinvointierojen taasaamiseen. Lisääntyvää huomiota jouduttaneen tältä osin kiinnittämään palvelujen kysyntään ja tarpeeseen.

Liite n:o 4 Hallituksen esitykseen Eduskunnalle valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1982

KATSAUS HALLINNON KEHITTÄMISEEN

SISÄLLYS

	Sivu		Sivu
1		2.3	Teknologian hyödyntäminen 11
1.1	Yleistä 3	2.4	Hallinnon toimintatapojen kehittäminen 12
1.2	Tapahtunut kehitys ja valtionhallinnon nykytila 3		Hallinnon menettelysäännöt 12
1.3	Valtionhallintoon suuntautuvat vaatimukset 4		Oikeusturva 13
1.4	Valtionhallinnon kehittämistavoitteet .. 4		Virkakieli 13
2	Hallinnon kehittämisen toimintalinjat 6		Ulkoinen tiedotus 13
2.1	Rakenteen kehittäminen 6	2.5	Ohjausjärjestelmien kehittäminen 14
	Keskushallinto 6		Säädösohjaus 14
	Väliportaan- ja paikallishallinto 6		Valtiontalouden suunnittelujärjestelmä .. 14
	Tehtävien ja päätösvallan siirto 7		Virastojen ja laitosten suunnittelu- ja laskentajärjestelmät 15
	Hallintoyksiköiden asema ja organisaatio 7		Sektorisuunnittelujärjestelmät 15
	Hajasijoitus 7		Valtion ja kuntien välinen kustannusten jako 15
	Komitealaitos 8		Aluepoliittinen suunnittelujärjestelmä .. 15
	Ajankohtaisia organisaatiomuutoksia 8		Hallitusohjelman seuranta 15
2.2	Henkilöstöhallinnon kehittäminen 10	2.6	Hallintoyksiköiden johtamisen kehittäminen 15
	Henkilöstön määrä ja rakenne 10	3	Vastuu hallinnon kehittämisestä 17
	Palvelussuhteen ehdot 10		Keskittetyt kehittämissyksiköt 17
	Työolosuhteet 11		Hallintoyksiköiden kehittämistyö 17
	Koulutus 11		Yhteistoiminta henkilöstön kanssa 17
	Sukupuolten tasa-arvon edistäminen valtion henkilöstöpolitiikassa 11		

1. Hallinnon kehittämisen lähtökohdat

1.1 Yleistä

Valtionhallinto on ylimpien valtioelinten ohjaamaa toimintaa kansalaisten tarpeita vastaavien tavoitteiden toteuttamiseksi kansalaisten hyväksymien kustannusten puitteissa. Valtionhallinnon tehtäviin, henkilöstöön ja toimintatapoihin vaikuttava yhteiskunnallinen ja taloudellinen kehitys edellyttää määrätietoista kehittämistyötä ja sen suuntaamista ajankohtaisiin ongelmiin. Tämä tulo- ja menoarvioesityksen liite sisältää yleiskatsauksen hallinnon kehittämisen tavoitteista, toimintalinjoista ja tärkeimmistä osa-alueista. Liitteen laadinnassa on käytetty pohjana vuosien 1982—86 toiminta- ja taloussuunnittelun yhteydessä virastoilta koot-

tua aineistoa vireillä olevista hallinnon kehittämishankkeista.

1.2 Tapahtunut kehitys ja valtionhallinnon nykytila

Valtionhallinto on osa julkista hallintoa, jonka tehtävät ovat yhteiskunnassa jatkuvasti lisääntyneet. Julkishallinnon osuus kansantaloudesta kasvoi erityisen voimakkaasti 1960-luvun lopussa ja 1970-luvun alkupuolella (Julkisten menojen BKT-osuus v. 1960 oli 25,2 %, v. 1970 32,1 %, v. 1977 42,0 % ja v. 1980 41,2 %).

*Valtion henkilöstö ja kunnallissektorin pysyväisluonteinen työvoima vuosina 1970—80¹⁾,
1 000 henkeä*

	1970	1976	1980 ¹⁾	Lisäys 1980/70 1 000 henk.	Lisäys 1980/70 keskim. vuodessa, %	Lisäys 1976/70 keskim. vuodessa, %	Lisäys 1980/76 keskim. vuodessa, %
Kansantalouden työllinen työvoima	2 126	2 163	2 203	77	0,4	0,3	0,4
Valtio	169	190	199	30	1,6	2,0	1,2
Kunnat ja kuntainliitot	166	229	305	139	6,3	5,5	7,4
Valtio ja kunnallissektori yhteensä ²⁾	335	419	504	164	4,2	3,8	4,7
Osuus työllisestä työ- voimasta, %	16	19	23

¹⁾ Ei sisällä sosiaaliturvarahastojen, valtionyhtiöiden, kuntien yritysten ja julkisten rahoituslaitosten henkilökuntaa; kuntien luvut eivät sisällä sivutoimista ja osa-aikaista pysyväisluonteista henkilökuntaa; valtion osalta kuukausipalkkaisiin työsuhteisiin sisältyy n. 7 500 osa-aikatyöntekijää (v. 1980).

²⁾ Arvio; lukuja arvioitaessa on otettava huomioon, että valtion henkilökunta on kasvanut myös mm. yksityisten korkeakoulujen valtiolle siirtymisen johdosta; julkisella sektorilla kuntien henkilöstö on puolestaan kasvanut mm. valtion oppikoulujen muuttumisesta kunnallisiksi siirryttäessä peruskoulujärjestelmään.

Samalla julkisen sektorin organisaatio laajeni ja sen palveluksessa olevan henkilöstön määrä lisääntyi erityisesti kunnissa, joiden julkisia palveluja on lisätty. Viime vuosina julkisen talouden menojen kasvu on kuitenkin oleellisesti hidastunut.

Valtionhallinnon organisaatio on perusrakenteiltaan pysynyt ennallaan. Uusia tehtäviä varten on virastoihin palkattu lisähenkilökuntaa tai on perustettu uusia toimintayksiköitä. Laajenevan hallintokoneiston ohjaamisen tehostamiseksi on 1960- ja 1970-luvuilla otettu käyttöön perinteisen säädös- ja budjettiohjauksen tueksi uusia suunnittelujärjestelmiä. Valtionhallinnon henkilöstön määrä on 1970-luvun puolivälin jälkeen kasvanut noin 10 000 henkilöllä eli 4,8 prosentilla, mikä merkitsee vajaa prosentin vuosikasvua.

Valtionhallinnon nykytilassa on myönteistä se, että sen palveluksessa on tiedoiltaan ja valmiuksiltaan hyvä ja kehityskelpoinen henkilöstö. Uuden ja kehittyvän teknologian tuomia mahdollisuuksia tehtävien hoidon ja tuottavuuden parantamiseen on runsaasti. Myös valtionhallinnon perusorganisaatio soveltuu kehittämisen perustaksi.

Toisaalta hallinnon riittämätön palvelukyky ja -alttius, eräät virkavaltaiset piirteet ja hallinnon hidas sopeutuminen pitkäaikaisen kasvun taittumiseen ovat hallinnolle edelleen ajan-kohtaisia ongelmia.

1.3 Valtionhallintoon suuntautuvat vaatimukset

Kansainvälisissä taloudellisen kehityksen ennusteissa 1980-luvun yleisenä perusnäkemysnä pidetään 1970-luvun puolivälissä alkaneen hitaan kasvun jatkumista. Vallitsevana on myös kehityksen epävarmuus.

Lisääntyvän kansainvälisen vuorovaikutuksen takia on myös valtionhallinnossa edistettävä toimenpiteitä kansainvälisen yhteistoiminnan edellytysten parantamiseksi.

Suomen julkinen hallinto on laajentunut viime vuosikymmeninä. 1980-luvulle siirryttäessä julkisen talouden kasvu on kuitenkin selvästi hidastumassa: Näin ollen julkinen hallinto joutuu sopeuttamaan kehittämishankkeensa olennaisesti rajallisempiin voimavaroihin kuin 1960- ja 1970-luvuilla. Valtion menojen volyymikasvu jäänee lähivuosina enintään 2 prosenttiin vuo-

dessä. Kun tästä 1½ prosenttiyksikköä joudutaan käyttämään velanhoitomenojen ja eläkkeiden kasvuun, jäisi enintään ½ prosenttiyksikköä keskimäärin vuodessa käytettäväksi muiden menojen kasvattamiseen. Ministeriöiden keskipitkän tähtäyksen suunnitelmien pohjalta laadittu ns. peruslaskelman mukaan valtion menovolyymi kasvaisi kuitenkin enemmän. Jo tehdyt päätökset näyttäisivät siten johtavan selvästi suurempaan kasvuun kuin mihin edellä todettu kasvutila antaisi mahdollisuuksia, ja valtiontaloudessa joudutaan nykyisiäkin suunnitelmia karsimaan.

Valtiontalouden keskipitkän aikavälin suunnitelman mukaan ei juuri ole mahdollisuuksia valtionhallinnon henkilöstömäärän lisäämiseen. Alkavalla viisivuotiskaudella odotettavissa oleviin muutoksiin vastataan lähinnä hallinnon tuottavuutta ja tehokkuutta lisäämällä sekä palvelutason laadullisella kohottamisella. Kansalaisten tarpeiden kannalta hallinnon kehittäminen edellyttää teknologisen kehityksen ja automaation merkitsemien uudistuksien hyväksikäyttöä. Toisaalta teknologinen kehitys tuo mahdollisuuksia valtionhallinnolle huolehtia entistä paremmin tehtäviensä hoidosta. Hallinnon palveluksessa olevaa henkilöstöä tulee kannustaa tietojen ja valmiuksien jatkuvaan kohottamiseen.

Ainostaan osa hallintokoneistoon suuntautuvista paineista on nähtävissä etukäteen. Yhteiskunnan taloudellista kehitystä ja sen muutosta ei voida tarkoin ennakoita. Muutoksiin voidaan varautua lisäämällä hallintokoneiston joustavuutta. Hallintokoneisto olisi saatava nykyistä herkemmin reagoimaan uusiin muutoksiin. Hallintokoneiston oma-aloitteisuutta kansalaisten tarpeiden ja toiveiden huomioon ottamisessa ja hallinnonhaaransa yhteiskuntakehityksessä tulisi myös painottaa.

1.4 Valtionhallinnon kehittämistavoitteet

Yleisiä valtionhallinnon kehittämisperiaatteita ovat olleet kansanvaltaisuuden, tehokkuuden ja taloudellisuuden, oikeudenmukaisuuden ja oikeusvarmuuden sekä suunnitelmallisuuden lisääminen. Viime vuosikymmenellä nousivat keskeisesti esille myös palveluksien saavutettavuuden parantaminen, desentralisointi ja hallinnon sisäisten osallistumisjärjestelmien kehittäminen. Nämä ovat edelleenkin hallinnon kehittämisen ajankohtaisia tavoitteita.

Lähivuosina valtionhallinnon kehittämisessä korostuvat erityisesti 1) palvelusten oikea kohdentuminen ja palveluhenkisyys sekä 2) tuottavuuden ja tehokkuuden lisääminen.

Palvelusten oikea kohdentaminen vaatii valtionhallinnolta tehtävien ja organisaation mukauttamista kulloinkin ajankohtaisiin kansalaisten ja yhteiskunnan tarpeisiin. Hallinnon toimintatapoja on kehitettävä kansalaisläheisemmiksi ja palveluhenkisemmiksi. Ohjaus- ja johtamisjärjestelmiä kehitetään siihen suuntaan, että päätöksenteko voisi entistä enemmän perustua toiminnan vaikutusten seurantaan ja kansalaisten tarpeiden ennakointiin ja että toiminta voidaan muuttuvissa tilanteissa nopeasti suunnata oikein. Myös teknologinen kehitys tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia valtionhallinnon palvelujen kehittämiseen.

Tuottavuuden ja tehokkuuden lisäämiseen pyritään valtionhallinnossa ennen kaikkea kehittämällä henkilöstöä. Tärkeätä on varmistaa pätevän henkilökunnan saanti ja pysyttäminen valtionhallinnon palveluksessa sekä ammattitaidon jatkuva kohottaminen mm. koulutuksen avulla. Lisäksi on varmistettava riittävän joustava henkilöstön käyttö eri tehtävissä. Valtionhallinnossa voidaan tuottavuuden lisäämiseksi yhä laajemmin käyttää hyväksi myös kehittyvää teknologiaa niin tuotannollisilla aloilla kuin varsinaisissa hallinnollisissa toiminnoissakin.

Valtionhallinnon kehittämisen painopiste on lähivuosina toiminnan laadun parantamisessa määrällisen kasvun sijasta.

2. Hallinnon kehittämisen toimintalinjat

2.1 Rakenteen kehittäminen

Valtionhallinnon organisaation rakennetta on tarpeen jatkuvasti tarkistaa, jotta valtionhallinto voi suoriutua tehtävistään tehokkaasti ja jotta kansanvaltainen poliittinen ohjaus ja valvonta sekä oikeudenmukaisuus varmistetaan. Hallintokoneiston lohkoutuminen ja hallittavien asioiden monimutkaistuminen edellyttävät linjaorganisaation ja sivuelinten tehtävien selkeyttämistä. Myös on tarpeen parantaa hallinnonalojen ja hallintoyksiköiden välistä yhteistoimintaa.

Valtakunnan tasapuolinen kehittäminen edellyttää, että hallintokoneisto ja sen palvelukset ovat saavutettavissa mahdollisimman yhtäläisesti maan kaikissa osissa. Hallinnon tulisi tämän vuoksi toimia lähellä kansalaisia. Samalla olisi kansalaisilla oltava nykyistä enemmän mahdollisuuksia osallistua heitä itseään koskeviin tärkeisiin päätöksiin. Tehtäviä ja päätösvaltaa on näiden tavoitteiden mukaisesti siirrettävä hallintokoneistossa alaspäin.

Hallinnon rakennetta uudistetaan siten, että muutokset lisäävät hallinnon tuottavuutta ja saavat näin ollen aikaan kustannussäästöjä.

Valtioneuvosto on vuonna 1960 tehnyt päätöksen valtionhallinnon organisaation yleisistä kehittämisperiaatteista (28.1.1960 VM 24). Päätöksen sisältö koskee lähinnä rakennekysymyksiä. Siinä ilmaistut periaatteet ovat pääosin edelleen ajankohtaisia.

Valtionhallinnon rakenteen kehittämistä on 1970-luvulla valmisteltu erikseen keskushallinnon, väliportaanhallinnon ja paikallishallinnon kohdalta.

Keskushallinto

Valtioneuvoston alaisen keskushallinnon kehittämistä on selvittänyt valtion keskushallintokomitea (KM 1975:120 ja 1978:22). Valtio-

neuvosto on vuonna 1977 tehnyt periaatepäätöksen komitean I osamietinnössä tehtyjen ehdotusten jatkovalmistelusta (10.3.1977 J 325/19/77).

Keskushallinnon kehittämisessä on lähtökohdiana valtioneuvoston aseman korostaminen pääministerin johtamana ministeristönä. Tavoitteena on parantaa hallituksen mahdollisuuksia keskittyä tärkeimpiin asioihin. Päätöksentekoa yksittäistapauksellisissa asioissa pyritään siirtämään valtioneuvoston yleisistunnolta ministeriöille.

Tavoitteena on keskushallinnossa myös ministeriöiden aseman vahventaminen hallinnonalojen johtoyksikköinä. Ministeriöiden ja keskusvirastojen välistä ohjaussuhdetta selkeytetään. Keskusvirastoja kehitetään alansa asiantuntijavirastoina, ja niiltä siirretään tehtäviä ja päätösvaltaa piiri- ja paikallishallinnolle. Keskushallinnon toiminnan koordinoitua parannetaan tarpeellisin tehtäväsiirroin hallinnonalojen välillä sekä käyttämällä tehokkaammin nykyisiä yhteistoimintakeinoja.

Väliportaan- ja paikallishallinto

Väliportaanhallintoa (jonka muodostavat lääninhallinto ja erillinen piirihallinto sekä laaja-alueinen kuntainliittohallinto) kehitetään rakenteeltaan selkeämmäksi ja toiminnoiltaan nykyistä paremmin yhteensovitetuksi. Tarkoitus on myös, että väliportaanhallinnossa nykyistä paremmin toteutuisivat kansanvallan periaatteet. Samalla tavoitteena on, että väliportaanhallinnolle voitaisiin siirtää lisää tehtäviä ja päätösvaltaa valtion keskushallinnolta ja että kunnallishallinnon asemaa voidaan vahvistaa.

Hallituksen alue-, yhdyskunta- ja ympäristöpoliittisen ministerivaliokunnan kannanoton mukaan väliportaanhallintoa olisi ryhdyttävä kehittämään osauudistuksin, jotka pyrittäisiin

toteuttamaan vuoden 1985 alusta. Ne käsittävät:

- uusien Kainuun, Pirkanmaan ja Satakunnan läänien perustamisen
- läänineuvostojen asettamisen lääninhallinnon johtoon kussakin läänissä
- lääninhallinnon ja valtion piirihallinnon tarpeellisen yhteensovittamisen
- päätösvallan siirtämisen mahdollisuuksien mukaan valtion keskushallinnolta alemmille hallinnon tasoille
- erikoissairaanhoidon kuntainliittohallinnon kokoamisen alueittain yhteen.

Samalla pyritään erityisin toimenpitein vahvistamaan kuntien itsehallinnollista asemaa.

Valtion paikallishallinnon nykyistä kirjavaa organisaatiota selkeytetään. Näin osaltaan turvataan palvelujen saavutettavuus. Päämääränä on samalla parantaa paikallishallinnon edellytyksiä ottaa vastaan sille delegoitavia tehtäviä.

Aluejaoitusta yhtenäistetään mahdollisuuksien mukaan. Periaatteena on, että eri hallintotoimintoja varten muodostetut valtionhallinnon alueelliset jaotukset sopeutuvat läänijakoon joko siten, että hallintoalue muodostuu yhdestä tai useammasta kokonaisuudesta läänistä tai siten, että se sisältyy kokonaisuudessaan lääniin.

Tehtävien ja päätösvallan siirto

Valtioneuvoston vuonna 1960 tekemässä periaatepäätöksessä on lausuttu desentralisoinnista seuraavasti:

”Hallintotehtävien lisääntyminen ja siitä johtuva hallintokoneiston kasvu edellyttää jatkuvaa toimivallan siirtämistä alaspäin. Valtion hallinnon tehokkuuden astetta voidaan kohottaa sijoittamalla toimivalta kussakin tapauksessa alimpaan sellaiseen portaaseen, jolla on riittävä pätevyys, riittävän laaja näkemys ja tiedossaan asian ratkaisemiseen vaikuttavat seikat. Tästä johtuu, että organisaatiota kehitettäessä on nimenomaan selvitetävä kysymys, mitä ja miten voidaan desentralisoida.”

Desentralisointia on korostettu useissa myöhemmissä valtioneuvoston periaatekannanotoissa. Tavoitteena on pidetty lähinnä hallinto-

toiminnan tehostumista ja kansanvaltaisuuden lisäämistä.

Tehtävien ja päätösvallan siirtäminen keskushallinnosta väliportaani- ja paikallishallintoon sekä edelleen kunnille on vireillä mm. kaavoitus- ja rakennushallinnossa, asuntohallinnossa, kouluhallinnossa, museovirastossa, maataloushallinnossa, autorekisterikeskuksessa sekä sosiaali- ja terveyshallinnossa.

Hallintoyksiköiden asema ja organisaatio

Valtion hallintoyksiköiden ja liikelaitosten asemaa ja organisaatiota kehitettäessä on tavoitteena, että niissä yhtyisivät toisaalta itseinäisyys, omaaloitteisuus ja joustavuus, toisaalta julkinen vastuu ja sopeutuminen eduskunnan ja hallituksen ohjaukseen. Tuotannollista liiketoimintaa harjoittavien valtion laitosten tarkoituksenmukaista organisaatiomuotoa tulisi selvittää.

Hallintoyksiköissä pyritään sisäisen työnjaon eriytymisen vastapainoksi tarkoituksenmukaiseen alayksikköjakoon ja johdon tehokkaaseen organisointiin. Osastojen ja toimistojen määrää on tarpeen rajoittaa erityisesti joustavaa työnjakoa vaativissa toiminnoissa. Ratkaisuvaltaa delegoidaan hallintoyksiköissä ylimmältä johdolta organisaation alemmille tasoille. Tähän kehittyneet suunnittelu- ja laskentajärjestelmät antavat mahdollisuuden. Kolleginen käsittelytapa pyritään rajoittamaan asioihin, joissa sitä todella tarvitaan esimerkiksi kansalaisten oikeusturvan varmistamiseksi. Keskusvirastoissa tulisi kollegisesti käsitellä lähinnä vain erityisen laajakantoiset ja tärkeät asiat, ja niiden kollegiota kehitetään yleisjohtoelimenä. Muissa kuin varsinaisissa keskusvirastoissa on yleisperiaatteena, että ylin johto järjestetään johtokunnaksi, jossa on myös viraston ulkopuolisia jäseniä.

Hajasijoitus

Aluelainsäädännön edellyttämää alueellisesti tasapainoista kehitystä palvelusten tuotannossa edistetään parhaiten hajauttamalla tehtäviä, toimivaltaa ja voimavaroja keskushallinnosta valtion piiri- ja paikallishallinnolle sekä siirtämällä niitä kunnille. Tämä edellyttää nykyistä

tarkempaa tietoa valtionhallinnon tuottamien palvelusten alueellisesta jakautumisesta sekä sen kehittymisestä.

Vuosina 1972—74 toiminut hajasijoituskomitea (KM 1973: 68 ja 1974:47) ehdotti delegointi- ja hajauttamistoimenpiteiden ohella myös lukuisten keskushallinnon virastojen ja laitosten siirtoja pääkaupunkiseudulta maan muihin kaupunkeihin. Vuonna 1974 valtioneuvoston tekemän periaatepäätöksen mukaan komitean ehdotusten toimeenpanossa kiinnitetään erityistä huomiota uusien toimintojen sekä perustettavien virastojen ja laitosten sijoittamiseen kuin myös ratkaisuvallan siirtämiseen väliportaan hallintoon. Vuosina 1976—77 valtioneuvosto antoi lisäksi yhdeksälle virastolle määräykset niiden siirtoa tarkoittavien suunnitelmien valmisteluseksi. Ennen siirtojen toimeenpanoa on siirrettävien virastojen henkilöstön asema ratkaistava lainsäädännöllä, mitä valmistelemaan valtioneuvosto on asettanut komitean.

Komitealaitos

Valtion komitealaitos on käyttökelpoinen keino erilaisten näkökohtien yhteensovittamiseen ja eri alojen asiantuntemuksen saamiseen mukaan asioiden valmisteluun. Komiteoiden avulla voidaan vähentää valtionhallinnon lohkoutumista ja siitä aiheutuvia ongelmia.

Komitealaitosta kehitetään päätösten valmisteluun paremmin kytkeytyväksi. Tavoitteena on tehostaa tilapäisten toimielinten käyttöä ja niiden tulosten hyödyntämistä. Pysyvien sivuelinten asemaa hallinto-organisaatiossa pyritään selkeyttämään niistä annettuja säännöksiä uudistettaessa. Lähtökohtana on, että sivuelimille ei tule antaa viranomaistehtävissä päätösvaltaa.

Ajankohtaisia organisaatiomuutoksia

Seuraavassa esitetään ministeriöiden keskipitkän aikavälin suunnitelmien perusteella eräitä keskeisiä hallinnon rakenteen uudistamishankkeita. Eduskunnalle esitettävän informaation tarkoituksena on edistää keskustelua hankkeiden tarpeellisuudesta ja tärkeysjärjestyksestä huomioon ottaen valtion talouden rajoitukset

suunnittelukautena. Hallinnon rakenteita on tarkoitus uudistaa siten, että toiminta tehostuu ja tulee taloudellisemmaksi.

Valtioneuvoston kanslian hallinnonala

Valtioneuvoston kansliaa kehitetään pääministerin esikuntana valtion keskushallintokomitean esittämien suuntaviivojen mukaisesti. Valtakunnallista aluepoliittista suunnittelua on tehostettu aluepoliittista lainsäädäntöä uudistettaessa.

Ministeriöiden välisen tehtäväjaon kehittäminen kuuluu valtioneuvostoa koskevien säännösten mukaan valtioneuvoston kanslian toimialaan. Merkittäviä hallinnonalasiirtoja ei lähi-vuosina ole näköpiirissä lukuun ottamatta mahdollista ympäristöhallinnon järjestämistä ja siihen ehkä liittyviä muita uudistuksia. Ympäristöhallinnon järjestämisen lähtökohtana on ympäristöasioiden korostunut merkitys ja alan hallinnon hajautuneisuus usean ministeriön toimialalle. Asiaa on valmisteltu lähinnä valtion keskushallintokomitean ehdotusten pohjalta. Päätöksiä uudistuksesta ei keskushallinnon osalta toistaiseksi ole tehty. Sitä vastoin lääninhallitukseen esitetään vuonna 1982 perustettavaksi ympäristösuojelutoimistot.

Ulkoasiainministeriön hallinnonala

Ulkoasiainhallinnon kehittämisessä on tulossa ajankohtaiseksi kehitysyhteistyön hallinto-organisaation tehostaminen. Uudistustarve johtuu toiminnan laajentamisesta.

Oikeusministeriön hallinnonala

Keskeisenä suunnitelmana on oikeushallinnon kokonaisorganisaation uudistaminen. Asiaa on selvitetty aiemmin oikeushallintokomiteassa (KM 1978:35). Ongelmana on uudistuksen sopeuttaminen vireillä olevaan väliportaan ja paikallishallinnon yleiseen uudistukseen.

Toinen merkittävä hanke oikeushallinnossa on yhtenäisen alioikeusjärjestelmän toteuttaminen. Siihen liittyy hakemusasioiden ja riita-asioiden käsittelymenettelyn yksinkertaistaminen ja nopeuttaminen.

Sisäasiainministeriön
hallinnonala

Väliportaan- ja paikallishallinnon kehittämisen valmistelusta huolehtii sisäasiainministeriö. Sen yhteydessä toimivassa kunnallistalouden neuvottelukunnassa valmistellaan valtion ja kuntien välisen kustannusten jaon perusteellista uudistamista.

Kaavoitus- ja rakennustoimen sekä asunto-toimen kohdalla tehtäviä ja toimivaltaa on tarkoitettu edelleen siirtää lääninhallituksille ja kunnille.

Lääninhallinnon ympäristösuojelutoimistojen perustamista on käsitelty edellä.

Puolustusministeriön
hallinnonala

Vuoden 1982 tulo- ja menoarviossa saadaan loppuun viedyksi ministeriön ja pääesikunnan välisen tehtäväsiirtojen ja organisaation sisäisen tehostamistarpeen aiheuttama uudistus. Valmistelutyön pohjalta voidaan kehittämistä jatkaa edelleen.

Valtiovarainministeriön
hallinnonala

Vuonna 1982 uudistetaan rakennushallituksen sisäinen organisaatio erityisesti ylläpito- tehtävien hoitoa parantaen. Rakennushallinnon kehittämistä jatketaan seuraavina vuosina piirihallinnossa. Kehittämisen tarvetta lisää valtion rakennusten ylläpitotehtävien siirto muilta viranomaisilta rakennushallinnolle.

Opetusministeriön hallinnonala

Ammattikasvatushallituksessa toimeenpannaan osastojaon uudistus vuonna 1981. Toimintaa tehostetaan kokoamalla yhteen oppilaitosryhmittäin eriytyneitä osastoja ja luodaan siten paremmat edellytykset väliasteen koulutusjärjestelmän uudistuksen ohjaukselle ja läpiviennille. Organisaatiouudistus antaa edellytyksiä tehtävien ja päätösvallan siirtämiselle alemmille viranomaisille.

Myös kouluhallinnossa valmistellaan tehtävien ja päätösvallan siirtämistä keskusvirastosta lääninhallituksiin ja edelleen kuntiin.

Maa- ja metsätalousministeriön
hallinnonala

Hallinnonalalla on uudistettavana metsähallinnon organisaatio. Tehtäväjako selkiinnytetäisiin maa- ja metsätalousministeriön, metsähallituksen sekä valtionapuorganisaatioiden eli keskusmetsälautakuntien ja piirimetsälautakuntien kesken. Samalla uudistettaisiin metsähallituksen ja metsälautakuntien organisaatiota. Keskushallintoa kevennettäisiin ja yksityismetsätalouden piiritason organisaatiota koottaisiin yhteen. Uudistus on valmisteltavana metsätalouskomiteassa.

Maataloushallinnon organisaatiota on tarkoitettu uudistaa mm. siirtämällä tehtäviä ja päätösvaltaa maatalouspiireihin. Uudistettavana olevan kalastuslainsäädännön perusteella tullaan perustamaan maatalouspiirien yhteyteen kalastuspiirit. Myös riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen organisaatiota on tarkoitettu kehittämään.

Liikenneministeriön
hallinnonala

Posti- ja telehallituksessa on vuonna 1981 uudistettu ylimmän johdon organisaatiota. Laitoksen johtamista kehitetään edelleen siirtämällä tehtäviä ja päätösvaltaa piiri- ja paikallishallinnolle. Keskeinen periaate uudistusta toteutettaessa on se, että laitoksen organisaation tulee täyttää mahdollisimman hyvin sen toiminnalle valtionhallinnon yhtenä toimintayksikkönä asetetut vaatimukset ja toisaalta organisaation tulee tukea valtion liikelaitokselle tulosvastuuyksikkönä asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kauppa- ja teollisuusministeriön
hallinnonala

Vuoden 1980 lopulla on aloitettu komiteatyönä selvitys keskushallinnon kehittämistar-

peista kauppa- ja teollisuushallinnossa. Tämän KTM-81-komitean määräaika päättyy vuonna 1982. Aloitettua päätösvallan siirtoa ministeriöltä teollisuuspiireille jatketaan.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Sosiaali- ja terveyshallinnossa on viime vuosina toteutettu laajoja tehtävien ja ratkaisuvallan siirtoja keskushallinnosta alaspäin. Saman suuntaisia toimenpiteitä on tarkoitus edelleen jatkaa. Siihen antaa lisäedellytyksiä ns. VALTAVA-uudistus, josta on annettu hallituksen esitys eduskunnalle.

Kansanterveyslaboratorion organisaatio on tarkoitus uudistaa suunnittelukauden alussa.

Työvoimaministeriön hallinnonala

Työllisyyslainsäädännön uudistaminen on valmisteltavana työvoimaministeriössä asiaa selvittäneen parlamentaarisen komitean mietinnön (KM 1980:43) pohjalta.

Tieteellis-teknis-taloudelliseen-yhteistyöhön liittyvän kansainvälisen henkilövaihdon epäkohtien selvittämistä varten on suunnitteilla komitean asettaminen.

2.2 Henkilöstöhallinnon kehittäminen

Julkisen sektorin palveluksessa työskentelevän henkilöstön määrä on kasvanut 1970-luvulla kaikilla hallintotasolla. Vuosikymmenen lopulla on kasvu taittunut. Henkilöstön määrän kehitystä on käsitelty luvussa 1. Valtio osallistuu myös monia julkisia palveluksia jakavien paikallistason yksiköiden, kuntien, kuntainliittojen ja erilaisten yksityisten yleishyödyllisten yhteisöjen henkilöstömenoihin. Tämä henkilöstö on suurelta osaltaan palveluhenkilöstöä.

Valtioneuvoston päätöksessä (15. 11. 1979, P 5545) on esitetty valtionhallinnon henkilöstöpolitiikan yleiset päämäärät.

Seuraavassa tarkastellaan henkilöstöpoliittisia kehittämislinoja.

Henkilöstön määrä ja rakenne

Valtion ja julkisen hallinnon tehtävät määräävät perusteet sille, minkälaista henkilöstöä ja kuinka paljon valtionhallinnossa on 1980-luvulla. Lähivuosina hallintoa on kehitettävä niin, että nykyistä henkilöstöä voidaan käyttää julkisten tehtävien suorittamisessa tehokkaammin ja joustavammin.

Virat ja tehtävät tulee kytkeä organisaatio-rakenteeseen sellaisella tavalla, että niitä voidaan riittävän joustavasti järjestellä. Virastoissa ja laitoksissa järjestelyt toteutetaan järjestelyvaltuuslain (767/76) mukaista menettelyä käyttäen.

Tavoitteena on, että julkisen sektorin toimintojen suunnittelussa otetaan eräksi keskeiseksi lähtökohdaksi tuottavuuden kohottaminen. Tuottavuuden nousu, jonka arvioimiseen tosin liittyy tiettyjä vaikeuksia, käytetään viraston uusien tehtävien toteuttamiseen, palvelutason nostamiseen taikka resurssien siirtämiseen toisiin tehtäviin virastoittain, hallinnonaloittain ja hallinnonalojen välillä.

Palvelussuhteen ehdot

Valtion palveluksessa olevan henkilöstön oikeudellisen aseman kehittämisen ja virkamieslainsäädännön selkiyttämisen valmistelu perustuu julkishenkilöstön oikeusasemakomitean I osamietintöön (1979:26).

Virkamiesasemaa koskevat keskeiset säännökset koottaisiin valtion virkamieslakiin. Samalla virkamiesoikeudellisia säännöksiä yksinkertaistettaisiin ja selkeytettäisiin. Virkasuhdelajit tultaisiin supistamaan vakinaiseen ja tilapäiseen virkasuhteeseen. Virkojen perustamismenettelyä yksinkertaistettaisiin ja virkamiehen siirto toiseen virkaan tehtäisiin joustavamaksi. Tavoitteena on eri virkamiesryhmien oikeudellisen aseman yhdenmukaistaminen ja edellytysten luominen aktiiviselle ja suunnitelmalliselle henkilöstöhallinnolle.

Valtion ja muun sellaisen toiminnan, jonka henkilöstömenoihin valtio osallistuu, palveluksessa olevan niin virkasuhteisen kuin työ-sopimussuhteisen henkilöstön palvelussuhteen ehdot määräytyvät kuten työmarkkinoilla yleensäkin pääsääntöisesti virka-, toimi- ja työehtosopimuksin. Vuonna 1980 mietintönsä jättänyt Virkaehtotoimikunta 1977 on ehdotta-

nut virkaehtosopimusjärjestelmää eräiltä osin kehitettäväksi. Ehdotukset koskevat muun muassa virkaehtosopimuksella sovittavien asioiden piirin laajentamista ja muutoksia sopimus toiminnan organisointiin. Valtion virkaehtosopimusten osalta toimikunta on ehdottanut neuvottelu- ja sopimisoikeuden siirtämismahdollisuutta eräissä tapauksissa valtiovarainministeriöltä virastoille ja laitoksille. Valtioneuvosto voisi painavista syistä määrätä palvelussuhteen ehdoista toisin kuin virkaehtosopimuksessa on sovittu.

Työolosuhteet

Eräänä työolosuhteisiin vaikuttavana uudistuksena on menossa työpaikkaruokailun kehittäminen. Uusia työpaikkaruokaloita perustetaan, nykyisten käyttöä kehitetään sekä laajennetaan tavanomaisesta poikkeavissa työolosuhteissa työskenteleville tarkoitettuja erityisen ruoka-huollon järjestelyjä.

Työstä ja työpaikan olosuhteista johtuvien terveyden vaarojen ja haittojen ehkäisemiseksi järjestetään kaikille valtion palveluksessa oleville työterveyshuolto työterveyshuoltolain (743/78) ja valtion työterveyshuollon periaate-ohjelman mukaan. Työterveyspalvelujen järjestämiseksi kehitetään virastojen ja laitosten olemassa olevia terveyspalveluja sekä perustetaan valtion alueellisia yhteiskäyttöön tarkoitettuja työterveysyksiköitä. Kansanterveystyön puitteissa järjestettäviä työterveyspalveluja tullaan myös tehostamaan. Virkamiesten sairaanhoidon järjestämismahdollisuuksia mainituissa alueyksiköissä selvitetään.

Valtion henkilöstön työsuojelussa painopiste siirtyy havaittujen terveyden vaaratekijöiden poistamisesta tai eristämisestä ennakolta ehkäisevään työsuojeluun.

Valtioneuvosto on 1981 asettanut komitean (virastodemokratiakomitea) selvittämään virastodemokratian edelleen kehittämistä ja sen vakiinnuttamista valtionhallintoon sekä valmistelemaan ehdotus henkilöstön osallistumista koskevaksi lainsäädännöksi.

Koulutus

Ammattitaitoinen henkilöstö on julkisten palvelusten tuottamiseen tarvittavista voima-

varoista tärkein. Vaikka automaatiokehitys mahdollistaa entistä tehokkaamman teknologian käyttöönoton useissa valtionhallinnon tehtävissä, säilyy hallinto työvoimavaltaisena myös tulevaisuudessa. Henkilöstön ammattitaidon luominen, ylläpitäminen ja kehittäminen on valtion henkilöstöhallinnon tärkeä tehtävä.

Valtion joustava tehtäviinsä sopeutuminen edellyttää pitkällä tähtäyksellä valtion henkilöstökoulutuksessa kehittämistoimien järjestelmällisyyden ja riittävyys turvaamista, tutkimuksen ja koulutuksen yhteyksien parantamista sekä opetuksen tehostamista.

Johdon koulutuksen kehittämisessä nojautetaan valtion henkilökuntakoulutuksen neuvottelukunnan laatimaan kehittämissuunnitelmaan (KM 1979:53). Sen pohjalta on tarkoitus laatia suosituksen johdon koulutuksesta sekä järjestää koulutusta korkeakouluissa.

Toimistohenkilökunnan pätevoittävän koulutuksen kehittämisen tavoitteena on järjestää ammattikoulutusta vaille olevalle valtion toimistohenkilöstölle mahdollisuus suorittaa työn ohessa keskiasteen tutkintoa vastaava pätevyys.

Hallinnon sisäinen ammatillinen peruskoulutus saatetaan keskiasteen ammatillisen koulutuksen normien mukaiseksi. Toimistoalan ja muiden avustavien hallintotehtävien koulutusta tehostetaan yleisen koulujärjestelmän avulla ja hallinnon omin järjestelyin.

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen valtion henkilöstöpolitiikassa

Hallintoa kehitettäessä on otettava huomioon sukupuolten tasa-arvon edistäminen. Tällöin on kiinnitettävä huomiota mm. eriytyneeseen työnjakoon ja naisten osuuteen johto- ja muissa tärkeimmissä tehtävissä. Valtioneuvosto on 29.4.1980 hyväksynyt vuosia 1980—1985 koskevan ohjelman sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi. Sen toimeenpanosta on vastuu kullakin asianomaisella hallintoyksiköllä toimivaltaansa kuuluvissa asioissa.

2.3. Teknologian hyödyntäminen

Tekniikan kehitys on muuttanut valtionhallinnon toimintatapoja sekä valtionhallinnon tuotannon ohjausmenettelyjä viimeisten kahden

vuosikymmenen aikana. Julkisen sektorin tuotantotehtävissä on automaation ja muun tekniikan avulla saavutettu merkittäviä tuotantotehon parannuksia. Tyypillisiä sovellutuskohteita ovat olleet esimerkiksi posti- ja telelaitos, rautatiet, rakennushallinto ja teiden kunnossapito sekä rakentaminen. Tällaisilla aloilla voidaan teknologiaa hyväksikäyttäen kohottaa tuottavuutta samalla tavalla kuin tuotannollisessa toiminnassa yleensäkin.

Automaatio on 1980-luvulla uusia mahdollisuuksia tarjoava voimavara. Julkisen hallinnon ja julkisten palvelusten kannalta keskeisiä teknisen kehityksen aloja ovat tietoliikenne ja tietojenkäsittely. Automaattisen tietojenkäsittelyn merkitys hallinnon kehittämässä tulee lähivuosina entisestään lisääntymään.

Atk-tekniikkaa on ryhdytty soveltamaan myös perinteiseen konttorituotantoon. Kehitys on vasta käynnistymässä, mutta se uudistaa asiakirjatekniikkaa ja tekstinkäsittelyä, asiakirjojen monentamista sekä konttorituotannon organisoimista.

Automaattisen tietojenkäsittelyn soveltamisen tulee kuitenkin olla suunnitelmallista ja tehtävittäin perusteltua. Sen tulee liittyä kiinteästi hallinnon muuhun kehittämiseen, käytännön vaatimuksiin. Tällöin on selvitettävä työn sisällön muuttuminen, muutokseen sopeutuminen ja työllisyysvaikutukset.

Atk:n käytössä painottuvat sen sovellutukset hallinnon tehokkuuden, tuottavuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi. Atk:n soveltaminen hallinnon uudistamisessa on tarkoituksenmukaista taloudellisestikin toimintojen yksinkertaistamisessa, tietojen tuotannon järkipäristämisessä ja palvelujen nopeuttamisessa ja saatavuuden lisäämisessä. Samalla on kuitenkin selvitettävä atk:n vaikutuksia mm. uudelleen koulutustarpeeseen niille valtion palveluksessa oleville, joiden työpanos vapautuu automatisoinnin yhteydessä käytettäväksi muihin tehtäviin uudelleensijoituksen avulla.

Valtionhallinnossa on vireillä lukuisasti atk-hankkeita. Useita virastoja koskevista atk-hankkeista voidaan mainita kiinteistötietorekisterijärjestelmäkokeilu, jolla yhtenäistetään kiinteistötietoja ja parannetaan palveluja. Se toteutetaan valtion virastojen ja kunnallishallinnon yhteistyönä. Hajautettu, etäiskäsitteilyyn perustuva valtion yhtenäinen maksuliike- ja kirjanpitojärjestelmä on myös otettavissa käyttöön.

Merkittäviä hankkeita ovat myös väestön keskusrekisteriä koskevat uudistukset sekä työvoimahallinnon tietojärjestelmät, joilla pyritään palvelutason parantamiseen. Suuria kehittämishankkeita on käynnissä myös oikeusministeriössä, verohallituksessa, tilastokeskuksessa, ilmatieteen laitoksessa, valtionrautateilla ja posti- ja telehallituksessa.

2.4 Hallinnon toimintatapojen kehittäminen

Perinteisissä hallintotoimissa ja julkisen vallan käyttämiseen liittyvissä tehtävissä hallinnon menettelysäännöissä korostuvat vakiintuneet hallintoperiaatteet. Sitä vastoin palveluksien tarjonnassa korostuu oikea kohdentaminen ja entistä parempi vastaavuus kansalaisten tarpeisiin.

Hallinnon menettelysäännöt

Keskeisin uudistushanke tällä alueella on hallintomenettelylaki, jolla tähdätään kansalaisten oikeussuojan ja hallintotoiminnan laadun parantamiseen. Asiasta on annettu hallituksen esitys eduskunnalle (88/81).

Laissa säädettäisiin sekä viranomaiselle että kansalaiselle hallintomenettelyssä kuuluvista menettelytoimista. Laissa olisivat säännökset mm. virkamiesten esteellisyydestä, asianosaisen kuulemisesta ja päätösten perustelemisesta. Erityisesti kiinnitetään huomiota viranomaisen velvollisuuteen opastaa luonaan asioivia henkilöitä. Lisäksi laissa annettaisiin perusteet, joiden mukaan viranomaisen olisi korjattava päätöksessään olevat virheet.

Myös tiedoksianto lainkäytössä ja hallinnossa koskevat säännökset on tarkoitus yhtenäistää. Tavoitteena tiedoksiantolainsäädännön uudistamisessa on menettelyn järjestäminen mahdollisimman nopeaksi, varmaksi ja halvaksi. Uudistus merkitsee mm. postitiedoksiannon huomattavaa lisääntymistä.

Uudessa tietosuojalainsäädännössä tultaneen määrittelemään edellytykset henkilötietoja sisältävien tietorekisterien pitämiseksi, rekistroidyn henkilön oikeusasema ja keinot sen turvaamiseksi sekä rekistereihin suuntautuva julkinen valvonta.

Oikeusturva

Kansalaisten asema viranomaisten velvoitteiden kohteena ja näiden etujen saajina edellyttää selkeiden menettelyjen luomista oikeusturvan yhä paremmalle toteutumiselle. Hallintolainkäyttöjärjestelmässä on puutteita lähinnä asioiden ruuhkautumisen ja ratkaisujen viipymisen takia.

Hallinnon oikeusturvakomitea selvittää parhaillaan millä eri tavoin oikeusturvan takeita hallinnon alalla voidaan lisätä, miten hallintotuomioistuinlaitosta olisi organisatorisesti kehitettävä ja miten hallintolainkäyttöä ja siinä noudatettavaa menettelyä yleensäkin olisi uudistettava.

Virkakieli

Hallinnon palvelukykyä vaikeuttaa viranomaisten ja kansalaisten välinen huono viestintä.

Virkakielikomitea (KM 1981:26) on tehnyt esityksiä siitä, miten säädösten sekä kansalaisille annettavien viranomaisten päätösten ja muiden tekstien ymmärrettävyyttä voitaisiin parantaa. Kansalaisten oikeuksien ja velvollisuuksien turvaamiseksi hallinnon käyttämää kieltä on selkeytettävä. Komitea on esittänyt virkakielen lähentämistä yleiskieleen ja virkamiehille järjestettävää jatkokoulutusta ja viranomaisten omien tekstien tarkistamista.

Virkakielen kehittämisen tavoitteet koskevat sekä suomen että ruotsin kieltä.

Ulkoinen tiedotus

Aktiivisella tiedotuksella valtionhallinnon toiminnasta lisätään kansalaisten ja yhteisöjen mahdollisuuksia saada oikeata tietoa hallinnosta ja lisätään yleisiä vaikutusmahdollisuuksia. Valtionhallinnon ulkoisen tiedotuksen järjestelmä ei vielä ole toimivuudeltaan tyydyttävä, vaikka se onkin varsin kattava.

Tavoitteena on tiedotustoiminnan yleisten periaatteiden ja työnjaon selvittäminen ja tiedotusmyönteisemmän asenteen luominen hallintoon niin, että myös tiedotustoiminnalla edistetään hallinnon kehittämisen tavoitteita.

Asiakaspalvelu

Hallinnon sisäistä tehokkuutta haittaavien tekijöiden poistamiseksi ja hallinnon asiakaspalvelun parantamiseksi on uudistettu hallintoa ja käynnistetty eräitä hankkeita. Lähitulevaisuudessa keskitytään

- asiakaspalvelukoulutukseen
- asioiden käsittelyn nopeuttamiseen ja ruuhkien purkamiseen
- asiakasneuvonnan kehittämiseen
- turhan tiedon keräyksen vähentämiseen
- virastojen aukioloaikojen joustavuuden lisäämiseen
- palveluksiin liittyvän maksujärjestelmän yksinkertaistamiseen.

Virastojen asiakaspalvelua parantavaa asiakaspalvelukoulutusta lisätään. Näin vähennetään vanhentuneita käytäntöjä ja joustamattomuutta.

Kansalaisten ja yhteisöjen oikeusturvaa heikentävät ja taloudellisia menetyksiä aiheuttavat ruuhkat puretaan ensisijassa sellaisissa virastoissa, joissa ongelmat ovat suurimmat. Ruuhkien muodostumista estetään ennalta ehkäisevin toimenpitein. Liian pitkiä käsittelyaikoja pyritään niinkään lyhentämään virastoissa ja laitoksissa.

Viranomaisissa asioivien henkilöiden neuvonnan ja muiden asiakaspalvelutehtävien järjestämistä selvitetään sellaisissa virastoissa, joissa näillä toiminnoilla on huomattava merkitys viranomaisten työskentelyn kannalta. Tällöin selvitetään mm. nykyisen toimimiesjärjestelmän kehittämistä ja hallintomenettelylain edellyttämää neuvontaa ja opastusta.

Perustietojen keruuta elinkeinoelämältä ja kansalaisilta rajoitetaan vain todella välttämättömän tiedon keruuseen.

Mahdollisuutta virastojen aukioloaikojen joustavuuden lisäämiseen asiakaspalvelun parantamiseksi selvitetään asiakaspalvelun kannalta keskeisissä virastoissa.

Valtionhallinnon asiakkailta perittävien erilaisten maksujen epävhtenäisiä perusteita yhtenäistetään. Vuonna 1973 annetulla valtion maksuperustelailta (980/73) on yhtenäistetty maksujen suuruutta koskevia yleisiä perusteita ja yksinkertaistettu maksujen määräämismenettelyä. Tuolloin kumoamalla jääneiden maksujen yleisiä perusteita sisältävien lakien tai lainkokojen tarpeellisuuteen kiinnitetään edelleen huomiota ja esitetään kumottaviksi, mikäli maksu-

perustelain soveltaminen asiallisesti olisi mahdollista. Tarvittava selvitys kohdistuisi myös leimaverotukseen ja mahdollisesti toimituskirjälakiin.

2.5 Ohjausjärjestelmien kehittäminen

Valtionhallinnon ohjausjärjestelmän perustana ovat eduskunnan päättämät lait ja vuotuiset tulo- ja menoarviot, joiden nojalla annetaan niitä tarkentavia asetuksia ja alemman asteisia päätöksiä. Hallinnon ohjausjärjestelmän kehittämisen keskeiset kohteet ovat lainvalmistelun ja lakien vaikutusten seurannan kehittäminen sekä tulo- ja menoarviojärjestelmän ja sitä tukevan suunnittelun ja seurannan kehittäminen.

S ä ä d ö s o h j a u s

Lainvalmistelua parannetaan kehittämällä siitä annettuja ohjeita, laintarkastusta, lausuntonmenettelyjä ja lainvalmistelua koskevaa koulutusta, ohjausta ja neuvontaa. Lainvalmistelun kehittämisessä kiinnitetään huomiota lakiehdotusten hallinnollisten ja taloudellisten vaikutusten arviointiin.

Valtiontalouden sunnittelujärjestelmä

Vuonna 1968 uudistetun tulo- ja menoarvion ympärille rakentuva ohjausjärjestelmä on hallinnon taloudellisen ohjauksen kannalta asianmukainen. Järjestelmän avulla on pystytty toteuttamaan kansainvälisesti hyvin kilpailukykyinen julkisten palvelusten tarjonta siitä huolimatta, että julkisten menojen kasvu suhteessa kokonaistuotannon kasvuun on pystytty pitämään selvästi hitaampana kuin teollistuneissa markkinatalousmaissa keskimäärin. Tämä on ennen muuta seurausta siitä, että järjestelmälle ominainen tiukka menokehityksen valvonta on pakottanut kansainvälisesti ottaen varsin tyydyttävään tuottavuuskehitykseen julkisessa hallinnossa. Virastojen ja laitosten johdamedellytysten parantamiseksi pyritään tulo- ja menoarvion yksityiskohtaisuutta kuitenkin vähentämään nykyisestä.

Tulo- ja menoarviojärjestelmän keskeinen kehittämistarve koskee toiminnan suorite- ja vaikutustietojen hyväksikäytön lisäämistä sekä niihin ja kustannustietoihin perustuvan toimintojen arvioinnin sekä voimavarojen säästämistä ja uudelleenkohdentamismahdollisuuksien selvittämistä. Vuoden 1968 tulo- ja menoarviossa viimeksi esitetyt yksityiskohtaiset perustelut koetaan uudelleen vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesityksessä. Tulo- ja menoarvioesityksen tekninen laadintamenettely muutetaan tekstin- ja automaattiseen tietojen käsittelyyn tukeutuvaksi.

Tulo- ja menoarvion soveltamista on viime aikoina kehitetty parantamalla lyhyen ajan rahoitussuunnittelun järjestelmää. Tulo- ja menoarvion soveltamismääräykset on uudistettu siirtämällä valtioneuvoston raha-asiainkäsittelyn painopiste poliittisesti ja taloudellisesti merkittäviin asioihin. Hallintovalvontaa on siirretty ensisijaisesti lausuntonmenettelyin tapahtuvaksi.

Tulo- ja menoarvion toteutumisen seurannan edellytyksiä on parannettu uudistamalla virastojen ja laitosten maksuliike- ja kirjanpitojärjestelmä. Tarkoituksena on lisäksi uudistaa erityismenoarvion tekninen laadintamenettely ja keskuskirjanpidon tekninen järjestelmä, mikä osaltaan edelleen parantavat tulo- ja menoarvion toteutumisen seurannan ja toiminnan arvioinnin edellytyksiä.

Valtiontalouden usean vuoden toiminta ja taloussuunnittelun tarkoituksena on perusteiden saaminen tulo- ja menoarvioesityksen ja sen yhteydessä esitettävän valtiontalouden usean vuoden suunnitelman laadinnalle. Suunnittelumenettely on täyttänyt tämän tehtävän varsin tyydyttävästi siltä osin kun kysymys on jo tehtyjen päätösten taloudellisten vaikutusten arvioinnista lähivuosina. Toiminnan kehittämistä koskevassa usean vuoden suunnittelussa ei sitä vastoin ole tyydyttävästi onnistuttu. Huomattavaa osaa menopäätöksistä ei ole lainkaan pystytty ennakoimaan ministeriöiden hallinnonalojen kehittämissuunnitelmissa ja esitetytkin kehittämissuunnitelmat ovat olleet pääosin voimavarojen lisäyksiin eikä niiden uudelleenkohdentamiseen perustuvia. Usean vuoden toiminta- ja taloussuunnittelun keskeinen kehittämiskohde onkin edellä mainittujen tulo- ja menoarviojärjestelmän yleisten kehittämiskohteiden ohella muutosten suunnittelun parantaminen.

Virastojen ja laitosten suunnittelu- ja laskentajärjestelmät

Virastokohtaisten järjestelmien kehittämisen periaatteet on määritetty valtioneuvoston päätöksessä vuonna 1973 (VM No 2222). Tämän mukaisesti kullakin hallinnonalalla on laadittuna vuosina 1979—80 koko hallinnonalan ja kunkin viraston ja laitoksen johtamista ja päätöksentekoa palveleva suunnittelu- ja laskentajärjestelmän kehittämisohjelma. Kehittämistyö edistyy näiden mukaisesti.

Lähivuosina virastojen ja laitosten suunnittelu- ja laskentajärjestelmien kehittäminen suunnataan seuraaviin kohteisiin: virastojen ja laitosten toiminnan suunnitteluun ja raportointiin, toiminnan tulosten ja palvelutason arviointiin ja seurantaan, ministeriöiden koko hallinnonalan pitkän tähtäyksen ja strategiseen suunnitteluun ja suunnittelu- ja seurantajärjestelmien hyväksikäytön parantamiseen kehittämällä johtamis- ja ohjaustapaa tavoitteisiin perustuvaksi.

Kehittämisen ajankohtaisena lähtökohtana on se, että kaikilla hallinnon tasoilla voidaan arvioida hallinnon kansalaisille jo tuottamia palveluksia suhteessa näiden aiheuttamiin kustannuksiin. Tällöin korostuu seurannan kehittäminen, palveluksien ja toiminnan ohjaamiseksi vastaamaan kansalaisten tarpeita taloudellisesti ja tuloksellisesti. Virastojen ja laitosten suunnittelu- ja laskentajärjestelmien kehittäminen on osa näiden virastojen ja laitosten muuta kehittämistä.

Sektorisuunnittelujärjestelmät

Valtionhallinnon eri tasoilla on toiminnallisia sekä valtion ja kuntien välisiä ohjausjärjestelmiä. Näiden asema keskus-, väliasteen- ja paikallishallinnon (ml. kunnallishallinto) välisenä keskeisenä toiminnan ohjausvälineenä edellyttää tämän roolin selkeyttämistä. Yksityiskohtainen valvonnan ja päätöksenteon keskittämisen korostaminen ovat merkinneet raskaita ohjaus- ja seurantamenettelyjä. Päätösvallan delegointi ja kustannusten normitusperiaate merkitsevät ohjauksen kehittämistä yleispiirteisemmäksi, vähemmän valvontapainotteiseksi, vaikka keskushallinnolla säilytetäänkin keskeinen ohjausvastuu.

Valtion ja kuntien välinen kustannustenjako

Nykyistä monimutkaista valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon järjestelmää uudistetaan yleisten rahoitusavustusten suuntaan. Lisäksi opetusministeriön hallinnonalalla on vireillä ammatillisia oppilaitoksia ja -valtionosuusjärjestelmää koskevan lainsäädännön yhtenäistäminen. Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmien yhtenäistäminen ja yksinkertaistaminen (VALTAVA) liittyy sosiaalihuoltolain uudistamiseen, mistä on annettu esitys eduskunnalle.

Aluepoliittinen suunnittelu- ja järjestelmä

Aluepoliittisen lainsäädännön uudistamisen yhteydessä uudistetaan aluepoliittista suunnittelujärjestelmää niin, että se palvelee päätöksentekoa eri hallinnon tasoilla ja on yhteensovitettu sektori- sekä muuhun alueelliseen suunnitteluun. Myös aluepoliittisen seurantajärjestelmän kehittäminen on vireillä.

Hallitusohjelman seuranta

Muista suunnittelujärjestelmiin liittyvistä uudistushankkeista on keskeinen myös hallitusohjelman toteutumisen seurantamenettelyn kehittäminen. Tarkoituksena on ylläpitää tietorekisteriä, josta on saatavissa helposti tietoa hallitusohjelman toteuttamiseen tähtäävistä toimenpiteistä.

2.6 Hallintoyksiköiden johtamisen kehittäminen

Valtionhallinnolle esitetyt kehittämisvaatimukset asettavat suuria vaatimuksia virastojen ja laitosten johdolle ja johtamiselle. Hallinnon kehittämisen käytännön toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan virastoissa ja laitoksissa. Tässä työssä keskeinen rooli on virastojen ja laitosten johdolla. Käytettävästä johtamistavasta ja sen seurauksena syntyvästä ilmapiiiristä ja henkilöstön asennoitumisesta riippuu, kuinka nopeasti tarvittavat uudistukset käytännössä saadaan aikaan.

Valtion virastoissa ja laitoksissa johtamista 1980-luvulla kehitetään siten, että johtamistavassa korostuvat

- toiminnan tulosvaatimukset, vaikuttavuus, tavoitteiden selkeys ja tulostavastuu
- johdon taito valita hyvä henkilöstö sekä pitää ja kehittää sitä
- taito toteuttaa tarvittaessa resurssien uudelleen kohdentaminen perustuen koko toiminnan arviointiin ja priorisointiin
- yhteistyö ulkopuolisten kanssa.

Virastojen ja laitosten johtamistavassa tulee 1980-luvulla edelleen tehostaa suunnittelun ja laskennan hyväksikäyttöä, jotta ratkaisut perus-

tuvat riittävään tietoon toimenpiteiden vaikutuksista kustannuksiin ja toiminnan tuloksiin ja palvelutasoon.

Johtamistapaa kehitetään myös siten, että koko henkilöstön tiedot ja taidot sekä aloitteellisuus tulevat entistä paremmin hyödynnetyiksi toiminnan kehittämisessä.

Johtamistavan kehittäminen tapahtuu virasto- ja laitoskohtaisesti ja on osa yksikön muuta kehittämistä. Johtamisen kehittäminen on 1980-luvulla yksi hallinnonkehittämisen painopistealueista. Se pyritään saamaan vakiinnutuksi jatkuvaksi toiminnaksi virastoissa ja laitoksissa ja kytkemään kiinteästi myös johdon koulutukseen.

3. Vastuu hallinnon kehittämisestä

Valtionhallinnon jokaisen yksikön velvollisuus on jatkuvasti kehittää toimintaansa ja sitä varten tarvittavaa organisaatiota. Kehittäminen kuuluu erityisesti johdon tehtäviin. Hallintoyksiköiden on laadittava kehittämissuunnitelmia ja pantava toimeen päätösvallassaan olevia uudistuksia ja parannuksia.

Samoin on kunkin ministeriön huolehdittava oman toimialansa kehittämisestä suunnitelmia laatimalla, alaisiaan hallintoyksiköitä avustamalla ja ohjaamalla sekä tarvittavia esityksiä tekemällä.

Keskitettyt kehittämissyksiköt

Hallinnon kehittämisestä koko valtionhallinnossa vastaavien keskitettyjen yksiköiden asiana on

— valmistella valtionhallinnon yleisiä hallinnonkehittämissperiaatteita ja ohjata niiden toteuttamista

— luoda menetelmiä, joilla hallinnon kehittäminen tapahtuu, edistää niiden käyttöä ja parantaa niitä edelleen sekä

— tarjota asiantuntemusta ja muita kehittämisspalveluja virastoille.

Valtiovarainministeriön järjestelyosastolle kuuluvat valtionhallinnon yleistä organisointia, rationalisointia, palvelukyvyn edistämistä, automaattista tietojenkäsittelyä ja valtion henkilöstökoulutusta koskevat tehtävät. Suunnittelusihteeristö mm. harjoittaa konsultointia, jolla tuetaan hallintoyksiköiden johtamisen kehittämistä sekä siinä tarvittavien tietojen hankintaa ja hyväksikäyttöä. Palkkaosasto vastaa valtion henkilöstöhallinnon kehittämisestä. Tulojen menoarvio-osasto vastaa valtionhallinnon suunnittelu- ja laskentajärjestelmien kehittämisestä.

Omaa hallinnonalaan laajemmin valtionhallintoon kohdistuvia merkittäviä hallinnon kehittämistehtäviä on valtioneuvoston kanslialla. Se kehittää valtioneuvoston organisaatiota ja käsittelemennettelyjä. Sisäasiainministeriö kehittää

valtion väliportaan- ja paikallishallinnon yleistä järjestelmää. Oikeusministeriölle kuuluu säädosvalmistelun yleisohjaus.

Valtionhallinnon sisäisiä kehittämisspalveluja tarjoavat myös mm. valtion koulutuskeskus, valtion tietokonekeskus ja valtiokonttori.

Valtiontalouden tarkastusvirasto seuraa hallintotoimintaa ja kehittämistyön tuloksia sekä osoittaa uusia kehittämiskohteita. Tarkastusvirasto voi myös osallistua kehittämistoimenpiteiden suunnitteluun.

Hallintoyksiköiden kehittämiss

Kehittämissyksiköiden tehtävänä on luoda hallintoon sellainen myönteinen ilmapiiri, jossa parempaan hallintoon pyrkiminen koetaan hallinnon ja siinä toimivien esimiesten jatkuvaksi tehtäväksi.

Hallintoyksikköjä kannustetaan oma-aloitteiseen kehittämistyöhön. Valtionhallinnon kehittämissyksiköiden asiana on tarjota riittävästi neuvonta- ja konsultointipalveluja virastojen tueksi, jotta ne voivat saada käyttöönsä tarvittavaa asiantuntemusta ja jotta saadut kokemukset välittyvät virastosta toiseen. Tarvittaessa käytetään myös valtionhallinnon ulkopuolisia palveluja.

Yhteistoiminta henkilöstön kanssa

Valtionhallinnon kehittämiseen pyritään yhteistoiminnassa henkilöstön kanssa. Näin voidaan osaltaan varmistaa koko henkilöstön luovan panoksen hyödyntäminen, kehittämistyön tulosten käytännöllinen toteutuminen ja henkilöstön tavoitteiden huomioon ottaminen. Henkilöstön osallistuminen rationalisointitoimintaan järjestetään rationalisointiyhteistyöstä valtion virastoissa annetun valtioneuvoston päätöksen (VM 6. 11. 1980 no P 5623) mukaisesti. Uudistuksiin tähtäävää aloitetoimintaa, tiedotusta ja koulutusta tehostetaan.

HAKEMISTO

- Ahvenanmaan maakunnan verotaloudellinen tasoitus 25, 239
Alkoholijuomavero 2, 81
Alkoholiyhtiön ylijäämä 2, 83
Ammatilliset oppilaitokset 320
Ammatilliset pätevyystutkinnot 39, 97, 367
Ammattikasvatushallituksen koulutilat 4, 34, 95, 328
Ammattikasvatushallituksen metsät 4, 36, 96, 344
Ammattikasvatushallitus 33, 319
Ammattikoulujen opettajaopistot 4, 35, 95, 332
Ammattikurssit 39, 97, 363
Apteekkimaksut 1, 80
Arkistolaitos 41, 381
Arpajaisvero 1, 80
Asevelvollisten ja heidän omaistensa avustaminen 63, 584
Asevelvollisten ylläpitomenot 21, 211
Asumistuki 18, 181
Asuntohallitus 17, 176
Asuntolainat 3, 6, 10, 18, 86, 109, 120, 181
Asunto-olojen parantaminen 17, 177
Auto- ja moottoripyörävero 2, 83
Autorekisterikeskus 5, 52, 102, 496
Avustukset kunnille ja erälle keskusjärjestöille 20, 203
- Eduskunnan kanslia 11, 124
Eduskunnan kirjasto 12, 127
Eduskunnan oikeusasiamies 12, 126
Eduskunta 11, 124
Eduskuntatalo 11, 125
Edustustot 14, 136
Elinkeinohallitus 5, 56, 103, 537
Elinkeinoveron aluehallinto 56, 538
Elintarviketuotteiden valmistevero 2, 82
Elokuvavero 2, 83
Elokuvien tarkastus 4, 41, 98, 386
Eläinlääketieteellinen korkeakoulu 3, 92
Eläinlääkintätoimi 49, 454
Eläkkeet 6, 23, 108, 230
Energialaus 58, 551
Erityistuomioistuimet 15, 155
- Geodeettinen laitos 48, 445
Geologinen tutkimuslaitos 5, 57, 104, 546
- Hallinnonaloittain jakamattomat menot 27, 134, 256
Heinolan kurssikeskus 4, 94
Helsingin kaupparokkeakoulu 3, 92
Helsingin yliopisto 3, 89
Hinnanerokorvaukset (eräiden valmisteverolakien mukaiset) 25, 238
Hirvieläinten metsästysmaksut 4, 99
Hovioikeudet 15, 149
- Ilmailu 5, 52, 102, 499
Ilmatieteen laitos 5, 53, 102, 503
Indeksi- ja kurssihyvitykset 6, 110
Invalidien ammattioppilaitokset 35, 338
Invalidihuolto 65, 593
Invalidiraha 63, 585
- Joensuun korkeakoulu 3, 91
Jyväskylän yliopisto 3, 90
- Kaavoitus- ja rakennustoimi 19, 192
Kalatalous 4, 46, 99, 421
Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki 27, 260
Kansainvälinen rauhanturvaamistyö 22, 222
Kansainvälinen yhteistyö 42, 388
Kansainväliset rahoitusyhteisöt 27, 260
Kansakoulut 307
Kansalais- ja työväenopistojen valtionapu 33, 314
Kansanedustajat 11, 124
Kansaneläkelaista aiheutuvien menojen valtion osuus 62, 583
Kansanopistojen valtionapu 33, 313
Kansanterveyden edistäminen 69, 618
Kansanterveyslaitos 5, 67, 106, 606
Kasvatusneuvolatoiminta 64, 588
Kasvinjalostusmaksut 4, 99
Kauppa- ja teollisuusministeriö 5, 55, 103, 526
Kehitysalueiden teollisuuden edistäminen 59, 562
Kehitysaluerahasto Oy 59, 564
Kehitysyhteistyö 14, 140
Keskusrikospoliisi 18, 185
Keskussairaaloiden rakentaminen 5, 106
Kesäyliopistojen valtionapu 31, 297
Kieli-instituutit 297
Kilpailuasiamiehen toimisto 56, 539
Kirjasto- ja tiedustelu 33, 312
Kodinhoitotoiminta 66, 600
Korkeakoululaitos 272
Korkeakouluneuvosto 30, 295
Korkotulot 6, 109
Kotimaankaupan edistäminen 59, 561
Kotimainen velka 72, 631, 634
Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 40, 374
Kouluhallitus 31, 301
Koulutoimen piirihallinto 31, 300
Kriminaalipoliittinen instituutti 16, 167
Kuluttajansuoja 57, 540
Kunnallinen alkoholitarkastus 65, 598
Kunnallinen erikoissairaanhoidon 68, 614
Kunnallinen kansanterveysyhtiö 68, 612
Kunnallinen kehitysvammaisten erityishuolto 65, 596
Kunnallinen terveysvalvonta 68, 612
Kunnallinen työsuojelutarkastus 61, 577

- Kunnalliset ammattioppilaitokset 35, 336
 Kunnalliset kauppiaoppilaitokset 37, 349
 Kunnalliset kotitalousoppilaitokset 38, 354
 Kunnalliset kotiteollisuusoppilaitokset 38, 357
 Kunnalliset maatalousoppilaitokset 34, 326
 Kunnalliset oppikoulut 31, 303
 Kunnalliset teknilliset oppilaitokset 37, 347
 Kuntien yleiset rahoitusavustukset 20, 203
 Kuopion korkeakoulu 3, 91
 Kuulovammaisten ja näkövammaisten ammattikoulut 4, 35, 95, 334
 Kuurojen- ja sokeainkoulut 4, 33, 94, 310
- Lainat 10, 120
 Lainanotto 10, 120
 Lainojen takaisinmaksut 10, 120
 Lannoitevero 2, 82
 Lapin korkeakoulu 3, 90
 Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu 3, 92
 Lapsilisät 62, 581
 Lasten kasvatus ja huolto 64, 69, 590, 618
 Lasten päivähoito 63, 587
 Lastentarhanopettajaopistot 32, 309
 Leimaverot 2, 83
 Lihantarkastus 5, 101
 Liikenneministeriö 5, 51, 101, 469
 Liikevaihtovero 1, 80
 Liikevaihtoveroimistot 24, 234
 Liikkuva poliisi 18, 187
 Lisenssivirasto 5, 57, 104, 543
 Lomatoiminta 66, 70, 601, 619
 Luonnonsuojelu 43, 397
 Luterilainen kirkko 29, 269
 Lästimaksut 2, 56, 84, 532
 Lääkelaboratorio 5, 67, 106, 608
 Lääkintöhallitus 67, 107, 603
 Lääninhallitukset 17, 172
 Lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastot 61, 575
 Lääninverovirastot 24, 235
- Maa- ja metsätalousministeriö 4, 42, 98, 395
 Maakunta-arkistot 4, 97
 Maanmittaushallituksen karttapaivno 9, 49, 117, 457
 Maanmittaushallinto 4, 47, 100, 443
 Maatalouden hintatuki 44, 411
 Maatalouden neuvontatyön tukeminen 44, 407
 Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos 48, 449
 Maatalouden tukeminen ja rationalisointi 45, 415
 Maatalouden tutkimuskeskuksen liiketoiminta 9, 50, 117, 464
 Maatalouden tutkimuskeskus 4, 48, 100, 446
 Maataloushallinto 4, 43, 98, 398
 Maataloustuotteiden (eräiden) markkinoimismaksut 2, 84
 Maataloustuotteista (eräistä) kannettavat tasausmaksut 2, 84
 Maatilatalouden kehittämisrahasto 45, 417
 Maistraatit 15, 152
 Makeisvero 1, 81
 Maksuton oikeudenkäynti 15, 157
 Maksut sosiaaliturvaa varten 2, 83
 Matkailun edistämiskeskus 60, 565
 Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset 6, 107
 Merenkulkulaitos 5, 56, 103, 530
 Merentutkimuslaitos 56, 103, 536
 Merimiesvero 1, 80
 Metsähallituksen metsät 9, 49, 117, 459
- Metsähallitus 4, 47, 100, 438
 Metsäntutkimuslaitoksen metsät 9, 50, 117, 462
 Metsäntutkimuslaitos 4, 48, 101, 450
 Metsästys 45, 419
 Moottorijajoneuvovero 2, 83
 Museovirasto 4, 41, 97, 382
- Nestemäisten polttoaineiden varmuusvarastointimaksu 2, 84
 Neuvostoliittoinstituutti 41, 387
 Nuorisonskasvatuksen edistäminen 40, 64, 69, 378, 590, 618
 Näkövammaisten kirjasto 33, 318
- Oikaisurahat 6, 107
 Oikeudenhoitomenot (eräät) 15, 157
 Oikeuskanslerinvirasto 13, 131
 Oikeusministeriö 2, 14, 85, 146
 Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos 16, 166
 Olutvero 1, 81
 Opettajankoulutuksen menot (eräät) 32, 308
 Opetusministeriö 3, 29, 89, 268
 Oppisopimukseen perustuva ammattikoulutus 39, 362
 Ortodoksinen kirkko 29, 270
 Osinkotulot 6, 110
 Osuus valtion rahalaitosten voitosta 6, 110
 Otaniemen valtionalue 3, 26, 89, 254
 Oulun yliopisto 3, 90
- Paikallispoliisi 18, 182
 Palkkaturva 5, 71, 107, 629
 Palo- ja pelastustoimi, väestönsuojelu sekä pelastuspalvelu 19, 70, 196, 619
 Palo-, pelastus- ja väestönsuojelukoulutus 20, 198
 Pankkitarkastusvirasto 3, 26, 88, 245
 Patentti- ja rekisterihallitus 5, 57, 103, 541
 Pellonvarauskorvaukset 45, 419
 Perhe-eläke 62, 582
 Perhekustannusten tasaus 62, 581
 Perintö- ja lahjaverot 1, 80
 Perushankinnat (puolustusvoimien) 22, 213
 Peruskoulut 32, 305
 Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta 12, 128
 Poliisikoulutus 18, 188
 Poliisivarikot 3, 19, 86, 189
 Poliittisen toiminnan avustaminen 13, 134
 Polttoainevero 2, 82
 Porotalous 45, 419
 Posti- ja telelaitoksen konepajat 7, 54, 114, 522
 Posti- ja telelaitos 7, 54, 113, 513
 Postipankki 6, 110
 Puoluetöiminnan tukeminen 13, 134
 Puolustusministeriö 3, 21, 87, 205
 Puolustusministeriön alainen teollisuus- ja liiketoiminta 8, 22, 115, 222
 Puolustustaloudellinen suunnittelukunta 55, 528
 Puolustusvoimat 3, 21, 87, 208
 Pysäköintivirhemaksut 6, 108
 Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien kunnallinen huolto 66, 599
 Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien yksityinen huolto 66, 600
 Pääesikunta 21, 207
- Raastuvanoikeudet 15, 152
 Raha-arpajaisten voittovarot 4, 40, 97, 372, 376, 379
 Raha-automaattivarat 5, 69, 107, 617
 Rahapaja 3, 25, 88, 242

- Raittiustyö 66, 598
 Rajavartiolaite 3, 20, 86, 199
 Rakennushallinto 3, 26, 89, 247
 Rauhan- ja konfliktintutkimuslaitos 39, 370
 Ravintorasvavero 2, 82
 Rehuseosvero 2, 83
 Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 4, 46, 99, 424
 Riistanhoitomaksut 4, 45, 100, 419
 Saamelaisalueen ammatillinen koulutuskeskus 35, 95, 330
 Sairausvakuutus 62, 582
 Sakkorahat 6, 107
 Sekalaiset tulot 2, 85
 Selviämisasemat 19, 86, 190
 Sibelius-Akatemia 4, 30, 94, 294
 Siirtoväen huolto 64, 591
 Sisäasiainministeriö 3, 17, 86, 170
 Sokerivero 2, 82
 Sosiaalhallitus 63, 586
 Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 5, 61, 105, 574
 Sotaeläkkeet 62, 583
 Sotilasvammakorvaukset 62, 583
 Suidannerahasto 3, 88
 Suidannetalletukset 3, 88
 Suojelupoliisi 18, 185
 Suomalainen valmiusjoukko 22, 222
 Suomen Akatemia 40, 371
 Suomen elokuva-arkisto 3, 41, 89, 385
 Suomenlinna 4, 40, 97, 380
 Suomen Pankki 6, 110
 Svenska handelshögskolan 4, 93
 Svenska social- och kommunalhögskolan 4, 93
 Syyttäjänvirastot 15, 158
 Sähkövero 2, 82
 Säteilyturvallisuuslaitos 5, 68, 106, 609
 Taideteollinen korkeakoulu 4, 30, 93, 292
 Taiteen tukeminen 40, 375
 Taloudellinen suunnittelukeskus 26, 246
 Tampereen teknillinen korkeakoulu 3, 92
 Tampereen yliopisto 3, 91
 Tapaturmakorvaukset 63, 584
 Tapaturmavirasto 62, 580
 Tarkastuslautakunta 61, 579
 Tasausvero 1, 81
 Tasavallan Presidentin kanslia 11, 122
 Tasavallan Presidentti 11, 122
 Teatterikorkeakoulu 30, 291
 Teknillinen korkeakoulu 3, 92
 Teknillinen tarkastuslaitos 5, 57, 104, 544
 Teknisen ja kaupallisen tutkimuksen tukeminen 58, 553
 Teollisuuden edistäminen 58, 556
 Teollisuuspiirit 55, 527
 Teollisuuslaitokset 58, 555
 Teollisuuden korkotuet 59, 558
 Terveystieteiden jatkokoulutus 68, 610
 Terveystieteiden tutkimuslaitos 4, 38, 96, 360
 Terveystieteiden tutkimuslaitos 4, 38, 96, 360
 Terveystieteiden tutkimuslaitos 4, 38, 96, 360
 Terveystieteiden tutkimuslaitos 4, 38, 96, 360
 Tie- ja vesirakennushallinto 5, 51, 102, 470
 Tiet 5, 51, 101, 472
 Tieteen tukeminen 40, 371
 Tietoliikennekorvaukset ja -avustukset (eräät) 53, 504
 Tilastokeskus 3, 25, 88, 243
 Tullilaitos 3, 25, 88, 239
 Tulo- ja varallisuusvero 1, 79
 Tulopoliittinen sovittelu 13, 132
 Tuomiokunnat 15, 151
 Tuontimaksut 1, 81
 Tuontitulli 1, 81
 Tupakkavero 1, 81
 Turun kauppakorkeakoulu 4, 93
 Turun yliopisto 3, 91
 Työllisyyden hoito 71, 627
 Työllisyyskoulutus 39, 364
 Työnantajan lapsilisämaksu 2, 83
 Työneuvosto 62, 579
 Työrajoitteisten työvoimapalvelu 71, 627
 Työsuojeluhallinto 61, 576
 Työterveyslaitos 61, 578
 Työttömyyskorvaukset 71, 629
 Työttömyysvakuutus 62, 582
 Työvoima-asian piiri- ja paikallishallinto 71, 624
 Työvoimaministeriö 5, 70, 107, 622
 Työvoiman liikkuvuuden edistäminen 71, 626
 Työvoimaopisto 71, 626
 Työväenopistojen valtionapu 33, 317
 Ulkoasiainhallinnon virat ja toimet 14, 138
 Ulkoasiainministeriö 2, 13, 85, 136
 Ulkomaankaupan edistäminen 59, 560
 Ulkomainen velka 72, 633, 635
 Ulosottovirastot 15, 159
 Urheilun tukeminen 40, 378
 Vaalit 16, 168
 Vaasan korkeakoulu 4, 93
 Vahingonkorvaukset (eräät) 63, 584
 Vakuutusmaksuista (eräistä) suoritettava vero 1, 80
 Valmisteverot 1, 81
 Valtiokonttori 23, 228
 Valtionarkisto 4, 97
 Valtion askartelunohjaajaopisto 32, 310
 Valtion audiovisuaalinen keskus 3, 29, 89, 271
 Valtion eläinlääketieteellinen laitos 5, 49, 101, 455
 Valtion enemmistöiset osakeyhtiöt 6, 110
 Valtion erityiskoulut 5, 64, 105, 591
 Valtioneuvosto 12, 130
 Valtioneuvoston edustus- ja virkahuoneistot 13, 133
 Valtioneuvoston kanslia 12, 130
 Valtion hankintakeskus 8, 60, 116, 567
 Valtion harjoittelukoulu 30, 287
 Valtion hevosjalostuslaitos 4, 44, 99, 406
 Valtion hotelli- ja ravintola-alan oppilaitokset 4, 34, 94, 322
 Valtion investointirahasto 27, 259
 Valtion kehitysvammalaitokset 5, 65, 106, 595
 Valtion keskusammattikoulu 4, 35, 95, 333
 Valtion korkeakoulu 29, 274
 Valtion kotitalousoppilaitokset 4, 37, 96, 351
 Valtion kotiteollisuusoppilaitokset 4, 37, 96, 353
 Valtion koulukodit 5, 64, 105, 589
 Valtion koulutuskeskus 3, 26, 89, 256
 Valtion liikeyritykset 7, 112
 Valtion maatalouskemin laitos 4, 43, 98, 401
 Valtion maatalouskoneiden tutkimuslaitos 4, 43, 98, 403
 Valtion maatalousoppilaitokset 4, 34, 94, 323
 Valtion maitotalouden tutkimuslaitos 4, 44, 99, 405
 Valtion maitovalmisteiden tarkastuslaitos 4, 43, 98, 404
 Valtion margariinitehdas 8, 49, 116, 457
 Valtion merenkulkualan oppilaitokset 4, 36, 96, 343
 Valtion metsäopetus 4, 36, 95, 339
 Valtion opintotukikeskus 31, 298

Valtion oppilaitokset (eräät) 4, 31, 94, 302
 Valtion painatuskeskus 8, 28, 115, 261
 Valtion polttoainokeskus 8, 60, 116, 569
 Valtion päihdehuoltolat 5, 66, 106, 598
 Valtionrautatiet 7, 53, 112, 506
 Valtion ravitsemiskeskus 7, 28, 114, 264
 Valtion sairaalat 5, 67, 106, 605
 Valtion siementarkastuslaitos 4, 43, 98, 402
 Valtion taidetoimikunnat 40, 375
 Valtiontalouden tarkastusvirasto 24, 231
 Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen ulkopuolisille suorittamat tehtävät 58, 550
 Valtion teknillinen tutkimuskeskus 5, 57, 104, 548
 Valtion teknilliset oppilaitokset 4, 36, 96, 344
 Valtion tiedeneuvosto 40
 Valtion tietokonekeskus 8, 28, 115, 263
 Valtiontilintarkastajat 12, 126
 Valtionvelka 72, 631
 Valtion viljavarasto 44, 407
 Valtiovarainministeriö 3, 23, 87, 226
 Vammaisten huolto 70, 618
 Vanhusten huolto 69, 618
 Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus 62, 582
 Vankeinhoitolaitos 2, 16, 85, 160
 Varmuusvarastointi 55, 529
 Veikkausvoittovarot 4, 40, 97, 373, 376, 378
 Verohallitus 24, 232
 Verotoimistot 24, 236
 Verot ja veronluonteiset tulot 1, 79
 Vesihallinto 4, 46, 100, 426
 Vesistötyöt 47, 431
 Vesitiet 52, 491
 Vientimaksulainat 6, 10, 109, 120

Virvoitusjuomavero 2, 82
 Voin hinnanalennusmaksut 2, 84
 Väestökirjanpidon paikallishallinto 17, 175
 Väestörekisterikeskus 3, 17, 86, 174
 Väylätyöt 56, 534
 Yhteiskunnallinen sivistystyö 33, 313
 Yksityinen erikoissairaanhoido 69, 615
 Yksityinen kehitysvammaisten erityishuolto 65, 597
 Yksityinen metsäopetus 36, 342
 Yksityiset ammattioppilaitokset 35, 336
 Yksityiset kauppoppilaitokset 37, 349
 Yksityiset korkeakoulut 290
 Yksityiset kotitalousoppilaitokset 38, 354
 Yksityiset kotiteollisuusoppilaitokset 38, 357
 Yksityiset maatalousoppilaitokset 34, 326
 Yksityiset oppikoulut 31, 303
 Yksityiset teknilliset oppilaitokset 37, 347
 Yksityismetsätalous 47, 440
 Yleinen perhe-eläke 62, 582
 Yleisavustus kunnille alkoholivaroista 63, 586
 Ylimmät tuomioistuimet 15, 147
 Ylioppilastutkintolautakunta 4, 32, 94, 305
 Ylituotannon supistamista tarkoittavat menot (eräät) 45, 418
 Ympäristönsuojelu 19, 194
 Åbo Akademi 3, 90
 Äitiysavustus 62, 581
 Öljyväkirehuvero 2, 82